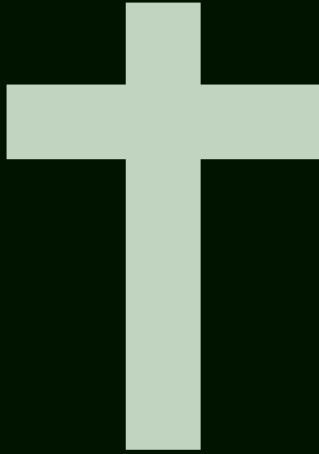

Las Escrituras en Ashéninka Ucayali del Sur del

Perú

The Holy Bible in the South Ucayali Ashéninka language of

Peru

Las Escrituras en Ashéninka Ucayali del Sur del Perú
The Holy Bible in the South Ucayali Ashéninka language of Peru
Las Escrituras en Ashéninka Ucayali del Sur del Perú

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ashéninka Ucayali del Sur (Ashéninka, South Ucayali)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
db14e188-438b-52a5-9541-56657c3fc3d9

Contents

MATEO	1
MARCOS	70
LUCAS	93
JUAN	129
RANTAYI-TAKIRI	181
ROMA-JATZI	246
1 CORINTO-JATZI	276
2 CORINTO-JATZI	307
GALACIA-JATZI	327
EFESO-JATZI	338
FILIPPOS-JATZI	349
COLOSAS-JATZI	357
1 TESALÓNICA-JATZI	364
2 TESALÓNICA-JATZI	370
1 TIMOTEO	374
2 TIMOTEO	383
TITO	389
FILEMÓN	393
HEBER-PAENI	395
SANTIAHO	419
1 PEDRO	427
2 PEDRO	436
1 JUAN	441
2 JUAN	449
3 JUAN	451
JUDAS	453
ROÑAAHAN-TEETZIRI	456
MAMPAANTSI	490

KAMEETHARI ÑAANTSI ROJANKINA-TAKIRI MATEO

Icharini-yitari Jesús
(Lc. 3.23-38)

¹ Iroka iwaero-paeni ikaatzi icharini-takari Jesús, Jeepatziitoetani. Tema irika Jesús riitaki icharini David eejatzi Abraham.

² Ikanta paerani Abraham, itzimaki itomi iitakiri Isaac. Ikanta Isaac tzimanaki itomi rirori, iitakiri Jacob. Ikanta Jacob tzimanaki itomi rirori, iitakiri Judá. Tema osheki rirentzi tzimaen-tsiri Judá.

³ Ikanta Judá rowakaakiro Tamar, iitakiri Fares, riima itsipa iitakiri Zara. Ikanta Fares tzimanaki itomi rirori, iitakiri Esrom. Ikanta Esrom tzimanaki itomi rirori, iitakiri Aram.

⁴ Ikanta Aram tzimanaki itomi rirori, iitakiri Aminadab. Ikanta Aminadab tzimanaki itomi rirori, iitakiri Naasón. Ikanta Naasón tzimanaki itomi rirori, iitakiri Salmón.

⁵ Ikanta Salmón rowakaakiro Rahab, iitakiri Booz. Ikanta Booz rowakaakiro Rut, iitakiri Obed. Ikanta Obed tzimanaki itomi rirori, iitakiri Isaí.

⁶ Ikanta Isaí tzimanaki itomi rirori, iitakiri David. Tema irika David riitaki pinkathari-teentsiri.

Ikanta pinkathari David rowakaakiro iina Urías, iitakiri Salomón.

⁷ Ikanta Salomón tzimanaki itomi rirori, iitakiri Roboam. Ikanta Roboam tzimanaki itomi rirori, iitakiri Abías. Ikanta Abías tzimanaki itomi rirori, iitakiri Asa.

⁸ Ikanta Asa tzimanaki itomi rirori, iitakiri Josafat. Ikanta Josafat tzimanaki itomi rirori, iitakiri Joram. Ikanta Joram tzimanaki itomi rirori, iitakiri Uzías.

⁹ Ikanta Uzías tzimanaki itomi rirori, iitakiri Jotam. Ikanta Jotam tzimanaki itomi rirori, iitakiri Acáz. Ikanta Acáz tzimanaki itomi rirori, iitakiri Ezequías.

¹⁰ Ikanta Ezequías tzimanaki itomi rirori, iitakiri Manasés. Ikanta Manasés tzimanaki itomi rirori, iitakiri Amón. Ikanta Amón tzimanaki itomi rirori, iitakiri Josías.

¹¹ Ikanta Josías tzimanaki itomi rirori, iitakiri Jeconías. Tema tee apaani ikanta Jeconías osheki rirentzi tzimaen-tsiri. Aripaete inoshikaetakiri rahaeta-nakiri maawoeni janta Kompitaariki.

¹² Ikanta ipiyaawo inoshikan-teeta-kariri Kompitaariki. Ari itzima-paeri itomi Jeconías, iitakiri Salatiel. Ikanta Salatiel tzimanaki itomi rirori, iitakiri Zorobabel.

¹³ Ikanta Zorobabel tzimanaki itomi rirori, iitakiri Abiud. Ikanta Abiud tzimanaki itomi rirori, iitakiri Eliaquim. Ikanta Eliaquim tzimanaki itomi rirori, iitakiri Azor.

¹⁴ Ikanta Azor tzimanaki itomi rirori, iitakiri Sadoc. Ikanta Sadoc tzimanaki itomi rirori, iitakiri Aquim. Ikanta Aquim tzimanaki itomi rirori, iitakiri Eliud.

¹⁵ Ikanta Eliud tzimanaki itomi rirori, iitakiri Eleazar. Ikanta Eleazar tzimanaki itomi rirori, iitakiri Matán. Ikanta Matán tzimanaki itomi rirori, iitakiri Jacob.

¹⁶ Ikanta Jacob tzimanaki itomi rirori, iitakiri José. Riitaki José oemithori María. Tema iroka María rootaki tzimakiriri Jesús, riijatzi iiteetziiri Jeepatziitoetani.

¹⁷ Riitaki irika-paeni iwaejatzitetakari retanakawo Abraham roojatzi David, ikaateeyini 14. Ipoñaana David roojatzi inoshikan-teeta-kariri Kompitaariki, ikaateeyini 14. Ikanta ipiyaawo inoshikan-teeta-kariri Kompitaariki, roojatzi itziman-takari Jeepatziitoetani, ikaateeyini 14.

Itziman-takari Jesús

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Iroka okanta itziman-takari paerani Jesús, Jeepatziitoetani. Een-itatsi iinathori José oeta María, rootaki ikashiyakari iinanyaaawo. Teemaeta iñiuro rontsirokyaawo. Roo kanteencha, motzitaki María okantakaakawo Ishire Tajorentsi.

¹⁹ Tema tampoatziika-shireri rirori José, ikowawitaka romanakayaa-womi rokiromi María, tee ikoyi rowashironkayiro ikemakoe-tero itzimashi-waetaka eentsite.

²⁰ Ikanta ikenkishiryaa-waeta José tsireniriki, roñaahakari Ronampiri Tajorentsi imishiwaeroki, ikantakiri: “José, icharini pinkatharini David. ¿Iitaka pikenkishiryaa-tari pookiro María? Payiroota, tema Ishire Tajorentsi kantakaawori omotzitan-takari.

²¹ Aririka itzimaki eenchaa-niki, piiteri “Rowawijaa-kotee Tajorentsi”. Tema riitaki owawijaa-koteerini isheninka-paeni ikaariperotakira. Tema iroka waerontsi “Rowawijaa-kotee Tajorentsi”, rootaki ikantziri iñaaniki riroripaeni “Jesús”.

²² Tema omatanta-yitakari iroka-paeni, ari omonkaatari okaatzi rojankina-takaakiriri Tajorentsi paerani Kamantan-taniri, ikantaki:

²³ Ari otzimaanitaki tsinani kaari ñeerini shirampari, itzimi otomi, Iiteeteri Emanuel, rootaki owaetakaan-teerini ikanteeteri: “Itsipatee Tajorentsi.”

²⁴ Ikanta ikakitane José, imatakiro okaatzi ikantakiriri Ronampiri Tajorentsi, iinantakawo María.

²⁵ Teemaeta rontsirokityaawo roojatzi itziman-takari omapokani otomi. Iiteetakiri JESÚS.

2

Ipokaki yotaniri iñeeri Jesús

¹ Tema tzimaki Jesús nampitsiki Owapankoniki, iipatsiteki Judá-paeni jempe ipinkathari-wentantzi Herodes. Ari rareetee-yakani yotaniripaeni Aapatziyaweniki ikinapaakiro ishitowa-piintzira ooryaa.

² Rojampi-tanta-paaki, ikantzi: “¿Jempe ijeekakika iwinkatharite Judá-paeni owakira tzimaen-tsiri? Tema janta nonampiki jempe nopoñaaka, noñaakiri ompokiro niyotan-takari tzimaki. Rootaki nopokan-tanakari nopinkathateri.”

³ Ikanta ikemaki pinkathari Herodes antawo okantzimo-shiryaa-nakari, ari ikimi-tzita-nakari maawoeni Aapatziyaweni-jatzi.

⁴ Ikaemakaan-takiri Herodes maawoeni reewarite Omperatjorentsitaa-rewo, eejatzi maawoeni Yotaantaniri, rojampi-takiri, ikantziri: “¿Jempema iitzimika Jeepatziitoetani?”

⁵ Ari ikantee-yanakini rirori: “Ari itzimiri janta Owapankoniki ipatsiteki Judá-paeni, tema ari okantzi rojankinari Kamantan-taniri, ikantaki:

⁶ Rooma eeroka Owapankoni jeekatsiri iipatsiteki Judá-paeni, Tekatsi theenkimini, ikantemi: ‘Tee piriiperotzi eerokapaeni, rawijimi itsipa pinkathari-wentziriri asheninka Judá-paeni.’

Tema aritaki ipofneeyaari pinkathari-perori janta.

Riitaki jewateerini Israel-paeni nashitari naaka.”

⁷ Tema romanakaashitakari ikaemakaan-takiri Herodes pokaentsiri yotaniri-paeni, rojampi-takiri, ikantziri: “¿Jempe okaatzika piñaantakariri ompokiro piyotan-takari tzimaki pinkathari?”

⁸ Ari ikamantakiri jempe okaatzi iñaantakariri. Ikantzi Herodes: “Kameethataki, pimatero piyaate Owapankoniki paminiri jempe ijeekika eenchaa-niki. Aririka piñaakiri eejatzi pikinapae jaka pikamantaneena, niyaatantyaari naaka nopinkathateri.”

⁹ Ikanta ikemakirira yotaniri-paeni ikantakiriri pinkathari, awijeeyanakini. Eejatzi iñaaneeri ompokiro iñaakiri chapinki inampiki. Ikanta rareetzi-matapaaka, iñaatziiri raatzinka-paaki ompokiro jaha ijeekakira eenchaa-niki.

¹⁰ Ikanta iñaakiri raatzinka-paaki ompokiro, antawo ikimo-shireteeya-nakini.

¹¹ Ari ikyeeya-paakini pankotsiki, iñaapaa-kitziiri eenchaa-niki eejatzi María, riniro. Otziwerowae-yapaakani, ipinkatha-tapaakiri. Opoñaashitaka roemishitowakiro okaatzi ramakiniriri, ipaakiri ooro, kajankari, eejatzi kepishaari. Osheki owinawo iroka-paeni*

¹² Ikanta imahaeya-paakini, ari romishimpyee-takiri ikantee-tziri: “Eero pikinashi-taneeri Herodes.” Rootaki ikinanta-naari otsipaki awotsi ipiyanta-naari inampiki.

Ishiyantakari Apitantoniki

¹³ Ikanta ipiyeeyaani yotaniri-paeni. Rapiiteero Ronampiri Tajorentsi iñaanateeri José imishiwaeroki, ikantziri: “¡José! Pishiya-kaeri eenchaa-niki eejatzi riniro, piyaate nampitsiki Apitantoni. Ari pijeekiri janta roojatzi nokantan-teemiri: ‘Pipiye.’ Tema awotsikitaki Herodes ikoyi rowamayiri eenchaa-niki.”

¹⁴ Ikanta ikakitanaki José, ikamantakiro María, tema tsireniriki ishiyaka Apitantoniki raanakiri eenchaaniki.

¹⁵ Ari ijeekakiri janta, roojatzi ikamantaari Herodes. Ari omonkaatari rojankina-takiri paerani Kamantan-taniri, ikantaki:

Ijeekawitakya notyomi nampitsiki Apitantoni, tema ari nokanteeri ipiye.

¹⁶ Ikanta riyotaki Herodes ramatawi-takiri yotaniri-paeni, otyaanakari imashirenka. Ari rotyaantaki thonkirini rowamayiri eentsi-paeni, ikantakiri: “Piyaate Owapankoniki eejatzi maawoeni nampitsiki okaatzi otsipa-nampitari, powamayiri maawoeni eenchaa-niki owakira tzima-tsiri, eejatzi kaateentsiri apite rojarentsite.” Tema ikamantakiri chapinki yotaniri-paeni jempe okaatzi iñaanta-kariri ompokiro.

¹⁷ Ari omonkaatari ikamantan-takiri paerani Kamantan-taniri Jeremías, ikantaki:

* 2:11 kepishaari = Mirra

¹⁸ Ikemaetaki Tonkaeroetoniki antawo irahaeya-charini.

Rootaki ojawopaeni kaminkawoni Raquel irakotariri eentsite-paeni.

Tekatsi mateeroni kimoshiretahaeroni, tema ithonkitekakirowamayi-tee-takiro eentsitepaeni.[†]

¹⁹ Okanta paata, kamae rirori Herodes. Roojatzi ijeekaki José Apitan-toniki. Ari rapiiteero Ronampiri Tajorentsi ifñaanateeri imishiwaeroki.

²⁰ Ikanteeri: “¡José! Kantacha pipiye iipatsiteki Israel-paeni, paaneeri peentsite eejatzi riniro. Tema kamae kowawita-chari rowamayirimi.”

²¹ Ikanta ikakitanaki José, roojatzi riyaatanta iipatsiteki Israel-paeni, raaneeri eenchaa-niki eejatzi iina.

²² Roo kanteencha, ikemaki José ikanteetzi: “Riitaki pinkathari-taatsi Arquelao inampiiteki Judá-paeni, ipoyaataari ipaapate Herodes.” Osheki ithaawanaki, tee ikoyi ijeekapae janta. Ari rapiiteeri ifñaana-teeri imishiwaeroki, ikantee-tziri: “Paamae-yaari Arquelao.” Rootaki ikinantanakari janta Tepokiweniki.

²³ Ari inampita-paawo nampitsiki Kashiyakaa-weniki. Tema ari omonkaatari ikantakiri paerani Kamantan-taniri-paeni, ikantaki:

Ikashiyakahaetani iiteeteri.

3

Omitsiryaaatantaniri Juan

(*Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28*)

¹ Okanta paerani janta ipatsiteki Judá-paeni, ari ipokaki Juan Omitsiryaaatantaniri, ikamantantzi.

² Iroka ikantan-tapaaki: “Pipakahaero pikaaripero-shire-waetaki, tema rooteentsi ipinkathari-wentantee jaka Inkitejatzi.”

³ Tema rootaki ikenkitha-takotaki paerani Kamantan-taniri Isaías, ikantzi:

Ari icheraa-haete ikaemaete ochempi-mashiki, ikanteete:

Powameetha-teeniri Pinkathari jempe ikinapaaki.

Pikimita-kaantero itampatzikae-tziro awotsi.

⁴ Rootaki ithaaritari paerani Juan, rontyee-tziro iwitzi ikyaakoetari, rowatha-kitari mashitsi-mashi. Rii rowari kentori, imiritziri iyaa pitsi.*

⁵ Osheki pokaentsiri paerani ifñeeri Juan, Aapatziyaweni-jatzi, eejatzi poñaaneen-chari otsipaki inampii-teki Judá-paeni, pokaeyakini ikaatzi nampi-thapyaa-tawori Pareenkaarini.

⁶ Ikamantakoyitapaakiro okaatzi rantakiri karipero-yitatsiri, rootaki romitsiryaaatantakariri Juan irika-paeni iroka eni Pareenkaari.

⁷ Ikanta ifñaawakiri Juan ipokaeyakini Inashitantaniri eejatzi Sadoc-paeni, ikoyi romitsiryaaawentyari Tajorentsi riyotee-tantyaariri kiteshiretee, ikantawakiri: “Tee pikameetha-shire-teeya-nitzi eeroka, poshiya-shitakari maanki. ¿Poshiyakaa-mintheetzi eero rowajankitahae-teemi?”

⁸ Kyaari-pero-rika pipakahaero pikaaripero-shire-waetzi, pikameetha-shiretee, poshiya-kotee-yaawo pankirentsi kithoki-tatsiri.

[†] 2:18 Iroka Raquel rootaki iinani Israel. * 3:4 ikyaakoetari = camello

⁹ Ero pikanta-shire-waetzi: ‘Naaka icharini nowaejatziteni Abraham.’ Pikemi nokantemi: ‘Eero pikantakaa-pero-waeta-shita poshiya-kaantya eeroka ikowa-perotani Tajorentsi, tema kantacha ratzirita-kaero iroka mapi, rootaki poyaatee-yaarini icharini-yitee-yaari awaejatziteni Abraham.’

¹⁰ Eerorika poshiyawo pankirentsi kithoki-tatsiri, ichekae-takiro shachaki pankirentsi oponkitziki kaari kithoki-tatsini, rahaetakiro ita-haetero.

¹¹ Aririka ipakahaero ikaaripero-shirewita atziri, aritaki nomitsiryaatan-teeyaari nijaa. Roo kanteencha, awotsikitaki matzirori ipinkatharen-tsitzi, nopinkatha-tzitakari naaka, tee okantya roshiya-kaantena romperatani nothopaan-tyaanariri ikyaantari iitziki. Tema riitaki kimitakaan-tyaawoni romitsiryaatan-teeromi Ishire tajorentsi, roete-shire-tanteeromi paamariki.

¹² Tema roteeyakiro rirori rotekaki-mento, rooteentsi ikaateero roteka-kiwaete. Rowakoyi-teero kameethari okithoki pankirentsi, ari itayimae-teeyaawo otakee-riki.”†

Romitsiryaataka Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³ Opoñaashitaka ipokaki Jesús eniki Pareenkaariki, ipoñaakawo Tepoweniki. Ipokashi-takiri Juan romitsiryaateri.

¹⁴ Tee ikowawita Juan romitsiryaateri Jesús, ikantawakiri: “¿Iitaka pipokashi-tantanari naaka nomitsiryaatemi? Tema eeroka omitsiryaatenani naaka.”

¹⁵ Rakanakiri Jesús, ikantziri: “Nokowa-pero-tatzii pomitsiryaatena. Rootaki ikowakaa-kinari Tajorentsi.” Ari ikowanaki Juan, ikantziri: “Aritaki nomitsiryaatakimi.”

¹⁶ Raanakiri, romitsiryaatakiri. Ro itonkaanee-mi Jesús, kimitanaka ashitaryaa-nakityee-yaami inkite, iñahaetatzii opokashi-takiri Ishire Tajorentsi okinapaaki inkiteki oshiya-paakari jamomo.

¹⁷ Ikemaetatzii inkiteki ikantee-tanaki: “Ritaki netakoperotani irika notyomi, osheki nokimo-shire-wentakiri.”

4

Rantakahaeterimi kaari kamethatatsi Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Okantakaa-nakari Jesús Ishire Tajorentsi jatanaki ochempi-mashiki, ari ikowawi-taka Kamaari rantakayirimi kaari kamethatatsi.

² Osheki kitejeri ijeekawaetaki janta, tekatsi roya, ayimatakiri itashe. Tema okaatzi 40 kitejeri ijeekawaetaki janta.

³ Ikanta Kamaari, ipokashi-takiri Jesús ikoyi rantakaerimi kaari kamethatatsi. Ikantapaakiri: “Kyaaripero-rika Itomintzimi Tajorentsi, pipeyiro owanawontsi iroka mapi, poyaawo.”*

⁴ Ari rakanaki Jesús, ikantanakiri: “Eenitatsi jankinarentsi kantatsiri: Tee apatziro akoyiro oyaawo owanawontsi, rootaki kowapero-tachari akemijanteero okaatzi ikanteeri Tajorentsi.”

† **3:12** Tema aririka owiikitero awankiri, otekaki-takiro, ataakiro otakee-riki. Rootaki aakiyite okithoki, otekitakiro kameetha, owakoyi-takiro. Ari roshiyee-yaari eejatzi pokaentsiri, rinashi-yitee-yaari atziri, ineshironka-yiteeri ikaate kemijanta-neerini, riima kaari pakahaeroni ikaaripero-shiretzi, rootaki itaantee-yaari paamariki kaari tsiwaka-nitatsini. * **4:3** owanawontsi = pan

5 Ikanta Kamaari raanakiri nampitsiki tajorentsi-tatsiri, rateeta-kaapaakiri jenoki okaapankatapaakira tajorentsi-panko.†

6 Ikantawi-tapaari: “Kyaari-pero-rika Itomintzimi Tajorentsi, pimitayi jaawikinta. Pikenkishiretero rojankinee-takiri paerani okantzi: Rotyaantemiri Tajorentsi Ronampiri aminako-wentemini. Riitaki thomaemini eero pantziwa-tantawo mapi piitziiki.”

7 Ari rakaneeri Jesús, ikantziri: “Okantzi eejatzi rojankinee-takiri paerani:

Tee okameethatzi piñaanta-waetyaari Piwinkatharite Tajorentsi.”

8 Rapiiwi-takari Kamaari raaneeri Jesús tonkaariki ochempiki. Roñaahakiri maawoeni nampitsi ipinkathari-yitzi atziri, tema kameetha okanta owaneenka-yitaka.

9 Ikantapaari: “Paminiro okaatzi tzimatsiri janta. Aririka potziwerowashita-kina pipinkathatena, aritaki nopakimiro maawoeni.”

10 Ari rakaneeri Jesús, ikantziri: “¡Piyaate inteen! eerokataki kamaari. Tema rojankineetaki paerani, kantatsiri: Apinkatha-teeri Awinkatharite, apatziro akemijanteri rirori.”

‡
11 Ari rinteenaryaawitapaenta Kamaari. Pokaeya-paakini Ronampiri Tajorentsi, raminapaa-kiniri ikoyiri Jesús.

Retanakari rantayi-tziri Jesús

(Mr. 1.14-20; Lc. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

12 Ari ikemaki Jesús omonkyahaetakiri Juan. Rootaki ipiyanta-naari rirori Tepoweniki.

13 Tee ijeekapae Kashiyakaa-weniki, ikinanee Capernaum-ki, ari ijeekapaeri. Tema inkaari-thapyaaaki ojeeki Capernaum, inampiiteki iwaejatziteni Zabulón-paeni eejatzi Neftalí-paeni.

14 Ari omonkaatakari okaatzi ikenkitha-takiri paerani Kamantan-taniri Isaías, ikantaki:

15 Ojeeki inkaari-thapyaaaki inampi Zabulón-paeni eejatzi Neftalí-paeni, Intatsikirona Pareenkaariniki, Jeekatsiri Tepoweniki, jempe ipiyotee-yaari itsipajatzipaeni.

16 Ikaatzi kimiwi-takariri kinatsiri otsirenikakitzira,

Ari iñaayiteeriri riiperori ootamentotsi.

Otsiman-kakowi-takari raampari kathatayiri ikineemi sharinkaweniki. Okimiwitakawo ijeekaemi okoñeeteera.

17 Aripaete retanakawo Jesús ikenkitha-takaeri atziri-paeni, ikantziri: “Pipakahaero okaatz pantakiri kariperotatsiri, tema rooteentsi ipinkathari-wentantee jaka Inkite-jatzi.”

18 Ikanta ishire-thapyaa-tanakawo inkaari janta Tepoweniki, roojatzi iñaanta-paariri Simón, iiteetziri eejatzi Pedro, itsipatari rirentzi iita Andrés, ipashikaateeyini. Tema pashikaawaarentzi riroripaeni.

19 Ikantapaakiri: “Poyaatena, okimityaawo nimaeka riimi atziri nopashikatakayimiri.”

20 Tema te ishenkaanaki, rookanakiro ipashikaamento royaata-nakiri.

21 Ikanta riyaaatanaki, iñaapaa-tziiri Jacobo eejatzi Juan, rirentzi. Ari ijeekaeyini rirori ipitoki rowamata-tziro ipashikaa-mento itsipatakari ipaapate iitachari Zebedeo. Romiña-nakiri eejatzi rirori,

22 rookanakiri ipaapte ipitoki, royaata-nakiri Jesús.

† 4:5 nampitsi tajorentsi-tatsiri = Aapatziyaweni ‡ 4:10 kamaari = Satanás

²³ Ithonkakiro ranashi-takawo Jesús Tepoweni, riyotaantaki maawoeni nampitsiki jempe ipiyota-piinteeta, ikamantan-takiro Kameethari Ñaantsi jempe okantakota ipinkathari-wentantee Tajorentsi. Retsiya-takota-kaayitaki ikaatzi mantsiya-yitatsiri nampitsiki.

²⁴ Tema ithonka ikema-kotee-tanakiri Jesús janta. Ikemaeyakini eejatzi Tonkaeronijatzi, ramayitakiri isheninka ikaatzi mantsiya-tatsiri, retsiya-takota-kahae-teeri. Ramakiri ikaatzi omatziri inashiyita-chari mantsiyarentsi, kasiwae-tatsiri, kamanawae-tatsiri, kijopooki-waeta-tsiri. Ramakiri eejatzi raahashireyi-tziri peyari. Tema ithonkakiri rowawijakoyita-waeri Jesús.

²⁵ Tema royaatee-yakirini osheki Tepoweni-jatzi, Apipakowenijatzi, Aapatziyaweni-jatzi, poñaayi-taneen-chari otsipaki inampi Judá-paeni, eejatzi intatsikiro Pareenkaarini.

5

Ikenkithatzi Jesús tonkaariki, jempe okantakota kimoshire-taatsini (Lc. 6.20-23)

¹ Ikanta iñaakiri Jesús osheki piyowenta-kariri, tonkaanaki ochempiki, ari ijeekapaaki janta. Pokapaaki riyotaani-paeni, ipiyowenta-paakari.

² Ari riyotaa-yitakiri, ikantziri:

³ “Ikimoshiretee shipeta-shireri, tema riitaki ñahaeroni ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi.

⁴ Ikimoshiretee iraaneenta-waeta-chari, tema riitaki roemoshirenkae-teeri.

⁵ Ikimoshiretee tsinampa-shireri, tema riitaki jeekaatsini kameetha kepatsiki ikashiya-kahae-takiriri.

⁶ Ikimoshiretee amina-mina-tzirori ikameetha-shirete, tema aritaki iñaahaero ikoyiri.*

⁷ Ikimoshiretee neshironka-taniri, tema aritaki ineshironkae-teeri rirori.

⁸ Ikimoshiretee kiteshireri, tema riitaki ñahaerini Tajorentsi.

⁹ Ikimoshiretee oetsimaryaan-taniri, tema riitaki ikanteeteri: “ito-myaayipaeni Tajorentsi.”

¹⁰ Ikimoshiretee ikemaatsi-takae-tyaari ikameetha-shiretzira, tema riitaki ñaayiteeroni ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi.

¹¹ Pikimoshiretee imaninta-waeteetemirika, ikemaatsi-takae-temirika, itheeya-kowae-teetemirika okantakaan-tziro pikemijantaana.

¹² Pithamenta-yityaa, tema Tajorentsi pinateemini inkiteki. Pikenk-ishireero jempe ikantee-takiri paerani ikemaatsi-takaetari etanakawori Kamantan-taniri-paeni.”

Oshiyawori tziwi

¹³ “Poshiyakawo eeroka-paeni tziwi. Aririka rowaeteetero tziwi oetarikapaeni, ero okamethatzi ikatyokan-teetyaawo. Otzimatyee imaninteetero, rookaetakiro jaawiki raatzika-waeteetero.”

Oshiyariri ootamentotsi

* 5:6 amina-mina-tzirori ikameetha-shirete = riitaki oshiyariri ayimaneentziri imiri eejatzi itashe ikowa-pero-teera ikameethashirete.

14 “Aririka ojeeki nampitsi tonkaariki, okoñaatzi maawoeni aririka ootyaa tsireni-riki, tee omana nampitsi. Tema eeroka koñeetyaa-kotantaniri, eeroka yotaaneerini maawoeni atziri, eero pomanimotziri okaatzi piyotaneeri eeroka.

15 Ari okimitzita eejatzi, aririka onthoteri ootamentotsi, eero atapatako-tziri. Tema owakotziri jenoki ikoñeetyaa-kotan-tyaari ikaatzi jeekatsiri pankotsiki.

16 Ari pikanta-neeayari eeroka, pijeeka-yitane kameetha iñaantemiri pisheninka-paeni okameethatzi okaatzi pantayi-taneeri. Rootaki ipinkatha-tantee-yaariri rirori Ashiteeri Inkite-jatzi.”

Ikenkitha-takotakiro Jesús Ikwakaan-teetani

17 “Eero pikenkishiryaa-shita nopokatzi nookakayimiro Ikwakaan-teetani, eero nokakayimiro eejatzi ikenkitha-takotakiri paerani Kamantan-taniri. Apatziro nopoki nomonkaa-takaa-yitee-yaawo okaatzi ikenkitha-takoe-takiri paerani.

18 Kyaaripero aritaki othonkaeyaa kepatsi eejatzi inkite, eero awi-jashita Ikwakaan-teetani roojatzi omonkaa-tanta-kyaari maawoeni.†

19 Eerorika pithotyero Ikwakaan-teetani, eerorika pikaman-teeri pisheninka ikemantee-yaawori rirori, eero pinintahawo ipinkathari-wentanteera Inkite-jatzi. Riima matakirori ithotyero riyotaan-teero, riitaki riipero-taatsini jempe ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi.

20 ¿Poshiya-kaatzima kameetha-shirerira Yotaantaniri eejatzi Inashitan-taniri? Eerorika pawijeeri eeroka pikameetha-shiretee, eero piñaahero ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi.”

Ikenkitha-takotziro Jesús kijaantsi

(Lc. 12.57-59)

21 “Piyotee-yironi eeroka okaatzi ikantee-takiriri paerani awaejatzeneni, ikantee-tziri:

Eero powamaantzi. Aririka powamaantaki, aritaki rowajankitee-takimi eeroka.

22 Iroka nokantzi naaka: Eero pikijiri pisheninka, rowajankitee-tzimi-kari. Eero pikanta-waetziri: ‘Te piyowaetzi eeroka.’ Aritaki rowajankitee-takimi pinkatharentsiki. Te okameethatzi pikija-neenta-waeteri pisheninka piitamajontzi-waeteri, patsipetawo-kari pitahaeyaa sharinkaweniki.‡

23 Tema paapiintziri pipira pashita-kaari Tajorentsi pitayiniri, roo kanteencha aririka pikenkishiryaa-paakiro eenitatsi ikijawentzimiri pisheninka,

24 ari pookanakiri pipira pashita-kaariri, piyaata-shiteri kijakimiri. Pinkanteeri: ‘Nosheninka, jame aakameethata-wakahaeyaa.’ Aririka paapatziya-wakahaeyaa, pipiye taapoki-mentotsiki, pita-paeniri Tajorentsi pashita-kaariri pipira.

25 Eenitatsi-rika kijimini, aririka raanakimi pinkatharentsiki, pithaa-wakotyawaotsiki, pikanteri: ‘Eero pikijawaeta, jame aakameethata-wakahaeyaa.’ Tema aririka rareeta-kaakimi pinkatharentsiki, ikan-takiri romperatani: ‘Paanakiri irika.’ Aritaki rahaeta-nakimi romonkyahaetemi.

† 5:18 Ikwakaan-teetani = jota, tilde = oryaani-paeni jankinarentsi ‡ 5:22 pisheninka = pirentzi, pitsiro

26 Eerorika pipinata-shitari ikaatzi ikowako-takimiri, eero roemishitowa-kaanteemi. Omaperotatya.”

Ikenkitha-takotziro Jesús mayempi-taantsi

27 “Piyotziro eerokapaeni ikowakaan-teetakiri paerani, ikanteetzi:

Eero pimayempitzi.

28 Iroka nokantzi naaka: Aririka piñiuro tsinani, piñaama-shire-takyaaworika, pimayempi-shire-takiro.

29 Iroka noshiya-kaawentemiro. Rootakirika pokiperori antakayimironi kaari kamethatatsi, pipakahaero, pikimita-kaantyaawo pikitho-kiryaa-tyeeromi, pookiro. Tema tee pikoyi patsipe-teeyaawo sharinkaweni okantakaantziro poki, tema rootaki kameetha-tatsi pijeeka-pityakitee.

30 Rootakirika pakoperori antakayimironi kaari kamethatatsi, pipakahaero, pikimita-kaantyaawo pithatyaa-tyeeromi pako, pookiro. Tema tee pikoyi patsipe-teeyaawo sharinkaweni okantakaan-tziro pako, tema rootaki kameetha-tatsi pijeekaponchokite.

Ikenkitha-takotziro Jesús ookawakaantsi

31 “Ikanteetaki eejatzi paerani:

Aririka rooka-wakaetyaa, otzimatyee ipaeteri jempe ojankina-takota rooka-wakaan-tyaari.

32 Iroka nokantzi naaka. Rantakiro kaari kamethatatsi ikaatzi ookashitawori iina, rooma iñiuro-rika omayempitaki kantacha rookiro. Aririka aawiteeyaa roori itsipa oemi, omayempi-tzimo-takiri etawitari oemintari. Ari ikantee-yaari ahaeroni roori, mayempitaki rirori.”

Ikenkitha-takotziro Jesús paeryaa-shiwae-tariri Tajorentsi

33 “Piyotee-yironi ikantee-takiriri paerani awaejatzeniti:

Eero pipaeryaa-shiwaetari Tajorentsi.

Tema aririka otzimi pikashiya-kaeriri Tajorentsi, otzimatyee pimonkaateniri.

34 Iroka nokantzi naaka: Tee okameethatzi pipaeryaa-shiwae-tyaari Tajorentsi pimatana-tyaawori pikanta-yitziri. Eero pipaeryaa-shiwaetawo inkite, tema ari ijeekiri Tajorentsi janta.

35 Eero pipaeryaa-waetziro kepatsi, tema riitaki ashitawori Tajorentsi, rootaki ikatziya-chente-tanta-piintari. Eero pipaeryaa-shiwaetawo Aapatziyaweni, tema aritaki ipinkathari-wentantee Pinkathari-perori.

36 Eero pipaeryaa-shiwaetawo piito, pikante: ‘Eerorika nomatziro nokantziri, ithatyee-tenawo noeto.’ Tema tee eeroka materoni pishookakaero pipae, opoñaashitya pichenkae-shita-kahaero.

37 Eero pamatawi-tantzi. Kyaari-pero-rika pantero pikanta-yitziri, pikante: ‘Jeen, nomatero.’ Eerorika pantziro, pikante: ‘Eero nomatziro.’ Tema tee okameethatzi poshekiuro piñaani.”

Ikenkitha-takotziro Jesús ineshironka-teetziro kijaneentan-tatsiri (Lc. 6.27-36)

38 “Piyotee-yironi eeroka ikantee-takiri paerani:

Aririka pikithokiriiteri rooki itsipa atziri, okameethatzi ipiyako-wentee-tyaari, ikithoki-ryiitee-temiro poki eeroka.

Aririka pitzinkiryaa-koteri itsipa atziri, okameethatzi ipiyako-wentee-tyaari itzinkiryaaakoetemi eeroka.

39 Iroka nokantzi naaka. Tee okameethatzi pipiyat-yaari kijaneentzimiriri. Aririka ipajaawooteetemi, pishine-teniri ipajaawotemi otsipaki.

⁴⁰ Aririka rahaetemi pinkatharentsiki ikoyi raapithee-temiro pithaari, pishine-teniri raanakiro eejatzi pipewiryaaakowo.

⁴¹ Aririka romperee-temi paanakiro ashaahawontsi pookiro niyanki awotsi, paanakiro ashaahawontsi pawijakaero jempe ikantee-takimi pookiromi. §

⁴² Aririka ikanteetemi: ‘Pipina,’ okameethatzi pipiri. Aririka ikan- teetemi: ‘Pipawakina, ari noepiyeemi,’ okameethatzi pipiri eero pi- thañaa-pithatari.

⁴³ Piyotee-yironi eeroka ikanteetakiri paerani: Pineshironkateri pisheninka eeroka. Riima ikaatzi kijimiri, pikijiri rirori.

⁴⁴ Iroka nokantzi naaka: ‘Petakot-yaari kijimiri. Pamana-kotyaari maa- woeni ineshironka-tanteyaariri Tajorentsi. Eero pipiyatari kijaneentz- imiri, paakameetha-teeri.’

⁴⁵ Rootaki ikowakae-takiriri itomiyi-taari Ashiteeri Inkite-jatzi. Tema riitaki owetsika-kiriri ooryaa kitejeta-kotziriri maawoeni atziri: kameetha-shireri, eejatzi kaari-pero-shireri. Rijatzi wetsika-kirori inkani, rowaryiiniri maawoeni atziri: tampatzika-shireri eejatzi kaaripero-shireri.

⁴⁶ Apatziro-rika petakotari ikaatzi etakotzimiri eeroka, ¿poshiya-kaantzi aritaki ipinateemi Tajorentsi? Tema eero, rootaki ranta-piintakiri shintsitziriri atziri ipinateri riitaki rashita-kaeyaari iwinkatharite wirakocho.

⁴⁷ Apatziro-rika piwetha-tapaa-kyaari pisheninka, ¿aminaashi-waetaantsi iroka? Tema rootaki ranta-piintziri itsipa-jatzi atziri.

⁴⁸ Pikameetha-shire-yitee eeroka, poshiya-kotee-yaari Ashiteeri Tajorentsi, mapero ikameetha-shiretaki rirori.”

6

Ikenkitha-takotziri Jesús pashitan-tachari

¹ “Pipakahaero powapeyi-motari atziri-paeni pikameetha-shire- teeyini. Eekiro-rika piyaata-kaatyero, tekatsi ipinateemiri Ashiteeri Inkitejatzi.

² Aririka pipashi-tantya, eero pikanta-kanta-waetzi: ‘Nopashi- tantaka naaka.’ Apatziro ikanta-kanta-waetzi owapeyi-motan- taniri jempe ipiyota-piinteeta eejatzi jempe ikineeta-piintzi, rootaki ipinkathee-tantyaariri rirori. Tema tzimaki pinkatha-tziriri rirori.

³ Aririka pipashi-tyaari eeroka ashironkaenkari, eero pikanta-kanta- waetzi,*

⁴ pomanakaashityaawo okaatzi pipashi-tantakari. Apatziro riyotzi Tajorentsi, tema riitaki pinateemini paata.”

Ikenkitha-takotziro Jesús amanaantsi

(Lc. 11.2-4)

⁵ “Aririka pamanyaari Tajorentsi, eero poshiya-kotari owapeyi- motan-taniri. Tema ikatziya-piinta rirori ipiyota-piinteetaha eejatzi niyankineki nampitsi inaantyaariri isheninka-paeni. Tema tzimaki pinkatha-tziriri rirori. Maperowa.

§ 5:41 niyanki awotsi = 1 milla; pawijakaero ikantawi-takimira = 2 milla. * 6:3 Poshiya-kaan- tero tee iyotzi pampate jempe oeta antziri pakopero

6 Rooma eeroka aririka pamanyaa, pashita-kotyaa pipankoki pikowakoteri Ashiteeri tsipata-kimiri. Riitaki ñeemini apaniroeni, aritaki ineshironka-takimi, riitaki pinateemini.

7 Aririka pamanyaa, eero papiipii-tziro okaatzi pikantakiri. Apatziro rapiipii-tziro itsipa-jatzi atziri. Roshiyakaa-mintheetzi rapiipii-tziro ikantakiri aritaki ikemakiri Tajorentsi.

8 Paamaeyaa poshiya-kotari-kari eeroka. Tema tekira pikowakoteriita Ashiteeri koetyimo-tzimiri, riyotzi-maetakawo rirori maawoeni.

9 Iroka pikante pamana-piintyaa eeroka:
Ashitanari, nampitawori inkiteki, tema rootaki
Tajorentsi piwaero eeroka.

10 Pipinkathari-wenteena naaka.

Pantakaa-yinawo jaka kepatsiki okaatzi pininta-kaanari eeroka,
Poshiya-kaanteenari inkite-weri, pantakaeri rirori maawoeni pininta-
kaeriri eeroka.

11 Pipapiintena okaatzi koetyimo-tanari nowayityaari.†

12 Pipeyako-teenawo nokaariperero-shire-waetaki,

Tema nomatakiro naaka, nopeyako-teeri ikaatzi owaariperero-shire-
tanari.

13 Eero pishinetana iñaantee-tena, ikowaete rantakahae-tenawo kaari-
perori.

Tema ash powaero pipinkathari-wentantee eeroka.

Ari pikantapiin-tatya otzimimo-tzimi pishintsinka, eejatzi
powaneenkawo. Aritaki okantari.

14 Aririka pariperero-teeri ikaatzi kijimiri, aritaki rariperero-teemi eeroka
Ashiteeri Inkite-jatzi.

15 Rooma eerorika pariperotziri ikaatzi kijimiri, tema eero rariperero-
teemi eeroka Ashiteeri.”

Ikenkitha-takotziro Jesús tziwentaantsi

16 “Aririka pitziwentyaa poshire-takot-yaari Tajorentsi, eero pikanta-
kanta-waetzi: ‘Notziwenta-tyaari Tajorentsi.’ Paamaeyaa poshiyari-
kari eeroka owapeyi-motan-taniri. Itziwenta-piinta rirori mantsiya-
shookiyitaki, rootaki riyoetan-tariri itziwentatyaa. Tema tzimaki
pinkatha-tziriri rirori. Maperowa.

17 Rooma eeroka aririka pitziwent-yaari Tajorentsi, pikiwawootyaa,
pikishityaa kameetha,

18 eero riyotan-teetzi pitziwentatyaa. Apatziro riyotemi Ashiteeri
Inkite-jatzi, tema riitaki pinateemini.”

Ikenkitha-takotziro Jesús inkite-jato ashaahawontsi

(Lc. 12.32-34)

19 “Eero pashaahanta-shiwaeta jaka kepatsiki, osheki opereyitzi,
opowanitzi, tema eenitatsi osheki koshintzi jaka.

20 Tema ro kameetha-tatsi pantayi-teero pijeekan-teeyaari kameetha
inkiteki. Rootaki kimi-tyaawoni pashaahantaa-tyeeyaanimi inkiteki
jempe tee opereyi-tapae, opowani-tapae eejatzi, tema tee itzimapae
koshintzi janta.

21 Tema jempe-rika powahaantaka, aritaki poshireta-piintee-yaawo.”

† 6:11 nowayityaari = pan

*Ikenkitha-takotziri Jesús ootamentotsi**(Lc. 11.33-36)*

²² “Rootaki oki oshiyariri ootamentotsi awathaki. Kameetha-rika okanta poki, piñaantawo kameetha, okimi-witakawo pikofeetyaa-kotatyemi.‡

²³ Terika okameethatzi poki, eero piñaantawo kameetha, kimiwi-taka pitsireni-kaakitako-tatyemi.”§

*Ikenkitha-takotziro Jesús ashaahawontsi**(Lc. 16.13)*

²⁴ “Tekatsi materoni rantawae-teniri apite omperatan-taniri. Tema apaani ikowa-perote imonkaa-teniri ompera-tariri, riima itsipa ikijaneenta-nakiri. Ari okantari eejatzi: Tekatsi materoni ranteniri Tajorentsi ikoyiri rirori, aririka ikenkishiryaakoe-tyaawo ashaahawontsi kimi-tanaka roomi omperat-yaarini.”

*Ikenkitha-takotziro Jesús kanta-shiryaantsi**(Lc. 12.22-31)*

²⁵ “Pikemi nokante: Eero okantzimo-shiryaa-waetzimi pikante: ‘itaka noyaari, iitaka nomiriteri, iitaka nokithaa-tyaari?’ Tema eenitatsi akenkishiryaa-piintyaari, rootaki kowapero-tachari, awijiro okaatzi owa-piintari, eejatzi akithaa-piintari.

²⁶ Jame akenkishiryaakoteri tsmereeriki-paeni. Tee ipankitziro roy-aari, tee rowetsiki ipanko rowantyaawori iwankiri. Roo kanteen-cha, Tajorentsi papiintziri okaatzi rowayitari. ¿Tema retakoperotzimi eerokapaeni Tajorentsi?

²⁷ Eekiro-rika piyaata-kaatyero okantzimo-shiryaa-waetzimi, ¿arima pimatakiro powawi-neenta-waero pojarentsite?

²⁸ Jame akenkishiryaakoteri incha-teyaki-paeni, tee añi-ro antawaete, tee ontyaawenta okithaa-tyaari. Teemaeta okan-tzimo-shiryaa-waetawo, okante: ‘Itaka nokithaa-tyaari?’*

²⁹ Owaneenkataka kameetha, awijakiri rowaneenkata Salomón, pinkathari-tatsiri paerani.

³⁰ Tema riitaki Tajorentsi owaneenka-tziri. Okantawita eepichokini añawitawo owaneenkata-paenta, roo ojamanitaki te okamethata-nee aririka okama-teya-tanaki, ichekae-takiro, itahaetakiro. ¿Eeroma raminako-wentzimi eeroka Tajorentsi? Aritaki, eero pikijo-shirewaetzi.

³¹ Aritapaaki okantzimo-shiryaa-waetzimi, pikante: ‘itaka noyaari, iitaka nomiriteri, iitaka nokithaa-tyaari?’

³² Apatziro okantzimo-shiryaa-waetziri itsipa-jatzipaeni. Rooma eerokapaeni, riyotako-tzimi Ashiteeri Inkitejatzi iitarika koetyimotzimiri.

³³ Tema rootaki kowapero-tachari ipinkathari-wenteemi Tajorentsi, rowameetha-shire-teemi eejatzi, aritaki ipayiteemiro okaatzi koetyimotzimiri.

‡ 6:22 Oshiyakaa-wenta-chari okitsi kameethari, riitaki atziri pimantatsiri (kaari mashitha-tatsiri), riitaki ñahaeroni ikematha-teero okaatzi rantakaeriri Tajorentsi, tema ijeekanaatzi okoñeetyera

§ 6:23 Oshiyakaa-wenta-chari eerorika okameethatzi oki, riitaki atziri mashithari kaari kematha-teroni okaatzi rantakaeriri Tajorentsi, tema ijeekatzi otsirenikaakitzi

* 6:28 incha-teyaki-paeni = lirio

³⁴ Aritaki okantari, eero okantzimo-shiryaa-waetzimi oetarika awijimo-temini okitejeta-manee, aritaki piñaakiro. Tema maawoeni kitejeriki-paeni piña-a-piintakiro okaatzi kantzimo-shiryaa-yitzimiri.”

7

Ikenkitha-takotziro Jesús kijimataantsi

(Lc. 6.37-38,41-42)

¹ “Tee okameethatzi pikijima-tante, paamaeyaa ikijima-teetzimi-kari eeroka.

² Aririka pikanta-koteri pisheninka, aritaki ikantako-tanakimi ee-jatzi eeroka. Oztimatyee paamaeyaa, otzimi-kari pantzimo-tantani, imaperotee-mikari eeroka paata ipiyeeteemi.

³ Tema oshiyawo aririka otyaakitemi antawo incha-petoki pokiki, ¿arima paminakiri itsipa tyaaki-teenchari rokiki?

⁴ ¿Kantachama pikanteri: ‘Pipoki nayimiro tyaaki-takimiri?’ Tema otyaaki-takimi eeroka antawo incha-petoki.

⁵ Tema poshiyakari eeroka owapeyi-motan-taniri. Tema otzimatyee petawakyaawo eeroka paawaero inchapetoki otzikaa-kimiri pokiki, okantya paminanee kameetha paantee-yaanariri rinchapetokite tyaaki-teenchari itsipa.

⁶ Tee ipaetziri otsitzi okaatzi rooperotatsiri rashitari Tajorentsi. Tee ipaetziri eejatzi chaancho okaatzi poreryaa-yitatsiri pinapero-tachari, tema te riyotziro ineshironka-waetzi ari roepatsi-takiro eejatzi ari raatzika-waetakiro. Teera ipaetatyeeri ikowawitari, osheki imashireyantzitanaki, aritaki ratsikantaki.”*

Ikenkitha-takotziri Jesús amanaperotariri Tajorentsi

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ “Pikowako-tante, pithotyaakotee eejatzi, aritaki ipaeteemiroyokoyiri. Poshiya-kaantero aririka pareetyaa pankotsiki, pikantapaakiri ashitawori: ‘Pashita-reenawo pipanko.’ Ari rashita-ryaakimiro ipanko.

⁸ Tema aritaki ipaeteeri kowakotan-tatsiri. Ikaate amina-mina-teeroni, aritaki roñaahae-teeri. Aririka ikantante: ‘Pashita-reenawo.’ Aritaki rashitaryahae-takiniri.

⁹ Aririka ikowakotemi pitomi, ikantemi: ‘Pawa, pipina noyaari.’ ¿Arima pipakiri mapi?†

¹⁰ Aririka ikantemi: ‘Pipina shima.’ ¿Arima pipakiri maanki royaari?

¹¹ Tema piyotziro petakotari eeroka pitomi-paeni, okantawita pikaari-pero-wita eeroka. Riitaki maperotzirori Ashiteeri Inkite-jatzi, retakotari maawoeni amanayi-teeriri.

¹² Aririka pikoyi retakoeteemi, petawakyaawo eeroka petakotantyyaa. Tema rootaki ikowakaan-teetani, roojatzi ikantakiri paerani Kamantan-taniri-paeni.”

Ikenkitha-takoe-tziro awotsi-manchaki

(Lc. 13.24)

* **7:6** Ikantee-tziri jaka: “roopero-tatsiri rashitari Tajorentsi” eejatzi “poreryaa-yitatsiri pinapero-tachari”, rootaki oshiyakaa-wentacha Kameethari Naaantsi. Tema rootaki ifaani Tajorentsi oshiyariri ikaatzi poreryaa-yitatsiri pinapero-tachari. Riima otsitzi eejatzi chaancho, riitaki oshiyakaa-wenta-chari ikaatzi kaari koyironi ikemijanteero Kameethari Naaantsi, osheki ikijaneentakiri kamantan-tzirori. Terika ikoyiro ikemijante, eero ishitsiteetziri ikemijante † **7:9** noyaari = pan

13 “Aririka pikoyi pikyaa-wanko-teeri Tajorentsi, pikimitakantyaawo pipampi-thata-tyeeromi awotsi-manchaki. Tema eenitatsi otsipa jaawoki-tatsiri, kaari pomeentsi-tachani ikinantee-tyaawo. Tema osheki pampitha-takirori, riitaki ashironkahaa-chani sharinkaweniki.

14 Rooma awotsi-manchaki, tee ishekitzi kinantyaawoni, riitaki areetaa-chani janta ashi rowaero rañahae.”

Ikenkitha-takotziri Jesús thaeri

(Lc. 6.43-44)

15 “Paamahae-yaani eerokapaeni ramatawi-tzimi-kari oshiyawi-tariri Kamantan-taniri, roshiya-paakyaari ipireetari eero imashireyantzi-waetzi. Roo kanteencha, kaari-pero-shiretaka rirori inthomoeki, roshiyakari owantaniri.‡

16 Oztimatyee aminiri kameetha-rika okaatzi rantayi-tziri, rootaki ayotant-yaari kameethashiretaka rirori. ¿Añiiroma chochoki imiriteetziri okithoki-tantyaawo owaato kitochee? Tema te. ¿Kantachama okithoki-tantyaawo otsipa chochoki-paeni roori? Tema eero. §

17 Roorika inchato jaankanato-tatsiri oshooki, okithokitzi kameetha. Rooma inchato jampishi-tatsiri, tee okameethatzi okithoki.

18 Tema okaatzi inchato jaankanato-tatsiri oshooki, tee okaariperotzi okithoki. Ari okantari eejatzi inchato jampiya-shita-tsiri oshi, tee okameethatzi okithoki.

19 Tema ari itowaetakiro inchato kaari kithoki-tatsini, rahaetero itahaetero.

20 Aritaki piyotee-yawakirini eeroka-paeni amatawitantaniri aririka piñayitakiro okaatzi rantayitzi.”

Ikenkitha-takotziri Jesús yotako-pero-teeriri

(Lc. 13.25-27)

21 “Eeniwitacha osheki kantanari: ‘Eerokataki Nowinkatharite, nopinkatha-tzimi.’ Eero ikyahae rirori inkiteki jempe ipinkatharienteeri Tajorentsi. Apatziro ikaatzi antaneerori ikoyiri Ashitanari Inkite-jatzi.

22 Aririka nopinkatharitee paata ari nopiyoteeri maawoeni atziri. Eenitatsi kantayi-teenani: ‘Nowinkatharite, nopaeryaa-kimiro piwaero nokenkitha-takotzimi. Nopaeryaakimi netsiya-takota-kaeri raahashiritziri peyari. Ari nokimiteeriri eejatzi nosheninka-paeni, osheki notajonka-wenta-yitaki nopaerini piwaero.’

23 Ari nokanta-wakiri naaka: ‘Tee niyotzimi. Piyaate inteena, tema osheki pantakiro kaari kamethatatsi.’ ”

Ikenkitha-takoe-tziri apite wetsika-tsiri ipanko

(Lc. 6.46-49)

24 “Pikemi. Aririka pikenkishiryakotero maawoeni nokanta-kimiri, aririka pikemijanta-neero maawoeni, ari okameethatzi. Rootaki piyotani-tyaari. Poshiyaari wetsika-tsiri ipanko okijopathatzira kepatsi.

25 Oparya-witaka antawo inkani, amaaniwitaka. Antawo otampyaa-witaka, ookanta-witapaakawo pankotsi, tee aawiyiuro. Tema owatzikakityaa kameetha okijopathatzira kepatsi.

‡ 7:15 ipireetari tee imashiyantzi-waetzi = owisha = owantaniri = lobo § 7:16 chochoki imiriteetziri = uva; chochoki-paeni = higo

²⁶ Ari okimitari eejatzi eerorika pikenkishiryaako-tziro okaatzi nokanta-yitakimiri, eerorika pikemijanta-neero, te piyotanitzi. Poshiyakotakari wetsika-tsiri ipanko impanekii-teki.

²⁷ Okanta oparya-paaki inkani, amaanita-paaki. Ari otampyaa-tapaaki, ookanta-paakawo parkotsi, tyaanaki. Tee ifahaeteero.”

²⁸ Rootaki riyotaa-kiriri Jesús ikaatzi piyowenta-kariri. Ipampoyeeyanakirini atziri-paeni ikemirira.

²⁹ Tema tee omaanta ishintsinka riyotaantzira, rawijiri riyotaantzi Yotaantaniri-paeni.

8

Retsiyatakotakahaeri Jesús omatziri pathaa-wontsi

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ Ikanta roerinkaawo Jesús ikenkitha-takira tonkaariki, royaateeri osheki atziri.

² Ari ipokashi-takiri omatziri pathaa-wontsi, rotziwerowa-shita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkatharí, pikoyi-rika, niyotzi aritaki pimatakiro petsiyatakotakahaena.”

³ Roojatzi rakotan-tanaka Jesús, rotzinkakiri eepichokiini, ikantziri: “Nokoyi, petsiya-takotee.” Etsiyatanaki ipathaa-waewitaha.

⁴ Ikantawi-tawaari Jesús pathaawae-witachari: “Eerowa pikaman-takotana. Apatziro powanakiro piyaata-shiteri Ompera-tajorentsi-taarewo, pimatán-tyaawori Ikwakaantani paerani Moisés, paanakiniri Tajorentsi pashita-kaariri pipira, rootaki riyotan-teetyaari etsiyata-koteemi.”

Retsiya-takota-kahaeri Jesús romperatani reewarite owayiri-paeni

(Lc. 7.1-10)

⁵ Ikanta rawijanaki Jesús, areetee-yakani nampitsiki Capernaum. Ari ipokaki reewari rowayirite wirakocha ifeeri Jesús,

⁶ ikantapaakiri: “Nowinkatharité, eenitatsi naaka nomperatani nopankoki, maperotaka imantsiyataki, kijopookitaki.”

⁷ Ari rakanakiri ikantziri: “Aritaki niyaataki netsiya-takota-kahaeri.”

⁸ Ikantanaki rirori: “Osheki nopinkatha-takimi eeroka, tema tekatsi koyinani naaka, eero okanta pikyaa-wankotana. Apatziro nokoyi pikanta-kanteri retsiya-takotee, aritaki omatakyaa pikanteri.*

⁹ Eenitatsi omperatanari naaka, eenitatsi eejatzi owayiri-paeni nomperatari naaka. Aririka nokanteri: ‘Piyaate,’ aritaki riyataki. Aririka nokante itsipa: ‘Pipoki,’ aritaki ipokaki. Aririka nokanteri nomperatani: ‘Pantero iroka,’ imatziro rantziro.”

¹⁰ Ari ipampoyaanakiri Jesús ikemakirira ikantaki reewarite owayiri. Ikantanakiri ikaatzi oyaatakiriri: “Riitaki matakirori irika ikemijantzi, tema jaka inampiteiki Israel-paeni tekira noñee apaani oshiyaarini irika. Omaperotatya.

¹¹ Pikemi, aririka ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, aritaki itzimaki osheki itsipa-jatzi poñaachani otsipaki nampitsi, inintahaeyaa rakiyoteeri awaejatziteni Abraham, Isaac, eejatzi Jacob.

¹² Eero itzima-perotee asheninka jeekaatsini janta. Riitaki ikowawiteetari ipinkathari-wenteeri maawoeni janta, tema osheki ipiyathataka,

* **8:8** Irika reewari rowayirite wirakocha, kaari Judá-paeni, itsipa-jatzi atziri. Paerani tee ikyaa-wanko-tziri Judá-paeni itsipa-jatzi kaari isheninkata.

rootaki rookantee-yaariri otsireni-kaakitizira. Ari riraawae-tyaari, ratsikae-kiwae-teeyaa ikemaatsi-teeyaa.”

¹³ Ipithoka-shita-naari reewarite owayiri, ikantziri: “Pipiye pankoki. Pimatakiro pikemijantzi eeroka, rootaki retsiya-takotan-teeyari pomperatani.” Intsi paete retsiya-takotanaki romperatani ipankokinta.

Retsiyatakotakahaero Jesús riyote Pedro

(Mr. 1.29-34; Lc. 4.38-41)

¹⁴ Ikanta ikinanaki Jesús ipankoki Pedro. iñaapaa-tziro riyote omaryaaka, omatatziro jaawa-kirentsi.

¹⁵ Rotzinkan-tapaakawo eepichokiini rako, etsiyata-kotanaki. Piriintanaka, aminayi-tawakiniri oetarika opawakiriri.

¹⁶ Okanta otsireniityaanaki, ramaeta-paakiniri osheki raahashiretziri peyari. Retsiya-takota-kaayi-teeri ikijatha-yitakiri iweyarite. Retsiyatikota-kaaki eejatzi ikaatzi mantsiya-tatsiri.

¹⁷ Ari omonkaatari ikamantan-takiri paerani Kamantan-taniri Isaías, ikantaki:

Riitaki anakironi amantsiyanka,

Riijatzi anakironi okaatzi akemaatsi-yitari.

Kowatsiri royaateri Jesús

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Ikanta iñaakiri Jesús isheni-pero-tapaaki atziri piyowentakariri, ikantanakiri riyotaani: “Jame amontyaakotee intatsikirona.”

¹⁹ Ikantawi-tawaari Yotaantaniri: “Yotaanari, nokoyi noyaata-nakimi jempe pikinayite eeroka.”

²⁰ Rakanaki Jesús, ikantziri: “Eenitatsi imoo kowincha imaantapiintari, eejatzi ikimita tsimereriki-paeni eenitatsi imenkoshi. Riima irika Itomi Atziri tee otzimi ipanko imaantyaari rirori.”

²¹ Ari ikantanaki riyotaani: “Yotaanari, nokowawitaka naaka noyaata-nakimi, eero nomatzimaeta nimaeka, nokowatzii noñeeri nokitata-neeri ashitanari, aripaete noyaatem.”

²² Ikantanaki Jesús: “Poyaatena. Tema ikaatzi kamatsiri, aritaki ikitateeri rirori kaminkari-paeni.”

Romaeriio Jesús tampyaa

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Ari rotetanaka Jesús pitotsiki, itsipatakari riyotaani-paeni.

²⁴ Ikanta imontyaa-kotanaka, maanaki Jesús pitotsiki. Ro roweyaa-kowitaka niyankyaani, omapokakiri riyotaani-paeni antawo tampyaa, kitaatapaaka nijaa pitotsiki otamakaa-tanakira inkaari.

²⁵ Riyaata-shitanakiri apani riyotaani Jesús, rowakiryapaakiri, ikantziri: “¡Yotaanari, apiinkatyewe! ¡Powawijaa-koteena!”

²⁶ Ikantanakiri rirori: “¿Litaka pithaawantari? ¿Tekirama pikemijanta-perotzi?” Piriintanaka, romaeryaakiro tampyaa eejatzi otamakaatzi inkaari, awijanaki, maeryaa-tanee kameetha.

²⁷ Ipampoyeeyanakirini Jesús, antawo ipinkatha-tanakiri, ikantawakahaeyani: “¿Litaka atzirita-tsiri irika? Romaeryaantawori tampyaa, eejatzi inkaari.”

Gadara-jatzi raahashiretziri peyari

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Areetee-yakani intatsikiro, aatakota-paaki nampitsiki iiteetziri Gadara. Ari ishiyashi-tawakari apite atziri raahashiretziri peyari ipoñaakawo kitataarewo-mashiki. Ikijakaakari peyari, osheki ithaa-wanteetari, tee imateetyaa ikineete janta.

²⁹ Icheraa-pero-tanaki ikantzi: “¡Jesús, Itomi Tajorentsi! ¿Nimaekama powajankitena tekira omonkaa-tyaata? ¿Jempema nokanta-kimika eeroka?”

³⁰ Ari ishimoka-waeteeyini osheki chaancho janta.

³¹ Ñaawaetanaki iweyarite, ikantzi: “Aririka petsiyatakotakahaeri naahashiretanewo, potyaantena ipiyotakaha chaancho.”

³² Ikantzi Jesús: “¡Piyaate peyari!” Jatanaki peyari-paeni chaanchoki, raahashireta-paakiri, rootaki ishiyan-tanakari impeetaki, pariyeeyapaakani maawoeni inkaareki, thonkaka ipiinkaeyakini.

³³ Ikanta iñaakiro aminiriri chaancho okaatzi awijeentsiri, shiyanaka nampitsiki, ikamantapaakiri maawoeni atziri okaatzi iñaakiri.

³⁴ Rootaki riyaata-shitan-tanakariri atziripaeni irika Jesús, ikantapaakiri: “Tee nokoyi pijeeki nonampiki, pamine jempe pikini.”

9

Retsiyatakotakahaeri Jesús kijopookiri

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Ikanta rotetanaa Jesús pitotsiki, montyaa-kotanaa inampiki.

² Ari ramaeta-kiniri kijopookiri, inatakoetakiri romaryaa-mentoki. Riyoshire-tawakiri Jesús ikaatzi natako-takiriri osheki rawentaa-paakari, iñaanata-wakiri mantsiyari, ikantziri: “Pithaamenta-shiretyaa nosheninká, tema ipeyakoe-teemiro pikaaripero-shire-witaka.”

³ Kemawaki rirori Yotaantaniri-paeni, ikanta-shire-tanaki: “Itheenkatajorentsi-tatzii irika.”

⁴ Tema yotaki Jesús jempe ikanta-shiretzi, rojampi-tanakiri, ikantziri: “¿Litaka pikaaripero-shire-tantari?”

⁵ ¿Tema okameethatzi nokante: ‘Ipeyakoe-teemiro pikaaripero-shire-witaka?’ ¿Rooma pikoyi nokanteri: ‘Pikatziyane, piyaatee?’

⁶ Nimaeka piyoteri Itomi Atziri otzimimo-tziri ishintsinka jaka kepat-siki, aritaki ipeyako-teeniri antawitawori kaari kamethatatsi.” Ipithokashita-nakari kijopookiri, ikantziri: “Pikatziye, paaneero pomaryamento, piyaatee pipankoki.”

⁷ Apathakirotnanaa ikatziyanana mantsiya-witachari, jatee ipankoki.

⁸ Tema iñaakiri maawoeni piyoteen-chari, ipampoyeeyanakirini iñaawaerira riyaatee. Ikantee-yanakini: “Imapero-tatyaa Tajorentsi, riitaki matakirori otzimimo-tantariri itajorenka irika atziri.”

Omiñahae-tanakiri Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Ikanta rawijanaki Jesús, roojatzi iñaanta-paariri Mateo, irika riitaki shintsi-tantatsiri ramaeteniri koriki. Ikantapaakiri: “Poyaatena.” Roojatzi ikatziyantana Mateo royaata-nakiri.

¹⁰ Areetaka ipankoki Mateo rowakae-yaari Jesús, ari ikaatakiriri riyotaani-paeni. Tema osheki shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki oyataanakiriri Jesús, riyaatzitaka eejatzi osheki antayitzirori kaari-perori. Ari ikaatzi rakiyotakiri Jesús.

¹¹ Ikanta iñaakiri Inashitantaniri, ikaemakiri riyotaani Jesús, rojampitakiri, ikantziri: “¿Litaka rakiyotan-tariri Jesús shintsi-tatsiri ramaeteniri koriki eejatzi antayitzirori kaari-perori? Tee okameethatzi.”

¹² Ikemaki rirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyate atziri ipokashitziri aawintantaniri, riima atziri kaari mantsiya-tatsi tekatsi ikoyi rirori.

¹³ Otzimatyee pikenkishireero Ikantakaantani Tajorentsi, kantatsiri: Tee apatziro nokoyi pamayiteena pipira pitayinari. Roo nokowa-pero-teeri pineshironka-teeri pisheninka. Tema tee apatziro nopokashi-tziri kameetha-shireri nokaema-shire-teeri, tema nopokashi-tatziiri kaari-pero-shireri nokaema-shire-teeri ipakahaero kaari-perori.”

Ikenkitha-takotziro Jesús itziwenteeta
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Ari ipokaeyakini riyotaani Juan, rojampi-tapaakiri Jesús, ikantziri: “¿Litaka kaari itziwentanta piyotaani? Tema notziwenta-piinta naaka, ari ikimi-tzitari riyotaani Inashitantaniri.”

¹⁵ Ari rakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka aate aawakaan-tsiki, ¿arima owashire-tapaakyaa? Rooma aririka paata, rahaetakiri iimentee-tari, aripaete itziwenteetyaa.

¹⁶ Tema apaani paejatopookiri kithaa-reentsi, aririkami rowamantanteetyaawo owakirari ojapeki, aritaki otzijaa-pero-tanaki aririka amintha-tanakyaa owakirari ojapeki.

¹⁷ Ari okimitari eejatzi, tee ikameethatzi paejatoteentsiri mashitsinaki rowantee-tyaari eeryaari imiriteetziri. Aririka rowantee-tyaari, aritaki ijanaryaanaki, ari apaatashi-waetakyaa imiriteetziri eejatzi mashitsinaki. Tema riitaki kameetha-tatsi owakirari mashitsinaki rowantee-tyaari.”

Rishinto Jairo eejatzi tsinani otzinka-kirori eepichokiini rithaari Jesús
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Ikenkithawae-mintheetzi Jesús, areetapaaka ijewarite Judá-paeni, otziwerowa-paaka ipinkatha-tapaakiri, ikantziri: “Kamaki nishintyo, rootaki nopokantari piyaate nopankoki pantantee-yaawo eepichokiini pako, añahaeta.”

¹⁹ Ari riyataanaki Jesús, eejatzi riyotaani-paeni, royaata-nakiri.

²⁰ Ari opokapaaki tsinani mantsiya-tatsiri, tema osheki ojarentsi ojokaawaetaka ira, kaatakotaki 12 ojarentsi, okinashi-tapaakiri itaapiiki Jesús, antakiro eepichokiini opatziki iithaari.

²¹ Okanta-shiretzi: “Aririka notzinki-takiri eepichokiini iithaari, aritaki netsiyata-kotee.”

²² Ari ipithoka-shita-nakawo Jesús, ikantziro: “Pithaamenteeyaa nosheninká, rootaki etsiyatakoteemiri pawentaanaha.” Intsiapaete etsiyatanaki omantsiyanka tsinani.

²³ Ikanta rareeta-paaka Jesús ipankoki reewarite Judá-paeni, iñaapaatziri showiwentzirori kamaentsiri, osheki atziri akisheenkaateen-chari rirahaeyani.

²⁴ Ikantapaakiri: “Pishekaeyini, tee okami piraa-koteeya-karini, omakoryaatzii.” Tema itheenkaetatziri Jesús.

²⁵ Romishitowa-paakiri maawoeni, kyaapaaki Jesús, roteeya-wakotapaakiro, piriintanaa eentsi.

²⁶ Tee romanako-tanaka Jesús, ikemakoe-tanakiri maawoeni janta.

Retsiyatakotakahaeri Jesús apite mawityaakiri

²⁷ Ikanta rawijanaki Jesús, royaata-nakiri apite mawityaakiri, ikantzi ikaemi: “¡ikashiyakaetani pinkatharini David, pineshironka-teena!”

²⁸ Roojatzi rareetan-tapaakari pankotsiki. Ipokapaaki okaakiini mawityaakiri, ari rojampi-takiri Jesús, ikantziri: “¿Tema pawentaakina eeroka aritaki nomatakiro pikoyiri?” Ikanteeyini rirori: “Jeen, ari pimatakiro Nowinkatharite.”

²⁹ Akotanaki Jesús, ipampitakiri eepichokiini rokiki, ikantziri: “Owaw-ijaakoteemi pawentaana.”

³⁰ Apathakirotanee raminanee kameetha. Ishintsi-thawi-tawaari, ikantziri: “Eero pikaman-takotana netsiyatakotahaemi.”

³¹ Roo kanteencha, jateeya-nakini irika-paeni ikamantan-tanaki, ithonka ikemakoe-tanakiri Jesús janta.

Iñaawaeta-kahaeri Jesús kijopaanteri

³² Ikanta ramaeta-paakiniri Jesús raahashiretziri peyari, ikijopaante-tatsiri.

³³ Tema retsiyatakotakaa-wakiri Jesús irika atziri, ñaawaetanee, tema romishitowaeniri iweyarite. Ipampoyeeyanakirini atziri-paeni, ikantashire-teeyini: “Te añaapiintziri asheninka-paeni imatero oshiyaawoni rantakiri irika.”

³⁴ Riima Inashitantaniri-paeni, ikanteeyini rirori: “Ipajawyaa-kiri reewarite peyari retsiyatakotakaantariri raahashiretani.”

Jampaen-kataki pankirentsi

³⁵ Tema ithonka ranashi-takawo Jesús maawoeni nampitsi, riyotaan-tayitaki jempe ipiyota-piinteeta. Ikenkithata-piintakiro Kameethari Ñaantsi, jempe okanta ipinkathari-wentantee. Retsiyatakotakaayiteeri maawoeni, tekatsi apaani mantsiyarentsi pomeentsi-tzimo-tyaarini.

³⁶ Ikanta iñaakiri Jesús osheki piyowenta-kariri, antawo retako-shiretanakari, ikantanaki: “Kyaari-perotaki rashironkaayita irika atziri-paeni.

Roshiyakari ipireetari eerorika itzimi aamaako-wentyaarini.”*

³⁷ Eekiro ikantana-kitziiri riyotaani-paeni: “Roshiyakawo irika-paeni atziri ojampaen-katzi pankirentsi, temaeta itzima-perotzi atziri owi-iteeroni.

³⁸ Pamaneeri eerokapaeni Awinkatharite, rotyaantantyaari osheki jatashiterini atziri-paeni, tema eenitatsi osheki kemijantaa-tsini.”

10

Riyoshiitaki Jesús 12 Otyaanta-newopaeni

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Roojatzi riyoyaantaka Jesús 12 riyotaanewo, ipakiri ishintsinka. Imatanakiro rirori retsiyakotakaa-yitziri maawoeni inashiyitachari imantsiyanka eejatzi ikaatzi raahashireyi-tziri peyari.

² Irika ikaatzi 12 riyoyaakiri Jesús, riyyitaki iitakiri Otyaantaarewo: Etanakawori Simón, iitakiri Pedro. Kaakitapaaki Andrés, rirentzi Pedro. Kaakitapaaki Jacobo itomi Zebedeo eejatzi Juan rirentzi.

³ Kaakitapaaki rirori Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo shitsitantatsiri amaeteniri koriki, kaakitapaaki Jacobo itomi Alfeo, Tadeo,

* 9:36 ipireetari = owisha = oveja

4 kaakitapaaki Simón, iiteetziri eejatzi Kijakotan-taniri. Kaakita-paaki iweyaanta-paakawori Judas Nampitsiweri, riitakira pithoka-shita-kariri Jesús.

Rotyaantee-takiri kaata-tsiri 12

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

5 Opoñaashita rotyaantakiri Jesús kaatatsiri 12, riyotaa-yitawakiri, ikantziri: “Eero pikini ijeekira itsipa-jatzi atziri, eero pikinanaki eejatzi inampiki Oshitekii-toni-jatzi.

6 Apatziro pikinayitanaki inampiki Israel-paeni, jempe ijeekayitzi oshiyakariri ipireetari peyayiteenchari.

7 Aririka piyaatanaki iroka pikante pikamantante: ‘Rooteentsi ipinkathari-wentante Inkite-jatzi jaka.’

8 Petsiyatakotakaa-yiteeri mantsiyari, powañaa-yiteeri kamatsiri, petsiyatakota-kaeri pathaawae-tatsiri, eejatzi raahashireyi-tziri peyari. Tema Tajorentsi neshironka-teemi eerokapaini, tee ikowakotzimi pipinateri. Rootaki pimataneeri eeroka eero pikowako-tantzi ipineetemi, pineshironka-tantee.

9 Eero paanaki piyorikite,*

10 eejatzi poyaari awotsiki. Eero paanaki otsipa pithaari, eejatzi otsipa pikyaan-tyaari piitziki, pikotzi. Tekatsi otsipa paanakiri. Tema ikanteetzi:

Ari ipineeteri antawae-tatsiri.

11 Aririka pareetakayaa nampitsiki, paminapaaki aakameetha-tawakimini, riitaki pijeeki-motapaakiri, roojatzi pawijan-takyaari otsipaki nampitsi.

12 Aririka pareetakayaa pankotsiki, piwetha-tanta-paakya.

13 Aririka raakameetha-tawakimi piwetha-tapaakari, aritaki ijeekae kameetha. Eerorika raakameetha-tawakimi, aminaashitaka piwetha-witapaakari.

14 Eerorika raakameetha-tzimi, eerorika ikemijantzimi eejatzi, pawija-pithateri, potekaneero pipatsi-te piitzira.

15 Riitaki imapero-ete paata rowajankiteeteri, aritaki awijanakiro ikantee-takiri paerani Paamaarini-jatzi eejatzi Katsimaaniri-jatzi. Omaperotayaaha.”

Ikemaatsi-takae-teemi paata

16 “Notyaantzimira nimaeka, poshiyakari rotyaantee-tziri ipireetari jempe ipiyota owantaniri. Roo kanteencha, otzimatyee poshiyakotyaari eeroka-paeni kokiyantzi maanki, poshiya-kotyaari eejatzi jamomo itsinampa-shire-waetzi.†

17 Paamaeyaa. Tema rahaeta-tyeemi jewariki, ipajawae-teetemi jempe ipiyota-piinteeta.

18 Ompoñaashitya rahaeta-nakimi ijeekira pinkathari-perori okantakaan-tziro pawentaanaha. Ari pikenkitha-takoyi-teenari janta, ikemayitee eejatzi itsipa-jatzi atziri-paeni.

19 Aririka ahaeta-nakimi, eero pikanta-shire-waetzi: ‘¿Litakama noñaawae-tapaakiri?’ Tema eenitatsi yotashire-takae-mironi iitarika piñaawaeteri.

* 10:9 piyorikite = oro, plata, cobre † 10:16 ipireetari = owisha; owantaniri = lobo

20 Eero piyotashitawo eeroka iitarika piñaawaeteri, rootaki Ishire tajorentsi poñaachari Ashitzi-miriki yotakae-mironi okaate piñaawaeteri.

21 Aritaki iñahaetaki aakaanterini rirentzi rowamaa-kaanteri. Aakaan-terini itomi. Eenitatsi owamaakaan-terini ashitariri ikijaneenta-nakiri.

22 Osheki kijaneentemini okantakaawo pikemijantaana. Roo kanteen-cha, ikaatzi oejokiro-tanari rawentahaana, riitaki awijako-taatsini.‡

23 Aririka ikijaneentee-tanakimi janta, pawija-pithateri. Tema tekira pithotyeerota piyaayite inampiki Israel-paeni, piyapaaka irika Itomi Atziri. Omaperotatyaaha.

24 Teera iñahaetzi apaani riyotahae-tziri rawijiri iyoteeriri. Te iñahaetzi eejatzi apaani omperataarewo rawijiri omperatariri ipinkatheeteri.

25 Apatziro añiiri apaani riyotahae-tziri ikimityaari yoteeriri paerani. Ari ikantari eejatzi omperataarewo. Tema osheki ikijaneentee-takina nimaeka naaka, ikimitakantakina naakami Nantatsiri. Eeroka imaperoteete ikijaneenteetemi pikemijantaanaha.”

¿Iitakama athaawan-tyaari?

(Lc. 12.2-9)

26 “Eero pithaawan-tawaetari irika-paeni, tema otzimatyee okoñaata-koyite okaatzi omanako-witeen-chari, ooñaawonteero kaari ikematha-witeeta paerani.

27 Eenitatsi-rika nokaman-temiri tsireniriki, pikamantan-teero eeroka kitejeriki. Eenitatsi-rika nokenkitha-takaemiri eerokapaini nomanakaashitari, pikaman-teeri eeroka maawoeni atziri.§

28 Eero pithaawan-tawaetari kowatsini rowamayimi, tema eero imatziro rookaemi rirori sharinkaweniki. Apatziro pithaawan-tyaari Tajorentsi matzirori ithonkantzi, rooka-shire-tantzi sharinkaweniki.

29 Tema tee ipina-perowita tsumereri-paeni, roo kanteencha riyotzi Tajorentsi aririka ikamahaante apaani.*

30 Tema riyotzitawo Tajorentsi jempe okaatzi tzimatsiri aeshi.

31 Piñaakiro, tema raamaakotari Tajorentsi tsmereeriki-paeni, eeroka imaperotzi raamakowenteemi. Eero pithaawan-tawaetari kijaneentz-imiri.

32 Aririka pikanteri pisheninka: ‘Nopinkatha-teeri Jesús,’ aritaki nokanteeri Ashitanari Inkite-jatzi: ‘Pawa, ipinkatha-taana irika.’

33 Rooma pikanteri-rika pisheninka: ‘Tee nopinkatha-tziri Jesús,’ aritaki nokantzi-tyaari naaka, nokanteeri Ashitanari: ‘Pawá, tee ipinkathatana irika.’ ”

Ikenkitha-takota Jesús

(Lc. 12.49-53; 14.26-27)

34 “Eero pikenkishiryaa-waeta eerokapaeni, tee apatziro nopoki niyotaa-yiteeri atziri-paeni raakameethata-wakahaeyaa jaka kepat-siki, tema okimiwi-takawo namatyeeemi owathaa-mentotsi ikosheka-wakaan-teetyaari.

35 Tema iroka nopokan-takari:

Ikijaneenteeri atziri ipaapate,

‡ 10:22 Paminero ‘Jempe Ikantee-tziro Ñaantsi-paeni’ okantakota ‘Waerontsi’. § 10:27 Iroka okantakota eejatzi iroka versículo: Eeroka-paeni niyotaa-yitee iroka-paeni, tee riyotakotziro theenkaniri-paeni, tema eeroka-paeni kenkitha-takaa-yiteerini okaatzi niyotaa-kimiri.

* 10:29 tee ipina-perowita = apaani koriki ikaate-rika apite tsimeryaaniki

Okijaneenteero tsinani iniro,
Okijaneenteero tsinani ayiro.

³⁶ Ipthoka-shita-wakaeyaa atziri-paeni ikijaneenta-wakaeyaa ikaatzi ijeekaeyini ipankoki.

³⁷ Rootaki kameetha-witacha petakot-yaari pipaapate, piniro, peentsite-paeni. Roo kanteencha, roorika poetziñaariko-teeya petakot-yaari pisheninka-paeni, awijanakiro-rika okaatzi petakotana naaka, eero nokimita-kaemi naapatziyani.

³⁸ Otzimatyee pikyaaryoo-wenteero okaatzi nokenkitha-takaa-yitakimiri, okantawityaa ikentakotemi. Eerorika pipakaero, eero nokimita-kaemi naapatziyani.

³⁹ Tema ikaatzi etakowae-tachari apaniroeni rootaki rantantawori ikowashi-waetari rirori, aritaki ipeyashi-teeyaa. Riima ikaatzi atsipewentawori rantaneero nokoyiri naaka rootaki ikamawentan-tanari, aritaki rawijakotee.”

Ipineeteeri paata

(Mr. 9.41)

⁴⁰ “Eenitatsi-rika aapatziyemini, naaka raapatziyaka. Ari okantari eejatzi, eenitatsi-rika aapatziyinani naaka, riitaki raapatziyaka Ashitanari otyaanta-kinari jaka.

⁴¹ Eenitatsi-rika yotemini eerokataki Kamantan-taniri rootaki raapatziyan-tzimiri, aritaki pikaateeri paata ipinateemi Tajorentsi. Ari okanta eejatzi, eenitatsi-rika yotakimini kameethashireteemi pikemijantee rootaki raakameetha-tantzimiri, aritaki pikaateeri paata ipinateemi Tajorentsi.

⁴² Aririka riyoteemi eeroka niyotaani, rootaki ipantee-tzimiri pimiri okantawitaka tee piriiperowita eeroka, aritakira ipineeteeri paata irika etakota-kamiri. Omaperotatyaaaha.”

11

Rotyaantakiri Juan riyotaani

(Lc. 7.18-35)

¹ Ikaatakiro Jesús riyotaakiri 12 riyotaani. Awijanaki ikamantante maawoeni nampitsiki okaatzi jeekatsiri janta.

² Tema omonkyahaetakiri rirori Juan omitsiryaaatantani, ari ikemako-takiri Jeepatziitoetani okaatzi rantayi-takiri. Rotyaantakiri apite riyotaani,

³ rojampiteri, ikanteri: “¿Eerokama iiteetziri, ‘Pokatsini?’ tema eeroka, ¿Eenitatsima itsipa noyaakoteri?”

⁴ Ikanta rareetee-yakani, rojampi-tapaakiri Jesús. Ari rakanaki rirori, ikantzi: “Aririka pipiyanee, pikaman-tapaeri Juan okaatzi pikemakiri eeroka, okaatzi piñaakiri nantayi-takiri.

⁵ Tema naminakaa-yiteeri mawityaakiri, nanashi-takaa-yiteeri kijopookiri, netsiya-takota-kaayi-teeri pathaawae-tatsiri, nokemakaa-yiteeri matayempitari, nañaakaa-yiteeri kaminkari, nokenkitha-takooteniri Kameethari Ñaantsi ashironkaenkaripaeni.

⁶ Ikimoshiretee ikaate kaari kijoshire-wenteenani.”

⁷ Ikanta ipiyaawo riyotaani Juan, rojampi-tanakiri Jesús ikaatzi piyowenta-kariri, ikenkitha-takotziri Juan, ikantzi: “¿Itakama piñaakiri

chapinki ochempi-mashiki? ¿Riima piñaaki oshiyawori jawooki ompironka-kaawo tampyaa?*

⁸ ¿Piñaakirima rowaneenkata ikithaata? Tema tee rowaneenkata. Tema ikaatzi owaneenka-tachari ikithaata, riitaki jeeka-tsiri ipanko-ki pinkathari.

⁹ Rootaki piyaata-shitan-tariri piyotzi riitaki Kamantan-taniri. Tema imapero-tatziro rirori rawijanakiri itsipa Kamantan-taniri-paeni.

¹⁰ Tema riitaki rojankina-takoe-takiri paerani ikanteetzi: Pamini, aritaki notyaantaki etyaawoni ikamanta-kotemi, Riitaki owetsikaan-temini jempe pikinapaaki.

¹¹ Pikemi nokantzi naaka: Paerani osheki atziri tzimawi-teenchari, tekatsi awijirini Juan omitsiryaatantaniro okaatzi riyotani-tzi rirori. Riima ikaate tsinampa-shire-taatsini, ipinkathari-wenteeri Tajorentsi inkiteki, aritaki rawijeeri rirori Juan. Omaperotatyaaha.

¹² Tema owakira retanta-nakawori Juan ikenkitha-takaemi roojatzi ni-maeka, eenitatsi osheki kowatsiri intspaete iñiuro ipinkathari-wenteeri Inkite-jatzi. Kimiwitaka ishintsiteetzi aririka rowayiriteetyaa.

¹³ Paerani eeniyitatsi Kamantan-taniri-paeni eejatzi Ikwakaan-teetani, rootaki ikamantan-teetakiri roojatzi itziman-takari Juan.

¹⁴ Riitakira Juan ikenkitha-takoe-takiri paerani, tema riitaki Elías-tatsiri pokatsini. ¿Pikemijantziroma?

¹⁵ Koyirori ikemathatero, ikemijante.

¹⁶ ¿Litaka noshiya-kaanteriri irikapaeni atziri? Roshiyakari rowashaantawaeta eentsi aririka roshiya-kowaetantyaa,

¹⁷ ikanta-wakaeyani: 'Jame ashowiwaete.' Tee ikoyi. Ikantawita: 'Jame omampawaetyaa owashire-tantyaari.' Tee ikoyi.

¹⁸ Aritaki pikantee-yakani eerokapaeni. Piñaawi-takari Juan, itziwenta-paaka, tee imiritziro kachori, pikantee-yakirini: 'Raahashireta-tziiri peyari, rootaki itziwae-tantari.'

¹⁹ Ipokawitaka Itomi Atziri, tee itzitawo rirori owanawontsi, imiritziro kachori. Pikantee-yakirini: 'Kaari-perori irika, niyawae-rintzi, shinkitzinkari. Raapatziyari shitsitantatsiri amaeteniri koriki, raapatziyari eejatzi kaari-pero-shireri.' Tekatsi oetyaa, tema aririka iñahaeteero okaate awijatsini paata, ari riyoteeri omaperotatyaa riyotanitzi."

Ashironkaamatsiteerini kijoshire-tatsiri

(Lc. 10.13-16)

²⁰ Opoñaashita ikenkitha-takota-nakiri Jesús ikaatzi ñaawita-kawori itajonka-wentantzi nampitsiki, teemaeta ipakahiro ikaaripero-shire-teeyini. Ikantzi:

²¹ "Ashironkaamatsiteerini Shimapankoni-jatzi eejatzi nampitarori Corazín. Osheki piñaawi-takawo notajonka-wentantaki, teemaeta pikemijanteeyini. Riimi ñaakinani Mapini-jatzi eejatzi Shimaa-jatzi, aritaki ikithaa-tanakyaawomi karenimawo-tatsiri kithaarentsi, jeekawae-tanakimi jamampoki rowashiretako-takotyaa ikaaripero-shire-yitakira, ari ikemijanteemi maawoeni riroripaeni.†

* 11:7 oshiyawori jawooki ompironkakaawo tampyaa = atziri shipeta-shireri † 11:21 Tema irikapae Corazín-jatzi eejatzi Shimapankoni-jatzi, Judá-paenira irika. Riima Mapini-jatzi eejatzi Shimaa-jatzi, itsipa-jatzipaeni irika, tee isheninkatari Judá-paeni

²² Paata aririka raminakoe-teeri maawoeni rantayi-takiri, eero imapero-teetziri rowajankiteeteri Mapini-jatzi eejatzi Shimaa-jatzi. Tema eeroka imaperoete rowajankiteetemi.

²³ Eejatzi eerokapaeni Capernaum-jatzi-ite, pikenkishirewita piyaatee inkiteki, apatziro piyaa-matsitee jempe ikinayitzi kaminkari. Riimi ñaakinanimi paerani Paamaarini-jatzi okaatzi piñaawi-takari eerokapaeni, roojatzi ijeekimi nimaeka riroripaeni.

²⁴ Paata aririka raminakoe-teeri maawoeni rantayi-takiri, eero imapero-teetziri rowajankiteeteri Paamaarini-jatzi, apatziro imaperoeteemi eeroka.”

Pipoki nojeekika naaka, pimakoryahae
(Lc. 10.21-22)

²⁵ Rootaki ramananta-nakari Jesús, ikantzi: “Pawa, tema eeroka pinkathari-wentziriri inkite-jatzi eejatzi kepatsi-jatzi, osheki najahaa-wentakimi. Tema eeroka omani-motakiri yotaniri iroka-paeni, riitaki piyotakaa-yitee oshiyariri eentsi itsinampa-shiretzi.

²⁶ Ari okanta, tema rootaki inimota-kimiri eeroka Ashitanari.”

²⁷ Ikantanakiri piyowenta-kariri: “Riitaki Ashitanari yotakaa-nawori maawoeni. Apatziro riyotana rirori, tema naaka Itomi. Ari nokim-itzita naaka apatziro niyotziri Ashitanari, kantacha niyotakaa-yiteeri nokoyiri naaka riyoteeri.

²⁸ Aririka piñero okantzimo-shire-waetemi, opomeentsi-tzimo-waetemi, pipoki nojeekira naaka, aritaki nomakoryaa-shire-takaa-yiteemi.

²⁹ Okimiwi-takawo otzimi-rika oeta nokema-tena-takae-miri. Tema eenitatsi nokoyiri niyoteemiri: tema naaka tsinampa-shireri. Aritaki piñahaero nomakoryaa-shireta-kahaemi.

³⁰ Tema okaatzi nokema-tena-takaemiri naaka, tee opomeentsi-perota.”

12

Ikenkitha-takotziro Jesús kitejeri imakoryaan-teetari
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ Okanta kitejeri imakoryaan-teetari, ikinimo-tanakiro Jesús pankirentsi-mashi. Ari ijaperyanakiro okithoki pankirentsi riyotaani Jesús, tema itasheyee-yatziini.

² Iñaakiri Inashitananiri, ikantanakiri Jesús: “Paminiri piyotaani ijaperyaakiwaetzi kitejeri imakoryaan-teetari, tema tee oshinetaantsitzi iroka ijaperyaakiwaete.”

³ Akanaki Jesús ikantziri: “Tema piñaana-takotziri pinkatharini David aantawi-takariri itashe itsipatari ikaateeyinira.

⁴ Ikyaaiki tajorentsi-pankoki, rowakawo tajorentsi-tatsiri, ipakiri ikaateeyini. Tee oshinetaan-tsiwita, apatziro rowapiintawo Ompera-tajorentsi-taarewo.

⁵ Tema piñaana-tziro Ikantakaan-teetani, tema rantawaeta-piintzi Ompera-tajorentsi-taarewo kitejeri imakoryaan-teeri tajorentsi-pankoki, tekatsi kijantyaarini.

⁶ Nokantzi naaka, eenitatsi jaka ipinkatha-peroe-tziri, riitaki awijirori tajorentsi-panko.

⁷ Rootaki rojankina-tantee-takari paerani, kantatsiri:

Tee nokoyi pamaena pipira pitayinari,
Rootaki nokowa-pero-teeri petakoteeyaari pisheninka.
Aririka pikematha-teromi iroka, eero pikijantarimi irika-paeni, tema
tee ikaaripero-shiretzi.

⁸ Tema irika Itomi Atziri riitaki pinkathari-perotatsiri, rawijiro kitejeri
imakoryaan-teetari.”

Atziri kijowakori
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Opoñaashita rawijanaki Jesús, kyaapaaki ipiyota-piinteetaha.

¹⁰ Ari ijeekakiri janta kijowakori. Ikanta Inashitantaniri-paeni,
rojampi-takiri Jesús, ikantziri: “¿Shinetaan-tsita-tsuma retsiya-takota-
kaanteete kitejeri imakoryaan-teetari?” Rootaki rojampi-tantariri
omatant-yaari ikantakoteri.

¹¹ Akanaki Jesús, ikantziri: “Teera paminashitari eeroka pipira aririka
rotetyaa omooki kitejeri imakoryaan-teetari, petakotari, pomijokyaa-
haeri.

¹² Riitaki etakoperoetari atziri, rawijiri ipireetari. Tema shinetaan-
tsitatsi aneshironka-tante kitejeri imakoryaan-teetari.”*

¹³ Ifiaanata-nakiri kijowakori, ikantziri: “Pampiryaa-wakotee.”
Matanaka ikantakiri, akotsitane kameetha atziri, oshiyanaawo otsipa
rako.

¹⁴ Ari ishutowae-yanakini Inashitantaniri ipiyotee-yakani, ikenkitha-
waetaka-wakaaka, ikanta-wakahaeyani: “¿Jempema akante-rika Jesús
owamaan-tyaariri?”

Rojankina-takotee-yakirini paerani Jesús

¹⁵ Yotaki Jesús ikowaetatzii rowamahaeteri, rootaki rawijan-tanakari.
Royaata-nakiri osheki atziri, retsiyatakotakaayitziri osheki mantsiyari.

¹⁶ Ishintsi-thawi-takari ikantziri: “Eero pikaman-takotana.”

¹⁷ Ari omonkaatari ikenkitha-takiri paerani Kamantan-taniri Isaías,
ikantziri:

¹⁸ Irika nomperatanewo, riitaki niyoyaakiri.

Netakotani naaka, riitaki oemoshirenkani.

kijokiro oyiri Noshire

Ikenkithata-kahaeri itsipa-jatzipaeni atziri ikamanteeri tampatzika-
shire-takaanta-tsiri.

¹⁹ Eero icheraa-waetzi rirori,

Eero ikemaetziri ishinchee-nkate ikenkitha-takotyaa ojaawokiyitzira.

²⁰ Eero rowatsita-pero-tziro ijateero jonkari jataawi-tachari,

Eero roetsiwakiro paamari-menki tsiwaki-mateen-tsiri,

Roojatzi rotsinampaan-teeyaawori ifeeteerorika rooperori.†

²¹ Riitaki royaako-tziri itsipa-jatzipaeni atziri rawentaa-piintee-yaari.‡

Kijimatzirori Ishire Tajorentsi
(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23)

* **12:12** ipireetari = owisha = oveja † **12:20** Oshiyakaa-wenta-chari jonkari eejatzi paamari-
menki tsiwaki-mateen-tsiri, riitaki atziri-paeni kemijanta-tsiri eepichokiini, ashironkaa-shire-y-
itachari, mantsiya-shire-yitatsiri, shipeta-shire-tatsiri, tema aritaki ineshironka-teeri Jesús,
eero ishinetziri irikapaeni rashironkaa-yiteeyaa, tema ari aawyyaa-shiretakaa-yitee-yaari,
roshire-pero-yiteeyaari. ‡ **12:21** Paminiro ‘Jempe Ikantee-tziro Nãantsi-paeni’ okantakota
‘Waerontsi’.

²² Ari ramaeta-kiniri Jesús raahashiretziri peyari. Tema imawityaakitakaakiri, ikijo-waante-takaakiri. Imatakiri retsiyatakotaka-waeri, aminanee kameetha, ñaawaetanee.

²³ Ipampoyeyanakirini maawoeni atziri, ikanteeyini: “¿Riima irika ikashiya-kaeta-kiriri pinkatharini David?”

²⁴ Kemaeyakini rirori Inashitantaniri, ikanteeyini: “Irika atziri roshinchaatziiri Nantatsiri ashitariri peyari, rootaki roshinchaan-tariri rirori ikaatzi raahashiretziri peyari.”

²⁵ Yotzimaetaka rirori Jesús ikenkishiryaakari Inashitantaniri, ikan-tanakiri: “Aririka ikosheka-wakaeyaa atziri jempe ipinkathari-wentee-tziri, aritaki rookawenta-wakaakyaa. Aririka ikosheka-wakaeyaa atziri inampiki, aritaki rookawenta-wakaakyaa. Aririka ikosheka-wakaeyaa atziri jempe ijeeka-wankota-wakaa, aritaki rookawenta-wakaakyaa.

²⁶ Ari ikantzitari eejatzi peyari aririka ikosheka-wakae-yaami. Aritaki rookawenta-wakaakyaa, ¿eeroma ithonka rookawenta-wakaa-nakyaa?

²⁷ Riitakirikami Kamaari Nantatsiri shintsitakaenani naaka, ¿riijatz-ima shintsitakaeriri piyotaani eeroka retsiya-takota-kaantariri ikaatzi raahashiretee-tziri? Aririka okanta pithawe-tako-tziiri piyotaani, aritaki ikijanta-kimiro okaatzi pikantakiri.

²⁸ Rooma naaka ipanawo ishintsinka Ishire tajorentsi poñaachari Tajorentsi, rootaki nomatan-tariri netsiyata-kotakaa-yitziri ikaatzi raahashiretziri peyari. Tema romapokakimi eeroka-paeni Tajorentsi ipinkathari-wentantee.

²⁹ Tema aririka ikowaete ikoshiteeteri atziri ñaaperori kameetha, otzimatyee reteeta-wakyaari roojoteeteri, eero imataneero ikijakowentyaawo rashi-witari rayiteeteri.

³⁰ Tema ikaatzi kaari aapatziyanari naaka, riitaki kijaneentanari. Ikaatzi kaari amitako-tanari rowita-kotena, reewana-takota-tyaana.

³¹ Pikemi nokantimiri naaka: Kantacha Tajorentsi raripero-teeri antayitzirori kaari-perori, ari ikanteteeri ñaawaetzirori kaari-perori-paeni. Riima kijima-takironi Ishire tajorentsi, eero rariperoe-teeri.

³² Ari okantari eejatzi: Kantacha raripero-teeri Tajorentsi kijimaterini Itomi Atziri, riima kijima-takironi Ishire tajorentsi, eero raripero-teeri.

³³ Tema okimiwi-takawo aririka iñahaetero kameethari chochoki, riyoteetzi kameethari okanta owaato. Rooma piyanta-tsiri chochoki, riyoteetzi kaari-perori owaato.

³⁴ Tema poshiyakari maanki eerokapaeni, kaari-pero-shireteeyakimini. Tekatsi pikantyyaa piñaawaetero kameethari, tee okameethatzi okaatzi pikenkishiryaayitakari, rootaki okaaripero-tantari piñaawae-yitziri.

³⁵ Tema apaani kameetha-shireri ikenkishiryaawo kameethari, rootaki okameetha-tantari rantayi-tziri. Riima kaari-pero-shireri tee ikenkishiryaawo kameethari, rootaki okaaripero-tantari rantayi-tziri.

³⁶ Roo kanteencha nokantantari naaka, paata aritaki raminakoe-teero kowaenka-yitatsiri ñaantsi okaatzi iñaawae-yitziri atziri-paeni.

³⁷ Kameetharika okanta piñaawae-yitziri, aritaki raakameethee-teemi. Terika okameethatzi, ikantee-teemi: ‘Kaari-perori eeroka, osheki pikemaatsi-waeteeyaa.’”

Ikoyi kaari-pero-shireri-paeni itajonka-wentan-teete

(Lc. 11.29-32)

³⁸ Ari rakanaki Inashitantaniri eejatzi Yotaantaniri, ikantzi: “¡Yotaanari! Nokoyi noñeemi pitajonka-wentante.”

³⁹ Ikantzi Jesús: “Tema kaari-pero-shireri eerokapaeni, osheki pitheenkakiri Tajorentsi pikoyi piñeena notajonka-wentante. Eeromaeta nomatziro, apatziro piñeero awijimo-takiriri paerani Kamantan-taniri Jonás.

⁴⁰ Tema iniyakiri antari omani, okaatzi mawa kiteejeri eejatzi mawa tsireniri ijeekaki imotziki. Aritaki ikantee-yaari irika Itomi Atziri ikitawita-paentyaa kepatsiki okaate mawa kiteejeri eejatzi mawa tsireniri.

⁴¹ Paata aririka raminakoe-teero okaatzi ranteetziri, aritaki riyakowenteemi Naana-weni-jatzi, tema ikemijantakiri paerani rirori Jonás, ipakaa-neero rantayi-tziro kaari-perori. Tema irika jeekimo-takimiri eeroka-paeni rawijiri Jonás.

⁴² Paata aririka raminakoe-teero okaatzi ranteetziri, aritaki iyakowenteemi tsinani pinkatha-wotatsiri paerani kirinkanta, tema opokaki paerani roori ijeekira yotaniri pinkathari Salomón, okemijantakiri. Tema irika jeekimo-takimiri eeroka rawijiri Salomón.”

Ipiyashi-tantzi peyari

(Lc. 11.24-26)

⁴³ “Tema okimiwi-takawo ijeeka-shire-tantyaarimi peyari apaani atziri, ipankotakawo rañaa-mento. Aririka rookawi-teeta-kyaari, etsiyata-kowitaa atziri. Jatanaki peyari ikinawaete ochempi-mashiki, tee iñee jempe ijeeki.

⁴⁴ Ari ikanta-shiretee peyari: ‘Nopiyeeta nopankoki jempe nopoñaaka.’ Piyapaa peyari, iñaapaa-tziro kameetha opishitaka ishire atziri, owa-neenkataka, tekatsi jeekant-yaawoni.

⁴⁵ Riyaata-shita-nakiri maperotzirori ipeyaritzi, ikantakiri: ‘Jame aate nopankoki, pitsipa-tena apinkatharite.’ Ramaki ikaatzi 7 peyari. Aritaki rashironkaa-pero-tyaari atziri, awijanakiro rashironkaawita paerani. Aritaki pikantee-yaari eerokapaeni.”

Riniro Jesús eejatzi rirentzi-paeni

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Eekiro ikenkitha-takaa-tziiri Jesús atziri-paeni piyowenta-kariri, areetapaaka riniro otsipatakari rirentzi-paeni, okatziya-paaka jan-takiroki, okaemakaan-tapaakiri.

⁴⁷ Ikantawi-teetakari Jesús: “Ari opoki piniro otsipatari pirentzi-paeni, okoyi oñeemi.”

⁴⁸ Rakanaki Jesús, ikantzi: “¿Otzimikama noninrotari, itzimika nirentz-itari?”

⁴⁹ Rookota-nakiri ikaatzi riyotaa-piintakiri, ikantzi: “Irikapaeni riitaki nokimitakahaari yeeyi, rootaki nokimitakahaari nonaanate.

⁵⁰ Tema ikaatzi antaneerori ikoyiri Ashitanari Inkite-jatzi, riitaki nirentzi-taari, rootaki notsiro-taari eejatzi noniron-taari.”

13

Roshiya-kaawentziri Jesús pankiwae-rintzi

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Roojatzi rawijantanaka Jesús ijeekawi-tapaaka pankotsiki, ikinanaki inkaari-thapyaaki. Ari ijeekapaaki.

² Ari ipiyowenta-paari osheki atziri. Ari rote-tanakari rirori pitotsiki, jeekapaaki. Katziyee-yakani atziri-paeni inkaari-thapyaaki.

³ Roshiya-kaawenta-tziiniri okaatzi ikenkitha-takaeriri, ikantziri: “Eenitatsi pankiwae-rintzi jatatsiri ipankiwaete.

⁴ Ikanta rookaki-takiro iwankiri, eenitatsi ookakita-paenchari awot-siki, ipokapaaki tsmereeriki, rowapaakawo.

⁵ Eenitatsi otsipa ookakita-paenchari omapi-pookitzira tee otzima-perotzi kepatsi, intsipaete oshooka-witanaka. Tee otonta-patha-tzi kepatsi,

⁶ jampiya-shitanaki pankirentsi ishintsi-tapaakira ooryaa, tema tee otzima-perotzi oparetha.

⁷ Eenitatsi otsipa ookakita-paenchari kitochee-mashiki, anaanakiro kitochee oshookanaki, kamanaki pankirentsi.

⁸ Rooma otsipa ookakita-paenchari okameetha-pathatzira kepatsi, kameetha oshookanaki, kithoki-tanaki maawoeni. Tzimanee okithoki shookapaen-tsiri. Apaani tzima-pero-teentsiri okithoki, otsipa ari oshekineentzi okithoki, otsipa eepichokiini okithokitzi.*

⁹ Koyirori ikemathatero, ikemijante.”

¿Oetaka roshiya-kaawentan-tawori Jesús?

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Ari rojampi-tanakiri riyotaani, ikantziri: “¿Litaka poshiya-kaawentan-tanariri atziri-paeni pikenkitha-takaeriri?”

¹¹ Rakanaki Jesús, ikantzi: “Ishinetee-takimiro eeroka piyotako-teero ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, riima irikapaeni tee ishinetee-tziniri rirori.

¹² Ikaatzi otzimimo-takiri, aritaki otzimimo-pero-teeri. Riima kaari otzimimotzi, imaperoeteeri raapithee-teeri okaatzi tzimimo-witariri.†

¹³ Rootaki noshiya-kaawentan-tawori okaatzi nokenkitha-tziri, aritaki raminawityaa irikapaeni, eero ifiimaetawo. Ari ikemawi-tyaawo, eero ikematha-tawakiro nokanta-witariri.

¹⁴ Riitaki ikenkitha-takotakiri paerani Kamantan-tanirini Isaías, ikan-taki:

Pikemae-yawit-yaani, eeromaeta pikematha-tziro.

Paminee-yawit-yaani, eeromaeta piñiuro.

¹⁵ Ikiyoshiretee irikapaeni.

Imatayempitayitee.

Imawityaaki-yitee.

Rootaki eero ikowichaa-tanta,

Eero ikemi,

Eero ikenkishiryaa,

Tema eero ikemijantee, eero rawijakotee eejatzi.

¹⁶ Rooma eerokapaeni pikimo-shire-wenteero poki eejatzi pikempita, tema aminawaeteemi, pikemayi-teero eejatzi.

* **13:8** Tzimanee okithoki shookapaen-tsiri = okaatzi 100 okithoki, otsipa okaatzi 60 okithoki, otsipa okaatzi 30 okithoki † **13:12** Iroka okantakota kenkitha-takota-chari jaka: Eepichoki-ini-rika pikemijanta-wakiro nokanta-kimiri, eepichokiini piyoteero. Rooma pikemijanta-pero-tawaki-rika, osheki piyotawakiri, eekiro niyotakaa-pero-tanaki-tyeemi.

17 Rootaki ikowawi-takari paerani Kamantan-taniri-paeni eejatz kameethashireri-paeni iñiromi okaatzi piñaakiri, okaatzi pikemayi-teeri eejatz eerokapaeni. Teemaeta ikemaeyironi rirori. Omaperotatya.”

Ikenkitha-takotziro Jesús roshiya-kaawentziri pankiwae-rintzi

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18 “Pikemi nokaman-temiro noshiya-kaawentakiri pankiwae-rintzi.

19 Eenitatsi kemirori nokenkitha-takotziro ipinkathari-wentantee Tajorentsi, teemaeta ikematha-tziro. Aritaki ipokaki Kaari-perori, roka-kaapaakiri ikemijantawita. Riitaki oshiyakawori ookakita-paenchari awotsiki.

20 Eenitatsi thaamentawakawori iñaani Tajorentsi, ikemijantzi intsi-paete owakira ikemawakiro. Riitaki oshiyakawori ookakita-paenchari omapi-pookitzira.

21 Tee riyotako-pero-tawakiro iñaani Tajorentsi, tee reshiwentanakiro ikemaatsi-wenta-nakawo ikemijantzi, rooka-nakiro. Roshiyakawo pankirentsi jampishi-teentsiri kaari tzimapero-tatsi oparitha.

22 Eenitatsi kemirori iñaani Tajorentsi, roo kanteencha osheki iñaamatawo ithaamenta-waeta, ikenkishiryaa-kotawo rashaahawo, rootaki ipeyako-tanta-kawori iñaani Tajorentsi, tee ikemijantzi. Roshiyakawo ookakita-paenchari kitochee-mashiki, kaari kithokitatsini.

23 Eenitatsi itsipa kemirori iñaani Tajorentsi, ikemijanta-nakiro. Ikyaryoo-wenta-nakiro. Riitaki oshiyakawori pankirentsi shookapaen-tsiri okameetha-pathatzira kepatsi, osheni-pero-tanaki okithoki, otsipa oshenineentzi, otsipa eepichokiini okithoki-tanaki.”

Ikenkitha-takotziri Jesús pankitzirori

24 Rapiitakiro Jesús roshiya-kaawentziniri, ikantzi: “Iroka oshiyari eejatz ipinkathari-wentantee Inkite-jatz, oshiyari atziri pankitzirori kameetha-kiri pankirentsi.

25 Ikanta imahaeyini tsireniriki aminako-wentzirori, pokaki ija-neentani ramaki inchashi, ipankitapaentziro itsipataakiro pankirentsi, piyanaka.‡

26 Okanta oshookanaki pankirentsi, kithoki-kitanaki. Ari okimitakari eejatz inchashi itsipatee-takirori pankirentsi.

27 Ikanta iñaakiro rompera-teetani, ikamantakiri ashitawori, ikan-takiri: ‘Teera okameethatz okithoki pankirentsi apankitakiri powaneki, ¿iitaka tsipataa-kirori inchashi?’

28 Ikantanaki ashitawori rowane: ‘Riitaki pankita-kirori kijaneentanari.’ Ikantzi romperatani: ‘¿Pikoyi niyaate nothoka-yiteero?’

29 Ikantzi ashitawori: ‘Eero, pithoka-kotzirokari pankirentsi.

30 Ari okantawakaata otsipat-yaawo oshooki, roojatz ojumpantan-takyaari pankirentsi. Aripaete nokantemi: ‘Pichekiro inchashi, pitayiro. Powiiki-teero pankirentsi, powakoyi-teero.’ ”

Roshiya-kaawentziro Jesús oryaani-tatsiri okithoki

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 Ari rapiitakiro Jesús roshiya-kaawentziro ikenkitha-tziri, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wentantee Inkite-jatz, roshiyakari pankitzirori oryaani-kitatsiri okithoki. §

‡ 13:25 pankirentsi = trigo § 13:31 oryaani-tatsiri okithoki pankirentsi = mostaza

³² Tema oryaani okantawita okithoki, aririka oshookanaki, awijanakiro otsipa iwankiri rowaneki, antawo otewatanaki, aritaki imenkoshi-yityaari tsmereeriki-paeni.”

Roshiya-kaawentee-tziro shineya-kaerori ratanteetari

(Lc. 13.20-21)

³³ Rapiitakiro roshiya-kaawentziro Jesús ikenkitha-takaan-tziri, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, roshiya-kotawo tsinani amiroka-patha-tzirori ratanteetari. Aakotakiro pankirentsi-pane okaatzi mawa pachakaki, owaetakiro shineya-kaerori, roojatzi oshineyan-tanakyaari maawoeni opatha.”

Okaatzi Ikenkitha-takiri Jesús

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Ari ikanta-piinta Jesús ikenkitha-takaeri atziri-paeni okaatzi riyoteeriri. Eerorika otzimi kenkitharentsi tekatsira riyoteeriri.

³⁵ Ari omonkaatari ikantakiri paerani Kamantan-taniri ikenkitha-takotziri Tajorentsi, ikantaki:

Noshiya-kaawenta-tyeeniri atziri-paeni okaate nokenkitha-teniriri.

Niyotahaeri kaari riyowita paerani owakira owetsikan-takari kepatsi roojatzi nimaeka.

Riyotaan-tziro Jesús oshiyakaa-wentari inchashi

³⁶ Ikanta rowetha-tanaari Jesús ikaatzi piyowenta-kariri, kyaapaaki pankotsiki. Ipiyowenta-paakari riyotaani, ikantziri: “Piyoteenawo okaatzi poshiya-kaawentakiri. ¿itakama oshiyakaa-wentari inchashi itsipatee-takirori pankirentsi ipankitee-tziro?”

³⁷ Ari rakanaki Jesús, ikantzi: “Irika Itomi Atziri riitaki oshiyariri pankita-kirori pankirentsi rowaneki.

³⁸ Rooma owaantsi rootaki oshiyawori kepatsi ajeekantari. Rooma pankirentsi oshiyakaa-wentari ikaatzi ipinkathari-wenteeri Tajorentsi. Rooma inchashi oshiyakaa-wentari ikaatzi rashiyitari Kaari-perori.

³⁹ Riima kijaneenan-taniri pankita-kirori inchashi roshiya-kaawentari Kamaari. Rooma rowiiteetziro okithoki pankirentsi, oshiyakaa-wentawo othonkanteeyaari paata kepatsi. Ikaatzi owiiteeroni okithoki pankirentsi roshiya-kaawentari ronampiripaeni tajorentsi.

⁴⁰ Piñaakiro jempe ikantee-takiro ithokae-takiro inchashi, rahaetanakiro itahaetziro. Oshiyakaa-wentawo jempe ikantee-teero paata kepatsi aririka othonkaeyaa.

⁴¹ Rotyaanteeri Ronampiri tajorentsite Itomi Atziri, ipiyoteeri kaaripero-yitatsiri, eejatzi kaaripero-shire-takaeriri itsipa, eero itsipataari ikaatzi ipinkathari-wenteeri Inkite-jatzi.

⁴² Rookaeri jempe opaamataki tahaantsi. Ari riraawae-teeyaa, ratsikae-kiwaetyaa.

⁴³ Riima kameetha-shire-yiteen-tsiri ijeekimo-teeri Ashitariri jempe ipinkatharitziri, ari ishipakiryaaahae roshiyee-yaari ooryaa. Koyirori ikemathatero, ikemijante.”

Ikenkitha-takotziri Jesús omanachari koriki

⁴⁴ Rapiitakiro Jesús, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, roshiya-kotari koriki romanee-tziri owaantsiki. Eenitatsi

atziri ñaakiriri, tee okantya raanakiri, eejatzi romananeeri, tekatsi ikamante. Antawo ikimo-shire-wenta-nakiri koriki, jataki ipimantziro okaatzi tzimimo-tziriri, ramanantakiro owaantsi.”

Ikenkitha-takotziro Jesús poreryaari pinapero-tachari

⁴⁵ Ikantzi eejatzi Jesús: “Iroka ikanta eejatzi ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, roshiyari kowatsiri ramanante riiperori poreryaari.*

⁴⁶ Iñaaki riiperori poreryaari, ikowaki ramananteri. Piyaa inampiki, ipimanta-paakiro okaatzi tzimimo-tziriri, ramanantakiri poreryaari.”

Ikenkitha-takotziro Jesús pashikaamentotsi

⁴⁷ Ikantaki eejatzi Jesús: “Iroka ikanta eejatzi ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, roshiyari pashikaawaetatsiri. Raaki osheki inashiyitachari shima.

⁴⁸ Inoshika-kotakiri othapyaaki, riyoshiitakiri kameetha-tatsiri rotey-itakiri kantziriki. Ikaatzi kaari kameetha-tatsini, rookayi-takiri.

⁴⁹ Aritaki okantee-yaari paata aririka othonkateeyaa kepatsi. Ipokaki ronampiripaeni tajorentsi, riyoshii-teeri kameetha-shireri eejatzi kaari-pero-shireri.

⁵⁰ Rookaeri kaari-pero-shireri jempe opaamataki tahaantsi, ari riraawae-teeyaari, ratsikae-kiwae-teeyaa.”

Owakirari ashaahawontsi eejatzi paejatotatsiri

⁵¹ Ari ikantzi Jesús: “¿Pikematha-takiro okaatzi nokantakiri?” Ikan-teeyini riyotaani: “Nokematha-takiro.”

⁵² Eekiro ikantana-kitzii Jesús: “Noshiya-kaawentereri ipaapateetteri tzimatsiri rashaahawo pinapero-tachari. Tema raapiintzi paejato rashaahawo, raapiintzi eejatzi owakirari. Ari ikantyaari eejatzi yotaantaniri-paeni ipinkathari-wenteeri Inkite-jatzi, riyotaanteero okaatzi etawori riyotaan-teetziro paerani, riyotaan-teero eejatzi owakira-tatsiri.”

Piyaa Jesús Kashiyakaa-weniki

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Ikaatakiro Jesús roshiya-kaawentakiro okaatzi ikenkitha-takotakiri, awijanaki.

⁵⁴ Areetaa inampiki. Riyotaan-tapae ipiyota-piinteetaha. Ipampoyeeyanakirini ikaatzi kemiriri, ikanteeyini: “¿Itaka matakaa-kiriri irika riyotani-tantari, itajonka-wentantaki eejatzi?”

⁵⁵ ¿Kaarima itomi kemitzirori incha-kota? ¿¿Kaarima otomi María? ¿Kaarima rirentzi Jacobo, José, Simón, eejatzi Judas?†

⁵⁶ ¿Kaarima atsipatari ritsiro-paeni jaka? ¿Jempema raakiroka okaatzi riyotani-tantakari?”

⁵⁷ Tema osheki itheenkaetakiri, ikijaneentee-tanakiri. Rootaki ikantan-tanakari Jesús: “Ashi oyiyo tee ipinkatha-teetziro Kamantan-taniri inampiki eejatzi ipankoki rirori. Rooma otsipaki nampitsi, osheki ipinkatha-teeteri.”

⁵⁸ Tema osheki itheenki-matee-takiri Jesús inampiki, rootaki kaari imatantawo itajonka-wentante.

* 13:45 poreryaari = perla † 13:55 Jacobo = Santiago

14

Kamaki Juan omitsiryaantaniri

(Mr. 6.14-29; Lc. 3.19-20; 9.7-9)

¹ Ikanta pinkathari Herodes, ikemako-takiri Jesús.*

² Ikantakiri romperatani: “Irika Jesús riitakira Juan omitsiryaantaniri. Riitaki añahaatsiri, rootaki otzimantari itajorenka.”

³ Tema riitaki Herodes aakaan-takiriri ketziroini Juan, roojota-kaantakiri, romonkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodías iinanta-witari Felipe, rirentzi rirori.

⁴ Tema ikaminaa-witatyaaari paerani Juan irika Herodes, ikantawitari: “Tee okameethatzi payiteri iina pirentzi.”

⁵ Ari ikowawitaka Herodes rowamaa-kanteri, roo kanteencha osheki ithaawan-takari atziri-paeni, tema riyoteeyini atziri-paeni Kamantan-niri irika Juan.

⁶ Okanta paata, rootaki kiteejeri roemoshirenka-witawo itzimantari Herodes. Ipiyotee-yakani isheninka, roemoshirenkaeyani. Ari opoka-paaki ishinto Herodías, omampaa-paaka. Osheki okameetha-tzimotakiri Herodes.

⁷ Ikantakiro: “Eenitatsi-rika pikowako-tenari, aritaki nopakimiro. Omaperotatya, riyotzi Tajorentsi eero namatawi-tzimi.”

⁸ Tema iyotaakiro iniro jempe okante. Rootaki okantan-takariri: “Nokowakiro pipenawo iito Juan omitsiryaantaniri, powakinawo pachaka-shetakiki.”

⁹ Ari rowashiretako-tanakari Herodes, tee ikowawita. Roo kanteencha, tema ikemaeya-kirini inkaahanki isheninka ikantakirori, ikantanakiri romperatani-paeni: “Pamakiniro okowakiri ewankawo.”

¹⁰ Ithatyee-takiri Juan janta omonkyahaetakirinta.

¹¹ Ramakoe-takiro iito pachaka-shetakiki, ipakiro ewankawo, aanakiniro iniro.

¹² Ikanta ipokaeeya-paakini riyotaani Juan, ikitateeri. Jateeya-nakini ijeekira Jesús, ikamantapaakiri.

Rowakaari Jesús 5000 atziri

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Ikanta ikemako-takiri Jesús rowamanteetakariri Juan, otetanaka pitotsiki, riyaaate ijeekawaete janta. Roo kanteencha ikemaeyakini atziri-paeni jempe riyaaate, royaatzishi-tanakiri ikineeya-nakini awot-siki.

¹⁴ Roo raatako-tapaa-kitziini Jesús, iñaapaa-tziiri osheki oyaawentakariri. Retako-tapaakari, retsiyatakotakiri osheki mantsiyari.

¹⁵ Okanta otsireniityaanaki, ipokapaaki riyotaani, ikantziri: “¡Yotaa-nari! Ajeekatziira ochempi-mashiki, tema tsireniityaaki. Pikaatero pikenkithatzi, riyaaateeta atziri-paeni nampitsiki ramanante royaari.”

¹⁶ Ari rakanaki Jesús, ikantziri: “¿Litakama ratsipe-tantyaawori riyaaitee? Pipiri eeroka royaari.”

¹⁷ Ikantzi riyotaani: “Tekatsi nopiriri naaka apatziro otzimi 5 ratanteetari eejatzi apite shima.”†

¹⁸ Ikantzi Jesús: “Pamakinari.”

¹⁹ Opoñaashita ikantakiri maawoeni atziri-paeni ijeekaeyini katawoshi-mashiki. Raakiro ratanteetari eejatzi shima, aminanaki

* 14:1 pinkathari = tetarca † 14:17 ratanteetari = pan

inkiteki, ramanakotakawo. Itzimpetowakiro, ipayitakiri riyotaani, rowawijaa-kiniri rirori atziri-paeni piyoteen-chari.

²⁰ Tema maawoeni rowaeyakani, kemaneentee-yakani. Rowiiteero okaatzi tzimakaan-taneen-tsiri, roteyiteero okaatzi 12 kantziri ja-haachari.

²¹ Kimitaka ikaatzi 5000 shirampari-paeni owahaen-chari, teemaeta riyoteetzi jempe-rika okaatzi tsinani-paeni eejatzi eentsi-paeni owaen-chari.

Ranashi-tantawo Jesús inkaari

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

²² Opoñaashita ikantaneeri Jesús riyotaani: “Peteeyaawo pimontyaha-e intatsikiro.” Rowetha-yitawaari eejatzi ikaatzi piyowenta-kariri, ikantawaari: “Kantacha piyaayitee nimaeka.”

²³ Ikanta ithonkakiri rowetha-tawaari atziri-paeni, tonkaanaki Jesús ochempiki ramana. Ari ijeekakiri rirori tonkaariki ramana roojatzi otsireni-tanta-nakari.

²⁴ Roweyaako-teeyakani riyotaani-paeni niyankyaani inkaari, antawo otamakaanaki inkaari, tema itonkiyo-takityaawo tampyaa.

²⁵ Okanta okiteje-tzimataki, ipokashi-teeri Jesús riyotaani-paeni ranashi-tantaawo inkaari.

²⁶ Ikanta iñaawaari riyotaani ranashi-tantaawo inkaari, tee riyotawaari, ithaawan-tawakari, ikaemae-yanakini, ikantzi: “¡Kaakitaki peyariwé!”

²⁷ Roo kanteencha, iñaanata-paeri Jesús riyotaani-paeni, ikantziri: “Naaka pokaatsi, pitonta-shiretzi eero pithaawan-tashitana.”

²⁸ Ari rakanaki Pedro, ikantziri: “Nowinkatharite, eeroka-rika, pikanta-kaeyaawo nanashi-tantyaawo naaka inkaari notonkiyotantawae-miri.”

²⁹ Ikantzi Jesús: “Pipokanaki.” Ayiitanaki Pedro, ranashi-tanta-nakawo inkaari jataki ijeekakira Jesús.

³⁰ Roo kanteencha, ikenkishiryaanakawo Pedro antawo-paeni otamakaatzi inkaari, ithaawan-tanakawo, tsitsiyanaki. Ari ikaemanaki, ikantzi: “Pinkathari, paawaena.”

³¹ Rakotashi-tanakiri Jesús, roteeya-waari. Ikantziri: “Eepichokiini pawentaana. ¿Iitaka pikijo-shire-tantari?”

³² Ikanta rotetee-yapaani pitotsiki, awijeen-katanaki tampyaa.

³³ Tema antawo ipinkatha-tanakiri ikaatzi oteteen-chari pitotsiki, ikantee-yirini: “Omapero-tatyaa eeroka Itomi Tajorentsi.”

Retsiyatakotakaantaki Jesús Genesaret-ki

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Areetee-yakani intatsikiro, ojeekira nampitsi iiteetziri Piyomp-ishaari.

³⁵ Tema riyotawakiri atziri-paeni ikaatzi nampitawori janta riitaki Jesús, ikamantakiri maawoeni atziri jeekatsiri janta, ramayita-paakiniri ikaatzi mantsiya-yitatsiri.

³⁶ Ikante-takiri Jesús: “Pishineteri mantsiyari-paeni rantawakiro eepichokiini opatzi-kaaki pithaari.” Tema ikaatzi antzita-kiriri iithaari Jesús, etsiyata-koyitee.

15

*Owaaripero-shire-tziriri atziri**(Mr. 7.1-23)*

¹ Ikanta Inashitantaniri-paeni eejatzi Yotaantaniri-paeni poñaayiteenchari Aapatziyaweniki, rojampi-tanakiri Jesús, ikantziri:

² “¿Litaka kaari imatantawo piyotaani-paeni okaatzi ameyitari aakapaeni riyotahaeri awaejatziteni? Tema tee ikiwaakota aririka rowaeyaani.”

³ Rakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Litakama pipiyatha-tanta-wori eeroka Ikantakaantani Tajorentsi, apatziro poetziñaarikotawo okaatzi riyotahaeri paerani awaejatziteni?”

⁴ Iroka ikantzi Tajorentsi:

Pipinkatha-teeri pipaapate eejatzi piniro.

Ikantaki eejatzi:

Ikaate yakaterini ipaapate eejatzi riniro, otzimatyee rowamahaeteri.

⁵ Roo kanteencha, pikanta-piinteyini eeroka: ‘Kameetha-tatsi akanteri ashiteeri: “¡Pawa! Nashita-kaakari Tajorentsi maawoeni noorikite, eero okanta noneshironkatemi.”’

⁶ Tema piyotaa-shitakari okaatzi rameteetari paerani, tee piyotaan-tziro ikoyiri Tajorentsi. Rootaki kaari ineshironka-tantaari asheninka-paeni ipaapate. Piñaakiro.

⁷ Tema eeroka owapeyi-motan-taniri. Eeroka ikenkitha-takotakiri paerani Isaías, ikantaki:

⁸ Ipinkatha-tashitana ipaanteki atziri-paeni,

Teemaeta ikenkishiryaa-kotana kameetha.

⁹ Aminaashita rotziwerowayita ipinkathatana,

Riyotaan-tashi-takawo rameyitari rirori.”

¹⁰ Ikaemakiri Jesús maawoeni piyowenta-kariri, ikantziri: “Powayempitayityaa, pikematha-tantenari:

¹¹ Tema ikaatzi owayitari tee rowaaripero-shire-tantzi, rooma okaatzi añawae-yitziri, rootaki owaaripero-shire-tanta-tsiri.”

¹² Ikanta riyotaani-paeni Jesús ipokashi-tapaakiri okaakiini, ikantapaakiri: “Teera inimotziri Inashitantaniri-paeni ikemakimi pikantaki.”

¹³ Ikantanaki Jesús: “Aritaki ithokaero Ashitanari Inkite-jatzi maawoeni pankirentsi kaari ipankitzi rirori.

¹⁴ Pamina-minthata-shityaari. Tema roshiya-tyaari apaani mawityaakiri akathata-wakaa-chari. Aririka rakathata-wakaeyaa mawityaakiri, tee riyotzi jempe ikini, tema apitekiro roteteeyaani omooki.”

¹⁵ Ikantzi Pedro: “Piyoteenawo okaatzi poshiya-kaawentakiri.”

¹⁶ Ikantzi Jesús: “¿Pimatzi-takama eeroka-paeni tee otzimimo-tzimi piyotani?”

¹⁷ ¿Tema piyotzi okaatzi owapiintari okini asheetoki, roojatzi oshitowan-teeyaari?”

¹⁸ Roo kanteencha aririka añawae-yitero kaari-perori akenkishiryaaari, rootaki owaaripero-shire-tanta-tsiri.

¹⁹ Tema ashireki akenkishiryaa-yitawo kaari-perori, owamaan-taantsi, mayempi-taantsi, kaari kinataantsi, koshitaantsi, theyako-taantsi, kijima-taantsi.

²⁰ Rootaki owaaripero-shire-tanta-tsiri iroka-paeni. Rooma eerorika akiwaakota aririka oyaa, tee owaaripero-shire-tantzi roori.”

Awentaanka Owinteni-jato

(Mr. 7.24-30)

²¹ Ikanta rawijanaki Jesús, jataki janta Mapiniki eejatzi Shimaaki.

²² Ari oshiyashi-tawakari Owinteni-jato nampitawori janta, okaema-paaki roori, okantziri: “¡Pinkathari, Ikashiyakaetani pinkatharini David. Nokoyi pineshironkatena! Tema maperotaka nishintyo okemaatsi-waeta raahashiretziro peyari.”

²³ Te rakiro Jesús. Ari ipokapaaki riyotaani, ikantapaakiri: “Potyaanteero, osheki oñaashirenkaka okaema-kaematzi oyaatakaera.”

²⁴ Ari rakanakiro Jesús, ikantzi: “Apatziro rotyaantee-takina noneshironka-teeri nosheninka Israel-paeni oshiyakariri ipireetari ipeyawae-yitaka.”*

²⁵ Ari otziwerowa-shita-nakari Jesús iroka tsinani, okantanakiri: “¡Pinkatharí, pineshironkatena!”

²⁶ Ari ikantzi Jesús: “Tema tee aapithatziri rowanawo eentsite apiri otsitzi royaawo.”†

²⁷ Akanakiri roori, okantziri: “Omaperotatyaa pikantakiri Pinkatharí. Roo kanteencha, rowapiintawo otsitzi okaatzi rowaryaapetokeerikitziro ashitariri.”

²⁸ Eekiro ikantana-kitziro Jesús: “¡Tsinaní, omaperotatyaa pawentaakina! Rootaki nomatan-tyaawori pikowako-takinari.” Apathakirotanaa etsiyata-kotanee ishinto.

Retsiya-takota-kahae Jesús osheki atziri

²⁹ Ikanta rawijanaki Jesús, ikinanaki inkaari-thapyaaiki jeekatsiri Tepoweniki. Opoñaashita itonkaanaki ochempiki, ari ijeekapaakiri janta.

³⁰ Ari riyaaakiri osheki atziri, ramayitaki inashiyitachari imantsiyanka: ethori-waeta-tsiri, mawityaakiri, kijowaanteri, thatyaaponthori, maawoeni. Ipiyota-kiniri ikatziyakaha Jesús, tema ithonkiri retsiyatakotakaa-yiteeri.

³¹ Ari ipampoyeyanakirini Jesús iñaawaeta-kahaerira kijowaanteri, etsiyata-koyitee thatyaaponthori, ranashi-takaa-yiteeri kijopookiri eejatzi ethori-waeta-tsiri, raminakaa-yiteeri mawityaakiri. Ikanteeyini atziri: “Omaperotatyaa ikameethataki Itajorentsita Israel.”

Rowakaari Jesús 4000 atziri

(Mr. 8.1-10)

³² Ipiyotakiri Jesús riyotaani, ikantakiri: “Osheki noneshironka-takiri atziri-paeni, tema okaatzi mawa kitejeri ijeekae-yakini ikemijantana, tekatsi rowaeyaa. Tee nokoyi riyaaata-shiteeyaa eero rowanaa, ayiri-kari itashe awotsiki.”

³³ Ikanteeyini riyotaani: “¿Jempema ayika ratanteetari owakaeyariri jaka ochempi-mashiki? Osheki ikaateeyini.”

* 15:24 ipireetari = owisha = oveja † 15:26 Roo rametee-yarini paerani Judá-paeni roshiya-kaawentantzi. Riitaki otsitzi oshiyarinimi itsipa-jatzipaeni kaari isheninkata. Rootaki imatakiri paerani Jesús, tema roshiya-kaawentakiro tsinani rootaki oshiyarinimi otsitzi, tema kaari isheninka. Riima isheninka-paeni Judá-paeni, riitaki oshiyarinimi eentsi.

³⁴ Ari rojampi-tziri Jesús riyotaani, ikantziri: “¿Jempema okaatzika ratanteetari?” Ikantzi riyotaani: “Eenitatsi okaatzi 7, eenitatsi eejatzi eepichokiini shimaa-niki.”[‡]

³⁵ Ari ikantanakiri ikaatzi piyoteen-chari ijeekaeyini jaawiki.

³⁶ Raakiro 7 ratanteetari eejatzi shimaa-niki, ramanako-tanakawo. Itzimpetowa-yitakiro, ipayitakiri riyotaani, rowawijaa-kiniri piyoteen-chari atziri.

³⁷ Owaeyakani maawoeni, kemaeyakani. Rowiiteero tzimahaan-tapaen-tsiri, ijaayiteero okaatzi 7 kantziri.

³⁸ Ikaatzi 4000 shirampari owaenchari. Tee riyoe-tzi jempe okaatzi tsinani-paeni eejatzi eentsi-paeni owaenchari.

³⁹ Ikanta rowetha-tawaari Jesús ikaatzi owaenchari, otetanaa pitot-siki, montyaanaka Pankothanthaariki.

16

Ikowakoe-tziri Jesús itajonka-wentante

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ Ikanta Inashitantaniri-paeni eejatzi Sadoc-paeni, ikowaeyakini ikompita-kaeyaarimi Jesús. Ikantakiri: “Anjatya pitajonka-wentante niyotan-tyaari omaperotatyaa rotyaantakimi Tajorentsi jaka.”

² Rakanakiri Jesús ikantzi: “Aririka piñeero okityonkaetyee tsireniiteeni, pikanteeyini: ‘Ooryaa-manaatyee inkaamani.’

³ Rooma aririka piñeero okitejetamaneerika okityonkaetyee menkori inkiteki, pikantzi: ‘Oparyatyee inkani.’ Tema piyotako-witawo inkite, piyotako-witawo aririka oparii inkani. Teemaeta piyoyitziro okaatzi piñaayi-witakari nimaeka jaka.

⁴ Tee pikameetha-shire-teeya-nitzi eeroka, osheki pitheenkakiri Tajorentsi, pikowashi-teeyani piñeena notajonka-wentante, eeromaeta noñaayimiro. Apatziro piñiuro oshiyaawoni awijimo-takiriri paerani Jonás.” Ipakaakiro Jesús ikantayi-takiri, awijanaki rirori.

Shineya-kaerori ratantari Inashitantaniri

(Mr. 8.14-21)

⁵ Ikanta rareetee-yakani riyotaani Jesús intatsikiro, tee raanaki ratanteetari, ipeyakota-nakiro.*

⁶ Ikantzi Jesús: “Paamaeyaawo shineya-kaerori ratantari Inashitantaniri eejatzi rashi Sadoc-paeni.”

⁷ Ikanta-wakahaeyani riyotaani: “¿Iitakama ikantan-teeri Jesús? ¿Rooma ikantan-teeri teera ami ratanteetari?”

⁸ Yotaki Jesús ikanta-wakaari riyotaani, ikantziri: “Tekira poshire-pero-tana eeroka-paeni, rootaki pikenkishiryaa-waetantari, pikanteeyini: ‘Teera ami ratanteetari.’

⁹ ¿Tekirama pikematha-teeyironi? Chapinki otzimawita ratanteetari okaatzi 5, roo kanteencha nowakaakari ikaatzi 5000 atziri. Powiiteero tzimahaan-tapaen-tsiri. ¿Jempema okaatzika kantziri pijaayiteeri?

¹⁰ Eejatzi nokimitakiro kaatatsiri 7 ratanteetari, nowakaakari ikaatzi 4000 atziri. ¿Jempema okaatzika kantziri pijaayi-teeri?

¹¹ ¿Iitakama kaari pikematha-tantawo eeroka-paeni? Teera nokenkithatakotziro owaetari ratanteetari. Tema nokanta-tziimi:

‡ 15:34 ratanteetari = pan * 16:5 ratanteetari = pan

‘Paamaeyaawo shineya-kaerori ratantari Inashitantaniri eejatzi rashi Sadoc-paeni.’”

¹² Ari riyotanaki riyotaani, teera ikenkithatakotziro Jesús shineya-kaerori ratanteetari, roshiya-kaawenta-tziro okaatzi riyotaan-tayitziri Inashitantaniri eejatzi Sadoc-paeni.

Riyotaki Pedro: Riitaki Jeepatzii-toetani Jesús

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Ikanta rareetaka Jesús Cesarea-ki, inampiiteki Filipino. Ari rojampitakiri riyotaani, ikantziri: “¿Litakama ikenkishiryakoe-tariri Itomi Atziri?”

¹⁴ Akahaeya-nakini riyotaani, ikantzi: “Eenitatsi atziri kantatsiri, ‘Eeroka Juan Omitsiryaa-tantaniri.’ Ikantzi itsipa, ‘riitaki koñaataatsi Elías.’ Ikantzi itsipa ‘riitaki Kamantan-tanirini Jeremías.’ Eenitatsi kantayi-tatsiri eejatzi, riitaki itsipa Kamantan-taniri.”

¹⁵ Ikantzi Jesús: “¿Jempema pikanteeyini eeroka?”

¹⁶ Ari rakanaki Simón Pedro, ikantzi: “Eeroka Jeepatzii-toetani Itomi Tajorentsi Kañari.”

¹⁷ Ikantzi Jesús: “Eeroka ikimo-shire-wenteete Simón itomi Jonás, kaari atziri yotakae-mironi, riitaki Ashitanari Inkite-jatzi yotakaa-kimirori.

¹⁸ Noeteemi Kijori, tema poshiyakawo eeroka kijo-pathari kepatsi, aritaki nowetsikaero nopanko. Ikaate kemijantaa-tsini paata, riitaki oshiyayi-teeyaawoni pankotsi. Eero rotsinampahae-tziri ipeyakaa-shitee-tyaari sharinkaweniki.†

¹⁹ Poshiyaari aminakowentzirori ashitakowo pankotsi, kantacha rashita-ryeero, rashiteero, rintsiriitero kameetha. Rootakira pankotsi oshiyakaa-wenta-chari ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi. Tema ikaatzi pishine-teeri eeroka jaka kepatsiki, riitaki ishineteete inkiteki. Riima kaari pishine-yitee eeroka jaka kepatsiki, eero ishinete-tziri eejatzi janta inkiteki.”

²⁰ Eekiro ikantana-kitziiri Jesús maawoeni riyotaani: “Paata pikamantantzi, pikante: ‘Riitaki Jeepatzii-toetani irika Jesús.’”

Ikamanta-koteero Jesús ikami

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Ari retanakawo Jesús ikamantziri riyotaani-paeni, ikantziri: “Okowa-perota aate Aapatziyaweniki, tema antawo ikemaatsi-takaena antariperopaeni, reewa-perorite Ompera-tajorentsi-taarewo, eejatzi reewarite Yotaantaniri-paeni, aritaki rowamaa-kaantena. Roo awijawitakaya mawa kitejери añahaana.”

²² Ikanta Pedro, raanakiri Jesús inteeneeni, ikantakiri: “Pinkathari, tee inimotana pikantziri, tee nokoyi awijimotemi pikantakiri.”

²³ Ari ipithoka-pitha-tanakari Jesús irika Pedro, ikantanakiri: “Piyaate Kamaari. Tee poshoretawo eeroka ikowakaanari Tajorentsi, apatziro poshoretawo ikowa-piintziri atziri-paeni.”

²⁴ Ikantanakiri Jesús itsipapaeni riyotaani: “Eenitatsi-rika kowatsiri itsipatena, ipakahaero ikowashi-yitari rantero, okantawityaa ikentakoe-terimi, itsipatena.

† **16:18** Kijori = ikantee-tziri iñaaniki rirori-paeni ‘Petros’, rootaki oshiyawori iñaaniki wirakocho ikanteetzi ‘Pedro’

²⁵ Tema ikaatzi etakowae-tachari rantayi-tziro ikowayi-tziri rirori, aritaki ipeyashi-teeyaa. Riima ikaatzi atsipewentawori rantaneero nokoyiri naaka rootaki ikamawentantanari, aritaki rawajakotee.

²⁶ Aminaashi-waeta otzimimo-tantzi ashaahawontsi jaka kepatsiki, aritaki opeyakaa-shitee-yaari. ¿Kantachama ipinako-wenteetya eero ipeyashi-waetanteeta?

²⁷ Aririka ipiyee paata irika Itomi Atziri ramaero rowaneenkawo Ashitariri, itsipatee-yaari ronampiripaeni tajorentsi, riitaki pinata-paeroni okaatzi ranteetakiri.

²⁸ Omapero-tatyaa, eenitatsi pikaatziri jaka, tekiraha pikamiita aritaki piñaakiri Itomi Atziri jeme ipikantya pinkathari-wentante.”

17

Ishipakiri-motziri Jesús riyotaani

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Okanta awijaki 6 kitejeri, raaneeri Jesús Pedro, Jacobo, Juan rirentzi Jacobo. Tonkaanaki ochempiki.

² Ari ishipakiryaa-wootzi-motakiri riyotaani, roshiya-nakari ooryaa, omatzitanaka iithaari kitamaa-nikitanaki.

³ Iñaatziiri Moisés itsipatakari Elías ikenkitha-waeta-kaeri Jesús.

⁴ Ari ikaemanaki Pedro, ikantzi: “¡Pinkathari! Omaperotatya okameethatzi pamakina jaka. Kameetha nowetsikimi mawa pankoshetantsi: Apaani pashi eeroaka, apaani rashi Moisés, rashi apaani Elías.”

⁵ Iñaawae-mintheetzi, opamanka-paakiri oorenta-chari menkori. Ike-matzii iñaawae-teetanaki menkoriki, ikanteetzi: “Notyomi irika netakoperotani, osheki nokimo-shire-wentakiri. Pikemijanteeri.”

⁶ Ikanta ikemaeyakini ikantee-takiri, oeyotee-yanakani jaawiki, antawo ithaawanaki.

⁷ Ari ipokapaaki Jesús, rotzinka-paakiri riyotaani-paeni, ikantziri: “Pikatziye, eero pithaawaeyini.”

⁸ Ari raminawi-tanaari, tekatsi iñaanee, apaniroeni ikatziyaka Jesús.

⁹ Ikanta roerinkae-yaani taapiki, ikantakiri Jesús riyotaani: “Eero pikamantan-tziro piñaakiri roojatzi paata aririka rañahae irika Itomi Atziri ikamawi-takyaa-rika.”

¹⁰ Rojampi-tanakiri riyotaani, ikantziri: “¡Iyotaanari! ¿Iitaka ikantakotziri Yotaantaniri-paeni, ikantzi: “Aririka ipokimataki Jeepatzii-toetani, riitaki jewatapaen-tsini Elías ipoki?” ”

¹¹ Rakanaki Jesús, ikantzi: “Omaperotatya ikantziri, riitaki jewatapaen-tsini Elías ipoki, itampatzika-shire-tanta-paaki.

¹² Pikemi nokante naaka: Areewitaka Elías, tekatsi yotawakirini, osheki rowajankitee-takiri. Ari ikantee-teriri Itomi Atziri, osheki rowajankiteeteri rirori.”

¹³ Ari riyotee-yanakini riyotaani riitaki Juan Omitsiryaatantaniri ikenkitha-takotziri.

Retsiyatakotziri Jesús ewankari raahashiretziri peyari

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta rareetee-yapaani ipiyoteeyanira atziri. Pokapaaki apaani atziri iñeeri Jesús. Rotziwerowa-shita-paakari, ikantapaakiri:

¹⁵ “¡Pinkathari! Pineshironka-teenari notyomi, osheki ikamana-waetzi, antawo ikemaatsi-waetaka, itaawaeta-piintaka, ipiinka-waetzi nijaaki.

16 Namawita-kanari piyotaani raawinteenarimi. Teemaeta imatziri.”

17 Ari rakanaki Jesús, ikantanaki: “Tee pikemijantee-yanitzi eeroka, pikinashi-waetaka. ¿Jempema okaateka piyote? Pamakiri jaka pitomi.”

18 Ikanta ikijawakiri Jesús peyari, rooka-neeri ewankari. Etsiyata-kotanee.

19 Ikanta riyotaani-paeni Jesús raanakiri inteeneeni, rojampi-tanakiri, ikantziri: “¡Yotaanari! ¿Litaka kaari nomatantari naaka notsinampaeri peyari?”

20 Ikantzi Jesús: “Tema tekira pawentaari kameetha Tajorentsi, rootaki kaari paawyaantari. Pikemi nokante: Okantawityaa eepichokiini pawentee-yaari Tajorentsi, aritaki poshirinkakiro ochempi, pikantero: ‘Pishirinki.’ Aritaki oshirinkanaki. Tema tekatsi kompitzi-motemini aririka pikemijanta-perote. Omaperotatya.*

21 Roo kanteencha, aririka pikoyi petsiya-takota-kaeri oshiyariri irika ewankari, otzimatyee pamanaperotyaa kameetha, pitziwentyaari.”†

Rapiiteero Jesús ikamantakota ikami

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

22 Ikanta rareetee-yakani Jesús janta Tepoweniki, rapiitakiri ikantziri riyotaani: “Ipimantee-tatyeeri Itomi Atziri.

23 Ari rowamahaeteri. Roo awijawi-takyaa mawa kitejeri, aritaki rañahae.” Antawo rowashiri-tanaka riyotaani-paeni ikemakiri ikantaki.

Ipineetziro rashita-kaetawori Tajorentsi-panko

24 Ikanta rareetaka Jesús nampitsiki Capernaum, ari ipokaki shintsi-tatsiri ipaeteri koriki rashita-kaetawori tajorentsi-panko, rojampi-tapaakiri Pedro, ikantziri: “¿Ipinata-piintziro iyoteemiri ikashiya-kaetawori Tajorentsi-panko?”

25 Ikantanaki Pedro: “Ipinata-piintziro.” Ikanta ipiyaa jempe ijeekaeyini, riitaki thaawako-tawaencha Jesús rojampi-tawaeri Pedro, ikantziri: “¿Litaka pikenkishiryaari Simón? ¿Litaka ishintsi-tziri pinkathari-paeni ipinateri koriki? ¿Riima ishintsitzi isheninka-pero-paeni rirori? ¿Riima ishintsitzi itsipa-jatzi areetzinkari-paeni?”

26 Ari rakanaki Pedro, ikantzi: “Riitaki ishintsi-tziri areetzinkari-paeni.” Ikantzi Jesús: “Ari okanta. Tema tee okowa-perota ipinatero isheninkatari rirori.

27 Roo kanteencha, tee nokoyi ikijawaetyaa shintsi-tatsiri ipaeteri koriki. Piyaae inkaariki pakachaate. Aririka pinoshikaki, pamina-paanteteri, aritaki piñeeri koriki. Paanakiniri shintsi-tatsiri ipaeteri koriki. Riitaki pipinawentyaari eeroka eejatzi naaka.”

18

Jempe itzimi riipero-tatsiri

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

1 Ikanta riyotaani-paeni Jesús ipiyowenta-paakari, ari rojampi-takiri, ikantziri: “¡Yotaanari! Aririka ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi. ¿Itz-imikama riipero-tatsi itsipatyaari ipinkatharite?”

2 Ari ikaemaki Jesús apaani eentsi, ikatziyakiri jempe ijeekae-yakini rirori,

* 17:20 eepichokiini = oryaani-tatsiri oshiyawo okithoki “mostaza” † 17:21 Paminero Jempe Ikantee-tziro Ñaantsi-paeni okantakota ‘otsipajato ñaantsi-paeni’.

³ ikantziri: “Eerorika pipakahaero jempe pikanta paerani, eerorika poshiyaari jempe ikanta irika eentsi, eero ipinkathari-wenteemi Inkite-jatzi. omaperotatya.

⁴ Tema ikaatzi tsinampa-shire-tatsini roshiyaari irika eentsi, riitaki riiperotaatsini jempe ipinkatharitee Inkite-jatzi.

⁵ Ikaatzi aakameetha-teeriri oshiyakariri eentsi rawentahaana, naaka raakameethataki.”*

Aririka antakaantero kaari-perori

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ “Eenitatsi-rika antakaerini kaari-perori oshiyakariri eentsi rawentahaana, okantashimaetya ithatakaeteri mapi ikentsiki, rowiinkae-takiri ocheenkaatzira inkaari.

⁷ Omaperotatya okowaenkate kepatsiki. Ari itzimaki antakaantayiteroni kaari-perori. Ashironkamatsiteeriini antakaan-teroni kaari-perori.

⁸ Rootakirika pako, piitzi pikaaripero-tanta, pipakahaero, pikimitakaantero pitha-tyaatyee-romi, tema rootaki kameetha-tatsi pawijakoponchokite, tee okameethatzi otzimawita apite pako, apite piitzi, rootaki kantakaan-teemi paata ashi powantee-yaawori pitahaeya.

⁹ Rootakirika poki pikaaripero-tantari, pipakahaero, pikimitakaantero pojoryaatyeeromi, tema rootaki kameetha-tatsi pawijakopityaakitee, tee okameethatzi otzimawita apite poki, rootaki kantakaan-teemi paata rookaeteemi opaamatakira sharinkaweni.”

Roshiya-kaawentee-tziri peyawitachari ipireetari

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ “Paamaeya pimaninta-waetziri-kari oshiyayi-takariri eentsi. Tema raminakowentani Ronampiri tajorentsi itsipata-piintari Ashitanari Inkite-jatzi.

¹¹ Tema rootaki ipokantari Itomi Atziri rowawijaa-koyiteeri ikaatzi peyawiteen-chari.†

¹² Pikemi noshiya-kaawentemiro. Eenitatsi piratachari ikaatzi 100 ipireetari. Ikanta ipeyahaantaka apaani, ikaatanee 99 ipira. Rookanakiri 99 ipira ochempi-mashiki, jataki ithotyaaoko-teeri peyeenchari.‡

¹³ Ikanta ifahaeri, antawo ikimo-shiretee rahaerira peyawiteen-chari, tema awijanakiro ikimo-shire-wentziri itsipa 99 ipira kaari peyachani.

¹⁴ Ari ikantari eejatzi Ashiteeri Inkite-jatzi, tee ikoyi ipeyahaantawaetyaa apaani oshiyakariri irika eentsi.”

Jempe ikanteeta rariperota-wakaeta

¹⁵ “Aririka ikaaripero-tzimotemi kemijantzinkari, piyaata-shiteri ijeekira apaniroeni, ari pikenkitha-waeta-kaeri, riyotan-tyaari oeta ikinakaa-shitakari. Aririka ikemimi pikaminayiriri, poshiya-kaanteeri riimi pirentzi okaakiini.§

¹⁶ Rooma eerorika ikemimi pikaminaa-witariri, paanaki itsipa kemijantzinkari, eerorika apite, riitaki pitsipa-tyaari pikamineeri. Tema otzimatyee ikaate apite, eerorika mawa riitaki akakotemini pikamineerira.

* 18:5 Pameniro ‘Jempe Ikanteetziro N̄aantsipaeni’ okantakota ‘Waerontsi’. † 18:11 Iroka versículo tee oñahawotziro jempe rojankina-takoteetero otsipaki jankinarentsiki. ‡ 18:12 ipireetari = owisha = oveja § 18:15 kemijantzinkari = pirentzi

17 Eerorika ikemimi pikaminaa-witari, pikamanteri maawoeni kemi-jantzinkari. Eekiro-rika riyaaata-kaatyeeero, poshiya-kaanteri itsipajatziziri kaari pisheninkata, tema roshiyakari shintsi-tatsiri ipaeteri koriki.

18 Tema ikaatziziri pishine-teeri eeroka jaka kepatsiki, riitaki ishineteete inkiteki. Riima kaari pishine-yitee eeroka jaka kepatsiki, eero ishineteetziziri eejatziziri janta inkiteki. Omaperotatya.

19 Napiitero nokantemi: Aririka pikaate apite paapatziyakota-wakae-yaawo pikenkishiryaari pikowako-tanteri, opoñaashitya pikowakoteri Ashitanari Inkite-jatziziri, aritaki imatakaa-kimiro rirori.

20 Jempe-rika ipiyota apite, teerika mawa atziziri rawentaana, aritaki nojeekitari naaka janta notsipatari.”

21 Ikanta Pedro rojampi-tanakiri Jesús, ikantziziri: “¡Pinkathari! Aririka rowaariperotena nokaatziziri nokemijanteeyini, ¿jempema okaate nopeyakoteri naripero-tantee-yaariri? ¿Apatziroma okaate 7?”*

22 Ari rakanaki Jesús, ikantanakiri: “Teera apatziro pipeyakoteri okaate 7, tema osheki papiiteri pipeyako-teeri.”†

Ikenkitha-takoe-tziziri apite ireewita-tziziri

23 “Iroka ikanta ipinkathari-wentantee Inkite-jatziziri, tema roshiyakotari pinkathari ikowako-tziziri romperatani ipinateeri rireewi-tziziri.

24 Ikanta retanakawo pinkathari ikowako-tziziri ireewitziziriri, ramaeta-paakiri ireewi-pero-tatsiziri.‡

25 Tema tekatsi rayi ipinakowentee-yaari. Ikantanaki pinkathari: ‘Paanakiri irika atziziri, iina, itomi-paeni, eejatziziri okaatziziri tzimimo-tziziriri, pipimanteri. Ari nahaeri naaka koriki ikaatziziri rireewi-tanari.’

26 Ari rotziwerowanaka omperataarewo, ikantanakiri pinkathari: ‘Eero pipimantana, poyaawen-tawakina eepichokiini, aritaki nopinateemi.’

27 Ari ineshironka-tanakiri pinkathari irika romperatani, ikantziziri: ‘Kameethataki, tee pireewi-taana.’ Tema ipeyako-takiri okaatziziri rireewitziziriri.

28 Ikanta riyaaatane omperataarewo, itonkiyo-takiri ireewitziziriri rirori eepichokiini. Roteeya-kentsi-tawakiri, ikantziziri: ‘Pipinateena pireewi-tanari.’§

29 Ari rotziwerowa-shiwi-tanakari, ikantziziri: ‘Poyaawentawakyaa eepichokiini, aritaki nopinateemi.’

30 Teemaeta ikoyi royaawentyaa, raanakiri, romonkyaa-kaantakiri, ikantziziri: ‘Aritaki nomishitowa-kaanteemi aririka pipinateena.’

31 Iñaakiri ikaateeyini, tee inimota-nakiri, jatanaki ikamantziziri iwinkatharite.

32 Ikanta pinkathari, ikaemakaan-takiri romperatani, ikantawakiri: ‘Eeroka kaari-perori. Nopoyako-takimiro pireewi-tana eeroka, pikanakina: poyaawenta-wakina.’

33 Ari pikantantemi eeroka, pineshironka-tante.

* **18:21** nokaatziziri nokemijanteeyini = yeeyi † **18:22** Ikantakoe-tziziri jaka “osheki papiiteri,” aririka apeyako-tante okaate 7, apiiteero 7, apiiteero 7, roojatziziri 70. Eenitatsi oshiyakaa-wentari 7, rootaki kameetha-shire-taantsi. Tema akoyirika aripero-teeri owaaripero-teeri, eero apakayiro apeyakoteri rantzimo-teeri. ‡ **18:24** Ikantakoe-tziziri jaka “ireewi-pero-tatsiziri” rootaki oshiyawori akante rireewitaki ikaatziziri 10,000 riyeeekitaki koriki. Ari rantawaewityaa osheki ojarentsi, eeromaeta ipinako-wenta. Irika osheki koriki iiteetziziri “talento”, 40 kilo ikaatziziri itenatziziri. Tema apaani talento ranteta ipineeteri 20 atziziri rantawaete apaani ojarentsi. § **18:28** eepichokiini = 100 denario

³⁴ Tema antawo ikijanaka pinkathari, ipajata-kaantakiri, romonkyaa-kaantakiri, ikantziri: ‘Aririka pipinateena eeroka, aritaki nomishitowa-kaanteemi.’

³⁵ Ari ikanteemiri paata Ashitanari Inkite-jatzi, eerorika pipeyako-teeniri kameetha owaari-pero-tzimiri pikaatzira piyemijantzinkarite.”*

19

Tee okameethatzi rookaetero iinanteetari
(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ari ithonka-nakiro Jesús riyotaantzi Tepoweniki, awijanaki intat-sikiro Pareenkaarini iipatsiteki Judá-paeni.

² Ipiyowentee-tawaari. retsiyatakota-kaapae osheki mantsiyari-paeni janta.

³ Ari ipokashi-takiri Inashitantaniri-paeni ikoyi ikompita-kaeyaarimi Jesús, rojampi-tapaakiri, ikantziri: “Jesús! ¿Shinetaan-tsita-tsima rookashi-waetyaawo iina atziri?”

⁴ Ari rakanaki Jesús, ikantziri: “¿Tema piñaana-takotziri owakira rowetsikan-teeta-kariri atziri? Tema rowetsikaetaki shirampari eejatzi tsinani.

⁵ Ikanteetaki:
Eero ijeekae ewankari ashitariri, rayi iina,
Tema apaani ikantaneeyaa iwathaki okimi-tyaawomi rowith-
aawakaatyeyaa.

⁶ Tema ikaatzi aawakaa-naachari teera apite ikantaneeyaa, apaani ikan-tana iwathaki. Rootaki eero okantanta rookaero atziri iina itsipata-kaakariri Tajorentsi.”

⁷ Rapiitakiri Inashitantaniri rojampi-tziri, ikantziri: “¿Iitakama ikantako-tziri paerani Moisés, ikantaki:

Aririka rooka-wakaetyaa, otzimatyee ipaeteri jempe ojankina-takota rooka-wakaan-tyaari?”

⁸ Ikantzi Jesús: “Okantakaawo pipiyatha-waeta, rootaki ishinetan-tzimirori Moisés pookiro piina. Tema paerani owakira rowetsikan-teeta-kawori maawoeni, tee ari okantyyaa.

⁹ Nokantzi naaka: Kaaripero-shiretaki ikaatzi ookashi-tawori iina, rooma iñeero-rika omayempitaki kantacha rookiro. Aririka aawiteeyaa roori itsipa oemi, omayempi-tzimo-takiri etawitari oemintari. Ari ikantee-yaari ahaeroni roori, mayempitaki rirori.”

¹⁰ Ikantzi riyotaani: “Aririka okanta, eero rahaetzimi iinanteetari.”

¹¹ Ikantzi Jesús: “Riirika Tajorentsi kowakae-mironi aritaki pikematha-takiro. Teera maawoeni ikematheetziro jempe-rika okantakota aawakahaantsi.

¹² Eenitatsi atziri ari ikantzita itzimapaaki tee okantya rayi iina. Eenitatsi itsipa raathoki-teetziri, tee okantya rayi iina. Eenitatsi itsipa kowatsiri ijeekashiwaetyaa apaniroeni, tema ikyaaryoo-wenta-tziiri pinkathari-tatsiri inkiteki. Kowatsiri ikemathatero nokantakiri, imatero.”

Itajonka-wentziri Jesús eentsi-paeni
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

* 18:35 piyemijantzinkarite = pirentzi

¹³ Ari ramaeta-paakiniri Jesús eentsi-paeni, ikantee-tapaakiri: “Nokoyi pamana-kotenari neentsite, poteya-patzii-toteri pitajonka-wenteri.” Ikantzi riyotaani Jesús: “Eero poñaashirenkiri Awinkatharite.”

¹⁴ Ikantzi Jesús: “Eero pikoshekari, nokoyi naaka ramaetenari eentsi. Tema ikaatzi oshiyako-tanaariri eentsi, riitaki ñahaeroni jempe ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi.”

¹⁵ Ikanta ithonkakiri Jesús roteya-patzii-totakiri eentsi-paeni, jatanee rirori.

Ewankari Ashaahantachari
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.15-17)

¹⁶ Ari ipokapaaki apaani ewankari iñeeri Jesús, ikantapaakiri: “¿Kameethari yotaantanirí!. ¿litaka nanteeri ashi nowantee-yaawori nañaahae?”

¹⁷ Ari rakanaki Jesús, ikantzi: “¿litaka pikantan-tanari ‘kameethari?’ Teera itzimi apaani kameethari, apatziro ikantakaawo Tajorentsi ikameethatzi. Pikoyi-rika ashi poyiro pañaahae, pimonkaa-yiteero ikantee-takiri Ikwakaan-teetaniki.”

¹⁸ Ikowanaki ewankari riyotakotero, ikantziri: “¿Otzimikama pikantziri?” Ikantzi Jesús:

Eero powamaantzi.

Eero pimayempitzi.

Eero pikoshitzi.

Eero pitheeya-kotanta.

¹⁹ Pipinkatha-teeri pipaapate eejatzi piniro.

Petakoteeyaari pisheninka poshiya-kaanteri petakota eeroka.

²⁰ Ikantzi ewankari: “Nomatakiro maawoeni iroka, roojatzi netanakawo paerani eeniro neentsi-tapaaki. ¿litakama koetyaa-chari nimaeka?”

²¹ Ikantzi Jesús: “Pikoyi-rika pitampatzika-shirete, piyaate, pipimantero maawoeni tzimimo-tzimiri, pipiri ashironkaenkari, tema okimiwitakawo powahaantee-yaami inkiteki. Aririka pimatakiro pipoki, poyaatena.”

²² Ikanta ikemaki ewankari, owashiretanaka ipiyanaaha, tema ashaahantzinkari rirori.

²³ Ikantanakiri Jesús riyotaani: “Osheki opomeentsi-tzimo-tyaari ashaahantachari riyatee ipinkatharitee Inkite-jatzi. Omaperotatya.”

²⁴ Rapiita-nakiro Jesús, ikantzi: “Tema osheki ipomeentsitawo ikyaakoetani ikyaant-yaawo oryaani omoo. Rii maperota-chani ashaahantzinkari ipomeentsi-teeyaawo ikyahae ipinkathari-wentantzira Tajorentsi.”*

²⁵ Ikanta ikemaki riyotaani-paeni, ari ipampoyeeyanakirini, ikantawakahaeyani: “¿litakama awijako-taatsini?”

²⁶ Ari raminanakiri Jesús riyotaani-paeni, ikantziri: “Eero rotsinampaero atziri-paeni, riima Tajorentsi tekatsi pomeentsi-tzimo-tyaarini rirori.”

²⁷ Ari rakanaki Pedro, ikantzi: “Irika nokaateeyini nokoyi noyaatanakimi, tema nookayi-tanakiro okaatzi tzimimo-tanari. ¿litaka ipineetenari paata?”

* **19:24** ikyaakoetani = camello

²⁸ Ikantzi Jesús: “Aririka owakiratee paata maawoeni, ipinkatharitee Itomi Atziri ijeekan-teeyaawo owaneenka-tachari ijeeka-mento. Aritaki pikantee-yaari eerokapaeni pikaatzira poyaatakina, pipinkathari-wenteeri maawoeni ikaate icharini-teeyaari Israel, ikaatzira 12 ri-nashiyitaha. Omaperotatya.

²⁹ Tema eeniyitatsi awentahaanari, rootaki rookanta-nakawori ipanko, rirentzi, ritsiro, ashitariri, iina, reentsite, iipatsite. Aritaki iñahaero otzimimo-teeri osheki, ashi rowaero rañaayitee.†

³⁰ Roo kanteencha, eenitatsi nimaeka osheki etayiwitawori, riitakira impoetaa-tsini iñaayiteero. Eenitatsi itsipa impoeyi-tatsiri nimaeka, ritakira etayitee-yaawoni iñaayiteero.”

20

Antawae-tatsiri chochoki-mashiki

¹ “Iroka okantakota ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, oshiyariri atziri tzimatsiri ichochoki-mashite. Rananinkanaki ramine antawae-tatsini iwankiri-mashiki.

² Ikanta iñaaki kowatsiri rantawaete, ikantakiri: ‘Petanakyaawo nimaeka pantawaete roojatzi tsireniiteeni, nopinatemi apaani koriki ikaatzi ipinatanta-piinteetziri rantawae-teetzira apaani kitejeri.’ Ikanteeyini antawae-rintzi: ‘Kameethataki.’ Rotyaantakiri iwankiri-mashiki.*

³ Ikanta ijenokii-tyaapaaki ooryaa eejatzi ipiyanaa ashitawori iwankiri-mashi nampitsiki. Iñaapae itsipa ikatziyeeyani tekatsi rantawaeri.†

⁴ Ikantapaakiri: ‘Piyaate pantawaete nowankiri-mashiki, aritaki nopinatakimi okaatzi ipinatanta-piinteetzi.’ Jateeyakini rantawaete.

⁵ Ari ikantakiro itampatzika-tapaaki ooryaa, eejatzi iteenkanaki ooryaa.‡

⁶ Ari ikantakirori eejatzi otsireniityaanaki, iñaapae atziri ijeekaeyini, tekatsi rantawaeri, rojampi-tapaakiri: ‘¿Tekatsima pantawaeri pijeekawaetashitanti kitejeriki?’§

⁷ Rakaeya-nakini, ikantzi: ‘Tekatsi antawae-takaenani.’ Ikantzi rirori: ‘Piyaate pantawaete nowankiri-mashiki, aritaki nopinatakimi okaatzi ipinatanta-piinteetzi.’

⁸ Okanta otsireni-tanaki, ikantakiri ashitawori iwankiri-mashi kempoyee-niriri iyorikite, ikantziri: ‘Pikaemeri maawoeni antawae-rintzi pipinateri apaani koriki ikaatzi ipinatanta-piinteetzi rantawae-teetzira apaani kitejeri. Riitaki petawakya pipinateri impoeta-paentsiri rantawaetzi, roojatzi pimatantakyaariri etakawori rantawaetaki amaetyaaka.’

⁹ Ari ipokaeya-paakini impoeta-paentsiri rantawaetaki, eepichokiini rantawae-witaka ipineetakiri apaani koriki.

¹⁰ Ipokaeya-paakini etakawori rantawaetaki amaetyaaka, roshiyakaantzi riitaki ipina-peroete. Tema te, ari roshiyakari itsipa-paeni jempe ikaatzi ipineeta-kiriri.

† **19:29** otzimimo-teeri osheki = rookanaki-rika apaani, aritaki ipaeteeri 100; Waerontsi * **20:2** koriki = denario † **20:3** ijenokii-tyaapaaki ooryaa = ooryaa 3. (Ari okanta riyotee-tziri ooryaa paerani.) ‡ **20:5** itampatzika-tapaaki ooryaa = ooryaa 6, iteenkanaki ooryaa = ooryaa 9. (Ari okanta riyotee-tziri ooryaa paerani.) § **20:6** otsireniityaanaki = ooryaa 11. (Ari okanta riyotee-tziri ooryaa paerani.)

11 Ikanta ipinawi-teetakari, ikijanakiri ashitawori rantawaeri,
 12 ikantanakiri: ‘Tee rantawae-perotzi impoeta-paentsiri, roo kanteencha imonkaa-takina pipinata-kinari, naaka atsipewi-takariri ooryaa.’

13 Ikantzi ashitawori iwankiri-mashi: ‘Nosheninká, nopinatakimí kameetha, ¿tema nokantzi-takimi amaetyaaka nopinatemi apaani koriki?’

14 Irika apaani koriki nopinatzimiri, piyaatee. Tema naaka nintashitacha nopinateri apaani koriki impoeta-paentsiri rantawaetzi,

15 ¿Eeroma omata nopinatante nokoyiri naaka? ¿Pikijako-neentatyaawoma noneshironka-tantzi naaka?’

16 Tema osheki jewatatsiri iñaayiteero, tema riitaki impoeta-tsini. Eeni-tatsi osheki impoeyi-tatsiri iñaayiteero, tema riitaki jewatatsini. Tema osheki ikaemawitee, roo kanteencha eepichokiini ikaate riyoshii-teeteri.”

*

Rapiitakiro Jesús ikamantakota rowamahaeteri

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Ikanta itonkaanee Jesús riyaaero Aapatziyaweniki, riitaki itsipatanaa 12 riyotaani, ikantakiri awotsiki:

18 “Aatatziira Aapatziyaweniki. Ari raakaan-teeteriri Itomi Atziri, rayiri reewari Ompera-tajorentsi-taarewo, itsipata-kyaari Yotaantaniri, riitaki iyakowenterini rowamahaeteri.

19 Rowawijaa-kiniri itsipa-jatzipaeni atziri rowashiya-minthawaetyaari, ipajawaeteri, ikentako-takiri. Roo awijawi-takyaa mawa kitejери, aritaki rañahae.”

Ikoyiri Jacobo eejatzi Juan

(Mr. 10.35-45)

20 Okanta iina Zebedeo opokashi-takiri Jesús, otsipatakari otomi-paeni, irika Jacobo eejatzi Juan. Otwiwerowa-paaka, okantapaakiri: “Nokoyi pineshironkatena.”

21 Ari rojampi-tanakiro Jesús, ikantziro: “¿Litaka pikowako-tanari?” Okantzi roori: “Tema rooteentsi pipinkatharen-tsite eeroka, nokoyi itsipatemi notyomi ipinkathari-wentante, ijeekimotemi apaani pakoperoki, riima itsipa ijeeki pampateki.”

22 Ikantzi Jesús: “Teera piyotziro oeta pikowako-tanari. Tema osheki nokemaatsi-tyaari naaka. ¿Arima pamawe-takiro eeroka okaatzi pikemaatsi-tyaari? ¿Arima poshiya-kina nokami naaka?” Ikanteeyini: “Aritaki nomatakiro.”†

23 Ikantzi Jesús: “Omaperotatya, tema rooteentsi pikemaatsityaawo okaate nokemaatsi-tyaari naaka. Rooma pitsipa-tenarika apinkathari-wentante pijeeki apaani nakoperoki, itsipa nampateki, teera naaka nintakae-yaawoni itzimi notsipa-tyaari, apatziro riyotzi Ashitanari jempe itzimi ikashiya-kaakiri.”‡

24 Ikanta ikemaeyakini itsipa riyotaani, ikijeeta-nakiri Juan eejatzi Jacobo.

* **20:16** Paminiro Jempe Ikantee-tziro Ñaantsi-paeni okantakota ‘inashiyita ñaantsi-paeni’.

† **20:22** Tema iroka ikantawita Jesús: “¿Arima pimatakiro eeroka piri-roo kepishaari okaate niriri naaka? ¿Arima poshiya-kina omitsiryaateetena naaka?” ‡ **20:23** Tema iroka ikantawita Jesús: “Omaperotatya, aritaki pimatakiro piri-roo niriri naaka, aritaki poshiya-kina romitsiryaateetena naaka.”

²⁵ Ipiyota-neeri Jesús riyotaani-paeni, ikantziri: “Piyoteeyini eeroka jempe ikanta iwinkatharite itsipa-jatzipaeni, osheki rompera-tanta. Ari roshiyari eejatzi riipero-tatsiri ipinkatha-teetziri rirori.

²⁶ Rooma eeroka-paeni, aririka pikoyi piriiperote, poshiya-kotyaari jempe ikanta omperataarewo.

²⁷ Roorika pikoyi peewata-kaante, poshiya-kotyaari ompereetari.

²⁸ Tee roo ipokant-yaari Itomi Atziri rompera-tantyya, roo ipokantakari roshiya-kotyaari ompereetari, ikamawentante, riitaki pinakowentan-tatsini, rookakaa-wenteeri maawoeni.”

Ramina-kahaeri apite mawityaakiri

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Ikanta rawijee-yanakini Kashiryariki, osheki atziri oyaatana-kiriri.

³⁰ Ari ijeeki awotsi-nampiki apite mawityaakiri. Kemaki rirori, ikan-teetzi: “Ari ikinapaaki Jesús jaka awotsiki.” Rootaki ikaeman-tanakari, ikantzi: “¡Pinkathari, Ikashiyakaetani pinkatharini David, pineshironka-teena naaka!”

³¹ Osheki ikijatha-witee-takari. Tee imaeritzi, eekiro icheraanakitzi ikaemi: “¡Pinkathari, Ikashiyakaetani pinkatharini David, pineshironka-teena naaka!”

³² Katziya-paaka Jesús, ikaemakiri ikantziri: “¿litaka pikoyiri?”

³³ Ikanteeyini rirori: “Pinkathari, nokoyi naminee kameetha.”

³⁴ Antawo ineshironka-tanakiri Jesús irika mawityaakiri, ipampitakiri rooki. Apathakirokana aminanee kameetha, royaata-nakiri Jesús.

21

Rareetan-takari Jesús Aapatziyaweniki

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Tema okaakitzi-matapaaki rareetan-tyaari Jesús Aapatziyaweniki. Tema areetee-yakani Chochoki-pankoniki omontetakari ochempi Yeenkae-toni. Ari rotyaantakiri Jesús apite riyotaani,

² ikantakiri: “Piyaate nampitsiki amontetakari, ari piñero othatakotyya ikyaakoetari otsipata-kyaari iryaani. Pithataryaa-kotapaakiro, pamakinawo.*

³ Eenitatsi-rika ojampitawakimini, pikantanakiri eeroka: ‘Kowatziiri pinkathari. Aritaki roepiyemiro.’”

⁴ Ari omonkaatari rojankina-takiri paerani Kamantan-taniri, ikan-taki:

⁵ Pikaman-teero maawoeni Kijakowentoni-jato, pikantero:

Awotsikitaki Piwinkatharite ipokashi-takimi,

Itsinampa-shiretaki ipokaki ikyaakotaka,

Ewonkiri raakahae-tziri tenari.

⁶ Ikanta riyataanaki apite riyotaani, imatakiro okaatzi ikantawa-kiriri Jesús.

⁷ Ramakiro ikyaakoetari itsipataakiro iryaani. Rowanki-takiniri maathaantsi imitzikaaki, ikyaako-tanakari Jesús.

⁸ Ikanta atziri-paeni jeekaen-tsiri janta, romaanka-shita-nakiri iithaari-paeni awotsiki jempe ikinanaki. Eenitatsi itsipa chekaneen-tsiri in-chashi romaanka-shitanakiri rirori.

* 21:2 ikyaakotari = burro, pollino, asno

9 Tema ikaatzi atziri jewateen-tsiri, ikaatzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaemaeyini, ikantzi:

¡Jame apinkatha-teeri Ikashiyakaetani pinkatharini David!

¡Tajonka-wentantaniri, tema Pinkathari otyaanta-kiriri!

¡Jame apinkatha-teeri Inkite-jatziwé!†

10 Ikanta rareeta-paaka Jesús Aapatziyaweniki, rojampita-wakaanaka ikaatzi nampitawori, ikanteeyini: “¿Jempema iitaka irika?”

11 Tzimatsi kantaneen-tsiri: “Riitaki Jesús, Kamantan-taniri, poñaachari Kashiyakaa-weniki jeekatsiri Tepoweniki.”

Romishitoyiri Jesús pimantawaetatsiri tajorentsi-pankoki

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Tema kyaapaaki Jesús tajorentsi-panko, romishitowa-paakiri pimanta-tsiri, eejatzi ikaatzi amananta-tsiri. Rotatsinka-yitapaakiro rowantariri koriki, ari ikimitzitakawo jempe rowaetziri jamomo-paeni.

13 Ikantapaakiri: “Rojankinee-takiro paerani iñaawaetzi Tajorentsi, ikantzi:

Nopanko iroka, aritaki ramana-piinteetena.

Roo kanteencha eerokapaeni, aritaki pamatawi-tanta-piintaki pipimantawae-yitzi, poshiya-kaantakiro koshintzi-panko.”

14 Ari ipokaeya-paakini tajorentsi-pankoki osheki mawityaakiri, kijopookiri, maawoeni retsiya-takota-kaayi-teeri.

15 Tema ipampoyeeyanakironi okaatzi rantakiri Jesús. Ari ikaemaeyanakini eentsi-paeni, ikanteeyini:

¡Jame apinkatha-teeri Ikashiyakaetani pinkatharini David!

Roo kanteencha reewarite-paeni Ompera-tajorentsi-taarewo, eejatzi Yotaantaniri, ikijeeya-nakani rirori, tema tee inimotziri.

16 Rojampi-teeta-nakiri Jesús, ikantee-tziri: “¿Pikemakiroma ikantee-yirini ewankari-paeni?” Ikantzi Jesús: “Nokemakiri. ¿Tema piñaana-tziro eeroka jankinarentsi? kantatsiri:

Riitaki eentsi-paeni eejatzi ikaatzi thotatsiri iteni,

Pimatakaakiri ipinkatha-yiteemi.”

17 Ari rawijanaki Jesús, ikinanakiro Ashironkaaweniki. Ari imaaki janta.

Riyakatziro Jesús pankirentsi kaari kithoki-tatsini

(Mr. 11.12-14,20-26)

18 Okanta okitejeta-manee, ipiyaawo Jesús nampitsiki. Ari itasheya-paaki niyanki awotsi.

19 Iñaapaaki awotsi-nampiki pankirentsi, riyata-shita-nakiro, iñaatziro tee okithokitzi, iyoshii-tashita oshi. Ikantanakiro: “Ashi powaero eero pikithokitee.” Okanta pankirentsi, kamashi-tanaki.‡

20 Ikanta iñaakiro riyotaani, ari ipampoyeeyanakironi, rojampitanakiri, ikantziri: “¿Litaka okamashi-tanta-nakari pankirentsi?”

21 Rakanaki Jesús, ikantziri: “Omaperotatya nokantemiri, kyaaryoorika pawenteena, eerrorika pikijo-shire-waetzi, aritaki pimanteero eeroka, aritaki awijanakiro jempe okanta piñaakiro pankirentsi. Kantacha piñaanatero ochempi, pikantero: ‘Pishirinki ochempi, pipiinki inkaariki.’ Aritaki omatakyaa.

22 Tema okaatzi pikowako-tanteeri pamananiki, aririka pawentaa-nakyaari Tajorentsi, aritaki ipakimiro.”

† 21:9 Jame apinkatha-teeri = Hosana; Waerontsi ‡ 21:19 pankirentsi = higuera

*Itajorenka Jesús**(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)*

²³ Ikanta rareetaawo Jesús Tajorentsi-pankoki, riyotaan-tapae. Ari ipokakiri reewarite Ompera-tajorentsi-taarewo, eejatzi antaripero-paeni, rojampi-tapaakiri: “¿Litaka otyaanta-kimiri poñaahantero pita-jorenka?”

²⁴ Ari rakanaki Jesús, ikantziri: “Eejatzi naaka eenitatsi nojampitemiri. Aririka pakakinawo, aritaki nokantakimi iita otyaanta-kinari.

²⁵ Tema romitsiryaa-tantaki paerani Juan, ¿litaka otyaanta-kiriri? ¿Riima Tajorentsi? ¿Atzirima?” Ari ikanta-wakahae-yanakani: “Aririka akanteri Tajorentsi otyaantakiri, aritaki ikantanakae: ‘¿litakama kaari pikemijanantari?’

²⁶ Aririka akante: ‘Atziri otyaantakiri,’ aritaki ikijanakae atziri-paeni.” Tema ikanteeyini atziri-paeni Kamantan-tanirini Juan.

²⁷ Ari ikanteeyini: “Tee niyotziro.” Ikantzi Jesús: “Pikimitaka eeroka-paeni tee pikoyi pikaman-tenawo, eejatzi naaka eero nokaman-tzimiro iita otyaanta-kinari.”

Ikenkitha-takoe-tziri apite itominteetari

²⁸ Ikantzi Jesús: “¿Jempema okantzi-motzimi eeroka-paeni iroka? Eenitatsi atziri tzimatsiri apite itomi. Okanta paata ikantakiri itomi: ‘Notyomi, piyaate pantawaete pankirentsi-mashiki.’

²⁹ Ikantzi itomi: ‘Tee nokoyi.’ Roo ojamaniityaanaki, opiyimo-taari itomi, jataki rantawaetzi.

³⁰ Opoñaashita ikantakiri itsipa itomi. Ikantanaki rirori: ‘Ari nomatakiro Pawa.’ Teemaeta riyaatzi.

³¹ ¿Itzimikama itomi antakirori ikowakiri ipaapate?” Ari ikanteeyini: “Riitaki antakirori retakari romperatari.” Ikantzi Jesús: “Rootaki awijeemini ipinkathari-wenteeri Tajorentsi mayempiro-paeni eejatzi shintsita-piinta-tsiri apiri ayorikite rotyaanteniri wirakochapaeni. Omaperotatya.

³² Tema ipokawitaka paerani Juan, ikamanta-witakimi pikameethashire-tantee-yaari, roo kanteencha tee pikemijanta-wakiri. Riima ikaatzi shintsita-piinta-tsiri apiri ayorikite eejatzi mayempiro-paeni, okemijantanaki. Piñaawi-takari eerokapaeni, teemaeta pipakaero jempe pikanteeyani, pikemijanan-teeyaariri.”

*Kaari-pero-shireri antawae-rintzi**(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)*

³³ “Pikemi napiitero noshiya-kaawentemiro: Eenitatsi atziri pankitzirori chochoki-mashi, itanto-takotakiro maawoeni othapiki, rowetsika-shitakiro ikawirinkaaterowa paata, rowetsikaki eejatzi pankotsipenchakii raminakowentantyaawori. Raminaki atziri aminironi iwankiri-mashi. Jataki rirori inteena.

³⁴ Okanta okithoki-paetetaki chochoki, rotyaantaki romperatani rahaate.

³⁵ Ikanta antawae-rintzi-paeni aminirori pankirentsi-mashi, iñaawakiri ipokaki omperataarewo, ipajawaetaki apaani, rowamaaki itsipa, ishemyaakiri itsipa.

³⁶ Rotyaantaki itsipa romperatani, osheki ikaatzi. Ari ikimita-wakiri eejatzi rirori.

³⁷ Ari roweyaantakawo rotyaantakiri itomi-perori rirori, ikantzi: 'Ar-itateekima ipinkatha-tawakiri notyomi naaka.'

³⁸ Ikanta iñaawakiri antawae-rintzi ipokaki itomi, ikanta-wakahaeyani: 'Irika ashitee-yaawoni paata pankirentsi-mashi. Jame owamayiri, ayi-roota aaka.'

³⁹ Roteeya-wakiri, raanakiri othapiki pankirentsi-mashi, rowamaakiri.

⁴⁰ Aririka ipokanaki ashitawori iwankiri-mashi, ¿jempema ikante-rika antawae-rintzi-paeni?"

⁴¹ Ikanteeyini rirori: "Otzimatyee rowamahaeteri kaari-perori, ram-inee itsipa riiperori amineeroni pankirentsi-mashi, riitaki otyaanta-piintee-niriri okithoki iwankiri."

⁴² Ikantzi Jesús: "Tema piñaana-tziro Jankinarentsi, ikanteetzi: Imaninta-witakawo mapi owetsikirori pankotsi, Roo kanteencha rowatzikae-teero mapi pankotsi-nampiki, ikimita-kahae-taawo roomi tzinka-mintsi.

Riitaki Awinkatharite Tajorentsi owatzikaerori onampi-naki, Rootaki apampoyaawentan-tariri."

⁴³ "Rootaki nokantan-tyaari naaka: Eero ipinkathari-wenteemi eeroka Tajorentsi, riira ipinkathari-wentee itsipa-jatzi-paeni jempe itzimi oshiyaawori pankirentsi okithokitzi ikemijanteera.

⁴⁴ Tema ikaate aashiraa-tantee-yaawoni mapi, aritaki itankapaaki. Ri-ima ikaate anawyahaeri mapi, aritaki ooweteeri."

⁴⁵ Ikanta reewarite Ompera-tajorentsi-taarewo eejatzi Inashitanta-niri, riyotaki riitaki ikemakaetaki.

⁴⁶ Ari ikowawi-tanaka raakaan-terimi, teemaeta imatziro, osheki ithaawan-takari atziri-paeni. Tema ikanta-shire-teeyini atziri Kamantan-taniri irika Jesús.

22

Roshiya-kaawentee-tziri aawakaa-chari

¹ Ari rapiita-neero Jesús roshiya-kaawentziro riyotaan-tziri. Ikantzi:

² "Iroka ikanta ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, roshiyari pinkathari oemoshirenkiriri itomi raawakaa.

³ Rotyaantakiri romperatani, ikamanteri pokatsini roemoshirenkyaa. Teemaeta ipokaeyini ikaemakaantani.

⁴ Rotsyaanta-witaka itsipa romperatani, ikantawakiri: 'Pikanteri nokaemakantani ipoki royaa, nowamaaki wathan-tzi nopira, noemoshirenka-tziiri notyomi raawakayaa. Tema wetsikaka maawoeni.*

⁵ Roo kanteencha irikapaeni ikaemakaantani, osheki ipiyatheeya-kani. Jatayitaki rowaneki, itsipa ikinaki ipimanta-waetzi.

⁶ Eenitatsi itsipa owajankitaa-kiriri omperataarewo, rowamaakiri.

⁷ Ikanta ikemaki pinkathari, antawo ikijanaka, rotyaantaki rowayirite, ithonkakiri owanteen-tsiri, itayitakiri inampi.

⁸ Ikanteeri itsipa romperatani: 'Tema wetsikaka maawoeni oemoshirenkan-tyaari, tee nokowaneeri ipokaeyini ikaatzi nokaema-kaanta-witakari.

⁹ Piyaate awotsiki-paeni, pikanteri ikaate piñeeri ipokanakiita oemoshirenkyaa.'

* 22:4 nopira = toro

¹⁰ Jataki omperataarewo, ipiyotaki ikaatzi iñaakiri: kameetha-tatsiri eejatzi kaaripero-tatsiri. Piyotee-yapaakani oemoshirenka-chani.

¹¹ Ikanta raminakiri pinkathari ikaatzi pokaentsiri. Iñaatzii ojatekaenchari tee ikithaatawo rowaneenka-tashi-tyaari aawakaa-chani.

¹² Ikantakiri: ‘Nosheninka, ¿jempema pikanta pikyaan-takari jaka tee pikithaatawo powaneenka-tashi-tantyaariri notyomi?’ Ari imaeritaki, tee raki.

¹³ Ikantakiri romperatani: ‘Poojo-wakoteri, poojo-yitziteri, pookiri otsirenikaakitakira, ari riraawae-tyaa, ratsikae-kiwaetyaa, ikemaatsi-waeteeyaa.’

¹⁴ Tema osheki ikaemawi-teetyaa, roo kanteencha eepichokiini riyoshii-teete.”

Ikenkitha-takoe-tziri koriki ipineetziriri pinkathari

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Ikanta riyatee-yeeni Inashitantaniri. Ari ikenkitha-waeteeyini, ikanteeyini: “¿Jempema akinakaeroka akompita-kaant-yaariri Jesús?”

¹⁶ Rotyaantaki riyotaani Inashitantaniri itsipatakari raapatziyani Herodes, ikantapaakiri Jesús: “Yotaantaniri, okaatzi piyotaan-tziri rooperotaki iroka, rootaki riyotakoe-tantyaariri kametha Tajorentsi. Tee pikemijantziro ikantayi-tziri atziri, tee piñaawae-tziro pinimotakaant-yaariri.

¹⁷ Pikantena iitaka pikenkishiryaari eeroka: ¿Kameetha-tatsima apiri koriki ikaatzi ishintsi-tantziri iwinkatharite wirakocha-paeni?”†

¹⁸ Riyotawakiri Jesús ikenkishiryaari, ikantziri: “Owapeyi-motantaniri. ¿Iitaka piñaantan-tanari?”

¹⁹ Poñaayinari koriki pashita-kaariri Pinkathari.” Ari ramaeta-paakiniri koriki.‡

²⁰ Rojampi-tanakiri, ikantziri: “¿Iitaka ashitawori iwaero jaka? ¿Iitaka ashitawori roshiya-kaawo?”

²¹ Ikanteeyini: “Rashi iwinkatharite wirakocha.” Ikantzi Jesús: “Tema riitaki iwinkatharite wirakocha ashitari, pantant-yaanariri ishintsi-tzimiri, pipinateri. Riima ikaatzi rashitari Tajorentsi, pantant-yaanari ishintsi-tzimiri rirori.”

²² Ikanta ikemaeyakini ikantakiri Jesús, ari ipampoyeeyanakirini rooka-nakiri. Jateyeeni.

Rojampi-takowentee-tziro rañahae kamatsiri

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Tekira awiji iroka kitejeri, ipokaeyakini Sadoc-paeni iñeeri Jesús. Riitaki Sadoc-paeni kantatsiri: “Eero rañahae kamayita-tsiri.” Rojampitapaakiri Jesús,

²⁴ ikantziri: “Yotaantaniri, rojankinataki paerani Moisés, ikantzi: ‘Aririka ikami atziri, eerorika rowakayiro iina, kantacha rayiro rirentzi, rowakahaero. Ikimita-kaanteeri riimi ashityaarini rirentzi kamaentsiri.’

²⁵ Jame akantawaki: Eenitatsi kaatatsiri 7 rirentzi. Etawori itzimi raaki iina, tekira rowakayiroota iina kamaki, rahaero itsipa rirentzi.

²⁶ Ari ikantakari eejatzi apiteta-neentsiri rirentzi. Eejatzi itsipa mawataneen-tsiri. Ari ikantakari maawoeni ikaatzira 7.

²⁷ Okanta paata kamae roori tsinani.

²⁸ Aririkami rañaayitee paata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oeminta-pero-tyaari tsinani? Tema maawoeni ikaatzira 7 iinanta-witakawo.”

²⁹ Rakanaki Jesús, ikantziri: “Pikinakaa-shitakawo eeroka, tee piyotakotziro Jankinarentsi-perori, tee piyotakotziro ishire Tajorentsi.

³⁰ Aririka rañaayitee kamayita-tsiri, eero itzimi aawakae-yitaa-chani. Roshia-paeyaari Ronampiri Tajorentsi janta inkiteki.

³¹ ¿Tema piñaanatakotziro jempe okantyya aririka rañahae kamayita-tsiri? Iroka ikantzi Tajorentsi, iñaawaetzi:

³² Naakataki Itajorentsite Abraham, Isaac, eejatzi Jacob.

Ari ayotziri añaatsi rirori, tema tee imatziro kaminkari ipinkathateri Tajorentsi, apatziro ipinkatha-tziri añaayita-tsiri.”

³³ Ikanta ikemaeya-kirini Jesús ikantaki, ipampoyeeyanakirini, ikan-teeyini: “Omaperotatya okameethatzi riyotaan-tziri.”

Otzinkami-perori Ikantakaan-teetani

(Mr. 12.28-34; Lc. 10.25-28)

³⁴ Ikanta ikemaki Inashitantaniri kameetha rakakiri Sadoc-paeni rojampi-takiriri, piyotee-yakani rirori.

³⁵ Ikanta apaani piyoteen-chari, riijatzi yotakotzirori Ikantakaan-teetani, ipokashi-takiri Jesús rojampiteri, ikoyi ikompita-kaeyaarimi, ikantapaakiri:

³⁶ “Yotaantaniri, ¿otzimikama otzinkami-perori Ikantakaan-teetani?”

³⁷ Rakanaki Jesús, ikantziri: “Piwinkatharite irika Tajorentsi, otzimatyee Pininta-pero-teeri, pininta-shire-teeri, pininta-shintsiteeri.

³⁸ Rootaki iroka otzinkami-perori Ikantakaan-teetani.

³⁹ Ari oshiyawo apiteta-neentsiri, kantatsiri: Petakoteeyaari pisheninka, poshiya-kaanteeri pineshironka-tziro eeroka piwatha.

⁴⁰ Tema iroka apite nokanta-kimiri, rootaki otzinkami-perori, rootaki poñaachari otsipaki Ikantakaan-teetani eejatzi okaatzi rojankina-takiri paerani Kamantan-taniri-paeni.”

¿Iitaka charini-tariri Jeepatzii-toetani?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Imatanakiri rirori Jesús, rojampi-tanakiri Inashitantaniri ikateeyinira ipiyoteeyani,

⁴² ikantziri: “¿Iitaka pikenkishiryaakotariri eeroka Jeepatzii-toetani? ¿Jempema itzimika awaejatzite ikashiya-kaetakiri paerani icharini-tyaari?” Ikanteeyini Inashitantaniri: “Riitaki pinkatharini David ikashiya-kaetakiri.”

⁴³ Ikantzi Jesús: “¿Iitakama oñaawae-takaan-takariri paerani Ishire tajorentsi pinkatharini David, roshia-kaantziri Iwinkatharite? Ikantaki paerani:

⁴⁴ Iñaawae-tanaki Pinkathari, ikantawaeri Nowinkatharite:

Pijeekapae nakoperoki apinkathari-wentante,

Roojatzi nowajankitaan-teeyaariri kijaneentzimiri,

Ari rotziwerowa-shitee-mi, ipinkatha-teemi.

§

⁴⁵ Imatzitakawo David ikantaki: ‘Nowinkatharite irika.’ ¿Jempe ikantyyaaka icharini-tyaari?”

46 Ari imaeritee-yanakini tee raki. Thaawa-shire-teeyanakini, tekatsi kowatsini rojampi-taneeri.

23

Ikenkitha-takotziri Jesús Iyotaan-taniri eejatzi Inashitantaniri
(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ari ikenkitha-takaakiri Jesús piyowenta-kariri, eejatzi riyotaani-paeni, ikantzi:

² “Paminiri Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, riitaki yotako-pero-tzirori ikantakaantani paerani Moisés.*

³ Pikemijanteri okaatzi ikantemiri, tee okamethatzi poshiya-kotyaari okaatzi rantayi-tziri, tee imonkaa-tziro rirori okaatzi ikantziri.

⁴ Omaperotatya opomeentsita okaatzi ikowakaemiri panteeromi. Teemaeta ipomeentsi-tyaawo rirori imayiteero.

⁵ Rantashi-yitawo ikoyi iñaantee-tyaariri. Osheki rashi-minthatari mashitsi-monki jempe rotetee-tziro Jankinarentsi-perori iwichakotziro ishempaki, eejatzi ipankaki. Rowaneenkakaa—kiyitziro iithaari ishirikaki manthantsi.

⁶ Rashi-minthatawo rojatekaeteri niyanki jempe rowae-yaani isheninka. Ari roshiyari aririka riyaate pankotsiki ipiyota-piinteetaha.

⁷ Ikoyi pinkathari rowethata-piintee-tyaari aririka iñahaeteri. Ikoyi ikanteri atziri-paeni: ‘¡Yotaantaniri!’†

⁸ Tee okameethatzi pikoyi eeroka ikanteetemi: ‘¡Yotaantaniri!’ Apatziro ikantakaawo yotaanta-tsiri, riitaki Jeepatzii-toetani tekatsi itsipa. Rooma maawoeni eeroka-paeni kimiwi-taka pirentzita-wakaeyaami.

⁹ Tema jaka kepatsiki tee okameethatzi pikanta-shiwae-tyaari pisheninka: ‘¡Ashitanari!’ Tema apatziro ikanta Ashitzimiri Inkite-jatzi.

¹⁰ Tee okameethatzi eejatzi ikanteetemi: ‘¡Nowinkatharite!’ Tema apatziro ikanta piwinkatharite, riitaki Jeepatzii-toetani.

¹¹ Ikaatzi kowatsiri ririiperote, roshiya-kotyaari rompera-teetani.

¹² Ikaatzi kowashi-waeta-chani ipinkatheeteri, aritaki itsinampa-shire-takae-teeri. Riima tsinampa-waewi-tachari nimaeka riitaki ipinkatharita-kahae-teeri paata.

¹³ ¡Ashironkaa-matsiteemi Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri! Potzika-yitakiri koyirori ipinkathari-wenteeri Inkite-jatzi. Eero pikyahae eeroka jempe ipinkathari-wentantee Tajorentsi, teemaeta pishinetziri itsipa ikyaaayitee rirori.

¹⁴ ¡Ashironkaa-matsiteemi Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri! Pameenta-shitakawo paapitha-tziro opanko kinankawo, rootaki pojamaninkan-tawori pamana-piintawita eero riyotan-teetzi. Tema antawo rowajankitahae-teemi.‡

¹⁵ ¡Ashironkaa-matsiteemi Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri! Osheki pishintsiiyitakiri itsipa-jatzipaeni roshiya-kotee aaka Judá-paeni, piyotaakiri rowapeyi-motantyyaa rirori. Aritaki roshiyakotee-mi eeroka ratsipe-teeyaawo sharinkaweni.

¹⁶ ¡Ashironkaa-matsiteemi oshiyakariri mawityaakiri rakathata-wakahae-yaani! Kantatsiri: ‘Aririka ipaeryahaetero tajorentsi-panko,

* 23:2 yotako-pero-tzirori ikantakaantani Moisés = ijeekantawo ijeeka-mento Moisés † 23:7 Yotaantaniri = Rabí ‡ 23:14 Paminiro ‘Jempe Ikantee-tziro Ñaantsi-paeni’ okantakota ‘Otsipa-paeni ñaantsi-paeni’.

ikanteete: rowajankiteena Tajorentsi-panko-weri eerorika nomatziro nokantziri. Pikantzi: tekatsi oetyaa eerorika imonkaa-teetziro. Rooma aririka ipaeryahaeteri ooro jeekatsiri tajorentsi-pankoki, pikanta-piintaki: Otzimatyee ranteetero ikantee-takiri.’

¹⁷ ¡Majontzi-shirerí, mawityaaki-shireri! ¿Riima ooro kowapero-tachari? Kaari, roo kowapero-tacha tajorentsi-panko otajorentsi-takaeri ooro.

¹⁸ Pikantzi eejatzi: ‘Aririka ipaeryahaetero taapoki-mentotsi, ikanteete: ‘Rowajankiteetena Ataapiintziniri taapoki-mentotsiki eerorika nomonkaa-tziro nokantziri. Terika imonkaa-teetziro, tekatsi pikante. Rooma aririka ipaeryahaeteri ipireetari itahaetziri taapoki-mentotsiki, pikanteeyini: Otzimatyee ranteetero ikantee-takiri.’

¹⁹ ¡Majontzi-shireri, mawityaaki-shireri!, ¿Riima ipireetari kowapero-tachari? Kaari, roo kowapero-tacha taapoki-mentotsi otajorentsi-takaeri itahaetziri.

²⁰ Ikaatzi paerirori taapoki-mentotsi, ithonkiri ipaeryaakiri ikaatzi itahaetziri janta.

²¹ Ari ikanta ikaatzi paerirori tajorentsi-panko, ithonkiri ipaeryaakiri ikaatzi tzimantawori.

²² Ikaatzi paerirori inkite, ithonkiro ipaeriro ijeekinta Tajorentsi, roshiya-kaakawo riimi Tajorentsi ipaeryaaki.

²³ ¡Ashironkaa-matsiteemi Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri! Pipapiintziri Tajorentsi owoshinikan-teetari. Teemaeta pantziro kowapero-tachari ikowakahaetzimiri: Pikameetha-shirete, pineshironka-tante, pawentaa-shire-teeyaari. Rootaki kowapero-tachari pantayi-teero, eero pipakae-maetawo panteniri kowapero-tachari. §

²⁴ ¡Mawityaakiri akathata-wakaa-chari. Oshiyakariri pankinawentariri shikiryaa-niki eero riraako-tantari, roo kanteencha riraako-waetakiri ipira ikyaakoetari.*

²⁵ ¡Ashironkaa-matsiteemi Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri! Poshiyakawo iramentotsi eejatzi owamentotsi, okite-wita jenokira, rooma inthomoekira kepatsitaki. Aritaki pikantakari eeroka iñeetzimi kameethashiretakimi, tema eeroka koshintzi, pikowapiintakiro pinintaa-waetyaa apaniroeni.

²⁶ ¡Mawityaakiri Inashitantaniri! Poshiya-kaantyyaa posheta-piintziro inthomoeki piraa-mento eejatzi powamento, okitetantyyaari jenokira.

²⁷ ¡Ashironkaa-matsiteemi Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri! Poshiyakawo okitamaawita rowantee-tariri kaminkari, owaneenkawitaka jenokira. Rooma inthomoeki ari ojeekiri itonki-pooki kaminkari, shityeen-kataki.

²⁸ Ari owapeyikantari eeroka, iñaawitakimi atziri pantakiro kameethari, tema owapeyikantari-taniri eeroka, kaaripero-shire-takimi.

²⁹ ¡Ashironkaa-matsiteemi Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri! Tema powetsika-pirini-tziro ikiteetzirira Kamantan-taniri, powaneenka-yitziro jempe ikiteetziri kameetha-shireri.

§ 23:23 Iroka kantako-tachari “pipapiintziri Tajorentsi”, aririka oshooki 10 inchashi powoshinikan-tawori powanawo, payi apaani pashita-kaeyaari Tajorentsi. Ari pikanta-piintero, aririka oshooki 10, pinashityaa apaani pashitakae-yaari tajorentsi. Ari pikanterori okaatzi shookatsini pipanki-tziri; owoshinikan-teetari = menta, eneldo, comino * 23:24 ikyaakoetari = camello

³⁰ Pikanteeyini: ‘Ari atzimityaami paerani eero owamaawae-tzirimi aakapaeni, eero oshiyakotari awaejatziteni owamaayi-takiriri Kamantan-taniri.’

³¹ Apaniroeni pikaman-takota, poshiya-kotakari piwaejatziteni ikaatzi owamaakiriri paerani Kamantan-taniri.

³² ¡Anjatyaa pithotyahero okaatzi retanakari paerani piwaejatziteni-paeni!

³³ ¡Tee pikameetha-shire-teeyini, poshiya-shitakari maanki! ¿Poshiyakaantzi eero rowajankitee-tzimi sharinkaweniki?

³⁴ Rootaki notyaantan-temiri Kamantan-taniri, Yotaantaniri, eejatzi Yotzinkari. Riitaki powamaa-kaante apaani-paeni, pikanta-kotakaanteri. Riima itsipa, pipajata-kaanta-waeteri ipiyota-piinteetaha, osheki powajankitaa-yiteri nampitsiki.

³⁵ Rootaki piñaant-yaawori eeroa rowajankitaa-wentee-temiri ikaatzi rowamaha-takiri paerani, retanakawo kameetha-shireri Abel roojatzi Zacarías itomini Berequías. Riitaki rowamahaetaki paerani riyaa-tereromi taapoki-mentotsiki ipoñahaawo tajorentsi-pankoki.

³⁶ Ari rowajankitaa-wentee-takiri irika-paeni okaatzi awijeent-tsiriri paerani. Omaperotatya.”

Riraako-tawo Jesús Aapatziyaweni

(Lc. 13.34-35)

³⁷ “¡Aapatziyaweni-jatzi! Osheki powamaaki Kamantan-taniri. Pishemyaakiri ikaatzi rotyaanta-witee-takimiri. Tema nokowawita-piinta noshiya-kotyaa-riimi tsimeryaaniki rojate-tziri iryaani, ari nokoyi nokanteerimi ikaatzi notomitaari. Teemaeta ikowaeyini.

³⁸ Ari okaanki-pankote pipanko.†

³⁹ Eero piña-haana jaka roojatzi paata pikantan-teeyaari:

¡Tajonka-wentaarewo rika, tema riitaki Pinkathari otyaanta-kiriri!”‡

24

Ikenkitha-takotziro Jesús itzimpookaetero tajorentsi-panko

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta ishitowanee Jesús tajorentsi-pankoki, roo riyaa-neemi. Ari ikantzi riyotaani: “Paminiro jempe okanta rowetsikae-tziro tajorentsi-panko.”

² Rakanakiri Jesús, ikantzi: “Piñaakiro eeroa maawoeni mapi-paeni okaatzi opewiryaa, eero piñaayi-teero paata ithonkaetero itzimpookaetero. Omaperotatya.”

Iñahaeteri paata aririka othonki-mateeyaa

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24)

³ Ikanta rareetee-yakani tonkaariki Keekiroe-toniki, jeeka-paaki Jesús. Ari ipokaeya-paakini riyotaani, rojampi-tapaakiri: “¿Jempema okaatzika omonkaatantyaari okaatzi pikantakiri? ¿litaka noñeeri niyotan-tyaari? ¿Aripaetema othonka-teeyaani aririka pipiyimatee?”

⁴ Ari rakanaki Jesús, ikantanakiri: “Paamaeyaa ramatawi-teetzimikari.

⁵ Tema osheki pokatsini paata ipaeryaa-paakiro nowaero, ikante: ‘Naaka Jeepatzii-toetani.’ Osheki ramatawite.

⁶ Tema ari pikemako-yitakiro osheki omana-rentsi. Paamaeyaa omithaha-shire-tzimi-kari, otzimatyee omatyaa iroka-paeni, tekira omonkaatzimaetya othonkan-teeyaari maawoeni.

⁷ Ikosheka-wakaetyaa otsipaki nampitsiki, rowayirita-wakaeyaa pinkathari-paeni. Iñahaete mantsiyarentsi, tashetsi, omoyeka-yityaa jempe-rika-paeni.

⁸ Rootaki etanakyaaawoni ikemaatsi-teetyaawo maawoeni iroka-paeni.

⁹ Raakaan-teetemi, ari ikosheka-waetee-temi roojatzi rowamaan-teetemiri. Osheki ikijaneenta-nakimi itsipajatzipaeni okantakaan-tziro pawentaanaha naaka.*

¹⁰ Osheki pakayiteeroni paata ikemijantawita. Raakaanta-wakaeyaa ikaateeyinira. Eero rakamethatawaka osheki ikijaneenta-wakaeyaa.

¹¹ Iñahaete osheki pokapaen-tsini roshiya-kotyaarimi Kamantan-taniri, ramatawi-tapaakiri ikaate kemijanta-wakirini.

¹² Ari ranta-peroetero kaari-perori, eero retakotawakaayitaa.

¹³ Ikaatzi oejokiro-tanari rawentaanaha, riitakira awijako-taatsini.

¹⁴ Aririka omonkaa-teeyaa ikemakoe-teero maawoeni kepatsiki Kameethari Ñaantsi kenkitha-takotzirori ipinkathari-wentantee Tajorentsi, aripaete omonkaa-teeyaa othonkatan-teeyaari maawoeni.

¹⁵ Aritaki piñaakiri iiteetziri 'Ipinkaetani Thonkan-taniri', riitaki ikenkitha-takotakiri paerani Kamantan-taniri Daniel, ijeekapaaki otajorentsizira. (Ikaate ñaanateeroni iroka, otzimatyee ikemathatero.)

¹⁶ Ikaatzi nampitawori iipatsiteki Judá-paeni, otzimatyee ishiyi ochempiki.

¹⁷ Pijeeki-rika jantakiroki pipanko, ari pipoñaanakyaa pishiyanaiki, eero pikyaa-panaatzi paapanaate oetyaa-rika.

¹⁸ Powaneki-rika pijeeki, pishiyi eero paapanaa-tziro pithaari.

¹⁹ Ashironkamatsiteroni okaate motzita-tsini, eejatzi tzimayita-tsiri eentsite eenirowa ithoyitzi iteni!

²⁰ Pamaneri Tajorentsi, pikanteri: 'Pookaawenteena eero noshiyantawae-tanaka kyaawontsi-paeteki, eejatzi kitejeri imakoryaan-teetari.'

²¹ Tema antawo okantyyaa rashironkaetyaa paata. Tema paerani owakira rowetsikae-takiro kepatsi roojatzi nimaeka, tee iñahaetzi oshiyaawoni iroka ashironkahaantsi. Eero apiita iñahaete oshiyaawoni.

²² Eero ithaankiteetzimi romaeryeetero iroka ashironkahaantsi, tekatsi awijako-taatsinimi. Okamintha riyoshii-teetakiri ikaatzi awentahaariri Tajorentsi, rootaki romaeryan-teeta-kawori intsipaete ashironkahaantsi.

²³ Aririka pikemi ikanteetemi: 'Irika Jeepatzii-toetani.' Itsipa kantatsini: 'irinta Jeepatzii-toetani,' eerowa pikemijantziri.

²⁴ Ari ipokaki oshiyako-tyaarini Jeepatzii-toetani, oshiyako-tyaarini Kamantan-taniri. Roñaahan-tapaaki kaari iñaapiinteetzi. Itajonka-wentantayita-paaki. Kantacha, ramatawite eejatzi ikaatzi riyoshii-takiri Tajorentsi.

²⁵ Tema nokaman-tzita-kimiro paerani.

²⁶ Aririka ikanteetemi: 'Areetapaaka ochempiki', eero piyaata-shitziri. Ikante itsipa: 'Inthomoeki pankotsiki ijeeki,' eero pikemijantziri.

* 24:9 Wairontsi

²⁷ Tema aririka ipiye Itomi Atziri, roshiya-paeyaawo ookatha-rentsi. Etanakyaawo omorekanaki ishitowa-piintzira ooryaa roojatzi jempe itziroryaa-piintzi.

²⁸ Tema jempe-rika ijeeki shitziwari, ari ipiyo-wentari amempori.”†

Ipiyantee-yaari Itomi Atziri

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹ “Aririka okaatapaaki paata antawo rashironkaetyaa, aritaki itsi-wakanaki ooryaa, eejatzi kashiri. Ari ipariyayite ompokiropaeni, maa-woeni tzimawi-tachari ishintsinka inkiteki.

³⁰ Aripaete iñahaetee inkiteki riyotan-teetyaari rootaatsi ipiye Itomi Atziri. Antawo ithaawaeyini ikaatzi sheninkata-wakaa-chari jaka kepatsiki. Iñahaeta-waero rowaneenkawo eejatzi itajorenka, ikinanta-paeyaawo menkori.

³¹ Tema ishintsitapaatyero itziwoota-pae ronampiripaeni tajorentsi, ipiyota-paeri ikaatzi riyoshii-teetakiri nampitawori jempe-rika-paeni oweyaapaa kepatsiki.

³² Tema oshiyawo jempe okanta piñaa-piintziro pankirentsi: aririka piñakiro eerishitee, rootaatsi ojarentsitee.‡

³³ Rootaki piyoteri eerokapaeni, aririka piñakiro okaatzi nokantakimiri, pokimataana.

³⁴ Ero ikamita irika asheninka-paeni, roojatzi iñaanata-kyaawori okaatzi nokantakimiri. Omaperotatya.

³⁵ Ari othonkae-yaari inkite eejatzi kepatsi, rooma okaatzi nokamantakimiri otzimatyee omonkaa-yiteeyaa.

³⁶ Tekatsi yoteroni kitejeri, jempe roweeyaa ooryaa nopiyan-teeyaari, imatzitawo inkite-weri ronampiri tajorentsi tee riyotzi. Ap-atziro riyotziro Ashitanari rirori.

³⁷ Okimitee-yaawo paerani eeniro rañaaawita Noé, ari okantee-yaari eejatzi ipiyeerika Itomi Atziri.

³⁸ Tema paerani tekira areeta onkawo, inimowae-tziri atziri, rowaeyani, riraawae-teeyini, raawakayita iina. Roojatzi rotetan-tanakari Noé amaatako-mentotsiki.

³⁹ Ari inimowae-tziri tekatsi ikenkishiryeyaa roojatzi omapokantakariri onkawo, ithonka ipiinkaki. Ari okantee-yaari eejatzi ipiyeerika Itomi Atziri.

⁴⁰ Ijeeki apite antawae-tatsiri rowaneki, rahaetee apaani inkiteki. Riima itsipa rookaeta-nakiri.

⁴¹ Ojeeki apite tsinani otoonka-waetzi, rahaetee apaani inkiteki. Rooma otsipa rookaeta-nakiro.

⁴² Pikakempitee eeroka, tema tee piyotzi jempe-paete ipiye Piwinkatharite.

⁴³ Pikenkishiryaaakteri jempe ikantyyaa atziri, aririka riyotemi ipokatyye koshintzi tsireniriki, aritaki ikakempi-takimi ero ikoshitan-teetari ipankoki.

⁴⁴ Oztzimatyee paamaeya eeroka. Powetsikya, tema tekatsi yotatsini jempe-paete ipiye Itomi Atziri.

† **24:28** Ikimita añaapiintziri amempori rewoteeyani, tema ayotzi eenitatsi kamaentsiri. Ari okimitzita eejatzi aririka añaayitakiro okaatzi ikenkitha-takotakiri Jesús, ayotzi rooteentsi ipiyimatee. ‡ **24:32** pankirentsi = higuera

*Kyothaniri omperataarewo**(Lc. 12.41-48)*

⁴⁵ Poshiya-kotyaari antawae-ryaantzi omperataarewo, kyothaniri kameetha. Rookanakiri ipankoki omperatariri, ikantanakiri: ‘Paminiri ikaatzi jeekatsiri pankotsiki, pipapiinteri rowanawo.’

⁴⁶ Tema antawo ikimoshirete irika omperataarewo aririka ipiye omperatariri, aririka iñaapaeri imonkaa-takiro ikantana-kiriri.

⁴⁷ Aritaki ishineteeniri raminakowenteeniri okaatzi rashitari. Omaperotatya.

⁴⁸ Riima kaari-perori omperataarewo, ikantzi: ‘Eero ipiyita omperata-nari.’

⁴⁹ Rowajanki-waetakiri itsipa omperataarewo. Jataki ipiyota shinkitzinkari.

⁵⁰ Ari inimowae-tziri omperataarewo, tee riyotero kitejeri, jempe riweyeeyaa ooryaa ipiye, tema romapoka-shiteeyaa rareeteeyaa.

⁵¹ Osheki rowajankitaa-paeri, rookaeri jempe ikashiya-kaetakiri owapeyi-motan-taniri. Ari riraawaetyaa, ratsikae-kiwaetyaa, ikemaatsi-teeyaa.”

25*Ikenkitha-takoe-tziri 10 ewankawo*

¹ “Iroka ikanta ipinkathari-wentantee Inkite-jatzi, roshiya-kotawo 10 ewankawo jatatsiri tsireniriki otonkiyo-tyaari aawakaa-chani. Aayitanaki ootamento.

² Eenitatsi 5 ewankawo yotanitatsiri, eenitatsi eejatzi 5 ewankawo kaari yotanitatsiri.

³ Iroka 5 ewankawo kaari yotanitatsiri, aawitanaka ootamento, roo kanteencha eepichokiini aanaki iyaa.

⁴ Rooma itsipa yotanitatsiri, aanaki roori ootamento, aanaki eejatzi osheki iyaa.

⁵ Tee ipoki intsipaete aawakaa-chani, aapaakiro owochokini, mahaeya-nakini.

⁶ Okanta niyankiite tsireniri, okematzii ikaemaetzi, ikanteetzi: ‘¡Kaak-itaki aawakaa-chani, pitonkiyo-tawakyaari!’

⁷ Kakitanaki ewankawo-paeni, iyeeekita-neeri iyaa ootamento-paeni.

⁸ Okanta ewankawo-paeni kaari yotanitatsini, okowako-witanakawo yotanitatsini, okantziro: ‘Pipina iyaaki poota-mento, rootaentsi itsiwaki nashi naaka.’

⁹ Okantanaki yotanitatsiri: ‘Eero, ari ithaata-nakyyaa nashi naaka, piyaate pamananta-paente eeroka.’

¹⁰ Iyaamintheeta-paentzi amanantzi, areetapaaka aawakaa-chani. Jatanaki okaatzi oyaawenteen-chari, otonkiyo-tawakari, raanakiro jempe roemoshirenkaeteri. Rashitee-tanakiro ikyyaa-piintetzi.

¹¹ Okanta opiyawi-tapaaka ewankawo jatatsiri amanantzi, okaema-kaema-witapaaka, okantzi: ‘¡Pashita-ryeenawo naaka!’

¹² Okematzii rakaeta-nakiro, ikantee-tziri: ‘Tee niyomitzi. Omaperotatya.’

¹³ Pikakempi-yitee eeroka, tema tee piyotero kitejeri, jempe ikaate ooryaa ipiye Itomi Atziri.”

*Ikenkitha-takoe-tziri koriki**(Lc. 19.11-27)*

¹⁴ 'Iroka ikanta Inkite-jatzi ipinkathari-wentantee, roshiya-kotari atziri jatatsini inteena, ipiyotakiri romperatani, ipanakiniri okaatzi rashitari raminakowenteniri.

¹⁵ Tema ipanakiri apaani-paeni tenatatsiri riyeekitaki iyorikite. Irika romperatani yotanitatsiri kameetha ipanakiri ikaatzi 5 tenatatsiri riyeekitaki koriki, itsipa romperatani kaari yoperotatsine ipanakiri ikaatzi apite tenatatsiri riyeekitaki koriki, riima iweyaanta-paakawori ipanakiri apaani. Jatanaki rirori inteena.*

¹⁶ Ikanta rompera-teetani ipaetakiri 5 koriki, rantawae-takaakiri iyorikite, roshekyaaakiri, rahae itsipa ikaatzi 5 koriki.

¹⁷ Ari ikantakari itsipa ipaetakiri apite tenari riyeekitaki koriki, isheniteeri rirori, rahae ikaatzi apite tenari riyeekitaki koriki.

¹⁸ Riima itsipa ipaetakiri apaani, raanakiri iyorikite, ikitatakiri kepat-siki.

¹⁹ Okanta ojamanitaki piyaa omperatariri ashitariri koriki, ikaemakaan-tapaeri romperatani-paeni riyote jempe ikantakiri iyorikite.

²⁰ Pokapaaki ipaetakiri 5 tenari riyeekitaki koriki, roñaaha-paeri itsipa 5 tenari riyeekitaki koriki ishenitakiri, ikantapaaki: 'Pinkathari, 5 tenari riyeekitaki koriki pipakina paerani, irika itsipa 5 tenari riyeekitaki noshekyaaakiri.'

²¹ Ikantzi Pinkathari: 'Ariwé nomperatani, eerokataki yotaniri. Eepichokiini koriki pikempoyaaakina, aritaki pikempoyahae osheki itsipa koriki. Pipoki, pitsipa-tena aninteevaa.'

²² Areetapaaka ipaetakiri apite tenari riyeekitaki koriki, ikantapaaki: 'Pinkathari, apite itenatzi riyeekitaki koriki pipakinari, irika itsipa apite itenatzi riyeekitaki nosheni-teeri.'

²³ Ikantzi Pinkathari: 'Ariwé nomperatani, te piyoperowita. Eepichokiini koriki pikempoyaaakina, aritaki pikempoyahae itsipa osheki koriki. Pipoki, pitsipa-tena anintaawaetya.'

²⁴ Ipokapaaki paetakiri apaani itenatzi riyeekitaki koriki, ikantapaaki: 'Pinkathari, niyotzi naaka osheki pimashireyantzitzitzi, pishintsitakaantziri pantawae-takaan-tziri piyorikite, ari okanta pishekyaan-tantariri.'

²⁵ Rootaki nothaa-wakaan-takimiri, naanakiri piyorikite, nokitatakiri kepat-siki. Irika namaemiri.

²⁶ Rakanaki ashitariri koriki, ikantziri: 'Eeroka kaari-perori, osheki piperanita. Piyowitaka aritaki nokijakimi eerorika pishekiiri koriki,

²⁷ piñaawitaka eero pimatziro eeroka, paminemi antawae-takaemirini, aritaki ishekineentakimi koriki, riitaki pipawae-narimi nopiyaaha nimaeka.'

²⁸ Ikantee-tanakiri ikaatzi jeekaen-tsiri: 'Paapithateri tenatatsiri riyeekitaki koriki, pipaeri itsipa rompera-teetani oshekyaa-kiriri ikaatzi 10 itenatzi riyeekitaki koriki.'

²⁹ Tema ikaatzi otzimimo-takiri, aritaki otzimimo-pero-teeri. Riima kaari otzimimotzi, ari imaperoe-teeri raapithee-teeri okaatzi tzimimowitariri.

* **25:15** tenatatsiri riyeekitaki koriki = talento. Ikaatzi ishenitzi koriki, riitaki apaani talento, itenatzi 40 kilo. Monkaataka ipinatan-teetyaari 20 antawae-tatsiri apaani ojarentsi.

³⁰ Paanakiri irika kaari-pero-rika, pookiri otsireni-kaakitizira. Ari riraawae-tyaari, ratsikae-kiwae-teeyaa ikemaatsi-waeteeyaa.”

Ikenkitha-takoe-tziro iyakowentaantsi

³¹ “Aririka ipiyee Itomi Atziri maperori ipinkatharen-tsitapae. Itsipatee-yaari ronampiripaeni tajorentsi, roshiya-kotee-yaari pinkathari ijeekantawo owaneenka-tachari ijeeka-mento.

³² Ipiyoteeri maawoeni atziri jempe-rika ijeekae rirori. Inashi-teeyaaari rojeeka-yiteeri. Roshiya-kotyaari atziri inashitariri ipireetari tee ikoyi itsipateeri.

³³ Roojeekayiteeri ipira retako-perotani rakoperoki, riima ipira imaninta-yitziri rampateki rojeeka-yiteeri.†

³⁴ Tema iñaanateeri Pinkathari rojeekakiri ipira rakoperoki, ikantziri: ‘Pipokaeyeni maawoeni, osheki ithaamenta-kahae-yeemini Ashitanari, pinampi-teeyaaawo jempe ipinkathari-wentantzi rirori, tema paerani rowetsika-yitzi-takimiro owakira rowetsikan-takawori kepatsi.

³⁵ Tema piñaakina paerani ayimatana notashe, pipakina nowanawo. Piñaakina ayimatana nomiri, pipakina nomiri. Piñaakina nareetzimi pinampiki, pineshironka-takina pipankoki.

³⁶ Piñaakina nojaraha-kowaetzi, pipakina nokithaa-takari. Piñaakina nomantsiyataki, pamitako-takina netsiya-takotan-taari. Romonkyaa-kaantee-takina, pipokashi-takina paminana.’

³⁷ Ari ikanteeyeni kameetha-shireri: ‘Pinkathari. ¿Jempe-paete noñimika pitashe-neentzi, nopantzimiri powanawo? ¿Jempe noñimika pimirineentzi, nopantzimiri pimiri?’

³⁸ ¿Jempe-paete noñimika, naakameetha-tantzimiri nopankoki? ¿Jempe noñimika pijaha-kowaetzi, nopantzimiri pithaari?’

³⁹ ¿Jempe-paete noñimika pimantsiyatzi, romonkyahaetzimi, niyaatan-tari noñiimi?’

⁴⁰ Ikante Pinkathari: ‘Tema pineshironka-yitzirira ikaatzii awentaa-yitaanari noshiya-kaanteeri yeeyi, naakataki pineshironkatzi. Omaper-otatya.’

⁴¹ Ipthoka-shita-nakari rojeekakiri rampateki, ikantziri: ‘¡Kaari-perori! Piyaate pikemaatsi-teeyaaawo paamari kaari tsiwaka-nitaatsini ikashiya-kaeta-kiriri Kamaari itsipatee-yaari maawoeni ronampiri rirori.

⁴² Piñaawi-takina notashe-neentzi, tee pipana noyaari. Ayimatakina nomiri, tee pipana nomiri.

⁴³ Piñaawitana nareeta pinampiki, tee pineshironka-tana pipankoki. Piñaawi-takina nojaha-kowaetzi, tee pipana nokithaa-tyaari. Piñaawi-takina nomantsiyatzi, romonkyahae-takina, tee pipoki piñeena.’

⁴⁴ Ari ikantawi-tanakyaa kaari-pero-shireri: ‘Nowinkatharite, ¿jempe okaatzika noñaawi-tzimi pitashe-neentzi, pimirineentzi, pipoki non-ampiki, pijaha-kowaetzi, pimantsiyatzi, romonkyahae-tzimi, teemaeta noneshironka-mitzi?’

⁴⁵ Ikante Pinkathari: ‘Tema piñaakiri rashironkaa-waeta irikapaeni kaari riropero-tatsini, teera pineshironka-yiritzi, naakataki pantzimo-taki. Omaperotatya.’

⁴⁶ Rootaki ratsipe-tantyaawori kanteetaa-chani owajankitahaantsi. Riima ikaate kameetha-shire-taatsini, ashi rowaero rañaayitee.”

† 25:33 ipireetari retako-perotani = owisha = oveja; ipira imaninta-yitziri = cabra

26

Ikamanta-wakaeta raakaanteri Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ikanta ithonka-nakiro Jesús okaatzi ikenkitha-takotakiri, ikan-tanakiri riyotaani:

² “Piyoteeyini eeroka yotapaaka apite kitejeri roemoshirenkae-teero Anonkoryaantsi. Ari raakaan-teeteri Itomi Atziri ikentakoeteri.”

³ Ikanta reewarite Ompera-tajorentsi-taarewo-paeni, Yotaantaniri-paeni eejatzi Antaripero-paeni, ipiyotee-yakani ipankoki Caifás ijewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo.

⁴ Ari ikamanta-wakahae-yakani, ikantzi: “Jame amatawiteri Jesús ayiri owamaakaanteri.

⁵ Roo kanteencha, eero akoshekari kitejeri roemoshirenkaetaha, ikijako-wentari-kari atziri-paeni.”

Ijeetan-teetari Jesús kajankari

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Ikanta rareetaka Jesús nampitsiki Ashironkaa-pankoniki, ikyaapaaki ipankoki Simón omawitari paerani pathaa-wontsi.

⁷ Ari areetapaaka tsinani amakotaki kajankari, kameethari onaki rowetsikae-tziro mapi, osheki owinawo. Ojeetan-tapaakari iitoki Jesús ijeekakira rowaeyani.*

⁸ Ikijeeya-nakani riyotaani iñaakiro, ikantee-yanakini: “¿litaka apaawae-tantawori?”

⁹ Aritaki aakimi osheki koriki aririka opimanta-kiromi, riitaki opashit-yaaririmi ashironkaenkari.”

¹⁰ Riyotako-takiri Jesús ikenkishiryaari, ikantziri: “¿litaka pikijan-tawori tsinani? Kameetha noñaakiro naaka antakiri.

¹¹ Ashi rowaero pitsipa-tyaari ashironkaenkari, rooma naaka eero piñero pitsipata-piintena.

¹² Tema eewatatzi iroka tsinani ojeetan-tanawo kajankaari othawet-tyaana jempe okantyya ikiteetena paata.

¹³ Jempe-rika ikamantan-teeteero Kameethari Ñaantsi, aritaki ikenkitha-takoe-teero eejatzi iroka tsinani, ikenkishiryaantee-tyaawori antakiri roori. omaperotatya.”

Ipimantantzi Judas

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Ikanta Judas Nampitsiwari kaawitachari 12 riyotaani Jesús, riyataa-shitakiri reewari Ompera-tajorentsi-taarewo.

¹⁵ Ikenkitha-waeta-kaakiri, ikantziri: “¿litaka pipinari aririka na-makimiri?” Roñaahae-takiri ikaatzi 30 ipewiryaa koriki ipaetekiriri.

¹⁶ Aripaete retanakawo Judas ramina-mina-tziro jempe-paete raakaanteri.

Iweyaantawori rakiyota-neeri riyotaani-paeni

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Tema monkaatapaa etawori kitejeri rowanta-piintee-tawori ratanteetani kaari rowaeteetzi shineya-kaeroni, pokaeya-paakini riyotaani Jesús, rojampi-tapaakiri: “¿Jempe onkotsi-takaan-teka oyaari oemoshirenkan-tyaawori Anonkoryaantsi?”

* 26:7 mapi = alabastro

¹⁸ Ari ikantzi rirori: “Piyaate nampitsiki. Ari pitonkiyo-takyaa atziri, pikanteri: ‘Ikantzi yotaanari: “Niyotzi rooteentsi nopeyakotyaa, nokoyi niyaate pipankoki noemoshirenkyaa kitejeri Anonkoryaantsi, notsipayaari niyotaani-paeni.” ’ ”

¹⁹ Imatakiro riyotaani okaatzi ikantakiriri Jesús. Ronkotsi-takaantaki royaari kitejeri Anonkoryaan-tsiki.

²⁰ Tema tsireniityaanaki rareeta-paaka Jesús, jeekapaaki rowaeyaani itsipata-paakari riyotaani ikaateeyinira 12.

²¹ Ikanta rowaeyani, ikantzi Jesús: “Pikaatee-yakinira pakiyotana jaka, eenitatsi apaani aakaantenani. omaperotatya.”

²² Owashireteeyanakani. Apaani-paeni retanakawo rojampi-tziri, ikantziri: “¿Naakama Pinkathari?”

²³ Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika ochaantakironi ratanteetani nochaantzira naaka, riitaki aakaantenani.

²⁴ Omaperotatyaa ipeyakotyaa Itomi Atziri, tema rootaki rojankina-takoe-takiri paerani. Roo kanteencha nokantzi naaka: ‘Eero itzimaa-jeetzimi irika, aakaanterini Itomi Atziri.’ ”

²⁵ Ari ikantanaki Judas pithoka-shitan-taniri: “¿Naakama Yotaanari?” Ikantzi Jesús: “Rootaki pikantakiri eeroaka.”

²⁶ Tema eeniro ijeeki rowaeyani, raakiro Jesús ratanteetani, ramanakotakawo, itzimpetowakiro, ipayitakiri riyotaani, ikantziri: “Iroka, poyaawo, rootaki nowatha.”

²⁷ Raakotakiro imiriteetari, ramanakotakawo, ipakotakiri riyotaani, ikantziri: “Pireeyini maawoeni,

²⁸ tema nira iroka, rootaki oñaahanta-pero-teroni aapatziya-wakaan-teeyaari, rootaki shitowaa-tsini rariperoe-tantyaariri antayitzirori kaari-pero-tatsiri.

²⁹ Pikemi nokante, eero niritawo iroka roojatzi paata aririka ipinkathari-wentantee Ashitanari, aripaete apiiteerori.”

Ikenkitha-tziro Jesús rookawentantya Pedro

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Ikanta ikata-nakiro romampaa-kotari Tajorentsi, jateeya-nakini Keekiroe-toniki.

³¹ Ikantanakiri Jesús riyotaani: “Rooteentsi pookawentena nimaeka tsireniriki. Tema rootaki rojankina-takoe-takiri paerani ikanteetzi: Nowamayiri aminakowentziriri ipireetari, aritaki ithonkyaa ipookaeyanakini ipira.

³² Roo kanteencha aririka nañaahae, Tepowenikira piñaapaena.”

³³ Ari rakanaki Pedro, ikantzi: “Aritateekima rookawentakimi itsipapaeni, eero nokawentzimi naaka.”

³⁴ Ikantziri Jesús: “Nimaeka tsirenirika tekira iñeeta tyaapa, mawa pikante: ‘Tee noñeeri Jesús.’ Omaperotatya.”

³⁵ Ikantzi Pedro: “Eero nookawentzimi, aritaki akaate akami.” Ari ikantee-yakini eejatzi maawoeni riyotaani.

Ramana Jesús Toonkaetoni-ki

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Ikanta rareetaka Jesús itsipatakari riyotaani iiteetziro Toonkaetoni, ikantapaakiri riyotaani-paeni: “Ari pijeekawaki jaka, niyaaneentawakita naaka janta, namanyaa.”

³⁷ Apatziro raanakiri Pedro eejatzi apite itomi Zebedeo. Tema osheki riraako-shire-tapaaka Jesús.

³⁸ Ikantziri: “Owamayi-matatyana nowashirenka. Ari piijekawaki eeroka jaka, jame akakite.”

³⁹ Awijanaki eepichokiini rirori Jesús. Otwiwerowa-paaka, amana-paaka. Ikantzi: “Ashitanari, pikoyi-rika eeroka, potsiparyaa-kowentena okaate nokemaatsi-tyaari. Eero pantakaanawo nokowawitari naaka, apatziro pimatakaa-yinawo pikowakaa-kinari eeroka.”

⁴⁰ Ipiyashi-tapaari riyotaani, iñaapaa-tziiri imahaeyini. Ikantapaakiri Pedro: “¿Tema pamaweneentziro eepichokiini piwochoki, pitsipa-tena akakite?”†

⁴¹ Pikakite, pamanyaa, paamaeyaa pantzirokari kaari amethatatsi. Osheki okaatzi kameetha-tatsiri pikowawitari panterimi, roo kanteencha tee pamawe-waenitzi.”

⁴² Eejatzi ipiyanaa Jesús, amanapaa, ikantzi: “Ashitanari, rootakirika natsipe-tyaari nokemaatsi-tyaawo iroka, aritaki nomatakiro pikowakaa-kinari.”

⁴³ Ikanta ipiyapaa, eejatzi iñaapaeri imahaeyini, tema antawo iwochoki.

⁴⁴ Ipiya-pitha-tanaari, mawa ipiyaka ramana. Roojatzi rapiitapae ikantakiri inkaahanki.

⁴⁵ Ari ipiyashi-tapaakari riyotaani, ikantapaakiri: “¿Roojatzi pima-haeyini? Monkaata-paaka raakaan-tantee-tyaariri Itomi Atziri, rahaetanakiri kaari-pero-shireriki atziri.

⁴⁶ Pipiriinte, jame aatee. Okaakitzi-matapaaki pimantenani.”

Roteeyee-takiri Jesús

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Ikenkithaawae-mintheetzi Jesús areetapaaka Judas, kaawita-chari 12 riyotaani. Osheki atziri itsipata-paaka, ramayitaki rowathaa-mento, ipaja-mento. Rotyaantani reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo, rashi eejatzi antaripero-paeni.

⁴⁸ Tema ikamantzi-takari ramayitakiri irika pithoka-shitan-taniri, ikantakiri: “Itzimi-rika nowetha-tapaa-kyaari nothowoo-tapaakiri, ritaki, poteeyiri.”

⁴⁹ Ari rontsiroka-paakari Judas okaakiini Jesús, ikantapaakiri: “Yoteenari.” Ithowoo-tapaakiri rowetha-tapaakari.

⁵⁰ Ari rojampi-tziri Jesús, ikantzi: “Nosheninka, tema areetakimi jaka, pimatero pipokashi-tziri.” Pokaeya-paakini itsipayi-takari, roteeya-paakiri Jesús, roojota-nakiri.

⁵¹ Ikanta tsipata-kariri okaakiini Jesús, ra-nakiro iyotsirote, itotzitakiri ikempita romperatani reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo.

⁵² Ikantzi Jesús: “Powaero piyotsirote jempe paakiro. Tema ikaatzi to-tantawori iroka kotsiro, aritaki itoteetakiri rirori.

⁵³ Piyotzi eeroka, kantacha namaniri Ashitanari, aritaki rotyaantakimi sheki-pero-tatsiri ronampiripaeni tajorentsi piyakowentemini.‡

⁵⁴ Roo kanteencha ari omonkaa-tyaari okaatzi rojankina-takoe-takinari paerani.”

† 26:40 eepichokiini = apanima-cheeni hora ‡ 26:53 sheni-pero-tatsiri ronampiri tajorentsi = 12 lehión; lehión = osheki-perotatsiri rowayirite wirakocha, ikaate 3000 owayiri, terika ikaatzi 6000

⁵⁵ Iphithoka-shita-nakari Jesús ikaatzi pokaentsiri, ikantziri: “¿Naakama koshintzi pamashi-tantanari powathaa-mento eejatzi pipaja-mento? ¿Tema piñaa-piintana niyotaantzi maawoeni kitejeri jaka tajorentsi-pankoki, kaarima paantana janta?”

⁵⁶ Ari okantyaari, rootaki omonkaa-tantyaari okaatzi rojankina-takiri paerani Kamantan-taniri.” Ari ishiyayi-tanaka maawoeni riyotaani-paeni, rookawenta-nakari Jesús apaniroeni.

Ipiyowenteetari Jesús

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54,63-71; Jn. 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Tema ikaatzi oteeyapaa-kiriri inkaahanki Jesús, riijatzi aanakiriri ipankoki Caifás reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo. Ari ipiy-oteeyani Yotaantaniri-paeni eejatzi Antariperopaeni.

⁵⁸ Noshikacha entsikiroeni Pedro royaata-kowentziri Jesús, roojatzi rareetan-tapaakari ipankoki reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo. Kyaapaaki owaankiiteriteki pankotsi, itsipata-paakari kempoyaan-taniri, ikoyi Pedro ikemako-wenteri jempe ikanteeteri Jesús.

⁵⁹ Ikanta reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo itsipatakari ikaatzira piyoteen-chari, raminawitaka iita theyako-tyaarini Jesús opoñaan-tyaari rowamaa-kantereri.

⁶⁰ Tee iñiimaeta, ipokawitaka osheki kowatsiri itheeya-kotyaarimi. Roojatzi ikatziyan-tanakari apite theyako-tanakariri,

⁶¹ ikantanaki: “Nokemiri naaka chapinki iñaaawaetzi ikantzi: ‘Ari notz-impookakiro tajorentsi-panko, roo awijawi-takyaa mawa kitejeri, ari nothonkaero nowetsikaero.’”

⁶² Ari ikatziyanaka reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo, ikantanakiri Jesús: “¿Iitaka kaari pakanta? ¿Tema pikemi okaatzi ikantakoe-tzimiri?”

⁶³ Roojatzi imaeritaki Jesús, tee raki. Ari ishintsi-thata-nakiri, ikantziri: “Pipaereeri Kañaaniri Tajorentsi, niyotan-tyaari omaperotatya okaate pikantenari. ¿Eerokama Jeepatzii-toetani Itomi Tajorentsi?”

⁶⁴ Ari rakanaki Jesús, ikantziri: “Rootaki pikantakiri eeroka. Nimaeka piñeeri Itomi Atziri ijeekimo-teeri rakoperoki Tajorentsi ipinkatharitee. Ari piñahaeri ipiye ikinapae menkoriki.”

⁶⁵ Ikanta ikemawakira Reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo, itzijaanakiro iithaari ikijanaka, ikantanaki: “Ñaakiro, ipaeryaa-shitakari Tajorentsi. Tekatsi akoyi otsipa ikantakoeteriri. Pikemae-yakini eeroka itheenkakiri Tajorentsi.

⁶⁶ ¿Jempema pikantee-yinika eeroka?” Ari ikanteeyini ikaateeyinira: “¿Tzimaki ratatani! ¿Otzimatyee ikami!”

⁶⁷ Ari reewawoo-waeta-nakiri. Eenitatsi itsipa kapojawoo-waeta-nakiriri. Eenitatsi itsipa pajawoo-waeta-nakiriri.

⁶⁸ Ikantziri: “¿Jeepatzii-toetani! ¿Eeroka kamantan-taniri, anjatyaapikantena iita pajawae-tzimiri?”

Ikantzi Pedro: Tee noñiiri naaka Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Roojatzi ijeekaki Pedro jakakiroki, ari oñaapaakiri omperataarewo, okantapaakiri: “¿Tema eeroka itsipata paerani Jesús Tepoweni-jatzi?”

⁷⁰ Osheki ñaakiriri Pedro rotekanakiro, ikantzi: “Tee, tee niyotziri iita pikantanari.”

⁷¹ Ari ishitowa-paentzi Pedro itanto-teetakiro kaanki-rentsiki. Eejatzi oñaapaeri otsipa omperataarewo, okantapaakiri itsipayi-takari: “Riijatzi irika itsipata-piintari Jesús, Kashiyakaa-weni-jatzi.”

⁷² Ari rapiita-nakiro Pedro rotekanakiro, ikantzi: “Omapero-tatyaa, riyotzi Tajorentsi, tee niyoritzi naaka irika atziri pikantanari.”

⁷³ Tekira ojamanite, rapiitakiri ikaatzi itsipatakari ikantziri: “Eerokataki itsipata-piintari Jesús, tema Tepoweni-jatzi eeroka, ariiwaetaki iñaawaeta-piintzi rirori.”

⁷⁴ Ikantanee Pedro: “Teera, tee niyoritzi irika atziri pikantanari. Apatziro riyotzi Tajorentsi notheeya-rika, riitaki owajankiteenani.” Ari iñaanaki tyaapa.

⁷⁵ Ari ikenkishiryaneero Pedro ikantakiriri Jesús: “Tekira iñeeta tyaapa, mawa pikante: ‘Tee noñiiri Jesús.’” Shitowanaki Pedro, anta-woete riraanaka.

27

Rahaeta-nakiri Jesús Pilato-ki

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Okanta okiteejeta-manee, piyota-manaka reewarite Omperatajorentsi-taarewo eejatzi antaripero-paeni, ikamanta-wakahae-yakani rowamayiri Jesús.

² Ari roojoeta-nakiri Jesús, rahaeta-nakiri ijeeki jewari wirakocha iita Poncio Pilato, tema riitaki jewari-perori rirori.

Ikamantakari Judas

³ Ikanta Judas pithoka-shitan-taniri, riyotanaki rowamaa-kaanta-shitee-tyaari Jesús. Antawoete ikenkishiryanaaka, raaneeri 30 koriki roepiyeeniri reewari Ompera-tajorentsi-taarewo eejatzi antaripero-paeni,

⁴ ikantapaeri: “Irika piyorikite. Tee okameethatzi okaatzi nantakiri. Tekatsi rante Jesús naakaan-tashi-takari.” Ikantee-yanakini rirori: “Taanityaa, eeroka yotzirori.”

⁵ Rookanakiri koriki tajorentsi-pankoki, ishiya-pero-tanakityaa ipiyanaka, shirika-paaka.

⁶ Ikanta reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo, rahaeri koriki, ikanta-wakahaeyani: “Tee oshinetaan-tsitzi akempoyeeri koriki, tema riitaki apinawenta-kiriri rowamaan-teetyaariri.”

⁷ Ikanta-wakahae-yaani: “¿Jempe akante-rika koriki?” Ikanteeyini: “Jame amanantan-tyaawo pitzithari-patha-tatsiri, jempe ikiteeteri ikamayiteerika itsipa-jatzipaeni atziri.”

⁸ Roojatzi nimaeka iiteetziro iroka kepatsi: “Iraantsi-patha.”

⁹ Ari omonkaatari rojankina-takiri paerani Kamantaniri Jeremías, ikantaki:

Rahaetakiri 30 koriki,

Riitaki ikowaeya-kirini Israel-paeni ipineeteri,

¹⁰ Rootaki ramanantan-teetakari pitzithari-patha,

Rootaki ikowakaa-kinari Pinkathari namanantero.

Rojampi-takiri Pilato irika Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

11 Areetaka Jesús ijeekira jewari wirakocha, rojampi-tawakiri, ikantziri: “¿Eerokama iwinkatharite Judá-paeni?” Rakanaki Jesús, ikantzi: “Rootaki pikantakiri eeroka.”

12 Ikanta reewari-peroti Ompera-tajorentsi-taarewo eejatzi Antaripero-paeni, osheki itheeya-kowita-paakari Jesús. Tee rakimaetari rirori.

13 Ikantzi Pilato: “¿Tema pikemi okaatzi ikantakoe-tzimiri?”

14 Roojatzi imaeritaki, tee raki. Osheki ipampoyaa-nakiri Pilato irika Jesús.

*Riyakowentee-tziri Jesús rowamahaeteri
(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)*

15 Eenitatsi rameta-piintari reewarite wirakocha: Maawoeni ojarentsi aririka roemoshirenkyaa Judá-paeni, romishitowa-kaantziri omonkyahaetziri isheninka itzimi-rika ikowaeya-kirini rirori.

16 Eenitatsi apaani Judá-paeni raakaan-teetziri iita Barrabás, ike-makoetziri rantakiro kowaenka-tatsiri.

17 Ikanta ipiyotee-yakani atziri, rojampi-tantaki Pilato, ikantzi: “¿Iitaka pikoyiri nomishitowa-kaanteri? ¿Riima Barrabás? ¿Riima pikoyiri Jesús iiteetziri Jeepatzii-toetani?”

18 Riyotzi Pilato reshitashiitari Jesús, rootaki raakaan-teetan-tariri.

19 Tema otyaantaki inkaahanki iina Pilato kamanterini, ikantakiri: “Eero pikoshekari eeroka kameetha-shireri. Tema osheki romishimpyaakina tsireniriki, antawo ominthaaha-shiryaaakina.”

20 Roo kanteencha irika-paeni reewari-perote Ompera-tajorentsi-taarewo eejatzi antaripero-paeni, rowatsimaakiri piyoteen-chari atziri, ikantziri: “Rootaki kameetha-tatsi romishitowaeteri Barrabás, riima Jesús rowamahaeteri.”

21 Rapiita-nakiro jewari wirakocha rojampi-tantzi: “¿Iitaka pikoyiri nomishitowa-kaanteri?” Ikanteeyini maawoeni: “¿Riitaki Barrabás!”

22 Ikantzi Pilato: “¿Jempema nokante-rika Jesús iiteetziri Jeepatzii-toetani?” Ikanteeyini atziri: “¿Pikenta-kotakaanteri!”

23 Ari ikantzi jewari wirakocha: “¿Eenitatsima kaari-perori rantakiri?” Eekiro ishintsi-tatzii ikaemaeyini atziri, ikantzi: “¿Pikenta-kotakaanteri!”

24 Ari riyotanaki Pilato aminaashi-waeta rojampi-tziri, tema osheki ikijeeyakani atziri. Ikaemakaantaki nijaa, iñahaetakiri maawoeni ikewaako-tanaka, ikantzi: “Teera naaka kantashi-tyaawoni rowamahae-takiri-rika kameetha-shireri. Tema eeroka kantashi-tyaawori.”

25 Ikanteeyini atziri piyoteen-chari: “Rootaki nokowae-yirini, naaka rookoeteri iitarika awijeen-tsini, imaeteeri eejatzi ikaate nocharini-yitee-yaari, rookoeteeri rirori.”

26 Ari romishitowa-kaantee-takiri Barrabás. Riima Jesús ipajata-kaanta-nakiri, riyakowentakiri ikentakoeteri.

27 Ikanta owayiri-paeni, ikyaakaa-nakiri Jesús rowayiri-pankoteki. Ari ipiyowenta-kariri.*

28 Aatonkoryee-tapaakiri Jesús, ikithaa-tantakari kityonka-mawotsatsiri oshiyawori ikithaata-piintari pinkathari-yitatsiri.

* 27:27 rowayiri-pankote = pretorio

²⁹ Ramanthee-tantakari kitochee-tapo, roteeya-kaakiri rakoperoki jawookaaki. Rotziwerowa-shitanakari itheenki-mawae-tziri, ikanteeyini: “¡Apinkatha-tziri iwinkatharite Judá-paeni!”[†]

³⁰ Osheki reewawoo-waetakiri, rompoja-yina-waetantari jawookaaki.

³¹ Ikanta ipakaakiro ishirona-wenta-waetari. Ratonkoryahaeniri ikithaa-takiriri inkaahanki, ikithaa-taneeri iithaari, raanakiri iken-takoeteri.

Ikentakoe-tziri Jesús roojatzi ikamantakari

(Mr. 15.21-41; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

³² Ikanta riyaa-yanakini, itonkiyo-takari Simón poñaachari Cirene, roemiña-nakiri inatero ikentakoe-tantyaariri Jesús.

³³ Roojatzi rareetan-takari tonkaariki iiteetziro Atzirii-toni.

³⁴ Ari ipakoetakiri Jesús kachori rowaetee-takiro iyepitentsi, ikanta ithotawakiro eepichokiini, tee ririro.[‡]

³⁵ Ikanta ikentakoe-takiri. Raakiro owayiri-paeni ikithaatari Jesús, rookimo-takaayitakawo, ikimita-kaantakiro iñaaryaa-teeta riyotantyaari itzimi ayironi. Ari omonkaatari ikenkitha-takiri paerani Kamantan-taniri, ikantaki: Ipawakaakawo nomaatha.

Iñaaryaa-wentakawo riyotan-tyaari itzimi-rika ayironi.

³⁶ Ari ijeekae-yakini raminako-wentziri.

³⁷ Rojankineetaki ikentakoe-tanta-kariri, okantzi: IRIKA JESÚS, RIITAKI IWINKATHARITE JUDÁ-PAENI. Ikenta-koeta-kiniri jeñokiini ipatziitoki.

³⁸ Itsipatee-takiri apite koshintzi ikentakoe-tziri, rowatzika-koetakiri rakoperoki, itsipa rampateki.

³⁹ Itheenki-mawae-takiri ikaatzi awijayi-tatsiri janta, roteka-yinata. §

⁴⁰ Ikantee-tziri: “Eeroka tzimpookironi tajorentsi-panko, roo awijaki mawa kiteejeri powetsikaero. Eerokami Itomi Tajorentsi powawijaa-koteeyaa. ¿Itaka kaari payiitanta ikentakoe-takimira?”

⁴¹ Ari imatzitakawo reewari-perorite Ompera-tajorentsi-taarewo, Yotaantaniri-paeni, Inashitantaniri-paeni, eejatzi antariperopaeni, ikanteeyini:

⁴² “Rowawijaa-kotziri itsipa, ¿kaari imatantawo rowawijaa-koteeyaa rirori riimi iwinkatharite Israel-paeni? Ari rowawijaa-kotee-yaami ikentakoe-takiri, aritaki akemijanta-kirimi

⁴³ Rawentaari Tajorentsi, anjatyaa añeeri omapero-rika retakotari ari rowawijaa-koteeri. Tema ikanta-piintzi: ‘Naaka Itomi Tajorentsi.’”

⁴⁴ Ari imatzitakawo koshintzi itsipatakari ikentakota, itheenki-mawae-takiri.

Ikamantakari Jesús

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Ikanta itampatzika-tapaaki ooryaa, omapoka-shitanaka otsireni-tanaki, roojatzi tsirenii-teeni ithapero-tanaka ooryaa.*

[†] 27:29 Roo rameta-piintari pinkathari ramantheetawo poreryaa-yitatsiri, roteeya-piintziro eejatzi rakoperoki kotsirokaaki. [‡] 27:34 Rootaki roeteetziriri atziri eero ikemaatsi-tanta

aririka rowajankitahaeteri. § 27:39 Roo rametee-yarini Judá-paeni roteka-yinata aririka itheenka-shire-tante. Rootaki oshiyawori ameteeyarini aakapaeni, aririka ookoteri atziri atheenka-shireteri, akanteri: “¡Piñaakiro! ¡Pikemakiro!”

* 27:45 itampatzika-tapaaki = ooryaa 6; ithapero-tanaka ooryaa = ooryaa 9. (Ari okanta riyotee-tziri ooryaa paerani.)

46 Ari ikaemanaki Jesús shintiini, ikantanaki: “¡Elí! ¡Elí! ¿Lama sabactani?” (Roo akantziri añaaniki aaka: “¡Tajorentsi! ¡Tajorentsi! ¿Iitaka pookawentan-takinari?”)

47 Ikanta jeekawenta-kiriri, ikemawakiri ikaemanaki, ikanteeyini: “Pikemiri, ikaematziri Elías.”†

48 Ishiya-paenta, romitsitsiya-paentzi maathaantsi kepishaariki, rankowii-takiniri jawoo-pankeki, rowaanka-kotakiniri ratsimiyaa-tawakiromi.

49 Ikanteeyini itsipa: “¡Pipakaeri! Añaawakiri ari ipokaki Elías rookakaa-wenteeri.”

50 Rapiita-nakiro Jesús ishintsitanakiro ikaemanaki, peyanaka.

51 Okanta tajorentsi-pankoki, tzijaanaki niyanki ithatashii-tzirori, apimawotanaki, etanakawo jenoki roojatzi jaawiki. Antawo omoyekanaka kotaayi-tanaki mapi.

52 Ithonka ipookako-tanaki kaminkari, osheki añahaatsi kameetha-shireri kamawiteen-chari.

53 Tema rañahaera paerani Jesús, ikaatzi añahaatsiri ishitowa-neero omooki jatayitee nampitsiki tajorentsi-tatsiri, osheki atziri roñaahayitaari.‡

54 Ikanta reewari owayiri-paeni eejatzi ikaatzi ikatziya-wentari Jesús, iñaakiro omoyeka, iñaakiro okaatzi awijeen-tsiri, antawo ithaawanaki, ikantanaki: “¿Omapero-witatyaa Itomitari Tajorentsi irika?”

55 Aminako-takiri janta osheki tsinani. Rootaki poñeenchari Tepoweniki oyaatziri Jesús, osheki amitakota-piintakiri.

56 Iroka okaateeyini: María Pankothanthaari-jato, María riniro Jacobo eejatzi José, aritaki ojeekakiri eejatzi riniro itomi-paeni Zebedeo.

Ikiteetakiri Jesús

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57 Okanta otsireniityaanaki, ari ipokaki ashaahanta-chari poñaachari Tonkaeroetoniki, iita José. Riijatzi riyotaani Jesús.

58 Riyaata-shitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pishine-tenari nokitateeri Jesús.” Kowaki Pilato raaneeri ikitateeri.

59 Ikanta José, rapinee-tantakari Jesús kitamaari maathaantsi.

60 Rowakota-paentziri owakiranatakira imoonta-kaantziri José shirantaa ikashiya-kaari kaminkari, roepinaa-kaantaki antawo mapi, rashi-takotan-takariri. Piyana José.

61 Okanta María Pankothanthaari-jato, eejatzi otsipa María, amineeyakini jempe ikiteetakiri.

Aminako-wentziriri jempe ikiteetakiri

62 Okanta awijanaki rowetsika-wenta-piinteetawo kitejeri imakoryaan-teetari, ari riyaataki reewari Ompera-tajorentsi-taarewo eejatzi Inashitantaniri janta ipankoki Pilato,

63 ikantapaakiri: “Pinkathari, chapinki eeniro rañaawita kamatawiri, nokemiri ikantzi: ‘Aririka nokamawi-takyaa, roo awijawi-takyaa mawa kitejeri, aritaki nañaahae.’

64 Potyaante aminako-wenterini roojatzi omonkaa-tanta-kyaari mawa kitejeri. Aamaashityaa riyaataki tsireniriki riyotaani-paeni,

† 27:47 Ikanta = ooryaa 9. (Ari okanta riyotee-tziri ooryaa paerani.) ‡ 27:53 nampitsi tajorentsi-tatsiri = Aapatziyaweni

rahaateri. Ikanteri atziri-paeni: ‘¡Añahae Jesús!’ Aririka imatakiro, aritaki omaperotakya ramatawi-tante.”

⁶⁵ Ikananaki Pilato: “Irika owayiri-paeni, paanakiri, pikanteri raminako-wenteri jempe okanta pikoyiro eeroka.”

⁶⁶ Jateeyakini jempe rowakoe-takiri Jesús, itsireka-kotapaakiri omooki. Ari ijeekawentee-yirini.

28

Rañaantaari Jesús

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Okanta awijanaki kitejeri imakoryaan-teetari, tema kitejeta-manee etapiintawori kitejeri. Ananinkanaki María Pankothanthaari-jato ee-jatzi otsipa María aminiro jempe ikiteetakiri Jesús.

² Omapoka-shitanaka oshintsitanaki omoyeka, tema rayiita-paakitzi Ronampiri Awinkatharite, katziya-paaka kitataa-remooki, iteenka-paakiro mapi rashitan-teeta-kawori, ari ijeekapaaki.

³ Ishipakiryapaaki kimiwitaka oorenta ookatha-rentsi. Kitamaa-nikiri iithaari roowaetaki okitamaa-nikitzi jiriniki.

⁴ Ikanta owayiri aminako-wentziriri kitataarewo, antawo ithaawanaki, okawaetanaka iñaawakirira ronampiri tajorentsi, tyaanaki kimiwitana ikamana-kityeemi.

⁵ Ari iñaanata-nakiro ronampiri tajorentsi tsinani-paeni jeekaentsiri, ikantziro: “Eero pithaawan-teeyanani eeroka. Niyotaki riitaki pipokashitzi Jesús ikentakoe-takiri.

⁶ Tee ijeeki jaka, añahae, aritaki ikantzi-takimi chapinki. Pipoki paminiro jempe romaryaawitaka.

⁷ Pipiyanaiki, pikamanteri riyotaani-paeni añahae Jesús ikamaw-itakaha, reewateemi Tepoweniki, aritaki piñahaeriri janta. Rootaki ikantee-takinari nokamantemi.”

⁸ Tee oshenkaanaki tsinani-paeni opiya-pitha-tanakawo kaminkari-mooki, otsinkashiryaa-nakiro, roo kanteencha osheki othaamentanaka, oshiyana-kityaa iroka-paeni iyaate okamanteri riyotaani. Oshiyamintheeta okamanteri riyotaani,

⁹ itonkiyo-takawo Jesús awotsiki, rowetha-tawakawo. Iyaatashitanakiri ikatziyakaha, otziwerowa-shita-paakari, awithaki-tapaakiri iitzi.

¹⁰ Ari ikantziro Jesús: “Eero pithaawan-tashi-waetana. Piyaate, pikamanteri ikaatzi noyeyitetaari, riyaate Tepoweniki, aritaki iñaayiteenari janta.”

Ikenkitha-takiri owayiri

¹¹ Okanta opiyeeya-nakani tsinani, jatanaki eejatzi owayiri-paeni nampitsiki, ikamantakiri reewari Ompera-tajorentsi-taarewo okaatzi awijeent-siri.

¹² Ari ipiyotee-yanakani eejatzi antaripero-paeni, ikanta-wakahae-yaani: “¿Jempe akantyaaka omanako-tantyaariri?” Ikaemakiri owayiri, ikaminaakiri ikantziro: “Irika osheki koriki nopinatemi,

¹³ pikanteri atziri-paeni: ‘Ipokaeyakini niyankiiteki tsireniki riyotaani, nomaamintheetzi naaka, ikoshita-paentziri.’

¹⁴ Aririka ikemaki jewari wirakocha, naaka kantako-wentemini eero rowajankitaan-tzimi.”

¹⁵ Raakiri owayiri-paeni ipineeta-kiriri, imatakiro ikamantan-tayitakiro ñaantsi okaatzi ikantee-takiriri. Rootaki imatzita-nakari eejatzi apaani-paeni Judá-paeni ikamantan-tziro iroka ñaantsi roojatzi ikantziro nimaeka.

Rotyaantziri Jesús riyotaani

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ Ikanta 11 riyotaani Jesús jataki Tepoweniki, ojeekira ochempi ikantzi-takariri Jesús jempe ñahaeri.

¹⁷ Ikanta ñaawaeri Jesús, rotziwerowa-shita-waari. Eenitatsi kijoshire-tatsiri, ikanta-shiretzi: “Riitatakiña Jesús.”

¹⁸ Ari ipokapaaki Jesús okaakiini, ikantapaakiri: “Tema othonkaeya ipinkathee-teena inkiteki eejatzi kepatsiki.

¹⁹ Rootaki nokantanteemiri eerokapaeni: Piyaate pithonkiro maawoeni nampitsi, pikemijanta-kaayi-teeri atziri-paeni. Aririka ikemijanta-yitee, pomitsiryaateeri, riitaki ishineyi-teeri Ashiteeri, Itomi, eejatzi Ishire tajorentsi.

²⁰ Piyotaa-yiteeri ranteero okaatzi niyotaa-yitakimiri eeroka. Rooma naaka ari nokanteetatyeyaani notsipa-teemi, roojatzi paata othonkan-teeyaari kepatsi.” Ari okantyaari.

KAMEETHARI ÑAANTSII ROJANKINA-TAKIRI MARCOS

Ikamantantakiri Juan Omitsiryaatan-taniri
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Iroka okanta opoñaan-tanakari Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Itomi Tajorensi, irika Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

² Riitaki rojankinata-kotakiri Kamantantaniri Isaías, ikantzi: Pamini, aritaki notyaantaki etyaawoni ikamanta-kotemi, Riitaki wetsi-kimironi jempe pikinapaaki.

³ Eenitatsi cheraapaen-tsinini ochempi-mashiki, ikantan-tapaaki: Powameethateeniri Pinkathari jempe ikinapaaki. Pikimita-kaantero itampatzikae-tziro awotsi.

⁴ Tema pokaki Juan ochempi-mashiki, ikamantantzi, ikenkithata-kota-paakiro jempe okanta-kota omitsiryaataantsi, ikantan-tapaaki: “Pookaero kaari-perori, aritaki ipeyakoe-teemiro pikaaripero-shire-witaka.”

⁵ Osheki pokaentsiri iñeeri Juan, Aapatziyaweni-jatzi, eejatzi poñaaneen-chari otsipaki inampiki-paeni Judá-paeni. Ikamanta-koyitakiro ikaaripero-shire-waetzi, rootaki romitsiryaatan-takariri Juan irika-paeni janta Pareenkaariniki.

⁶ Rootaki ithaaritari Juan, rontyee-tziro iwitzi ikyaakoetari, rowathakitakari mashitsi-mashi. Riitaki rowari kentori, imiritziri iyaa pitsi.*

⁷ Iroka ikantaki Juan ikenkithatzi: “Awotsikitaki matzirori ipinkatharentsitzi, nopinkathatzi-takari naaka. Tee okantya ikimita-kaantena romperatani noeyotan-tyaari nothopaeniri ikyaantari iitziiki.

⁸ Apatzirowa nomitsiryaatatantawo naaka nijaa. Roo kanteencha, riitaki kimitakaan-tyaawoni romitsiryaatan-teeromi Ishire tajorensi.”

Romitsiryaataka Jesús
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ Ikanta ipokaki Jesús ipoñaakawo nampitsiki Kashiyakaa-weniki jeekatsiri janta Tepokiweniki. Romitsiryaata-wakiri Juan janta Pareenkaariki.

¹⁰ Roo itonkaaneemi Jesús, iñaatziiro ashitaryaa-naka inkite, oshaawinkashita-paakari Ishire tajorensi okinapaaki jenoki roshiya-paakari jamomo.

¹¹ Ikemaetatzii inkiteki ikantee-tanaki: Eerokatakira Notyomi netako-perotani. Osheki nokimo-shire-wentakimi.

Ikaaripero-shireta-kaeterimi Jesús
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Okanta Ishire tajorensi aanakiri Jesús ochempi-mashiki.

¹³ Ari ikowawitakari Kamaari ikaaripero-shireta-kaerimi. Tema osheki kitejeri ijeekaki janta itzimayitzira mashireyantzi atsitantaniri, okaatzi 40 kitejeri. Roojatzi ipokanta-paakari ronampiripaeni Tajorensi raminayitapaakiniri ikoyiri.†

* 1:6 ikyaakoetari = camello † 1:13 Kamaari = Yakatantaniri

Retanakari rantayitziri Jesús

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ikanta ikinanaki Jesús Tepokiweniki ikamantantero Kameethari Ñaantsi jempe okanta-kota ipinkathari-wentantee Tajorentsi. Tema romonkyahaetakiri rirori Juan.

¹⁵ Ikantan-tapaaki Jesús, ikamantantzi: “Monkaataka ifheetan-tyaariri Tajorentsi ipinkathari-wentantee, pikemijanteero Kameethari Ñaantsi. Pooka-yiteero pikaaripero-shireta-waetzi.”

Raantee-tanakariri 4 shimaawaetzinkari

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Ikanta ishirethapyaaata-nakawo Jesús inkaari janta Tepokiweniki, ifñaapaa-tziiri iitachari Simón itsipatakari rirentzi Andrés ipashikawae-teeyini. Tema shimaawaetzinkari irikapaeni.

¹⁷ Ikantapaakiri: “Poyaatena, ari okimitee-yaawo nimaeka riimi atziri noshimaata-kahae-miri.”

¹⁸ Tee ishenkaanaka, rookanaki ipashikaa-mento royaata-nakiri.

¹⁹ Roo riyaaneetanakitzi, ifñaapaa-tziiri Jacobo, itomi Zebedeo, eejatzi Juan, rirentzi. Ari ijeekaeyini rirori ipitoki rowaepatziro ipashikaa-mento.

²⁰ Roemiñaa-nakiri eejatzi, royaata-nakiri. Eeniro ijeekanaki ipaapate itsipayitari ratzirite.

Atziri raahashiretziri peyari

(Lc. 4.31-37)

²¹ Aritaki areetee-yakani Jesús nampitsiki Capernaum. Okanta apaani kitejeri imakoryaan-teetari, ikyapaaki Kemijantantsipankoki, ari riyotaan-tapaaki.

²² Ari ipampoyee-yanakirini atziri-paeni ikemirira. Tema tee omaanta ishintsinka riyotaantzi, rawijiri riyotaantzi Yotaantaniri-paeni.

²³ Ari ijeekakiri atziri raahashiretziri peyari janta Kemijantantsipankoki, kaemanaki rirori,

²⁴ ikantzi: “Jesús, Kashiyakaa-weni-jatzi, niyotzimi naaka, eerokataki Itajorentsita Pawa. Rootaki pipokantari jaka pithonkae-yinani.”

²⁵ Ari ikijathata-nakiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimaerite peyari, piyaatee!

²⁶ Ishintsitanakiro ikaemanaki atziri, rompetata-kaawaeta-nakari iweyarite, rooka-neerira.

²⁷ Ari ipampoyeeyanakirini atziri-paeni, ikanta-wakaanaka: “¿Oetakama iroka? ¿Owakirarima iyotahaantsi iroka? Rotsinampaeri retsiyata-kota-kaeri raahashiretziri peyari.”

²⁸ Ikemakoe-tanakiri intsi paete Jesús maawoeni janta Tepokiweniki.

Retsiyata-kota-kahaero Jesús riyote Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ Ikanta ishitowa-neera Jesús Kemijantantsipankoki, raanakiri Juan eejatzi Jacobo, ikineeya-nakini ipankoki Simón, ijeekaki eejatzi Andrés rirentzi Simón.

³⁰ Roo rareeta-paaki-tyaani, ikantee-tawakiri: “Omatatziro jaawakirentsi riyote Simón.”

³¹ Ari ipithoka-shita-nakawo, rakatha-wakotakiro, roejeekakiro. Etsiyata-kotanaki. Piriintanaka aminayita-wakiniri oeta opawakiriri.

*Retsiyata-kota-kaayitziri Jesús mantsiyari**(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)*

³² Okanta otsireniityaanaki, ramaeta-paakiniri Jesús osheki mantsiyari, ramaeta-kiniri eejatzi osheki raahashiretziri peyari.

³³ Ipiyowentee-tapaakari Jesús pankotsiki.

³⁴ Retsiyata-kota-kaayiteeri maawoeni. Teera ishinetzi apaani peyari ifñaawaete retsiyata-kota-kaayitzirira ikaatzi raahashireyitziri. Tema riyotzi peyari jempe iita Jesús.

*Riyotaantzi Jesús maawoeni Tepokiweniki**(Lc. 4.42-44)*

³⁵ Okanta okitejetzi-mataki, ananinkanaki Jesús apaniroeni, riyaatero ochempi-mashiki, ari ramanapaaka.

³⁶ Ikanta Simón itsipatakari ikaatzi royaatee-yirini, ithotyaaakotaateeri.

³⁷ Ikanta ifñaapaeri, ikantapaeri: “¡Yotaanari! Ithotyaaakoe-tatziimira.”

³⁸ Rakanakiri rirori ikantzi: “Jame aate, teera roo nopokan-tyaari nojeeki jaka, otzimatyee niyotaan-tayite otsipaki nampitsi.”

³⁹ Ari okantzi-maetaka, ithonkakiro Jesús ranashitakawo Tepokiweni, riyotaantaki jempe ojeekayitzi kemijantantsipankopaeni maawoeni nampitsiki, retsiyata-kota-kaayitee osheki raahashireyi-witari peyari.

*Retsiyata-kota-kaeri omatziri pathaawontsi**(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)*

⁴⁰ Ikanta ipokaki omatziri pathaawontsi, rotziwerowa-shita-paakari Jesús, ikowa-kota-paakiri ikantziri: “Pikoyi-rika, aritaki omatakyaa petsiyata-kota-kahaena.”

⁴¹ Raminanakiri Jesús, retako-shireta-nakari. Rootaki rakotan-tanakari Jesús, rotzinkakiri eepichokiini, ikantziri: “Nokoyi, petsiyata-kotee.”

⁴² Etsiyatanaki ipathaa-waewita. Tekatsitane.

⁴³ Ikantawita-waari riyaaeteera inampiki,

⁴⁴ ikantziri: “Eero pikamanta-kotana. Apatziro powanakiro piyaata-shiteri Ompera-tajorentsitaa-rewo, pantantyaawori Ikantakaantani paerani Moisés, paanakiniri Tajorentsi pipira patsipeta-kaani, rootaki riyotan-teetyaari etsiyata-koteemi.”

⁴⁵ Roo kanteencha ikamantantanaki pathaawae-witachari janta nampitsiki jempe okanta retsiyata-kotan-taari. Rootaki kaari ijeekantanaa Jesús nampitsiki. Jataki ochempi-mashiki, ari ijeekakiri. Aritzimaetaka ipoka-shitziriri osheki atziri.

2*Retsiyata-kota-kahaeri Jesús kijopookiri**(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)*

¹ Awijaki jempe okaatzi kitejeri, eejatzi ipiyaa Jesús nampitsiki Capernaum. Ikemayitawae atziri-paeni, ikanteetzi: “Areetaa Jesús.”

² Ipiyowenta-waari, tee ranteta-paakyaawo pankotsi. Riyotaayitapaeri maawoeni.

³ Eenitansi 4 atziri pokashita-kiriri Jesús inata-kotakiri kijopookitatsiri.

⁴ Tee imata iñeeri, rotzikakiri osheki atziri piyoteen-chari. Ateenanaki jenoki pankotsiki, imoontashitapaakiri ikatziyakaha Jesús, ari rowayiita-kotakiri kijopookiri.

⁵ Ikanta riyoshiryaa-wakiri Jesús osheki rawentahae-yapaa-karini, iñaanata-wakiri kijopookiri, ikantziri: “¡Notyomi! Ipeyakoe-teemiro pikaaripero-shire-witaka.”

⁶ Kemaeyakini Yotaantaniri, ikanta-shiretee-yanakini rirori:

⁷ “Itheenka-tajorentsitatzi irika. Tema tekatsi manteroni ipeyakotan-tero kaari-perori, apatziro imatziro Tajorentsi.”

⁸ Yotaki Jesús ikenkishiryaaakari, rojampitakiri, ikantziri: “¿Iitaka pikenkishiryaa-waeta-shitantari?”

⁹ ¿Tema okameethatzi nokanteri kijopookiri: ‘Ipeyakoe-teemiro pikaaripero-shire-witaka?’ ¿Rooma pikoyi nokanteri: ‘Pikatziye, paaneero pomaryaa-mento, piyaatee?’

¹⁰ Nimaeka piyoteri Itomi Atziri otzimi-motziri ishintsinka jaka kepat-siki, aritaki ipeyakoteeri kaaripero-shire-witachari.” Ipithoka-shitanakari kijopookiri, ikantziri:

¹¹ “Nokantzimi Naaka, pikatziye, paaneero pomaryaa-mento, piyaatee pipankoki.”

¹² Katziyanaka kijopookiwitachari, raaneero romaryaan-tawitari, shitowanaki. Maawoeni atziri iñakiri, ipampoyeeyanakirini iñawaerira riyaaatee. Iweshiryaaawenta-nakari Tajorentsi, ikantee-yanakini: “Teera añaaipiintziro oshiyaawoni iroka.”

Romiñaa-nakiri Jesús Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Ikanta rapiita-paero Jesús riyotaa-yitapaeri atziri inkaarithapyaaki. Ari ipiyowentee-tawaari.

¹⁴ Ikanta rawijanaki Jesús, roojatzi iñaanata-paariri itomi Alfeo iitachari Leví. Ijeeki rirori, rowakiri reewari wirakocha ishintsitantzi ramaeteniri koriki, ikantapaakiri: “Poyaatena.” Ari ikatziyanaka rirori royaata-nakiri.*

¹⁵ Ikanta rareeta-kaakari ipankoki rowakae-yaari Jesús, ari ikaatakiri riyotaani-paeni eejatzi itsipa ikaatzi oyaata-piintziriri. Tema osheki shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki jataneen-tsiri, riyaatzi-tanaka osheki kaari-pero-shireri-paeni. Tema maawoeni rakiyotakiri Jesús ikaatzi oyaatakiriri.

¹⁶ Ikanta Inashitantaniri-paeni eejatzi Yotaantaniri-paeni, iñakiri Jesús rakiyotziri ikaatzi shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki, osheki eejatzi kaari-pero-shireri-paeni. Rojampitakiri riyotaani Jesús, ikantziri: “¿Iitaka itsipatan-tariri kaari-pero-shireri-paeni, itsipatakari eejatzi shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki?”

¹⁷ Ikemaki rirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyate atziri ipokashitziri aawintan-tatsiri, riima atziri kaari mantsiyatatsi tekatsi ikoyi rirori. Tema tee nopoka-shitziri naaka kameetha-shiretatsiri, tema nopoka-shita-tziiri kaari-pero-shireri nokaema-shireteeri rookaero kaari-perori.”

Ikenkithata-kotziro Jesús itziwenteeta

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

* 2:14 Leví = Mateo

¹⁸ Eenitatsi pokashita-kiriri Jesús, rojampita-paakiri ikantziri: “Itzita-piintakawo riyotaani Juan rowanawo, ari ikimitari riyotaani Inashitantaniri-paeni. ¿Iitaka kaari itzitantawo piyotaani eeroka?”

¹⁹ Ari rakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka itsipatee-tyaari aawakaa-chari, ¿arima itziwentee-tapaakyya? Kimitaka eero, tema osheki ikimoshireteetapaaki rowawaeteetyaa.

²⁰ Rooma paata, aririka rahaetakiri iimenteetari, aripaetera itziwentee-tyaari.

²¹ Tema apaani paejatoteentsiri ikithaateetari, aririka rowamatan-tee-tyaawo owakirari ojapeki, aritaki otzijaa-perotanaki aririka aminthata-nakyya owakirari ojapeki.

²² Ari okimitari eejatzi, tee ikametha-perotzi paejatoteentsiri mashitsi-naki rowantee-tyaari eeryaari imiriteetziri. “Aririka rowantee-tyaari, aritaki itzijaanaki, apaatashi-waetakyya imiriteetziri eejatzi mashitsi-naki. Tema apatziro ikameethatzi owakirari mashitsi-naki rowantee-tyaari.”

Ikenkithata-kotziro Jesús kitejeri imakoryaan-teetari

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Okanta kitejeri imakoryaan-teetari, ikinanaki Jesús pankirentsi-mashiki. Ari ijaperyaa-kita-nakiro riyotaani okithoki pankirentsi.

²⁴ Tee inimotziri Inashitantaniri-paeni, rojampitakiri Jesús, ikantanakiri: “¿Iitaka ijaperyaa-kitan-tawori piyotaani? Tema tee oshinetaantsitzi rantawaeteete kitejeri imakoryaan-teetari.”

²⁵ Akanaki Jesús ikantzi: “¿Tema piñaanata-kotziri pinkatharini David ikowityaa-waetan-takari aantawityaariri itashe, itsipayitakari ikaa-teeyini?”

²⁶ Tema ikyyaaki David tajorentsi-pankoki romperatajorentsipaetetantari Abiatar, rowakawo ratanteetari tajorentsita-tsiri, ipakiri eejatzi itsipayitakari. Tema tee oshinetaan-tsiwita rowaetyaawo, apatziro rowapiinta-yitawo Ompera-tajorentsitaawo-rewo.”

²⁷ Eekiro ikantana-kitzii Jesús: “Tema riitaki atziri-paeni kantakaan-tzirori otziman-takari kitejeri imakoryaan-teetari. Tema kaari kitejeri imakoryaan-teetari kantakaan-teroni itziman-takari atziri-paeni.

²⁸ Tema irika Itomi Atziri riitaki pinkathari-perotatsiri, rawijiro kitejeri imakoryaan-teetari.”

3

Atziri kijowakori

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Ikanta ikyyaapae Jesús kemijantaantsipankoki. Ari ijeekakiri atziri kijowakori.

² Ikowaeta-tziira iñahaeteri retsiyata-kota-kaeri mantsiyari kitejeri imakoryaan-teetari. Raminakoperoetakiri, omatantyaari ikanta-koteri.

³ Ari ikaemakiri Jesús kijowakori, ikantziri: “Pipoki, pojatenkyaa niyanki.”

⁴ Rojampitakiri ikaatzii piyowenta-kariri, ikantziri: “¿Otzimikama shinetaa-ntsita-tsiri anteri kitejeri imakoryaan-teetari? ¿Tema okameethatzi aneshironkatante, rooma kameethatatsi owamaante? ¿Tema okameethatzi antero rooperori, rooma kameethatatsi akaaripero-waete?” Tekatsi akatsini.

⁵ Raminanakiri Jesús piyowenta-kariri, owatsimaa-shiretanakiri iñaayitakiri kijoshireri ikanteeyini, ikantanakiri kijowakori: “Pampiryaa-wakotee.” Matanaka, akotsitane kameetha.

⁶ Ari ishitowae-yanakini Inashitantaniri ipiyotee-yakani, jataki ikenkitha-waeta-kaeri aapatziyariri Herodes, ikanteeyini: “¿Jempema akante-rika Jesús owamaan-tyaariri?”

Ipiyoteeta inkaari-thapyaaki

⁷ Ikanta ishitowanee Jesús, ikinanee inkaari-thapyaaki itsipata-naari riyotaanewo. Kijokiro rowanakiri Tepokiwani-jatzi, nampiyitawori ipatsiteki Judá-paeni,

⁸ Aapatziyaweni-jatzi, Kiraarini-jatzi, maawoeni nampiyitawori intatsikiro Pareenkaarini. Ikemaeyakini eejatzi Mapini-jatzi, Shimaa-jatzi, ikanteetzi: “Roñahantaki Jesús osheki kaari iñaapiinteetzi.” Pokaeyanakini iñeeri.

⁹ Rootaki ikantan-tanakariri Jesús riyotaani ramineniri pitotsi, eero ratsinakan-teetari.

¹⁰ Tema imatakiro Jesús retsiyata-kota-kaayitaki osheki. Otatsinkawirinikita-wakaaka mantsiyari ikoyi ipampitanta-wakyaari eepichokini rako.

¹¹ Ipoka-piinta-yitzi raahashireyitziri peyari, rotziwerowa-shitari Jesús, antawo ikaemanaki, ikantzi: “¡Eeroka Itomi Tajorentsi!”

¹² Eero riyotzi-tanteetari Jesús, ikijatha-yitanakiri.

Riyoshiitaki Jesús 12 Otyaantaa-rewo-paeni

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ikanta itonkaanaki Jesús ochempiki. Ari ikaemakaan-takiri ikaatzi ookimotakariri. Jateeyakini ikaatzi ikaemakaan-takiri.

¹⁴ Aripaete riyoshiitaki 12 itsipata-piintyaari, riitakiri iitakiri Otyaantaa-rewo-paeni, riitakiri rotyaanteri ikenkithata-kaantayite.

¹⁵ Ipajawyaakari retsiyata-kota-kaayiteeri rirori mantsiyari, ikaatzi raahashireyitziri peyari.

¹⁶ Irika ikaatzi riyoshiitakiri: Simón, iitakiri “Pedro,” (akantziri añaaniki aaka: “Kijori.”)

¹⁷ Kaakitapaaki Jacobo itomi Zebedeo eejatzi Juan, riijatzi rirentzi Jacobo. Iitakiri “Boanerges,” (akantziri añaaniki aaka: “Otomí ookatharentsi.”)

¹⁸ Kaakitapaaki Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, kaakitapaaka Simón, Kijakotan-taniri.*

¹⁹ Kaakitapaaki Judas Nampitsi-weri, pithoka-shityaarini paata. Ikanta ipokae Jesús pankotsiki.†

Kijimatziriri Ishire tajorentsi

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23)

²⁰ Ari ipiyowenta-waari osheki atziri-paeni, tee omateeya riyaaante rowaeyaa Jesús.

²¹ Eenitatsi kanteen-tsiri: “Shinkiwentaka Jesús.” Rootaki ipokantawitakari isheninka-paeni okaakiini, raaneerimi.

²² Areetee-yapaakani eejatzi Yotaantaniri ipoñayitaka Aapatziyaweniki, ikantapaaki rirori: “Irika atziri roshincha-tziiri

* **3:18** Kijakotan-taniri = cananeo = Owinteni-weri † **3:19** Iroka-paeni oweyaanta-paakawori ñaantsi-paeni, eenitatsi ojankina-yitaka eejatzi janta 3.20.

Nantatsiri, rootaki retsiyata-kota-kaantariri ikaatzi raahashiretziri peyari.”

²³ Ikanta ikemaki Jesús, ipiyotee-yakirini, roshiya-kaawenta-tziiniri okaatzi ikenkithata-kaeriri, ikantziri: “¿Eenitatsima Kamaari kaminaa-wakaa-chari eero ikamaaritanta?‡

²⁴ Aririka ikosheka-wakaeyaa atziri jempe ipinkathari-wentee-tziri, aritaki rookawenta-wakaakyaa.

²⁵ Aririka ikosheka-wakaeyaa atziri jempe ijeeka-wankota-wakaa, aritaki rookawenta-wakaakyaa.

²⁶ Ari ikantari eejatzi Kamaari aririka ikosheka-wakae-yaami, aritaki rookawenta-wakaakyaa, eero ishintsitzi, ari ithonkyaari.

²⁷ Tema aririka ikowaete ikoshiteeteri atziri shintsita-tsiri kameetha, otzimatyee reteeta-wakyaari roojoteeteri, eero imataneero ikijakowentyaawo rashiwitari, rayitee-tanakiri.

²⁸ Pikemi kyaariperota-tsiri nokanteri: ari rariperoteeri Tajorensi antayitzirori kaari-perori, ari ikimitahaeriri eejatzi theenka-tajorensitatsiri. Omaperotatya.

²⁹ Riima kijimata-kirini Ishire tajorensi, ashi rowaero eero rariperoteeri.”

³⁰ Rootaki ikantan-takari Jesús, tema ikantee-tatziiri: “Kamaarira irika.”

Riniro Jesús eejatzi rirentzi-paeni

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Ari areetapaakari riniro Jesús otsipatakari rirentzi-paeni, okaemakaan-tapaakiri, okatziya-paaka onkokiroeni.

³² Ikantawitakari ikaatzi piyowenta-kariri: “Ari opokiri piniro eejatzi pirentzi-paeni, okoyi oñeemi.”

³³ Ikantanaki Jesús: “¿Otzimikama niniroitari, itzimika nirentzitari?”

³⁴ Ari raminanakiri ikaatzi piyowenta-kariri, ikantzi: “Irika-paeni, riitaki nokimita-kahaari yeeyi, roojatzi nokimita-kahaari nonaanate.

³⁵ Ikaatzi antaneerori ikoyiri Tajorensi, riitaki nirentzitaari, rootaki notsirotaari eejatzi niniron-taari.”

4

Roshiya-kaawentziri Jesús pankiwae-rintzi

(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

¹ Ikanta ipiyanaa eejatzi Jesús inkaari-thapyaaki, riyotaan-tapae. Ipiyowentee-tawaari. Otetanaka pitotsiki, jeeka-kotaki niyankyaani eepichokiini, katziyee-yakani atziri-paeni ochereeteki ikemijantee-yirini.

² Tema okaatzi riyotaa-yitziriri, roshiya-kaawenta-tziiniri, ikantzi:

³ “Eenitatsi pankiwae-rintzi jatatsiri ipankiwaete.

⁴ Ikanta rooka-kitakiro iwankiri, eenitatsi ookakita-paenchari awot-siki, ipokapaaki tsmiereriki, rowapaakawo.

⁵ Eenitatsi otsipa ookakita-paenchari omapi-pookitzi tee otzima-perotzi kepatsi, intsipaete oshooka-witanaka. Tee otonta-pathatatzii kepatsi,

⁶ jampiya-shitanaki pankirensi ishintsita-paakira ooryaa, tema tee otzima-perotzi oparetha.

‡ 3:23 Kamaari = Yakatantaniri

⁷ Eenitatsi otsipa ookakita-paenchari kitochee-mashiki, anaanakiro kitochee oshookanaki. Tee okithokitzi, kamanaki pankirentsi.

⁸ Rooma otsipa ookakita-paenchari okameetha-pathatzi kepatsi, kameetha oshookanaki, kithokitanaki maawoeni. Tzimayitee okithoki apaani-paeni okaatzi shookaen-tsiri. Apaani shookapaen-tsiri, eepichokiini okithokitanaki, otsipa osheki pichokineenta-neentsiri, otsipa sheki-perota-neentsiri okithoki.”*

⁹ Eekiro ikantana-kitzii Jesús: “Okowa-perotatyaa iroka, otzimatyee pikemijantee-yawakini maawoeni.”†

¹⁰ Tema jateyeeni maawoeni atziri, ari ijeekaki Jesús itsipayitakari ikaatzi oyaayita-kiriri, eejatzi 12 riyotaani. Ari rojampita-nakiri Jesús ikaatzi itsipatakari, ikantziri: “¿Jempema okanta-kotaka okaatzi poshiyakaawentakiri inkaahanki?”

¹¹ Rakanakiri Jesús, ikantziri: “Ishinetee-takimiro eeroka piyotakoteero jempe okanta-kota ipinkathari-wentantee Tajorentsi. Riima itsipa-paeni, eero nokaman-tzitari rirori, apatziro noshiyakaa-wentayiteniri,

¹² ari okantyyaa

Eero iñaantawo ikemayi-witari.

Okantawitakyaa ikemijante, eero ikemathatziro,

Ari okantyyaa eero ipiya-shirentaa, tema eero ipeyakoe-teeri rirori.”

¹³ Eekiro rojampita-tziiri Jesús ikaatzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tema piyotawakiro noshiyakaawentakiri? Aririka noshiyakaawenta-kimiro otsipa, ¿jempe pikantyyaa piyotan-tyaawori?”

¹⁴ Tema irika atziri ookakita-kirori iwankiri, riitakira oshiyakaawentacha kamantantzirori iñaani Tajorentsi.

¹⁵ Eenitatsi kemawitawori ñaantsi, ipokapaaki Kamaari, imaejanta-kaapaakiri. Riityitakira oshiyakaawentziri ookakita-paenchari awot-siki.‡

¹⁶ Eenitatsi kemawitawori ñaantsi, ikemijantawita intsipaete. Roshiyakowitakawo ookakita-paenchari omapi-pookitzira, oshooka-witanaka intsipaete.

¹⁷ Tee riyotako-pero-tziro ñaantsi, tee ramawetziro ikemaatsi-wentanakawo ikemijantzi, rooka-nakiro. Roshiyakawo pankirentsi jampishiteen-tsiri kaari tzima-perota-tsini oparetha.

¹⁸ Eenitatsi itsipa kemawitawori ñaantsi, oshiyakaawentakiri ookakita-paenchari kitochee-mashiki.

¹⁹ Okantakaan-tziro iñaawenashiryayita otzimi-moteeri jaawiki-jato, ikenkishiryaa-kotawo rashaahantyyaa, rootaki ikowa-perotaki otzimi-moteeri maawoeni. Awijanakiro ñaantsi ikemawita-wakari, roshiyakawo pankirentsi kaari kithokita-tsini.

²⁰ Eenitatsi kemawakirori ñaantsi, oshiyakaawentakiri ookakita-paenchari okameetha-pathatzi kepatsi. Ikemijantanee, roshiyakotakawo apaani shookapaen-tsiri, tzimaneen-tsiri eepichokiini okithoki, otsipa osheki pichokineenta-neentsiri, otsipa sheki-perota-neentsiri okithoki.”

* 4:8 eepichokiini okithokitanaki = okaatzi 30 okithoki; osheki pichokineenta-neentsiri = okaatzi 60 okithoki; sheki-perota-neentsiri okithoki = okaatzi 100 okithoki † 4:9 okowa-perotatyaa = tzimatsiri ikempita ‡ 4:15 Kamaari = Yakatantaniri

*Okoñaata-koyitee omanako-witeen-chari**(Lc. 8.16-18)*

²¹ Ari ikantaki eejatzi: “Akoyi-rika ootyaari ootamento, ¿arima atapata-kotakiri? ¿Owakotzirima otapinaki? Teera. Tema owakotziri jenoki.

²² Ari okantyya okoñaata-kotan-teeyaari eejatzi omanako-yiwiteen-chari, ooñaawonteero kaari ikematha-witeeta paerani.

²³ Okowa-perotatyaa iroka, otzimatyee pikemijantee-yawakini maa-woeni.”

²⁴ Ikantanakiri eejatzi: “Paamaeyaawo okaatzi pikemakiri. Eenitatsi-rika pantzi-motantani, ari imaperoe-teemi paata eeroka. §

²⁵ Ikaatzi otzimi-motakiri, ari otzimimo-peroteeri osheki. Riima kaari otzimi-motzi, ari imaperoe-teeri raapithee-teeri okaatzi tzimimowitariri.”*

Roshiya-kaawentziro Jesús oshooki pankirentsi

²⁶ Ari ikantanaki eejatzi Jesús: “Eenitatsira okimitari ipinkathariwentantee Tajorentsi. Okimita-tyaari apaani atziri pankitzirori pankirentsi,

²⁷ imayi tsireniriki, ikanta ikakita-manee. Teemaeta riyotero jempe okanta oshookan-tanakari iwankiri.

²⁸ Apatziro oshooka-waetzi, etanakyawo oshitowanaki oryaani oshi, okanta opowaen-karyaanaki, tzimanaki osheki okithoki.

²⁹ Aririka ojampataki, monkaa-paeteta-paaka rowiikitan-teetyaawori.”

*Roshiya-kaawentee-tziro okithoki inchatu ryaani-kitatsiri**(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)*

³⁰ Ikantanaki eejatzi Jesús: “¿Oetaka oshiyari eejatzi ipinkathariwentantee Tajorentsi? ¿Oetaka noshiya-kaawente-miri?

³¹ Oshiyatyaawo aririka apankitero oryaani-kitatsiri okithoki. Okantawita oryaaniwita, †

³² aririka apankitakiro, oshookanaki, awijanakiro otsipa pankirentsi, ari antawotanaki otewa, ari imenkoshi-yityaari tsimereriki otsimankae-tyeera.”

*¿Oetaka roshiya-kaawentan-tawori Jesús ikenkitha-yitziri?**(Mt. 13.34-35)*

³³ Ari ikanta-piintatyaa Jesús roshiyakaa-wenta-yitziniri atziri okaatzi riyotaa-yitziriri. Eepichokiini-rika ikematha-yitero atziri-paeni, eepichokiini riyotaa-yiteri. Osheki-rika ikematha-yitero atziri-paeni, oshekira riyotaa-yiteri.

³⁴ Tekatsi apaani okaatzi ikamantantziri kaari roshiya-kaawentzi. Riima riyotaani-paeni, ikemathata-kaakiri okaatzi riyotaa-yitakiriri.

*Romaeriuro Jesús tampyaa**(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)*

³⁵ Okanta otsireniityaanaki, ikantaneeri riyotaani: “Jame amontyaa-hae intatsikirona.”

§ 4:24 Okaatzi kenkithata-kota-chari jaka, iroka okanta-kota: Eepichokiini-rika pikemijanta-wakiro nokanta-kimiri, eepichokiini piyoteero. Rooma pikemijanta-perotawaki-rika, osheki piyotawakiri, eekiro niyotakaa-perota-nakityeemiro. * 4:25 Iroka oshiyakaa-wenta-chari okaatzi ikenkithata-koetziri jaka: Ikaatzi yotawakironi niyotaa-kiriri, eekiro niyotakaa-perotana-kityeeri. Riima kaari kemijanta-wakironi niyotaa-witakariri, imaperoteeyaa eero riyoteero.

† 4:31 oryaani-kitatsiri okithoki = mostaza

³⁶ Tema jateeyeeni maawoeni piyowenta-kariri. Ari ijeekaki rirori pitotsiki, montyaa-kotee-yaani. Eenitatsi oyaatana-kiriri ikinakoyitanaki otsipaki pitotsi.

³⁷ Ari omapoka-paakari antawo tampyaa, antawo otamakaanaki, kitaata-paaka nijaa pitotsiki.

³⁸ Roo kanteencha Jesús, maatsi rirori opataki pitotsi, rotzii-totaka. Ari riyaaata-shiita-nakiri rowakiryahae-tapaakiri, ikantee-tziri: “¡Yotaanari! ¡Atsitsiya-kotatyee! ¿Tema okantzimoshireemi?”

³⁹ Piriintanaka Jesús, iñaanata-nakiro tampyaa, ikantziro: “¡Aritapaaki pitampyaataki!” Ikantzi-tanakawo inkaari eejatzi: “¡Pimaeryaate!” Awijanaki tampyaa, maeryaatanee inkaari.

⁴⁰ Ikantziri riyotaani: “¿Oetaka pithaawan-tanakari? ¿Tekirama pawentaa-perotana?”

⁴¹ Osheki ipinkathata-nakiri, ikamanta-wakahae-yanakani ithaawan-kakiini: “¿Iitatyaaakama irika romaeryan-tawori tampyaa, romaeryiro eejatzi inkaari?”

5

Gadara-jatzi raahashiretziri peyari

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Areetee-yakani intatsikironta inkaari, aatakota-paaki nampitsiki iiteetziri Gadara.*

² Roo raata-kowita-paaka, ishiya-shita-wakari raahashiretziri peyari ipoñaakawo kitataa-rewomashiki,

³ ari ijeekawaetziri rirori. Tee raawyeetziri roojowitee-tantari eshi-rotha.

⁴ Itzimpejiro roojowitee-tantari iitziki eejatzi rakoki. Tekatsira otsi-nampaerini.

⁵ Ashi royro maawoeni kitejeriki eejatzi tsireniriki, ikinayitzi ochempiki, kitataa-rewomashiki, ikaemawaetzi, otoyotakiri mapisheta-paeni.

⁶ Ikanta iñaawakirira ipokaki Jesús, ishiya-shita-wakari, rotziwerowa-shita-paakari.

⁷ Atawo ikaemapaaki, ikantzi: “¡Jesús! ¡Itomi Tajorentsi-perori! ¿Jempema pikantenaka? ¡Tee nokoyi powashironkaena!”

⁸ Tema ikijathata-paakiri Jesús, ikantapaakiri: “¡Piyaate peyari!”

⁹ Ikanta rojampita-nakiri, ikantziri: “¿Jempema piitaka?” Ari rakanaki peyari, ikantzi: “Noeta ‘Oshekyaantzi,’ tema osheki nokaateeyini.”

¹⁰ Eekiro ipankinawenta-nakityaari peyari, ikantziri: “Tee nokoyi potyaantena otsipaki nampitsi.”

¹¹ Ari ipiyotaka tyonkaarikiini osheki chaancho ishimokawaeteeyini.

¹² Ikanteeyini peyari: “Potyaantena janta chaanchoki.”

¹³ Ikantzi Jesús: “Pimatero.” Jatanaki peyari-paeni chaanchoki, raahashireta-paakiri, rootaki ishiyan-tanakari impeetaki, japokae-yapaakani maawoeni inkaariki, thonkaka ipiinkaki. Aamaaka ikaawita 2000 chaancho.

¹⁴ Ari ishiyee-yanakani aminakowentziriri chaancho-paeni, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamantakiri eejatzi maawoeni jeekayita-tsiri rowaneki. Pokaeya-nakini raminiro awijeentziri.

* 5:1 Gadara = Gerasa

15 Ipoka-shita-paakiri Jesús. Iñaapaa-tziiri raahashirewitari oshekyaaantzi peyari. Ijeekaki, kameetha ikantanaa, ikithaataa. Ari ithaawa-yanakini.

16 Ikaatzi ñaakiriri inkaahanki ikamanta-wakiri okaatzi awiji-motakiriri raahashirewitari peyari eejatzi chaancho-paeni.”

17 Ikantee-tanakiri Jesús: “Tee nokoyi pijeeki nonampiki, pamini jempe pikini.”

18 Ikanta rotetanaa Jesús pitotsiki, ipankinawenta-witawaari retsiyata-kota-kahaeri, ikantawita-waari: “Nokoyi noyaata-nakimi.”

19 Rakanaki Jesús, ikantzi: “Eero poyaataana, piyaatee pisheninkaki. Pikanta-paeri: ‘Rowawijaa-kotaana Tajorentsi, ineshironkataana Pinkathari.’ ”

20 Ari imatakiro irika retsiyata-kota-kahae-teeri, jatee inampiki iitachari Apipakoweni, ikamanta-paeri maawoeni atziri, ikantapaeri: “Retsiyata-kota-kahaana Jesús.” Ari ipampoyahae-tanakiri ikemaetzirira ikantayita-paeri.

Rishinto Jairo eejatzi tsinani pampitzita-kiriri ithaari Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Ikanta ipiyaa Jesús ipoñahaawo intatsikiro. Ipiyowenta-waari osheki atziri inkaari-thapyaaki.

22 Ari rareeta-paaka jewatatsiri kemijantantsipankoki iita Jairo. Iñaapaakiri Jesús, rotziwerowa-shita-paakari,

23 ikantapaakiri: “Okamatyee nishintyo. Nokoyi piyaate pipampitanyaaawo eepichokiini pako, etsiyata-koteeta.”

24 Ikanta riyataanaki Jesús, roo kanteencha royaata-nakiri osheki atziri, ratsinakimateeyakirini.

25 Okanta apaani tsinani ojokaawaeta-chari ira, okata-kotaki 12 ojar-entsi omantsiya-waetaki,

26 osheki raawinta-witee-takawo, othonkakiro tzimimo-witawori opinawenta. Atsipewaetashitakawo, eekiro omaperotatyaa omantsiyatzi.

27 Okemaki roori ikenkithata-koetziri Jesús. Okina-shita-nakiri itaapi-iki, opampitzita-paakiri eepichokiini ithaari.

28 Okanta-shiretzi: “Aririka nopampitzi-takiri eepichokiini ithaari, aritaki netsiyata-kotee.”

29 Apathakirotonaa etsiyatanaki ojokaawaewitawo ira. Okemawakiro owathaki roori tee okatsiwaetane.

30 Tema yotaki Jesús eenitatsi etsiyata-kotakaa-shitakari ishintsinka, ipithoka-shita-nakawo, rojampita-nakiri ikaatzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Iitaka pampitzita-kinawori noethaari?”

31 Rakanakiri riyotaani, ikantzi: “¿Tema piñiiri ratsinakimayitakimi atziri? Eekiro pikantatzii: ‘¿Iita pampitzita-kinawori?’ ”

32 Eekiro ramina-minata-nakitzii Jesús, iñaantyaariri pampitzita-kiriri iithaari.

33 Okanta iroka tsinani opinkathata-nakiri Jesús, ompetawaetanaka. Tema iyotzi rootaki retsiyata-kota-kahae. Iyaata-shita-nakiri, otziwerowa-shita-paakari, okamanta-kota-paaka.

34 Ikantanakiro rirori: “Tsinani, rootaki etsiyata-kota-kahaemiri pawentahaana. Kantacha piyaatee, pikimoshiretane, tema etsiyata-koteemi.”

³⁵ Tekira ithonkirootami Jesús iñaanatziro tsinani, areetapaaka poñeenchari ipankoki jewari, ikantapaakiri: “Kamaki pishinto. ¿Eero poñaashirenkiri yotaantaniri?”

³⁶ Ikanta ikemawaki Jesús ikantee-tapaakiri, ikantanakiri jewatakaan-tatziri kemijantantsipankoki, ikantziri: “Eero pithaawa-shiwaeta. Pawentee-na.”

³⁷ Tekatsi ishinete royaata-nakiri. Apatziro raanakiri Pedro, Jacobo, Juan. Riitaki Juan rirentzi Jacobo.

³⁸ Ikanta riyataki, areetaka ipankoki jewari. Iñaapaa-tziiri rakishiyeenka-mashitaka atziri-paeni, antawo riraa-kotee-yakawoni.

³⁹ Kyaapaaki Jesús, ikantapaakiri: “¿Litaka piraantee-yarini? Tee okami eentsi, omakoryaatzii.”

⁴⁰ Itheenka-shiryaawitee-takari Jesús. Romishitowa-paakiri maa-woeni. Apatziro ijeekanaki ashitawori eejatzi riyotaani-paeni. Ikyaa-shita-nakiro romaryahae-takirowa eentsi.

⁴¹ Roteya-wakota-paakiro, iñaanata-paakiro, ikantziri: “¡Talita cumi!” (Akantziri aaka: “Eentsi, pipiriinte.”)

⁴² Piriintanaa eentsi, anashitanaa. Tema tzimaki 12 ojarentsite, rootaki anashiwaetan-tanaari. Tema ipampoyeyanakironi ikaatzi ñaakirori.

⁴³ Ikantzi Jesús: “Pipiroota owanawo.” Ipoñaashita ikantanakiri eejatzi: “Teera nokoyi pikaman-tayiteri atziri-paeni.”

6

Ipiyaa Jesús Kashiyakaaweniki

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Ikanta ipiya Jesús inampiki, ari royaateeri riyotaani.

² Okanta apaani kitejeri imakoryaan-teetari, riyotaantaki Jesús kemijantantsipankoki. Ipampoyeyakirini ikaatzi kemiriri, ikanteeyini: “¿Litaka matakaa-kiriri irika riyota-nitantari, itajonka-wentantaki eejatzi?”

³ ¿Kaarima itomi kemitzirori incha-kota? ¿Tema riitaki otomi María? Añiiri Jacobo, José, Judas eejatzi Simón, riitaki rirentzi-paeni. ¿Kaarima atsipatari ritsiropaeni jaka?” Osheki itheenki-mawaetee-takiri.*

⁴ Rootaki ikantan-tanakari Jesús: “Ashi oyirotee ipinkathatee-tziri Kamantantaniri inampiki ijeekayitzira isheninka, eejatzi ipankoki rirori. Rooma otsipaki nampitsi, aritaki ipinkathatee-takiri.”

⁵ Ari okanta kaari okantan-tanaa Jesús roñaahantero ishintsinka janta. Apatziro retsiyata-kotakae apaani-paeni mantsiyari, ipampitantanakari eepichokiini rako.

⁶ Tema ipampoyeyanakirini Jesús ikaatzi kijoshire-waeta-tsiri, kaari kowatsini ikemijanteri. Rootaki ikinanta-nakari riyotaan-tayitzi otsipaki nampitsi okaatzi tzimayita-tsiri janta.

Rotyaan-teetziri 12 yotaa-rewo

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ikanta ipiyotakiri Jesús 12 riyotaani. Ipakiri ishintsinka. Imatanakiro rirori retsiyata-kota-kaayitziri raahashireyitziri peyari. Rotyaan-takiri, itsipata-waka-yitanakyaa ikaate apite.

* 6:3 Jacobo = Santiago.

⁸ Ikantawakiri: “Eero paanaki jempe oetyaa, eero paanaki powanawo, pithaate, eejatzi piyorikite, apatziro paanaki pikotzi.

⁹ Eero paanaki eejatzi otsipa pithaari. Apatziro panaki pikyaan-tari piitziiki.”

¹⁰ Ikantzi-tawakari eejatzi: “Aririka pareetakyaa pankotsi, ari pimaapaaki, roojatzi pawijan-takyaari otsipaki nampitsi.

¹¹ Eerorika raakameethee-tzimi, eerorika ikemijantee-tzimi, pawijapithateri. Potekaneero pipatsite piitziiki, rootaki riyotan-teetyaari tee ikemijantziri Tajorentsi. Riitaki imaperoete paata aririka raminakoe-teeri maawoeni rantayitakiri. Aritaki awijeero paata ikantee-takiri Paamaarini-jatzi eejatzi Katsimaaniri-jatzi. Kyaaripero.”†

¹² Ikanta riyaaate-yakini riyotaani Jesús ikamanta-yitakiri atziri rookaero ikaaripero-shire-waetzi.

¹³ Retsiyata-kota-kaayitaki raashiretziri peyari, ari ikimitakiri osheki mansiyari itziritan-takari yeenkantsi.

Ikamantakari Juan omitsiryaatan-taniri

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Ikanta pinkathari Herodes ikema-kotakiri Jesús okaatzi rantayitziri. Tema ikanteetaki: “Irika Jesús riitaki Juan Omitsiryaatan-taniri. Riitaki añahaatsi, rootaki otzimantari itajorenka.”

¹⁵ Itsipa kantayita-tsiri: “Eliás irika.” Ikanteetzi eejatzi: “Aamaa riitaki oshiyariri Kamantantaniri tzimita-chari paerani.”

¹⁶ Ikanta ikemaki Herodes ikantee-takiri, ikantanaki rirori: “Riitaki añahaatsi Juan nothatya-kaantakiri.”

¹⁷ Tema riitaki Herodes aakaantzi-takariri chapinki-paete Juan, roojota-kaantakiri, romonkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodías iinanta-witari Felipe, rirentzi rirori. Rootaki iinantaari Herodes.

¹⁸ Tema ikaminaa-witatyaaari paerani Juan irika Herodes, ikantawitari: “Tee okameethatzi payiteri iina pirentzi.”

¹⁹ Rootaki opoñaantari okijaneentziri Herodías, okowawitaka owamaakaan-terimi.

²⁰ Ari okanta romonkyaaakantantakariri Herodes. Roo kanteencha Herodes antawo ipinkathatakiri Juan, riyotzi kameetha-shireri irika, iiteshiretakaani Tajorentsi. Tee ikoyi rowamahaeteri. Tema okaatzi ikaminaa-witariri, okompitzimo-shiretakari Herodes. Ari ramawewitawo ikemijantziri.

²¹ Okanta apaani kitejeri, roemoshirenka-witawo Herodes itziman-takari paerani. Ipokaeyakini inampina-paeni, reewarita owayiri-paeni, eejatzi ikaatzi jewayita-tsiri Tepokiweniki. Owaeyakani.

²² Ari okyaapaaki ishinto Herodías rowaeyanira, otzironkapaaka, okameethatzi-motanakiri Herodes otzironkani, ari ikimiyitakiri ikaatzi itsipatakari rowaeyani. Ikantanakiro Herodes: “Ari nopakimi oetarika pikowa-kotenari.

²³ Eero namatawitzimi, riyotzi Tajorentsi kyaaripero nokantzi. Rootakirika pikowakiri okaatzi nopinkathari-wentziri, aritaki nopakimi kashetani.”

²⁴ Iyaata-shita-nakiro iniro, okantapaakiro: “¿Oetaka nokowakoteriri?” Okantanaki iniro: “Pikowa-koteri iito Juan Omitsiryaatan-taniri.”

† 6:11 Eeniyitatsi jankina-rentsi jempe tee ifeetziro oweyaantawori iroka ñaantsi jaka. inashiyita ñaantsi-paeni

²⁵ Piyapaaka ewankawo, okantapaakiri: “Nokoyi pipenawo iito Juan, powakinawo pajoshetakiki.”

²⁶ Antawo rowashiretakotanaka pinkathari. Roo kanteencha, tema maawoeni ikemaetakiri inkaahanki ikantakirori ewankawo, tekatsi ikinakaa-neero, otzimatyee ipiro okowa-kota-kiriri.

²⁷ Rotyaantaki owayiri ramakiniri iito Juan. Jatanaki owayiri jempe romonkyaaheetakiri Juan, ithatyaa-paakiri,

²⁸ ramakotakiro iito pajoshetakiki. Ipaetakiro ewankawo, aanakiniro iniro.

²⁹ Ikanta ikemaeyakini riyotaani Juan. Pokaeyakini, ikitateeri.

*Rowakaari Jesús 5000 shirampari
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)*

³⁰ Tema areeyitee-yaani rotyaantani, piyotapaa maawoeni jempe ijeeki Jesús, ikamanta-paeri okaatzi rantayitakiri, okaatzi riyotaantakiri.

³¹ Eekiro ipokae-yatziini atziri, piyayitacha itsipa. Tee omateeya riyaaata-paente eepichokiini Jesús rowaeyaa. Rootaki ikantan-tanakariri Jesús riyotaani: “Jame aate ochempi-mashiki, amakoryaa-wakiita eepichokiini.”

³² Oteteeya-nakani pitotsiki, jateeyakini.

³³ Roo kanteencha, osheki amina-kota-wakiriri riyaaatanaki, riyotawakiri riitaki. Shiyeeya-nakani ikineeyakini awotsiki, ipoñaanakawo nampitsiki-paeni. Riitaki eteeyakawoni rareetaka, piyotee-yapaakani.

³⁴ Ikanta rareeta-paaka Jesús, iñaapaa-tziiri ipiyotee-yakani. Retakoshiryaa-paakari. Tema ikimita-kityaari ipireetari eerorika itzimi aminakowenteerini. Riyotaa-yitapaeri eejatzi.‡

³⁵ Tema tsireniityaanaki, ipokapaaki riyotaani, ikantziri: “¡Yotaanari! Ajeekatziira ochempi-mashiki, tema tsireniityaaki.

³⁶ Pikaatero piyotaantzi, riyaaateeta atziri-paeni nampitsiki ramanante royaari, riyaaayite eejatzi ikowa-kowate owanawontsi owaantsiki-paeni.”

³⁷ Rakanaki Jesús, ikantanakiri: “Pipiri eeroka royaari.” Ikantzi: “¿Pikowatziima niyaate namananta-kite nowakae-yaariri? Otzimatyeeera antawaetemi ikaate 6 kashiri aantyaari osheki koriki amanantan-tyaari owanawontsi, owakaan-tyaariri maawoeni.”§

³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Jempe okaatzika owanawontsi ramaantakari atziri-paeni? Piyaate pamina-kitero.” Ikanta ramina-kitziro, ikantziri: “Eeni-tatsi ikaatzi apite shima eejatzi okaatzi 5 atanteetari.”*

³⁹ Ikantzi Jesús: “Poejeekiri maawoeni atziri eerimashaatakira katawoshi, piinashi-yityaari poejeeka-yiteri.”

⁴⁰ Ari imatakiri. Eenitatsi inashiyiteen-chari ijeekayitaki aamaaka ikaatzi 100 atziri, imataka eejatzi itsipa aamaaka ikaatzi 50 atziri. Ari ikantayita-kiriri, roejeekakiri maawoeni.

⁴¹ Ikanta raakiri Jesús irika shima eejatzi atanteetari, aminanaki inkiteki, ramanakowentakawo. Itzimpetowakiro tanteetari, ipayitakiri riyotaani, rowawijaa-kiniri rirori atziri-paeni. Ari ikimita-kiriri eejatzi apite shima, rantetaakari maawoeni.

⁴² Tema maawoeni rowaeyakani, kemaneentee-yakani.

‡ 6:34 ipireetari = owisha § 6:37 osheki koriki = 200 denario * 6:38 atanteetari = pan

⁴³ Rowiiteero okaatzi tzimahaanta-neentsiri, roteyiteeri shima eejatzi antaetetari okaatzi 12 kantziri jaayitapaachari.

⁴⁴ Aamaaka ikaatzi 5000 shirampari owaenchari.

Ranashitantawo Jesús inkaari
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Opoñaashita ikantaneeri Jesús riyotaani: “Peteeyaawo pimontyaha intatsikiro nampitsiki Shima-pankoniki.” Rowetha-yitawaari ikaatzi piyowenta-kariri, ikantawaari: “Kantacha piyaayitee nimaeka.”

⁴⁶ Ikanta riyaaatee-yeeni maawoeni atziri, tonkaanaki Jesús ochempiki ramanya.

⁴⁷ Tema tsirenitanaki, iweyaa-kotee-yaani riyotaani niyankyaani inkaari imontyaa-koteeyani. Apaniroeni ijeekaki Jesús ochempiki,

⁴⁸ ramina-kotakiri riyotaani, ishintsiiyi ikomateeyini oepiya-piyata-kotakiri tampyaa. Okanta okitejetzi-mataki, ipoka-shiteeri Jesús riyotaani-paeni ranashitan-taawo inkaari, ikina-shita-paeri itaapiiki, rooteentsi rawijanakirimi riyotaani-paeni.

⁴⁹ Iñaawaeri rirori, roshiyakaatzi shiretsi irika, kaemaeya-nakini,

⁵⁰ tema maawoeni otsinka-shiryaa-nakiri iñaawaerira. Roo kanteencha, iñaanata-paeri Jesús rirori, ikantapaeri: “Naaka pokaatsi, pitontashireyite eero pithaawan-tashitana.”

⁵¹ Otetapaa pitotsiki, awijeen-katanaki tampyaa. Ipampoyeeyanakirini riyotaani.

⁵² Tema tekiraata riyotakotziroota oshekyaan-takawori Jesús owanawontsi, okantakaan-tziro ikijo-shire-waeteeyini.

Retsiyata-kota-kaantzi Jesús Piyompi-shaariki
(Mt. 14.34-36)

⁵³ Areetee-yakani intatsikiro, ojeeki nampitsi iiteetziri Piyompi-shaari, roojota-paakiro pitotsi ochereeteki.

⁵⁴ Roo rayiitee-yapaa-kitziini pitotsiki, riyota-wakiri Jesús.

⁵⁵ Ikamanta-wakaanaka maawoeni nampitawori janta, ramakoe-tapaakiri mantsiyari romaryaha-mentoki. Jempe ijeekaki Jesús, ari ramakoe-tziniriri.

⁵⁶ Omatzitaka ikinayitaki ewonkiriki nampitsi, otzinkamiki nampitsi, eejatzi owaantsiki, rowakoe-tziniri mantsiyari-paeni awotsiki jempe riyomparita-piinteeta, ikantee-tziri: “Pishineteri mantsiyari-paeni ipampitawakiro eepichokiini opatzi-kaakiki pithaari.” Tema ikaatzi pampitzita-kiriri ithaari Jesús, etsiyata-koyitee.

7

Owaaripero-shiretziriri atziri
(Mt. 15.1-20)

¹ Ikanta ipokaeyakini Inashitantaniri itsipatakari Yotaantaniri-paeni, ipoñaayitaka Aapatziyaweniki. Ipiyotee-yapaakani ijeekakira Jesús.

² Tema iñaapaa-kitziiri riyotaani tee rantziro rameta-piinteetari iki-waakota aririka rowaeyaani. Ikiji-mata-paakiri.

³ Tema okaatzi ranta-piintziri Inashitantaniri-paeni eejatzi itsipa Judá-paeni, eerrorika ikiwaakota, eero rowaa. Rootaki rameta-piintakaripaerani iwaejatziteni, aririka ikoyi royaa, otzimatyee ikiwaakota-wakyaa.

⁴ Aririka rareeteeyaa ramananta-waetzi, tekira rowapae-yaata, ikiwaako-perota-paeyaa. Teera apaani okantyya rameyitari, ikiwayitzitawo eejatzi riraa-mento, ichomoni, ronkotsi-mento, imaantari, maawoeni.

⁵ Rootaki rojampitan-takariri Jesús, ikantziri: “¿Litaka ipeyakotan-takawori piyotaani riyotaa-yiteeri paerani awaejatziteni? Noñaapaakiri rowaeyani, tee ikiwaakotyya.”

⁶ Rakanaki Jesús, ikantzi: “Tema owapeyi-motan-taniri eerokapaeni. Eeroka ikenkithata-kotaki paerani Isaias, ikantaki rojankinariki: Ipinkathata-shitana ipaanteki atziri-paeni, Teemaeta roshiretana kameetha.

⁷ Aminaa-shita rotziwerowayita ipinkathatana, Riyotaanta-shitakawo rameyitari rirori.

⁸ Pipeyakotakawo eeroka Ikantakaantani Tajorentsi, pantashi-yitakawo rameyitari atziri-paeni. Pikiwayitziro pichomoni, piraa-mento. Osheki okaatzi pantashi-yitakari.”*

⁹ Ikantanakiri eejatzi: “Roo panta-perotaki rameyitari awaejatziteni, pitheen-kawaetakiro Ikantakaantani Tajorentsi.

¹⁰ Iroka ikantaki paerani Moisés rojankinariki: Pipinkathateeri pipaapate eejatzi piniro. Ikantaki eejatzi:

Ikaate yakaterini ipaapate eejatzi riniro, otzimatyee rowamayiteri.

¹¹ Roo kanteencha, pikanta-piinteyini eeroka: ‘Kameethatatsi akanteri ashiteeri: “¡Pawa! Nashita-kaakari Tajorentsi maawoeni noorikite, eero omata noneshironkatemi.”’†

¹² Ari pikantakari eeroka, okaatzi piyotaakiriri pisheninka rootaki kantakaariri kaari ineshironka-yitan-taariri ashitariri.

¹³ Apatziro pantashi-yitakawo rameteetari paerani, rootaki paminaa-shita-kaanta-kawori iñaani Tajorentsi. Ari pikanta-piintatyaa pantayitziro kimitakawori iroka.”

¹⁴ Rapiitakiro ikaemaeri Jesús maawoeni piyowenta-kariri, ikantziri: “Powayempi-yityaa, pikemathatan-tenari maawoeni.

¹⁵ Tema okaatzi rowaetari, tee owaaripero-shiretantzi. Rooma okaatzi añaawae-yitziri, omishitowa-yitziri inthomoenta, rootakira owaaripero-shiretan-tatsiri.

¹⁶ Okowa-perotatyaa iroka, otzimatyee pikemijantee-yawakini.”

¹⁷ Ikanta riyateeyeeni atziri, kyaapae Jesús pankotsiki. Ari rojampitakiri riyotaani, ikantziri: “¿Litaka poshiya-kaawentakiri?”

¹⁸ Rakanaki Jesús, ikantzi: “¿Pimatzi-takama eeroka-paeni tee otzimi-motzimi piyotani? ¿Tema piyotzi eeroka tee owaaripero-shiretantzi okaatzi rowaetari?”

¹⁹ Tekatsira okantero ashire, apatziro okiniro asheetoki, roojatzi oshitowan-tanee-yaari.” Rootaki riyotaan-takiri Jesús, tema tee okaaripero-tzi okaatzi rowaetari.

²⁰ Ari ikantanaki eejatzi: “Rooma aririka akenkishireeyaa antakaeri itsipa atziri kaari-perori, rootakira owaaripero-shiretan-tatsiri.

²¹ Tema inthomoenta ashireki akenkithashiryaa-koyitawo kaari-perori, kaari kinataantsi, mayempitaantsi, owamaan-taantsi.‡

* **7:8** Eeniyitatsi jankina-rentsi jempe tee iñaahetziro oweyaantawori iroka ñaantsi jaka: inashiyita ñaantsi-paeni † **7:11** ashitakaa-kariri Tajorentsi = Corbán ‡ **7:21** Iroka ñaantsi “koshitaantsi” añaayitziro jaka Jankina-rentsi 7.22, rooma otsipa-paeni janta 7.21: inashiyita ñaantsi-paeni

²² koshitaantsi, mashithataantsi, kaari-pero-shiretaantsi, amataw-itaantsi, mayempiryoo-kitaantsi, amakoneentaantsi, kijimataantsi, aja-haawentaantsi, majontzi-shiretaantsi.

²³ Tema okaatzi ikenkithashiryaa-piintakari atziri kaari-perori iroka, rootaki iñaantawori owaripero-shire-waetziri. Tema inthomoenta ishireki opoñaayitaka iroka-paeni.”

Awentaanka Owinteni-jato

(Mt. 15.21-28)

²⁴ Ikanta rawijanaki Jesús, jataki Mapiniki eejatzi Shimaaki. Ari ijeeka-paaki pankotsi, tee ikowawityaa ikemakoe-terimi. Teemaeta omata romana-kotyaa.

²⁵ Tema eenitatsi janta apaani tsinani, raahashiretziri peyari ishinto. Okema-kota-wakiri roori Jesús, iyaata-shita-nakiri, otziwerowa-shita-paakari.

²⁶ Kaari Judá-paeni iroka tsinani, Owinteni-jato iroka. Okantapaakiri: “Pinkathari, petsiyata-kotakaa-yinawo nishintyo, raahashireta-tziiro peyari.”§

²⁷ Ikantanakiro rirori: “Teera aapitha-tziri rowanawo eentsite apiri otsitzi royaawo, apatziro rowawo rirori roojatzi ikemantanakyaari.”*

²⁸ Opoñaashita akanaki tsinani, okantziri: “Omaperotatya pikantakiri Pinkathari. Roo kanteencha, rowapiintawo otsitzi okaatzi rookapeto-keerekiyitziri eenchaa-niki.”

²⁹ Ikantziri Jesús: “Ari okanta, omaperotatya pikantakiri. Kantacha piyaatee, ari piñaapaero pishinto, etsiyata-kotee roori.”

³⁰ Okanta iyaatee tsinani opankoki, oñaapaero ishinto omaryahaka omaantareki, etsiyata-kotee.

Retsiyata-kota-kahaeri Jesús matakempitari

³¹ Ikanta rowaanaa Jesús ijeekawita-paaka Mapiniki ikinaneero Shi-maaki, roojatzi rareetan-taari Tepokiweniki. Rootaki kepatsi iiteetziri janta Apipakoweni.

³² Ari ramaeta-kiniriri matakempitari, majontziyitatsiri eejatzi. Ikantee-tapaakiri: “Jesús, pipampitanta-wakyaari eepichokiini pako.”

³³ Ikanta raanakiri Jesús inteeneeni, rojaantan-takari rakoe-mpeki ikempitaki, itziritan-takari ishimori ineneki.

³⁴ Aminanaki inkiteki, ¿ishintsitanaki rañeenkatanaki,? ikantziri: “¡Efata!” (Akantziri añaaniki aaka: “piwitaryahae-yaata.”)

³⁵ Apathakirotananaa iwitaryaanaka ikempita, tee imajontzitanee eejatzi, matanaa iñaawaetzi.

³⁶ Ikantawitakari Jesús ikaateeyinira atziri-paeni: “Eero pikamanta-kotana.” Roo kanteencha ipiyathatakari, ikamanta-nakiri maawoeni atziri.

³⁷ Tema ipampoyeyanakirini Jesús, ikanteetzi: “¿Litaka okameethatantari rantziri irika? Ikema-kahaeri matakempi-witachari, iñaawaeta-kahaeri eejatzi majontziwitachari.”

§ 7:26 kaari Judá-paeni = grieho * 7:27 Rootaki rametee-yarini paerani Judá-paeni roshiya-kaawentantzi. Riitaki otsitzi oshiyaariri kaari Judá-paeni. Rootaki imatakiri paerani Jesús, tema roshiya-kaawentakiro tsinani rootaki oshiyaariri otsitzi, tema kaari isheninka. Riima isheninka-paeni Judá-paeni, riitaki oshiyaariri eentsi.

8

Rowakaari Jesús 4000 shirampari
(Mt. 15.32-39)

¹ Ikanta ipiyoteeyani osheki atziri, thonkapaaka rowanawo. Ikae-makiri Jesús riyotaani ikantziri:

² “Osheki noneshironkatakiri atziri-paeni, tema okaatzi mawa kitejeri ijeekae-yakini ikemijantana, tekatsi rowaeyaa.

³ Aririka notyaan-teeri, ari aakiri itashe awotsiki, tema eeniyitatsi poñaachari inteena.”

⁴ Rakanaki riyotaani, ikantziri: “¿Jempema ayika owakaeyaari jaka ochempi-mashiki?”*

⁵ Ari rojampitziri Jesús riyotaani, ikantziri: “¿Jempema okaatzika atan-teetari tzimatsiri?” Ikantzi riyotaani: “Eenitatsi okaatzi 7.”

⁶ Ari ikantakiri ikaatzi piyoteen-chari ijeekaeyini jaawiki. Raakiro 7 atanteetari, ramanakowentakawo. Itzimpetowa-yitakiro, ipayitakiri riyotaani, ipayitakiri rirori ikaatzi piyoteen-chari atziri.

⁷ Tzimi-tacha jempem-rika ikaatzi shimaa-niki. Ramanakowentakari eejatzi, riitaki ipaetakiriri eejatzi atziri-paeni.

⁸ Owaeyakani maawoeni, kemaeyakani. Rowiiteero tzimahaanta-paentsiri, ijaayitee okaatzi 7 kantziri.

⁹ Maawoeni owaenchari aamaaka ikaatzi 4000 shirampari. Ari rotyaanta-yiteeriri riyaaate.

¹⁰ Ikanta rotetanaa Jesús pitotsiki itsipata-naari riyotaani, montyaa-kotanaa intatsikironta oetaha Dalmanuta.

Ikowakoe-tziri Jesús itajonka-wentante
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Ikanta ipokaeyakini Inashitantaniri, iñaana-minthata-paakiri Jesús, ikoyi iñeero itajonka-wentante, rootaki riyotan-teetyaari omaperotatya opoñaawo itajorenka inkiteki, iñaanta-tyaari.

¹² Rañeenkatanaki Jesús, ikantzi: “¿Oetaka ikowantari iñeena notajonka-wentante irika-paeni? Eero noñaayi-maetari. Omaperotatya.”

¹³ Piyanaka Jesús, montyaa-kotanaa.

Shineya-kaerori atanteetari Inashitantaniri
(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ari ipeyakota-nakiro riyotaani rahaanta-nakyaami atanteetari, apatziro raamatsitanaki apaani janta ipitoki.†

¹⁵ Ari ikantzi Jesús: “Paamaeyaawo shineya-kaerori ratantari Inashitantaniri eejatzi rashi Herodes.”

¹⁶ Ari iñaanata-wakahaeyani riyotaani, ikanta-wakaa: “¿Rooma ikantan-teeri teera amaki atanteetari?”

¹⁷ Yotaki Jesús ikanta-wakaari riyotaani, ikantziri: “Tekira poshire-proteeyani eeroka, rootaki pikenkishiryaa-waetantari, pikanteeyini: ‘Teera amaki atanteetari.’ ¿Tekirama pikemathatee-yironi? Pikijoshireyitakimi.

¹⁸ Eeniwitacha poki tee piñaantzi. Eeniwitacha pikempita tee pikemi. ¿Tema pikenkishireero noshekyaaantakawori owanawontsi?

* 8:4 owakaeyaari, atanteetari = pan † 8:14 atanteetari = pan

¹⁹ Chapinki otzimawita atanteetari okaatzi 5, roo kanteencha nowakaaka ikaatzi 5000 atziri. Paayiteero tzimahaanta-paentsiri. ¿Jempema okaatzika kantziri pijaayiteeri?" Ikanteeyini: "12 kantziri."

²⁰ "Eejatzi nokimitakiro kaatsiri 7 atanteetari, nowakaaka ikaatzi 4000 atziri. ¿Jempema okaatzika kantziri pijaayiteeri?" Ikanteeyini: "7 kantziri."

²¹ Ari ikantziri: "¿Tekirama piyotakotziroota?"

Retsiyata-kota-kahaeri mawityaakiri

²² Areetaka Jesús Shima-pankoniki. Ramaeta-kiniri mawityaakiri, ikantee-tapaakiri: "Pipampitanta-wakyaari eepichokiini pako."

²³ Ikanta rakatha-wakota-nakiri Jesús irika mawityaakiri. Raanakiri othapiki nampitsi. Reewatakiri rokiki, ipampitantakari eepichokiini rako. Rojampi-tanakiri: "¿Kantacha pamine?"

²⁴ Ari raminanaki, ikantzi: "Aminawitaana, noñaawitaari atziri ranashiteeyani, roo kanteencha tee ikoña-perotzi, roshiyakawo inchato."

²⁵ Ikanta rapiitakiri ipampitziri rokiki, ramina-kahaeri. Ari retsiyata-kotanaki, koñaatanee ramini inteena, iñaaneero maawoeni.

²⁶ Rotyaan-teeri retsiyata-kota-kahaeri, ikantawaeri: "Eero pikinanee nampitsiki, tee nokoyi pikamanta-kotena."

Riyotaki Pedro: Jeepatzii-totaa-rewo irika Jesús

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷ Ikanta rowaanaa Jesús, itsipata-naari riyotaani, riyateero maa-woeni nampitsi jeekatsiri Cesarea-ki inampiiteki Filipino. Okanta niyanki awotsi rojampitakiri riyotaani, ikantziri: "¿Itaka ikenkithashiryaa-kotanari atziri-paeni?"

²⁸ Akaeyanakini riyotaani, ikantzi: "Eenitatsi atziri kantatsiri Juan Omitsiryataan-taniri eeroka. Ikantzi itsipa Elías eeroka. Eenitatsi kantayita-tsiri eejatzi, itsipa Kamantantaniri eeroka."

²⁹ Ikanta rojampita-nakiri rirori, ikantziri: "¿Jempema pikanteeyini eeroka?" Ari rakanaki Pedro: "Jeepatzii-totaa-rewo eeroka!"

³⁰ Ikantzi Jesús: "Eero pikamanta-kotana."

Ikenkithata-kotziro Jesús ikami

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ Ari retanakawo Jesús ikamantziri riyotaani okaate awiji-moterini Itomi Atziri. Ikantziri: "Antawo ikemaatsita-kaena Antaripero-paeni, reewari-paeni Ompera-tajorentsita-rewo, eejatzi Yotaantaniri-paeni, ari rowamaa-kaantenari. Roo mawatapaen-tsiri kitejeri, añahaana."

³² Ari ikantakiriri, tee romaniro. Ari raanakiri Pedro inteeneeni Jesús ikowawita ikaminayirimi.

³³ Ipithoka-pithata-nakari, raminanakiri itsipa riyotaani-paeni, ikijathata-nakiri Pedro, ikantziri: "Piyaate Kamaari. Tee poshoretawo eeroka ikowakaanari Tajorentsi, apatziro poshoretawo ikowa-piintziri atziri-paeni."‡

³⁴ Ikanta ikaemakiri Jesús ikaatzi piyowenta-kariri, ikaemakiri eejatzi riyotaani, ikantakiri: "Eenitatsi-rika kowatsiri itsipatena, rookaero ikowashi-yitari rantero, okantawityaa ikentakoe-teri, itsipatena.

‡ 8:33 Kamaari = Yakatantaniri

³⁵ Tema ikaatzi etakowaeta-chari rantayitziro ikowayitziro rirori, ari ipeya-shiteeyaa. Riima ikaatzi atsipewentawori rantaneero nokoyiri naaka, okantakaan-tziro ikemijantziro Kameethari Ŋaantsi, rootaki ikamawentan-takinari aritaki rawijako-shiretee.

³⁶ Aminaashi-waeta otzimi-motantzi owaahawontsi jaka kepatsiki, aritaki opeyakaa-shitan-teeyaa.

³⁷ ¿Kantachama ipinako-wenteetyaa eero ipeyashi-waetan-teeta?

³⁸ Tema ikaatzi kaaniwentanani naaka eejatzi okaatzi nokenkithata-koyitakiri, ari imatapaeri eejatzi Itomi Atziri ikaaniwenta-paeri paata aririka ipiye ramaero rowaneenkawo Ashitariri, eejatzi rashi Ronam-piripaeni tajorentsitaa-tsiri.”

9

¹ Ari ikantanaki eejatzi Jesús: {Mt 16.28 “Omaperotatyaa, eenitatsi pikaatziri jaka, tekira pikamiita aritaki} piñaakiro ishintsinka Tajorentsi jempe ikanta ipinkathari-wentantzi.”

Ishipakirii-motakiri Jesús riyotaani
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² {Mt 17.1 Okanta awijaki 6 kitejeri. Tonkaanaki Jesús ochempiki, raanakiri Pedro, Juan eejatzi Jacobo.} Ari ishipakirii-mota-kiriri.

³ Kitamaatana ithaari, tekatsi akimita-kaantyyaa okitamaata-nakira.

⁴ Iñaatziiri Elías itsipata-paakari Moisés, ikenkitha-waeta-kaapaakiri Jesús.

⁵ Ari iñaawaetanaki Pedro, ikantzi: “¡Yotaanari! {Mt 17.4 Omaperotatya okameethatzi pamakina jaka. Kameetha nowetsikimi mawa pipanko-sheta: Apaani pashi eeroka, apaani rashi Moisés, rashi apaani Elías.”}

⁶ Tema ithaawae-yanaki-tziini, rootaki iñaawaeta-shiwaetan-tanakari.

⁷ Ari opamanka-paakiri menkori. {Mt 17.5 Ikematzii iñaawaetee-tanaki menkoriki, ikanteetzi: “Notyomira irika netakoperotani.} Pikemijan-teeri.”

⁸ Ikanta ramina-pero-witee-yanaani, tekatsi iñaanee, apatziro Jesús.

⁹ Ikanta roerinkae-yaanira ochempiki, ikowa-kotakiri eero ikaman-tantziro iñaakiri roojatzi paata aririka rañahae. Tema irika Itomi Atziri ari rañahae ikamawita-kyaaha.

¹⁰ Rootaki eero ikamanta-kotantari, roo kanteencha osheki rojampita-wakahae-yakani rirori jempe oeta ikanta-kotziri Jesús, ari rañahae ikamawitakyaa.

¹¹ Ikanta rojampita-nakiri, ikantziri: {Mt 17.10 “¿Iitaka ikanta-kotziri Yotaantaniri-paeni, ikantzi: ‘Aririka ipoki-mataki Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki jewatapaen-tsini Elías ipoki?’ ”}

¹² Ari rakanaki Jesús, ikantziri: {Mt 17.11 “Omaperotatyaa ikantziri, riitaki jewatapaen-tsini Elías ipoki, itampatzika-shiretan-tapaaki.} ¿Jempema okantzika rojankinata-koetakina paerani? Tema okantzi: ‘Irika Itomi Atziri osheki ikemaatsi-waetyaari, osheki itheenka-waeteeteri.’

¹³ Pikemi nokante naaka: Areewitaka Elías. Osheki rowajankiteet-kakiri, imonkaatakiro okaatzi rojankinata-koeta-kiriri.”

Retsiyata-kota-kaeri Jesús eentsi raahashiretziri peyari
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 Ikanta rareetaari Jesús rookanakirira itsipa riyotaanipaeni, iñaapaa-tziiri ipiyowentakari osheki atziri eejatzi Yotaantaniri-paeni, osheki iñaana-minthatakiri.

15 Ikanta iñaawaerira ipokae Jesús, tee riyotee-yini jempe ikinapae, ishiya-shita-waari rowethata-waari.

16 Rojampita-paakiri Jesús, ikantziri: “¿Litaka piñaana-takotziriri?”

17 Akanaki apaani, ikantanaki: “Yotaanari, namatziimiri notyomi raahashiretziri peyari, tee omateeya iñaawaetee.

18 Ipoka-shita-paeri-rika, osheki rompaja-kaawaetari kepatsiki. Ishimore-paanteta-kaawaetziri, ratsikae-kiwaeta, ikijota-kaawaetziri. Nokanta-witakari piyotaani rowawijaa-koteenari, tee imatziri.”

19 {Lc 9.41 Rakanaki Jesús, ikantanaki: “Tee pikemijantee-yanitzi eeroka. ¿Jempema okaate nojeeki-mota-neemi, noñeero namaweyitemi? Pamakiri jaka pitomi.”}

20 Ramaeta-paakiniri. Ikanta iñaapaa-kirira peyari irika Jesús, antawo rompetata-kaanakari eentsi, tyaanaki, ipinaawaeta kepatsiki, ishimore-paanteta-kaanakiri.

21 Rojampita-nakiri Jesús ipaapate eentsi, ikantziri: “¿Jempe okaatzika retantanakari peentsite?” Ikantzi: “Ari ikantzita owakira reentsita-paaki.

22 Itaakaa-waewitakari paamariki, ipiinka-waetzi nijaaki, ikowatzii rowamayiri. Kantacha-rika pineshironkatena, pimatero.”

23 Ikantzi Jesús: “¿Oetaka pikantantari ‘Kantacha-rika...?’ aririka pikemijantane, aritaki omatakyaa maawoeni.”

24 Ari ishintsitanakiro ikaemanaki ipaapate eentsi, ikantanaki: “Kemijanta-witachana, terika nokemijanta-perotzi, pikemijantakaa-peroteena eeroka.”

25 Ikanta iñaakiri Jesús ipokaeya-paakini osheki atziri-paeni, ikijathata-nakiri peyari, ikantanakiri: “Kamaari, matakempita-takaantaniri. Pinteenaereyaari eentsi, eerowa pipiya-shitaari.”

26 Ari ishintsitanakiro ikaemanaki peyari. Ikamanata-kaanakiri eentsi. Osheki kantaneen-tsiri: “Kamaki eentsi.”

27 Ikanta rakatha-wakota-nakiri Jesús, ipirintakiri. katziyanaa.

28 Ikanta ikyaapaaki Jesús pankotsiki, ari rojampita-kiriri riyotaani apaniroeni, ikantziri: {Mt 17.19 “¿Litaka kaari nomatantari naaka notsinampaeri peyari?”}

29 Ikantzi Jesús: “Omaperotatyaa ishintsitzi irika peyari, okowatyaa oetziñaarikotyaaawo amanyaa, atzi-wentyaari eejatzi.”*

Rapiiteero Jesús ikamanta-kota ikami-motante

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 Ikanta rowaanaa Jesús, ikinayitane Tepokiweniki. Teera ikoyi ikema-koteri atziri-paeni.

31 Tema riyotaa-yitakiri riyotaani, ikantayitzi: “Rooteentsi raakaan-teeteri Itomi Atziri. Ari rowamahaeteri. Roo mawatapaen-tsini kitejeri, aritaki rafahae eejatzi.”

32 Roo kanteencha tee ikemathatee-yironi okaatzi ikantawitariri. Tekatsi kowatsini rojampiteri.

* 9:29 Eeniyitatsi jankina-rentsi jempe tee iñeetziro oweyaantawori iroka ñaantsi jaka. inashiyita ñaantsi-paeni

Jempe itzimi riiperota-tsiri

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Areetee-yaani nampitsiki Capernaum. Ikanta ijeekae-yapaenira pankotsi, rojampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Itaka pikanta-wakaari inkaahanki awotsiki?”

³⁴ Ari imaeeritee-yakini riyotaani. Tema ikanta-wakaa-wenta-tyaawo inkaahanki itzimi-rika riiperota-tsiri.

³⁵ Jeekanaki Jesús, ipiyotakiri 12 riyotaani, ikantziri: “Aririka pikoyi piriiperote, poshiya-kotyaaari jempe ikanta omperataa-rewo, tema tee iriiperotzi rirori.”

³⁶ Ramaki apaani eentsi ijeekae-yakinira, ithomaakiri, ikantzi:

³⁷ {Mt 18.5 “Ikaatzi aakameethateeriri oshiyakariri eentsi rawentaana, naaka raakameethataki.} Ari okimitari eejatzi, aririka paakameethatakina naaka, oshiyawaetakawo riitaki paakameethata-neemi otyaanta-kinari jaka.”

Ari atsipatari kaari kijaneenteeri

(Lc. 9.49-50)

³⁸ Ari ikantanaki Juan: “Yotaanari, noñaaki chapinki apaani atziri paeriirori piwaero, rowawijaa-kotakiri raahashiretziri peyari. Teera añeeri atsipatyaari jaka, nooka-kaakiri.”

³⁹ Ikantzi Jesús: “Eero pooka-kaerimi. Tema ikaatzi tajonka-wentan-tatsiri ipaeriirowa nowaero, ero ikiji-mataana ojamaniityaaki.

⁴⁰ {Lc 9.50 Tema ari atsipatari kaari kijaneenteeni.}

⁴¹ Aririka ikaminthahaetemi, ikanteete: ‘Nopakotemi nijaa okantakaan-tziro rashiteemi Jeepatzii-totaa-rewo,’ riitaki ipineeteeri paata. Omaperotatya.”†

Eero pantakaan-tziro kaari-perori

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² “Itzimi-rika antakaa-kirini kaari-perori kimitaariri eentsi rawentaa-kinaha, aritaki rowajankitee-teeri. Roo kameethatatsi ithatakae-tenirimi mapi ikentsiki, rowiinkae-teri inkaariki, ari okantyaero ero ikaariperota-kaantanta.‡

⁴³ Rootakirika pako kaariperota-kaemiri, pookaero ari okantyaero pawajakotan-teeyaari, pikimita-kantero pithatyaa-tyeeromi pako. Roojatzi piyaaponchokitanteeyaari inkiteki. Tema tee okameethatzi otzimawita apite pako rootaki piñaanteyaawori paata rookaeteemi sharinkaweniki ashi powaero janta pitahaeyaa,

⁴⁴ jempe tee ikaamanitapae chowitsi janta, jempe tee otsiwakanitapae paamari.§

⁴⁵ Rootakirika piitzi kaariperota-kaemiri, pookaero ari okantyaero pawajakotan-teeyaari, pikimita-kantero pithatyaa-tyeeromi piitzi. Roojatzi piyaaponchokitanteeyaari inkiteki. Tema tee okameethatzi otzimawita apite piitzi rootaki piñaanteyaawori paata rookaeteemi sharinkaweniki ashi powaero janta pitahaeyaa,

⁴⁶ jempe tee ikaamanitapae chowitsi janta, jempe tee otsiwakanitapae paamari eejatzi.

† 9:41 rashiteemi: waerontsi ‡ 9:42 mapi = mapi itoonkan-teetari § 9:44 Eeniyitatsi Jankina-rentsi jempe tee ifeetziro iroka-paeni ñaantsi. inashiyita ñaantsi-paeni

⁴⁷ Rootakirika poki kaariperota-kaemiri, pookaero ari okantyya pawijakotan-teeyaari, pikimita-kaantero pikitho-kiryaa-tyeeromi poki. Roojatzi piyaa-pityaakitan-teeyaari inkiteki. Tema tee okameethatzi otzimawita apite poki rootaki piñaanteyaawori paata rookaeteemi sharinkaweniki ashi powaero janta pitahaeyaa,

⁴⁸ jempe tee ikaamanitee chowitsi janta, jempe tee otsiwaka-nitee paamari eejatzi.

⁴⁹ Tema paamariki iñaantee-temi maawoeni, ikimita-kaantee-temiro jempe ikanta ikatyokae-tziri ratsipeta-kaetani.

⁵⁰ Kameetha okanta tziwi okatyotzi. Roo kanteencha aririka rowaeteetero oetarikapaeni, eero okameethatzi ikatyokan-teetyaawo. Ari pikanta-neeyaari eeroka otzimatyee pikimita-kotee-yaawo tziwi-perori, paapatziya-waka-yiteeyaa, tema tee okameethatzi pitzima-wenta-wakaeyaa.”

KAMEETHARI ÑAANTSI ROJANKINA-TAKIRI LUCAS

Rowetheetari Teófilo

¹ Osheki kowawiteencha rojankinateromi okaatzi awijimo-yitakaeri.

² Ikowaetaki ithotyahaetero okaatzi riyotaa-yitakaeri ñaaperoyita-kirori owakirani ikaatzi kamanta-kaerori iroka ñaantsi.

³ Ari nokimitakari eejatzi naaka Teófilo. Tema nomampaakawo eentsikiroeni jempe okanta opoñaan-tanakari, rootaki nojankinatan-tzimirori eeroka okaatzi awijayiteen-tsiri.

⁴ Ari okantyya piyota-kotan-tyaawori kameetha okaatzi riyotaa-witeet-takimiri.

Ikamantanteetzi itzimi Juan

⁵ Paerani, ipinkatha-ritantari Herodes iipatsiteki Judá-paeni, ari ijeekiri apaani Ompera-tajorentsitaa-rewo iita Zacarías, riitaki icharinini Abías. Rooma iina oeta Elisabet, rootaki ijawoni Aarón.

⁶ Kameetha-shireri ikanteeyani apitekiro-paeni ipinkathatziri Tajorentsi. Ranta-piintziro maawoeni Ikantakaantani eejatzi ipinkakaantani, tee otzimawaetzi rantani.

⁷ Roo kanteencha tee itzimi itomi-paeni, tema maaniri iroka Elisabet. Antyashiparitee-yakani apitekiro-paeni.

⁸ Okanta paata, monkaatapaaka kitejeri imateero ikaateeyini rompera-tajorentsitaa-rewotzi Zacarías.

⁹ Tema rootaki rameteeya-piintarini Ompera-tajorentsitaa-rewo, ikimita-kaantawo iñaaryaateeta, ari riyoteetzi riitaki Zacarías kyaatsini tajorentsi-pankoki itayiniri Tajorentsi kajanka-pathari.

¹⁰ Piyotee-yachani ikaateeyini onkokiroeni ramaneeyani itayitzirowa kajanka-pathari.

¹¹ Ari roñaaha-kariri Zacarías Ronampiri Tajorentsi, ikatziyi-mota-paakari rakoperoki itayirowa kajanka-pathari.

¹² Ikanta iñaawakiri, antawo ipampoyaanakiri ithaawan-tanakari.

¹³ Ari iñaawaetanaki ronampiri Tajorentsi, ikantzi: “Zacarías, eero pithaawantana. Tema ikemaeta-kimiro pamanani. Aritaki piñaakiro piina Elisabet, itzimi eentsite. Riitaki piiteri Juan.

¹⁴ Aririka itzimaki pitomi, osheki pikimo-shire-wenter, ari ikantzi-tyaari eejatzi atziri-paeni.

¹⁵ Tema riiperori ikantakae-yaari Tajorentsi. Eero pimira-kaeri kachoyita-tsiri ishinkiteetari. Tema ijeekan-tzitakari Ishire tajorentsi tekira itzimiita.

¹⁶ Ikenkishiryaa-kaayitee-yaari osheki Israel-paeni ipiya-shire-yitee ikemijanteeri Awinkatharite Tajorentsi.

¹⁷ Riitaki jewateerini Awinkatharite. Ikantakaa-kyaari itajorenka Kamantanta-nirini Elías, aritaki roepiya-shireteeri ikaatzi ipapateteetari, osheki ikowaperoteeri itomi-paeni. Aritaki rotsimaryaa-shireta-kahaeri katsima-shireri, rowetsika-shireta-kaanteeyaa ikemijanteeri Awinkatharite.”

¹⁸ Rakanakiri Zacarías irika ronampiri Tajorentsi, ikantziri: “¡Ari! ¿Jempema okantyaaya niyotan-tyaawori pikanta-kinari? Tema antya-shiparitakina naaka, eejatzi okimitakari noena.”

¹⁹ Ikantzi ronampiri Tajorentsi: “Naakataki Gabriel, jeeki-motziriri Tajorentsi. Riitaki otyaanta-kinari nokaman-temiro iroka Kameethari Ñaantsi.

²⁰ Roo kanteencha, okantakaawo pitheen-kakiro noñaani, ari piki-jopaantetaki nimaeka roojatzi omonkaatan-takyaari okaatzi nokantakimiri.”

²¹ Jeekaeya-tsini isheninka-paeni onkokiroeniki royaawentee-yarini Zacarías. Ikanta-wakahaeyani: “¿Litaka rojamanitantari Zacarías tajorentsi-pankoki?”

²² Ikanta ishitowa-witapaaha Zacarías, tee omata iñaawaetapae, rooko-rooko-waeta-shitapaaka. Ari riyotanaki ikaateeyini eenitatsi iñaakiri tajorentsi-pankoki. ashi rowanakiro ikiyo-paantetanaki.

²³ Roojatzi imonkaatan-taawori kitejeri ijeeki tajorentsi-pankoki, ja-tee ipankoki rirori.

²⁴ Okanta paata, motzitaki Elisabet iina Zacarías. Osheki okenk-ishiryaaka, tee oshitowae opankoki ikaatzi 5 kashiri omaerentaka, okanta-shiretzi:

²⁵ “Rootaki inintakaa-kinari Tajorentsi, eero imaninta-shiryaa-waetantana nosheninka-paeni.”

Itziman-takari Jesús

²⁶ Ikanta imonkaata-paaka kashiri 6, rotyaan-teeri Tajorentsi ronampiri Gabriel nampitsiki Kashiyakaa-weniki jeekatsiri Tepokiweniki,

²⁷ iñeero tsinani kaari yoterini shirampari, iitachari María, tema rootaki ikashiyakari iinantyaari ewankari José, riitaki icharini pinkatharini David.

²⁸ Ikanta ikyaapaaki ronampiri Tajorentsi ojeekira María, ikanta-paakiro: “¡Nowethatzimi tsinani, itsipateemi eeroka Awinkatharite. Paw-ijayiteero otsipa tsinani-paeni ineshironka-peroteemi!”

²⁹ Okanta oñaawakiri ronampiri Tajorentsi iroka María, antawo opampoyaanakiri, roojatzi owanakiro okaatzi ikantapaa-kirori rowethata-paakawo.

³⁰ Ari ikantziro ronampiri Tajorentsi: “María, eero pithaawantana, ineshironkatani eeroka Tajorentsi.

³¹ Aritaki piñaakiro pimotozite, itzimi peentsite. Riitaki piiteri Jesús.

³² Riitaki materoni riiperotatsini, iiteeteri Itomi Jenoki-jatzi. Tema riitaki ipinkatha-ritakaeri Tajorentsi, ikimitaakiri paerani icharinini David ipinkatha-ritakaakiri.

³³ Riitaki pinkathari-wenteerini ikaatzi icharini-yitaari picharinini Jacob, ashi rowaero ipinkathari-wentantee rirori.”

³⁴ Ari ojampita-nakiri María, okantziri: “¿Jempema okinika nomotzite, tee noñiiri shirampari?”

³⁵ Rakanakiro ronampiri Tajorentsi, ikantziro: “Rootaki kantakae-yaawoni Ishire Tajorentsi. Tema ipamankan-tatyeeiro ishintsinka Jenoki-jatzi, kimitapaa-kyaaawomi opamankantzi aamparentsi. Rootaki iitantyaari pitomi, Itomi Tajorentsi.

³⁶ Ari okimitakari pisheninka-thori Elisabet, ikantawiteetari maaniri, okantawitaka antyashipawo-witaka roori, tema motzitee. Okata-kotaki 6 kashiri.

³⁷ Tema tekatsi kompitzi-motyaarini rirori Tajorentsi.”

³⁸ Ari okantanaki María: “Naakataki romperatani Pinkathari, imate-nawo okaatzi pikanta-kinari.” Roojatzi ipiyanta-naari ronampiri Tajorentsi.

Iyaataki María areetawo Elisabet

³⁹ Okanta otsipaki kitejeri, intsipaete iyaatanaki María tonkaariki ojeekayitzira inampi Judá-paeni,

⁴⁰ roojatzi areetan-takari ipankoki Zacarías, owethata-paakawo Elisabet.

⁴¹ Okanta okemawakiro Elisabet owethata-paakawo María, ishe-watanaka omotzitakiri. Tema okantakaa-nakityaawo Elisabet Ishire tajorentsi,

⁴² oshintsitanakiro oñaawaetanaki, okantanaki: “Eerokataki awijirori otsipa tsinani-yitatsiri itajonka-wentee-takimi. Ari ikimityaari eejatzi pitomi-paeni.

⁴³ ¿Itaka pipoka-shitan-tanari riniron-tyaari Nowinkatharite?

⁴⁴ Tema nokemawakimi piwethata-paakina, ishewatanaka nomotzi-takiri ikimo-shiretanaki.

⁴⁵ Ari pikimoshiretziiteeya eejatzi eeroka pikemijantakira, tema ari-taki omonkaateeyaa okaatzi ikowakaa-kimiri Awinkatharite.”

⁴⁶ Opoñaashita okantanaki María:

Antawo noweshiryaaawentee-yaari Noyinka-tharite,

⁴⁷ Osheki nokimoshire-wenteeri Tajorentsi owawijaako-shireteenani.

⁴⁸ Tema iñaakina okantawita nashironkaa-waeta, tema naaka romper-atani,

Ikantee-teena naaka: Antawo itajonka-wentee-takiro.

⁴⁹ Tema antawo rantzi-mota-kinari matzirori otzimi ishintsinka.

¡Tajorentsi iroka iwaero!

⁵⁰ Ashi rowaero ineshironka-yiteeri ikaate icharinin-teetyaari paata, Itzimi-rika pinkatha-yiteerini.

⁵¹ Rootaki ishintsinka imatanta-yitakari.

Ithonki-teeri ikenkishiryaa-witari ranterimi kantakaa-pero-waeta-chari.*

⁵² Ikaatzi pinkathari-witachari, ikantakaan-takiro Tajorentsi eero riyaaata-kaantawo ipinkatharite,

Riitaki ñaaperota-kaayitariri ikaatzi tsinampa-shiryaa-witachari.

⁵³ Rashaahanta-kaayitari ikaatzi tashe-neenta-waeta-tsiri,

Riima ikaatzi ashaahanta-witachari raapitha-yiteeri tzimimo-witariri romishitowae-takiri.

⁵⁴ Ineshironkateeri Israel-paeni, tema romperatani irikapaeni.

Tee ipeyakotziri ineshironka-yitziri,

⁵⁵ Tema rootaki ikashiya-kaakiriri paerani awaejatziteni,

Retanari Abraham eejatzi ikaate icharinin-tayitee-yaari kanteetaa-chani.

⁵⁶ Ari ojeekimo-waeta-paentziro María iroka Elisabet ikaatzi mawa kashiri, roojatzi opiyantaari opankoki roori.

* 1:51 ishintsinka = rako

Itziman-takari Juan omitsiryaatan-taniri

⁵⁷ Okanta paata, tzimaki Elisabet otomi.

⁵⁸ Ari ipokaeyakini osheninka-paeni ikimo-shire-wentee-yironi, tema riyotee-yakini antawo ineshironkatakiro Tajorentsi.

⁵⁹ Ikanta imaakotapaaki 8 kitejeri eenchaa-nite, raanakiri itomeshitaa-niteeteri. Ari ikowawiteetaka iiteeterimi Zacarías, raakoteri iwaero ipaapate.

⁶⁰ Teemaeta okoyi riniro, okantanaki roori: “Eero iita Zacarías, iityaa Juan.”

⁶¹ Ari ikantee-tanakiro: “¿Iitakakyyaa? Tema tekatsi pisheninka iitachani Juan.”

⁶² Tema rookota-shitee-takanari Zacarías rojampitee-tziri jempe ikoyiro iiteri.

⁶³ Ari rookotanaki Zacarías incha-kota ramaeteniri. Ari rojank-inatakiri, okantzi: “Juan iityaa.” Ari ipampoyee-yanakini ikaatzi ojampita-kiriri.

⁶⁴ Ari romapoka-shitanaa iñaawaetanee Zacarías. Antawo ipinkathatanakiri Tajorentsi, iweshiryaa-wenta-nakari.

⁶⁵ Tema antawo ipampoyee-yanakini maawoeni isheninka-paeni Zacarías. Ithonka ikemakoe-tanakiri maawoeni tonkaariki-paeni iipatsiteki Judá-paeni.

⁶⁶ Ari ikenkishireyanakani ikaatzi kemakowenta-kiriri, ikanteeyini: “¿Jempema iityaaka paata irika eenchaa-niki?” Tema raminakowentakiri Awinkatharite irika eenchaa-niki.”

Ikamantantakiri Zacarías

⁶⁷ Ikanta Zacarías, ashitariri eenchaa-niki, okantakaa-nakari Ishire Tajorentsi ikamantantanaki, ikantzi:

⁶⁸ Ajahaawenteeteeyaari Awinkatharite Tajorentsi, Itajorentsite Israel-paeni,

Ipokaki retsinaryaa-koyitee ikaatzi rashiyitari rirori.

⁶⁹ Rotyaan-takaeri riiperori Owawijaa-kotan-taniri, Riitaki isheninkaete icharini David, romperatani.

⁷⁰ Rootaki ikamantantakiri paerani tajorentsita-tsiri Kamantantaniri-paeni.

⁷¹ Riitaki owawijaa-koyiteeniri itzimawita osheki kijaneenteeri.

⁷² Tema ineshironkatee imonkaateero ikantakiri paerani awaejatziteni, Oshireki rowakiro tajorentsita-tsiri ikashiya-kaakiriri paerani.

⁷³ Tema ikanta-perotakiri paerani acharinini Abraham, Okaate ikashiya-kaeyaariri.

⁷⁴ Rookakaa-wentee itzimayiwita kijaneenta-yiteeri, Tekatsi athaawan-tawaeteeyaa akemijanteeri rirori.

⁷⁵ Akiteshireyitee. Akameetha-shirewenteeri maawoeni kitejeri.

⁷⁶ Rooma eeroka notyomi, iiteetemi Iyamanta-nirite Jenoki-jatzi.

Tema eerokataki jewateerini Awinkatharite, powameethateeniri jempe ikinayitanaki.

⁷⁷ Eeroka kamanteerini asheninka-paeni, riyotan-teeyaari riitaki owawijaa-kotan-taniri.

Riitaki peyakoteerini ikaaripero-shireta-waewitaka.

⁷⁸ Tema antawo okantaka ineshironkatee Tajorentsi,

Rotyaan-takaeri poñaachari inkiteki ikimita-kota-paakawo owakira okitejeta-manee.

⁷⁹ Ikoñeetyaa-koteeri jeekayita-tsiri otsirenikaakitizira. Ikoñeetyaa-koteeri ikaatzi otsiman-kakowitakari raampari yotakaan-tatsiri riyaaatee-tateera sharinkaweniki.

Riitaki thaamenta-kaayiteeni anashitan-teeyaawo awotsi ijeekan-teetari kameetha.

⁸⁰ Tema thamentacha ikimotatzi eenchaa-niki, aawyaa-shirewaetaki. Ari ijeekawaetzi ochempi-mashiki, roojatzi omonkaatan-takari roñahae-yaari isheninka-paeni Israel-paeni.

2

Itziman-takari Jesús

(Mt. 1.18-25)

¹ Ikanta paata César Augusto, iwinkatharite wirakocha-paeni, ikan-takaantaki rojankinata-kotyaa maawoeni atziri-paeni.

² Aripaete omapokaka rojankinata-koetyaa reewatantari Cirenio janta Tonkaeroniki.

³ Ari riyaaatee-yakini maawoeni atziri rojankinata-koyityaa inampiki jempe ipoñaayita paerani icharini.

⁴ Rootaki itonkaan-tanakari rirori José, ipoñaanaka Kashiyakaa-weniki jeekatsiri Tepokiweniki, riyaaero jempe itzimaki paerani pinkatharini David, iiteetziri Owapankoni jeekatsiri iipatsiteki Judá-paeni. Tema irika José riitaki icharini pinkatharini David.

⁵ Ari rojankinata-kotyaaari rirori eejatzi iinathori María ikashiyakari iinantaawo, tema motzitaki roori.

⁶ Ikanta rareetee-yakanira Owapankoniki, ari omonkaataka otzimaanitan-tyaari María.

⁷ Ari itzimakiri etakawori otomi. Oponatakiri, omaryaakiri rowamentoki piratzi, tema tee oñaapaaki jempe omaapaaki.

Ronampiripaeni Tajorentsi eejatzi Kakiwentziriri ipira-paeni

⁸ Eenitatsi aminakowentziriri ipira-paeni inteena ojekaneentzi nampitsiki Owapankoni, roetziñaarikotawo tsireni-riki ikakiwentziriri ipira-paeni.*

⁹ Riitaki roñaahakari Ronampiri Tajorentsi. Tema ikoñeetyaa-kotanta-paakari rowaneenkawo Tajorentsi. Antawo ithaawan-teeya-nakarini.

¹⁰ Ari iñaanata-paakiri, ikantziri: “Eero pithaawantana, namatziimi Kameethari Ñaantsi, rootaki oemoshirenkaerini maawoeni atziri.

¹¹ Tzimakira nimaeka Owawijaa-kotan-taniri inampiki pinkatharini David, riitaki Jeepatzii-totaa-rewo Awinkatharite.

¹² Iroka piyotan-tyaariri: Ari piñaakiri iponeetakiri eenchaa-niki romaryahae-takiri rowamentoki piratsi.”

¹³ Romapoka-shita ikoñaata-paaki osheki inkite-weri itsipata-paakari ronampiri Tajorentsi, iweshi-ryaawenta-paakari Tajorentsi, ikanteeyini:

¹⁴ ¡Osheki okameetha-taki otzimi-motziri rowaneenkawo Tajorentsi jeekatsiri ojenoki-perotzira inkite!

¡Jeekayitee kameetha ineshironkatani jaka kepatsiki!

* **2:8** ipira = owisha

15 Ikanta ipiyanaa ronampiripaeni Tajorentsi inkiteki, ikanta-wakaanaka aminakowentziriri ipira-paeni: “Jame aate Owapankoniki, amina-kitero oeta awijeen-tsiri. Aritaki añeerori ikamanta-kaeri Tajorentsi.”

16 Tema intsipaete riyaaatee-yanakini, roojatzi iñaanta-paakawori María eejatzi José, omaryaakiri eenchaa-nikite rowamentoki piratsi.

17 Ikanta iñaapaakiri, ikamantanta-paakiro okaatzi ikamanta-kiriri ronampiri Tajorentsi.

18 Tema ipampoyeeyanakirini ikaatzi kemayita-kiriri aminakowentziriri ipira-paeni ikenkitha-waetzi.

19 Rooma María, roojatzi owakiro roori okaatzi ikantee-tapaa-kirori.

20 Ari ipiyanaari irika-paeni aminakowentziriri ipira-paeni, iweshiryaaawenta-nakari Tajorentsi, rajahaa-wentakari, tema iñaakiro okaatzi ikemakiri ikamantee-takiri.

Rahaeta-nakiri Jesús tajorentsi-pankoki

21 Tema maakotapaaki 8 kitejeri eenchaa-niki, rahaeta-nakiri itomeshitaa-niteeteri. Ari iiteetakiri “Jesús,” tema ari ikantzi-taka ronampiri Tajorentsi jempe iityaa tekira omotziteriita María.

22 Okanta omonkaataka romaerenteeyani imonkaatan-tyaawori Ikan-takaantani jewarini Moisés. Ari rahaeta-nakiri eenchaa-niki Aapatziyaweniki rashita-kaetyaari Tajorentsi.

23 Rootaki imonkaatan-tyaawori Iñaani Tajorentsi, kantatsiri: Riirika shirampari omapokani tsinani, rashita-kaetyaari Awinkatharite, itajorentsite irika.

24 Imatantyaawori imonkaatero Iñaani Tajorentsi, otzimatyee rashita-kaeyaari ratsipeta-kaani:

Apite shiro, eerorika ikaate apite iryaani jamomo.

25 Eenitatsi janta Aapatziyaweniki iitachari Simeón. Tampatzika-shireri rirori, pinkatha-tajorentsitantaniri irika, ojeeka-shiretan-takari Ishire tajorentsi. Riitaki oyaawentawori roemoshirenkae-teeri isheninka-paeni Israel-paeni.

26 Riitaki riyoshireta-kaakiri Ishire tajorentsi, eero ikamita rirori roojatzi iñaanta-kyaariri Ijeepatzii-totani Tajorentsi.

27 Ikantakaakari Ishire tajorentsi, pokaki tajorentsi-pankoki. Ikanta rareeta-kaapaakari ipaapate Jesús tajorentsi-pankoki imonkaatan-tyaawori Ikantakaan-teetani,

28 ithomaa-wakiri Simeón irika eenchaa-niki, iweshiryaa-wenta-nakari Tajorentsi, ikantzi:

29 Monkaataka Nowinkatharite okaatzi pikanta-kinari, Pishinetena nokami, tema naaka pomperatani.

30 Tema noñaanakiri owawijaa-kotan-taniri,

31 Riitaki potyaan-takiri iñaayiteeri maawoeni atziri-paeni,

32 Riitaki koñeetyaa-koteerini atziri-paeni kaari nosheninkata,

Riitaki kantakae-yaawoni ipinkatheetan-tyaariri nosheninka Israel-paeni pashitari eeroka.

33 Tema ipampoyaanakiri José eejatzi María okemirira ikantee-tziriri eenchaa-nikite.

34 Ikanta Simeón ramana-kota-nakari ipaapate eenchaa-niki itajonka-wentee-takiri. Opoñaashita ikantanakiro riniro: “¡María! Irika eenchaa-niki riitaki kantakae-yaawoni rowajankitaan-teetyaari osheki

asheninka Israel-paeni. Riijatzi kantakae-yaawoni rawijako-shiretan-teeyaari eejatzi osheki asheninka-paeni. Roñaahantantayita-paakiro kaari iñaapiinteezi. Roo kanteencha osheki koshekyaarini.†

³⁵ Tema irika eenchaa-niki riitaki oñaahan-teroni okaatzi ikenkishiretzi-takari. Roo kanteencha, antawo powashireteeyaa eeroka kimityaawonimi rowathee-tatyemimi.”

³⁶ Ari ojeeki eejatzi tsinani iitachari Ana, Kamantantaniro roori, rishinto Fanuel icharinini Aser. Antyashipawotaki roori. Ayiwitaka oemi eeniro ewankawota-paaki, okaatzi 7 ojarentsi otsipawitakari oemi.

³⁷ Tema okaatzi 84 ojarentsite okinankawotaki roori. Ashi oyiro ojeeki tajorentsi-pankoki, oetzifaarikotawo mawoeniki kitejeri eejatzi tsireniriki amana, otziwentakawo.

³⁸ Ari opokapaakiri eejatzi roori, oweshiryaa-wenta-paakari Tajorentsi. Ari okenkithata-kota-nakiri eenchaa-niki, ithonka ikemaeya-kironi ikaatzi oyaawentawori rookakaa-wentee-teeri Aapatziyaweni-jatzi.

Ipiyantaari Kashiyakaa-weniki

³⁹ Tema imonkaatakiro Ikantakaantani Tajorentsi, piyaa Tepoki-weniki ojeekira inampi Kashiyakaa-weniki.

⁴⁰ Tema eerikiro ithaamentatya ikimotatzi eenchaa-niki, eekiro riyaatatzi ishintsitzi, yotaniryaaniki rirori. Kaminthaa rowakiri Tajorentsi.

Ijeeki Jesús tajorentsi-pankoki

⁴¹ Ari ikantapiintatyaani ashitariri Jesús riyaatzi ojarentsiki-paeni janta Aapatziyaweniki roemoshirenkiro Anonkoryaantsi.

⁴² Tema okaatzi Jesús 12 rojarentsite, jateeyakini Aapatziyaweniki, tema rootaki rametee-yarini roemoshirenyaa.

⁴³ Tema ipakaakiro roemoshirenkaeyani, piyeeyaani ashitariri, roojatzi ijeekanaki rirori Jesús Aapatziyaweniki, teemaeta riyotzi ipaapate eejatzi riniro.

⁴⁴ Roshiyakaantzi jewatee itsipayitanaari ikaateeyini. Anashitaka apaani kitejeri, ari rojampi-witakari isheninka-paeni ikaatzira ipiyeeyaani.

⁴⁵ Teemaeta iñiiri. Rootaki ipiyanta-naari Aapatziyaweniki ramina-panaateri.

⁴⁶ Tema okaatzi mawa kitejeri iñaantaariri ijeeki Tajorentsi-pankoki, ikenkitha-waeta-kaeri ikaatzi yotakotzirori Ikantakaan-teetani, rojatekae-takiri niyanki, rojampi-minthatziri.

⁴⁷ Tema ikaatzi kemakiriri rakayitakiro okaatzi rojampitee-tziriri, ipampoyeyakirini iñaakiri omaperotatya riyota-nitzi.

⁴⁸ Ikanta iñaapaeri ashitariri, ari ipampoyeyapaakirini eejatzi rirori, oñaanata-paakiri riniro, okantziri: “Notyomi, ¿jempema pikantenaka? Osheki nothotyakowitakimi notsipatari pipaapate, antawo pominthaa-hakina.”

⁴⁹ Ari rakanaki rirori, ikantanaki: “¿Itaka pithotyakotan-tanari? ¿Tema piyotzi okowa-perotatyaa nojeeki ipankoki Ashitanari?”

⁵⁰ Teemaeta ikematha-tziro ashitariri okaatzi ikantakiri.

† 2:34 owajankitaa = antziwa; awijako-shireri = tzinaa

⁵¹ Raaneeri, jateeyeeni Kashiyakaa-weniki. Tee ipiyatha-waeta okaatzi romperatee-tariri. Rooma riniro Jesús roojatzi owakiro okaatzi rantziri.

⁵² Eekiro ithaamentatyaa ikimotatzi Jesús, yotaniri rirori. Ineshironkaperotziri rirori Tajorentsi. Ari ikimitaa-kiriri eejatzi atziri-paeni ineshironkaperotziri rirori.

3

Ikamantantziri Juan omitsiryaaatan-taniri
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ Tema okaatzi 15 ojarentsi ipinkathari-wentantzi wirakocha Tiberio César maawoeni janta. Rowakiri inampina iitachari Poncio Pilato reewarite iipatsiteki Judá-paeni. Riitaki owakiriri Herodes reewarite Tepokiweniki. Ari ikimitakiri Felipe rirentzi Herodes, rowakiri reewarite Iturea-ki eejatzi Traconite-ki. Eejatzi ikimitakiri Lisantias, rowakiri reewarite Abilinia-ki.

² Riitakira Ompera-tajorentsi-perori-paeni janta irika Anás eejatzi Caifás. Aripaete ikenkitha-waeta-kaakiri Tajorentsi itomi Zacarías iitachari Juan janta ochempi-mashiki.

³ Rootaki riyaaatan-takari Juan intatsikiro Pareenkaarini, ithonka ranashitakawo nampitsi okaatzi tzimatsiri janta, ikenkithata-kotakiro omitsiryaaataantsi, ikantzi: “Pookaero pantayitziro kaari-perori, pomitsiryaa-wentee-yaari Awinkatharite Tajorentsi, aritaki ipeyakoe-teemiro pikaaripero-waetaki.”

⁴ Ari omonkaatari rojankinatakiri paerani Kamantantaniri Isaías, ikantaki:

Eenitatsi cheraapaen-tsini ochempi-mashiki, ikantan-tapaaki:
Powameethateeniri Awinkatharite jempe ikinapaaki,
Pikimita-kaantero itampatzikae-tziro awotsi.

⁵ Omameri-pathatee otenkanaa-yitzi,
Owinteni-yitee ochempi,
Otampatzikayitee awotsi okaatzi tzipiwita-chari,
Kameetha omameri-tyaayite.

⁶ Ari ifahaero maawoeni atziri jempe ikanta Tajorentsi rowawijaa-kotantzi.

⁷ Ikantayita-wakiri atziri pokayiteen-tsiri romitsiryaaatyaa: “Tee pikameetha-shiretee-yanitzi eeroka, pikimita-shitakari maanki. ¿Poshiyakaantaki eero rowajankitahae-teemi?”

⁸ Kyaari-pero-rika pookaero pikaaripero-shire-waetzi, pikameetha-shire-yitee, pikimityaawo pankirentsi kithokita-tsiri. Eero pikanta-shire-waetzi: ‘Naaka icharini nowae-jatziteni Abraham.’ Pikemi nokan-temi: Eero pikantakaa-pero-waeta-shita pikimita-kaantyyaa eeroka ikowa-perotani Tajorentsi, tema kantacha ratziriti-kaero iroka mapi, rootaki poyaaete-yaarini icharini-yitee-yaari awaejatziteni Abraham.

⁹ Eerorika oshiyaawo pankirentsi kithokita-tsiri, ari ichekante-takyaawo shachaki oponkitziki pankirentsi kaari kithokita-tsini, rahaetakiro itahaetero.

¹⁰ Ikanta atziri-paeni rojampita-nakiri, ikantziri: “¿Oetaka nanteeri?”

¹¹ Ari rakanakiri, ikantzi: “Eenitatsi-rika apite pithaari, pipiri apaani kaari otzimi-motzi. Eenitatsi-rika powanawo, ari pikimitakiro eejatzi.”

¹² Ikanta ipokaeyakini shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki ikoyi rirori romitsiryaatyaa, ikantapaakiri: “Yotaantaniri, ¿oetaka nanteeri naaka?”

¹³ Ikantakiri: “Eero pawijakaero ikantee-takimiri okaate pikowa-kotanteri.”

¹⁴ Ikanta rojanpitakiri owayiri-paeni rirori: “Naaka, ¿iitaka nanteeri?” Rakanakiri, ikantzi: “Eero pajarii-matanta, eero pitheeya-kotanta okantyya paapithatan-tyaariri atziri jempe-rika oeyityaa. Pikimo-shire-wenteri ikaatzi ipineetzimiri eeroka.”

¹⁵ Tema osheki ikenkishiryaa-kaakari Juan maawoeni atziri-paeni, ikanta-shireteeyini: “¿Kaarima irika Jeepatzii-totaa-rewo?”

¹⁶ Rootaki ikantan-tanakariri Juan maawoeni atziri, ikantziri: “Ap-atzirowa nomitsiryaatantawo naaka nijaa. Roo kanteencha, awotsiki-taki matzirori ipinkatha-rentsitzi, nopinkathatzi-tari naaka. Tee noka-neentya roshiya-kaantena romperatani nothopaan-tyaanariri ikyaan-tari iitziki. Tema riitaki kimitakaan-tyaawoni romitsiryaatan-teeromi Ishire tajorentsi, roete-shiretan-teeromi paamari.

¹⁷ Tema roteeyakiro rirori rotekaki-mento, rooteentsi ikaatero rotekakiwaete. Rowakoyiteero kameethari okithoki pankirentsi, itaayi-teero otakee-reki.”

¹⁸ Rootaki iroka-paeni ñaantsi ikantakiri Juan ikenkithata-kaeri maawoeni atziri-paeni Kameethari Ñaantsi.

¹⁹ Ari ikimitaa-kiriri eejatzi Herodes pinkatha-ritatsiri, ikaminaawitakari, raakirowa Herodías iinanta-witari Felipe rirentzi. Tema een-itatsi eejatzi osheki otsipa kaari-perori rantayitakiri.

²⁰ Rootaki owatsita-perota-kirori rantakiri Herodes romonkyaa-kaantakiri Juan.

Romitsiryaataka Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ Ikanta romitsiryaatziri Juan maawoeni atziri-paeni, ari romitsiryaata-kiriri eejatzi Jesús. Jamanamintheeta Jesús, kimiwitaka ashitaryaa-nakityeeyaami inkite.*

²² Ari iñahaetaki oshaawiin-kashita-paakari Ishire tajorentsi okimita-paakari jamomo. Ikemaetatzii inkiteki ikantee-tanaki: “Eerokataki Notyomi netako-perotani. Osheki nokimo-shire-wentakimi.”

Icharini-yitari Jesús

(Mt. 1.1-17)

²³ Ikanta retanta-nakawo Jesús rantayitakiri, tem okaataki 30 rojar-entsite. Ikanteetzi riitaki tomintakari José. Tominta-nakariri José iita Elí,

²⁴ tominta-nakariri Elí iita Matat, tominta-nakariri Matat iita Leví, tominta-nakariri Leví iita Melqui, tominta-nakariri Melqui iita Rana, tominta-nakariri Rana iita José,

²⁵ tominta-nakariri José iita Matatías, tominta-nakariri Matatías iita Amós, tominta-nakariri Amós iita Nahum, tominta-nakariri Nahum iita Esli, tominta-nakariri Esli iita Nahae,

²⁶ tominta-nakariri Nahae iita Maat, tominta-nakariri Maat iita Matatías, tominta-nakariri Matatías iita Semei, tominta-nakariri Semei iita José, tominta-nakariri José iita Judá,

* 3:21 inkite

²⁷ tominta-nakariri Judá iita Joana, tominta-nakariri Joana iita Resa, tominta-nakariri Resa iita Zorobabel, tominta-nakariri Zorobabel iita Salateel, tominta-nakariri Salateel iita Neri,

²⁸ tominta-nakariri Neri iita Melqui, tominta-nakariri Melqui iita Adi, tominta-nakariri Adi iita Cosam, tominta-nakariri Cosam iita Elmodam, tominta-nakariri Elmodam iita Er,

²⁹ tominta-nakariri Er iita Josué, tominta-nakariri Josué iita Eliezer, tominta-nakariri Eliezer iita Jorim, tominta-nakariri Jorim iita Matat,

³⁰ tominta-nakariri Matat iita Leví, tominta-nakariri Leví iita Simeón, tominta-nakariri Simeón iita Judá, tominta-nakariri Judá iita José, tominta-nakariri José iita Jonán, tominta-nakariri Jonán iita Eliaquim,

³¹ tominta-nakariri Eliaquim iita Melea, tominta-nakariri Melea iita Mainán, tominta-nakariri Mainán iita Matata, tominta-nakariri Matata iita Natán,

³² tominta-nakariri Natán iita David, tominta-nakariri David iita Isaí, tominta-nakariri Isaí iita Obed, tominta-nakariri Obed iita Booz, tominta-nakariri Booz iita Salmón, tominta-nakariri Salmón iita Naasón,

³³ tominta-nakariri Naasón iita Aminadab, tominta-nakariri Aminadab iita Aram, tominta-nakariri Aram iita Eson, tominta-nakariri Eson iita Fares, tominta-nakariri Fares iita Judá,

³⁴ tominta-nakariri Judá iita Jacob, tominta-nakariri Jacob iita Isaac, tominta-nakariri Isaac iita Abraham, tominta-nakariri Abraham iita Taré, tominta-nakariri Taré iita Nacor,

³⁵ tominta-nakariri Nacor iita Seruh, tominta-nakariri Seruh iita Ragau, tominta-nakariri Ragau iita Peleh, tominta-nakariri Peleh iita Heber, tominta-nakariri Heber iita Sala,

³⁶ tominta-nakariri Sala iita Cainán, tominta-nakariri Cainán iita Arfaxad, tominta-nakariri Arfaxad iita Sem, tominta-nakariri Sem iita Noé, tominta-nakariri Noé iita Lamec,

³⁷ tominta-nakariri Lamec iita Musalén, tominta-nakariri Musalén iita Enoc, tominta-nakariri Enoc iita Jared, tominta-nakariri Jared iita Mahalaleel, tominta-nakariri Mahalaleel iita Cainán,

³⁸ tominta-nakariri Cainán iita Enós, tominta-nakariri Enós iita Set, tominta-nakariri Set iita Adán, tominta-nakariri Adán riitaki Tajorentsi.

4

Ikaariperota-kaeterimi Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Tema ojeeka-shiretan-tanakari Jesús Ishire tajorentsi, ipiyaa ipoñahaawo Pareenkaariki. Tema okantakaakari Ishire tajorentsi jataki ochempi-mashiki.

² Ari ijeekakiri janta okaatzi 40 kitejeri, ikowawitaka Kamaari ikaaripero-shireta-kaerimi. Tema tekatsi royaari janta, ayimatakiri itashe.

³ Ikantawita-paakari: “Omaperota-tyaarika Itomintzimi Tajorentsi, pipeyiro owanawontsi iroka mapi.”

⁴ Ari rakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Eenitatsi jankina-rentsi kantat-siri:

Tee apatziro okowityee-motari atziri owanawontsi, tema rootaki kowaperotacha akemijanteero okaatzi ikanteeri Tajorentsi.”*

* 4:4 tema rootaki kowaperotacha akemijanteero okaatzi ikanteeri Tajorentsi: inashiyita ñaantsi-paeni

⁵ Ikanta Kamaari raanakiri Jesús tonkaariki. Ari ikoñaatakaa-paentziro maawoeni nampitsi ipinkatha-yitziri atziri.

⁶ Ikantapaeri: “Ari nokanta-kaakyaawo ipinkathatemi piñaayitakiri, ari nopakimiro eejatzi rowaneenkawo. Tema naaka rashita-kaetaka maawoeni, ari omatakyaa nopiri itzimi-rika nokoyiri.

⁷ Aririka pipinkathatena, maawoeni ikaatzii piñaakiri, eeroka ashitaneeyaarini.”

⁸ Ari rakanakiri Jesús, ikantziri: “Eenitatsi rojankineetakiri paerani, kantatsiri:

Pipinkathateri Pitajorentsiti, riitaki pikemijanteri apaani.”

⁹ Ikanta Kamaari raanakiri Aapatziyaweniki, rateeta-kaapaakiri jenoki omitzikaaki tajorentsi-panko. Ikantawita-paari: “Kyaari-pero-rika Ito-mintzimi Tajorentsi, pijapoki jaawikinta.

¹⁰ Pikenkishireero rojankinee-takiri paerani okantzi:

Ari rotyaan-takimiri Tajorentsi Ronampiri raminakowentemi,

¹¹ Riitaki thomaawakimini eero pantziwatantawo mapi piitziki.”

¹² Ari rakanakiri Jesús, ikantziri: “Iroka ikanteetaki eejatzi paerani:

Tee okameethatzi piñaantyaari Piwinkatharite Tajorentsi.”

¹³ Teera rotsinampaa-shityaari Kamaari ikaaripero-shireta-kaeri Jesús, iteenkapithata-paentziri eepichokiini.

Retanakari rantayitziri Jesús

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Ikanta riyaaateero Jesús Tepokiweniki, otyaanakari ishintsinka Ishire tajorentsi. Ithonka ikemakoe-tanakiri janta inampiiteki.

¹⁵ Riyotaan-tayitaki kemijantantsipankoki. Osheki ajahaakariri janta.

Ipiyaa Jesús Kashiyaakaa-weniki

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Ikanta ipiyaawo Jesús Kashiyaakaa-weniki, areetaa inampiki jempe rantaritaki paerani. Ari omonkaatapaa kitejeri imakoryaan-teetari, jataki kemijantantsipankoki, rootaki rameta-piintari rirori. Ari ikatziyanaka iñaanatero jankina-rentsi.

¹⁷ Ipaetakiri rojankinari Kamantanta-nirini Isaías. Ikanta rapineeryaakiro jankina-rentsi, raminakiro jempe ojankinataka, kantatsiri:

¹⁸ Ojeekantana Ishire Tajorentsi,

Tema riitaki jeepatzi-tota-kinari.

Rotyaan-takina nokenkithata-kahaeri ashironkaenkari Kameethari Ñaantsi.

Netsinaryaa-koteeri okantzimo-shireta-waetari.

Nokaman-teeri inoshikaetani nokanteeri: “Aritaki pijeekawaetee kameetha romonkyaaawitee-takimira.”

Aritaki naminakaa-yiteeri mawityaakiri-paeni,

Aritaki nookakaa-wenteeri ikaatzii rompera-waeteetari.

¹⁹ Rotyaan-takina nokenkithate: “Nimaeka ojarentsiki ari ikaminthahae Tajorentsi.”

²⁰ Ikanta rapineeta-neero Jesús jankina-rentsi, ipaneeri jewatzirori kenkitha-rentsi, jeekanaki. Tema ipampoyeeyanakirini maawoeni atziri ikaatzii jeekaen-tsiri kemijantantsipankoki.

²¹ Ari retanakawo ikantanaki: “Omonkaatzii-motakimi nimaeka iroka Jankina-rentsi okaatzii pikemakiri noñaanata-kimiro.”

22 Tema ipampoyeeyanakirini ikaatzi kemakiriri ikenkithataki Jesús kameetha. Ikanteeyini: “¿Kaarima irika itomi José?”

23 Roojatzi ikantan-tanakiriri: “Kimitaka ari pikantakina: ‘Ajantyyaa aawintan-tzinkari paawintyyaa eeroka. Tema osheki nokemakowentakimi pantayitakiri Capernaum, ajantyyaa pantapaero eejatzi jaka pinampiki.’”

24 Eekiro ikantana-kitzii Jesús: “Omaperotatyaa nokantemiri, ashi oyiro tee ipinkathatee-tziri Kamantantaniri inampiki rirori.

25 Tema omaperotyya iroka, paerani eeniro ijeekawitani Elías, tee oparya-hae inkani okaatzi mawa ojarentsi eejatzi 6 kashiri janta inampiiteki Israel-paeni, antawo itasheneenteetaki. Osheki kinankawo tzimawita-chari janta,

26 roo kanteencha, tee rotyaan-teetziri Elías riyaaata-shitero kinankawo isheninka, apatziro rotyaan-teetakiri riyaaata-shitero otsipa-jato kaari isheninkata janta nampitsiki Sarepta jeekatsiri Shimaaki

27 Ari okimitakari eejatzi eeniro ijeekawita Kamantantaniri Eliseo, tzimawita-cha inampiiteki Israel-paeni osheki mantsiyari pathaawaeta-tsiri. Roo kantariteencha tee rotyaan-teetziri Eliseo retsiyata-kotakahae apaani, tema rii rotyaan-teetaki Naamán kaari isheninkata poñaachari Tonkaeroni, retsiyata-kota-kahaeri.”

28 Ikanta ikemaeyakini ikaatzi jeekaen-tsirini kemijantaantsipankoki, antawo ikijeeya-nakani.

29 Ikatziyee-yanakani, rahaeta-nakiri Jesús iweyaa-thapita nampitsi jempe ojeeki impeeta ikowaeyini rowaririmi.

30 Roo kanteencha Jesús, ishiya-pithata-nakari rojatekan-tanakari niyanki, jatee.

Atziri raahashiretziri peyari

(Mr. 1.21-28)

31 Ikanta roerinkaa Jesús nampitsiki Capernaum jeekatsiri Tepokiweniki. Riyotaa-yitapaeri atziri kitejeri imakoryaan-teetari.

32 Tema tee omaanta ishintsinka riyotaantzira, ipampoyeeyanakirini ikaatzi kemakirori riyotaan-tziri.

33 Okanta janta kemijantaantsipankoki, ari ijeekakiri atziri raahashiretziri peyari, ishintsitanakiro ikaemanaki,

34 ikantzi: “Jesús, Kashiyakaa-weni-jatzi, niyotzimi naaka, eerokataki Itajorentsita Pawa. Rootaki pipokantari jaka pithonkae-yinani.”

35 Ari ikijathata-nakiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimaerite peyari, piyaa-tee! Ari ityaanaki atziri rooka-neeri iweyarite, teemaeta romantsiyaa-nakiri.”

36 Ari ipampoyeeyanakirini atziri-paeni, ikanta-wakaanaka: “¿Oetakama iroka ñaantsi? Eenitatsi ishintsinka rotsinampaan-tariri romishiyiri peyari ikijathatakirira.”

37 Tema ithonka ikemakoe-tanakiri Jesús maawoeni janta inampiiteki.

Retsiyata-kota-kahaero Jesús riyote Pedro

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38 Ikanta ishitowanaki Jesús kemijantaantsipankoki, kyaapaaki ipankoki Simón. Ikantee-tawakiri: “Omatatziro riyote Simón antawo jaawaki-rentsi.”

³⁹ Ari roeyota-shita-nakawo omaryaakaha roori, kimiwitaka ikijathata-kityeeromi jaawaki-rentsi. Etsiyata-kotanaki ojaawaki-witaka. Apathakirotananaa opiriintanaa, aminayita-kiniri opawakiriri.

Retsiyata-kota-kaayitziri Jesús mantsiyari-paeni
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.31-34)

⁴⁰ Okanta otsireniityaanaki, ramaeta-paakiniri Jesús osheki atziri inashi-yitachari imantsiyanka. Ikanta iñaawakiri Jesús, apatziro ipampit-tantakari eepichokiini rako, etsiyata-koyitane.

⁴¹ Osheki atziri raahashiretziri peyari romishitowaki iweyarite, antawo ikaemayitzi peyari, ikantzi: “¡Itomi Tajorentsi eeroka!” Teemaeta ishinetziri iñaawaeta peyari, ikijatha-yitakiri, tema riyoteeyini peyari-paeni riitaki Jeepatzii-totaa-rewo irika Jesús.

Riyotaantzi Jesús maawoeni Tepokiweniki
(Mr. 1.35-39)

⁴² Okanta okitejetzi-mataki, ananinkanaki Jesús apaniroeni, ishitowanaki riyaaatero ochempi-mashiki. Osheki thotyaakoyiteerini jempe-rika ikinaki. Ikanta iñeeteeri jempe ijeeki, tee ikowaetzi riyaaete.

⁴³ Roojatzi ikantan-tanakari Jesús: “Otzimatyee ikemaetero eejatzi otsipaki nampitsi Kameethari Ñaantsi jempe okanta-kota ipinkathari-wentantee Tajorentsi. Tema rootaki rotyaan-tantee-takinari.”

⁴⁴ Eekiro riyaaata-kaana-kitziro Jesús ikenkithatanaki kemijantaantsipankoki-paeni okaatzi tzimatsiri janta Tepokiweniki.

5

Kaari iñeeta-piintzi shimaataantsi

¹ Okanta apaani kitejeri, ijeeki Jesús inkaari-cheraaki janta Piyompi-shaariki. Ratsinaki-matakiri atziri ikaatzi piyowenta-kariri ikemi-jantziro iñaani Tajorentsi.

² Ari iñaaki apite pitotsi owaataka impanekiiteki. Tee rotetan-teeyaawoni ashitawori, tema ikiwaeya-tziironi ishima-mento.

³ Otetapaaka Jesús pitotsiki. Riitaki ashitawori Simón iroka pitotsi, ikantakiri rotyaantero eepichokiini niyankyaani. Ari ijeekan-tanakawo Jesús pitotsi, retanaawo riyotaa-yitaneeri atziri.

⁴ Ikanta ithonka-nakiro riyotaantzi, ikantzi: “Simón, paanakiro pipito niyankyaani inkaari, ari pishimaatyaari.”

⁵ Ari rakanaki Simón, ikantzi: “Nomawitakawo noshimaata tsireni-paete, tekatsi nayi. Tema eeroka kantanari, aritaki nomatakiro.”

⁶ Imatakiro ishimaata Simón, raaki osheki shima, rooteentsi otzi-jaanakimi ishima-mento.

⁷ Ikaema-wakoteeri ikaata-piintziri ishimaata ramitakoteeri. Ikanta riyaaata-shita-nakiri, ikina-kotee-yakini otsipaki pitotsi, ijaayitakiro apitekiro-paeni ipito, roowiteen-chami itsitsiya-koteeyini.

⁸ Ikanta iñaakiro Simón Pedro awijeentsiri, rotziwerowa-shita-nakari Jesús, ikantanakiri: “Piteenkapithatena Pinkathari, kaari-pero-shireri naaka.”

⁹ Tema antawo ithaawanaki Simón iñaakiro raaki osheki shima. Ari ikantakari eejatzi itsipatee-yakarini.

¹⁰ Imatzita-nakawo Jacobo eejatzi Juan, itomi-paeni Zebedeo, tema riijatzi itsipatakari Simón. Roo kanteencha Jesús ikantanakiri Simón: “Eero

pithaawa-shiwaeta, okimitee-yaawo nimaeka riimi atziri noshimaata-kaha-miri.”

¹¹ Ikanta raata-kotee-yapaeni, rooka-nakiro maawoeni, royaatee-yanakirini Jesús.

Retsiyata-kota-kahaeri Jesús omatziri pathaawontsi
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Ikanta rareetaka Jesús otsipaki nampitsi, ari ipokakiri omatziri pathaawontsi. Ari ifaapaakiri Jesús, rotziwerowa-shita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, pikoyi-rika, aritaki omatakyaa petsiyata-kotakahaena.”

¹³ Rootaki rakotan-tanakari Jesús, rotzinkakiri eepichokiini, ikantziri: “Nokoyi, petsiyata-kotee.” Etsiyatanaki ipathaa-waewita.

¹⁴ Ikantawita-waari: “Eero pikamanta-kotana. Apatziro powanakiro piyaata-shiteri Ompera-tajorentsita-rewo, pantantyaawori Ikantakaantani paerani Moisés, paanakiniri Tajorentsi patsipeta-kaani pipira, rootaki riyotan-teetyaari etsiyata-koteemi.”

¹⁵ Roo kanteencha ithonkaka ikemakoe-tanakari Jesús inteena. Osheki atziri piyowenta-kariri ikemijantziri. Ikowaeyini retsiyata-kotakaayiteeniri eejatzi imantsiyanka-paeni.

¹⁶ Roo kanteencha ijeekawaetzi apaniroeni rirori Jesús ochempimashiki, ari ramanari.

Retsiyata-kota-kaeri Jesús Kijopookiri
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Okanta otsipa kitejeri riyotaantzi Jesús, ari ijeekae-yakini Inashitananiri eejatzi Yotaantaniri, riitaki poñaayiteen-chari nampitsiki-paeni tzimatsiri janta Tepokiweniki, ipatsiteki Judá-paeni, poñaayiteen-chari eejatzi nampitsiki Aapatziyaweni. Tema otyaakari Jesús ishintsinka Tajorentsi, kantacha retsiyata-kotakaayiteri mantsiyari.

¹⁸ Ari ramaeta-paakiri kijopookiri inatakoe-takiri romaryaa-mentoki. Ikoyi ikyaakaa-paakirimi pankotsiki, romaryaa-koteri jempe ijeekaki Jesús.

¹⁹ Teemaeta omata ikyaakaeri, tema osheki atziri piyoteenchari. Rateeta-kaanakiri jenoki pankotsiki, imoontakiro pankotsi, rowayiitakotakiri ipiyowentee-takarira Jesús.

²⁰ Riyotzi Jesús kyaaripero rawentaakari irika-paeni, ikantanakiri kijopookiri: “¡Nosheninka! Ipeyakoe-teemiro pikaaripero-shire-witaka.”

²¹ Ikanta ikemaeyakini Yotaantaniri eejatzi Inashitananiri, ikantashiretee-yanakini: “Itheenka-tziiri Tajorentsi irikawé. Tema tekatsi materoni ipeyakotantero kaari-perori, apatziro Tajorentsi ipeyakotan-tziro.”

²² Riyotzimaetaka Jesús ikenkishiryaa irika-paeni, rojampita-nakiri, ikantziri: “¿Iitakama pikenkishiryaa-waeta-shitantari?”

²³ ¿Tema okameethatzi nokante: ‘Ipeyakoe-teemiro pikaaripero-shire-witaka?’ Rooma pikoyi nokanteri: ‘Pikatziye, piyaatee.’

²⁴ Nimaeka piyoteri Itomi Atziri otzimi-motziri ishintsinka jaka kepat-siki, aritaki ipeyakoteeri kaaripero-shire-witachari.” Ipithoka-shitanakari kijopookiri, ikantziri: “Nokantzimi Naaka, pikatziye, paaneero pomaryaa-mento, piyaatee pipankoki.”

²⁵ Apathakirotananaa ipiriintanaka kijopookiri, raaneero romaryaan-tawitari. Tema iweshiryaa-wenta-nakari Tajorentsi jaatee ipankoki.

26 Tema ipampoyeeyanakirini ikaatzi ñaakiriri, iweshiryaa-wenta-yitanakari eejatzi rirori Tajorentsi. Ithaawan-kakiini ikanteeyini: “Teera añaapiinta-tziro kimityaawoni iroka.”

Rahaetan-tanakariri Leví
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Ikanta ishitowa-neera Jesús, iñaapaakiri iitachari Leví. Ijeeki rirori, jempe rowakiri jewari wirakocha ishintsitantzi ramaeteniri koriki, ikantapaakiri: “Poyaatena.”

28 Katziyanaka Leví, rookanakiro maawoeni, royaata-nakiri.

29 Ikanta Leví raanakiri Jesús roemoshirenkyaa ipankoki itsipata-nakari riyotaani. Ari riyaaatzitakari eejatzi osheki shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki, osheki itsipa-paeni jatayiteen-tsiri. Ari ikaatee-yakirini rowaeyani.

30 Ikanta Inashitantaniri itsipatakari Yotaantaniri, iñaana-minthatakiri riyotaani Jesús, ikantziri: “¿Litaka pitsipatan-tariri powaeyani eejatzi pimiriteeyini kaari-pero-shireri, pitsipatakari eejatzi shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki?”

31 Ari rakanaki Jesús, ikantanakiri: “Aririka imantsiyate atziri ipokashitziri aawintan-tatsiri, riima atziri kaari mantsiyatatsi tekatsi ikoyi rirori.

32 Tema tee nopoka-shitziri ikimitakantawitari kameetha-shireri, tema nopoka-shita-tziiri kaari-pero-shireri nokaema-shireteeri rookaero kaari-perori.”

Ikenkithata-kotziro Jesús itziwenteeta
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Ikanta rojampitee-takiri Jesús, ikantee-tziri: “¿Litaka kaari itziwentanta piyotaani? Riima rashi Juan, eejatzi rashi Inashitantaniri-paeni, osheki itziwenta-piinteeyani, ramaneeyani eejatzi. Noñiiri piyotaani eeroke, tee itziwenta-nityaa, owawaeyitacha, irawaetatsi imiri.”

34 Ari rakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka itsipatee-tyaari aawakaa-chari, ¿arima itziwenteetapaakya?”

35 Rooma paata, aririka rahaetakiri iimenteetari, aripaetera itziwenteetyaa.”

36 Ari roshiya-kaawenta-nakiniri Jesús, ikantziri: “Apaani paejatoteentsiri ikithaateetari, aririkami rowamatan-teetantyaawo ojapeki owakirari, ari omaperota-nakya otzijaaperotanaki aririka aminthata-nakya owakirari. Teera okameethatakaero paejatoteentsiri ikithaateetari rowamatantee-tantyaawomi owakirari.

37 Ari okimitari eejatzi, tee ikameethaperotzi paejatoteentsiri mashitsi-naki rowantee-tyaari eeryaari imiriteetziri. Aririka rowantee-tyaari, aritaki itzijaanaki, apaatashi-waetakya imiriteetziri eejatzi mashitsi-naki.

38 Tema apatziro ikameethatzi owakirari mashitsi-naki rowantee-tyaari.

39 Ikaatzi ametawori imiritziro poetatsiri, eero rametaawo imiriteero eeryaari. Ikanta-piinte: ‘Rootaki kameethatatsi amiritero poetatsiri.’ ”

6

Ikenkithata-kotziro Jesús kitejeri imakoryaan-teetari
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ Okanta apaani kitejeri imakoryaan-teetari, ikinaki Jesús pankirentsi-mashiki. Ikanta riyotaani-paeni rojaperyaakitanaki okithoki, ramiroka-kitakiro rowantyaawori.

² Tee inimotziri Inashitantaniri-paeni, rojampitakiri ikantziri: “¿Litaka pijaperyaa-kitan-tawori? Tema tee oshinetaa-ntsita rantawaeteete kitejeri imakoryaan-teetari.”

³ Ari rakanaki Jesús, ikantanaki: “¿Tema piñaanata-kotziri pinkatharini David aantawita-kariri itashe itsipayitakari ikaateeyini?”

⁴ Ikyaaiki tajorentsi-pankoki, raakiro ratanteetari tajorentsitsiri, rowakawo rirori, ipakiri eejatzi itsipayitakari. Tema tee oshinetaan-tsiwita rowaetyaawo, apatziro rowapiinta-yitawo Omperatajorentsita-rewo.”

⁵ Ari ikantaki eejatzi: “Irika Itomi Atziri ipinkathari-perotzi rirori, rawijiro kitejeri imakoryaan-teetari.”

Atziri kijowakori

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Okanta otsipa kitejeri imakoryaan-teetari, ikyaaiki Jesús kemijantantsipankoki, riyotaan-tapae eejatzi. Ari ijeekakiri kijowakota-tsiri rakoperoki.

⁷ Tema raminakoperoyakirini Yotaantaniri eejatzi Inashitantaniri, ikoyi iñeeri Jesús retsiyata-kota-kaeri kijowakori kitejeri imakoryaan-teetari otziman-tyaari ikanta-koteriri.

⁸ Iyotzimaetaka Jesús oeta ikenkishiryaari irika-paeni. Ikaemakiri kijowakori, ikantziri: “Pipoki, pojatenkyaa nopiyotee-yakanika naaka.” Pokanaki kijowakori, katziya-paaka.

⁹ Ari ikantzi Jesús: “Nokoyi nojampitee-yimini: ¿Otzimikama shinetaantsita-tsiri anteri kitejeri imakoryaan-teetari? ¿Tema okameethatzi aneshironkatante, rooma kameethatatsi owamaante? ¿Tema okameethatzi antero rooperori, rooma kameethatatsi akaaripero-waete?”

¹⁰ Raminanakiri Jesús piyowenta-kariri, iñaanata-nakiri kijowakori, ikantziri: “Pampiryaa-wakotee.” Matanaka ikantakiri, akotsitane kameetha.

¹¹ Tema antawo ikijeeya-nakani jewari-paeni. Ikamanta-wakahae-yakani jempe ikinakaero ikoshekyaaari Jesús.

Riyoshiitaki Jesús 12 Otyaantaa-rewo

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Ari itonkaanaki Jesús ochempiki ramanyaa. Tema roetziñaarikotakawo maawoeni tsireniriki ramaniri Tajorentsi.

¹³ Okanta okitejeta-manee, ipiyotakiri maawoeni riyotaani. Ari riyoshiitaki ikaatzi 12, riitaki iitakiri Otyaantaa-rewo.

¹⁴ Irika ikaatzi riyoshiitakiri: Simón, riitaki iitakiri Pedro, (akantziri añaaniki aaka Kijori.) Riyoshiitakiri Andrés rirentzi Simón. Riyoshiitakiri Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo. Riyoshiitakiri Simón iiteetziri eejatzi Kijakotan-taniri.*

¹⁶ Riyoshiitakiri Judas rirentzi Jacobo. Riyoshiitakiri eejatzi Judas Nampitsi-weri, riitaki pithoka-shityaarini paata.

* 6:15 Kijakotan-taniri = cananeo = Owinteni-weri

Ikenkithata-kaeri Jesús osheki atziri

(Mt. 4.23-25)

¹⁷ Ikanta roerinkae-yaani Jesús itsipataari riyotaani. Ari ijeekae-yapaakini owinteni-pathatzi. Osheki atziri piyowenta-wakaariri, Aapatziyaweni-jatzi, eejatzi ikaatzi nampiyitawori ipatsiteki Judá-paeni. Eenitatsi poñaayiteen-chari inkaari-thapyaaiki nampitsiki Mapiniki eejatzi Shimaaki. Ipokaeyakini irika-paeni ikemiro ikenkithatziri Jesús, ikowaeya-tziini rirori-paeni retsiyata-koeteeniri imantsiyarite-paeni.†

¹⁸ Tema ikaatzi raahashireyitziri peyari, retsiyata-kota-kaayiteeri.

¹⁹ Ikowaeyakini maawoeni atziri ipampitanta-wakyaari eepichokiini rako, tema otzimi-motziri Jesús ishintsinka, retsiyata-kota-kaayitziri maawoeni.

Ikenkithata-koetziri kimoshireta-tsini eejatzi ashironkaa-chani

(Mt. 5.1-12)

²⁰ Ikanta raminanakiri Jesús riyotaani, ikantziri: “Ari itajonka-wentee-teemi eeroka-paeni ashironkaenkari, tema eerokataki ñahaeroni ipinkathari-wentantee Tajorentsi.

²¹ Ari itajonka-wentee-teemi piñaawitawo pitashe-neenta-waetzi nimaeka, tema rooteentsi piñero pikemaneenteeyaa. Ari itajonka-wentee-teemi piñaayi-witawo piraaneenta-waeta nimaeka, tema rooteentsi piñero pishironta-waeteeyaa.

²² Ari itajonka-wentee-teemi okantawitakyaa piñaayi-witawo nimaeka ikijaneenteetemi, rokimaetemi, ikaweya-waeteetemi, imaninta-waeteetemi, okantakaan-tziro pawentaari Itomi Atziri.

²³ Pithaamenta-yiteeyaa, pikimo-shire-yitee, tema Tajorentsi pinayiteemini inkiteki. Pikenkishireero okaatzi rantakiri piwaejatziitani ikemaatsita-kaawaetakari Kamantantaniri-paeni.

²⁴ ¡Ashironka-matsiteetemi ashaahantzinkari! Tema piñaayitakiro nimaeka pinintaa-waeyitaka.

²⁵ ¡Ashironka-matsiteetemi pikaatzi piñiuro nimaeka pikema-neentayita! Tema aritaki piñero paata eeroka pitashe-neentee.

¡ashironka-matsiteetemi pikaatzi piñaayitziro nimaeka pishironta-waeta! Ari piñero paata pikemaatsi-waeteeyaa, ari piraawaetee-yaari eejatzi.

²⁶ ¡Ashironka-matsiteetemi pikaatzi rajahaa-wenteetzimi nimaeka! Tema ari ikantawitee-takari paerani oshiyako-witariri Kamantantaniri-paeni.”

Petakotyaaari kijaneenta-yitzimiri

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Roo kanteencha pikemi nokantzi naaka: Petakoteeyaari ikaatzi kijaneenta-yitzimiri, paakameetha-yiteeri.

²⁸ Eero pipiyatari kijimawaetzimiri. Pamana-koyityaari theyakoyitzimiri.

²⁹ Aririka ipajawooteetemi, pishineteeyaari imontewootanakimi ipajatemi. Aririka ikowaete rahaetero pithaari pipewiryakowo, pishineteniri eejatzi raanakiro pikithaatarira.

³⁰ Aririka ikanteetemi: ‘Pipina,’ okameethatzi pipimanta-yite. Aririka rayitee-temiro pashitari, te okameethatzi pikiñaani-wentero.

³¹ Pikoyi-rika retakoe-temi, petawakyaawo eeroka petakotantyyaa.

† 6:17 Iroka-paeni oweyaanta-paakawori ñaantsi, eenitatsi ojankinataka eejatzi janta vs 6.18.

³² Aririka petakota-shitakyaari ikaatzi etakota-yitzimiri eeroka, ¿Kameethatakima iroka? Tema tee, tema rootaki imata-piintakiri kaari-pero-shireri.

³³ Aririka paakameethata-shitakyaari ikaatzi aakameethatzimiri eeroka ¿Kameethatakima iroka? Tema tee, tema rootaki imata-piintakiri kaari-pero-shireri.

³⁴ Aririka ikanteetemi: ‘Pipawakinawo, ari noepiyeemi,’ roojatzi pipantawakari tema piyotzi ari imateemi eeroka paata. ¿Kameethatakima iroka? Tema tee, tema rootaki imata-piintziri kaari-pero-shireri.

³⁵ Petakoyiteeyaari eeroka kijayitzimiri, eero pipiyatari. Pipimantayite aririka ikowa-koteetemi, eero poyaawenta ipiyeetemi eeroka. Antawo ipineeteemi, itomintemira Jenoki-jatzi. Omaperotatyata retakoyitakari rirori maawoeni atziri kaari pasoonkitantatsini eejatzi kaari-pero-shireri-paeni.

³⁶ Ikimiteero Ashiteeri retakotanta, ari pikimita-neeyaari eeroka.”

Ikenkithata-kotziro Jesús kantzimataantsi

(Mt. 7.1-5)

³⁷ “Tee okameethatzi piyakowentante, paamaeyaa riyakowentee-tzimi-kari eeroka. Eero pikantzi-matantzi, imaeteemi-kari eeroka paata. Aririka pipeyakotante, ari imaeteemi eeroka paata.

³⁸ Pipimantayitee, tema ari imaeteemi eeroka paata, rawijakaeteemiro eeroka okaatzi pipimantakiri. Eenitatsi-rika pantzimotantakiri, ari imaperotee-teemi paata eeroka.”

³⁹ Ikanta roshiya-kaawenta-nakiniri Jesús, ikantzi: “¿Kantachama ikathata-wakaeyaa mawityaakiri? Tema tee riyotzi jempe ikini, ari iparyaki apitekiro-paeni omooki.

⁴⁰ Teera iñahaetzi apaani iyotee-tziri rawijiri yoteeriri. Rooma paata aririka riyotaa-peroe-takiri aritaki ikimitee-yaari yoteeriri paerani.

⁴¹ Tema okimiwitakawo aririka otyaa-kitemi antawo incha-petoki pokiki, ¿kantachama pamineri itsipa tyaa-kita-chari eepichokiini rokiki?

⁴² ¿Kantachama pikanteri: ‘Pipoki nayimiro tyaa-kita-kimiri?’ Tema otyaaki-takimi eeroka antawo incha-petoki. Tema poshiyakari eeroka owapeyi-motan-taniri. Otzimatyee petawakyaawo eeroka paawaero antawo inchapetoki otzikaa-kimiri pokiki, paminee kameetha paantee-yaanariri tyaa-kiteen-chari eepichokiini.”

Ari iyoetzirori okithokitanaki-rika

(Mt. 7.15-20)

⁴³ “Apaani inchato jaankanata-tsiri oshooki, tee iñeetziro okaariperote okithoki. Rooma inchato jampiya-shita-tsiri, tee okameethatzi okithoki.

⁴⁴ Otzimatyee aminakoteri kameetha-rika okaatzi rantayitziri, rootaki ayotantyaari kameetha-shireri irika. ¿Añiroma chochoki imiriteetziri okithokitan-tyaawo owaato kitochee? Tema tee. ¿Kantachama okithokitan-tyaawo otsipa chochoki-paeni roori? Tema eero.‡

⁴⁵ Arira ikimi-yitanaari kameetha-shireri ikenkishiryaa-piintawo kameethari, rootaki okameethatantari rantayitziri. Riima kaari-pero-shireri tee ikenkishiryaa-piintawo kameethari, rootaki okaariperotantari rantayitziri. Tema okaatzi ikenkishiryaa-yitari, rootaki iñaaniytakari eejatzi.”

‡ 6:44 chochoki imiriteetziri = uva; chochoki-paeni = higo

*Ikenkithata-koetziri apite owatzikirori ipanko**(Mt. 7.24-29)*

46 “¿Litaka ikantee-tantanari: ‘Pinkathari, pinkathari?’ Teemaeta ranteena-wo okaatzi nokanta-yitziri.

47 Tzimayitatsi mataneerori okaatzi nokanta-yitziri. Irika roshiyanaari:

48 Tema roshiyari apaani atziri wetsika-tsiri ipanko, ikiya-shitakiro otzinkami okijo-pathatzira kepatsi, rowatzikakiro. Okanta opokaki antawo amaani, ookanta-paakawo pankotsi, tee eewokiro. Tema rowatzikae-takitziiro kameetha okijo-pathatzira.

49 Riima ikaatzi peyakotzirori nokanta-yitziriri, kaari antaneeroni. Roshiyakari apaani atziri wetsika-witachari ipanko, teemaeta ikiyashi-perotziro inthomoeki. Okanta opokaki antawo amaani, ookanta-paakawo, tyaanaki. Tee ifeeteero.”

7*Retsiyata-kota-kahaeri Jesús romperatani reewarite owayiri-paeni**(Mt. 8.5-13)*

1 Tema ithonka-nakiro Jesús ikenkithata-kaeri atziri-paeni, jatee nampitsiki Capernaum.

2 Ikanta imantsiyataki retako-perotani romperatani reewarite owayiri-paeni wirakocha, rooteentsi ikamemi.

3 Ari ikemako-wenta-kiriri Jesús, rotyaantaki rantariperote Judá-paeni, ikaemiri Jesús, retsiyata-kota-kaeniriita romperatani.

4 Ikanta riyaata-shitakiri Jesús, ikantapaakiri: “Ohseki okameethate pamita-koteri irika reewarite owayiri-paeni,

5 tema raakameethata-piintakina, rowetsika-kaantakina noyemijantaantsipankote.”

6 Ikanta Jesús royaata-nakiri pokashita-kiriri. Rootentsi raree-tyaami ipankoki, itonkiyotakari itsipa-minthari reewarite owayiri, riitaki itsipa rotyaan-takiri, ikantawakiri rirori: “Pinkathari, ikantakaan-tzimi neewarite, ikantzi: ‘Osheki nopinkathatakimi eeroka, eero omata pikyaa-wankotena, tema tekatsi kowaperotenani naaka.*

7 Rootaki kaari niyaata-shitan-tzimi noñeemi naaka. Apatziro nokoyiro piñaani pikanta-kaanta-wakiri nomperatani, aritaki retsiyata-kotee.

8 Eenitatsi omperatanari naaka, eenitatsi eejatzi owayiri-paeni nomperatari naaka. Aririka nokanteri: ‘Piyaate,’ aritaki riyaataki. Aririka nokanteri itsipa: ‘Pipoki,’ aritaki ipokaki. Aririka nokanteri nomperatani: ‘Pantero iroka,’ aritaki rantakiro.”

9 Ari ipampoyaanakiri Jesús ikemakirira ikantaki reewarite owayiri. Ipithoka-shita-nakari ikaatzi oyaatakiriri, ikantziri: “Riitaki matakirori ikemijantzi irika, tema ikaatzira tzimatsiri nosheninka-paeni Israel-paeni tekira noñeeta apaani oshiyaarini irika.”

10 Ikanta ipiyanaawo ipankoki jawari ikaatzi rotyaan-teetakiri, iñaapaa-tziiri rompereetari etsiyata-kotee imantsiya-witaha.

Rowañahaeri Jesús eentsite kinankawo

* 7:6 Irika reewarite owayiri kaari Judá-paeni, itsipa-jatzi atziri irika. Tema paerani apaani Judá-paeni, tee ikyaa-wanko-ritzi kaari isheninkata.

¹¹ Ikanta riyataki Jesús nampitsiki iiteetziri Owaneenka-weni, itsi-payitakari riyotaani. Osheki eejatzi atziri-paeni oyaatakiriri.

¹² Ikanta rareetzi-mataka nampitsiki, itonkiyota-kotantaka rahaetziri kaminkari ikiteeteri, apintzite otomi iroka tsinani kinankawo. Osheki atziri oyaatakirori iroka tsinani.

¹³ Ikanta iñaawakirowa Jesús kinankawo tsinani, antawo retako-shiretanakawo. Ikantziro: “Aritapaaki piraawaetaka.”

¹⁴ Ipokapaaki okaakiini, ipampita-paakiro rowantee-takariri kaminkari. Katziyee-yapaakani natakotziriri. Ikantzi Jesús: “Ewankari, eeroka noñaanatzi, pipiriintee.”

¹⁵ Piriintanaa kamawiteen-chari ñaawaetanee. Rakathata-neeri Jesús roojatzi riniroki.

¹⁶ Antawo ithaawae-yanakini ikaatzi ñaakiriri. Ikanta iweshiryaa-wenta-nakari Tajorentsi, ikantee-yanakini: “Pokaki riiperori Kaman-tantaniri.” Ikanteeyini eejatzi: “Riitaki Tajorentsi kaminthaa-yiteeri.”

¹⁷ Ithonka ikemakoe-tanakiro rantakiri Jesús maawoeni ipatsiteki Judá-paeni, eejatzi otsipaki nampitsi okaatzi ijeeka-nampi-yitziri janta.

Rotyaan-takiri Juan riyotaani

(Mt. 11.2-19)

¹⁸ Ikanta ikemaki Juan okaatzi awijeen-tsiri, ikamantakiri riyotaani-paeni. Ari riyoshiitaki apite riyotaani,

¹⁹ rotyaan-takiri rojampiteri Jesús, ikanteri: “¿Eerokama iiteetziri, ‘Pokatsini?’ Kaari-rika eeroka, ¿Eenitatsima itsipa noyaa-koteri?”

²⁰ Ikanta riyateeyanakini, iñaapaakiri Jesús, ikantapaakiri: “Rotyaan-takina Juan Omitsiryataan-taniri nojampitemi: ¿Eerokama iiteetzi ‘Pokatsini?’ Kaari-rika eeroka, ¿Eenitatsima itsipa noyaa-koteri?”

²¹ Tema eekiro retsiyata-kota-kaayitatziri Jesús inashiyita-chari imantsiyanka, ikaatzi raahashireyitziri peyari, rokiryaa-kaayitee osheki mawityaakiri.

²² Roojatzi ikantan-tanakariri ikaatzi pokaentsiri: “Aririka pipiyanee, pikaman-tapaeri Juan okaatzi piñaakiri eeroka nantakiri, okaatzi pikema-kinari eejatzi. Tema naminakaa-yiteeri mawityaakiri, nanashita-kaayiteeri kijopookiri, netsiyata-kota-kaayiteeri pathaawaeta-tsiri, nokemakaa-yiteeri matayempiri, nañaakaa-yiteeri kaminkari, nokenkithata-koteeniri Kameethari Ñaantsi ashironkaenkari-paeni.

²³ Tema ari itajonka-wentee-teeri ikaate kaari kijoshire-wenteenani.”

²⁴ Ikanta ipiweeya-naani rotyaantani Juan, rojampita-nakiri Jesús ikaatzi piyowenta-kariri, ikenkithata-kotziri Juan, ikantzi: “¿Iitaka piñaakiri chapinki ochempi-mashiki? ¿Riima piñaaki kimitawori jawooki opironka-tonkita-kaawo tampyaa?†

²⁵ ¿Piñaakirima rowaneenkata ikithaata? Tema tee. Tema ikaatzi owaneenkata-chari ikithaata, ijeeka-wankotziri pinkathari.

²⁶ Tema rootaki piyaata-shitan-takariri piyotee-yakini Kaman-tantaniri irika. Tema imaperota-tziro rirori rawijanakiri itsipa Kamantantaniri-paeni.

²⁷ Tema riitaki rojankinata-koetakiri paerani, ikanteetaki: Pamine, aritaki notyaantaki etyaawoni ikamanta-kotemi,

† 7:24 kimitawori jawooki opironka-tonkita-kaawo tampyaa = atziri shipeta-shireri

Riitaki wetsiki-mironi jempe pikinapaaki.

²⁸ Pikemi nokantzi naaka: Paerani osheki atziri tzimawiteen-chari, tekatsi awijirini Juan okaatzi riyota-nitakiri. Riima ikaate tsinampa-shiretaa-tsini, ipinkathari-wenteeri Tajorentsi, aritaki rawijeeri Juan.”

²⁹ Ikaatzi kemakiriri ikantayitakiri Juan, ikantanakiri: “Nokoyi pomitsiryaatena.” Ari imatzita-nakawo ikoyi romitsiryaateeteri ikaatzi shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki. Ari imonkaatzirori okaatzi inintakaan-takiri Tajorentsi.

³⁰ Riima Inashitantaniri-paeni eejatzi Yotaantaniri-paeni tee ishinetyaa romitsiryaayiteri Juan, ari rapaatzirori okaatzi ikashiya-kaantziri Tajorentsi.

³¹ Ipoñaashita ikantzi Jesús: “¿litaka noshiya-kaanteriri irika-paeni atziri?”

³² Nokimita-kaanteri owashaaantawae-rintzi eentsi kaankii-rentsiki aririka roshiya-kaawaetyaa ikaatzi reentsiteeyini, ikanta-wakahae-yaani: ‘Jame ashowite omampaan-tyaari.’ Tee ikoyi. Ikantawita: ‘Jame omampaeya owashiretan-tyaari.’ Tee ikoyi.

³³ Aritaki pikantee-yakani eeroka-paeni. Piñaawitakari Juan itzita-paakawo owanawontsi, tee imiritziro shinchaari, pikantee-yakirini: ‘Raahashireta-tziiri peyari, rootaki itziwaetantari.’[‡]

³⁴ Ikanta ipokaki Itomi Atziri, tee itziwityaawo rirori owanawontsi, imiritziro shinchaari. Ikantee-takiri: ‘Kaari-perori irika, niyawae-rintzi, shinki-tzinkari, raapatziyari shintsitan-tatsiri ramaeteniri koriki, raapatziyari eejatzi kaari-pero-shireri.’

³⁵ Tekatsi oetyaa ikantee-takiriri, tema aririka iñahaeteero okaate awijatsini paata, ari riyoteeri omaperotatya riyota-nitzi.”[§]

Rareetari Jesús Inashitantaniri iitachari Simón

³⁶ Ikanta apaani Inashitantaniri raanakiri Jesús rowakae-yaari. Areetee-yakani ipankoki, jeekapaaki Jesús rowapiinteeta.

³⁷ Okanta apaani kaari-pero-shireri tsinani nampitawori janta, okemako-wentakiri Jesús areetaka ipankoki Inashitantaniri rowaeyaani, jataki roori aakotanaki kajankari owantawo onaki rowetsikae-tziro mapinaki.*

³⁸ Okatziyi-mota-paakari iitziki Jesús, irayi-mota-paakari. Okanta othaatanaka oyaaki okiki ashetapaakiri iitziki, oshetan-tanaari oeshi. Okanta onintaneeri iitziki, ojeetan-tanakari kajankari.

³⁹ Ikanta iñaakiri Inashitantaniri amakiriri Jesús, ikanta-shiretanaki: “Kyaari-pero-rikami Ikamantanta-nirite irika, ari riyotakiro mi jempe okantawaeta iroka tsinani antakiriri, tema kaari-pero-shireri roori.”

⁴⁰ Ipoñaashita ikantanakiri Jesús irika Inashitantaniri: “Simón, eenitatsi nokoyiri nokantemiri.” Ikantzi rirori: “Ajantyya pikantenawo yotaantaniri.”

⁴¹ Ikantzi Jesús: “Eenitatsi atziri pinatziriri itsipa apite atziri. Apaani ipina-perotaki osheki koriki, riima itsipa ipinatakiri eepichokiini.†

⁴² Okanta paata, tee imateeri irika apite atziri roepiyeeri koriki, ipeyaakoe-teeri rireewitani apitekiro-paeni. Ajantyya pikantena, ¿Itzimikama etako-perotan-tachani?”

[‡] 7:33 owanawontsi = pan; shinchaari = vino § 7:35 okaate awijatsini = okaate tziimaanityatsini * 7:37 mapinaki = alabastro † 7:41 ipinatakiri osheki koriki = 50 denario; ipinatakiri eepichokiini = 50 denario

⁴³ Ikantzi Simón: “Riitakira etako-perotan-tacha atziri ipeyako-peroetaki rireewitani.” Ikantzi Jesús: “Pimatakiro eeroka pikantakiri.”

⁴⁴ Raminanakiro Jesús ojeekaki tsinani, ikantziri Simón: “¿Piñaakiro antakiri iroka tsinani? Tema nokyaa-wanko-witakimi eeroka, teemaeta pipana nijaa nokewa-paakyaari noetziki. Rooma iroka tsinani, okewan-takinawo oyaaki shitowa-neentsiri okiki, opoñaashita oshetan-takinawo oeshi.

⁴⁵ Tee pitho-woota-wakina tee powethata-wakina eeroka, rooma iroka tsinani osheki onintakina noetziki.

⁴⁶ Tee pijee-patzii-totan-tanari eeroka yeenkantsi pipinkathatena, rooma iroka tsinani, ojeetan-takinawo kajankari noetziki.

⁴⁷ Osheki okaaripero-shire-witaka iroka tsinani, ipeyakoe-teeniro okantakaawo osheki etakotantaka. Riima ikaatzi ipeyakoe-tziri eepichokiini, eepichokiini retakotanta.”

⁴⁸ Opoñaashita ikantanakiro tsinani: “Ipeyakoe-teemiro okaatzi pikaaripero-shire-witaka.”

⁴⁹ Ikantee-yanakini ikaatzi itsipatee-yarini: “¿Iitatyaakama irika imatantawori kaari-perori ipeyakotantero?”

⁵⁰ Eekiro ikantana-kitziro Jesús iroka tsinani: “Piyaaatee kameetha, rootaki pawijako-shiretan-taari pawentaana.”

8

Tsinani amitako-yitakiriri Jesús

¹ Ikanta itsipayitakari Jesús 12 riyotaani, ithonkakiro maawoeni nampitsi ikenkithataki jempe ikanta-kota Tajorentsi ipinkathari-wenfantee.

² Ari ikaatakiro tsinani-paeni okaatzi retsiyata-kota-kahaeri raa-hashirewitari peyari, okaatzi mantsiya-yiwita-chari eejatzi. Iroka okaatzi oyaatakiriri: María, iiteetziri Pankothanthaari-jato, raahashirewitari ikaatzi 7 peyari,

³ kaakitapaaki roori Juana iina Chuza romperatani Herodes, kaakitapaaki Susana. Eenitatsi eejatzi otsipa-paeni tsinani okaatzi papiintakiriri koriki Jesús.

Roshiya-kaawentziri Jesús pankiwae-ryaantzi

(Mt. 13.1-15,18-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ikanta ipiyowenta-paakari Jesús osheki atziri. Riitaki poñaayiteen-chari otsipaki-paeni nampitsi ikoyi iñeeri. Roshiya-kaawenta-tziiniri okaatzi riyotaa-yitziriri, ikantziri:

⁵ “Eenitatsi pankiwae-rintzi jatatsiri ipankiwaete. Ikanta rookakitakiro iwankiri, eenitatsi ookakita-paenchari awotsiki, ithonka raatzika-kitee-takiro. Ikanta ipokaeyakini tsimereriki, rowapaakawo.

⁶ Eenitatsi otsipa ookakita-paenchari omapi-pookitzira kepatsi. Okanta oshooka-witanaka, intsipaete ojampishitanaki, tema tee irenka-pathata kepatsi.

⁷ Eenitatsi otsipa ookakita-paenchari kitochee-mashiki. Otsipataanakawo kitochee-mashi oshooka-witanaka. Okanta awijanakiro kitochee oshookanaki, kamanaki pankirentsi.

⁸ Rooma otsipa ookakita-paenchari okameetha-pathatzira kepatsi, kameetha oshooka-paaki, kithokitanaki. Tema eenitatsi shookapaen-tsiri kameetha.” Ikanta ikaatakiro ikenkithataki, ari icheraanaki ikan-tanaki: “Okowa-perotatyaa iroka, otzimatyee pikemijantee-yawakini maawoeni.”*

⁹ Ari rojampita-nakiri riyotaani-paeni, ikantziri: “¿Oetaka oshiyakaa-wenta-chari okaatzi piyotaan-takiri?”

¹⁰ Ikantzi Jesús: “Ishinetee-takimiro eeroka piyota-koteero jempe okanta-kotaka ipinkathari-wentantee Tajorentsi. Riima itsipa-paeni, eero nokaman-tziri, apatziro noshiya-kaawenteniri. Ari raminawiteeyaani, eero ifiimaetawo. Ari ikemawitee-yakyaawoni, eero ikemathatzimaetawo.

¹¹ Iroka okanta-kota noshiya-kaawentakiri: Iroka okithoki ipankiteetaki, rootaki oshiyakaa-wentacha ifiiaani Tajorentsi.

¹² Okaatzi ookakita-paenchari awotsiki, oshiyakaa-wentari kemawitawori ñaantsi, ipokapaaki Kamaari imaejanta-kaapaakiri, tee ikemijantzi, eero rawijako-shiretee.

¹³ Ari okimita ookakita-paenchari omapi-pookitzira, oshiyakaa-wentari kemawitawori ñaantsi, intspaete ikemijantawitawaka. Tee riyotakoperota-wakiro ñaantsi, rooka-nakiro ikemijantzi. Tee ramawetziro rantakae-takirira kaari-perori, tema ikimitakawo pankirentsi tee otzima-perotzi oparetha.

¹⁴ Ari okimita ookakita-paenchari okitochee-mashitzira, oshiyakaa-wentari kemawitawori ñaantsi. Okantakaan-tziro okantzimo-shire-waetari, ikenkishiryaa-waeta rashaahantyyaa, ifiiaamawaetawo ithaamenta-waetyaa. Tema awijanakiro ñaantsi ikemawitakari, roshiyakawo pankirentsi kaari kithokita-tsini.

¹⁵ Rooma okithoki ookakita-paenchari okameetha-pathatzi kepatsi, oshiyakaa-wentari kemijanta-neerori ñaantsi, kameetha-shiretanee, amawewaetanee, roshiya-kotakawo pankirentsi kameetha shookanaki, osheki okithokitanaki.”

Okoñaata-koyitee omanako-yiwiteen-chari
(Mr. 4.21-25)

¹⁶ “Akoyi-rika onthoteri ootamentotsi, tee atapata-kotziri. Tee owakotziri otapinaki. Tema owakotziri jenoki ikoñeetyaakotantyaari ikaatzi kyahaa-tsiri.†

¹⁷ Ari okimityaari eejatzi, otzimatyee okoñaata-koyitee omanakoyiwiteen-chari, ooñaawonteeero kaari ikematha-witeeta paerani.

¹⁸ Paamawentyaawo okaatzi pikemakiri. Jempe-rika itzimi otzimi-motakiri, ari otzimimo-peroteeri osheki. Riima kaari otzimi-motzi, imaperoe-teeri raapithe-teeri okaatzi tzimimo-witariri.”‡

Riniro Jesús eejatzi rirentzi-paeni
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Okanta opoka-shitakiri riniro Jesús otsipatakari rirentzi-paeni oñeeri. Teemaeta omatziro oñeeri rotzikakiro atziri piyowenta-kariri.

* **8:8** shookapaen-tsiri kameetha = okaatzi 100 okithoki † **8:16** otapinaki = otapinaki amaamento, ojenoki-neenta-yitatzi imaantari-paeni oshiyawomi okaatzi ojenoki-yitzi menkontsi-tapi ‡ **8:18** Okaatzi kenkithata-kota-chari jaka, iroka okanta-kota: “Eepichokini-rika pikemijanta-wakiro nokanta-kimiri, eepichokiini piyoteero. Rooma pikemijanta-perotawaki-rika, osheki piyotawakiri, eekiro niyotakaa-perota-nakityeemiro.”

²⁰ Ari ikamantee-takiri, ikantee-tziri: “Ari opoki piniro otsipatakari pirentzi-paeni, okoyi oñeemi.”

²¹ Ikantanaki rirori: “Ikaatzi kemaerori iñaani Tajorentsi, rantaneero eejatzi okaatzi ikowakaeriri, riiitaki nirentzitari, rootaki nonirontari.”

Romaeriuro Jesús tampyaa
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Ari rotetanaka Jesús pitotsiki itsipata-naari riyotaani-paeni, ikanta-neeri: “Jame amontyahae intatsikirona.” Jateeyakini.

²³ Ikanta imontyaa-koteeyani, maanaki Jesús. Ari itampyaaata-kotaki niyankyaa-niki inkaari, antawo otamakaanaki, kitaa-tapaaka nijaa pitotsiki, rooteentsi itsitsiya-koteeyini.

²⁴ Riyaata-shitee-tanakiri Jesús, rowakiryahae-tapaakiri, ikantee-tziri: “¡Yotaanari! ¡Yotaanari! ¡Atsitsiya-kotatyee!” Piriintanaka Jesús, iñaanatanakiro tampyaa, ikantziro: “¡Aritapaaki pitampyaaataki!” Ikantziro otamakaatzi inkaari: “¡Pimaeryaate!” Awijanaki tampyaa, maeryaatane inkaari.

²⁵ Ikantziri riyotaani-paeni: “¿Jempema okinakika pawentaani?” Tema ipampoyee-yanakirini riyotaani, antawo ithaawan-tanakari, ikantawakahaeyani: “¿Iitayaakama irika romoeryaan-tawori tampyaa, eejatzi inkaari?”

Gadara-jatzi raahashiretziri peyari
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ikanta imontyaaakawo Jesús intatsikiro inkaari Tepokiwani, areeteeyakani nampitsiki Gadara.§

²⁷ Roo raata-kowita-paaka, ishiya-shita-wakari raahashiretziri peyari. Paeranitaki raahashiretee-tziri, tee ikithaateeyaa, tee rameteeyaa ijeekae pankotsiki, ashi royiroyi ijeekawaetzi kitataa-rewo-mashiki.

²⁸ Ikanta iñaawakiri Jesús, rotziwerowa-shita-wakari. Ishintsitanakiro ikaemanaki, ikantzi: “¡Jesús! ¡Itomi Tajorentsi-perori! ¿Jempema pikantenaka? ¡Tee nokoyi powashironkaena!”

²⁹ (Tema ikijathata-wakitziri Jesús irika peyari rookaneeri irika atziri. Paeranitaki ijeeka-shiretan-takari. Osheki roojotan-tawiteetari eshirotha, ithatyaayitziro. Ishiya-shiya-waeta ochempi-mashiki ikantakaari peyari.)

³⁰ Ikanta rojampita-nakiri: “¿Jempema piitaka?” Ikanteeyini peyari: “Noeta ‘Oshekyaanzi.’” Tema osheki peyari jeeka-shiretan-takariri irika atziri.

³¹ Eekiro ikantana-kitzii peyari: “Tee nokoyi pithonkae-yinani.”

³² Ari ipiyotaka tyonkaarikiini osheki chaancho ishimokawaeteeyini. Ikanteeyini peyari: “Potyaantena chaanchoki.” Ikantzi Jesús: “Pimatero.”

³³ Jatanaki peyari-paeni chaanchoki, raahashireta-paakiri, rootaki ishiyan-tanakari impeetaki, japokae-yapaakani maawoeni inkaariki, thonkaka ipiinkaki.

³⁴ Ikanta iñaakiro aminakowentziriri chaancho-paeni okaatzi awijeentsiri, shiyeyaa-nakani, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamanta-nakiri eejatzi ikaatzi jeekayita-tsiri rowaneki.

³⁵ Ari ipokaeya-nakini atziri raminiro okaatzi awijeen-tsiri. Ikanta rareetee-yapaakani ijeekaki Jesús, iñaapaa-tziiri raahashirewitari peyari ijeekaki itsipatakari Jesús, ikithaataka, kameetha ikantanaa. Ari ithaawae-yanakini.

³⁶ Tema ikaatzi ñaakirori awijeen-tsiri, ikamanta-wakiri ikaatzi pokayiteen-tsiri, ikantziri: “Riitaki irika etsiyata-kota-kahaeriri raahashirewitari peyari.”

³⁷ Ikanta nampiyitawori ipatsiteki Gadara-jatzi, osheki ipankinawentee-yakarini Jesús, ikantziri: “Piyaatee, tee nokoyi pijeekimotena.” Rootaki ikantan-tariri, tema antawo ithaawan-tanakari. Ari rotetanaa Jesús pitotsiki, piyanaka.

³⁸ Ipankinawenta-witawaari retsiyata-kota-kahaeri, ikantziri: “Nokoyi noyaata-nakimi.” Rakanakiri Jesús, ikantziri:

³⁹ “Eero poyaataana, piyaatee pinampiki pikamantantee, pikantapae: ‘Rowawijaa-kotaana Tajorentsi.’” Imatakiro irika atziri, jatee inampiki, ikamanta-paeri maawoeni atziri, ikantapaeri: “Rowawijaa-kotaana Jesús.”

*Rishinto Jairo eejatzi tsinani pampitzitakiriri ithaari Jesús
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)*

⁴⁰ Ikanta ipiyaa Jesús, osheki ithaamentakari atziri ipiyowenta-waari, tema riitaki royaako-yitakiri.

⁴¹ Eenitatsi apaani atziri iita Jairo, riitaki jewatakaan-tatsiri kemi-jantantsipankoki. Iñaapaakiri Jesús, rotziwerowa-shita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, nokoyi piyaate nopankoki.”

⁴² Tema okami-matatzi rapintote rishinto. Tema okaataki roori 12 ojarentsite. Royaata-nakiri Jesús pokashita-kiriri. Ikanta royaatzirira atziri-paeni irika Jesús, ratsinaki-matakiri.

⁴³ Okanta apaani tsinani ojokaawaeta-chari ira, okaata-kotaki 12 ojarentsi omantsiya-waetaki, tekatsi-maeta materoni raawintero. Tema thonka-kotaka orikite aawinta-kaanta-witaka.

⁴⁴ Okina-shita-paakiri itaapiiki Jesús, opampitzitakiri eepichokiini opatzikakiki ithaari. Apathakirotonaa etsiyata-kotanaki ojokaawaetaha ira.

⁴⁵ Ikanta rojampitan-tanaki Jesús, ikantzi: “¿Iitaka pampitakinari?” Tekatsi kamanta-tsinini iita pampitzitakiriri. Ari iñaawaetanaki Pedro itsipatakari ikaateeyini, ikantzi: “Yotaanari, tema piñaakiri ratsinaki-matakimi osheki atziri.”

⁴⁶ Eekiro ishintsita-nakitzii Jesús ikantzi: “Iitaka pampitakinari. Tema nokemawakiro noshintsinka eenitatsi etsiyata-kotakaa-shitakari.”

⁴⁷ Okanta oñaakiro iroka tsinani tee omana-kota okaatzi antakiri, ompetawaetanaka, opoka-shita-paakiri Jesús, otziwerowa-shita-paakari, maawoeni ikemaetakiro okamanta-kota, ikemaetakiro jempe okanta omapoka-shitanaka etsiyata-kotanee ojokaawaetziro ira.

⁴⁸ Ikantanakiro rirori: “Tsinani, rootaki etsiyatakotakahaemiri pawentaana. Kantacha piyaatee, pikimoshiretanee.”

⁴⁹ Tekira ithonkirootami Jesús iñaanatziro tsinani, areetapaaka poñeenchari ipankoki jewari, ikantapaakiri: “Kamakira pishinto, aritapaaki poñaashirenkakiri yotaantanari.”

⁵⁰ Ikanta ikemakiri Jesús areetapaen-chari, ikantanakiri rirori: “Eero pithaawa-shiwaeta. Pawenteena, aritaki etsiyata-kotee.”

⁵¹ Ikanta rareetee-yapaakani pankotsiki, tekatsi ishinete ikyaapaaki, apatziro Pedro, Jacobo, Juan, ashitawori rishinto eejatzi iniro.

⁵² Osheki iraaakotee-yawoni kamaentsiri. Ikantapaaki Jesús: “Eero pirahaeyani, tee okami, omakoryaatzii.”

⁵³ Itheenka-shiryaaawitee-takari Jesús, tema omaperotatya ifñahaetakiro okamaki eentsi.

⁵⁴ Ikanta roteya-wakota-paakiro Jesús, ishitsitanaki ifñaanatanakiro, ikantziro: “¡Eentsi, pipiriinte!”

⁵⁵ Piyashire-tapaaka eentsi, piriintanaa. Ari ikantzi Jesús: “Pipiro owanawo.”

⁵⁶ Ari ipampoyaanakiri Jesús irika ashitawori eentsi. Eekiro ikantana-kitzii Jesús: “Tee nokoyi pikamantantero okaatzi piñaakiri.”

9

Rotyaan-teetziri 12 Yotaa-rewo

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Ikanta ipiyotakiri Jesús 12 riyotaani ipakiri ishintsinka. Imatanakiro rirori retsiyata-kota-kaayitziri raahashireyitziri peyari eejatzi mantsiya-rentsi-paeni.

² Rotyaan-takiri ikamantantero jempe okanta-kota ipinkathari-wentantee Tajorentsi, retsiyata-kota-kaayiteeri mantsiyata-tsiri.

³ Ikantayitakiri: “Eero paayitanaki oetarika, eero paanaki pikotzi, pithaate, powanawo, piyorikite, eero paanaki eejatzi otsipa pithaari.

⁴ Aririka pareetakayaa pankotsiki, ari pima-piintatye roojatzi pawijan-takyaari.

⁵ Eerorika raakameethee-tzimi janta, pawija-pithateri, potekaneero pipatsite piitziki, rootaki riyotan-teetyaari tee ikemijantzi.”*

⁶ Ikanta riyaaatee-yakini riyotaani, ithonka ikamantantakiro nampitsiki Kameethari Ñaantsi, osheki mantsiyari retsiyata-kota-kaayitaki.

Ikamantakari Juan omitsiryaatan-taniri

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ikanta pinkathari Herodes ikema-kotakiri Jesús okaatzi rantayitakiri, okantzimo-shireta-nakari, tema eenitatsi kantatsiri: “Añahaera Juan Omitsiryaatan-taniri.”

⁸ Itsipa kantatsiri: “Elías irika.” Ikanteetzi eejatzi: “Aamaa riitaki piriintaacha itsipa Kamantantaniri jeekitachari paerani.”

⁹ Roojatzi ikantan-tanakari Herodes: “Tema nothatyaa-kaantakiri Juan. ¿Jempema itzimi nokemako-tziri nimaeka?” Osheki ikowawitaka ifñeerimi Jesús.

Rowaeyani 5000 shirampari

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-34; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Ikanta ipiyayitaaha Otyaantaa-rewo, ikamanta-paeri Jesús okaatzi rantayitakiri. Ikanta ipiyota-waeri maawoeni, raanakiri nampitsiki iiteetziro Shima-pankoni.

¹¹ Roo kanteencha riyotee-yakini atziri jempe ikinaki, royaata-nakiri. Raawakiri Jesús kameetha irika-paeni, ikamantakiri jempe okanta-kota ipinkathari-wentantee Tajorentsi, retsiyata-kota-kaayitakiri mantsiyayitatsiri.

* 9:5 otekirori ipatste iitziki

12 Tema tsireniityaanaki, ipokapaaki riyotaani ikaatzi 12, ikanta-paakiri: “Potyaan-teeri atziri-paeni nampitsiki, ramini jempe imayi, jempe royaa eejatzi, aamaa-shityaa eenitatsi-rika owaantsiki. Tema jeekatzii ochempi-mashiki.”

13 Ari ikantzi Jesús: “Pipiri eeroka royaari.” Ari ikanteeyini: “Tekatsi nopiri, apatziro ikaatzi apite shima eejatzi okaatzi 5 atantari. ¿Pikoyima niyaate namananta-kiteniri royaari maawoeni atziri?”†

14 Aamaaka ikaateeyini 5000 shirampari piyoteen-chari. Opoñaashita Jesús ikantziri riyotaani: “Pipiyoyiteri ikaate 50 atziri pojeeka-yiteri, ari pikimita-kiriri maawoeni.”

15 Ari ikantakiro, rojeekakiri maawoeni atziri.

16 Ikanta raakiri Jesús irika shima eejatzi atantari, aminanaki inkiteki, ramanakotakawo. Itzimpetowakiro, ipayitakiri riyotaani, rowawijaa-kiriri rirori atziri-paeni piyoteen-chari.

17 Tema maawoeni rowaeyakani, kemaeyapaakani. Rowiiteero okaatzi tzmahaanta-neentsiri, roteyiteero okaatzi 12 kantziri jaa-paachari.

Riyotaki Pedro: Jeepatzii-totaa-rewo irika Jesús

(Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30)

18 Ikanta ijeeki Jesús ramaneeyani itsipitari riyotaani. Ari rojampita-kiriri ikantziri: “¿Itaka ikenkishiryaa-kotanari atziri-paeni?”

19 Akaeyanakini riyotaani, ikantzi: “Eenitatsi atziri kantatsiri, Juan Omitsiryaatan-taniri eeroka. Ikantzi itsipa Elías eeroka. Eenitatsi kantayita-tsiri eejatzi, riitaki etawori Kamantantaniri añahaatsiri”

20 Opoñaashita ikantzi Jesús: “¿Jempema pikanteeyini eeroka?” Ari rakanaki Pedro, ikantzi: “Eerokataki Jeepatzii-totaa-rewo poñaachari Tajorentsiki.”

21 Ari ikantanakiri Jesús: “Eerowa pikamanta-kotana.”

Ikenkithata-kotziro Jesús rowamaeteri

(Mt. 16.21-28; Mr. 8.31-9.1)

22 Eekiro ikantana-kitzii: {Mr 8.31 “Antawo ikemaatsita-kaena Antaripero-paeni, reewari-paeni Ompera-tajorentsita-rewo, eejatzi Yotaantaniri-paeni, aritaki rowamaa-kaantakina. Roo mawatapaentsini kitejeri, añahaana.”}

23 Ari ikantanakiri maawoeni: {Mr 8.34 “Eenitatsi-rika kowatsiri itsipatena, rookaero ikowashi-yitari rantero, okantawityaa ikentakoe-teri,} itsipata-piintena kitejeriki.

24 {Mr 8.35 Tema ikaatzi etakowaeta-chari rantayitziro ikowayitziri rirori, ari ipeya-shiteeyaa. Riima ikaatzi atsipewentawori rantaneero nokoyiri naaka} rootaki ikamawentan-tanari, aritaki rawijako-shiretee.

25 {Mt 16.26/Mr 8.36 Aminaashi-waeta otzimi-motantzi owaahawontsi jaka kepatsiki, aritaki opeyakaa-shitan-teeyaa.}

26 {Mr 8.38 Tema ikaatzi pashiwentakakinari naaka eejatzi okaatzi nokenkithata-koyitakiri, ari imatapaeri eejatzi Itomi Atziri ipashiwentakaapaeyari paata aririka ipiye ramaero} rowaneenkawo, rashi Ashitariri, {Mr 8.38 eejatzi rashi ronampiripaeni tajorentsita-tsiri.”}

† 9:13 atantari = pan

²⁷ Ari ikantanaki eejatzi Jesús: {Mt 16.28 “Omaperotatyaa, eenitatsi pikaatziri jaka, tekira pikamiita aritaki} piñaakiro jempe ikantyyaa Tajorentsi ipinkathari-wentante.”

Ishipakirii-motziri Jesús riyotaani

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Okanta awijaki 8 kitejeri, tonkaanaki Jesús ochempiki ramanyaa, ari itsipata-nakari Pedro, Jacobo eejatzi Juan.

²⁹ Ikanta ramanaha, ari ipaashini-pootanaki Jesús, kitamaanikitanaki ithaari oshipakiryaaanaki.

³⁰ Iñeetatzii apite katziya-paenchari itsipata-paakari Jesús, Moisés irika itsipatakari Elías.

³¹ Otapotakari rowaneenkawo jempe ikatziyee-yapaakani, ari ikenkitha-kotee-yironi jempe ikanteeteri Jesús rowamahaeteri Aapatziyaweniki.

³² Tema ayimata-kirira Pedro iwochokini eejatzi ikimitakari ikaatzi itsipatakari. Okanta awiji-mota-nakiri iwochoki, iñaatziiro rowaneenkawo Jesús itsipata-karira apite koñaata-paentsiri.

³³ Roo ipiyi-matanaka apitera tsipata-paentariri Jesús, ikantzi Pedro: “¡Yotaanari! {Mt 17.4 Omaperotatyaa okameethatzi pamakina jaka. Kameetha nowetsikimi mawa panko-tsisheta: Apaani pashi eeroka, apaani rashi Moisés, rashi apaani Elías.}” Iñaawaeta-shitanaka Pedro, tee riyotzi oeta ikantziri.

³⁴ Iñaawae-mintheetzi Pedro, opamanka-paakiri menkori, antawo ithaawanaki.

³⁵ {Mt 17.5 Ikematzii iñaawaetee-tanaki menkoriki, ikanteetzi: “Notyomi irika} niyoshiitakiri. Pikemijanteeri.”

³⁶ Okaatapaakira ñaantsi iñaawaetee-takiri, iñeetatzii apaniroeni ijeekanee Jesús ikatziya. Teera ikamantantzi-tyaawo riyotaani jempe ikanta iñaakiri, romanakotakiro.

Retsiyata-kota-kaeri Jesús eentsi raahashiretziri peyari

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okanta okitejetamane, oerinkae-yaani Jesús ipoñahaawo tonkaariki ochempiki, osheki pokapaen-tsiri itonkiyota-waeyaari.

³⁸ Ari rojatekaka apaani atziri, ishintanakiro kaemanaki ikantzi: “¡Yotaantaniri, nokoyi pamininari napintzite notyomi!

³⁹ Raahashireta-tziiri peyari, osheki ikaemakaa-waetziri, ishimore-paanteta-kaeri ikamana-waetzi, rompoja-kaawaetari, tee rookaneentziri eepichokiini.

⁴⁰ Nokanta-witakari piyotaani retsiyata-kota-kaenari, tee imatziri.”

⁴¹ {Mr 9.19 Rakanaki Jesús ikantanaki: “Tee pikemijantee-yanitzi eeroka,} pikinashi-waetaka. {Mr 9.19 ¿Jempema okaate nojeeki-mota-neemi, noñeero namaweyitemi? Pamakiri jaka pitomi.}”

⁴² Ikanta ramaeta-paakiri eentsi, ishinki-wenta-kaanakari peyari, tyaanaki jaawiki, antawo rompetawaetanaka. Ikanta Jesús iki-jathatakiri peyari, etsiyata-kotane eentsi, raaneeri ashitariri.

⁴³ Tema ipampoyeeyanakirini atziri iñaakiro ishintsinka Tajorentsi.

Rapiiteero Jesús ikamanta-kota ikami-motante

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ikanta rapiitakiro Jesús ikantziri riyotaani:

44 “Powakempityaawo eeroka iroka ñaantsi, okowa-perotatyaa. Rooteensi raakaan-teeteri Itomi Atziri”

45 Roo kanteencha tee ikemathatee-yironi okaatzi ikantawitariri, tema romana-pithee-tatziiri eero ikemathatantawo. Rootakira ithaawan-teeyarini tekatsi ojampiterini oeta ikenkithata-kotziri.

Jempe itzimi riiperota-tsini

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46 Ikanta riyotaani Jesús ikanta-wakaa-wentakawo iitarika riiperota-tsini.

47 Roo kanteencha riyotaki Jesús oeta ikenkishiryaaari riyotaani-paeni. Raaki apaani eentsi, roejeekakiri jempe ijeekaeyini.

48 Opoñaashita ikantzi: {Mt 18.5 “Ikaatzi aakameethateeriri oshiyakariri eentsi rawentaana, naaka raakameethataki.} {Mr 9.37 Ari okimitari eejatzi, aririka paakameethatakina naaka, oshiyawaetakawo riitaki paakameethatane otyaanta-kinari jaka.} Ikaatzi kaari riiperota-tsini nimaeka jaka, riitaki riiperotaa-tsini paata.”

Ari atsipatari kaari kijaneenteeni

(Mr. 9.38-40)

49 {Mr 9.38 Opoñaashita ikantanaki Juan: “Yotaanari, noñaaki chapinki apaani atziri paeriirori piwaero, retsiyata-kota-kaakiri raahashiretziri peyari. Teera añeeri atsipatyaari jaka, nooka-kaakiri.”}

50 Ikantanaki Jesús: “Eero pooka-kaerimi, {Mr 9.40 tema ari atsipatari kaari kijaneenteeni.”}‡

Ikijathatee-tziri Jacobo eejatzi Juan

51 Aritaki monkaatzi-mata-paaka roenokan-teeyaari Jesús, tonta-shiretanaki riyaate Aapatziyaweniki.

52 Rotyaantaki aminaantakiterini janta Oshitekii-toniki.

53 Roo kanteencha tee ikowaeyini Oshitekii-toni-jatzi ikini-moteri, tema riyoteeyini riyaatatyee Aapatziyaweniki.

54 Ikanta Jacobo eejatzi Juan, ikantanakiri Jesús: “Pinkathari, jame akaemakaante ookatha-rentsi opoñaakya inkiteki, ikimitakiro paerani Elías, ithonkyaaata itayaa irika-paeni.”§

55 Ari ipithoka-shita-nakari Jesús, ikijathata-nakiri, ikantziri: “Tema tee pikameetha-shirete eeroka.

56 Teera rootaki ipokantyaari Itomi Atziri jaka ipeyashi-waeteeyaa atziri, tema otzimatyee rowawijaa-koyiteeri.” Roojatzi ikinanta-nakari otsipaki nampitsi.*

Kowawita-chari royaaterimi Jesús

(Mt. 8.18-22)

57 Ikanta rawijanakira Jesús, ikantawitee-tawaari awotsiki: {Mt 8.19 “Yotaanari, nokoyi noyaata-nakimi jempe pikinayite eeroka.”}

58 {Mt 8.20 Rakanaki Jesús, ikantziri: “Eenitatsira imoo kowincha imaanta-piintari, eejatzi ikimita tsimereri-paeni eenitatsi imayimento. Riima irika Itomi Atziri tee otzimi ipanko imaanta-piintyaari rirori.”}

‡ 9:50 atsipatari kaari kijaneenteeni: inashiyita ñaantsi-paeni § 9:54 ookatha-rentsi = paamari

* 9:56 Eeeniyitatsi jankina-rentsi jempe tee iñeetziro etanakawori iroka ñaantsi jaka. inashiyita ñaantsi-paeni

⁵⁹ Opoñaashita ikantawita-nakari Jesús itsipa: “Poyaatena eeroka.” Ikantzi rirori: “Pinkathari, {Mt 8.21 nokowawitaka naaka noyaatanakimi, eeromaeta nimaeka, nokowatzii noñeero nokitata-neeri ashitanari, aripaete noyaatemi.”}

⁶⁰ Ikantanakiri Jesús: {Mt 8.22 “Tema ikaatzi kamashireta-tsiri, aritaki ikitateeri rirori kaminkari-paeni.} Oztimatyee pikenkithata-koteero eeroka jempe okanta-kota ipinkathari-wentantee Tajorentsi.”

⁶¹ Ari ikantawitanaka itsipa: “Pinkathari, nokoyi naaka noyaatemi, roo kanteencha pishinetena nowethata-panaatyaari nosheninka non-ampiki.”

⁶² Rakanaki Jesús, ikantziri: “Apatziro okanta pamina-piintziro pikiya-shitziro piwankiri, tekatsi paminayitane otsipa. Ari ikimitari kaari ookaeroni ranta-piintayitziri, teera iñeero okameethatzimoperoteri ipinkathari-wenteeri Tajorentsi.”

10

Rotyaan-teetakiri ikaatzi 70

¹ Okanta okaatapaaki iroka-paeni, ari raminaki Jesús itsipa rotyaan-teri ikaatzi 70, apite-paeni rotyaan-takiri, reewateri nampitsiki jempe ikinayitanaki rirori.

² Ikantakiri: {Mt 9.37-38 “Roshiyakawo irika-paeni atziri ojampaenkatziki pankirentsi, roo kanteencha tee itzima-perotzi atziri owiiteeroni. Pamaneeri eeroka-paeni Awinkatharite, rotyaan-teeta osheki jatashiterini atziri-paeni, tema eenitatsi osheki kemijantaa-tsini.}

³ Piyateeyini eeroka, naakataki otyaantzimiri, {Mt 10.16 pikimitakari rotyaan-teetziri ipireetari jempe ipiyota katsimari owantaniri.}*

⁴ Eero paanaki piyorikite, powanawo, paakontata-shityaa. Eero piwethatari piñaanakiri awotsiki pojamanitzi-kari.

⁵ Aririka pareetakya pankotsiki, piwethata-paakyaari jeekatsiri. Pikanta-paakiri: ‘Okantashitzimaetyaa pijeeka-waete kameetha pipankoki.’

⁶ Eenitatsi-rika aakameethata-wakimini, aritaki ijeekae kameetha. Rooma eerorika raakameethatzimi, aminaa-shita piwetha-witapaakari.

⁷ Ari pimaa-piintatyee pankotsiki jempe pareetaka, eero pamina-minatzi otsipa pankotsi. Ari poyaari, piraayitero ipaetemiri. Tema {1Ti 5.18 oztimatyee ipineeteri antawaeta-tsiri.

⁸ Aririka raakameethateetemi nampitsiki jempe pareetakya, poyaawo okaate ipaetemiri janta.

⁹ Petsiyata-kota-kaayiteri mantsiyari janta, pikanteri: ‘Rooteentsi ipinkathari-wentantee Tajorentsi.’

¹⁰ Rooma pareewitakyaa otsipaki nampitsi, eeorika raakameetheetzimi, pawija-pithateri, pikanta-nakiri:

¹¹ ‘Ari notekaneero noepatsite noetziki jaka, rootaki riyotee-tantyaari tee pikemijantzi. Roo kanteencha, oztimatyee piyote rooteentsi ipinkathari-wentantee Tajorentsi.†

¹² Roo kanteencha, paata oweyaantyaawoni kitejeri, imaperoe-teeri rowajankiteeteri rirori nampitawori janta, aritaki awijeero ikanteeteri Paamaarini-jatzi.”

* 10:3 ipireetari = owisha; owantaniri = lobo † 10:11 otekirori ipatsite iitziki

Ashironkamatsiteerini kijoshireri nampitsiki-paeni

(Mt. 11.20-24)

¹³ {Mt 11.21 “Ashironkaamatsitemini Shima-pankoni-jatzi eejatzi nampitawori Corazín. Osheki piñaawitakawo notajonka-wentantaki, teemaeta pikemijanteeyini. Riimi ñaakinani Mapini-jatzi eejatzi Shimaajatzzi, aritaki ikithaata-nakyaawomi meremawota-tsiri kithaarentsi, jeekawaeta-nakimi jamampoki rowashireta-kotyaa ikaariper-shireyitaki, ikemijanteemi maawoeni rirori-paeni.}‡

¹⁴ {Mt 11.22 Eerokataki imaperote rowajankiteeteri paata aririka raminakoe-teeri maawoeni ranteetakiri. Aritaki awijeero ikanteeteri Mapini-jatzi eejatzi Shimaajatzzi.}

¹⁵ {Mt 11.23 Eejatzi eeroka-paeni nampitawori Capernaum, pikenkishirewita piyaatee inkiteki, apatziro piyaa-matsitee jempe ikinayitzi kaminkari.}

¹⁶ Eenitatsi-rika kemijantemini, naakataki ikemijantaki. Itzimi-rika maninta-shireta-kimini, naaka imaninta-shiretaki. Itzimi-rika maninta-shireta-kinari naaka, imanintakiri jempe itzimi otyaanta-kinari jaka.”

Ipiyayitaa rotyaan-teetakiri ikaatzi 70

¹⁷ Tema kimoshireyitee ipiyeeyaani rotyaan-teetakiri kaatatsiri 70, ikantayitapae: “Pinkathari, tema eeroka otyaanta-kinari, rantziro peyari nokanta-yitziriri.”§

¹⁸ Ari ikantzi Jesús: “Noñaakiri Kamaari rowaryahae-takiri inkiteki ikimiwaetakawo aamorenki ookatha-rentsi.*

¹⁹ Tema naaka kantakaawo otzimi-motan-tzimiri pishintsinka, aritaki omatakya pojatekan-tyaari maanki eejatzi kitoniro-paeni. Ari potsinampaakiri peyari kijaneentzimiri, tekatsira awiji-motemini.

²⁰ Eero pikimo-shire-wenta-shitawo rantakiro peyari pikantakiriri. Apatziro pikimo-shire-wentero rojankinee-teero piwaero-paeni inkiteki.”

Ikimo-shiretzi Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Roojatzi ikimo-shiretan-tanakari Jesús, ikantanaki: {Mt 11:25-26 “Pawa, tema eeroka pinkathari-wentziriri inkite-jatzi eejatzi kepatsijatzi, osheki najahaa-wentakimi. Tema eeroka omani-motakiri yotaniripaeni iroka-paeni, riitaki piyotakaa-yitee oshiyariri eentsi itsinampa-shiretzi. Ari okanta, tema rootaki inimota-kimiri eeroka Ashitanari.”}

²² {Mt 11.27 Ikantanakiri piyowenta-kariri: “Riitaki Ashitanari yotakaa-nawori maawoeni. Apatziro riyotana rirori, tema Itomi rowana. Ari nokimitari naaka apatziro niyotziri Ashitanari, kantacha niyotakaa-yiteeri nokoyiri naaka riyoteeri.”}

²³ Ikanta ipiyotakiri Jesús maawoeni riyotaani, raanakiri inteeneni, ikantakiri: “Ari itajonka-wentee-teeri ikaate ñaayiteeroni okaatzi piñaayiteeri eeroka.

²⁴ Tema tzimawitacha osheki Kamantantaniri, eejatzi pinkathari-paeni kowawiteen-chari {Mt 13.17 iñiromi okaatzi piñaakiri, okaatzi pikemayi-teeri eejatzi eerokapaeni. Teemaeta ikemaeyironi rirori.”}

‡ **10:13** meremawota-tsiri kithaarentsi; {Mt 11.21 Tema irika-paeni nampitawori Corazín eejatzi Shima-pankoni-jatzi, Judá-paeni irika. Riima Mapini-jatzi eejatzi Shimaajatzzi, itsipa-jatzi-paeni irika, tee isheninkatari Judá-paeni.} § **10:17** otyaanta: waerontsi * **10:18** Kamaari = Yakatantaniri

Neshironkatan-taniri Oshitekii-toni-jatzi

²⁵ Ari ijeekakiri Yotaantzirori ikantakaan-teetani, ikoyi ikompita-kaeyaari Jesús, ikantakiri: “¡Yotaantaniri! ¿Oetaka nanteri naaka nañaantee-yaari?”

²⁶ Ikantzi Jesús: “¿Oetaka ikantee-takiri Ikantakaan-teetaniki? ¿Jempema okanta piyota-kotziro eeroka?”

²⁷ Ari ikantzi Yotaantaniri: “Piwinkatharite irika Tajorentsi, otzimatyee pininta-peroteeri, pininta-shireteeri, pininta-shintsiteeri. Poshireperoteeyaari. Petakoteeyaari pisheninka, pikimita-kaanteeri pineshironkatziro eeroka piwatha.”

²⁸ Ikantzi Jesús: “Omaperotatyaa pikantakiri. Pantero iroka, aritaki pañahae.”

²⁹ Ari ikowa-witanaka rotzikaa-kota-nakyaami, rojampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¿Jempema itzimika nokimita-kaanteri asheninka?”

³⁰ Ikantzi Jesús: “Eenitatsi asheninka poñaachari Aapatziyaweniki ikoyi riyaatero Kashiryaariki. Okanta niyanki awotsi, itonkiyotakari koshintzi, raapithatakiri okaatzi tzimi-motziriri, rompoja-waetakiri, rookanaki awotsi-nampiki ikami-matanakira.

³¹ Ari ipokaki Ompera-tajorentsita-rewo, isheninka naawita, iñaawita-paakari romaryaaka, tee raminanakiri rawija-pithata-nakiri.

³² Ari ikimitakari eejatzi Leví-paeni, riijatzi isheninka, riitaki amita-kotanta-piinta-tsiri Tajorentsi-pankoki. Iñaawita-paakari romaryaaka, tee raminanakiri rawija-pithata-nakiri.

³³ Ikanta ipokaki Oshitekii-toni-jatzi, kaari isheninka naawita rirori. Iñaapaakiri romaryaaka, ineshironkata-paakiri.

³⁴ Raawinta-paakiri itziritan-takari aawinta-wontsi, ikanta rowanki-tanakiri ipiraki, raanakiri nampitsiki. Riitaki aminakowenta-kiriri.†

³⁵ Okanta inkaa-manee, raaki apite koriki, ipinako-wenta-nakiri, ikantanaki: ‘Paminakowentenari irika. Aririka nopiyaki paata, nopinata-paemi okaate paminakowenta-kinari.’”‡

³⁶ Ari rojampitziri Jesús irika Yotaantaniri, ikantziri: “Mawa ikaatzi ñaakiriri ikoshitee-tziri. ¿Jempema itzimika kimitakaan-takariri isheninka?”

³⁷ Rakanaki rirori, ikantzi: “Riitaki irika neshironkata-paakiriri.” Ikantzi Jesús: “Piyatee, roojatzi pimata-paeri eeroka.”

Rareetawo Jesús opankoki Marta eejatzi María

³⁸ Ikanta rawijanaki Jesús areetaka otsipaki nampitsi. Ari ojeekiri tsinani iitachari Marta, rootaki ijeeki-mota-paaki opankoki.

³⁹ Iroka tsinani eenitatsi irento oeta María. Rootaki tsipata-wakariri Jesús okemijantziri ikenkitha-waetzi.

⁴⁰ Rooma Marta osheki okantzi-motakawo amina-yitawakiniri iita opawakiriri Jesús. Rootaki opoka-shitan-takariri, okantapaakiri: “Pinkathari, owapintaakina eentyo. ¿Pikantenawo amitakota-wakina?”

⁴¹ Roo kanteencha ikantanakiro Jesús: “Marta, ¿oetaka okantzimo-shiretan-tzimiri okaate pantayiteri?”

⁴² Apaani okanta kowaperota-chari, rootaki okowakiri María tema tekatsi materoni raapithateero.”

† 10:34 ipira = kawayo; itziritan-takari aawinta-wontsi = yeenkantsi eejatzi poetatsiri (vino)

‡ 10:35 koriki = denario, riitaki ipinatanta-piintee-tziri rantawaeteetzi apaani kitejeri

11

Ikenkithata-kotziro Jesús amanaantsi
(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Ikanta riyaaataki Jesús ramana. Ikanta ithonkakiro, ari ikantakiriri apaani riyotaani: “Pinkathari, piyoteenawo ramaneeta, ikimiteero Juan riyotaakiri riyotaani rirori.”

² Ari ikantzi Jesús: “Iroka pikante pamana-piintya eeroka: {Mt 6.9-13 Ashitanari, nampitawori inkiteki, Tajorentsi iroka piwaero. Pipinkathari-wentantee.

Pantakaan-teero jaka kepatsiki okaatzi pininta-kaanteeri eeroka.

Pikimita-kaanteeri jeekatsiri inkiteki, rantayitziro okaatzi pininta-kaeriri.*

³ Pipapiintenawo kowityii-motanari noyaari.†

⁴ Pipeyakoteenawo nokaaripero-shireta-waetaki,

Tema nomatakiro naaka, nopeyakoteeri ikaatzi owaaripero-shireta-kinari.

Eero pishinetaana iñaantee-tena, ikowaete rantakae-tenawo kaari-perori.”}

⁵ Ari ikantanakiri eejatzi: “Aririka itzimi apaani pitsipa-minthari, ipokaki niyanki-paeteki, ikantemi: ‘Pipawakina mawa atanteetari,‡

⁶ eenitatsi areetachari nopankoki, tekatsi tzimatsini nopawakiriri.’

⁷ Ari pikanta-wityaari: ‘Eero poñaashirenkana nomaakaa-tziiri neentsite-paeni, tema nashitakiro nopanko, rootaki eero omatanta nopimi.’

⁸ Kimiwitaka eero pikowawita pipiri okantawitakyaa riiwitaka pitsipa-minthari. Roo kanteencha eekiro ishintsitatzi ikowa-kotzimi, ari patiwakanakyaawo pitzinaanaki, pipawakiri okaatzi ikoyiri.”

⁹ Ikantzi Jesús: {Mt 7.7 “Pikowa-kotante, pithotyaakotantee eejatzi, aritaki ipaeteemiro pikoyiri. Poshiya-kaantero aririka pareetyaa pankotsiki, pikanta-paakiri ashitawori: ‘Pashita-ryeenawo pipanko.’ Aritaki rashita-ryaakimiro ipanko.}

¹⁰ {Mt 7.8 Tema aritaki ipaeteeri kowakotan-tatsiri. Ikaate aminamineeroni, aritaki roñaahae-teeri. Aririka ikantante: ‘Pashita-ryeenawo.’ Aritaki rashitaryahae-takiniri.}

¹¹ {Mt 7.9-10 Tema aririka ikowa-kotemi pitomi, ikantemi: ‘Pawa, pipina atanteetari’ ¿Arima pipakiri mapi? Aririka ikantemi: ‘Pipina shima.’ ¿Arima pipakiri maanki royaari?}§

¹² Aririka ikantemi: ‘Pipina iithoki.’ ¿Arima pipakiri kitoniro?

¹³ {Mt 7.11 Tema piyotzi petakotari pitomi-paeni eeroka, kaari-perori pinawita. Riitakira maperotzirori Ashiteeri Inkite-jatzi, retakotari rirori ikaatzi amana-piintayitariri, } ijeeka-shireta-kaantayityaari Ishire.”

Kosheka-wakaa-chari pankotsiki
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

* **11:2** Tzimayitatsi jankina-rentsi jempe tee iñeetziro ñaantsi “nampitawori jenokinta,” eejatzi iweyaantawori iroka ñaantsi jaka. otsipayita ñaantsi-paeni † **11:3** noyaari = pan ‡ **11:5** ratanteetani = pan § **11:11** atanteetari = pan; Eeniyitatsi jankina-rentsi jempe tee iñeetziro iroka ñaantsi ojatekaen-chari niyankineki jaka. inashiyita ñaantsi-paeni

¹⁴ Ikanta retsiyata-kota-kaakiri Jesús apaani majontzi raahashiretziri peyari. Ikanta retsiyata-kota-kahaerira, ñaawaetanee majontzi-witachari. Tema ipampoyeyanakirini Jesús.

¹⁵ Eenitatsi kantayita-neentsiri: “Irika atziri roshinchaa-tziiri Nantatsiri, rootaki retsiyata-kota-kaantariri ikaatzi raahashiretziri peyari.”

¹⁶ Eenitatsi itsipa kowatsiri iñeero itajonka-wentante Jesús, rootaki riyotan-teetyaari omaperotatya opoña itajorenka inkiteki, tema ikowaetatzi iñaantee-tyaari.

¹⁷ Ikanta riyotaki Jesús okaatzi ikenkithashiryaa-yitari atziri-paeni, ikantanaki: {Mt 12.25 Mr 3.24-25 “Aririka ikosheka-wakaeyaa atziri jempe ipinkathari-wentee-tziri, aritaki rookawenta-wakaakyaa. Aririka ikosheka-wakaeyaa atziri jempe ijeeka-pankota-wakaa, aritaki rookawenta-wakaakyaa.}

¹⁸ {Mt 12.26 Ari ikantzitari eejatzi Kamaari aririka ikosheka-wakaeya. Aritaki rookawenta-wakaakyaa, ¿eeroma ithonka rookawenta-wakaakanyaa?} ¿litaka pikantantari riitakira etsiyata-kota-kaanari Nantatsiri?*

¹⁹ {Mt 12.27 Riirikami Kamaari Nantatsiri oshinchahanari naaka, ¿riijatzi oshinchayiriri piyotaani eeroka retsiyata-kota-kaantariri ikaatzi raahashireytziri? Aririka okanta pithaweta-kota-tziiri piyotaani, aritaki ikijanta-kimiro okaatzi pikantakiri.}

²⁰ {Mt 12.28 Rooma naaka ipanawo ishintsinka Tajorentsi, rootaki nomatan-tariri netsiyata-kota-kaayitziri ikaatzi raahashiretziri peyari. Tema romapokakimi eeroka-paeni Tajorentsi ipinkathari-wentantee.}†

²¹ Apaani atziri shintsita-tsiri tzimatsiri romana-mento, aminakowenta-chari, tekatsira materini ikyaa-shiteri ipankoki rayiteri okaatzi rashitari.

²² Rooma ipoka-shitakiri itsipa atziri awijiriri ishintsitzi, raapithatakiri rawentaa-witari, raapithatakiri rashitari, rantetaa-kyaaawo.

²³ {Mt 12.30 Tema ikaatzi kaari aapatziyanari naaka, riitaki kijaneentanari. Ikaatzi kaari amitakotanari rowiita-kotena, reewanata-kotatyaana.}

Ipiya-shitanta peyari

(Mt. 12.43-45)

²⁴ {Mt 12.43-45 “Tema oshiyawaetakawo ijeeka-shiretan-tyaarimi peyari apaani atziri, ipanko-takawo raña-mento. Aririka rookawiteetakyaari, etsiyata-kowitaa atziri. Jatanaki peyari ikinawaete ochempimashiki, tee iñee jempe ijeeki. Ari ikanta-shiretee peyari: ‘Nopiyeeta nopankoki jempe nopoñaaka.’

²⁵ Roojatzi ipiyaanta peyari, iñaapaa-tziiro kameetha pishitaka ishire atziri, owaneenkataka.

²⁶ Riyaata-shita-nakiri maperotzirori ipeyaritzi, ikantakiri: ‘Jame aate nopankoki, pitsipatena apinkatharite.’ Ramaki ikaatzi 7 peyari. Ari rashironkaa-perotyaari atziri, awijanakiro rashironkaawita paerani.”}

Maperoteroni ikimo-shiretee

²⁷ Tekira ikaatero iñaawaetzi Jesús, okaemanaki apaani tsinani ojatekaen-chari ipiyotakaha atziri, okantzi: “Ari itajonka-wentee-teero iroka tsinani tzimakimiri, antaritantakimiri othoteemi.”

* 11:18 Kamaari = Yakatantaniri † 11:20 ishintsinka = rakoe-mpeki

28 Ikanta rakanakiro Jesús, ikantzi: “Riitaki tajonka-wenta-peroeteeri ikaate mateeroni ikemijanteero iñaani Tajorentsi.”

*Ikowaeyini kaari-pero-shireri itajonka-wentante Jesús
(Mt. 12.38-42)*

29 Ikanta ipiyota-paaka osheki atziri, ikantanaki Jesús: {Mt 12.39 “Tema kaari-pero-shireri eerokapaeni, osheki pitheenakiri Tajorentsi pikotzira piñeena notajonka-wentante okantyya pikemijanta-perotan-tenari. Ero nomatzimaetawo, apatziro piñeero awiji-mota-kiriri paerani Kamantantaniri Jonás.}

30 Tema jempe ikantaka paerani Jonás iñeeyakirini Naana-weni-jatzi, ari ikimitee-yaari eejatzi Itomi Atziri iñeeri irika-paeni.

31 {Mt 12.42 Paata aririka raminakoe-teero okaatzi ranteetziri, ari-taki iyakowenteemi tsinani pinkatha-wotatsiri paerani kirinkanta, tema opokaki paerani roori ijeeki yotaniri pinkathari Salomón, okemijantakiri. Tema irika jeeki-mota-kimiri eeroka rawijiri Salomón.}

32 {Mt 12.41 Paata aririka raminakoe-teero okaatzi ranteetziri, aritaki riyakowenteemi Naana-weni-jatzi, tema ikemijantakiri paerani rirori Jonás, rooka-neero rantayitziro kaari-perori. Tema irika jeeki-mota-kimiri eeroka-paeni rawijiri Jonás.”}

*Ikenkithata-kotziri Jesús ootamentotsi
(Mt. 6.22-23)*

33 {Lc 8.16 “Akoyi-rika onthoteri ootamentotsi, tee atapa-takotziri. Owakotziri jenoki okantyya ikoñeen-tyaa-kote kyahaa-tsiri.}

34 {Mt 6.22-23 Rootaki poki oshiyariri ootamentotsi piwathaki. Kameetha-rika okanta poki, piñaantawo kameetha, okimiwitakawo pikoñeetyaa-kota-tyeemi. Terika okameethatzi poki, eero piñaantawo kameetha, okimiwitakawo pitsirenikaakita-kota-tyeemi.}‡

35 Paamawenta-perotyaa poetsiwakiri-kari ootamentotsi jeekanta-kimiri.

36 Kyaari-pero-rika ijeekan-takimi ootamentotsi, terika pantaneero kaari-perori, aritaki poñaahan-teero rooperori kameethari, pikimita-neeyaari apaani ootamentotsi roorenta-kotantzi.”

*Ikenkithata-koetziri Yotaantzirori Ikantakaan-teetani
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)*

37 Tema ikaatakiro ikenkithataki Jesús, ipoka-shita-paakiri Inashitan-taniri pankinawenta-kariri rakiyoteri. Ikanta rareeta-paaka Jesús ipankoki, jeekapaaki rowapiinteeta.

38 Osheki okompitzi-motakari Inashitantaniri, iñaakiri Jesús tee ima-teero okaatzi rametee-yarini ikewaakota rowantyaari.

39 Rootaki ikantan-tanakari Jesús: “Eeroka-paeni Inashitantaniri, {Mt 23.25 pikimita-kotakawo piraa-mento eejatzi powamento okitewita kameetha jenokira, rooma inthomoenta, kepatsitaki. Ari pikimiyitakari eeroka, kantacha iñeetemi kameethashiretakimi, tema osheki pikoshit-antzi, kaari-pero-shireri eeroka-paeni.}

‡ 11:34 Oshiyakaa-wenta-chari oki kameethari, apaani pimantaniri (kaari mashithatatsi), rii ñeeroni ikemathateero okaatzi rantakaeriri Tajorentsi, tema ijeekanaatzi okoñeetzi. Oshiyakaa-wenta-chari eerorika opantawo oki, apaani mashithari, itzimi kaari ñeeroni ikemathateero okaatzi rantakaeriri Tajorentsi, tema ijeekatzii jempe otsirenikaakitzi.

⁴⁰ ¡Majontzí! ¿Tema piyotzi eenitatsi wetsika-kimiri piwathaki koñaayita-tsiri. Riijatzi wetsika-shireta-kimiri inthomoenta pañaantariki?

⁴¹ Oztimatyee pipashitan-teeyaawo tzimatsiri inthomoenta pañaantariki, aritaki pikite-shire-yitee.

⁴² ¡Ashironkamatsitemini Inashitantaniri! Pashitakaa-piintari Tajorentsi rowoshinikan-teetari. Teemaeta pitampatzika-yitee, tee petakoshireteeyaari Tajorentsi. Rootaki kowapero-witachari pantayiteeromi, eero pooki-maetawo otsipa. §

⁴³ ¡Ashironkamatsitemini Inashitantaniri! Osheki pikowa-piintaki pojatenkyaa niyankineki kemijantaantsipankoki jempe ipinkathateetemi, pikoyi eejatzi pinkathari rowethata-piintee-temi aririka iñeetemi.

⁴⁴ ¡Ashironkamatsitemini Yotaantaneri-paeni, Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri eeroka! Pikimita-shitakawo kaari riyotzi ari ikiteetziri kaminkari. Ithonka raatzika-kowaetakiri atziri-paeni, teemaeta riyotzi atziri-paeni raatzika-kotakiri kaminkari.”*

⁴⁵ Ari rakanaki yotaantzirori Ñaantsi, ikantanakiri Jesús: “¡Yotaanari! Osheki pikemakaa-kinawo naaka okaatzi pikantakiri.”

⁴⁶ Ikantzi Jesús: “¡Ashironkamatsitemiini eejatzi yotaantzirori Ikantakaan-teetani! ¿Iitaka pikema-tenata-kaantariri atziri-paeni? Teemaeta piñaayi-tziro eeroka-paeni pikema-tenatyaawo.

⁴⁷ ¡Ashironkamatsitemiini eeroka-paeni! Powaneenka-jama-yitakiro powetsika-koyitziri, jempe ikiteetziri etayita-kawori Kamantantaniri ikaatzi rowamaakiri paerani piwaejatziteni.

⁴⁸ Tema eeroka-paeni wetsika-shiyitakiri jempe ikiteetakiri, riitaki pakoyiteeri eeroka-paeni okaatzi rantayitakiri paerani piwaejatziteni.

⁴⁹ Roo kanteencha, yotaniri Tajorentsi, ikantaki: ‘Ari notyaantaki Kamantantaniri eejatzi Otyaantaa-rewo-paeni. Riyyitaki ikoshekaetyaa, itsipa rowamahae-takiri.’

⁵⁰ Ari okantyyaa rowajankitaa-wentan-temiriri Tajorentsi ikaatzi rowamae-takiri Kamantantaniri owakira etantanakari rowetsikae-takiro paerani kepatsi.

⁵¹ Eeroka-paeni atsipetee-yaawoni ipiyawentee-tyaari awaejatziteni Abel roojatzi Zacarías, {Mt 23.35 itzimi rowamae-takiri ipoñaawitaawo taapoki-mento-tsiki roojatzi tajorentsi-pankoki.}

⁵² ¡Ashironkamatsitemiini yotaantzirori Ikantakaan-teetani! Tee pimataa-jeetziro eeroka piyota-nitee, eeroka kantakaan-tziro kaari ikemathatantawo itsipa-paeni.”

⁵³ Ikanta ishitowanee Jesús riyotaantzi ipiyoteeyanira, otyaanakari imashirenka Inashitantaniri eejatzi Yotaantaniri-paeni. Ipiyowentakari Jesús ikowaki ikompita-kaeyaari, rootaki ikemantyaariri ikanteri.

⁵⁴ Ishintsi-thawaetakiri, ikoyi iñaawaeta-kaeri ñaantsi kaari-perori, ikanta-kotan-tyaariri.

§ 11:42 rowoshinikan-teetari = menta, ruda, maawoeni iwankiritari kimitawori pinitisi

* 11:44 Eeniyitatsi jankina-rentsi jempe tee iñeetziro ñaantsi “Yotaantaniri-paeni, Inashitantaniri, owapeyimotan-taniri eeroka.” inashiyita ñaantsi-paeni

KAMEETHARI ÑAANTSI ROJANKINATAKIRI JUAN

Ratziritaki iiteetziri “Ñaantsi”

¹ Owakira etantanakari rowetsikan-teetzi paerani, tema tzimitaka iiteetziri “Ñaantsi.” Ari itsipatari Tajorentsi. Tema riijatzi Tajorentsi rirori.

² Riitaki itsipatakari paerani Tajorentsi owakira etantanakari.

³ Riitaki owetsika-jaanta-kirori maawoeni tzimayita-tsiri. Tekatsira apaani okaatzi tzimayita-tsiri kaari rowetsiki rirori.

⁴ Ikimi-waetakari koñeentyaatsiri ikoñeetyaa-koteeri atziripaeni omatantee-yaari rañaakaa-yiteeri.

⁵ Roshia-kota-paakari koñeetyaa-kotan-tatsiri otsireni-kaakitziira. Teemaeta rotsinampaeri roetsiwaka-wakiri oshiyakawori tsirenikaakiri.

⁶ Paerani rotyaantaki Tajorentsi apaani atziri, iita Juan.

⁷ Riitaki kenkitha-takota-paakiriri iiteetziri “Koñeetyaatsiri,” omatantyaari ikemijanteetero maawoeni riyotaanteri.

⁸ Irika Juan kaarira iiteetziri “Koñeetyaatsiri.” Tema riitaki kenkithata-koterini pokatsini.

⁹ Tema pokaki jaka kepatsiki maperotzirori roshia-kotari koñeetyaatsiri, riitaki koñeetyaa-koteerini maawoeni atziripaeni.

¹⁰ Ijeeka-paentzi kepatsiki. Tema riitaki owetsika-kirori kepatsi. Roo kanteencha tee riyotawakiri atziripaeni ikaatzi jeekatsiri kepatsiki.

¹¹ Ijeekimowita-paentari ikaatzi isheninkata-wakahaeyani. Teemaeta raakameethata-wakiri.

¹² Riima ikaatzi aakameethata-wakiriri, awentaa-naariri, riiyitaki ito-miyitaari Tajorentsi.*

¹³ Riitaki itomintayitaari Tajorentsi irika-paeni. Tee oshiyawo itominta-piinta-yitee atziri-paeni, teera iñaaman-kakiini itzimantayitakaeri. Tema riitaki Tajorentsi kowashiteen-chari itomitantya.

¹⁴ Irika iiteetziri “Ñaantsi,” ratziritaki, ijeekimoyita-paentee. Oshiki ikaminthaantzi rirori. Kyaari-perori iñaanitari. (Naaka-paeni ñaajaanta-kirori itajorenka, ari oshiya-jaantawo itajorenka rapintzite itomi Ashitariri.)

¹⁵ Riitaki cheraa-wenta-paakiriri paerani Juan, ikantapaaki: “Irika nokenkithata-kotziri paerani, nokantaki: ‘Awotsikitaki poyaatenani, rawijana naaka, tema riitaki etakawori paerani tekira notzimiita naaka.’”

¹⁶ Tema kameetha-pero-taki rirori, rootaki añaanta-yitaawori maawoeni aakapaeni ikaminthaa-pero-ta-piintee.

¹⁷ Paerani riitaki Moisés rojankinata-kaetakiri Ikantakaan-teetani. Riima Jesús Jeepatzii-toetani, riitaki neshironka-yiteeri, riijatzi ñaawaeyita-paentzirori kyaari-perori.

¹⁸ Tekatsi materoni iñeeri Tajorentsi. Riima rapintzite itomi Ashiteeri, jeeki-moperotziriri, riitaki kamanta-yiteeri aakapaeni ayotantaari jempe ikanta Ashiteeri.

* 1:12 Waerontsi

Ikamantan-takiri Juan Omitsiryaatantaniri

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Ikanta Judá-paeni nampitawori Aapatziyaweniki, rotyaantaki reewarite-paeni Ompera-tajorentsitaarewo eejatzi Leví-paeni rojampiteri Juan, ikanteri: “¿Jempema piitaka eeroka?”

²⁰ Iroka ikantanaki Juan, tee romana-kotyaa, ikantzi: “Tee naaka Jeepatzii-toetani.”

²¹ Eekiro rojampitee-tatziiri, ikantee-tziri: “¿Jempema piitaka? ¿Eerokama Kamantan-taniri Elías?” Ikantzi Juan: “Tee naaka.” Eekiro ikantee-tatziiri: “¿Eerokama Kamantan-taniri pokatsini?” Ikantzi: “Tee.”

²² Ari ikantee-tziri: “¿Jempema piitayaaka eeroka? Pikamantena, rootaki nokanta-paeriri naaka otyaanta-kinari. Anjatyaa pikamanta-kotyaa.”

²³ Ikantzi Juan: “Naakataki cheraapaen-tsini ochempi-mashiki, ikante: ‘Powameethateeniri Awinkatharite jempe ikinapaaki, poshiyakaantero itampatzikae-tziro awotsi.’ Rootaki ikamantan-tzitakari paerani Kamantan-taniri Isaías.”

²⁴ Irika-paeni pokaentsiri rojampitziri Juan, rotyaantani Inashitantaniri-paeni.

²⁵ Eekiro rojampita-tziiri, ikantziri: “Tee eeroka Jeepatzii-toetani, tee eeroka Elías, tee eeroka Kamantan-taniri. ¿Iitaka pomitsiryaatantari?”

²⁶ Ikantzi Juan: “Apatziro nomitsiryaatantawo naaka nijaa. Roo kanteencha tzimatsi apaani jaka pitsipatakari, kaari piyoteeyini.

²⁷ Riitaki poyaatenani naaka, rawijanakina naaka. Tee okantya roshiya-kaantena naaka romperatani noeyotashitan-tyaari nothopaeniri ikyaatari iitziki.”

²⁸ Rootaki awijayiteen-tsiri paerani intatsikirona Pareenkaariniiki iiteetziro Ashironkaaweniki jempe romitsiryaatantzi Juan.

Ipira Tajorentsi

²⁹ Okanta okitejeta-manee, iñaawaeri Juan ikinapae Jesús, ikantzi: “¡Irika ipira Tajorentsi, riitaki atsipetee-yaawoni iyaari-peronka maa-woeni atziripaeni, ipeyakoe-tantee-yaariri!†

³⁰ Riitaki nokenkithata-kotakiri paerani nokantaki: ‘Awotsikitaki atziri poyaateenani naaka, rawijana, tema riitaki etakawori tekira notzimiita naaka.’

³¹ Tee niyowitari naaka. Rootaki nopokan-takari nomitsiyaa-tantyaawo nijaa, rootaki riyotan-tenari maawoeni Israel-paeni.”

³² Eekiro riyaata-kaana-kitziiro Juan ikamantantzi, ikantzi: “Noñaakiri naaka Ishire tajorentsi ikinapaaki jenoki roshiyakari jamomo, rookanta-paakari rirori.

³³ Tee niyowitari naaka. Roo kanteencha irika otyaanta-kinari nomitsiryaatan-tyaawo nijaa, ikantakina: ‘Aririka piñaakiri rayiitashitakiri Ishire tajorentsi, itzimi-rika rookanta-paakyaari, riitaki kimitaakaantemironi romitsiryaatan-temiro Ishire tajorentsi.’

³⁴ Naakataki ñaakiriri, rootaki nokenkithata-kotan-tariri riitaki Itomi Tajorentsi.”

Etanakawori riyotaani Jesús

³⁵ Okanta okitejeta-manee ari ijeeka-manee Juan eejatzi apite riyotaani.

† 1:29 ipira = cordero

36 Ikanta iñaawaeri Jesús ikinapae, ikantzi Juan: “Irinta ipira Tajorentsi.”

37 Ikanta ikemawaki apite riyotaani Juan, royaata-nakiri Jesús.

38 Ari ipithokanaka Jesús, iñaatziri ikaatzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Jempema piyaateka?” Ikanteeyini rirori: “¡Yotaanari! ¿Jempema pinampi?”‡

39 Ikantzi Jesús: “Pipoki piñeero.” Ikanta royaateeyanagirini, iñaakiro jempe inampitawo. Ari imaapaentzi, tema tsireniityaaki.§

40 Tema irika kemakiriri Juan, oyaatana-kiriri Jesús, riitaki Andrés rirentzi Simón Pedro.

41 Tema apatziro Andrés riyata-shita-nakiri Simón, rirentzi ikantapaakiri: “Noñaakiri Jeepatzii-toetani (roo ikantee-tziri eejatzi, ‘Cristo.’)*”

42 Ikanta Andrés raanakiri Simón ijeekira Jesús. Ikanta iñaawakiri Jesús rirentzi Andrés, ikantawakiri: “Eeroka Simón, itomi Jonás. Nimaeka piiteeyaa ‘Kijori.’” (Roo ikantee-tziri eejatzi, Pedro.)†

Ikaemae-takiri Felipe eejatzi Nataneel

43 Okanta okitejeta-manee, jataki Jesús Tepoweniki. Ari iñaapaa-kiriri Felipe, ikantapaakiri: “Poyaatena.”

44 Tema irika Felipe, Shima-pankoni-jatzi, rootaki inampi Andrés eejatzi Pedro.

45 Ikanta Felipe, riyata-shita-nakiri Nataneel, ikantapaakiri: “Noñaakirira rojankinata-kotakiri Moisés Ikantakaan-teetaniki, riijatzi rojankinata-kotzitaka eejatzi Kamantan-taniripaeni. Riitaki Jesús, itomi José, Kashiyakaa-weni-jatzi.”

46 Ikantzi Nataneel: “¿Eenitatsima kameetha-shireri janta Kashiyakaa-weniki?” Ikantzi Felipe: “Pipoki, piñeeri.”

47 Ikanta iñaawakiri Jesús ipokaki Nataneel, ikantanaki: “Kaakitaki riroporori isheninka Israel, tee itheeya-nityaa.”

48 Ari ikantzi Nataneel: “¿Jempema janta piñaanaka piyotan-tanari?” Ikantzi Jesús: “Noñiitakimi tekira ikaemimiita Felipe pijeeki otsimankae-tyeera pankirentsi.”‡

49 Ikantanaki Nataneel: “¡Yotaanari! ¡Eerokataki Itomi Tajorentsi, eerokataki Iwinkatharite Israel-paeni!”

50 Ikantzi Jesús: “Rootaki pikemijatanta-matsita-nakari nokantakimi noñaakimi pijeeki otsimankaetyeera pankirentsi. Roo kanteencha, ari-taki piñaaki otsipa awijironi iroka.”

51 Eekiro ikantana-kitzii Jesús: “Ari piñaakiro ashitareeya inkite. Ari ipiya-piyateeyini ronampiripaeni tajorentsi rayiita-shiteri Itomi Atziri.”§

2

Aawakahaantsi Nampitsiki Menkoshiniki

1 Okanta mawatapaen-tsiri kitejeri ari raawakae-takari nampitsiki iitachari Menkoshini, jeekatsiri Tepoweniki. Ari ojeekakiri eejatzi riniro Jesús janta.

2 Ari ikaemakaan-teetakiri Jesús eejatzi riyotaani-paeni janta aawakahaan-tsiki.

‡ 1:38 Yotaanari = Rabí § 1:39 tsireniityaaki = riweyaaka ooryaa 10. (Ari okanta riyotee-tziri ooryaa paerani.) * 1:41 Jeepatzii-toetani = Mesías † 1:42 Kijori = Cefas ‡ 1:48 pankirentsi = higuera § 1:51 ashitareeya inkite = iñeeteri inkite-jatzi, kaari iñeeta-piintetzi.

3 Ikanta roemoshirenkaeyani, thaatapaaka imiritee-yirini. Okanta riniro Jesús, okantakiri otomi: “Thaatapaaka imiriteetziri.”*

4 Ikantzi rirori: “¡Tsinani! ¿litaka pikantan-tanari naaka? Tema tekira omonkaa-paetetyaata noñaahan-tantyyaa.”

5 Okantanakiri roori ikaatzi kitanta-tsiri: “Pantero okaate ikantemiri notyomi.”

6 Ari owayitaka janta 6 chomo mapinakitatsiri, rootaki rowanta-piintari Judá-paeni nijaa, roojatzi ikewayitantari rantakiro-rika ipinkae-tziri. Iroka chomo, eeniyitatsi iyomaatachari apite ikaanteetari nijaa, otsipa mawa ikaanteetari.†

7 Ikantanakiri Jesús ikaatzi kitanta-tsiri: “Piyeekite nijaa maawoeni chomoki.” Imatakiro riyeeki-pero-yitakiro chomokipaeni.

8 Ipoñaak ikantzi Jesús: “Pinkitera eepichokiini amiri, paanakiniri aminakaan-tzirori oemoshirenkaantsi.” Imatakiro ikantee-takiriri.

9 Ikanta irika aminakaan-tzirori oemoshirenkaantsi iñaan-tawakawo eepichokiini imiriteetziri nijaawita-chari, tee riyotzi jempe okina-kota-paaki rooperori imiriteetziri. Apatziro riyoteeyini kitanta-tsiri, tema riiyitaki yeekita-kirori nijaa. Ikanta aminakaan-tzirori oemoshirenkaantsi, ikaemakiri aawakaa-chari,

10 ikantziri: “Rootaki rameyitari atziri-paeni retapiintawo ipakotan-tziro rooperori imiriteetziri, aririka ikemaeyanakyaani oemoshirenka-chari, ari ipakotan-teetero jentaari. Rooma eeroka powaan-takawo rooperori imiriteetziri roojatzi nimaeka.”

11 Rootaki etanakawori roñaahan-tziro Jesús nampitsiki Menkoshiniki janta Tepoweniki, ari retanakawori itajonka-wentantzi roñaahan-tzirori ishintsinka. Ari ikemijanta-perota-nakiri riyotaani-paeni.

12 Ikanta okaatapaaki roemoshirenkaeta, jatanaki nampitsiki Capernaum, itsipata-naawo riniro, rirentzi-paeni, eejatzi riyotaani-paeni. Tee ojamani ijeeka-paentzi janta.

Romishito-yiri Jesús pimanta-yitatsiri tajorentsi-pankoki
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

13 Okaakitzi-matee roemoshirenka-piintan-tawori Judá-paeni Anonkoryaantsi. Jataki Jesús Aapatziyaweniki.

14 Iñaapaakiri tajorentsi-pankoki pimantayitziriri ipira-paeni, eejatzi ijamomote-paeni. Ari ijeekayitakiri iyomparitariri koriki.‡§

15 Ikanta iñaapaakiri, raminthataki Jesús ipaja-mento, romishitowakiri maawoeni iyomparita-chari tajorentsi-pankoki, itsipataakiri ipira-paeni. Rojokitakiri iyorikite ikaatzi iyomparitariri koriki, rotatsinkitakiri okaatzi rowanta-yitariri.

16 Ikantakiri Jesús pimantziriri ijamomote: “¡Paaneeri pipira! ¡Tee okameethatzi piyompari-pankotyaawo ipanko Ashitanari!”

17 Ari ikenkishiryaa-nakiro riyotaani okaatzi rojankinee-takiri paerani, ikanteetzi:

Antawo nokija-kotyaawo pipanko.

* 2:3 imiriteetziri = vino † 2:6 apite ikaanteetari = 50 litro; mawa ikaanteetari = 70-100 litro ‡ 2:14 ipira-paeni = buey, owisha (oveja) § 2:14 Ikaatzi pokayita-tsiri Aapatziyaweniki, ramayitzi iyorikite ipoñaakaa-yitari inampiiteki rirori. Roo okowantari riyomparityaari iyorikite Aapatziyaweniki, okantyyaa ramanantan-tyaari tsimeri-paeni ipomete-niriri Tajorentsi

18 Ikanta Judá-paeni ikantanakiri Jesús: “Anjatyaa poñaahante kaari iñaapiinteetzi niyotan-tyaari omaperotatya otzimi pishintsinka pimantan-takawori pomishitowantzi.”

19 Ikantzi Jesús: “Pipookiro iroka tajorentsi-panko, roo awijawitakyaa mawa kitejeri, aritaki nopiriinteero eejatzi.”

20 Ikanteeyini Judá-paeni: “Tema okaatzi 46 ojarentsi rantawaeteetaki rowetsikan-teeta-kawori iroka tajorentsi-panko, ¿arima pitzinahaero eeroka okaate mawa kitejeri?”

21 Iroka “tajorentsi-panko” ikenkithata-kotakiri Jesús, roo ikantakowita iwatha rirori.

22 Ikanta rañahaera paerani Jesús, ikenkishiryaa-neero riyotaani-paeni ikenkithata-kotzi-takari. Rootaki ikematha-perotan-tanakawori Jankina-rentsi, eejatzi okaatzi ikantayitakiri Jesús.

Maawoeni riyoshiretziri Jesús

23 Tema eeniro ijeeki Jesús Aapatziyaweniki roemoshirenkae-tziro Anonkoryaantsi, osheki kemijanta-nakiriri iñaayitakiri itajonka-wentantaki.*

24 Roo kanteencha Jesús, tee rawentaa-yitari irika atziri-paeni, tema riyoshiretziri maawoeni.

25 Tema tekatsi kamantawityaarini Jesús jempe ikanta-shireyitzi atziri, tema riyoyitzi rirori ishireki.

3

Jesús eejatzi Nicodemo

1 Eenitatsi Inashitantaniri iita Nicodemo, riiperori Judá-paeni irika.

2 Ikanta riyataki tsireniki Nicodemo iñeeri Jesús. Ikantapaakiri: “¡Yotaana! Niyoteeyini naaka riitaki Tajorentsi otyaantakimiri piyotaa-yitena, tema tekatsi materoni okaatzi poñaahan-takiri eeroka eerorika itsipa-shiretari Tajorentsi.”*

3 Ari rakanaki Jesús, ikantziri: “Pikemi nokantemi. Itzimi-rika kaari apiiteeroni itzima, eero iñeero ipinkathari-wentantee Tajorentsi. Omaperotatya.”

4 Ikantzi Nicodemo: “¿Kantachama rapiiteero itzima atziri antyashipariteen-tsiri? ¿Arima omateeya ikyahae omotziki riniro rapiitan-teeyaawori itzima?”

5 Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika kaari kimitakaan-teroni itziman-teeyaawomi nijaa, kaarira otzimashiretakaa-yiteeri Ishire tajorentsi, eero iñeero ipinkathari-wentantee Tajorentsi.†

6 Ikaatzi rowakaantziri atziri, atzirira irika. Riima ikaatzi kimitakaan-tanaawori itziman-teeyaawomi Ishire tajorentsi, tajorentsi-shire-tanee.

7 Eero pipampoyaa-wentziro okaatzi nokanta-kimiri: ‘Okowa-perotatyaa papiiteero pitzima-yitee.’

8 Oshiyatyaawo tampyaa otajonka-piintzi jempe okoyiro. Pikemaw-itawo opoematzi, teemaeta piyotzi jempe-rika okinapaaki, jempe-rika

* 2:23 Waerontsi * 3:2 Yotaanari = Rabi † 3:5 Okaatzi kenkithata-kota-chari jaka “kimitakaan-teroni itziman-teeyaawomi nijaa,” eenitatsi oshiyakaa-wenta-yitachari: (1) Eenitatsi kantatsiri riitaki kenkithata-kotacha ikaatzi omitsiryaanaa-chari roshiya-kaanteero ikewayeeromi ikaaripero-yitaki. (2) Eenitatsi kantatsiri rootaki kenkithata-kotacha itzimaari eenchaa-niki. (3) Eenitatsi kantayita-tsiri riitaki kenkithata-kotacha Ishire tajorentsi, tema añaapiintakiri Ishire tajorentsi roshiya-kaawentee-tziri nijaa.

iyaaatziro. Ari ikimitari eejatzi ikaatzi itzimashiretakaa-yiteeri Ishire tajorentsi.”

⁹ Ari rapiita-nakiro Nicodemo rojampitziri, ikantziri: “¿Jempema okanta-kotaka iroka?”

¹⁰ Ikantzi Jesús: “Eeroka yotaayitziriri Israel-paeni, ¿tema piyotzi jempe okanta-kota iroka?”

¹¹ Nokenkithatee-yatzii-mironi okaatzi niyotako-yitziri. Nokenkithatee-yatzii-mironi okaatzi noñaayita-piintziri nokiki, teemaeta pikemijantee-yanitzi okaatzi nokanta-yitzimiri. Oaperotatya.

¹² Tee pikemijantena nokenkithata-kotzimiro jaawiki-jato, rootaki maperota-chani eero pikemijantana aririka nokenkithata-kotemiro inkite-jato.

¹³ Tekatsira apaani jatatsini inkiteki, apatziro ikantakaawo poñeenchari inkiteki. Riitaki akenkithata-kotziri, Itomi Atziri.

¹⁴ Paerani rowatzika-kotakiri maanki awaejatziteni Moisés janta ochempi-mashiki, ari ikimiteteeri eejatzi Itomi Atziri, otzimatyee rowatzika-koeteri rirori,

¹⁵ rañaantee-yaari ikaate kemijanteerini”.

Retakotari Tajorentsi maawoeni jaawiki-jatzi

¹⁶ “Tema retako-perotani royiri Tajorentsi jaawiki-jatzi, ishinetakiri rapintzite Itomi ikamawenteeri, rootaki eero ikaamanitanta ikaate kemijanteerini, ashi rowaero rañaayitee.

¹⁷ Tema Tajorentsi tee rotyaantziri Itomi jaka kepatsiki riyakowenteeri jaawiki-jatzi, tema ikowatzii rowawijaa-koyiteeri.

¹⁸ Ikaate kemijanteerini Itomi Tajorentsi, eero riyakowentee-tziri. Riima kaari kemijanteerini, tema ari riyakowentee-takiri, okantakaantziro tee ikemijanteeri rapintzite Itomi Tajorentsi.‡

¹⁹ Maawoeni kaari kemijanta-tsini, aritaki riyakowentee-takiri, tema ranta-piintakiro kaari-perori. Tema ipokawita-paenta paerani kepatsiki iiteetziri ‘Koñeetyaatsiri,’ roo ikowa-perotee-tanaki tsireniri, imanintawakiri ‘Koñeetyaatsiri,’

²⁰ maawoeni antayitzirori kaari-perori ikijaneenta-tziiri iiteetziri ‘Koñeetyaatsiri.’ Ikoementa-waeta eero riyotakoe-tantari rantayitziro kaari-perori.

²¹ Riima antapiinta-neerori kyaari-perori, rawentaa-perota-naari ‘Koñeetyaatsiri,’ rootaki iñahaetan-tyaariri rantawae-tanaatziiniri Tajorentsi.”

Rapatziya-minthari iimenteetari

²² Ikanta ikinanee Jesús iipatsiteki Judá-paeni itsipayita-naari riyotaani, ari itsipatakari romitsiryaatantzi.

²³ Imatzitakawo Juan romitsiryaatantzi rirori Apinyaateki, jempe okaakitapae Aapatziyaarini, tema janta ari otzima-perotziri nijaa. Ikaatzi jatayiteen-tsiri janta, romitsiryaa-yitawakiri.

²⁴ Tema tekira raakaan-teeteriita Juan romonkyahaeteri.

²⁵ Ikanta riyotaani-paeni Juan iñaana-minthatakiri Judá-paeni jempe okanta-kota ikitewa-thatan-teeyaari rantayitziro ipinkae-tziri.

²⁶ Ari riyaaatee-yakini ijeekira Juan, ikantapaakiri: “Yotaantanari, irinta tsipatzimiri intatsikiro eni Pareenkaarini, pikenkithata-kota-kinari, romitsiryaatan-tatzii rirori, osheki atziri pokashitakiriri.”[§]

²⁷ Ari rakanaki Juan, ikantzi: “Jempe ikanta piñaakiri irika, teera opoñaashi-waeta, riitaki Tajorentsi riiperota-kaakiriri.

²⁸ Tema eeroka-paeni kemakinari nokantaki paerani: ‘Tee naaka Jeepatzii-toetani, apatziro rotyaantee-takina neewata-paakiri nokenkithata-kotakiri.’

²⁹ Jame noshiya-kaanta-wakiro aawakaa-chari, riitaki aapiintziro tsinani iiminteetari. Riima itsipa-minthatani, eero ikosheka-waeta rirori, apatziro ikimo-shiretanaki ikemakiri-rika iñaawaetanaki iiminenti. Ari nokantari naaka, tee niriipero-waetzi, roo kanteencha antawo nokimo-shiretanaki.

³⁰ Tema eekiro riyaatatye ririiperote irika, rooma naaka ari nopeyakoetyaanakya.

Poñeenchari jenoki

³¹ “Irika poñeenchari jenoki rawijiri maawoeni. Riima nampitawori kepatsiki, jaawiki-jatzira irika, ikenkithata-shita-piintawo jaawiki-jato. Riima poñeenchari inkiteki rawijiri maawoeni,

³² ikenkithata-kotziro okaatzi iñiiri, okaatzi ikemiri. Roo kanteencha eero ikemijantee-tziro okaatzi ikenkithata-kotziri.

³³ Roo kanteencha ikaate kemijanta-neerini irika, aritaki imatanakya rirori ikenkithata-kota-nakiri Tajorentsi kyaariperori.

³⁴ Irika rotyaantakiri Tajorentsi, iñaani Tajorentsi ikenkithata-kote. Tema Tajorentsi ithonkiro ijeeka-shireta-kaantantawo Itajorenka.

³⁵ Irika Ashiteeri retakotari Itomi, ipinkatha-ritakaakiri maawoeni tzimayita-tsiri.

³⁶ Itzimi-rika kemijanta-neerini Itomi, aritaki rañahae. Riima kaari kemijanteerini Itomi, eero rañahae rirori, apatziro ratsipetee-yaawo rowajankitahaeri Tajorentsi.”

4

Jesús eejatzi Oshitekii-toni-jato

¹ Okanta paata riyotaki Jesús ikemaeyakini Inashitantaniri-paeni, ikanteetzi: “Tzimaki osheki riyotaani Jesús, romitsiryaataki osheki atziri, rawijanakiri Juan.”

² (Kaarira Jesús omitsiryaa-tantatsini, tema riyotaani-paeni omitsiryaatan-tatsiri.)

³ Rootaki ipiyantaari Jesús Tepoweniki ijeekawitaka iipatsiteki Judapaeni.

⁴ Otzimatye eekinaneero Oshitekii-toniki jempe eenta-thakitzi.

⁵ Roojatzi rareetan-takari nampitsiki iiteetziri Shempachaari. Roo tsipa-nampitawori iipatsite Jacob, ipaneeriri itomi José ikamaera rirori Jacob.

⁶ Ari otzimiri janta nijaa ikeekana-takotziri paerani Jacob. Tema ayimatakiri imakoni Jesús ranashitakaha, ijeeki-mota-paakiro nijaa. Tema tampsatikataki ooryaa.*

[§] 3:26 Yotaantanari = Rabí * 4:6 tampsatika ooryaa = ooryaa 6. (Ari okanta riyotee-tziri ooryaa paerani.)

⁷ Ari opokakiri Oshitekii-toni-jato okayi nijaa. Ikantawakiro Jesús: “Pipina nijaa nirawaki.”

⁸ Riyaateeyatziini riyotaani nampitsiki ramanante owanawontsi.

⁹ Ari akanakiri tsinani okantanakiri: “¿Jempe pikinakaeroka? Judá-paeni pineeyini eeroka, pomapokina pikowa-kotana nopimi nijaa, naaka Oshitekii-toni-jato.” Tema maawoeni Judá-paeni tee raapatziyaari kameetha Oshitekii-toni-jatzi.

¹⁰ Ari rakanakiro Jesús, ikantziro: “Arimi piyote oeta ipantziri Tajorentsi, ari piyoterimi kowakota-kimiri nijaa, eeroka kowakoterinimi rirori. Aritaki ipakimiromi rirori nija añaakaan-tatsiri.”

¹¹ Okantanaki tsinani: “Pinkathari, tekatsira payi pikitan-tyaari nijaa, inthomoeki ojeeki, ¿jempe payika pipinari nija añaakaan-tatsiri?”

¹² ¿Pawijirima eeroka awaejatziteni Jacob, paneerori iroka nija, imiritakiri paerani rirori, itomi-paeni, eejatzi ipira-paeni?”

¹³ Ikantzi Jesús: “Maawoeni miritzirori iroka nija, eero opeyaa imiri.

¹⁴ Riima ikaate miriteeroni nija nopantziri naaka, eero iñeero imiritee. Tema iroka nija nopaeriri naaka okimitee-yaawo nijaateni oshiyaa-shiretan-teeyarimi, ashi rowaero rañaayitee.”

¹⁵ Okantzi tsinani: “Pinkathari, pipinawo naaka iroka nija, eero nomiritantaa, eero nopiya-piya-waetanta nokayi nija.”

¹⁶ Ikantziro Jesús: “Piyaate pikaemiri piimi, pipiyeera eejatzi jaka.”

¹⁷ Okantzi tsinani: “Tekatsi noemi.” Ikantziro Jesús: “Kameetha pikantaki, tee itzimi piimi.

¹⁸ Tema paerani tzimawitacha ikaatzi 5 piimi. Riima pitsipatari nimaeka, kaari piimi. omaperotatya pikantakiri.”

¹⁹ Ari okantanaki tsinani: “Pinkatharí, kimitaka eeroka Kamantan-taniri.

²⁰ Paerani nowaejatzite-paeni Oshitekii-toni-jatzi ipinkathata-piintakiri rirori Tajorentsi jaka ochempiki. Rooma eeroka Judá-paeni pikanteeyini janta Aapatziyaweniki apinkathata-piinteeri.”

²¹ Ikantanakiro Jesús: “¿Pikemi tsinani! Rooteentsi pipinkatha-yiteeri eerokapaeni Ashiteeri, tee okowa-perota pipoki jaka ochempiki, tee okowa-perota eejatzi piyaate Aapatziyaweniki.

²² Omaperotatya, tee piyotee-yawitani eeroka iita pipinkathata-piintziri. Rooma naaka-paeni Judá-paeni niyotziri nopinkathatziri. Tema apaani isheninka Judá-paeni owawijaa-kotan-tatsini.

²³ Tema rootzi-mateentsi piñahaero. Nimaeka imateero ipinkathashireteeri Ashiteeri ikaatzira pinkathaperoteeriri. Tema riitaki ikowaeri rirori Ashiteeri ipinkatha-yiteeri.

²⁴ Tema irika Tajorentsi riitaki eejatzi Ishire tajorentsi, kaari koñaata-tsini. Ikaate pinkatha-yiteerini, otzimatyee ipinkatha-shire-pero-teeri, tee okowa-perota rantayiteero koñaayita-tsiri.”

²⁵ Okantzi tsinani: “Niyotzi naaka ari ipokaki Jeepatzii-toetani, (iiteetziri Cristo.) Aririka rareetakyaa, riitaki kamanta-paakaeroni maawoeni jempe okanta-kota iroka-paeni.”†

²⁶ Ikantzi Jesús: “Naakataki, kenkitha-waeta-kaakimiri.”

²⁷ Ari rareeteeyapaani riyotaani. Ipampoyeeya-paakirini iñaapaakirira ikenkitha-waeta-kaero tsinani. Roo kanteencha, tekatsi

† 4:25 Jeepatzii-toetani = Mesías

apaani ojampita-paakirini, ikanteri: “¿Oeta ojampitzimiri tsinani? ¿Oeta pikenkitha-waeta-kaerori?”

²⁸ Ookanakiro tsinani ochomoni, jataki nampitsiki, okantapaakiri osheninka-paeni:

²⁹ “Pipokaeyini, piñeeri atziri yotakirori maawoeni nantayitakiri paerani. ¿Kaarima Jeepatzii-toetani?”

³⁰ Ari ikowae-yanakini atziri-paeni jeekatsiri nampitsiki, pokaeya-nakini ijeekakira Jesús.

³¹ Ari ikanteeyirini riyotaani, ikantziri: “¡Yotaanarí, poyaa!”‡

³² Ikantzi Jesús: “Eenitatsi oeta nowari naaka, tee piñeeyironi eeroka.”

³³ Ari rojampita-wakaanaka riyotaani: “¿Eenitatsima iita amakiniriri rowanawo?”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Rootaki nokimita-kaantari naaka nowanawo nanteniri ikoyiri otyaanta-kinari. Oztimatyee amonkaateeniri ikoyiri anteeniri rirori.

³⁵ Iroka pikanta-piinteeyini eeroka: ‘Yotapaaka 4 kashiri ojampantyaari pankirentsi.’ Roo kanteencha, pikemi nokantzimi. Pamini pankirentsi-mashiki, aritaki mataka jampayitaki owiitan-tyaawori.

³⁶ Ikaate owiiteeroni ipineeteeri. Tema rowiiteero okithoki pankirentsi oshiyakaa-wentziriri añaaayita-tsini. Rootaki ithaamentanteeyaari pankita-kirori itsipatee-yaari owiikiteerori.

³⁷ Tema omaperotatya roshiya-kaawentee-takiri, ikanteetzi: ‘Tzimatsi apaani pankita-kirori, eenitatsi itsipa owiiteeroni.’

³⁸ Tema notyaanta-yitakimi eerokapaeni powiiyteero kaari pipomeentsi-wenta pantawae-wentero. Tema tzimatsi itsipa pomeentsi-wenta-kawori rantawae-wentakiro. Eerokapaeni nintahaeyaawori rantawaetani.”

³⁹ Tema osheki Oshitekii-toni-jatzi, ashitawori inampi janta ikemijanta-nakiri Jesús okamanta-paakiri tsinani, okantzi: “Riyotakiro okaatzi nantayitakiri paerani.”

⁴⁰ Ikanta rareetee-yapaakani Oshitekii-toni-jatzi ijeekakira Jesús, ikanteeyapaakirini ijeeki-mota-nakiri inampiki. Roojatzi ijeekantanakari Jesús, okaatzi apite kitejeri ijeekanaki.

⁴¹ Eekiro ishenita-nakitzi itsipa kemijanta-neentsiri, tema riitaki kema-kiriri okaatzi ikantayitziri Jesús.

⁴² Ari ikantee-tanakiro tsinani: “Kemijanta-yitaana naaka, teera apatziro nokemijanteeri pikaman-tapaakina eeroka, tema naaka kemaperotakiriri okaatzi ikantayitziri. Niyotee-yakirini riitaki matzirori rowawijaa-koteeri atziri-paeni, riitaki Jeepatzii-toetani.”

Rowawijaakoteeri Jesús itomi apaani jewari

⁴³ Ikanta omonkaataka apite kitejeri ijeekapaaki Jesús Oshitekii-toniki, awijanaki riyaaatero Tepoweniki.

⁴⁴ Tema riitaki Jesús kanteentsiri: “Apaani Kamantan-taniri tee ipinkathatee-tziri inampi-peroriki.”

⁴⁵ Ikanta rareetaa Tepoweniki, osheki raakameethatee-tawaeri janta, tema ari ikaataki riyaaate-yakini Aapatziyaweni roemoshirenkiro Anonkoryaantsi, iñaakiro maawoeni rantayitakiri Jesús janta.

⁴⁶ Ari rareetaari Jesús janta Menkoshiniki jeekatsiri Tepoweniki, jempé ipeyakirowanki nijaa okimita-nakawo imiriteetziri. Eenitatsi

‡ 4:31 Yotaanari = Rabí

janta riiperori jewari, mantsiyateen-tsiri itomi janta nampitsiki Capernaum.[§]

⁴⁷ Ikanta irika jewari ikema-kotakiri Jesús ari rareeta Tepoweniki ipoñaaakawo iipatsiteki Judá-paeni, riyaata-shita-nakiri iñeeri. Ikantapaakiri, riyaate ipankoki rowawijateeniri itomi, rooteentsi ikami.

⁴⁸ Ari ikantanaki Jesús: “¿Itaka kaari pikemijanantana eeroka-paeni? Pikowa-perotzi noñaayimiro kaari piñaa-piintzi, pikowa-jaantzi notajonka-wentante.”

⁴⁹ Roo kanteencha ikantanakiri jewari: “Pinkathari, jameeta nimaeka, tekira ikamana-kiita notyomi.”

⁵⁰ Ipoñaa ikantzi Jesús: “Pipiye pipankoki. Etsiyata-kotee pitomi.” Ikemijantanakitzi atziri okaatzi ikantakiriri Jesús, piyanaka.

⁵¹ Ipiya-mintheeta ipankoki, itonkiyotakari romperatani-paeni, ikantawaeri: “¡Etsiyata-kotee pitomi!”

⁵² Rojampita-nakiri jempe riweyaaka ooryaa raryaaheenitantanaari itomi, ikanteeyini romperatani: “Chapinki, iteenkanaki ooryaa, aritaki awijanakiri ijaawamereki-waetzi.”*

⁵³ Ari ikenkishiryaa-nakiro ashitariri aritaki roweyaakari ooryaa chapinki ikantakiri Jesús: “Etsiyata-kotee pitomi.” Rootaki ikemijantanakari rirori, ari ikimitanakari eejatzi maawoeni isheninka-paeni rirori ikemijanta-nakiri Jesús.

⁵⁴ Rootaki apiteteen-tsiri roñaahan-tziro Jesús itajonka-wentantzi ra-reeta Tepoweniki ipoñahaawo iipatsiteki Judá-paeni.

5

Kijopookiri Shimapankoni-jatzi

¹ Okanta paata, roemoshirenkae-yaani Judá-paeni Aapatziyaweniki. Ari riyaatzi-takari eejatzi Jesús.

² Ari ojeekiri Aapatziyaweniki owaankanatee-tziro nijaa ikantee-tziro “Neshironka-pankoni.” Eenitatsi okaatzi 5 opanko-sheta-paeni. Roo otsipa-nampitari ashitakowontsi iiteetziri “Owisha.”*

³ Ari ipiyotari osheki mantsiyari, mawityaakiri, kijopookiri, ethori-waeta-tsiri. Tema omaryaa-yitaka kepatsiki royaawentawo oshe-waatyaa nijaa.

⁴ Ikanteetzi inatziira ipoki ronampiripaeni tajorentsi ishewaata-kaero nijaa, itzimi-rika etanakyaaawoni ipiinkaatan-tyaawo nijaa oshe-waataha, aritaki retsiyata-kotee imantsiya-waetzira.†

⁵ Eenitatsi janta apaani mantsiyari okaatzi 38 ojarentsi imantsiya-waetaki.

⁶ Ikanta iñaapaakiri Jesús romaryaaka irika mantsiyari, riyotapaakiri osheki rojamanitakotaki imantsiya-waetaki, rojampita-paakiri, ikantziri: “¿Pikoyi petsiyata-kotee?”

⁷ Ikantzi mantsiyari: “Tekatsi owiinkinani nijaaki aririka oshewaa-paetetyaa. Tema nokowawita-piinta nopiinkaatem, ranaakowae-tanikina itsipa ipiinkaataki rirori.”

⁸ Ikantzi Jesús: “Pipiriinte, paaneero pomaryaa-mento, piyaatee.”

§ 4:46 imiriteetziri = vino * 4:52 iteenkanaki ooryaa = ooryaa 7. (Ari okanta riyotee-tziri ooryaa paerani.) * 5:2 Neshironka-pankoni = ikantee-tziro iñaaniki Heber-paeni Betesda; Owisha = Oveja † 5:4 Otsipayita ñaantsi-paeni

⁹ Apathakirotonaa retsiyata-kotanee irika atziri, raaneero romaryaa-mento, anashitanaa. Tema irooka kitejeri imakoryaan-teetari,

¹⁰ ikantakiri Judá-paeni irika atziri etsiyata-kotaa-tsiri: “Kitejeri irooka imakoryaan-teetari nimaeka, tee oshinetaantsitzi paaneero pomaryaa-mento.”

¹¹ Ikantzi etsiyata-kotaa-tsiri: “Tema ikantatyaana etsiyata-kotaa-kahaanari: ‘Paaneero pomaryaa-mento, piyaatee.’ ”

¹² Ari rojampita-nakiri Judá-paeni, ikantziri: “¿Itzimika kantakimiri: ‘Paaneero pomaryaa-mento, piyaatee?’ ”

¹³ Roo kanteencha irika etsiyatakotaa-tsiri, tee riyotzi jempe itzimi etsiyata-kota-kahaeriri, tee iñaawaeri jempe ikinanaki Jesús, tema osheki atziri piyoteen-chari janta.

¹⁴ Okanta janta tajorentsi-pankoki iñaahaeri Jesús retsiyata-kotaa-kahaeri, ikantziri: “Tema etsiyata-koteemi nimaeka, eero papiiteero panteero kaari-perori, omaperotzimi-kari kowaenka-perota-tsiri.”

¹⁵ Ari riyaaanaki etsiyata-kotaa-tsiri, ikamantakiri Judá-paeni riitaki Jesús etsiyata-kotaa-kahaeriri.

¹⁶ Rootaki retanta-nakawori ikijaneentziri Jesús, okantakaan-tziro retsiyata-kota-kaantaki kitejeri imakoryaan-teetari.

¹⁷ Roo kanteencha ikantzi Jesús: “ashi royirowantawaetzi Ashitanari, ari nokimitzita naaka nantawaetzi.”

¹⁸ Rootaki ikowa-perotantari Judá-paeni rowamayiri Jesús, tema tee apatzirowantawaetantawo kitejeri imakoryaan-teetari, tema roshiyakotakari Tajorentsi, ikantaki Jesús: “Riitaki Tajorentsi ashitanari.”

Ishintsinka Itomi Tajorentsi

¹⁹ Ari rakanaki Jesús, ikantzi: “Irika Itomi Tajorentsi, tee rantzirowantawaetzi-yitari rirori. Apatzirowantawaetzi okaatzi iñaakotziri Ashitariri. Tema okaatzi rantzirowantawaetzi Ashitariri, roojatzi rantzirowantawaetzi Itomi. Omaperotatya.

²⁰ Tema retakotari Ashitariri irika Itomi, roñaayiri maawoeni rantzirowantawaetzi-yitari rirori. Eekiro roñaaha-tyeeri oeta-rika antawoyita-tsiri, tema ari pipampoyaaawenteero eerokapaeni.

²¹ Ikimitaha Ashitariri rowiriinta-yitzirowantawaetzi kaminkari, rañaakayiteeri, aritaki ikimi-tzitari Itomi rirori, rañaakaa-yiteeri ikoyiri.

²² Tee riyakatantzi Ashitanari, riitaki ikowakaaki Itomi riyakowentante,

²³ rootaki ipinkathatan-teetyaariri rirori Itomi, ikimitee-tziri Ashitariri. Itzimi kaari pinkathaterini Itomi, tee ipinkathatzirowantawaetzi Ashitariri, otyaanta-kiriri jaka.

²⁴ Ikaate kemaeroni nokanta-yitakiri, aririka rawentaa-neeyaari otyaanta-kinari, aritaki raña-shire-yitee. Eero rowajankitee-tziri, aritaki okaatapaaki ikaamanita-waetzi, ashi rowaero rañaahae. Omaperotatya.

²⁵ Tema rooteentsi omonkaateeyaa, nimaekataki ikemayiteero kamashireri-paeni iñaani Itomi Tajorentsi. Tema ikaatzi kemaeroni, aritaki raña-shire-yitee. Omaperotatya.

²⁶ Ikimitari Ashitariri rañaakaantzi, aritaki ikantzi-taari Itomi rañaakaante rirori,

²⁷ ipakiri ishintsinka riyakowentante, tema riitaki Itomi Atziri.

²⁸ Eero pipampoyaa-shitawo nokantakiri. Rooteentsi omateeyaa ikemantee-yaawori kaminkari-paeni iñaani,

²⁹ ari ipiriinta-yitanaki jempe ikitayitaka. Ikaatzi antapiinta-kirori kameethari, ari rañaayitee. Riima antapiinta-kirori kaari-perori, ari rañaawitaneeyaa roo kanteencha ari rowajankitahae-teeri.”

Ñaayita-kiriri Jeepatzii-toetani

³⁰ “Tee nanta-shitawo nokowa-shitari naaka, riitakira Ashitanari kowatsiri niyakowentayiteemi. Okaatzi niyakowentan-tziri naaka rootaki tampatzikatatsiri, tema tee nantashi-waetawo nokowa-shitari naaka, rootaki ikoyiri Ashitanari otyaanta-kinari.

³¹ Naakami kenkithata-kota-chanimi apaniroeni, eero okameethatzimi nokenkithata-kowaetari.

³² Roo kanteencha eenitatsi itsipa kenkithata-kotanari, tema niyotzi naaka maperori okaatzi ikenkithata-kotanari rirori.

³³ Tema omaperotatya ikantakiri paerani Juan potyaantakiri ojampita-kiterini. Tema okaatzi ikenkithata-kota-wakinari rirori omaperotatya.

³⁴ Roo kanteencha tee nokowawaetziri naaka atziri kenkithata-kotenani, ikante: “Kameethari irika.” Noshiretan-tawori ikenkithata-kota-kinari paerani Juan, rootaki pikemijanan-teeyariri eeroa Tajorentsi, pawijakoteeta.

³⁵ Tema okaatzi ikamantan-takiri paerani Juan okimita-paentari ootamentotsi koñeetyaa-tsiri. Rootaki pikowawita-paentari eerokapaeni pinintaa-wakyaawomi koñeetyaatsiri.

³⁶ Roo kanteencha eenitatsi awijirini Juan ikenkithata-kotana. Okaatzi nantziri naaka, rootaki ikantanari Ashitanari, rootaki maperotzirori oñaahan-tzirori riitaki Ashitanari otyaanta-kinari.

³⁷ Riitaki Ashitanari otyaanta-kinari. Rijatzi kamantan-teentsiri ikemijanan-teenari naaka. Teemaeta pikemiro eerokapaeni iñaawaetziri. Tema tee piñaawoota-nitziri.

³⁸ Tee pikemijantziro eerokapaeni iñaani, okantakaan-tziro tee pikemijantana naaka, tema naaka rotyaantani.

³⁹ Pamatsinkawentakawo piñaanatziro Iñaani Tajorentsi, poshiyakaatzi ari pinkañaane-yitee. Tema naakawitaka okenkithata-kotziri Iñaani Tajorentsi,

⁴⁰ teemaeta pikowaeyini eeroa pawentahaena ashi powanteeyaawori pañaayitee.

⁴¹ Tee nokowa-shityaawo naaka ithaamenta-waetena atziripaeni.

⁴² Tema niyoyitzimi naaka jempe pikanteeyani eeroa-paeni, tee pikowaeri Tajorentsi.

⁴³ Naaka rotyaantaki Ashitanari nopoki, tee pikemijantena eerokapaeni. Roo kanteencha aririka ipoki itsipa rantayita-paakiro ikowashitari rirori, aritaki paakameethatee-yawakirini.‡

⁴⁴ ¿Jempema pikantyaaka pikemijanteeyini, osheki piñaama-waetawo ikimo-shireta-kaawaetemi atziri ikantakaapero-wentzimi? Eero pikowawaeta-shita ikimo-shire-wenteemi Tajorentsi.

⁴⁵ Eero pikenkishiryaa-waeta-shita naaka iyakowenteemini Ashitanariki. Tema riitaki Moisés iyakowenta-yiteemini eerokapaeni, tema riitaki pawentaa-piintakari.

⁴⁶ Riimi pikemijantakimi Moisés, ari pikemijanta-kinami naaka, tema naaka rojankinata-kotaki paerani Moisés.

47 Teera pikemijanta-tziiri Moisés rojankinata-kowitakina, ¿jempema pikantyaaka pikemijantero okaate nokanta-yitemiri naaka?”

6

Rowakaari Jesús 5000 atziri

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ikanta imontyaanaka Jesús intatsikiro inkaari jeekatsiri Tepoweniki, roojatzi iiteetziri Tiberias.

² Osheki atziri oyaatakiriri, tema iñaakiri okaatzi rantayi-takiri, retsiyatakota-kaayitee osheki mantsiyari-paeni.

³ Roojatzi itonkaan-tanakari Jesús ochempiki. Ari ijeekapaaki itsipayi-takari riyotaani-paeni.

⁴ Tema areetzi-mataa kitejeri Anonkoryaantsi, roemoshirenkanta-piintari Judá-paeni.

⁵ Ikanta raminaki Jesús, iñaatziiri osheki atziri oyaatakiriri, ikan-tanakari Felipe: “¿Jempema amananteka owanawontsi owakaeyariri maawoeni irikapaeni atziri?”

⁶ Tema riyotaki rirori Jesús oetarika ranteri. Roo kanteencha rojampitashitari Felipe ikemant-yaariri oetarika ikanteri.

⁷ Ari rakanaki Felipe, ikantzi: “Tema otzimatyee antawaete ikaate 6 kashiri aantyaari osheki koriki amanantan-tyaari owanawontsi, rowamatsi-tyaari eepichokiini atziri-paeni.”*

⁸ Akanaki itsipa riyotaani Jesús, riiatki Andrés rirentzi Simón Pedro, ikantzi:

⁹ “Irika apaani eentsi amaentsiri 5 ratanteetari, apite shima. ¿Arima imonkaatakyaari osheki atziri?”†

¹⁰ Ari ikantzi Jesús: “Pikanteri ijeekaeyeni.” Ari ojeeki janta katawoshi-mashi, ari ijeekae-yanakini. Tema apatziro riyotee-takiri shirampari-paeni ikaateeyini 5000.

¹¹ Ikanta raakotakiro Jesús ratanteetari, ikaatakiro ramanakari Tajorentsi, ipayitakiri ikaatzi jeekayi-teentsiri. Ari ikimitakiri shima, ipakiri ikaatzi piyooteenchari royaa.

¹² Ikanta ikemaeyakani maawoeni atziri, ikanteeri Jesús riyotaani: “Paayiteero opetoki okaatzi tzmahaan-tapaen-tsiri, eero apaawae-tanta.”

¹³ Ari rowiyyi-teero riyotaani-paeni, riyeekitee okaatzi 12 kantziri tzmahaan-tapaen-tsiri kaawita-chari 5 ratanteetari.

¹⁴ Ikanta iñaakiro atziri-paeni itajonka-wentakiro Jesús owanawontsi, ikantee-yanakini: “Riiatki irika akemakotziri Kamantan-taniri pokatsini jaka kepatsiki. Omaperotatya.”

¹⁵ Roo kanteencha riyotaki Jesús ipokaeya-tyeeni atziripaeni raapaenteri, iwinkathari-tetyaari. Rootaki ipiyanta-naari tonkaariki ijeekawaetzi apaniroeni.

Ranashi-tantawo Jesús inkaari

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Ikanta otsireniityaanaki, oerinkae-yaani inkaariki riyotaani Jesús,

* 6:7 osheki koriki = 200 denario † 6:9 ratanteetari = pan rowetsikae-tziri cebada

¹⁷ oteteeya-paakani pitotsiki, montyaa-kotanaka intatsikironta inkaari riyaaateero nampitsiki Capernaum. Tema tsireni-tanaki, tekira rareetaawo rirori Jesús jempe ijeekae-yakini riyotaani-paeni.

¹⁸ Antawo okantaka otamakaatzi inkaari, tema oshintsitatzi otampyaa-tzii.

¹⁹ Tema janthataki imontyaa-koteeyani riyotaani inkaariki, iñaatziiri ipokae Jesús ranashi-tantaawo inkaari. Antawo ithaawae-yanakini riyotaani.‡

²⁰ Roo kanteencha ikantapaeri Jesús irika-paeni riyotaani: “¡Naakataki, eero pithaawan-tashitana!”

²¹ Tema kimoshireteeyaneeni rotetawaeri pitotsiki, tekira ojamani-tanakiita aatakotee-yapaakini jempe roshiretawo rareetyaa.

Osheki atziri amina-mina-teeriri Jesús

²² Okanta okiteejeta-manee, riyotaki atziri-paeni jeekaen-tsiri intatsikiro apinto iroka pitotsi imontyaan-tanaari riyotaani-paeni Jesús, tema apaniroeni imontyaa-kotanaka riyotaani-paeni, tee riyaatzi rirori Jesús.

²³ Roo kanteencha, ramaeta-paaki otsipa pitotsi poñaayi-teenchari nampitsiki Tiberias, aatakoeya-paakini jempe ramanakotakawo Awinkatharite atanteetari rowaeya-karini.

²⁴ Ikanta iñaakiro atziri-paeni tee ijeeki Jesús eejatzi riyotaani-paeni, oteteeya-nakani pitotsiki, jateeyakini nampitsiki Capernaum, ramina-mina-teeri Jesús.

Iiteetziri Jesús “owanawontsi añakaan-tatsiri”

²⁵ Ikanta raretee-yakani intatsikironta inkaari iñaapaeri Jesús, rojampi-tapaeri, ikantziri: “Yotaanari. ¿Jempema okaatzika pareetaka eeroka jaka?”§

²⁶ Ikantzi Jesús: “Tee roo pikowa-kowataa-tantanari pikematha-teero notajonka-wentakiro owanawontsi. Tema roo pikowa-kowa-tantaanari pikemaneentee-yakani chapinki powaeyakani. Omaperotatya.

²⁷ Eero pantawenta-shitawo owanawontsi thonkani-tachari, tema otzimatyee pantawenteero owanawontsi kaari thonkachani añaakaemini. Rootaki owanawontsi ipantziri Itomi Atziri, tema riitaki roñaahan-takiri Tajorentsi, Ashitariri, eenitatsiri itajorenka.”

²⁸ Ari rojampi-teeta-nakiri, ikantee-tziri: “¿Jempema nokantyaaka nantant-yaawori okaatzi ikoyiri Tajorentsi nanteniri?”

²⁹ Ikantzi Jesús: “Iroka ikoyiri Tajorentsi panteeri, otzimatyee pikemijanteeri irika royaantakiri.”

³⁰ Eekiro rojampi-teeta-tziiri, ikantee-tziri: “¿Iitama pitajonka-wentanteri eeroka nokemijan-tanteemiri? ¿Oetaka pantayi-tziri?”

³¹ Tema paerani rowayitakawo awaejatziteni iiteetziri ‘Iitama’ janta ochempi-mashiki, iroka ikanteetzi rojankina-takoe-tziro:

Tajorentsi pakiri royaawo owanawontsi paryahaen-tsiri inkiteki.”*†

³² Ari rakanaki Jesús, ikantzi: “Okaatzi owanawontsi poñeenchari paerani inkiteki, kaarira awaejatziteni Moisés panteroni. Roo kanteencha riitaki panteeroni Ashitanari rooperori owanawontsi. Omaperotatya.

‡ 6:19 janthataki imontyaa-koteeyani = 5-6 kilómetro = 25 terika 30 estadio § 6:25 Yotaanari = Rabí * 6:31 iitama = maná † 6:31 owanawontsi = pan

33 Tema okaatzi owanawontsi ipantziri Tajorentsi, riitaki irika poñeenchari inkiteki, riitaki añaa-ka-yiteerini maawoeni jaawiki-jatzi.”

34 Ari ikantee-tanakiri: “Pinkathari, rootaki nokoyiri pipapiintenawo iroka owanawontsi.”

35 Ikantzi Jesús: “Naakataki owanawontsi añaa-ka-taniri. Ikaate tsipa-shire-teenani naaka, eero itasheyawaetee. Ikaate kemijanta-noonani naaka, eero imiriwaetee.

36 Tema nokantakimi, piñaawi-teeya-kinani eero, tee pikemijantana.

37 Ikaatzi ikowakiri Ashitanari itsipa-shire-tena aritaki imatakiro, eero nomaninta-wakiri naaka.

38 Tee roo nopokan-tyaari jaka nopoñaaka inkiteki nantayitero nokowashitari naaka, apatziro nanta-piintero ikoyiri Ashitanari otyaanta-kinari jaka.

39 Iroka ikoyiri Ashitanari otyaanta-kinari, eero nopeyahaan-tawaetzi apaani ikaatzi itsipa-shire-takaa-kinari, otzimatyee nowañaa-yiteeri paata oweyaantyaawoni kitejeri.

40 Iroka ikoyiri Ashitanari otyaanta-kinari jaka, ikaate yoteerini riitaki Itomi, ikemijanta-neeri, aritaki rañaa-ka-yiteeri. Naaka owiriinteerini paata oweyaantyaawoni kitejeri.”

41 Rootaki opoñaantari ikijima-waeta-nakiri Judá-paeni irika Jesús, ike-makiri ikantaki: “Naakataki owanawontsi poñeenchari inkiteki.”

42 Ari ikanta-wakaha-yanakani: “¿Kaarima irika Jesús, itomi José? Niyotee-yirini naaka ashitariri. ¿Oetaka ikantantari: ‘Nopoñaawo inkiteki?’ ”

43 Ikantzi Jesús: “Aritapaaki pikijima-waetakina.

44 Tekatsi tsipa-shire-tashi-tenani naaka eerorika ramashire-tereri Ashitanari otyaanta-kinari. Tema naaka owiriinteerini paata oweyaantyaawoni kitejeri.

45 Rootaki rojankina-takotakiri Kamantan-taniri-paeni, ikantaki:

Riita-ki Tajorentsi yotahaerini maawoeni.

Tema ikaatzi kemaerini Ashitanari, yoteerini rirori, aritaki itsipa-shire-teenana naaka.

46 Tema tekatsi ñaawooterini Ashitanari, apatziro poñeenchari Tajorentsi, riitaki ñaawootziriri.

47 Ikaate kemijanteenani naaka, aritaki rañahae. Omaperotatya.

48 Naakataki owanawontsi añaa-ka-taniri.

49 Rowawitakawo piwaejatzeneni ikantee-tziri ‘Iitama’ janta ochempimashiki, roo kanteencha kamayitee rirori.

50 Riima irika oshiyakawori owanawontsi poñahaen-chari inkiteki, eero ikaamanitee ikaate owakyaarini.

51 Naakataki kañaaniri owanawontsi poñeenchari inkiteki. Itzimi-rika owakyaawoni iroka owanawontsi, aritaki rañahae. Iroka owanawontsi nopantziri naaka, rootaki nowatha. Riitaki natsipe-wenta jaawiki-jatzi-paeni rañaa-tee-yaari rirori.”

52 Ari ikanta-wakahaeyani Judá-paeni: “¿Jempema ikinakaeroka irika rowakaan-teerori iwatha?”

53 Ikantzi Jesús: “Eerorika powawo iwatha Itomi Atziri, eerorika pirirowa, eero pañaayitee. Omaperotatya.

54 Itzimi-rika owakyaawoni nowatha, itzimi-rika irakironi nira, aritaki rañaayitee. Naakataki owiriinteerini iweyaantyaawoni kitejeri.

⁵⁵ Tema owanawontsi-perori iroka nowatha, rooma nira rootaki imiri-peroetziri.

⁵⁶ Itzimi-rika owakyaawoni nowatha, itzimi-rika irakironi nira, itsipashire-taana naaka, nomatzitari naaka notsipa-shire-taari rirori.

⁵⁷ Tema irika Ashitanari otyaanta-kinari naaka kañaaniri rirori, riitaki añaakaanari naaka. Ari okantzitari eejatzi, itzimi-rika kemijanteenani naaka, aritaki nañaakaa-yiteeri.

⁵⁸ Nokenkitha-takota-tziiro owanawontsi poñeenchari inkiteki. Iroka owanawontsi tee oshiyawo iiteetziri 'Iitama' rowayitakari paerani piwaejatziteni, rowayiwi-takawo, kamayitee rirori. Riima ikaate owakyaarini irika oshiyawori owanawontsi, ashi rowaero rañahae."

⁵⁹ Rootaki riyotaan-takiri Jesús jempe ipiyota-piinteeta janta nampitsiki Capernaum.

Ikenkitha-takoe-tziro añaantsi

⁶⁰ Ikanta ikemaetakiro iroka yotaantsi, osheki ikaatzi kemijanta-kiriri Jesús, kantaneen-tsiri: "Osheki okompitataka okaatzi ikantayi-takiri Jesús. ¿Iitama kemijanta-matsi-terini?"

⁶¹ Tema yotaki Jesús iñaawae-pooki-tatzii ikaatzi ikenkitha-takaakiri, rojampi-tanakiri: "¿Tema inimomitzi okaatzi nokaman-takimiri?"

⁶² ¿Jempema pikanteka aririka piñeerimi irika Itomi Atziri roenokaeya jempe ipoñaaka paerani?

⁶³ Okaatzi nokenkitha-takoyi-takimiri, rootaki kantako-tachari okaatzi añaashire-takaan-tatsiri, kaari awatha-perori nokenkitha-takotzi, tekatsi oetajaantyaa awatha. Tema nokenkitha-takota-tziiro awentaa-shire-taantsi kaari koñaani-tatsi, añaakaan-tatsiri.

⁶⁴ Roo kanteencha eeniyitatsi pikaatee-yakini eerokapaeni kaari kemijanta-tsini." Tema riyotzi-takari Jesús ikaate kemijanteerini, eejatzi pithoka-shityaarini.

⁶⁵ Eekiro ikantana-kitzii Jesús: "Rootaki nokantzi-tanta-kimiri: 'Tekatsira apaani tsipa-shire-teenani naaka, eerorika ikowakaanari Ashitanari.'"

⁶⁶ Aripaete iñeetakiro, osheki pakaa-nakirori ikemijantawitarira Jesús, tee itsipata-naari.

⁶⁷ Ari rojampi-tanakiri Jesús kaatatsiri 12 riyotaani, ikantziri: "¿Pikoyima piyaayitee eeroka-paeni?"

⁶⁸ Ari rakanaki Simón Pedro, ikantzi: "Pinkathari, ¿Eenitatsima itsipa nopiyashi-teeri naaka-paeni? Apatziro pikanta eeroka pikenkitha-takotziro añaakaan-tatsiri.

⁶⁹ Aritaki nokemijantee-yakimini naaka-paeni, niyotee-yakimini eerokataki Jeepatziitoetani, Itomi Tajorensi Kañaari."

⁷⁰ Ari rakanaki Jesús, ikantziri: "¿Kaarima naaka yoyaakimiri pikaatakira 12? Roo kanteencha eenitatsi apaani pikaatakira, kamaaritaki."

⁷¹ Tema ikenkitha-takota-tziiri Judas, Itomi Simón Nampitsi-weri. Riitaki Judas pithoka-shityaarini, tema riiwitaka apaani ikaatzira 12 riyotaani.

7

Rirentzi-paeni Jesús tee ikemijantee-yirini

¹ Ipoñaara riyaataki Jesús rareetan-tawaeyita Tepoweniki, tee ikoyi ikinanee iipatsiteki Judá-paeni, tema ramina-mina-tatziiri Judá-paeni rowamayiri.

² Roo kanteencha monkaatzi-mataa kitejeri roemoshirenkanta-piintawori Judá-paeni iiteetziri “Panko-shetantsi.”

³ Imatanakiro rirentzi okaakiini Jesús, ikantanakiri: “Eero pomanashita jaka, piyaate inampiiteki Judá-paeni iñaantemiri janta piyotaani-paeni okaate pantayiteri.

⁴ Tema ikaatzi kowatsiri rajahaa-wentee-tyaari, tee romanakaashitawo rantayi-tziri. Piyotziro eeroka pantayi-tziro oeta-rikapaeni, poñaahantero jempe ipiyoteeyani atziripaeni.”

⁵ Tema imatzitakawo rirentzi-paeni rirori itheenka-shiryaa-waetakiri.

⁶ Ari ikantanaki Jesús: “Tema tekira omonkaata noñaahan-tantyaari naaka, rooma eeroka-paeni tee inashita piñaayi-tziro kitejeri-paeni.

⁷ Tee ikija-neentzimi eerokapaeni jaawiki-jatzi. Rooma naaka osheki ikijaneentakina, tema nooñaawontatziro nokenkitha-takotziro naaka, kaari-perori okaatzi rantayi-takiri.

⁸ Piyaateeyini eeroka roemoshirenkaetaha, eero niyaatzita naaka, tema tekira omonkaatyaa noñaahan-tantyaaa.”

⁹ Ikaatakiro ikenkithawae-yitakiro iroka ñaantsi, roojatzi ijeekanaki Tepoweniki.

Roemoshirenkiro Jesús iiteetziri “Panko-shetantsi”

¹⁰ Roo kanteencha, tema jateeyakini rirentzi-paeni, ari rimpoetanaki rirori Jesús, romanakaashitanaka riyaataki, tekatsi yotatsini.

¹¹ Osheki ikowa-kowa-takiri Judá-paeni janta roemoshirenkaetaha, ikanteeyini: “¿Jempema ijeekika irika atziri?”

¹² Tema osheki atziri theenka-waeta-kiriri Jesús. Eenitatsi kantatsiri: “Kameethari irika atziri.” Eenitatsi itsipa kantatsiri: “Tee ikameethatzi, tema ramatawi-takiri atziri-paeni.”

¹³ Roo kanteencha, romanakaashitari itheenk-mawae-takiri Jesús, tema ithaawan-tan-tyaari reewarite-paeni Judá-paeni.

¹⁴ Roo kanteencha, aritaki niyankitaki roemoshirenkaeyani, ari ikyaapaaki Jesús tajorentsi-pankoki, riyotaan-tapae.

¹⁵ Tema yoteeyakini Judá-paeni, ikanteeyini: “¿Jempema riyotantantari irika, tee ikyaawita jempe riyotaan-teetzi?”

¹⁶ Ari rakanaki Jesús, ikantzi: “Tema okaatzi niyotaa-yitakimiri tee naaka iyotashi-tyaawoni, tema riitaki yotakaa-nawori otyaanta-kinari.

¹⁷ Ikaate kowapero-teeroni ikoyiri Tajorentsi, aritaki riyoteero rititaki Tajorentsi yotakaa-nawori okaatzi niyotaan-tziri, tema tee naaka yotashi-waetyaawoni.

¹⁸ Tema ikaatzi yotaantzirori riyotashi-waetari, ramina-mina-tatziro ipinkathatanteetyaariri. Riima amina-mina-tzirori ipinkatha-teeri otyaanta-nakiri, riitaki ñaawaetzirori kyaariperori. Teera itzipi-shirewaetzi rirori.

¹⁹ ¿Tema rojankina-witakimi paerani Moisés Ikantakaan-teetani? Roo kanteencha, tee pimonkaa-tziro. ¿litama pajaryaan-tanari powamayina?”

²⁰ Ari ikantee-yanakini atziripaeni: “¡Kamaarí! ¿litama ajariimiri rowamayimi?”

21 Ikantzi Jesús: “Maawoeni eerokapaeni osheki pipampoyaa-wentakiro piñaakina nantakiri kitejeri imakoryaan-teetari.

22 Ikantakaantaki paerani Moisés pitomeshi-taani-teeyaa. (Tema kaari Moisés etakaan-tyaawoni itomeshi-taani-teetyaa, tema awaejatziiitani etakaan-tanakawori paerani tekira itzimiita Moisés.) Rootaki pitomeshi-taanitanta-piintari eeroka-paeni kitejeri imakoryaan-teetari.

23 Piñaakiro, pitomeshi-taanitanta-piintaki eeroka-paeni kitejeri imakoryaan-teetari pimatán-tyaawori Ikantakaantani paerani Moisés. ¿Itama pikijaneentan-tanari naaka netsiya-takota-kahaeri maawoeni iwathaki apaani atziri kitejeri imakoryaan-teetari?

24 Paamawentyaa owapeyi-motzimi-kari piyakowentante. Tema kametha pitampatzika-shirewentantee.”

¿Riitakima Jeepatzii-toetani irika?

25 Ari rojampita-wakaanaka Aapatziyaweni-jatzi, ikanta-wakaa: “¿Kaarima irika amina-mineetziri rowamahaeteri?

26 Iriinta ijeekaki, maawoeni ikemaetakiri iñaawaetzi, tekatsi akirini. ¿Riyotatziima pinkathari-paeni riitaki Jeepatzii-toetani irinta?

27 Roo kanteencha, niyotee-yirini irika atziri jempe ipoñaawo. Rooma paata aririka ipokaki matzirori iita Jeepatzii-toetani, tekatsi yotatsini jempe ipoñaaka.”

28 Tema roojatzi ijeekaki Jesús tajorentsi-pankoki riyotaantzi, ari icheraanaki, ikantanaki: “¡Arimá! ¡Piyotanama eeroka-paeni jempe nopoñaaka! Roo kanteencha, tee naaka nintashi-tachani nopoki, tema rotyaantani irika rawentaa-pero-teetari. Kaari piyotako-taajaetzi eerokapaeni.

29 Roo kanteencha niyotziri naaka, tema aritaki nokaateeyini, riitaki otyaanta-kinari.”

30 Ari ikowawi-tanaka raakaan-terimi, roo kanteencha tekatsi akotashi-terini, tema tekira omonkaa-paeteta.

31 Tema osheki kemijanta-nakiriri Jesús, ikanteeyini: “Aamaa ritaki irika Jeepatzii-toetani, tema osheki itajonka-wentantzi. ¿Pikenk-ishiryaama awijiro okaate itajonka-wentanteri Jeepatzii-toetani?”

Rotyaantaki Inashitantaniri oteyirini Jesús

32 Ikanta Inashitantaniri ikemakiri atziri-paeni ikenkitha-waeta-kotziri Jesús. Raapatziya-nakari reewari-paeni Ompera-tajorentsi-taarewo, rotyaantaki aminako-wentzi-rori tajorentsi-panko oteyaki-terini.

33 Ikantzi Jesús: “Eero ojamanitzi nojeeki-motaneemi, rooteentsi nopiye ijeekira otyaanta-kinari.

34 Osheki pamina-mina-witeena, roo kanteencha eero piñahaana, tema eero pitsipatana jempe nojeekapae naaka.”

35 Ari rojampita-wakahaeyani Judá-paeni, ikantzi: “¿Jempema riyaa-matsiteka irika eero añaantari? ¿Riyaata-tyeema otsipaki nampitsi itzim-pookayitakaha asheninka-paeni Judá-paeni, riyotaa-yiteeri wirakocha-paeni?*

36 ¿Oetaka ikantako-tziri: ‘Pamina-mina-teena, eero piñiimaetaana, tema eero pitsipatana jempe nojeekapae naaka?’ ”

Nijaa añaakaan-tatsiri

* 7:35 wirakochapaeni = griegos

³⁷ Okanta oweyaanta-paakawori kitejeri roemoshirenka-peroe-tantyaari. Ari ikatziyanaka Jesús, ishintsitanaki icheraanaki, ikantanaki: “Eenitatsi-rika mirita-tsiri, itsipa-shire-teena naaka, riraawaetee.

³⁸ Tema okantzi Jankinarentsi-perori:

Ikaate kemijanteenani naaka, okimiwi-tyaawo oshiyaa-shire-tantee-mi nijaa añakaan-tatsiri.”

³⁹ Riitaki roshiya-kaawentzi Jesús ikaate kemijanteerini ojeeka-shire-tantee-yaari Ishire tajorentsi. Tema tekira rotyaantee-tziroota Ishire tajorentsi, tekira roenoka-shitaawoota Jesús rowaneenkawo.

Itzimpoockae-yanakini atziri-paeni

⁴⁰ Eenitatsi atziri-paeni kemakirori ikantakiri Jesús, ikantee-yanakini: “Omapero-tatziiri irika atziri riitaki Kamantan-taniri.”

⁴¹ Eenitatsi itsipa kantaneen-tsiri: “Riitaki Jeepatzii-toetani irika.” Roo kanteencha eenitatsi itsipa kantatsiri: “Kaari, tema eero ipoñaawo Jeepatzii-toetani Tepoweniki.

⁴² Tema okantzi Jankinarentsi-perori:

Riitaki icharini pinkatharini David Ijeepatziitoetani, ipoñeeyaawo Owa-pankoniki, inampiki paerani David.”

⁴³ Ari itzimpoockae-yanakini atziri ikija-wakaa-wenta-nakari Jesús.

⁴⁴ Eenitatsi kowawita-noonchari raakaan-terimi, roo kanteencha tekatsi akotashi-terini.

Tekatsi oshiyaarini iñawaetzi irika

⁴⁵ Ikanta ipiyapaaka aminakowentzirori tajorentsi-panko jempe ijeeki Inashitantaniri eejatzi reewari Ompera-tajorentsi-taarewo, rojampi-tawaeri, ikantziri: “¿Iitama kaari pamantakari?”

⁴⁶ Ikanteeyini rirori: “¿Tekatsira kimityaarini iñawaetzi irika!”

⁴⁷ Ikanteeyini Inashitantaniri: “¿Ramatawi-tzita-kimima eeroka-paeni?”

⁴⁸ ¿Eenitatsima ewarite kemijanta-kiriri irika atziri? ¿Eenitatsima nokaatziri Inashitantaniri kemijanta-kiriri?

⁴⁹ Apatzirowa ikemijan-tziri atziri-paeni kaari yotakoteroni Ikantakaan-teetani, tema yakataarewo irika.”

⁵⁰ Ikanta Inashitantaniri Nicodemo, pokaentsiri paerani tsireniriki iñeeri Jesús, ikantanaki:

⁵¹ “Rojankineetaki paerani Ikantakaan-teetani, ikanteetzi, tee oshinetaan-tsitzi riyakowenteeteri apaani atziri eerorika akemiri aakapaeni, rootaki ayotantyaari oeta rantakiri.”

⁵² Ikantee-tanakiri: “¿Eerokama Tepoweni-jatzi? Piñaana-perotero Jankinarentsi, aritaki piñaakiro, tekatsi Kamantan-taniri poñaachani Tepoweniki.”

Tsinani mayempiro

⁵³ Ipoña riyaayitee apaani-paeni ipankokipaeni.

8

¹ Roo kanteencha tonkaanaki Jesús ochempiki Yeenkae-toni.

² Okanta okiteejeta-manee, ipiyaa tajorentsi-pankoki. Osheki atziri piyowenta-waari, jeekapae Jesús riyotaa-paeri atziri-paeni.

³ Ikanta Yotaantaniri-paeni itsipatakari Inashitantaniri-paeni ramakiniri apaani tsinani itonkiyo-teetakari omayempitzi. Ipiriinta-paakiro niyankineki ipiyoteeyani.

⁴ Ikantapaakiri Jesús: “Yotaantanirí, iroka tsinani iñaakoetakiro omayempi-waetzi.

⁵ Ikantakaantaki paerani Moisés rowamahaetero mayempi-tatsiri tsinani. ¿Jempe pikantzika eeroka?”

⁶ Rootaki rojampi-tantariri ikoyi ikompita-kaetyaari Jesús, opoñaantyaari ikantakoe-teriri. Roo kanteencha oeyotanaka Jesús rojankina-tantanakawo rako kepatsiki.

⁷ Eekiro rojampi-teeta-tziiri, ari ikatziyanaka roeyoowitakaha, ikan-tanakiri: “Eenitatsi-rika apaani pikaatee-yakini kaari anteroni kaariperori, riitaki etakaan-tyaawoni rompojan-tyaawo mapi iroka tsinani.”

⁸ Eejatzi roeyootanaa, rapiita-neero rojankinwaetane kepatsi.

⁹ Ikanta ikemaeyakini ikantakiri Jesús, apaani-paeni ipiyayi-tanaka, tema ikenkishiryaa-yitanakiro jempe ikantayita rirori. Riitaki jewataneentsiri ipiyanaka antaripero-paeni. Ikanta ijeekanaki apitekiro Jesús eejatzi tsinani,

¹⁰ katzianaka roeyowitaka, ari rojampi-tziro ikantziro: “Tsinani, ¿Jempema ikinaaya-kinika? ¿Tekatsima itsipa yakowentemi?”

¹¹ Akanakiri roori okantziri: “Tekatsi Nowinkatharite.” Ikantzi Jesús: “Eejatzi naaka eero niyakowentzimi. Piyaaatee, eero papiitziro pikaariperotee.”

Ikoñeetya-kotziri Jesús jaawiki-jatzi-paeni

¹² Ari rapiita-neero Jesús riyoteeri atziri-paeni, ikantziri: “Naaka koñeetyaa-kotziriri jaawiki-jatzi. Ikaate tsipateenani naaka, aritaki nokoñee-tyaakoteeri, eero ikinawaetee tsireni-kaakiriki.”

¹³ Ari ikantzi Inashitantaniri: “Powakowenta-shiwaeta pikenkitha-takota apaniroeni, te okameethatzi okaatzi pikenkitha-takowae-witaka.”

¹⁴ Ari rakanaki Jesús, ikantzi: “Kameetha okaatzi nokamantan-tziri, okantawitaka nokenkitha-takowitaka apaniroeni naaka. Tema niyotzi jempe nopoñaakawo, jempe janta niyaatee. Roo kanteencha tee piyoteeyini eerokapaeni.

¹⁵ Pametashi-teeya-kawoni poshiya-kotari atziri-paeni riyakowentantzi. Rooma naaka tekatsi niyakowente.

¹⁶ Aririka niyakowentante naaka, omapero-tatyaaha okaatzi nokantayitzi, tema tee apaniroeni niyakowentante, tema ari nokaatziri Ashitanari otyaanta-kinari naaka.

¹⁷ Iroka okantzi Ikantakaan-teetani ipaetakimiri eerokapaeni:

Aririka oshiya-wakaeyaa ikenkitha-takiri apite kamantakotanta-tsiri, omapero-tatyaaha okaatzi ikamantziri.

¹⁸ Naaka kenkitha-takoteencha. Ari ikantakari Ashitanari otyaanta-kinari riijatzi kenkitha-takota-kinari. Apite nokaatzi nokenkitha-takota.”

¹⁹ Ikantzi Inashitantaniri: “¿Jempema ijeekiri Ashitzimiri?” Ikantzi Jesús: “Tee piyotee-yanani eeroka, ari pikemitziiri Ashitanari tee piyoritzi. Ari piyotee-yinanimi naaka, ari piyotakirimi Ashitanari.”

²⁰ Ari ikamantan-takirori Jesús iroka-paeni ñaantsi tajorentsi-pankoki jempe rowaeta-piintziri koriki rashita-kaetariri Tajorentsi. Roo kanteencha tekatsi aakaanterini, tema tekira omonkaa-tyaata raantee-tyaariri.

Jempe niyaatee naaka, ero pareeta janta eeroka

²¹ Ari rapiita-nakiro Jesús ikantzi: “Aririka niyaatee osheki pamina-mina-witeena, roo kanteencha aritaki pikamako-yiteero pikaariperoyitaki. Jempe-rika niyaateero naaka, ero pareeyitaa janta eeroka.”

²² Ari ikanta-wakahaeyani Judá-paeni: “¿Ishinewae-tatyaa irika. Rootaki ikantantari ero areeta aakapaeni jempe riyaate rirori?”

²³ Ikantzi Jesús: “Tema eeroka jeekatsiri kepatsiki, rooma naaka no-jeeki inkiteki. Roo pinampi eerokapaeni jaka kepatsiki, rooma naaka nonampitawo inkiteki.

²⁴ Rootaki nokantan-tzimiri: ‘Aritaki pikamako-yiteero piyaari-peronka. Eerorika pikemijantana nokaman-takowitaka jempe noeta naaka, rootaki pikamako-tantee-yaawori piyaari-peronka.’”

²⁵ Ikantzi Judá-paeni: “¿Jempema piitaka eeroka?” Ikantzi Jesús: “Tema nokaman-takimi ketziroeni.

²⁶ Tema eeniwitacha osheki nokantemiri, eenitatsi osheki niyakowenta-kimiri eejatzi. Tema okaatzi iñaawae-tziri otyaanta-kinari irootaki kyaariperori. Okaatzi nokaman-tayitzimiri jaawiki-jatzi, rootaki ikamantanari rirori.”

²⁷ Roo kanteencha tee ikematharitziri ikenkitha-takowi-takari Ashiteeri.

²⁸ Rootaki ikantan-tanakari Jesús: “Aririka pikenta-kotakaan-takiri Itomi Atziri, aripaete piyote jempe noeta. Tema tee naaka antashi-waetyaawoni nokowakaari. Apatziro niyotaan-tziro okaatzi riyotaanari Ashitanari.

²⁹ Itzimi otyaanta-kinari ari itsipa-shiretana naaka. Tee rooka-wentana Ashitanari, tema nanta-piintziniri okaatzi kameetha-tzimo-tziriri.”

³⁰ Ikanta ikamanta-koyitakiro Jesús iroka-paeni, osheki kemijanta-nakiriri.

Ookakaa-wenteemi Kyaariperori

³¹ Ikantakiri Jesús maawoeni Judá-paeni ikaatzi kemijanta-nakiriri, ikantziri: “Aririka poejokiro-tanakyaawo noñaani, eerokataki kyaariperori niyotaani.

³² Aritaki piyoteero kyaariperori, rootaki kyaariperori ookakaa-wenteemini pijeekan-teeyaari kameetha.”

³³ Akaeyanakini Judá-paeni, ikantzi: “Icharini-paeni Abraham naka-paeni. Tekatsi omperawae-tenani. ¿Oetaka pikantan-tanari eeroka: ‘Aritaki rookakaa-wentee-teemi.’?”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Ikaatzi antapiintzirori kaari-perori, ookemiwae-takawo omperatyaarimi. Omaperotatya.

³⁵ Apaani omperataari eepichokiini isheninka-teetari, riima apaani itomiteetari ashi royiroyi isheninka-teetari.

³⁶ Aririka rookakaa-wenteemi Itomiteetari, aritaki piyotee kyaariperorookakaa-wenteemi.

³⁷ Niyoyitzimi eerokapaeni icharini-yitari Abraham. Roo kanteencha pikowae-yakini powamayina, tema tee inimizimi nokanta-yitzimiri.

³⁸ Rootaki nokamantan-tziri naaka okaatzi roñaahanari Ashitanari. Rooma eerokapaeni pantashitawo okaatzi pikemako-tziriri ashitzimiri.”

Riitaki ashitzimiri Kamaari

³⁹ Ari ikanteeyini Judá-paeni: “¡Riitaki nowae-jatziteni naaka Abraham!” Ikantzi Jesús: “Eerokami icharini-paeni Abraham, aritaki pantakiromi okaatzi rantayi-takiri paerani rirori.

⁴⁰ Roo kanteencha, pikowae-yakini eeroka powamaena nokamantawita-kimiro okaatzi riyotakaanari Tajorentsi. ¡Tema tee ari ikantyya paerani Abraham!

⁴¹ Roojatzi pantayi-tziro okaatzi rantziri ashitzimiri.” Ari ikanteeyini Inashitantaniri: “¡Teera naaka itomi-paeni theenka-tajorentsi-taniri. Tema apatziro ikanta Ashitanari, riitaki Tajorentsi!”*

⁴² Ikantzi Jesús: “Riitakirikami Tajorentsi ashitemini, aritaki petakotakinami, tema nopoñaakawo naaka Tajorentsi, irokana. Tee naaka pokashi-tachani apaniroeni, tema riitaki Tajorentsi otyaanta-kinari.

⁴³ ¿Oetaka kaari pikematha-tantawo nokanta-yitzimiri? Tema tee pikowaeeyini pikemijantero noñaani.

⁴⁴ Riitaki ashitakimiri Kamaari, panta-piinta-kiniri okaatzi ikoyiri. Ashi royirowo kamaari owakira etantana-kawori, rowamaa-shire-tantzi. Ipaapate thaeri-paeni irika, tee iñaawae-tziro kyaariperori. Aririka ikoyi ramatawi-tante, iñaawae-tziro theeyaantsi.

⁴⁵ Rooma naaka, noñaawae-tziro kyaariperori ñaantsi, temaeta pikemijantee-yananitzii eerokapaeni.

⁴⁶ ¿Eenitatsi jaka pikaatee-yakini, kantenani: ‘Kaari-pero-shireri irika Jesús?’ Tema okaatzi noñaawae-tziri, kyaariperori iroka. ¿litama kaari pikemijanantana?

⁴⁷ Itzimi-rika rashitari Tajorentsi, ikemijantziiro iñaani. Rooma eerokapaeni tee rashitzimi Tajorentsi, tee pikemijanteeyini.”

Itzimitaka Jeepatzii-toetani

⁴⁸ Ikanteeyini Judá-paeni: “Omaperotatya nokantakimiri Oshitekii-toni-jatzi eeroka, tema Kamaari eeroka.”

⁴⁹ Ikantzi Jesús: “Tee nokamaaritzii, nopinkatha-tziri naaka Ashitanari. Rooma eerokapaeni, tee pipinkatha-teeyirini.

⁵⁰ Tee naaka kowashi-tachani pipinkathatena, tema eenitatsi itsipa kowatsiri ipinkatha-teetena, riitaki iyakowentan-tatsini paata.

⁵¹ Eenitatsi-rika kemijanteeroni noñaani, eero ikamayitee paata. Omaperotatya.”

⁵² Ikanteeyini Judá-paeni: “Ari niyoteeyini omaperotatya pikamaaritzii. Tema kamaki Abraham, ari roshiyakari Kamantan-taniri-paeni, kamayitaki maawoeni. Opoña pikantzi eeroka: ‘Eenitatsi-rika kemijanteeroni noñaani, eero ikamayitee.’

⁵³ ¿Pawijirima eeroka nowae-jatzi-teni. Abraham? Kamaki rirori, ari roshiya-yitakari Kamantan-taniri. ¿Jempema piitatyaaka eeroka?”

⁵⁴ Ikantzi Jesús: “Naakami kowashi-tachani ipinkatha-teetenami, eero okameethatzimi. Roo kanteencha eenitatsi pinkatharitakaanari, riitaki

* **8:41** theenka-tajorentsi-taniri = mayempiriite. Tema roshiya-kaawenta-tziiri paerani Judá-paeni, tee roejokiroitari Tajorentsi, rantayi-tziro kaari-perori.

Ashitanari. Rijjatzi pikenkitha-takota-piintziri eeroka, pikantzi: 'Riitaki Notajorentsise.'

⁵⁵ Teemaeta piyotee-yirini eerokapaeni. Rooma naaka noñiiri. Aririka nokantemi 'tee noñiiri,' naaka theeri, noshiya-kotakimi eerokapaeni. Roo kanteencha omaperotatya noñiiri naaka. Nokemijantziro iñaani.

⁵⁶ Tema irika Abraham, piwaejatzi-tetari eeroka-paeni, ikimo-shiretaka paerani iñeero nopokakirika. Imatzimaetakawo iñaakina, antawo ikimo-shiretanaki."

⁵⁷ Ikantzi Judá-paeni: "Tekira okaatziita 50 pojarentsite. Ari pikantzi piñiiri Abraham."

⁵⁸ Ikantzi Jesús: "Tekiraa itzimiita paerani Abraham, 'Naakataki.' Omaperotatya."

⁵⁹ Ikanta raayiwi-tanaka mapi Judá-paeni ikoyi rompojirimi Jesús. Omananaka rirori, shitowanaki tajorentsi-pankoki.

9

Retsiya-takota-kahaeri Jesús Kamampo-waakiri

¹ Ikanta rawijanaki Jesús iñaapaakiri apaani atziri kamampo-waakitsiri, itzima-kori ikamampo-waakitzi.

² Ikantzi riyotaani-paeni: "¡Yotaanari! ¿Iitama ikamampo-waaki-tantari owakira itzimapaaki irika atziri? ¿Rooma kantakaari ikaariperotzi iriri? ¿Rooma kantakaari ikaariperotzi rirori?"*

³ Ikantzi Jesús: "Tee roo kantakaan-teroni iyaari-peronka rirori, tee roo kantakaan-teroni iyaari-peronka ipaapate. Tema roo kantakaan-tzirori roñaahan-teetan-tyaawori ishintsinka Tajorentsi.

⁴ Tema eeniro okiteejetzi, okowa-pero-tatya nanteniri rantawaeri otyaanta-kinari. Rooma aririka otsireni-tanaki, tekatsi kanteroni rantawaete.

⁵ Tema eeniro nojeeki naaka jaka kepatsiki, naakataki koñeetyaa-kotziri jaawiki-jatzi."

⁶ Ikaatakiro ikenkitha-waetaki Jesús, reewatanaki kepatsiki, ramirokaki eepichokiini kepatsi, itziritakiri rokiki kamampo-waakiri.

⁷ Ikantziri: "Piyaate pikiwa-yookityaa owaanka-naariki iiteetziri Otyaantaa-rini." Ari ikinanaki kamampo-waakiri, ikiwaaki-tapaaka. Ikanta ipiyapaaka, aminawae-tanee kameetha.

⁸ Ikanta isheninka-paeni ikaatzi ñaapiintziriri ikowako-tantzi ipashiteetyaari, rojampita-wakahae-yakani, ikantzi: "¿Kaarima irika jeeka-piintatsiri ikowako-tantzi ipashitee-tyaari?"

⁹ Eenitatsi kantatsiri: "Riitaki." Itsipa kantatsiri: "Kaari, riiwitaka." Ikantzi rirori: "Naakataki piñaapiintziri."

¹⁰ Ari rojampi-teeta-nakiri, ikantee-tziri: "¿Jempema pikantaaka paminan-taari kameetha?"

¹¹ Ikantzi rirori: "Irinta atziri iitachari Jesús, itziritan-takinawo kepatsi nokiki, ikantakina: 'Piyaate owaanka-naariki iiteetziri Otyaantaa-rini. Ari pikiwaaki-tyaa.' Nokanta niyaatanaki, nokiwaaki-tapaaka janta, ari naminanee."

¹² Ikantee-tziri: "¿Jempema nimaeka irika atziri?" Ikantzi rirori: "Tee niyotzi."

Rojampi-tziri Inashitantaniri-paeni Kamampo-waaki-witachari

* 9:2 Yotaanari = Rabí

13 Ikanta rahaeta-nakiri kamampo-waaki-witachari ijeekira Inashitantaniri-paeni.

14 Tema rootaki kiteejeri imakoryaan-teetari, imatanta-kawori Jesús itziritan-takariri rooki kepatsi, roo ikowichaa-tantaari kameetha.

15 Ari rapiitakiri Inashitantaniri-paeni rojampi-tziri jempe okanta ikowichaa-tantaari kameetha. Ikantanaki rirori: “Itziritan-takinawo nokiki eepichokiini kepatsi, ari niyaatanaki naaka nokiwaakita. Ari nokowichaa-tanee kameetha.”

16 Ari ikantzi itsipa Inashitantaniri: “Irika atziri antakirori kaari rashi Tajorentsi, tema tee romaerintantawo kitejeri imakoryaan-teetari.” Eenitatsi itsipa kantatsiri: “¿Riimi kaari-pero-shireri, eero rantziromi añakiri?” Tema inashiyita ikantee-yakirini Inashitantaniri-paeni, tee raapatziyawakaa.

17 Ari rapiitakiri rojampi-tziri kamampo-waaki-witachari, ikantziri: “¿Iita pikenkishiryari eeroka, iitama kowichaata-kahaemiri kameetha?” Ikantzi rirori: “Kamantan-taniri rirori.”

18 Roo kanteencha, tee ikemijanteeyini Judá-paeni riitaki kamampo-waaki-witachari irika, riitaki kowichaata-kahae-teeri kameetha. Rootaki ikaeman-takariri ipaapate ikowichaata-kahae-teeri.

19 Rojampi-tawakiri, ikantziri: “¿Riima pitomi irika? Pikamantena, ¿rooma itzima-kori ikamampo-waakitzi? ¿Jempema okanta ikowichaa-tantaari kameetha?”

20 Ikantanaki ipaapate: “Apatziro niyotzi riitaki notyomi, itzima-kori ikamampo-waakitzi.

21 Roo kanteencha, teera niyotzi jempe okanta ikowichaa-tantaari kameetha, tee niyotzi eejatzi iita kowichaata-kahaeriri. Pojampiteri rirori, teema antaritaki rirori, riitaki kamantemini.”

22 Roo ikantantari ashitariri tema ithaawan-tatyaari Judá-paeni, ikantee-yakini rirori: “Itzimi-rika kanteen-tsini Jeepatzii-toetani irika Jesús, eero noshine-teeri ikyahae apiyota-piinteeyanira.”

23 Rootaki ikantantari ipaapate: “Pojampiteri notyomi, antaritaki rirori.”

24 Ari rapiitakiro Judá-paeni ikaemaeri kamampo-waaki-witachari, ikantziri: “Pipinkathateri Tajorentsi, pikamantena kameetha, eero pipinkatha-tashitari irika atziri kaari-pero-shireri rirori.”

25 Ikantzi rirori: “Tee niyotzi naaka riitakirika kaari-pero-shire-rika. Apatziro niyotzi naaka kamampo-waakiri, ikowichaata-kahaana kameetha.”

26 Rapiitziri rojampi-tziri, ikantziri: “¿Jempe ikantakimika? ¿Oeta rantakiri ikowichaa-takaan-teemiri?”

27 Ikantzi kamampo-waaki-witachari: “Aritaki nokantakimi, tee pikemijantena. ¿Oetaka pikowantari napiitemiro? ¿Pikowatziima pikemijanteeyirini eeroka?”

28 Ari ikaweya-waetee-tanakiri kamampo-waaki-witachari, ikantee-tanakiri: “Pawentee-yaari eeroka irika atziri, rooma naakapaeni nawentee-yaawo Ikantakaantani awaejatziteni Moisés.

29 Tema niyoteeyini naaka ikenkitha-waeta-kaakiri Tajorentsi paerani Moisés. Riima irika atziri, tekatsi yoterini jempe ikinapaaki.”

30 Ari rakanaki kamampo-waaki-witachari, ikantzi: “¡Arima! Tee piyoritzi eerokapaeni jempe ikinapaaki. Rooma naaka ikowichaata-kahaana kameetha.

³¹ Tema ayoteeyini maawoeni tee ikemiri Tajorentsi antzirori kaari-perori. Apatziro ikemiro ramanani pinkatha-tziriri, ikaatzi antaneerori ikoyiri.

³² Tekatsi akemakote tzimatsi kowichaata-kahaeriri tzimako-tzirori ikamampo-waakitzi.

³³ Eeromi ipoñaakawo irika atziri Tajorentsi-kinta, eero imatziromi rantakiri.”

³⁴ Ikantee-tanakiri kamampo-waaki-witachari: “Kaari-perori eeroka owakira pitzima-paaki. ¿Ari pikoyi piyotaa-yiteena nimaeka naaka?” Romishitowae-takiri kamampowaakiwitachari.

Kamampo-waaki-shireri

³⁵ Tema kemaki Jesús romishitowae-takiri kamampo-waaki-witachari. Ikanta ifahaeri ikinapae, rojampi-takiri, ikantziri: “¿Pawentaarima eeroka Itomi Atziri?”

³⁶ Ikantzi rirori: “¡Pinkathari! Pookotenari jempe itzimi, nokoyi nawentee-yaari naaka.”

³⁷ Ikantzi Jesús: “Aritaki piñaakiri, tema riitaki kenkitha-waeta-kaakimiri.”

³⁸ Ari rotziwerowanaka irika atziri ipinkatha-tanakiri Jesús, ikantziri: “Nawentaakimi Pinkathari.”

³⁹ Ikantzi Jesús: “Rootaki nopokan-takari naaka naminayi-teeri ojaaw-ijatzí, rootaki ikowichaa-tantee-yaari kamampo-waaki-witachari. Riima ikaatzi kowichaa-witachari, ari ikamampo-waakite rirori.”

⁴⁰ Ikanta ikemaki Inashitantaniri ikaatzi tsipatakari Jesús, ikantakiri: “¿Pikanta-tziima naaka-paeni kamampo-waakiri?”

⁴¹ Ari ikantzi Jesús: “Ari poshiyaarimi mawityaakiri eerokapaeni, tekatsi yakawente-mironi pantayitakiro kaari-pero-tatsiri. Rooma pikanteeyini tee pimawityaakitzi, aritaki riyakowentan-teeta-kimiro pipiyatha-takinaha.”

10

Roshiya-kaawentee-tziro piratsitanto

¹ Opoña ikantzi Jesús: “Eenitatsi-rika kaari kyaatsini ikyaa-piintee-tzira piratsitantotsiki, ikyaaashi-takyaa-rika onampinaki, riitaki koshintzi irika, riitaki kaari-perori. Omaperotatya.*

² Riima ikaatzi kyaatsiri jempe ikyaa-piintee-tzi, riitaki aminakowent-piintziriri ipireetari.

³ Tema riitaki aminakowentzirori ashitakowo ashitaryaa-kopiintziriri ipireetari. Riima aminakowentziriri ipireetari, riitaki kaemapiintziriri iwaeroki, tema riyopaante-tawaeri rirori. Riitaki omishitowa-paerini.

⁴ Aririka romishitowakiri maawoeni onkokiroeninata, riitaki jewaterini aminakowentziriri, royaateeyanakirini ipireetari, tema riyowaante-tziri riitaki aminakowentziriri.

⁵ Roo kanteencha teera royaatziri kaari ifñaapiintzi, ari ishiyapithatanakyaari, tema tee riyowaante-tziri.”

⁶ Ari ikantakiri Jesús roshiya-kaawentziniri, roo kanteencha tee ikematha-teeyirini irikapaeni oeta ikantako-tziri.

* **10:1** piratsitantotsi, ipireetari, ipira, nopira = owisha = oveja

Roshiyari Jesús kameethari aminako-wentan-taniri

⁷ Ari rapiita-nakiro Jesús ikantziri: “Naakataki oshiyawori ashitakowo piratsitanto. Omaperotatya.

⁸ Tema ikaatzi etakawori ipokaki tekiraata nopoki naaka, roshiya-shitakari koshintzi, kaari-perori irikapaeni. Roo kanteencha teera ikemijanan-teeyirini ipireetari.

⁹ Naakataki oshiyawori ashitakowontsi. Eenitatsi-rika kyahaatsini noshiyakawo naaka ashitakowontsi, aritaki rawijako-shiretee. Tema roshiya-kotee-yaari ipireetari ipiya-piyata ikyaa-piintzira eejatzi ishitowa-piintzira. Tee okowityaawaetyaa rowanawo.

¹⁰ Riima koshintzi apatziro ipoki ikoshite, rowante, ithonkante. Rooma naaka nopokaki nañaaka-shire-takantee.

¹¹ Naakataki oshiyariri kameethari aminako-wentziriri ipireetari. Tema ikaatzi kameethari aminako-wentziriri ipireetari, ishinewentari ipira.

¹² Roo kanteencha ikaatzi ipineetziri raaminako-wentziri ashinentsi ipireetari, aririka iñaawakiri owamintha-tariri ipireetari, ishiya-pithatari ipireetari, ari rowaetyaari ipireetari rookanakirira aminako-wentziriri, tzimpooka-yitanaki itsipa ipireetari.

¹³ Rootaki ishiyantari aminako-wentziriri ipireetari, tema apatziro ikoyi ipineeteri. Teera ikowa-perotzi ipireetari raminako-wentziri.

¹⁴ Naakataki oshiyariri kameethari aminako-wentziriri ipireetari. Niyoyitziri naaka nopira-paeni. Eejatzi riyotana rirori.

¹⁵ Okimitaha riyoperotana naaka Ashitanari, ari nokimi-tzitari naaka niyopero-tziri rirori. Noshine-wentari naaka nopira-paeni.

¹⁶ Eenitatsi itsipa nopira kaari jeekatsini jaka. Otzimatyee namayi-teeri rirori jaka. Aritaki ikemijanta-yiteena rirori. Tema apaani ikan-teeyaa ipiyoteeyaa. Apaani ikanteeyaa aminako-wentee-rini.

¹⁷ Tema noshine-takiro naaka naña-mento napiitan-teeyaawori nañahae. Rootaki retakotantanari Ashitanari.

¹⁸ Tekatsi shintsi-tenani, naakataki shineta-shiteencha. Oztim-imotana noshintsinka noshine-tantakari, rootaki napiitan-tyaawori nañahae. Roo ikantakinari Ashitanari nantero.”

¹⁹ Ikanta ikemaeyakini Judá-paeni okaatzi ikantakiri Jesús, itsiparyaa-wakaanaka ikaawitee-yanira.

²⁰ Eenitatsi osheki kantaneen-tsiri: “¿Litaka pikemijanan-tariri? Ikamaari-tatzii, rootaki ishinki-wentantari.”

²¹ Eenitatsi itsipa, kantatsiri: “Ikamaari-tatyeemi irika eero iñaawae-tziromi iroka ñaantsi. ¿Kantachama kamaari retsiya-takota-kaeri mawityaaki-witachari?”

Ikijaneenta-nakiri Judá-paeni irika Jesús

²² Tema kyaawontsi-tapae. Ari roemoshirenkae-tziro tajorentsi-panko janta Aapatziyaweniki.

²³ Ari ijeekitakari rirori Jesús tajorentsi-pankoki, ranashi-waeta awijanam-pitzira tajorentsi-panko iiteetziro “Salomóntapi.”

²⁴ Ari ipiyowenta-paakiri Judá-paeni, ikantapaakiri: “¿Jempema okaatzika pikaero poñaashirenkayitakina? Eeroka-rika Jeepatzii-toetani, anjatyya poñaawontenawo.”

²⁵ Rakanaki Jesús ikantzi: “Aritaki nokaman-tawitakimi eerokapaeni, tee pikemijantziro. Okaatzi antakaa-yitakinari itajorenka Ashitanari, oñaahanta-pero-takiro kameetha.

²⁶ Roo kanteencha tee pikemijantee-yanitzi eerokapaeni, tee poshiya-kaantyya eerokami nopira.

²⁷ Ikaate oshiyanee-yaarini riyowaantetana nopira, niyotzitari naaka. Royaayitana rirori-paeni.

²⁸ Naakataki añaakaa-yiteerini. Eero ipeyawaeta, tekatsi aapitha-tenarini.

²⁹ Ikaatzi ipakinari Ashitanari, tekatsira aapitha-teenarini, riitaki ma-terori ririiperotee, riitaki awija-pero-tanta-tsini.

³⁰ Itsipa-shiretana Ashitanari, kimiwitaka apaanimi nokantyya.”

³¹ Ari rapiiwi-takawo Judá-paeni raawitanaa mapi ikoyi rompojirimi,

³² ikantanaki Jesús: “Tema osheki kameethari piñaako-takinari eerokapaeni antakaa-kinari itajorenka Ashitanari. ¿Jempema otzimika powamaa-wenteari?”

³³ Ikanteeyini Judá-paeni: “Tee roo nokowan-tyaari nowamaa-wentemiro kameethari okaatzi pantayi-takiri, roo nowamaa-wentemiri pitheenza-tajorentsi-takiri Tajorentsi. Tekatsi piitamatsityaa eeroka, tema eeroka atziri, roo kanteencha poshiya-kaanta-waetaka eerokami Tajorentsi.”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Iroka ojankina-takota Ikantakaan-teetani, Naaka kantatsini: ‘Eerokayitaki Tajorentsi.’

³⁵ Ari ayoteeyironi Jankinarentsi-perori, tee okamethatzi atekañaanetero. Riitaki Tajorentsi iitakiriri atziripaeni ‘Tajorentsi’ ikaatzi riyotakaa-yitakiri iñaani.

³⁶ ¿Iitaka pikantan-tanari eeroka-paeni notheenza-tajorentsitaki nokan-taki naaka Itomi Tajorentsi? Tema naakataki riyoyaaki, rotyaantakina nopiki kepatsiki.

³⁷ Eerorika nantayi-tziro naaka okaatzi rantziri Ashitanari, eero pikemi-janteeyini.

³⁸ Roo kanteencha piñaakina nantayi-tziro, okantawityaa eero pikemi-jantana naaka, roo pikemijante okaatzi notajonka-wentan-tayitaki, rootaki piyopero-tantee-yaari apaani nokantanaa Ashitanariki, eejatzi apaani ikantanaana rirori.”

³⁹ Ari rapiiwi-tanaawo Judá-paeni ikoyi raakaan-terimi, roo kanteencha Jesús ishiya-pitha-tanakari.

⁴⁰ Piyanaka Jesús katonkonta Parenkaariki. Ari ijeekapae jempe romitsiryaaatantaki paerani Juan.

⁴¹ Osheki atziri jatashi-takiriri iñeeri Jesús. Ikanteeyini: “Okantaw-itaka tee itajonka-wentan-tawita rirori Juan, roo kanteencha okaatzi ikenkitha-takota-kiriri irika atziri, omoperotatya iroka.”

⁴² Tema osheki kemijanta-kiriri Jesús janta.

11

Ikamantakari Lázaro

¹ Eenitatsi apaani mantsiyari iitachari Lázaro, riitaki nampitawori Ashironkaaweniki, itsipatawo ritsiro, María eejatzi Marta.

² (Iroka María ritsiro Lázaro, rootaki jeetanta-kiriri kajankaari iitziki Awinkatharite, oshetan-tanaari oeshi.)

³ Okanta ritsiro-paeni Lázaro, okaemakaan-takiri Jesús, okantziri: “Pinkathari, imantsiya-tatzii pitsipa-minthari.”

⁴ Ikanta ikemawaki Jesús, ikantanaki rirori: “Iroka mantsiyarentsi tee owamaantzi, tema ari iñahaeterori itajorenka Tajorentsi, eejatzi rashi Itomi.”

⁵ Tema retako-perotani Jesús iroka Marta, María, eejatzi Lázaro.

⁶ Ikemawitaka ikamantee-tziri imantsiya-tatzii Lázaro, eekiro ijeekana-kitzii okaatzi apite kitejeri janta.

⁷ Ipoñaa ikantaneeri riyotaani-paeni: “Jame apiyee iipatsiteki Judá-paeni.”

⁸ Ikanteeyini riyotaani: “¡Yotaanarí! Owakira ikoyi rompojimi Judá-paeni janta, eekiro pikowatzii pipiyanee janta.”*

⁹ Ikantzi Jesús: “¿Tema ojamani okanta apaani kitejeri? Ikaatzi anashita-chari kitejeriki, tee rantziwa-waeta, tema eenitatsi koñeetyaatsiri jaka kepatsiki.†

¹⁰ Riima anashita-chari tsireni-riki, rantziwa-waeta, tema tekatsi koñeetyaatsiri.”

¹¹ Eekiro ikantana-kitzii Jesús: “Makoryaaki atsipa-minthari Lázaro, roo kanteencha otzimatyee niyaate nowiriinteeri.”‡

¹² Ari ikanteeyini riyotaani: “Pinkathari! Aamaashitya aritakirika retsiya-takote, tema imakoryaatzii.”

¹³ Tema ikantawi-tatyaa Jesús kamaki Lázaro, roo kanteencha ikenk-ishireeyani riyotaani ikenkitha-takota-tziro makoryaantsi.

¹⁴ Ari rooñaawonta-nakiro Jesús, ikantzi: “Kamaki Lázaro.

¹⁵ Osheki nokimo-shiretaki tee nojeeki janta, rootaki pikemijanta-pero-tantyaari eeroka. Roo kanteencha otzimatyee aate aminiri.”

¹⁶ Ikanta Tomás iiteetziri “Tsipari”, ikantanakiri itsipa riyotaani-paeni Jesús, ikantziri: “Jame oyaatanakiri, amini eerorika rowamahaetee aaka.”§

Riitaki Jesús owiriintan-taniri, añakaan-taniri

¹⁷ Ikanta rareeta-paaka Jesús, ikemapaaki okaataki 4 kitejeri ikiteetan-takariri Lázaro.

¹⁸ Tee inteena-perotzi ojeeki Ashironkaaweni nampitsi Aapatziyaweni.*

¹⁹ Tema osheki Judá-paeni pokayiteen-tsiri roemoshirenkiro Marta eejatzi María ikamakira iyaariri.

²⁰ Okemaki Marta areetapaaka Jesús, jatanaki otonkiyo-tawakari. Rooma María roojatzi ojeekaki pankotsiki.

²¹ Okantawakiri Jesús iroka Marta: “¡Pinkathari! Ari pijeekimi eeroka jaka, eeromi ikamimi aarini.

²² Roo kanteencha niyotzi naaka okaate pikowako-teriri eeroka Tajorentsi, aritaki imatakimiro.”

²³ Ikantziro Jesús: “Aritaki ipiriintee piyaariri.”

²⁴ Okantzi Marta: “Niyotzi naaka aritaki ipiriintee paata oweyaantyaawoni kitejeri ipiriintee-rika ikaatzi kamayiteen-tsiri.”

* **11:8** Yotaanari = Rabí † **11:9** apaani kitejeri = 12 hora ‡ **11:11** makoryaantsi = mahaantsi
§ **11:16** Tsipari = Dídimo * **11:18** tee inteena-perori = 3 kilómetro = 15 estadio

25 Ikantzi Jesús: “Naakataki owiriintan-tatsiri, naakataki añaakaan-tatsiri. Ikaatzi kemijanteenani naaka, okantawityaa ikami, aritaki rañahae.

26 Tema ikaatzi añaayita-tsiri nimaeka, ikaatzi kemijantaanari naaka, aritaki rañahae ikamawi-takyaa-rika. ¿Pikemijantziroma iroka?”

27 Okantzi Marta: “Nokemijantzimi Pinkathari, tema eeroka Jeepatzi-ittoetani, Itomi Tajorentsi, pokaentsiri jaka kepatsiki.”

Riraakotapaakari Jesús ikiteetakirira Lázaro

28 Ari okaatzi okenkithawaetakaakiri Marta, jatanaki okaemiro María, irento, okamanta-thata-paakiro, okantziro: “Areetapaaka yotaantaniri, ikaemimi.”

29 Okanta okemawaki roori, intsipaete okatziyanaka, oshiyashitanakari oñaawakiri Jesús.

30 Tekiraata rareetyaa Jesús nampitsiki, roojatzi ijeekaki janta otonkiyo-tawakarira Marta.

31 Ikanta Judá-paeni ikaatzi tsipata-kawori opankoki María roemoshirenkiri, tema iñaawakiro intsipaete okatziyanaka iyaatanaki, royaatee-yanakironi roshiya-kaantzi irawaeta-tyeeyaa kitataa-rewoki.

32 Okanta areetapaaka María ijeekakira Jesús, otziwerowa-shitapaakari okantapaakiri: “¡Pinkathari! Ari pijeekimi eeroka jaka, eero ikamimi aarini.”

33 Ikanta iñaakiro Jesús irayimo-tapaakari María, ari ikantzi-tapaakari Judá-paeni ikaatzi oyaatapaa-kirori, otsinkashiryaa-nakiri rirori, antawo okatsitzimo-shire-tanakiri.

34 Ari rojampi-tanakiro, ikantziro: “¿Jempema pikitataki-rika?” Ari ikantee-tanakiri: “Pipoki Pinkathari, piñeeri.”

35 Ari riraapaakari rirori Jesús.

36 Ari ikantee-yanakini Judá-paeni: “¡paminer, osheki retakoperokari rirori!”

37 Eenitatsi itsipa Judá-paeni kantaneen-tsiri: “Riiwitaka irika aminakaeriri mawityaakiri, ¿iitaka kaari raminanta jempe ikinakaero eero ikamanta Lázaro?”

Rañantaari Lázaro

38 Ari rapiita-nakiro Jesús okatsitzimo-shire-tanakiri, riyaata-shitanakiri jempe ikiteetakiri. Tema omoo iroka, antawo mapi rashitakoetanta-kariri.

39 Ikantzi Jesús: “Poteenkiri mapi.” Ari okantzi Marta, ritsiro kamaentsiri: “¡Pinkathari! Aamashitya shitzitakirika, tema kaatakotaki 4 kitejeri ikamantakari.”

40 Ikantzi Jesús: “¿Tema nokantzitakimi aririka pikemijantena aritaki piñaakiro itajorenka Tajorentsi?”

41 Tema roteenkaetakiro mapi. Ari raminanaki Jesús inkiteki, ikan-tanaki: “Ashitanari, namanimi eeroka, tema pikemakina.

42 Niyotzi ari pikanta-piintatyaa pikemana. Rootaki nokantan-tzimiri ikemantyaari atziri-paeni ikaatzi piyoteen-chari jaka, rootaki ikemijantanteemiri eeroka otyaanta-kinari.”

43 Ikanta iñaawae-takiro iroka ñaantsi, ishintsitanakiro ikaemanaki ikantzi: “¡Lázaro! ¡Pishitowae!”

44 Tema shitowapae kamawiteen-chari roojotakawo manthaantsi rakoki eejatzi iitziki, roojatzi iponawoo-takawo ipona-tantee-tawakariri. Ikantzi Jesús: “Piponaryaakoteeri, riyaateeta.”

Ikamanta-wakaeta rowamaa-kaanteri Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Rootaki ikemijanan-tanakari osheki Judá-paeni ikaatzi jateentsiri oyaatanakirori María, ikaatzi ñaakirori rantakiri Jesús.

⁴⁶ Roo kanteencha eenitatsi itsipa Judá-paeni jatashi-takiriri Inashitantaniri-paeni. Ikamanta-paakiri okaatzi rantakiri Jesús.

⁴⁷ Rootaki ipiyotan-tanakari Inashitantaniri-paeni, eejatzi reewari Ompera-tajorentsitaa-rewo, tema riyoshiita ipiyotee-yakani riiperori-paeni, ikanta-wakahaeyani: “¿Jempema akantyaaka? Osheki ifeetakiri itajonka-wentantaki irika atziri.

⁴⁸ Aririka akema-mintha-tashi-tyaari, aritaki ithonkanakyaa ikemi-janteeyanakini maawoeni. Ari ipokaki reewarite-paeni wirakocha, itzimpooka-paakiro tajorentsi-panko, ari ithonkaka maawoeni aaka-paeni.”

⁴⁹ Tema riiwitaka paerani reewari-perote Ompera-tajorentsitaa-rewo iitachari Caifás, ikantanaki rirori: “Kimitaka tee piyotee-yanitzi eeroka.

⁵⁰ Tee pikenkishire-teeyaani rootaki kameetha-tatsini ikama-wentayitee apaani atziri, eero ithonkae-tantee anampiki.”

⁵¹ Ikanta Caifás Jewatzi-riri ompera-tajorentsitaa-rewo, iñaawae-takaakiri Tajorentsi. Okantawitaka tee riyotzi, riitaki Jesús ikenkitha-takotaki ikamawenteri isheninka-paeni.

⁵² Tee apatziro ikamawenteeri Judá-paeni, tema rootaki ipiyotan-teeyaari maawoeni itomipaeni Tajorentsi ikaatzi jeekayi-teentsiri jempe-rika-paeni jaka kepatsiki.

⁵³ Aripaete ikowaeyakini reewarite Judá-paeni rowamaa-kaanteri Jesús.

⁵⁴ Rootaki kaari ikowantanaa Jesús itsipata-neeyaari Judá-paeni. Tema shitowanaki jempe inampiwitakawo, jataki ochempi-mashiki ojeeki nampitsi iitachari Efraín. Ari ijeekakaa-paeri janta itsipayi-takari riyotaani-paeni.

⁵⁵ Rooteentsi roemoshirenkaero Judá-paeni Anonkoryaantsi, osheki atziri jatatsiri Aapatziyaweniki rowetsika-shire-yityaa.

⁵⁶ Osheki ramina-mina-witee-takari Jesús, rojampita-wakahaeyani tajorentsi-pankoki, ikantzi: “¿Jempema pikanteeyini eeroka? ¿Arima ipokaki rirori roemoshirenkaetaha?”

⁵⁷ Ikanta Inashitantaniri-paeni eejatzi reewari Ompera-tajorentsitaa-rewo-paeni, ikantan-tayitaki: “Eenitatsi-rika yoteentsini jempe ijeeki Jesús, ikamante, naakaan-teriita.”

12

Ijeetan-teetari Jesús kajankaari

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ Tema yotapaaka 6 kitejeri roemoshirenkan-teetyaawori Anonkoryaantsi, jataki Jesús Ashironkaa-pankoniki, inampiki Lázaro rañaa-kahaari.

² Okanta otsireniityaanaki ari ikaemae-takiri Jesús rakiyoteri itsipaminthari-paeni. Rootaki oyiitan-tatsiri Marta. Ari ijeekitakari eejatzi Lázaro itsipatakari Jesús rowaeyani.

³ Amakota-paaki María kajankaari. Osheki owinawo iroka. Ojeetan-takari iitziki Jesús. Oshetan-tanaari oeshi. Kajankaenkatanaki maa-woeni pankotsiki.*

⁴ Ikanta Judas Nampitsi-weri, riyotaani Jesús pithoka-shityaarini paata, ikantanaki rirori:

⁵ “¿Oetaka kaari ipimantee-tantawo iroka kajankaari? Ari aakimi osheki koriki, riitaki apashit-yaaririmi ashironkaenkari-paeni.”†

⁶ Teera roo ikantan-tyaari Judas retakotatyaarira ashironkaenkari-paeni, tema koshintzi rirori. Riitaki kempoyaa-witariri koriki, roo kanteencha ikoshita-piintziri eepichokiini.

⁷ Ikantzi Jesús: “Piñaashi-tyaawo, tema rootaki okashiya-kaawentakinari aririka ikiteetakina paata.

⁸ Riima ashironkaen-karipaeni ashi rowaero ijeekimotemi, rooma naaka okapichoki-tapaaki nojeeki-motaneemi.

Ikamanta-wakaeta rowaeteri Lázaro

⁹ Tema osheki Judá-paeni yoteentsiri ari ijeeki Jesús janta Ashironkaa-pankoniki. Riyaatee-yanakini janta. Tee apatziro raminiri Jesús eejatzi Lázaro, raña-kahaeri Jesús.

¹⁰ Roo kanteencha ikamanta-wakahae-yakani reewari Ompera-tajorentsitaa-rewo rowamayiri Lázaro.

¹¹ Riitaki Lázaro kantakaan-takirori kaari raripero-tanta-naari Judá-paeni ikaatzi kemijanta-neeriri Jesús.

Areetaa Jesús Aapatziyaweniki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Okanta okitejeta-manee, osheki atziri jateentsiri Aapatziyaweniki roemoshirenkiro Anonkoryaantsi. Ari ikemaeyakini ikanteetzi: “Areetaapaaka Jesús Aapatziyaweniki.”

¹³ Ichekae-yanakini oshiyawori kompirosi. Jateeya-nakini itonkiyo-tawakyaari, ikaemaeyini ikantzi:

¡Kaakitaki awinkatharite!

¡Riitaki Tajonka-wentaa-rewo, tema Pinkathari otyaanta-kiriri!

¡Riitaki Awinkathariperoteeyaari aakapaeni Israel-paeni!‡

¹⁴ Ari iñaapaaki Jesús ewonkiri ikyaakoetari, ikyaako-tanakari, tema riitaki ikenkitha-takoe-tzitakari paerani Jankinarentsiki, ikanteetaki:§

¹⁵ Kijakowentoni-jato, eero pithaawaeyini,

Pokakira Piwinkatharite,

Ikyako-takari ewonkiri ikyaakoetari.

¹⁶ Teera ikematha-witawo riyotaani-paeni Jesús owakira ikemawakiro. Roo kanteencha roenoka-shitan-taawori Jesús rowaneenkawo, aripaete ikenkishireeya-nakani, riiwitaka Jesús rojankina-takoetzi.

¹⁷ Tema osheki ikenkitha-takoyi-taneero okaatzi iñaakiri atziri-paeni itsipatakari paerani Jesús rañaakaan-taariri Lázaro.

¹⁸ Rootaki riyataan-tayita-nakari atziripaeni itonkiyo-tawakari Jesús, tema ikemako-takiri rañaakaeri kamawita-chari.

* **12:3** kajankaari = nardo; owinawo = apaani libra = 300 gramo † **12:5** osheki koriki = 300 denario. Riitaki ipineetziriri antawae-tatsiri apaani ojarentsi. ‡ **12:13** Kaakitaki awinkatharite = Hosana; Waerontsi § **12:14** ikyaakoetari = asnillo, asna

19 Riima Inashitantaniri-paeni ikanta-wakahae-yanakani rirori: “Piñaakiro, kimitaka eero otsinampaeri. Paminiri, rootaentsi riyaaata-shiteri maawoeni.”

Ñaawaetzirori Igrecia-thate ikoyi iñeeri Jesús

20 Eenitatsi wirakocha-paeni itentayitanakari ikaatzi jateentsiri roemoshirenkaeyani.

21 Ikanta wirakocha-paeni rontsiroka-paakari Felipe, poñaachari Shima-pankoniki nampitsi jeekatsiri Tepoweniki. Ikantapaakiri: “¡Pinkathari! Nokoyi noñeeri Jesús.”

22 Jatanaki rirori Felipe, ikamanta-paakiri Andrés. Apitekiro riyaaatanaki, ikamantakiri Jesús.

23 Ari ikantzi Jesús: “Monkaata-paaka roenoka-shitan-teeyaa worowaneenkawo Itomi Atziri.

24 Tema apaani okithoki kaari kamaki-tatsini aririka ipankiitero, ashi oyiro okaamatsite apaani okithoki. Rooma aririka okamaki-tapaente ipankiitero, aritaki iñahaeteero okithoki-perotee. Omaperotatya.*

25 Eenitatsi-rika etakota-wae-tachari rantayi-tziro ikowa-shiwaetari, aritaki ipeyashi-teeyaa. Riima ikaatzi maninteeroni ikowashiwaetari rantayitziri jaka kepatsiki, ikamawenta-naatziro rañaantee-yaari.

26 Eenitatsi-rika kowatsini noshiya-kanteru nomperatani, roshiya-kotenawo naaka. Jempe-rika nojeekae naaka, aritaki ijeekitee-yaari rirori nomperatani. Eenitatsi-rika nokimita-kaari nomperatani naaka, riitaki Ashitanari kantakae-yaawoni ipinkathee-tantyaariri paata.”

Ikamantakota Jesús rowamahaeteri

27 “¡Antawoete okantzimo-shire-takina nimaeka! ¿Jempema nokanteka? ¿Nokantema: ‘Ashitanari, powatsinaryaako-shire-teena?’ ¡Tema rootaki nopokan-takari, nomonkaa-teero!

28 Ashitanari, poñaahantero pitajorenka.” Ikemaetatzii ñaawaeta-neentsiri inkiteki, ikanteetzi: “Tema noñaahan-takiro, nimaeka napiitero.”

29 Ikemaki atziri-paeni piyoteen-chari, ikantee-yanakini: “Ookatharentsira iroka.” Roo kanteencha ikantzi itsipa-paeni: “Tema apaani ronampiri Tajorentsi ñaanata-kiriri.”†

30 Ikantanaki Jesús: “Tee apatziro naaka iñaanatana, tema eeroka-paeni iñaaawae-wentaki.

31 Rooteentsi iñeeteri rowajankitaan-te jaka kepatsiki, rotsinampae-teeri pinkathari-wentziriri jaawiki-jatzipaeni.

32 Roo kanteencha aririka rowatzika-koetakina jaka kepatsiki, aritaki nokaema-shire-teeri maawoeni.”

33 Ari rooñaawontzirori Jesús jempe okantya aririka rowamahae-takiri.

34 Ari rakaeya-nakini atziri-paeni, ikantzi: “Iyoteeyironi ikantee-tziri Ikantakaan-teetani: ‘Tema Kañaaniri Jeepatziitoetani.’ ¿Iitakama pikan-tantari eeroka otzimatyee rowatzika-koeteeri Itomi Atziri? ¿Jempema iitatyaaaka iiteetziri Itomi Atziri?”

35 Ikantzi Jesús: “Eeniro ijeekimo-taneemi ikantee-tziri ‘Koñeetyaatsiri,’ apatziro ijeekanee eepichokiini. Poshiya-kanteru panashi-teemi okoñeetyeera, eero omapokan-tzimi oshiyawori tsireniri. Tema ikaatzi anashitachani otsirenikaakitziira, tee iñeero jempe ikini.

* 12:24 okithoki = triho † 12:29 Waerontsi

³⁶ Pikemijanteeri iiteetziri ‘Koñeetyaatsiri’ eeniro ijeekimo-yitzimi, poshiya-kotyaari rirori.”

Tee ikemijanteeyini Judá-paeni

Ithonka-nakiro iñaawae-takiro iroka, shitowanaki Jesús. Tee roñaahan-tanaa.

³⁷ Okantawitaka osheki itajonka-wentantaki Jesús inampiki isheninkapaeni, tee ikemijanteeyini.

³⁸ Otzimatyee omonkaatyaa rojankina-takiri Kamantan-taniri Isaías, kantatsiri:

¡Pinkathari! ¿litaka kemijanteroni añaaani?

¿Itzimikama roñaahakiri ishintsinka Tajorentsi?‡

³⁹ Iroka otsipa rojankina-takiri Isaías, rootaki kaari ikemijantan-teeta, ikantaki paerani:

⁴⁰ Riitaki Tajorentsi mawityaaki-takaa-kiriri,

Imajontzi-takaa-yitakiri,

Rootaki eero ikowichaa-tanta,

Eero ikematha-tantawo.

Ari okantyya eero ipiyashi-tantaana naaka,

Nowawijaa-kotan-teeyaariri.

⁴¹ Roo iñaawae-tanta-kawori iroka Isaías, tema iñaashireta-kitziiro rowa-neenkawo Jesús, rootaki ikenkitha-takotan-takariri.

⁴² Okantawitaka okaatzi kanteen-chari, osheki Judá-paeni kemijantaneeriri Jesús, imatzita-nakawo pinkathari-paeni. Roo kanteencha tee ithawetakotziro ithaawantatyaari Inashitantaniri-paeni, eero romishitowan-tari ikyya-piintzira jempe ipiyota-piinteeyani.

⁴³ Ari okantzimaetaka. Riitaki ikowa-perotakiri raapatziyaari Inashitantaniri-paeni, riima Tajorentsi, te ikoyiri.

Jesús iyakowenteerini atziri-paeni

⁴⁴ Ari ishintsitanaki icheraanaki Jesús, ikantanaki: “Ikaate kemijanteenani naaka, tee apaniro ikemijantana, tema ikemijantzi-takari otyaantanari.

⁴⁵ Ikaatzi ñahaenani naaka, okimiwi-takawo riimi iñahaerimi otyaantakinari.

⁴⁶ Rootaki nopokan-takari naaka, noshiyee-yaari ‘Koñeetyaatsiri,’ nokoñee-tyaakoteeri jaawiki-jatzi. Eero ijeekayitee otsireni-kaakitziira ikaate kemijanteenani.

⁴⁷ Tee roo nopokan-tyaari jaka kepatsiki nowajankitaante, tema nopokatzi nowawijaa-kotante. Roo kanteencha ikaatzi kemawitawori noñaani, tee ikemijantzi, te naaka owajankiteerini.

⁴⁸ Eenitatsi-rika maninta-kinani, kaari kemijanteeroni noñaani, tzimaki owajankiteerini. Kimiwaetaka iroka ñaantsi-paeni okaatzi noñaawae-yitakiri atziritanakityeemi, rootaki owajankitaan-tatsini paata, ipiyatha-waante-teetakina.

⁴⁹ Tema tee noñaawae-tashi-waetyaa naaka apaniroini, tema riitaki Ashitanari otyaanta-kinari, riitaki kantakinari okaatzi nokanta-yitakiri eejatzi niyotaan-tayitakiri.

⁵⁰ Niyotziro naaka ikantakaan-tziri Ashitanari, rootaki añaa-kaantsini. Ari okantari, okaatzi nokanta-yitziri naaka, nothotyaa-tziro okaatzi ikanta-kinari Ashitanari.”

‡ 12:38 ishintsinka = rako

13

Ikewiri iitziki Jesús riyotaani-paeni

¹ Tema yotapaaka apaani kitejeri roemoshirenkae-tziro Anonkoryaantsi. Tema riyotaki Jesús monkaata-paaka rookantaneeyaawori kepatsi, rooteentsi riyaaatee itsipata-paeyaari Ashitariri. Antawo retakotakari ikaatzi kemijanta-kiriri, tema ari ikanta-piintatyaa retakotari roojatzi omonkaa-tanta-paakari maawoeni.

² Tekiraata rowae-yaani, ikaaripero-shire-takae-takari Kamaari irika Judas, itomi Simón Nampitsi-weri, ikowaki ipithoka-shityaari Jesús.

³ Tema riyotzi Jesús riitaki Tajorentsi otyaanta-kiriri. Riyotzitaka aritaki riyaaatee itsipata-paeyaari Tajorentsi, tema riitaki Iriri, riitaki shintsi-pero-takaeriri.

⁴ Ikanta rowae-yanira, ari ikatziya-nakari Jesús, raatonkoryaanakawo iithaari, rowathaki-tanakawo apaani maathaantsi.

⁵ Opoñaashita raaki nijaa ijakiro kewaako-mentotsiki. Ikewa-kiri iitziki riyotaani, roshetan-tanaari iitziki maathaantsi rowathaki-takarira.*

⁶ Roo ikewirimi iitziki Simón Pedro, ikantanakiri: “¡Pinkathari! ¿Eerokama kewinani noetziki naaka?”

⁷ Ikantzi Jesús: “Tee pikematha-tziro nimaeka okaatzi nantziri, roo kanteencha aritaki pikematha-teero paata.”

⁸ Ikantzi Pedro: “¡Tee nokoyimaeta pikewina noetziki.” Ikantzi Jesús: “Eerorika nokewimi piitzi, teera paapatziyana.”

⁹ Ikantzi Simón Pedro: “¡Pinkathari! Eero pikewa-shitana noetziki, tema pikewatyena maawoeni nakoki eejatzi noetoki.”

¹⁰ Ikantzi Jesús: “Ikaatzi owakira pakaana-kirori ikaawoshita, apatziro ikoyi ikewaneero iitzi, tema kitetaki maawoeni iwathaki. Tema kitetee-yakimini eeroka-paeni, okantawitaka tee maawoeni pikite-shire-teeyini.”

¹¹ Tema riyotakiri Jesús itzimi pithoka-shityaarini, rootaki ikantanakari: “Tee maawoeni pikite-shire-teeyini.”

¹² Tema ikaatakiro ikewa-kiniri iitzi riyotaani-paeni, ikithaa-tanaawo iithaari, jeekapae jempe rowaeyani, ikantziri: “¿Pikematha-takirooma eeroka-paeni okaatzi nantakiri?”

¹³ Tema pikanta-piintakina eeroka-paeni ‘Yotaanari, Pinkathari.’ Omaperotatya pikantanari eeroka-paeni, naakataki.

¹⁴ Tema naaka ‘Yotaanari,’ naaka ‘Jewari.’ Roo kanteencha noshiyakari omperataarewo nokewakiro piitzi, ari pikimityaari eeroka-paeni pikewa-wakaayiteeya piitzi.

¹⁵ Aritaki noñaaha-kimirori naaka jempe ikantee-tziro, rootaki pimayita-neeri eeroka-paeni.

¹⁶ Teera añee pinkatha-terini omperataarewo rawijiri omperatariri ipinkatheeteri. Teera añee eejatzi otyaantaarewo rawijiri otyaantziriri. Omaperotatya.

¹⁷ Aririka pikematha-taneero iroka, aririka pantayi-taneero, ari ikimo-shire-wenteetakimi eeroka.

¹⁸ Iroka nokantemiri, roo kanteencha, tee maawoeni nokanta-kotemi. Tema niyotziri naaka ikaatzi niyoshii-yiteeri. Ari omonkaa-tyaari Jankinarentsi-perori, ikanteetaki: Irika akiyota-kinari naaka, riitaki pithoka-shitenani.

* 13:5 Ikewa-kiri iitziki

19 Nokamantzi-tatziimiro nimaeka, tema aririka omatakyaa, rootaki pikemijanta-pero-tanteenari 'Naakataki'.

20 Eenitatsi-rika aapatziyaarini notyaantani, naaka raapatziyaka. Eenitatsi-rika aapatziyaanari naaka, riitaki raapatziyaka otyaantakinari."

Ikamantzi Jesús riitaki pithoka-shityaarini Judas

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Ari ikaatakiro ikenkitha-takotakiro iroka-paeni, antawo okatsizimo-shire-tanakiri Jesús. Ikantzi: "Pikaatee-yakini eeroka jaka eenitatsi apaani pithoka-shitenani. Omaperotatya."

22 Ari ramina-wakaanaka riyotaani-paeni, tee riyotzi jempe itzimi ikenkitha-takotziri.

23 Ikanta retako-perotani riyotaani Jesús, tsipata-kariri ijeekakira rowaeyani.

24 Iñaana-chera-tanakiri Simón Pedro, ikantziri: "Pojampiteri jempe itzimi ikenkithata-kotziri."

25 Ari ishirinka-shita-paakari okaakiini Jesús, ikantziri: "¡Pinkatharí! ¿Jempema itzimika pithoka-shitemini?"†

26 Ikantzi Jesús: "Itzimi-rika aawakironi nashetakiri eepichokiini ratanteetari, riitaki." Rashetaki Jesús eepichokiini ratanteetari, ipakiri Judas Nampitsi-weri, itomi Simón.

27 Ikanta rowawakawo Judas ratanteetari. Ari ikaaripero-shire-takaa-nakiri Kamaari. Ikantziri Jesús: "¡Judas! Pimatero intsipaete pikenkishire-tzitakari."‡

28 Roo kanteencha tekatsi apaani ikaatzi rowaeyani kematha-terini Jesús iita ikantan-tariri.

29 Roshiya-kaantatzi iikantatziiri: "Piyaate pamanante oemoshirenkantyaari." Tema riitaki Judas oyiriri koriki. Roshiya-kaantzi itsipa-paeni, iikantatziiri: "Piyaate pamanante apayiteriri ashironkaenkari."

30 Ikanta ithonka-nakiro rowanakawo Judas ratanteetari, jatanaki. Tema tsireni-tanaki.

Owakirari Ikantakaan-teetani

31 Tema jatanaki Judas, ikantzi Jesús: "Monkaata-paaka nimaeka roenoka-shitan-teeyaawori rowaneenkawo Itomi Atziri. Ari iñaahaeterori eejatzi rowaneenkawo Tajorentsi.

32 Aririka iñaahaeterori rowaneenkawo Tajorentsi, iñaahaetzi-tyaawori eejatzi rowaneenkawo itomi, riitaki Tajorentsi oñaahan-teeroni. Ni-maekaha roñaahantero.

33 Notyomiite, kapichoki-tapaaki nojeeki-mota-neemi. Osheki paminamina-witeena, eero piñaahaana. Roo kanteencha aritaki nokantzi-takari asheninka-paeni Judá-paeni, roojatzi napii-tzitemiri nokantemiro eerokapaeni: 'Eero pimatziro piyaatee jempe nojeekae naaka.'

34 Iroka owakirari nokanta-kaantani: 'Otzimatyee petakotawakaayi-teeyaa. Nokimita naaka netakoyi-tzimi, ari pikimitaneeyaari eerokapaeni, petakotawakaayiteeyaa.'

35 Aririka petakotawakahaeya eerokapaeni, ari riyoteemi maawoeni eerokayitaki niyotaani."

† 13:25 okaakiini = ishpaneeki ‡ 13:27 Kantako-tachari jaka "ikaaripero-shire-takaa-nakiri Kamaari" tee roo kantakaan-teroni rowawakawo Judas owanawontsi, ikaaripero-shire-tanta-nakari, tema riitaki kowashi-takawori ikaaripero-shire-tanta-nakari.

*Ikankitha-takotziro Jesús rookawentantya Pedro**(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)*

³⁶ Ikanta Simón Pedro rojampi-tanakiri Jesús: “¡Pinkathari! ¿Jempema piyaateka?” Ikantzi Jesús: “Janta niyaatenta naaka, eero omata poyaatena nimaeka, rooma paata aritaki omatakya poyaatena.”

³⁷ Eekiro ishintsi-tatzii Pedro, ikantzi: “¡Pinkathari! ¿litaka eero omatanta noyaatemi nimaeka? ¡Aritaki noshine-wenta-kimi naaka!”

³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Omaperotatyaama pishine-wentena? Tekirarika iñeeta tyaapa, mawa pikante: ‘Tee niyotziri Jesús.’ Omaperotatyaa.”

14*Roshiyawo Jesús Awotsi Rareetan-teetari Ashiteeriki*

¹ “Eero powashire-waeteeyani. Pawentee-yaari Tajorentsi, pawentayina eejatzi naaka.

² Janta ipankoki Ashitanari eenitatsi osheki jempe anampitapaeyaawo. Eeromi otzimi, eero nokantzimi niyaatee nowetsika-paemi jempe pinampi-yitapae-yaawo eerokapaeni.

³ Aririka niyaatee, nowetsika-yiteemi jempe pijeepae. Opoñaashitya nopiyashi-teemi, naaka-taki aaneemini. Pijeeka-yitapae nojeeka-paera naaka.

⁴ Piyotee-yironi eerokapaeni awotsi riyataan-teetari jempe niyaatee naaka.”

⁵ Roo kanteencha ikantanaki Tomás: “Pinkathari, tee niyotee-yini jempe piyaate. ¿Jempema nokantya niyotan-tyaawori awotsi?”

⁶ Ikantzi Jesús: “Naakataki Awotsi, Kyaariperori, Añaamentotsi. Apatziro ipampitha-wooki-teetena naaka, aritaki rareeteetakyaa ijeekira Tajorentsi, Ashiteeri.

⁷ Ari piyopero-teenami naaka, aritaki piyoteerimi Ashitanari. Ro kanteencha piyotzimaetaari nimaeka, tema riitaki paminakirika.”

⁸ Ikantzi Felipe: “Pinkathari, anjatyaa poñaayinari Ashitzimiri. Tema tekatsi itsipa nokoyiri.”

⁹ Ikantziri Jesús: “Felipe, aritaki ojamanitaki notsipa-yitakimi eerokapaeni, ¿tekirama piyotana? Ikaatzi ñaakinari naaka, iñaakiri Ashitanari. ¿litaka pikantantari: ‘poñaayinari Ashiteeri’?”

¹⁰ ¿Tema pikemijanta-na ari notsipatari Ashitanari, ari itsipatzitana rirori? Okaatzi nokanta-yitziri, teera naaka nintakaa-shityaawoni nokenkitha-takotemiro. Riitaki Ashitanari tsipa-shire-tanari, riitaki antakaa-yitanawori rantawaeri.

¹¹ Pikemijantena nokantakimi ari notsipatari Ashitanari, ari itsipatzitana rirori. Okompitzi-motzimi-rika nokanta-kimiri, pikemijantajeetena piñaakina notajonka-wentan-tayitaki.

¹² Ikaate kemijanteenani naaka, ari roshiyeena naaka itajonkawentan-tayitee. Aritaki imapero-tanakiro itajonkawentante, awijanakiro okaatzi iñaakoe-takinari naaka, tema rooteentsi niyaatee naaka notsipa-tapae-yaari Ashitanari. Omaperotatya.

¹³ Okaate pikowako-yiteenari eerokapaeni pawentahaana, aritaki nomatakimiro. Rootaki ithaamentan-teetyaariri Ashitanari, iñahaetero-rika okaatzi itajonkawentan-tayitaki Itomi.*

* 14:13 Waerontsi

14 Okaate pikowako-yiteenari eerokapaeni pawentahaana, aritaki no-matakimiro.”

Ikashiya-kaeteeri Ishire tajorentsi

15 “Aririka petakoteena, aritaki pikemijanteero nokanta-yitzimiri.

16 Aritaki nokowako-teeri Ashitanari rotyaanteemi otsipa Ookakowentan-taniri,

17 Ishire tajorentsi-perori iroka, rootaki tsipata-piintee-mini. Riima jaawi-jatzipaeni eero itsipatari rirori, tema tee iñeeri, tee riyotziri. Rooma eerokapaeni piyotee-yirini, ojeekimo-teemi, rootaki tsipa-shire-tee-minini.

18 Eero poshiyari miritzi rookawentee-tziri, aritaki nopiye notsipa-teeyeemini.

19 Rooteentsi, eero iñaayitaana jaawi-jatzipaeni. Roo kanteencha eerokapaeni aritaki piñaayi-teena, ari pikañaaniyitee, tema naaka kañaaniri.

20 Aripaete piyoyitee notsipa-shiretari Ashitanari, eejatzi eerokapaeni pitsipa-shiretana, ari nokimitzitari naaka notsipa-shire-teemi eerokapaeni.

21 Ikaate kemijanteenani, roñaahan-tziro kyaari-pero retakotana. Rootaki retakotanteeyaariri Ashitanari, eejatzi naaka netakotee-yaari, aritaki noñaaha-yitee-yaari.”

22 Ikanta Judas (kaari Nampitsi-weri) rojampi-tanakiri: “Pinkathari, ¿Oetaka poñaahan-teenari naakapaeni, eero poñaaha-yitaari itsipa-paeni?”

23 Rakanaki Jesús: “Ikaatzi etakotanari naaka, ikemijanta-waantetana. Rootaki retakotanteeyaariri Ashitanari. Ari notsipatari Ashitanari notsipa-shire-yitee-yaari irika-paeni.

24 Riima kaari etakoteenani, ipiyatha-waante-takina. Tee naaka yotashi-waetyaawoni okaatzi nokanta-yitakimiri, tema Ashitanari otyaanta-kinari riitaki yotakaa-yitaki-nawori.

25 Nokaman-tatziimiro iroka-paeni eeniro nojeeki-moyitzimi.

26 Rooma Ishire tajorentsi, Ookakaa-wentemini, rotyaantemiri Ashitanari poyaateenani, rootaki yotaapaa-kimironi maawoeni, okenkishiryaaakaemiro okaatzi nokanta-yitakimiri.

27 Kameetha pijeeka-yitee. Roo kanteencha tee nokenkitha-takotatziro jempe okanta ijeekakaantzi jaawijatzi-paeni. Tema naaka matzirori pijeekan-teeyaari kameetha. Eero powashiretako-waeta-shita, eero pithaawa-shiwaeta.

28 Aritaki pikemayi-takina nokantaki: ‘Rooteentsi niyaatee, roo kanteencha aritaki nopiyashi-teemi eeroka-paeni, ari akaatee ajeekayitee.’ Ari petako-pero-tenami, eeromi powashire-waetami nookayitaneemira, aritakimi pikimo-shire-wenta-kinami piyotaki niyaatatyee Ashitanariki, awija-kinari natzirita-paentzira.

29 Nokaman-tzita-tziimiro nimaeka, aririka omayitakya, pawenteena naaka.

30 Eero nokenkitha-waeta-kaeteemi, tema awotsikitaki Kamaari pinkathari-wentan-tatsiri kepatsiki. Tema tee ipinkathari-wentana naaka.

31 Roo kanteencha otzimatyee nokemijanteeri Ashitanari, rootaki riyotan-tyaari atziri-paeni netakotari naaka Ashitanari, nantziniri okaatzi ikantanari rirori. Pikatziya-yitanee. Jame aatee.”

15

Roshiyawo Jesús oponkitzitha-perori pankirentsi

¹ Eekiro ikantana-kitziiri Jesús riyotaani-paeni: “Naaka kimitawori oponkitzitha-perori pankirentsi. Riima Ashitanari roshiyari pankitzirori.

² Eerorika okithokitzi otewatha, ichekiro ashitawori. Rooma kithokitsiri, rowameetha-chewa-tziro, rowaankiityaa-kotziro okithoki-pero-tantyaari.

³ Tema kaankiityaa-koyitakimi nimaeka eerokapaeni, okantakaemi ñaantsi-paeni nokaman-tayita-kimiri.

⁴ Tema tee okithokitzi apaani otewatha pankirentsi chewaryaa-thata-tsiri, otzimatyee oshookan-tyaawo oponkitzitha. Ari okimitari eerorika poejokirokana naaka, eerowa omata pantayi-teero kameethari.

⁵ Naaka kimitawori oponkitzitha pankirentsi, rooma eerokapaeni pikimitakawo ochewatha-paeni. Tema ikaatzi oejokiro-tanari naaka, ari nokemi-tzita-kariri rirori, kimiwitaka ikithoki-pero-teemi. Eerorika pitsipa-shirekana naaka, eero pimatziro panterimi.

⁶ Ikaatzi kaari oejokiro-teenani naaka, ari nooka-wenta-yiteeyaari. Ari ikimiteeyaawo kamachewa-thata-tsiri pankirentsi, rahaetziro itahaetero.

⁷ Poejokiro-taneenarika, pikyaaryoo-wenta-neero okaatzi niyotaa-yitakimiri, aritaki imatakimiro Ashitanari okaate pikowako-teeriri.

⁸ Aririka poshiya-kota-kyaawo kithoki-pero-tatsiri pankirentsi, aritaki riyoteemi eeroka niyotaani. Rootaki ipinkathee-tantyaariri Ashitanari.

⁹ Osheki netakoyi-takimi eerokapaeni, noshiyakari Ashitanari retakotana naaka. Pinintaa-hae-yaawo netakoyi-teemira.

¹⁰ Aririka poetziñaari-kotanee-yaawo pikemijanteero nokanta-yitakiri, ari pinintaa-hae-yaawo netakotzimi, nokimitero naaka nokemijantziri Ashitanari nonintaa-waetawo retakotana.

¹¹ Roo nokamantan-tzimirori iroka-paeni pikimo-shire-tziitan-tyaari maawoeni eerokapaeni, nokimiteero naaka.

¹² Iroka noñaani nokantzi: Oztimatyee petakotawakaayiteeyaa nokimiteero naaka netakoyi-teemi eerokapaeni.

¹³ Eenitatsi-rika atsipewentariri ikamawenteri itsipaminthari, roñaahan-tatziro retakoperotanta.

¹⁴ Notsipaminthaperotani eerokapaeni, aririka pantayi-taneero okaatzi nokantzimiri.

¹⁵ Ari okaatapaaki nokimi-takaantzimi omperataarewo, tema apaani onampitaa-rewo tee riyotziro okaatzi rantziri omperatariri. Eeroka notsipaminthari-paeni nimaeka, tema nokaman-takimiro maawoeni ikamanta-kinari Ashitanari.

¹⁶ Tee eerokapaeni yoshiitenani, tema naaka yoshii-yiteemi eerokapaeni. Naakataki otyaanta-yitakimiri jempe-rika-paeni, poshiya-kotee-yaawo pankirentsi kithoki-pero-tatsiri. Rootaki imatanteemirori Ashitanari oeta-rika pikowako-tenari pawentahaana.*

¹⁷ Iroka noñaani nokantzimiri: Oztimatyee petakotawakaayiteeyaa.”

Ikijaneenta-nakimi jaawijatzipaeni

* 15:16 Waerontsi

18 “Aririka piñaayi-takiro ikija-neenta-yitanakimi jaawijatzipaeni, pikenkishireero ari ikantee-takina naaka ikija-neenta-waetee-takina.

19 Roojatzimi poshiyaa-koyit-yaari jaawija-tzipaeni, aritaki retakoyi-takimimi, ikimita-wakahaa rirori retakotawakaeyani. Roo kanteencha niyoshii-yiteemi naaka, roojatzi pitsipa-witari jaawi-jatzipaeni, rootaki ikijaneentan-tzimiri. Okimiwi-takawo nimaeka kaarimi eeroka jaawi-jatzipaeni.

20 Pikenkishiretero nokantzi-takimiri: Teera añee pinkatha-terini omperataarewo rawijiri omperatariri ipinkatheeteri. Ari ikantee-temiri eerokapaeni ikowaete rompojeetemi, ikimii-taakina naaka. Ikaatzi kemijanta-waante-takinari naaka, aritaki ikemijanta-yiteemi eerokapaeni.

21 Rootaki ikowaetan-tyaari rowamahaetemi, tema eeroka niyotaani-paeni. Tema okantakaan-tziro tee riyoteeyirini Tajorentsi otyaantakinari jaka.

22 Eero rantayi-tziromi kaari kameethatatsi irikapaeni, eero nopokimi niyotaa-yiteeri. Roo kanteencha eero omataami nimaeka rookaaawentee-yaawo iyaari-peronka.

23 Ikaatzi kijaneenta-kinari naaka, ikijaneentzi-takari Ashitanari.

24 Eero otzimimi iyaariperonka, eeromi notajonka-wentzi-moyitziri iñaanta-kawori kaari iñaapiinteetzi. Okantawitaka iñaayitakiro, eekiro ikijaneenta-tyaana naaka, ikijaneentzi-takari eejatzi Ashitanari.

25 Roo kanteencha, rootaki omonkaa-tantyaari jankinarentsi, kantatsiri:
Ikijaneenta-shiwae-teetakina.

26 Roo kanteencha aritaki notyaanteemiro Ishire tajorentsi ‘Ookakaawentantaniro’ poñaachari ijeekinta Ashitanari. Rootaki yotashire-takaemini, roojatzi kenkitha-takoteenani kameetha naaka.

27 Tema kameetha pikenkitha-takoyi-teena eerokapaeni, tema pitsipata-piintakina owakira etantana-kawori.”

16

1 “Roo nokanta-yitan-tzimirori iroka-paeni, eero pipakaantawo pawentaa-shire-tana.

2 Tema eero ishinetee-tzimi pikyaayitee jempe ipiyota-piinteeta. Aritaki rowamahae-takimi, roshiyakaan-tzi rantatziiniri Tajorentsi kameethari.

3 Rootaki rantantawori, tema tee riyotziri Ashitanari, tee niyotzitari eejatzi naaka.

4 Roo kanteencha nokaman-tzita-tziimiro iroka, tema aririka omayitakyaa paata, pikenkishiretyaa aritaki nokaman-tzita-kimiro.”

Rantakaan-tziri Ishire tajorentsi

“Teera nokaman-tzitemiro owakirani, tema roojatzi notsipa-yitzimi.

5 Roo kanteencha jatakina nimaeka notsipa-tapae-yaari otyaantakinari. Tekatsi apaani ojampitenani, ikante: “¿Jempema piyaateeka?”

6 Apatziro powashire-teeyani pikemakinaha nokaman-takimi.

7 Pikemi nokaman-temiro kyaariperori. Rootaki kameetha-tzimotzimi. eerokapaeni niyaatee. Tema eerorika niyaatee, eero opoki iitachari ‘Ookakowentantaniro’ otsipa-shire-teemi. Rooma arika niyaatee, naaka otyaanta-paeroni.

⁸ Aririka opokapaaki Ishire tajorentsi, rootaki ooñaawonta-paaki-niriri ikenkishire-waetari jaawi-jatzi, tema ikinashi-waetaka ikenkishire-takotziro jempe okantakota kaari-perori, jempe okantakota kameetha-shire-taantsi, jempe okantakota iyakowentaantsi.

⁹ Ari riyotakaa-yiteeri kaari-perori iroka eerorika ikemijanteetana naaka.

¹⁰ Ari riyotakaa-yiteeri rootaki kameetha-shire-tatsiri, nowameetha-shire-tantzi naaka, tema aririka niyaatee ijeekira Ashitanari eero iñahaetaana.

¹¹ Ari riyotakaa-yiteeri jempe okantakota iyakowentaantsi, tema aritaki riyakowentakiri Ashitanari pinkathari-wentziriri jaawi-jatzi.

¹² Eenitatsi osheki nokantemiri, roo kanteencha aritaki awijanakimi okaatzi nokanta-yitakimiri, eero pikematha-tziro nimaeka.

¹³ Aririka opokaki Ishire tajorentsi, rootaki yotakaa-paaki-mironi maawoeni kyaariperori. Eero iñaawae-tashitawo ikowayi-tziri rirori, tema ikamantan-teero okaatzi ikantziriri Ashitariri. Riyotakaa-yimiro okaate awijatsini paata.

¹⁴ Riitaki kemaenani noñaawaetero, rowawijayi-teemiro eerokapaeni, ari riyoteero nowaneenkawo.

¹⁵ Tema okaatzi riyotanitziri Ashitanari, roojatzi niyotanitziri naaka. Rootaki nokantantari: ‘Riitaki kemaenani noñaawaetero, rowawijayi-teemiro eerokapaeni.’”

Powashire-tarika, aritaki pikimo-shire-yitee

¹⁶ “Kapichoki-tapaaki eero piñaayi-taana, roo kanteencha aririka ojamani-witakyaa eepichokiini aritaki piñeena. Tema niyaatatzi naaka ijeekira Ashitanari.”

¹⁷ Ari rojampita-wakaanaka riyotaani, ikantzi: “¿Oetaka ikantakotziri? Ikantayi-takae kapichoki-tapaaki eero añaayiteeri, roo kanteencha aririka ojamani-witakyaa eepichokiini aritaki añaahaeri, tema riyaatatzi ijeekira Ashitariri.

¹⁸ ¿Oetaka ikantako-tziri ‘kapichoki-tapaaki?’ Tee akematha-tziri oeta ikantako-tziri.”

¹⁹ Tema yotaki Jesús ikowaeya-tziini rojampiteri riyotaani-paeni, ikantanakiri: “Nokantee-yakimini: ‘Kapichoki-tapaaki, eero piñaayi-taana, roo ojamani-witakyaa eepichokiini aritaki piñeena.’ ¿Rootakima pojampita-wakaa-wentari?”

²⁰ Pikemi nokantemi. Oshekira piraawae-teeyaa, powashiretako-waeteeyaa eeroka-paeni. Riima jaawi-jatzi-paeni osheki ikitzimo-shire-waeteeyini. Omawitakyaa powashiretako-waeteeyani eeroka-paeni, aritaki piñeero paata pikimo-shire-yitee. Omaperotatya.

²¹ Aririka otzimaa-nitzimate apaani tsinani, okemaatsi-waeta. Roo kanteencha aririka itzimaki eenchaanikite, opeyako-tanakiro okemaatsi-waetaka, osheki okimo-shire-wentero eenchaanikite.

²² Ari pikantakari eerokapaeni nimaeka, osheki powashire-waetaka. Roo kanteencha aririka nopiyashi-teemi, osheki pikimo-shire-tanee, tekatsi owashireta-kahae-mini.

²³ Paata aririka omonkaa-teeyaa nokantakiri tekatsi pojampi-teenari naaka. Tema riitaki Ashitanari payitee-mironi oeta-rika pikowakoteeriri, tema pawentahaana naaka.*

* 16:23 Waerontsi

²⁴ Pamana-piintziri Ashitanari pikowako-tziri oeyita-rika, pikowako-tashi-waetakari. Rooma nimaeka aririka pikowako-teeri, pawentahaena naaka. Aritaki pikantyyaa pikowakota-piinteeri, aritaki imatakimiro, rootaki pikimo-shire-tziitan-teeyaari.”

Notsinampaakiro naaka jaawi-jato

²⁵ “Noshiya-kaawenta-tziimiro okaatzi nokenkitha-takaemiri. Roo kanteencha rooteentsi omonkaa-teeyaa eero noshiya-kaawenteemiro, tema koñaatziro nokenkithatakoteemiri Ashiteeri.

²⁶ Paata eeroka-paeni kowakoteerini Ashitanari oeyita-rika, tema naaka pawentaa-yitaa. Teera naaka kowakowenteemini eeroka-paeni.

²⁷ Tema retakoyiteemi Tajorentsi. Rootaki retakotanteemiri, tema petakoyitaana naaka, pikemijantakina nopoñaawo naaka ijeekiraTajorentsi.

²⁸ Nopoñaaka ijeekira Ashiteeri nopokan-takari jaka kepatsiki. Nimaeka nooka-neero kepatsi niyaatee ijeekira Ashiteeri.”

²⁹ Ikanteeyini riyotaani: “Nimaeka koñaatanaki pikenkitha-takotziri, tee poshiyakaa-wenta-waetziro.

³⁰ Noñaakimi nimaeka piyotziro maawoeni, tee okowaperotyaa iita ojampitemini, tema piyotziro ikenkishire-teetari. Rootaki nokemijantantari omaperotatyaa pipoñaaka ijeekira Tajorentsi.”

³¹ Ikantzi Jesús: “¿Kemijanta-yiteemima nimaeka?”

³² Rooteentsi nimaeka pishiya-yitanaki apani-paeni, pikinayite jempe-rikapaeni, ari pookawenta-nakina apaniroeni. Roo kanteencha teemaeta nojeeki apaniroeni, tema itsipatakina Ashitanari.

³³ Nokaman-tatziimiro iroka-paeni piñaant-yaawori kameetha pijeeki pitsipa-tena naaka. Jaka jaawiki, osheki pikemaatsi-waetyaari eeroka-paeni. Roo kanteencha, pishintsi-shireyite. Tema notsinampaakiro naaka jaawi-jato-paeni.”

17

Ramanakotari Jesús Riyotaani-paeni

¹ Ikaatakiro Jesús ikenkitha-waeta-kaeri riyotaani-paeni, aminanaki inkiteki, ikantanaki: “Ashitanari, monkaata-paaka poñaahan-teeyaariri atziri-paeni rowaneenkawo pitomi, roñaahan-teero rirori pitomi powaneenkawo eeroka.

² Eerokataki owakiriri ipinkathari-wentan-takariri maawoeni atziri-paeni, rootaki rañaayitan-teeyaari ikaatzi pashita-kaakariri.

³ Aririka riyoteemi apatziro eerokaPitajorentsi-perotzi, aririka riyoteeri potyaantakiri Jeepatzii-toetani Jesús, aritaki rañaayitee.

⁴ Nomatakiro noñaahan-takiro powaneenkawo jaka kepatsiki, nohotyaakiro pikanta-kinari nantero.

⁵ Ashitanari, nokoyi notsipatee-mi nimaeka, aritaki akaate añaayiteero owaneenkawo, akimita paerani tekiraa-ta owetsikiro kepatsi.

⁶ Tema piyoshiiteeri jaawi-jatzi ikaatzi pashita-kakinari naaka, niyotaa-yiteeri jempe piita eeroka. Eeroka ashitzi-takariri paerani, riitaki pashita-kahaanari naaka. Nomatakiri nokemijanta-kahaeri piñaani.

⁷ Rootaki riyotantari nimaeka, okaatzi niyota-nitziri naaka, eerokataki yotakaa-yitanawori.

⁸ Tema niyotaa-yiteeri okaatzi piyotakaanari, ikemijanta-yitanee riroripaeni. Ikenkishiretanaa omaperota nopoñaakawo piyeekira eeroka, ikemijanta-yitanee eerokataki otyaanta-kinari.

⁹ Rootaki nokowa-kowentan-tariri naaka irikapaeni. Kaari nokowa-kowentziri nampita-shiwaetawori kepatsiki, apatziro nokowa-kowentziri ikaatzi pashita-kaakinari, tema eerokataki ashiyitariri.

¹⁰ Tema ikaatzi nashitari naaka riijatzi pashitari eeroka. Ikaatzi pashitari eeroka riijatzi nashitari naaka. Riiyitaki oñaahan-tayiteerori nowaneenkawo.

¹¹ Eero nojeekanee jaka jaawiki, niyaatee notsipata-paemi eeroka, rooma irikapaeni ari ijeekana-ki rirori. Ashitanari Tajorentsi, paminakowentenari, pimatan-tyaari pishintsinka pipakinari naaka paerani, rootaki rapataawakanteeyaari, akimitawakaa aaka.*

¹² Tema eeniro notsipa-yitari jaka jaawiki, naminakowentantari pishintsinka ipakinari. Tekatsi peyashi-waeta-chani. Apatziro ikantakae-yaawo iiteetziri 'Otomi peyashi-waetaantsi,' riiitaki monkaata-kaeyaawoni ikenkithatee-takiri Jankina-rentsi-peroriki.

¹³ Roo kanteencha nimaeka niyaatee piyeekinta eeroka. Rootaki noñaawaetantawori iroka eenirowa nojeeki jaka jaawiki, rootaki roshiyanteenari ikimo-shireteeyini kameetha irikapaeni.

¹⁴ Niyotaa-yiteeri piñaani, rootaki ikijaneentee-tanta-nakariri, tema tee roshiya-naari jaawiki-jatzi-paeni. Nokimita naaka tee nojaawiki-jatzite.

¹⁵ Tee nokowako-tzimi paayiteeri iyeekira jaka jaawiki, apatziro paminakowentee-ri ikaariperota-kaetziri-kari.

¹⁶ Nokimita naaka, tee naaka jaawiki-jatzi, eejatzi irikapaeni tee roshiya-neeyaari jaawiki-jatzipaeni.

¹⁷ Pikantakae-yaawo eeroka pashiperotanteeyaari kametha. Tema kyaariperori piñaanitari eeroka.

¹⁸ Pikimitakina naaka potyaantakina nojeeki-moyiteri jaawiki-jatzipaeni, ari nokimitzi-tyaari naaka notyaanta-yiteri iyeekimo-yiteri isheninkapaeni.

¹⁹ Okowa-perotatyaa nimaeka natsipe-wentee-yaari irikapaeni pashita-kakinari naaka. Ari okantyyaa pashitan-teeyaari eeroka irikapaeni.

²⁰ Tee apatziro nokowa-kowenteriri irikapaeni, tema nokowa-kowentzitari ikaate kemijanteenani aririka ikenkithata-kaayiteeriri irikapaeni.

²¹ Namanakowentziri maawoeni irikapaeni rapatawakanteeyaari, apaani ikantaneeyaa rapataa-neemi eeroka. Ashitanari, akimita aaka apatawakae-yaani, ari ikimi-yitee-yaari rirori rapata-wakaa-peroteeyaa, rootaki ikemijantan-teeyaari jaawiki-jatzi-paeni eerokataki otyaanta-kinari.

²² Iroka nowaneenkawo, okaatzi poñaaha-yitakinari eeroka, roojatzi nomateeri naaka noñaaha-yiteeriri riroripaeni. Ari rapata-wakaa-perotyaaari, akimi-tawakaa aaka.

²³ Tema pitsipa-shiretana eeroka, ari nokimi-teeyaari naaka notsipashiretee-yaari riroripaeni, rootaki rapata-wakaanta-perotyaaari. Roo-

* 17:11 Waerontsi

jatzi ikenkishiryaan-tyaari jaawiki-jatzipaeni eerokataki otyaantakinari, antawo petakoyitakari pikimitakina naaka antawo petakotakina.

²⁴ Ashitanari, eerokataki ashitakaa-kinariri irikapaeni, nokoyi itsipayitee-na jempe nojeekapae naaka, ari iñaayiteerori nowaneenkawo. Eerokataki owaneenkata-kaakinari, tema petakotzi-takina eeroka tekira owetsikyaata kepatsi.

²⁵ Ashitanari tampatzika-shireri, tee riyotee-yimini jaawiki-jatzipaeni. Roo kanteencha niyotzimi naaka, eejatzi ikimitaka irikapaeni riyotzi eerokataki otyaanta-kinari.

²⁶ Niyotaa-yiteeri jempe piita eeroka, eekiroya niyaata-kaatyero niyoteeri, notsipa-shiretee-yaari, netakoyitee-yaari pikimitana naaka petakotana.”

18

Rahaetakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Ari ithonka-nakiro Jesús ramanaka, shitowanaki itsipata-naari riyotaani riyaaatero intatsikirona Cheenkariniki. Ari ijeekapaaki Jesús eejatzi riyotaani-paeni janta pankirentsi-mashiki.

² Iñiuro janta rirori Judas pithoka-shitan-taniri, tema ari ijeekaa-piintziri Jesús maawoeni riyotaani janta.

³ Ari rareeta-paaka Judas itsipata-paakari owayiri-paeni eejatzi aminakowentan-taniri, riitaki rotyaantakiri reewarite Omperatajorentsitaarewo, eejatzi rashi Inashitantaniri-paeni. Ramayitaki ipaja-mento, ramaki eejatzi roota-mento.

⁴ Roo kanteencha Jesús riyotzitaka okaate awiji-moterini, ishitowashita-nakiri, rojampita-wakiri: “¿Iitaka paminaminatziri?”

⁵ Ikanteeyini irikapaeni: “Naminaminata-tziiri Jesús Kashiyakaaweni-jatzi.” Ari ikantzi Jesús: “Naakataki.” Arira itsipatakari Judas pithoka-shitakariri ikaatzi pokashita-kiriri Jesús.

⁶ Ikantawa-kiri Jesús: “Naakataki” ipiyaa-neentapaanaata itaapiiki, tyeyanakini.

⁷ Rapiita-nakiro Jesús, ikantziri: “¿Iitaka paminaminatziri?” Ari ikanteeyini rirori: “Naminaminata-tziiri Jesús Kashiyakaaweni-jatzi.”

⁸ Ari rapiita-nakiri Jesús, ikantziri: “Tema nokantakimi naakataki. Naaka-rika pamina-minatzi, potyaanteeri notsipa-yitakari, riyaa-yiteeta.”

⁹ Ari omonkaatari ikantzi-takari Jesús: “Ashitanari, ikaatzi pashitakaakinari, eero ipeyahaan-tawaeta apaani.”

¹⁰ Ikanta Simón Pedro, otzimi-motziri rirori rojataa-mento, inojokyaan-nakiro, itotzitakiri ikempita-pero-nampiki iitachari Malco, romperatani Jewatziriri ompera-tajorentsitaarewo.

¹¹ Ikantziri Jesús irika Pedro: “Powaero pojataa-mento. Riitaki Ashitanari shineta-kinari nokemaatsi-waetyaa, ¿eeroma omata nomonkaateniri?”*

Rahaeta-nakiri Jesús janta Jewatziririki ompera-tajorentsitaarewo
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

* 18:11 nomonkaateniri = nomiritero kepishaari

¹² Ikanta owayiri-paeni itsipatakari reewarite, eejatzi aminakowentan-taniri rotyaantani Judá-paeni, roteeya-nakiri Jesús, roojotanakiri.

¹³ Ari retapaentawo ikinakaa-nakiri ipankoki Anás. Tema riiwitaka rikonkiri Caifás jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo.

¹⁴ Irika Caifás riitaki kantakiri paerani Judá-paeni: “Rootaki kameethata-tsini ikamawenta-yitee apaani atziri.”

Ikyaaki Pedro iyaankii-teriteki Anás

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ Ikanta Simón Pedro eejatzi itsipa yotaarewo, royaata-kowentanakiri Jesús. Irika itsipa yotaarewo, riyopiintziri Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo, rootaki ikyaanta-paakari royaata-kowentakirira Jesús.

¹⁶ Ari ikatziya-paaka Pedro jakakiroki ashitakowontsi. Tema irika itsipa yotaarewo riyopiintziri Jewatziriri ompera-tajorentsitaarewo, ikenkitha-waeta-kaakiro aminakowentzirori ashitakowontsi, omonkyaakiri eejatzi Pedro.

¹⁷ Okanta aminakowentzirori ashitakowontsi, ojampitakiri Pedro: “¿Tema eeroka riyotaani Atziri?” Rakanaki Pedro, ikantzi: “Tee naaka.”

¹⁸ Tema okatsinkaetyaatzii janta, ari ronhoeyapaakini paamari irika-paeni omperataarewo itsipayitakari aminako-wentan-taniri. Ari ikatziyaka rakitsiteeyani. Ari ikaatzitari eejatzi Pedro, rakitsiteeyani paamariki.

Anás rojampitziri Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Ikanta reewarite Ompera-tajorentsitaarewo retanakari Jesús rojampita-kowentziri riyotaani-paeni, oeta riyotaan-tayitziri.

²⁰ Ikantzi Jesús: “Nokenkithatakaa-piintakiri maawoeni atziri. Niyotaanta-piintaki ipiyota-piinteetaha eejatzi janta tajorentsi-pankoki, jempe ipiyota-piinteeyani maawoeni Judá-paeni. Tee nomanakae-yaawo okaatzi nokenkitha-yitziri.

²¹ ¿Oetaka pojampitan-tanari naaka? Pojampiteri ikaatzi kemakinari. Riitaki yotzirori nokanta-yitakiriri.”

²² Ikanta ikaatakiro Jesús ikenkitha-waetaki, apaani aminakowentan-taniri ipajawoota-nakiri, ikantziri: “¿Arima pikanteri pakiri Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo?”

²³ Ikantzi Jesús: “Eenitatsi-rika kaari-perori noñaawaetakiri, pikante-nawo jempe otzimi. Rooma kameetha-rika okaatzi noñaawaetakiri. ¿Iitaka pipajawootan-tanari?”

²⁴ Ikanta Anás tee roojoryaa-kotakantziri Jesús, rotyaantakiri ijeekira Caifás jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo.

Ikantzi Pedro: Tee niyotziri Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ Roojatzi ikatziyaka Pedro rakitsi-ta paamariki. Ari rojampiteetakiri, ikantee-tziri: “¿Tema eeroka riyotaani irika Atziri?” Romanakotanaka Pedro, ikantzi: “Tee naaka.”

²⁶ Okanta ojamaniityaaki rojampiteeri eejatzi romperatani Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo, riitaki isheninka-thori itotzitakiri inkaahanki Pedro ikempita, ikantziri: “¿Tema eeroka noñaaki itsipatzimi janta pankirentsi-mashiki?”

²⁷ Rapiita-nakiro Pedro romanakotanaka, roojatzi iñaantanaka tyaapa.

Rahaeta-nakiri Jesús ijeeki Pilato

(Mt. 27.1-2,11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5,13-25)

²⁸ Tema kitejetzi-mataki, romishitowae-taneeri Jesús ipankoki Caifás, rahaeta-nakiri ijeekira Pilato reewarite wirakocha-paeni. Tee ikyeeya-paakini Judá-paeni ipankoki Pilato, tema aririka ikyaa-wankoteri ipiyathatakawo Ikantakaan-teetani iwinkakaanteetani, eero omata roemoshirenkero kitejeri Anonkoryaantsi.

²⁹ Rootaki ishitowan-tapaakari jakakiroki Pilato, ikenkitha-waeta-kaeri, ikantziri: “¿Oetakama rantakiri irika atziri?”

³⁰ Ikanteeyini: “Eeromi ikaariperotzimi irika, eero namirimi jaka.”

³¹ Ikantzi Pilato: “Paaneeri eeroka-paeni, piyotziro ikantakaan-teetzimiri jempe pikanteri powajankiteeri.” Ikantee-yanakini Judá-paeni: “Tema tee pishine-tana nowamayiri nosheninka-paeni.”

³² Ari omonkaatakari ikantzi-takari Jesús jempe okantyya rowama-haeteri.

³³ Ikanta ikyaa-panaatzi Pilato inthomoeki ipankoki, ikaemapaakiri Jesús, rojampitakiri: “¿Eerokama Iwinkatharite Judá-paeni?”

³⁴ Ikantzi Jesús: “¿Piyota-shitawoma pojampitanari? Kimitaka eenitatsi kantakimiri jempe noeta naaka.”

³⁵ Ikantzi Pilato: “¿Naakama isheninka Judá-paeni? Tema riitaki pisheninka-paeni amakimiri itsipatakari reewarite Ompera-tajorentsitaarewo. ¿Iitakama pantakiri?”

³⁶ Ikantzi Jesús: “Tee nopinkathari-wentantzi naaka jaka jaawiki. Ari okantyaami, aritaki piñaakimi osheki nowayirite ikijako-wentena, eero raakaantana Judá-paeni. Roo kanteencha tee nopinkathari-wentantzi naka jaka.”

³⁷ Rapiitakiri Pilato rojampitzi: “¿Arima, eerokatakima Pinkathari?” Ikantzi Jesús: “Eerokataki kanteen-tsiri. Rootaki notziman-takari, rootaki nopokan-takari jaka kepatsiki nokenkithata-koteero kyaaripero. Tema ikaatzi oejokirotautori kyaaripero, ikemijanta-waantetana.”

³⁸ Ikantzi Pilato: “Roojatzi-tapiinta, kyaariperori.” Ikantanakiri, shitowanaki ipiyotee-yakanira Judá-paeni, ikantapaeri: “Tee noñeero rantani irika atziri.”

³⁹ Poemoshirenka-piintziro Anonkoryaantsi, pametee-yawoni nomishitowae apaani raakaan-teetziri. ¿Nomishitowa-kaanteerima iiteetziri ‘Piwinkatharite?’ ”

⁴⁰ Ari ikaemae-yanakini maawoeni, ikanteeyinira: “¡Eero pomishitoyiri irika! ¡Riitaki pomishitowae Barrabás!” Tema irika Barrabás, koshintzi irika.

19

¹ Ikanta Pilato ipajata-kaanta-nakiri Jesús.

² Riima rowayirite-paeni wirakocha rimpitataki kitochee roshiya-kaantakiro amanthee-rentsi, rootaki ramantheetan-takariri Jesús. Opoñaashita ikithaatan-takari kityonka-mawota-tsiri kithaarentsi.*

³ Ipiyowenta-paakari, ishironta-wenta-waetari ikantee-yirini: “¡Irika Iwinkatharite Judá-paeni!” Ipajawoo-tanakiri.

⁴ Ari rapiitakiro ishitowapae Pilato, ikantapaeri Judá-paeni: “Paminiri, irika nomishitowakiri, tee noñeero rantani irika.”

⁵ Ari ishitowa-kaapaakiri Jesús ramantheeta-kaetakari kitoche, ikithaatee-takiri kityonka-mawota-tsiri kithaarentsi. Ikantzi Pilato: “¡Irika atziri!”

⁶ Ikanta iñaawakiri reewarite Ompera-tajorentsitaarewo eejatzi aminako-wentzirori tajorentsi-panko, ikaemae-yanakini, ikantzi: “¡Pikenta-kota-kaanteri! ¡Pikenta-kota-kaanteri!” Ikantzi Pilato: “Irika, paanakiri eerokapaeni pikenta-koteri, tema naaka tee noñeero rantani irika.”

⁷ Ikanteeyini Judá-paeni: “Eenitatsi ikantakaan-teetakiri paerani ikanteetzi, otzimatyee rowamahaeteri irika, tema roshiya-kaanta-shiwaetaka Itomi Tajorentsi.”

⁸ Ikemawaki, Pilato okaatzi ikanteyakirini, antawo ithaawanaki.

⁹ Eejatzi ikyaanee iwinkathari-pankoteki, ikaemakaan-takiri Jesús, rojampitakiri, ikantziri: “¿Jempema pipoña-perotaka eeroka?” Roo kanteencha Jesús tee raki.

¹⁰ Ikantzi Pilato: “¿Eeroma pakana? ¿Tema piyotzi naaka pinkathari-perori, aritaki omatakya nokenta-kota-kaantemi, ari omatakya eejatzi nomishitowa-kaanteemi?”

¹¹ Akanaki Jesús, ikantzi: “Eero ikowakae-miromi Jenoki-jatzi, eero pipinkathari-pero-wentanami. Rootaki imaperotan-takari ikaariperotaki irika amakinari jaka, tema awijanakiro okaatzi pikaariperotzi eeroka.”

¹² Aripaete ikowa-kowataa-witanaka Pilato romishitowa-kaanteerimi Jesús, roo kanteencha eekiro ikaemae-yatziini Judá-paeni ikanteeyini: “¡Aririka pipakahaeri irika, teera paapatziyari pinkathari-perori César! ¡Tema ikaatzi kimitakaan-tawaeta-chari pinkathari, ikijaneenta-tziiri César!”

¹³ Ikanta ikemaki Pilato, ramakaan-teeri Jesús jakakiroki, roejeekae-takiri raminakoeta-piintziri iyakowentaarewo, iiteetziro “Mapipanka,” iñaaniki Heber-paeni iiteetziro “Gabata.”

¹⁴ Rootaki kitejeri rowetsika-wentee-tantawori Anonkoryaantsi roemoshirenkaetero, tema tampatzikataki ooryaa. Ikantziri Pilato irikaete Judá-paeni: “¡Irika Piwinkatharite!”

¹⁵ Roo kanteencha kaemaeya-nakini Judá-paeni, ikantzi: “¡Powamayiri! ¡Powamayiri! ¡Pikenta-kota-kaanteri!” Ari ikantzi Pilato: “¿katachama nokenta-kota-kaanteri piwinkatharite?” Ikantzi reewari Ompera-tajorentsitaarewo: “¡Apatziro César nowinkathari-tetari, tekatsi itsipa!”

¹⁶ Ikanta Pilato, roepiyeeri Jesús raaneeri Judá-paeni ikenta-koteri. Ari raaneeri.

Ikentakoe-takiri Jesús roojatzi ikamantakari

(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)

¹⁷ Riitaki natana-kirori Jesús incha-kota ikenta-kotan-tyaari, jataki iiteetziro “Atzirii-toni,” roojatzi iiteetziro iñaaniki Heber-paeni “Gólhota.”

* 19:2 Amanthee-rentsi, Kityonka-mawota-tsiri

18 Ari ikentakoe-takiri Jesús janta, itsipatee-takiri apite itsipa atziri, apaani rowatzika-koetaki rakoperoki, itsipa rowatzika-koetakiri ram-pateki.

19 Ari ipatakakaantaki Pilato ikentakoe-takirira Jesús apaani jankina-rentsi, kantatsiri: “JESÚS KASHIYAKAA-WENI-JATZI, IWINKATHARITE JUDÁ-PAENI.”

20 Osheki Judá-paeni ñaanata-kirori iroka jankina-rentsi, tema tee inteena-perotzi nampitsi jempe ikentakoe-takiri Jesús. Tema rojankinee-takiro iroka ñaaniki Heber-paeni, ñaaniki grieho, eejatzi ñaaniki wirakocha.

21 Rootaki ipokantakari reewari Ompera-tajorentsitaarewo ikantakiri Pilato: “Eero pojankinatziro: ‘Iwinkatharite Judá-paeni.’ Tema okantaty-eemi: ‘Oshiyakaan-tawaeta-chari iwinkatharite Judá-paeni.’ ”

22 Ari ikantzi Pilato: “Okaatzi nojankinatakiri, ashi owatyaawo ojank-inatakaha.”

23 Ikanta imatakiro rowayirite-paeni wirakocha ikenta-kotakiri Jesús, rayitanakiri ipewiryakoho, itzijaakiro okaatzi 4 ojapeki, ipawakae-yitakawo apaani-paeni. Opoñaashita rayitakiri iithaari, tee owawikotatyaa roori, apaani okanta rontyee-tziro roojatzi opatzi-kaakiki.

24 Ikanta-wakahaeyani owayiri-paeni: “Eero atzijaa-waetziro iithaari, apatziro ñaaryaawentyaawo, ari ñeero iita ayironi.” Ari omonkaatari Jankina-rentsi-perori, kantatsiri:

Ipawakae-takawo nomaatha.

Ñaaryaawentee-takawo noethaari.

Rootaki ranteeya-kirini owayiri-paeni.

25 Tema ari ojeekitakari riniro Jesús jempe ikentakoe-takiri otsipatakawo irento, María iina Cleofas, eejatzi María Pankothanthaari-jato.

26 Ikanta ñaakiro riniro Jesús okatziyaka janta otsipatakari riyotaani retakoperotari, ikantziro: “Tsinani, riitaki pitomin-teeyaari irika.”

27 Ikantanakiri riyotaani: “Rootaki piniron-teeyaari iroka.” Ari etanakawo María ojeeka-wankotziri irika riyotaani.

28 Tema riyotaki Jesús imonkaatakiro okaatzi ikantakiriri Tajorentsi, ikantanaki: “¡Nomiriwé!” Ari omonkaatari ikenkithata-koeta-kiriri Jankina-rentsi-peroriki.

29 Ari owa-kotakari kepishaari janta chomoki. Rahaetaki incha-tewa, ankowiiteetaki atsimiyaateroni kepishaari, rowaanka-koeta-kiniri ipaanteki Jesús.†

30 Ratsimiya-witawakawo Jesús kepishaari, ikantanaki: “Matakaha maawoeni iroka.” Ari ithatanaka, jatashiretanaki.

Rojataa-merekitee-takiri Jesús

31 Tema rootaki kitejeri rowetsika-shiteetantawori kitejeri imakoryaan-teetari. Tee ikowaeyini reewari Judá-paeni ikatziyaka-kote ikentakoe-tziri kitejeri imakoryaan-teetari, tema iroka kitejeri rootaki ipinkatha-perotziri riroripaeni. Rootaki ikantan-takariri Pilato ikahaa-porita-kaanteri kenta-kotaarewo ikamantyaari intsipaete, rowatzikaryaa-kotee-riita.

32 Ikanta riyatee-yanakini owayiri-paeni, ikahaa-porita-paakiri apaani itsipatakari Jesús ikentakoe-tziri, imatanakiri itsipa.

† 19:29 incha-tewa = isopo

³³ Ari ikoyi imaterimi Jesús, Iñaatziiri kamaki. Rootaki kaari ikahaa-poritan-teetari rirori.

³⁴ Roo kanteencha apaani owayiri rojataa-merekitan-takari rowathaa-mento irika Jesús, ari oshitowa-nakiri riraa otsipatapanaka nijaa.

³⁵ Irika kenkithatziirori iroka, riitaki ñaaperota-kirori. Omaperotatya ikamantzimiri rootaki pikemijantan-tyaari eerokapaeni.

³⁶ Rootaki omatanta-yitakari iroka-paeni omonkaatan-tyaari Jankina-rentsi-perori, ikanteetaki:

Eero ikahaawaetee-tziniri apaani itonki rirori.

³⁷ Ikantzi-teetaka eejatzi Jankina-rentsi-perori:

Ari raminakoe-takiri rojataa-merikiteeteri.

Ikiteetakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Ikanta José, Tonkoeroetoni-jatzi, ikowa-koteeri Pilato, ikantziri: “Pishinetenari naaneeri Jesús.” Irika José riiatzi kemijanta-kiriri Jesús, romanakashitawo ikemijantzi tema ithaawan-tatyaari Judá-paeni. Ari ishineta-kiniri Pilato. Jataki José, raaneeri.

³⁹ Ari ipokapaakiri eejatzi Nicodemo jatashita-kiriri paerani Jesús tsireniriki, ramakota-paaki kepishaari rowaetee-tziro kajankaari, osheki otenanka iroka.[‡]

⁴⁰ Ikanta irika José eejatzi Nicodemo raaneero iwatha Jesús, iponatan-takari manthatsi ijeetantakari kajankaari. Tema rootaki rametee-yarini Judá-paeni ikitata-piintziri kaminkari-paeni.

⁴¹ Tema janta ikentakoe-takirira Jesús, ari otzimiri pankirentsi-mashi, ari otzimiri owakirari omo jempe ikiteeteri kaminkari, tekira ikitatan-tyaawo kamatsiri.

⁴² Ari rowaeta-kiriri Jesús, tema okaakiini ojeeki iroka omo. Rooteentsi areetyaa kitejeri imakoryaanta-piintee-yarini Judá-paeni.

20

Rañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ Okanta awijanaki kitejeri imakoryaan-teetari, ananinkanaki María Pankothanthaari-jato iyaate omooki jempe rowakoe-takiri Jesús. Oñaapaa-tziro oteenkanaki mapi rashitan-tawitee-takawori omoo.

² Piyanaka oñeeri Simón Pedro eejatzi itsipa yotaarewo retakoperotani Jesús, oshiya-perota-nakityaa, okantapaakiri: “¡Rahaetakiri Awinkatharite, tee iyotzi jempe-rika rowaeteeri!”

³ Ikanta Simón Pedro eejatzi itsipa yotaarewo, jateeya-nakini kitataarewoki.

⁴ Ishiya-pero-witana-kityaa riyaaatee-yanakini. Roo kanteencha ishiya-perota-nakityaa itsipa yotaarewo, riitaki etapaakawo rareetaka kitataarewoki.

⁵ Inetapi-witapaaki omooki, iñaapaa-tziro omaryaa-naka iponawiteetanta-kariri, roo kanteencha tee ikyaapaaki inthomoeki.

⁶ Roojatzi rareetan-tapaakari rirori Simón Pedro, ikyaapaaki inthomoeki, iñaapaa-kitziro rirori omaryaanaka iponawitee-tanta-kariri.

[‡] 19:39 Iroka kajankaari, rowaetee-takirori kepishaari, owaa inchashi iiteetziri áloe. Osheki otenatzi okaatzi 100 libra, ikantee-tziri nimaeka 30 kilo.

7 Iñiitapaakawo eejatzi maathantsi rankowitan-tawitee-takariri iitoki, otsipa rowaeta-neero tee otsipatyawo iponawitee-tanta-kariri, kameetha rotzipiyee-taneero.

8 Ari ikyaapaaki itsipa yotaarewo etapaakawori rareetaka kitataarewoki. Iñaapaakiro rirori okaatzi awijeentsiri, ari ikemijanta-perotanakiri.

9 Tema tekira ikematha-witawo okantziri Jankina-rentsi-perori, ari-taki rañahae Jesús.

10 Opoñaashita ipiyayitana ipankoki irika apite yotaarewo.

Roñaahaawo Jesús María Pankothanthaari-jato
(Mr. 16.9-11)

11 Ari ojeeki María opatzimooki kitataarewoki irawaeta. Okanta irawaetakaha, onetapitzi inthomoeki omooki,

12 oñaatziiri apite ronampiri tajorentsi okitamaa-nikitaki iithaari, ijeekae-yakini jempe romaryaa-witee-takari Jesús. Apaani ijeekaki iitowitee-takari, itsipa ijeekaki jempe iitziitawitakari.

13 Rojampita-nakiro ronampiripaeni tajorentsi, ikantziro: “Tsinani, ¿iitaka piraantari?” Okantzi roori: “Niraa-kota-tyaari Nowinkatharite, eenitatsi aakiriri, tee niyotzi jempe rowakiri.”

14 Roo okantaki-tziini, ari opithokanaka, oñaatziiri Jesús, roo kanteencha tee iyotawae-ri riitakirika.

15 Ari rojampitziro ikantziro: “¿Iitaka piraantari tsinani? ¿Iitaka pikowa-kowatziri?” Oshiyakaantzi roori riitaki ñaanatzirori aminakowentzirori pankirentsi-mashi, okantanakiri: “Jewari, eerokarika aakiriri, pikamantena jempe powakiri, nokoyi niyaate namineeri.”

16 Ikantziro Jesús: “¡María!” Ari aminanakiri roori, okantzi: “¡Raboní!” (roo ikantee-tziri iñaaniki Heber-paeni “Yotaanari.”)

17 Ikantzi Jesús: “Eero poteeyana, tema tekira niyaateeta notsipata-paeyaari Ashitanari. Roo kanteencha piyaate pikamanteri noyemijantzinkaritepaeni, rootaatsi niyaatee notsipata-paeyaari Ashitanari, ri-ijatzí Ashitzi-tzimiri eerokapaeni. Rii Notajorentsi-tetari naaka, riijatzí Pitajorentsi-tzitari eerokapaeni.”*

18 Okanta iyaatanaki María Pankothanthaari-jato, okamanta-paakiri maawoeni yotaarewo oñahaeri Awinkatharite, okamanta-paakiri eejatzi okaatzi ikantakirori.

Roñaahaari Jesús riyotaa-nipaeni
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 Okanta otsirenitanaki awijanaki kitejeri imakoryaan-teetari, piyotee-yakani yotaarewo-paeni. Okantakaawo ithaawan-teeyarini reewarite Judá-paeni, ashita-kotee-yakani kametha. Kyaapaaki rirori Jesús, katziya-paaka ipiyotee-yakanira, rowethata-paari ikantapaeri: “¡Pijeeka-yitee kameetha!”

20 Ikanta rowethata-paari, roñaaha-paakiri rako, eejatzi imereki. Ikimoshire-yitee-yanakini irikapaeni iñaawaeri Awinkatharite.

21 Ari rapiita-nakiro Jesús rowethatari, ikantziro: “¡Pijeeka-yitee kameetha! ikimitaakina Ashitanari naaka rotayaantakina jaka, ari nokimi-tzitemiri eeroka-paeni notyaanta-yitemi.”

* 20:17 noyemijantzinkaritepaeni = niyotaani-paeni

²² Opoñaashita itajonkakiri yotaarewo-paeni, ikantziri: “Ojeeka-shiretan-teeyeemini Ishire tajorentsi.

²³ Eenitatsi-rika pipeyako-yiteeri eeroka jaka, aritaki ipeyakoe-teeri janta. Riima kaari pipeyakotzi eeroka jaka, ero ipeyakoe-teeri eejatzi janta.”

Ikijo-shiretzi Tomás

²⁴ Ikanta Tomás ikaata-piintziri 12 yotaarewo, iiteetziri eejatzi “Tsi-pari,” tee ijeeki rirori rareetan-tapaari Jesús.†

²⁵ Ikanta rareetaawo rirori Tomás, ikamanta-waeri itsipa-paeni yotaarewo, ikantziri: “Noñahaeri Awinkatharite.” Roo kanteencha ikantzi Tomás: “Eerorika noñiiri naaka jempe ikenta-wakotee-takiri, eerorika nokyaanta-wakotari, eerorika nokyaanta-merekitari, eero nokemijantzi.”

²⁶ Okanta paata awijanaki 8 kitejeri, rapiiteero yotaarewo-paeni ipiyoteeyani. Ari ijeekitakari rirori Tomás. Rashitee-yakironi kameetha ashitakowontsi, roo kanteencha kyaapaaki Jesús, katziya-paaka ipiyotee-yakanira, rowethata-paari ikantapaari: “¡Pijeeka-yitee kameetha!”

²⁷ Opoñaashita ikantziri Tomás: “Iroka nako, pikyaanta-wakotena, pikyaanta-merikitena eejatzi. Kaari ikijo-shireteetzi, ¡Pikemijantel!”

²⁸ Ari icheraanaki Tomás, ikantanaki: “¡Nowinkatharite, Notajorentsite!”

²⁹ Ikantzi Jesús: “Tema roo pikemijantanta-matsita-nakari piñaawaana. ¡Ikimoshiretee ikaate kemijantaa-tsini kaari ñaawitanari!”

Iitaka rojankinatantee-tawori iroka

³⁰ Tema osheki iñaapiintakiro yotaarewo-paeni rapiipiitakiro Jesús itajonka-wentantaki, teemaeta ojankinata-koyityaa jaka.

³¹ Roo kanteencha rojankinee-takiro iroka-paeni pikemijantan-teeyaari, tema irika Jesús riitaki Jeepatziitoetani, Itomi Tajorentsi. Aririka pawentaa-piintee-yaari rirori pikemijanta-neeri, aritaki ikañaanitakaa-yiteemi.‡

21

Roñaahari Jesús 7 Riyotaani

¹ Okanta okaatapaaki iroka-paeni, rapiitakiro Jesús roñaahari riyotaani, inkaari-cheraaki iiteetziri Tiberias. Iroka okantaka.*

² Ari ikaateeyini ijeeki yotaarewo Simón Pedro, Tomás, iiteetziri eejatzi “Tsi-pari,” Nataniel, poñaachari Mawoshiweniki janta Tepoweniki, itomi-paeni Zebedeo, eejatzi apite itsipa yotaarewo.†

³ Ikantzi Simón Pedro: “Niyaatayee noshimaatyaa.” Ikanteeyini itsipa yotaarewo: “Ari akaatanaki.” Jateeya-nakini, oteteeya-paakani pitotsiki. Roo kanteencha, tekatsi-machee rayi shimaa-witee-yakani tsireniriki.

⁴ Okanta okitejetzi-mataki, katziya-paaka Jesús omapipokitzira inkaari. Roo kanteencha tee riyotawae-ri riyotaani-paeni riitakirika.

⁵ Ikaema-kota-paari, ikantziri: “¡Ewankari-paeni! ¿Pahaeyakini?” ikan-teeyini rirori: “¡Tetaawé!”

† 20:24 Tsi-pari = Dídimo ‡ 20:31 Waerontsi * 21:1 Tiberias = Tepoweni † 21:2 Tsi-pari = Dídimo

6 Ikantzi Jesús: “Powiinkiro pakoperoki pipashikamento, aritaki paaki.” Rowiinkakiro ikantee-takiriri. Tema raaki osheki shima, tee raawyaa-kotziri inoshika-koteeri ipashikaa-mentoki.

7 Ikanta yotaarewo retako-perotani Jesús, ikantanakiri Pedro: “¡Riitaki Awinkatharite irinta!” Ikanta ikemawaki Simón Pedro, ikithaatanaka, japokanaka inkaariki.

8 Riima itsipa yotaarewo-paeni pitotsiki ikinako-yitanee inoshikaata-koteeri ishimani, roojatzi raata-kotan-tapaari omapipokitzira. Tema ijeeke-kota-kitzii niyankyaa-niki.‡

9 Ikanta rayiitee-yapaeni, iñaapaatzii oejaka paamari, ari itashitakiri shima, eejatzi ratanteetari.

10 Ikantzi Jesús: “Pamaki shima owakira paakiri.”

11 Otetapaa Simón Pedro pitotsiki, roojoryaa-kotakiri ishimani, inoshika-kotakiri roojatzi omapipookitzira. Antari-paeni shima, ikaatzii 153. Teemaeta itzijayiro ipashikaa-mento.

12 Ari ikantzi Jesús: “Jame oyaa.” Tema tekatsi apaani yotaarewo ojampiterini jempe-rika iita, tema riyoperota-waeri riitaki Iwinkatharite.

13 Ari ipokapaaki rirori Jesús, raakiro ratanteetari, ipayitakiri apaani-paeni, ari ikimitzitakari shima.

14 Rootaki mawatatsiri roñaahari Jesús riyotaani-paeni rañahaera rirori.

Paminako-wentee-nari nopira

15 Ikanta ikaatakiro rowaeya-manaani, rojampita-nakiri Jesús irika Simón Pedro, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿Pininta-nama eeroka?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi eeroka Pinkathari, nonintakimi.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paminakowentenari nokimita-kaantaari nopira.”§

16 Rapiitakiri rojampitziri: “Simón, itomi Jonás, ¿petakotanama?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi eeroka netakotzimi.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paminakowentee-nari nokimita-kaantaari nopira.”

17 Roo mawatatsiri rojampitziri, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿petakoperotanama?” Ari rowashiretakotanaka Pedro, tema mawa rapitakiri rojampitziri, ikantzi: “Pinkathari, eerokataki yotzirori mawoeni, piyotzi eeroka netakotzimirika.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paminakowentee-nari nokimita-kaantaari nopira.

18 Tema eeniro pewankari-perowita, pikithaata-piinta, piyaayitzi jempe pininta-kaawo. Roo kanteencha aririka pantariperotapaaki, apatziro powaanka-wakoteeyaa, itsipa kithaateemini, raayiteemi jempe te pikoyiro piyaatemi. Omaperotataya.”

19 Ikantan-takawori Jesús iroka, ikowatzii ikematha-yiitero jempe ikantyyaa ikamae paata Pedro ipinkathateerira Tajorentsi. Ari ikantziri Jesús irika Pedro: “¡Poyaatena!”

Yotaarewo retako-perotani

20 Ikanta ipithokanaka Pedro, iñaatziiri royaatakiri yotaarewo retako-perotani Jesús, ontsiroka-kariri Jesús roweyaanta-naawo rowaeyani, rojampita-kiriranki, ikantziri: “¿Pinkathari, itzimikama pithokashitemini?”

21 Ikanta iñaawakiri Pedro irika impoeta-paentsiri, rojampita-nakiri Jesús: “Pinkathari, ¿iitaka awiji-moterini?”

‡ 21:8 niyankyaa-niki = okaatzii ojanthatzi 200 akonaki = 100 metro. § 21:15 nopira = cordero, oveja

²² Ikantzi Jesús: “Arimi nokoyimi aritaki omatakyami rañahaemi irika, roojatzi nopiyan-teeyaari paata, ¿teemaeta okowa-perotyaa piyotero iroka? Poyaatena eeroka.”

²³ Okanta paata othonka iyatakoyitanaki iroka ikantakiri Jesús, ikemayitakiro maawoeni noyemijantzinkaritepaeni, roshiya-kaantzi eero ikamitaa irika yotaarewo. Roo kanteencha tee ikantzi: “Ari nokoyi...” tema ikantatzii: “Arimi nokoyimi, aritaki omatakyami rañahaemi irika, roojatzi nopiyan-teeyaari paata, ¿teemaeta okowa-perotyaa piyotero iroka?”

²⁴ Naakataki kenkithatakoteenchari nokantaki “irika yotaarewo,” tema naaka ojankinata-kirori iroka jankina-rentsi. Rootaki ayoperotantaari omaperotatyaa iroka.

²⁵ Tee nonkenkithatakotziro maawoeni rantayitakiri Jesús, tema osheki okaatzi. Arimi ojankinata-koyityaami maawoeni, kimitaka arimi awijanakiro maawoeni kepatsi opiyotyaa jankina-rentsi-paeni. Ari okantyaari.

RANTAYI-TAKIRI OTYAANTAA-REWOPAENI

Ikashiya-kaeteeri Ishire tajorentsi

¹ Teófilo, paerani notyaanta-kimiro netakari nojankinari, ari nokenkitha-takaemiro okaatzi rantayi-takiri Jesús, nokaman-takimiro okaatzi retanakari riyotaan-tziri,

² roojatzi roenokan-taari inkiteki. Tema tekira roenokae-yaata, riyoshiitaki Otyaantaa-rewopaeni, okantakaakawo Ishire tajorentsi, riyotakaakiri rantayiteri.

³ Ikanta ikamawitaka Jesús, iñahaeta-waeri koñaatziro, ari riyoteeyini riyotaani añahae. Okaatzi 40 kitejeri roñaha-panaataru riyotaani-paeni, riyotaa-panaa-tziri jempe ikanta ipinkathari-wentantee Tajorentsi.

⁴ Eeniro itsipayitari Otyaantaa-rewopaeni, ikamantzi-takari roojatzi ijeekayi-tawaki Aapatziyaweniki, ikantakiri: “Ari poyaaawenta-wakyaawo ikashiya-kaakimiri Ashitanari, nokenkitha-takotzi-takimiri.

⁵ Tema maperori Juan romitsiryaa-tantawo nija, roo kanteencha eero ojamanitzi piñaayi-tantyaawori Ishire tajorentsi ojeeka-shire-tantemi okimiwi-tyaawomi omitsiryaa-tantee-temiromi.”

Roenokan-taari Jesús

⁶ Ikanta ipiyoteeyani ikaatzi tsipata-kariri paerani Jesús, rojampitakiri, ikantziri: “Pinkathari, ¿Rooteentsima pookakaa-wenteeri nosheninka-paeni Israel-paeni?”

⁷ Ari rakanakiri Jesús, ikantziri: “Tee okowa-perota piyotero eerokapaeni jemperika okaatzi, apatziro riyotzi Ashitanari jempe-paete-rika, riitaki otzimimotzi ishintsinka imatant-yaawori.

⁸ Roo kanteencha aririka opokaki Ishire tajorentsi ojeeka-shire-yitan-teemi eerokapaeni, riitaki aawya-shire-takaemini, aritaki pikenkitha-takoteena Aapatziyaweniki, maawoeni iipatsiteki Judá-paeni eejatzi Oshitekii-toniki, piyaayitaki inteena jempe oweyaayita kepatsi.”

⁹ Ikanta ithonkakiro Jesús riyotaa-neeri riyotaani, iñaatziiri roenokae-teeri, roojatzi ipeyanta-paakari menkoriki. Teera iñaneeri.

¹⁰ Ramina-mintheetzi riyotaani jempe ikanta Jesús roenoka inkitekinta, apite atziri katziyi-motapaakari okitamaa-nikitaki iithaari.

¹¹ Ikantapaakiri: “Tepoweni-jatzi, ¿litama paminiri inkiteki? Piñaakiri jempe ikanta Jesús roenokaa riyatee, ari ikanta-paeyaa paata aririka ipiye.”

Ramineetaki itsipa poyatee-yaarini Judas

¹² Ikanta ipiyayitaa iyotaarewo Aapatziyaweniki ipoñahaawo Yeenkaetoniki, tee inteena-perotzi, oshinetaan-tsitzi ranashi-teete kitejeri imakoryaan-teetari.

¹³ Ikanta rareetee-yaani nampitsiki, ateetee-yapaeni jenokinta pankotsi jempe imaapiinteeyini. Irika ikaateeyini: Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo itomi Alfeo, Simón iiteetzi “Kijakowentantanari,” eejatzi Judas rirentzi Jacobo.

¹⁴ Maawoeni irikapaeni ari ikanta-piintatya ipiyoteeyani ramanapi-inteeyani itsipayi-takari rirentzi Jesús, itsipatawo María riniro, eejatzi otsipa-paeni tsinani.

¹⁵ Ikanta ipiyoteeyani kemijantzin-karipaeni, ikaateeyini 120 atziri. Ari ikatziyanaka Pedro, ikenkitha-waetanaki ikantanaki.*

¹⁶ “Noyemijantzinkaritepaeni, monkaataka okaatzi rojankina-takaa-kiriri Ishire tajorentsi paerani pinkatharini David, ikenkitha-takotziri Judas jewatapaen-tsiri raakaan-tziri Jesús.

¹⁷ Irika Judas riitaki atsipata-piintakari, ari akaawitari antawaeriki.

¹⁸ Raakiri koriki ipinatee-tziriri iyaari-peronka, ramanantantaka kepatsi. Roo kanteencha iparyaki ipatsiteki Judas, pityaankanaka, ithonka itankawae-tapaaki, ookaporentha-keeriki-tapaaka isheeto.

¹⁹ Ikanta ikemaeyakini Aapatziyaweni-jatzi, iitakiro irona kepatsi ‘Iraantsi-patha,’ roojatzi ikantee-tziri iñaaniki riroripaeni ‘Acéldama.’

²⁰ Ari omonkaatari rojankina-teetakiri Mampaantsi, ikanteetaki: Okaanki-thaantewityaa ipanko, Tekatsi jeekan-teeyaawoni. Ikanteetaki eejatzi:

Itzime itsipa poyaaate-yaarini ranta-waeriki.

²¹ Eenitatsi itsipa atziri-paeni tsipata-piinta-kaeri ketziroeni eenirowa itsipawitee Awinkatharite Jesús,

²² ikaatzi atsipayi-takari romitsiryaa-tantakariri paerani Juan irika Jesús, roojatzi roenokan-taari inkiteki. Tema okowa-pero-tatyaa aminee apaani akaateeri riitaki kenkitha-takoteerini Jesús rañahaera.”

²³ Teema riitaki ikowakahaetakiri apite: José, iiteetziri Barsabás, iiteetzitari Justo, eejatzi Matías.

²⁴ Ari ramanako-wentakari, ikantzi: “Pinkathari, eeroka yotashire-tziriri maawoeni, irika apite nokowakaakiri, poñaayinari apaani jempe itzimi pikowakiri eeroka,

²⁵ riitaki notsipa-teeyaari Notyaantaa-rewote, ipoyaaate-yaari Judas opeyakaa-shitakari iyaari-peronka. Tema Judas jataki rirori jempe riyaaate.”

²⁶ Ikimita-kaantakawo irikapaeni iñaaryaateeta. Iñaatzii riitaki Matías. Riitaki tsipata-nakariri irikapaeni 11 Otyaantaa-rewopaeni.

2

Opokantakari Ishire tajorentsi

¹ Okanta omonkaataa roemoshirenkae-tziro kitejeri “Owiitaantsi.” Ari ipiyotee-yaani ikaatzi tsipata-piinta-kariri Jesús.

² Ari omapoka-shitaka antawoete poemata-paentsiri oshiyapaakawo antawo tampyaa, okinapaakiro jenoki inkiteki, ookanta-paakawo pankotsi jempe ipiyotee-yakani.

³ Iñaashi-teeka paama-shitha-keereki-tapaen-tsiri, opeyanta-paakari ikaatzi piyoteen-chari.

⁴ Ari othonka ojeeka-shire-tanta-paakari Ishire tajorentsi. Iñaawae-tanakiro otsipajato-yitatsiri ñaantsi, rootaki Ishire tajorentsi iyotakaanakitiriri iñaawae-tanta-nakawori.

⁵ Ari ijeekayi-tzitiri Aapatziyaweniki pinkatha-tajorentsi-taniri-paeni Judá-paeni ipoñaayita otsipaki nampitsi.

⁶ Ikanta ikemaetakiro poemata-paentsiri, ipokaeya-paakini osheki atziri, tee riyotawakiro oeta awijatsini, tema ikematha-takiro apaani-paeni ñaantsi okaatzi iñaawae-yitziri, rootaki iñaani.

* 1:15 kemijantzin-karipaeni = yeeyi

7 Ari ipampoyeeyanakironi, ikanta-wakaeyani: “¿Tema Tepoweni-jatzi irika ikaatzi ñaawaeta-kirori otsipajato-tatsiri ñaantsi?”

8 ¿Jempema okantaka akemantariri ñaawae-tziro ñaani-paeni aaka?

9 Tema atsipayitakari jaka Parto-jatzi, Niyanki-weni-jatzi, Elam-jatzi, Othowyaani-jatzi, Judá-paeni, Capadocia-jatzi, Ponto-jatzi, Asia-jatzi,

10 Frihia-jatzi, Panfilia-jatzi, Pewiryaatantoni-jatzi, eejatzi Africa-jatzi anaanakirori ojeekira Cirene. Tema atsipatakari eejatzi wirakocha-paeni, Judá-paeni-t-ats-i-ri eejatzi kaari Judá-paeni-wi-t-ach-a-ni paerani.

11 Atsipatakari Creta-jatzi, eejatzi Arabia-jatzi. Ari atsipayitakari akemiri ñaawae-yitziro ñaani-paeni, ikenkitha-takotziri Tajorentsi itajonka-wentantzi.”

12 Ari ipampoyeeyanakiriri atziri-paeni, tee riyotzi oeta ñiiri. Ikanta-wakaeyani: “¿Oetaka iroka?”

13 Roo kanteencha eenitatsi itsipa theenka-waetakiriri Otyaantaa-rewopaeni, ikanteeyini rirori: “¿Tema ishinki-teeya-tyaani irikapaeni!”

Etanakawori ikenkitha-tanaki Pedro

14 Roo kanteencha ikatziyanaka Pedro itsipatakarira 11 Otyaantaa-rewopaeni, ari icheeranaki ñaawae-tanaki, ikantzi: “¿Nosheninka! ¡Aapatziyaweni-jatzi! Pikemijantena nokantemi piyotan-tyaari.

15 Poshia-kaatzi eeroka-paeni ishinki-tatyaa irika-paeni. Tee ari okantyya, owakira ijenokiityaapae ooryaa.*

16 Omonkaa-tatyaa okaatzi rojankina-takiri paerani Kamantan-tanirini Joel, ikantaki:

17 Ikantzi Tajorentsi:

Eenitatsi awijatsini oweyaant-yaawoni kitejeri.

Ari notyaanteniri atziripaeni Notajorenka okimiwi-takawo ijako-pero-tatyee-nirimi.

Ari ikenkitha-takoyi-teena itomi-paeni eejatzi rishinto-paeni.

Ari ñaashire-yiteeyaa ewankaripaeni,

Ari imishiwaeyitaki antaripero-yiteen-tsiri.

18 Ari nokimitakiri omperatanipaeni: ewankari-paeni eejatzi ewankawo-paeni.

Notyaanteeniri paata Noshire, ari ikenkitha-yitee.

19 Aritaki ñahaetaki inkiteki kaari ñaapiinteetzi.

Ñahaetero kepatsiki iraantsi, paamari, antawo okachaareenkate.

20 Ñahaeteri itsiwakimate ooryaa,

Ñahaeteri kashiri roshiyaawo iraantsi,

Rootaki awijayi-tatsini rooteetsira omonkaa-teeyaa kitejeri ipokantee-yaari Pinkathari.

Tema antawo owaneenkatapaeyaa.

21 Ikaate awentahae-yaarini Pinkathari, riityitaki awijako-shire-taatsini.†

22 ¿Nosheninka! ¡Israel-paeni! Pikemaeyini nokantemi. Piñaakiri eeroka-paeni paerani Jesús, Kashiyakaa-weni-jatzi, riitaki rotyaanta-kimiri Tajorentsi. Osheki itajonka-wentakimi, roñaaha-yitakimiro kaari piñaawi-teeyarini paerani.

* 2:15 ijenokiityaapae ooryaa = ooryaa 3; Rootaki rametari Judá-paeni, tee ishinkinita owakira okiteeytaa-manee. † 2:21 Waerontsi

²³ Ikanta ramaeta-kimiri irika Jesús, paakaan-takiri, ikentako-takiri kaari-pero-shireripaeni. Ari omonkaa-takari okaatzi awijimo-takiriri, tema rootaki ikenkishire-tzitakari paerani Tajorensi.

²⁴ Ikanta rowiriinteeri Tajorensi ikamawitaka, tee ishineta-neeri ikemaatsi-waeteeyaa. Tema tee aawiyiiri kaamani-taantsi.

²⁵ Tema riitaki rojankina-takotakiri paerani pinkatharini David, ikan-taki:

Noñaa-piintziri Nowinkatharite itsipatana.

Ijeeki nakoperoki, tekatsi otsinampaa-haenani.

²⁶ Rootaki nokimo-shire-tantari,

Kameni-waantetachana nothaamentari.

Riitaki noyaako-pero-teeri, nawentahae-yaari.

²⁷ Tema eero pookitanawo noshire sharinkaweniki nokamawi-takyaa-rika.

Eero pishine-tziro nowatha opathee, pitajorensite naaka.

²⁸ Piyotaa-kinawo nañaa-shire-tantee-yaari.

Osheki poemoshirenkaena aririka notsipa-teemi.

²⁹ Noyemijantzinkaritee, iyoteeyini kaari awaejatzeneni David kenkitha-takota-chani, tema kamawaetaki paerani rirori, iyoteeyini nimaeka jempe janta ikiteetakiri.

³⁰ Roo kanteencha Kamantan-taniri rirori, riyotzitaka ikashiya-kaakariri Tajorensi ipinkathari-takaeri apaani icharinin-tyaari.‡

³¹ Tema oshiyawi-takawo iñakityeeromi pinkatharini David, ikenkitha-takotakiro rañahae Jeepatziitoetani, ikenkitha-takotakiri eero ijeeki sharinkaweniki, eero opathee eejatzi iwatha.

³² Tema maawoeni naaka-paeni noñakiri Tajorensi rowañahaeri Jesús. Omapero-tatyaa.

³³ Tema oenokaa, ijeekimo-tapaeri rakoperoki Tajorensi ipinkathari-wentan-tapae. Ari omonkaatari okaatzi ikashiya-kaakiriri paerani Ashitariri, rotyaantenirini Ishire tajorensi oshiyawae-tyaawo ijako-peroe-tatyee-nirimi. Rootaki piñiiri eerokapaeni nimaeka.

³⁴ Tema kaari pinkatharini David oenokaa-chari inkiteki, tema riitaki ñaawaeta-kirori paerani iroka ñaantsi, ikantaki:

Iñawaetaki Pinkathari, ikantawaeri Nowinkatharite: Pijeekepae nakoperoki apinkathari-wentante.

³⁵ Roojatzi paata nowajankitaanteyaari kijaneentzimiri, ari rotziwerowashiteemi ipinkathatemi. §

³⁶ ¡Nosheninka! ¡Israel-paeni! Rootaki kowapero-tachari ayoteeyini maawoeni. Irika Jesús pikenta-kotakaan-takiri eerokapaeni, riitaki Ipinkathari-takaakiri Tajorensi, riitaki Jeepatziitoetani.”

³⁷ Ikanta ikemaeyakini ikaatzi piyoteen-chari, antawo otsinkashiryaaanakiri, rojampi-tanakiri Pedro, eejatzi itsipa-paeni Otyaantaa-rewopaeni, ikantanakiri: “Noyemijantzinkaritee, ¿jempe nokantee-yaaka naaka?”

³⁸ Ikantzi Pedro: “Pipiya-shire-yitee, pomitsiryaaawenteeyaari Jesús Jeepatziitoetani. Rootaki riyotan-teetyaari ipeyako-teemiro Tajorensi pikaariperotaki, ojeeka-shire-tantee-mi Ishire tajorensi.*

‡ 2:30 Eenitatsi jankinarentsi ñaawenta-kotziriri Jeepatziitoetani ijeekimo-teeri Tajorensi jempe ipinkathari-wentantzi rirori. § 2:35 Makoryaa-kitzi-mento * 2:38 Waerontsi

³⁹ Rootaki ikashiya-kaeta-kimiri eeroka, roojatzi ikashiya-kaeta-kariri pitomi-paeni, eejatzi ikaatzi nampiyi-tawori inteena. Tema maawoeni ikaema-shire-teetakiri riitaki ikashiya-kaetzi-takariri rirori.”

⁴⁰ Osheki okaatzi ikenkitha-takiri Pedro, ishintsi-thatakiri, ikantziri: “¡Powawijaako-shire-teeyaa! ¡Piteenkaphateri atziri-paeni kinashi-waeteen-chari!”

⁴¹ Rootaki ikemijanan-tanakari osheki atziri, romitsiryaayitakiri Otyaantaa-rewopaeni. Ikaatzi 3,000 atziri kemijanta-neentsiri.

⁴² Rojokirotanakawo okaatzi riyotaa-yitakiriri Otyaantaa-rewopaeni, kameethari raapatziya-wakaana. Ari itzimpetowa-piintee-yironi ratanteetari, roetziñaarikota-nakawo ramaneeyani.†

Rañaa-ntari etayita-nakawori iyemijantzin-karitzi

⁴³ Ari ipampoyeyanakironi iñaayitakiro itajonka-wentantaki Otyaantaa-rewopaeni, imatakiro kaari iñahaeta-piintzi.

⁴⁴ Osheki raapatziya-wakaanaka ikaatzi kemijanta-naatsiri, rantetaa-wakaanawo okaatzi tzimimo-yitziriri.

⁴⁵ Ikaatzira rayiri koriki ipimanta-yitziro tzimimo-tziriri, ikashetaryaa-yitziniri ashironkaa-chari kemijanta-naatsiri.

⁴⁶ Ashi royiro kitejeriki raapatziya-wakaana, ipiyoteeyani tajorentsi-pankoki. Tee ipakaa-nakiro rakiyota-wakahaeyani ipankoki, ari itzim-petoyiro ratanteetari. Kimoshiretatsi itsipata-wakahaeyani, tsinampa-rishireteeyatsini.

⁴⁷ Ithaamentapiintanakari Tajorentsi. Rootaki inimotziriri atziri-paeni iñiuro jempe ikantayitanaa. Ashi royiro kitejeriki roshekyaaneeri Awinkatharite kemijantanaatsiri ikaate awijakoshiretaatsine.

3

Retsiya-takota-kahae-tziri kijopookiri

¹ Okanta otsipa kitejeri, tema tsireniityaanaki ramana-piintee-tantari. Ari itonkaa-nakiri Pedro eejatzi Juan, riyaaero tajorentsi-pankoki.*

² Ari itonkiyo-takari ramaetziri apaani atziri kijopooki-tatsiri. Ari ikantzi-ta owakira itzimapaaki. Maawoeni kitejeri ramaeta-piintziri opatzimooki tajorentsi-panko iiteetziro “Owaneenkanto.” Ari ijeeka-piintziri kijopookiri ipashitee-tyaari koriki ikowako-yitziri ikaatzi kyaayita-tsiri.

³ Ikanta iñaawakiri Pedro eejatzi Juan ikyaapaakimi tajorentsi-pankoki, ikowako-tawakiri ipashita-nakyaari koriki.

⁴ Ari raminanakiri. Ikantziri: “¡Paminina!”

⁵ Ikemijantatzii kijopookiri, roshiya-kaantzi ipatyeeri oetarika.

⁶ Roo kanteencha ikantanaki Pedro: “¡Nosheninka! Tekatsi noorikite eejatzi ooro, roo kanteencha eenitatsi nanteri. Pawentee-yaari Jesús Jeepatziitoetani Kashiyakaa-weni-jatzi, riitaki materoni. ¡Pikatziyel! ¡Panashitee!”†

⁷ Rakatha-takiri, ipiriintakiri. Ari omapoka-shitanaka ishintsi-tanee iitziki eejatzi ishoonkitziki.

⁸ Tema japokanaka katziyanaa, anashitanaa. Ari ikaatanakiri Pedro ikyaapaaki tajorentsi-pankoki, anashinashi-waetanaa kameethari, ijapojapo-waetanaa ithaamentari Tajorentsi.

† 2:42 Pitzimpetowero ratanteetani * 3:1 tsireniityaanaki = ooryaa 9 † 3:6 pawentee-yaari = nopaereeri iwaero Jesús

⁹ Maawoeni atziri iñaakiri ranashi-tanaa, ikemakiri ithaamenta-naari Tajorentsi.

¹⁰ Ipampoyeyanakirini iñaakiri, tee ikompiteetari irika kijopooki-witachari, riitaki kowakotanta-piinta-tsiri ipashitee-tyaari opatzimooki tajorentsi-panko “Owaneenkanto.”

Ikenkitha-takaantzi Pedro opatzimooki tajorentsi-panko

¹¹ Tema tee rookanakiri kijokiro rowanakiri kijopooki-witachari itsipatari Pedro eejatzi Juan. Ari ipampoyeyanakirini maawoeni isheninka, ipiyowenta-paakari awija-tapishitzi tajorentsi-pankoki iiteetziro “Salomón-tapishi.”

¹² Ikanta iñaawakiri Pedro, ikantawakiri: “¡Nosheninka! ¡Israel-paeni! ¿Oetaka pipampoyaa-wentan-tanari? Eero pikenkishire-waeta-shita naaka ashitawo notajorenka, tee notajorentsitzi naaka nanashita-kahaeri irika asheninka.

¹³ Riitaki matakirori Itajorentsiti awaejatziteni Abraham, Isaac, Jacob, riijatzi itajorentsi-tetari ikaatzi icharini-yitaari rirori, rootaki ipinkathee-tantyaariri Jesús, paakaan-takiri eerokapaeni rewariteki. Ikowawitaka Pilato romishitowa-kaanteerimi, teemaeta pikowaeyini eerokapaeni.

¹⁴ Tema riiwitaka pomishitowa-kaanteerimi Tajorentsi-tatsiri, tampatzika-shireri. Pomishitowa-kaanta-shitakari owantzinkari.

¹⁵ Ari powamaa-kaantziri eerokapaeni owañaa-shire-tanta-niri. Roo kanteencha, rowañahaeri Tajorentsi. Noñaayi-teeri naakapaeni rañahae.

¹⁶ Rootaki retsiya-takotan-taari irika kijopooki-witachari rawentaa-naari Jesús. Tema piñaakiro maperori retsiya-takotee.

¹⁷ ¡Noyeeminjantzinkaritepaeni! Niyotzi naaka, tee piyotzi oeta pantayitakiri, ari roshiyakari eejatzi peewaritepaeni.

¹⁸ Ari ikinakaerori Tajorentsi imonkaa-teero okaatzi ikenkitha-takoyitakiri paerani maawoeni Kamantan-taniri, ikantaki: ‘Aritaki ikemaatsitakae-takyaari Jeepatziitoetani.’

¹⁹ Roo pipiyashi-tantee-yaariri eerokapaeni Tajorentsi, pipakaa-yiteero pantayitziro kaari-perori, okimiwi-teeyaawo rosheteeromi rirori pikaaripero-witaka. Ari piñaayi-teero itsipa-shire-teemi Awinkatharite, retsinaryaa-koyiteemi.

²⁰ Tema rotyaanteemiri Tajorentsi irika Jesús Jeepatziitoetani ikashiya-kaakimiri paerani.

²¹ Okowa-pero-tatyaa ijeeki Jesús Jeepatziitoetani inkiteki roojatzi ikowantee-yaari Tajorentsi rowakira-teero maawoeni okimiwita paerani. Tema rootaki ikenkitha-takaa-yitakiriri Ishire Tajorentsi Kamantan-taniripaeni.

²² Roojatzi ikamantan-takiri paerani awaejatziteni Moisés, ikantaki: Ari rotyaantaki paata Tajorentsi itsipa Kamantan-taniri, ari roshiya-kotapaa-kina naaka rotyaantakina. Asheninka rirori. Oztimatyee akemijantero okaate ikamanta-yitapaa-kaeri.

²³ Ikaate piyatha-takyaarini irika Kamantan-taniri, aritaki ithonkaetakiri eero iñahaeri isheninka-paeni.

²⁴ Ari ikimitzi-takari jewarini Samuel, ikenkitha-takotakiro okaatzi añaa-yitakiri nimaeka, roojatzi ikamantan-takiri itsipa-paeni Kamantan-taniri.

25 Eerokapaeni ñeeroni okaatzi ikashiya-kaantakiri Tajorentsi ikenkitha-takotakiri Kamantan-taniri-paeni. Eerokapaeni ñeeroni okaatzi ikashiyakaa-wakaari paerani Tajorentsi itsipatari awaejatziteni. Tema ikantakiri paerani Tajorentsi awaejatziteni Abraham:

Riitaki picharini tajonka-wenteerini maawoeni sheninkata-wakaa-chari jempe-rika-paeni kepatsiki.

26 Rowañahaeri Tajorentsi itomi, eerokapaeni retaka rotyaanteemiri, ari itajonka-wentemi, rootaki pipakan-teeyaawori pantayi-tziro kaari-perori.”

4

Pedro eejatzi Juan rahaeta-nakiri jewariki

¹ Eeniro ikenkitha-takaeri atziripaeni irika Pedro itsipatari Juan, areetee-yapaakani Ompera-tajorentsi-taarewo, reewari aminakowentzirori tajorentsi-panko, eejatzi Tampatzikaripaeni.

² Ikijeeya-tyaani, tema riyotaa-tziiri atziri-paeni irika Pedro itsipatari Juan, ikantziri: “Omaperotatya rañaaitee kamawita-chari, ari okanta roñaaahanta-paentziro Jesús.”

³ Roteeya-paakiri, tema tsireniityaanaki, romonkyaakaan-takiri roojatzi okiteejeta-manee.

⁴ Roo kanteencha osheki ikaatzi kemawakirori kenkitharentsi, ikemijantee-yanakini. Ikaatzi 5000 atziri kemijanta-neentsiri.

⁵ Okanta okitejeta-manee, ipiyotee-yakani Aapatziyaweniki maawoeni rewarite Judá-paeni, antaripero-paeni, eejatzi Yotaantaniri-paeni.

⁶ Ari ijeekakiri Anás Jewatzi-riri ompera-tajorentsitaa-rewo, Caifás, Juan, Alejandro, eejatzi isheninkaete-paeni Jewatzi-riri ompera-tajorentsitaa-rewo.

⁷ Ikaemakaan-takiri ramaetakiri Pedro eejatzi Juan. Rojatekae-tawakiri niyankineki ipiyotee-yakanira, rojampi-takiri: “¿Iitaka shintsi-takaemiri pimatantawori poñaaahan-takiri? ¿Iitaka nitakaemirori piyoteeri atziri-paeni?”*

⁸ Ari rakanaki Pedro, ikantakaanakari Ishire tajorentsi, ikantanaki: “Pinkatharipaeni, Antaripero-paeni.

⁹ ¿Rooma pikoshekan-tanari netsiya-takota-kahaeri mantsiyari? ¿Pikowatziima piyoteeyini jempe ikanta retsiya-takotan-taari?

¹⁰ Ari nokaman-takimiro riyotan-tyaari maawoeni asheninka Israel-paeni. Irika atziri atsipatakari jaka, riitaki etsiyata-kotakaa-kiriri Jesús Jeepatziitoetani, Kashiyakaa-weni-jatzi. Riitaki nawentaani naaka, riijatzi pikenta-kotakaan-takiri. Roo kanteencha rowañahaeri Tajorentsi.

¹¹ Irika Jesús riitaki oshiyakawori mapi pimanintakiri eerokapaeni, poshiyakari wetsikirori pankotsi. Roo kanteencha rowatzikae-teero ikimita-kantetawo otzinkamipanke pankotsi.†

¹² Tekatsi itsipa oshiyaarini Jesús rowawijaa-kotantzi. Tekatsi awentahaeyaa jaka kepatsiki, apatziro ikantakaawo Jesús.”

¹³ Ramineeta-nakiri Pedro, eejatzi Juan, ikantee-yanakini piyowentakariri: “Paminiri irika, tee riyotaa-piinta-pero-wityaari, roo kanteencha ipinkatheetziro iñaani. ¿Iiima yotaakiriri Jesús itsipatakari paerani?”

* 4:7 Waerontsi † 4:11 Paminiro Mt. 21.42; Ef. 2.20; 1 P. 2.6-8.

¹⁴ Tema kijokiro rowanakiri retsiya-takotaka-haeri irika Pedro eejatzi Juan. Tee otzimi ikantako-tanakiriri.

¹⁵ Ari romishitowa-kaanteeri ipiyoteeyanira, roojatzi ijeekae-yanakini ikenkithatakawakaeyani.

¹⁶ Ikanta-wakaeyani: “¿Jempema akante-rika irika-paeni atziri? Tema riyotee-yakini maawoeni Aapatziyaweni-jatzi itajonka-wentantaki. Eero omata omanako-teeri.

¹⁷ Jame ajariima-tashi-tyaari eero riyaaata-kaantawo ikenkitha-takoteri rawentee-yaari Jesús.”‡

¹⁸ Rapiitakiro ikaemaeri, ikantakiri: “Eero pikamantan-tziro okaatzi awijeen-tsiri. Aritapaaki piyotaantzi jempe okantakota ishintsinka Jesús.”

¹⁹ Roo kanteencha Pedro eejatzi Juan, ikantanakiri rirori: “Anjatyaa pikantena eerokapaeni ¿Eerokama nopinkathate nopiyatha-tantyaariri Tajorentsi?

²⁰ Tema eero nopakaero nokenkitha-takoyitero okaatzi noñaaperotakiri, eejatzi nokema-perotakiri.”

²¹ Ikanta rajarii-mawae-witakari, ipakahaeri, teera otzimatzii oeta rowajankitaa-wenteriri. Maawoeni atziri ithaamenta-nakari Tajorentsi iñaakiro okaatzi awijeen-tsiri.

²² Tema irika atziri retsiya-takota-kahaeri, awijanakiro okaatzi 40 rojarentsite.

Ramaneeyani kemijantzín-karipaeni rawentaa-shire-pero-tantyaari eero ithaawan-teeyani

²³ Ikanta ipakahae-teeri Pedro eejatzi Juan, jatanaki ipiyoteeyani ikaateeyini, ikamanta-paakiri okaatzi ikantakiriri reewari Omperatajorentsi-taarewo itsipatakari antaripero-paeni.

²⁴ Ikanta ikemaeya-kirini ikamantakiri, ramanee-yanakarini maawoeni Tajorentsi, ikantziri: “Pinkathari-perori, eerokataki owetsikakiro inkite, kepatsi, inkaari, eejatzi ikaatzi tzimanta-yitawori.

²⁵ Eerokataki kenkitha-takaa-kiriri paerani pompera-tanini David, ikantaki:

¿Litaka ikiñaani-wentee-yirini atziripaeni?

¿Litaka ikenkishiryaa-waeta-shitantari?

²⁶ Piyotee-yakani pinkathari-wentan-tatsiri jaka kepatsiki,

Ipiyoyitaka jewaripaeni,

Ikoshekan-tyaariri Pinkathari, eejatzi riyoshiitani Jeepatzii-toetani.

²⁷ Tema omaperotatya raapatziya-wakahae-yakani Herodes eejatzi Poncio Pilato ipiyotee-yakani jaka nampitsiki, eejatzi Israel-paeni ipiyotee-yakani itsipatakari itsipa-jatzi atziri, ikoshekakari Jesús, pitajoren-tsité Pitomi, piyoshiitani.

²⁸ Tema rantatziiro irikapaeni okaatzi pikenkishire-tzitakari paerani panteri.

²⁹ ¡Pinkathari! Paminiri nimaeka rajarii-matana. Pikanta-kaeyaawo eero nothaawan-tantari nokenkitha-teero piñaani.

³⁰ Pikanta-kaeyaawo netsiyatakotakaa-yitan-tyaariri mantsiya-yitatsiri. Noñaahan-tantyaawori kaari iñaahaeta-piintzi. Rootaki iñaantyaawori atziripaeni Itajorenka Pitomi, Jesús.”

³¹ Ikanta ikaatakiro ramaneeyani, otziñaanaka jempe ipiyotee-yakani. Rootaki Ishire tajorentsi kantakaa-nakariri, tekatsi ithaawan-tanakyaa ikamantan-tanakiro iñaani Tajorentsi.

Okaatzi tzimimo-tziriri ari ikaatzi rashitee-yawoni

³² Ikaatzi kemijanta-neeriri Jesús, apaani okantanaa ikenk-ishiryanaari. Tee imashithata-wakaeyani, ipawaka-yitawo okaatzi koetyemo-tariri.

³³ Eekiro riyaaata-kaana-kitziro Otyaantaa-rewopaeni ikenkitha-takotziro jempe ikanta rañaantaari Awinkatharite Jesús. Antawo ikaminthaakiri Tajorentsi maawoeni irikapaeni.

³⁴ Tekatzi apaani koetyaa-waeta-tsini. Ikaatzi tzimatsiri iipatsite, ipanko, ipimanta-yitziro. Raakiri koriki,

³⁵ ipakiri Otyaantaa-rewopaeni, riitaki antetariri maawoeni, raantyaari apaani-paeni ikoyiri.

³⁶ Rootaki imatakiri apaani isheninka Leví-paeni iiteetziri José, Chipre-jatzi. Tema riitaki Otyaantaa-rewopaeni owaetakaanta-kiriri “Otomi Oemoshirenkaantsi”. (Tema iroka waerontsi, rootaki ikantziri iñaaniki riroripaeni “Bernabé”).

³⁷ Irika Bernabé eenitatsi iipatsite, ipimantakiro. Raanakiri owinawo iipatsite, ipakiri Otyaantarewopaeni.

5

Ananías eejatzi Safira

¹ Roo kanteencha eenitatsi awiji-mota-kiriri itsipa atziri iita Ananías itsipatakawo iina oeta Safira, ipimantakiro rirori iipatsite.

² Irika atziri raapatziyakawo iina, romanaki koriki owinawo iipatsite. Ramakiri tzimahaan-taneen-tsiri, ipapaakiri Otyaantaa-rewopaeni.

³ Ikantawakiri Pedro: “Ananías, ¿iitaka pishinetan-takariri Yakatan-taniri itheeya-kaemi? Tema pomanaki owinawo piipatsite, poshiyakaantzi aritaki pamatawitakiri Ishire tajorentsi.

⁴ ¿Tema eeroka ashityaawoni kepatsi? ¿Tema eeroka ashityaarini owinawo? ¿litaka pantanta-kawori iroka? Tee naaka pamatawite, tema Tajorentsi pamatawitaki.”

⁵ Ikanta ikemawaki Ananías ikantee-takiri, tyaanaki, kamanaki. Antawo ithaawae-yanakini ikaatzi kemakota-kiriri.

⁶ Ikanta apaani-paeni ewankari, iponateero iwatha Ananías, raanakiri, ikitateri.

⁷ Tekira ojamanite, opokapaaki iina Ananías, tee iyotzi roori oeta awijeent-siri.*

⁸ Rojampita-wakiro Pedro, ikantziro: “Pikantena, ¿Arima ikaatzi owinawo piipatsite?” Akanaki roori: “Jeen, ari ikaatzi.”

⁹ Ikantziro Pedro: “¿Oetaka paapatziya-wakaan-takari pikoyi pamatawiterimi Ishire Awinkatharite? Irika piyayitaa aanakiriri piimi ikitatziri, nimaeka raayitana-kimi eeroka.”

¹⁰ Apathakiraanaka otyaanaki Safira ikatziyakaha Pedro, kamanaki. Ikanta ikyeeya-paeni ewankari-paeni, iñaapaa-tziro kamaki. Raanakiro, itsipata-haero oemi jempe ikitataka rirori.

* 5:7 tekira ojamanite = 3 hora

¹¹ Tema antawo ithaawae-yanakini kemijantzín-karipaeni, ari ikim-itzitakari ikaatzi kemakoyita-kirori awijeen-tsiri.

Osheki itajonka-wentan-teetaki

¹² Eekiro riyaaata-kaana-kitziiro Otyaantaa-rewopaeni ipiyoteeyani awija-tapitzira tajorentsi-panko iiteetziro “Salomón-tapi.” Eekiro itajonka-wenta-nakitziiri isheninka-paeni.

¹³ Riima itsipa isheninka-paeni, osheki ipinkanakiri tee ikoyi itsipataneeyaari. Roo kanteencha, eenitatsi osheki itsipa isheninka-paeni thaamenta-pero-taneenchari.

¹⁴ Eekiro ishekita-nakitzi kemijanta-neeriri Pinkathari. Tema ipokay-itzi shirampari eejatzi tsinani-paeni.

¹⁵ Eenitatsi amayita-kiriri imantsiyarite, romaryaa-koyitakiri ishi-tashiki jempe ikinapaaki Pedro. Ikantayitzi: “Aririka ikinapaaki Pedro jaka, aririka itsimankan-tanakyaari eepichokiini raampari, aritaki retsiyata-kotee.”

¹⁶ Ari ikimitzitaka poñaayiteen-chari nampitsiki jeeka-nampitzirori Aapatziyaweni, ramayitaki osheki mantziyari eejatzi osheki raahashirey-itzi peyari. Ithonkiri retsiyata-kota-kaayitzi.

Ikijaneentee-tanakiri Pedro eejatzi Juan

¹⁷ Ikanta Ompera-tajorentsi-perotaa-rewo itsipatakari Tampatzikari-paeni, ikijaneenta-nakiri Otyaantaa-rewopaeni.

¹⁸ Raakaan-takiri, romonkyaa-kaantakiri.

¹⁹ Okanta tsireniriki, pokaki ronampiri Awinkatharite, rashitaryaapaakiro ashitakowontsi, romishitowa-yiteeri, ikantawaeri:

²⁰ “Piyaate tajorentsi-pankoki, pikenkithata-kaeri pisheninka-paeni jempe okanta-kota awijakotaantsi.”

²¹ Okanta okitejeta-manee, areetee-yapaakani amaetyaaka tajorentsi-pankoki, kenkithata-paaki.

Teemaeta riyotee-yini Ompera-tajorentsiperotaa-rewo, piyoteeyachani itsipayitakari raapatziyani, eejatzi maawoeni antariperopaeni Israel-paeni. Ari rotyaantaki ramaeteri Otyaantaa-rewopaeni romonkyaa-witakari.

²² Ikanta riyaaata-shiwitakari romonkyaanewo, tee iñaapaeri. Ari ipiypaaka,

²³ ikantapae: “Tee añeeri. Roojatzi okanta noñaawita-paakawo ashita kameetha, roojatzi ikatziyayita aminako-wentziriri. Nashita-ryaakowitapaakari, tee noñaapaeri.”

²⁴ Ikanta ikemawaki Ompera-tajorentsiperotaa-rewo, eejatzi reewari aminakowentzirori tajorentsi-panko, rojampita-wakae-yanakani oetarika awijatsini.

²⁵ Roojatzi rareetan-tapaakari kamanta-paakiriri, ikantziri: “Noñaakiri pomonkyaaakantani ijeekaeyini tajorentsi-pankoki ikenkithata-kaeri asheninka-paeni.”

²⁶ Rootaki riyaaatan-tanakari reewari aminako-wentan-taniri, raanaki osheki ratzirite, ramaeri. Teemaeta ipajaawae-ritzi, tema ithaawantyaari isheninka-paeni rompojan-tyaari mapi.

²⁷ Ikanta rareeta-kaapaakari, rowawijaa-paakiri ipiyotee-yakanira jewari-paeni. Ikanta Ompera-tajorentsiperotaa-rewo rojampita-wakiri,

28 ikantziri: “¿Tema pikemi nokantzi chapinki: ‘Aritapaaki pikenkithata-kotziri Jesús?’ Eekiro piyotaa-tziiri asheninka-paeni Aapatziyaweni-jatzi. Pikanta-kotakina naaka-paeni, pikantzi: ‘Riitaki jewari-paeni owamaakaan-takiriri Jesús.’”†

29 Ari rakanaki Pedro eejatzi itsipa-paeni Otyaantaa-rewopaeni, ikantanaki: “Riitaki nokemijanta-perote naaka Tajorentsi, tema eero nokemijantziri atziri.

30 Tema omaperotatya powamaa-kaantakiri eerokapaeni Jesús, pikenta-kota-kaantakiri. Roo kanteencha, rowañahaeri Tajorentsi ikemijantakiri paerani awaejatzitani.

31 Roenokaeri Tajorentsi, roejeekaeri rakoperoki, itsipataari ipinkathari-wentantzi. Riitaki owawijaa-koyiteeni aakapaeni. Ikoyi apiya-shireta-shiteeri maawoeni aakapaeni Israel-paeni, ipeyakotan-teerori antayitakiro kaari-perori.

32 Tema naakapaeni ñaakiro okaatzi rantayitakiri Jesús, otzimatyee nokenkithata-kotero. Rootaki Ishire tajorentsi matakae-nawoni, tema riitaki otyaanta-kinawori Tajorentsi ojeeka-shiretan-teena nawenta-haarira.”

33 Antawo ikijeeya-nakani ikemakiri ikantaki, ari ikowawitanaka rowamayiri.

34 Ari ikatziyanaka apaani Inashitantaniri, iitachari Gamaliel. Ri-ijatziri Yotaantaniri. Ipinkathatziri maawoeni isheninka. Ikantanaki: “Nosheninká, jame omishitowa-wakiri eepichokiini irika-paeni.”

35 Ikantzi: “¡Nosheninka! ¡Israel-paeni! Otzimatyee pikenkishireta-wakyaawo jempe-rika pikanteri irika asheninka.

36 Pikenkishireta-koteri iitachari Teudas, ikantakaapero-waetaka paerani rirori. Ipiyotaki ikaatzi 400 ratzirite. Ikanta rowamahae-takiri Teudas, ithonka itzimpookanaka ikaatzi tsipawita-kariri, ari ipeyakari tee ikemakoe-teeri.

37 Eejatzi okimitaka paerani rojankinata-kotantari maawoeni asheninka, eenitatsi iitachari Judas, poñaachari Tepoweniki. Ipiyotaki asheninka. Ikanta rowamahae-takiri rirori, ithonka itzimpookanaka ikaatzi tsipayi-witakariri, ari ipeyari eejatzi rirori.

38 Pikemi nokantemi naaka: Eero pikoshekari, piñaashi-minthatyaari. Riirika antashi-waetawo ininta-shitari, aritaki ipeya-shiteeyaa.

39 Riitakirika Tajorentsi matakaerini okaatzi rantayitziri, eero pimatzi potsinampaeri eerokapaeni. Paamawentyaa pikoshekari-kari Tajorentsi.”

40 Inimota-nakiri ikaatzi ipiyoteeyani. Ikaemaeri Otyaantaa-rewopaeni, ipajata-kaantakiri, ikantziri: “Aritapaaki pikenkithata-kotziri Jesús.” Ipakahaeri.

41 Ikanta ishitowae-yaneeni Otyaantaa-rewopaeni ipiyowentee-takari. Ithaamenteeyanakani, ikanteeyini: “Piñaakiro, roshiya-kaanteetakaeriri rirori rowajankitaa-wentee-takaero awentaa-naarira Jesús.”‡

42 Ari ikanta-piinta-nakityaa riyotaantzi maawoeni kitejeri, ikenkithata-kaantzi tajorentsi-pankoki, ikantzi: “Jeepatziitoetani irika Jesús.” Imatakiro ikenkithata-kaantanaki maawoeni pankotsiki okaatzi tzimatsiri janta.

6

Riyoyeetaki 7 amitakotan-taniri

¹ Ikanta isheni-perotanaki kemijantzinkari, ñaawaeyitanaki iwirakocha-thateki, ikantzi: “Paminiri Heber-paeni nampitawori janta jempe ikanta ipapiintziro owanawontsi kinankawo, tema ramaaki-yitziro otsipa-jato-paeni.”

² Ikanta 12 Otyaantaa-rewopaeni, ipiyotakiri maawoeni kemijantzinkari, ikantakiri: “Tee okameethatzi nopakaero nokenkithata-koteri Tajorentsi, nopanta-yitemiri powanawo.

³ Noyemijantzinkaritepaeni, pamini jaka akaateeyini ikaate 7 atziri, riitaki jewateroni ipayitemi owanawontsi. Piyoshiite kameetha-shireri, yotanita-tsiri, ojeeka-shire-tziitantari Ishire tajorentsi.

⁴ Ari noetziñaarikotyaaowo naaka-paeni namana-piintyaa, nokenkithata-kaante, niyotaan-tayite.”

⁵ Inimota-nakiri ikaatzi piyoteen-chari ikantee-takiri. Ari riyoshiitee-takiri Esteban, awentaariri kameetha Tajorentsi, ojeeka-shire-pero-tantari Ishire tajorentsi. Riyoshiitee-takiri eejatzi Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, eejatzi Nicolás Antioquía-jatzi, oshiya-kotaariri Judá-paeni, kaari isheninkawita Judá-paeni.

⁶ Opoñaashita rahaeta-nakiri ikaatzi riyoshiitee-takiri ijeekakira Otyaantaa-rewopaeni, ramana-kotayi-tawakari, roteya-patziitoyitawakiri itajonka-wentakiri.

⁷ Eekiro iyaatakotanakitzi ñaani Tajorentsi. Eekiro isheni-perotanakitzi kemijantzinkari janta Aapatziyaweniki. Eejatzi ikantanaka ikemijantanaki osheki Ompera-tajorentsita-rewo.

Raakaan-teetakiri Esteban

⁸ Itajonka-wentakiri Esteban osheki isheninka-paeni, riitaki neshironkata-kiriri Tajorentsi, ipakiri itajorenka.

⁹ Roo kanteencha, eenitatsi Judá-paeni piyota-piinta-chari iiteetziri “Romperetari.” Ipoñaayitawo Cirene, Alejandría, Cilicia, Asia. Riitaki katziya-noonchari ñaana-minthata-nakiri Esteban.

¹⁰ Roo kanteencha tee rotsinampae-tziri Esteban, tema omaperotatya iyota-nitakaakiri Ishire tajorentsi.

¹¹ Ikanta ikaatzi ñaana-minthata-kiriri Esteban, romanakaashitakiri ipinatakiri isheninka, ikantakiri: “Nokoyi pitheeya-kotyaari Esteban. Pikante: ‘Nokemakiri Esteban itheenka-waetziri awaejatziteni Moisés, ari ikimitzitari eejatzi Tajorentsi.’ ”

¹² Rootaki owatsimaa-perota-nakiriri isheninka-paeni ikijaneentanakiri Esteban, imatanakiro antaripero-paeni, eejatzi Yotaantaniripaeni. Raakaan-teetakiri Esteban, rahaeta-nakiri ipiyoteeyanira jewari-paeni.

¹³ Ari ramaetakiri theeya-kota-kariri Esteban, ikantapaaki: “Irika asheninka osheki itheenkakiro tajorentsi-panko, itheenkakiro Ikantakaan-teetani.

¹⁴ Nokemakiri ikantaki: ‘Ari ipookakiro tajorentsi-panko Jesús Kashiyakaaweni-jatzi. Aritaki rowashiña-yiteero okaatzi ametari riyotaa-yiteeri awaejatziteni Moisés.’ ”

¹⁵ Ari raminanakiri jewari-paeni irika Esteban, ñaatziri ipooki roshiya-nakiri ronampiri tajorentsi.

7

Rakawaantetanakiri Esteban roojatzi Rompojantee-tana-kariri

¹ Ikanta Ompera-tajorentsiperotaa-rewo rojampitakiri Esteban, ikantziri: “¿Omaperotatyaama ikantakoe-tzimiri?”

² Ikantzi Esteban: “¡Noyemijantzikaritepaeni! ¡Jewaripaeni! Pikemi nokantemi. Paerani ijeekan-tawitari awaejatziteni Abraham janta Othowyaaki, roñaahakari owaneenkari Tajorentsi, tekira riyaaanakiita inampityaawo Awotsiniki.

³ Ikantakiri: ‘Pookanakiro pinampi, pookanakiri pisheninka-paeni, piyaate otsipaki kepatsi noñaayimiri.’

⁴ Ikanta Abraham rookanakiro inampi Oshewaweni-jatzi, jataki inampitee-yaawo Awotsiniki. Okanta paata ikamaera ashitariri, rotyaanteeri Tajorentsi jaka jempe anampitawo nimaeka aakapaeni.

⁵ Okantawitaka inampiwitakawo Abraham jaka, tema te rashitakaa-perotyaari Tajorentsi. Roo kanteencha ikashiya-kaakiri paata aririka ikamaki, riitaki ashitee-yaawoni ikaate icharinin-teeyaari. Rootaki ikashiya-kaeta-kiriri awaejatziteni Abraham te itzimi itomi.*

⁶ Rapiiteero Tajorentsi ikanteeri Abraham: ‘Ari inampita-kyaawo ikaate picharinityaari iipatsiteki itsipa-jatzi atziri. Okaate 400 ojarentsi ikemaatsita-kaetyaari, ari rompera-waetee-tyaari janta.

⁷ Roo kanteencha aritaki nowajankitaakiri naaka. Riima ikaate picharinin-teeyaari, aritaki nookakaa-wenteeri namantee-yaariri. Ipinkatha-yiteena maawoeni irikapaeni jaka.’

⁸ Tema tzimaki ikashiya-kaakiriri, ikanteeri Tajorentsi irika Abraham: ‘Otzimatyee pitomeshitaa-nityaa, tema eenitatsi akashiyakaa-wakaari.’ Imatakiro paerani awaejatziteni Abraham. Imatakiri itomi rirori owakira imaakotapaaki 8 kitejeri, itomeshitaa-nitakiri. Ari ikimitakiri Isaac itzimaki Jacob. Ari ikimita-kiriri eejatzi Jacob 12 itomi-paeni, awaejatzi-tetaari aakapaeni.

⁹ Ikanta irikapaeni awaejatzi-tetaari aakapaeni, ipimantakiri José, rirentzi, okantakaan-tziro ikijaneentziri. Ari okanta rareetan-takari inampiki Pewiryaaatantoni-jatzi. Roo kanteencha, kijokiro rowakiri Tajorentsi,

¹⁰ ineshironkatakiri okaatzi ikemaatsi-waetakari. Riyota-nitakaakiri, rootaki raakameethatan-takariri Faraón, iwinkatharite Pewiryaaatantoni-jatzi. Ipinkathari-wentakiri rirori maawoeni Pewiryaaatantoni-jatzi, eejatzi maawoeni isheninka-paeni Faraón.

¹¹ Okanta paata, areetaka antawo tashetsi janta. Osheki ikoetyaaneentee-yakini Pewiryaaatantoni-jatzi. Ari okimitakari eejatzi janta inampiki Owinteni-jatzi. Tee iñeero paerani awaejatziteni royaari.

¹² Roo kanteencha ikema-kotakiro Jacob eenitatsi owanawontsi janta Pewiryaaatantoniki. Rotyaantakiri itomi-paeni ramananta-kite. Rootaki etanakawori riyaaatee-yantakarini itomi-paeni Jacob janta.†

¹³ Ikanta rapiiteero riyaaateeyini, ari riyota-kahaari José rirentzi-paeni. Ari okanta riyotan-takari Faraón iita isheninka-yitari José.

¹⁴ Ikanta paata José ikaemakaan-teeri ashitariri, Jacob eejatzi maawoeni isheninka-paeni ipokae Pewiryaaatantoniki. Ikaatzi 75 atziri-paeni pokaentsiri.

* 7:5 te rashitakaa-perotyaari = tee otzimi eepichokiini janta jempe raatziki † 7:12 owanawontsi = trigo

¹⁵ Ari okantakari rareetan-takari Jacob Pewiryaaatantoniki. Ari ika-maeri rirori janta. Ari imitakari eejatzi ikaatzi icharinin-tayitaari.

¹⁶ Riitaki raatonkitee-taneeri janta Shempachaarini, ari ikiteeta-kiriri maawoeni janta ramananta-kiniriri paerani awaejatzeneni Abraham itomi-paeni Hamor.

¹⁷ Okantaka paata, monkaatzi-mataka okaatzi ikashiya-kaakiriri paerani Tajorentsi awaejatzeneni Abraham. Sheni-perotanaki reentsite asheninka-paeni janta Pewiryaaatantoniki,

¹⁸ roojatzi itziman-takari itsipa pinkathari janta Pewiryaaatantoniki, kaari yotakoterini José.

¹⁹ Irika pinkathari osheki ramatawitakiri asheninka-paeni, rowashironkaa-waetakiri. Ishintsi-waetakiri rookayiteri reentsite, ikamantyaari eero ishenitanta.

²⁰ Aripaete itzimakiri Moisés. Riitaki inimota-kariri Tajorentsi. Ikaatzi mawa kashiri romanawitakari ipankoki ashitariri.

²¹ Okanta omonkaata-paaka rooka-kaawenta-teeteri Moisés ikamimi, oñaakiri rishinto Faraón, aakiri, oemotan-teeri oshiyakaan-takari ritakimi otomi roori.

²² Rootaki riyotan-takawori Moisés okaatzi riyota-nitzi Pewiryaaatantoni-jatzi. Riroperori irika, rooperori okantayitaka okaatzi rantayitakiri.

²³ Tema kaataki 40 rojarentsite Moisés, jataki rareetyaari isheninka Israel-paeni.

²⁴ Ari iñaakiri Pewiryaaatantoni-jatzi rowajankiteeri isheninka. Ikijakowenta-paakari isheninka, rowamaakiri Pewiryaaatantoni-jatzi.

²⁵ Roshia-kaantzi Moisés ari riyotaki isheninka-paeni riitaki rotyaantakiri Tajorentsi rookakaa-wenteeri rompera-waeteetari. Roo kanteencha tee riyotee-yini isheninka-paeni.

²⁶ Okanta okitejeta-manee, iñaatzii Moisés ranta-wakaeyani isheninka. Ari ikowawitaka rookakarimi, ikantawita-paakari: 'Pisheninkaha irika. ¿Iitaka pantantariri?'

²⁷ Ikanta irika antziriri isheninka, ipithoka-shita-nakari Moisés, ro-tatsinkakiri. Ikantziri: '¿Iitaka pikoyiri eeroka? ¿Iitaka kantakimiri eeroka neewarite piyakowentan-tenari?'

²⁸ ¿Pikowatziima poyina naaka pikimitakiri Pewiryaaatantoni-jatzi pompojanta-kariri?'

²⁹ Ikanta ikemawaki Moisés ikantakiriri isheninka, shiyana. Jataki iipatsiteki Kosheka-weni-jatzi. Ari ijeekakiri nampitsi-nentsiki, roojatzi itziman-takari apite itomi.

³⁰ Okanta awijaki okaatzi 40 ojarentsi. Jataki ochempi-mashiki okaakitapae Cheentoni, ari roñaaha-kariri Ronampiri Tajorentsi, ipaamatakaero kitochee-maeshi.

³¹ Raminanakiro Moisés iñaakiri. Ikowanaki raminiro okaakiini, ari ikemakiri iñaanziri Tajorentsi, ikantziri:

³² 'Naakataki Itajorentsite piwaejatzeneni. Naaka Itajorentsite Abraham, Isaac, eejatzi Jacob.' Ari ithaawa-nakiri Moisés, okawaetanaka, tee ikoyi raminaneero paamateen-tsiri.

³³ Roo kanteencha eekiro ikantatziiri Tajorentsi: '¡Moisés! Panashikonta-shityaa, tema pikatziyan-tatyaawo nimaeka kepatsi notajorentsi-pathata-kaakiri.

³⁴ Noñaakiri rashironkaa-waetaka pisheninka-paeni janta Pewiryaaatantoniki. Nokemakiri ratekawaeteeyini. Rootaki nopokantakari nookakaa-wenteemi. Eerokataki notyaante janta pantayitero nokowakiri.'

³⁵ Paerani imaninta-witee-takari Moisés, ikantee-tziri: '¿Litaka kantakimiri eeroka nowinkatharite?' Roo kanteencha riitaki Tajorentsi otyaantakiri reewateeri isheninka-paeni, riitaki ookakaa-wenteerini. Ronampiri Tajorentsi matakaa-kiriri iñaakiri ipaamata-kaero kitocheemaeshi.

³⁶ Riitaki Moisés omishitowaeriri paerani asheninka-paeni Pewiryaaatantoniki, osheki itajonka-wentantzi janta. Ari ikimita-kirori eejatzi Inkaariki Kityonkaari. Imatakiro ijeekawaetan-takari okaatzi 40 ojarentsi ochempi-mashiki.

³⁷ Tema riijatzi Moisés kantakiriri paerani asheninka-paeni: 'Ari rotyaantaki paata Tajorentsi itsipa Kamantan-taniri, ari roshiya-kotapaakinawo naaka rotyaantakina. Asheninka irika.'

³⁸ Riijatzi Moisés piyotakiriri paerani asheninka-paeni janta ochempi-mashiki, ikenkitha-waeta-kaakiri Ronampiri Tajorentsi Cheentoni itsipayitakari asheninka-paeni. Riitaki aakiro añaakaan-tatsiri ñaantsi, roojatzi rowawijaan-takaerori aakapaeni.

³⁹ Roo kanteencha tee ikoyi awaejatziteni ikemijanteri Moisés, osheki ipiyathatakari. Roo ikowaeyakirini ipiyeemi Pewiryaaatantoniki.

⁴⁰ Rootaki ikantan-takariri Aarón: 'Riiwitaka Moisés ookakaa-wentaanari Pewiryaaatantoniki, teemaeta ayotzi oeta awiji-mota-kiriri. Piwetsikina notajorentsita-tyaari jewateenani.'

⁴¹ Ari rowetsikae-takiniri roshiya-kaawo ewonkiri waaka. Riitaki ipinkatha-waetakiri. Rowamaa-kiniri ipira-paeni roemoshirenkiri itajorentsi-nirote rowetsikae-takiniriri.

⁴² Rootaki iteenkapithatan-tanakiriri Tajorentsi irikapaeni, ishinetanakiniri ipinkatha-waeteri oorenta-yitachari jenokinta, tema riitaki rojankinata-kotakiri paerani Kamantan-taniri-paeni, ikantaki:

¡Israel-paeni! ¿Naakama pipinkathatantaka pipira-paeni pitaa-piintziri?

Roo panta-piintakiri okaatzi 40 ojarentsi janta ochempi-mashiki.

⁴³ Tema pipinkathata-shitakari tajorentsi-niro iiteetziri "Pinkathari Itaawentee-tziri Eentsi", pikina-kinatakaa-piintakiri iyaapapankoteki.

Ari pikimita-piinta-kiriri tajorentsi-niro ompokiro iiteetziri Aminthari, Pipinkathata-shiwaetakari powetsika-yitani eerokapaeni.

Rootaki noshinetan-temiri rahaetemi inteena pawijanakiro Kompitaari.

⁴⁴ Paerani ijeekawaetan-takari awaejatziteni ochempi-mashiki, eentitsi tajorentsi-thaante. Ari royirori rojankinari Moisés. Iroka tajorentsi-thaante, riitakira Moisés wetsika-kaanta-kirori jempe okanta riyotaakiri Tajorentsi.

⁴⁵ Rootaki ikina-kinatakaa-piintakiri awaejatziteni roojatzi rareetzi-matan-takari kepatsiki rashitee-yaari. Roojatzi ramaeri rirori Josué reewatan-taariri asheninka-paeni, rotsinampaan-takariri ashiwitawori iipatsite, ikantakaari Tajorentsi. Ashi royiro roejokirotakawo tajorentsi-thaante, roojatzi itziman-takari paerani David.

⁴⁶ Ikanta pinkatharini David, osheki raakameethatakiri Tajorentsi, rootaki ikantan-takari rirori: ‘¡Tajorentsi! Pishinetena naaka nowet-sikimi pankotsi jempe ipinkathatemi Israel-paeni.’[‡]

⁴⁷ Roo kanteencha riitaki Salomón owetsika-kiniriri Tajorentsi tajorentsi-panko.

⁴⁸ Tema irika Tajorentsi, Jenoki-jatzi tee ijeekantawo pankotsi rowet-sikani atziri. Rootaki ikenkithata-kotakiri paerani Kamantan-taniri, ikantaki:

⁴⁹ Iroka ikantzi Tajorentsi:

Rootaki inkite nojeentantari nopinkathari-wentantzi.

Rooma kepatsi rootaki nomakoryaantari noetziki.

¿Jempema okaateka pankotsi rowetsikae-tenari?

Eero nantetawo nomakoryaan-tyaawo.

⁵⁰ ¿Kaarima naaka owetsika-yitakirori maawoeni iroka-paeni?

⁵¹ Eekiro ikanta-nakitzi Esteban: ‘Roo kanteencha eerokapaeni, ari pikanta-piintatyaa pikijo-shiretzi, tee pikemijanta-nitzi, poshiya-kotakari kaari-pero-shireri-paeni. Ashi poyiro pipiyathatawo Ishire tajorentsi poshiya-kotaari piwaejatziteni.’[§]

⁵² ¿Eenitatsima paerani Kamantan-taniri kaari ikemaatsita-kaawaeta piwaejatziteni? Tema osheki rowamahaetaki ikaatzi kenkithateen-tsiri, ikantaki: ‘Awotsikitaki matzirori itampatzika-shiretzi.’ Tema pokaki tampatzika-shireri, riitaki pipithoka-shitakari eerokapaeni, powamaa-wakiri.

⁵³ Tema eeroka-paeni yotakowitawori Ikantakaan-teetani riyotaa-witakaeri Ronampiri tajorentsi, teemaeta pithotyero pimonkaatero.”

⁵⁴ Ikanta ikemaeyakini ikaatzi piyoteen-chari, antawo ikijanakiri Esteban, ratsikae-kita-shita-nakari.

⁵⁵ Roo kanteencha ojeeka-shire-perotan-takari Ishire Tajorentsi irika Esteban, raminanaki inkiteki, iñaakiro rowaneenkawo Tajorentsi, iñaakiri eejatzi Jesús ikatziyaka rakoperoki Tajorentsi.

⁵⁶ Rootaki ikantan-tanakari: “¡Pamini! Noñaakiro ashitaryaa inkite, noñaakiri Itomi Atziri ikatziyaka rakoperoki Tajorentsi.”

⁵⁷ Rotzimika-kempitee-yanakani jewaripaeni. Ishintsitanakiro ikaemae-yanakini, ishiya-shita-paakari Esteban. Roteeya-paakiri.

⁵⁸ Rahaeta-nakiri othapikinta nampitsi, rompojan-tapaakari mapi. Ari raatonkoryaa-yitanakawo iithaari owamayirini Esteban, rookanakiniri ewankari iitachari Saulo, raminakowenteniri.”

⁵⁹ Ikanta rooka-shiteetzirira mapipaeni Esteban, amananaka rirori, ikantzi: “¡Tajorentsi! ¡Nowinkatharite Jesús! Jatashire-takina noñaapaemi.”

⁶⁰ Ari rotziwerowanaka Esteban, icheraanaki, ikantanaki: “Nowinkatharite, eero poepiyiniri kaari-perori okaatzi rantakiri.” Ikanta ithonka-nakiro iñaawaetaki iroka ñaantsi, kamanaki.

8

Ikoshekari Saulo kemijantzin-karipaeni

¹ Ikanta Saulo ramina-kotakiri Esteban rompojee-tziri, ikantanaki rirori: “Ariwé, kamaki Esteban.” Aripaete reteeta-nakawo ikoshekaminthatari kemijantzin-karipaeni janta Aapatziyaweniki.

[‡] 7:46 Israel-paeni = Jacob-paeni = ipanko Jacob [§] 7:51 poshiya-kotakari kaari-pero-shireri-paeni = poshiya-kotakari kaari totameshitaa-nita-chari pishireki eejatzi pikempitaki

Rootaki ishiyan-tayitakari ikinayitanaki maawoeni inampiiteki Judá-paeni, ikinayitaki eejatzi inampiiteki Oshitekii-tonijatzi. Apatziro ijeekanaki Otyaantaa-rewopaeni janta Aapatziyaweniki.

² Ikanta pinkatha-tajorentsitaaniri-paeni ikitatakiri Esteban, osheki riraako-waetakari.

³ Riima Saulo ikowawitanaka rirori ithonkiri kemijanta-naatsiri. Riyaatashi-piintakiri ipankoki, inoshika-yitziri shirampari, tsinani, maawoeni. Romonkyaa-kaanta-yitakiri.

Ikenkithee-tziro Kameethari Ñaantsi nampitsiki Oshitekii-toniki

⁴ Roo kanteencha ikaatzi shiyayita-noonchari, jatayitaki otsipaki nampitsi. Ari ikenkithata-kotakiro Kameethari Ñaantsi.

⁵ Ikanta apaani shiyaneen-chari iitachari Felipe, areetaka Oshitekii-toniki. Ikenkithata-kota-paakiri Jeepatzii-toetani.

⁶ Tema osheki atziri piyoteen-chari, rowayempitakawo ikenkithatziri Felipe, iñaayitakiro itajonka-wentan-tapaaki.

⁷ Retsiyata-kota-kaayitakiri raashiretziri peyari. Antawo ikaemay-itzi peyari ishiyayitaha. Imatakiro retsiyata-kota-kaayitziri kijopookiri, eejatzi tzipitatsiri iitziki, maawoeni.

⁸ Rootaki ikimo-shiretan-tanakari ikaatzi nampitawori janta.

⁹ Roo kanteencha eenitatsi janta iitachari Simón, sheripiyari naawita paerani. Ramatawitaki osheki atziri janta Oshitekii-toniki. Osheki ikantakaapero-waetaka.

¹⁰ Ipinkatha-witakari osheki atziri, osheki jewari, maawoeni, ikan-teeyini: “Jame akemijanteri Simón, imatakiro iñaawyaatari Tajorentsi.”

¹¹ Okaatzi ikantayitziri Simón isheripiyarin-kakiini, ikemijantziri atziri-paeni ikaatzi ramatawi-yitakiri.

¹² Roo kanteencha areetapaaka Felipe, ikamantan-tapaakiro Kameethari Ñaantsi kenkithata-kotziriri Jesús Jeepatzii-toetani, kenkithata-kotziriri eejatzi Tajorentsi jempe ikantaa ipinkathari-wentantee. Omitsiryaa-yitanaka shirampari-paeni, eejatzi tsinani-paeni.*

¹³ Ari imatzitakawo Simón, ikemijanta-witanaa, omitsiryaaawitaka rirori. Kijokiro rowanakiri Felipe iñaakiri itajonka-wentan-tayitaki. Ari ipampoyaanakiri.

¹⁴ Ikanta Otyaantaa-rewopaeni jeekatsiri Aapatziyaweniki, ikema-kotakiri Oshitekii-toni-jatzi ikemijanta-yiteero iñaani Tajorentsi. Rootaki rotyaantan-takariri Pedro eejatzi Juan.

¹⁵ Ikanta rareete-yakani Oshitekii-toniki, ramana-kota-paakari kemijantziri-karipaeni, ojeeka-shiretan-teeyaari Ishire Tajorentsi.

¹⁶ Tema apatziro romitsiryaaatee-takiri rawentaa-naari Awinkatharite Jesús. Tekira ojeeka-shiretan-tyaari Ishire Tajorentsi.

¹⁷ Ikanta Pedro eejatzi Juan, roteya-patzii-totan-takari rako apaani-paeni. Aripaete ojeeka-shire-yitan-tanakari Ishire Tajorentsi rirori-paeni.

¹⁸ Iñaakiri Simón rantakiri Otyaantaa-rewopaeni, ikaatzi roteya-patzii-totan-takari rako, ojeeka-shiretan-tanakari Ishire Tajorentsi, ipinawitanakari rirori Otyaantaa-rewopaeni,

* 8:12 Waerontsi

¹⁹ ikantziri: “Irika koriki, pipena naaka pishintsinka, noshiyan-temiri eeroka, nojeeka-shireta-kaantyaariri Ishire tajorentsi nosheninka, noteya-patzii-totan-tyaari nako.”

²⁰ Ikantzi Pedro: “¡Ari pitsipateeyaari piyorikite pipeya-shiteeyaa! ¿Poshiya-kaatzi ari pamanantan-takyaawo piyorikite ipashitantari Tajorentsi?”

²¹ Eero pimatziro poshiya-kotanawo naaka, tema tee pitampatzika-shiretzi iñaakimi Tajorentsi.

²² Pipakahaero pikaariperotaki, pikowa-koteeri Tajorentsi, paminaw-ityaawo aririka ipeyakoteemiro okaatzi pikenkishire-witakari.

²³ Niyotakimi naaka, osheki pikija-shire-waetaka. Ari pikanta-piintatyaa pikaaripero-shire-waetzi.”

²⁴ Ari rakanaki Simón, ikantzi: “Pinkanta-kowenteena Tajorentsi eero awiji-motantana okaatzi pikanta-kinari.”

²⁵ Ikanta Pedro eejatzi Juan, ikaatakiro ikenkithata-kotakiri Tajorentsi. Awijanaki otsipaki nampitsi okaatzi jeekatsiri Oshitekii-toniki, ikamantan-takiro Kameethari Ñaantsi. Ipiyeeyaani Aapatziyaweniki.

Felipe eejatzi Cheenkawooni-jatzi

²⁶ Ikanta Ronampiri Tajorentsi, iñaanatakiri Felipe, ikantziri: “Piyaate pikinanaki kirinkanta, pipampi-thatero awotsi poñaachari Aapatziyaweniki roojatzi nampitsiki Shintsi-weniki.” Tema iroka awotsi rootaki kinachari ochempi-mashiki.

²⁷ Ari riyaaanaki Felipe. Okanta niyanki awotsi, itonkiyotakari Cheenkawooni-jatzi. Riiperori irika. Riitaki kempoyeeri koriki inampiki opinkathari-wentantzi tsinani iitachari Candace. Ipoñahaa-tyaawo rirori Aapatziyaweniki ipinkathatzi Tajorentsi.†

²⁸ Ipiyaatyaa rirori inampiki, ijeekan-takawo ishiyako-mento, iñaanatziro rojankinari Kamantan-tanirini Isaías.

²⁹ Ari oñaana-shireta-nakiri Ishire Tajorentsi Felipe, okantziri: “Piyaate, pokaakityaari shiya-koteen-chari.”

³⁰ Ikanta riyaaanaki Felipe, ikematziiri Cheenkawooni-jatzi iñaanatziro rojankinarini Isaías. Ari rojampitziri, ikantziri: “¿Pikemathatakiro piñaanatziri?”

³¹ Ikantzi Cheenkawooni-jatzi: “¿Jempema okinika nokemathatero tekatsi yoteenawoni? Pipoki, pitsipatena.”

³² Iroka Jankina-rentsi iñaanatziri okantzi: Roshia-kaetakari rahaetziri ipireetari rowamahaeteri.

Maeritatsi rirori, tee ikaemawaetzi, Roshiyakari ipireetari itotee-tziro iwitzi.‡

³³ Itsinapashiretakaetakiri kaari kyaaripero okaatzi ikantakoe-witakariri

Riima isheninkapaeni, ¿kantachama riyoteeteri jempe ikantawaeteeyani? Tema rashiryahae-takari ijeekawita-paenta jaka kepatsiki.

³⁴ Ikanta riiperori Cheenkawooni-jatzi, rojampita-nakiri Felipe, ikantziri: “Pikantena. ¿Iitaka ikenkithata-kotziri Kamantan-taniri? ¿Riitakima kenkithata-kotacha? ¿Itsipama ikenkithata-kotziri?”

† 8:27 Riiperori irika = Raakithoetziri irika. Tema rootaki rametee-yarini paerani ikaatzi jeeka-wankotziriri pinkathari, raakithoe-tziri, eero rowakaan-tanta ipankoki pinkathari.

‡ 8:32 ipireetari = owisha = oveja

35 Ari retanakawo Felipe ikenkithata-kaanakiri rojankinari Isaías, ikenkithata-kaanakiri Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Jesús.

36 Ikini-mota-paakiro nijaa, ikantzi Cheenkawooni-jatzi: “Iroka nijaa. ¿Eeroma omata nomitsiryaatyaa naaka?”

37 Ikantzi Felipe: “Kyaaripero-rika pikemijantanee, aritaki omatakyaa.” Ikantzi Cheenkawooni-jatzi: “Nokemijantzi, riitaki Jesús Jeepatzii-toetani, Itomi Tajorentsi.”

38 Ari raatzinka-kaanta-paakiro ishiyako-mento Cheenkawooni-jatzi. Ayiitanaki apitekiro, jatanaki nijaaki. Ari romitshiryaatakari.

39 Ikanta itonkaanee nijaakira, aaneeri Felipe Ishire Tajorentsi. Tee iñaaneeri riiperori Cheenkawooni-jatzi jempe ikinanee Felipe. Roo kan-teencha irika atziri osheki ikimo-shiretanaki, jatee.

40 Riima Felipe, iñaashitakawo ijeekapae Azoto-ki. Ikanta rawijaki otsipaki nampitsi ikamantan-tayitakiro Kameethari Ñaantsi, roojatzi rareetan-taari Cesarea-ki.

9

Owakira-shiretee Saulo (Hch. 22.6-16; 26.12-18)

1 Ikanta Saulo, tee ipakayiro rajarii-matari rompojiri kemijanta-nereri Awinkatharite. Rootaki riyaaata-shitan-takariri Ompera-tajorentsi-pero-taarewo,

2 ikantakiri: “Pojankinateniri Ompera-tajorentsi-taarewo jeekatsiri Ontyaamaeriniki, pikanteri: ‘Pishineteri Saulo raayiteri tsipatanaariri iiteetziri “Awotsi.” Ikyayite ipiyota-piinteeta, roojoyiteri shirampari eejatzi tsinani, ramakiri jaka Aapatziyaweniki.’ ”

3 Ikanta rareetzi-mataka Saulo Ontyaamaeriniki, ari romapokakiri morekaneen-tsiri jenokinta, roorentapaakiri ikatziyaakaha.

4 Tyaanaki Saulo. Ikematzi ñaawaeta-neentsiri inkitekinta, ikanteetzi: “¡Saulo! ¡Saulo! ¿Iitaka pikoshekan-tanari?”

5 Rakanaki Saulo, ikantzi: “¡Pinkathari! ¿Jempema piitaka eeroka?” Ari ikantee-tziri: “Naakataki Jesús pikoshekani. Eeroka owajankitaa-waetacha, oshiyawakawo pipatzityaawomi thoyempi-thowari.”

6 Tema ompetawaetanaka Saulo ithaawan-tanakari, ikantanaki: “¡Pinkathari! Iitaka pikoyiri nanteeri naaka.” Ikantzi Awinkatharite: “Pikatziyee, piyaate nampitsiki. Ari ikamantee-temirori oetarika panteri.”

7 Osheki ithaawanaki ikaatzi oyaatakiriri Saulo, tema ikemakiro ñaantsi, tee iñiimae-tyaari ñaawaeteen-tsiri.

8 Ari ikatziya-witanaa Saulo. Ikoyi rokiryaa-neemi, tee omata rami-nanee. Rootaki rakathatan-tanakariri itsipayitakari, raanakiri Ontyaamaeriniki.

9 Ari ijeekaki janta okaatzi mawa kitejeri, tee omata raminee, tee rowaeyaa, tee imiritee.

10 Ari ijeekiri Ontyaamaeriniki apaani kemijantzinkari iita Ananías. Riitaki iñaanatakiri Awinkatharite imishiwaeroki, ikantziri: “¡Ananías!” Ikantzi rirori: “¡Iita Pinkathari! Jaka nojeeki.”

11 Ikantziri: “Piyaate awotsiki iiteetziri ‘Tampatzikari.’ Ari ojeeki ipanko iitachari Judas, ari pojampita-kowenter iitachari Saulo, riitaki poñaachari nampitsiki Tarso. Ari ijeekiri rirori janta ramana.

12 Nomishimpyaakiri rirori. Iñaakimi pikyaa-shita-paakiri, poteya-patziito-tanta-paakari pako, roojatzi rokiryaaan-tanaari aminee kameetha.”

13 Ikanta ikemaki Ananías, ikantanaki rirori: “¡Pinkathari! Osheki nokema-kotziri irika atziri, tema osheki okowaenkataki okaatzi rantay-itakiri Aapatziyaweniki, rowajankitaa-yitakiri kemijanta-neemiri.*

14 Rootaki ipokantari jaka, rotyaanta-tziiri Ompera-tajorentsi-perotaa-rewo raayiteri ikaatzi awentaa-neemiri.”†

15 Ikantzi Pinkathari: “¡Piyaate Ananías! Tema irika atziri riitaki niyoshiitakiri naaka ikenkithata-koteena maawoeni nampitsiki. Ikenkithata-kaeri Israel-paeni isheninkatari rirori, ikenkithata-kahaeri eejatzi itsipa-jatzi atziri kaari isheninkata, eejatzi inkimitakiri iwinkatharite-paeni.

16 Aritaki nokanta-kaakyaawo naaka ikemaatsi-wenteena rirori.”

17 Ikanta riyaaatanaki Ananías, kyaapaaki pankotsiki jempe ijeekaki Saulo. Ari roteya-patzii-totan-takari rako. Ikantziri: “¡Noyemijantzinkarité Saulo! Rotyaantakina Awinkatharite Jesús, oñaahakimiri awotsiki jempe pikinapaaki. Nopokatzi nokiryaa-kahaemi, ojeeka-shiretan-teemini Ishire Tajorentsi.”

18 Ari oparyanaki rokiki oshiyawitariri shima-pentaki, aminanee kameetha Saulo. Katziyanaka, jataki romitsiryaaeteeri.

19 Ikanta rowawaetanaa, roojatzi ishintsitan-taari kameetha. Eepichokiini ijeeki-mota-paentziri kemijantzinkari-paeni Ontyaamaeriniki.

Ikenkithatzi Saulo Ontyaamaeriniki

20 Ari retanakawo Saulo ikenkithatanaki ipiyota-piintaha Judá-paeni, ikantzi: “Riitaki Itomi Tajorentsi iitachari Jesús.”‡

21 Tema ipampoyeeyanakirini ikaatzi kemakiriri, ikanta-wakaeyani: “¿Kaarima irika kijaneentziriri Aapatziyaweniki ikaatzi awentaa-nariri Jesús? ¿Tema riitaki pokaentsiri jaka rayiri kemijantzinkari janta Ompera-tajorentsi-pero-taarewoki?”

22 Eekiro ishintsitanakitzi Saulo ikenkithatanaki rirori tekatsi ithaawantyyaa. Tekatsi ikante Judá-paeni nampitawori Ontyaamaeriniki ikemiri Saulo ikantzi: “Irika Jesús riitaki Jeepatzii-toetani.”

Ishiyantaari Saulo

23 Okanta imaakotanaki osheki kitejeri, ikanta-wakae-yakani Judá-paeni: “Jame ompojiri Saulo.”

24 Ari riyotzimaetaka Saulo ikowaetatzii rowamahaeteri. Tema kitejeri eejatzi tsireniriki royaawenteetari Saulo okiishitapaaha awotsi rowamahaeteri.

25 Ikanta kemijantzinkari-paeni, rotetakiri antawoki kantziri, rowayiita-kotakiri tsireni-paete jakakiroki itantotee-tzirowa nampitsi. Ari ishiyaari Saulo.

Areetaa Saulo Aapatziyaweniki

26 Ikanta rareetaa Saulo Aapatziyaweniki, ikowawitaka itsipata-paeyarimi riyotaani Awinkatharite. Roo kanteencha maawoeni kemijantzinkari ithaawan-takari, roshiya-kaatzi tee ikemijanta-perotee rirori.

* 9:13 kemijanta-neemiri = pitajorentsita-kaani † 9:14 Waerontsi ‡ 9:20 Jesús = Jeepatzii-toetani = Cristo

27 Ikanta Bernabé, raapatziya-nakari Saulo, jataki roñaahan-teeri ipiyotaha Otyaantaa-rewopaeni. Ikantapaakiri: “Irika Saulo iñahaeri Awinkatharite awotsiki jatachari Ontyaamaeriniki, ikenkitha-waeta-kaakiri. Tema janta nampitsiki Ontyaamaeriniki retanakawo Saulo ikenkithata-kota-neeri Jesús. Tekatsi ithaawan-tanakyaa.”

28 Rootaki ijeekan-tapaari Saulo Aapatziyaweniki, inimowaetziri ranashi-waetapaa nampitsiki itsipayita-paari Otyaantaa-rewopaeni.

29 Ikenkithata-kota-paeri Jesús Awinkatharite, tekatsi ithaawanytaa. Tema ikenkithata-kaayiteeri Judá-paeni ñaawaetzirori iñaani wirakocha. Roo kanteencha ikowaeyakini rirori rowamayiri. §

30 Ikanta riyotee-yakini kemijantzin-karipaeni, raanakiri Saulo nampitsiki Cesarea-ki. Rotyaanteeri inampiki Tarso.

31 Ikanta kemijantzin-karipaeni, nampiyitawori iipatsiteki Judá-paeni, Tepoweniki eejatzi Oshitekii-toniki, kameetha ijeekayitane, eekiro rowetsika-shire-pero-tanakityaa, ipinkathataneeri Awinkatharite. Eekiro riyata-nakitzii isheki-perotanaki, okantakaakawo Ishire Tajorentsi.

Retsiyata-kota-kaeteeri Eneas

32 Ikanta riyayitaki Pedro rareetan-tayita nampitsiki-paeni, areetaka Tzimaani-weniki jempe inampiyitawo kemijantzinkari.*

33 Ari iñaapaa-kiri iitachari Eneas, kijopookiri rirori, kaata-kotaki 8 ojarentsi romaryaa-ka.

34 Iñaanata-paakiri, ikantziri: “¡Eneas, retsiyata-kota-kahaemi Jesús Jeepatzii-toetani. Pikatziyee, paanero pomaryaa-mento!” Ari ikatziyanakari Eneas.

35 Ikaatzi nampitawori Tzimaani-weniki eejatzi Owaapathaarini, iñaayiteeri ikatziyanaa Eneas, rootaki ikemijan-tantanakariri Awinkatharite.

Añaantaari Dorcas

36 Okanta nampitsiki Owaneenkaarini, eenitatsi apaani kemijantzinkawo oeta Tabita, iñaaniki wirakocha ikantee-tziro “Dorcas.” Iroka tsinani osheki oneshironkatanta-piintzi.

37 Okanta apaani kitejeri, mantsiyataki Dorcas, kamaki. Rahaetakiro, ikaawoahitee-takiro, romaryahaeta-paentziro jenokinta opankoki.

38 Okanta janta Owaneenkaarini tee inteena-perotzi ojeeki nampitsi Tzimaani-weniki jempe rareetaka Pedro. Ikanta ikemaeyakini kemijantzinkari ari ijeekiri Pedro janta, rotyaantaki apite atziri ikamantakiteri, ikanteri: “Pipokanaki intsipaete Owaneenkaarini.”

39 Jatanaki Pedro. Ikanta rareeta-paaka janta, rahaeta-nakiri jenoki jempe romaryahae-takiro kaminkawo. Inkita-paakiro maawoeni kinankawo, irahaeya-paakani, oñaahayita-paakiro kithaarentsi oshirika-yitziri Dorcas.

40 Romishitowakiro Pedro maawoeni tsinani-paeni, rotziwerowanaka, amananaka. Ipithoka-shitawo kaminkawo, ikantzi: “¡Tabita, pipiriintee!” Okiryaanee roori, aminanakiri Pedro, ijeekakira.

41 Rakatha-wakotakiro roori, ipiriintakiro. Ikaemayitakiro kinankawo-paeni eejatzi ikaatzi kemijantanaatsiri, iñaayiteero añaahae.

§ 9:29 36 iñaani wirakocha = grieho * 9:32 kemijantzinkari = itajorentsita-kaeteeri

⁴² Ikanta ikemakoe-takiro nampitsiki Owaneenkaariniki, osheki kemijanta-nakiriri Pinkathari.

⁴³ Osheki kitejeri ijeekawaetanaki Pedro Owaneenkaariniki, ijeeki-motziri iitachari Simón, Mashitsi-pakori.

10

Pedro eejatzi Cornelio

¹ Eenitatsi Cesarea-ki apaani atziri iitachari Cornelio, riitaki reewarite rowayirite wirakocha iiteetziri “Italia-jatzi.”

² Irika atziri ipinkathatziri Tajorentsi eejatzi ikemitari isheninkapaeni. Ipapiintziri ashironkaenkari osheki iyorikite okantawitaka tee isheninkatari. Osheki ramana-piintakari Tajorentsi.

³ Okanta apaani kitejeri, tema shaawiityaaki, ari romapoka-kiri Ronampiri Tajorentsi ikyaa-shita-paakiri jempe ijeekaki, iñaawakiri koñaatziro, ikantapaakiri: “¡Cornelio!”*

⁴ Ari ipampoyaanakiri Cornelio, ithaawan-kakiini rojampitakiri, ikantziri: “¡Pinkathari! ¿Iitaka pikowa-kotanari?” Ikantzi Ronampiri Tajorentsi: “Ikemakimiro Tajorentsi pamanani, iñaakimi pineshironkatanta-piintaki.

⁵ Potyaante pomperatani nampitsiki Owaneenkaariniki ramantakyaariri Simón, iiteetziri eejatzi Pedro.

⁶ Riitaki mayimotziriri itsipa Simón, mashitsi-pakori, jeekacheraatzirori inkaari. Riitaki kamantemini oeta panteri.”†

⁷ Ikanta ipiyanaa Ronampiri Tajorentsi, ikaemaki Cornelio apite romperatani. Ikaemaki apaani owayiri rameentani irika, ipinkathatziri rirori Tajorentsi.

⁸ Ikamantakiri okaatzi ikantakiriri Ronampiri Tajorentsi. Rotyaantakiri Owaneenkaariniki.

⁹ Okanta okitejeta-manee, tampatzikataki ooryaa, areetzi-mateeyakani Owaneenkaariniki. Ari rateetanaki Pedro ramana jenoki okaapankatapaakinta pankotsi.

¹⁰ Ikema-minthatakiri itashe, ikowaki royaa, tema owakira ronkotsiteetzi royaari, ari iñaashire-waetakari.

¹¹ Iñaakiro ashitaryaanaka inkite, rowayiitee-takiro oshiyawitawori antawo maathaantsi-mawo, othatoyitaka opatzi-mawoki.

¹² Eenitatsi osheki inashiyita-chari tsimeripaeni maathantsi-mawoki. Eenitzi-tacha eejatzi ikaatzi anayita-tsiri kepatsiki, eejatzi shiwankipaeni.

¹³ Ikematzii ñaanata-nakiriri, ikantziri: “Pedro, powamayiri irika-paeni, poyaaari.”

¹⁴ Ari ikantzi Pedro: “Eero Pinkathari. Tee nowapiintari naaka irika-paeni ipinkae-tziri.”

¹⁵ Rapiitee-tanakiri Pedro ikantee-tziri: “Ikaatzi noetenteeri naaka, eero piitashi-waetari eeroka ‘Iwinkaetani.’”

¹⁶ Mawa apiitaka roñaahae-takiri. Ari roepiyee-taneero jenokinta maathantsi-mawo.

¹⁷ Antawo okantzimo-shireta-nakari Pedro, ikenkishiryaa-waeta oeta oshiyakaa-wenta-chari okaatzi iñaakiri. Ari rareetee-yapaakani rotyaantani Cornelio, rojampi-kowenta-paakiro ipanko Simón.

* **10:3** shaawiityaaki = Ooryaa 9 † **10:6** Otsipayita ñaantsi-paeni

18 Ikantee-yapaakini: “¿Ari imayi jaka Simón, iiteetziri Pedro?”

19 Ikenkishiryaako-mintheetawo Pedro okaatzi iñaakiri, ari oñaana-shireta-nakiri Ishire Tajorentsi, okantziri: “Aretapaaka mawa atziri amina-minatzimiri.

20 Payiite, pitsipatyaari. Eero pikijo-shireta-waetzi, tema naakataki otyaantziri.”

21 Roojatzi rayiitanta-paaka Pedro, ikantapaakiri atziri-paeni: “Naakataki pithotyaakotzi. ¿Iitaka pamina-minatan-tanari?”

22 Ikanteeyini rirori: “Ari nopoki rotyaantana Cornelio, reewari owayiri-paeni. Tampatzika-shireri rirori, ipinkathatziri Tajorentsi. Raakameethatani pisheninka-paeni Judá-paeni. Riitaki roñaahaka Ron-ampiri Tajorentsi, ikantakiri: ‘Pikaema-kaanteri Pedro ipoki pipankoki, ari pikemiri okaate ikamantemiri.’”

23 Ikantzi Pedro: “Pikyee pankotsiki, ari pimaanaki.” Okanta okitejeta-manee, jatanaki Pedro royaata-nakiri ikaatzi pokashita-kiriri. Royaaata-nakiri eejatzi kemijantzinkari poñaachari Owaneenkaariniki.

24 Tema maakotaki apaani kitejeri aretee-yakani Cesarea-ki. Oyaawentaka rirori Cornelio itsipayitakari isheninka-paeni, eejatzi raapatziyani-paeni ikaatzi ikaemayitakiri.

25 Ikanta rareeta-paaka Pedro pankotsiki, ishitowa-shita-nakiri Cornelio, rotziwerowa-shita-wakari, ipinkathata-wakirimi.

26 Roo kanteencha ikantzi Pedro: “Pikatziye Cornelio, atziri eejatzi naaka, ari noshiyimi eeroka.”

27 Ari ikenkitha-waeta-kaapaakiri, roojatzi ikyaakaan-tanakariri ipankoki, iñaapaa-kitzii Pedro osheki atziri piyoteen-chari royaawentari.

28 Ikantzi Pedro: “Piyoteeyini eeroka naaka Judá-paeni, tee ishine-teetana notsipatemi eerokapaeni kaari nosheninkata, tee okameethatzi nokyaa-wankotemi. Roo kanteencha owakira riyotaakina Tajorentsi, tee okameethatzi nokanta-yitemi: ‘Nowinkani eeroka.’

29 Rootaki kaari noshenkaan-tanaka nopokanaki pikaema-kaantakina. Nimaeka nokoyi niyote oeta pikaema-kaantan-tanari.”

30 Ikantzi Cornelio: “Chapinki, maakotaki okaatzi 4 kitejeri, tema shaawiityaaki ikimitaka nimaeka. Nojeeki naaka nopankoki notzi-wentawo namana. Ari noñaaki apaani atziri oshipakiryaapaki iithaari.‡

31 Ikantapaakina: ‘Cornelio, ikemakimi Tajorentsi pamanari, riyotziro okaatzi pineshironkatantaki eeroka.

32 Potyaante jatatsini Owaneenkaariniki ramina-kiteri Simón, iiteetziri eejatzi Pedro. Riitaki mayimotziriri itsipa Simón, mashitsi-pakori nampitawori inkaare-cheraaki.’

33 Intsipaete notyaantaki jatatsini iñeemi, pimatakiro eeroka pipokanaki intsipaete. Irika nimaeka nokaatzi ipiyota-kaakina Tajorentsi. Anjatyaa pikantenawo okaatzi ikantakimiri Awinkatharite.”

34 Ari retanakawo Pedro ikantanakiri: “Ari niyotziri nimaeka omaperotatyaa Tajorentsi tee ramaakiiytziri atziri-paeni.

35 Raakameethatziri ikaatzi pinkathata-neeriri, tampatzika-shiretatsiri, okantawityaa jempe-rika inampiyityaawo, kaari nosheninkawita.

36 Tema rootaki ñaantsi riyotaa-kiriri Tajorentsi nosheninka-paeni Israel-paeni rotyaantakiri Jesús Jeepatzii-toetani, riitaki Tajorentsi

‡ 10:30 shaawiityaaki = ooryaa 9

kantakaawori nokenkithata-kotan-taariri Jesús. Riitaki pinkathari-wenteerini maawoeni, riitaki jeekakaa-yiteeni kameetha.

³⁷ Piyoteeyini eeroka okaatzi awijeen-tsiri iipatsiteki nosheninka-paeni Judá-paeni. Etanakawo Tepoweniki romitsiryaatan-takariri paerani Juan

³⁸ irika Jesús, Kashiyakaaweni-jatzi. Riitaki Tajorentsi pakiriri Itajorenka. Tema kijokiro royiri Tajorentsi irika Jesús, rootaki riyaatan-tanakari rirori ineshironkatan-tayitzi, retsiyata-kota-kaayitaki osheki raahashireyitziri peyari.

³⁹ Naaka-paeni ñaayita-kiriri okaatzi rantayitakiri Jesús janta Aapatziyaweniki eejatzi maawoeni iipatsiteki Judá-paeni. Noñaakiri eejatzi rowamahae-tanta-kariri, ikentakoe-takiri incha-kotakiki.

⁴⁰ Okanta mawatapaen-tsiri kitejeri rowañahaeri Tajorentsi, ikantakaakawo rirori noñaawaeri naaka-paeni.

⁴¹ Tee roñaaha-panaatyaari maawoeni atziri, apatziro naaka-paeni ikaatzi riyoshiitakiri paerani Tajorentsi kenkithata-koteerini. Tema añahae Jesús, notsipata-waari nowaeyani nirawaeteeyini eejatzi.

⁴² Riitaki otyaanta-kinari nokaman-tayiteeri maawoeni atziri, nokanteri: ‘Riitaki Jesús rowakiri Tajorentsi iyakowenteerini maawoeni añaaayita-tsiri, eejatzi ikaatzi kamayiteen-tsiri.’

⁴³ Riitaki irika Jesús ikenkithata-kotzi-takari paerani Kamantan-taniri-paeni, ikantaki: ‘Ikaate awentahae-yaarini, aritaki ipeyakoteeniri rantayi-witakawo kaari-perori.’”§

⁴⁴ Ikenkitha-mintheetzi Pedro, omapoka-shitaka ojeeka-shiretan-tapaakari Ishire Tajorentsi ikaatzi kemijanta-kiriri ikenkithatzi.

⁴⁵ Ari ipampoyeeyanakirini ikaatzi itsipatakari Pedro iñaakiro ojeeka-shiretan-tapaakari Ishire Tajorentsi kaari isheninkata, okimiwitakawo ijako-perotee-tatyee-nirimi,*

⁴⁶ ikematha-yitakiri iñaawae-yitanakiro otsipajato-tatsiri ñaantsi, rajahaa-wenta-nakari Tajorentsi.

⁴⁷ Ikantanakiri Pedro ikaateeyini: “¿Kantachama athañaa-pithatyaari romitsiryaatya irikapaeni atziri oshiyaneeri aakapaeni ojeeka-shiretan-tee Ishire Tajorentsi?”

⁴⁸ Ari rotyaantakiri romitsiryaateeteri irika-paeni okantakaawo rashiyitaari Jesús Jeepatzii-toetani. Tema osheki ikanta-witawaari ikaatzi ikenkithata-kaeri Pedro, ikantzi: “Eero piyaatzita, piyeeki-mowaeta-nakina.”

11

Ikamanta-paeriri Pedro kemijantzinkari-paeni Aapatziyaweniki

¹ Tema kemaki itsipa Otyaantaa-rewopaeni eejatzi itsipa noyemijantzinkaritepaeni nampitawori iipatsiteki Judá-paeni, ikanteetzi: “Ikemijanteero Iñaani Tajorentsi kaari asheninkayita.”

² Ikanta rareewitaa Pedro Aapatziyaweniki, osheki iñaanata-waeri Judá-paeni ikaatzi kemijanta-tsiri.*

³ Ikantawaeri: “¿Iitaka pareetan-tariri kaari asheninkata, pakiyoyitakiri?”†

§ 10:43 Waerontsi * 10:45 oyaatakiriri Pedro = Totameshitaaniri * 11:2 Judá-paeni = Totameshitaaniri † 11:3 kaari asheninkata = kaari totameshitaaniri

⁴ Ari retanakawo Pedro ikamantziri jempé okanta opoñaantari. Ikan-tanakiri:

⁵ “Okanta apaani kitejeri janta nampitsiki Owaneenkaarini nojeeki namana, ari noñaashiretakari. Noñaaki oshiyawitawori antawoete maathantsi-mawo, ithatotee-takiro opatzi-mawoki, okinapaakiro jenokinta rowayiitee-takiro roojatzi jempé nojeekaki naaka.

⁶ Ari namina-perota-nakiro, noñaaki osheki inashiyita-chari ipireetari, tsimeripaeni, ikaatzi anayita-tsiri kepatsiki, eejatzi shiwankiri-paeni.

⁷ Nokematzii ñaanata-kinari, ikantana: ‘Pedro, powamayiri irika-paeni, poyaari.’

⁸ Nokantzi naka: ‘Eero Pinkathari, tema tee namonkota-piintziri naaka irika-paeni ipinkaetanira irika.’

⁹ Ari rapiitee-tanakina, ikanteetana: ‘Ikaatzi noetenteeri naaka, eero piitashi-waetari eeroka ‘Ipinkaetani.’

¹⁰ Mawa apiitaka noñaakiri. Ari roenokae-teero jenokinta okaatzi noñaakiri.

¹¹ Roojatzi rareetan-tapaakari mawa atziri aminaminatanari, ipoñaakawo Cesarea-ki.

¹² Ari oñaana-shireta-nakina Ishire tajorentsi, ikantana: ‘Poyaata-nakiri irikapaeni, eero pikijo-shireta-waetanaki.’ Rootaki nomatakiri. Irika 6 noyemijantzinkarite notsipata-nakari. Riitaki notsipatakari nokyaa-wankotakiri apaani atziri kaari asheninkata.

¹³ Ikamanta-wakina, ikantana: ‘Chapinki, noñaaki Ronampiri Tajorentsi ikatziya-paaka nopankoki, ikantakina: “Potyaante jatatsini nampitsiki Owaneenkaarini riitaki amirini Simón, iiteetziri eejatzi Pedro.

¹⁴ Riitaki kamante-mironi jempé pikantyya pawijakotan-teeyaari, pitsipatee-yaari ikaatzi pisheninka-paeni eeroka.”’

¹⁵ Ikanta nokenkitha-waeta-kaapaakiri, ari omapoka-shitakari ojeeka-shiretan-tapaakari Ishire Tajorentsi rirori-paeni, roowaetaki ojeeka-shiretan-takae paerani aakapaeni.

¹⁶ Ari nokenkishiryaa-nakiro ikantakiri paerani Awinkatharite: ‘Imaperotatya Juan romitsiryaaatantawo nijaa, roo kanteencha ari piñaayitakiro eerokapaeni ojeeka-shiretan-teemi Ishire Tajorentsi kimiwitaka romitsiryaaatan-teete-mirimi.’

¹⁷ Tema riitaki Tajorentsi neshironkata-kiriri eejatzi rirori-paeni ikimitakae aakapaeni akemijanteeri Pinkathari Jesús Jeepatzii-toetani. ¿Iitaka nokowan-tyaari naaka nokoshekyyaari Tajorentsi?”

¹⁸ Ikanta ikemaeyakini noyemijantzinkaritepaeni nampitawori Aapatziyaweniki, tekatsi ikantee-yanakini. Rajahaa-wenta-nakari Tajorentsi, ikanteeyini: “¡Ariwé! ¡Ineshironkateeri Tajorentsi kaari asheninkata! ¡Matacha ipakahaeero rirori rantayitziro kaari-perori, raña-a-shire-yiteeta rirori!”

Kemijantaa-tsiri Antioquía-ki

¹⁹ Tema rowamahae-takiri Esteban, ari reteeta-nakawo ikoshekaetari kemijantzinkaripaeni. Rootaki ishiyan-tanakari apaani-paeni kemijantzinkari janta Fenicia-ki, Chipre-ki eejatzi Antioquía-ki. Apatziro ikenkithata-kaeri ikaatzi isheninkata-wakaa Judá-paeni jempé okantakota Kameethari Ñaantsi. Tee ikoyi ikenkithata-kaeri kaari isheninkata.

²⁰ Roo kanteencha ari rareetee-yakani Antioquía-ki kemijantzinkari-paeni poñaachari Chipre-ki eejatzi Cirene-ki. Ikenkithata-kaapaakiri kaari isheninkata, ikamantakiri Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Jesús, Awinkatharite.

²¹ Okantakaakari ishintsinka Awinkatharite irika-paeni, ipakaa-kaakiri itsipa-jatzi atziri rametashi-yitakari. Osheki kemijanta-nakiriri Awinkatharite.

²² Kemaeyakini kemijantzín-karipaeni Aapatziyaweniki okaatzi awi-jatsiri Antioquía-ki, rotyaantakiri Bernabé ñaakiteri.

²³ Ikanta rareetaka Bernabé, ñaapaakiri ikaatzi ineshironkateeri Tajorentsi, antawoete ikimo-shireta-paaki. Ikaminaa-paakiri maa-woeni roejokiro-shiretan-tyaariri Awinkatharite.

²⁴ Tema neshironkatan-taniri rirori Bernabé, rawentaa-shiretari Awinkatharite, ojeeka-shiretantari Ishire tajorentsi. Rootaki isheni-perotan-tanakari kemijanta-neeriri Awinkatharite.

²⁵ Ikanta rawijanaki Bernabé, jataki Tarso-ki ñeeri Saulo.

²⁶ Ñaapaeri Saulo janta, ramaeri Antioquía-ki. Ari ijeekimo-waetakiri iyemijanta-kaani-paeni apaani ojarentsi, riyotaa-yitaki osheki atziri. Ari etanakawo Antioquía-ki iitayiitziri kemijantzinkari-paeni “Jeepatziito-weri.”

²⁷ Okanta apaani kitejiri, areetee-yakani Antioquía-ki Kamantan-taniri-paeni ipoñaakawo Aapatziyaweniki.

²⁸ Ikanta apaani Kamantan-taniri iitachari Agabo, ikatziyanaka ipiy-oteeyanira, ikantanaki: “Ari ñaahaetaki antawoete tashetsi maawoeni nampitsiki.” Tema Ishire tajorentsi ñaana-shireta-kiriri riyotan-takawori. Rootaki ñeetakiri ipinkathari-wentantari Claudio.

²⁹ Rootaki ikenkishiryaaanakari Antioquía-jatzi ineshironkateri noyemijantzinkaritepaeni jeekatsiri iipatsiteki Judá-paeni rotyaanteniri okaatzi ikowakaeriri apaani-paeni.

³⁰ Rootaki ranteeya-kirini, ikowakaetakiri Bernabé eejatzi Saulo ritaki aminakaan-teroni. Rotyaanta-kiniri antaripero-paeni janta in-ampiiteki Judá-paeni.

12

Rowamahae-takiri Jacobo, romonkyahaetakiri Pedro

¹ Ikanta pinkathari Herodes ipatzima-minthatakiri kemijantzinkari-paeni.

² Ikantakaantaki ithatyahaeteri Jacobo, rirentzi Juan.

³ Ikanta ñaakiro Herodes kameetha inimotakiri Judá-paeni, raakaan-takiri Pedro. Ari awijayitakiri iroka-paeni roemoshirenkae-tziro rowanta-piintee-tawori ratanteetari kaari rowaeteetzi shineya-kaeroni.

⁴ Ikanta romonkyaa-kaantakiri Pedro, rowaki ikaatzi 16 owayiri aminakowenterini. Ikenkishiryaa-witaka Herodes roñaahanteri atziri-paeni othonkakyaa-rika roemoshirenkaetawo kitejeri Anonkoryaantsi.*

⁵ Ijeeka-mintheetzi Pedro jempe romonkyahaetakiri, roetziñaarikotakawo kemijantzinkari-paeni ramanakotari Pedro ineshironkateeri Tajorentsi.

Romishitowae-teeri Pedro

* 12:4 16 owayiri-paeni = ikaatzi 4 owayiri itsipa-yitakari ipiyotakiri

⁶ Okanta omonkaatzi-mata-paaka raantyaariri Herodes irika Pedro roñaateri atziri-paeni. Ikanta imayira Pedro tsireniriki rojatekakiri apite owayiri, rojotee-tantakari apite eshirotha. Jeekaeya-tsini itsipa owayiri ikyaa-piinteetzi raminakowentziri.

⁷ Ari romapokaka ipokaki Ronampiri Awinkatharite, ikoñeetyakotapaakiri. Rotzinka-merikita-paakiri Pedro, rowakiryaaakiri, ikantziri: “¡Pitzinee!” Tema oparya-shiwaetanaka eshirotha rojotee-tanta-kariri rakoki.

⁸ Rapiitakiri ronampiri Tajorentsi, ikantziri: “Powatha-kityaa, pikyaan-tyaari poyiri piütziki.” Imatakiro ikantee-takiriri Pedro. Eekiro ikantatzii ronampiri Tajorentsi: “Piwewiryaa-kotyaa, jame aate.”

⁹ Shitowanaki Pedro royaata-nakiri Ronampiri Tajorentsi, tee riyotzi kyaari-pero-rika okaatzi iñiiri, tema kimiwitaka iñaashireta-tyeeyaami.

¹⁰ Ikanta rawijanakiri apaani aminako-wentziriri, rawijanakiri itsipa. Rareeta-paakawo eshirota-tsiri ashitakowontsi, ashitaryaa-shiwaetanaka. Shitowae-yanakini. Ikanta ranashitee-yanakani, roo itaponeen-tanaka, ari rookaneeri ronampiri Tajorentsi, apaniroeni ranashitanaa.

¹¹ Ari ikenkishiryaa-nakari Pedro, ikantanaki: “Ari niyotziri omaperota-tziiri Tajorentsi rotyaantakiri Ronampiri rookakaa-wentaana ikoshekinami Herodes, eejatzi Judá-paeni.”

¹² Jatanaki Pedro opankoki María, riniro Juan, iiteetzi eejatzi Marcos, ari ipiyoteeyani kemijantzinkari-paeni ramaneeyani.

¹³ Areetapaaka Pedro ikyaa-piinteetzira, kaemapaaki. Okanta apaani ewankawo iitachari Rode, jatanaki aminiri iitarika kaematsiri.

¹⁴ Ari iyowaanteta-waeri Pedro, antawo okimo-shiretanaki, tee ashitaryaa-nakiniri ikyaanta-paakyaari, apatziro opiyanaka inthomoeki okamanta-paaki, okantzi: “Pedro kaematsiri.”

¹⁵ Ikantee-tziro ewankawo: “¡Tee pishinki-wenta!” Roo kanteencha eekiro oshintsitatzii ewankawo, okantzi: “Omaperotatyaa.” Ikanteeyini rirori: “Aamashitya Ronampiri Tajorentsi, kaari Pedro.”

¹⁶ Eekiro ishintsitatzii Pedro ikaemi. Ikanta rashitaryahae-takiniri, iñaatziiri Pedro, ari ipampoyeeyanakirini.

¹⁷ Ari rowaanka-nakiro rako Pedro imaeritan-teetyaari. Ikenkithata-kota-nakiro jempe ikanta Tajorentsi romishitowan-taariri. Eekiro ikantana-kitzii Pedro: “Pikamanteri Jacobo eejatzi itsipa noyemijantzinkaritepaeni.” Roojatzi ishitowantanaa, jatanaki otsipaki nampitsi.

¹⁸ Okanta okitejeta-manaki, osheki okantzi-motee-yakarini aminakowenta-witariri, tema tee riyotee-yini jempe ikinaki Pedro.

¹⁹ Ikantakaantaki Herodes raminamineeteeri, roo kanteencha tee iñetee-ri. Rootaki rookoetan-tanakiriri aminakowenta-witariri, rotyaantaki owamayirini. Ikanta paata, shitowae Herodes inampiiteki Judá-paeni, jataki inampita-paentyaawo Cesarea-ki.

Ikamantakari Herodes

²⁰ Ari ikantana-kityaa Herodes ikoshekari nampitawori Mapiniki eejatzi Shimaaki. Rootaki riyaaatee-yanta-karini iñeeri Blasto, inampina Herodes, ikoyi raapatziyaari, tema ari riyomparita-piinteeyani. Ikanta irika Blasto ikowakaakiri Herodes raakameethata-wakiri.

²¹ Monkaata-paaka kitejeri ikaemakaan-takiri Herodes ikenkitha-waeta-kaeri. Ikyaanata-nakawo owaneenkawo iithaari ikenkitha-waetanta-piintari, jeeka-paaki ijeeka-mentoki ipiyotee-yakani, ikenkitha-waetanaki.

²² Ari ikaema-kotziri atziri-paeni, ikantzi: “¡Irinta ñaawaeteen-tsiri, Tajorentsira, kaari atziri!”

²³ Tee imateeyaa Herodes roshiya-kaantee-takari Tajorentsi, ithaamentee-takari. Rootaki omapoka-shitan-tanakari romantsiyaakiri Ronampiri Tajorentsi, kiyowaetanaki, kamaki.

²⁴ Roo kanteencha, eekiro iyaata-kota-nakitzi ñaani Tajorentsi, eekiro isheki-perota-nakitzi kemijantzín-karipaeni.

²⁵ Ikanta Bernabé eejatzi Saulo imonkaatakiro rotyaantan-teeta-kariri Aapatziyaweniki, piyeeyaani Antioquía-ki, ari itsipataari Juan iiteetziri eejatzi Marcos.

13

Retanakawo ikenkithata-kaantzi Bernabé eejatzi Saulo

¹ Eenitatsi kamantan-taniri-paeni janta Antioquía-ki jempe ipiyota-piinteeyani kemijantzínkari-paeni, eenitatsi eejatzi yotaantaniri-paeni. Irika ikaateeyini: Bernabé, Simón iiteetziri eejatzi Cheenkari, Lucio Cirene-jatzi, Maneén itsipa-minthatani paerani Herodes eeniro imaenarita-paaki, eejatzi Saulo.*

² Okanta ipiyowentee-yarini Awinkatharite, itziwentee-yarini, oñaana-shiretakiri Ishire Tajorentsi, ikantakiri: “Piyoyeenari Bernabé eejatzi Saulo, riitaki nokowakaakiri nantawaeta-kaeri.”

³ Ikanta ipakaanakiro ramaneeyani eejatzi itziwenteeyani, roteyapatzii-toyitan-takari rako irika-paeni, rotyaantee-yakirini.

Ikenkithateeyini Otyaantaa-rewopaeni Chipre-ki

⁴ Ikanta otyaantani Ishire tajorentsi, jateeya-nakini Seleucia-ki, ari rotetee-yanakani riyaaero Chipre-ki.

⁵ Aatakotee-yapaakini Salamina-ki. Retapaakawo ikenkithata-paakiro ñaani Tajorentsi jempe ipiyota-piinteeyani Judá-paeni. Arira riyaatzi-tanakari eejatzi Juan ramitako-yiteri.

⁶ Ikanta raathaki-ryaanakiro enta-thakitzi othampishi, aretee-yakani nampitsiki Pafos. Ari ñaapaakiri iitachari Barjesús, riitaki sheripiyari Judá-paeni, thaeri irika kamantan-taniri.

⁷ Irika sheripiyari raapatziyani pinkathari Sergio Paulo. Yotaniri irika pinkathari. Ikaemakaan-takiri Bernabé eejatzi Saulo, tema ikowaperotatzii ikemiro ñaani Tajorentsi.

⁸ Roo kanteencha irika sheripiyari Barjesús iitachari eejatzi ñaaniki wirakocha Elimas, osheki rotzika-tzikatakiri pinkathari eero ikemijantantawo ñaani Tajorentsi.

⁹ Ikanta Saulo, iiteetziri eejatzi Pablo, okantakaa-nakari Ishire tajorentsi, raminanakiri sheripiyari,

¹⁰ ikantanakiri: “¡Thaeri! ¡Kaari-perori! Itomi kamaari eeroka. Pimantakiro kameethari. ¿Eeroma pipakahaero potzika-tzika-yitziro okaatzi tampatzikatzi-motziriri Nowinkatharite?”

* 13:1 Herodes = pinkatha-ritatsiri paerani Tepoweniki

11 Nimaeka rowajankiteemi Tajorentsi, ari pikamampowaakitaki, eero paminawaetee.” Apathakiraanaka, tee ikowichaatanee. Ikowa-kowawitana-ka akathateerini.

12 Ikanta iñaakiro pinkathari awiji-mota-kiriri sheripiyari, ari ipampoyaanakiri rirori ikemiro ikamantan-teetziro jempe ikanta-kota Awinkatharite Jesús, ikemijanta-perotanaki rirori.

Areetaka Pablo eejatzi Bernabé Antioquía-ki jeekatsiri janta Pisidia-ki

13 Ikanta rawijanee Pablo nampitsiki Pafos itsipayitakari ikaateeyini, otetanaka riyaaatero Perge-ki jeekatsiri janta Panfilia-ki. Riima Juan, tee royaata-neeri, piyanaka rirori Aapatziyaweniki.

14 Ikanta Pablo eejatzi itsipa-paeni eekiro ranashitee-yatzaani roojatzi rareetan-teeya-karini Antioquía-ki janta Pisidia-ki. Okanta kitejeri imakoryaan-teetari, ikyahae-yakini ipiyota-piinta Judá-paeni, jeekaeya-paakini.

15 Ikanta ithonkae-takiro iñaanee-tziro rojankinari Kamantan-taniri-paeni eejatzi Ikantakaan-teetani, ikantaki jewatakaan-tatsiri ipiyota-piinteeta: “¡Noyemijantzinkaritepaeni! ¿Eenitatsima pikanteri eeroka-paeni ithaamentan-tyaari asheninka-paeni?”

16 Ari ikatziyanaka Pablo, itzinaa-wakotanaka imaeritan-teetyaari, ikantanaki: “¡Pikemi nosheninka! ¡Israel-paeni! ¡ikaatzi pinkathateeriri Tajorentsi!

17 Riitakira Tajorentsi yoyaa-kiriri paerani owaejatziteni, Israel-paeni. Ishinetakiri ijeekan-tawitakari Apitantoniki. Osheki rompera-waeteetakariki janta, roo kanteencha Tajorentsi roñaahan-takiro itajorenka, rookakaa-wenteeri.

18 Ojamani ikina-kina-waetaki ochempi-mashiki okaatzi 40 ojarentsi. Roo kanteencha ineshironkata-piintakiri Tajorentsi janta.

19 Okanta paata, ithonkakiri Tajorentsi ikaatzi 7 sheninkata-wakaachari janta Owinteniki. Rootaki rashita-kahaariri owaejatziteni iroka kepatsi.

20 Tema okaatzi nokenkithata-kimiri awijaki okaatzi 450 ojarentsi ojamanitaki. Ari rotyaantakiri Tajorentsi jewayiteerini owaejatziteni. Eekiro riyaaata-kaatziro Tajorentsi rotyaantakiki jewari-paeni roojatzi riweyaanta-paakawori Kamantan-tanirini Samuel.

21 Roo kanteencha ikowa-kotee-yakirini Tajorentsi itzimi iwinkatharipero-tetyaari. Rootakiki ikowakan-takariki Tajorentsi asheninkani Saúl, itomi Cis, isheninka Benjamín-paeni. Riitakiki pinkathari-wenta-kiririki okaatzi 40 ojarentsi.

22 Ikanta paata Tajorentsi rowinkatharyahaeri Saúl, ipoyaataari ipinkatharita-kahaeri David. Tema riitakiki David ikenkithata-kotakiri paerani Tajorentsi, ikantzi:

Noñaakiri David itomi Isaí, inimotakina,

Riitakiki materoni rantero nokoyiri naaka.

23 Eenitatsi ikashiya-kaakaeri paerani Tajorentsi rotyaanteeri icharinityaari pinkatharini David, riitakiki owawijaako-yiteeni aakapaeni Israel-paeni. Tema irika icharinityaari David riitakiki Jesús.

24 Tekira ipokiita Jesús, ikenkithata-kotzi-takari Kamantan-tanirini Juan, ikantakiki: ‘¡Israel-paeni! Otzimatyee pipiya-shire-yitee, pomitsiryaa-wentee-yaari Tajorentsi.’

²⁵ Tema okapichokita-paaki rowamahae-tantyaariri paerani Juan, ikantanaki: 'Tee naaka irika Jeepatzii-toetani ikashiya-kaakimiri paerani Tajorentsi. Awotsikitaki ipoki, nopinkatha-perotzitari naaka, tee nokowajeetziro roshiya-kaantena romperatani nomijokyaantyaanariri ikyaantari iitziki.'

²⁶ ¡Noyemijantzinkaritepaeni! ¡Isheninkapaeni Abraham! ¡Maawoeni eerokapaeni itsipa-jatzi pinkathateeriri Tajorentsi! Maawoeni aaka-paeni rotyaantakaero iroka Ñaantsi awijakotan-teeyaari.

²⁷ Ikaatzi nampitawori Aapatziyaweniki eejatzi jewaripaeni, tee riyotee-yawakirini Jesús. Maawoeni kitejeri imakoryaan-teetari iñaanawita-piintakawo jempe rojankinata-kotakiri paerani Kamantan-taniri, roo kanteencha tee riyotakotero jankina-rentsi riiwitaka ikenkithata-koetziri Jesús. Riitaki iyakowenta-kiriri rowamaeteri Jesús, tee riyotzimaeta, imonkaata-kaatyaawo okaatzi ikamantan-takiri paerani Kamantan-taniri-paeni.

²⁸ Ipoñaashitaka ikowa-kotakiri Pilato rowamaa-kaanteri Jesús, okantawitaka tekatsi rantani rirori.

²⁹ Ikanta imonkaata-kaayitakawo rojankinata-koeta-kiriri paerani, rowatzikaryaa-koteeri Jesús jempe ikentakoe-takiri, rahaeta-nakiri iki-teetziri.

³⁰ Roo kanteencha Tajorentsi rowañahaeri.

³¹ Ari retanakawo Jesús roñaaha-panaataru ikaatzi tsipata-kariri paerani ipoñaan-takari Tepoweniki roojatzi Aapatziyaweniki. Osheki okaatzi kitejeri roñaaha-panaataru. Riitaki ikenkithata-koyiteeriri nimaeka jempera-rika-paeni jempe ijeekayitzi atziri.

³² Riijatzi nokenkithata-kotzimiri nimaeka eeroka-paeni, nokenkithata-tziimiro Kameethari Ñaantsi jempe okanta-kota ikashiya-kaakiriri paerani Tajorentsi owaejatzitani.

³³ Tema imonkaatakiro Tajorentsi okaatzi ikashiya-kaantziri, tema rowañahaeri Jesús. Mataka okaatzi rojankinata-koeta-kiriri Mampaantsiki apiteta-tsiri, ikanteetzi: Eerokataki otyomi.

Naaka pipaapa-tetanaa nimaeka.

³⁴ Aritaki ikamantzi-tantaka Tajorentsi rowañahaeri Jesús, tee ikoyi oshitzite iwatha jempe ikiteetakiri. Iroka ikantaki:

Tema eeroka ñeeroni okaatzi nokashiya-kaakiriri David.

³⁵ Eenitatsi otsipa Mampaantsi ikanteetaki:

Eero pishinetziri oshitzite iwatha Pitajorentsite.

³⁶ Omaperotatyaa, kaari David ikenkithata-koete jaka, tema rañaakaa-paentziri Tajorentsi, ari imakoryaaki, itsipataari iwaejatzitani ikitayitaa, ari oshitzi-teeri iwatha.

³⁷ Rooma kantako-yiteenchari jaka, rowañahaeri Tajorentsi, tee oshitzitzi iwatha rirori.

³⁸ Noyemijantzinkaritepaeni, otzimatyee piyoyitee eeroka-paeni, nokenkithata-kota-tziiri Jesús, riitaki mateerori ipeyakoteemiro pantayi-witakawo kaari-perori.

³⁹ Ikaatzi kaari owameetha-shirete Ikantakaantani awaejatzitani Moisés, aritaki ipeyakoteeri Jesús aririka ikemijanta-neeri rirori.

⁴⁰ Paamawenteeyaa eeroka-paeni, patsipetawo-kari owajankitaantsi rojankinata-kotakiri paerani Kamantan-taniri-paeni, ikantaki:

⁴¹ Pitheen-kawaetakiri eeroka-paeni Tajorentsi,

Ari pipampoyaaawitapaentyaa nimaeka, roojatzi pipeyan-takyaari.

Tema omaperotatyeyaa okowaenkate paata oetarika nantzi-moteemiri,

Eeromaeta pikemijantziro, itzimawitakyaa kamante-mironi.”

⁴² Ikanta ishitowanee ipiyota-piinteeta irika Pablo itsipatakari ikaateeyini, osheki atziri kantawaeriri: “Pipiyee otsipaki kitejeri imakoryaan-teetari, papiitero pikenkithata-kaenawo iroka ñaantsi.”

⁴³ Royaatee-yanakirini osheki Judá-paeni eejatzi kaari isheninkata kemijanta-witawori riyotaan-tziri Judá-paeni, ikemijantee-yanakini rirori. Riitaki ikaminaa-yitziri Pablo eejatzi Bernabé, ikantziri: “Poejokirotyaawo ikaminthaa-yiteemiri Tajorentsi.”

⁴⁴ Okanta otsipa kitejri imakoryaan-teetari, ipiyotee-yakani osheki atziri ikemijantero iñaani Tajorentsi ikamantanteri Pablo eejatzi Bernabé.

⁴⁵ Roo kanteencha iñaakiri Judá-paeni ipiyotee-yapaakani atziri-paeni, ikija-shiretee-yanakani. Ari retanakawo ikosheka-waeta-nakari Pablo, itheenki-mawaeta-nakiri.

⁴⁶ Tekatsi ithaawan-tanakyaa Pablo eejatzi Bernabé, ikantanakiri: “Roowitaka kameethatatsi netawakimi eeroka-paeni nokaman-temiro iñaani Tajorentsi, tema eeroka Judá-paeni. Rooma pimanintee-yakironi, eero piñeero rañaa-shireta-kaeteemi. Rootaki nokenkithata-kaantyaariri nimaeka kaari asheninkata.

⁴⁷ Tema rootaki ikowakaanari Tajorentsi, ikantakina:

Eeroka nowaki pikoñeetyaa-kotakaayiteeri kaari pisheninkata, Pikenkithata-kaayiri jempe okanta-kota awijakotaantsi.

Pithotyahaero maawoeni kepatsi.”

⁴⁸ Ikanta ikemaeya-wakini kaari isheninkayita, antawo ikimo-shiretee-yanakini, ikantanaki: “Osheki okameetha-tzi iñaani Tajorentsi.” Tema ithonka ikemijantee-yakini ikaatzi riyoyee-takiri rañaa-shire-yitee.

⁴⁹ Tema ithonka ikenkithata-kota-nakiro iñaani Tajorentsi maawoeni nampitsi okaatzi tzimatsiri janta.

⁵⁰ Roo kanteencha eenitatsi Judá-paeni kaminaa-kirori pinkathawo tsinani-paeni tspata-piintariri Judá-paeni ipiyoteeyani, ari ikimitakiri riiperori-paeni jewatakaan-tatsiri nampitsiki, ikowakanakiri rirorii ikoshekyaaari Pablo eejatzi Bernabé, roemishitoyiri ijeekapaaki in-ampiki.

⁵¹ Rootaki rotekan-tanaawori iipatsi-te iitziki Pablo eejatzi Bernabé riyotan-teetyaari tee ikemijantee-tziri Tajorentsi. Awijanaki janta Iconio-ki.

⁵² Tema antawo ikimo-shiretee-yakini kemijantzin-karipaeni jeekaneen-tsiri, tema omaperotatyaa ojeeka-shire-yitan-tanakari rirori Ishire tajorentsi.

14

Pablo eejatzi Bernabé riyataki Iconio-ki

¹ Ikanta rareetaka Pablo eejatzi Bernabé janta Iconio-ki, ikyeeyakini ipiyota-piinteeyanira Judá-paeni. Ikenkithata-kaapaakiri atziri-paeni jempe ikanta-kota Jesús. Tema osheki Judá-paeni eejatzi itsipa-jatzi atziri kemijanta-neentsiri.

² Roo kanteencha eenitatsi Judá-paeni kaari kemijanta-tsini, ikami-naakiri kaari isheninkata ikatsimatan-tyaari. Riitaki kosheka-kariri kemijantzinkari-paeni.

³ Rootaki ijeekan-tanakari ojamani irika Pablo eejatzi Bernabé janta Iconio-ki. Tema omaperotatyaa rawentaa-nakari Tajorentsi. Ikenkithata-kaanakiri atziri-paeni jempe okanta-kota retakotanta Tajorentsi. Riitaki Awinkatharite matakaeriri itajonka-wentantari, rootaki riyotan-tyaari atziri-paeni omaperotatyaa okaatzi ikenkithata-kotziri.

⁴ Roo kanteencha ikosheka-wakaanaka ikaatzi nampitawori janta. Eenitatsi aapatziya-nakariri Judá-paeni, itsipa raapatziya-nakari Otyaantaa-rewo-paeni.

⁵ Ikanta Judá-paeni itsipayitakari kaari isheninkata, ikenkitha-waeta-kaakiri jewari-paeni rowajankiteeri Pablo eejatzi Bernabé roojatzi rompojantakyaari.

⁶ Roo kanteencha yotaki rirori-paeni, shiyaka ikineeyakini Listra-ki roojatzi Derbe-ki, rootaki nampitsi jeekayita-tsiri Licaonia-ki. Tema ithonka ranashitakawo okaatzi tzimatsiri nampitsi janta.

⁷ Ari ikamantan-takirori Kameethari Ñaantsi janta.

Rowamaa-witee-takari Pablo Listra-ki

⁸ Okanta janta Listra-ki eenitatsi apaani atziri tee ranashi-nita. Ashi royiroyi ikijo-pookitzi owakira itzimapaaki. Ari ijeekaki irika atziri,

⁹ ikemijantziri Pablo. Ikanta raminapaakiri Pablo, riyotanaki rawentaa-shireta-tyaari irika atziri aritaki retsiyata-kota-kahaeri.

¹⁰ Ari icheraanaki, ikantziri: “¡Pikatziyee, panashitee!” Ap-athakiroтанаа ijapokanaka irika atziri, katziyanaka, anashitanaa.

¹¹ Ikanta iñaayitakiro Licaonia-jatzi rantakiri Pablo, ikaemae-yanakini iñaaniki, ikanteeyini: “¡Rayiitzi-motakae tajorentsi roshiyakari atziriwé!”

¹² Roshiya-kaetanakiri Bernabé riitakimi itajorentsi-nirote iiteetziri “Júpiter,” riima Pablo roshiya-kaetanakiri riitakimi itajorentsi-nirote iiteetziri “Mercurio,” tema riitaki Pablo ñaawaetatsi ikenkithatzira.

¹³ Ikanta isheripiyarite Júpiter, jeekatsiri iyaapapankote okiishitapaa awotsi nampitsiki, ramaki ipira-paeni eejatzi incha-teyaki-paeni. It-sipatakari itsipajatzi-paeni atziri ikowaeyini rowamayiri ipira-paeni, itayiniri ipinkathateri Otyaantaa-rewo-paeni.*

¹⁴ Ikanta riyotaki Bernabé eejatzi Pablo okaatzi ikenkishiryaari, itzijaa-nakiro iithaari riyotan-tyaari atziri-paeni okowaenkatatzi ikoyi ranteri. Ari rojatekan-tanakari atziri-paeni, cheraanaki,

¹⁵ ikantzi: “¿Litaka pantantyaawori iroka? Atzirira naaka, ari noshiyimi eeroka-paeni. Eero pantashi-waetawo pikoyiri, pikemijanteeri Tajorentsi Kañaanitatsiri. Tema riitaki wetsika-kirori inkite, kepatsi, inkaari, eejatzi okaatzi tzimanta-yitawori.

¹⁶ Riijatzi shineta-kiriri paerani piwaejatziteni rantayitero iñaamata-shiyitari rirori-paeni.

¹⁷ Roo kanteencha tee romana-pithatyaari jempe ikantawaeta rirori. Tema riitaki Tajorentsi neshironkata-piinta-kaeri aaka, rowariiro inkani okithokitan-tyaari awankiri-paeni, riitaki payiteerori maawoeni owayitari, ari okanta akimo-shiretantari.”

* 14:13 ipira-paeni = toros

18 Okantawitaka ikantayi-witakari atziri-paeni iroka, osheki opomeentsitaka ipaka-kaantyaariri rowamaeniri ipira-paeni itayiniri.

19 Ari rareetee-yapaakani Judá-paeni ipoñaayitaka Antioquía-ki eejatzi Iconio-ki. Ikaminaa-yitapaakiri atziri ikoshekyaaari Pablo. Rootaki ompojante-takariri. Inoshika-nakiri rookakiri othapiki nampitsi, roshiya-kaatzi rowamaakiri.

20 Ikanta ipiyowenta-paakari riyotaani-paeni Pablo, ari ipiriinta-naari eejatzi ipiyanaa nampitsiki. Ikanta okitejeta-manaki jataki Derbe-ki itsipata-naari Bernabé.

21 Ari ikamantan-tapaero Kameethari Ñaantsi janta Derbe-ki, ikemijanta-kaaki osheki atziri. ipoñaashita ipiyaawo Listra-ki, Iconio-ki roojatzi Antioquía-ki.

22 Ari rareeta-naariri ikaatzi ikemijanta-kaakiri, ikaminaa-neeri kijokiro rowaeri Jesús, rawentee-yaari. Ikantaneeri eejatzi: “Otzimatyee añeero osheki akemaatsi-waetyaari akyaantee-yaari jempe ipinkathariwentantee Tajorentsi.”

23 Tema raminaki ikaate jewayita-tsini jempe ipiyota-piinteeyani, ritaki jewayiteerini ikaatzi kemijanta-neeriri Jesús. Ikanta ramanakoyitanaari irika-paeni jewari-paeni, itziwenta-yitakari, ikowa-kotakiri Tajorentsi, ikantzi: “Nowinkatharite, paminakowentee-ri irika-paeni ikaatzi awentaa-yitaneemiri.”

Piyaa Antioquía-ki jeekatsiri Tonkaeroniki

24 Tema eekiro ranashitayaa Pablo eejatzi Bernabé, rawijanakiro Pisidia-ki roojatzi rareetan-takari Panfilia-ki.

25 Ari ikamantan-tanakiro Kameethari Ñaantsi janta, retanakari nampiyitawori Perge-ki, rawijanaki roojatzi janta Atalia-ki.

26 Ari rotetanaa roojatzi Antioquía-ki. Tema ari riyoyahae-takiri paerani riyaatan-tyaari ikamantantero jempe okanta-kota ikaminthaantee Tajorentsi. Rootaki imonkaatakiri nimaeka rantayitakiro.

27 Ikanta rareetaa Antioquía-ki, ipiyota-paeri kemijantzinkari-paeni, ikamanta-paeri okaatzi rantakaa-yitakiriri Tajorentsi, jempe ikanta rawentaa-kaayitaari kaari isheninkata.

28 Ari ijeekapaeri Pablo eejatzi Bernabé itsipayita-paari ikaatzi kemijanta-naatsiri.

15

Ipiyoteeta Aapatziyaweniki

1 Ari rareetee-yakani atziri-paeni janta Antioquía-ki ipoñaayitakawo iipatsiteki Judá-paeni, riyotaa-paakiri kemijantzinkari-paeni, ikantapaakiri: “Noyemijantzinkari-paeni, eerorika pimonkaatziro Ikantakaantani Moisés pitomeshitaa-nityaa, eero pawijako-shire-yitee.”

2 Tee inimoritzi Pablo eejatzi Bernabé okaatzi riyotaan-tziriri areetapaen-chari, osheki iñaana-minthatakiri irika-paeni. Rootaki ikowanta-nakari kemijantzinkari-paeni Antioquía-jatzi riyaatee Pablo eejatzi Bernabé Aapatziyaweniki. Apatziro rowetsikaero rirori-paeni awijeentsiri itsipatyaari Otyaantaa-rewo-paeni eejatzi jewatziriri kemijantzinkari inampiki.

³ Ikanta riyaa-tee-yeeni Pablo eejatzi Bernabé ikinaneero Fenicia-ki roojatzi Oshitekii-toniki. Ari ikamanta-yitaneeri Judá-paeni ikaatzi kemijantaa-tsiri, ikantziri: “Kemijanta-yitee itsipajatzi kaari isheninkata.” Tema osheki ikimo-shiretee-yanakini noyemijantzinkarite-paeni Judá-paeni.

⁴ Areetee-yaani janta Aapatziyaweniki. Raakameethata-waeri kemijantzinkari-paeni, Otyaantaa-rewo-paeni eejatzi jewatziriri kemijantzinkari. Ikamanta-paeri rirori okaatzi rantakaa-yitakiriri Tajorentsi.

⁵ Roo kanteencha eenitatsi Inashitantaniri-paeni kemijantaa-tsiri, ikantanaki: “Ikaatzi kemijantaa-tsiri kaari asheninkata, okowaperotatyaa imonkaateero Ikantakaantani Moisés, itomeshitaa-niteeyaa.”

⁶ Ari ipiyotee-yanakani Otyaantaa-rewo-paeni eejatzi jewari-paeni ikenkitha-waeta-kotee-yironi jempe okanta-kota iroka.

⁷ Okanta ojamanitaki ikenkitha-waetee-yakini, ari ikatziyanaka Pedro, ikantanaki: “Noyemijantzinkarite-paeni, piyoteeyini eeroka, naaka rotyaantaki paerani Tajorentsi nokenkithata-kaayiteeri Kameethari Ñaantsi kaari asheninkata, rootaki ikemijantan-teeyaari rirori-paeni.

⁸ Tema Tajorentsi riyotzi-teero okaatzi akenkishiryaa-yitari, roñaahantakiro ikoyi eejatzi ojeeka-shiretan-teeyaari Ishire tajorentsi itsipajatzi kaari asheninkata ikimitakae aakapaeni.

⁹ Tema raakameethateeri Tajorentsi irika-paeni ikimita-kaera eejatzi aakapaeni, tekatsi ramaakite Tajorentsi. Roetenta-shire-yiteeri ikaatzi awentaa-shiretaariri Jesús.

¹⁰ ¿Kameethata-tsimá pitheenkiro rantakiri Tajorentsi? ¿Itaka pikowantari pishintsiteri kemijanta-naatsiri imonkaatero ikantakaan-teetani kaari amataa-jeetzi aakapaeni, kaari imataa-jeete eejatzi owaejatziteni?

¹¹ Tema rootaki ineshironkatani Awinkatharite Jesús owawijaako-shire-yiteeri aakapaeni. Ari ikantzita-yitaari eejatzi rirori-paeni.”

¹² Ari imaeriteyanakini maawoeni. Ikematziiri eejatzi Bernabé, Pablo ikenkithata-kotziro okaatzi rantakaa-yitakiriri Tajorentsi inampiki-paeni itsipajatzi atziri kaari isheninkata.

¹³ Ikanta ithonkakiro ikamantakiri, ikantanaki Jacobo: “Noyemijantzinkaritepaeni, pikemijanta-wakina:

¹⁴ Ikamanta-kaero Simón jempe ikanta Tajorentsi retanta-nakawori riyoyaayitakiri itsipajatzi atziri ikemijantan-teeyaariri rirori-paeni.*

¹⁵ Tema rootaki ikenkithata-kaakiriri Tajorentsi paerani Kamantananiri-paeni, ikantaki:

¹⁶ Aririka awijayitaki iroka-paeni, aritaki nopiyee.

Nopiriinteero ipanko David.

Nopinkatha-ritakaeri icharinityaari ari ikimiteeyaari jempe ikanta rirori nopinkatharitakaakiri.

¹⁷ Ari omata iroka, ari raminamineena itsipajatzi atziri, ikantayiteena: ‘Nowinkatharite,’

Ari okantyya nashiyitan-teeyaariri kaari pisheninkata.

¹⁸ Ari ikantzi iñaawaetzi Awinkatharite Tajorentsi. Tema riitaki kashiya-kaayita-kaerori iroka-paeni paerani owakira etantana-kawori.

* 15:14 Waerontsi

19 Rootaki nokantan-tyaari naaka, tee okameethatzi añaaakaeri itsipa-jatzi kaari asheninkata ikaatzi kemijanta-yiteeriri Tajorentsi.

20 Apatziro otyaanteniri jankina-rentsi eero rowantari wathatsi rashita-kaetariri tajorentsi-niro-paeni, eero imayempi-waetzi, eero rowakoy-itawo riraa tsimeripaeni.

21 Tema rootaki iroka rojankinari Moisés ikenkithata-kota-piintee-tziri jempe-rika-paeni ipiyota-piinta Judá-paeni kitejeri imakoryaan-teetari. Rootaki retanakari paerani. Rootaki ipakan-tyaawori iroka-paeni eero ikantzimo-shiryaa-kaantari asheninka-paeni.”

22 Ikanta Otyaantaa-rewo-paeni eejatzi jewari-paeni, itsipayitakari kemijantzinkari-paeni, riyoyaaki rotyaanteri Antioquía-ki itsipatanakyaari Pablo eejatzi Bernabé. Irika ikaatzi riyoyaakiri: Judas iiteetziri Barsabás, eejatzi Silas. Riitaki jewatakaa-yitakiriri kemijantzinkari-paeni janta.

23 Riitaki aanakironi jankina-rentsi. Iroka okantzi ojankinata: “Noyemijantzinkarite-paeni, naaka-paeni Otyaantaa-rewo-paeni eejatzi jewari-paeni. Nowethee-yimini eero kaari nosheninkayita nampiyitawori Antioquía-ki, Tonkaeroniki, eejatzi Cilicia-ki.

24 Niyotee-yakini eenitatsi poñaayita-noonchari jaka, riitaki oñaashirenka-kimiri janta, ikoyi pimonkaa-yiteero Ikantakaan-teetani, pitomeshitaa-niteeyaa. Kaarira notyaantani naaka-paeni.

25 Rootaki nokenkitha-waetan-takari jaka, ari niyoyaaki akaateeyirini jaka, riitaki jatatsini iñeemi itsipatanakyaari etakotanewo Pablo eejatzi Bernabé.

26 Riitaki atsipewenta-kariri rawentaa-naari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

27 Notyaanta-kimiri Judas eejatzi Silas. Riitaki kamanta-paakimini maawoeni janta.

28 Tema tee okameethatzi noñaakaa-waetemi eero ka-paeni, tema tee inimoritzu Ishire tajorentsi eejatzi naaka-paeni. Apatziro pantayitaneero okaatzi kowachari. Iroka nokantzi:

29 Eero powayitari wathatsi rashita-kaetariri tajorentsi-niro-paeni. Eero powakoyitawo riraa tsimeri. Eero pimayempi-waetzi. Aririka pimonkaa-yitanakiro iroka, kameethataki. Ari okaatzi.”

30 Ikanta riyaa-yanakini ikaatzi jatatsini, areete-yakani Antioquía-ki. Ipiyota-paakiri kemijantzinkari-paeni, ipapaakiri jankina-rentsi.

31 Ikanta iñaanata-wakiro, ikimo-shiretee-yanakini.

32 Tema Kamantan-taniri irika Judas eejatzi Silas, ithaamenta-kaapaakari noyemijantzinkarite-paeni rojokirotantyaari Tajorentsi, inimoyita-neeri.

33 Okanta ojamanitaki ijeekimo-waetakiri kameetha, rotyaanteri jempe ipoñaakawo paerani.

34 Roo kanteencha ikowaki Silas ijeekanaki rirori Antioquía-ki.†

35 Ari ikimitakari Pablo eejatzi Bernabé roojatzi ijeekanaki rirori Antioquía-ki, itsipatakari itsipajatzi-paeni kemijantzinkari, eekiro ikaman Roñaayee-takiriritan-tanaki-tziro iñaani Awinkatharite.

Pablo rotsiparyaari Bernabé, rapiitakiro riyaatzi ikenkithatzi

† 15:34 Inashiyita ñaatsipaeni

³⁶ Okanta paata, ikanteeri Pablo irika Bernabé: “Jame apiiteero areetyaari inampiki noyemijantzinkarite-paeni jempe akamantan-takiro iñaani Awinkatharite. Amineeri jempe ikantayita.”

³⁷ Ari ikowawitaka Bernabé raanakirimi Juan, iiteetziri eejatzi Marcos.

³⁸ Roo kanteencha Pablo tee inimoritziri raaneeri, tema rookawenta-kityaari paerani Marcos janta Panfilia-ki, tee ithotyeyero Marcos itsipatyaari jempe ikenkithata-kaanta-yitzi.

³⁹ Ari iñaana-minthata-wakae-yakani. Ari rotsiparyaa-wakaa-naka. Raanakiri Bernabé irika Marcos, otetanaka ikinanaki Chipre-ki.

⁴⁰ Riima Pablo, raminakiri Silas riitaki itsipatyaari rirori. Ikanta ramanakotawaari noyemijantzinkarite-paeni, ikantzi: “Nowinkatharite, nawenteemi eeroka, pikaminthayiri irika.” Ari riyateeyanakinini.

⁴¹ Ikanta ikinanaki Tonkaeroniki roojatzi Cilicia-ki, ikowa-shireta-kaayitakiri rawentee-yaari Jesús ikaatzi kemijanta-yitaa-tsiri.

16

Timoteo itsipatari Pablo eejatzi Silas

¹ Eekiro riyaatatzii rareetanta Pablo, ithonka rareetantaka Derbeki eejatzi Lистра-ki. Ari ijeekiri apaani ewankari iita Timoteo, kemijantzinkari rirori. Otomi Judá-paeni, kemijantzinkawo roori, wirakocha ipaapate.*

² Ikanta kemijantzinkari-paeni nampitawori Lистра-ki eejatzi Iconio-ki, kameetha ikenkithata-kotakiri irika Timoteo.

³ Rootaki ikowanta-nakari Pablo itsipatyaari Timoteo jempe rareetan-yaita. Roo kanteencha riyoteeyini maawoeni Judá-paeni wirakochaha ipaapate. Rootaki raantana-kariri Pablo itomeshitaa-niteri irika Timoteo.

⁴ Ikanta ikinayita-naki nampitsi-paeni, ikamanta-yitanakiri kemijantzinkari-paeni rantayiteero okaatzi rojankinatakiri Otyaantaa-rewo-paeni itsipatakari jewari-paeni janta Aapatziyaweniki.

⁵ Rootaki rawentaa-perotan-tanakariri Jesús ikaatzi kemijanta-naatsiri janta. Tema eekiro isheki-perota-nakitzi ikaatzi kemijanta-naatsiri maawoeni kitejeri.

Romishimpyaakiri Pablo apaani Macedonia-jatzi

⁶ Ikanta Pablo roshinampita-nakiro Frigia eejatzi Galacia, tema tee oshineteeri Ishire tajorentsi ikenkithata-kaante janta Asia-ki.

⁷ Roojatzi rareetan-takari janta Misia-ki. Ari ikenkishiryaa-witaka ikinana-kiromi Bitinia-ki, roo kanteencha tee oshinetziri Ishire Jesús riyateero janta.

⁸ Awijanaki nampitsiki Misia, oerinkae-yapaakani janta nampitsiki Troas.

⁹ Okanta otsirenitanaki, ari imishiwaetaki Pablo, iñaaki apaani Macedonia-jatzi, ikantziri: “Pareetena nonampiki, pineshironka-yiteena.”

¹⁰ Ikanta romishimpyee-takiri Pablo, ari nowetsikae-yanakani niyaateeyini Macedonia-ki. Tema niyoteeyini riitaki Tajorentsi kowatsiri niyaate janta, nokaman-teeri Kameethari Ñaantsi ikaatzi nampitawori janta.

* 16:1 wirakocha = grieho

Romonkyahaetakiri Filipos-ki

¹¹ Ari notetee-yanaani janta nampitsiki Troas, apatziro nowanakiro niyaatziro Samotracia-ki. Okanta okitejeta-manee roojatzi naata-kotan-tapaakari Owakira-weniki.

¹² Ikanta nawijanaki roojatzi nampitsiki Filipos. Tema iroka nampitsi rootaki otzinkami nampitsi Macedonia. Ari inampiyitawori wirakocha poñaayita-chari Roma-ki. Ari nojeeka-waeta-paakiri janta.

¹³ Okanta apaani kitejeri imakoryaanta-piintari Judá-paeni, niyaataki nijaa-cheraaki. Noshiya-kaatzi ari ipiyoteeyani Judá-paeni ramanee-yaani. Ikanta nareeta-paaka janta, jeekaeya-paakinani, nokenkitha-waeta-kaapaakiro tsinani-paeni piyotee-yacharini janta.

¹⁴ Eenitatsi apaani tsinani kemijanta-kinari nokenkitha-waetzi oeta Lidia. Rootaki poñaachari nampitsiki Tiatira. Ari opoki roori iyompari-waeta kithaarentsi kityonka-mawota-tsiri. Opinkathata-piintakiri roori Tajorentsi. Tema ikantakaakawo Awinkatharite okowa-shirete okemijanteri Pablo okaatzi ikantziri.

¹⁵ Okanta omitsiryaate-takiro roori eejatzi ikaatzi jeeka-pankotzirori, okantee-yanakinani: “Jame aate nopankoki, ari pimaapaente.” Ari nomatee-yakironi, tema osheki apiipiitakina roori okantana.

¹⁶ Okanta paata, niyaatee-yakini namana notsipatari Pablo, ari notonkiyotakawo awotsiki apaani ewankawo romperateetani. Tema iroka ewankawo raahashi-reta-tziro peyari, rootaki riyotakaan-tawori oetarika awiji-motziriri atziri. Ari ipineetziriri osheki koriki omperatawori iroka ewankawo.

¹⁷ Tema oyaatee-yanakinani iroka ewankawo, ocheraa-naki okaemakotziri atziri-paeni, okantzi: “Irika atziri-paeni romperatani Tajorentsi Jenoki-jatzi, riitaki kamanteemini pawijakotan-teeyaari!”

¹⁸ Ari okantayaa ocheraa-waetzi maawoeni kitejeri iroka ewankawo, roojatzi owatsimaan-takariri Pablo, iñaanatakiri peyari aashashiretakirori, ikantziri: “Piyaatapi-thateero iroka ewankawo, tema nawentaari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki matakae-mironi.” Intsipaeete ikan-tanaka peyari riyaata-pithata-neero.

¹⁹ Roo kanteencha irika omperatawori ewankawo, riyotanaki eero raantaawo osheki koriki, raanakiri Pablo eejatzi Silas ijeekaeyinira jewari-paeni, jempe ipiyoteeyani atziri.

²⁰ Ikantapaakiri jewatatsiri: “Irika-paeni Judá-paeni roñaashirenkakiri asheninka-paeni jaka anampiki.

²¹ Riyotaa-shitakari okaatzi rametee-yarini rirori, tee akowaeyironi aakapaeni ranteetero, tema aakapaeni rojankinata-kotani pinkatharitatsiri Roma-ki.

²² Imatzita-nakawo atziri-paeni ashitawori inampi ikoshekakari Pablo eejatzi Silas. Ikantzi jewari: “Pantokoryaa-yiteri, pipajateri.”

²³ Ikanta ipakaakiri ipajatziri, raanakiri rowayirite wirakocha romonkyaaakiri. Ikantanakiri aminako-wentziriri omonkyahaa-rewo-paeni: “Paminako-wenta-peroteri irika-paeni ishiyakari.”

²⁴ Ikanta ikemaki aminako-wentan-taniri ikantee-tanakiri, rominkyaaaperotakiri inthomoeki, rawikitzitan-takari tenari-paeni incha-kota.

²⁵ Okanta niyankiiteki tsireniri, amaneeya-chani, omampahae-yachani Pablo itsipatakari Silas, kemaeya-tsini itsipa omonkyaa-rewo-paeni.

²⁶ Ari omapoka-shitaka omoyekanaka, eewokapaakiro romonkyahaetakirira. Intsipaete ashitaryaanaka ashitakowontsi, ashitaryaa-shiwaetanaka eshirotha roojotan-teetariri omonkyahaa-rewo.

²⁷ Ikanta ikakitanaki aminako-wentziriri omonkyahaa-rewo, iñaatziro ashitaryaanaka ashitakowontsi, raa-nakiro rowathaa-mento ikoyi rojateeyaa, roshiya-kaatzi shiyayitaka omonkyahaa-rewo-paeni.

²⁸ Roo kanteencha ikaema-kota-nakiri Pablo, ikantziri: “¡Eero powashironkaa-waeta, eeniro nojeekaeyini maawoeni jaka!”

²⁹ Ari ikaema-kaantaki ootamentotsi, ishiya-perotatyaa ikyaapaaki aminako-wentziriri omonkyahaa-rewo. Ikanta iñaapaakiri Pablo ee-jatzi Silas, antawo ithaawan-tanakari, ompetawaetanaka, rotziwerowashita-nakari

³⁰ Romishitowakiri Pablo eejatzi Silas, rojampitakiri, ikantziri: “Pinkathari, ¿litaka nanteri naaka nawajakotan-teeyaari?”

³¹ Ikanteeyini rirori: “Pikemijanteeri Awinkatharite Jesús, aritaki pawijako-shiretee eeroka, eejatzi ikaatzi jeekatsiri pipankoki.”

³² Ari ikenkithata-kaanakiri jempe ikanta-kota Awinkatharite. Tema ikemaeyakini ikaatzi jeekatsiri ipankoki.

³³ Tema eeniro oniyaankii-tye tsireniri, raanakiri Pablo eejatzi Silas otsipaki pankotsi. Ari ikiwaeniri raawyahae-takirira ipajawaetee-tziri. Ikanta romitsiryahaetakiri rirori imatzitakari ikaatzi isheninka-yitari.

³⁴ Ari raanakiri ipankoki, ipapaakiri rowanawo. Tema kimoshireteeyanakini ikemijanteeri Tajorentsi itsipayitakari isheninka-paeni.

³⁵ Okanta okitejeta-manee, rotyaantaki jewari aminako-wentziriri omonkyahaa-rewo, ikantziri: “Pomishitowaeri Pablo eejatzi Silas.”

³⁶ Ikanta amina-kotan-taniri, ikantakiri Pablo: “¡Nosheninka! Ikantakina neewarite nomishitowa-yiteemi. Kantacha piyaayitee kameetha.”

³⁷ Roo kanteencha Pablo, ikantanaki rirori: “Naaka rojankinatakotani iwinkatharite Roma-jatzi. Tema ipajata-kaantakina peewarite ipiyoteeyanira atziri-paeni, romonkyaa-kaantakina. Tee raminawakiro eenitatsi-rika nantani. ¿litaka ikowantari romishitowa-yiteena romanakaashitena? ¡Tee nokoyi! Pikanteri ipokanaki rirori, riitaki omishitowaenani.”

³⁸ Ikanta ipiyanaka aminako-wentan-taniri, ikamanta-paakiri jewari-paeni. Ikanta ikemawaki rojankinatakotanira iwinkatharite Roma-jatzi, antawo ithaawae-yanakini.

³⁹ Jatanaki jewari-paeni, ikantapaakiri Pablo eejatzi Silas: “Pipeyakoteenawo nowajankitaa-kaantakimi.” Romishitowa-kaanteeri, ikantawaeri: “Piyaayitee, tee nokoyi pijeeki nonampiki.”

⁴⁰ Ikanta ishitowanee romonkyahae-takiri, jataki opankoki Lidia. Ari ipokaeyini kemijanta-naatsiri, ithamentaka-shireta-kaayitakari rawentaa-perotyaaari Jesús. Ikanta ipakaakiro, jateeyeeni.

17

Ikoshekanteetaka Tesalónica-ki

¹ Eekiro riyaatatzi Pablo eejatzi Silas rareetanta. Ikinayitaki nampitsiki-paeni Anfípolis eejatzi Apolonia roojatzi rareetan-takari Tesalónica-ki jempe ipiyota-piinteyani Judá-paeni.

² Rootaki rameta-piintakari Pablo, ikyaa-piintzi jempe ipiyota-piinta Judá-paeni. Tema mawa kitejeri imakoryaan-teetari riyaa-piintaki janta. Osheki ikenkithata-kaakiri Judá-paeni.

³ Riyotaayitziri Jankina-rentsi-perori jempe ikenkithata-koetziri Jeepatzii-totaa-ikami-motante, aritaki rañahae eejatzi. Ikantziri: “Irika Jesús nokenkithata-kotzimiri, riitaki Jeepatzii-totaa-rewo.”

⁴ Eenitatsi Judá-paeni kemijanta-nakirori ikamantan-tziri Pablo, rootaki rawentaan-tanaariri Jesús, itsipayita-nakari Pablo eejatzi Silas. Ikemijantee-yanakini eejatzi osheki kaari Judá-paeni pinkatha-witariri Tajorentsi. Ari okimitakari eejatzi roo-perori-paeni tsinani-paeni.*

⁵ Roo kanteencha eenitatsi itsipa-paeni Judá-paeni kaari kemijanta-tsini, tee inimota-nakiri rirori. Raminaki kaari-pero-shireri-paeni atziri. Rotyaantakiri ikaminayiri atziri-paeni nampitsiki ikoshekan-tyaariri Pablo eejatzi Silas. Irika-paeni kaari-pero-shireri ikyaaki ipankoki Jasón inoshikiri Pablo eejatzi Silas, ikoshekan-tyaariri nampitawori janta.

⁶ Teera iñaashitari rminamina-witakari pankotsiki, inoshika-nakiri Jasón itsipataa-nakiri itsipa-paeni kemijantzinkari, raanakiri ijeeki jewatatsiri nampitsiki, ikantapaakiri: “¡Areetaka nimaeka jaka anampiki oñaashirenkään-teentsiri nampitsiki-paeni.

⁷ Riitaki Jasón oejeeka-wakiriri ipankoki! Itheenka-yitziro inintakaan-tani awinkatharite Roma-ki, ikanteeyini: ‘Eenitatsi itsipa pinkathari, iita Jesús.’”

⁸ Ikanta ikemaki maawoeni atziri-paeni eejatzi jewari-paeni, tee inimota-nakiri.

⁹ Roo kanteencha ikowa-kotakiri Jasón ipinawentyaa eejatzi itsipa-paeni kemijantzinkari, rootaki ipakaan-taariri.

Jataki Pablo eejatzi Silas Berea-ki

¹⁰ Okanta otsirenitanaki irika-paeni kemijantzinkari-paeni, rotyaanteeri Pablo eejatzi Silas janta Berea-ki. Ikanta raretee-yakani janta, ikyaapae ipiyota-piinteeyanira Judá-paeni.

¹¹ Tema irika-paeni Judá-paeni nampitawori Berea-ki, nethaan-taniri irikapaeni tee roshiyari Tesalónica-jatzi. Kimoshiretatsi ikemijantziro Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Jesús. Roetziñaarikotanakawo maawoeni kitejери iñaanata-nakiro Jankina-rentsi-perori iñaantyaawori kyaari-pero-rika ikamantee-tziriri.

¹² Tema eenitatsi osheki Judá-paeni kemijanta-neeriri Jesús. Ari ikimitzi-takari eejatzi kaari Judá-paeni, shirampari-paeni eejatzi tsinani-paeni. Tema riiperori irika-paeni inampiki.

¹³ Roo kanteencha ikema-kotakiri Judá-paeni nampitawori Tesalónica-ki, ikamantan-tziro Pablo Kameethari Ñaantsi janta Berea-ki, pokaeyanagini, ikaminaa-paakiri atziri-paeni ikoshekan-tyaariri Pablo.

¹⁴ Ikanta kemijantzinkari-paeni janta, intspaete rotyaanteeri Pablo inkaari-cheraki. Riima Silas eejatzi Timoteo roojatzi ijeekanaki rirori Berea-ki.

¹⁵ Ikanta irika-paeni aaneeriri Pablo itsipata-nakari roojatzi rareetan-takari nampitsiki Atenas. Roo kanteencha Pablo ikantakiri kemijantzinkari-paeni oyaatakiriri: “Aririka pipiyee Berea-ki, pikanta-paeri Silas eejatzi Timoteo: ‘Ikantakaan-tzimi Pablo, piyaate intspaete.’”

Ijeeki Pablo Nampitsiki Atenas

* 17:4 kaari Judá-paeni = griego

¹⁶ Ikanta ijeeki Pablo nampitsiki Atenas royaawentari Silas eejatzi Timoteo, antawo rowashiretakotanaka iñaayitziri nampitawori Atenas ipinkatha-waetziri tajorentsi-niro-paeni.

¹⁷ Rootaki ikenkitha-waeta-kaanta-kariri Judá-paeni jempe ipiyota-piinteeyani, eejatzi itsipa-jatzi atziri kaari isheninkata pinkathateeriri Tajorentsi. Maawoeni kitejeri riyaatzi jempe riyompariteeta, ari ikenkitha-waeta-kaayitakiri atziri-paeni ikaatzi iñaayitziri janta.

¹⁸ Tema iñaana-minthatakiri yotaniri-paeni ikantee-tziri Kimoshire-weri-paeni, itsipa ikantee-tziri Ñaako-weri-paeni. Rootaki rojampita-wakaantari irika-paeni, ikantzi: “¿litaka riyotaan-tziri irika kiñaaniri?” Ikanteeyini itsipa: “Kimitaka ikenkithata-kota-tziiri itajorentsi-nirote itsipa-jatzi atziri.” Rootaki ikantan-tayitari tema ikamantan-tatziuro Pablo Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Jesús, rañaantaari.†

¹⁹ Ari raanakiri janta jempe ipiyota-piinteeyani yotaniri-paeni, iiteetziro “Areópago”. Rojampitakiri, ikantziri: “Anjatyaa pikaman-tenawo okanta-kota owakirari pikenkithata-kotziri?”

²⁰ Tema pikamantan-takiro nonampiki kaari nokema-piinteeyini. Nokoyi niyoteeyini oetarika kanta-kota-chari.”

²¹ (Tema irika-paeni nampitawori Atenas eejatzi areetzinkari-paeni janta, osheki iñaamatakawo ikemijantero owakirata-tsiri ñaantsi, imatantyaawo rirori ikamantantero.)

²² Ari ikatziyanaka Pablo ipiyowentee-takari, ikantanaki: “Ayompari, noñaakimi naaka eenitatsi osheki pitajorentsi-tetari pipinkathata-piintziri.

²³ Nanashitakawo maawoeni pinampi, noñaakiro pitaapokimento-paeni. Eenitatsi apaani pojankinatakiri, pikantzi: ‘TAJORENTSI KAARI RIYOTEETZI.’ Riiijatzi nokenkithata-kotzimiri naaka irika Tajorentsi pipinkathatziri eeroka-paeni, kaari piyoteeyini eejatzi.

²⁴ Riitaki irika Tajorentsi wetsika-kirori kepatsi eejatzi ikaatzi tzimanta-yitawori. Riitaki ashitawori inkite eejatzi kepatsi. Tee ijeekantawo tajorentsi-panko rowetsikani atziri-paeni.

²⁵ Tee ikoetyaa-waetzi rirori rowetsikae-tantyaanariri oetyaa-rika. Tema riitaki añaakaeriri maawoeni atziri, riitaki añaenkata-kaetariri, ipantziro maawoeni ikowityaa-haetziri.

²⁶ Riitaki wetsika-kiriri etanakawori atziri, riitaki oshekyaa-kiriri, ithonka inampita-nakawo maawoeni kepatsiki. Ikamantzi-takari Tajorentsi jempe okaate rañaayite, jempe-rika-paeni inampiyityaawo.

²⁷ Rootaki rantanta-yitakawori iroka, raminamina-tantee-yaariri. Okimiwitakawo ipampi-pampiwaeta-tyeemi raminamina-waetziri. Ar-itaki iñaahaeri. Tema tee inteenatzi ijeeki Tajorentsi ari itsipayitee maawoeni aakapaeni.

²⁸ Riitaki añaakaa-yiteeri nimaeka, ishewata-kaayitee, riiijatzi jeekakaa-yiteeri. Rootaki ikantzi-takari paerani kenkithata-kaanta-tsiri pisheninka, ikantaki: ‘Omaperotatya, aakataki itomyaayi Tajorentsi.’

²⁹ Tema kyaaryoo rashiyitee Tajorentsi, tee okameethatzi roshiyaari irika oshiyakaa-wontsi rowetsikani atziri-paeni, rowetsika-yitziri ooro, koriki, mapi, eejatzi okaatzi ikenkishiryaari rowetsika-yiteri.

† 17:18 Kimoshire-weri-paeni = epicúreos = riyotaan-tziro kowaperota-chari akimo-shireta-waete; Ñaako-weri-paeni = estoicos = riyotaantzi otzimatyee añaako-perota-nityaa.

³⁰ Tema paeranitaki ipeyako-yiteeri Tajorentsi ikaatzi antashi-waeta-kawori iroka-paeni, okantakaan-tziro tee riyotee-yanitzi okaatzi rantziri. Roo kanteencha ikanteeri nimaeka Tajorentsi maawoeni nampitawori kepatsiki, ikantziri: ‘Pipakahaero kaari-perori pametashi-yitari.’

³¹ Tema riyoyaaki Tajorentsi apaani atziri, riitaki rotyaanteeri raminako-yiteero okaatzi antayitakiri. Aritaki riyotaki rirori Tajorentsi jempe-paete imateero. Tema roñaaha-kaeri Tajorentsi irika atziri rowañahaeri ikamawitaka.”

³² Ikanta ikemaki ikenkithata-kotakiri kaminkari rañahae, eeniyitatsi theenkana-kiriri. Riima itsipa-paeni, ikantanakiri: “Ari apiitero paata pikenkithata-kotenawo iroka.”

³³ Ari ishitowa-pithata-nakiri Pablo irika-paeni.

³⁴ Roo kanteencha eenitatsi kemijanta-neeri Jesús. Riitaki oyaatana-kiriri Pablo. Eenitatsi apaani tsinani tsipata-kariri ikaatzi kemijanta-naatsiri, oeta Dámaris. Ikemijantzitanaka Dionisio, riijatzi apaani itsipawitari ipiyota-piinta Areópago.

18

Areetaka Pablo Corinto-ki

¹ Ikanta rawijaki Pablo ijeekawita-paaka nampitsiki Atenas, jataki Corinto-ki.

² Ari iñaapaakiri apaani isheninka Judá-paeni iitachari Aquila, Ponto-jatzi irika. Owakira rareeta-ka Aquila itsipatawo Priscila, iina, ipoñaakawo Italia-ki. Tema ikantakaanta-kitzi iwinkatharite Roma-jatzi, iitachari Claudio, ishitowae maawoeni Judá-paeni inampiki. Ari riyaaataki Pablo rareetyaari Aquila eejatzi Priscila.

³ Iñaapaakiri roetziñaarikotawo ishirika-yitziro tonta-mawota-tsiri maathantsi, ipankoetari. Rootaki ijeekan-tapaakari Pablo itsipatyaari rantawaete. Tema rootaki rantawaetziri paerani Pablo.

⁴ Ari ikanta-piintatyaa Pablo riyaatzi ipiyota-piinteeta kitejeri imakoryaan-teetari, ikenkithatakaa-piintakiri Judá-paeni eejatzi kaari Judá-paeni, kowatsini ikemijanteeri Jesús.*

⁵ Ari ipokakiri Silas itsipatakari Timoteo roojatzi Macedonia-ki. Ikanta rareetee-yapaani, ikenkithata-kaakiri Pablo irika-paeni Judá-paeni Kameethari Ñaantsi, ikantziri: “Irika Jesús, riitaki Jeepatzii-totaa-rewo.”

⁶ Roo kanteencha eenitatsi Judá-paeni kaari inimotzi ikijaneentanakiri Pablo, inina-waeta-nakiri. Ari rotekaneero iithaari Pablo riyotan-tyaari imaninta-tziiri, ikantaneeri: “Aririka rowajankitaakimi Tajorentsi, eeroka kanta-shityaawoni, teera naaka. Nimaeka nomateri kaari asheninkata nokenkithata-kaayiteeri.”

⁷ Awijanaki Pablo ipankoki apaani atziri iitachari Justo, ipinkathata-piintakiri Tajorentsi rirori. Irika Justo ijeeka-nampitziro ipiyota-piinteeyani Judá-paeni.

⁸ Ikanta Crispo jewatatsiri ipiyota-piinta Judá-paeni, ikemijanta-nakiri Awinkatharite Jesús, imatanakiro eejatzi ikaatzi jeekatsiri ipankoki. Ari ikimitakari osheki Corinto-jatzi, tema ikemakiro okaatzi ikantayitakiri Pablo, ikemijantanaki, romitsiryaatee-takiri.

* 18:4 kaari Judá-paeni = griego

⁹ Okanta apaani tsireniri iñaanatakiri Pablo Awinkatharite, romishimpyaakiri, ikantziri: “Tekatsi pithaawantyyaa pikaman-teeri atziri-paeni iroka ñaantsi, eero pimaeritzi.

¹⁰ Tema naaka tsipatemini, tekatsi kemaatsita-kaawaetemini jaka. Jaka nampitsiki eenitatsi osheki nashiyitari naaka.”

¹¹ Rootaki ijeekan-tanakari Pablo janta Corinto-ki riyotaan-tziro iñaani Tajorentsi, tema awijaneentanaki apaani ojarentsi.†

¹² Tema riitaki Galión jewatatsiri janta antawoki kepatsi iiteetziri Acaya, aripaete retanakawo Judá-paeni ikoshekari Pablo. Raanakiri pinkathariki.

¹³ Ikantapaakiri: “Irika atziri ikinakaa-shitakawo riyotaayi-tziri atziri-paeni ipinkathateeri Tajorentsi, ipiyathatakawo ikantakaan-teetziri.”

¹⁴ Ikoyi iñaawaeta-nakimi Pablo, ikantanakiri Galión irika Judá-paeni: “Roorika pikenkithata-kotzi ronpojantakirika irika atziri, aritaki nokemijantakimi pikantenari.

¹⁵ Roo kanteencha roorika pikanta-wakaa-wentari okaatzi piñaawae-yitziri, pipaeryaa-waetziro waerontsi, roorika pikanta-wakaa-wentari piitashi-waetari: ‘Ikantakaan-teetani.’ Apatziro piyotee-yironi eeroka jempe pikantero, tee nokowaeyironi naaka.”

¹⁶ Romishitowa-kaanteeri jewari Galión maawoeni.

¹⁷ Ikanta ñaawaeta-tsiri jewariki roteeya-nakiri Sóstenes, riitaki jewatakaan-tatsiri ipiyota-piinta Judá-paeni. Ipajawaeta-nakiri. Roo kanteencha Galión, tee ikoyiro okaatzi awijayitatsiri.

¹⁸ Osheki kitejeri ijeekawaetanee Pablo janta Corinto-ki. Ikanta rowethata-naari kemijantzinkari-paeni, jatee Tonkaeroniki. Royaatanakiri Aquila eejatzi Priscila. Ikanta rareetaka Cencrea-ki, rootaki awochaate nampitsi Corinto. Ari rameeta-nakiro iishi Pablo, tema eenitatsi ikashiya-kaariri Tajorentsi. Oteteeya-nakani amaatako-mentotsiki, jatee Tonkaeroniki.

¹⁹ Ikanta rareeta-paaka awochaateki Efeso, tee itsipata-paeyaari Pablo irika Aquila eejatzi Priscila. Jataki apatziro rowanakiro ipiyota-piintaha Judá-paeni. Ari ikamanta-paakiri Judá-paeni jempe ikanta-kota Jesús.

²⁰ Ikowako-witakari Judá-paeni ojamani ijeekanaki, roo kanteencha Pablo tee ikoyi.

²¹ Rowethata-naari ikaateeyini, ikantaneeri: “Riirika Tajorentsi kowatsini, ari nopiye noñahaatemi. Tema okowa-perotatyaa nareteeyaa Aapatziyaweniki roemoshirenkaeta.” Ari rotetanaari janta Efeso-ki, jatee.

Piyaa Pablo Antioquía-ki riyaatatzii ikenkithatzi

²² Ikanta rareetaka Cesarea-ki, awijapaaki rowethatari kemijantzinkari-paeni. Ipoñaawo rawijanaki roojatzi nampitsiki Antioquía-ki.

²³ Tee ojamanitzi ijeekapae Pablo Antioquía-ki. Jataki rareetanta Galacia-ki eejatzi Frigia-ki, ithamentaka-shireta-kaapaari kemijantzinkari-paeni roejokirotyaari Jesús.

Ikenkithatzi Apolos Efeso-ki

† 18:11 awijaneenta-nakiro apaani ojarentsi = apaani ojarentsi eejatzi 6 kashiri.

²⁴ Okanta janta Efeso-ki, ari rareetaka apaani Judá-paeni iitachari Apolos, ipoñaakawo Alejandria-ki. Riyotziro ikenkitha-waetzi kameetha, ithamenta-kaayitari atziri. Tema riyota-kotziro kameetha Jankina-rentsi-perori.

²⁵ Riyotako-perotziri Apolos jempe ikanta-kota Jesús. Ithaamentakayitari atziri, riyoteeri kameetha okaatzi ikema-kota-kiriri Jesús. Ari iweyaari riyota-kotziri. Roo kanteencha, tee iriyotakoperotziri jempe okanta-kota omitsiryataantsi, apatziri riyotziro okaatzi riyotaan-takiri Juan.

²⁶ Okanta apaani kitejeri, rawentaakawo okaatzi riyota-kota-neeri, retanakawo ikenkithata-kaantzi Apolos ipiyota-piinta Judá-paeni. Roo kanteencha okemakiri Priscila eejatzi Aquila, raanakiri Apolos, riyotaakiri jempe ikanta-kota iitziri rirori-paeni “Rawotsite Tajorentsi”.

²⁷ Tema ikowatzii Apolos rareetantyyaa maawoeni janta Acaya, ikan-takiri kemijantzinkari-paeni Efeso-jatzi ipawakiri apaani jankina-rentsi raakameethatan-tyaariri nampitawori janta Acaya. Ikanta rareetaka Apolos janta, osheki ithamenta-kaapaakari kemijantzinkari-paeni ikaatzi riyoshii-yiteeri Tajorentsi ikemijantan-taariri Jesús.

²⁸ Tema osheki ikoshekakari Apolos irika-paeni Judá-paeni kaari kemijanta-tsini, rotsinampaakiri, tema riyotaakiri Jankina-rentsi-perori jempe ikenkithata-koetziri Jeepatzii-totaa-rewo. Rootaki riyota-kotan-taariri irika Jesús, riitaki Jeepatzii-totaa-rewo.

19

Areetaa Pablo Efeso-ki

¹ Ikanta ijeeki Apolos janta Corinto-ki, anonkanakaPablo ochempimashi, areetaka Efeso-ki. Ari iñaapaaki kemijanta-witaa-chari.

² Rojampita-paakiri: “¿Ojeeka-shiretan-takimi Ishire tajorentsi owakira ikemijanta-kaetakimi?” Ikanteeyini rirori: “Tee. ¿Oetaka kanta-kota-chari? ¿Iitaka ikanteet-ziri Ishire tajorentsi?”

³ Ari ikantzi Pablo: “¿Iitaka pomitsiryaa-wentakari pikemijanteera?” Ikanteeyini rirori: “Roo nomitsiryaa-wenta okaatzi riyotaan-takiri Juan.”

⁴ Ikantzi Pablo: “Paerani romitsiryataakiri Juan atziri-paeni ikaatzi pakaa-neerori kaari-perori. Roo kanteencha ikantaki eejatzi Juan: ‘Pikemijanteeri pokatsini poyaata-paakinani.’” Riitakira Jesús ikenkithata-kotakiri.

⁵ Ikanta ikemaeyakini irika-paeni, romitsiryaa-wenta-nakari Awinkatharite Jesús, rawentaa-nakari.*

⁶ Opoñaashita rotaya-patzii-toyitakiri Pablo, ojeeka-shiretan-tanakari rirori-paeni Ishire tajorentsi. Iñaawaeta-nakiro otsipajato-yitatsiri ñaantsi. Ikamantan-tanakiro ñaantsi riyotakaa-neeriri Tajorentsi.

⁷ Tema ikaateeyini 12 atziri rotaya-patzii-toetakiri.

⁸ Ari ikanta-piintatyyaa Pablo ikyaayitzi ipiyota-piinteyani Judá-paeni kitejeri imakoryaan-teetari, ikaatzi mawa kashiri ikenkithata-kaantaki. Tekatsi ithaawantyyaa, riyotaan-tayitaki jempe ikanta Tajorentsi ipinkathari-wentantee.

⁹ Roo kanteencha eenitatsi Judá-paeni kijoshireta-neen-tsiri, tee ikoyi ikemijanteeyini. Riitaki kaminaa-kiriri atziri-paeni ikijima-waeteri

* 19:5 Waerontsi

kemijanta-neeriri “Awotsi.” Ikanta riyotaki Pablo, tee itsipata-naari ipiyota-piinteyani irika-paeni. Apatziro itsipayita-naari ikaatzi ikemijanta-kaayiteeri. Ari retanakawo ipiyoteeyani iyaapapankoteki iiteetziri “Tiranno.” Ari riyotaa-piintakiri maawoeni kitejeri.

¹⁰ Ari ikanta-piinta-tziiro riyotaa-yitakiri, awijaki okaatzi apite ojar-entsi. Tema osheki ikaatzi kemakoteeriri Awinkatharite Jesús janta Asia-ki, Judá-paeni eejatzi kaari Judá-paeni, maawoeni.

¹¹ Ikantakaakari Tajorentsi irika Pablo, osheki itajonka-wentantaki Efeso-ki.

¹² Eenitatsi atziri aanakirori maathaantsi roteeya-piintziri Pablo, itziritan-takari mantsiyari-paeni, etsiyatakota-kaayiteeri mantsiyari. Omatzitakari etsiyata-kota-kaayiteeri raahashireyitziri peyari.

¹³ Roo kanteencha eenitatsi Judá-paeni jataneen-tsiri nampitsiki Efeso, ikowawita retsiyata-kota-kaayiteerimi raahashireyitziri peyari. Iroka ikantziri iñaanatziri peyari: “¡Tema eenitatsi itajorenka Jesús rawentaari Pablo, nokoyi piyaa-tapithateeri paahashireyitziri!”

¹⁴ Rootaki imawitakari ikaatzi 7 Judá-paeni, itomi iitachari Esceva, jewawitariri ompera-tajorentsitaa-rewo.

¹⁵ Roo kanteencha rakanakiri peyari-paeni, ikantziri: “Niyota-kotziri Jesús, niyota-kotziri Pablo. Rooma eeroka-paeni, tee niyotzimi”

¹⁶ Ari rakotanaki raahashiretziri peyari, roteeya-nakiri kowawita-chari retsiyata-koteeri, rompoja-waetakiri. Imaperotakiri rompoja-waetakiri, otzimatyee ishiiyee, kaanki-merekiri raretee-yaani ipankoki, antawo rowatsi-naawaetakiri iwathaki.

¹⁷ Ithonka ikemaeyakini nampitawori Efeso-ki, Judá-paeni eejatzi kaari isheninkata. Osheki ithaawan-tanakari. Rootaki ikemijantan-tanakariri Awinkatharite Jesús maawoeni janta.†

¹⁸ Ari ipokanaki ikaatzi kemijanta-neeriri Jesús, ikamanta-koyita-paakiro iyaari-peronka.

¹⁹ Riima ikaatzi sheripiyari-witachari, ramayita-paakiro jempe iñaanata-kota-piintziro, iñakiri maawoeni atziri itaayita-paakiro. Ikanta raminee-takiro jempe-rika okaatzi opinatari itaayitakiri, areetaka ikaatzi: 50,000 ikithoki koriki.

²⁰ Eekiro ikemako-peroe-tanaki-tziiri Awinkatharite.

²¹ Okanta iñahaetakiro iroka-paeni, ari ithankitane Pablo raree-tantyyaa Macedonia-ki eejatzi janta Acaya-ki. Ipoña rawijanaki roojatzi Aapatziyaweniki. Ikanta-shiretzi: “Aririka niyaataki Aapatziyaweniki ompoñaashitya nawijanaki Roma-ki.”

²² Rootaki rotyaantan-takariri Timoteo eejatzi Erasto riyaaete Macedonia-ki, riitaki irika apite amitakota-piinta-kiriri. Roojatzi ijeekanaki rirori Asia-ki.

Ikoshekanteeta Efeso-ki

²³ Okanta Efeso-ki ikoshekae-takari ikaatzi awentaa-naariri iiteetziri “Awotsi.”

²⁴ Ipoñaakaantawo iitachari Demetrio, eshiropakori rirori. Eenitatsi osheki ratzirite, riitaki wetsikiriri oshiyakaawo iryaani oyaapapankote tajorentsi-niro “Diana.” Riitaki raantari osheki koriki.

²⁵ Ipiyotakiri Demetrio maawoeni ratzirite eshiropakori-paeni eejatzi itsipa-paeni oshiyariri rirori rowetsika-waeyitzi. Ikantaki Demetrio:

† 19:17 kaari isheninkata = griego

“¡Atziri-paeni! Piyoteeyini eeroka rootaki añantari aakapaeni iroka antawaeri.

²⁶ Roo kanteencha akema-kotakiri iiteetziri Pablo, roñaashirenkakiri osheki atziri jaka Efeso-ki eejatzi maawoeni nampitsi okaatzi tzimat-siri Asia-ki, ikantayitziri: “Tajorentsi-niro irika rowetsikani atziri, tee riroperotzi.” Tema osheki atziri kemijanta-kiriri.

²⁷ Tee apatziro roñaashirenkayitee aaka eero ramananta-peroe-teeri owetsikani, rootaki oñaashirenka-peroteeri opeyakoteeyaa rooperori atajorentsita Diana, ikemakoe-tziro maawoeni nampitsiki okaatzi tzimat-siri jaka Asia-ki. Aamaashitya aritaki ipakahae-tanakiro ipokaetzi oyaapapankoteki.”

²⁸ Ikanta ikemaeyakini ratzirite, antawo ikijeeya-nakani, ikaemaeyanakini ikantzi: “¡Antawo iroka Diana, atajorentsita aakapaeni Efeso-jatzi!”

²⁹ Ari rakisheenkae-yanakani atziri ikaemaeyanakini. Roteeya-paakiri itsipata-piintari Pablo itachari Gayo eejatzi Aristarco, Macedonia-jatzi. Raanakiri jempe ipiyota-piinteeyani atziri.

³⁰ Ikowawitaka ikyaapaakimi Pablo, teemaeta ishinetziri iyemijanta-kaani-paeni ikyee.

³¹ Eenitatsi jewari-paeni raapatziyani Pablo, ikantakiri: “Eero pimatz-itawo pikyee eeroka janta.”

³² Okanta janta jempe ipiyotee-yakani, osheki icheraa-cherateeyakini, teemaeta riyotee-yanitzi oeta ipiyowentee-yarini. Ikaema-kaema-waeta-shiteeyani.

³³ Eenitatsi Judá-paeni ñaakiriri Alejandro rojatekaka ipiyotee-yakani, ishintsitakiri iñaawaete. Ari itzinawakotanaka Alejandro imaeritan-tawakyaari atziri-paeni, ikenkitha-waeta-kaawitakari.

³⁴ Roo kanteencha riyotee-yakini atziri-paeni isheninka Judá-paeni Alejandro, eekiro riyata-kaana-kitziro ikaemaeyini, ojamani ikantaka ikaemi, ikanteeyini: “¡Antawowé iroka Diana, atajorentsita aakapaeni Efeso-jatzi!”‡

³⁵ Ari ikatziyanaka rojankinariyaan-tzite nampitawori janta, romaeryakiri, ikantziri: “Efeso-jatzi, naaka-paeni amina-kowentzirori oyaapapankote atajorentsita Diana, eejatzi oshiyakaawo poñenchari jenokinta.

³⁶ Maawoeni iyoteeyini, eero pikaema-kaemata-shiwaeta. Pimaer-itawaki, pikenkishiree-yaani kameetha.

³⁷ Tema irika-paeni atziri pamayitakiri jaka, tee rowaariperotziro oyaapapankote atajorentsita, eejatzi tee ikijima-waetziro.

³⁸ Ikoyi-rika rowajankitaa-kanteri Demetrio eejatzi ratzirite, raanakiri ikenkitha-waeta-kaeri jewari, riitaki amina-koterini okaatzi oñaashirenka-kiriri.

³⁹ Eenitatsi-rika otsipa kowachari ayota-kotero aakapaeni, otzimatyee apiyoteri maawoeni jewari-paeni, ramina-kotan-tyaawori.

⁴⁰ Tee okameethatzi rakisheen-kawaetyaa atziri-paeni nimaeka. Ar-itaki rowajankitaa-wenta-kaero akoshekantaka. Eero otzimi akanteri apiyako-wentan-tyaari.”

⁴¹ Ikanta ithonka-nakiro iñaawae-yitakiro iroka, rotyaanteeri maawoeni atziri.

‡ 19:34 ojamani ikantaka ikaemi = apite hora okaatzi ojamanitaki

20

Jataki Pablo Macedonia-ki eejatzi Grecia-ki

¹ Okanta okaatapaaki rakishee-nkateeyani atziri, ipiyotakiri Pablo ikaatzi kemijanta-neentsiri, ikaminaa-yitaneeri. Ari rowethata-naari maawoeni, jataki Macedonia-ki.

² Tema ithonka rareetakari inampiki-paeni ikaatzi kemijanta-naatsiri janta, ikaminaa-yitaneeri. Roojatzi ikinanta-nakari Grecia-ki.

³ Ari ijeekawaeta-paakiri janta ikaatzi mawa kashiri. Ikanta rotzi-mataa riyaaan-teeyaari Tonkaeroniki, ari ikemaki, ikanteetzi “Rajaryaa-tziimi Judá-paeni rowamayimi aririka pareetakayaa janta.” Rootaki ipiyanta-naari Macedonia-ki.

⁴ Eenitatsi tsipata-naariri: Sópater, itomi Pirro poñaachari Berea-ki; Aristarco, eejatzi Segundo poñaachari Tesalónica-ki; Gayo, poñaachari Derbe-ki; Timoteo, Tíquico, eejatzi Trófimo poñaachari Asia-ki.

⁵ Ari reewatee-yanakini irika-paeni janta nampitsiki Troas, royaawenta-paakari Pablo itsipatakina naaka.

⁶ Okanta okaatapaaki roemoshirenkae-tziro kitejeri rowapiintee-tawori ratanteetari kaari rowaeteetzi shineya-kaeroni. Ari notetanaari notsipatari Pablo eejatzi itsipa-paeni nopoña-naawo nampitsiki Filipos. Roo awijaki 5 kitejeri, noñaapaeri etakawori reewatee-yakini nampitsiki Troas, ari nojeekae-yapaakini okaatzi 7 kitejeri.

Rareetan-takari Pablo nampitsiki Troas

⁷ Okanta omonkaataa kitejeri ipiyotanta-piinteetari, ari nopiyotee-yakani jenokinta pankotsi, nokenkishiryaa-tziro oweyaantawori rowakaa-naari Jesús riyotaani-paeni. Tema rawijatzii Pablo okitejetamane, rootaki roetziñaarikotan-tawori ikenkithata-kotziri Jesús. Niyankii-tyaa-kotakina tsireniri.*†

⁸ Eenitatsi osheki ootamentotsi oejeenchari jenoki pankotsiki jempe nopiyoteeyani.

⁹ Ikenkitha-mintheetzi Pablo, eenitatsi apaani ewankari iita Eutico, riitaki jeekaen-tsiri opatzimooki pankotsi. Tema ojamanitaki ikenkithataki Pablo, ayimatakiri iwochokini ewankari, paryanaki jaawiki, kamapaaki. Tema mawamenko opewirya rowetsikae-tziro pankotsi, ojenoki-perotatzii, ari ipoñaakari iparyanaki roojatzi jaawiki.

¹⁰ Roo kanteencha ayiitanaki Pablo, roeyota-shita-paakari ewankari, ithomaa-paakiri. Ikantzi: “Eero pithaawaeyini, añaatsi.”

¹¹ Ipoña ipiyapaa Pablo jenoki, ithonkakiro ikenkishiryaaawo riweyaanta-naawo Jesús rowakaanari riyotaani-paeni. Eekiro ikenkithata-nakitzii, kitejetanaki. Roojatzi notsipatakari nawijantanakari.

¹² Riima ewankari, rahaeta-neeri rañaahaera. Rootaki ithaamenta-perotan-teeta-nakari.

Nawijanaki Nampitsiki Troas roojatzi Mileto-ki

¹³ Ari neewatee-yanakini naaka, notetee-yanakani roojatzi nampitsiki Asón. Ari nokenkishiryaaakari naaneeri Pablo, tema ikowakitzi rirori ikinanaki kepatsiki.

* **20:7** kitejeri ipiyotanta-piinteetari = etapiintawori kitejeri = Domingo † **20:7** iweyaantawori rowakaa-naari = tzimpetoyirori ratanteetari.

14 Ikanta noñaapaeri Pablo nampitsiki, ari rotetanaari rirori amaatako-mento-tsiki, jateeyakini Mitilene-ki.

15 Okanta nawijee-yanakini janta, nokitejeta-kota-paaki Quío-ki, okanta namaata-kotanee apaani kitejeri awochaateki nampitsi Samos, ari naata-kota-paentzi janta Trogilio-ki. Okanta nawijeeyanakini otsipa kitejeri, areetee-yakinani Mileto-ki.

16 Tema tee ikoyi Pablo naata-kota-paente Efeso-ki, eero rojamanitan-tanaka nampitsiki-paeni tzimatsiri Asia-ki. Ikwatzii rareeteeyaa intsi-paete Aapatziyaweniki, tekira roemoshirenkae-tanaki-roota kitejeri Owiiitaantsi.

Ikenkithata-kaeri Pablo reewarite-paeni Efeso-jatzi

17 Ikanta nareetaka Mileto-ki, ikaemakaan-tapaakiri Pablo reewarite kemijantzinkari Efeso-jatzi.

18 Ikanta ipokaeyakini, ikantawakiri: “Piyoteeyini eeroka jempe nokanta nojeeki-motee-yakimini owakira nareetan-takari nampitsiki-paeni tzimatsiri jaka Asia-ki.

19 Ari nokanta-piintatyaa nantawaetziniri Awinkatharite, naaka tsinampa-shireri, osheki niraawaetaka noñaayitziro ikosheka-waetakina Judá-paeni.

20 Roo kanteencha tee nopakaero nokenkithata-kaemiro pinintaa-waetyaari, nokaminaayita-piintakimi pipankopaeniki, eejatzi jempe-rika ipiyota-piinteeyani atziri-paeni.

21 Nokenkithata-kaayitakiri nosheninka-paeni Judá-paeni eejatzi kaari Judá-paeni, nokanta-yitzi: “Pipiyashi-yiteeri Tajorentsi, pawentahaeyari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

22 Otzimatyeera niyaate Aapatziyaweniki, tema rootaki Ishire tajorentsi kowa-shiryaa-kaanari. Tee niyotzimaeta oeta-rika awiji-motenari janta.

23 Jempe-rika niyaayitaki, iyoshiryaa-kaakina Ishire tajorentsi, okanta: ‘Osheki ikemaatsita-kaetemi janta, ari omonkyahaetemiri.’

24 Roo kanteencha tee okantzimoshiretana nokami. Tema rootaki kowaperotacha nokimo-shire-wenta-peroteero, rooteentsi nomatero nawijante nareetyaa jempe oweyeeyaa noshiye. Tema rooteentsi notho-tyeero ikantakinari Awinkatharite Jesús nokamantan-teero Kameethari Naantsi jempe okanta-kota ineshironkatantee Tajorentsi.

25 Nokenkithata-kaayitakimi eejatzi eeroka-paeni jempe okanta-kota ipinkathari-wentantee Tajorentsi. Niyotzi naaka eero papiiteero piñaayiteena.

26 Rootaki nokantan-temiri, tee naaka kantakaa-shityaawoni itziman-tyaari peyashitaa-chani,

27 tema nokaman-takimiro maawoeni ikenkishiretzi-takari Tajorentsi ranteri, tekatsi apaani nomani-motemi.

28 Paamakowenteeyaa eeroka, ari pikimiteeri ikaatzi kemijanta-yitaa-tsiri. Pikenkishireteeyaa eeroka rowayitaki Ishire tajorentsi peewayiteeri kemijanteeriri Tajorentsi. Paminako-wenteeri ikaatzi rowawijaa-koyiteeri Tajorentsi rapawenteeri riraa Awinkatharite ipina-wenta-yiteeri.

²⁹ Tema niyotzi naaka aririka nomakoryaaki, aritaki ipokapaaki it-sipa roshiya-paakyaari katsimari owantaniri ithonkiri ipireetari, tema ikowapaaki irika pokatsini ithonkiri kemijantzinkari.‡

³⁰ Aamashitya aritaki ramatawitanakimi pikaatee-yakinira eeroka piyemijanteeyini, ipakakaanakiri ikemijanta-witari.

³¹ Rootaki pikenkishiryaan-tyaari eeroka-paeni. Tema mawa ojar-entsi nojeeki-mowaeta-paentzimi, tee nopakaapaentziro nokaminaa-yitzimi maawoeni, niraako-yitakimi.

³² ¡Noyemijantzinkaritepaeni! Nokowa-kotziri naaka Tajorentsi riitaki aminakowentemini nimaeka, riitaki neshironkatemini, tema rootaki ikantayita-kaeri. Aritaki rowetsika-shireteemi, aritaki imateemi rookaatzi ikashiya-kaakariri ikaatzi rashitee-yaari.§

³³ Tee piñaana noñaamatyaawo naaka pithaari, piyorikite, poorote.

³⁴ Piyoteeyini eeroka-paeni, naakataki antawae-wenteen-chari naantari koetyeemo-yitanari, ari nokemi-tzita-kariri ikaatzi amitako-yitakinari.

³⁵ Ari nokinakaerori niyotaan-takimirori jempe akantyaawo antawae-pero-yitee, aneshironka-yitan-teriri koetyaa-waeta-tsiri. Nokenkishiryaa-kaemi rookaatzi ikenkithata-kota-paentziri Awinkatharite Jesús, ikantaki: ‘iKimoshire-pero-tee ikaatzi pashitan-tachari, tee ari ikanteeteri ipashiteetari.’ ”

³⁶ Ikanta ithonka-nakiro Pablo ikamantan-takiro iroka-paeni, rotziwerowanaka ramanakaa-naari ikaatzi piyoteen-chari.

³⁷ Maawoeni rirahae-yakani, rawithakita-wakae-yanakani, ari rowethata-waari Pablo riyaaateera.

³⁸ Owashireteeyanakani, tema ikantakitzii Pablo eero rapiiteero iñahaeri. Tema maawoeni royaatee-yanakirini Pablo roojatzi rotetan-tanaari amaatako-mento-tsiki.

21

Riyaatan-taari Pablo Aapatziyaweniki

¹ Ikanta nookayitaneeri, oteteeya-naanani, tampatzika nowanakiro niyaataki nampitsiki Cos. Okanta okitejeta-manaki areetakina otsipaki nampitsi Rodas, okanta nawijanaki roojatzi Pátara-ki.

² Ari noñaapaakiro janta antawo amaatako-mentotsi jatatsiri Fenicia-ki, ari noteteeyanakani.

³ Okanta namaata-koteeyini, namina-kota-nakiro othampishi Chipre, nokina-kotanaki naaka-paeni nakoperoki roojatzi Tonkaeroniki. Tema eenitatsi owaahawontsi rookaeta-nakiri Mapiniki, ari naata-kotee-yapaakini.

⁴ Ari noñaapaaki kemijantzinkari-paeni, ari nojeeki-mowaeta-nakiri okaatzi 7 kitejeri. Ikantawakiri Pablo: “Eero piyaatzi Aapatziyaweniki.” Roo ikantan-tariri, tema Ishire tajorentsi iyoshireta-kaeriri.

⁵ Okanta nomaapaaki 7 tsireniri, roo nawijan-tanakyaarimi. Royaaate-yakinani maawoeni noyemijantzinkarite-paeni, itsipayitakawo iinapaeni, eejatzi reentsite. Roojatzi jempe iweyaa-thapita nampitsi, ari notziwerowae-yapaakani impanekiiteki, amaneeyakinani.

⁶ Opoñaa nowetha-yitanaari maawoeni, oteteeya-naanani amaatako-mento-tsiki. Piyeeya-naani rirori-paeni ipankokipaeni.

⁷ Okanta namaata-koteeyini nopoñaaawo Mapiniki roojatzi Tolemaidaki. Ari nowetha-yitapaakari noyemijantzinkarite-paeni, tema apaani kitejeri nojeeki-mowaeta-nakiri rirori-paeni janta.

⁸ Okanta okitejeta-manaki, nokinee-yakini awotsiki roojatzi Cesarea-ki. Nojeeki-mota-paakiri ipankoki Felipe, kamantan-taneerori Kameethari Ñaantsi, riitaki apaani ikaatziri 7 riyoshiitee-takiri paerani ramitako-yiteri Otyaantaa-rewo-paeni.

⁹ Eenitatsi Felipe okaatzi 4 ewankawo rishinto, kamantantaniro roori-paeni.

¹⁰ Tema awijaki osheki kitejeri nojeeka-paaki Cesarea-ki, ari rareetakarari apaani Kamantan-taniri, iita Agabo, ipoñaaakawo iipatsiteki Judá-paeni.

¹¹ Ipokapaaki nojeekae-yakinira naaka-paeni. Raapaakiri rowathakiro Pablo, roojotakari rakoki eejatzi iitziki. Ikantzi: “Ari ikanteri Judá-paeni roojoteri ashitariri irika rowathakiro janta Aapatziyaweniki, raanakiri iwinkathariteki wirakocha-paeni. Rootaki iyotakaa-kinari naaka Ishire Tajorentsi.”

¹² Tema nokemae-yakini nokaatzi notsipatakari Pablo, nokanta-kanta-witanakari: “Eero piyaatzi Aapatziyaweniki.” Ikantzita-witakari eejatzi kemijantzinkari-paeni nampitawori janta.

¹³ Roo kanteencha ikantanakae: “¡Eero piraawaeteeyani, osheki powashireta-kaakina! Tema kowanakina naaka. Aririka okantyyaa roojoteetena roojatzi nokamawentan-tyaariri Awinkatharite Jesús janta Aapatziyaweniki, omawaetyaata.’

¹⁴ Teera notsinampaa-tziri nokanta-yiwitakari, apatziro nokanta-nakiri: “Omatyaata ikoyiri Awinkatharite.”

¹⁵ Okanta otsipa kitejeri, wetsikae-yanaanani, jateeya-kinani Aapatziyaweniki.

¹⁶ Eenitatsi kemijantzinkari-paeni Cesarea-jatzi oyaatakinari. Riitaki aanakinari ipankoki atziri iitachari Mnasón, Chipre-jatzi irika rirori. Tema paerani ikemijanteeri Jesús rirori. Riitaki nomayimotapaakiri.

Roteeyee-takiri Pablo tajorentsi-pankoki

¹⁷ Okanta nareetee-yapaakani Aapatziyaweniki, kimoshireteeyakini noyemijantzinkarite-paeni iñaawakina.

¹⁸ Okanta okitejeta-manaki, raayita-nakina Pablo nareetyaari Jacobo, rirentzi Jesús. Ari noñaapaakiri eejatzi jewayitziriri noyemijantzinkarite-paeni.

¹⁹ Riitaki rowetha-yitapaakari Pablo, ikamanta-paakiri okaatzi rantakaa-yitakiriri Tajorentsi inampiki-paeni itsipa-jatzi atziri.

²⁰ Ikanta ikemaeyakini, ithaamenta-nakari Tajorentsi. Rootaki ikantan-tanakariri Pablo: “Noyemijantzinkaritee, eenitatsi osheki asheninka Judá-paeni kemijanta-neeriri Jesús. Roo kanteencha eeniro ishintsi-yitziri kemijantzinkari-paeni imonkaatero Ikantakaantani Moisés.

²¹ Ikemako-wentakimi eeroka piyotaa-yitakiri asheninka Judá-paeni jeekatsiri otsipaki nampitsi, pikanta-yiterimi: ‘Tee okowa-jaanta pimonkaateero Ikantakaantani Moisés, tee okowa-jaanta pitomeshitaa-niteeri pitomi-paeni, tee okowa-jaanta antayiteero okaatzi ameyitari paerani.’

²² ¿Jempema akantyaaka nimaeka aririka riyotaki asheninka-paeni areeteemi jaka?

²³ Niyotzi iita panteri. Tema eenitatsi akaatee-yirini jaka ikaatzi 4 atziri, riitaki kowatsiri imonkaatero ikashiya-kaariri Tajorentsi.

²⁴ Pitsipata-nakyaari irika-paeni, ari pikaate pantero kitewa-thata-kaayimini. Eeroka pinakowenterini ikaate itaayiteri, rameetee-teniri iishi. Rootaki riyotan-teetyaari theeyaantsi okaatzi ikantakoe-takimiri eeroka. Tema pimatzitawo eeroka pimonkaa-yitziro Ikantakaan-teetani.

²⁵ Riima itsipa-jatzi kaari asheninkata, ikaatzi kemijanta-neeriri Jesús, notyaanta-kiniri paerani jankina-rentsi. Nokantakiri: ‘Eero powayitari ztimanaanta-tsiri tsimeri itahae-tziniriri tajorentsi-niro. Eero powakoyitawo riraa tsimeri. Eero pimayempi-waetzi, tema ipinkaetani ranteeterorika.’

²⁶ Ikanta Pablo raanakiri irika 4 atziri. Imawitakawo okitejetamane itsipayitakari ikite-wathatan-tayi-teeyaari. Opoñaa ikyaaki tajorentsi-pankoki ikamantante jempe okaate kitejeri othonkanyaari ikashiya-kaantziri rirori, ikantan-tyaari jempe-paete ramayiteri rashita-kaeyariri Tajorentsi.

²⁷ Ikanta omonkaatzi-mata-paaka 7 kitejeri, eenitatsi Judá-paeni poñaayita-chari iipatsiteki Asia-jatzi, iñaakiri Pablo tajorentsi-pankoki. Intsipaete ikaminaa-nakiri atziri-paeni ikoshekyaaari Pablo,

²⁸ ikaemae-yanakini, ikantzi: “¡Nosheninka, Israel-paeni! ¡Pamitakotena! Riitaki irika atziri jatayiteen-tsiri jempe-rika-paeni ikaminaa-yitziri atziri ikoshekyaaari asheninka-paeni, itheenka-waetziro Ikantakaantani Moisés, itheenka-waetakiro eejatzi iroka tajorentsi-panko. Roo owanaa-perotacha ikyaakaakiri tajorentsi-pankoki itsipa-jatzi atziri kaari asheninkata, itheenka-tajorentsi-waetakiro.”

²⁹ Roo ikantantari, tema iñaakitziiri Pablo janta Aapatziyaweniki itsipatari Trófimo poñaachari Efeso-ki, roshiya-kaanteeyini ikyaakaa-kitziiri tajorentsi-pankoki.

³⁰ Tema intsipaete ipiyotee-yapaakani osheki atziri. Roteeya-paakiri Pablo, inoshika-nakiri jantakiroki tajorentsi-pankoki, rashitee-tanakiro.

³¹ Roowiteencha rompojee-terimi, ari ikamantee-takiri jewatziriri rowayirite wirakocha, ikantee-tziri: “Ikosheka-wakaatyaa atziri.”

³² Ari ipiyota-nakiri eejatzi rowayirite inampina-paeni rirori jewari, ishiyana-kityaa ipiyotee-yakanira atziri. Ikanta iñaawakiri ipokaki, ipakaanakiri ipajawaetziro Pablo.

³³ Roteeya-paakiri Pablo, ikantanakiri rowayirite: “Poojotan-tyaari apite eshirotha.” Rojampita-nakiri atziri-paeni: “¿Iitaka irika? ¿Oetaka rantakiri?”

³⁴ Roo kanteencha eenitatsi cheraashi-waeta-noonchari, roo kanteencha eenitatsi itsipa-paeni kaari akakoterini ikantawitakari. Tee ikematha-tziri reewarite owayiri oeta awijatsiri. Rotyaantakiri rowayirite raanakiri Pablo jempe imaapiinteeyini owayiri-paeni.

³⁵ Ikanta roerinka-kaawitari Pablo riyaata-kaeri imaapiintzira owayiri-paeni, eekiro ishintsitatzii atziri-paeni ikoyi ipajawaeteri, rootaki inatanta-nakariri owayiri-paeni okini rotzikaa-wenteru.

³⁶ Tema eekiro royaata-kowenta-tziiri atziri-paeni, ikaemaeyini, ikantzi: “¡Powamayiriwé!”

Ikenkithata-kota Pablo

³⁷ Roowiteencha ikyaakaeteri Pablo imaapiintzira owayiri-paeni, rojampita-nakiri Pablo reewarite owayiri-paeni, ikantziri: “Kantachama nokenkitha-waeta-kaemi eepichokiini.” Ari ikantanaki jewari: “¡Jempema piyotziroka noñaani!”

³⁸ ¿Tema eeroka Apitantoni-jatzi, eeroka poñaakaan-takawori chapinki koshekaantsi, kinapaen-tsiri ochempi-mashiki, pamaki 4000 powayirite?”

³⁹ Ikantzi Pablo: “Naaka isheninka Judá-paeni, nopoñaachari Tarso-ki jeekatsiri janta Cilicia-ki. Otzinkami iroka nonampi, nokoyi nokenkitha-waeta-kaeri nosheninka-paeni.”

⁴⁰ Ishinetee-takiri Pablo. Katziyanaka pawitsiki, itzinaa-wakotanaka imaeritan-tawakyaari isheninka-paeni. Ari ipampoyeeyanakirini imaeritee-yanakini. Ari retanakawo iñaawaetan-tanakawo iñaani, kameetha ikenkitha-waeta-kaanakiri maawoeni isheninka-paeni Heber-paeni, ikantanakiri:

22

¹ “¡Noyemijantzinkaritee Israel-paeni! ¡Jewari-paeni! Pikemi nokantawaki naaka.”

² Tema ipampoyeeyanakirini imaeritee-yanakini. Ari retanakawo Pablo iñaawaetan-tanakawo iñaani, kameetha ikenkitha-waeta-kaanakiri isheninka-paeni, ikantanakiri:

³ “Naakataki pisheninka. Notzimaki nampitsiki Tarso jeekatsiri Cilicia-ki, roo kanteencha nokimotataki naaka jaka Aapatziyaweniki, riyotaani naaka Gamaliel. Riyotaa-kinawo niyotako-perotero ikan-takaantani awaejatziteni. Nokowa-piinta-witaka noshire-perotyaaari Tajorentani, pikimiyita eeroka-paeni nimaeka.

⁴ Paerani naminaminatziri awentaa-naariri iiteetziri ‘Awotsi’, nokoyi nompojiri. Tema osheki nonoshika-yitaki shirampari eejatzi tsinani, nomonkyaa-kaanta-yitakiri.

⁵ Iñaayitakina maawoeni Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo eejatzi Antaripero-paeni. Riitaki payitakinari jankina-rentsi ipakaan-tziri asheninka Judá-paeni janta Ontyaa-maeriniki. Ipoña niyaatanaki naminamina-yitziri kemijantzinkari-paeni, namayitziri jaka Aapatziyaweniki, rowajankiteeteri.”

Ikenkithata-kota Pablo ikemijantan-taari

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ “Okanta nanashiteeyaani awotsiki, roowiteencha nareetyaami Ontyaamaeriniki, tampatzikataki ooryaa, ari romapoka-kinari morekaenen-tsiri Inkiteki, roorenta-kota-paakina jempe nokatziyaka.

⁷ Ari notyaanaki kepetsiki. Nokematzii ñaanatanari, ikantana: “¡Saulo! ¡Saulo! ¿Oetaka pikoshekan-tanari?”

⁸ Ari nojampita-nakiri, nokantziri: “¡Pinkathari! ¿Jempema piitaka eeroka?” Ari rakaeta-nakina, ikanteetana: ‘Naakataki Jesús Kashiyaakaweni-jatzi pikoshekari.’

⁹ Tema iñaakiri oorenta-paenchari ikaatzi notsipa-yitakari, ithaawae-yanakini. Roo kanteencha tee ikemaeyironi rirori iñaanateetana naaka.

¹⁰ Ari nojampita-nakiri, nokantziri: ‘Pinkathari. ¿Iitaka pikoyiri nan-teeri naaka?’ Ari ikantanakina Pinkathari: ‘Pikatziye, piyaate nampit-siki Ontyaamaeriniki. Ari ikamantee-temiro oeta panteri.’

¹¹ Ikathata-naana ikaatzi notsipatakari roojatzi Ontyaamaeriniki, tema imawityaakitakaa-kina oorenta-paakinari.

¹² Ari ijeekiri janta apaani atziri iita Ananías, ipinkathatziri rirori Tajorentsi, imonkaatziro Ikantakaantani Moisés. Pinkathari royiri maa-woeni Judá-paeni nampiyitawori Ontyaamaeriniki.

¹³ Pokanaki Ananías iñeena. Ikanta rareeta-paaka, ikantapaakina: ‘Noyemijantzinkaritee Saulo, pokiryahae.’ Apathakirotanana nokiryaa-nee, aminawaeta-naana.

¹⁴ Eekiro ikantana-kityaana Ananías: ‘Eeroka riyoshiitani Itajorentsite awaejatziteni. Riyoshiitakimi piyotaan-teero ikowakaemiri rirori, tema piñahaeri Jeepatzii-totaa-rewo tampatzika-shireta-tsiri, pikemakiri iñaanatakimi.

¹⁵ Eeroka kenkithata-koteerini maawoeni atziriki. Pikamantan-tayiteero okaatzi piñaakiri, okaatzi pikemakiri.

¹⁶ Tekatsi otsipa poyaawentyaari nimaeka. Pitzinee, piyaate pomitsiryaatyaa, pawentahae-yaari Awinkatharite pikowa-koteeri ipeyakotan-tee-mirori pantayi-witakawo kaari-perori.’ ”*

Ikenkithata-kotziro Pablo rotyaantee-tziri ikenkithata-kaeri itsipa-jatzi atziri

¹⁷ “Okanta nopiyaawo Aapatziyaweniki, niyaataki tajorentsi-pankoki namanapaa, ari noñaashiretakiri janta.

¹⁸ Noñaakiri Awinkatharite, ikantakina: ‘Eero pojamanitzi, pishitowae Aapatziyaweniki, tema eero ikemijantee-tzimi pikenkithata-kowitena jaka.’

¹⁹ Nokanta-nakiri naaka: ‘Pinkathari, riyoteeyini maawoeni niyaata-piintaki jempe ipiyota-piinteeta, nomonkyaa-kaanta-yitakiri ikaatzi awentaa-neemiri eeroka, osheki nopajata-kaanta-waetakiri.

²⁰ Ikanta rowamae-takiri paerani kenkithata-kotzimiri, Esteban, ari nokaatzi-takari naaka janta, naapatziyakari owamaakiriri, naminakowenta-kiniri iithaari-paeni.’

²¹ Roo kanteencha ikantanakina Tajorentsi: ‘Piyaate, tema naaka otyaantemini inteena jempe inampiyitawo itsipa-jatzi kaari pisheninkata.’ ”

Ijeeki-motakiri Pablo reewarite owayiri-paeni

²² Ikanta ikemawaki atziri-paeni, rapiita-nakiro ikaemaeyini ikantzi: “¡Irika atziri tee okameethatzi rañee! ¡Pashiree-yaari!”

²³ Eekiro ishintsitatzii ikaemaeyini, roteka-koteeyani iithaariki, rooka-wanetziro kepatsi jempe ipiyotee-yakani, tema ikijeeya-tyaani.

²⁴ Ikanta reewarite rowayirite wirakocha, ikantanakiri apaani rowayirite: “Paanakiri inthomoeki irika, apajata-wakiri ikamantan-teerori oeta iñaawaetakiri rowatsimaan-takariri isheninka-paeni.”

* 22:16 Waerontsi

²⁵ Roo roojowitee-takari ipajatan-teetyaariri, rojampita-nakiri Pablo itsipa reewarite owayiri, ikantziri: “Rojankinata-kotani iwinkatharite naaka Roma-jatzi. ¿Shinetaa-ntsita-tsuma ipajeteetena, tekira raminakoe-tawakinawo oetarika nantakiri?”

²⁶ Ikanta ikemaki reewarite owayiri, ipiya-shita-nakari reewari-perote rirori, ikantapaakiri: “Nowinkatharite, ¿Piyotakima oeta antakiri? Rojankinata-kotani irika Awinkathari-perote aakapaeni Roma-jatzi-paeni.”

²⁷ Ikanta ikemawaki reewari-perote owayiri, ipoka-shita-paakiri Pablo, rojampita-paakiri: “¿Omaperotatyaama eeroka rojankinata-kotani nowinkatharite?” Ikantzi Pablo: “Jeen.”

²⁸ Ikantzi reewarite owayiri: “Osheki nopina-wentaka naaka nojankinata-kotan-tyaari.” Ikantzi Pablo: “Tee nopinawenta naaka. Rojankinata-kotzitee-takina owakira notzima-paaki.”

²⁹ Ikanta ikemaeyakini oojowita-kariri Pablo ipajawaeteri, roojoryaa-kota-nakiri, riyata-pithata-nakiri. Tema antawo ithaawanaki reewari owayiri oojotakaan-takiriri rojankinata-kotani iwinkatharite Roma-jatzi.

Rahaeta-neeri Pablo ipiyoteeta-piinta reewarite Judá-paeni

³⁰ Okanta okitejeta-manaki, ikoyi riyota-perote reewarite owayiri oeta ikoshekan-tariri Judá-paeni irika Pablo. Ipiyota-kaantakiri reewarite-paeni Ompera-tajorentsitaawo, eejatzi maawoeni Antaripero-paeni Judá-paeni. Ramaetakiri Pablo omonkyaawitee-takari, jeekapaaki jempe ipiyoteeyani jewari-paeni.

23

¹ Raminapaakiri Pablo jewari-paeni piyoteen-chari, ikantapaakiri: “¡Nosheninka! Naamaako-wenta-piintaka naaka eero otzimanta nantzi-motanteri, tema nokemijanta-piintziri Tajorentsi okaatzi ikantanari.”

² Ikanta Ompera-tajorentsiperotaa-rewo iitachari Ananías, ipajawaanteta-kaantakiri Pablo.

³ Roo kanteencha Pablo, ikantanakiri: “¡Theeri! Poshiyakawo okitamaawita rowantee-tariri kaminkari. Tajorentsi pajetemini eeroka. Jeekawitakimi jaka pamina-kotan-tenawo Ikantakaan-teetani, ¿Tema pipiyathatawo eeroka pipajata-kaantakina?”

⁴ Ikanta ikaatzi piyoteen-chari, ikantanakiri Pablo: “¿Arima pikanteri pikaweyiri Jewatziriri ompera-tajorentsiperotani Tajorentsi?”

⁵ Ikantzi Pablo: “Noyemijantzinkarite-paeni, tee niyowita naaka Ompera-tajorentsiperotaa-rewo irika, tema okantzi Jankina-rentsi-perori: ‘Eero pikaweyiri jewatakaan-tatsiri.’”

⁶ Iñaatzii Pablo eenitatsi Judá-paeni itsipatakari piyoteen-chari Tampatzikaweripaeni, riima itsipa-paeni Inashitantaniri irika, ikantanakiri: “¡Nosheninka! Naakataki inashitantaniri, eejatzi nosheninka-paeni. Rootaki riyakowentan-teetanari nimaeka, tema nokemijantaatzi naaka aritaki rañaayitee kamayita-tsiri.”

⁷ Ikanta ikemaeya-wakini ikantaki Pablo, iñaana-minthata-wakaanaka Inashitantaniri eejatzi Tampatzikaweri.

⁸ Tema riitaki Tampatzika-weri-paeni, kanta-piinta-tsiri: “Eero rañaayitee kamayita-tsiri, tee itzimi Ronampiripaeni Tajorentsi, tee

itzimi shiretsi.” Riima Inashitantaniri, ikanteeyini rirori tee ari okantakotyaa iroka-paeni.

⁹ Ari icheree-yanakini maawoeni. Eenitatsi Yotaantaniri Inashitantaniri katziya-yitaneen-chari, ikantanaki: “Irika atziri tee otzimi rantani. Aamaa-shityaa iñaana-shireta-tziiri ronampiri Tajorentsi, teerika iñaana-shireta-tziiri shiretsi.”

¹⁰ Eekiro ishintsitatzii ichereeyini. Rootaki ithaawan-tanakari reewarite owayiri-paeni rowamayiteri Pablo. Ikaemakaan-teeri rowayirite raaneeri inthomoeki jempe imaapiinteeyini.

¹¹ Okanta otsirenitanee, roñaahaari Awinkatharite irika Pablo, ikan-teeri: “Eero pithaawantari, aritaki pikenkithata-kotakina Roma-ki pikimitakiro jaka Aapatziyaweniki.”

Ikenkishiryaa haeta rowamahaeteri Pablo

¹² Okanta okitejeta-manaki, ikenkitha-waatee-yakini itsipa Judá-paeni, ikanteeyini: “Jame amasheka-wentee-yirini Pablo roojatzi owamaan-takyaariri.”*

¹³ Rawijanakiro ikaateeyini 40 atziri kamanta-wakahaen-chari.

¹⁴ Riitaki jatashita-kiriri reewarite-paeni Ompera-tajorentsita-rewo, eejatzi Antaripero-paeni, ikantapaakiri: “Nokowae-yakini nomasheka-wentero Pablo roojatzi nowamaan-takyaariri.

¹⁵ Rootaki nokenkishiryaa akari naaka-paeni, nokoyi paapatziya-wakaeyaa eeroka pikaatzi pipiyota-piinteeyani, pikenkitha-waeta-kaeri reewarite owayiri-paeni, pikanteri: ‘Pamaenari Pablo okitejeta-manaki naminako-peroteri okaatzi rantakiri.’ Tema aamawenteeyakinani naaka, roojatzi nowamaan-tawakyaariri tekira rareeta-paakyaata jaka.”

¹⁶ Roo kanteencha ikemaki itzineri Pablo ikamanta-wakahaeyani, jatanaki jempe imahaeyini owayiri-paeni, ikamanta-paakiri Pablo.

¹⁷ Opoña ikaemaki Pablo apaani reewarite owayiri, ikantakiri: “Paanakiri irika ewankari janta peewa-peroriteki, eenitatsi oeta ikamanteriri.”

¹⁸ Ikanta reewarite owayiri raanakiri itzineri Pablo reewa-peroriteki owayiri, ikantapaakiri: “Jewari, ikowa-kotakina Pablo namakimiri irika ewankari, eenitatsi ikoyiri ikamantemiri.”

¹⁹ Ikanta jewari-perori, raanakiri ewankari inteeneeni, rojampitakiri: “¿Oeta pikaman-tenari?”

²⁰ Ikantanaki ewankari: “Ikenkishiree-yakani Judá-paeni ikowakotemi okitejeta-manee paaneeri Pablo jempe ipiyota-piinteeyani Antaripero-paeni, ari raminako-perotero rantani.

²¹ Eero pikemijantziri, tema omaneeyakani 40 atziri-paeni. Ikanteeyakini: ‘Jame amasheka-wentee-yirini Pablo roojatzi owamaan-takyaariri.’ Tema wetsikae-yakani nimaeka, royaawentee-yatyaani jempe pikante eeroka.”

²² Ikanta rotyaanteeri irika ewankari, ikantawaeri: “Eero pikamantan-tziro iroka-paeni.”

Rowawijee-takiri Pablo pinkathariki Félix

²³ Ikanta reewarite owayiri ikaemaki apite inampina, ikantakiri: “Pipiyote 200 powayirite, eejatzi 70 owayiri-paeni kyaakota-chani, itsipa

* **23:12** amasheka-wentee-yirini = eero owaeyani, eero ireeyini amiri roojatzi ashiryaan-takyaariri.

200 aayitatsini rowathaa-mento. Riitaki jatatsini tsireni-paete janta Cesarea-ki.

²⁴ Ompoña paminaki itsipa ikyaa-kota-nakyaari Pablo, paminako-wenteri kameetha. Paanakiri pinkathariki Félix.”

²⁵ Ari rotyaanta-kiniri rojankinari pinkathari, iroka ikantziri:

²⁶ “Rojankinari Claudio Lisias rotyaantziniri pinkathari Félix: Osheki nowethatzimi.

²⁷ Irika atziri notyaanta-kimiri, roteeya-kaanta-witakari Judá-paeni jaka, roowiteen-chami royirimi. Ikanta niyotaki rojankinata-kotani awinkatharite Roma-ki, naanaki nowayirite, nookakaa-wentakiri.

²⁸ Nokowaki niyote oeta rantakiri, oeta ikoshekan-teetariri, naanakiri ipiyota-piinteeyani rantariperote-paeni.

²⁹ Noñaatzii ikosheka-wenta-shitari ikantakaan-teetani rashi rirori-paeni. Tee okameethatzi rowamayiteri, tee okameethatzi eejatzi omonyaawaeteeteri.

³⁰ Nokemaki eejatzi ikowaeya-tziini Judá-paeni rowamayiri, rootaki notyaantan-kimiriri eeroka. Nokantzi-takari ikaatzi koshekawaetariri ikamantemiro oeta itzimawentan-tariri irika.”

³¹ Imatakiro owayiri-paeni. Raanakiri tsireni-paete Pablo nampitsiki iiteetziro Antípatris.

³² Okanta okitejeta-manaki, piyeeyaani owayiri-paeni anashita-shitaneenchari. Riima ikaatzi kyaakota-neechari eekiro royaata-kotanakitziiri Pablo.

³³ Ikanta rareeta-kaakari Cesarea-ki, ipapaakiri jankina-rentsi pinkathari, ikantapaakiri: “Pinkathari, irika Pablo.”

³⁴ Ikanta ithonkakiro pinkathari iñaanata-wakiro jankina-rentsi, rojampita-nakiri Pablo, ikantziri: “¿Jempe pipoñaaka?” Ikantzi Pablo: “Nopoñaawo Cilicia-ki.”

³⁵ Ikantzi Claudio: “Ari nokemakimi paata aririka rareeta-paakyaa ikaatzi koshekimiri.” Ikantakaanaki rahaeta-nakiri iwinkatharipankoteki. Herodes, ari raminako-wenteriri janta

24

Ikenkithata-kotakari Pablo janta Félix

¹ Okanta awijanaki 5 kitejeri, areetapaaka Cesarea-ki Omperatajorentsiperotaa-rewo Ananías itsipayitakari Antaripero-paeni eejatzi ookakowentan-taniri iita Tértulo. Rawija-shita-paakiri pinkathari ikoshekyaaari Pablo.

² Ikanta ramaeta-paakiri Pablo, ñaawaetanaki Tértulo, ikantanakiri Félix: “Ariwé pinkathari, tema kameetha noñaayitakiro nojeeki, osheki piyotanitzi, pantakiniri kameethata-tsiri nosheninka-paeni.

³ Nowinkatha-perorite Félix, osheki ramana-piintakimi maawoeni nosheninka.

⁴ Roo kanteencha eero ojamanitanta, nokoyi pikemijanta-wakina eepichokiini nokantemiri.

⁵ Noñaakiri naaka irika atziri, owaari-perotani. Ithonka ikina-kina-yitaki nampitsiki, tee apatziro ikoshekakari nosheninka Judá-paeni, riijatzi jewatakaa-neeriri ikaatzi iitashi-waeta-chari ‘Oshireta-naariri Kashiyakaa-weni-jatzi.’

⁶ Ikowaki eejatzi rowaariperoteromi notajorentsi-pankote, rootaki noteeya-kaantanta-kariri, nokowae-yawitakani namina-kotantyaaririmi Ikantakaan-teetanari naaka-paeni.

⁷ Roo kanteencha ipokapaaki jewari Lisias, ishintsitapaakina, raapithata-kinari.

⁸ Ikantanakina: ‘Otzimatyee piyaate pinkathariki rowetsikimiro okaatzi awijeentsiri.’ Anjatyaa pojampi-peroteri eeroka ayotantyyaawori kyaari-pero-rika nokoshekan-takariri.”

⁹ Roojatzi ikantzi-teeya-karini Judá-paeni ikaatzi pokaentsiri.

¹⁰ Ari itzinaa-wakotanaka pinkathari iñaawaetan-tyaari Pablo. Ikan-tanaki Pablo: “Osheki nokimo-shire-wentakimi, tema eerokataki kem-inani nokenkithata-kotyaari, tema niyotzi eerokataki wetsika-piinta-kiniriri nosheninka-paeni ikosheka-wakaaha.

¹¹ Kantacha pojampita-kowentena eeroka, tema owakira nareetaa Aapatziyaweniki, okaatzi 12 kitejeri nareetan-taari, nokowawita nopinkathata-paerimi Tajorentsi.

¹² Tekatsi ñeenani noñaana-minthatziri, tee nokoshekari atziri-paeni tajorentsi-pankoki, ari nokantakari otsipaki nampitsi, tekatsi nokoshekyaa ipiyota-piinteeta.

¹³ Irika-paeni kamanta-kota-kinari nimaeka jaka, tema eero iñahaetziro omaperotatyya ikanta-kotanari.

¹⁴ Ari okantari, nawentahaari naaka iiteetziri ‘Awotsi.’ Rootaki ikantayitzi iyakowentanari noyemijanta-shiwaetani. Tema nawentahaatyaari naaka Tajorentsi ipinkathatziri paerani nowae-jatziteni. Nokemijantziro ikantakaantani, eejatzi rojankinari-paeni Kamantan-taniripaeni.

¹⁵ Ari nokimitari rirori-paeni royaawentari Tajorentsi rowañaayiteeri kamayiteen-tsiri, tee apatziro rañaayitee kameetha-shireri tema imatzitee-yaawo maawoeni kaari-perori-paeni.

¹⁶ Rootaki nokowanta-piintakari eero otzimawaetzi kaari-perori nantzi-moteriri Tajorentsi, eejatzi atziri-paeni.

¹⁷ Tema awijaki osheki ojarentsi nokina-kina-waetaki, nopiyaa nonampiki namae nopashita-paeyaariri nosheninka koetyaa-waeta-tsiri, nokowawitapaa eejatzi notaa-paenirimi Tajorentsi.

¹⁸ Rootaki nantziri tajorentsi-pankoki, ari nameetakiro noeshi nokitewa-thatan-teeyaari, tee noshekiiyini, tekatsi nokoshekyaa janta. Aripaetera iñaapaakina Judá-paeni poñaayita-chari Asia-ki.

¹⁹ Riitaki pokatsinimi jaka ikenkithata-kotena oetarika iñaakota-kinari.

²⁰ Tee ipokatzi rirori, irikaha pokayitentsiri riitaki Antariperopaeni piyowenta-kinari chapinki, anjatyaa ikantemi eenitatsi-rika iñaakota-kinari janta nantakiri.

²¹ Aamaaka roo ikanta-kotanari nokanta-kiriri chapinki ipiyowentan-tanari, nokantakiri: ‘Rootaki riyakowentee-tanari nokemijanteero rañaayitee kamayita-tsiri.’ ”

²² Tema riyotako-perotzitari pinkathari Félix iiteetziri “Awotsi-weri,” rootaki ipakantanakariri, ikantanakiri: “Aririka ipokaki jewari Lisias, ari ikamanta-perota-paakinawo.”

²³ Ikantanakiri Félix reewarite owayiri-paeni: “Roojatzi paamawenta-wakyaari Pablo, roo kanteencha pishineteri rareetyaari raapatziyani-paeni ipantyaariri kowityee-motariri.”

²⁴ Okanta otsipa kitejeri, ipokae pinkathari Félix itsipatakawo iina Drusila, osheninka Judá-paeni roori. Ikaemakaan-tapaeri Pablo ikemiri ikenkithateniri jempe okanta-kota rawentahaari Jesús, Jeepatzii-totaa-rewo.

²⁵ Roo kanteencha retanakawo Pablo ikenkithata-kiniri tampatzika-shiretaantsi, ñaako-shiretaantsi, rowajankitaan-teete paata. Ithaawan-tanakawo Félix, ikantanakiri: “¡Aritapaaki, piyaatee! Ari napiiteero nokaema-kaanteemi paata nojeekashiwaetyaarika kameetha.”

²⁶ Tema royaa-wenta-witatyaa Félix ipinako-wentyaami Pablo, rookakaa-wentan-teeyaariri. Rootaki rapiipiitan-tawitawori ikaemakaan-tziri ikenkitha-waeta-kaeri.

²⁷ Awijaki okaatzi apite ojarentsi. Ari okaatapaaki ipinkatha-ritzi Félix. Ikoyi raapatziya-piintyaari Judá-paeni, romonkyaa-kaanta-nakiri Pablo. Ipoyaataari itsipa pinkathari iitachari Porcio Festo.

25

Ikowaki Pablo riitaki César iyakowenterini

¹ Tema pinkathari-wentantee Festo. Tema maakotanaki mawa tsireniri, jataki Aapatziyaweniki ipoñaanakawo Cesarea-ki.

² Ikanta reewari-paeni Ompera-tajorentsitaa-rewo eejatzi riiperori-paeni Judá-paeni, ithaweta-kota-wakiri Pablo.

³ Ikowa-kotakiri Festo rotyaanteeri Pablo Aapatziyaweniki. Ikenkishiree-yakani rowamaa-kanteri niyanki-thakineki awotsi.

⁴ Roo kanteencha ikantanaki Festo: “Romonkyahaetakiri Pablo janta Cesarea-ki, rooteentsi niyaatee janta.

⁵ Anjatyaa royaata-nakina peewarite, eenitatsi-rika rantani irika atziri, aritaki iyakowenteriri janta.”

⁶ Tee ojamani-perotzi ijeekawaeta-paente Festo Aapatziyaweniki, piyaa Cesarea-ki. Okanta okitejeta-manaki, ijeekaki iwinkatharimentoki, ikaemakaan-takiri Pablo.*

⁷ Ikanta ikyaapaaki Pablo, ari ipokaeya-paakini Judá-paeni poñahaenchari Aapatziyaweniki, osheki kaari-perori ikantako-waeta-paakiriri. Roo kanteencha tee iñeero kyaari-pero-rika okaatzi ikantakoe-tziriri.

⁸ Ari ikijako-wenta-nakari Pablo, ikantanaki: “Tekatsi kaari-perori nantakiri naaka, tee nopiyathatawo Ikantakaan-teetani, tee nowaariperotero tajorentsi-panko, tee nokaweya-waeritzi César reewari-perote Roma-jatzi.”

⁹ Tema ikowatziiira pinkathari Festo raapatziya-piintyaari Judá-paeni, rojampita-nakiri Pablo: “¿Pikoyi piyaate Aapatziyaweniki, namina-kotan-temiri janta?”

¹⁰ Ikantanaki Pablo: “Ari okameethatzi paminako-tenawo jaka, tema eeroke rowaki César, peewari-perote. Aritaki piyotee-yakini tekatsi kaari-perori nantzi-moteriri nosheninka-paeni Judá-paeni.

¹¹ Ari otzimimi nantani, kantacha rowajankitee-tantenawo kaamani-taantsi. Roo kanteencha tekatsi nantani, tee okameethatzi potyaantena janta. Nokowatzii riitaki pinkathari César amina-kotenani.”

¹² Ari ikenkitha-waeta-kaanakiri Festo inampina-paeni. Ikantakiri: “Pikowatzii ramina-kotemi César, aritaki piyaataki.”

* 25:6 tee ojamani-perotzi = 8 okaatzi kitejeri, terika okaatzi 10 kitejeri ijeekawaeta-paentzi

Rahaeta-nakiri Pablo pinkathariki Agripa

¹³ Ikanta pinkathari Agripa eejatzi iina Berenice pokaeyakini Cesarea-ki, rowethatyaari Festo.[†]

¹⁴ Ikanta ijeekawaeta-paentzi Cesarea-ki, ikenkitha-waeta-kaakiri Festo jempe ikanta-kota Pablo, ikantakiri: “Eenitatsi jaka apaani atziri rookaneeri pinkathari Félix omonkyahaetziri.

¹⁵ Tema niyaata-kitzi chapinki Aapatziyaweniki, osheki ikantakowaeta-wakiri reewari-paeni Ompera-tajorentsitaa-rewo eejatzi Antaripero-paeni, ikowaki naaka owamaakaan-terini.

¹⁶ Nokanta-nakiri naaka: ‘Iroka nametee-yarini inampiiteki Roma-jatzi: Oztimatyee ipiyotee-yaani ikaatzi kosheka-wakaa-chari, ikijakowentan-tyaari iyakowentaa-rewo. Kyaari-pero-rika otzimi rantani, aritaki okantaki rowamahaeteri.’

¹⁷ Rootaki nomatakiri ipokaeyakini iyakowentan-taniri, tee noshenkaanaka, jatakina nojeeka-mentoki, nokaema-kaantakiri irika atziri.

¹⁸ Roo kanteencha tee okariperote ikantako-witapaa-kariri riyakowentziri, tee noñeero okaariperote okaatzi nokenkishireta-kowita-kariri.

¹⁹ Apatziro ikenkithatakiro ikemijanta-shiwaetari, ikenkithatakotakiri eejatzi Jesús rowamahae-takiri, riitaki ikantziri Pablo añahae.

²⁰ Tee niyotzi naaka jempe nokantero okaatzi awijeentsiri, nojampitakiri Pablo ikoyi-rika riyaae Aapatziyaweniki raminakoe-tantyaariri janta.

²¹ Roo kanteencha ikowa-perotatzii Pablo riita-jaantaki amina-koterini awinkathari-perote, César Augusto. Rootaki nokantan-takari romonkyahaeta-wakiri roojatzi notyaantan-takyaariri janta.”

²² Ikanta Agripa ikantanakiri Festo: “Nokoyi nokemiri naaka irika atziri.” Ikantzi Festo: “Aritaki pikemakiri okitejeta-manaki.”

²³ Okanta okitejeta-manaki, ikyaaki Agripa itsipatakawo Berenice, iina, owaneenkayitaka. Itsipatakari reewarite owayiri-paeni, eejatzi riiperori-paeni atziri jeekayita-tsiri janta. Ikantaki Festo ramaeteri Pablo.

²⁴ Ari iñaawaetanaki Festo, ikantzi: “Pinkathari Agripa, riiperori-paeni ikaatzi piyoteen-chari jaka, ritakira irika atziri. Osheki riyakowenta-waetakiri Judá-paeni Aapatziyaweniki eejatzi jaka Cesarea-ki. Osheki ichereeyakini ikoyi rowamaa-kantereri.

²⁵ Roo kanteencha tee noñiuro naaka rantani rowamaan-teetyaariri. Tema riitaki kowashiteen-chari ramina-koteri Augusto, rootaki okowa-perotantari notyaanteri janta.

²⁶ Tee noñii naaka oetyaa nojankinate-niriri pinkathari-perori jempe okanta-kota, rootaki namakaan-takariri piñaayiteri eerokapaeni, eerokata-perotakira pinkathari Agripa namakiniri, aririka peshitapaakiro pojampi-minthateri, tzimakira nojankinateri.

²⁷ Tema tee okameethatzi-motena naaka notyaante apaani omonkyaha-rewo, eerorika otzimi jempe ojankinata-kotyaa okaatzi rantakiri.”

26*Ikijako-wenta Pablo janta Agripa-ki*

[†] 25:13 Agripa = Herodes

¹ Ikanta Agripa ikantanakiri Pablo: “Kantacha piñaawaete eeroka.” Ari itzinaa-wakotanaka Pablo, ñaawaetanaki, ikantzi:

² “Pinkathari Agripa, osheki nokimo-shiretaki nokenkitha-waeta-kaemi nimaeka, nokoyi nokenkithata-kotero okaatzi ikantako-waeta-kinari Judá-paeni.

³ Tema piyoperotziro eeroka okaatzi rametari asheninka-paeni Judá-paeni akenkithata-kotero nimaeka. Rootaki nokowantari pikemijanta-wakina nokantemiri.”

Rañaantari Pablo tekira ikemijanteeta

⁴ “Riyoteeyini Judá-paeni jempe nokanta paerani newankarita-paaki, eeniro nojeekawita nonampiki, eejatzi nojeeki-moyitan-takariri Aapatziyaweni-jatzi.

⁵ Tema naakata-ki Inashitantaniri shintsitan-taniri, nomonkaayitziro Ikantakaan-teetani. Ikoyi-rikami nosheninka-paeni, kantacha ikenkithata-kotena, tema riyotana jempe nokanta-waeta.

⁶ Rooma nimaeka ikantakoe-tatenawori nokenkithata-kota-neero roy-aakoteetani ikashiya-kaakiriri Tajorentsi paerani awaejatzi.

⁷ Pinkathari Agripa, roojatzi noyaako-tzi-takari naaka, rootaki ikantako-yitanari asheninka-paeni nimaeka. Roojatzi royaa-kotzi-taari asheninka-paeni kaatatsiri 12 icharinini Israel, ikoyi imonkaateero Tajorentsi ikashiya-kaantakiri. Rootaki ishintsitantari roetzñaawentaari Tajorentsi maawoeni kitejeri.

⁸ ¿Oetaka kaari pikemijananta eeroka-paeni kantacha rowañahaeri Tajorentsi kamawita-chari?”

Ikosheka-witakari Pablo kemijantzinkari-paeni

⁹ “Nomatzi-tawitakawo naaka paerani noña-shintsi-waeta, noshiya-kaantzi rootaki nantawaeri nokoshekyaaeri ikaatzi awentaa-naariri Jesús Kashiyakaa-weni-jatzi.*

¹⁰ Rootaki nantakiri Aapatziyaweniki. Riitaki shineta-kinawori reewarite-paeni Ompera-tajorentsitaa-rewo, tema osheki kemijantzinkari-paeni nomonkyaa-kaantakiri. Ikanta noñaayitzirowamahae-tziri inimotakina naaka.†

¹¹ Osheki nowajankitaa-piintakiri jempe ipiyota-piinteeta ipakan-tyaawori ikemijantzi. Osheki nokijaneentakiri rootaki nokoshekan-tariri, nomatzi-takari jeekayita-tsiri otsipaki nampitsi.”

Rapiitziro Pablo ikenkithata-kota ikemijantan-taari

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Roojatzi niyaatan-takari Ontyaamaeriniki, riitaki otyaanta-kinari reewarite-paeni Ompera-tajorentsitaa-rewo.

¹³ Roo kanteencha eenitatsi awijeent-siri niyanki-thaki awotsi, ikaataki tampatzika ooryaa, ari noñaaki oorenta-noonchari inkiteki, rawijanakiri ishikipakiryaani ooryaa, roorenta-kota-paakina nokatziyakaha naaka eejatzi ikaatzi tsipata-kinari.

¹⁴ Tyeeya-nakinani maawoeni kepatsiki. Nokematzi iñaanateetanakina iñaaniki nosheninka Heber-paeni, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿Iitaka pikoshekan-tanari? Eeroka owajankitaa-waeta-chari apaniroeni, kimi-witaka pipatzityaawomi thoyempi-thowari.’

* 26:9 Waerontsi † 26:10 Itajorentsita-kaetani

¹⁵ Ari nakanakiri naaka, nokantziri: ‘¡Pinkathari! ¿Jempema piitaka eeroka?’ Ikantzi Awinkatharite: ‘Naakataki Jesús pikoshekari.

¹⁶ ¡Pikatziye! Eenitatsi oeta noñaaha-yitemiri nimaeka, tema nokowatzii nomperateeyimini. Oztimatyee pikenkithateero okaatzi piñiiri nimaeka, eejatzi okaate nantakaemiri paata.

¹⁷ Aritaki piñaakiro nookakaa-wenteemi ikoshekimi pisheninka-paeni Judá-paeni, aritaki nookakaa-wenteemi eejatzi notyaantemira inampiki itsipa-jatzi atziri kaari pisheninkata.

¹⁸ Okimiwityaawo pokiryaa-kaayiteerimi. Aritapaaki ikinashi-waetaka otsirenikaakitzira, tema ranashi-yitee jempe okoñeetye. Aritapaaki ipinkatha-waetakiri Yakatan-taniri, tema Tajorentsi pinkathari-wenteerini. Aritaki nopeyakoteeri rantayi-witakawo kaari-perori, nashiyitee-yaari awentahae-nani. Tema rootaki nokashiya-kaakiriri.’ ”

Tee ipiyathata-nakya Pablo iñaakiro roñahae-takiriri

¹⁹ “Pinkathari Agripa, tee nopiyathatanaka noñaakiro roñahae-takinari Inkite-jatzi.

²⁰ Netanakawo nokenkithata-kaanakiri Ontyaamaerini-jatzi, Aapatziyaweni-jatzi, nomatanakiri ikaatzi nampiyitawori iipatsiteki Judá-paeni, eejatzi nokimita-nakiri itsipa-jatzi ikaatzi kaari asheninkata, nokanta-yitziri: ‘Pipiya-shiteeri Tajorentsi, pantayiteero oñaahan-teeroni pipakahaero pantawitakawo kaari-perori.’

²¹ Rootaki kantakaan-tzirori roteeya-kaantan-takinari nosheninka-paeni tajorentsi-pankoki, ikowawitee-yakani rowamayina.

²² Roo kanteencha ineshironkatakina Tajorentsi eekiro niyaata-kaatziro nokenkithata-kotziri nimaeka. Nokenkithata-kaeri maawoeni, riiperori-paeni eejatzi kaari riipero-yitatsini. Tema tee noteka-paentziro okaatzi rojankina-yitakiri paerani Moisés eejatzi Kamantaniri-paeni jempe nokenkithata-piintaki. Tema rojankinata-koyitakiro okaate awijayita-tsini, ikantayitaki:

²³ Oztimatyee ikami Jeepatzii-totaa-rewo, roo kanteencha aririka ikamawitakyaa riitaki etakaan-teeyaawoni rañahae. Rootaki ikenkithata-koetan-tyaanariri awijakotaantsi asheninka-paeni, ikenkitheteeniri eejatzi itsipa-jatzi kaari asheninkata.”

Ikoyi Pablo ikemijanta-kaeri Agripa

²⁴ Ikanta ithonkakiro Pablo ikamanta-yitakiri, ari ikaemanaki Festo, ikantzi: “¡Pablo, pishinki-wentatyaa! Okantakaemi poetziñaarikotawo piñaanatziro jankina-rentsi-paeni.”

²⁵ Ikantzi Pablo: “Pinkathari. Tee noshinki-wenta, tema omaperotatyaa okaatzi nokanta-yitakiri.

²⁶ Riyota-kotziro pinkathari Agripa okaatzi nokaman-takimiri. Niyotzi naaka riyota-kotziro maawoeni, tema tee omanako-yityaa.

²⁷ Pinkathari Agripa, ¿tema pikemijantziro okaatzi rojankina-yitakiri Kamantaniri-paeni? Niyotzi naaka pikemijantziro.”

²⁸ Ikantzi Agripa: “¿Poshiya-kaatzima pikantakina eepichokiini aritaki pikemijanta-kaakina, noshiyan-teeyariri ‘Jeepatzii-totaa-rewo-paeni?’ ”

²⁹ Ikantzi Pablo: “Okantawitaka eepichokiini-rika nokanta-kimiri, osheki-rika, okantashitzimaetya riitaki Tajorentsi kantakae-yaawoni poshiya-kotee-nawo nokantaka naaka, tee apatziro eeroka pinkathari,

tema maawoeni pikaatzi pikemayitakina nimaeka, okantawityaa eero roojotan-teetzimiro eeroka eshirotha.”

³⁰ Ari ikatzizyanaka pinkathari Agripa eejatzi Berenice. Imatzitana-kawo pinkathari Festo, eejatzi maawoeni ikaatzi itsipatakari.

³¹ Jateeya-nakini inteeneeni, ikenkitha-waeta-kotziro ikantakiriri Pablo. Ikanta-wakaeyani: “Eero romonkyaa haetzirimi irika atziri, tema tekatsi rantani rowamaetan-tyaariri.”

³² Ikantanakiri Agripa pinkathari Festo: “Aritaki apakahaerimi irika atziri, eero ikowakimi rirori ramina-koteri awinkathari-perote.”[‡]

27

Rotyaantee-takiri Pablo otzinkamiki inampi wirakocha-paeni

¹ Ikanta ikowaeyakini rotyaanteri Pablo janta Italia-ki, itsipatee-takiri itsipa-paeni omonkyahaa-rewo, ari niyaatzi-tyaari eejatzi naaka. Rii aanakirini jewatziriri rowayiriite pinkathari-perori Augusto, iita Julio.

² Ikanta noteta-kota-nakari Adramitio-jatzi jatakina Asia-ki. Ari nokaata-nakiri Aristarco poñaachari Tesalónica-ki, nampitsi jeekatsiri Macedonia-ki.

³ Okanta okitejeta-manaki areetakina Shimaaki. Ari rariperota-paakari Julio irika Pablo, ishinetakiri rareeta-paentyaari raapatziyani-paeni ipantawa-kyaariri koewityee-motariri.

⁴ Ikanta nawijanakiro Shima, ari notonkiyotakawo antawo tampyaa, tee omatya namaata-kotanee, rootaki nokina-kotan-tanakari othampishiki, iiteetziri Chipre.

⁵ Naathaki-ryaanakiro inkaari nokinanakiro Cilicia-ki eejatzi Panfilia-ki. Roojatzi nareetan-takari Mira-ki, nampitsi jeekatsiri janta Licia-ki.

⁶ Ari iñaapaaki reewarite owyiri-paeni otsipa notetan-tanee-yaari opoñaakawo Alejandria-ki iyaatero Italia-ki, ari rotetee-yanaani.

⁷ Osheki kitejeri namatsinka-kota namaata-kotzi. Osheki opomeentsitaka nareetan-takari Guido-ki. Eekiro otonkiyota-kota-tyaana tampyaa, rootaki nomontyaa-kotanta-nakari Salmón-ki, noshi-nampita-nakiro othampishi Creta.

⁸ Osheki opomeentsitaka namaata-kotzi, roojatzi nareetan-takari nampitsiki ikantee-tziro “Kameethawochaaki” jempe okaakitapae nampitsi Lasea.

⁹ Tema awijaki osheki kitejeri namaata-kotaki, kyaawon-tsipaeteki, ari okowaenka-perotanaki namaata-kotzi. Rootaki ikaminaan-tawitakariri Pablo irika jewari,*

¹⁰ ikantzi: “Pikemijanta-wakina, kimitaka akowaenkata-kotatzii amaata-kotzira, aritaki apeyakiro amaatako-mentotsi, eejatzi owaahawontsi-paeni, aritaki akamahaan-tayitaki eejatzi.”

¹¹ Roo kanteencha tee ikemijantzi reewarite owayiri-paeni, apatziro ikemijantakiri ashitawori amaatako-mentotsi eejatzi antakotzirori.

¹² Teera okameethatatyee ikyaawon-tsita-kote jempe raatako-witaka, ikowaeyakini riyatemi Fenice-ki jeekatsiri Creta-ki, eero oñaashirenkantari tampyaa kinayita-tsiri kirinka eejatzi katonko. Ari ikowaeyakini rowawijeero kyaawontsi.

Itampyaata-kotzi inkaareki

[‡] 26:32 awinkathari-perote = César
itziwaeteeyani

* 27:9 kyaawon-tsipaeteki = ithonka-piintee-tziro

13 Roshia-kaatzi ari omatakya ramaata-kote, tema owakira eta-paakawo otampyaatzi eepichokiini. Ari namaata-kotee-yanakini oth-
 apyaaki Creta.

14 Tekira ojamanitzi antawota-paaki tampyaa poñaaneen-chari
 kirinkanta, ookanta-paakawo amaatako-mentotsi.†

15 Otatsinka-kota-nakina. Tekatsi ikantaneero ramaatako-mento,
 onoshika-kota-nakina tampyaa.

16 Osheki nopomeentsitakawo pitotsi thatayiteen-chari amaatako-
 mento-tsiki. Nokina-kotanaki othampishi iiteetziiri Clauda, tee
 otampyaa-perotzi janta.

17 Noteyitakiro amaatako-mento-tsiki okaatzi tzimatsiri pitotsiki.
 Tema thaawaeyakinani nayeenta-kotyaaawo impaneki jempe
 omerekyaatzi inkaari, tema roojoetakiro onampi-naki amaatako-
 mentotsi eero okotaanta. Ishineta-nakiro otatsinka-kotena tampyaa.‡

18 Okanta okitejeta-manaki, eekiro oshintsitatzi otampyaatzii, re-
 tanakawo rowiinka-kaantanaki owaahawotsi.

19 Okanta otsipa kitejeri, rowiinka-yitanakiro okaatzi rashita-
 kaetawori amaatako-mentotsi.

20 Osheki kitejeri awijeem-tsiriri tee noñaayiteeri ooryaa eejatzi om-
 pokiro. Antawo notampyaata-kote tee niyotee-yanitzi aririka nawijako-
 yitee.

21 Tema awijaki osheki kitejeri tee nowaeyaa, ikantane Pablo:
 “Pikemijanta-wakina, ari okameethawita pikemijanta-kinami chapinki
 roojatzi ajeekakimi Creta-ki. Eero añaayitziromi okaatzi awijimo-
 yitakaeri.

22 Roo kanteencha eero pikantashiryaashita nimaeka, tema eero
 pikamahaan-tawaetzi apaani, okantawitakyaa opeyaa iroka amaatako-
 mentotsi.

23 Tema roñaahakina tsireniri apaani Ronampiri Tajorentsi, rotyaan-
 tani Ashitanari omperatanari.

24 Ikantakina: ‘Pablo, eero pithaawantawo piñaakiri, otzimatyee
 pareetyaa iñeemi iwinkathari-perote Roma-jatzi. Aritaki
 ineshironkatakimi Tajorentsi, aritaki powawijaa-koyitakiri pikaatakiri
 jaka amaatako-mento-tsiki.’§

25 Ari ikantakinari. Pithaamentee-yaani, tema nawentaa-shiretari
 naaka Tajorentsi, niyotzi aritaki omatakyya okaatzi ikamanta-kinari
 Ronampiri Tajorentsi.

26 Roo kanteencha otzimatyee ompoja-kotyaa othampishi.”

27 Aritaki awijanaki 14 kitejeri, areetakina inkaariki omontetakari
 Adria otatsikankota-kina tampyaa. Niyankii-tetaki tsireniri, ari
 ikaemae-yanakini antakotzirori amaatako-mentotsi roshia-kaatzi
 roo nareeteeyaa kepatsiki.

28 Imonkaatee-yakironi jempe oweyari ojaanaatzi, iñaatziiro tee
 ojaanaa-perotzi, ikanta rapiita-nakiro, iñaatzii merenkyyaata-paaki
 inkaar.*

† 27:14 tampyaa poñaaneen-chari kirinkanta = Euroclidón ‡ 27:17 impaneki jempe
 omerekyaatzi inkaari = Sirte § 27:24 iwinkathari-perote Roma-jatzi = César * 27:28
 tee ojaanaa-perotzi = 20 ashempa-wakori = 36 metro; merenkyyaata-paaki = 15 ashempa-wakori =
 27 metro

29 Antawo nothaawae-yanakini nompoja-kotyaa, rowiinkaki 4 ayeenteroni amaatako-mentotsi othowaki, amaneeya-nakani okitejetan-tyaari intsipaete.

30 Roo kanteencha ikaatzi antakotzirori ikenkishiryayakani ishiyi, rotetan-tanakyawomi pitotsi thatayiteen-chari, ramawenata-nakawo rowiinkae-yironi ayeenteroni othowaki amaatako-mentotsi.

31 Roo kanteencha ikamantakiri Pablo irika jewari eejatzi rowayirite, ikantziri: “Aririka ishiyayitaki irika-paeni, eero pawijakotee eeroka-paeni.”

32 Ari itota-kota-nakiro owayiri-paeni pitotsi, rowamaatakiro.

33 Tema rooteentsi okitejetzi-mate, ikantantaki Pablo: “Aritaki awijaki 14 kitejeri royaawentyaa oeta awijatsini, tee powayiteeyaa.

34 Okowa-perotatyaa nimaeka powayityaa pañaanta-yityaari, tema tekatsi apaani kamahaan-tatsini.”[†]

35 Ikanta ithonkakiro ikantaki Pablo, raanakiro ratanteetari, ramanakari Tajorensi. Itzimpetowakiro, owanaka.

36 Ari ikowayanakiri maawoeni, owaeyanakani eejatzi.

37 Iroka nokaateeyini noteteeyani 276 atziri.

38 Okanta nothonkakiro nowaeyakani, rowiinka-koyitakiro owanawontsi othomaka-neentan-tyaari tenari.

Otsitsiyaki Amaatako-mentotsi

39 Okanta okitejeta-manaki okompitzi-mota-paakari kepatsi antakotzirori amaatako-mentotsi, iñaapaakiro impanekiite. Ari ikowanaki raata-koteeyini janta.

40 Itotako-yitanakiro oojotantari ayeentzirori amaatako-mentotsi, rookanakiro, itzinaa-koyita-neero antawo maathantsi, raayita-neero iyomaro ikomatan-tyaari okantya raata-kote impanekiiteki.[‡]

41 Roo kanteencha ayeenta-paaka othowaki amaatako-mentotsi omerenkyaatzira inkaari, tee okantzi noshewata-kotanee. Tankanaki opataki ookanta-perota-paakawo otamakaari inkaari.

42 Ari ikowawitanaka owayiri-paeni rowamaa-nakirimi omonkyahaa-rewo-paeni, eero ishiyanta ramaayitanaki.

43 Roo kanteencha reewari owayiri-paeni, ikowaki rirori rowawijaa-koteri Pablo, tee ishineritzi rowamaeteri, apatziro ikantanakiri: “Ikaatzi yotzirori ramaatzi, ramaate riyate kepatsiki.

44 Riima kaari yoteroni ramaate, ipatakayityaa incha-kotaki ramaayite.” Ari okanta naatantakari maawoeni kepatsiki, tekatsi awiji-motenani, awijako-yitaana maawoeni.

28

Ijeekaki Pablo othampishiki iiteetziri Malta

¹ Okanta nawijako-yitee maawoeni, ari niyoteeyini iroka othampishi oeta Malta.

² Raakameethata-wakina maawoeni nampitawori janta. Tema opariyatzi inkani, katsinkaetyaaki, roejaki paamari, ikaemae-yakinani.

³ Ari riyataanaki Pablo rayi tsitsi, roo ipiyawita-paaka rowapaero itsima, imitaa-shitakari maanki, ratsikakiri rakoki.

[†] 27:34 tekatsi apaani kamahaan-tatsini = eero opeyahaan-tawaeta apaani ishintsi [‡] 27:40 itzinaa-koyita-neero antawo maathantsi = rootaki ookantari tampyaa ishiya-kotan-tyaari ote-tantawori amaatako-mentotsi

⁴ Ikanta iñaakiri nampitawori janta rowikan-tapaakari maanki, ikanta-wakae-yanakani: “Irika atziri owantzinkari irika, okantawitaka rawijako-witaka ipiinkimi, teemaeta ishineritzi rañee tajorentsi owajankitaan-taniri.”

⁵ Roo kanteencha rotekanakiri Pablo paamariki irika maanki. Tekatsi awiji-moterini.

⁶ Ari royaawenteeyani raawakaeri roojatzi ikamanta-nakyaari. Ikanta ojamanitaki iñaatziiri tekatsi awiji-moterini, ikanteeyini: “Irika atziri, itajorentsitatzi rirori.”

⁷ Eenitatsi jewari nampitawori othampishiki iita Publio. Otzimi-motziiri okaakini rowane. Raakameetha-yitakina maawoeni, raanakina inampiki. Mawa kitejeri nojeeki-mowaetakiri.

⁸ Ari nokema-kotakiri ipaapate Publio ikatsinkaayi-waetatzi, ishiwaetatyaa. Ikyaa-shita-nakiri Pablo. Ikanta ramana-kota-paakari, ipampitankari eepichokiini rako, apathakirotonaa retsiyata-kotanee.

⁹ Ikanta retsiyata-kota-kaakiri ipaapate Publio, pokayita-paaki maawoeni mantsiyari ikaatzi nampitawori janta othampishiki, retsiyata-kota-kaayitakiri.

¹⁰ Ari ipashita-nakari osheki oeta-rikapaeni. Ikanta notetanaa niyaatan-teeyaari, ipayita-waana naayita-neeri.

Areetaka Pablo inampiperoki wirakocha

¹¹ Okanta nojeekaki mawa kashiri janta othampishiki, ari notetanaari otsipaki amaatako-mento-tsi rootaki owawijaa-kirori janta kyaawontsi. Opoñaawo iroka amaatako-mentotsi Alejandria-ki. Rowetsikae-takiro othowaki roshiya-kaawo tajorentsi-niro “Tsipantzi”.*

¹² Ari nareete-yakani Siracusa-ki, mawa kitejeri nojeekanaki janta.

¹³ Opoñaawo nawijanaki roojatzi nareetan-takari Regio-ki. Okanta okitejeta-manaki, okaminthakina otajonka-kotakina tampyaa kinatsiri katonko, roojatzi nareetan-takari Puteoli-ki otsipaki kitejeri.

¹⁴ Eenitatsi kemijantzinkari-paeni janta, riitaki kantawa-kinari nojeeka-waetanaki. Rootaki nojeeki-mowaetan-tanakariri okaatzi 7 kitejeri. Ari nopoñaawo-naari roojatzi nareetan-takari otzinkamiki nampitsi Roma.†

¹⁵ Ikanta ikema-kotete-yakinani kemijantzinkari-paeni nampitawori janta, itonkiyota-wakina awotsiki iiteetziro “Apio” jempe riyompariteeya-piintani. Okanta janta Mawapankoniki, ari royaawenta-kinari itsipa kemijantzinkari-paeni. Ikanta iñaayita-paakiri Pablo, ramanakari Tajorentsi, thaamenta-shireeyanakani.

¹⁶ Ari nareeta-paaka Roma-ki. Ikanta reewari owayiri-paeni rowawijaa-paakiniri omonkyahaa-rewo-paeni itsipa jewari. Riima Pablo ikowaki ijeekawaeta-paaki jempe-rika ikoyiro rirori, apaani owayiri aminakowentziriri.

Ikenkithata-kaantzi Pablo inampiki wirakocha

¹⁷ Okanta awijanaki mawa kitejeri nareeta-paaka, ipiyota-paakiri Pablo riiperori-paeni Judá-paeni nampitawori Roma-ki. Ikantakiri: “¡Nosheninka! Paeranitaki raakaan-tawaetakina asheninka-paeni Aapatziyaweniki, Opoñaawo rowawijaakina reewariki wirakocha. Rootaki

* 28:11 Tsipantzi = Cástor eejatzi Pólux

† 28:14 kemijantzinkari-paeni = noyemijantzinkarite-paeni

rantakiri, okantawitaka tekatsi nantzimo-wityaari, tee notheenkawitawo okaatzi rameyitari paerani awaejatziiteni.

¹⁸ Osheki rojampi-witakari reewarite wirakocha janta, tee iñiuro nantani rowamae-tantenari, ikowawitaka rapakaa-kaanteenami.

¹⁹ Roo kanteencha tee ikowaeya-nitzi asheninka-paeni Judá-paeni, rootaki nokowan-takari riita-kimi amina-kotenani iwinkathari-perote wirakocha, okantawitaka tekatsi asheninka niyakowente naaka.‡

²⁰ Rootaki nopiyotan-tzimiri nokamantemi eeroka-paeni, piñaakina roojotan-teetanawo eshirotha okantakaan-tziro oyaako-tziri maawoeni aakapaeni Israel-jatzi-paeni.”

²¹ Ari ikantee-yanakini rirori: “Tee noñii rojankinata-kotemi poñaayita-chari inampiiteki asheninka Judá-paeni. Tee nokemako-tzimi eejatzi rareeyita asheninka-paeni jaka.

²² Apatziro nokema-kotziri kemijanta-waeta-shita-chari. Nokoyi nokemimi jempe pikanteeyini eeroka.”

²³ Ari ikenkishiretee-yakani ipiyotyaa otsipa kitejeri. Tema osheki atziri apiyowentee-yakarini Pablo jempe imaapiintzi. Ikenkithatakiniri jempe ikanta Tajorentsi ipinkathari-wentantee, roñaaha-yitakiri jempe rojankinata-kotee-yakirini Jesús, retanakawo rojankinariki Moisés roojatzi okaatzi rojankina-yitakiri Kamantaniri-paeni. Roetziñaarikotakawo okitejeetyaa-manaki roojatzi tsirenii-teeni.

²⁴ Eenitatsi kemijanta-nakiriri Pablo, riima itsipa-paeni tee ikemijantzi.

²⁵ Tee raapatziya-waka-yityaa, roojatzi ipiyayitan-tanakari. Roo kanteencha roweyaanta-waari Pablo ikantawaeri: “Omaperotatyaa ikantee-takiriri paerani awaejatziiteni. Tema Ishire tajorentsi ñaawaeta-kaakiriri Kamantan-tanirini Isaías, ikantaki:

²⁶ Piyaate, pikamanteri atziri-paeni, pikanteri:

Pikemae-yawityaani, eero pikemathatee-yawakironi.

Paminee-yawityaani, eero piñahae-yironi.

²⁷ Tema kijoshiree-yakini irika-paeni.

Matayempiteeyakini.

Mawityaakiteeyakini eejatzi.

Rootaki eero ikowichaataanta,

Eero ikemi,

Eero ikenkishiryaa,

Tee ikemijantee-yanitzi, eero nowawijaa-koteeri.

²⁸ Piyotee-yakini eeroka-paeni, aritaki rowawijaa-koyiteeri Tajorentsi kaari asheninkata. Aritaki ikemijanta-yitee rirori-paeni.”

²⁹ Ikanta ithonkakiro Pablo iroka ñaantsi, jateeya-nakini Judá-paeni, osheki iñaana-minthata-wakaanaka.

³⁰ Ari ijeekapaeri Pablo okaatzi apite ojarentsi janta pankotsiki ipinatzi. Tema ari raakameethata-piintakiri ikaatzi areeyitariri.

³¹ Ari ikenkithatakaa-piintakiri jempe ikanta ipinkathari-wentantee Tajorentsi, ikenkithata-kota-kiniri eejatzi Awinkatharite Jesús, Jeepatziitotaa-rewo. Tekatsi otzika-tzika-waeterini ikenkithata-kaantzira.

‡ 28:19 iwinkathari-perote wirakocha = iwinkathari-perote Roma-jatzi = César

ROJANKINARI PABLO ROTYAANTZINIRI ROMA-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo ojankinatzi-mirori iroka, romperatani naaka Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki kaema-shireta-kinari notyaantaa-rewote, riyoshiitakina nokamantan-teero Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Tajorentsi.

² Iroka Kameethari Ñaantsi rootaki ikashiya-kaantakiri paerani Tajorentsi, rootaki ikenkithata-kaakiriri Kamantan-taniri-paeni Jankina-rentsi-peroriki.

³ Tema iroka Kameethari Ñaantsi, ari ikenkithata-kotari Itomi Tajorentsi, Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, roshiyapaakari eenchaa-niki itzimaki icharinitakari pinkatharini David.

⁴ Ikanta rañahae paerani, aripaete roñaahan-takari Itomi Tajorentsi, otzimi-motziri Itajorenka.

⁵ Ikaminthaaka Jeepatzii-totaa-rewo ineshironkatantaanari Tajorentsi. Riitaki iyoshiita-kinari notyaantaa-rewote, nokamantayiteeri itsipa-jatzi atziri kaari asheninkata, ikemijanta-yitee rirori-paeni.*

⁶ Eejatzi eeroka-paeni, aritaki akaatzi ikaema-shiretee Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

⁷ Eeroka-paeni nojankinatzi pikaatzi pinampitawo Roma-ki. Retakotani Tajorentsi erokapaeni, ikaema-shire-yiteemi rashiyiteemi. Okantashitzimaetya ineshironkateemi Ashiteeri Tajorentsi, eejatzi ikimitemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki pijeekanteeyaari kameetha.†

Ikoyi Pablo rareetyaari wirakocha-jatzi-paeni

⁸ Iroka netawakyaari nokante: Nopaasoonkitziri Tajorentsi, okantakaawo rantayiteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Tema ithonka ikemakoe-takimi jempe-rika-paeni jempe pikantanaa pikemijanta-yitane.

⁹ Ari nokanta-piinta-naatyaa namanakotzimi. Riitaki Tajorentsi yotatsi noñaa-shintsi-wentari nantawaeteeniri nokenkithata-neero Kameethari Ñaantsi kamanta-kotziriri Itomi.

¹⁰ Aririka namaniri, nokowa-kotziri ikantakae-yaawo niyaate pi-jeekaeyinira eeroka, roorika ikowakaenari naaka.

¹¹ Tema ayimatakina noñaa-yiteemi. Nokoyi nokaminthaa-yiteemi paawyaa-shireta-waetan-tyaari.

¹² Rootaki nothaamenta-kaantemiri pikaateeyinira eeroka, piñawaena-rika jempe nokanta nawentaa-shiretari Tajorentsi. Rootaki pithaamenta-kaantenari naaka, noñaakimi-rika eeroka-paeni jempe pikanta pawentaa-shireta-naari.

¹³ Noyemijantzinkarite-paeni, nokoyi piyoteeyini osheki noshireta-piintakawo niyaate jempe pijeekaeyini eeroka, nokoyi noñeemiri

* 1:5 Waerontsi † 1:7 Itajorentsita-kaetani

powapeya-yiteeyaa, nokimitakiri itsipa-jatzi atziri. Roo kanteencha osheki otzika-tzikata-piinta-kinari.

¹⁴ Roo kanteencha otzimatyee niyaata-shiteeri yotaniri-paeni, eejatzi kaari yotawae-yitatsini, riiperori-paeni, eejatzi kaari riiperotatsini.‡

¹⁵ Rootaki, nokowantari nokamantan-teero Kameethari Ñaantsi janta pinampi-yitawo eeroka-paeni Roma-jatzi.

Itajorenka Tajorensi owawijaa-kotan-tatsi

¹⁶ Tema tee nokaani-wentziro naaka nokamantan-teero Kameethari Ñaantsi. Tema rootaki itajorenka Tajorensi, kantacha owawijaako-shire-yiteeri ikaate kemijantaa-tsini. Retanakyaawo Judá-paeni ikemijantee, ari rimpoeyita-paaki kaari Judá-paeni.§

¹⁷ Tema iroka Kameethari Ñaantsi okamanta-kotziri Tajorensi jempe ikanta itampatzika-shireta-kaeri ikaatzi awentaa-shireta-naariri Jesús. Tema rootaki rojankinata-koetakiri, kantatsiri: Itampatzika-shireyitee awentaa-shiretachari, ashi rowaero rañayitee.

Kaari-pero-shireri irika atziri-paeni

¹⁸ Roo kanteencha eeniyitatsi atziri kaari tampatzika-shireta-tsini, theenka-waetatsiri, osheki rotzika-tzika-yitziro kyaariperori eero riyotakoe-tantari Tajorensi. Riitaki owatsimaa-pero-takiriri Tajorensi jeekatsiri inkiteki.

¹⁹ Tema riyotako-witari rirori-paeni Tajorensi. Riitaki Tajorensi kantakaawori riyotako-witan-tariri.

²⁰ Tema owakira rowetsikan-takawori Tajorensi kepatsi, ari riyotemi atziri-paeni eenitatsi Tajorensi iñaawitakawo rowetsikani-paeni. Ari ikenkishiretyaami eenitatsi Tajorensi itajorenka, ashi royirowa rañee rirori. Tekatsi otekironi iñaani nimaeka, ikantayite: “Tee niyotako-tziri.”

²¹ Tema riyotako-witee-yarini Tajorensi, teemaeta ipinkathata-piintziri, tee ramana-piintziri. Apatziro ikenkishiryaa-koyitawo kaariperota-tsiri, rootaki kaari ikenkithashiryaa kameetha.

²² Ikanta-witeeyani: “Yotzinkari naaka,” tema tekatsi riyomatsi-teeyini.

²³ Rootaki ipakaan-tanakawori ipinkatha-witari Ñaaperori Tajorensi, kañaanitatsiri. Ari retanakawo ipinkatha-waetziro rowetsikani atziri, oshiyakaa-wontsi, tsimeri, ipireetari, eejatzi ikaatzi jeekayitatsiri kepat-siki.

²⁴ Rootaki raminaminthatashi-tan-tariri Tajorensi iñaawenawaetaawo rantayitero kaari-perori. Rootaki rantanta-piin-tawori okaatzi ipashi-wentakaeyaarimi.

²⁵ Ipakaa-shiwaeta-nakawo ikemijantziro iñaani Tajorensi kyaariperota-tsiri, apatziro ikemijanta-yitanakiro theeyaantsi. Ipinkatha-waeta-nakiro rowetsikaetani. Teemaeta ipinkathata-neeri Tajorensi wetsika-yitakirori maawoeni tzimayita-tsiri, apinkathata-piintziri aakapaeni. ¡Omaperotatyawé!

²⁶ Rootaki raminaminthatashitan-tariri Tajorensi rantero iñaamata-shiwaetari. Tema rantayita-nakiro okaatzi ipashi-wentakaeyaarimi. Tzi-manaki tsinani-paeni paankinata-wakaa-waeta-chari.

²⁷ Ari ikimi-yitanakari shirampari-paeni, eenitatsi paankinata-wakaa-chari, rootaki ikowayitziro ipaankinata-wakaa-waetyaa

‡ 1:14 yotaniri = griego § 1:16 kaari Judá-paeni = griego

ishiramparin-kakiini, ranta-shitakawo ipashiwentakaeyaarimi. Apaniroeni rowajankitaa-waeta okantakaan-tziro rantakiro kaariperotatsiri.

²⁸ Rootaki raminaminthatashitan-tariri Tajorentsi ikaatzi kowashi-waetawori rantayitero kaari-perori, ranta-yitakiro kaari kameethata-tsini. Tee ikenkishiryaa-piinteeri Tajorentsi.

²⁹ Rootaki ranta-piinta-nakiri kaari tampatzika-shireta-tsini, imayempi-waetzi, ipaankinata-wakaa-waeta, iñaama-pero-tari koriki, rantayitziro kaari kamethayitatsiri, iñaawenata-kotantawaeta, rompojantayitzi, ikosheka-wakaa-waeta, ramatawitan-tawaetzi, ininatan-tawaetzi,

³⁰ ikiji-matan-tawaetzi, itheeya-kota-wakaa-waeta, ikija-neenta-waetziri Tajorentsi, inina-wootan-tawaetzi, rajahawenta-waeta, ikantakaa-pero-waeta, riyotashi-waeyitawo kaariperota-tsiri, ipiyathawaetari ashitariri,

³¹ imajontzi-shireta-waetzi, tee imonkaa-waenitzi, tee inethaan-taniyitzi, tee rariperotan-tayitzi, tee ineshironkatan-tayitzi.

³² Riyowitee-yawoni okaatzi ikantakaan-takiri Tajorentsi, ikantaki: “Ikaatzi antayiteroni kaari-perori, aritaki ikamayitee.” Roo kanteencha, eekiro riyata-kaatziro ranta-perota-nakiro, ikowa-kaayitari itsipa-paeni imayitero.

2

Tampatzikari irika Tajorentsi aririka riyakowentante

¹ Kimitaka pikanta-shireteeyini: “Otzimatyee rowajankiteeteri antayitziro kaari-perori.” Eero pikanta-shireta-waetzi. Tema aririka piyakowenta-waeteri itsipa atziri, apaniroeni piyako-wenta-waetaka eeroka. ¿Tema panta-piintziro eeroka kaari-perori?

² Tema ayoteeyini tampatzika-shireri Tajorentsi aririka riyakowentante rirori. Riitaki owajankitaa-yitziro ikaatzi antayitziro kaari-perori.

³ Pikanta-piinteeyini eeroka-paeni, “Otzimatyee rowajankiteeteri ikaatzi antziro kaari-perori.” ¿Poshiya-kaatzi eero rowajankitahaemi eeroka Tajorentsi?

⁴ ¿Tema pikoyiri Tajorentsi neshironka-perotzimiri, oyaakotzimiri, amatsin-kawentzimiri? ¿Tema piyotzi rootaki ramatsinka-wentan-tzimiri ipakakaante-mirori pantayitziro kaari-perori?

⁵ Roo kanteencha eekiro-rika pipiyathata-tyeeyaari, eerorika pikoyi pipakahaero pantayitziro kaari-perori, aritaki patsipetee-yaawo iyatsimanka Tajorentsi. Tema paata aririka iñeeteero iyatsimanka Tajorentsi, raminako-yiteero-rika maawoeni, tampatzikari ikantya rowajankitayitee.

⁶ Tema okimiwitakawo ipinayiteerimi Tajorentsi okaatzi rantayitakiri.

⁷ Riitaki Tajorentsi añaakaa-yiteerini ikaatzi oetziñaarikotanakawori rantayitziro kameethari, rootaki iñaashiretakiro rowaneenkawo, iñaashiretakiro ipinkathee-teeri, iñaashiretakiro ashi rowaero rañaayitee.

⁸ Roo kanteencha ari ikatsimatee Tajorentsi rowajankitahaeri ikaatzi oetziñaarikota-piinta-kawori iñaamata-shiwaetari, ikaatzi piyatha-waeta-kariri, kaari kowaeroni kyaariperori.

9 Ikemaatsi-waeteeyaa, rowashire-yiteeyaa maawoeni oetziñaarikotapiintawori rantayitziro kaari-perori. Riitaki etanakyaawoni ñeero nosheninka-paeni Judá-paeni, ompoña rimpoeta-paaki kaari Judá-paeni.*

10 Riima oetziñaarikota-piinta-kawori rantayitziro kameethari, rowaenka-yiteeyaa rirori, ipinkathee-teeri, kameetha ijeekayitee. Riitaki etanakyaawoni ñeero nosheninka-paeni Judá-paeni, impoña rimpoeyita-paaki kaari Judá-paeni.

11 Tema tekatsi atziri ramaakite Tajorentsi.

12 Maawoeni kaari kemakoteroni Ikantakaan-teetani, aritaki opeyakaa-shitee-yaari iyaari-peronka, tema eero raminakoe-teeri imonkaatakiro-rika Ikantakaan-teetani. Riima ikaatzi kemakowita-kawori, aritaki raminakoe-teeri imonkaatakiro-rika.

13 Tema kaari tampatzika-shiretzi-moterini Tajorentsi ikaatzi kemakowita-kawori Ikantakaan-teetani, riitaki tampatzika-shiretzi-mota-kiriri ikaatzi monkaayita-kirori.

14 Tema irika-paeni kaari nosheninkata, kaari kemakowityaawoni Ikantakaan-teetani, kaari ñaawityaawoni jempe ojankinata, roo kanteencha imonkaa-waeta-shitakawo. Oshiyawaetakawo otzimatyeeemi otsipa ikantakaan-teetani rashityaarimi rirori-paeni.

15 Okimiwaetakawo iroka Ikantakaan-teetani ojankina-shiretan-takyaarimi, tema riyotzi oeta ranteri. Aririka imonkaateero, ikimoshireyitee. Eerorika imonkaatziro, oshiyawaetakawo apaniroeni riyakowenta-waetyaa, tema riyotzi rantakiro kaari-perori.

16 Rootaki ranteeteri paata aririka ikanteeri Tajorentsi irika Jesús Jeepatzii-totaa-rewo: “Pamina-koteeniri okaatzi rantakiri romanakashitakari atziri-paeni.” Rootaki nokenkithata-kota-piintakiri nokamantan-tziro Kameethari Ñaantsi.

Judá-paeni eejatzi Ikantakaan-teetani

17 Pikemi nokantemi nosheninka Judá-paeni. Kimitaka pikantee-yakini eeroka: “Niyota-kotziro Ikantakaan-teetani. Niyotziri Tajorentsi.

18 Niyotziro okaatzi ikoyiri. Niyotziro tampatzikata-tsiri, tema riyotahae-takinawo Ikantakaan-teetani.

19 Aritaki nomatakiro niyoteeri kaari yoteroni, kimitakariri imawityaakita-tyeemi, nokimita-kaantero nokoñeeta-kota-tyeerimi jeekayita-tsiri otsireni-kaakitziro.

20 Aritaki niyotaa-yiteeri majontzi-shireri. Kantacha niyoteeri kaari yowaeta-tsini, oshiyawaetariri eenchaa-niki. Tema otzimi-motana naaka Ikantakaan-teetani. Rootaki yotani-perota-kaanta-tsiri.”

21 Aririkami pimatero piyotaa-yiteeri itsipa-jatzi, ¿Piyomatsitakima eeroka? Tema pikanta-piintzi eeroka: “Eero pikoshitzi.” ¿Tema pikoshinitzi eeroka?

22 Pikanta-piintaki: “Eero pimayempitzi.” ¿Tema pimayempitzi eeroka? Pikanta-piintzi: “Eero pipinkathatziri oshiyakaa-wontsi.” ¿Tema pikoshita-piintziri eeroka rashita-kaetariri tajorentsi-niro?

23 Pajaha-waetaka eeroka piyota-kotziro Ikantakaan-teetani. ¿Tema pipiyathatawo eeroka? Pitheenkakiri Tajorentsi.

24 Iroka rojankinetee-takiri, kantatsiri:

* 2:9 kaari Judá-paeni = griego

Eeroka-paeni kantakaan-takirori itheenka-tajorentsitan-takari itsipa-jatzi atziri ikijima-waeta-shitakari Tajorentsi.†

²⁵ Ikaatzi monkaatzirori Ikantakaan-teetani, kameetha-witacha itomeshitaa-nitaka, tema rootaki oshiyakaa-wentzirori rashiyitari Tajorentsi. Roo kanteencha terika imonkaa-yirotzi maawoeni Ikantakaan-teetani, aminaashi-waetaka itomeshitaa-nita.

²⁶ Riima itsipa-jatzi kaari asheninkata, kaari totameshitaa-nita-chani, aririka imonkaata-shita-kyaawo Ikantakaan-teetani, riitaki oshiya-perotee-yaariri totameshitaaniri, tema rashi-perota-tyaari Tajorentsi.

²⁷ Irika-paeni kaari totameshitaa-nita-chani monkaa-tashita-kawori Ikantakaan-teetani, riitaki amina-koteemini paata kyaaryoo-rika pimonkaatziro okaatzi piyota-kotziri, pipiyathatakawo-rika, riitaki owajankitaa-kaanteemini, okantawitakyaa pitotameshitaaniwitakyaa eeroka-paeni.

²⁸ Jempe akantayita koñaatziro awathaki, tee roo iitantee-teeri “Judá-paeni.” Ari okimitari atomintha-waeta-shita-piintaka awathaki, tee roo aetanta-yitari “totameshitaa-rewo.”

²⁹ Tema opoñaantari ikanteetee Judá-paeni jempe akanta-shire-yitanaaha. Ari okimi-tzitari atomeshitaa-niyitaka, rootaki kantakaan-tzirori ashiretakari. Tee roo amonkaatan-tyaawori jankinata-chari, ithaamentan-teeri asheninka-paeni, tema rootaki kowaperota-chari ithaamenta-wentee rirori Tajorentsi.

3

¹ Kimitaka pikantaki eeroka-paeni: “¿Teema kamethatzi aakapaeni Judá-paeni? ¿Iitakama atomeshitaa-nitantari?”

² Nokantzi naaka: Osheki akameethatzi aakapaeni. Iroka etanaka-wori, riitaki awaejatziteni retakari iñaanatakiri Tajorentsi.

³ Tema eenitatsi awaejatziteni tee roejokiro-yityaari Tajorentsi, ¿Rooma ipakaan-tyaawori Tajorentsi roejokiro-yitanta?

⁴ Tee ari okantyyaa. Tema okantawitaka itheeya-niwitaka maawoeni atziri, tee itheeya-nityaa Tajorentsi rirori. Ari okantzi rojankinee-takiri, kantatsiri:

Ari pikantatyaa eeroka, tampatzikari piñaani, Eerokami raminakoe-teemi, ari pawijan-takimi.

⁵ Tema antapiinta-yitziro kaari-perotantsi, roñaahan-tziro itampatzika-shiretzi Tajorentsi. Kimiwaetaka aritaki akantakimi: “Rootaki noyaaripero-shirenka oñaahan-tzirori osheki ikameetha-perotaki Tajorentsi, ¿Iitakama rowajankitaa-wentan-tenawori okaatzi oñaahan-tzirori ikameetha-perotzi rirori? Kaarira tampatzika-shireri.” (Ari okanta akenkishiryaa-waetari aakapaeni atzirin-kakiini.)

⁶ Tee ari okantyyaari. Kaarimi tampatzika-shireri Tajorentsi, eero ramina-koteerimi jaawiki-jatzi-paeni, rowajankitaa-yiteeri.

⁷ Kimitaka akantemi eejatzi: “¿Iitakama rowajankitaan-tyaanari Tajorentsi notheeyaka, tema notheeya-piintaka rootaki ipinkatheetan-tariri Tajorentsi tee itheeya-nita rirori?”

⁸ Kimitaka akantemi eejatzi: “¡Jame akaariperote! tema rootaki oñaahan-teroni kameethari.” (Roojatzi riyakowentee-takinari naaka nokenkithatakiro Kimitakawori iroka, omaperotatyaa.) Roo kanteencha rootaki kameethatatsiri rowajankiteeteri ikaatzi ñaawaetzirori iroka.

† 2:24 Waerontsi

Tekatsi tampatzika-shireri

⁹ ¿Rooma kanta-koteenchari jaka, Judá-paeni aakapaeni tee akametha-perotzi, eero omata rawijayiteri itsipa-jatzi? Aritaki okantari, tema nokantzi-takari maawoeni akaatee-yakini, kimiwaetaka opeyakaa-shiwaeta-kaemi ayaariperonka, okantawitaka Judá-paeni aakapaeni ee-jatzi itsipa-jatzi atziri akapaeni.

¹⁰ Aritaki ojankinata-kotaka, kantatsiri:

Tekatsi tampatzika-shireri, tee itzimaa-neetzi apaani.

¹¹ Tee itzimi kematha-tantaniri.

Tekatsi kowaatsini riyoteeri Tajorentsi.

¹² Ithonka ipiya-shiretee-yakani, tekatsi kameethatatsini.

Tekatsi mateeroni ikameetha-shiretee.

Tee itzimaa-neetzi apaani.

¹³ Kaariperori iñaa-waetzi, oshiyawaetakawo ikentsi roomi omoo jempe ikitatee-tziri kaminkari.

Ametaka ineneki itheeya,

Kepiya-waantetaki kimitaka maanki.

¹⁴ Tema ikijima-waetanta-piintaki, ininatan-tayitzi.

¹⁵ Ramentakakaawo iitzi riyayitzi rowamaante, ikoyi rapaatakantero iraantsi.

¹⁶ Ipampitha-wokita-piintziro ikineetzi ithonkan-teetzi, ikoyi ikemaatsita-kaanta-waetyaa.

¹⁷ Tee ipampitha-wokitziro jatachari ijeekaetzira kameetha.

¹⁸ Tee ipinkathaa-kiteeri Tajorentsi.

¹⁹ Iyotzi ari riyakowentereri Tajorentsi ikaatzii pankinawenta-waeta-kawori Ikantakaan-teetani. Eero omata rotekaero iñaaani ikante: “Tee namaaki-waetziro.” Tema imaeriyitee maawoeni jaawiki-jatzi-paeni.

²⁰ Tema tekatsi materoni imonkaatero Ikantakaan-teetani, rootaki ikantan-tyaariri Tajorentsi: “Tampatzika-shireri naaka.” Tema aririka ayotako-perota-neero Ikantakaan-teetani, ari ayoperotziri osheki akaaripero-taki.

Tajorentsi tampatzika-shireteeri, aririka awentaa-shireta-neeyaari

²¹ Roo kanteencha owakira roñahaero nimaeka Tajorentsi atampatzika-shiretan-teeyaari. Tee okimitawo paerani,

apankinawenta-shiwaetakawo Ikantakaan-teetani atampatzika-shiretan-teeyaari. Rootaki rojankinata-kotakiri Kamantan-taniri-paeni, roojatzi rojankinata-koetakiri Ikantakaan-teetaniki.

²² Riitaki Tajorentsi tampatzika-shireteeni, aririka awentaa-shireta-neeyaari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, akemijanta-neeri rirori. Tee anashiyita, eejatzi oshiyari itsipa-paeni.

²³ Tema maawoeni akaaripero-shiretani. Rootaki eero okantanta añaaayiteero rowaneenkawo Tajorentsi.

²⁴ Roo kanteencha itampatzika-shire-yitee Tajorentsi, ineshironka-perotee rirori rotyaanteeri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús ipina-wenta-yitee aakapaeni.

²⁵ Rootaki rotyaantan-takariri Tajorentsi rapatawente riraa Jeepatzii-totaa-rewo rowamahae-takiri, roetsimayaan-teeyaariri Tajorentsi aririka awentaa-shiretee-yaari Jeepatzii-totaa-rewo. Roo imatantakawori Tajorentsi iñaaante-tyaariri ashi royoro itampatzika-shiretzi rirori. Tema paerani osheki ramawe-witakawo Tajorentsi iyaari-peronka atziri-paeni, tema osheki ramawetapiintakiro.

²⁶ Rooma nimaeka, roñaaha-yitee riitaki kameetha-shireri. Tema tampatzika-shireri rirori, itampatzika-shireta-kaeri ikaatzi awentaa-shireta-naariri Jesús.

²⁷ ¿Eenitatsima nimaeka ajahawenteeyaari? Tekatsi. ¿Iitakama? ¿Rooma kantakaan-tziro tee itzimi iita monkaateeroni Ikantakaan-teetani? Tee, tema roo kantakaan-tzirori awentaa-shiretani.

²⁸ Eero omata rajahawentya tampatzika-shireri, tema tee rotsinampaero ipankina-wenta-waewitakawo Ikantakaan-teetani. Apatziro ima-teetziro rawentaa-shireteetari Jeepatzii-totaa-rewo.

²⁹ ¿Apatziroma aakapaeni Judá-paeni rantzimo-yiteero Tajorentsi? Tee. Ari akaateeri kaari asheninkayita, rantzimo-yiteero maawoeni.

³⁰ Tema apaani ikanta Tajorentsi. Jempe ikantakaa-yitee aakapaeni itampatzika-shire-yitee, ari ikmita-yiteeri eejatzi kaari totameshitaa-rewota-chani.

³¹ ¿Nomanintatziroma naaka Ikantakaan-teetani nokenkithata-kotakiro awentaa-shiren-kantsi? ¡Tee ari okantyyaa! Tema nokantatzii: “Roopero iroka Ikantakaan-teetani.”

4

Roshiya-kaawentantzi Abraham

¹ Jame akenkishiryaa-koteri awaejatziteni Abraham. ¿Jempema ikantee-takirika rirori itampatzika-shiretan-taari?

² Roomi ipankina-takyaami Abraham tampatzika-shireta-kaerinimi, aritaki rajahaawenta-waeta-kyaami rirori. Eero rajahaawentaarimi Tajorentsi.

³ Iroka ikantee-tziri Jankina-rentsi-peroriki: Tema rawentaakari Abraham irika Tajorentsi, rootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-shiretani.

⁴ Jame oshiyakaa-wenta-wakiro: Aririka rantawaete apaani atziri, ipineetziri. Tee ineshironkata-shitee-tari, ipineeta-tziiri rantawaero.

⁵ Riima kaari antawaeta-tsini, aririka iñeero ipinata-shitee-tyaari, ineshironkae-tatziiri irika. Ari ikantari atziri-paeni ikaatzi theenkatajorentsi-waeta-tsiri paerani, rawentaa-shiretaari Tajorentsi, aritaki iñeero itampatzika-shireteeri. Aritaki ineshironkateeri rawentaa-shireta-naari, tee roetziñaarikowaetashityaawo.

⁶ Roojatzi ikenkithata-kotakiri pinkatharini David ikimo-shireta-kaayiteeri Tajorentsi itampatzika-shireta-kaani, kaari ñaashintsi-waewentyaawoni, ikantaki:

⁷ Ikimoshireteeyini atziri ipeyakoe-teeri rantawitakawo kaari-perori, Okimiwitaawo romanakoe-tatyee-nirimi iyaari-peronka.

⁸ Ikimoshireteeyini atziri, kaari riyakowentzi Tajorentsi iyaari-peronka.

⁹ Riitaki ikaate kimoshiretaa-tsini, ¿Apatziroma aakapaeni akaatzi iiteetee “totameshitaa-rewo?” Kimitaka tee, ari roshiya-yitee eejatzi kaari totameshita-chani. Pikenkishiretero akantakiri: Rawentaanaka Abraham, rootaki ikimita-kaantee-taariri itampatzika-shireta-kaani.

¹⁰ ¿Jempe-paetema ikimita-kaantaari Tajorentsi awaejatziteni Abraham itampatzika-shiretani? ¿Aripaetema imatakiro itomeshitaa-nitaka? ¡Teera! Tema roo rimpoeteri itomeshitaa-nityaa.

¹¹ Tema aririka opiro-mashitane itomeshitaa-nitakaha rootaki riyoteetantari rawentaa-naari Tajorentsi. Riima Abraham retzitakawo

rawentaakari rirori Tajorentsi, itampatzika-shiretzi-takari tekiraha itomeshitaa-nityaa. Ari ikantakari Abraham retanta-kawori itampatzika-shireta-kaetziri. Rootaki ikimita-kaantee-takariri riitakimi charinin-teeyaa-ririni maawoeni tampatzika-shireri-paeni, tee okowa-peroteeyaa itomeshitaa-niteetyaa.

¹² Omapero-witatyaa iiteetee aakapaeni “totameshitaaniri” aakataki icharini-perotani Abraham, tema ari akaatziri atomeshitaa-nita. Roo kanteencha tee roo oshiyaa-teeyaariri ikanta rirori itomeshitaa-nita, tema roo akimitan-taariri awentaa-shireta-naari Tajorentsi, ikimitakiro rirori Abraham, retakawo rawentaa-shiretari tekiraha itomeshitaa-nityaata.

Awentaa-shirenka añaaantee-yaawori ikashiya-kaeta-kaeri

¹³ Tema ikashiya-kaetzi-takari paerani Tajorentsi awaejatziteni Abraham eejatzi ikaate icharinin-teeyaari rashitee-yaawo maawoeni kepatsi, ikashiya-kaetzi-takari tekiraha ojankinatyaata Ikantakaan-teetani. Apatziro rawentaa-shiretanaka Abraham.

¹⁴ Tema ikaatzi ñaayiteeroni ikashiya-kaani Tajorentsi, kaari irika-paeni pankinawenta-shiwaetawori Ikantakaan-teetani. Arimi okantyaami, aminaashi-waetyaami awentaa-shiretari Tajorentsi, eero okameethatzimi ikashiya-kaakaeri.

¹⁵ Ikaatzi pankinawenta-waetawori Ikantakaan-teetani, apatziro iñeero rowatsimaeri Tajorentsi teera rotsinampaashityaawo. Tema eero otzimakimi Ikantakaan-teetani, eero otzimimi ranteetani.

¹⁶ Riitaki ñaayiteeroni ikashiya-kaani Tajorentsi ikaatzi awentaa-naariri ineshironka-perotantzi Tajorentsi. Ari iñaaayiteero ikaate icharinin-teeyaari, teera apatziro añaaayiteero aakapaeni Judá-paeni, ipae-takiri Ikantakaan-teetani, tema maawoeni ikaate awentaa-shiretee-yaarini Tajorentsi, kimita-kotaariri Abraham. Oshiyawaetaawo icharini-yiteemi Abraham maawoeni aakapaeni.

¹⁷ Rootaki rojankinatan-teeta-kawori, ikanteetaki:

Aritaki noshekyahaemiri picharinin-teeyaari, iinashi-yitee-yaawo ipiy-oteeyaa ikaate isheninkata-wakahae-yaani.

Rootaki ikashiya-kaani Tajorentsi. Rootaki rawentaa-shiretan-takariri Abraham. Omaperotatyaa imonkaateero Tajorentsi, kantacha rirori rañaakaa-yiteeri kamayita-tsiri, tema riitaki wetsika-yitakirori kaari tzimayi-witachani paerani.

¹⁸ Iroka ikantakiriri awaejatziteni Abraham: “Iinashi-yitee-yaawo picharinin-teeyaari, ipiyoteeyaa ikaate isheninkata-wakahae-yaani.” Ikantzi-takari eejatzi: “Tema ari ikanteeyaa roshekitee rirori.” Rootaki ikemijantan-tanakari Abraham, okantawitaka osheki opomeentsitzi-motakari ikemijantan-tyaari.

¹⁹ Roetziñaarikota-piintakawo rawentaa-shireta. Ashi royiro ikenkishiryaa-kotawo, ikantzi: “¿Jempema okantyaaka? Tema kaataki naaka 100 nojarentsite, rooteentsi nokami. Tee otzimanitzi eentsite noena Sara.”

²⁰ Ari okantawitaka ikenkishiryaa-waeta, tee ikijo-shire-wentziro ikashiya-kaakiriri Tajorentsi, tee okantashiryawaetziri rawentaa-shiretari. Eekiro imaperota-nakitziro rawentaa-shiretari, ari ikanta-piinta-nakitziro ithaamenta.

²¹ Riyoperotzi Abraham ari imatakiro Tajorentsi okaatzi ikashiya-kaakiriri.

²² Rootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-shiretani.

²³ Rootaki rojankinata-kaantan-takawori Tajorentsi jempe okanta-kota. Tee rojankinata-kaanta-shityaawo apinkathatan-tyaariri Abraham.

²⁴ Roo rojankinata-kaantan-takawori ayotantee-yaari ikimita-kaantee itampatzika-shiretani aakapaeni, aririka awentaa-shireta-neeYaari owañahaeriri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ikamawitakaha.

²⁵ Tema riitaki kamawenta-yiteeri aakapaeni, okantakaan-tziro akaaripero-waetaki. RiiJatzi añahaatsi itampatzika-shireta-kaanteeri.

5

Opoñantari itampatzika-shireta-kaetee

¹ Iroka okantaka. Rootaki awentaa-shirenka tampatzika-shireta-kaayiteeri. Rootaki ariperotan-taariri Tajorentsi. Riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo matakaa-yiteerori iroka.

² Tema awentaa-shiretaa-ri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, riyotakaa-yiteero ineshironkatani Tajorentsi. Akimoshireyitee añaaYiteero paata rowaneenkawo Tajorentsi.

³ Tee apatziro akimo-shire-wenteero okaatzi añaaYiteeri paata, tema akimo-shire-wentzi-teeyaawo awijimo-yiteeri nimaeka. Tema ayoteeyini aririka añaaYiteero akemaatsi-waetyaa, rootaki oetziñaarikotantyaari.

⁴ Aririka oetziñaarikota-piintyaa, aritaki aawyaa-shireteeya. Aririka aawyaa-shireteeya, aritaki awentaa-perota-neeYaari oyaako-tanewo.

⁵ Eero raminaakaa-shitee oyaako-tanewo. Tema añaaKiro retakoperotakae Tajorentsi, rotyaanta-kaeri Ishire okimiwitakawo ijakoperoe-tatyee-nirimi.

⁶ Okanta ikowa-naki Tajorentsi, aripaete ikama-wenta-yitee Jeepatzii-totaa-rewo, okantawitaka atheenka-tajorentsi-waewitaka, tee aawyaawaeta-nitzi.

⁷ Tekatsi matapiinteeroni ikamawenterini atziri. Tema tzimawitacha kamawenterini atziri kameetha-shireri.

⁸ Roo kanteencha okantawitaka akaaripero-shire-witaka aakapaeni, ikamawentakae Jeepatzii-totaa-rewo. Osheki retakoperotakae Tajorentsi, rotyaantakiri Jeepatzii-totaa-rewo ikamawentee.

⁹ Rotyaantakiri Jeepatzii-totaa-rewo rapatawentee riraa itampatzika-shireta-kaanteeri. Ari imatakirori eenirowa akaaripero-shire-witeeyani, ¿Kantachama nimaeka athaawan-tyaari ithonkae itampatzika-shire-yiteera?

¹⁰ Tema paerani eeniro akija-neenta-witari Tajorentsi, rotyaanta-kaeri Itomi ikama-wenta-yitee, ari okanta ariperotan-taariri. Ari okanta ayoperotan-taari aritaki awijako-shire-yitee, tema rañaawentee Jeepatzii-totaa-rewo.

¹¹ Ari okantakari, ikimo-shiretakaa-pero-yitee Tajorentsi, tema riitaki Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ariperota-kahaeriri.

Adán eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo

¹² Paerani apaani ikanta atziri etakaan-tanakawori ikaariperotaki. Roo owajankitahaantsi iñaakiri, ikaamani-yitee. Roojatzi antetaneen-chari maawoeni icharinita-naari, ikaaripero-yitanaki maawoeni jaawiki-jatzi-paeni, ikaamani-yitanaki.

¹³ Rootaki awijeen-tsiri tekira-ha rojankineetero Ikantakaan-teetani. Tema irika-paeni añaayiteen-tsiri paerani tekira-ha rojankineteetero Ikantakaan-teetani, inashiteeyaa riyakowentee-teeri. Riima irika-paeni impoeyita-tsiri itzimayitee ikaatzi piyathata-kawori Ikantakaan-teetani inashiyiteeyaa eejatzi riyakowentee-teeri.

¹⁴ Ikanta ikamae paerani Adán, ikamitaka eejatzi ikaatzi icharini-yitanaari rirori okantawitaka inashiyitaka iyaari-peronka. Rootaki jatakota-neentsiri roojatzi itziman-takari paerani Moisés. Riitaki Adán oshiyakaa-wenta-kariri itsipa atziri pokaentsiri.

¹⁵ Riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo irika. Iroka okanta roshiya-kaawentee-takiri: Tema atziri rirori Adán, ikaaripero-waetaki, riitaki kantakaan-takirori ikamatayi-takari osheki atziri. Ari ikimi-tzitakari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, atzirira rirori, ikamawentantaki, rootaki raña-shiretan-taari osheki itsipa atziri, ikantakaakawo Tajorentsi ineshironkatantzi.

¹⁶ Roo kanteencha rinashitakawo Tajorentsi ineshironkatantaki rirori, tee roshiya-kotyaari etakaan-tanakawori ikaariperotaki. Tema iyaari-peronka apaani atziri, rootaki kantakaan-takirori rowajankitaan-teetaari osheki atziri. Rooma ineshironka Tajorentsi rootaki kantakaan-takirori itampatzika-shiretan-taariri osheki antzirori kaaripero-tatsiri.

¹⁷ Ikanta ikaariperotaki paerani apaani atziri, irika Adán, okimiwitanakawo “Kaamanitaantsi” atzirita-nakityeemi, rootaki omperawaetyaarini atziri-paeni. Rooma nimaeka aririka rañaahae atziri-paeni, okimitaawo rotsinampahaero kaamanetaantsi. Tema apaani atziri, irika Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ineshironka-peroteeri atziri-paeni, itampatzikatakiri, tekatsira rante imatantaawori jempe ikantaa nimaeka.

¹⁸ Iroka noshiya-kaawentziri: Apaani atziri kaariperoteentsiri, riitaki kantakaan-takirori rowajankitaan-teetakariri osheki atziri. Riima itsipa kameetha-shiretatsiri atziri, riitaki kantakaa-kawori rawijako-shiretan-teeyaari osheki atziri-paeni, raña-shire-yitee.

¹⁹ Apaani piyathari atziri, riitaki kantakaa-kawori ikaaripero-shiretan-tanakari osheki atziri. Riima itsipa kaari piyathata-chani atziri, riitaki kantakaa-kawori itampatzika-shiretan-taari osheki atziri.

²⁰ Rootaki opoñaantari rojankinatee-tziro paerani Ikantakaan-teetani, riyotan-teeyaari atziri-paeni kaari-perori irikapaeni. Okantawitaka osheki ipiyatha-waewitaka, antawo ineshironkateeri Tajorentsi.

²¹ Paerani kimiwitaka atzirita-tyeemi “Kaari kamethatsiri,” rootaki omperawaetyaarini atziri-paeni, roojatzi owamaan-tayita-kariri. Roo kanteencha nimaeka kimiwitaka atzirita-tyeemi “Neshironkataantsi,” rootaki pinkathari-wentan-taatsinimi. Aritaki ineshironka-yitee Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, itampatzika-shireta-kaayitee ashi owantee-yaawori añaayitee.

6

Ikama-pithee-takiro kaari kamethatatsiri

¹ ¿Kameethama akante: Jame antero kaari kamethatatsi ineshironka-perotan-teeri Tajorentsi?

² ¡Tee ari okantyyaa! Tema oshiyawita-naawo akama-pithata-kityeeromi ayaariperonka. ¿Kantachama apaani kaminkari riyaaata-kaero ikaariperote ikamakira?

³ Aamaa-shityaa pipeyakotakiro eeroka-paeni omitsiryaa-wentaari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, oshiyako-taari jempe ikanta rowamahae-takiri rirori.

⁴ Rootaki oshiyakaa-wentacha akamakaeromi jempe akantawita paerani. Ikiteetaka. Opoñaa rowañahae-tee eejatzi, oshiya-kotaari Jeepatzii-totaa-rewo. Tema ishire Tajorentsi owiriinteeri Jeepatzii-totaa-rewo, ikimita-kaayitee aakapaeni owakirami atziri añaa-yitaa-tsini.

⁵ Tema oshiya-kotaari rirori, kimiwitaka akamayita-kityeemi, aritaki rowañahae-tee ikimitakiro rirori.

⁶ Tema kimiwitaka jempe akantayitaha paerani atziriyitzira, ari itsipatee-takaerimi Jeepatzii-totaa-rewo ikentakoe-takaemi. Ari akama-pithateero akaaripero-waewitaka. Rootaki kaari oshiyayitan-taari nimaeka omperatani “Kaari kamethatatsi.”

⁷ Tema apaani kaminkari tekatsi rantayitee ikamakira, tee ikaariperotee.

⁸ Tema atsipayitaari Jeepatzii-totaa-rewo rowamahae-takiri, awentaa-shiretaneeyaari atsipayitee-yaari ikaatzi rañaa-shireta-kaayiteeri.

⁹ Tema ayoteeyini eero rapiiteero Jeepatzii-totaa-rewo ikamawentantee. Apaani okaatzi ikamaki, añahae. Tee omperawaetaa-ri rirori “Kaamanitaantsi.”

¹⁰ Apaani okaatzi ikamawentakiri rirori antayitzirori kaari-perori. Tema rañii-moteeri nimaeka Tajorentsi.

¹¹ Ari pikimitee-yaari eeroka-paeni, pikimita-kaanteeya pikama-pitha-yiteeromi piyaari-peronka, riitaki Jeepatzii-totaa-rewo Jesús kantakaan-teerori nimaeka pañii-motan-taariri Tajorentsi.

¹² Rootaki eero pikowanta opeyakaa-shitee-mi piyaari-peronka. Otzimatyee potsinampahaero piñaamatashitari.

¹³ Tema pimatakiro pikimita-kaantaawo pikamaki-tyeemi, añahaemi, pikimita-kaantero jatakimi-mi Tajorentsi, pikanta-paeri: “Iroka nowatha, nantanta-piintyaawori kameethata-tsiri.” Aritapaaki pikimita-kaantawo piwatha rootaki pikaaripero-waetanta-piintari.

¹⁴ Aritapaaki pikimita-kaantakiro “Kaari kaamethatatsi” atziritatyee, rootaki omperawaetemini. Tema tee pañii-moteero eeroka Ikantakaan-teetani, apatziro pañiimo-yiteero neshironkataantsi.

Omperayitaa-ri tampatzika-shiretaantsi

¹⁵ ¿Kameethama akante nimaeka: “Jame akaaripero-shirete, eero añiimotantawo Ikantakaan-teetani, apatziro añiimoteero neshironkataantsi?” ¡Tee ari okantyyaa!

¹⁶ ¿Tema piyotzi aririka romperatee-temi, otzimatyee pikemijanta-piinteri omperatzimiri? Pimikita-kaantakiro atziritemi piyaari-peronka, rootaki omperawaetemini, aritaki pikama-shiretee. Rooma pikimita-kaanta-neero riitaki Tajorentsi pikemijanta-piintee, aritaki pitampatzika-shiretee.

¹⁷ Tema paerani, pikimita-kaantakiro roomi “Piyaari-peronka” omperatemini. Rooma nimaeka poetziñaarikotaawo pikemijanta-neero okaatzi riyotaa-yi-teeta-kimiri.

18 Nimaeka tee omperateemi “Piyaari-peronka,” apatziro omperateemi “Tampatzika-shiren-tantsi”.

19 Noshiya-kaawenta-tziimiro ayota-kota-piintziro aakapaeni aririka rompereete, rootaki akemathatan-tyaawori okaatzi kompitzi-mowaeteeri aakapaeni. Tema paerani pikimita-kaanta-waetakawo atzirita-tyeemi “Kaari kamethayitatsini” rootaki omperawaetemini, aritaki okimiwita-kimiri “Piyathataantsi,” tema osheki pipiyathata-piintaka. Roo kanteencha nimaeka omperateemi “Tampatzika-shiretaantsi,” aritaki piñaayiteero pitajorentsi-shire-yitee.

20 Paerani eeniro omperawaetzimi “Kaari kamethatatsini,” ari pijeeka-waeta-shitari, tekatsi shintsiteemini pitampatzika-shirete.

21 Roo kanteencha piyotee nimaeka tee okamethatzi iroka. Roo kameethatatsi pikaani-wenteero nimaeka jempe pikantawita paerani. Piyotahaeri ikaatzi antayitzirori iroka-paeni aritaki ikama-shire-yitee.

22 Roo kanteencha tee okimitakaan-teemi ‘Piyaari-peronka’ eerokami omperatani. Tema riitaki Tajorentsi omperateemiri. Riitaki kameethaperota-kahaemiri. Aritaki rashitee-mi, tema ashi powaero pañaanitee.

23 Iroka “Kaamanitaantsi” okimiwitakawo roomi ipineeteeririmi antawaeta-piinta-kinirori kaari kamethatatsi, okimiwitaka riimi omperatani. Rooma “Kañaanitantsi” okimiwitakawo roomi ineshironkani Tajorentsi tsipashireyitaariri ikaatzi tsipa-shire-yitaariri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, Awinkatharite.

7

Roshiya-kaawentee-tziro aawakahaantsi

1 Noyemijantzinkaritepaeni, eeroka-paeni noñaanatzi pikaatzi piyotako-yitziro Ikantakaan-teetani. ¿Tema piyoteeyini aririka ikami atziri ikama-pithatakiro Ikantakaan-teetani?

2 Ikimiwitakawo tsinani tzimatsiri oemi. Eenirowa rañii-motziro oemi, otzimatyee otsipata-piintyaari. Rooma aririka ikama-pithatakiro, ari-paete ojeekashiwaeteeya

3 Rooma oñeerika itsipa shirampari eenirowa rañii-motziro oemi, omayempitzimotakiri. Rooma ikamaki-rika, ari ojeekashiwaeteeya, kantacha ahae itsipa oemi, eero ikimitakanteetawo mayempiro.

4 Noyemijantzinkaritepaeni, oshiyakaa-wenta-chari jaka ikimiwitaka atzirita-tyeemi “Ikantakaan-teetani,” rootaki piimintakyaarimi paerani. Roo kanteencha pikama-pithatakiro eerokapaeni Ikantakaan-teetani, tema pitsipatakari Jeepatzii-totaa-rewo rowamahae-takiri paerani. Okimiwita-naawo nimaeka pijeekashitee-yaami piimintaari itsipa, riitakira rowañahae-teeri. Rootaki okameethatantari pantawaeteeniri eeroka-paeni nimaeka Tajorentsi.

5 Tema tekira añeero oshiyakaa-wenteen-chari “Kaamanitaantsi,” osheki apiyathata-piintakawo Ikantakaan-teetani, antapiintakiro kaari kamethatatsi. Rootaki owamaa-shireta-kaeri.

6 Okimiwitakawo nimaeka akama-pithateeromi, ajeekashiwaetaa. Añaayiteeri owakirari, riitaki Ishire tajorentsi kantakaan-taawori romperatan-teeri Tajorentsi. Tee okimitawo paerani, apankinawenta-waetawo itakantawori rojankinee-takiri.

Kaari kamethatatsiri jeeka-shiretan-tanari

⁷ ¿Kameethama akante: “Tee okamethatzi Ikantakaan-teetani?” ¡Teera! Tema rootaki yotakaanari nantapiintziro kaari kamethatatsiri. Tema iroka ikanteetaki Ikantakaan-teetaniki:

Eero piñaawenashirewaetanta.

Roo kanteencha, eero niyota-koteeromi kanta-kota-chari, eero niyotaa-jeetzimi eenitatsi nantani noñaawena-shireta-waeta-piintaka.

⁸ Rooma niyota-koteero Ikantakaan-teetani, tee namawenitziro, osheki noñaawena-waeta-piintaka. Eero niyota-koteeromi ikantakaan-teetani, eero okaariperotzimi nantayitziro.

⁹ Paerani tee niyowityaa kaari-perori iroka noñaawena-shiryaari nokenk-ishiryaaniki. Nojeekashiwaeta-piinta, tekatsi shintsitenani. Rooma niyota-koteero Ikantakaan-teetani, aripaete niyotanaki nokaariperowaetatzii, aritaki nokama-shiretee eejatzi.

¹⁰ Rootaki owamaa-shiretaanari iroka Ikantakaan-teetani. Roo opoñaantawitari rojankinee-tziro iroka Ikantakaan-teetani, rootaki kantakaan-teronimi ikañaanitante-tyaarimi.

¹¹ Nokimita-kaanteero naaka atzirita-tyeemi “noyaariperonka,” rootaki kosheki-nanimita netanakawo niyota-kota-nakiro Ikantakaan-teetani. Amatawi-waetakina, roojatzi owamaan-takinari.

¹² Roo kanteencha iroka Ikantakaan-teetani tajorentsi irika, tam-patzikari rirori, kameethari.

¹³ ¿Rooma owameethanka, kantakaawori nokaman-teeyaari? ¡Teera! Kaari Ikantakaan-teetani owamaenani, tema rootaki nowaariperonka owamaenani. Tema apatziro yotakaa-nawori nowaariperonka iroka Ikantakaan-teetani.

¹⁴ Ayoteeyini rootaki ashire okenkithata-kotziri Ikantakaan-teetani. Roo kanteencha okimitakawo ipimantee-tatyeeromi awatha romperawaetee-tyaawo, rootaki “Kaari kamethatatsiri” omperawaeteeri.

¹⁵ Rootaki kaari niyotanta oeta nokaariperoshiretantari. Tema tee naaka kowashita-chani. Otsimaa-shire-waetakina.

¹⁶ Tee inimotana okaatzi nanta-piintakiri, ari niyotziri kameethari iroka Ikantakaan-teetani.

¹⁷ Okimiwitakawo tee naaka antashityaawoni, tema “Kaari kamethatatsi” tzirin-takinari, rootaki shintsitanari nomatan-tawori.

¹⁸ Okantawita nokoyi nanteromi kameethari, tee nomatziro. Okimi-witakawo rootakimi nowatha kaari kameethata-tsini.

¹⁹ Tee notsinampaero nomatero kameethari nokowawitari. Apatziro nomata-piintziro kaari-perori kaari noñaamatari.

²⁰ Rootaki okimi-takawori atzirita-kityeemi “Kaari kamethatatsini” otzirin-takina, rootaki antakaa-piinta-kinawori kaari-perori.

²¹ Rootaki shintsita-piinta-kinari nokaariperowaete, okantawitaka nokoyi naaka nanteromi kameethari.

²² Tema noshireki nokanta-shiretzi: “Kyaariperori iroka Ikantakaan-tani Tajorentsi.”

²³ Rooma nowathaki koñaatziro, okimiwitakawo oshintsitatyeeromi noshire. Okimiwitakawo eejatzi roomi nowatha omonkyaa-kaanteromi noshire, ari oshintsi-waeteromi okaariperoshirete.

²⁴ ¡Ashironkamatsitena! ¿Iitaka omishitowa-kaanteeroni noshire omonkyaa-kaantakiro nowatha, roojatzi owamaa-shiretan-tenarimi?

²⁵ Riitakira Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo mateeroni. Nopasoorkiteeri Tajorentsi otyaanta-kiriri imatantaawori.

Arira okanta, roo noshire nomatan-teeyaawori nokemijanteero Ikantakaantani Tajorentsi. Rooma nowatha koñaatziro rootaki nantanta-piintawori okantakaantani “Kaari kamethatatsini.”

8

Ikenkishireta-piintee-tziri Ishire tajorentsi

¹ Tema atsipashiretaari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, eero rowajankitaa-yitee.

² Tema tee añiimoteero Ikantakaan-teetani kamanta-kotzirori kaari kamethatatsini, owamaa-shiretan-tatsiri. Apatziro añiimoteero nimaeka otsipa ikantakaan-teetani thaweta-kotzirori añaashire-yitee atsipashiretaari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

³ Tekatsi otsinampaeroni itampatzika-shirete ipankina-waewitawo Ikantakaan-teetani, tema maawoeni aakapaeni otzimi-motee awatha kaari aawyaawaeta-tsini. Riima Tajorentsi riitaki mateerori itampatzika-shireta-kaayiteeri atziri-paeni, rootaki rotyaantan-takariri Itomi-perori ratziritzi-motante, otzimimo-witakari iwatha okimitawo awatha aaka. Riitaki atsipeta-kawori rowajankitaa-wentakiri Tajorentsi iyaari-peronka maawoeni atziri.

⁴ Rootaki amatantaawori atampatzika-shire-pero-yitee nimaeka, tema rooperori iroka ikantakaan-teetakiri. Rootaki amata-piintee okaatzi omatakaa-yiteeri Ishire Tajorentsi. Eero antapiinta-shitaawo okaatzi akowa-shiwaetari aakapaeni.

⁵ Ikaatzi oshireta-waetawori rantayitero ikowa-shitari, okimi-witakawo atzirita-tyeemi “Kowashitaantsi,” rootaki omperawae-tantyaarinimi. Riima ikaatzi oshireta-piintawori ikemijanteero Ishire tajorentsi, riitaki reewaritaari.

⁶ Ikaatzi oshireta-waetawori rantero ikowa-shiwaetari, eero ishenkaa ikama-shirete. Riima oshireta-piinta-nakawori Ishire Tajorentsi, kameetha rañaayitee.

⁷ Ikaatzi oshireta-waeta-shitawori rantayitero ikowa-shiwaetari, eero ishenkaa iñaantyaawori ikijaneenteri Tajorentsi, eero ikemijanteero okaatzi ikantakaan-tziri Tajorentsi, eero imateero ikemijanteeri.

⁸ Tema ikaatzi matakirori iroka-paeni, okimiwitaka tekatsi ranteeri rirori-paeni inimotan-teeyaariri Tajorentsi.

⁹ Roo kanteencha teera pimatziro eeroka-paeni iroka, apatziro poshireta-piinta-naawo okaatzi okowakaemiri Ishire Tajorentsi, tema riitaki jeeka-shiretan-tzimiri. Ikaatzi kaari yoteerini Itajorenka Jeepatzii-totaa-rewo, teera rashitaari Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁰ Tema pikaamani-witaka okantakaawo piyaari-peronka. Roo kanteencha nimaeka ijeeka-shiretan-teemi Jeepatzii-totaa-rewo, añaashireteemi, itampatzika-shireteemira.

¹¹ Tema ijeeka-shiretan-takimi Ishire Tajorentsi, riitaki añaahamini, ikimitahaeri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, rañaawathata-kahaeri.

¹² Ari okantari noyemijantzinkarite-paeni, tee okameethatzi antayiteero okaatzi akowa-shiwaetari.

¹³ Roorika panta-piinta-neeri, aritaki pikama-shiretee. Rooma poshireta-piinta-neeyaawo-rika okaatzi okowakaemiri Ishire Tajorentsi, okimiwityaawo atziritatyeemi “Piñaamanka,” rootaki powamaa-kirimi, aritaki pañaashiretee.

¹⁴Ikaatzi antaneerori okoyiri Ishire Tajorentsi, aritaki itomintee-yaari Tajorentsi.

¹⁵Tema iroka Ishire tajorentsi rotyaantakiri Tajorentsi, eero rookawenteemi, papiiteero-kari pikimita-kotee-yaari omperataa-rewo ithaawawaetzi. Tema Ishire tajorentsi kantakae-yaawoni itomintanteemiri Tajorentsi. Rootaki omatantari akimitakaan-teeri pawa irika Tajorentsi.

¹⁶Rootaki Ishire tajorentsi yotakahaeni aaka itomi Tajorentsi.

¹⁷Tema itominte Tajorentsi, tema atsipataari Jeepatzii-totaa-rewo ashiyitaawo okaatzi rashita-kaakariri Tajorentsi. Tema atsipataari Jeepatzii-totaa-rewo akemaatsi-waetaka, aritaki atsipatee-yaari jempe otzimapa rowaneenkawo.

¹⁸Nokenkishiryaa naaka eepichokiini akemaatsi-waeta nimaeka, tekatsi oetamatsiteeyaa aririka añaa haero paata rowaneenkawo.

¹⁹Maawoeni rowetsikani Tajorentsi royaako-teeri ipiyo-tanteyaariri itomi-paeni.

²⁰Raminaa-shiwaetaka rowetsikani, tee imateero ikowawitari, tema Tajorentsi kantakaawori awijanta-paentari. Roo kanteencha oyaawentaka irika-paeni,

²¹iñaayiteero rowaneenkawo, aririka ijeekashiwaeteeya itomitaari Tajorentsi. Ari okaatapaaki atziritemi “Shitzitaantsi,” rootaki omperatan-tachanimi.

²²Kimitaka ratekae-yatyeeni ikaatzi rowetsikae-takiri ikimiwitakawo otzimaa-nite tsinani.

²³Eejatzi aakapaeni, okantawitaka añaaawitakawo Ishire tajorentsi itsipa-shire-yitee, kimitaka eeniro atekawaeteeyini akoyi awijakote eero akemaatsi-waetanta, akowa-kowataa-yitziro jempe-paete itomi-peroyitee Tajorentsi.

²⁴Rootaki oyaako-tani kantakaan-tzirori awijako-shiretan-teeyaari, okantawitaka tekira añaaayero iroka. Aririkami añaaayita-kiromi, ¿Eekiroma oyaakotatyero?

²⁵Aritaki okanta oyaako-tani, otzimatyee amatsinka-shireteeyaa, oyaakotero okaatzi kaari añiiri.

²⁶Tema tee aawyaa-shireta-nite aaka, Ishire tajorentsi neshironka-yiteeni. Tema tee ayoyitzi jempe akantyyaa amanayityaa. Roo kanteencha rootaki Ishire tajorentsi amanako-wenteeni, okimiwitakawo ratekawenta-tyeemi.

²⁷Ikemathatziro Tajorentsi iroka Ishire aririka ramana-kotee. Tema riitaki yotako-perotziriri Tajorentsi oetarika ikowakaeriri ikaatzi rashiyitaari rirori.*

Aritaki otsinampaakiro maawoeni

²⁸Tema iroka ayotziri: jempe-rika oetyaa awiji-moteeniri, aritaki ikantakaa-kyaaawo Tajorentsi okameethatzi-moyitee. Rootaki ikaema-shiretan-teeri antayiteeniri ikowakaeri.

²⁹Ikaatzi riyotzi-takari Tajorentsi aritaki ikemijanteeri, riitaki ikimita-kaanteeri itomi-perori. Ikantaha Reewarite Itomi, ari ikantzityaari itsipa impoeta-tsiri, noyemijantzinkarite-paeni irika.

³⁰Irika ikaatzi itomitaari Tajorentsi, riitaki ikaema-shireteeri, itampatzika-shire-yiteeri, rootaki iñaantee-yaawori rowaneenkawo.

* 8:27 rashiyitaari rirori = kiteshireri

³¹ ¿Jempema ikantee-tziroka iroka? Tema ineshironka-pero-takae Tajorentsi, ¿arima itzimae iita otsinampahaeni?

³² Tema tee ithañee-yaari Tajorentsi Itomi-perori, ishinetakiri rowamaeteri ikamawentan-takaeri aakapaeni. Tema rantzi-motakaero Tajorentsi awijeentsiri, ¿eeroma rantzimo-yitee oetarika koetyeemoteeri?

³³ Tema añakiro itampatzika-shiretee, ¿arima itzimae iyakowenteeniri? Tema riitaki Tajorentsi yoshiiyita-kaeri.

³⁴ Riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo kamawenteeri, añahae eejatzi, jeekapae rakoperoki Tajorentsi itsipataari ipinkathari-wentantzi. Riitaki kantako-wenteeri aakapaeni. Aritaki okanta, ¿arima itzimae owankiteeni?

³⁵ ¿Eenitatsima materoni okakahaerini Jeepatzii-totaa-rewo, ipakaan-tyaawori retakoyitee? Okantawitaka añayitziro opomeentsitzi-mowaetee, eekiro riyaatatzi retakoyitee. Ari ikimiterori aririka otzimi owashironkaa-waeteeniri, ikoyi ikoshekaete, atashe-neenta-waete, athonka-kowaetyaa akithaatar, akowaenkata-kowaete, rapathakirahaete.

³⁶ Ari okanta ojankinata-kotaka, ikanteetaki:
Ashi oyiro rowamaa-kaanteetena nawentahaemi eeroka.
Ikimita-kaanta-kina rowamae-tziri ipireetari.†

³⁷ Okantawitaka añayitero iroka-paeni, aritaki otsinampaa-yitakiro, tema retakotee Tajorentsi, aritaki rotsinampaa-kahaero.

³⁸ Iroka nawentaakari naaka: Okantawitakyaa añawityaawo iroka-paeni: kaamanitaantsi, añaanitantsi, Ronampiripaeni tajorentsi, pinkathari-paeni, awiji-moteeri nimaeka, awiji-moteeni paata, eenitatsiri ishintsinka,

³⁹ jenoki-jato, jaawiki-jato, oetarika rowetsikae-tziri. Roo kanteencha, tekatsira apaani iroka-paeni kantakae-yaarini Tajorentsi ipakaan-teeri retakoyitee, okantakaan-tziro rantzimo-yitakaeri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

9

Riyoshiitee-takiri Israel-jatzi-paeni

¹ Riyotziro Jeepatzii-totaa-rewo kyaariperori iroka nokantemiri. Tema rootaki Ishire tajorentsi pinkathari-wenta-shiretanari, rootaki yotakaanari, tee notheeya nokantemiro iroka:

² Osheki nowashireta-kotakari nosheninka-paeni Judá-paeni kaari kemijanta-tsini, osheki okatsitziro-shiretakina.

³ Osheki nokowawitaka rawijako-shiretee nosheninka-paeni, nokowawitaka noshine-wentee-yaari rawijakotan-teeyaari. Aritaki omatakyaaami ipakahaenami Jeepatzii-totaa-rewo, aririka niyotemi rootaki rawijako-shiretan-teeyaari nosheninka-paeni,

⁴ ikaatzi icharinitakari Israel. Tema riitaki itomiwitakari Tajorentsi irika-paeni, roñaaaha-yiuitakari rowaneenkawo. Eenitatsi ikanta-wakaari rariperotanta-wakae-yaari, rojankina-witakanari Ikantakaanani, inintaa-wawitaka ipinkathatzi, tzimawitaka ikashiya-kaakiriri.

† 8:36 ipireetari = oveja

⁵ Riitaki okakini isheninka-paeni awaejatziteni. Riijatzi isheninka-paeni Jeepatzii-totaa-rewo, Tajorentsita-tsiri awijiriri maawoeni, ashi rowaetero ithaamentee-tyaari. ¡Omaperotatyawé!

⁶ Okantawitaka tee ikemijantee-tziri, ¿kameethama akante eero omonkaata ikashiya-kaantziri Tajorentsi? ¡Teera! Tema ikaatzi iiteetziri nimaeka “Israel-paeni,” itsipa-jatzi irika, kaari icharini-perori Israel.

⁷ Ari okanta awiji-mota-kiriri Abraham. Tema tzimaki apite itomi, roo kanteencha apaani ikimita-kaantaka kaarimi isheninka. Riitaki ikenkithata-koetziri jaka, ikanteetaki:

Riitaki Isaac itomi-perori.

⁸ Arira ikimitzi-takari Tajorentsi tee roshiya-kaantaa-tziri riimi itomi-perori ikaatzi rowakaan-takiri awaejatziteni Abraham, apatziro itomita-kaetaari ikaatzi ikashiya-kaeta-kiriri icharini-yitee-yaari.

⁹ Iroka okaatzi ikashiya-kaakiriri, ikantakiri:

Otsipaki ojarentsi oshi-yaawo nimaeka, aririka nopiyaki, noñaapaero Sara tzimaki otomi.

¹⁰ Ari okanta awiji-mota-kirori Rebeca, itsipaa-nita-kaakawori awaejatziteni Isaac.

¹¹ Tekira itzimiita otomi-paeni, tekira rantayitero kameethari eejatzi kaari-perori, tema tzimaki ikowakiri Tajorentsi ranteri. Ari omonkaatari okaate ranteri. Teera rii kowashi-waeta-chani rantero, tema Tajorentsi kantakaawori rantayitan-tawori oetarika, ikaemashire-yiteeri.

¹² Iroka ikantzi-teeta-kawori Rebeca:

Riitaki omperatan-tachani ewonkiri, romperatyaari etawori itzimi.

¹³ Iroka otsipa rojankinee-takiri, ikantzi Tajorentsi:

Niyoshiitakiri Jacob, riima Esaú nomanintakiri rirori.

¹⁴ ¿Rootakima akantan-tyaari: “Akemakiro ikantakiri Tajorentsi, tee itampatzika-shiretzi rirori?” Eero piñaawaetziro iroka, pikamanta-koterimi.

¹⁵ Tema paerani iñaawaetaki Tajorentsi, ikantziri Moisés:

Itzimi-rika nokoyiri noneshironkateri, aritaki noneshironkatakiri.

Itzimi-rika nokoyiri nokaminthayiri, aritaki nokaminthaakiri.

¹⁶ Ñaakiro, kaari atziri-paeni kowashityaawoni rantayitero oetarika, tema riitaki Tajorentsi kantakaawori rantantawori oeta-rika ikaatzi ikaminthaa-yiteeri rirori.

¹⁷ Ari ikantee-takiriri eejatzi Faraón, iroka rojankinata-koetakiri, ikan-teetzi:

Rootaki nopinkatha-ritakaan-takimiri iyotan-teetenari otzimi-motana naaka noshintsinka, ari okantyyaa ikenkithata-koetan-teenari naaka maawoeni kepatsiki.

¹⁸ Ari ikantari Tajorentsi, ineshironka-yitziri ikaatzi ikoyiri rirori. Riijatzi kantakaawori ikijo-shire-yitantari ikaatzi ikoyiri rirori.

¹⁹ Kimitaka ari pikanteena: ¿litakama rowajankitaan-tariri Tajorentsi ikaariperota-kaayitziri, eeroma okantzi rowashiñahaero ikowakiri Tajorentsi ranteri?

²⁰ Roo kanteencha nokantemi naaka: Tekatsi piyomatsite patzir-itzika eeroka pikantan-tyaari. Tee pipinkatha-ritzi Tajorentsi. Jame akenkishireta-koteri wetsika-yitzirori chomo. ¿Kantachama oñaanateri ichomoni, okanteri chomo-pakori: “Tee nokamethatzi powetsikakina?”

²¹ ¿Eeroma okameethatzi rowetsiki owaneenkata-chari, opoñaawet-sikaki otsipa kaari kamethatsi? Tema kameethatatsi, riitaki ashitawori ichomoni.

²² Ari ikantakari rirori Tajorentsi, rowetsika-yitakiri ikaatzi oshiyakawori chomo. Tema eeniyitatsi atsipetee-yaawoni iyatsimanka, ratsipetee-yaawo ishintsinka ithonkan-teeyaari. Roo kanteencha Tajorentsi, ramawetakota-paentziri irika-paeni.

²³ Ari ikantakiro riyotakaan-teerori osheki retako-perotakae, imata-kiro jempe okanta ikenkishiretzi-takawo paerani, riyoshiiyitee atsipatee-yaari rirori añaayiteero rowaneenkawo.

²⁴ Aakayitaki riyoshii-yiteeri ikaema-shire-yitee. Tee apatziro aaka-paeni Judá-paeni, tema atsipayiteeri itsipa-jatzi kaari asheninkata.

²⁵ Rootaki ikenkithata-kaakiriri Tajorentsi paerani Kamantan-taniri Oseas, ikantaki:

Ikaatzi kaari nosheninkawita, nokimita-kaanteeri, “Nosheninka.”

Ikaatzi kaari netakoyiwita paerani, noshiya-kaanteeri, “Netakotani.”

²⁶ Rooma janta jempe ikantee-tawitaka, “Tee pisheninkatena eeroka-paeni,”

Aritaki ikanteetee, “Itomintayiteemi eroka Tajorentsi, Kañaaniri.”

²⁷ Iroka ikantzi-takari Kamantan-taniri Isaías, ikenkithata-kotakiri ikaate icharini-yitee-yaari Israel, ikantzi:

Okantawityaa ishekiwitakyaa icharinityaari, roshiyaawo oshekitzi impaneki nijaa-cheraaki,

Eepichokiini awijakotaa-tsini.

²⁸ Tema romapokaa-kiri Pinkathari maawoeni kepatsi-jatzi, itampatzikatee rowajankitaa-kaanteeri.

²⁹ Ikantaki eejatzi Isaías:

Ikaminthaaka Tajorentsi Shintsi-perori rowawijaa-kotee eepichokiini asheninka.

Eero rowawijaa-kotzimi, aritaki añaayiteeromi okaatzi iñaakiri paerani Paamaarini-jatzi, eejatzi Katsimaaniri-jatzi

Itampatzika-shireteeri rawentahaari

³⁰ Rooma akantan-tyaari: “Tee raminamina-witawo itsipa-jatzi itampatzika-shiretee, roo kanteencha itampatzika-shireteeri Tajorentsi rawentaa-taari rirori-paeni.

³¹ Roo kanteencha naaka-paeni Israel-paeni, tee notsinampaero noñaayitero raakameethatakina Tajorentsi, okantawitaka nopankinawenta-witakawo Ikantakaantani.”

³² ¿Oetaka kaari rotsinampaantawo? Roo kaari rotsinampaantawo roshireta-kotashitawo ipankina-waetakari rirori. Tee roshiretakotyaaawo ikowakareri Tajorentsi rawentaa-shiretari. Oshiyakawo rantziwa-tyaawomi mapi.

³³ Rootaki rojankina-koetakiri paerani, ikanteetzi:

Nowakiro ikowa-peroetani mapi Kijakowentoniki.

Owaryaantzi iroka mapi aririka rantziwae-tyaawo.

Ikaate awentaa-shiretee-yaarini oshiyakawori mapi, eero raminashywaetaa paata.

10

¹ Noyemijantzinkaritepaeni, nokoyiri naaka rawijako-shire-yitee nosheninka-paeni Israel-paeni. Rootaki namanantariri Tajorentsi.

² Niyotzi naaka ithaamenta-shiwaetari Tajorentsi irika-paeni, rantashi-waetawo tee ikematha-pero-tziro.

³ Tee riyotee-yanitzi ikowatziira Tajorentsi itampatzika-shireta-kaeri, tee ikemijantzi, apatziro ikowa-shita itampatzika-shiretan-tyaawo ipankina-waeta-shitari apaniroeni.

⁴ Tema ithotyaaikiro Jeepatzii-totaa-rewo okanta-kota Ikantakaan-teetani, riitaki tampatzika-shireta-kahaeriri ikaatzi awentaa-shireta-naariri.

⁵ Iroka rojankinari Moisés okanta-kota Ikantakaan-teetani itampatzika-shiretan-teetyaari, ikantaki:

Ikaate monkaateeroni, riitaki añashiretaa-tsini.

⁶ Roo kanteencha inashita, tee oshiyawo iroka akantakiri aririka awentahae-yaari Tajorentsi itampatzika-shiretan-teeri. ¿Kantachama pankina-waeta-shita-chari riyaate inkiteki ishintsiteri Jeepatzii-totaa-rewo rowawijaako-shiretantee?

⁷ ¿Kantachama riyaate eejatzi sharinkaweniki rowiriinteeri Jeepatzii-totaa-rewo ikamawita-paenta?

⁸ Iroka ikanteetaki:

Aritaki pikemaero ñaantsi, aritaki pikemathateero eejatzi.

Kanta-kota-chari jaka “ñaantsi,” rootaki nokenkithata-piinta-kiri awentaa-shiretaantsi. Iroka okanta:

⁹ Aririka piñaawaetee pikante, “Nowinkatharite irika Jesús,” aririka pawentaa-shiretee-yaari Tajorentsi riitaki owiriinteeri ikamawitaka, aritaki pawijako-shiretee.

¹⁰ Tema pawentaa-shiretaari rirori, rootaki otampatzika-shiretan-teemiri. Ari okantzita, aririka piñaawae-yiteero, rootaki rowawijaako-shire-yitan-teemiri.

¹¹ Ari ikanteetaki Jankina-rentsi-peroriki:

Ikaate awentaa-shiretee-yaarini rirori, eero raminana-shiwaetaa.

¹² Okantawityaa aakarika Judá-paeni, kaari isheninka-paeni, riira Jeepatzii-totaa-rewo Awinkatharite maawoeni. Eenitatsi-rika amaneeyaari, aritaki ineshironka-perotakiri.*

¹³ Tema iroka ikanteetaki:

Itzimi-rika amaneerini Pinkathari rawentahae-yaari, aritaki rawijakotee.†

¹⁴ ¿Kantachama ramanee-tyaari Tajorentsi terika rawentaa-shireteetari? ¿Kantachama rawentaa-shiretee-tyaari Tajorentsi, terika ikema-kotee-tziri? ¿Kantachama ikema-koteeteri, terika itzimi kenkithata-kaanta-tsini?

¹⁵ ¿Kantachama ikenkithata-koteeteri, terika itzimi otyaantaa-rewo-paeni? Rootaki rojankinee-tanta-kawori, kantatsiri:

¡Osheki ikameetha-kitzite amakironi Kameethari Ñaantsi ijeekan-teetari kameetha!

¹⁶ Roo kanteencha, teera maawoeni ikemijanteetero Kameethari Ñaantsi. Rootaki ikantan-takari Kamantan-tanirini Isaías:

Pinkathari, kimitaka tee ikemijantee-tziro nokenkithatziri.

¹⁷ Okowa-perotatyaa reteeta-wakyaawo ikemaeta-wakiro iñaani Tajorentsi rawentaa-shiretan-teetyaari.

¹⁸ Nokantzi naaka, “¿Aritakima ikemaetakiro?” Aritaki, tema iroka rojankinee-takiri ikanteetzi:

* **10:12** kaari-rika isheninka-paeni = griego † **10:13** Waerontsi

Ikenkithee-takiro nampitsiki-paeni,
Ikemaetakiro jempe-rika-paeni ijeekaetzi jaka kepatsiki.

¹⁹ Napiitero nokante, “Ikaatzi icharini-yitaari Israel, ¿Ikematha-perota-kiroma?” Tema riitaki Moisés ooñaawonta-kirori rojankinari, ikantaki:

Ari nokanta-kaakyaawo ponawaetyaari itsipa-jatzi atziri kaari sheninkata-wakaa-chani.

Osheki pikija-shireta-waeteri ikaatzi piyitziri “majontzi-shireri.”

²⁰ Iroka otsipa ikantakiri Kamantan-tanirini Isaías:

Iñaayitaana kaari thotyakoteenani.

Noñaaha-yitaari kaari amina-minatenani.

²¹ Roo kanteencha iroka ikenkithata-kotakiri Isaías ikanta-kota Israel-paeni, ikantaki:

Nowaanka-wakota-shiwitapiintakari, teemaeta ikemijantee-yinani, ipiyatheeyakinani.

11

Eenitatsi Israel-paeni otsinampaa-kirori

¹ ¿Nokanta-tziima imanintziri Tajorentsi irika Israel-paeni rashiyitari? ¡Teera ari nokantzi! Tema naakataki eejatzi Israel-paeni, icharini Abraham irika, icharinira eejatzi Benjamin-paeni.

² Tee imanintana Tajorentsi, riitaki iyoshiita-kinari. Pikenkishireero Jankina-rentsi-perori, jempe ikenkithata-koetziri Elías ramanakowentari isheninka-paeni, ikantaki:

³ Pinkathari, rowamahae-takiri Kamantan-taniri-paeni,

Itzimpoockae-takiro tapokimentotsi.

Tema apaani nokanta-kaawo nañee, ikowaetatzii rowamahaetena eejatzi naaka.

⁴ Ari rakanakiri Tajorentsi ikantziri:

Teera apaani eeroka yotapaen-chani. Tema naamaako-wenta-kari itsipa ikaatzi 7000 atziri kaari otziwerowa-chani ipinkathateri tajorentsi-niro Inkañaaweri.

⁵ Ari okantari, eenitatsi eepichokiini nosheninka riyoshiitakiri Tajorentsi ineshironkateeri.

⁶ Tee roo kantakaan-teroni ipankinawenta-waetani ineshironkanta-taariri Tajorentsi, tema ineshironkata-shitaari Tajorentsi. Ari okanta-kotari neshironkataantsi.

⁷ Ari okantari, tee rotsinampaero maawoeni Israel-paeni okaatzi ikowawitee-yarini. Roo kanteencha eenitatsi Israel-paeni mata-kirori, ari ikantakari riyoshii-yitakiri Tajorentsi. Riima itsipa-paeni ikijoshiretaki.

⁸ Rootaki rojankinee-tantakari, ikanteetzi:

Tajorentsi kantakaawo reempa-shiretan-teetari.

Eeniwitacha rooki teemaeta iñaantzi.

Eeniwitacha ikempita teemaeta ikemi.

Roojatzi ikanta nimaeka.

⁹ Iroka rojankinata-kotakiri eejatzi pinkatharini David, ikantaki:

¡Okantashitzimaetya rahaeteri jempe itzimashiitakiri!

¡Okantashitzimaetya rantziwatya!

¡Okantashitzimaetya rowajankiteeteri!

¹⁰ ¡Okantashitzimaetya imawityaaki-te!

¡Okantashitzimaetya itsiya-mitziyite!

Rawijako-shire-yitee itsipa-jatzi atziri

¹¹ Tema ikanteetaki “Okantashitzimaetya rantziwatyaa” nosheninka-paeni, ¿rooma oshiyakaa-wenta-chari ithonkaeteri? ¡Kaari! Rootaki oshiyakaa-wenta-chari ikinakaa-shiyita-paentari, rowawijaako-yiteeri Tajorentsi itsipa-jatzi atziri, rootaki imatanta-kawori Tajorentsi ifñaantyaariri nosheninka-paeni, rootaki ikowanta-perotee-yaari rawijako-yitee rirori.

¹² Tema ikinashi-waeyitaka rirori, rootaki ineshironkae-tantaariri itsipa-jatzi atziri nampitawori maawoeni kepatsi. Rootaki kameetha-pero-taa-tsini aririka rapiiteetero ineshironkae-teeri nosheninka-paeni paata.

¹³ Nimaeka nokantemi eeroka-paeni kaari nosheninkata. Naakataki riyoshiiteetaki notyaantaa-rewote nokenkithata-kaayiteemi pikaatzi tee nosheninkatzimi. Noshiretha-piinta-nakawo nantawaeri.

¹⁴ Rootaki aminaminatziri ronaneentee-na nosheninka-paeni, ari rawijako-shireteeri rirori-paeni.

¹⁵ Tema tee ikowaeri rirori Tajorentsi, rootaki rariperotan-taariri Tajorentsi maawoeni jaawiki-jatzi. Rooma paata aririka raripero-shireteeri Tajorentsi nosheninka-paeni, okimiwitaawo ipiriintaa-tyeemi ikamayi-witaka.

¹⁶ Eenitatsi-rika amakiniriri Tajorentsi tashirentsi rantanteetari, tema rashita-naawo Tajorentsi maawoeni opatha rowetsikae-takiri ratantee-tari. Eenitatsi-rika amakiniriri Tajorentsi oparitha-paeni inchato, arira okaatzi rashitawo maawoeni oshipaeni eejatzi.

¹⁷ Iroka oshiyakaa-wentari incha-paretha, riiyitaki nowaejatziteni-paeni etayita-kawori paerani. Oshiyakaa-wenta-chari otewa, riitaki nosheninka-paeni Judá-paeni tzimayitaa-tsiri nimaeka. Kimiwitaka ichekae-takiro mi otewa, oshooka-tewatan-teeyaari otsipa apatahae-takiri, kameetha okantyaawo oshooki okantakaawo oparetha. Ikaatzi oshiyakaa-wentziri otewa ipatakae-takiri, riiyitaki atziri-paeni kaari nosheninkata.*

¹⁸ Rootaki eero omatanta pajahaa-wenta-waeteeyaa. Pikenk-ishiretyaa, tema eeroka-taki otewa inchato, eerokataki añaakaa-yitzi oparetha.

¹⁹ Kimitaka aritaki pakakimi eeroka-paeni, pikanteeyini: “Tema ichekae-takiro otewa noshooka-tewatan-taari naaka.”

²⁰ Ari okantawitari, roo kanteencha pikenkishireero kimiwitaka nosheninka-paeni Judá-paeni icheka-tewae-teeri okantakaawo tee ikemijantzi. Rooma eeroka-paeni kaari nosheninkata, eeroka poyaatariri okantakaan-tziro pawentaa-shiretaa. Tee okameethatzi pajahaa-wenta-waetyaa, pipinkathateri Tajorentsi.

²¹ Riitaki Tajorentsi chekagirori etayitawori otewa, paamawentyaa imateemi-kari eejatzi eeroka-paeni.

²² Ari piñiirori osheki ikatsimatzi Tajorentsi, roo kanteencha neshironkatantaniri eejatzi. Ikaatzi antziwa-shireteen-chari ifñaakiro ikatsimatzi Tajorentsi. Rooma eeroka-paeni, ashi owaero piñaa-piintero ineshironka-yitemi eekiro poejokirota-tyeeyaari Tajorentsi. Rooma eerorika poejokirota, aritaki ikimita-kaanteemi otewa ichekae-takiri.

* 11:17 Okenkithata-kotziri pankirentsi ashitawori oparetha, ashitawori otewa, rootaki ikan-tee-tzitari “Yeenkae-toni.”

²³ Ikaatzi icheka-tewae-takiri paerani, aritaki rontsirekae-teeri, aririka ipakahaero itheenka-waetziri Tajorentsi. Tema Tajorentsi kantacha imatero.

²⁴ Eeroka kimitakawori otewa pankirentsi-niro ipatakae-takiri pankirentsi-peroriki. Osheki okameetha-perotaki roorika rontsirekaetee otewa-perori oponkitzi-peroki.

Ipiya-shireta-kaeteeri Israel-paeni

²⁵ Noyemijantzinkarite-paeni, nokoyi piyotero kaari ikemathateetzi paerani okaate ranteri Tajorentsi. Eero pikenkishiryaa-waeta-shita aritaki piyotakiro maawoeni. Añaayitakiro nimaeka irika-paeni nosheninka Israel-paeni, eenitatsi kijoshireta-kaayita-kiriri. Roo kanteencha, inapaentatzi roojatzi imonkaatan-takyaari ikaate awijako-shiretaa-tsini kaari nosheninkata.

²⁶ Ari omateeyaa paata, rawijako-shire-yitee eejatzi Israel-paeni. Rootaki rojankinata-koetakiri paerani, ikanteetzi:

Ari ipoñeeyaaari Kijakowentoniki ookakaa-wentantaniri,
Riitaki kantakanteroni ipakaan-tyaawori icharini-paeni Jacob itheenka-tajorentsi-waetzi.

²⁷ Tema rootaki nokashiya-kaakiriri,
Naakataki thonkaeroni iyaari-peronka.

²⁸ Tema irika-paeni nosheninka Judá-paeni kaari kowaeroni Kameethari Ñaantsi, ikimita-kaantari Tajorentsi iijaneentani, ari okanta ineshironkatan-teemiri Tajorentsi eeroka-paeni. Roo kanteencha Tajorentsi riyoshiitzi-takari nosheninka-paeni, eekiro riyaatatzii retakoe-tyaari, rootaki iñaantyaawori ikashiya-kaakiriri etayitanakawori nowae-jatziteni.

²⁹ Aririka ikaema-shiretante Tajorentsi, ineshironka-yitanzii. Eero ipakahaero.

³⁰ Pipyathatzi-takari paerani eeroka-paeni Tajorentsi. Opoñaatari ipiyathanaka nosheninka-paeni, rootaki opoñaan-takari ineshironka-yiteemi eeroka-paeni.

³¹ Tema irika-paeni ikaatzi piyatha-waewita-chari nimaeka, aritaki iñaayiteero paata ineshironkae-teeri ikimi-teetzimira eeroka-paeni nimaeka.

³² Ari okanta, ikantakaakawo Tajorentsi maawoeni apiyatha-waeyitaka, ari roñaahan-takirori osheki ineshironka-yitee maawoeni aakapaeni.

³³ Tema nopampoyaa-wenteeri Tajorentsi riyotani-perotzi, ikemath-atziro maawoeni. Tekatsi yoteroni rantayiteri, jempe-rika ikanteero.

³⁴ Iroka rojankinata-koetakiri, ikanteetaki:

¿Eenitatsima yotzirori ikenkishiryaaari Pinkathari?

¿Eenitatsima iita materoni ikaminayiri?

³⁵ ¿Eenitatsima omapo-kirini ipanakiri rirori, tema riiteeki etakawori ipayitan-taki?

³⁶ Riitaki Tajorentsi kantakaa-kawori otzimayitantari oeyitari, riitaki poñaakaan-tayitawori, riitaki ashitawori. Ashi rowaero ipinkathee-teeri. ¡Omaperotatyawé!

12

Okaate rantayiteri kemijantzinkari-paeni

¹ Noyemijantzinkarite-paeni, tema ineshironkateemi Tajorentsi, nokoyi poshiya-kaanteero piwatha roomi patsipeta-kaani pashita-kaeyaari Tajorentsi, tema pikiteshiretaatyee pañaayitee eeroka-paeni, rootaki inimotziriri Tajorentsi. Ari okanta ikoyiri Tajorentsi apinkathateri.

² Eero poshiya-kota-shitari jaawiki-jatzi-paeni. Tema pishineteeri Tajorentsi rowakira-shireta-kaemi. Rootaki piyotan-teeyaawori ikowakaemiri, kameethatzi-motziriri, inimotziriri, tekatsi kowitzi-motyaarini.

³ Riitaki Tajorentsi neshironkataanari naaka, rootaki niyotaa-yitan-teemiri, nokanta-yiteemi: Eero pikimita-kaanta-shiwaeta riiperori. Oztimatyee pikenkishiryaa-kotyaa kameetha. Rootaki pimatantyaawori ikowakaemiri Tajorentsi eekiro piyaata-nakityee pawentaa-nakyaari.

⁴ Pikenkishiryaa-kotero jempe akantayita awathaki. Tema jempe akanta-wathayita aakapaeni, rootaki antakaa-yiteerori oeyita-rika.*

⁵ Aakayitaki roshiya-kaawenteetzi awentaa-shiretaa-ri Jeepatzii-totaa-rewo. akimiwitaa aakami iwatha Jeepatzii-totaa-rewo. Okantawitaka anashiyita apaani-paeni, roo kanteencha apaani akantaa, okimiwitaka apataawakaa-tyeeyaami.

⁶ Maawoeni aakapaeni itajonka-wenta-yitakae amonkaatan-tyaawori antayiteeri. Eenitatsi-rika apaani kamantan-taniri, rantayitero ikowakaeriri Tajorentsi, eekiro rawentaa-nakityee-yaari.

⁷ Eenitatsi-rika amitakotan-tatsiri, imonkaatero rirori. Eenitatsi-rika yotaanta-tsiri, imonkaatero rirori.

⁸ Eenitatsi-rika thaamentakantachani, imonkaatero rirori. Eenitatsi-rika pashitan-tachari, ipanta-perotee osheki. Eenitatsi-rika jewatakaan-tatsiri, ishiretha-wentyaawo rantawaero. Eenitatsi-rika neshironkataniri, ikimoshiretee imonkaa-yiteero.

⁹ Oztimatyee petakotanteeyaa kameetha, eero petempyaa-waeta. Ponaneenteyaawo kaari-perori, rooma kameethari poejokirotyaawo.

¹⁰ Poetziñaarikotyaaawo petakoyitanyaa, pikimita-kaantero petakotyaarimi pirentzi okaakiini. Pipinkathateri itsipa-paeni.

¹¹ Pishiretha-yityaa, eero piperawaeta pantawaeteeniri Awinkatharite.

¹² Pikimoshiretee poyaa-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo. Pawaweyitero aririka piñaayitero pomeentsitzi-motemini. Pamana-piintya.

¹³ Pipashitee-yaari kemijantzinkari-paeni okaatzi kowityii-mowaetariri. Poemaanta-piinta-yitee pipankoki.†

¹⁴ Pamana-koteeri ikaatzi owatsinaa-waetzimiri, rootaki ineshironkae-tanteetyaariri rirori. Eero piyakawaetziri.

¹⁵ Pitsipatyaari pikimo-shirete ikaatzi kimoshire-waeta-tsiri. Pitsipatyaari piraawaetyaa ikaatzi irawaeta-chari.

¹⁶ Papatziya-wakaa-yiteeyaa. Eero pimanintan-tawaetzi, pitsipatyaari kowityaa-waeta-tsiri. Eero pikimita-kaanta-shiwaeta yotaniri eroka.

¹⁷ Eenitatsi-rika owaaripero-waetemini, eero pipiyatari. Poñaahantero pitampatzikatzi-moteeri eeroka atziri-paeni.

* **12:4** Kanta-kota-chari jaka “jempe akantayita awathaki”, rootaki oshiyakaa-wenta-chari jempe akantayita: tema oki rootaki raminan-teetari, rooma kempitantsi rootaki ikemanteetari, rooma paantentsi rootaki rowanteetari, rooma akotsi rootaki roteeyan-teetari, rooma iitzintsi rootaki ranashitan-teetari. † **12:13** kemijantzinkari-paeni = kiteshireri

¹⁸ Pikyaaryoo-wenteero pijeekan-teeyaari kameetha maawoeni.

¹⁹ Netakotani, eero pipiyako-wenta-waeta eeroka, apatziro riyotziro Tajorensi, riitaki piyakowenteemini. Tema iroka rojankinee-takiri paerani, ikanteetaki:

Ikantzi Awinkatharite:

Naakataki owajankitaan-tatsini,

Naakataki piyakowentan-tachani.

²⁰ Aririka itasheneente pijaneentani, pipiri rowanawo. Aririka imiri-waete, pipiri imiri. Aririka pimayita-neero, ari ikaaniwaetashitanakyaa rirori iñaakiro-rika okaatzi pantakiri.‡

²¹ Paamawenteeyaa otsinampaemi-kari kaari-peron-kantsi. Roo kameethatatsiri panta-piinteero kameethari potsinampaan-tyaawori kaari-perori.

13

¹ Otzimatyee pikemijanteeri eeroka-paeni pinkathari-wentzimiri pinampiki. Tee ipinkathari-waeta-shita rirori, tema Tajorensi kantakaawori ipinkatha-ritantari.

² Eenitatsi-rika kowatsini ikoshekyaaari pinkatha-yitatsiri, okimitakawo riimi Tajorensi ikoshekaka, rootaki rowajankitaan-teetyaariri.

³ Ikaatzi antayitzirori kameethari, eero ithaawan-tawaetari pinkathari. Riima antayitzirori kaari-perori, ithaawantari rirori. Ari okanta, pantziro-rika eeroka kameethari, eero pithaawan-tawaetari pinkathari, tema riitaki thaamenkae-mini.

⁴ Tema riitaki Tajorensi pinkatha-ritakaeriri irika-paeni raminakowentan-temiri. Aririka pantero kaari-perori, pithaawan-tyaari pinkathari, tema tee otzimi-mota-shitari rirori rojataa-mento. Tema riitaki Tajorensi pinkatha-ritakaeriri irika-paeni, riijatzi Tajorensi owajankita-kaantziriri ikaatzi antzirori kaari-perori.

⁵ Otzimatyee pipinkathateeri pinkathari-paeni. Tee apatziro pithaawan-tyaari imashirenka. Tema rootaki tampatzikata-tsiri pimayiteero.

⁶ Tema rootaki pipinatan-teeyaariri ishintsitzimiri jewawentzimiri pinampiki, rootaki rañaantaari rirori, tema imonkaata-tziro ikoyiri Tajorensi.

⁷ Pipinayiteeri maawoeni pinkathari-perori, eejatzi ikaatzi aminakowentzirori nampitsi. Otzimatyee pikemijanteri, pipinkathateri.

⁸ Eero pireewi-waetantzi, petakotawakaayiteeyaa. Poshiya-kaanteero iroka etakotantsi okaatzi piña-shintsitari, rootaki piña-shintsityaari pipinawentyaa pireewitaki. Tema ikaatzi etakotan-tachari, imonkaata-tziro Ikantakaan-teetani.

⁹ Iroka rojankinee-takiri Ikantakaan-teetani, ikanteetzi:

Eero pimayempitzi.

Eero powamaantzi.

Eero pikoshitzi.

Eero pitheeya-kotanta.

Eero piñaawenashiryaaanta.

Eenitatsi osheki otsipa ikantakaan-teetani. Roo kanteencha iroka rooperota-jaanta-tsiri ikantakaan-teetani, ikanteetzi:

Petakoteeyaari pisheninka pikimita-kaanteri petakota eeroka.

‡ 12:20 osheki ikaaniwaete = pomaamataneri iitoki osheki paamari

¹⁰ Opoñaantari okamethatantari iroka Ikantakaan-teetani, rootaki piy-otzirori maawoeni ikantakaan-teetakiri. Tema ikaatzi etakotanaariri isheninka, tee rowaaripero-waetziri.

¹¹ Otzimatyee amata-piinteero iroka, rooteentsi awijako-shire-yitee. Tema okimiwitakawo nimaeka amaatyeeemi, roo kanteencha otzimatyee akakiyitee.

¹² Rooteentsi othonkatee-yaa tsirenikaakiri, rooteentsi okoñeetyee. Rootaki apakaan-tyaawori antayitziro kaari-perori, okaatzi ranta-piintee-tziri tsireniriki. Rootaki kameethata-tsiri oshiyakaan-teero akithaata-tyeeyaa-wonimi apiyako-wentan-tyaari,

¹³ amatantee-yaawori kameethari okaatzi ranta-piintee-tziri okoñeetyeera. Ari okantyya eero ajomonteyawae-tanta, eero ashinkywaetanta, eero amayempi-waetanta, eero antanta-yitawo kaari kametha-yitatsiri, eero akosheka-wakaanta, eero oona-wakaan-tawaeta.

¹⁴ Poshiya-kotee-yaari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, poshiya-kaantero riimi pikithaata-koteeya. Eero pantashi-waetawo okaatzi pikowa-shiwaetari eeroka.

14

Shipeta-shireri

¹ Paakameetha-yiteeri shipeta-shireri. Eero pamawena-waetawo ishipeta-shiretzi piñaana-minthatan-tyaariri.

² Jame oshiyaka-wentero iroka: eenitatsi kemijantzinkari kenkishiryaa-chari kameethatatsi rowaetyaawo oeta-rika-paeni. Roo kanteencha eenitatsi itsipa shipeta-shireri, apatziro rowayitawo pankirentsi.

³ Irika kemijantzinkari owayitawori oeta-rikapaeni, eero imaninta-waetziri itsipa kaari owayityaawoni. Ari ikimi-tzityaari kaari owayityaawoni eero imanintziri itsipa owayitawori, tema Tajorentsi tee imaninta-tzi rirori.

⁴ ¿Kantachama ikijathateeteri onampirentsi-nentsi? Eero, tema riitaki kijathaterini onampitariri, riijatzi thaamentyaarini. Ari okantari, tema Tajorentsi riitaki onampiyitariri maawoeni owayitawori oeta-rika, riijatzi thaamentyaarini.

⁵ Iroka otsipa oshiyakaa-wenterori: Eenitatsi kemijantzinkari omaerintan-tawori kitejeri. Eenitatsi otsipa kaari opaashinitzimoteri kitejeri. Otzimatyee ikenkishiryaa-koyiteeyaa maawoeni, tee okameethatzi rotzika-tzika-yiteri itsipa oetarika ikenkishiryaa rirori.

⁶ Ikaatzi pinkathatzirori kitejeri, riita-jaantaki Awinkatharite ipinkathatzi. Ari oshiyitari eejatzi, ikaatzi owayitawori maawoeni oeta-rika, riitaki Awinkatharite ipinkathatzi rowayitan-tawori, tema ramana-piin-tziiri. Ari ikantari ikaatzi pinkayitzirori owanawontsi, riitaki Awinkatharite ipinkathatzi ramana-piintziri.

⁷ Tee añaa-shiwaeta aakapaeni, tee akamashiwaeta eejatzi.

⁸ Eeniro añaa-yitzi, riitaki Awinkatharite añiimoyiteeri. Aririka akamaki, riitaki Awinkatharite akami-motakiri. Ari okantari, riitaki Awinkatharite ashiyiteeri eeniro añaa-yitzira, ari okimi-tzitari aririka akamayitaki.

⁹ Tema ikamaki Jeepatzii-totaa-rewo, eejatzi rañahae rootaki rashitan-teeri eenirowa añaa-yi-tziiri, eejatzi aririka akamayitaki.

¹⁰ ¿Iitaka pikiji-matan-tariri pisheninka? ¿Iitaka pimanintan-tariri? Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo amina-kotan-teeroni paata okaatzi ranteetakiri.

¹¹ Rootaki rojankinata-koetakiri paerani, ikanteetzi: Iroka ikantakiri Awinkatharite: “Maawoeni rotziwerowaetyaa ipinkathee-teena. Omaperotatya.”

Aritaki ithaamentee-yaari maawoeni Tajorentsi.

¹² Aripaete akenkithata-kotee-yaari maawoeni janta Tajorentsiki.

¹³ Rootaki apakan-tyaawori akiji-mata-wakaeyita. Tema otzimatyee akanta-shireyite: “Eero nokantzi-moneenta-kaari itsipa kemijantzinkari, notzika-shiretziri-kari.”*

¹⁴ Niyotzi naaka tee ithañaa-pithatan-tyaawo Tajorentsi owayityaawo oetarikapaeni. Roo kanteencha eenitatsi-rika kenkishiryaa-waeta-chani kameethatatsi ipinkawaeteete, imatero ipinkawaete rirori.

¹⁵ Aririka poñaaahakyaari itsipa kemijantzinkari powayityaawo ipinkiri rirori, tee petakoshiretari. ¿Kameethama pikantzi-moneenta-kaeyaari itsipa powakawowa owanawontsi? ¿Pikowatziima powaariperoshireteeri? Riijatzi kemijantzinkari, ikamawenteeri rirori Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁶ Ari okanta, tee okameethatzi poñaaahanteri powayitari pikenkishiryaaari eeroka kameethari irika, ari ikanteetemi: “Pantakiro eeroka kaari-perori.”

¹⁷ Aakapaeni akaatzi ipinkathari-wentee Tajorentsi, tee okowaperotyaa okaatzi owayitari, okaatzi amiriyitari. Roo kowaperota-chari atampatzika-shire-yitee, ajeekayitee kameetha, akimo-shire-yitee, tema rootaki kantakaawori Ishire tajorentsi.

¹⁸ Roorika amayita-neeri aririka antawaeteeniri Jeepatzii-totaa-rewo, aritaki animota-kahaeri Tajorentsi, ari ikantzi-teeyaari atziri-paeni, raakameethatee.

¹⁹ Ari okanta, otzimatyee panta-piinteero ijeekan-teetari kameetha, piwetsika-shireta-wakaan-tyaari.

²⁰ Aririka pamina-minate powayityaawo oetarikapaeni, paamawentyaa papaatziro-kari imatakaa-kiriri Tajorentsi itsipa-paeni kemijantzinkari. Tee othañaa-ntsiwityaa owayitari. Roo kanteencha eenitatsi-rika owayitawori oetarikapaeni rootaki ikantzi-moneenta-kaantyaariri itsipa, rantakirowa kaari-perori.

²¹ Tee okameethatzi pikantzi-moneenta-kaeyaari itsipa pikimita-kaanteeri noyemijantzinkarite, okantakaawo powayitari wathatsi, pimiriyitziro kachori, pantayitziro oeta-rikapaeni.

²² Roo kameethatatsi piyotako-shiretakotyaa eeroka, apatziro Tajorentsi yotakote-mironi. Eenitatsi-rika kaari shipeta-shirewenteeroni, aritaki imateero ikimo-shire-yitee.

²³ Roo kanteencha eenitatsi-rika shipeta-shireta-waeta-tsini, aririka rowakyaawo oeta-rikapaeni, ari okimitzi-motee-yaari rantakiro kaari-perori. Tema tee rantziro okaatzi riyotako-witaari, kaari-perori iroka.

15

¹ Aakapaeni kemijantzinkari shintsi-shireri, otzimatyee atsinampa-shiretzi-moteeri shipeta-shireri, tee apatziro antayitero inimoyiteeri aakapaeni.

* 14:13 kemijantzinkari = noyemijantzinkarite-paeni

² Otzimatyee antayiteero inimoteerini asheninka, okaate thamenta-shireta-kaeyaarini rantayiteero rirori kameethari.

³ Tema rootaki rantakiri Jeepatzii-totaa-rewo, tee ikowa-kowatziro inimoteeri rirori. Tema rojankineetaki paerani, ikanteetzi: Ikaatzi ninawaetzimiri eeroka, naaka ininataki.

⁴ Tema okaatzi jankinata-koteen-chari paerani oshiyakawori iroka, rojankinee-takiro riyotahae-tanteerori, rojankinee-takiro opoñaan-tyaari oetziñaarikotyaawo. Tema roo Jankina-rentsi-perori oñaahakaerori eenitatsira oyaako-tani, rootaki athaamenta-shiretan-taari.

⁵ Riitaki Tajorentsi kantakaawori añaantawori atsinampa-shiretzi, riijatzi thaamenta-shireta-kaeni. Osheki nokowa-kota-piintakiri ikantakae-yaawo paakameethata-wakaan-tyaari, pikimita-kotee-yaari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

⁶ Pikimitee-yaawo pitsipata-wakae-yaami maawoeni eeroka-paeni pomampaa-wenteeyaari Tajorentsi, ashitariri awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Ikenkithee-teeniri Kameethari Ñaantsi itsipa-jatzi atziri-paeni

⁷ Tema osheki raakameethatee Jeepatzii-totaa-rewo, ari pikimitee-yaari eeroka-paeni, paakameetha-yiteeri itsipa atziri, tema rootaki ipinkatheetan-tyaariri Tajorentsi.

⁸ Rootaki nokanta-piintakiri: Rotyaantee-takiri Jeepatzii-totaa-rewo rantawae-wenterini nosheninka-paeni Judá-paeni. Rootaki imatantakawori iñaantee-tyaawo omaperotatyaa okaatzi ikashiya-kaakiriri Tajorentsi paerani awaejatziteni.*

⁹ Roojatzi rantzi-mota-kiriri ikaatzi kaari nosheninkata, rootaki ipinkathatan-taariri rirori-paeni, ineshironkateeri Tajorentsi. Iroka rojankinee-takiri paerani, ikanteetzi:

Nothaamenteemi ijeekayitzi itsipa-jatzi atziri.

Nomampaa-wenteemi nawentahaemi.†

¹⁰ Iroka ikantzi-teekari eejatzi:

¡Itsipa-jatzi-paeni! Pithaawenteena eeroka pitsipatee-yaari rashiyitaari Tajorentsi.

¹¹ Ikanteetaki eejatzi:

¡Itsipa-jatzi-paeni! Pithaamentee-yaari Awinkatharite.

¡Maawoeni atziri-paeni pithaamentee-yaari!

¹² Opoñaa ikantaki eejatzi Kamantan-tanirini Isafas:

Ari itzimaki icharinin-teeyaari Isaf.

Riitaki pinkathari-wenteerini itsipa-jatzi atziri-paeni.

Riitaki royaako-teeri kaari asheninkata.

¹³ ¡Riitaki thaamenta-kaemini Tajorentsi, riitaki jeekakaa-yitemini kameetha pikemijanteeri! Tema riitaki kantakae-yaawoni oyaakotantyaariri. ¡Rootaki Ishire tajorentsi kantakae-mironi poyaako-perotan-teeyaariri!

¹⁴ Noyemijantzinkarite-paeni. Niyotzi naaka omaperotatyaa pineshinonkatawakaa eeroka-paeni, osheki piyotani-pero-tzi, pimatero piyotaa-wakaa-yitaa.

¹⁵ Roo kanteencha noshintsi-thatzimiro nojankinatzimiro iroka eero pipeyakotantawo. Tema ikaminthaa-perotaana Tajorentsi,

* 15:8 Judá-paeni = totameshitaa-rewo † 15:9 Waerontsi

16 rotyaantakina nokenkithata-koteeniri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ikaatzi kaari nosheninkayita. Nokaman-tayiteeri Kameethari Ñaantsi kenkithata-kotziriri Tajorensi, okimiwitaawo naakami Ompera-tajorensitaa-rewo. Riima irika kaari nosheninkata, ikimiwitakari nashita-kaariri Tajorensi, namayiteeniri Tajorensi riitaki kameethatzi-moteeriri. Rootaki Ishire tajorensi tampatzika-shire-yiteerini.

17 Okaatzi ranta-kahaanari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, kantawitachari najahaa-wentyaawomi naaka, nokenkithata-kotero nantawae-teeniri Tajorensi.

18 Roo kanteencha nokenkithata-koteero okaatzi imata-kahaanari Jeepatzii-totaa-rewo. Tema noñaa-yitakiri kaari nosheninkata ikemijantayiteero okaatzi nokenkithata-kaakiriri, okaatzi nantzi-mota-kiriri.

19 Rootaki Ishire tajorensi matakaa-kinawori notajonka-wentantakariri, rootaki nomayitan-takawori kaari iñaa-piinteezi paerani. Rootaki nomatan-tawori nokenkithateero Kameethari Ñaantsi kamanta-kotziriri Jeepatzii-totaa-rewo netanakawo Aapatziyaweniki nokinayitanaki jempe-rika-paeni roojatzi Ilírico-ki.

20 Ari okanta nokowan-takari nokenkithatero Kameethari Ñaantsi jempe tee ikemakoe-tziriri Jeepatzii-totaa-rewo. Tee apatziro niyaatero jempe tee ikenkithata-kaanteetaki paerani.

21 Tema iroka rojankinee-takiri, ikanteetzi:
Ari iñahaero kaari ikenkithata-kowiteeta paerani,
Ikemathateero kaari ikemako-witeeta paerani.

Ikowaki Pablo riyaaate otzinkamiki inampi wirakocha-paeni

22 Rootaki kaari okantanta niyaate pijeekaeyinira eeroka, okantawitaka osheki nokowa-piinta-witaka.

23 Roo kanteencha aritaki nomatakiro nimaeka, tema tekatsi nanta-neeri jaka nampitsiki. Tema osheki ojarentsi nokowa-piintawita nareetemimi.

24 Aririka niyaa-minthataki nampitsiki iiteetziri España, ari nokenkishiryaawita nareetanakimi pinampiki. Aririka nojeeki-mowaetanakimi, nokoyi pamitakotena potyaantena otsipaki nampitsi.

25 Roo kanteencha netapaentyaawo niyaate Aapatziyaweniki namitako-yiteri kemijantzinkari-paeni.‡

26 Tema irika-paeni Macedonia-jatzi, eejatzi Acaya-jatzi, rotyaantakina koriki rirori-paeni nopayiteriri ashironkaenkari kemijantzinkari-paeni nampiyitawori Aapatziyaweniki.

27 Riyyitaki kowashiteen-chari ipashitan-tayityaa, tekatsi shintsiterini. ikimiwitakawo apinataatyeerimi, okantakaawo ikemijanta-kaakiri irika kaari isheninkata ishireki kaari iñahaetzi.

28 Aririka nomonkaatakiro nopayitakiri Aapatziyaweni-jatzi ikaatzi rotyaantee-takiniriri, ari nareeta-nakimi pinampi-yitawowa eeroka-paeni niyaatantyaari España-ki.

29 Niyotzi riitaki Jeepatzii-totaa-rewo tajonka-wenta-perotenani aririka nareeta-kimi janta.

30 Noyemijantzinkarite-paeni, nokowa-kotzimi pamana-kota-piintena eeroka-paeni, pikimitena jempe nokanta-piintziro naaka. Rootaki nokowa-kotzimiri, niyotzi pipinkathatziri eeroka-paeni Awinkatharite

‡ 15:25 kemijantzinkari-paeni = kiteshireri

Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki Ishire tajorentsi kantakae-mirori petakotan-takinari.

³¹ Pamana-koteena eero raakaan-tantana theenkan-taniri nampiy-itawori iipatsiteki Judá-paeni. Pamana-koyiteena raawakotan-tenari kameetha ipakaan-teetziriri kemijantzinkari-paeni Aapatziyaweniki, rootaki inimoyitan-tyaariri rirori-paeni. §

³² Ari okantyyaa nokimo-shiretan-tyaari niyaate pijeekaeyinira eeroka, roorika ikowakaa-kinari Tajorentsi. Ari nokoyi nomakoryaa-waetanaki pinampiki eeroka-paeni.

³³ ¡Okantashitzimaetya riitaki Tajorentsi tsipa-shiretemini, riitaki jeekakaa-yitemini kameetha! ¡Omaperotatyawé!

16

Rowetheetari atziri-paeni

¹ Rootaki Febe anakironi iroka jankina-rentsi. Rootaki nokimita-kaanta roomi choeni. Osheki antawaetaki roori jempe ipiyota-piinteeta Cencrea-ki, rootaki amitakotziriri reewarite kemijantzinkari.

² Paakameethata-wakiro roori, rootaki rashitaari eejatzi Awinkatharite, kameethatatsi paakameethatero pikimita-piintziri paakameethatziri itsipa kemijantzinkari-paeni. Pamitakotero oetarika okowityaayite. Tema osheki amitakotantaki roori. Ari okimitakinari naaka osheki amitako-takina.*

³ Powethatyaawo Priscila eejatzi Aquila. Rootaki tsipayita-kinari romperatanewo Jeepatzii-totaa-rewo Jesús,

⁴ rootaki shinewenta-kinari owawijaa-kotakina. Osheki nopasoonki-takiro iroka-paeni, ari nokimitaakiri nopasoonki-yitakiri itsipa-paeni kemijantzinkari kaari nosheninkata.

⁵ Powethatyaari eejatzi ikaatzi piyota-piinta-chari opankoki. Powethatyaari netakotani Epeneto, riitaki etanakawori nokemijanta-kaeri Jeepatzii-totaa-rewo janta Acaya-ki.

⁶ Powethatyaawo María, rootaki antawae-wenta-kimiri osheki eeroka-paeni.

⁷ Powethatyaari Andrónico, eejatzi Junias nosheninka-paeni irika, riitaki notsipatakari romonkyahaetana. Riitaki etakawori ikemijantee tekiraata naaka, riijatzi ipinkathatakiri otyaantaa-rewo-paeni.

⁸ Powethatyaari netakotani Amplias, riitaki rashitaari awinkatharite.

⁹ Powethatyaari Urbano, riitaki notsipata-piintakari nantawaetziniri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús. Powethatyaari netakotani Estaquis.

¹⁰ Powethatyaari Apeles, raakameethateeri Jeepatzii-totaa-rewo. Powethatyaari ikaatzi jeeka-pankotziriri Aristóbulo.

¹¹ Powethatyaari nosheninka Herodión. Powethatyaari jeekatsiri ipankoki Narciso, ikaatzi antawaetziriri Awinkatharite.

¹² Powethatyaawo Trifena, eejatzi Trifosa. Roojatzi antawaetzi-niriri Awinkatharite. Powethatyaawo netakotani Pérsida. Roojatzi antawaetzi-niriri Awinkatharite.

¹³ Powethatyaari Rufo, riitaki riyoshiiteeri Awinkatharite. Powethatyaawo eejatzi riniro, rootaki nokimita-kaantari roomi noniro.

§ 15:31 kemijantzinkari-paeni = noyemijantzinkarite-paeni * 16:2 kemijantzinkari-paeni = noyemijantzinkarite-paeni

14 Powethatyaari Asíncrito, Flehonte, Hermas, Patrobas, Hermes, eejatzi itsipata-piinta-yitari rirori-paeni, aetziri “noyemijantzinkarite-paeni.”

15 Powethatyaari Filóloho, Julia, Nereo eejatzi ritsiro, Olimpas, eejatzi ikaatzi tsipayitariri aeteeri kiteshireri.

16 Petakotantyya powethatawakaeya. Rowetha-yitzimi eeroka-paeni ikaatzi piyowenta-piinta-kariri Jeepatzii-totaa-rewo.†

17 Noyemijantzinkarite-paeni, iroka nokowa-kotzimiri: Paamawentyaari ñaana-minthata-wakaa-chari riitaki otzika-tzi-kaatapithatzimirori riyotee-takimiri paerani. Eero pikempiya-yitari eeroka-paeni.

18 Tema kaari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo omperayitaneeyarini. Tema ranta-piintziro ikowa-shitari rirori. Riyyitaki nintathatziriri shipeta-shireri-paeni ramatawi-waetzirira.

19 Nokemaki naaka-paeni kameetha pikanteeyani eeroka-paeni, tee pipiyatha-waeta, rootaki oemoshirenka-kinari. Nokoyi naaka pikameetha-shire-perote, okimiwiteeyaawo tee piyoteromi jempe okanta-kota kaari-perori.

20 Riitaki Tajorentsi jeekakaa-yiteemini kameetha, rooteentsi ikantakae-yaawo potsinampaan-tyaariri Yakatantaniri, okimiwiteeyaawo powithoryaa-tyeerimi paatzikakirira. ¡Okantashitzimaetya ineshironkateemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo!

21 Rowethatzimi Timoteo, tsipatanari rantawaetzi, eejatzi nosheninka-paeni Lucio, Jasón, eejatzi Sosípater.

22 Naakataki Tercio jankinatzi-niriri Pablo. Naakataki eejatzi b wethatzimiri, naaka rashiyitaa eejatzi Awinkatharite.

23 Rowethatzimi Gayo. Riitaki nojeeki-motziri nimaeka ipankoki. Rowetha-yitzimi eejatzi ikaatzi nampiyitawori jaka. Rowethatzimi Erasto, oyiriri koriki ashitari nampitsi. Rowethatzimi eejatzi Cuarto, akanteeri noyemijantzinkarite.

24 ¡Okantashitzimaetya ineshironka-yiteemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo! ¡Omaperotatyawé!

Oweyaantawori thaamentaantsi

25 Jame athaamentee-yaari Tajorentsi. Riitaki matzirori ishitsishireta-kaemi pikyaaryoo-wentan-tyaawori Kameethari Ñaantsi ikenkithata-koetziri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, kaari ikematha-witeeta paerani.

26 Roo kanteencha roñaaha-yitanta nimaeka, riyotaan-tayitaki maa-woeni nampitsiki ikemijantee-tantyaari janta. Rootaki rojankinata-kaakiriri Kamantan-taniri-paeni irika Tajorentsi, Kañaaniri.

27 Jame athaamentee-yaari apaanita-tsiri Tajorentsi, Yotaniri. Tema riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo kantakae-yaawoni ashi owantee-yaawori athaamentee-yaari. ¡Omaperotatyawé!

† 16:16 powethatawakaeya = thowootaantsi

RETAKARI ROJANKINATZINIRI PABLO CORINTO-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka jankina-rentsi. Rotyaantaa-rewote Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tema riitaki Tajorentsi kowakaa-kinawori, ikaema-shiretakina. Ari notsipatakarí Sóstenes nojankinatzi-miro. Riitaki nokimita-kaanteeri noyemijantzinkarite

² Eeroka nojankina-yitzini pikaatzi pipiyowentaari Tajorentsi janta Corinto-ki, pikaatzi rashiteemi Jeepatzii-totaa-rewo Jesús. Riitaki kaema-shire-yiteemi roete-shiretan-teemiri. Pikimitakiri itsipa-jatzi nampiyitawori jempe-rika-paeni, awentaariri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tema riijatzi Pinkathari-wenteeri rirori.*

³ Okantashitzimaetyaa ineshironka-yiteemi Ashiteeri Tajorentsi, kameetha ijeekakaa-yiteemi. Ari ikimitzi-takimi eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Ramana-kaetari Pablo itajonka-wentante

⁴ Namana-piintziri naaka Tajorentsi, tema antawo ineshironka-yiteemi, itsipa-shireta-kahaemiri Jeepatzii-totaa-rewo.

⁵ Riitaki kantakaawori piyotako-perotan-taariri, ari okanta pikenkithata-kotan-taariri.

⁶ Rootaki poejokirotan-tawori okaatzi netakari nokenkithata-kotzimiri Jeepatzii-totaa-rewo.

⁷ Pikanta poyaawentari ipiye Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tekatsi kowityee-moteemini itajonka-wenta-shiretzimi pantawaetan-tyaanariri.

⁸ Riitaki kantakae-yaawoni pikyaaryoo-wentan-tyaariri roojatzi ipiyantee-yaari, eero otzimawaetzi oeta riyakowenta-paemiri.

⁹ Kijokiro royimi Tajorentsi, riitaki kaema-shireteemiri paapatziyan-taariri Itomi, irika Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

¿Ishekita-tziima paerani Jeepatzii-totaa-rewo?

¹⁰ Noyemijantzinkarite-paeni, eenitatsi otsipa nokoyiri noshintsi-temiri, tema naaka rotyaantaa-rewote Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Nokowa-kotzimi paapatziya-wakae-yiteeyaa, okimiwitawo apaani okantyaami pikenkishiryaani, eero pikanta-wakaa-wenta-waetawo oeta-rika.

¹¹ Tema nokemakiri isheninka-paeni Cloé ikamanta-paakina tee paapatziya-wakaa kameetha.

¹² Eenitatsi pitsipa-yitari janta kantatsiri: “Nokemijantziri naaka Pablo.” Itsipa kantatsiri: “Nokemijantziri naaka Apolos.” Itsipa kantatsiri: “Nokemijantziri naaka Pedro.” Eenitatsi itsipa kantaneen-tsiri: “Nokemijantziri naaka Jeepatzii-totaa-rewo.”

¹³ ¿Ishenita-tziima paerani Jeepatzii-totaa-rewo? ¿Naakama kentakowenta-kimiri? Tema pomitsiryaa-yitaka paerani eeroka-paeni, ¿Naakama ipaeryahaetaki, ikanteete: “Pomitsiryaa-wentyaari Pablo?”

* 1:2 awentaariri = waerontsi

14 Rootaki namanantariri Tajorentsi okaminthaaka tee naaka omitsiryaa-yitemini. Apatziro nomitsiryaa-witakari paerani Crispo, eejatzi Gayo.

15 Rootaki eero itzimanta janta kantawaeta-tsini: “Nomitsiryaa-wentakari Pablo.”

16 ¡Jaa! Riijatzi nomitsiryaaatzi-takari paerani Estéfanos eejatzi isheninka-paeni rirori. Tee nokenkishiryaa-wo eenitatsi-rika itsipa nomitsiryaaatakiri janta.

17 Tee rotyaanta-na Jeepatzii-totaa-rewo nomitsiryaaatante, apatziro rotyaantakina nokamantan-teero Kameethari Ñaantsi. Tee nokimita-kota-paakyaari yotaniri nokenkithata-koyitziro. Tema tee nokoyi aminaashi-waetyaa rooperota-tsiri ikentakoe-takiri Jeepatzii-totaa-rewo.

Riitaki Jeepatzii-totaa-rewo, ishintsinka Tajorentsi, riyotani

18 Aririka akenkithata-kaawityaari peyashita-chani akanteri: “Ikentakoe-takiri Jeepatzii-totaa-rewo,” ikimita-kaantakae amajontzishiretatyaa. Rooma aakapaeni awijako-shireyitee, ayoyitee omaperotatyaa roñaahan-takiro itajorenka.

19 Tema rojankineteeteki paerani, ikanteetzi: Naapithateri riyotani ikaatzi yotaniwita-chari.

Nopeya-pithateeri ikenkishiryaaani ikaatzi kenkishiryaa-witachari.

20 ¿Jempema ikanteeyaa-ka yotaniri? ¿Jempema ikanteeyaa-ka yotzinkari ikaatzi yotaanta-shiwaetawori rooperotzi-motziriri rirori-paeni? Tema Tajorentsi omajontyaa-yiteeriri jaawiki-jatzi-paeni, ikaatzi yotaniwita-chari paerani.

21 Tema ikaatzi yotaniwaeta-shita-chari, tee imatziro riyoteeri Tajorentsi. Riima Tajorentsi matzirori riyota-nitzi, inimotakiri rirori rowawijaako-shire-yiteeri ikaatzi kemijanteerori iñaani, okantawitaka itzimayitzi okimitzimo-witakari majontzi-shiretantsi iñaani Tajorentsi.

22 Aririka iñeero nosheninka-paeni Judá-paeni itajonka-wentan-teete, rootaki ikemijanan-tyaari rirori-paeni. Riima pisheninka-paeni eeroaka, aririka ikemiri ikimita-kaantari rirori-paeni yotanitatsiri, riitaki ikemi-jantziri.†

23 Rooma naaka, nokenkithata-kota-neeri Jeepatzii-totaa-rewo ikentakoe-wentantaka. Osheki okompitzi-motakari nosheninka-paeni. Riima pisheninka-paeni eeroaka ikimita-kaantakina nomajontzi-shiretatyee.

24 Roo kanteencha iyoteeyini aakapaeni, roñaahan-teero Jeepatzii-totaa-rewo itajorenka Tajorentsi, eejatzi riyotani. Rootaki riyoyiteeri ikaatzi ikaema-shire-yiteeri Tajorentsi, okantawityaa riitakirika Judá-paeni, eejatzi kaaririka Judá-paeni, maawoeni.

25 Tema Tajorentsi rawijiri riyotani-waeta-shitari atziri-paeni, okantawitaka irika atziri-paeni okimitzimo-witakari majontzishiretantsi ikantayitakiri Tajorentsi. Tema Tajorentsi rawijiri atziri-paeni otzimi-motziri ishintsinka, okantawitaka irika atziri-paeni okimitzi-motakari tee amayitziro okaatzi ikantawitakari Tajorentsi.

26 Noyemijantzinkarite-paeni, otzimatyee pikenkishireta-kota-wakiro jempe-rika pikanteeyani paerani tekira ikaema-shireteetemi. Tee

† 1:22 pisheninka-paeni = griego = kaari Judá-paeni

itzima-perotzi yotaniri pikaateeyini, tee itzima-perotzi peewarite, tee itzima-perotzi riiperori-paeni.

²⁷ Roo kanteencha riyoshii-yiteeri Tajorentsi ikaatzi ikimita-kaanta-witee-takari imajontzishiretayeemi, rootaki ikaaniwenteeri paata riyotani-waeta-shitari. Riyoshii-yiteeri ikaatzi roshiya-kaanta-witee-takari kaari mayiteeroni, rootaki ikaanitan-teeyaari paata riiperori-paeni.

²⁸ Ari ikinakaerori Tajorentsi riyoshiitan-taariri kaari ikoyiri atziri-paeni, kaari riiperotzi-moterini. Ari okanta opoñaan-taari ikowaetziro okaatzi imaninta-witee-takari.

²⁹ Ari ikinakaerori Tajorentsi eero itzimanta ajahaawentzi-motyaaarini.

³⁰ Riitaki Tajorentsi tsipa-shireta-kahae-miriri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, rotyaanteeri rirori riyotakaa-yiteemi, rowameetha-shire-yiteemi, roete-shire-yiteemi. Riitaki pinakowenteemiri pijeekan-waetantaari kameetha.

³¹ Rootaki rojankinatzi-teetan-takawori paerani, ikanteetzi:

Tee okameethatzi rajahaa-wenta-waeteetyaa apaniroeni.

Roo kameetha-perota-tsiri ajahaawentee-tyaawo rantayiteeri Awinkatharite.

2

Ikenkithata-koeteeri Jeepatzii-totaa-rewo ikentakoe-takiri

¹ Noyemijantzinkarite-paeni, niyaataki paerani nareetzimi nokenkithata-kotemiri Tajorentsi, tema tee noshiya-kota-paakyaari yotaniwaeta-shitachari, tee noninta-thawaeta-shita-paakimi.

² Apatziro nokowa-perota-nakiro nokenkithata-kota-piinteemiri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ikentakoe-takiri.

³ Tee noñeero inimo-tena kameetha nojeeki-moyitakimi, tema thaawa-shiretakina.

⁴ Rootaki kaari otsinampaa-perotan-tzimi okaatzi noñaawae-yitakiri, tee okimitawo iñaani yotaniwaeta-shitaniri. Roo kanteencha okaatzi noñaawae-yitakiri, imatakiro roñaahan-takiro Ishire tajorentsi, oñaahan-takirori ishintsinka.

⁵ Ari okantari, rootaki ishintsinka Tajorentsi ikemijanta-kaanteemiri, kaari riyotani atziri-paeni matakimironi.

Ishire Tajorentsi oñaahan-tayitzirori

⁶ Roo kanteencha, aririka akenkithata-kaeri antakishiretatsiri, ari okameethatzi akenkithata-koteniri yotanitaantsi. Roo kanteencha iroka yotanitaantsi, tee oshiyawo riyotashi-waeta-shitari jaawiki-jatzi, riyotani-waeta-shitari pinkathari-witachari nimaeka. Teera ash rowaero irika-paeni.

⁷ Iroka yotanitaantsi nokenkithata-kotziri naaka, tee riyotako-peroetziro paerani. Okimitakawo romanee-tatyeeromi. Rootaki ikoyitakari Tajorentsi, ari okantya añaantee-yaawori paata rowaneenkawo.

⁸ Irika-paeni pinkathari-witachari nimaeka, tekatsi apaani yotako-peroteroni iroka yotanitaantsi. Ari riyotakironi, eeromi ikenta-kota-kaantzirimi Awinkatharite, otzimimo-pero-tziri rowaneenkawo.

⁹ Roo kanteencha rootaki rojankinata-koetzi-takari paerani, ikanteetzi:

Okaatzi ikashiya-kaariri Tajorentsi etakotaariri rirori,

Anaaperoteero amina-piinteetziri, ikema-piintee-tziri,

Anaaperotziro okaatzi iñaashiretakari.

¹⁰ Rooma aakapaeni, rotyaanta-kaeri Itajorenka Tajorentsi riyotakaan-teeri. Tema rootaki Ishire tajorentsi yotziriri Tajorentsi okaatzi ikenk-ishiryaaari rirori, kaari riyotako-witeeta.

¹¹ Tema tekatsi yotakoterini ikenkishiryaaani itsipa atziri, apatziro riyotziro ishireki rirori. Ari ikimitari eejatzi Tajorentsi, tekatsi yotakoterini ikenkishiryaaani, tema apaniro riyotziro ishireki rirori. Iroka Ishire tajorentsi, tema rootaki ishire rirori.

¹² Rootaki ojeeka-shiretan-teeri aaka Ishire Tajorentsi, rootaki ayoperotan-teeyaawori okaatzi ikashiya-kaeta-kaeri aakapaeni akemijanta-yiteeri. Rootaki kaari kanta-tsini riyoteero jaawiki-jatzi,

¹³ ikaatzi yotaanta-kirori riyotashi-waetari rirori. Tema okaatzi akenkithata-kotakiri aakapaeni rootaki iyotakaa-yiteeri Ishire tajorentsi. Rootaki akenkithata-kaayiteeriri antakishiretatsiri jempe okantako-perota ashire.

¹⁴ Riima kaari antarishiretatsini, tee ikemijanta-tziro iyotakaan-tawitari Ishire tajorentsi, tema okimitzimo-waetakari majontzi-shiretaantsi. Tee omatajeetya riyota-koteero rirori, tema tee ijeeka-shiretantari Ishire tajorentsi iyotakaan-tayityaariri.

¹⁵ Rooma aakapaeni antakishiretakira, aritaki amayiteero akenkishiryaaako-peroteero maawoeni jempe-rika oetaripaeni. Ari okantari, okantawitaka tee ikematha-pero-yitee jaawiki-jatzi jempe akantayitanaa aakapaeni.

¹⁶ Rootaki rojankinata-koetzi-takari paerani jaka, ikanteetzi:
 ¿Eenitatsima yotako-peroteerini ikenkishiryahaari Awinkatharite?
 ¿Eenitatsima materini riyoteeri?

Rooma aakapaeni, riyotakaa-yiteero okanta-kota ikenkishiryaaani Jeepatzii-totaa-rewo.

3

Antawaeta-nooniriri Tajorentsi

¹ Noyemijantzinkarite-paeni, tee nomatziro nokenkithata-kaemi nokimiteerira nokenkithata-kaeri antakishiretatsiri. Tema okimiwitakawo owakirami petanakyaawo pawentahae-yaari Jeepatzii-totaa-rewo. Okimiwitakawo eeniro piryaanitemi,

² eeniro ithotahae-tzimi, tekira ipaetzimiro kijo-yitatsiri owana-wontsi. Tema tekiraata pikematha-yiteero okaatzi niyotaa-witakimiri, roojatzi pikantayita nimaeka.

³ Tekiraata pantaki-shiretziita. Eeniro pikija-wakaa-wentawo oetari-rika, panta-wakaa-waeta. ¿Kaarima iroka rantayita-piintakiri jaawiki-jatzi-paeni?

⁴ Tema eenitatsi janta, kantatsiri: “Nokemijantziri naaka Pablo.” It-sipa kantatsiri: “Nokemijantziri naaka Apolos.” ¿Kaarima iroka oshiyawori iñaana-minthata-wakaa jaawiki-jatzi-paeni?

⁵ ¿Jempema noetaka naaka? ¿Jempema iitaka Apolos? Naakataki apite romperatani Tajorentsi, rotyaantakina nokenkithata-kaayiteemi pikemijantan-teeyaari eeroka-paeni. Tema rotyaanta-yitakae Awinkatharite maawoeni aakapaeni inashiyitaka okaate antayiteeri.

⁶ Tema naaka oshiyariri pankita-tsiri. Riima Apolos riitaki oyaatapaa-kinari ithamaeta-kotziro nopankitakiri. Riima Tajorentsi riitaki matzirori ranta-kita-kaayitziro pankirentsi.

⁷ Tee iriropero-waetzi pankita-kirori, ari roshiyari thamaeta-kota-kirori. Tema riitaki riropero-ta-tsiri Tajorentsi, rantakishiretakaayi-teemi.

⁸ Okimiwitakawo itzimatyee mi rantawaeta-kaani. Rotyaantakiri ipankiwaete, rotyaantakiri itsipa ithamaeta-kotero. Apatziro ipineetakiri okaatzira rantawae-taki, rotyaanteeri inampiki, tema tee ikowaperota-jaanta rirori.

⁹ Ari nokantakari naaka, okimiwitakawo naaka antawaetzi-niriri Tajorentsi. Rooma eeroka-paeni poshiyakawo eerokami pankirentsi-mashi.

Pikimiwitakawo eejatzi eerokami pankotsi.

¹⁰ Naaka kimitakariri yotzirori rowetsikiro pankotsi. Naaka etanakawori nowetsikiro pankotsi, riitaki Tajorentsi neshironkatakinari netanta-nakawori nowetsikiro. Opoñaashitya ipokayite itsipa thonkateroni rowetsikiro. Roo kanteencha otzimatyee ramatsinkawentyaawo ithonkan-tyaawori kameetha.

¹¹ Riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo oshiyawori etapiintawori rahaetziri rowetsikan-teetawori pankotsi. Eero itzimawaetzi itsipa poyaatyaarini.

¹² Aririka rowaetakiro etapiintawori rowetsikan-teetawori pankotsi, aritaki ithonkae-takiro rowetsikaetero pankotsi. Kantacha rowetsikaetantyaawo ooro, koriki, mapipaeni poreryaa-tatsiri. Ari okantaki eejatzi rowetsikan-teetyaawo incha-panki, kompiroshi, jawooshi.

¹³ Roo kanteencha aririka otayaa pankotsi, ari ifahaetero oetarika rowetsikan-teeta-kawori iroka pankotsi.

¹⁴ Roorika rowetsikan-teetyaa mapipaeni eero othonka otayaa, omaperotatya okijotzi okaatzi rowetsikan-teetakari. Osheki ipina-peroeteri wetsika-kirori iroka pankotsi. Ari ikantee-yaari roshiya-kaawentee-takiri wetsikirori pankotsi, ipina-peroe-teeri eejatzi.

¹⁵ Riima wetsikan-takawori pankotsi kaari shenkaa-tsini otaayityaa, eepichokiini ipineeteeri. Ari ikimii-teeriri roshiya-kaawentee-takiri wetsikirori iroka pankotsi, eepichokiini okanteeyaa rawijako-shiretan-teeyaari, ikimitee-yaari awijakotaa-tsiri itaawityaami.

¹⁶ ¿Tema piyotee-yini eeroka oshiyakaa-wentzi pankotsi? Tema okimiwitaka eerokami itajorentsi-pankote Tajorentsi, eeroka ijeekashiretantari Ishire Tajorentsi.

¹⁷ Eenitatsi-rika owaariperota-kironi oshiyakaa-wentari itajorentsi-pankote Tajorentsi, aritaki rowaariperoteeri Tajorentsi rirori, tema itajorentsitatzi iroka ipanko. Ari okanta roshiya-kaawentee-tzimi eejatzi eeroka-paeni.

¹⁸ Paamawentyaa ramatawitee-tzimi-kari. Okimitaka tzimatsiri janta kantayita-tsiri: “Naaka yotaniri.” Tema rootaki kameetha-witachari ikenkishiryaa-koteromi irika-paeni okaatzi oshiyi-motariri jaawiki-jatzi majontzi-shirentantsi iroka. Tema iroka, rootaki kantakae-yaawoni riyota-nitan-teeyaari.

¹⁹ Tema tee okamethatzi-motziri Tajorentsi okaatzi roshiya-kaanta-waetari jaawiki-jatzi yotanitaantsi iroka. Rootaki rojankinata-koetakiri paerani, ikanteetaki:

Riitaki Tajorentsi oteeyakiriri yotaniwae-witachari, riyotanin-kaki.

²⁰ Rojankinateetaki eejatzi paerani ikanteetaki:

Riyotzi-takawo Tajorentsi okaatzi ikenkishiryaa-waetari yotaniwae-witachari.

²¹ Rootaki eero piyoshiitanta eeroka-paeni apaani itzimi yotahaemini. Eero pajahaa-wenta-waetari pikante: “Riiperori irika.” Tema ikaatzi tzimaen-tsiri, pikimita-kaanteeri eeroka ashitari, ikimi-yitaha irika-paeni:

²² Pablo, Apolos, Cefas, jaawiki-jato-paeni, añaantari, kaamanitaantsi, awijayita-tsiri nimaeka, awijayita-tsini paata. Maawoeni iroka, kimi-witaka eeroka ashityaa-wonimi maawoeni,*

²³ tema eeroka-paeni rashiyitaari Jeepatzii-totaa-rewo, riima Jeepatzii-totaa-rewo rashitari rirori Tajorentsi.

4

Rantawaeri otyaantaa-rewo-paeni

¹ Ari okantari, otzimatyee roshiya-kaanteetena romperatani Jeepatzii-totaa-rewo, naaka-paeni rowaki niyotaan-teero kaari riyotako-witeeta paerani.

² Roo kanteencha eenitatsi-rika riyoshiiteetaki rantayiteero oeyita-rika, okowa-perotatyaa imayiteero ranteri omatantyaari rawentee-tyaari.

³ Niyotzi naaka pimonkatziyan-tanari nokaateeyini. Tekatsi oetzi-motena pikoyi-rika paminako-tenawo nantakiro-rika kameetha. Tekatsi oetzimoteni ikoyirika riyaakowentena jewayitatsiri nampitsiki. Tema tee noshireta-kowaetawo naaka nomonkatziyaari nokaateeyini.

⁴ Aririka namina-kotyaami naaka, kimiwitaka tee otzimimo-tana nantani. Roo kanteencha tee naaka aminako-waeta-chani, tema riitaki Awinkatharite amina-koteenani.

⁵ Rootaki eero pimatantawo eeroka-paeni pimonkatziyaari iita-rikapaeni. Tema riitaki Awinkatharite aminako-yiteerini maawoeni aririka ipiyapaaki. Riitaki oñaahan-tapaeroni okaatzi antayitakiri omanakaashitani. Ari roñaahan-tapaero okaatzi akowashi-waetari antayiterimi. Ari ikantee-yaari Awinkatharite thaamenta-wenteeni paata.

⁶ Okaatzi nokenkithata-kota-kimiri jaka, naaka oshiyakaa-wentachari notsipatari Apolos. Rootaki nokantan-tzimirori poejokirotan-tyaawori Jankina-rentsi-perori, tema rootaki ikanteeta-piintakiri: “Eero powanaa-perotziro jankinateen-chari.” Aritateekima pipakahaero pimonkatziya-wakaa-piintana, pajahaa-wenta-piintana pikanteeyini, “Riitaki irika awijiriri itsipa.”

⁷ Okaatzi pikanta-yitakira, ¿Poshiyakaa-tziima pawijayiteeri eeroka itsipa-paeni? ¿Piyota-shita-kawoma apaniroeni kaari riyotahae-tzimiri? ¿Iitakama pajahaa-wentantari pikimita-kaanta-waeta apaniroeni piyota-nita-shita?

⁸ Okaatzi pajahaa-wenta-waetaka eeroka-paeni, pikimitakari pinkathari-paeni, ashaahantzinkari-paeni, reshi-neenta-waetziro rowanawo. Kimiwitakimi tee niyotaa-nitzi naaka-paeni. Okantashitzimaetya pipinkathari-wentan-tayite, aritaki akaateeyini jemte-rika pipinkathari-wentante.

* 3:22 Cefas = Pedro

⁹ Tema Otyaantaa-rewo-paeni naaka-paeni, teera noñaaperotee-yanita. Ari ikantakaakina Tajorentsi. Noshiya-kowaetaari romonkyahaetani ikowaetziri rowamaeteri. Osheki ikowaetaki maawoeni atziri-paeni ifñaakowentena, imatzitakawo eejatzi Ronampiripaeni tajorentsi ikowaki ifñaakowentena.

¹⁰ Ikenkishireta-koetana naaka tee okameethatzi nokenkithata-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo. Rooma eeroka-paeni pikenkishiryaa-kota eeroka yotaniripaeni pikenkithata-koyiteeri Jeepatzii-totaa-rewo. Rooma naaka-paeni ikenkishireta-koetana tee no-shintsi-shirepero-waetzi. Rooma eeroka-paeni ikenkishiryaa-koetzimi shintsishiretzinkari eroka. Osheki ipinkathee-takimi eeroka-paeni, rooma naaka-paeni, teamacheeni.

¹¹ Eekiro niyaatatzi nokemaatsi-waetawo, roojatzi nokantziro nimaeka, notashe-neenta-waetzi, nomiri-neenta-waetzi, thonkako-waetakina, rowatsi-naawaetee-takina, tee otzimimo-teena nopanko,

¹² osheki nantawaetaki, naakataki antawae-wentacha. Eenitatsi-rika kijaneentanari, noneshironkatziri naaka. Aririka rowatsi-naawaeteetena, namawetziro.

¹³ Aririka inina-waeteetena, notsima-ryaakaa-yitari. Roshiya-kaanteet-takina tee nokamethatzi, kaahashitaki naaka. Roojatzi ikanteetana nimaeka.

¹⁴ Tee roo nojankinatan-tyaawori iroka nokoyi nowaañeemi eeroka-paeni, tema nokowatzii nokaminaa-yitemi, nokimita-kotari ipaapatenteetari ikaminayiri retakotani itomi.

¹⁵ Kimitaka eeniwitacha osheki kowatsini riyoteemimi, roo kanteencha tee niyotzi eenitatsi-rika kowatsini raakameethatemi roshiya-kotyaari ipaapatenteetari. Rootaki noshiya-kaawentziri naaka riimi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo matakaa-kinawoni noshiya-kotyaari ashitzimiri, nokenkithata-kaapaa-kimiro paerani Kameethari Ñaantsi.*

¹⁶ Rootaki nojankinatan-tzimiro iroka: Pikimita-kotee-yaanawo naaka.

¹⁷ Rootaki notyaantan-takimiriri nimaeka Timoteo, nokimita-kaantziri riimi netakotani notyomi, riitaki kyaaryoo-wenta-kiriri Awinkatharite. Riitaki oshireta-kae-mironi jempe ikantakaakina Jeepatzii-totaa-rewo, jempe nokanta niyotaa-yiteeri kemijantzinkari-paeni jempe-rika-paeni ijeekayitzi.

¹⁸ Eeniyitatsi pikaatee-yirini janta ajahaa-wenta-waeta-chari, ikowaeyini pikemijanteri rirori. Roshiya-kaatzi eero napiitziro nareetee-mi.

¹⁹ Roo kanteencha intsipaetera nopiyaki, riirika Tajorentsi kowaentsini. Ari noñeeroni kyaari-pero-rika ishintsire-waeta-nitzi ikaatzi ajahaa-wenta-waeteen-chari janta. Kimitaka ifñaawae-poki-waeta-shita.

²⁰ Tema ikaatzi ipinkathari-pero-wenteeri Tajorentsi, riitaki oñaahanteroni ishintsishirewaetanitzi. Tee ifñaawae-poki-waeta-shita.

²¹ ¿Arima inimotakimi nareetee-mi nowajankitaa-waeta-paakimi? Tema roo pikowaki noneshironka-yitapaakimi, eero noshintsi-waeta-paakimi.

5

* 4:15 osheki = ikaatzi 10,000.

Riyakowentee-tziri antayitzirori kowaekatatsiri

¹ Tema nokemaki eenitatsi apaani pikaatziri janta imayempi-waetaki. Rantakiro kowaenka-perota-tsiri kaari ikemakoetzi rantero kaari kemijanta-tsini. Tema ithawina-waetakawo riniro-thori, iinantari ipaapate.

² ¿Iitakama pajahaa-waetantari itzima-tsuma pitsipatari janta antakirori iroka? Tee powashireta-kowaetyaari piñaakiri rantakiro. Tema roo kameetha-witacha pomishitowa-kaanterimi irika atziri.

³ Okantawitaka tee nojeeki-motzimi pinampiki, roo kanteencha aririka noshireta-piintemi okimiwitaka arimi akaate ajeeki janta. Rootaki pikimita-kaantan-tyaawori nimaeka arimi akaate janta, niyakowentakiri irika atziri.

⁴ Otzimatyee pipiyoteeyaa, pawentee-yaari Awinkatharite Jesús, pikimita-kaantero arimi notsipatemimi janta. Pimatero nimaeka okaatzi ikoyiri Awinkatharite,*

⁵ pomishitoyiri atziri, rowajankiteeriita Yakatantaniri. Aamaashityaa aritaki okantee rawijako-shiretee paata ipiyeerika Awinkatharite Jesús.

⁶ Tee okameethatzi pajahaa-wenta-waetyaa. ¿Tema piyotziro okaatzi ikantee-takiri paerani: “Eepichokiini iroka shineya-kaerori ratanteetari, roo kanteencha oshineya-kaero maawoeni opatha ratanteetari?”

⁷ Pikimita-kaanteero eeroka pojokaa-tyeeromi shineya-pathata-kaerori ratanteetari, posheyiteero kameetha. Rootaki pantayiteri, pomishitoyiri antapiinta-kirori kaari kamethatatsiri, rantetaan-tziro-kari. Pikimitee-yaawo ratanteetari kaari shineya-tsini, rowapiinteetari roemoshirenkae-tziro kitejeri Anonkoryaantsi. Tema ikamawentee Jeepatzii-totaa-rewo roshiya-kaawentari ipireetari rowamahae-takiri roemoshirenkae-tziro Anonkoryaantsi.

⁸ Rootaki antantyaawori okaatzi roshiya-kaawentee-takiri. Otzimatyee apakahaero kaari kamethatasiri, oshiyakaa-wentzirori shineya-kaerori ratanteetari. Otzimatyee akameetha-shiretee, añaawaeteero kyaariperota-tsiri, oshiyakaa-wentakari ratanteetari kaari shineya-tsini.

⁹ Tema nojankinatzi-kimiro paerani, nokantakimi: “Eero pitsipaminthatari ikaatzi antapiinta-kirori kaari kamethatatsiri.”

¹⁰ Okaatzi nokanta-yitakimiri, tee roo nokanta-kote kaari awenteyaarini Jesús, antayitzirori kaari kamethatatsiri, kijakowaetaniri, amatawitantaniri, pinkatha-waetziriri tajorentsi-niro. Riimi nokanta-kotemi, eero piyeeka-yiteemi kepatsiki.

¹¹ Riitaki nokanta-kotzi awentaa-naariri Jesús, iitashi-waeta-chari “Kemijantzinkari.” Eerowa pitsipatari irika ranta-piintzirowa kaari kamethatatsiri, kijakowaetaniri, pinkatha-waeta-shitari oshiyakaa-wontsi, ininatan-tawaetaki, ishinki-waeta-piinta, ramatawitanta-piintaki. Tee okameethatzi pakiyoteeri irika.

¹² Teera roo riyoyaanteeri aakapaeni ayakowenteeri ikaatzi kaari awentaariri Jesús. Riima kemijanta-tsiri atsipa-piintari, kameethatatsi iyakowenta-yiteeri rantayitero-rika kaariperota-tsiri.

* 5:4 pawentaiyaari = wairontsi

¹³ Rootaki pookantyaariri irika atziri antapiinta-kirori iroka kaari-perori. Riitaki Tajorentsi aminako-yiteerini ikaatzi kaari awentaa-yitariri Jesús.

6

Tee okameethatzi ramina-koteero akosheka-wakaani kaari kemijanta-tsini

¹ Aririka pikosheka-wakaeyaa pikaatzi pikemijanteeyini, tee okameethatzi piyaate ramina-kotemiro jewayita-tsiri nampitsiki, kaari kemijantzín-karita-tsini. Tema roo kameethatatsi piyaata-shiteri pikaatzi pikemijanteeyini.*

² ¿Tema piyotee-yini eeroka aminako-yiteerini paata maawoeni jaawiki-jatzi-paeni? ¿Eeroma pimatziro powetsika-yiteero okaatzi pomeentsitzi-moyitzimiri eepichokiini eeroka-paeni?

³ Tema aakapaeni aminako-yiteerini eejatzi Ronampiripaeni Tajorentsi. ¿Eeroma okantzi amina-kotero ikaatzi kosheka-wakaa-chari nimaeka?

⁴ ¿Litaka pikowantari raminako-yiteemi atziri-paeni kaari pitsipata-piintari pipiyowentari Tajorentsi?

⁵ Tema otzimatyee pikaani-wenteromi iroka-paeni. ¿Tekatsima yotaniri pikaateeyini wetsiki-mironi?

⁶ Iroka pikanta-piintaka, pishiya-shitari jewari kaari kemijanta-tsini, pikowa-kotakiri rowetsika-yiteemiro pikosheka-wakaeyani, pikaatzi pikanta-wakaawita “noyemijantzinkarite-paeni.”

⁷ Rootaki oñaahan-tzirori eeniro pikinashi-waeyita, piyako-wenta-waetakiri pikaateeyini janta. ¿Litaka kaari pamawetantawo eepichokiini inina-waeteetemi, eejatzi ramatawi-waeteetemi?

⁸ Rootaki pimayiterimi. Tema eeroka-paeni kantzimo-neenta-wakaacha, pamatawita-wakae-yakani pikaatzi pikanta-wakaawita “noyemijantzinkarite-paeni.”

⁹ ¿Tema piyotee-yini, eero iñaayiteero paata ipinkathari-wenteeri Tajorentsi ikaatzi kaariperota-tsiri? Paamawenteeyaa, otzimi-kari pantani. Ari ikantari ikaatzi antapiintzirori kaari kamethayitatsi, pinkathayitziriri pikimita-kawo tajorentsi-niro, mayempiri-paeni, pankinata-wakaa-waeta-chari ishiramparin-kaki,

¹⁰ koshintzi-paeni, kijakowaetaniri, shinki-ryaantzi, ninatan-taniri, amatawitaniri. Eero iñaayiteero ipinkathari-wenteeri Tajorentsi irika-paeni.

¹¹ Paerani, ari pikanta-yiwitakari eeroka-paeni. Rooma nimaeka oshiyawaetakawo eenitatsi kiwaemini, ikite-shireta-kaeteemi, itampatzika-shireteemi, tema pawentaa-piintaari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaarewo. Riitaki Ishire tajorentsi kantakaa-yiteemiri.†

Pipinkathatan-teeyaari Tajorentsi, jempe-rika oeyita pantayiteeri

¹² Eenitatsi kantayita-tsiri: “Ishinetee-tanawo nantayitero oeyitarika.” Roo kanteencha teera okameethatzi ranteetero maawoeni. Aritaki okantawita, ishinetee-takaero antayitero oeyitarika. Roo kanteencha teera akowatee-tziro otzirintan-yitee oetarika-paeni ishineta-haeteeri.

* 6:1 kemijantzín-karita-tsini, eeroka = kiteshireri † 6:11 pawentaa-piintaari = waerontsi

¹³ Eenitatsi kantayita-tsiri eejatzi: “Rootaki otzimantari owanawontsi inimotan-teeri amotziki. Rootaki otzimantari amotzi, akemaneentan-tyaawori owanawontsi.” Ari okantawitari, roo kanteencha ari rapitero-ryaahaero Tajorentsi ithonkaero. Rootaki eero pikanta-waetanta eeroka: “Rootaki otzimantari awatha añaatha-waetan-tyaari.” Teera ari okantyyaa. Tema roo otzimantari awatha apinkathatan-teeyaari Awinkatharite. Rootaki itzimantari Awinkatharite ani-mota-kaantee-yaari awatha.

¹⁴ Tema eero ithonka-peroteero Tajorentsi awatha, ari rowiriinta-yitee, roñaahan-tayiteero ishintsinka, oshiyaari jempe ikantaa ipiriintaawo paerani rirori Awinkatharite.

¹⁵ ¿Tema piyotee-yini riitaki Jeepatzii-totaarewo ashitaawo piwatha? ¿Kantachama aapithateeri awatha rashitaari rirori ompoña ashine-waetero amayempi-waetan-tyaawo? ¡Teera ari okantyyaa!

¹⁶ ¿Tema piyotee-yanitzi ikaatzi mayempi-waeta-tsiri, oshiyawaetanaka rapata-neeyaawomi, apaani ikantanaa iwathaki? Rootaki rojankinee-takiri paerani, ikanteetaki:

Apaani ikantaneeyaa iwathaki oshiyawaetyaawo rapata-wakaane-yaami

¹⁷ Riima ikaatzi tsipata-naariri Awinkatharite, rapata-shireta-naatyaari rirori, oshiyawaetaka apaani ikantakaa-naarimi.

¹⁸ Oztimatyyee pikokita-pithateero ñaathawaeta-shitantsi. Tema okaatzi otsipayita-chari kaari-perori ranteetziri, tee rii owashironkaachani antakirori, tema itsipa rowashironkaaki. Roorika imataki ñaathawaetashitaantsi, riitaki owashironkaa-waeteencha apaniroeni iwathaki.

¹⁹ ¿Tema piyotee-yini rootaki piwatha oshiyawori pankotsi ijeekantari Ishire tajorentsi? Riitaki Tajorentsi otyaanta-kimirori, riitaki omperay-itzimiri. Tee eeroka añaashi-waeta-chani apaniroeni,

²⁰ tema riitaki Tajorentsi pinako-wenta-peroteemiri rashitan-teemiri rirori. Rootaki pipinkathatan-teeyaariri Tajorentsi, ari pikimita-haerori pantayitero oeyita-rika, eejatzi okaatzi pikenkishiryaari.

7

Ikosheka-wakaeyaa aawakaa-chari

¹ Nimaeka nakimiro okaatzi pojampitanari pojankinariki: Rootaki kameetha-witacha eero rayimi iina atziri.

² Roo kanteencha, otzimatyee raayitee iina imayempi-waetzi-kari. Ari okimitee-yaari eejatzi tsinani-paeni, otzimatyee aayitee oemi.

³ Ari okameethatzi piñaawakaa-piinteeyaa paawaka-yitakaha.

⁴ Okaatzi iinanteetari, tee apaniroeni ashitaawo owatha, tema riijatzi ashitaawo oemintari. Ari okimitari eejatzi, ikaatzi iiminteetari, tee apaniroeni rashitaawo iwatha, tema roojatzi ashitaawo iinantakari.

⁵ Rootaki, eero okameethatanta poshiteero piñaawakaa-piinteeyaa paawakaa-yitaka. Roo kanteencha, kantacha pikenkitha-waeta-kawakaeyaa pitziwentan-tyaawori oetarika pamana-koyitari. Ompoñaashitya petanee-yaawo piñaawakaaneeya, ari okantyyaa eero romapokantzimi Kamaari, tema te pamawenitziro eeroka-paeni.*

* 7:5 Kamaari = Yakatantaniri = Satanás

⁶ Rootaki iroka noshinetan-tziri naaka, teemaeta noshintsi-tziri maa-woeni rantayiteero iroka-paeni.

⁷ Nokowataawita naaka ikimita-kotee-nawomi maawoeni shirampari jempe nokanta naaka. Roo kanteencha eero omata iroka. Tema rinashiyitakawo Tajorentsi itajonka-wenta-yitakae apaani-paeni aakapaeni. Itajonka-wentaki Tajorentsi ikaatzi kaari tzimayita-tsini iina, riima itsipa-paeni tzimayitaki iina.

⁸ Nokantzi noñaanatzi kaari aawakaa-chani, nokantziri: Roo kameethatatsi pijeeki kameetha eero otzimi pitsipatari, pikimitena naaka. Roojatzi nokantzi-tariri ikaatzi kamayita-tsiri itsipatari.

⁹ Rooma terika pamawenitziro, otzimatyee pitsipatyaari. Tema rootaki kameethatatsi otzimi pitsipatyaari eero piñaamashiryawaetanta.

¹⁰ Noñaanatziro tsinani tzimaen-tsiri oemi, nokantziro: Tee okameethatzi pooka-wakae-yiteeyaa. Tee naaka ashityaawoni noñaani iroka, riitaki Awinkatharite ashitawori.

¹¹ Aririka pooka-wakaeyaa, rootaki kameethatatsi pijeekashiwae-teeya kameetha apaniroeni eero pahae itsipa piimi. Rooma eerorika, kantacha pipiya-shiteeri piimi. Noñaanatziro eeroka-paeni iiminteetari, nokantziro: tee okameethatzi pookiro piina.

¹² Noñaanatziro itsipa-paeni, nokantziri: Noyemijantzinkarite-paeni, aririka piinantyaawo kaari kemijanta-tsini, otzimatyee poejokirotyaawo, aapatziyakimi-rika roori eero ookaemi. Ari nokantziri naaka, roo kanteencha kaari Awinkatharite shintsi-te-mironi iroka.

¹³ Ari okimitari eejatzi tsinani imintariri kaari kemijanta-tsini, otzimatyee oejokirotyaari rirori, raapatziyakawo-rika kameetha.

¹⁴ Okantawitaka tee ikemijantawityaa oemi, rashitaari Tajorentsi rirori okantakaan-takiro iina. Ari ikantzitari eejatzi iinantawori kaari kemijanta-tsini. Rooma aririka rooka-wakaeyaa, kimitaka eero rawijako-shiretee itomi-paeni. Rooma aririka raawakaeyaa, rashiyitaari Tajorentsi eejatzi itomi-paeni.

¹⁵ Roo kanteencha ikoyi-rika rooka-wakaeyaa, kaari kemijanta-tsini, kantacha imatero. Tekatsira shintsi-terini eero rooka-wakaa akan-tayiteeri “Noyemijantzinkarite-paeni,” eejatzi akantayiteeri “Noyemijantzikawotepaeni,” aayitziriri kaari kemijanta-tsini. Rooma aririka raapatziya-wakahaeyaa kameetha, rootaki ikoyiri Tajorentsi.

¹⁶ Nokantziro eeroka iinanteetari, tee piyotzi aamaa eeroka kantakaan-teeroni rawijako-shiretan-teeyaari piimi. Nokantziro eejatzi eeroka iiminteetari, tee piyotzi aamaa eerokataki kantakaan-teroni awijako-shiretan-teeyaari piina.

¹⁷ Ari okantari. Jempe akanta ajeekayitzi, eero athawaawo owashiñeero jempe akanta-piinta. Rootaki ikowakaeri Awinkatharite, tema ari akantzitari owakira ikaema-shire-yitee Tajorentsi. Rootaki nokanta-piintakiri naaka ranteetero nareeyitarira kemijantzinkaripaeni jempe-rika ipiyoteeyani.

¹⁸ Jame oshiyakaa-wenta-wakiri apaani atziri totameshiteen-chari, ashi rowaero jempe ikantaka. Terika itomeshitaa-nityaa retantanakawori ikemijantee, tekatsi oetyaa itomeshitaa-nitan-tyaari nimaeka.

¹⁹ Tekatsi oetyaa aakarika totameshitaaniri, terika atomeshitaa-nityaa. Rootaki kowaperotacha antayiteero ikowa-kahaeri Tajorentsi amayiteero.

²⁰ Ari akantayitee-yaari maawoeni, eero athawaawo owashiña-yitero jempe-rika akantayita owakira ikaema-shiretan-takaeri Tajorentsi.

²¹ Ari okantari eejatzi. Eeroka-rika omperataa-rewo ikaema-shiretan-teemiri Tajorentsi, eero okantzimo-shireta-waetzimi. Rooma rothateero-rika omperatzimiri ikoyi pishitowae, pimatero.

²² Eenitatsi-rika omperataa-rewo ikaema-shireteeri Awinkatharite, otzimatyee ikenkishiretyaa ijeekae kameetha. Riima kaari omperataa-rewo ikaema-shireteeri Awinkatharite okimiwitaawo riitakimi romperatani Jeepatzii-totaa-rewo.

²³ Tema Tajorentsi pinako-wenta-peroteemiri rashiyiteemi, rootaki kameethatatsi eero pikimita-kotaari omperataa-rewo ishintsi-tee-tziri imonkaatero ikowashi-waetari itsipa atziri.

²⁴ Noyemijantzinkarite-paeni, eero athawaa-waetawo jempe akantayita maawoeni owakira ikaema-shiretan-takaeri Tajorentsi atsipashire-yitan-taariri.

²⁵ Nimaeka nakayiteri ikaatzi ojampita-kowentzirori ewankawopaeni. Tee otzimi ikantakaan-teeri Awinkatharite ayota-kotan-tyaawori iroka, roo kanteencha naaka kantemini okaatzi nokenkishiryaa-kotawori. Tema riitaki Awinkatharite neshironkataanari pawentahaena naaka.

²⁶ Iroka okaatzi nokenkishiryaaari: Tema ajeekayitatzii nimaeka jempe rashironkahaeta, roo kameethatatsi ashi powaero jempe pikanta piieeka-yitzi nimaeka.

²⁷ Jame oshiyakaa-wenta-wakiro: eenitatsi-rika eeroka piina, tee okameethatzi pookaero. Terika otzimi piina, eero pikowa-kowatzi payi.

²⁸ Rooma aririka paaki piina, teera pikaariperotzi. Ari okimitari eejatzi ewankawo amananteetziro aantyaari shirampari, teera okaariperotzi. Roo kanteencha ikaatzi aayitatsiri iina, aritaki iñaakiro okaate pomeentsitzi-motyaaari. Apatziro nokanta-shitzimi naaka eero pipomeentsi-waetanta eeroka-paeni.

²⁹ Noyemijantzinkarite-paeni, kimitaka rooteentsi omonkaa-paetetyaa. Etanakyaaawo nimaeka, ikaatzi tzimayita-tsiri iinapaeni, otzimatyee ikimita-kaanteero terikami otzimayitzi.

³⁰ Ikaatzi irawaeta-chari, otzimatyee roshiya-kaanteero tekatsi oetyaa riraawaetan-tyaari. Ikaatzi kimoshireta-waeta-tsiri, otzimatyee ikimita-kaanteero tekatsi oetyaa ikimo-shire-waetan-tyaari. Ikaatzi amananta-yitatsiri oeyita-rika, otzimatyee ikimita-kaanteero tee riimi ashiyityaawoni.

³¹ Itzimi-rika otzimimo-yitzi jaawiki-jato-paeni, ikimita-kaanteero tee okamethaperotzi. Tema rooteentsi opeyashi-waeteeyaa jaawiki-jato-paeni.

³² Rootaki nokowa-koteemiri eeroka-paeni eero okantzimo-shire-waetantzimi iroka-paeni. Ewankari-paeni, kaari tzimatsini iinapaeni, roetziñaarikoteeyaaawo rantaneero ikoyiri Awinkatharite inimotakaantyaari.

³³ Riima ikaatzi ahaentsiri iina, otzimatyee inimota-kaayiteero iina, roshireta-piintee-yaawo jaawiki-jato-paeni.

³⁴ Ñaakiro, apite okaatzi roshireta-kota-piintee-yaari. Ari okimitari tsinani-paeni jeekatsiri kameetha, ewankawo eejatzi tzimawita-chari oemi. Kantacha oetziñaarikotyaaawo ikoyiri Awinkatharite, jempe-rika

oeyitari antayitziri eejatzi okaatzi okenkishire-yitari. Rooma okaatzi ahaentsiri oemi, otzimatyee inimota-kaeri oemi, oshiretako-tyaawo jaawiki-jato-paeni.

³⁵ Tee noshintsi-tzimiro nokaman-tzimiro iroka. Tema rootaki kameethatatsi nokaman-temiro nothaamentakantemiri pantayiteero kameethatzi-motemini, ari okantyya poetziñaariko-tantyaariri Awinkatharite.

³⁶ Eenitatsi-rika ashityaawoni rewankawote antawoteen-tsiri, iñaakiro-rika kowaki otzimi oemi, kantacha omatero, tee okaariperotzi aawakaeyaa.

³⁷ Riima ashitawori ewankawo, kaari kowatsini ayi oemi, kameethataki eejatzi okaatzi rantakiri, tema rootaki ikowakiri ranteri rirori.

³⁸ Ari okantari. Aririka aawakaakyaa rewankawote, kameethataki. Rooma eerorika rahaetziro, rootaki kameetha-perota-tsiri.

³⁹ Iroka anteeri iinanteetari: okowa-perota otsipata-piintyaari oemi eenirowa aawakaa. Rooma aririka ikami-motakiro, ojeekanee kameetha roori, kantacha ahae itsipa oemi. Roo kanteencha otzimatyee ayiri kemijantzini-kari.

⁴⁰ Roo kanteencha eenitatsi nokenkishiryaaari naaka, aritaki okimoshire-peroteri ojeekaera kameetha, eerorika ahae itsipa. Okimitaka Ishire Tajorentsi ñaawaeta-kaanawori irok a.

8

Owanawontsi rashita-kaetariri oshiyakaa-wontsi

¹ Nimaeka nakiri ikaatzi ojampita-kowentzirori owanawontsi rashita-kaetariri oshiyakaa-wontsi. Eenitatsi ayotako-yitzirori aaka, kantawitacha ajahaawentyaawo. Eeromaeta amatziro iroka, tema rootaki kameethatatsi etakoyiteeyaari irika-paeni, akowa-kowaateero athaamenta-shireta-kaeyaari.

² Ari okanta itzimantari ajahaa-wenta-waeta-chari, kantatsiri: “Naaka yoperotaniri.” Tema tekira riyota-nitzi ikaatzi kantayita-tsiri.

³ Riima Tajorentsi riyotziri rirori ikaatzi etakotaariri.

⁴ Nakawakiri ikaatzi ojampita-kowentzirori owanawontsi rashita-kaetariri oshiyakaa-wontsi. Tema ayoteeyini aaka ikantee-tziriri oshiyakaa-wontsi, tee otzimimo-tziri rañaantari. Tee itzimi itsipa tajorentsita-tsini, apatziro ikanta Tajorentsi-perori.

⁵ Niyotzi eenitatsi jaka kepatsiki oshiyakaa-wontsi itajorentsi-niro-teteeri, eejatzi ikaatzi tzimatsiri jenokinta itajorentsi-niro-teteetari. Riitaki iitashita-piintakari, ikantziri: “tajorentsi,” ikanteeyini itsipa “nowinkatharite.”

⁶ Rooma aakapaeni, apaani ikanta aetziri “Tajorentsi.” Riitaki ashiteeri, wetsika-kirori maawoeni. Riitaki kantakaawori atzimayitan-tari aakapaeni. Ari okimitari eejatzi, apaani aetziri “Nowinkatharite.” Riitakira Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, rowetsika-kaetakiri paerani maawoeni. Riitaki kantakaawori añaanta-yitaari.

⁷ Roo kanteencha eenitatsi osheki kaari yotakoteroni iroka. Rootaki itzimantari ameta-piinta-kawori rashita-kaari owanawontsi oshiyakaa-wontsi, rowaawo owanawontsi. Irika-paeni atziri ikaatzi matapiinta-kirori, kemijantzinkari naawita, shipeta-shiryaaayitaki. Aririka roway-ityaawo owanawontsi okimitzi-motyaaari rantakiro kaari-perori.

8 Roo kanteencha kaari owanawontsi kantakae-yaawoni raakameethatan-teeri Tajorentsi. Aririka otzimi owanawontsi apinka-piintani, teera antakaa-ntziro kaari-perori. Aririka atziwae-wityaawomi eejatzi, tee owameetha-shiretee.

9 Roo kanteencha otzimatyee paamaako-wenteeyaa, potzika-shireta-waetziri-kari shipeta-shireri-paeni, pikante: “Jeekaana kameetha naaka, kantacha nowayityaari iiyita-rika.”

10 Pikenkishiryaa-kotero oeta awijatsini raminemi-rika shipeta-shireri. Okimiwitakawo iñeemimi poyaawo owanawontsi rashita-kaetariri oshiyakaa-wontsi. Okantawitaka pikanta-piinteeyini eeroka: “Niyotzi naaka, tee otzimi rañaantari oshiyakaa-wontsi,” kimitaka kantacha imatanakiro royaari rirori.

11 Rootaki rantantyaawori rirori shipeta-shireri kaariperotzi-motziriri. Eeroka kantakaa-shityaawoni. ¿Tema pikanta-piinta-witari “Noyemijantzinkarite?” ¿Tema ikama-wenta-yiteeri rirori Jeepatzii-totaa-rewo?

12 Arira pikinakaerori pikaariperota-kaanta-kariri irika-paeni. Powatsi-perotakiri rirori, pikaariperotzi-motakiri eejatzi eeroka Jeepatzii-totaa-rewo.

13 Rootaki eero nowantaarimi naaka wathatsi, eero noetzipina-shiretantari ikaatzi nokanteeri “Noyemijantzinkarite-paen i.”

9

Imonkatziyan-teetzimiri Otyaantaa-rewo-paeni

1 ¿Eeroma omata nojeeki kameetha naaka? ¿Kaarima naaka Otyaantaa-rewo ñaaperota-kiriri Jesús, Awinkatharite? ¿Kaarima naaka kemijantakaa-perotee-miriri Awinkatharite?

2 Kimitaka eenitatsi kaari yotenani naaka Otyaantaa-rewo. Rooma eeroka-paeni piyoteeyini, tema eerokayitaki ikemijanta-kaayitee Awinkatharite nokenkithata-koyiteemiri, rootaki oñaahan-tzirori naaka-perotaki Otyaantaa-rewo.

3 Iroka nokanteriri ikaatzi ñaawaeta-kowaetanari:

4 ¿Tema okameethatzi ipaetena naaka iitarika-paeni riitaki nowantyaari, nirantyaari eejatzi nomiri?

5 ¿Eeroma omata otzimi noena naaka kemijantzinkawo? Aririka otzimimi, ¿eeroma okameethatzi naanakiro janta pijeekaeyinira eeroka-paeni? Rootaki imata-piintakiri itsipa Otyaantari-paeni, roojatzi imata-piintakiri ikaatzi irentzitaariri Awinkatharite, eejatzi Cefas.*

6 Piyoteeyini eeroka, eekiro nantawaetatzii naaka nañaantyaari, roojatzi rantziri Bernabé. ¿Apatziroma nokanta-kaawo naaka-paeni tee ishinetee-tanawo nopakaero nantawaeri nokenkithatan-tyaari?

7 Pikenkishiryaa-kotyaari jempe ikanta owayiri tzimatsiri reewarite. ¿Kameethama ipinateri reewari ipantyaariri rowanawo? Ari ikimi-tzitari pankiwaeta-tsiri, ¿eeroma omata rowaeyaawo iwankiri? Eejatzi ikimitari pirawaeta-chari, ¿eeroma omata inintee-yaari ipira?†

8 ¿Pikenkishiryaa eeroka-paeni okaatzi nokanta-yitakimiri rootakima rametee-yarini atziri-paeni? Tema roojatzi riyotaan-teetakiri Ikantakaan-teetaniki.

9 Tema rojankinata-kotakiro paerani Moisés ikantaki:

* 9:5 Cefas = Pedro † 9:7 ipira = cabra

Aririka pantawaeta-kaeri pipira, tee okameethatzi itashe-ya-waete.

¿Pikenkishiryaaama apatziro pipira ikenkishiryaa-kotari Tajorentsi ikantan-takari?

¹⁰ ¡Teera! Tema aakapaeni roshiya-kaawentee-takiri. Roojatzi roshiya-kaawentzi-teekari ikanteetaki:

Eenitatsi-rika pankiwae-rintzi, eenitatsi otekaki-waetatsiri. Rootaki omatantari iroka otziman-tyaari rowayitee-yaari.

¹¹ Ari okantari eejatzi, naaka-paeni kemijanta-kaayiteemiri, ¿eeroma omata pipayiteena nañaantyaari? Okimiwitakawo eenitatsi apankita-kirimi pishireki. ¿Eeroma omata owiikiteero pashitari nashita-kaeyaawori nowatha?

¹² Rootaki panta-piinta-kiniriri itsipa-paeni janta. Tema naakawitaka kowaperotatsi pipayiteenami. Roo kanteencha, teera noshintsita-piin-tzimi nokantemi. Tema namaweteyakironi. Tema tee nokoyi nomanonkimi petanakawo pikemijanteero Kameethari Ñaantsi nokenkithata-kota-kimiri Jeepatzii-totaa-rewo.

¹³ ¿Tema piyotee-yini rowapiintawo Ompera-tajorentsitaa-rewo tzimahaanta-tsiri rashita-kaetawori tajorentsi-panko? ¿Tema piyotee-yini ishinetaa-ntsitzi ipireetari rashita-kaetariri Tajorentsi taapokimento-tsiki rowayityaari Ompera-tajorentsitaa-rewo?

¹⁴ Ari okantari eejatzi okaatzi ikantakinari Awinkatharite nokenkithayiteero Kameethari Ñaantsi, otzimatyee ipineeteena nantantyaawori.

¹⁵ Teera noshintsi-tzimi paerani nojeeki-motan-takimiri pimatenuwo. Tee noshintsitzimi eejatzi nimaeka nojankinatan-tzimirori iroka. Apatziro nokowaki nokamimi naaka, tekira itzimana-kiita kantatsini: “Kaari kyaariperori okaatzi rajahaa-wenta-waetari Pablo.”

¹⁶ Teera najahaa-wenta-waetyaawo nokenkithata-kaayiteemiro Kameethari Ñaantsi. Tema okimiwitawo riimi Tajorentsi shintsitanari nanteero, okantawitaka tee naaka kowa-shityaawoni. Eerorika nomateero, jashironkamatsitena naaka!

¹⁷ Naakami kowashita-kyaaawoni nantero, ari noshintsitan-takimi ipinateetena. Tema Tajorentsi owakinari nantayiteero iroka.

¹⁸ Ari okanta, tekatsi oetyaa noyaawentan-tyaari pipinayiteena eeroka-paeni. Tema ikimita-kaanteero roomi ipineete-narimi noñaayiteero-wa nokimo-shiretee. Rootaki nokimo-shiretantari nimaeka teera nokoyiro pipinateena nokenkithata-kaayiteemiro Kameethari Ñaantsi.

¹⁹ Ari nokinakaerori nojeekan-taari kameetha, tekatsi shintsi-tenani ipinatana. Roo kanteencha naaka kimitakaan-tawaetacha omperataa-rewo. Rootaki nawijako-shireta-kaantee-yaari osheki atziri.

²⁰ Ari nokantzitawo aririka notsipatyaari nosheninka-paeni Judá-paeni, nantzitawo okaatzi rametee-yarini rirori, ari okantyaawo rawijako-shiretan-teeyaari rirori. Roojatzi nomatzitari notsipatyaaririka pankinawentawori Ikantakaan-teetani, nomonkaatziro naaka eejatzi, okantawitaka niyowitaka tekatsi shintsitenani nopankinawentyaawo, ari okantyaawo rawijako-shiretan-teeyaari rirori.

²¹ Ari okantzitari, aririka notsipatyaari kaari kemakoteeroni Ikantakaan-teetani, ikimita-kotari rirori-paeni, ari okantyaawo rawijako-shiretan-teeyaari rirori. Roo kanteencha teera nopiyathatari Tajorentsi,

tema otzimatyee nomonkaatero ikantanari Jeepatzii-totaa-rewo nantayitero.

²² Ari okimitari, aririka notsipatyaari shipeta-shire-waetatsiri, nokimita-kotari rantayitziri rirori, ari okantyya rawijako-shire-yitan-teeyaari rirori. Ari nokimitziri maawoeni inashiyita-chari atziri-paeni, ari okantyya rawijako-shiretan-teeyaari rirori-paeni.

²³ Rootaki nantanta-yitawori iroka-paeni nomatan-tyaawori nokenkithata-kaanta-yiteero Kameethari Ñaantsi, notsipatan-teeyariri irika-paeni nokaatzira itajonka-wentee-taana naaka.

²⁴ ¿Tema pikenkishiryaa-kotari jempe ikanta monkata-wakaa-chari ishiyeyani ifeetan-tyaariri iita etyaawoni rareetyaa? Apaani etyaawoni rareetyaa, riitaki ipinateeteri. Ari pikimita-neeyaari eeroka-paeni.

²⁵ Tema ikaatzi ñaanta-piintawori imonkata-wakaan-tyaari, otzimatyee ikempoyaa-neeyaa, ratsipetawo itziyitawo okaatzi ifaamayitari. Rootaki rantantawori iroka ipineetan-tyaariri paata, ramantheeta-kahae-teeri shiwitha-tapo. Roo kanteencha aminthatzinkawo iroka. Rooma okaatzi oshiyakaa-wenta-chari ipineeteeri aakapaeni, eero othonka-nitaa.

²⁶ Rootaki noshiya-kaanta-piintan-tawori naaka nokimita-tyeemi, tee notempaa-waetzi. Nokimita-kaantawo noshintsi-waeta-tyeemi nokapojante, teera nokapoja-shiwaetyaawo tampyaaenka.

²⁷ Tema okaatzi natsipeta-waetakawo notzi-wenta-waetaka, noshiyakaawaetakiro noperata-tyeeyaawomi nowatha. Rootaki nantantawori eero ikimita-kaantee-tantanari ranaakoetziri, eero aminaashi-waetanta nokenkithata-kaanta-piintak iri.

10

Ikaminaa-wentan-teetziro ipinkathata-shiteetari

¹ Noyemijantzinkarite-paeni, eero apeya-kotziro okaatzi ifaakiri awaejatziteni. Ipampithatakiro menkori ochempi-mashiki. Imontyaa-nakawo rowiryaaeteeta-paentziro inkari.

² Ari roñaahan-takiro rawentaa-shiretakari Moisés, ipampithatakiro menkori, imontyaa-kawo inkaari, okimiwitakawo ari romitsiryahaetakirimi rirori-paeni janta.

³ Rowaeya-kawoni awaejatziteni okaatzi itajonka-wentee-takiri.

⁴ Imiritee-yakironi nijaa itajonka-wentee-takiri oshitowaatzi-motakiri shirantaaki. Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo tsipa-shiretakariri, riitaki oñaahakiriri nijaa shirantaaki. Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo oshiyakawori shirantaa.

⁵ Roo kanteencha eenitatsi osheki kaari inimoterini Tajorentsi, rootaki ikamahaan-tantakari ochempi-mashiki.

⁶ Eenitatsi oshiyakaa-wenta-kaeri okaatzi awijeent-siri, amaeyaa eero oshiyantari irika-paeni, añaamayityaawo antero kaari-perori.

⁷ Rootaki kaari okantanta atsipatyaari itsipa-jatzi ithaamenta-waeta ipinkathata-shiwaetari oshiyakaa-wontsi. Tema rootaki imayitakiri awaejatziteni paerani, iroka ikenkithata-koeta-kiriri: Ijeekae-yakini atziri rowawaeteeyani, rirawaeteeyini.

Ari ikatziya-yitanaka otzironkae-yanakani.

⁸ Ari okimitari eejatzi, tee okameethatzi antayitero kaari kamethatatsiri. Roojatzi rantakiri awaejatziteni, rootaki ifaanta-yitakawori ikamahaan-taki apaani kitejeri ikaatzi 23,000 atziri.

⁹ Ari okimitzitakari eejatzi tee okameethatzi añaanta-waetyaari Tajorentsi. Roojatzi imayitakiri paerani irika-paeni, rootaki ratsikan-takariri maanki.

¹⁰ Ari okantari eejatzi tee okameethatzi akiñaanikowentante. Roojatzi imatzitakari paerani ithonkan-takariri iiteetziri “Thonkan-taniri.”*

¹¹ Okaatzi awijeen-tsiri rootaki roshiya-kaawentee-takaeri, rojankinata-koetakiro riyotahae-teero nimaeka aakapaeni, tema ajeekatzii othonkima-paetetaa kepatsi.

¹² Paama-yiteeyaa eeroka-paeni. Eero pikanta-waetzi “Eero nomatziro naaka iroka kaariperota-tsiri,” omapoka-shita-kari pimatankiro eeroka.

¹³ Roo kanteencha aririka piñeero piñaama-shiryaa-waetyaawo, pikenk-ishireeyaa tee apaniroeni pikanta eeroka, tema imatakiro rotsinampaakiro itsipa atziri-paeni. Tema kinatantaniri rirori Tajorentsi, eero ishinetzimi rirori piñaama-shiryaa-waetyaawo kaari potsinampae eeroka. Aririka piñeero piñaama-shiryaa-waetyaa, riitaki Tajorentsi oñaayimironi potsinampaan-tyaawori, okimiwita-nakawo pishiya-pithata-tyeeromi.

¹⁴ Netakotani-paeni, pikimita-kaantero pishiya-pithata-tyeerimi piñaayiteri-rika itsipajatzi-paeni ipinkatha-waetziri oshiyakaa-wontsi.

¹⁵ Eenitatsi nokantemiri nimaeka, nokimita-kaantemi eerokami yotaniri nokantemiro. Pkenkishiryaa-koyityaawo.

¹⁶ Aririka apiyota-piinteeyani irawaeteeyini, akenkishiryaa-kotawo ramanakotanaari paerani Jeepatzii-totaa-rewo, imiritee-yakirini riyotaani-paeni, ¿kaarima apata-wakahaantsi, opiyotaa oshiretaari Jeepatzii-totaa-rewo rapatawentakae riraa? Aririka atzimpetoyiro ratanteetani, ¿kaarima iroka apata-wakahaantsi, akenkishiryaa-kotawo iwatha Jeepatzii-totaa-rewo, akenkishiryaa-kotawo ikama-wenta-yitee?

¹⁷ Aririka owayita-kyaawo, itzimayi-witakyaawo osheki akaate apiyoteeyani, maawoeni owaeyakawoni ratanteetari rowetsikaetakiri apapatha-woeni. Ari akantayita-naari aakapaeni, akimitanaawo apapathata-tsiri.

¹⁸ Ari ikimitakari eejatzi nosheninka-paeni Israel-jatzi-paeni, rapata-wakaayita eejatzi rirori-paeni, itaayiteero rashita-kaariri Tajorentsi taapoki-mento-tsiki.

¹⁹ Rootaki kimitakawori okaatzi ranta-piinta-yitakiri itsipa-jatzi-paeni atziri itayiniri itajorentsi-nirote. ¿Poshiya-kaatzima nokantatzii añaanitatsi itajorentsi-nirote?

²⁰ ¡Teera! Roo kanteencha eenitatsi peyari amawena-waetchari, riitaki roshiya-kaantakiri itajorentsi-nirote, riitaki rashitakaa-piintari rowanawo. Tema kaari Tajorentsi rashita-kaayityaa rowanawo. Rootaki kaari nokowakaemiri eeroka-paeni pitsipatyaaari powayityaawo okaatzi rashita-kaawaetariri peyari-paeni, apatahaarikari rirori.

²¹ Tee okameethatzi pimiritero amirita-piintziri akenkishiryaa-kotari Awinkatharite, pimiritakiro-rika okaatzi rashita-kaetariri peyari. Ari okimitzitari, tee okameethatzi poyaawo owapiintari akenkishiryaa-kotari Awinkatharite, powakawo-rika okaatzi rashita-kaetariri peyari.

²² ¿Akowatziima owatsimaeri Awinkatharite? ¿Awijirima rirori?

¿Notzika-shiretantzima ipinkathateeteri Tajorentsi?

* 10:10 Coré

23 Iroka ikanteetzi: “Ishinetee-tanawo nantayitero oeta-rikapaeni.” Roo kanteencha teera okameethatzi ranteetero maawoeni. Aritaki okantawitaka, ishinetee-tantziro antayitero oeta-rikapaeni. Roo kanteencha eenitatsi oeta antayitziri kaari thamenta-kaeyaarini itsipajatzi-paeni rantayiteero kameethari.

24 Teera apatziro akenkishiryaa-kowaetyaawo akowayitziri aaka-paeni, rootaki kameethata-tsiri añaashintsi-wentee-yaawo okaate inimo-teerini itsipajatzi-paeni.

25 Aririka piyaate pamanante wathatsi, eero pojampita-kowentziri, pikante: “¿Ipoñaatyaama wathatsi itahae-tziniri oshiyakaa-wontsi?” Pamananteri, poyaari.

26 Tema riitaki Awinkatharite ashitariri ikaatzi tzimayita-tsiri kepat-siki.

27 Ari okimi-tzitari, aririka ikaemimi pakiyoteri kaari kemijanta-tsini, pakiyoteri pikoyi-rika. Eero pojampitziri pikanteri: “¿Ipoñaatyaama wathatsi itahae-tziniriri oshiyakaa-wontsi?” Poyaari.

28 Rooma eenitatsi-rika kamantemini, ikantemi: “Irika wathatsi ipoñaatyaama itahae-tziniriri oshiyakaa-wontsi,” eero powari. Rootaki pantantawori pikenkishiryaa-kota-nakari kantakimiri, pikenkishiryaanaka kantacha rowaaripero-shiretante.

29 Nokantakimi “kantacha rowaaripero-shiretante,” tee roo nokantakote rowaaripero-shiretemi eeroka, riitaki nokanta-kotzi kamantakimiri, kantacha rowaaripero-shireteri rirori. Aamaa aritaki pojampitanakina, pikantena: “¿Iitakama notzitan-tawaetyaariri apatzirowa ikenkishiryaa-kotana itsipa atziri?”

30 Tema namanari Tajorentsi noñaayitziro okaatzi nowari, ¿iitakama nokenkishiryaan-tyaawori okaate ikijimae-tenari?”

31 Iroka nakimiro: Aririka powawaetyaa, pikenkishiryaa-waeta, pikante: “Eenitatsi-rika ñeenani nowawaetyaa, ¿arima notzika-shiryaakiri ipinkathatantyaariri Tajorentsi?” Ari pikimi-tyaawori pimirwaeterika, aririka pantayiteero oetarika.

32 Oztimatyee paamawenteeyaa eero poetzipina-shiretantari Judá-paeni, eejatzi kaari Judá-paeni, ikaatzi pitsipa-piintari pipiyowentari Tajorentsi, maawoeni.

33 Rootaki nantziri naaka, natsipe-wentawo nonimota-kaantyaariri maawoeni atziri-paeni okaatzi nantayitziri. Tee apatziro nantero inimotanari naaka, nantziro okaate kameethatzi-moterini itsipa-paeni, ari okantyaawo rawijakotan-teeyaari rirori.

11

1 Poshiya-kotee-nawo naaka. Rootaki nomatziri naaka noshiya-kotari Jeepatzii-totaa-rewo.

Opashikari oetoki tsinani-paeni

2 ¡Noyemijantzinkarite-paeni! Osheki najahaa-wenteemi nimaeka, tema poetziñaarikotakawo okaatzi nametakaa-kimiri, okaatzi niyotaa-kimiri.

3 Roo kanteencha, iroka nokoyiri piyotero: Riitaki Jeepatzii-totaa-rewo reewaritari shirampari-paeni. Riima shirampari-paeni riitaki eewaritari tsinani-paeni. Riima Jeepatzii-totaa-rewo riitaki reewaritari Tajorentsi.*

* 11:3 reewaritari = iitoetari

⁴ Okaatzi ameta-piintari ashiramparinkaki, tee apashika aetoki aririka amanyaa, aririka akenkithata-kaante. Aririkami apashikyaami aetoki, owinkatharyaakiro roshiya-kaantee-takiri aeto.

⁵ Rooma tsinani-paeni kaari pashika-tachani oetoki amanyaa, okenkithata-kaante-rika, owinkatharyaantaki. Okimitako-takawo tsinani-paeni ameezirori oeshi.

⁶ Eenitatsi-rika tsinani kaari kowatsini opashikayityaa oetoki, ramee-tetero oeshi. Tema maawoeni riyoteetzi osheki okaani-wenta-waetyaa, rootaki opashikan-tyaari oetoki.

⁷ Riima shirampari-paeni eero ipashika iitoki rirori, tema ikimita-kotari Tajorentsi, riitaki Tajorentsi owaneenkata-kaariri. Rooma tsinani, riitaki shirampari owaneenkata-kaawori.

⁸ Tema paerani owakira rowetsikan-takawori Tajorentsi etanakawori tsinani, rootaki raaki iwatha shirampari rowetsikan-takawori. Rooma owakira rowetsikan-takariri Tajorentsi etanakawori shirampari, tee roo rayi owatha tsinani.

⁹ Ari okimitzi-takari, owakira rowetsikan-tawori Tajorentsi tsinani riitaki shirampari rowetsika-kiniri, tema tekatsi itsipatyaa. Riima shirampari, tee rowetsikae-tziniro tsinani.

¹⁰ Rootaki opashikan-tyaari oetoki tsinani oñaahan-tantyaawori eenitatsi opinkathatani roori, rootaki inimota-kaantyaariri Ronampiripaeni Tajorentsi.

¹¹ Teera otzima-shita tsinani, tee itzima-shita shirampari, tema apitepaeni rashitari Awinkatharite, ikowityaa-wakaa apitekiro.

¹² Tema etanakawori tsinani iwatha shirampari rowetsikaetaki. Roo kanteencha ikaatzi shiramparita-tsiri nimaeka, rootaki tsinani tzimayiteeriri. Tema riitaki Tajorentsi kantakaawori itzimantari apitepaeni.

¹³ ¿Iitakama pikenkishiryaa-kotawori nimaeka okaatzi nokantakimiri? ¿Kameethama tsinani-paeni amaniri Tajorentsi eerorika opashika oetoki?

¹⁴ Aakapaeni ashiramparinkaki nimaeka, tee ametawo ojanthayiro aeshi, osheki akaaniwentziro.

¹⁵ Rooma tsinani-paeni, rootaki oeshi owaneenkata-kaawori. Okimiwitaka roomi oeshi opashikyaami oetoki.

¹⁶ Eenitatsi-rika janta kowatsiri ikijako-waetyaawo, okaatzi nokantakiri: Rootaki nameta-piintakari naaka niyotaan-tziro. Roojatzi ikanta-piintziri piyowentariri Tajorentsi jempe-rika-paeni janta.

Aminaashi-waeta roshireta-kowitaawo rakiyotani Awinkatharite

¹⁷ Roo kanteencha eenitatsi otsipa nokantemiri, eero najahaa-wentzimiro. Tema tee okameethatzi-motana panta-piintakiri pipiyoteeyanira. Okaate kameethatzi-motemini, rootaki rowajankitaawentee-temiri.

¹⁸ Tema nokemaki ikamantee-takina pinashita-wakaayitaka janta pipiyota-piinteyanira. Roowiteencha nokemijanterimi,

¹⁹ tema rootaki awija-piinta-tsini iroka. Kimitaka eenitatsi kowashi-waeta-chani ikantakoeteri “Tema riiperori irika.”

²⁰ Ari okimita-piintari pipiyoteeyani eeroka-paeni pakiyotawakaeyani, aminaashi-waeta poemoshirenkiro aetziri “Rakiyotani Awinkatharite.”

21 Tema powapiintakawo intsipaete pashitari. Tasheneentayita itsipa-paeni. Eenitatsi itsipa shinkiwaeta-chari.

22 ¿Arima okantyaari? ¿Tekatsima pipanko-paeni jempe powapiinta-yityaawo pashitari, jempe pirawaeta-piinte? ¿Pimaninta-tziirima ikaatzi piyota-piinta-chari ipinkathatziri Tajorentsi? ¿Pitheenka-tziirima kowityaa-waeta-tsiri? ¿Poshiya-kaatzima ari najahaawentakimiro? Eero.

Opoñaantari rakiyotani Awinkatharite

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 Okaatzi niyotaa-kimiri paerani okanta-kota etantanakari “Rakiyotani Awinkatharite,” riitaki Awinkatharite yotaaki-nawori. Iroka okanta-kota: Okanta paerani tsireni-paeteki tekira ipithoka-shiteetari Awinkatharite Jesús, raakiro ratanteetari,

24 Ramanakowentakawo, itzimpetowakiro, ikantzi: “Poyaawo, nowatha iroka, tema roo kamawentemini. Rootaki pikenkishiryaa-kota-piintan-tenari.”

25 Ari ikimitakiro eejatzi ikaatakiro rowaeyani, raakotakiro imiri-teetziri, ikantzi: “Niraa iroka, rootaki shitowaa-tsini rawijako-shiretan-teeyaari osheki atziri. Rootaki panta-piinteeeri aririka pimiritero, aririka pikenkishiryaa-piintee-na.”

26 Aririka powapiintee-yaawo, pimirita-piintee-ro eero, piyotaa-piinteeeri atziri-paeni ikama-wenta-yitee Awinkatharite. Rootaki pimata-piinta-yiteeri roojatzi ipiyantee-yaari Awinkatharite.

Owamintha-waeta-shita-kawori rakiyotani Awinkatharite

27 Eenitatsi-rika owaminthawaeta-shityaawoni, iraaminthawaeta-shityaawo, oshiyawaetaka riita-jaantaki Awinkatharite itheenka-wathataki, itheenkakiro eejatzi riraa.

28 Tema roo kameethatatsi, tekira oyaawo, tekira iriroota, otzimaty-eera akenkishiryaa-wakyaa kameetha-shiretaekae-rika.

29 Eenitatsi-rika owashiwaeta-kyaawoni, irashiwaeta-kyaawoni kaari kenkishiryaa-kotyaawoni oshiyakaa-wentachari “iwatha,” aritaki rowajankitee-takiri.

30 Rootaki itziman-tayitari shipeta-waeta-tsiri, mansiya-waeta-tsiri, eeniyitatsi makoryaa-yiteen-tsiri.

31 Rooma akenkishiryaa-perota-nakya-rika tekira owanakyaawo, eero añiuro rowajankitaa-waetee Tajorentsi.

32 Roo kanteencha aririka rowajankitaa-waetakae, iñaanta-kaawaeta-tyeero ikimita-kaanta-waete aakatakimi itomi-perori. Ari okantya eero rowajankitaa-perotantee paata, ikimita-kaanta-yiteeri jempe ikantayiteeri jaawiki-jatzi-paeni.

33 Noyemijantzinkarite-paeni, rootaki okowantari poyaa-kota-wakayiteeyaa eero-paeni, eero pojateka-waeta aririka pipiyotee-yakyaani pakiyota-wakayaa.

34 Pitashyatziri-rika, powanakya pipankoki tekira piyaata-nakiita, okantantyaari eero iñaakaan-teetzimi pipiyotakyaarika. Aririka niyaataki nareetan-temiri, aritaki nothotyaakimiro niyotaa-yitemiro irok a-paeni.

12

Tajonka-wenta-shiretaantsi

¹ Nimaeka nokaman-temiro jempe okanta-kota tajonka-wenta-shiretaantsi. Noyemijantzinkarite-paeni, tee nokoyi okompitzi-motemi.

² Piyoteeyini eeroka, paerani tekira pikemijantanaki, eenita-piintatsi pantani, pithamen-shirepiintari piyaata-shitziri oshiyakaa-wontsi kaari ñaawaetaa-jaeta-tsini.

³ Rootaki nokamantantemiri nimaeka: Eenitatsi-rika janta kenkithata-kaanta-tsini, ikantapaaki “¡Kamaari irika Jesús!” kaarira Itajorenka Tajorentsi ñaawaeta-kaerini irika. Rooma aririka ikante, “¡Awinkatharite irika Jesús!” riitaki Ishire tajorentsi ñaawaeta-kaeriri.

⁴ Tema apaani irika Ishire tajorentsi, roo kanteencha eenitatsi osheki jempe ikinakaero itajonka-wenta-yitakae antanta-yitawori oeyita-rika.

⁵ Apaani irika Awinkatharite, roo kanteencha eenitatsi osheki jempe akinakaero antawaeteeniri rirori.

⁶ Apaani ikanta Tajorentsi, roo kanteencha eenitatsi osheki jempe okanta opoñaan-takari rantakaa-yiteero oeta-rikapaeni.

⁷ Maawoeni aakapaeni, eenitatsi oeyita rantakaa-yiteeri Ishire tajorentsi roñaahantari, rootaki ashiminthata-kaantyaariri itsipa kemijantzinkari-paeni rantayiteero rirori kameethari.

⁸ Jame oshiyakaa-wenta-wakiro. Eenitatsi atziri ikantakaakari Ishire tajorentsi otzimi-moteri riyotani ikenkithatan-tyaari. Eenitatsi itsipa ikantakaakari Ishire tajorentsi ikenkithata-koteero okaatzi riyota-kae-takiriri.

⁹ Eenitatsi itsipa ikantakaakari Ishire tajorentsi rawentaa-shire-perotyaaari. Eenitatsi itsipa ikantakaakari Ishire tajorentsi retsiyata-kota-kaantantari.

¹⁰ Eenitatsi itsipa ikantakaakari itajonka-wentante rirori, itsipa ikantakaakari ikamantanta-nirite, itsipa ikantakaakari rapiiteero okaatzi ikamantantakiri Kamantan-taniri, rootaki ñaantyaawori roorika Ishire tajorentsi kantakaariri ikamantantero. Eenitatsi itsipa ikantakaakari ñaawa-e-yitero otsipa-jatoyitatsiri ñaantsi, eenitatsi itsipa ikantakaakari rowawijahaero ñaaniki rirori okaatzi ikenkithate-takiri.

¹¹ Maawoeni iroka-paeni rootaki Ishire Tajorentsi kantakaa-kawori rantantee-takawori jempe-rika oeta-rikapaeni. Apaani okanta Ishire tajorentsi. Riitaki matzirori itajonka-wenta-yitakae aakapaeni, imatakaa-yiteero okaatzi ikoyiri rirori.

¹² Ari okanta apatawakaantaari, ikimita-kaanta-yitee aakami iwatha Jeepatzii-totaa-rewo. Tema jempe akantawaeyita awathaki-paeni, rootaki matakaa-yiteerori oeta-rikapaeni. Ari akimiyyaari eejatzi aakapaeni, otsipayita antayiteero oeta-rikapaeni.

¹³ Tema apaani okanta Ishire Tajorentsi omitsiryaa-yiteeri, rootaki apatawakaantaari, tekatsi oetyaa aakarika Judá-paeni, kaari Judá-paeni, omperataa-rewo, jeekashiwaetantsi, maawoeni. Akimiwitaawo maawoeni atsipata-wakahaeyaa aakapaeni irapiinteero roshiya-kaawentee-takiro Ishire tajorentsi.

¹⁴ Pikenkishiryaa-kotyaawo jempe okanta awatha. Apaani akanta awathaki, roo kanteencha eenitatsi osheki otsipayita okaatzi antayiteri.

¹⁵ ¿Kantachama oñaawaete aetzi, oñaanatero ako, okantero: “Tee nokameethatzi naaka, tee noshiyimi eeroka pimatziro poteeya-yitziro oeta-rikapaeni?” ¿Tema okameethatzi aetzi?

16 ¿Kantachama oñaawaete akempita, oñaanatero oki, okantero: “Tee nokameethatzi naaka, tee nokimitzimi eeroka piñaayitziro oetarikapaaeni?” ¿Tema okameethatzi akempita?

17 Roomi yoshiita-chanimi oki awathaki, ¿arima omatakyaa akemi? Roomi yoshiita-chanimi akempita, ¿arima omatakyaaami akemaenkawaete?

18 Ari okantari awatha. Tema riitaki Tajorentsi wetsika-kirori jempe okanta ikowaki rowetsikiro, rootaki otsipayitantari oetarika antayitziro.

19 Arimi oshiya-wakae-yaami maawoeni jempe okantayita awatha, eero awathatawomi.

20 Tema apaani iroka awatha, roo kanteencha eenitatsi osheki inashiyita okaatzi antakaa-yitziro.

21 ¿Arima omatakyaa oñaawaete oki, oñaanatero ako, okantero: “Naaka ikowaperotzi, rooma eeroka, tee ikowaetzimi?” ¿Arima omatakyaa oñaawaete aeto, oñaanatero aetzi, okantero: “Tee ikowaetzimi eeroka?”

22 ¡Eero omatziro! Tema okaatzi tzimatatsiri awathaki kaari akowaperotzi aaka, rootaki kowaperota-chari.

23 Rootaki akithaatanta-piintari, omaniro awatha-paeni, oshiyakaantawo opinkatha-rentsitateemi. Okaatzi omanako-yitziro awathaki, akimitakaantawo rooperokimi roori-paeni.

24 Rooma okaatzi kaari omanayita-piintziri awathaki iñahaeta-piintziri, teera akowayitziro iitarika antayite-nirori. Ari ikantzitari Tajorentsi rowetsikakiro awatha, otzimatyee aneshironkateero oshiyimo-witeeri tee imeraawentee-tziro.

25 Tema eero omata apitharyeero okaatzi awathatari. Apatziro akoyi aneshironkayiteero maawoeni awatha.

26 Aririka owatsinaa-waetyaa eepichokiini awathaki, oshiyawaetaka owatsinaa-kyaami maawoeniki awatha. Aririka owaneenka-waetyaa eepichokiini awathaki, kimoshireri akantyyaa maawoeni awathaki.

27 Ari akantayitari aakapaeni akaatzi awentaa-shiretaari Jeepatzii-totaa-rewo, okimiwitaka apaanimi iwatha aaka Jeepatzii-totaa-rewo.

28 Iroka jempe ikantakaa-yitaari Tajorentsi ikaatzi kemijanteeriri: Etanakawo, eenitatsi Otyaantaa-rewo-paeni. Apiteta-neentsiri, eenitatsi Kamantan-taniri-paeni. Mawataneen-tsiri, eenitatsi yotaantaniri-paeni. Opoña itzimayitanaki tajonka-wentan-taniri, etsiyata-kota-kaantaniri, amitakotaniri, jewatakaan-taniri, ñaawaetziro otsipa-jatoyitatsiri ñaantsi.

29 ¿Maawoenima Otyaantaa-rewo-paeni? ¿Maawoenima akamantanta-niritzi? ¿Maawoenima ayotaan-taniritzi? ¿Maawoenima atajonka-wentan-taniritzi?

30 ¿Maawoenima etsiyata-kota-kaanta-niritzi? ¿Maawoenima añaawae-yitziro otsipajato-tatsiri ñaantsi? ¿Maawoenima owawijayiro otsipajato-tatsiri ñaantsi añaaniki aaka?

31 Tema rootaki pikowa-perote okantakae-yaawo Ishire Tajorentsi pantantee-yaawori kowaperota-chari. Roo kanteencha, eenitatsi awijirori iroka-paeni. Aritaki nokaman-takimiro iroka.

13

Rootaki kowaperota-chari etakotantyyaa

¹ Jame akanta-shita-wakyyaa, kantacha noñaawaetero naaka otsipajato-yitatsiri ñaantsi iñaawae-yitziro itsipa atziri, nomatzi-takyaawomi okaatzi

iñaawaetziri Ronampiripaeni Tajorentsi. ¿Tema kameetha-waewitaka iroka? Roo kanteencha terika netakotantyyaa nomatan-tawita-kawori iroka-paeni, noñaawaetashiwaetakaha.

² Ari okimitari eejatzi, naakami kamantan-taniri, niyota-kotziro okaatzi kaari riyotako-witeeta paerani, nawentaa-kitari Tajorentsi, ari okantakimi roshirinkinawo ochempi ipiriintero jempe-rika nokoyiro naaka. ¿Tema kameetha-waewitaka iroka? Roo kanteencha terika netakotantyyaa nomatan-tawita-kawori iroka-paeni, tekatsira nomonkaate.

³ Ari okimitari eejatzi, arimi nopashitan-tyaawo maawoeni tzimotananari rootaki otziman-tyaari royaari kowityaa-waeta-tsiri. Aririkami natsipeta-kowentyaari itsipa, notaa-wenta-waetakari. ¿Tema kameetha-waewitaka iroka? Roo kanteencha terika netakotantyyaa nomatan-tawita-kawori iroka-paeni, tekatsira nonintahaeyaa.

⁴ Eenitatsi-rika etakotan-tachari, tsinamparira irika, kaminthaantaniri, tee iikijakowaeta-nityaa, tee rajahaa-waenityaa, tee ikantakaa-pero-waetyaa.

⁵ Eenitatsi-rika etakotan-tachari tee ikaaripero-waante-nitzi, tee ithañaa-waetyaa, tee ikijawae-nityaa, tee okantzimoneentari ikijaneentante.

⁶ Eenitatsi-rika etakotan-tachari tee rajahaa-wenta-waetawo ranterorika kaari-perori, apatziro ikimo-shire-wentziro riyotakoe-teero kyaaripero.

⁷ Eenitatsi-rika etakotan-tachari riyotziro ramaweweenitzi, ikemijanta-piinta-nitzi, eenitatsi royaa-kota-piintani, oejokirota-piintan-taniri irika.

⁸ Teera othonka-nitaa etakotantyyaa. Rooma iroka-paeni othonka-nita, kamantan-taniritaantsi, iñaawaetan-teetawo otsipajato-yitatsiri ñaantsi, riyotee-tziro oeta-rikapaeni.

⁹ Tekiraata riyotee-tziro maawoeni, tekiraata ikamantantee-tziro okantakoyita maawoeni tzimayita-tsiri.

¹⁰ Rooma aririka okaatapaaki monkaayita-chani paata, eero akowa-neero iroka-paeni okaate peyayitaa-chani.

¹¹ Roowaetaki akimiyita atzirizika. Eeniro-rika akaatziini, akimitari eenchaa-niki, jempe ikanta iñaawaetzi, jempe ikanta ikenkishiryaa, jempe okanta ipampi-shiryaa. Rooma aririka antarita-paaki, eero oshiya-kota-naari jempe ikantayitaha rirori.

¹² Kantacha oshiyakaantero eejatzi jempe akanta aminaatyaaworika eshiro-takiri. Eero akoñaaperotzi kameetha, eero ayotzi jempe akantawaeta. Rooma paata aririka iyotako-peroteeri jempe ikanta-kota Tajorentsi, aritaki akimiteeyaari rirori riyoyitee aakapaeni.

¹³ Iroka kaatatsiri mawa jempe otzimi ashi owaeroni ojeekae, eero othonka-nitaa: awentaa-shiretani, oyaako-tani, etakotantani. Rootaki kowaperota-chari iroka eta kotantani.

14

Iñaawaetan-teetyaawo otsipajato-yitatsiri ñaantsi

¹ Pikyaaryoote pimatan-tyaawori petakotantyyaa. Pikowako-peroteeri Ishire tajorentsi itajonka-wentemi ikantakae-mi pantawaetan-tyaanariri Tajorentsi. Rootakira pimata-teeri pikamantanta-niritee.

² Aririka apiyotee-yaani akaateri kemijantzinkari-paeni, tzimatsi-rika okantakaakyaa Ishire tajorentsi iñaawaetan-tanakyawo otsipajatotsiri ñaantsi kaari ikemaeta-piintziri, eero akemathatziri, eero ayotziro oeta ikantziri. Teera roo iñaawaetantari akemathateri aakapaeni, tema Tajorentsi kemathaterini.

³ Rooma itzimi-rika okantakaakyaa Ishire tajorentsi ikenkithata-kaante, riitaki kenkithata-kaeni maawoeni aakapaeni, rowetsika-shireta-kaanteeri, ithaamenta-kaanteeri, roemoshirenka-shiretan-teeri.

⁴ Ikaatzi ñaawaetzirori otsipajatotsiri ñaantsi, apatziro ithaamenta-shireta-waeta. Riima kamantanta-nirita-tsiri, riitaki wetsika-shireta-kaayitarini maawoeni kemijantzinkari-paeni ikaatzi piyoyita-chari.

⁵ Osheki inimo-tenami aririka piñaawaetan-tyaawo otsipajato-yitatsiri ñaantsi maawoeni eeroka-paeni. Rootaki inimo-perotee-nanimiti aririka pikamantan-taniritee maawoeni eeroka-paeni. Tema rootaki kowaperota-chari awijirori piñaawaetan-tyaawomi otsipajato-yitatsiri ñaantsi. Roo kanteencha eenitatsi-rika owaahako-terini, riitaki wetsika-shireta-kaayityaarini kemijantzinkari-paeni ikaatzi piyotachari.

⁶ Noyemijantzinkarite-paeni, pikemi noshiya-kaawentemiro. Aririka nareetemi pinampiki, apatziro noñaawaetan-tapaakawo otsipajatotsiri ñaantsi, ¿nomatakiroma nothaamenta-shireta-kaemi? Rooma aririka nokenkithata-kota-kimiro ikemathata-kahaanari Tajorentsi, nokenkishiryaa-kaayimi, nokaman-tayiteemiro, niyotaa-yiteemiro eejatzi. Rootaki piñaantaawori pithaamenta-shiretanaa.

⁷ Paatatyaa noshiya-kaawentemiro eejatzi, oshiyakawo aririka ashowiwaete, aririka apiyompi-waete. Eerorika anashitawo owameninka, roojatzi apiipiinte, tekatsira yoteroni oetarika akoyiri ashowitakotziri.

⁸ Ari oshiyari eejatzi aririka atziwoote. Eerorika okamenee-nkatzi kameetha, tekatsira yotatsini akaemantatzii owayiritya.

⁹ Ari pikantari eejatzi eeroka-paeni. Eerorika piñaawaetantawo ikematheeteri, piñaawae-pooki-waeta-shitaka.

¹⁰ Tema jaka kepatsiki eenitatsi osheki inashiyita-chari ñaantsi iñaawaeteetzi. Eenitatsi osheki oeyita-rika ikantee-tziri iñaawaeteetzi.

¹¹ Eenitatsi-rika ñaanatanari iñaaniki rirori kaari nokemathatzii naaka, nokimita-kaantari itsipa-jatzi irika, ari roshiyi-tanari eejatzi rirori. Tee nosheninkatari kameetha.

¹² Niyotzi naaka, pikowa-perotatzii eeroka-paeni itajonkawenteetemi janta. Roo kanteencha otzimatyee pikowa-kowa-peroteero powetsika-shireta-kaayitee-yaari maawoeni piyota-piinta-chari janta.

¹³ Eenitatsi-rika ñaawaetzirori otsipajatotsiri ñaantsi, otzimatyee ikowa-koteeri Tajorentsi imatakaan-teeyariri rowaaha-koteero iñaawaetziri.

¹⁴ Aririka namanantyaawo otsipajatotsiri ñaantsi kaari nokemathatziri noñaawaetziro, kimitaka nothaamenta-shiwaetakawo, okantawitaka tee nokemathatziro okaatzi namanari.

¹⁵ Tema roo kameethatatsi namanantyaawo ñaantsi niyotziri, thaamenta-kaenari. Ari nokanterori eejatzi nomampaa-wentyaari Tajorentsi.

¹⁶ Jame akantawaki, eenitatsi piyoteen-chari ipiyoteeyani, ari pamaniri eeroka Tajorentsi, apaniroeni pithaamenta-waeta, riima pikaa-teeyini tee ikematha-tziro piñaawaetakiri. ¿Arima ithaamentakyaa rirori

pikaa-yitakirira? Eero, tema tee riyotee-yini rirori-paeni kameetha-rika ikantyyaa “¡Omaperowé!”

¹⁷ Kameetha-witaka pamanaka eeroka. Riima itspajatzi-paeni tee powetsika-shireta-kaayitari.

¹⁸ Osheki namana-piintakiri naaka Tajorentsi namanantawo otsipajatota-tsiri ñaantsi, kimiwitaka nawijakimimi pamanapiinta eeroka-paeni.

¹⁹ Rooma aririka notsipatyaari niyoteeri ipiyotaa itsipajatzi-paeni kemijantzinkari, tee nomatziro. Roomi nokowa-perotemi naaka noñaawaetemi eepichokiini okantyya ikemathatan-tenari, tee nokowaa-jeetziro noñaawae-pero-te kaari ikemathatee-tenari.*

²⁰ Noyemijantzinkarite-paeni, eero poshiyari ikenkishiryaa eentsi, apatziro okameethatzi poshiyaari ikenkishiryaa antari. Kameetha-witaka pikimita-kotyaari eentsi eero pantanta-yitawo kaari-perori.

²¹ Pikenkishiryaa-kotero Ikantakaan-teetani ojankinee-takiri, ikan-teetzi:

Iroka ikantakiri Awinkatharite:

Eenitatsi nokoyiri nokanteriri irika atziri-paeni,

Ikaate notyaanteri, itsipa-jatzi irika, ñaawaetziro otsipajatota-tsiri ñaantsi, riitaki kamanta-yiteeni.

Roo kanteencha eero ikemijantee-tawakiri.

²² Iroka oshiyakaa-wenta-chari. Tema mataka itajonka-wentee-takae añaawaetan-tyaawo otsipajatota-tsiri ñaantsi, rootaki roñahae-tziriri kaari kemijanta-tsini. Rootaki itajonka-wentan-takaeri akamantantantyyaari, roojatzi roñahae-teeri aakapaeni akemijanta-yiteero.

²³ Jame akantawaki, pipiyotee-yaani maawoeni eeroka-paeni, maa-woeni pamanantee-yawoni otsipajatota-tsiri ñaantsi. Ari ikyaapaaki kaari kemijanta-tsini, kaari riyotahaetzi. ¿Eeroma ikantapaaki: “¡Ishinkiwentatyya irika!?”

²⁴ Eejatzi akantawaki, pipiyoteeyani eeroka-paeni janta pikamantantzi. Ari ikyaapaaki kaari riyotahaetzi, kaari kemijanta-tsini. Ikemaero maa-woeni pikantee-yirini irika-paeni, rootaki ikenkishiryaa-tanee-yaari,

²⁵ roo opoñaantyyaari ikamanta-kota-neero okaatzi ikenkishiryaa-waeta-shitari romanakaari, ari rotziwerowanaka ipinkathata-neeri Tajorentsi, ikante: “Omaperotatyya itsipa-shiretzimi Tajorentsi eeroka-paeni jaka.”

²⁶ Noyemijantzinkarite-paeni, iroka pantayiteeri aririka pipiyotapiinteeyaa. Kantacha romampahae-teeyawo mampaantsi, otsipa yotaantaniri, itsipa kenkithateeroni okaatzi ikemathata-kahaeriri Tajorentsi, otsipa iñaawae-yiteero otsipajato-yitatsiri ñaantsi, itzimayitee owaahakotantatsini. Tema okaatzi pantayiteeri rootaki powetsika-shireta-kaantee-yaari itsipa-paeni.

²⁷ Eenitatsi-rika ñaawaetan-tawori otsipajatota-tsiri ñaantsi, eero isheki-perotzi, apatziro ikante apite, terika ikaatzi mawa. Eero rakishiyeenkaeyani irika-paeni ikenkithate, royaawentyaa imatantyyaawori itsipa. Otzimatyye itzimi owaahakoterini.

²⁸ Tekatsi-rika owaahakoterini, otzimatyee imaerite jempe pipiyoteeyani. Apatziro iñaanashireteri Tajorentsi, ari okaate.

* 14:19 eepichokiini = 5 ñaanchaa-niki; noñaawae-pero-te = noñaawaete 10,000 ñaantsi

²⁹ Riima kamantan-taniri-paeni, oshinetaa-ntsitzi ikenkithata-kaante apite, terika mawa. Riima itsipa-paeni otzimatyee ikenkishiryaa-kotero kameethari okaatzi ikamantantziri.

³⁰ Rooma itzimi-rika ikemathata-kaaneeri Tajorentsi, eeniro-rika ikamantantzi itsipa, kameethatatsi imaeritawaki ikenkithata-kaantawaki itsipa.

³¹ Tema tee okameethatzi iñaawaeteeyini apitekiro, tema retawakyaa-wota apaani ipofaashitya itsipa. Ari okantyyaa riyotan-teeyaari maa-woeni, iwetsika-shireyiteeyaa.

³² Eenitatsi-rika matanakirori ikamantanta-nirite, riitaki materoni iñaakota-nityaa ikenkithata-kaante.

³³ Aririka rakishiyeenka-yityaa, kaari Tajorentsi kantakaan-teroni. Tema riitaki Tajorentsi maerita-kaanta-tsiri.

Nimaeka nokaman-temiro otsipa okaatzi rameta-piintaari ikaatzi ikemijanta-kahae-teeri aririka ipiyotee-yaani jempe-rika-paeni:

³⁴ Omoeri-tashiyani roori tsinani-paeni, tee oshinetaa-ntsitzi oñaawaete. Apatziro okemijantayite, tema rootaki ikantee-takiri Ikantakaan-teetaniki.

³⁵ Eenitatsi-rika okoyiri iyotero, ojampiteri oemi janta opankoki. Tee okameethatzi oñaawaete tsinani aririka ipiyoteeyaa.

³⁶ ¿Pikenkishiretee-yanima eeroka-paeni omapoka-kaanta-kirori pikenkithata-kaantziro iñaani Tajorentsi? ¿Pikenkishiryama eeroka-paeni apatziro pikaateeyini pikemijantzin-kartzi?

³⁷ Eenitatsi-rika janta kantatsiri “Naaka kamantan-taniri, tema antaki-shiretakina naaka,” otzimatyee riyotemi irika riitaki Awinkatharite kantakaawori nojankinatan-tzimirori iroka.

³⁸ Terika ikemijanta-yitzi irika-paeni, eero pikemijantziri eejatzi rirori.

³⁹ Noyemijantzinkarite-paeni, otzimatyee pamina-mina-peroteero imatakae-teemiro pikamantanta-yitee. Eeromaeta pimaperotziro potzika-tzika-yiteeri ñaawaeyitzirori otsipajatota-tsiri ñaantsi.

⁴⁰ Rooma aririka pantayiteero iroka-paeni, kametha piñaakotanyaa, pijantziko-t eeyini.

15

Rañaantee-yaari kamayita-tsiri

¹ Noyemijantzinkarite-paeni, nokoyi nokenkishireta-kaemiro jempe okanta-kota Kameethari Ñaantsi okaatzi nokenkithatakaa-kimiri, poejokiroteeyaaawo pikemijantane.

² Rootaki owawijaako-shireteemini, eekiro-rika poejokirota-nakityee-yaawo okaatzi nokenkithata-kaakimiri. ¿Aminaashi-waetakama pikemijanta-yitane?

³ Iroka kowaperota-chari ikamantee-takinari naaka, rootaki nokaman-takimiri eeroka-paeni, nokantzimi: Ikamawentakae Jeepatzii-totaarewo okantakaawo akaaripero-waetaki, imateero imonkaata-kahaawo okaatzi ikenkithata-koetakiri Jankina-rentsi-peroriki.

⁴ Opoñaa ikiteetakiri, okanta mawatatsiri kitejeri, rowiriintee-teeri. Roojatzi ikenkithata-koetzi-takari Jankina-rentsi-peroriki.

⁵ Opoña roñaakahaari Cefas, roñaahaari maawoeni 12 riyotaani.*

⁶ Roñaahaari eejatzi osheki aetziri nimaeka “Noyemijantzinkarite-paeni,” 500 ikaateeyini. Eeniro rañaayitzi osheki noyemijantzinkarite-paeni, tema makoryaa-yitaki itsipa-paeni.

⁷ Opoña roñaahaari Jacobo, roñaahaari eejatzi maawoeni Otyaantaa-rewo-paeni.†

⁸ Naaka iweyaanta-paakawori roñaahaana, okimiwitakawo naaka impoeta-tsinimi notzimi.

⁹ Naakataki eejatzi apaani kaataneeriri Otyaantaa-rewo-paeni, rawijayitana maawoeni itsipa. Tee okamethajeetzi iiteetena “Otyaantaa-rewo,” tema nowajankitaa-waetakiri kemijanta-neeriri Tajorentsi, piyowenta-naariri jempe-rika-paeni.

¹⁰ Roo kanteencha tee aminaashi-waeta ineshironka-perotaana Tajorentsi, tema riitaki kantakaa-kawori Notyaantaa-rewotan-taari. Naakataki antawae-perotaa-tsiri, nawijiri itsipa-paeni okantakaan-tziro nantashi-waetakari paerani. Tee naaka matashityaawoni apaniroeni, tema Tajorentsi neshironkataanari nomatan-taawori.

¹¹ Rootaki nojankinatan-tamirori okaatzi nokenkithata-piintakiri, roojatzi ikenkithata-piintakiri eejatzi itsipa Otyaantarewo-paeni. Rootaki pikemijanta-yiteeri eeroka.

¹² Tema nokenkitha-yiteemiro rowiriintee-teeri Jeepatzii-totaa-rewo rowamaa-witee-takari, ¿Oetaka pikantantari: “Eero añaayitee akamakirika?”

¹³ ¿Poshiya-kaatziima tee rowiriinteeteeri Jeepatzii-totaa-rewo?

¹⁴ Ari okantyaami, naminaa-shiwaetaka naaka nokenkithataki, paminaa-shiwaetaka eeroka-paeni pikemijantee-yakini.

¹⁵ Kimiwitaka notheeyakyaami nokenkithata-kota-piintakiri Tajorentsi, nokantanta-piintaki: “Tajorentsi owiriinteeri Jeepatzii-totaa-rewo, ari ikimi-tahaetee aakapaeni.”

¹⁶ Ari okantyaami eero ipiriinta-yitaami kamayiteen-tsiri, teera ipiri-intzitaa eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁷ Eeromi rowiriinteeteerimi Jeepatzii-totaa-rewo, paminaa-shiwaetaka eeroka-paeni pikemijanta-yitee. Eekiro pikaaripero-yitatyeeemi tekatsi peyakotee-mironimi.

¹⁸ Tema peyapero-takami ikaatzi makoryaa-yiteen-tsiri, aminaashi-waetakimi rawentaa-naari Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁹ ¡Ikanta-macheeteeni aakapaeni! Aminaashi-waetakyaami awentaa-naari Jeepatzii-totaa-rewo, aminaashi-waetakyaami okaatzi oyaakoteeri, anamintha-waeta-shitakyaami eepichokiini nimaeka. Mapero-waeta-kaemi.

²⁰ Roo kanteencha tee ari okantya. Tema rowiriintee-teeri Jeepatzii-totaa-rewo ikamawitaka. Riitaki matakirori retakaantawo rañaahae, ari ikantayitee-yaari paata ikaatzi makoryaa-yiteen-tsiri.

²¹ Iroka okanta-kota iroka: Paerani, eenitatsi rantakiri apaani atziri poñaakaan-takawori akaamani-yitzi maawoeni. Roo kanteencha ritaki eejatzi apaani atziri poñaakaan-taawori apiriinta-yitaa maawoeni akamayi-witakaha.

* 15:5 Cefas = Pedro. † 15:7 Jacobo = Santiago, iredntzi Jesús.

22 Rootaki akaamani-yitan-taari maawoeni okantakaan-tziro asheninkayitaari Adán. Roo kanteencha aritaki añaayitee maawoeni okantakaan-tziro asheninka-shiretaari Jeepatzii-totaa-rewo.

23 Iroka jempe okanta-kota iroka: Riitakira Jeepatzii-totaa-rewo etawori ipiriintaa. Aririka ipiyee paata, aritaki rowiriinta-paeri ikaatzi rashiyitaari rirori.

24 Opoñaashitya othonkaeyaa maawoeni, ithonkaeri Jeepatzii-totaa-rewo ikaatzi pinkathari-waeta-shita-chari, ikaatzi otzimimo-waeta-shitari ishintsinka. Riitaki Jeepatzii-totaa-rewo matakahaeroni aaka-paeni rashitan-teeri Tajorentsi, matzirori Ipinkathari-perotzi.

25 Tema retaneentakawo nimaeka Jeepatzii-totaa-rewo ipinkathari-wentantzi, roojatzi paata omonkaatan-tapaa-kyaari rotsinampahaeri iijaneentani-paeni.‡

26 Iweyaantyaawoni iijaneentani rotsinampahaeri rootakira “Kaa-manitaantsi,” ikimita-kaanteero atziritatyeemi ithonkaero.

27 Tema ikenkithata-koetzi-takari Jeepatzii-totaa-rewo, ikanteetaki:

Eenitatsi matakirori rotsinampahaeri maawoeni.

Roo kanteencha ikaatzi ikantakoe-tziri jaka “maawoeni,” teera ikanteetatzii riitaki Tajorentsi rotsinampahae-teeri, tema riitaki Tajorentsi kanta-kahae-yaawoni imatantee-tyaawori maawoeni.

28 Aririka ipinkathari-wenteero Itomi maawoeni, riiijatziro Tajorentsi pinkathari-wenteeroni, tema ari ikinakaerori Tajorentsi ipinkathari-wentan-teeyaawori maawoeni tzimayita-tsiri.

29 Eeromi rañaayiteemi ikaatzi kamayiteen-tsiri, ¿litakama romitsiryaa-wentan-teetariri kamaentsiri?

30 Eejatzi okimi-tzitari, eeromi ipiriintee-taami, ¿itaka añaanta-piintakawori aakapaeni ipatzima-mintha-waeteete?

31 Noyemijantzinkarite-paeni, ¿Pitheenkatyaa nama? ¿Kaarima naaka thaamenta-wenteemiri nokemijanta-kaayiteemiri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo? Tema omaperotatyaa iroka, ashi owaero maawoeni kitejeri ikowaetzi rowamahaetena.

32 Ari okimi-tzitakari jaka nojeeki Efeso-ki, ikosheka-waetakina kijawaetachari. Eeromi apiriinta-yiteemi, atsipayitee-yaarimi rirori-paeni, nokanta-waeta-shita-kyaami:

Jame anintaa-waeta-wakyaa, owawaetyaa, irawaete, oemoshirenka-waetyaa. Aamaa-shityaa roo akami.

33 Rootaki paamawentan-tyaari eeroka otzimi-kari pantani. “Eero pitsipa-minthatari kaari-perori, pimatziro-kari eeroka.”

34 Pikenkishireteeyaa kameetha. Eero pikinashi-waeta. kimitaka eenitatsi pikaateeyini eeroka-paeni tee piyota-kotaa-jeetziri Tajorentsi. ¡Pashiwentan-tsiwaetaki!

35 Kimiwitaka eenitatsi janta kanta-shireta-waeta-tsiri: “¿Jempema ikinika ipiriintee tonkitsi-pooki? ¿Jempema okinika iñaayiteero iwatha?”

36 ¡Majontzishireri! Kantacha oshiyakaantero jempe okanta okithoki pankirentsi. Tema apaani okithoki kaari jampiikita-tsini aririka ipankiteetero, ashi oyiro okaamatsite apaani okithoki. Eero iñaaheteero okithoki-perotee.

‡ 15:25 rotsinampahaeri, rotsinampahaeri = makoryaa-kitzitaantsi

³⁷ Iroka okithoki pipankita-piintziri apaKithokiro okaawita, roo kanteencha aririka oshookanaki ninashitaneeya. Tema tee pipankita-piinta-tziro oshooki-mataki pankirentsi. §

³⁸ Tema riitaki Tajorentsi shookakaa-yitzirori otzimayitantari owatha okaatzi ikoyiri rirori. Riitaki nashita-kaayitawori ishooka-kaayitziro, okaatzi tzimayita-tsiri otsipajato-yitatsiri pankirentsi.

³⁹ Akaatzi otzimayitzi awatha, tee oshiya-wakahaeyani. Jame oshiyakaan-tawakiro aakapaeni atziritzi, tema anashiyita awathaki, inashiyita iwatha antami-weri, tsimeri-paeni, eejatzi shima-paeni.

⁴⁰ Eejatzi ikimiyita inkite-weri tee roshiya-yitee akantayita aakapaeni ajeekika kepatsiki. Otzimi-motziri inkite-weri rowaneenkawo, tee okimitawo owaneenkawo aakapaeni.

⁴¹ Tema inashita rowaneenkawo ooryaa, rowaneenkawo kashiri, eejatzi rashi ompokiro-paeni. Tzimayitatsi ompokiro kaari kimitayityaarini itsipa.

⁴² Arira akanteeyaa aakapaeni apiriinteerika. Tema ikitata-piintee-tziro awatha, ari oshitzitziri, roo kanteencha aririka rowiriintee-teero paata, otsipajatotanee eero oshitzitee.

⁴³ Aririka ikiteetero awatha, maninteetanakiro, roo kanteencha aritaki rowiriintee-teero owaneenkatan-teeyaari. Tee oshitzywaetzi ni-maeka awatha, roo kanteencha aririka rowiriintee-teero paata otziman-teeyaari oshintsinka.

⁴⁴ Okaatzi ikiteetziri awatha eeniwita-chaha oshire. Roo kanteencha aririka rowiriintee-teero awatha, aritaki otzimayitee atajorenka. Ari ikantee-yaari maawoeni añaayitziri otzimi ishire, rootaki ayotanta-yitari eenitatsi otsipa awatha tzimaatsini otajorenka.

⁴⁵ Ari okanta rojankinata-koetakiri etanakawori atziri, irika Adán, ikanteetzi:

Riitaki etanakawori rañaanaki, opoña otzimanaki ishire.

Riima oyaatapaa-kirini oshiyapaa-kyaarini, otzimi-motziri rirori itajorenka, riitaki añaashireta-kaanta-tsini.

⁴⁶ Ari akantayitari. Tee otzimimo-witee atajorenka owakirani. Tema roo etanakawo otzimanaki ashire, opoñaashitya otzimayitee atajorenka.

⁴⁷ Tema irika etanakawori paerani atziri, kepatsi rahaetaki, rowetsikapithee-takiri. Riima apiteta-tsiri atziri, inkiteki ipoñaakawo rirori.

⁴⁸ Tema jempe ikantaka rowetsikae-takiri kepatsi-pitha irika etakawori atziri, riitaki oshiyakari aakapaeni. Riima inkite-weri-paeni, riitaki oshiyakariri poñeenchari inkiteki.

⁴⁹ Ari akantayitee-yaari eejatzi aakapaeni. Tema oshiyawitakari atzimayitaki irika rowetsika-pithee-takiri kepatsi, roo kanteencha aritaki oshiyayitee-yaari poñaahaen-chari inkiteki.

⁵⁰ Noyemijantzinkarite-paeni, iroka okanta-kota okaatzi nokantakiri: Eero omata ijeekayitee ipinkathari-wentantzi Tajorentsi ikaatzi eeniyita-tsiri iwatha, riraa, shitzita-tsini iwatha. Riitaki jeekaatsini janta ikaate kaari shitziyitaa-tsini iwatha.

⁵¹ Pikemi nokaman-temiro kaari riyotakoetzi paerani. Iroka: Ari ipaashinita-kaayitee maawoeni aakapaeni. Roo kanteencha eero añaayitziro maawoeni aakapaeni amakoryaayite.

⁵² Paata iweyaanta-paakyaawoni kitejeri, omapoka-shiteeyaa itziwootee-tapae. Eepichokini okanta-paentyaa ariwaetaki amachooka-paentemi. Ari rowiriintee-teeri kamayiteen-tsiri, rañaanta-yiteeyaawo wathatsi kaari shitzita-nita-tsini. Rooma maawoeni aakapaeni añaayitaa-tsiri ipaashinita-kaayitee.

⁵³ Okaatzi awathatari nimaeka shitzinita-tsiri, ipaashinita-kaeteero eero oshitzi-waetantaa. Akaatzi akaamani-waeta-nitzi nimaeka aritaki ipaashinita-kaayitee, ari akañaaniyitee.

⁵⁴ Aririka omonkaatakyaa paata iroka, ari omonkaatee-yaari okaatzi roshiya-kaawentee-takiro “Kaamanitaantsi,” oshiyaarimi atziri, ikan-teetaki:

Irika iiteetaki “Otsinampaantaniri,” ithonkaero iiteetziri “Kaamani-taantsi.”

⁵⁵ ¡Kaamanitaantsi! ¿Matachama potsinampaantee nimaeka?

¡Kaamanitaantsi! ¿Eenitatsima nimaeka pithoyeni?

⁵⁶ Okaatzi oshiyakaa-wenta-chari jaka othoyeni, rootaki kaari kamethatatsiri. Rootaki Ikantakaan-teetani yotakaeri eenitatsira antani.

⁵⁷ Roo kanteencha namanari Tajorentsi, tema riitaki matakaerori aakapaeni otsinampaan-taawori, rotyaanta-kaeniri Jesús Jeepatzii-totaarero rotsinampaan-taawori “Kaamanetaantsi.”

⁵⁸ Noyemijantzinkarite-paeni, otzimatyee pikyaaryoota-piinta-yitee, pantawaeta-piinteeniri Awinkatharite. Tema piyotayitee eeroka tee paminaa-shiwaeta, riitaki Awinkatharite matakae-mirori.

16

Koriki rotyaantee-tzimiriri ikaatzi ikemijanta-kaeteeri

¹ Nimaeka nokenkithata-koteri apiyotziri koriki otyaante-niriri kemijantzinkari-paeni. Nokaman-temiro eeroka-paeni okaatzi nokanta-yitakiriri Galacia-jatzi.*

² Aririka pipiyota-piintee-yaani, otzimatyee pookayite eepichokiini tzimi-motzimiri. Eero noshenkaan-tapaakawo naaka, aririka nareeta-kimi pinampiki.†

³ Aririka nareeta-kimi kantacha piyoshiite aanakirini koriki janta Aapatziyaweniki raanakiro eejatzi nojankinari-paeni.

⁴ Eerokarika kowatsini noyaata-nakiri naaka, aritaki notsipatana-yaari.

Ikenkishiretari ranteri Pablo

⁵ Eero nareetzi-tzimi, tema netapaentyaawo niyaate Macedonia-ki, opoñaashitya noweyaanta-paakyaawo pinampiki.

⁶ Aririka nareeta-kimi, aamaa-shityaa ojamani nojeeki-mota-nakimi, kimitaka ari nokyaawon-tsita-koteri janta. Opoñaashitya potyaanteena jempe-rika nokoyiro niyaatee.

⁷ Teera nokoyi naaka nareeta-paentemi eepichokiini. Tema nokowatzii ojamani nojeeki-mowaeta-paentemi, riirika Awinkatharite kowatsini.

⁸ Roojatzira nojeekaki jaka Efeso-ki, roojatzi areetan-takyaari kitejeri roemoshirenkae-tziro Owiitaantsi.

* **16:1** kemijantzinkari-paeni = kiteshireri † **16:2** pipiyota-piintee-yaani = etapiintawori kitejeri = domingo

⁹ Roo nokantantari tema eenitatsi jaka osheki nantanee-niriri Awinkatharite, kameetha okanta noñaakiro. Tema eenitatsi eejatzi osheki kosheka-minthata-kinari.

¹⁰ Aririka rareeta-kimi Timoteo, paakameethata-wakiri, tema riijatzi antawaetee-niriri Awinkatharite, ari roshiyana naaka.

¹¹ Tee okameethatzi itzimayite pinampiki maninta-waeterini. Tema roo kameethatatsi paapatziya-wakyaari, roojatzi ipiyantee-yaari no-jeekika naaka. Tema noyaawentakari ipiye itsipata-kyaari itsipajatzi-paeni noyemijantzinkarite-paeni.

¹² Riima noyemijantzinkarite Apolos, nokantakiri itsipata-nakyaari ikaatzi notyaanteemiri eeroka-paeni. Roo kanteencha tee ikoyi riyaae rirori. Aminawakiroota aririka imatakiro paata.

iweyaantawori wethataantsi

¹³ Paamawentyaa eeroka-paeni, poejokirotyaawo pikemijanta-nakiri, pishiramparitanaki, pishintsi-shireyite.

¹⁴ Aririka pantzi-mota-wakae-yaawo oeta-rika, petakotawakaneeya,

¹⁵ Noyemijantzinkarite-paeni, piyotee-yirini eeroka-paeni jeeka-wankotziriri Estéfanos, riitaki etanakawori ikemijanta-yitanaki pinampiki Acaya-ki. Rortziñaarikota-naawo rirori-paeni rantawae-wenta-neeri kemijantzinkari-paeni.

¹⁶ Noshintsi-temi eeroka-paeni pikemijanteeri rirori-paeni, pikimita-kotyaari ikaatzi rantawaeteeyini, oetziñaarikota-naawori.

¹⁷ Osheki nokimo-shiretaki noñaakiro rareetakina Estéfanos, itsipata-paakari Fortunato eejatzi Acaeco. Riitaki owakowenta-paakimiri eeroka-paeni tee omatya pareete-yaani jaka,

¹⁸ potapi-shiretan-tenari. Riitaki otapi-shireta-paakimini eejatzi eeroka-paeni janta. Pipinkatha-yitawakiri.

¹⁹ Rowetha-yitzimi piyowenta-piinta-kariri Tajorentsi maawoeni nampitsi jaka Asia-ki. Rowethatzi-tzimi Aquila eejatzi Priscila. Ari ikimi-tzita-kimiri ikaatzi piyowenta-piinta-kariri Tajorentsi ipankoki.

²⁰ Rowethatzi-tzimi itsipa noyemijantzinkarite. Petakotawakaeya powethata-waka-yiteeyaa.‡

²¹ Iroka nojankinata-nira nakoki naaka, nowethatzimi. Naakataki Pablo.

²² Rowajankitahae-teeri kaari etakoteeyarini Awinkatharite. Ipiyiteeya intsipaete Awinkatharite.

²³ ¡Okantashitzimaetya ineshironka-yiteemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo!

²⁴ Netakotzimi maawoeni eeroka-paeni, riitaki Jeepatzii-totaa-rewo Jesús matakae-nawoni. ¡Ariwé!

‡ 16:20 piwethata-waka-yiteeyaa = thowootaantsi

APITETA-TSIRI ROJANKINATZINIRI PABLO CORINTO-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo jankinatzi-mirori iroka, Rotyaantaa-rewote Jesús Jeepatzii-totaa-rewo irika, rootaki ikowakaa-kinari Tajorentsi. Ari nokaatziri noyemijantzinkarite Timoteo nojankinatzimiro. Eerokayitakira nojankinatziniri pikaatzi pipiyowentaari Tajorentsi janta nampitsiki Corinto, riijatzira nojankina-yitziniri kemijantzinkari-paeni jeekatsiri nampitsiki-paeni janta Acaya-ki.*

² Okantashitzimaetyaa ineshironka-yiteemi Ashiteeri Tajorentsi, kameetha ijeekakaa-yiteemi, ari ikimi-temiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Ikemaatsi-yitakari Pablo

³ Jame ajahaawentee-yaari Tajorentsi, ipapatentari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Riitakira Ashiteeri, neshironkatantaniri. Riitaki Tajorentsi, oemoshirenkantaniiri.

⁴ Aririka otzimi pomeentsitzi-mowaeteeni, riira Tajorentsi oeshirenkaeni, amatantyaawori aaka oemoshirenkayiteri itsipa-paeni opomeentsitzi-moyitari. Roojatzira amateeri aakapaeni okaatzi rantzi-mota-kaeri Tajorentsi.

⁵ Roojatzira matachani, aririka añaaayero akemaatsi-pero-waetyaa ikimita-paentzirowa Jeepatzii-totaa-rewo, aritaki añiitakyaawo eejatzi roemoshirenka-pero-yitee.

⁶ Aritaki okantakari, rootakira nokemaatsi-waetan-takari naaka, roo niyotan-tyaawori jempe nokantya noemoshirenka-yitemi eeroka-paeni, pawijako-shire-yitan-teeyaari. Rootakira roemoshirenkan-teeta-kinari eejatzi naaka, niyotan-tyaawori jempe nokantero noemoshirenka-yitee-mi eeroka-paeni aririka piñaayiteero okaatzi nokemaatsi-waetakari naaka.

⁷ Rootaki niyoperotan-takari aritaki roemoshirenkae-teemi eeroka-paeni ikimi-takinaha naaka, aririka pimataneero pikemaatsi-waetyaa nokimita-kirowa naaka.

⁸ Noyemijantzinkarite-paeni, nokoyi piyoyiteero okaatzi pomeentsitzi-moyita-kinari naaka nojeekanta-paentari nampitsiki-paeni janta Asia-ki. Osheki rowatsi-naawaetee-takina noshiyakaa-mintheetzi ari nokamakimi.

⁹ Nokenkishiryaa-kotawo nimaeka eenitatsira oeta ishinetan-takinawori Tajorentsi noñaakiro nokamima-witaka, ari okantya niyoperotan-tyaari nawentaa-shiretee-yaari rirori, tee okameethatzi nawentaa-shiwaetyaa naaka.

¹⁰ Roo kanteencha imatakiro rowawijaa-kotaana nokamimi, eekiro riyaaata-kaatyero. Nawentaa-shiretatyeyyaari eekirowa raminakowenta-tyeena paata.

¹¹ Ari pikanta-yitane-yaari eejatzi eeroka-paeni pitsipateena naaka, pamaneeri Tajorentsi raminako-wentan-tenari. Roo ramananteyaariri

* 1:1 kemijantzinkari-paeni = kiteshireri

Tajorentsi ikaate kemakoyiteenani imatakiro Tajorentsi raminako-wentaana.

Rareetari Pablo Corinto-jatzi

¹² Niyotzi naaka notampatzikatzi-motantaki jempe-rika nojeekimoyitantaki. Riira Tajorentsi yotatsi tekatsi namatawite, tekatsi nopashiwentakotyaari. Jempe nokanta niyotaa-yitakimi eeroka-paeni, tee nokenkithata-kota-paenta-tziro roshiya-kaanta-witari jaawiki-jatzi yotanitaantsi iroka, apatziro nokenkithata-kota-piintakiro jempe ikanta Tajorentsi ikaminthaantzi.

¹³ Tema okaatzi nojankina-yitakimiri tekatsi nomana-pithatemi, tekatsi pomeentsi-waeta-chani ikematheetero. Okantashitzimaetyaa pikemathata-piinteero okaatzi nojankina-yitzimiri.

¹⁴ Kimitaka pikematha-yitakina eepichokiini, aritaki pajahaa-wentee-na paata ipiyeerika Awinkatharite Jesús. Ari nokimi-tyaari eejatzi naaka, najahaawenteemi eeroka-paeni paata.

¹⁵ Rootaki nokowan-takawori napiiteero nareetemi janta, roo pikimoshiretan-tyaari nareete-mira.

¹⁶ Ari nokowawitakari nareeta-nakimimi niyaatan-tyaari Macedonia-ki, opoñaashitya napiita-neeromi aririka nopiyeerikami. Ari okantyaami pamitakotan-tawae-narimi potyaanteena ipatsiteki Judapaeni.

¹⁷ Roo kanteencha noepithokakiro nokenkishiryaa-witakari nanterimi. ¿Poshiyakaa-mintheetakima eeroka-paeni osheki namatawita-piintakimi? ¿Pikenkishiryaaama noñaawaeta-shiwaetaka noninta-kaani-kiini, nokanta-piintaki “¡Ari! Nareeta-kyaaami?” ¿Poshiyakaa-mintheetzima niyowitakawo eero nomatziro nareetemi?

¹⁸ Tema tee itheeya-nita Tajorentsi, riyotzi rirori tee notheeya-waeta naaka nokantzira “¡Ari!”

¹⁹ Ari ikantakari eejatzi Itomi, Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, netapaakari nokenkithatakota-paakimiri notsipatan-takariri Silvano eejatzi Timoteo. Tema tee ikanta-nitzi rirori Jesús Jeepatzii-totaa-rewo “¡Ari!” riyotaki-rika eero rantziro oeta-rika. Tema okaatzi ranta-piintakiri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo okimiwitakawo riimi Tajorentsi kanta-piinta-tsini “¡Ari!”

²⁰ Riitakira Jesús Jeepatzii-totaa-rewo yotakaapero-yiteeri ari omonkaateeyaa okaatzi ikashiya-kaantakiri Tajorentsi. Rootaki akantan-tayitee-yaari aakapaeni awentaa-shire-yitaa-rewo “¡Ariwé!” Rootaki aweshiryaa-wentan-teeyaariri Tajorentsi.

²¹ Okimiwitakawo rii Tajorentsi apataa-kaayita-kaeriri Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki yoshiiyiteeri okimiwitakawo ijeepatzii-toyiteemi,

²² okimiwitakawo ipothoyita-tyeemi rashiyiteera. Tema añirowa rotyaanta-kaero Ishire tajorentsi inampi-shiretantee, ari ayotziri maperori Tajorentsi ithotyahaero okaatzi ikashiya-kaakaeri.

²³ Omaperotatyaa, riyotzi Tajorentsi tee namatawi-tzimi nokantzimira nimaeka: Roo kantakaan-tzirori kaari nareetan-tzimi Corinto-ki, ari okantya eero nokijawaetan-tapaakimi.

²⁴ Teera nokantatzii naaka omperatzimiri pikemijantan-tenari. Tema poejokirota-nakawo okaatzi pikemijanta-neeri. Roo kanteencha roperotatsira atsipata-wakahae-yaani antawaeteeyini pithaamentanteeyaaari

2

¹ Iroka nokenkishiryaakari: Eerowa napiiteero nareetee-mi, roorika owashiretakota-kaawaetemini nareetemi.

² Aririkami nowashireta-kaawaetemi janta, ¿litakama thaamenta-shireta-kaenani naaka?

³ Rootaki notyaantan-takimiri paerani nojankinari, tee nokoyi niyaata-shitemi powashireta-kaanta-waetenari. Tema eerokawiteeyakani thaamenta-shireta-kaenani. Rootaki nokanta-shire-witanakari: “Eerowa niyaatzita, nokema-kota-waeriita eenitatsi-rika thaamenta-shireta-kaenani. Ari okantyya nokimo-shireta-kaan-tyaariri eejatzi rirori-paeni.”

⁴ Notyaanta-kimirowa paerani nojankinari, nowashire-waeta-tyaaha nojankinata-kimiro. Teera roo notyaantan-takimirori nokantzi-moneenta-kaantemiri. Tema nokowawitayaa piyote osheki netakopero-takimi.

Ipeyakotziri Pablo kantzimo-neenta-kaataniri

⁵ Nokoyi nimaeka nokenkithata-koteri atziri owashireta-kaawaetakinari. Teera naaka ikantzi-moneenta-kaawaetyaa, tema kimitaka maawoeni eeroka-paeni ikantzi-moneenta-kaayitakimi. (Nokantan-tawori “kimitaka,” tema tee nokoyi nowanaa-pero-waetero.)

⁶ Tema eenitatsi osheki pikaatee-yakini eeroka-paeni, pimatakiri pomishitowaeri. Roo kanteencha aritapaaki pipakaeri.

⁷ Pipeyakoteeri nimaeka, poemoshirenkae-ri, rowashirewaetakari.

⁸ Nokowa-kotee-yimini pikanteeri irika atziri: “Netakoteemi.”

⁹ Paerani, netakari nojankinatakimi nokantakimi: “Powajankiteeri.” Noñaanta-tziimira noñaantemiri kyaari-pero-rika pikemijantana.

¹⁰ Roo kanteencha ikoyi Jeepatzii-totaa-rewo pipeyakoteeri irika atziri. Rootakira nanteeri naaka tema rootaki kameethatzi-moteemini maawoeni eeroka. Itzimi-rika pipeyakoteeri eeroka-paeni, aritaki nopeyakotantee eejatzi naaka.

¹¹ Rootakira antayiteeri eero rotsinampaantee Yakatantaniri. Tema ayoteeyironi okaatzi ikoyiri ranteri Yakatantaniri.

Kantzimo-shiretariri Pablo nampitsiki Troas

¹² Chapinki, areetakina naaka nampitsiki Troas niyaatan-takari nokenkithata-kaantziro Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Jeepatzii-totaa-rewo. Arira noñaakiro nokemijanta-kaantaki ikantakaakawo Awinkatharite.

¹³ Roo kanteencha okantzi-motakina janta tee noñaapaakiri noyemijantzinkarite Tito. Rootaki nawijan-tanakari Macedonia-ki.

Riitaki Jeepatzii-totaa-rewo otsinampaa-kaanta-tsiri

¹⁴ Roo kanteencha okantawityaa jempe-rika akinayite, kantacha amaniri Tajorentsi. Tema okimiwitakawo oyaamporitaa-tyeerimi Jeepatzii-totaa-rewo, ipiyaawo rirori nampitsiki rotsinampaantaki rowayirita. Oshiyako-yitatyawo eejatzi inteeneenkatzi kajankari maawoeni nampitsiki. Arira akantayityaari aaka aayite jempe-rika-paeni akamanta-yiteeri atziri jempe ikanta-kota Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁵ Akimiwitakawo kajankari itahaeri Jeepatzii-totaa-rewo rinimotakaantyaariri Tajorentsi. Iroka kajanka-pathari kantacha ikemaenkayiteero ikaate awijako-shire-yitaa-tsini, eejatzi ikaate peyashi-waetaa-chani.

¹⁶ Tema eeniyitatsi, okimitzi-motari iroka kajankaenkari owamaantanirowa iroka. Riima itsipa-paeni oshiyi-motakari kajanka-pathari roo owañaa-shireteerini. ¿Eenitatsima kameetha-shireta-tsiri roshiya-kaawentee-tziri iroka kajankaenkari?

¹⁷ Kaarira irika-paeni kenkithata-shiwaetawori iñaaani Tajorentsi ikoyi raantashi-waetyaawo koriki. Tema riitakira irika-paeni maperotaneerori ikenkitha-waeryaantzitzi. Rootaki nomataneeri naaka. Riitaki Tajorentsi otyaanta-kinari nokenkithata-kaante, nantawaeteeniri Jeepatzii-totaa-rewo jempe itzimi napatahaari, riitaki Tajorentsi ñaanari nantayiteero.

3

Antawae-wentzirori owakirari ikashiyakaa-wakaetari

¹ ¿Pikenkishiryaama najahaa-wenta-waetatyaa naaka? ¿Noshiyikota-tyaarima amayitzi-mirori rojankinari, ikantzi: “Paakameethatawakina?” ¿Noshiyikota-tyaarima koyirori pojankinateniri jankina-rentsi, raayitero jempe ikinayitzi?

² Tema eeroka-paeni kimiwita-kawori jankina-rentsi raakameethatan-teetari, rootaki rojankina-shiretan-teeta-kinari naaka. Tema aririka iñaaayiteemi atziri-paeni jempe pikanta-yitanaa, arira riyoyiteerori okaatzi nantzimo-yitakimiri, okimiwita-nakawo iñaanatayeeromi okaatzi rojankinata-koeta-kinari.

³ Ari añiirori eerokataki kimitawori jankina-rentsi rojankinaperotakiri Jeepatzii-totaa-rewo. Roo kanteencha teera nokenkithata-kotatziro jankina-rentsi koñaaata-tsiri, kimitawori aririka rojankineetero mapikota, tema nokenkithata-tziro ipashine-shireta-kaayiteemira Ishire Tajorentsi Kañaanari.

⁴ Nokenkithatan-tawori iroka, tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo kantakaawori awentaan-taariri Tajorentsi okantyya ayotantyyaari kyaariperori iroka.

⁵ Teera aaka mata-shityaawoni apaniroeni, tema riitaki Tajorentsi matakaa-yiteerori.

⁶ Riitakira Tajorentsi matakaa-kinawori nokenkithata-koteero owakirari ikashiya-kaanteetani. Iroka owakirari ikashiya-kaanteetani kaarira jankina-rentsi oshiyaaawoni paejato ikantakaan-teetani kaamanita-kaanta-tsiri. Tema riitaki kanta-kota-chari Ishire tajorentsi añaaashireta-kaanta-tsiri.

⁷ Paerani rojankinatan-teeta-kawori Ikantakaan-teetani mapikotaki, okoñaaata-paentzi rowaneenkawo Tajorentsi, opoñaa opeyanaka. Ikanta iñaaikiro nowae-jatziteni Moisés, ishipakiryaaawootanaki, tee omatajeeta raminawooteeri Israel-paeni. Roo kanteencha iroka jankina-rentsi osheki okaamanita-kaantaki, otzimimo-witakawo owaneenkawo.

⁸ Rooma okaatzi rantayiteeri Ishire tajorentsi nimaeka, rootaki owaneenka-perota-chani.

⁹ Tema owaneenkawitaka okaatzi owajankitaa-kaanteen-tsiri, rootaki maperoteeroni owaneenkatyaa tampatzika-shireta-kaanta-tsiri.

¹⁰ Iroka owaneenka-perota-chari nimaeka awija-pero-tziro tzimawita-chari paerani owaneenkawo.

¹¹ Tema ari okaatapaani owaneenka-witapaen-chari. Rooma owaneenka-perotaa-chani rootaki ashi owaeroni nimaeka.

12 Tema tzimaki nimaeka kowashiretakaenani, notonta-shiretanaki nokenkithata-kaantee.

13 Tee nokimi-wityaari nowae-jatziteni Moisés ipashika-wootaka eero iñaantari Israel-paeni, tema peyanaa ishipakiryaa-woowitaka.

14 Tema kijoshiretee-yakini paerani Israel-paeni, roojatzi ikantayitari ikaatzi icharini-yitaari. Tema aririka ikemiro iñaaneetero paejatotatsiri ikashiya-kaanteetani, eero ikemathatziro kimiwitaka ipashikae-tatyee-nirimi ikenkishiryaani, apatziro ikanta-kahae-yaawo Jeepatzii-totaa-rewo ikemathata-kaayiteeri okimiwitee-yaawomi ipashikaryaa-kotaa-tyeeniri ikenkishiryaani.

15 Eeniyitatsi nimaeka, aririka ikemiro iñaaneetero rojankinari nowae-jatziteni Moisés, pashi-shireyitaka.

16 Rooma itzimi-rika piyashireta-shiteerini Awinkatharite, aritaki ipashika-ryaako-shireteeyaa.

17 Ikantakoe-tziri jaka “Awinkatharite” riitakira Ishire tajorentsi, jewaetakan-taatsini kameetha.

18 Rooma aakapaeni awentaa-shiretaa-rewowa Jeepatzii-totaa-rewo, akimiyita-naari Awinkatharite. Tema akimiwitaawo aminaatyee-imi Awinkatharite oorenta-kaha eshiro-takiri. Tema aminawoota-kotaa-tziri eshiro-takiki, teera okimitari kamantan-tanirini Moisés ipashika-woowaetaka paerani rirori. Rooma paata aririka añaperoteero rowaneenkawo, aripaetera akimityaari rirori. Riitakira matakaeroni Awinkatharite, Ishire tajorentsi.

4

1 Riitaki Tajorentsi neshironkataanari nantawaetan-taanariri rirori. Rootaki kaari okantzimo-neenta-waetantana.

2 Nopakahaero kaanita-kaawaete-nanimi, teera nomanakaa-waetyaawo niyotaante namatawitan-tantyaari, teera notheeya-kowaetyaawo iñaani Tajorentsi. Tema okaatzi nokenkithata-kota-neeri kyaariperori iroka, rootaki iñaantawori Tajorentsi kameetha okantzi-moyitari atziri okaatzi nokenkithata-kaanta-yiteeri.

3 Eenitatsi-rika kaari kemathateroni jempe okanta-kota Kameethari Ñaantsi nokenkithata-kotziri, teera naaka omana-pitha-waeterini, tema eenitatsi kantakaawori kaari ikemathatantawo okimiwitakawo ipashika-pithatee-tatyee-imi ikenkishiryaani, riitakira peyawaeta-shitaa-chani.

4 Okimiwitakawo imawityaakita-tyeemi irika-paeni kijoshireri. Riitaki Kamaari iiteetziri “itajorentsite jaawiki-jatzi,” mawityaakita-kaakiriri, rootaki kaari ikemathatantawo Kameethari Ñaantsi. Okimiwitaka tee iñaayitee-romi koñeetyaatsiri oshiyakaa-wenta-chari rowaneenkawo Jeepatzii-totaa-rewo, oshiyakariri Tajorentsi.

5 Riitakira Jesús Jeepatzii-totaa-rewo nokenkithata-koteeri, nokantzira: “Awinkatharite irika.” Teera naaka kenkithata-kowaeta-chani. Apatziro-wa rowakina naaka Jesús pompera-waetena eerokapaeni.

6 Ikantaki Tajorentsi: “Okoñeetyee tsirenikaakiri.” Rootaki oshiyakaa-wentacha ikoñaa-shiretaana naaka, rootaki nokitejeta-kotan-teeyaariri eejatzi itsipa-paeni niyotakaa-yiteerira Tajorentsi, okimitzi-motan-teeyaariri rirori-paeni iñahaatyee-romi rowaneenkawo Tajorentsi oshipakiryaa-ki ipooki Jeepatzii-totaa-rewo.

Awentaa-shireyiteeyaa

⁷ Okimiwitakawo rowan-teetyaawomi pinaperota-chari chomoki. Riira oshiyakaa-wenta-chari Tajorentsi ipajawyaa-yiteero itajorenka awathaki, roo awatha oshiyakaa-wentakari chomo. Rootaki rantantawori iñaantyaawori riitaki otzimimo-perotziri itajorenka, teera otzimimotee aakapaeni.

⁸ Tema osheki nokemaatsi-waewitaka, teemaeta nowashiretako-neenta-waetyaa. Nothaakyaa-waewitaka, teemaeta noñaawenashiryaawaeta.

⁹ Ikosheka-waetee-takina, teemaeta rookawentee-tana. Rowatsinaawaetee-takina, teemaeta ipeyakaa-shitee-tena.

¹⁰ Osheki rowamayi-matee-takina ikimita-kaetakina paerani Jesús, aritaki iñahaeteerori rañaantari Jesús.

¹¹ Iroka kanta-kota-chari, osheki noña-piinta-witakawo nokamawenteromi nokenkithata-kotakiri Jesús, aririka iñaayiteenari atziri, riyoyitee jempe ikanta Jesús rañaakaantzi rirori.

¹² Rootaki nokami-matan-takari naaka, paña-shiretan-teeyaari eeroka-paeni.

¹³ Rootaki nomateeri naaka okaatzi rojankinata-kotee-takiri paerani, ikanteetzi:

Nokemijantane naaka, rootaki noñaawaetantari.

Rootakira nomataneeri naaka, nokemijantane, rootaki noñaawaetantari.

¹⁴ Tema niyotzi naaka rowañoaeri Tajorentsi irika Awinkatharite Jesús, aritaki rowañoaena eejatzi naaka, itsipata-kahae-nari Jesús, ari pitsipayitee-na eejatzi eeroka-paeni.

¹⁵ Nomatan-tawori nokenkitha-yitee naaka rootaki pinintaa-waetan-teeyaari eeroka-paeni. Tema eekiro-rika pisheki-perota-nakityee eeroka-paeni ineshironka-yiteeri Tajorentsi, ari isheki-perotee amana-piinterini, weshiryaa-wentan-teeyaariri eejatzi.

¹⁶ Rootaki kaari okantzimo-neenta-waetantana naaka, okantawitaka rowamayi-mawaetee-takina. Tema nothaamenta-shire-piintanaa.

¹⁷ Okaatzi nokemaatsi-waetaka nimaeka eepichokiini iroka, eero okantee-tatyaani. Rootaki noñaantee-yaawori paata antawo owaneenkata-chari kaari thonka-nita-chani. Rootaki awijeeroni okaatzi nokemaatsi-waewitakari, tee nowa-jeetzi nomonkaatan-tyaawo oetarikapaeni.

¹⁸ Tema noñaashiretakiro naaka kaari iñahaetzi nimaeka, eeromaeta othonka-nitaa iroka. Tee okowa-perota-jaanteeyaa okaatzi koñaayitatsiri kaari kijonita-tsini.

5

¹ Okantawityaa ithonkaetero apanko jaka kepatsiki, roo kanteencha ayotzi eenitatsi otsipa apanko kaari thonka-nita-chani janta inkiteki, tema riitaki Tajorentsi wetsika-kirori, kaarira atziri wetsikironi.

² Ari okimitari eejatzi awatha nimaeka, osheki okemaatsitakaawaetakae. Akowateeki otzimi-motee otsipa awatha añaantee-yaari inkiteki.

³ Aritaki okantee-yaari paata, iroka ashire nimaeka aritaki otzimaewakirari awatha.

⁴ Eenirowa añaanta-yitawo awatha nimaeka, atekawaetzi akemaatsi-waeta. Roo kanteencha tee akowaa-jeetzi apeyashi-waeteeyaa. Tema

akowawitatyaa otzimimo-yitee otsipa awatha, akowaero ashi owaero añaayitee. Rootaki poyaatee-yaawoni iroka añaantari kaari kijota-nita-tsini.

⁵ Riitaki Tajorentsi matakaa-yiteeroni jempe akantayiteeyaa. Tema añaakiro rotyaanta-kaero Ishire Tajorentsi inampi-shire-yitantee, ari ayotziri omaperotatyaa imonkaateero Tajorentsi okaatzi ikashiya-kaayita-kaeri.

⁶ Rootakira shintsi-shireta-kaeri. Tema ayoteeyini eeniro añaayitzi awathaki, tekiraata atsipataariita Awinkatharite.

⁷ Awentaa-shiretyaari eeniro añaika, okantawitaka tee añaawityaari.

⁸ Tema nokantaki shintsi-shireta-kae, akowayitaki ookawenta-yitero awatha, atsipatan-teeyaariri Awinkatharite.

⁹ Akowa-piintakiro antayitero okaatzi inimoteerini rirori, etanakyaa nimaeka, ari okimitee-yaari paata aririka atsipatee-yaari.

¹⁰ Tema maawoeni aakapaeni, aritaki akatziyi-moteeri paata jempe ijeekae rirori raminako-yiteeri maawoeni, ikaatzi antayita-kirori kaari-perori eeniro rañaawita, riitakira rowajankitaa-yiteeri. Raminako-yiteeri eejatzi ikaatzi antayita-kirori kameethari, riitakira ikimita-kaanta-yiteeri ipinayitaa-tyeerimi.

Amatakaa-yiteeri itsipa rariperotee-ri Tajorentsi

¹¹ Nokenkithata-kaanta-piintzira naaka, ari nokinakaerori iñaantee-tyaawori omaperotatyaa nopinkathateeri Tajorentsi. Riyotziro rirori, okantashitzimaetya piyotee-yironi eejatzi eeroka-paeni.

¹² ¿Pikenkishiryaa najahaa-wenta-waetatyaa napiipiintan-tawori? Teera ari okantyyaa. Tema nokowatzii piyote jempe nokantaari naaka, ari okantyyaa piyotan-tyaawori eeroka jempe pikanteri pakayiteri kameetha ikaatzi ajahaa-wenta-waeta-chari janta, kantawaeta-shita-chari: “Kameethari naaka,” teemaeta ikowa-neetzi ikameetha-shireteeyini.

¹³ ¿Nokimitzi-mota-tziimima shinki-wenta-waeta-chari nokantan-tayitzimiri? Tekatsira oetyaa, tema noetziñaariko-pero-wenta-naatyaaari Tajorentsi. Rooma nokimitzi-motzimi-rika atziri tekatsita-tsiri kameetha, nokowatziira nonintaa-shireta-kaayitemi nokanta-yitan-tzimiri.

¹⁴ Rootakira nantanta-yitawori iroka-paeni retakotaanaha Jeepatzii-totaa-rewo. Tema ikamawentee maawoeni aakapaeni, okimiwitaawo maawoeni akamayitakimi aakapaeni eejatzi.

¹⁵ Iroka opoñaantari ikamawentan-teeri maawoeni aakapaeni, añaahae eejatzi, ikowatziira antapiinta-yiteeniri okaatzi ikoyiri rirori, eero antashi-waetawo okaatzi akowa-shiwaetari aakapaeni.

¹⁶ Rootaki eero okantzi-mowaetantari atziri jempe ikanta iñeetzi iwathaki. Tema omaperotatyaa otzimi-motakiri iwatha Jeepatzii-totaa-rewo ijeeki-motanta-paenteeri. Roo kanteencha tee añaamaetaawo nimaeka.

¹⁷ Rootaki nokantan-tzimiri, ikaatzi apatashiretanaariri Jeepatzii-totaa-rewo, owakira-shiretanee, tee ikimita-neeyaa jempe ikantawitaa paerani, tema othonka owakiratzi-mota-neeri maawoeni.

¹⁸ Riitakira Tajorentsi matakaan-tzirori maawoeni iroka-paeni. Rijatzi kantakaa-kawori ariperotan-taariri rirori okantakaan-tziro rantzimo-yiteeri Jeepatzii-totaa-rewo. Ikantayitee nimaeka aakapaeni

roojatzira antayiteeri, amatakaa-yiteeri eejatzi itsipa-paeni raripero-yitee-ri Tajorentsi.

¹⁹ Roota-kira rotyaantan-takariri Tajorentsi jaka kepatsiki irika Jeepatzii-totaa-rewo, ari ikinakaero rariperotan-taariri jaawiki-jatzi-paeni, eero rowajankitaa-wentan-taari iyaari-peronka. Rootaki rotyaantan-tayita-kaeri eejatzi aakapaeni akenkithata-kaayiteeri atziri-paeni raripero-yitee-ri Tajorentsi.

²⁰ Rootaki nomataneeri naaka, rotyaantee-takina nokenkithata-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo. Okimiwitakawo riita-kimi Tajorentsi apiipiintakaa-kinawori, nokantzi: “Pariperotee-ri Tajorentsi. Rootaki ikowaeri Jeepatzii-totaa-rewo.”

²¹ Teera rantani-tziro Jeepatzii-totaa-rewo kaari-perori. Roo kanteencha ikemaatsita-kaawaetakari Tajorentsi okimiwitakawo rantakityeeromi kaari-perori. Arira ikinakaa-kirori Jeepatzii-totaa-rewo, itampatzika-shire-yitan-teeri, ikimita-kaayiteera jempe ikanta rirori.

6

¹ Arira akaatzi antawaeteeniri Tajorentsi, noshintsi-tzimi eero pimaninta-waetziro ikaminthahaemira Tajorentsi, aminaashi-waetakari.

² Iroka ikantakiri rirori: Niyotakira kameetha okantyya, aripaete nokemakimiro pikowakotanari. Omonkaa-paeteta-paakaha “Kitejeri Awijakotaantsi,” noneshironka-teemi. Rootaki apiipaetetaa-chari nimaeka, iroka “Kitejeri Awijakotaantsi.”

³ Teera nokoyiro itzimi iita notzika-tzika-waeteri rawijako-shiretee, eero itheenki-mawaetan-teetanawo nantawaetani.

⁴ Tema nokowatzii noñaahan-teero kameetha romperatani Tajorentsi naaka, tema noejokirotatyeeyaari aririka awiji-motena oeta-rikapaeni: ikemaatsita-kaawitee-tena, ipomeentsita-kaawitee-tena, rowajankitaa-witee-tena,

⁵ ipajawitee-tena, romonkyaawae-witee-tena, rowatsi-naawae-witee-tena, nantawae-pero-witakyaa, nokemawityaawo nowochokini, ayimawae-witakina notashe.

⁶ Tema nokiteshiretee, niyotanitee, aakameethateteena, nonethaan-tayitee, ijeeka-shiretanteena Ishire Tajorentsi, netako-perotanteeya.

⁷ Noñaawaeta-piinteero kyaariperori, itajonka-wenta-kaanteena Tajorentsi. Nanta-piinteero tampatzika-shiretakaa-yinani, nokimita-kaanta-nakiro nowayiritee-mi, notzika-wenta, nopiyako-wenta eejatzi.

⁸ Eeniyitatsi atziri theen-kawaetanari, roo kanteencha eeniyitatsi itsipa pinkathanari. Eeniyitatsi atziri ninawaetanari, roo kanteencha eeniyitatsi itsipa ajahaa-wenta-waetanari. Okantawita noñaawaeta-piinta-witawo kyaariperori, iitapiinteetana “thaeri”.

⁹ Omawitakyaa eero itzimawita kaari ñaayitenani naaka, tzmimae-tacha itsipa iyopero-yitanari. Nokamima-witakyaa, eeniromaeta nañi. Rowajankitaa-witee-takina, temaeta rowamahaetana.

¹⁰ Nowashire-witakyaa, eekiro nothaamenta-tyeeyaa. Nokowityaaneenta-waewitakyaa naaka, roo kanteencha nonintaa-kaayiteeyaari itsipa-paeni. Tekatsi tzmimo-witenani naaka, roo kanteencha nonintaa-yitaawo kowaperota-chari.

11 Corinto-jatzi-paeni, nokanta-perota-tziimiro iroka-paeni, tekatsi nomani-motemiri.

12 Tekira-rika awentaa-wakaata, eerokaha kanta-shitawori, teera naaka.

13 Ajantyaa paakameethateena naaka noshiyimira eeroka, tekatsi nomani-motemi. (Nokantzimiro iroka, kimiwitaka riimi eentsi noñaanate.)

Akimitayitaawo roomi itajorentsi-pankote Tajorentsi Kañari

14 Eero papatahaari kaari kemijanta-tsini. ¿Kantachama kameetha-shireri raapatziyaari rantawaete kaari-pero-shireri? ¿Kantachama eejatzi otsirenite jempe okoñeetyee?

15 ¿Kantachama Jeepatzii-totaa-rewo rakakoteniri ikoyiri Kamaari? ¿Kantachama kemijantzinkari itsipatyari kaari kemijanta-tsini rashityaawo jempe-rika oeta?*

16 ¿Kantachama akimitakaantero itajorentsi-pankote Tajorentsi jempe ipinkathatee-tziri oshiyakaa-wontsi? Tema akaatzi ayemijantzinkariyitee aakapaeni akimiyitaa-tyaawo aakami tajorentsi-panko jempe inampitawo Tajorentsi Kañari. Tema iroka ikantaki Tajorentsi: Ari nonampi-shiretan-teeyaari, notsipatee-yaari jempe nanashi-yitee. Naakataki ikimita-kaantee Itajorentsite, Riitaki nashiyitee-yaari Naaka.

17 Rootaki ikantantari eejatzi Awinkatharite:

Pinteenariyaari itsipa-jatzi atziri, eero pitsipa-minthatari irika-paeni.

Eero panta-piinteero nopinka-kaemiri.

Tema naapatziya-yiteemi,

18 Pikimita-kaanteena naakami pipaapate,

Nokimita-kaanteemi naaka eerokami notyomi-paeni, eerokami nishintyo-paeni.

Arira ikantziri Awinkatharite, Shintsi-perori.

7

1 Netakotani, tema eenitatsi ikashiya-kaakaeri Tajorentsi, otzimatyee apakahaero maawoeni kaari-perori okaatzi antayitziri, okaatzi akenkishiryaa-yitari eejatzi. Tema otzimatyee oñaaahan-teero apinkathatziri Tajorentsi, akite-shiretee.

Ikimo-shiretaki Pablo ipakahaero Corinto-jatzi kaari-perori

2 Paakameethateena naaka. Tema tee nokantzi-moneenta-kaawaetzimi eeroka-paeni, tee nowaariperota-kaanta-waetzimi, tee notheenkashiryaaakantawaetzimi eejatzi.

3 Tee roo nokantan-tzimiro iroka nokamantakotatziiimi. Jame napiita-waemiro nokantzi-takimiri: "Netako-perota-kimi." Rootakira nokanta-piintemiri eeniro añaaayitzika nimaeka, ari nokimitzi-teeyaawori eejatzi akamawiteeyaa-rika.

4 Osheki nawentaakimi eeroka-paeni. Najahaa-wentakimi. Aririka nokenkishiryaa-koyitemi, pithaamenta-shireta-kaana, kimoshiretakina, okantawitaka osheki ikosheka-witee-takina jaka.

5 Tema nareetakaha Macedonia-ki, tee omata nomakoryaa-paaki, tema osheki pomeentsitzi-mota-kinari. Eenitatsi osheki ñaana-mintha-waeta-shita-kinari, rootaki kantzimo-shireta-waeta-kinari.

* 6:15 Kamaari = Belial

⁶ Roo kanteencha roemoshirenka-piintziri Tajorentsi ikaatzi okantzimo-neenta-waetari, ari ikimi-tzita-kinari naaka, tema rareeta-kaakari Tito jaka nojeekika.

⁷ Osheki nothaamenta-shiretanaka noñaawakirira. Roo nothaamenta-perotan-tanakari ikamanta-paakina jempe pikanteeyani eeroka-paeni. Ikantapaakina: “Raakameethata-wakina Corinto-jatzi-paeni, ikowaeyakini iñeemi, osheki okatsitzimo-shiretakiri okaatzi rantzi-mota-kimiri, antawo retakoyitemi.” Arira ikantapaanari, rootaki oemoshirenka-perota-kinari.

⁸ Paerani, netanta-kawori notyaantzimi nojankinari, niyowitaka owashireta-kaawaetemi okaatzi nokanta-yitakimiri. Okanta nokanta-shire-witanaka: “Eero notyaantaa-jaetzi-nirimi.” Roo kanteencha niyotzi nimaeka eepichokiini powashireta-waewita-paenta eeroka-paeni.

⁹ Rootaki nokimo-shire-wentan-tawori nimaeka notyaantakimirowa. Teera nokantatzii roo nokimo-shire-wentziri nowashiretako-waetakimi. Tema roo nokimo-shire-wentziri pipakaa-yiteerowa kaari-perori. Ari pikanta pinimota-kaantaariri eeroka-paeni Tajorentsi, potsinampaa-yitakiro powashiretani, teera nowaaripero-waetzimi naaka.

¹⁰ Tema aririka rowashireta-kaantyya Tajorentsi, ikowatziira ipaka-kaanteerori kaari-perori, roo rawijako-shiretan-teetyaari. Rootaki eero okantzimo-shire-waetantee rowashiretaka-e-rika Tajorentsi. Rooma aririka rowashireta-kaanta-waetyaa jaawiki-jatzi-paeni, aritaki iñahaetakiro ikama-shireteete.

¹¹ Omatantari rowashireta-kaayitakimi Tajorentsi, ari pipampithashiryaa-naari kameetha, pimatakiro pikijako-wentana. Katsimashiretanakimi eejatzi, pithaawa-shiretzi piñeero oetarika awijatsinimi, petakoperotaana, pimatakiro pomishitowakiri kantakaan-tzirori. Ari poñaahan-tzirori kiteshireri pikanta-yitanaa.

¹² Teera apatziro nojankinatero nokantemi: “Pomishitoyiri atziri kaariperoteen-tsiri,” tee roo nojankinatan-temirori pikijako-wentantyaawori itheenkashiryaaanteetzi. Tema roo nojankinatan-tzimirori paerani okantyya riyotakaan-temiri Tajorentsi jempe pikantyya piñaashintsi-wentee-na naaka.

¹³ Rootaki nothaamenta-shiretan-tanakari. Osheki okimo-shireta-kaakina eejatzi nokemawakira paakameethata-wakiri Tito, powawijakiniri okantzimo-shireta-waetakari rirori.

¹⁴ Tema nokaman-tzitakari naaka Tito jempe pikanteeyani eeroka-paeni, nokantakiri: “Kameethari ikanteeyani Corinto-jatzi-paeni.” Teera powaañaan-tanawo okaatzi pantayitakiri, tema omaperotatyya okaatzi nokantzi-takariri Tito. Ari okantzi-takari okaatzi nokanta-yitakimiri eeroka.

¹⁵ Retakoperoyitamira Tito nimaeka, aririka roshireta-koyitemi jempe pikantee-yakani paakameethata-wakiri, pikemijanta-wakiri, pipinkathata-wakiri.

¹⁶ Antawo nokimo-shiretzitaka naaka kantacha nawentaa-pero-yiteemi nimaeka.

8

Koriki ipashitee-tyaariri kemijantzinkari-paeni

¹ Noyemijantzinkarite-paeni, nokoyi piyota-kotee-yirini ikaatzi piyowentaariri Tajorentsi jaka Macedonia-ki, ikaminthaa-yiteeri.

² Okantawita iñaayiwitakawo osheki pomeentsitzi-mowaetariri, ikimoshireteeyini. Okantawitaka ikowityaa-waetzi, osheki koriki ipashitan-takari.

³ Riitakira kowashiteenchari rirori ipashitantyaa, ipantayitaki okaatzi ikowakaari rirori, rawijantaki ipashitan-tayita.

⁴ Ikantakina naaka: “Jame apashiyityaari koriki itsipa kemijantzinkari-paeni, ikaatzi kowityaa-waeta-tsiri.”*

⁵ Imaperota-tziiro okaatzi rantakiri awijanakiro nokenkishiryaa-kowita-kariri. Riitakira roetziñaarikowenta-naari Awinkatharite, ari ikimita-kinari eejatzi naaka-paeni. Tema rootaki ikowakaa-kiriri Tajorentsi.

⁶ Rootaki noshintsi-tan-takariri Tito ipiyanee janta ikowaka-shireta-kaantemiri pimayiteero eeroka-paeni. Riitakira tsipata-paakimiri janta petanta-nakawori pipashitan-tayitaka.

⁷ Eeroka-paeni awijanta-yitanaa-tsini pantayita-nakiro osheki oeta-rikapaeni. Kameetha pikemijanta-yitane, kameetha pikenkithata-kaanta-yitane, kameetha piyoyitane, pithaamentayityaa, antawa petakotakana. Nokoyi nimaeka pawijayitante pipashitan-tayiteeyaa.

⁸ Eero noshintsiwentzimi pimatantayi-tyaawori. Apatziro nokenkithata-koyitemiri jempe ikantayitaka jaka ikowa-yitzi ineshironkatante. Ari okantzimaetari osheki okameetha-waetemi poñaahan-teero petakoperotantayityaa.

⁹ Kameetha-waetaki pimayiteeromi ranta-paentziri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ineshironkatan-tapaentzi rirori. Oztimimowitari paerani maawoeni, ikimiwitakari ashaahantzin-kari, roo kanteencha ikimita-kota-paentari kowityaa-waetatsiri. Rootaki ikowityaa-waetanta-paentari pinintaa-waetan-teeyaari eeroka okimiwitee-yaawomi pashaahantee-yaami inkiteki.

¹⁰ Iroka okaatzi nokenkishiryaaari naaka: Rootaki kameethatatsiri pithotyahaero okaatzi petanakari. Eeroka-paeni etanakawori awijaneen-tsiri ojarentsi pikenkishiryaaaka pipashitan-tayityaa. Pimatakiro petanakawo.

¹¹ Ajantyyaa pithotyahaero. Pikimita-kaanteero owakira pithaamentee-yanaka-niranki petanta-nakawori. Ajantyyaa pithotyantyyaawo okaatzi tzimi-motzimiri.

¹² Teera ikowa-perotzi Tajorentsi awijakaero apashitan-tyaawo okaatzi tzimi-mota-kaeri. Apatziro apashitan-teeyaawo okaatzi akowakaari. Aritaki inimotakiri Tajorentsi.

¹³ Teera nokowa-kota-tyeemi pipashitantyaa inintaa-waetan-tyaari pipashitakari, roo opoñaan-tyaari pikowityaa-waetanaki eeroka-paeni okantakaan-tziro pipashitantaka.

¹⁴ Tema tziro kameethatatsi, pipashityaari okowityee-mowaetari nimaeka oztimimo-yitzimira eeroka, opoñaashitya ipashitee-temi eeroka paata aririka okowityee-mowaetemi. Ari okantyyaa pimonkaatawakaan-tyaari.

¹⁵ Okimiwitakawo okaatzi rojankinata-kotzi-teetakari paerani, ikan-teetzi:

Tee rapaawae-tziro ahaentsiri osheki,
tee okowityee-motyyaari ahaentsiri eepichokiini.

* 8:4 kemijantzinkari-paeni = kiteshireri

¹⁶Namaniri Tajorentsi, tema riitaki kantakaa-kawori retakotantemiri Tito, ari ikimitakina naaka netakotzimira.

¹⁷Tema nokantakiri: “Tito, pipiyanee Corinto-ki.” Tema ikoyitaka. Roo riyaaete nimaeka.

¹⁸Riitakira itsipata-nakyaara Tito itsipa noyemijantzinkarite. Kameetha kenkithawae-ryaantzi irika. Ipinkathayitziri itsipa kemijantzinkari-paeni jempe-rika-paeni, ikemayita-kirira ikenkithata-koteero Kameethari Naantsi.

¹⁹Riijatzira yoshiita-kiriri jaka kemijantzinkari-paeni, rowakiri itsipata-nakina paata naanakiniri koriki itsipa kemijantzinkari-paeni kowityaa-waeta-tsiri. Rootakira oñaahan-teroni omaperotatyaa etakoyitakari, roo opoñaan-tyaari rashita-ryaawenteeri Tajorentsi.

²⁰Ari okantyyaa eero iñaawaetakoetantana aririka notsiparyaa-yitakiri koriki ipashi-perotan-teetari.

²¹Tema nokowatzii okameethatzi-moteri atziri okaatzi nantayiteri, ari okimitzi-motyarriri eejatzi Tajorentsi.

²²Notyaantemiri eejatzi itsipa noyemijantzinkarite itsipayita-nakyaari. Riitaki namina-piintakiri, ikowashiryaaiki ramitakotante. Nokaman-takiri jempe pikantee-yakani eeroka-paeni, rootaki ikowaperotan-tanakari ramitako-yitemi, tema rawentaa-peroyita-nakimi.

²³Irika Tito, notsipa-minthari irika, riitaki notsipata-piintaka nantawae-wentakimi. Riima itsipa apite noyemijantzinkarite itsipata-nakyaari, rotyaantani irika kemijantzinkari-paeni jeekayita-tsiri jaka, iweshiryaa-wentari rirori Jeepatzii-totaa-rewo.

²⁴Otzimatyeera paakameethata-wakiri aririka rareetakyaa janta. Roo riyotan-tyaari noyemijantzinkarite-paeni kemijanta-tsiri janta omaperotatyaa okaatzi nokenkithata-kota-kimiri eeroka-paeni.

9

¹Niyotzi naaka tee okowa-perotyaa nojankinata-kotemiri piyorikite ikaate potyaante-niriri kemijantzinkari-paeni.*

²Tema niyotaki ayimata-piintakimi eeroka-paeni pantero. Aritaki nokaman-takiri noyemijantzinkarite-paeni nampitawori jaka Macedonia-ki, nokantakiri: “Ikoyita-kaha noyemijantzinkarite-paeni nampiyitawori janta Acaya-ki ipashitan-tayityaa chapinki awijaneen-tsiri ojarentsi.” Nokenkithata-kota-kimira eeroka-paeni nokowashiryaa-kaayita-nakiri eejatzi rirori-paeni.†

³Roo kanteencha notyaantzi-temiri noyemijantzinkarite-paeni okantyyaa ikamantzi-tantemiri, riitaki etapaakyaawoni rowiyyiteri koriki. Tema tee nokoyi aminaashi-waetyaa okaatzi nokenkithata-kota-kimiri eeroka-paeni jaka.

⁴Tema nokowatzii intsipaete nareeta-nakimi aririka nawijanaki janta pijeekae-yinira. Kimitaka ari royaata-nakina apaani-paeni Macedonia-jatzi. Aririka noñaapaakiro tekira-rika powiyyite koriki, oshekira nokaani-wenta-waetyaa, tema aritaki nokamanta-kotzi-takimi jaka. Ari pikimiyi-takyaari eejatzi eeroka-paeni pikaani-wenta-waetyaa.

⁵Rootakira notyaantzi-tante-miriri irika noyemijantzinkarite-paeni, riitaki etapaakyaawoni rareetemi janta tekirarika niyaateeta naaka. Riyyitaki owiita-kota-paaki-mirini koriki ikaatzi pikashiya-kaantakiri

* 9:1 kemijantzinkari-paeni = kiteshireri † 9:2 Acaya = kepatsi janta ojeekira nampitsi Corinto.

eeroka-paeni. Powetsikakiri maawoeni koriki aririka nareeta-paakyaa. Ari okantyyaa eero noshintsi-waetan-tapaakimi pantayitero.

⁶ Apatzirowa pikenkishireero iroka:

Ikaatzi pankita-tsiri eepichokiini, eepichokiini rowiite.

Riima ikaatzi panki-peroteen-tsiri, osheki rowiiteri.

⁷ Maawoeni eeroka-paeni otzimatyee pipashitan-tayiteeyaa okaatzi pikoyiri. Eero pishintsitan-tawaetzi ipashitan-teetyaa osheki terika ikowaetzi, ari okantyyaa eero okatzimo-shireta-waetantari ipashitan-takaha. Tema ikaatzi kimoshire-wentzirori okaatzi ipashitantari, riyyitakira retakotari Tajorentsi.

⁸ Riitaki Tajorentsi oshekyaa-perotee-mironi okaatzi kowityeemo-waetzimiri. Aritaki otzimahaantaki okaate pipashitan-tawaetyaari kameetha eeroka.

⁹ Okimiwitakawo okaatzi kenkithata-kota-chari Jankina-rentsi-peroriki, ikanteetzi:

Okaatzi tzimi-motziriri Tajorentsi, rootaki rantetaa-kaanaariri ikaatzi kowityaa-waeta-tsiri.

Tema tampatzika-shireri rirori, ashi rowaero

¹⁰ Riitaki Tajorentsi kithokita-kaerori okaatzi pankiyita-chari, riijatzi shookakaerori, ari okanta rowiitan-teetawori okaatzi rowayiteetari. Arira ikantayiteemiri eejatzi eeroka-paeni ipayiteemiro kowityeemotzimiri, ari okantyyaa otzimi-motan-teemiri pipashi-yitee-yaariri itsipa-paeni, pitampatzika-shireperotee.

¹¹ Rootaki ipaperotan-temiri Tajorentsi pipashitanta-piintan-tyaari eeroka. Ari okantyyaa ipaasoonkitatyaariri Tajorentsi ikaatzi aayitzirori apashitan-tayitari.

¹² Ari okantari, okaatzi pipashitan-tayitari teera apatziro pineshironkatakiri kemijantzinkari-paeni ikaatzi kowityaa-waeta-tsiri, tema roo opoñaan-tyaari ipaasoonki-peroteeri rirori-paeni Tajorentsi.

¹³ Aririka iñahaetakiro okaatzi pipashi-yitakariri eejatzi pikimi-yitakiri itsipa-paeni, oshekira iweshiryaa-wenta-nakyaari Tajorentsi. Tema iñayitziro teera apatziro piñawaeta-shiyita, pikantzi: “Nokemijanteeri Jeepatzii-totaa-rewo nokema-koteerowa Kameethari Ñaantsi.” Tema iñayitziro eejatzi pantayiteero oñaaahan-tzirori omaperotatyyaa pikemijanta-yitanee.

¹⁴ Rootaki retakoperowaetanteemiri, osheki ramanako-wenteemi, okantakaawo ikaminthaa-peroteemira Tajorentsi.

¹⁵ Ari akimitzita-neeyaari eejatzi aakapaeni amananeeri Tajorentsi, tema ineshironka-takae aaka, roo maperotzirori okameethatzi, eero omata athotyahaero akenkithata-koteero.

10

Ikenkithata-kotziro Pablo okaatzi rantayitziri

¹ Naaka Pablo, eenitatsi nokowa-kotzimiri. Notsinampa-shiretatziiira eero nokija-waetzimi, nokimita-kotyaari Jeepatzii-totaa-rewo. Tema niyotzi eenitatsi ikantakoe-takina, ikanteetzi: “Irika Pablo tsinampa-shirerira naaka ijeeki-mota-piintee, rooma ijeekira inteena katsimayantzi.”

² Nokowa-kotzimi, eero piyaata-kaero powatsimaa-waetena. Ari okantayaa eero niyako-wenta-waetan-tapaakimi aririka nareeta-paakimi. Tema niyotaki ari nokanta-yitapaakiri ikaatzi jeekimo-yitakimiri janta kantayiteen-tsiri: “Rantayita-shitawo Pablo okaatzi ikoyiri inintaa-waetyaari rirori, ari ikimita-kotari jempe ikanta itsipa atziri-paeni.”

³ Omapero-witatyaa ari nokimitari itsipa atziri, roo kanteencha irika itzimi nokoshekari, teera okimityaawo nokoshekari atziri.

⁴ Tema aririka nokoshekantayaa naaka, teera noerika-yitziro omanamentotsi okaatzi romanatanta-piinta-yitari atziri-paeni, tema ishire Tajorentsi nokoshekanta naaka. Ari okanta notsinampaa-yitan-tariri ikaatzi ñaaperotakaayitariri noejaneeentani.

⁵ Ari okanta notsinampaan-tariri naaka kosheka-waetantaniri, notsinampaa-yiteeri ajahaa-wenta-waetachari otzika-tzikatan-tatsiri kaari riyotakoe-tantari Tajorentsi. Nokimita-kaantaawo noteeyaa-tyeeromi nokenkishiryaa-shiwae-yitari, noshintsitaa-tyeeyaami nokemijanteeri Jeepatzii-totaa-rewo.

⁶ Aririka nokemako-wenteemi eeroka-paeni pipiya-shitaari pikemijanteeri Jeepatzii-totaa-rewo, aripaetera nowetsikyaa nowajankiteeri ikaate piyatha-yitachari.

⁷ Paamaeyaa rowapeyi-mowaetzimi-kari. Tema eeniyitatsi pikaa-teeyinira janta kantayita-tsiri: “Rashitana naaka Jeepatzii-totaa-rewo.” ¿Roshiya-kaatzima tee rashitana eejatzi naaka? Roorika ikenkishiryaa-yitakari, ikinakaa-shitakawo, tema naaka rashi-perota-ka Jeepatzii-totaa-rewo.

⁸ Aamaa-shityaa ari pikanta-yitanaki eeroka-paeni: “Retanakawo nimaeka Pablo rajahaa-wenta-waetawo okaatzi ikenkithata-koyitziri.” Teera nopashiwentakaeyaawo okaatzi ikanteeteri, tema riitaki Awinkatharite kowa-kakinawori niyotaantayitee, tee ikowa-kaanawo nowaaripero-shireta-waetante.

⁹ Rootaki kaari nokowanta okimitzi-motemi okaatzi nojankinatakimiri, nokowatziira nomintaawa-waetemi.

¹⁰ Aamaa-shityaa eenitatsi kantatsini: “Tema rotyaanta-piinteero Pablo rojankinari, osheki ishintsi-ta-piintakae, ikenkithata-piinta-yitakaero pomeentsitzi-moteeri antayitero. Roo kanteencha aririka ijeekimo-yitee jaka, kimiwitaka tee ishintsita-nitzi. Tema ikantaha ikenkitha-yitaki manintaa-rewo rirori.”

¹¹ Iroka nakayiteri ikaatzi kantayita-tsiri, nokantziri: “Jempe nokanta nojankina-yitakimi, ari nokantzitari eejatzi nojeeki-moyitakimi.”

¹² Teera naapatziyari naaka pitsipatari pijeekaeyini janta ajahaa-wenta-waeta-chari. Tee riyotee-yini rirori. Tzimayitatsi monkaata-wakaa-piinta-chari, roshiya-kaatzi rawija-wakaan-tayitawo okaatzi kameethatzi-mowaeta-shiyitariri rirori-paeni.

¹³ Rooma naaka teera najahaa-wenta-shiwaetyaawo nomonkaateero kameethatzi-mowaeta-shitanari naaka, apatzirowa nokenkithata-koteero nomonkaatakiro ikantakinari Tajorentsi nanteniri. Iroka ikowakiri nanteniri, otzimatyee noweyiuro nantawaetani janta pijeekaeyinira eeroka-paeni.

¹⁴ Rootaki noñaa-shintsita-kowentan-tzimiri nimaeka eeroka-paeni, tee nawijakaa-shitawo okaatzi ikantakinari Tajorentsi. Tema naakataki

etakawori nokenkithata-kota-kimiro Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁵ Rootaki kaari nokimitantari ikaatzi ajahaawenta-shiwaetawori imonkaatani, tema tzima-witacha itsipa itzimi eta-nakawori imonkaatakiro. Roo kanteencha eeki-ro-rika pantaki-shireta-nakityee, eero nopankinawenta-waeta-neemi eeroka-paeni,

¹⁶ kantacha niyaayite otsipaki nampitsi nokenkithata-kaanteero Kameethari Ñaantsi. Rootaki nomateri, eero nokinanaki jempe-rika retayitakawo ikenkithata-kaantzi itsipa atziri, najahaa-wenta-waetawo-kari imonkaatziri itsipa.

¹⁷ Tee okameethatzi rajahaa-wenta-shiwaeteetyaa apaniroeni. Tema roo kameethaperotatsiri ajahaawentee-yaawo rantayitziri Awinkatharite.

¹⁸ Tema tekatsi oetamatsityaa ajahaa-wenta-waetyaa apaniroeni athaamenta-waetyaa. Roo kowaperota-chari ithaamenta-pero-yitee Awinkatharite.

11

¹ Nokoyi pamawetero okaatzi nojankinatzimiri jaka, okantawitakyaa okimitzi-motemi rantziri apaani majontzishiretatsiri. Nokoyi eeki-ro-piyaatatyee piñaana-yitero.

² Osheki naamaa-kotakimi eeroka-paeni, riitakira Tajorentsi kantakaa-kinawori. Tema naakataki etakawo nokenkithata-kaakimi okanta rashiyitan-teemiri Jeepatzii-totaa-rewo. Nokimita-kaanteemi eerokami nishintyo, eenitatsi nokashiya-kaakimiri pitsipatyaari, naamakoperotzimi eero pikaaripero-waetanta roojatzi paawakaanta-perota-kyaari. Riitakira oshiyakaa-wenta-chari Jeepatzii-totaa-rewo, jempe itzimi kimitakariri riimi paayiteerimi paata.

³ Tema nothaa-wakaa-tziimi itzimi amatawitemini, ikimita-kotakyaari maanki amatawita-kirori paerani Eva. Aritaki roetzimpinaakotakimi, ipaka-kaemiro pawentahaari Jeepatzii-totaa-rewo, pikinata-naari.

⁴ Kimitaka eeroka-paeni tee pishenkaa-shitawo pakayiteri itsipa kenkithata-kote-mirini Jesús, ari pakakiri okantawityaa riinashita-paakyaawo okaatzi nokenkithata-kota-kimiri naaka Jesús, okaatzi nokenkithata-kota-kimiro Kameethari Ñaantsi eejatzi Ishire tajorentsi.

⁵ ¿Poshiya-kaantzima rawijayitana naaka rotyaantaarewo-perotzi irika-paeni?

⁶ Aamaa-shityaa tee nokenkithatzi kameetha naaka, roo kanteencha niyotanitzi. Rootaki piñaako-piinta-kinari.

⁷ ¿Nokinakaa-shita-kawoma paerani tee nokowako-tzimi koriki owakira nokaman-tapaa-kimiro Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Tajorentsi? Tema notsinampa-shiretatzi nantawae-wentakimi niyotaan-tayita-kimirori, tee nokowako-waetzimi. Ari okanta ikimita-kaantee-teemiri nimaeka riiperori eeroka-paeni.

⁸ Okanta nokenkithata-kaapaakimi paerani, riira itsipa-jatzi kemijantzinkari-paeni payitakinari koriki nañaantari. Okimiwitakawo nokoshita-tyeerimi rirori-paeni okanta nantawae-wentan-takimiri eeroka-paeni.

⁹ Paerani eeniro nojeeki-moyitzimi, osheki nokowityaa-waetaki. Teemaeta noñii pipina oeta nañaantyaari. Ikaminthaaka rareetee-yakani

noyemijantzinkarite-paeni poñaayita-chari Macedonia-ki, riitakira payitapaa-kinari. Ari okanta kaari noñaantawo pipayitena koriki eeroka-paeni. Ari nokanta-piinta-tyeero eero nokowa-kotzimi.

¹⁰ Antawo nokimo-shire-wentakiro teera nokowako-tzimi, ari nokanta-piinta-tyeero maawoeni nampitsi okaatzi jeekatsiri Acaya-ki. Riyotziro Jeepatzii-totaa-rewo kyaaripero nokantaki.

¹¹ ¿Poshiyakaa-mintheetzi eeroka-paeni roo nokantan-tawori tee netakotzimi? Riyotzi Tajorentsi osheki netakotakimi.

¹² Eekiro niyaata-kaatyero ari okantyya irika-paeni kenkithata-kaantaniri pajahaa-wenta-waetakari eerokapaeni, eero ikantanta: “Ari noshiyari Pablo.”

¹³ Irika-paeni kenkithata-kaashi-waeta-kimiri kaari Otyaantaa-rewo-paeni, amatawitantaniri irikapaeni, apaniroeni ikimita-kaanta-waetaka riirikami rotyaantani Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁴ Tekatsira oetyaa itheenkashiryaan-teeri irika. Tema imatzitawo Yakatantaniri ikimita-kotari ishipekiree ronampiri Tajorentsi okantyya ramatawitan-tantyaari.

¹⁵ Rootakira eero romapokan-tawaetee ikaatzi antawae-yitzi-niriri Yakatantaniri, roojatzira imatzitari rirori. Ikimita-kaanta-waetyaa rantawaeatatzii okantyya ikameetha-shireta-kaantee-yaariri atziri-paeni. Roo kanteencha aritaki rowajankitaa-wentee-teeri okaatzi rantayitzi.

Ikemaatsi-waetaka Pablo Rotyaantaa-rewotzira

¹⁶ Napiita-wakiro nokantemi, okantashitzimaetyaa eero nokimitzi-motzimiri majontzishireri. Aririka nokantakari piñaakina, pishineta-wakina najahaa-wenta-wakyya eepichokiini.

¹⁷ Okaatzi noñaawaetziri nimaeka, teera okimityaawo jempe okantyyaami iñaawaeteri Awinkatharite. Tema nokimita-kota-tyaari apaani majontzishireri rajahaa-wenta-shiwaeta.

¹⁸ Arira ikanta-piintaka itsipa atziri-paeni, ari nokantyyaari naaka eejatzi.

¹⁹ Pikimita-kaanta-waetaka eeroka-paeni piyotanitatyeeemi, ¿iitaka pikowan-teeyarini pikemijanta-yiteeri majontzishireri?

²⁰ Roota-kira pantayitakiri eeroka-paeni, pikemijanta-piintakiri ikaatzi ikimitakaan-tawaeta-kimiri romperatani, aapitha-waeyitzi-mirori tzimi-motzimiri, theenka-waeta-kimiri, ajahaa-wenta-waeta-chari, pajawoo-waetzimiri.

²¹ ¿Poshiyakaa-mintheetzi tee naawyaa-shireta-waeta-nitzi naaka nomatan-tyaawori oshiyakawori iroka? ¿Kantachama nokaani-wentero teera nomatziro? Eero. Roo kanteencha aritaki nomatakiro naaka oshiyawoni okaatzi rantawitee-yakarini rirori-paeni, najahaa-wenta-waetyaa, okantawitakyaa nokimi-witakyyaari majontzishireri.

²² Roorika rajahaa-wenta-waetaka iñaawaetziro iñaani Heber-paeni, eejatzira naaka. Roorika rajahaa-wenta-waetaka isheninkapaeni awae-jatzitani Israel, eejatzira naaka. Roorika rajahaa-wenta-waetaka icharini-tetari awaejatzitani Abraham, eejatzira naaka.

²³ Roorika rajahaa-wenta-waetaka rantawae-yiteeniri Jeepatzii-totaa-rewo, eejatzira naaka. (Omaperotatyya noshiyakari naaka iñaawaetzi majontzishireri.) Roo kanteencha najahaa-wentakawo nawijeeri

irika-paeni nantawaetzi, nawijeeri eejatzi romonkyaawaetee-takina, ipajawaetee-takina, rowamayi-mawaetee-takina.

²⁴ Tema noñaakiro okaatzi 5 rapiitana ipajawaetana nosheninka-paeni janta ipiyota-piinteetaha.*

²⁵ Mawa okaatzi rompoja-waetee-takina. Apaani okaatzi ishemyahae-takina. Mawa okaatzi nopitamenka-kotaka. Apaani tsireniri nojeeka-kotaki niyankyaani inkaari, ari nokitejeta-kotakiri.

²⁶ Osheki nareetan-tayitaka. Nokinayitaki okowaenkatzii nijaa. Nokini-motakiri ipiyota koshintzi-paeni. Ikowayitaki nosheninka-paeni rowaariperow-aetenami, eejatzi ikimitakari kaari nosheninkata. Nokowaenkata-kowaetaki nampitsiki eejatzi ochempi-mashiki. Nokowaenkata-kotaki inkaariki. Osheki nopomeentsi-waetakari iitashi-waeta-chari “noyemijantzinkarite,” kaarimaeta.

²⁷ Osheki nantawaetaki, ayimawae-witakina nomakoni. Ayimawitakina nowochoki, notashe, nomiri, nowatsinkari. Notasheneenta-waetaki. Naatonkoryaa-mereki-waetaka.

²⁸ Eenitatsi osheki awijimo-yitakinari. Roo kantzimo-perota-kinari ijeekayitee kameetha ikaatzi kemijanta-yitaa-tsiri jempe-rika-paeni.

²⁹ Eenitatsi-rika mantsiyateen-tsini, nokimita-kaantawo naakami mantsiyateen-tsini. Eenitatsi-rika ikaariperota-kaetakiri, osheki nokijako-wentyaari.

³⁰ Ari okanta najahaa-wenta-waeta naaka, nokenkithata-kotakiro jempe nokantaka kaari naawyaa-shireta-waetanta.

³¹ Eenitatsi yotatsiri tee namatawitantzi, riitakira Tajorentsi, Ashitariri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. ¡Ari rajahaawente-teeyaari!

³² Tema paerani nojeekanta-paentari Ontyaamaeriniki, raminakowenta-kaantakiro reewata-kaani Aretas maawoeni nampitsi, eero noshitowanta, ari okantyyaa raakaan-tante-narimi.

³³ Roo kanteencha rotetakina kantziriki nokaatee-yirini, rowayiitakotakina jantakironta nampitsi, ari okanta noshiyan-taari.

12

Kimiwita-kawori owathaantemi kitochee

¹ Teera okameethatzi najahaa-wenta-waetyaa. Roo kanteencha eekiro nokenkithata-kota-tyeero noñaashiretakiri, okaatzi roñaaha-kinari Awinkatharite.

² Niyota-kotziri irika atziri rashitaari Jeepatzii-totaa-rewo. Ikaatakotaki 14 ojarentsi irika atziri rahaeteeri inkiteki, riyaa-perotatzii ojenokita-perotzira inkite. Kimitaka riyaa-shiretanakitzii, tee

* **11:24** Okenkithata-kota rojankinariki paerani Moisés, kantacha rowajankiteete apaani atziri aririka rowaariperotakiri itsipa. Oztimatyyee rahaeteri jempe ipiyota-piinteeta, ipajatan-teetyaariri. Eerorika okaariperotzi ikinakaa-shitakari, eero ipaja-peroe-tziri. Rooma kyaari-pero-rika okaariperotaki ikinakaa-shitakari, oztimatyyee rowajankitaa-peroeteri. Roo kanteencha teera oshinetaa-ntsitzi rawijakaetero okaate 40 ipajawaeteeteri. Rootaki rameteetari paerani ipajatan-teete okaate 39 rapiiteri itzimi-rika kaariperoteen-tsiri, ari okantyyaa eero ipiyathatantawo Ikantakaan-teetani, aririka rawijakaakiro okaatemi 40. Rootaki iiteeri irika-paeni “Yotapaaka apaani omonkaatan-tyaari 40.” Okaatzi kenkithata-koteen-chari jaka, ari ikantee-takiri Pablo, ipajawaetee-takiri rirori.

niyoperotzi-maetyaa. Terika, riyaatatzii-rika koñaatziro iwathaki, tee niyoperotzi.*

³ Riitaki Tajorentsi yotatsiri riyaa-shiretaatzii-rika, riyaatatzii-rika koñaatziro iwathaki. Paatatyā netapanaatyaawo nokenkithata-koteri irika atziri.

⁴ Rahaeteeri janta ikimo-shiretapae. Ari ikemayiteerori jempe-rika oeyitari kaari kameetha-jeeta-tsini ikenkithata-koetero.

⁵ Ariwitaka rajahaa-wentyaawomi irika atziri okaatzi iñaakiri. Roo kanteencha eero najahaa-wenta-waeta. Apatziro nokenkithata-kotakiro jempe nokantaka kaari naawyaa-waetanta.

⁶ Arimi najahaa-wenta-kyaawomi okaatzi noñaayitakiro, eeromi nomajontzi-shire-waetzimi. Aritaki noñaawae-yitakiro kyaariperori. Roo kanteencha tee nokoyi rajahaa-wenta-shiwaetee-tena. Apatziro ipinkatha-wentee-tenawo okaatzi nantayitakiri, okaatzi ikemakoe-takinari.

⁷ Okaatzi noñaashiretakiri owaneenkatachari, riyotzi Tajorentsi aritaki najahaa-wenta-waeta-kimi. Rootaki ishinetan-takinari nokemaatsi-waetyaa okantyya eero najahaa-wentan-tawaeta. Okaatzi nokemaatsi-waeta-piintaka okimiwitakawo owathaa-waeta-tyeenami kitochee. Ritaki Yakatantaniri kemaatsita-kaawae-witakinari.

⁸ Mawa okaatzi naminamina-witakari Awinkatharite rookakaa-wentena ikemaatsitakaa-piinteetana.

⁹ Ikantakina rirori: “Tema noneshironkatakimi, tekatsira kowityemo-waetemi. Tema kantacha noñaahanta-peroteero noshintsinka atziriki kaari aawyaawaeta-tsini.” Ikanta nokemawakiro, nokimoshiretaki, nothaamenta-nakawo nokamantanta-yiteero tee naawyaa-waeta-nitzi, tema ari okantyya aawyaakaan-teenari ishintsinka Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁰ Rootaki nokimo-shiretan-takari naaka okantawitaka tee naawyaa-waeta-niwityaa, inina-waeteetana, nokemaatsi-waetaka, rowatsinaawaeteetana, opomeentsitzi-mowaetana, osheki noñaayitakiri nantawaetziniri Jeepatzii-totaa-rewo. Niyopaeteteero tee naawyaa-waeta-nitzi apaniroeni, ari noñaakirori imatakaa-kinawo naawyaa-shireta-waeta-nitee.

¹¹ Kimitaka nomajontzishiretatyee mi noñiirowa najahaa-wenta-waetaka. Roo kanteencha tema eeroka kantakaa-kawori nomatan-takawori. Roo kameetha-witachari pikenkithata-koyiteenami kameetha. Okantawitaka tee noñaaperowita naaka, tee ranakotzimaetena irika-paeni iitashi-waeta-chari “Riiperori Otyaantaa-rewo-paeni.”

¹² Tema nojeeki-motakimi paerani eeroka-paeni, noñaaha-kimiro maperori naaka Notyaantaa-rewotzi. Osheki namatsin-kawentakimi. Osheki notajonka-wentantaki, piñaayiteero kaari piña-piinteeyini, pipampoyaawenteeyakironi.

¹³ ¿Iitaka pikenkishiryaa-waetantari nimaeka nomaninta-waeta-tziimi? ¿Tema naakameetha-tzimi nokimitziri itsipa-paeni kemijantzinkari-paeni? ¿Rooma kantakaan-tawori tee noñeero

* 12:2 ojenokita-perotzira inkite = mawataneen-tsiri inkite. Ari ikanta-piintziri Judá-paeni ikenkithata-kotziro. Ikanteeyini: “Etanakawori inkite, ari ojeekayitzi menkori. Apiteta-tsiri inkite, ari ijeekayitzi kashiri, ooryaa, ompokiro-paeni, maawoeni. Rooma mawatatsiri ojenokita-perotzira inkite, ari inampitawori Tajorentsi.”

oeta pipashitanari? Eenitatsi-rika nantakiri kaariperotatsi, pipeyakotenawo.

Ikenkithata-kotziro Pablo mawatatsini rareetanyaa

¹⁴ Nokenkishiryaaaka nimaeka napiiteero niyaate noñeemi, rootaki mawatatsini nareetemi. Ero nayiri ikaate pipinatenari. Kaari piyorikite nokoyi nashityaari, tema eeroka-paeni nokowa-perotaki nashitemi. ¿Kantachama apaani eenchaa-niki ipinako-wentero ikoyiri ashitariri? Teera, tema riitaki ashitariri pinakowentziriri reentsite.

¹⁵ Rootaki nanteri naaka, okimiwitee-yaawo naakami ashitzimiri. Aritaki nomatakiro noshineta-kowentemi. Osheki netakotakimi. ¿Iitaka kaari petakotantana naaka?

¹⁶ Okimitaka eeniyitatsi eeroka-paeni kantatsiri: “Aama tee ikowakoyitee Pablo aakapaeni, osheki riyotzi, ari ikinakaero ramatawi-waetan-takaeri.”

¹⁷ ¿Poshiya-kaatzima ramatawi-waetakimi eejatzi ikaatzii notyaanta-kimiri?

¹⁸ Notyaanta-kimiri Tito, eejatzi itsipa noyemijantzinkarite. ¿Ramatawita-kimima Tito? ¿Tema nokimita-wakahaeyani maawoeni naaka, naakameetha-yiteemira eeroka-paeni?

¹⁹ ¿Poshiya-kaatzima eeroka-paeni roo nokantantari nokowatzii nokaakowentyaa? Teera ari okantyya netakotani. Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo ñaawaeta-kaanari, okantyya nowetsika-shireta-kaantemiri. Ritakira Tajorentsi yotatsi.

²⁰ Okantzi-mowaeta-kina naaka añeero akantaneenta-wakaa-waeta aririka nareeta-paakyaami. Okantzi-mowaeta-kina eejatzi noñaapaakimi pitzima-wenta-wakaa-waeta, pikija-wakaa-waeta, pikijaneenta-wakaa-waeta, eroo paapatziya-wakaa-waeta, pikiji-mata-wakaa-waeta, pikantakaa-pero-waeta, pikosheka-wakaa-waeta.

²¹ Okantzi-mowaeta-tyaanaha nokaani-wenta-kowaetemi Tajorentsi. Aamaaka aritaki nokanta-neenta-kowaeta-paakimi pantayita-kirorika kaari-perori, tee pipakahaero pantayitziro kaari kameethatatsiri, pimayempi-waetzi, piñaathatanta-shiwaeta-piintaka eejatzi.

13

¹ Rootaki mawatatsini nareetemi. Aritaki namina-kotan-tapaa-kimiro, ikantee-takiri paerani:

Itzimi-rika apaani iyakowentaa-rewo, otzimatyee itzimi mawa atziri, terika itzimi apite ñaakoterini rantani, aritaki rowajankitee-takiri.

² Arira nokanta-paakiri naaka nowashironkayiri ikaatzii antzita-kawori kaari-perori janta pijeekinta, ari nokimitzi-tapaa-kyaari eejatzi itsipa-paeni antayita-neerori nimaeka. Tema aritaki nokaman-tzita-kimiro paerani napiitan-takawori nareetakimi. Roojatzi nojankinatzimiri nimaeka.

³ Aamaa-shityaa pikantee-yatziini eeroka-paeni: “Kaari Jeepatzii-totaa-rewo otyaanterini Pablo ikenkithata-kaante, aama kaari riiperori.” Paamawentyaa, irika Jeepatzii-totaa-rewo, kaarira atziri jeeki-motanta-paenta-tsini, tema otzimimo-pero-tatziiri ishintsinka rirori, eerokata-ki ñaayiterini.

⁴ Ari okantawitaka, kimi-witaka tee raawyaa-waeta-nitzi irika ikentakoe-tanta-kariri. Roo kanteencha añakahaeri ishintsinka

Tajorentsi. Ari nokantzi-takari eejatzi naaka, tee naawyaa-waeta-nitzi, roo kanteencha riijatzi Tajorentsi shintsita-kahaanari, eerokatakira ñaayiterini.

⁵ Tema pikenkishiryaa-kota-wakyaa. ¿Piriiperotaatzima eeroka pikemijantee? ¿Tema piyotee-yini ijeeka-shiretan-tzimi Jeepatzii-totaa-rewo? Aritaki okantari, terika, aamaa-shityaa tee piriiperotzi eeroka.

⁶ Niyotaki naaka, aririka piñaawakina janta, eero pikimita-kaanta-wakina tee noriiperotzi naaka.

⁷ Nokowa-kotziri naaka Tajorentsi, ari okantyyaa eero noñaakotan-tapaa-kimiro pantani. Teera roo nokantan-tzimiri iroka nokowashi-waeta-paakyaa nokimita-kotyaari riiperori. Tema roo nokowa-perotatzii pantayiteero okaatzi tampatzikata-tsiri. Rootaki nokowakiri, okantawityaa itzimi otzikaa-wakinanimi, eero noñaahan-tzimiro noshintsinka nowashironkaa-paakimi, rootaki niyotakaanta-perotemiri naakataki riiperori.

⁸ Apatziro nokoyi noñaahan-tayiteero riyotako-tantyaawori kyaariperori. Tema tee nokoyi notzika-tzika-waetero.

⁹ Ari nothaamentakyaa aririka noñaakimi paawyaa-shireta-waetanee, okantawitakyaa eekiro ikimita-kaantee-tana naaka kaari aawyaawaetanari. Rootaki namana-kota-piintakari, okantyyaa piñaantyaawori eeroka-paeni pithotyahaero paawyaa-shire-perowaenitee.

¹⁰ Rootaki notyaantan-tzimirori iroka jankina-rentsi, teera nojeekimoyita-tzimi eeroka-paeni janta, ari okantyyaa eero notsimaan-tawaeta-paakimi paata. Tema riitaki Awinkatharite kowakakinawori nowetsikashireta-kaantan-tyaari, tee ikowakana nowaariperoshireta-waetante.

Oweyaantawori wethataantsi

¹¹ Noyemijantzinkarite-paeni, iroka oweyaantawori nokantemi: Pikimo-shireteeyini. Pithotyaa-yiteero paawyaa-shireta-waeyitee. Pithaamenta-shire-yitee. Paapatziya-wakae-yiteeyaa. Kameetha pijeeka-yitee. ¡Riira Tajorentsi nampi-shiretan-temini, etakotan-taniri irika, riitaki kameethata-tsiri ijeekakaantzi!

¹² Ptakotyaa powethata-wakaa-neeyaa janta.*

¹³ Rowethatzi-tzimi eejatzi kemijantzinkari-paeni nampitawori jaka.†

¹⁴ ¡Okantashitzimaetyaa ineshironka-waeteemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo! ¡Okantashitzimaetyaa retakowaeteemi Tajorentsi! ¡Okantashitzimaetyaa ikantakae-yaawo Ishire Tajorentsi paapatziya-wakaan-teeyaari! Kyaariwé.

* 13:12 powethata-wakaa-neeyaa = thowootaantsi † 13:13 kemijantzinkari = kiteshireri

ROJANKINARI PABLO ROTYAANTZINIRI GALACIA-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka jankina-rentsi. Otyaantaa-rewo naaka. Kaarira atziri-paeni otyaantenani, tema Jesús Jeepatzii-totaa-rewo otyaanta-kinari itsipatakari Ashiteeri Tajorentsi owañahaeriri paerani ikamawitaka.

² Arira nokaatziri maawoeni noyemijantzinkarite-paeni kemijanta-naatsiri jaka nojankinatzimiro iroka. Eeroka-paeni notyaantzini pikaatzi pikemijantee janta Galacia-ki.

³ Okantashitzimaetyaa ikaminthaa-yiteemi Ashiteeri Tajorentsi, kameetha ijeekakaa-yiteemi, ari ikimitzi-temiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

⁴ Tema rootaki ikowakiri Ashiteeri Tajorentsi ishine-wentakae Jeepatzii-totaa-rewo, ikama-wenta-yitakae akaaripero-shire-yiwitaka, ari okantyya eero akimita-kotan-taari ikaatzi kaaripero-waeta-tsiri nimaeka, ikimiwitakawo rotsiparyaa-kowentaa-tyeemi.

⁵ Okantashitzimaetyaa ipinkathata-piinta-yiteeri Tajorentsi. Ari okantee-tatyee-yaani.

Tekatsi otsipa Kameethari Ñaantsi owawijaako-shiretan-tatsini

⁶ Pomapokakina intsipaete pipakaanakiro pikemijanta-witanakari Tajorentsi. Tema riitaki kowakakimiriri, antawo ineshironkawiteemi, rootaki rotyaantan-takimiriri Jeepatzii-totaa-rewo. ¿litakama pikemijanta-shiwaetan-tawori otsipa kaari kimityaawoni Kameethari Ñaantsi?

⁷ Tema omaperotatya nokantemiri naaka, tekatsi otsipa ñaantsi owawijaako-shiretan-tatsini. Kimitaka eenitatsi okakaaki-mirori, ikowatzii roetzipinaa-shiretemi, rootaki rowashiñaan-tayita-kawori jempé okanta ikenkithata-koetziri Jeepatzii-totaa-rewo.

⁸ Aririkami nowashiñaa-yitee-miromi naaka okaatzi nokaman-takimiri paerani, iyakateetenawé. Ari okimitari eejatzi, aririkami ipokaa-jeetemi Ronampiri Tajorentsi poñaachani inkiteki, ikenkithata-kotapaakiro otsipa ñaantsi kaari kimityaawoni nokaman-takimiri paerani, iyakateeteriwé rirori.

⁹ Aritaki nokantakimi paerani, rootaki napiitemiri nimaeka nokante: Eenitatsi-rika owashiñaa-kironi jempé okanta nokenkithata-kota-paakiri paerani Jeepatzii-totaa-rewo, iyakaeteriwé.

¹⁰ ¿Rooma namina-minatzi nimaeka kameethatzimo-shireta-waeterini atziri-paeni? Tee, namina-minata-tziro naaka kameethatzi-moterini Tajorentsi. Roorikami naminaminate kameethatzimo-shireta-waeterini atziri-paeni, teera romperatana Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Rantawaeri Pablo

¹¹ Pikemi noyemijantzinkarite-paeni, okaatzi nokaman-takimiri Kameethari Ñaantsi, kaarira atziri yotakae-nawoni.

¹² Tema riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo yotaaki-nawori maawoeni, roñaaha-kinawo. Tema kaari atziri ashityaawoni.

13 Pikema-kotee-yakinani jempe nokantawita paerani eeniro nomonkaa-witawo rametari nosheninka-paeni Judá-paeni. Pikema-kotee-yakinani eejatzi osheki nokija-neenta-witakari kemijanta-neeriri Tajorentsi, nowajankitaa-kaanta-witaka osheki, nokowawita nokakaa-haerimi ikemijanta-yitanee.

14 Tema nomapero-witana-kityaawo naaka nomonkaa-witakawo rameyitari paerani nosheninka-paeni, tekatsira apaani nokaawitakari awijinani jempe nokanta-witaka.

15 Roo kanteencha paerani tekira notzimiita naaka, riyoshiitzi-takina Tajorentsi. Tema antawo ineshironkatakina rootaki ikaema-shiretantaanari.

16 Roñaahaanari Itomi, ikowaki nokenkithata-kaayiri kaari nosheninkata. Tekatsira nojampitanakiri nokanteri: ¿litaka nanteri?

17 Tee noshiya-shita-paenta-ri noña-paenteri etayita-kawori rotyaantaa-rewotzi janta Aapatziyaweniki. Tema apatziro nowanakiro niyaatanaki Mameriniki, opoña nopyapaaka roojatzi Ontyaamaeriniki.

18 Okanta awijaki-ranki mawa ojarentsi, ari niyaata-shitakiri Pedro noñeeri ijeeki rirori Aapatziyaweniki, apatziro nojeeki-mota-paentziri okaatzi 15 kitejeri.*

19 Roo kanteencha teera noñaapaaki itsipa Otyaantaa-rewo, apatziro noñaapaakiri Jacobo rirentzi Awinkatharite.†

20 Omaperotatyaa okaatzi nojankinatzimiri, tee namatawitzimi, riyotzi rirori Tajorentsi.

21 Opoñaashita niyaataki Tonkaeroniki eejatzi janta Cilicia-ki.

22 Tema tekira iñaayite-naata iipatsiteki Judá-paeni ikaatzi kemijanta-yitaneriri Jeepatzi-totaa-rewo,

23 apatziro ikema-kota-shitakina ikanteetzi: “Irika koshekaeri paerani ikijaneentee, kowawita-chari ithonkae, ikenkithata-koteero rirori jempe ikanteeta ikemijanteetzi.”

24 Rootaki roweshiryaawentan-tanakariri nimaeka Tajorentsi ikemako-yitakinaha.

2

1 Okanta awijaki paerani 14 ojarentsi, ari niyaateeri eejatzi Aapatziyaweniki notsipata-nakari Bernabé eejatzi Tito.

2 Rootaki niyaatan-takari tema Tajorentsi kowaka-shiryaa-kaakinari. Okanta nareetaka paerani janta, niyoshiita-paakiri nopyota-paakiri jewayitziriri kemijantzinkari, nokaman-tapaakiri jempe nokanta nokenkithata-kaayiteeri kaari nosheninkata Kameethari Ñaantsi. Rootaki nopyotan-tapaa-kariri okantyyaa eero aminaashi-waetanta okaatzi nantayitakiri.

3 Tee ishintsitetawakiri notsipatakari Tito imateero itomeshitaa-nityaa, okantawita kaari nosheninka.*

4 Tema ari rojateka-shiwaetakari ikaatzi kashiyaawaeta-wori ikemijantemi, riiyitaki kowawita-chari itomeshitaa-nita-kaantyyaa.

* 1:18 Pedro = Cefas † 1:19 Jacobo = Santiaho * 2:3 kaari nosheninka = griego

Tee inimoyi-ritzi irika-paeni ijeekashiwaeteeyaa kameetha kemijanta-yitatsiri, okimiwityaawomi rokakaako-wenta-yiteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Roo ikowa-peroteeyini ikimita-kotee-tyaari jempe ikanta omperataa-rewo.

⁵ Roo kanteencha tee noshineta-kaantziro ikimita-kotyaari, rootaki nokowa-perotakiri riyota-koteero kyaariperori Kameethari Ñaantsi awijako-shiretan-teeyaari.

⁶ Ikanta nokenkitha-waeta-kaapaakiri jewari ipinkathateeri kemijanta-naatsiri, inimota-nakiri, tekatsi otsipa ñaantsi ikantanakiri. (Kimitaka nokinashi-neentaka nokantaki “jewari ipinkathateeri,” tema tekatsi atziri oshiya-kotyaarini Tajorentsi ririiperotzi.)

⁷ Rootaki kaari otzimanta oeta ikantawa-kinari, tema riyotanaki omaperotatya rotyaantakina Tajorentsi nokenkithata-koteeniri Kameethari Ñaantsi kaari totameshitaa-nita-chani. Ikimitakiri rirori Pedro rotyaantakiri ikenkithata-kaayiteeri nokaatzi notomeshitaa-niyita.

⁸ Tema riitaki Tajorentsi otyaanta-kiriri Pedro ikenkithata-kaayiteeri nosheninka. Riijatzi otyaanta-kinari naaka nokenkithata-kaayiteeri kaari nosheninkata.†

⁹ Ikanta Jacobo, Pedro eejatzi Juan, ikimita-kaantakiri itzinkami kemijantzinkari-paeni, riyotanaki riitaki Tajorentsi neshironkatakinari. Aripaetera raakameethata-nakina, ari ikimita-wakiri eejatzi Bernabé, ari okantya niyaata-kaanta-nakawori nokenkithata-kaayiteeri kaari nosheninkata. Ari ikimita-nakari rirori ikenkithata-kaayiteeri kaari nosheninkata.‡

¹⁰ Opoñaashita ikantanakina: “Aririka piyaayitaki jempe-rika-paeni, otzimatyee petakoteeyaari ashironkaenkari-paeni.” Tema nomatzitakawo netakoyitakari, rootaki nanta-piinta-yitakiri.

Ikijathee-tziri Pedro Antioquía-ki

¹¹ Ikanta riyataakira paerani Pedro Antioquía-ki, eenitatsi rantakiri rirori, ari nokijathata-kiriri.

¹² Tema owakira riyataaki Antioquía-ki, imawita-paakawo kameethari, rakiyota-paakiri kaari isheninkata. Roo kanteencha rareetee-yakani janta rotyaantani Jacobo, ari otzimanakiri rantani Pedro, ipaka-nakiro rakiyowitari kaari isheninkata. Osheki ithaawan-takari ikaatzi areetapaen-chari ametawori itomeshitaa-nita.

¹³ Imatzita-nakawo itsipa Judá-paeni kemijanta-witeen-chari, ari ikimitzi-tanakari eejatzi Bernabé rirori, roshiya-kota-nakari irika-paeni owapeyi-motan-taniri.

¹⁴ Ikanta noñaakiri Pedro tee imonkaa-tziro kyaariperori Kameethari Ñaantsi, ari nopiyotakiri ikaatzi kemijanta-tsiri, iñeeyakinani maawoeni nokantakiri Pedro: “Isheninka Judá-paeni eeroka, tema pipakahaero amewitari paerani, poshiya-kotari kaari asheninkata. ¿Iitaka pishintsitan-tariri atziri-paeni kaari Judá-paeni roshiya-koteero akimiyita aaka?

¹⁵ Omapero-witatyaa, Judá-paenira aakapaeni, tee akimitako-wityaari kaari asheninkata ikanteeta-piinta-witari ‘kaari-pero-shireri.’

¹⁶ Roo kanteencha, ayotzi nimaeka tekatsira materoni itampatzika-shirete imonkaa-wityaawomi Ikantakaan-teetani, tema apatziro

† 2:8 nosheninka-totameshitaarewo ‡ 2:9 Pedro = Cefas

imatziro Jesús Jeepatzii-totaa-rewo itampatzika-shiretake awentaa-shiretaarira. Rootaki awentaa-taariri aaka, atampatzika-shireteeta. Tema tee omatziro otampatzika-shiretante Ikantakaan-teetani.”

¹⁷ Aamaeyaa eenitatsi kanteeni: “Pamina-minata-nakiro itampatzika-shireteemi Jeepatzii-totaa-rewo, roo kanteencha eekiro pantatziro kaari-perori. Riitakira Jeepatzii-totaa-rewo kaaripero-shireta-kaemiri.” Nokantzi naaka: ¡Tee ari okantayaa!

¹⁸ Tema rootaki aminaashi-waeta-chari ashintsita-wakaeyaa, akante: “Jame amonkaa-yiteero maawoeni Ikantakaan-teetani.” Tema okimi-witakawo nothonkiromi nopookiro jempe-rika oeta kaari wetsika-chani kameetha, opoña napiiteeromi nowetsikaero okimitaha paerani.

¹⁹ Tema okimiwitaawo nokama-pithata-kityeeromi naaka Ikantakaan-teetani, ari okaatapaaki nopankinawentawo nomonkaa-yiteero. Apatziro noñiira nañahae nantayiteeniri okaatzi ikowakaanari Tajorentsi.

²⁰ Nokimita-kaanta-nakiro notsipatee-yaarimi Jeepatzii-totaa-rewo ikemaatsita-kaetakari paerani ikenta-kotee-takiri. Tema nokimita-kota-naari jempe ikanta kaminkari, tekatsi rantanee. Tema okaatzi nantayita-neeri teera naaka nintakaa-shityaawoni, Jeepatzii-totaa-rewo antakaa-nawori. Nawentaa-naari Itomi Tajorentsi, tema antawo retakotaana, ikamawentaana.

²¹ Tee nokoyi napaatero ineshironkataanahana Tajorentsi. Rootaki kaari nokantanta: Otzimatyee amonkaa-yiteero Ikantakaan-teetani añaaantyaawori owawijaako-shire-yitee. Aririkami nokantemi, aminaashityaami ikama-wenta-yitakae Jeepatzii-totaa-rewo.

3

Ijeeka-shiretantee Ishire tajorentsi awentaa-shiretyaari Jeepatzii-totaa-rewo

¹ ¡Noyemijantzinkarite-paeni, Galacia-jatzi! ¿Jempema okinakika piyotani? Okimiwitakawo ikija-minthee-temimi. Tema paerani noñaawonta-kimiro jempe ikantee-takiri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ikenta-kotee-takiri.

² Apatziro nokoyi nojampitemi jempe okanta ojeeka-shiretan-takimiri paerani Ishire tajorentsi. ¿Rooma ojeeka-shiretan-takimiri pimonkaayitziro Ikantakaan-teetani? Teera. Roo kantakaan-tziro pawentaa-shire-yitanaari Jeepatzii-totaa-rewo.

³ ¿Pimajontzi-shiretazziima? ¿Pimaajanta-kiroma otampatzika-shiretakimi paerani Ishire tajorentsi? ¿Pipeyakotakiroma itampatzikashiretamiranki Tajorentsi?

⁴ ¿Aminaa-shityaama okaatzi pikemaatsi-wentakari paerani? Kimitaka tee aminaashi-waetyaa.

⁵ Tema Tajorentsi otyaanta-kimiro Ishire tajorentsi, itajonka-wenta-yitakimi, piñaayitakiro kaari piña-piinta-yiwita. ¿Rooma piñaanta-yitakawori okantakaan-tziro pimonkaa-yitziro Ikantakaan-teetani? Teera. Roo piñaanta-yitakawori pawentaa-naari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Rantzi-mota-wakaari Tajorentsi itsipatari Abraham

⁶ Tema paerani nowae-jatzitani Abraham rawentaa-nakari Tajorentsi, rootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-shiretani.

⁷ Rootaki piyotee-yirini eeroka-paeni, ikaate awentaa-shireta-waetaachani, riitaki matakirori ikimita-kotaari Abraham.

⁸ Iroka Jankina-rentsi-perori iñaawaetakiri Tajorentsi paerani iñaanatziri nowaejatzitini Abraham, tema riyotzi-taka aritaki itampatzika-shire-yiteeri itsipa-jatzi atziri-paeni kaari Judá-paeni aririka rawentaa-shire-yitee-yaari. Ikantaki-ranki:

Eeroka kantakae-yaawoni notajonka-wentan-teeyaariri maawoeni itsipa-jatzi atziri-paeni.

⁹ Ari ikantzimaetari Tajorentsi itajonka-wentayiteeri awentaa-shiretzinkari, ikimita-kaantaari jempe ikantakiri paerani nowaejatzitini Abraham rawentaa-shiretaari rirori.

¹⁰ Tema ikaatzi awentaawori imonkaateeromi Ikantakaan-teetani, yakataa-rewowa irika. Tema rojankineetaki paerani ikanteetzi:

Yakataa-rewowa irika kaari thotyahaeroni imonkaateero rojankineetaki Ikantakaan-teetani.

¹¹ Ari okantzimaeta, tema tekatsi materoni itampatzika-shiretzi-moteri Tajorentsi imonkaa-yiteeromi Ikantakaan-teetani. Rootaki ikantan-teetari jankina-rentsiiki:

Tampatzika-shireri irika awentaa-shireri, aritaki iñeero rañaantee-yaawo.

¹² Rooma Ikantakaan-teetani tee ari okantyyaa, tema rojankineetaki paerani ikanteetzi:

Eenitatsi-rika monkaateeroni, riitaki ñeeroni rañaayitee.

¹³ Roo kanteencha ikaminthaka rotsiparyaa-kowentee Jeepatzii-totaa-rewo riyakawentee-tanteeromi Ikantakaan-teetani, tema riitaki rashitakaetaka apaniroeni riyakatee-takiri. Riitaki ikenkithata-koetakiri paerani jankina-rentsiiki, ikanteetzi:

Yakataa-rewowa irika ithatee-takiri incha-kotaki.

¹⁴ Rootaki imatanta-kawori Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tema rootaki ikashiya-kaeta-kiriri paerani nowae-jatzitini Abraham. Ari okanta iñaanta-yitaawori kaari Judá-paeni itajonka-wentee-teeri, itsipa-shiretee maawoeni Ishire tajorentsi awentaa-shire-taa-rewowa.

¹⁵ Noyemijantzinkarite-paeni, jame noshiya-kaawentemiro okaatzi ameyitari aaka. Aririka otzimi akashiyakaa-wakae-yaari, ojankinatakotziro riyotan-teetyaari eenitatsi akashiya-kaeriri asheninka. Aririka ojankinata-kotakiro, tekatsi materoni rowashiñaaero okaatzi jankinateen-chari.

¹⁶ Ari ikimita-kirori paerani Tajorentsi, eenitatsi ikashiya-kaakiriri nowae-jatzitini Abraham ipiriri eejatzi icharinityaari. Piñaakiro noyemijantzinkarite-paeni, teera ikenkithata-koeritzi jaka ikaate icharinita-nakyaari nowae-jatzitini Abraham, apatziro ikenkithatakota apaani icharinityaari, riitakira Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁷ Ñaakiro, riitaki retaka Tajorentsi paerani Abraham ikashiya-kaakiri, ikantakiri: “Abraham, eenitatsi akashiyakaa-wakae-yaari.” Okanta awijaki paerani okaatzi 430 ojarentsi, ari rimpoewaeteeri Moisés rojankinayiteero Ikantakaan-tziri Tajorentsi. Roo kanteencha okaatzi rojankinatakiri Moisés, teera owashiñeero okaatzi ikashiya-kaetzi-takariri Tajorentsi paerani Abraham.

¹⁸ Tema roorikami kowaperota-chani amonkaa-yiteeromi Ikantakaan-teetani añaantyaawori ipayiteeri Tajorentsi, aminaa-shityaami okaatzi ikashiya-kaetzi-takariri paerani Abraham. Tema paerani tee otzimawita Ikantakaan-teetani imonkaaterimi Abraham, apatziro rawentaa-shiretakari Tajorentsi, rootaki otziman-takari ikashiya-kaakiriri.

Iitakama otzimantari ikantakaan-teetziri

¹⁹ ¿Iitakama otziman-takari Ikantakaan-teetani? Roo otziman-takari oñaahantero ipiyathanka atziri-paeni, roojatzi rareetan-takyaari icharin-ityaari Abraham ikashiya-kahae-takiriri paerani. Tema rotyaantaki Tajorentsi Ronampiri rojankinata-kaeri Moisés Ikantakaan-teetani. Ri-itakira Moisés kantako-wenta-kiriri paerani atziri-paeni janta.

²⁰ Tema osheki tzimawiteen-chari paerani kantako-wentan-taniri. Ri-ima Tajorentsi apaani ikanta rirori.

²¹ ¿Owashíña-kiroma Ikantakaan-teetani okaatzi ikashiya-kaakiriri Tajorentsi paerani Abraham? Tema tee owashíneero. Roorikami owawijaako-shiretan-tatsinimi Ikantakaan-teetani, aritaki omatakiromi otsiparyaako-wenta-yiteemi atampatzika-shire-yiteemi amonkaa-yitaneerowa.

²² Roo kanteencha, ooñaawonta-kaero Jankina-rentsi amaperowitaka akaaripero-shire-witaka. Oztimatyee awentaa-shiretee-yaari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, añaantee-yaawori ikashiya-kaakaeri paerani Tajorentsi.

²³ Tema paerani tekira awentaa-shireta-naari, okimiwitaka ashita-kota-tyeemi Ikantakaan-teetani, oyaawentaka omonkaa-paetetan-tyaari awentaa-shiretan-tyaari, tee añaawitawo ajeekashiwaetyaa antayiteero okaatzi akowayitziri aaka.

²⁴ Paerani iyotaayitee Ikantakaan-teetani, okimitakaan-takae riyoteetziri eentsi riyotan-tyaawori oeta ranteri. Roojatzi yotakahaerori awentaa-shiretan-taariri Jeepatzii-totaa-rewo, ari okanta otampatzika-shire-yitan-teeri awentaa-shiretani.

²⁵ Tema ayoteero awentaa-shire-yitaa-ri, tee okowaneeyaa ayotaayitee Ikantakaan-teetani oeta antayiteeri.

²⁶ Tema pawentaa-shireyita-naari Jeepatzii-totaa-rewo, itomintayitaneemi Tajorentsi.

²⁷ Pikaatzira pomitsiryaa-wentaari Jeepatzii-totaa-rewo, pikimitakaananaatyaaawo riimi pikithaata-koteeyaari.

²⁸ Tema pikaatzi pawentaa-shireta-naari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tekatsi ramaakita-neeri rirori, okantawita: aakarika Judá-paeni, kaarika Judá-paeni, aakarika omperataa-rewo, riirika omperataniri, aakarika shirampari, roorika tsinani, tekatsi oeyiteeyaa iroka, apatawakaha ikantakaa-yitee maawoeni.*

²⁹ Tema pawentaa-shireyita-naari Jeepatzii-totaa-rewo, kimiwitanaka eerokami icharinita-neeeyaaami Abraham, eerokataki ñeeroni okaatzi ikashiya-kahae-takiriri paerani rirori.

4

¹ Pikemi nokante eejatzi. Ikimita-koetakari apaani eenchaa-niki rashita-kaari ipaapate rowaahawo ikashiya-kaeyaari paata rantar-itakirika. Okantawitaka riiwitaka ashitawori rowaahawo eeniro reentsitzi, ikimita-kotari jempe ikanta omperataa-rewo,

² tema eenitatsi kempoyee-niriri rowaahawo rashita-kaariri ipaapate. Paata aririka rantaritaki, omonkaataa ikantakiri ashitariri, aripaete iiteeri rashita-kaetariri paerani.

* 3:28 kaari Judá-paeni = griego

³ Ari akantayi-witakari aakapaeni paerani, akimita-kotakari ikantahanki apaani eentsi, akimitawitakari eejatzi apaani omperataa-rewo, amonkaata-shiwaetakawo rameta-piinteetari jaka jaawiki.

⁴ Roo kanteencha ikowa-paakira Tajorentsi, rotyaantakiri Itomi, itziman-tapaakawo apaani tsinani, otzimatyee imonkaata-paentero rirori Ikantakaan-teetani.

⁵ Rootaki rotyaantan-teeta-kariri okantayaa ijeekan-teeyaari kameetha monkaawae-witawori Ikantakaan-teetani. Rootaki añaantaawori itominta-yitee Tajorentsi.

⁶ Tema itomi Tajorentsi eerokapaeni, rotyaanta-kimiri Ishire tajorentsi ijeeka-shiretan-temi. Riitaki ñaawaeta-kaayiteeri aririka amanayityaa, akantzi: “¡Pawa, Ashitanari!”

⁷ Ñaakiro, teera eeroka onampitaa-rewo, itomintayiteemi Tajorentsi. Tema itominteemi, ikowaki piñaayiteero okaatzi ikashiya-kaakimiri.

Apankinawentyaawo-rika Ikantakaan-teetani akimitanaa-tyaari pimantaa-rewo

⁸ Tema paerani tee piyowitari Tajorentsi, tema pitajorentsi-tetashiyitakawo rowetsikani-paeni atziri, rootaki omperawaeta-kimiri. Teemaeta otajorentsi-wityaa iroka.

⁹ Rooma nimaeka piyoteeri eeroka Tajorentsi-perota-tsiri. Jame akantawaki, tema riitaki Tajorentsi yotzimiri eeroka, raakameethateemi. ¿Iitaka pikowantari papiiteero jempe pikantawita paerani? Teera okameethatzi. ¿Pikowatziima pikimita-kotee-yaari omperataa-rewo?

¹⁰ Tema pomaerintanta-piin-takawo kitejeri-paeni, kashiri-paeni, eejatzi ojarentsi-paeni.

¹¹ Okimitaka aminaashi-yitaka okaatzi niyotaa-yiwita-kimiri.

¹² Noyemijantzinkarite-paeni, pikemi nokantemiri: Otzimatyee pikimitee-na naaka, tema nokaero nokantawita paerani, nokimitakoteemiro pikanteeyani eeroka-paeni paerani. Tee pimaninta-shiretawakina

¹³ nomantsiya-waewitaha, nojeeki-motakimi, ari okanta netantapaakawori nokenkithata-kotzimiro Kameethari Ñaantsi.

¹⁴ Tema tee pimaninta-shiretawakina piñaawa-kinaha nomantsiya-waetaki, pikimita-kaantakina naakami Ronampiri Tajorentsi, paakameethatee-yakinani. Pikimita-kaantakina eejatzi riirikami paakameethatakimi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁵ Paerani owakira piñaawakina antawo pikimo-shire-wentawakina. Kimiwitakimi aritaki pantaki-nawomi arikami nokantemimi: “Noyemijantzinkarite-paeni, pikithokireenawo poki pipinawo.” Rootaki pantantyaawori tema antawo petakotakana. ¿Jempema oeta kaari pikimo-shire-wentan-taana nimaeka?

¹⁶ ¿Poshiya-kaatzima nokijaneenta-tziimi nokenkithata-kaakimiro kyaariperori?

¹⁷ Noyemijantzinkarite-paeni, ikaatzi kowatsiri itzimpina-shiretakaemi, ikowatziira rirori pikenkishiryaa-koteri ikameetha-shireyitatzi rirori. Teera ikameetha-shire-yitzi, tema ikowayitatzi pitheenka-shireteena naaka, rootaki paakameethatan-tyaariri rirori.

¹⁸ Kameetha ashi owaero paakameethata-piinteena, tee okowaperotyaa nojeeki-motemi pinampiki.

¹⁹ Notyomi-paeni, antawo okatsitzi-motana nokenkishiryahaa-koyitzimi, okimiwitakawo okatsita-kotzi tsinani. Eekiro okatsitzi-motatyena roojatzi pimonkaatan-takyaawori inintakaa-kimiri Jeepatziitotaa-rewo.

²⁰ Jempe nokantyaaka nojeeki-motan-temiri nimaeka janta okantyaanokenkitha-waeta-kaantemiri kameetha. Tema tee niyotzi oeta awijimota-kimiri.

Oshiyakaa-wentantzi Sara eejatzi Agar

²¹ Nokoyi rakina ikaatzi kowatsiri imonkaa-yiteero Ikantakaan-teetani. ¿Tema ikemakotziro jempe okanta-kota?

²² Iroka okanta-kota: Paerani itzimaki apite itomi nowae-jatzitene Abraham. Etakawori itomi, rootaki tzimakiriri romperatani, riima itsipa itomi, rootaki tzimakiriri iinaperori, kaari inampiri.

²³ Tema inintakaa-nikiini Abraham rowakaakiro romperatani, rootakira tajonkacha itzima-piintee-tziri eentsi-paeni. Riima otzimakiriri iinaperori, rinashitaka rirori, tema riitaki ikashiya-kaakiriri Tajorentsi.

²⁴ Eenitatsi oeta oshiyakaa-wentakiri iroka apite tsinani, tema apite okaatzi antzi-mota-wakaantsi. Tsinani iitachari Agar omperataarewo roori, rootaki oshiyakariri ikaatzi pankinawentayitawori imonkaateromi Ikantakaan-teetani rojankinata-kaantakiri paerani Tajorentsi Cheentoniki.

²⁵ Iroka ochempi Cheentoni jeekatsiri Mameriniki, ari iiteetzirori eejatzi Agar. Ikaatzi otomiyitari Agar, ikimita-kotawo jempe okanta romperateetawo roori. Riitaki oshiyakaa-wentari Aapatziyaweni-jatzi pankinawenta-shiwaetawori Ikantakaan-teetani.

²⁶ Rooma otsipa tsinani iinantaperotari nowae-jatzitene Abraham kaari romperateetari, rootaki oshiyakawori roomi aniroitari. Rootaki oshiyakaa-wenta-kiriri ikaate nintahaachani otsipaki nampitsi iitachari eejatzi Aapatziyaweni jeekatsiri inkiteki.

²⁷ Rootaki rojankinata-koetakiri paerani ikanteetaki:

Okantawitaka tee pitzimaanitzi, pimaaniro-thakiwita, roo kanteencha antawo pikimo-shiretee.

Tee piñaawitawo pikemaatsityaa pitzimaanite, pikimoshire-wenteeyaa.

Tema osheki tzimaatsini pitomi-paeni okantawitaka imaninta-witeetakimi, ari pawijeero tziwawita-chari oemi.

²⁸ Noyemijantzinkarite-paeni, ari akimitari Isaac otomi iinaperori nowae-jatzitene Abraham, tema eenitatsi ikashiya-kaeta-kaeri eejatzi aakapaeni.

²⁹ Tema paerani irika otomi tsinani omperataawo tzimaen-tsiri inintakaa-kari Abraham, antawo ikijaneentakiri otomi iinaperori tzimaen-tsiri inintakaa-kari Ishire tajorentsi. Rootaki tajonka-chari eejatzi nimaeka.

³⁰ Roo kanteencha ¿litaka ikantee-takiriri Abraham Jankina-rentsiki? Iroka ikantee-takiri:

Otzimatyee pomishitoyiro pomperatani, iyaatee, aaneeri otomi.

Tema riitaki otomi piina-perori ashitee-yaawoni okaatzi tzimimotzimiri.

³¹ Ari okantzimaeta noyemijantzinkarite-paeni, teera otominta-yitee omperataawo, tema akimitaari otomi kaari omperataawo.

5

Pikyaaryoo-wenteero piñahaero pijeekashiwaeteeya

¹ Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo okakaa-kowenteeri, rootaki añanta-yitaawori ajeekashiwaetaa. Otzimatyee akyaaryoo-wenteero, tema tee okameethatzi apiiteero oshiyako-yitee-yaari jempe ikanta omperataa-rewo.

² Pikemi nokante. Naaka Pablo kamantzi-mirori iroka ñaantsi. Aririka pikoyi pimonkaateero itomeshitaa-niitemi, aminaashi-waetaka pikemijanta-neeri Jeepatzii-totaa-rewo.

³ Nokoyi napiiteero nokanteri ikaatzi kowatsiri itomeshitaa-niityyaa, otzimatyee ithotyahaeromi maawoeni Ikantakaan-teetani.

⁴ Tema ikaatzi kowanaa-tsiri imonkaateromi Ikantakaan-teetani okantyyaa itampatzika-shiretan-teeyaarimi, rotsiparyaa-naakyaari Jeepatzii-totaa-rewo, tee ifneero ineshironkateeri.

⁵ Rooma aakapaeni, okantakaakawo Ishire Tajorentsi akemijanteeri Jeepatzii-totaa-rewo, oyaakowenteeyari itampatzika-shiretee.

⁶ Eeniyitatsi totameshitaa-nita-chari, riima itsipa tee imatziro rirori. Tee okowa-peroteeyaa iroka rashiyiteera Jeepatzii-totaa-rewo. Rootaki kowaperotacha akemijanta-perota-neeri, ari okantyyaa etakoyitawakaantaneeyaari.

⁷ Paerani kameetha pikanta pikemijanta-yitanaki. ¿litaka okakaaki-mirori kyaariperori?

⁸ Teera rii oka-kaemironi etakimiri riyoshii-witakimi.

⁹ Tema ikanteetaki paerani: “Eepichokiini nawita shineya-kaerori opatha, aritaki omatakiro oshineya-kaero maawoeni opatha.”

¹⁰ Nawentaakari naaka Awinkatharite, riitaki kenkishiryaa-kaemini eero poshoretantawo inashiyitachari. Roo kanteencha otzimatyee rowa-jankiteeteri kowatsiri itzimpina-shireta-kaemi, okantawitakyaa jempe-rika itzimi.

¹¹ Noyemijantzinkarite-paeni, tee noshintsitzimi pitomeshitaa-niityyaa. Arimi nokantyyaa, ¿Arima ikija-neenta-wentee-takinawo nokenkithata-kotziro ikenta-kotee-takiri Jeepatzii-totaa-rewo?

¹² Roo kanteencha, ikaatzi kowayita-tsiri itzimpina-shireta-kaemi, nokowaki naaka riitaki pithoka-shita-chanimi itotaa-nityaa rirori.

¹³ Pikemi nokante noyemijantzinkarite-paeni. Riyoshiitee-takimi okanta piñaantaawori pijeekae kameetha. Roo kanteencha, tee okameethatzi pantayiteero okaatzi pikowakaa-shitari eero. Tema roo kameethatzi petakotawakaayiteeyaa.

¹⁴ Osheki nawita ñaantsi rojankinatee-takiri paerani Ikantakaan-teetaniki, roo kanteencha apaani okanta kowaperota-chari ayoteri, ikanteetzi:

Petakoteeyaari pisheninka, pikimita-kaanteeri petakotawo piwatha eero.

¹⁵ Rooma aririka powatsimaa-wakaeyaa opoña pikija-wakaeyaa, aritaki piñaakiro pipeya-shireta-wakaeyaa.

Ikowa-shiteetari, eejatzi okowakaan-tziri Ishire tajorentsi

¹⁶ Pikemi nokante: Aririka panta-piinta-neero okowakaemiri Ishire tajorentsi, aritaki piñero pipakahaero okaatzi pikowa-shiwaetari.

¹⁷ Tema eenitatsi pikowa-shiyitari eeroka, eenitatsi eejatzi okowakaemiri Ishire tajorentsi. Teera oshiya-wakaa iroka, tema inashiyita. Ari okanta kaari panta-piintantawo pikowa-shiyitari.

¹⁸ Roorika Ishire Tajorentsi antakaa-neemironi inintakaa-yitzimiri, teera pañii-moteero Ikantakaan-teetani.

¹⁹ Tee romaanta antapiintzirori ikowa-shiyitari, iroka ikantayita: Tee ikinatawo itsipatari imayempi-waetzi, ipaankinata-wakaa-waeta, ñaathata-shiwaetan-taniri,

²⁰ ramanawaetziri rowetsikaetani, isheryaa-waeta, ikijaneenta-wakaa-waeta, iñaana-minthata-wakaa-waeta, tee rawentaa-wakaa-waetyaa, ikatsimata-wakaa-waeta, ikosheka-wakaa-waeta, tee rariperota-wakaa-waeta, tee raapatziya-wakaa-waeta,

²¹ reshita-kota-wakaa-waetawo rashiyitari, rompojawakaa-waeta, ishinki-waeta, iñaamaperotakawo roemoshirenka-waetyaa rantantyaawori kaari-perori, rantayitziro jempe-rika oeyitari. Tema rootaki noshintsita-kimiri paerani eero pantanta-yitawo iroka. Tema aririka pantayitakiro, eero piñeero ipinkathari-wenteemi Tajorentsi.

²² Rooma okaatzi antakaan-tziri Ishire tajorentsi, añiuro etakotantyyaa, athaamentyyaa, kameetha ajeekanee, amatsinka-wentaniri, aneshironkatantee, pimanta-waetaniri, oejokirotantaniri,

²³ tsinampa-shireri, ñaako-shiretaniri. Tee othaña-pithateero Ikantakaan-teetziri amatayiteero iroka-paeni.

²⁴ Roo kanteencha, ikaatzi okaerori kaari-perori rashiyitaari Jeepatzii-totaa-rewo, kimiwitaka ikenta-kotaa-tyeeromi okaatzi ikowa-piinta-shitari rantashi-yityaarimi rirori.

²⁵ Tema ojeeka-shiretan-teera Ishire tajorentsi, otzimatyee amata-piinteero okaatzi ikowakaa-yiteeri.

²⁶ Tee okameethatzi ajahaa-wenta-waetyaa, tee okameethatzi akantzi-moneenta-kaawaetyaari asheninka, tee okameethatzi eshitako-neenta-waeteri rashiyitari itsipa.

6

¹ Noyemijantzinkarite-paeni, aririka piñeeri tzimatsini rantani, tema antaki-shiretakimi eeroka, pikaminayiri. Paamawentyaa pitsinampashirete, otzimikari pantani eeroka.

² Pamitakota-wakae-yitaneeyaa, pikimita-kaantero powatsinaryaa-kota-wakaa-tyeemi inateetziro tenari. Tema ari okantyyaa pimonkaantantyaawori pantayita-neero ikantakaanani Jeepatzii-totaa-rewo.

³ Eenitatsi-rika kenkishiryaa-waeta-chari, ikante: “Naaka riiperori.” Apatziro ramatawi-waetaka, tema tekatsi iimatsityaa rirori.

⁴ Tema otzimatyee akenkithashiryaa-kotyaa maawoeni, okini akimoshire-wenta-wakaeyaa. Eero akanta-shireta-waetzi: “Nawijakiri irinta.”

⁵ Tema maawoeni otzimayitzi ikowaetakiri antayiteri.

⁶ Ikaatzi ikenkithatakaa-piintee-tziri iñaani Tajorentsi, okameethatzi ipinateri iyoteeriri, tema eenitatsi kowitye-motariri rirori.

⁷ Tekatsira materoni ramatawiteri Tajorentsi. Ikaatzi kowawita-chari ramatawiterimi, apatziro ramatawi-waetaka rirori. Okimiwitakawo oetarika ipankitee-terimi, aririka okithokitanaki eero opaashinitzi okithoki roojatzi riyoyahaete jempe okanta ipankitee-takiri.

⁸ Ari ikimitari ikaatzi antapiinta-kirori ikowa-shiyitari, kimiwitaka rowiitaa-tyeeromi owajankitahaantsi. Riima ikaatzi antayita-neerori okowakaan-tziri Ishire tajorentsi, kimiwitaka riimi owiitee-ronimi kañaanitaantsi.

⁹ Otzimatyeera aamawentyaa eero aperawentantawo antayiteero kameetha-yitatsiri. Eekiro aatakaa-nakityeero, eero okantzimo-neenta-waetee. Ari okantyyaa añaantee-yaawori oshiyawita-kawori rowiitee-takiri.

¹⁰ Rootaki okowa-perotantari aneshironka-yiteeri maawoeni, aaka kyaaryoota-tsini aneshironkata-wakaeyaa akaatzi akemijanta-yiteera.

Ithaamentawo Pablo ikentako-wentakari Jeepatzii-totaa-rewo

¹¹ Noyemijantzikarite-paeni, naakataki jankinatzi-mirori nakoki iroka, antawo-paeni nokanta-yitakimiro.

¹² Tema ikaatzi shintsiwenta-kimiri pitomeshitaa-niyityaa, inintakaa-shiwaetawo rirori, rinimota-kaantyaariri ikaateeyinira. Ari okantyyaa eero ikoshekan-teetari ikenkithata-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo ikentakoe-takiri.

¹³ Tema ikaatzi totameshitaa-niteen-chari, tee imonkaataa-jeerotzi Ikantakaan-teetani. Roo kanteencha ishintsi-waetakimi eeroka pitomeshitaa-niteeyaa, ari okantyyaa rajahaa-wentan-tyaari aririka imatakaa-kimiro ishintsitzi.

¹⁴ Rooma naaka tee nokoyi najahaa-wenta-waetyaa, tema roo nokowakiri nothaamentee-yaawo ikenta-kotee-takiri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Tema ikentako-wentakina naaka Jeepatzii-totaa-rewo, okimiwita-naawo okama-pithata-tyeenami jaawiki-jato, ari nokimitzi-motakawo naaka nokama-pithatakiro jaawiki-jato.

¹⁵ Tekatsira oetzi-mota-neeyaari Jeepatzii-totaa-rewo aakarika totameshitaa-rewo, terika atomeshitaa-nita. Tema rootaki kowaperotanaachari ikimita-kaantee owakirami rowetsikaetee.

¹⁶ Ikaate kemijanteeroni nokanta-yitakiri, ari ijeekayitee kameetha, ineshironkaeteeri. Ari ikantayitee-yaari ikaatzi rashi-perotaari Tajorentsi nimaeka, roshiya-witakari paerani Israel-paeni.

¹⁷ Ari okaatapaaki noyemijantzinkarite-paeni, tee nokoyi ikosheka-waetee-tena. Tema osheki rowironta-wentee-takinari naaka Awinkatharite Jesús.

Iweyaantawori wethataantsi

¹⁸ Noyemijantzinkarite-paeni, nokoyi ikaminthaa-shireteemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Kyaariwé.

ROJANKINARI PABLO ROTYAANTZINIRI EFESO-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo, Rotyaantani Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki ikowakaa-kinari Tajorentsi. Eeroka-paeni nojankina-yitzini pikaatzi rashiyiteemi Tajorentsi, pikemijanta-neeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo janta Efeso-ki.*

² Okantashitzimaetya ineshironkateemi Ashiteeri Tajorentsi, kameetha ijeekakaa-yiteemi, ari ikimiteemiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Itajonka-wenta-shiretantzi Jeepatzii-totaa-rewo

³ Jame ajahaawentee-yaari Tajorentsi, ipaapatetari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki tajonka-wenta-shireteeri rotyaanta-kaeri Jeepatzii-totaa-rewo ipoñaakawo inkitekinta.

⁴ Riitaki iyoshii-yitakaeri paerani tekiraha rowetsiki-roota kepatsi, riyotzitaka ari rashiyitee Itomi, kiteshireri akantzi-motee-yaari, tekatsi ikantakoetee.

⁵ Osheki retakoyitakae. Ari okanta rotyaantan-takaeriri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki opoñaantari itominta-yitee, tema ikoyitaka rirori paerani ineshironka-yitee.

⁶ Rootaki aweshiryaawentantee-yaariri Tajorentsi, tema antawo ikaminthaa-yitee, raapatziya-yitee, rootaki opoñaantari rotyaanta-kaeri Retako-perotani.

⁷ Tema osheki ikaminthaa-yitee, ipinako-wenta-yitee rapatawentakae riraa paerani Itomi. Ari okanta ipeyakotan-teerori antayiwitakawo kaari-perori.

⁸ Ari ikinakaerori Tajorentsi, tema yotaniri rirori, kyaari-perori iroka ikenkishiryaantani rirori.

⁹ Riyotakaa-yiiteero okaatzi ikenkishiree-takari paerani rirori, tekatsi yotawityaawoni okaate ranteeri.

¹⁰ Tema okaatzi ikenkishiretzi-takari, aritaki othotyaakyaa omonkaa-yiteeyaa. Aririka ipiyee Jeepatzii-totaa-rewo, ari ikaate ipinkathari-wenteeri maawoeni tzimayita-tsiri inkiteki, eejatzi kepatsiki.

¹¹ Ikenkishiretzi-takawo okaatzi riyotakaa-yiteeri nimaeka. Rootaki riyoshii-yitan-teeri, tema ikashiya-kaetzi-takaeri rotyaanteeniri Itomi. Tema okaatzi rantayitakiri, rootaki ikenkishiretzi-takari paerani rirori.

¹² Rootaki imatanta-yitakawori iroka Tajorentsi, okantyya najahaawentan-tyaariri nokaateeyini netayitakawo nawentaa-nakari Jeepatzii-totaa-rewo.

¹³ Ari pikimita-yitakari eejatzi eeroka-paeni owakira pikemakota-wakiri Jeepatzii-totaa-rewo owakira ikenkithata-koeta-paakiro Kameethari Naantsi, pikemijantanaki. Tema ikashiya-kaeta-kimiri paerani rotyaantemiri Ishire tajorentsi, riitaki yotakae-mironi rashiyitaa-tziimi, ari ikantee-taatyeeeroni ijeeka-shiretan-temi.

* 1:1 rashiyiteemi Tajorentsi = kiteshireri

¹⁴ Tema añaakiro tee rookawentee Ishire tajorentsi, ari ayotziri map-erori Tajorentsi ithotyahaero okaatzira ikashiya-kahaeri. Ashi owaero roojatzi rokakaakowentan-teeyaariri ikaatzi ipinako-wenteeri rirori rashiyitee. Rootaki roweshi-ryaawentan-teetyaariri otzimi-motziri rowaneenkawo.

Yotashireta-kaantzirori, ooñaawontzirori eejatzi

¹⁵ Tema nokema-kotakimi jempe pikanta pikemijanta-neeri Awinkatharite Jesús, jempe pikanta petakoyitanaari ikaatzi rashiyitaari,[†]

¹⁶ tee nopakaero namana-kowentzimi, nopasoonkitakowentzimi.

¹⁷ Namanari Ashitariri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ashitawori owaneenka-wontsi. Rootaki nokowa-kotan-tariri riyoshireta-kaemi, rooñaawonta-peroteemiro jempe ikanta-kota rirori,

¹⁸ ikenkishireta-kaemi okantyya piyota-kotan-tyaawori royaakontziri ikaatzi ikaema-shireteeri, piyota-kotan-tyaawori eejatzi owaneenkata-ka roñaaha-yiteeriri Tajorentsi rashiyitaari,

¹⁹ piyota-kotan-tyaawori eejatzi antawo ishintsinka tekatsi oshiyaarini. Osheki okantakaa-yitee ishintsinka akaatzi akemijanteeri. Tema roojatzi ishintsinka

²⁰ rowiriintan-taariri paerani Jeepatzii-totaa-rewo ikamawitaka, raa-neeri inkiteki, rojeeka-waeri rakoperoki.

²¹ Ari ikaateeri Tajorentsi ipinkathari-wenteeri maawoeni pinkathari-witachari, jewawita-chari, tzimawita-chari ishintsinka, omperatan-tariri, maawoeni jempe-rika iiyitari. Teera apatziro ipinkathari-wenteeri ikaatzi tzimayita-tsiri nimaeka, ari ikaate ipinkathari-wenteeri tzimayitaa-tsini paata. Maperori rawijantaki, tema pinkathari-perori irika.

²² Tema riijatzi Jeepatzii-totaa-rewo imatakaeri Tajorentsi reewateero maawoeni, roshiya-kowaetakari makoryaa-kitzitan-tariri iisaneentani. Riijatzi Jeepatzii-totaa-rewo ikimita-kaanta Tajorentsi riimi iitoyiteeyaami ikaatzi kemijantaa-tsiri.[‡]

²³ Riima ikaatzi kemijanta-yitaa-tsiri, kimiwitaka roomi iwatha Jeepatzii-totaa-rewo, ijeeka-shire-yitan-taari. Ithoyeero ijeekaki jempe-rika-paeni.

2

Retakotee Tajorentsi rootaki awijako-shire-yitan-taari

¹ Riitakira Tajorentsi owañaayiteemi eeroka-paeni, tema paerani okimiwitaka owamaayita-tyeemimi piyaari-pero-shiretani.

² Rootaki pantayita-piintakiri jempe ikanta piñaayitziri jaawiki-jatzi-paeni, pantashi-yitakawo ikantakaan-tziri etsiyata-kota-kaerori tampyaenka, riitakira kowa-kaayitziriri atziri-paeni ipiyathatyaari Tajorentsi.

³ Ari akantawitakari paerani maawoeni aakapaeni, antapiintakiro akowakaa-shiwaetari, akowa-shiwaetari eejatzi, rootaki akenkithashiryahaa-piintakari. Ari akimitako-yiwitakari ikaate rowajankitahae-teeri.

⁴ Roo kanteencha Tajorentsi neshironkatan-tariri, osheki retakoyitee,

[†] 1:15 rashiyitaari = kiteshireri [‡] 1:22 makoryaa-kitzitaantsi

⁵ rañaa-yaitee owamayi-mawitakae kaari-perori rowañahae-riranki Jeepatzii-totaa-rewo. (Tema osheki ikaminthahaemi Tajorentsi, rootaki rowawijaako-shiretan-teemiri eejatzi eeroka.)

⁶ Tema rowañahaerira Jeepatzii-totaa-rewo, ari roshiya-yiteeri eejatzi aakapaeni. Riitaki kantakaawori atsipa-shiretan-taariri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús jenokinta.

⁷ Rootaki rantanta-kawori maawoeni iroka-paeni riyotan-teetee-yaari paata osheki ikaminthaantaki, rotayaanta-kaeri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús rowawijaako-shire-yitee.

⁸ Rootaki piñaantaawori pawijako-shire-yitee pawentaa-yitaari. Tema riitaki Tajorentsi kimitakaan-taawori ipashitee-miro awijako-shiretaantsi,

⁹ teera eeroka materoni powawijaako-shiretyaa apaniroeni. Ari okantyyaa eero pajahaa-wenta-shiwaetanta.

¹⁰ Tema rootaki rowetsika-yitan-takaeri akemijanteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, antayita-piinteeniri kameetha-yitatsiri, rootaki ikowakaa-yitakaeri paerani antayiteniri.

Ariperoteeri Jeepatzii-totaa-rewo ikentakoe-takiri

¹¹ Tema maawoeni eeroka-paeni kaari Judá-paeni, iiyitzimi nosheninka-paeni “Kaari totameshitaa-rewo.” Riima rirori-paeni iitawakayita “Totameshitaa-rewo.” Tekatsi oetzimaetyaa, tema rantashi-yitakawo koñaanita-tsiri awathaki.

¹² Pikenkithashiryahaa-kotyaa, paerani tekira pikemijanteriita Jeepatzii-totaa-rewo, tee pitsipa-witari Israel-paeni, pinashitee-yakani. Tee piyotako-witawo ikantakaan-teetani, tee piyotako-wityaawo eejatzi ikashiya-kahae-teeri. Okantawitaka pijeeki kepatsiki, tee piyotako-tziri Tajorentsi, tee piyowityaa aririka pawijakoteemi.

¹³ Rooma nimaeka pikemijanteeri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, paapatziyaari Tajorentsi. Okantawitaka inteena powawitakari paerani, roo kanteencha rapatawentakimi riraa paerani Jeepatzii-totaa-rewo, ari-paete paapatziyaari Tajorentsi.

¹⁴ Ari okanta ikantakaakawo Jeepatzii-totaa-rewo ajeekan-taari kameetha. Riitaki kantakaa-kawori Judá-paeni isheninkatan-taariri kaari Judá-paeni, raakameethata-wakaa. Tema paerani osheki ikijaneenta-wakae-yitaka. Rooma nimaeka okimiwitaka itantoryaatyeeromi tantotsi otsipayi-witakariri.

¹⁵ Tema paerani nosheninka-paeni ikijaneentakiri maawoeni kaari nosheninkata, kaari yotakoteroni Ikantakaan-teetani. Roo kanteencha ikemaatsi-waetakawo paerani iwathaki Jeepatzii-totaa-rewo, ipeya-pithateeri kantakaan-tzirori ikijaneenta-wakaa, ari opoñaanaa raakameethata-wakae-yitanaa, okimiwita-nakawo apanimi atziri ikantanaa nimaeka.

¹⁶ Tema ikamawentakae paerani Jeepatzii-totaa-rewo ikenta-koteetakiri, ari okaatapaaki akijaneenta-wakaa-piintaka, ikimitakaan-teero owamaaki-tyeeromi. Tema apaani akantanaa awathaki aripero-yiteeri Tajorentsi.

¹⁷ Roo ikantee-tantari paerani:

Ipokaki, ikamanta-yiteemiro kameethari ñaantsi okantyyaa pijeekan-teeyaari kameetha, tema inteena pijeeka-yitaki. Ari ikimita-yitakiriri eejatzi jeekayita-tsiri okaakiini.

¹⁸ Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo kantakaa-kawori añaanta-yitaawori akaateeri awentaari Tajorentsi, tema apinto iroka Ishire tajorentsi matakaerori.

¹⁹ Tee piyotako-witari paerani Tajorentsi, tee pisheninka-witari eejatzi. Roo kanteencha pikimita-yitaari nimaeka ikaatzi kemijanta-yitziriri, tee pinashitzi-motaa-ri, tema pisheninka-yitaari Tajorentsi.

²⁰ Pikimiwita-naawo eerokami pankotsi rowetsikae-takimi. Riima Kamantan-taniri-paeni eejatzi Otyaantaa-rewo-paeni riitaki kimitakyaa-wonimi kijopatha jempe rowetsikae-takiro pankotsi. Riima Jeepatzii-totaa-rewo riitaki otzinkami.*

²¹ Tema okaatzi rowetsikan-teeta-kawori pankotsi, kameetha oojoyitaka, roo rowetsikan-teetawori itajorentsi-pankote Awinkatharite.

²² Ari pikimi-yitanaari eeroka-paeni pikimiwitakawo jempe okanta oojoyita kameetha pankotsi, ari ijeeka-shiretan-teemi Tajorentsi.

3

Retakotee Tajorentsi rootaki awijako-shire-yitan-taari

Ikenkithata-kaeri Pablo kaari Judá-paeni

¹ Rootaki opoñaantari, naaka Pablo, tema romonkyahae-takina nokenkithata-koteemiri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo eeroka-paeni kaari nosheninkata,

² piyoteeyini riitaki Tajorentsi owakinari nokenkithata-kaayiteemi, tema antawo ineshironkatakimi.

³ Tema nojankinata-kimiro eepichokiini jempe okanta roñahae-takinawo kaari riyotako-witeeta paerani.

⁴ Aririka piñaanatakiro, aritaki piyoteero okaatzi niyota-koteeriri naaka Jeepatzii-totaa-rewo kaari riyotako-witeetari paerani.

⁵ Tema paerani tekatsi atziri yotakowi-tyaawoni ranteri Tajorentsi. Roo kanteencha iyotakaana Ishire tajorentsi nokaatzi Notyaantaa-rewotzi eejatzi Kamantan-taniri-paeni.

⁶ Iroka kaari riyotako-witeeta: Tema rawijako-shiretzi-teeyaa kaari nosheninkawita aririka ikamantee-teeri Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Ari roñahae-teeri ikashiya-kahae-takiriri Judá-paeni, tema isheninkata-wakaa.

⁷ Rootaki nomatan-taawori nimaeka nokenkitha-yiteero, tema riitaki Tajorentsi tajonka-wenta-shiretanari nantantawori okaatzi aawyaashireta-kaenari ishintsinka, tema osheki ikaminthahaana.

⁸ Tema naaka rawijani maawoeni rashiyitaari Tajorentsi. Roo kanteencha ikaminthahaana naaka, ishinetakina nokenkithateeniri Kameethari Ñaantsi kaari Judá-paeni, rootaki riyotan-teeyaari osheki itajonka-wenta-yiteeri Jeepatzii-totaa-rewo.*

⁹ Ishineta-kinawo nooñaawonteeniri okaatzi omanako-witaka paerani ranteri Tajorentsi. Tema riitaki wetsika-yitakirori maawoeni añaayiteeri nimaeka.

¹⁰ Rootaki rantanta-kawori maawoeni iroka, okantyyaa riyotan-tyaari inkite-weri-paeni pinkathari-yitatsiri jempe ikanta Tajorentsi, aririka iñaayitee akaatzi akemijanteeri.

* **2:20** otzinkami = mapithanthat, tema rootaki mapitatsiri rowetsikae-tzirori pankotsi kanta-kota-chari. * **3:8** rashiyitaari = kiteshireri

¹¹ Tema ashi royiro ikenkishiretzi-takawo paerani rantero, rootaki rotyaantan-takariri Awinkatharite Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

¹² Tema awentaari nimaeka Jeepatzii-totaa-rewo, aritaki raakameethatee Tajorentsi, eero athaawanta-shireta-waetari.

¹³ Rootaki nokantan-tzimiri: Paamaeyaa okantzi-moneentzimi-kari okaatzi nokemaatsita-kowentakimi. Tema rootaki pajahaayitee-yaari eeroka-paeni.

Antawo etakotaantsi kaari ithotyahaete riyotakoetero

¹⁴ Rootaki opoñaantari notziwerowa-shitari Ashitariri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo,

¹⁵ tema riitaki Tajorentsi ashiyitaariri maawoeni, ikimita-kaanta-yitee aakayitee isheninka. Okantawita aakarika inkite-weri, aakarika jaawiki-jatzi.

¹⁶ Nokowa-kota-piintakiri Ashiteeri, otzimi-motziri owaneenkantantyaari, antawo itajonka-wenta-yitemi, raawyaa-shireta-kaayiteemi Itajorenka.

¹⁷ Nokowa-kota-piintakiri eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo ijeekashiretan-temi, tema pawentaa-yitanaari eeroka-paeni. Pikimitakotyaawo pankirentsi parithata-tsiri kameetha, rootaki pikiwintananaakyaari retakotanka.

¹⁸ Rootakira ikematha-perotan-teeyaawori ikaatzi rashiyitaari Jeepatzii-totaa-rewo, ikimiwitakawo antawotatyeeemi retakotanka, jantha okaatemi, ojenokityaami, inthomoekitatyeeemi.

¹⁹ Rootaki namana-kotanta-piintzimiri pikematha-peroteero antawo retakotee Jeepatzii-totaa-rewo, awijiro maawoeni riyotako-witeetari, rootaki piñaantee-yaawori ithotyeeemi Tajorentsi ijeeka-shire-perotan-teemi.

²⁰ Jame athaamentee-yaari Tajorentsi, tzimatsiri ishintsinka, riitaki ñaakaayiteeroni osheki awijanakiro okaatzi akowako-yitziriri. Eero athotyeeero akenkithashiryaa-koteero ishintsinka aririka añaayiteero okaatzi rantzimo-shire-yiteeri.

²¹ Jame ajahaawentee-yaawo okaatzi rantakaa-kiriri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, eejatzi okaatzi rantzi-moteeriri awentaa-yitaariri. Ari ikimitee-yaari ikaate acharini-yitee-yaari, ashi rowaero eejatzi rajahaawentee-yaari rirori. ¡Kyaariwé!

4

Owithaha ikantakaa-yitee Ishire tajorentsi

¹ Aritakira okantayitakari, tema rashita-kotee-takina nokenkithakoteeri Awinkatharite. Rootaki nokantan-tyaamiri: Panta-piinteeniri ikowakaa-yiteemiri, tema iyeema-shiretani pinayitatzi.

² Tsinampari pikanteeyaa, amatsinka pikanteeyaa, kisashiwaeni pikanteeyaa petakotawakaayetaiyaa.

³ Piñaashintsi-yitee-yaawo piyaata-kaero piyeeki kameetha, tema riitaki Ishire tajorentsi owithaha-wakae-yiteemiri.

⁴ Oshiyawaetakawo apaani akantanaa awathaki, tema apaani ikanta Ishire tajorentsi. Ari oshiyari eejatzi apaani okanta ikashiya-kaayiteemiri Tajorentsi poyaako-neenteeri.

⁵ Apaani ikanta Awinkatharite, apaani ikanta akemijanteeri, apaani ikanta omitsitsiyaa-wentaari.

⁶ Apaani ikanta Tajorentsi, riitaki Ashiyiteeri maawoeni. Riitaki pinkathari-wenta-yiteeri maawoeni, rithotyahiro ijeeka-shire-yitanta maawoeni.

⁷ Roo kanteencha, otsipayitaka imatakaa-yiteeri Jeepatzii-totaa-rewo itajonka-wenta-yitakaera. Oshiyawaetakawo oetyaami ipashiyitakaerimi.

⁸ Rootaki rojankinata-koetakiri paerani ikanteetzi:

Owenonkaa, reewayiteeri rotsinampaakiri owayiri-witakariri.

Tema okaatzi raapithatan-takiri, ipashiyitaari rowayirite.

⁹ ¿Oetaka ikantan-teetari: “Owenonkaa?” Rootakira ikantan-teetari, tema retapaentawo ipoka-paentzi jaka jaawiki kepatsiki.

¹⁰ Tema ikaatzi osaawiinkaen-chari kepatsiki, riijatzi owenonkaa-chari rawija-peroteero ojenokitzi inkite, rootaki rithotyahan-tawori ijeekan-tawo maawoeni jempe-rika-paeni.

¹¹ Riitakira tajonka-wentan-tayitaa-tsiri okanta Otyaantaa-rewotantaari aakapaeni. Eenitatsi Kamantanta-nirita-tsiri. Eenitatsi otsipa kenkithata-kaanta-neerori ñaantsi rawijako-shiretan-teetari. Eeniyitatsi otsipa jewayita-neeriri kemijantzinkari, eeniyitatsi eejatzi iyotaantaneri-paeni.

¹² Ari ikantayitaari maawoeni irika-paeni, riiyitakira yotakaa-yiteerini ikaate rashiyitaari Jeepatzii-totaa-rewo jempe ikantyya rantawaeteeniri, ikine rowetsika-shireta-kaayitee-yaari, roshiyanteeyaawori iwathami Jeepatzii-totaa-rewo rinatzii.

¹³ Roojatzi añaantee-yaawori iyotako-peroteeri Itomi Tajorentsi, oshiyaawomi awithaawakaaayetaiyaami akemijanta-yiteera. Rootaki amatantyaawori aatakaero oshiya-kotee-yaari Jeepatzii-totaa-rewo, antaki-shireri akanteeyaa.

¹⁴ Aritapaaki oshiyakari ikantahanki eentsi, owanaa ipaashini-yitzi eekiro riyaatatyeekimotate. Tema ari ikantayitari kaari shenkaatsini ramatawiteeteri, riyoteete-rika kaari tampatzikata-tsini. Riiyitaki oshiyakawori ahapana-yitakaeri tampyaa, okinayitzi jempe-rika-paeni.

¹⁵ Tema rootaki akenkithata-koyitee kyaari-perota-tsiri okantakaakae etakoyi-tantaa. Oztimatyeek ataki-shire-yitee, oshiyaari jempe ikanta Jeepatzii-totaa-rewo. Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo oshiyaneeyaawonimi aeto.

¹⁶ Rooma maawoeni aakapaeni oshiyawo roorikami iwatha. Tema apaani atziri oemonka-chari iwathaki kameetha oowithaha-wakaeyita jempe rowawir neyita, tema kameetha ikanta ithonki iwathaki. Ari akantayitee-yaari aakapaeni iwathayiteera Jeepatzii-totaa-rewo, antawaeteeniri kameetha, amitakota-wakae-yitaneeyaa, etakotawakaanaiyaa eejatzi.

Owakirari añaantari ikantakaa-yitaawo Jeepatzii-totaa-rewo

¹⁷ Pikeme nokantemiro okaatzi riyotakaa-kinari Awinkatharite: Aritapaaki poshiya-koyitakari jaawiki-jatzi-paeni, tema aminaashi-yitaka rantayitziro rirori okaatzi ikenkithashiryaa-yitari,

¹⁸ oshiyawaetakawo ikenkithashiryahaani jempe okanta tsirenirikiri. Kijoshireri ikantayitaka, tee ikowaeya-nitzi riyota-koteeri Tajorentsi, tee iñaawotzi inintee-yaawo inintakaa-witakariri.

¹⁹ Tee ikaaniwenteeyaa, roo ayimatakiri imayempinka, iyaari-peroshirenka rameta-piintakari.

²⁰ Rooma eeroka-paeni, piyota-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo, tee okameethatzi pantayiteero iroka-paeni.

²¹ Tema kyaari-pero-rika pikemijanteeri, piyotaneero kyaaryoori inatzii okaatzi riyotaanta-paentziri rirori.

²² Jempe-rika pikanta-witaka pikaariperotzi paerani, otzimatyee powashaanta-yiteero, tema amatawitakimi okaatzi piñaama-waeyitari eeroka.

²³ Tema otzimatyee poshiya-kaanteero oowakerataa-tyeemi pikenkithashiryahaani.

²⁴ Oztimatyee piowakera-shire-yitee, rootaki rowetsikan-takimiri paerani Tajorentsi poshiyaari rirori, tampatzika-shire-perori pinatyee, kiteshireri pikanteeyaa.

²⁵ Teera okameethatzi pamatawita-neeri pisheninka-paeni, roo kameethatzi piñaan-nitee-yaawo kyaaryoota-tsiri. Tema oshiyanaa-tyaawo oowithaha-wakae-yityaami.

²⁶ Ari okantari eejatzi, aririka pikijyaa, pikyaaryoote pikaaripero-shiretzi-kari. Oztimatyee piñaashintsityaawo powawijaan-tyaawori intsi-paeteeni pimashirenka, eero pimaakotziro roojatzi otsipa kitejiri,

²⁷ pishineteeri-kari Kamaari rantakaemiro kaari-perori.

²⁸ Koshintzi-rika pinatzii, powashaanteero, otzimatyee pantawaetee. Pikemaatsi-wentee-yaawo pantawae-wentero pikowayitziri, okantyyaa piñaantyaawori otzimimo-yiteemi, ari okantyyaa pipashi-yitan-tyaariri ashironkaa-yitachari.

²⁹ Ari oshiyari eejatzi, teera okameethatzi piñaawaeta-shityaawo kaari-perori ñaantsi. Tema roo piñaawaeta-piinte kameethari ñaantsi, ari okantyyaa powetsika-shireta-kaantee-yaariri kemayitemini.

³⁰ Eerorika pantayita-neero kameethata-tsiri, aritaki rowashiretakota-kota-kyaami Ishire tajorentsi poñaachari Tajorentsi. Tema riitaki aamakowenta-piinta-kimiri roojatzi paata pawijako-shiretan-teeyaari.

³¹ Powashaantero nimaeka pikisashiretaka, aritapaaki pikija-piintaka, piñaan-katsimatantzi, piñaana-minthatan-tayitzi, pikishimatantzi. Oztimatyee powashaanteero pantayitakiro kaaripero-yitatsiri.

³² Tema otzimatyee pikameethashiretee, pineshi-nonkatawakaayetaiyaa. Oztimatyee pipeyako-yiteeri ikaatzi awaaripero-shireta-kimiri, roshiyemira Tajorentsi ipeyakoteemi rirori ikowa-kotzi-moteemira Jeepatzii-totaa-rewo.

5

Jempe ikanteeyaa rashitaari koñeeri

¹ Tema retakotani pinatzii Tajorentsi itomiyiteemira, otzimatyee poshiya-kotee-yaari roshiyaha rirori.

² Etako-shireri pikantante, poshiya-kotyaari Jeepatzii-totaa-rewo retakoyitakae, ratsipe-wentakae ikentakoeteri. Rootakira oshiyakawori okajankae-nkatzi ipometee-tziniriri Tajorentsi, osheki akameethatzi-motakari.

³ Tema rashiteemi Tajorentsi eeroka-paeni, teera okameethatzi pimayempi-waete, maperori okoweenkatzi. Tee okameethataa-jaetzi

pikenkitha-waeta-koyiteero. Ari oshiyari otsipa kaariperero-yitatsiri, eejatzi oshiya aririka piñaama-yityaawo ashaahawontsi.*

⁴ Tee okameethatzi piñaawae-yiteero kaari-perori, poetsinampaan-tayite, tekatsi pantaawoni iroka-paeni. Tema roo kameethatatsi pi-wetharyeeri Tajorentsi.

⁵ Tema piyotahaeyini eeroka eerowa rahaeteeri ikaatzi mayempi-waeyita-tsiri jempe ipinkathari-wentantee Jeepatzii-totaa-rewo itsi-pataari Tajorentsi. Ari roshiyaari eejatzi ikaatzi kaariperero-shireta-waeta-tsiri, ikaatzi netawiyitawori ashaahawontsi roshiya-kaantawo itajorentsitemi inatye.

⁶ Paamawentyaa ramatawitee-tzimi-kari. Tema eenitatsi kaminaa-yitemini ikowe ramatawitemi, ari okantyya roetzipinaa-shiretan-tyaamiri. Aritakira rowajankitaa-yiteeri Tajorentsi ikaate piyathatachani.

⁷ Tee okameethatzi eejatzi pitsipa-minthatyaari irika-paeni.

⁸ Tema paerani tekira pikemijanteriita Awinkatharite, oshiyawae-taka pijeeka-tyeemi otsirenirikitzi, pantayita-piintakiro kaari-perori. Roo kanteencha rashiyiteemi Tajorentsi, oshiyawaetaa pijeekaa-tyeemi okoñeetzi. Rootaki pijeekan-teeyaari kameetha poshiya-kaanta-nakiro ijeekaetzi okoñeetzi.

⁹ Tema ijeeka-shiretan-teemi Ishire tajorentsi, aritaki piñaayiteero pikaminthaantee, pitampatzika-shiretee, piñaawaeta-piinteero kyaaryoori.

¹⁰ Oztimatye e panta-piinta-yitaneero kameethatzi-motyaarini Awinkatharite.

¹¹ Ero pitsipa-minthatari oshiyakariri jeekayita-tsiri otsirenirikitzi. Tema pikaminaa-thateri, tema tee okameethatzi rantayitziri, amina-mina-waetaantsi inatzi.

¹² Tema owanaa owaañaantzi aririka akenkithata-kotero okaatzi ranteetziri omanani-kiini.

¹³ Roo kanteencha aririka pikaminaa-thatakiri, oshiyawaetaka pootatyee-nirimi iyaari-peronka. Aritaki ikenkithashiryaa-yitaneeyaa, ikowaneero rirori ikameethashire-yitee, tema oshiyaawo ijeekanaa-tyeemi okoñeetzi.

¹⁴ Rootaki ikantee-tantakari:

Aritaki pimaake, pikakite,
Pitzinahae pitsipa-yitakari kowakonkari,
Riitaki ooteemini Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁵ Aamawenta pikanta-wentee-yaawo okaate pantayiteri, eero poshiya-koyitari majontzi-shireri, tema poshiya-kotyaari ikantayita yotaniri.

¹⁶ Ero pijeeka-waeta-shita, tema eenitatsi osheki kaari-pero-shireri-paeni nimaeka.

¹⁷ Ero pimajontzi-shireta-waetzi, tema pikowa-kowataatero pike-mathateero ikowakaemiri Awinkatharite.

¹⁸ Ero pishinki-waeta, tema osheki okoweenkatzi. Tema okowa-perotatyaa ijeeka-shiretan-teeyaami Ishire tajorentsi.

¹⁹ Pikenkitha-waeta-neero eeroka-paeni Mampaantsi, pomampaa-yityaawo okaate riyoshireta-kaemiri Ishire tajorentsi, oashiryaaawenta pikanta-wentee-yaari Awinkatharite.

* 5:3 rashiteemi = kiteshireri

²⁰ Ariwé powapiinteeri Ashiteeri Tajorentsi piñaayitziro maawoeni jempe-rika oeyita, tema pinkathari powayiteeri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.[†]

Pipinkathata-wakae-yiteeyaa

²¹ Oztimatyee pipinkathata-wakae-yiteeyaa, tema pinkathari powayiteeri Tajorentsi.

²² Iinanteetari, pipinkathateeri piimi-paeni, poshiya-kaanteri pipinkathatziri Awinkatharite.

²³ Tema ikaatzi iimenteetari reewatziro iina, roshiyakari Jeepatzii-totaa-rewo reewatziri kemijantzinkari-paeni. Tema irika Jeepatzii-totaa-rewo roshiya-kaantari kemijantzinkari-paeni riimi iwatha, riimi Jeepatzii-totaa-rewo iitotanee-yaami kemijantzinkari-paeni. Riitaki owawisaako-shire-yiteerini.

²⁴ Tema maawoeni kemijantzinkari-paeni pinkathari rowaeri Jeepatzii-totaa-rewo, ari oshiyaari tsinani-paeni opinkathata-piinteeri oemipaeni.

²⁵ Iimenteetari, petakoyityaawo piina-paeni, poshiya-kotyaari Jeepatzii-totaa-rewo retakoyitakari kemijantzinkari-paeni, riita-jaantaki atsipewentakari ikamawenta-yiteeri.

²⁶ Rootaki rantanta-kawori iroka okantyya ikite-shireta-kaanteeri. Arira omatanaari aririka romitsitsiyaatan-teete, ikanta-piinteetzi: “Nokemijanteero Iñaani.”

²⁷ Tema ikowatzii Jeepatzii-totaa-rewo kiteshireri ikantayiteeyaa ikaatzi kemijanteeriri, oshiya-jaantakimi tee ikaaripero-shire-mitzi eepichokiini. Tema roshiya-kotari Jeepatzii-totaa-rewo ikanta aatsini iina, tee ikoyi iñeero iinantaari otsimetsi-waete, opitsi-pooki-waete, tema owaneenka okantyya.

²⁸ Rootaki rantayiteeri iimenteetari, retakotyaawo iinapaeni. Roshia-kaantero jetakotaro iwatha rirori, ari roshiya-neerori eejatzi iinapaeni retakotyaawo.

²⁹ Tema tee iñaetzi atziri kemaatsita-kaawaetyaawoni iwatha, tema etakotziita ikanta. Aritakira roshiyeeriri eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo ikaatzi kemijanta-yiteeriri.

³⁰ Roshia-kaanta-yitaari riirikami imashi, riirikami itonki, riirikami maawoeni iwathaki.

³¹ Tema ikanteetzi:

Rootaki eero ijeekantaa maenari-paeni ashitaririki aririka raawakaa-neeyaa, tema apaani ikantaneeyaa iwathaki oshiyawaetyaawo iowithaha-wakaha-yaami.

³² Osheki okompiwitaka paerani ikemathateetero iroka. Tema riiwitaka Jeepatzii-totaa-rewo oshiyakaa-wentacha eejatzi kemijanta-yiteeriri.

³³ Ari okantari, oztimatyee petakoyetaiyaaro piina-paeni, poshiyaha petakota eeroka. Ari okantayita-neeyaari eejatzi iinanteetari, oztimatyee pipinkatha-yiteeri piimi.

6

¹ Eentsi-paeni, pikemijanteeri ashitzimiri, tema rootaki kameethata-tsiri ikowakaemiri Awinkatharite.

[†] 5:20 pinkathari powayiteeri = waerontsi

² Tema osheki ikantakaan-takiri paerani Tajorentsi. Roo kanteencha ari ojatekakari apaani Ikantakaanani otzimi etanakawori oñaahan-tziro ikashiya-kaakaeri Tajorentsi, ikanteetaki:

Pipinkathateeri pipaapate eejatzi pinaanate.

³ Aritaki pijeekae kameetha, ojamani pikantyya paminawaete kepatsiki.

⁴ Rooma eeroka-paeni ashitaanari, tee okameethatzi pikijakaa-waeta-shityaari pitomi-paeni, tema roo kameethatatsi pitampatzika-yiteri, pikaminayeri jempe okanta ikoyiro Awinkatharite.

⁵ Omperataa-rewo, pikemijanteri eeroka-paeni okaate romperatyaamiri omperatzimiri. Eero pamatawi-waetziri. Pinkathari poyeri, poshiya-kaanteri pipinkathatziri Jeepatzii-totaa-rewo.

⁶ Eero powakowenta-shiwaeta pantawaeteniri aririka raminemi, roo ponimota-kaantyaariri. Tema ashi poyero pantawaeta-piinteniri, tema romperatani rowaneemi Jeepatzii-totaa-rewo, pantero ikoyiri Tajorentsi.

⁷ Shiretha pikanta-wentyaawo rompera-yitzimiri, poshiya-kantero riitakimi Awinkatharite pantawaeteni, kaarira atziri.

⁸ Tema iyotayee-yakini, riitaki Awinkatharite pinayiteeni okaatzi antayitakiro kameethari, okantawitakyaa aakarika omperataa-rewo, terika romperateete.

⁹ Ari poshiyaari omperatan-taniri-paeni, otzimatyee paakameetha-yiteri pomperatani, eero pajarii-mawaetari. Tema romperatari Inkitezatzi pomperatani, ari roshiyi-tzimiri eejatzi eeroka, romperatzimi. Tekatsi atziri oshiya-kotyaarini Tajorentsi riroperori rinatzi.

Ipiya-wenta-shiretan-tziri kemijanta-naatsiri

¹⁰ Noyemijantzin-karite-paeni, tonta-shireri pikantyya, tema riitaki Awinkatharite otapi-shiretan-tyaamironi ishintsinka.

¹¹ Poshiya-kantero pikithaata-kota-tyeeyaawomi rashitari Tajorentsi pipiyako-wentan-teetari. Rootaki piñaantyaawori pipiyatyaari Kamaari.

¹² Tema kaari atziri kosheka-yiteeni, riitakira kosheka-mintheteeri kaari koñaayitatsi. Riyyitaki pinkathari-wentan-teentsiri, eeniwita-chari ishintsinka, tsireni-weri rinayitzi, riitaki ompera-minthatariri jaawiki-jatzi, riijatzi antzita-kawori kaari-perori jenokinta.

¹³ Tema rawentaawo apaani soraro iithaari eshirota-tsiri, ari poshiya-neeyaari eeroka pawentaa-yitaneeyaari Tajorentsi aritaki piñaakiro pipiyako-wentyaa. Tema aririka piñaashintsi-perota-nakyya, tekatsira eewoka-shiretemini.

¹⁴ Pikyaaryoo-yitee, poshiya-kotyaari jempe ikanta rowetsikaanta soraro-paeni. Tema rootaki retapiinta roojo-thaki-yitana-kyaawo iithaari eero ipakoowaetanta. Ari poshiya-piinta-neeyaari eeroka-paeni, pikenkithashiryahaa-koyita-neero kyaaryoori, ari okantyya eero pipakoo-shireta-waetanta. Tema ikithaata-piintawo soraro-paeni eshiro-taki ichopineeki, ikine otzikaa-wenteri. Ari poshiya-neeyaari eeroka-paeni tampatzika-shireri pikanta-yitaneeyaa, tema rootaki otzikaa-wenta-shire-yitemini.

¹⁵ Ikyaanata-piintari soraro-paeni royiri iitziki, ikine riyayite jempe-rika-paeni. Ari poshiya-yitaneeyaari eeroka-paeni aamawenta pikanta-piinteyaa ikine piyaayite jempe-rika-paeni pikenkithata-koteero Kameethari Ñaantsi ijeekan-teetari kameetha.

¹⁶ Rawentaa-piintawo soraro-paeni rotzikaa-wenta-mento roteeya-yitziri eero okentantari paama-yiteen-tsiri chekopi. Ari poshiya-yitanee-yaari eeroka-paeni pawentaa-perota-nee-yaari Tajorentsi ikine potzikaa-wenta-shireta-nee-yaapiiyatan-tyaari Kamaari.

¹⁷ Rawentaa-piintawo soraro-paeni eshiro-naki ramantheetari. Ari poshiya-yitanee-yaari eeroka-paeni pawentaa-yitanee-yaari rowawisaako-shireteemi Tajorentsi. Ipiyako-wentanta-piintawo rowathaa-mento soraro-paeni. Ari poshiya-yitanee-yaari eeroka-paeni pipiyako-wentan-tyaawo Iñaani Tajorentsi ikenkishireta-kaemiri Ishire tajorentsi.

¹⁸ Pamana-piinta-yitee, tema Itajorenka Tajorentsi pampitha-shireta-kaeyaamini pikowa-koteriri. Kyaaryoori pikanta-yitanee-yaari ikine pamana-koyita-piinta-neeri maawoeni rashiyitaari Tajorentsi.*

¹⁹ Impoña pamanako-yitakana naaka, iñaaperota-kaantyaanari Tajorentsi niyotan-tyaari nokenkithata-neero Kameethari Ñaantsi kaari riyotako-witeeta paerani.

²⁰ Tema roo kameethatatsi noña-pero-wentyaawo nokenkithata-kaante. Rootaki jominkyaawentaitakenari. Roo kanteencha eekiro nyaata-kaatyero nokenkithata-kaante roojatzi nomatan-takyaawori nantayiteero okaatzi rotyaantan-teeta-kinari.

iweyaantawori wethataantsi

²¹ Aririka rareeta-paakyaa Tíquico janta piyeekahaeyini, riitakira kamanta-paakimini jempe-rika nokantaka, jempe-rika oeta nantayitakiri jaka. Tema irika Tíquico noyemijantzin-karite rinatzi, netakoperotakari. Riitaki kyaaryooteentsi ramitakotakina nokenkithata-kaantaki.

²² Roo notyaantan-tyaariri, okantyya piyotan-tyaari jempe nokanta nojeekahaeyini jaka. Ari okantyya pithaamenta-shiretan-tyaari eeroka-paeni.

²³ Ari okantamaeta noyemijantzin-karite-paeni. Onkamintha ijeekakaa-yiteemi kameetha Ashiteeri Tajorentsi, ari roshiyemiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Ari okantyya petakotawakaantanaiyaari, awentaa-shireri powanaeri.

²⁴ ¡Onkamintha ineshironkateemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, pikaatee-yinira petakoperoyetaari! ¡Maperoriwé!

* 6:18 rashiyitaari = kiteshireri

ROJANKINARI PABLO ROTYAANTZINIRI FILIPOS-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka jankina-rentsi, rii notsipatakari Timoteo nojankinatzi-miro. Tema romperatani Jesús Jeepatzii-totaa-rewo naaka-paeni. Eeroka nojankina-yitzini pikaateeyini janta nampit-siki Filipos, pikaatzi rashiyiteemi Jeepatzii-totaa-rewo Jesús. Riijatzi nojankinatzi ikaatzi jewayitzimiri pikemijanta-yitee eejatzi ikaatzi amitako-yitziriri.

² Okantashitzimaetya ineshironka-teemi Ashiteeri Tajorentsi, kameetha ijeekakaa-yiteemi. Ari ikimiteemiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Ramakoyitari Pablo kemijantaniri-paeni

³ Aririka noshireta-kota-piintemi, osheki namanari Tajorentsi.

⁴ Nokimoshireta-piintaki aririka namanako-yiteemi,

⁵ tema ari akaatee-yakini akenkithata-kotziro Kameethari Ñaantsi. Ashi powanakiro paerani owakira pikemawakina nokaman-tapaakimiro ñaantsi, tee pipakaa-nakiro roojatzi nimaeka.

⁶ Niyota-kotzimi naaka osheki okameetha-taki retanakawo Tajorentsi rantzi-moteemiro kameethari, tema riitaki thotyaa-kaemironi paata ipiyapaaki-rika Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

⁷ Tema kameetha okanta nokenkishiryaa-kota-piintee-mi, netakoyitani eeroka. Okantawitaka romonkee-takina naaka, ari akaatzi ineshironka-yitee Tajorentsi. Ari okantari eejatzi rahaeta-nakina pinkatha-rentsiki, tema nokenkithatakiro janta Kameethari Ñaantsi.

⁸ Riitaki yotatsi Tajorentsi osheki nokowityaa-teekimi noñaayitemi. Rootaki retakotanka Jesús Jeepatzii-totaa-rewo kantakaawori.

⁹ Namana-kota-piintakimi petakoperotan-tantyaariri, piyotanitee, pikemathateero maawoeni,

¹⁰ omatantyaari panta-piinta-yiteero kameethari. Ari okantya pikite-shiretan-tyaari, eero otzimanta ikanta-kotee-temiri paata ipiyaki-rika Jeepatzii-totaa-rewo.

¹¹ Okantashitzimaetya itampatzika-shireteemi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo okanta pantayitan-taawori kameethari. Rootakira iweshiryaa-wentan-teeyaariri Tajorentsi, rajahaa-wentan-teetyaariri.

Nañaantaari Jeepatzii-totaa-rewo

¹² Noyemijantzin-karite-paeni, nokoyi piyota-kotero okaatzi awiji-mota-kinari. Teera othataa-shiwaetyaa awiji-motena iroka-paeni, tema rootaki inteenatakotantyaari Kameethari Ñaantsi rawija-kotee-tantari.

¹³ Aritaki matzimaetaka, tema ikaatzi jeeka-pankotziriri pinkathari, owayiri-paeni aminako-wentanari, riyotee-yakini maawoeni rominkyaaawentashiteetanari Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁴ Ikanta iñaayitakina noyemijantzin-karite-paeni romonkeetana, tee ithaawae-yanakini, eekiro ikenkitha-yitana-kitzii, rawentaa-peroyitanakari Awinkatharite.

15 Tzimayita-tsira jaka oshiyakawaeta-tsiri ikenkithata-kotziri Jeepatzii-totaa-rewo, osheki ikowaki rawijena ipinkathateeteri okantayaa ikijaneentan-teentenari naaka. Roo kanteencha eeniyitatsi itsipa etakoperotanari, kameetha ikenkitha-yitanaki rirori.

16 Irika-paeni ikaatzi kijaneenta-kinari, tee ishinetziri atziri-paeni ikemijantena, apatziro ikoyi ikemijanteeteri okantayaa rawijan-tenari naaka, rootaki roshiyaka-waetantari ikenkithata-kotziri Jeepatzii-totaa-rewo. Ikowatzii irika-paeni ikemaatsitakaa-perotee-tena romonkyahae-takina.*

17 Riima ikaatzi etakota-perota-kinari, riyoteeyini rirori Tajorentsi kantakaawori romonkee-tanta-kinari okantayaa nokenkithatan-tyaawori Kameethari Ñaantsi.

18 Tekatsi oetzimaetyaa itzimawitaha kijaneentanari, roo kowaperotacha riijatzi Jeepatzii-totaa-rewo ikenkithata-koteetzi. Rootaki oemoshirenka-kinari. Ari omaperotyaa nokimo-shirete,

19 tema niyotzi rooteetsi romishitowae-teena. Okantakaan-tziro pamana-kota-piintakina, ineshironkata-piintakina Itajorenka Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

20 Roo nokowa-perotziri nimaeka nokenkithata-koteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tekatsi nothaawan-teeyaa. Tee nokoyi rowaañahae-teena paata. Aririka rowamae-takina, rooma eerorika, ashi noyiro nantayitero kameethari, rootaki ipinkathata-piintan-teetyaariri Jeepatzii-totaa-rewo.

21 Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo nañantaari naaka. Rooma aririka rowamae-takina, riijatzi nokamawenteri.

22 Roojatzi-rika nañee eekiro niyaata-kaatyero inantaniri Awinkatharite ikowakaa-yitanari. Tee niyotzi-maetyaa nimaeka otzimi nokoyiri.

23 Tema apitekiro nokoyiro. Kameetha-waetaki rowamahaetena niyaateeta notsipata-paeyaari Jeepatzii-totaa-rewo, rootakira kameetha-perotzi-mota-kinari.

24 Roo kanteencha okowa-perotyaa eejatzi nañee, ari okantayaa nojeeki-motan-temiri eeroka-paeni.

25 Niyotaki eero nokamita, ojamani nojeeki-moyita-neemi eeroka-paeni, ari okantayaa nothaamenta-kaantemiri pawentaa-neeyaari Jeepatzii-totaa-rewo.

26 Tema aririka nareeta-kimi eeroka-paeni, osheki pajahaa-wenta-waeyaari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ari akaate athaamentyaa.

27 Iroka pikanta-yitaneeyaari: Panta-piinta-neero kameethari okameethatzi-motariri Jeepatzii-totaa-rewo. Rootaki panta-piinta-neeri, tema aririka niyaataki nareetyaami, kameetha noñapaakimi pijeekaeyeni. Rooma eerorika nomatziro nareetemi, nokoyi nokemakotemi kameetha paapatziya-wakaeyita, pishintsi-shire-wenta-neero Kameethari Ñaantsi akemijanta-neeri.

28 Eero pithaawan-tawaeta-shitari kijaneentzimiri. Tema Tajorentsi kenkishiryaa-kahaerini irika-paeni ithonkae-tatyeeeri. Rooma eeroka-paeni pikemijanteeri, riyotakaa-yiteemi maperori pawijako-shire-yitee.

* 1:16 otsipayita ñaantsi-paeni

²⁹ Tema tee apatziro ishineta-kimiro pikemijanteeri, tema otzima-tyee patsipe-wentee-yaari Jeepatzii-totaa-rewo, piñaayitzirowa pantziri kaari iñaayitzi itsipa-paeni.

³⁰ Ari akaatee-yakini nimaeka atsipetako-wentakari. Tema piñeeya-kinani paerani osheki nokemaatsi-wentakari janta. Roojatzi nokantziro nimaeka pikemako-wentana osheki nokemaatsi-wentakari jaka.

2

Itsinampa-shirenka eejatzi irioperonka Jeepatzii-totaa-rewo

¹ Tema roemoshirenkaana Jeepatzii-totaa-rewo, retakotakimi, ojeeka-shiretan-takimi Ishire, tema piyoteero pineshinonkatawakaeyani,

² otzimatyee paapatziya-waka-yiteeyaa, petakotawakaayiteeyaa, okimiwityaawo apaanimi okanteeyaa pikenkishiryani. Rootaki oemoshirenkani.

³ Aririka otzimi oeta pantayiteri, eero pikija-wakaa-wentawo, pitsinampa-shirete, eero pajahaa-wenta-waetawo. Tee okameethatzi pikantante: “Naaka kameetha-perotatsi, tee ikameethatzi irinta.” Tema rootaki kameethatzi pikante: “Riitaki kameetha-perotatsi irinta, rawijana naaka.”

⁴ Tee apatziro okameethatzi pikaminthaa-perotyaa eeroka, tema otzimatyee pikaminthaa-yiteeri eejatzi itsipa-paeni.

⁵ Poshiya-kotyaari jempe ikanta-paenta Jesús Jeepatzii-totaa-rewo,

⁶ Tajorentsi-perori rirori, teemaeta ishintsishintsitzi roejokirotyaawo ikimitari Tajorentsi.

⁷ Tema ipakaa-nakiro ipinkatha-ritzi, roshiya-kota-nakari omperataa-rewo, itzimaki, ikimita-kota-paakari ikantayita atziri-paeni.

⁸ Ikanta ikimita-paakarira atziri-paeni, tee ipinkatha-ritanee ikantaw-itaha owakirani.

Tema ishirethata-paenta roojatzi ikamantakari ikentakoe-takiri.

⁹ Rootaki opoñaantari iriipero-ta-kaeri Tajorentsi irika Jeepatzii-totaa-rewo,

ipinkathari-wentan-taperotzi, rawijanakiri ikaatzi rowetsikae-takiri.

¹⁰ Ikoyi Tajorentsi rotziwerowa-shitee-tyaari Jesús, ipinkathateeteri, Okantawityaa jempe-rika-paeni inampitee-tyaawo, inkiteki, kepatsiki, eejatzi otapinaki kepatsi.*

¹¹ Maawoeni ikantayitee:

Pinkathari-perori irika Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Aripaetera rajahaa-wentee-tyaari Tajorentsi Ashiteeri.

Ikimitari ootamentotsi kemijantzinkari-paeni

¹² Ari okantzimaetyaari netakotani noyemijantzinkari-paeni. Tema paerani nojeeki-motan-takimiri janta, osheki pikemijanta-piintakina. Ari pikimita-neerori eejatzi nojeekira inteena, panta-piinteero okaatzi nokantemiri. Poetziñaariko-wenta-neeeyari Tajorentsi rowawijaako-shire-yiteemi, pipinkathateri panteniri okaatzi ikowakaa-yitakimiri.

¹³ Tema Tajorentsi riitaki kowashireta-kaanta-tsiri, okanta panta-piintan-tawori kameethari. Riijatziro Tajorentsi antakaa-yitemironi.

¹⁴ Panteeniri Tajorentsi maawoeni kameethari, eero pikija-wakaa-wentawo,

* **2:10** rotziwerowa-shitee-tyaari Jesús = waerontsi

¹⁵ ari okantyyaa eero itzimanta iita iyakowentemini. Tema it-ominteemi Tajorentsi, pipakahaero kaari-perori, kameetha pijeeki-moyiteeri kinashi-waateen-chari. Pikimita-kotyaari koñeetyaa-kaerori tsireniri.

¹⁶ Poejokirotyaawo pikema-kotakiro ñaantsi, rootaki pañaa-shiretan-teeyaari. Aririka pikyaaryoo-wentakiro, antawo najahaa-wenteemi ipiyaki-rika Jeepatzii-totaa-rewo, tema tee natsipeta-shiwaetyaawo nokenkithata-kimiro iñaani Tajorentsi.

¹⁷ Okantawityaa rowamaa-wentee-tenawo nokemijanta-kaayitakimi, osheki nokimo-shirete, ari pikimi-yitana-kyaari eeroka-paeni, pikimo-shire-wentee-yinani naaka. Aririka rowamae-takina, okimitakawo nañaantari rapaatee-tziro imiriteetziri ijeetee-tziri ratsipeta-kaeta-nariri Tajorentsi.

¹⁸ Rootaki pikimo-shire-wentan-teenari eejatzi eeroka-paeni nimaeka.

Timoteo eejatzi Epafrodito

¹⁹ Riirika kowaantsini Awinkatharite Jesús, ari piñaakiro intsipaete notyaantemiri Timoteo. Tema aririka ipiyaki, ikamanta-paena jempe pikanta pijeekaeyini janta, ari okantyyaa nokimo-shiretan-tyaari.

²⁰ Tema tee itzimi oshiyaanari naaka ikimitakaha Timoteo, osheki ikowaki ineshironkatee-yemini.

²¹ Tzimawitacha itsipa, apatziro roshire-yitawo rirori oeta-rika ikoyiri, tee roshireta-kotyaawo ikowakaan-tziri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

²² Roo kanteencha piyoteeyini eeroka kameetha ikanta ijeeki-motakina Timoteo, riitaki kyaaryooteentsi itsipatakina nokenkithata-kotziro Kameethari Ñaantsi. Osheki ramita-kotakina, kimiwitaka riimi notyomi.

²³ Riitakira nokowakiri notyaantemiri janta, aririka niyotaki jempe ikanteetena.

²⁴ Aama intsipaetera Awinkatharite ikantakae-yaawo, naaka jatashita-perotemini janta.

²⁵ Riitakira netawakyyaa notyaantemiri noyemijantzin-karite Epafrodito, jempe itzimi potyaanta-kinari paerani. Osheki ineshironkata-paakina. Roshiyakari rirori owayiri, riitaki tsipata-piinta-kinari nokenkithata-kaantzi.

²⁶ Irika Epafrodito, osheki reta-kotakimi, antawo ikowaki iñaapaemi, tema riyotaki pikema-kotee-yakirini imantsiya-waetaki.

²⁷ Ari ikantawitaka imantsiyatzi, roowiteencha ikamemi. Roo kanteencha ineshironkatakiri Tajorentsi, retsiyata-kota-kahaeri. Teera apatziro ineshironkatakiri rirori, tema imatzita-kina naaka, tee ikowakaa-nawo nomaperotyaa nowashiretakota-kotyaari aririka ikami-motakina.

²⁸ Rootaki notyaantan-teemiriri intsipaete janta, ari okantyyaa pikimo-shire-tziitan-tyaari aririka piñaawaeri, ari okantyyaa eero nowashiretakoperotanta naaka eejatzi.

²⁹ Pikimoshire-wenta-waeri, tema pirentzita-wakaa-naatyaa pikemijanteerira Awinkatharite. Pipinkathaperoyiteeri ikaatzi oshiyariri rirori.

30 Tema ikamawitaka rirori roetziña-rikota-nakawo rantziro ikowakaeriri Jeepatzii-totaa-rewo. Ishine-wenta-nakawo ramitakotakina, tee ineshironkata-tziimaetyaa rirori, okimiwitakawo eerokami amitakotenanimi jaka.

3

Kowaperota-jaanta-chari

¹ Ari okantzimaetari noyemijantzin-karite-paeni, pithamenta-wentee-yaari Awinkatharite. Tema eero neshitziro naaka napiipiintemiro okaatzi nojankinata-kimiri paerani. Rootaki kameethatatsi piyoperotan-tyaari.

² Otzimatyee paamawentyaari manintantaniri-paeni kimitakariri ot-sitzi, kaari-pero-shireri-paeni, kowatsiri itomeshitaa-nita-kaemi.

³ Tema totameshitaani-perori aakapaeni, ojeeka-shire-yitan-teera Ishire tajorentsi, riyotakaa-yiteero jempe akantyyaa apinkatha-yiteeri Tajorentsi. Eero awentaa-shireta-waeta-shitawo añaa-yitzi awathaki, tema roo ajahaawentyaari rashiyiteera Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

⁴ Ari omatyaami owawijaako-shiretee añaa-yitzi awathaki, nomata-nakiro mi naaka nawijantemi.

⁵ Tema paerani owakira notzima-paaki, okaatzi 8 kitejeri nomaakotapaaki, ari itomeshitaa-nitee-takina. Naakataki Israel-paeni, icharinita-nakari nowae-jatziteni Benjamín, noñaaawetziro kameetha iñaani nosheninka-paeni Heber-paeni, nomonkaatziro Ikantakaan-teetani, tema Inashitantaniri naaka.

⁶ Noshiyaka-mintheetzi nokemijanta-perota-tziiri Tajorentsi, rootaki nokijaneenan-takariri kemijanta-neeriri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Tema nothotyaa-witattyawo nomonkaatziro Ikantakaan-teetani, tee namaakita-paentzi apaani.

⁷ Roo kanteencha maawoeni iroka, okaatzi najahaa-wenta-waetakari paerani, tee okameethatane niyota-koteerira nimaeka Jeepatzii-totaa-rewo.

⁸ Kyaaripero, tema niyoperotaa-ritzi Jeepatzii-totaa-rewo, tee okameethajetzi nokantawita paerani. Nopakahaero maawoeni, nokimita-kaanta-nakiro rooka-piintee-tziro kaahashi. Rootaki nokowaperota-neeri niyoperoteeri Awinkatharite Jeepatzii-totaa-rewo Jesús tema rootaki kameetha-perota-tsiri.

⁹ Riitakira tsipa-shiretaanari nimaeka. Tee nopankinawenta-naawo nomonkaa-yiteero Ikantakaan-teetani, tema tee atampatzika-shiretzi. Rooma nawentaa-naarira nimaeka Jeepatzii-totaa-rewo, riita-kira Tajorentsi tampatzika-shiretaanari.

¹⁰ Rootaki nokowa-perota-neeri niyoperoteeri Jeepatzii-totaa-rewo, tema riitaki ashitawori ishintsinka rañahaera ikamawitaka rirori. Ari okantyyaa nokimita-kotan-tyaariri jempe ikanta ratsipeta-kowentakina, jempe ikanta eejatzi ikami-motantaki,

¹¹ rootaki rañaakaan-teenari naaka aririka nokamawitakyyaa.

¹² Tekiraataha nothotyeeero nokanta-yitakimiri, tekiraata noñeero nokameetha-shire-perote. Roo kanteencha eekiro niyaatatyee naminaminataero roojatzi nothotyaa-perotan-takyyaawori, tema niyotzi ritaki etapaentawori Jeepatzii-totaa-rewo Jesús rowawijaako-shiretaana.

¹³ Noyemijantzin-karite-paeni, teera nokantatzii naaka: “Nomatakiro nothoyahakiro nokameetha-shire-perote.” Tema iroka nokantanaa:

“Nomaejantaneero nantayitakiri paerani tee nokenkishiryaa-kotaawo, apatziri nokenkithashiryaa-kotawo okaate noñaayiteeri paata,

¹⁴ ari okantayaa noyiishitan-tantyaari, roojatzi noñaantee-yaawori paata ipinateenari Tajorentsi ikaema-shire-yiteera itsipa-shiretee Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.”*

¹⁵ Iroka-paeni nokanta-yitakimiri, otzimatyee oshireta-kotyaaawo akaatzi antaki-shire-yiteera. Terika poshireta-kotyaaawo, Tajorentsi oñaayemironi pimikita-kotan-teenari.

¹⁶ Roo kanteencha, otzimatyee akyaaryoo-wenteero antayitan-tyaawori okaatzi ayota-kota-neeri.†

¹⁷ Noyemijantzin-karite-paeni, otzimatyee pikimitee-na naaka. Oztzimatyee paminayiteeri itsipa aririka ikimita-koteenawo naaka jempe nokanta piñaayitakina.

¹⁸ Tema napiipiinta-kimiro nokenkithatziimiro paerani, roojatzi napiitemiri nimaeka nirayimashiren-kaki nokantemi: Tzimatsi osheki jeekimota-kimiri janta itzimi kijaneentziriri ikaatzi kenkithata-kotzirori jempe okanta ikentakoe-takiri Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁹ Rooteentsi iñaayitero ithonkae-teeri. Ithaamenta-shiwaetakawo okaatzi rowayitari ikimita-kaantakiro roomi itajorentsi-tetyaami. Osheki ikantakaa-pero-wentakawo okaatzi rantayitakiri, tee ikaaniwenta-tziro. Rootaki ikenkishiryaa-kota-piintaka jaawiki-jato.

²⁰ Rooma aakapaeni, akowa-perota-neero anampitee-yaawo inkiterki. Oyaakoteeri aririka ipiye Owawijaa-kotan-taniri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

²¹ Riitaki paashinita-kaapaeni awathaki akaamaneta-waetzi, ari akimita-kotee-yaari jempe ikanta rirori otzimi rowaneenkawo. Aritaki imatapaero, otzimi-motziri ishintsinka ipinkathari-wentan-tawori maawoeni oeyita-rika.

4

Pikimo-shire-wenta-piinteeri Awinkatharite

¹ Noyemijantzin-karite-paeni, nokowatziira naaka poejokirota-neeyaari eeroka-paeni Awinkatharite. Tema netakoperoeyimini, osheki nokowaki noñaapaemi. Eerokataki oemoshirenkani, eerokataki kantakaan-teroni ipinatan-teetenari paata, okimitee-yaawo eerokami namantheeri.

² Nokantemiro Evodia eejatzi Síntique: Oztzimatyee pariperotawakahaeyaa pawentaa-shiretaarira Awinkatharite.

³ Nokantemi eejatzi eeroka notsipa-minthari, pikaminayiro iroka apite tsinani ariperota-wakaan-teeyaari. Tema ari otsipatakina paerani natsipe-wentawo Kameethari Ñaantsi nokenkithata-kotziro, ari otsipatakari Clemente eejatzi itsipa-paeni ikaatzi tsipayita-kinari paerani. Tema maawoeni irika-paeni, ojankinata-koyitaka rañaas-shire-yitee paata.

⁴ Pikimoshirewentaperoteeri Awinkatharite. Napiita-wakimiro: ¡Pikimo-shireta-piinteeyini!

⁵ Oztzimatyee riyoteemi maawoeni pitsinampa-shireyitee. Tema pokimatee Awinkatharite.

* **3:14** Kanta-kota-chari jaka “noyiishitan-tantyaari,” ikantahanki apaani atziri oyiishitan-tatsiri ishiya jempe ipiyota amina-minthatziriri, ipaetziri owinawo oyiishitantakira. † **3:16** inashiyita ñaantsi-paeni

⁶ Eero okantzimo-shiryaa-waetzimi, tema pamana-piinteeri Tajorentsi pikowako-yiteeri kowityee-motzimiri. Pipasoonki-piinteeri eejatzi.

⁷ Ari okantyyaa piñaantyaawori ijeekakaa-yiteemi kameetha Tajorentsi, oshekira okameethataki, awijiro okaatzi akenkishiryaa-yitari aaka-paeni. Tema iroka ijeekan-teetari kameetha, rootaki inimo-shireta-kaemini, eero okantzimo-shireta-waetzimi tema itsipa-shiretaa-tziimi Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

Poshireta-piintee-yaawo kameethari

⁸ Iroka nokantemiri noyemijantzin-karite-paeni. Poshireta-piintee-yaawo kyaariperori, pinkathan-kantsi, tampatzika-shiren-tantsi, kiteshire-tantsi, inimotantsi, kameethatzi-motantsi, kameetha-shiretantsi, weshiryaawentan-tsi.

⁹ Pantaneero okaatzi piyoyitakiri, okaatzi nokaman-takimiri. Piñaanta-yityaawo okaatzi niyotaa-yitakimiri, okaatzi kameethari piñaakota-kinari naaka nantayitakiri. Aririka pantayita-neero iroka, aritaki inimowaeteemi ijeekakaemi Tajorentsi.

Ipashitantari Nampitawori Filipos rashi Pablo

¹⁰ Antawo ikimo-shireta-kaakina Awinkatharite, noñaakiro papiiteero pineshironkataana. Niyotzi naaka tee pimaejantana, tema roo kantakaan-tzirori tee otzimi jempe pikinakaero pineshironkatan-tenari.

¹¹ Tee roo nokantan-tyaari noñaatziro nokowityaa-waetzi. Tema nametakawo nokimo-shireta-waetzi okantawitakyaa tekatsi tzimi-motenani.

¹² Niyotakiro jempe okantawaeta aririka akowityaa-waete, aririka otzimimo-yitee osheki. Nothotyaakiro nametakawo maawoeni, aririka nowaperotyaa, aririka notashe-neenta-waete. Nametakawo aririka otzimi-motena osheki, nametawo eejatzi nokemaatsi-waetawo tekatsi-rika tzimi-motenani.

¹³ Ari okantaki notsinampaero maawoeni oetaka-rikapaeni, tema rii Jeepatzii-totaa-rewo aawyyaa-shireta-kaanawori nimaeka.

¹⁴ Roo kanteencha, osheki okameethataki okaatzi pipashita-kinari, tema piyotee-yakini eenitatsi osheki pomeentsitzi-mota-kinari.

¹⁵ Paerani noshitowan-tanee-yaari Macedonia-ki, netanta-nakawori nokenkithata-kotziro Kameethari Ñaantsi, tekatsira neshironkatnenani, apatziro eeroka-paeni nampitawori Filipos, pipakaan-takinari pipashitanari.

¹⁶ Ari pikimitakiro eejatzi nojeekan-takari Tesalónica-ki, papiipiintakiro pipakaan-takina pipashitanari, riitaki naantakari okaatzi kowityee-mota-piintanari.

¹⁷ Tee apatziro noshiretyaawo naaka pipashita-piintyaanawo kowityee-motanari, nokowatziira pantayita-neero eeroka-paeni kameethari, ikini ipashii-teeteemi paata eeroka.

¹⁸ Tema naakiro maawoeni pipakaan-takinari, ipapaakinawo Epafrodito, oshekitzi-mota-paakina, tekatsi kowityee-motenani. Okaatzi pantakiri osheki okameethatzi-motakiri Tajorentsi, okimitzimo-waetakari kajankaenkari, okimiwitakawo inimotziriri ratsipeta-kaetani.

¹⁹ Riitaki Tajorentsi payitemini okaate kowityeemo-yitemini eeroka, tema otzimimo-perotziri rowaneenkawo Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

²⁰ ¡Ari akantee-tyaani aweshiryaawenteeyaari Ashiteeri Tajorentsi! ¡Kyaariwé!

Weyaantawori wethataantsi

²¹ Riwetha-yitzimi noyemijantzin-karite-paeni ikaatzi tsipata-kinari naaka jaka. Powethatyaanari janta rashiyitaari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.*

²² Rowetha-yitzimi eejatzi rashiyitaari jaka, riitaki wethatzi-miri ikaatzi jeeka-pankotziriri Pinkathari César.

²³ Okantashitzimaetyaa ineshironka-peroteemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. ¡Kyaariwé!

* **4:21** rashiyitaari = kiteshireri

ROJANKINARI PABLO ROTYAANTZINIRI COLOSAS-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka jankina-rentsi. Tema Rotyaantaa-rewote Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki ikowakiri Tajorentsi. Riitaki notsipatari noyemijantzin-karite Timoteo nojankinatzi-miro.

² Eeroka nojankina-yitzini pikaatzi rashiteemi Jeepatzii-totaa-rewo nampitawori janta Colosas, tema eeroka-paeni noyemijantzin-karite-paeni pikemijanta-neeri. Okantashitzimaetyaa ineshironkateemi Ashiteeri Tajorentsi, kameetha ijeeka-kahaemi, ari ikimitzi-teemiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.*

Ramana Pablo okantyya riyota-nitan-tyaari kemijantzinkari-paeni

³ Ari nokanta-piintatyya namanakotzimi nokowatziiri Tajorentsi Ashitariri awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, namanapiintziri.

⁴ Tema nokemako-wentakimi jempe pikanta pawentaa-shireta-naari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, petakotanaari ikaatzi rashiyitaari,

⁵ okantakaakimi pikemijanta-neero kyaaryoori Kameethari Ñaantsi, piyotaneero eenitatsi poyaako-tziri inkitekinta.

⁶ Okaatzi pikemakiri eeroka-paeni, jatakotaki maawoeni nampitsi-paeni. Ikemijanta-yitanee eejatzi itsipa-jatzi atziri-paeni. Ikimitakimi eeroka-paeni owakira pikemawakiro ñaantsi, pikemathata-nakiro map-erori ineshironka-yiteemi Tajorentsi.

⁷ Tema riitaki noyemijantzin-karite Epafras yotaaki-mirori paerani janta. Netakotani irika Epafras, riitaki oejokirota-kariri Jeepatzii-totaa-rewo rantawaetziiniri.

⁸ Riijatzi kamanta-paakinari osheki petakoyitantaka okantakaakimi Ishire tajorentsi.

⁹ Tema owakira nokemako-wenta-wakimi jempe pikantana, ari nokanta-piinta-nakityaa namanakoyitzimi okantyya pikemathatan-tyaawori ikoyiri Tajorentsi. Piyotani-shire-yitee.

¹⁰ Namanakotzimi eejatzi panta-piintan-tyaawori kameethatzi-motziriri Awinkatharite, tema rootaki ikoyiri panteeniri kameethata-tsiri, rootaki piyaata-kaantyaawori piyoperota-neeri Tajorentsi.

¹¹ Namanakotzimi okantyya aawyaa-shiretan-temiri ishintsinka. Rootaki kyaaryoota-kaemini rowaneenkawo, amawetakaemini eejatzi.

¹² Ari okantyya pithaamentan-tyaari pamana-yiteeri Ashiteeri. Tema riitaki kantakaawori okanta añaaantaawori rashiyitee, anintaa-piintee-yaawo okaatzi ikashiya-kaayita-kaeri ikoñeetyaa-koteeri rashiyitari.

¹³ Tema paerani kimiwitaka ajeekatyeemi otsirenikaakitzira. Roo kanteenchā rowawijaako-shiretee Tajorentsi, ipinkathari-wenta-yitee nimaeka retakotani Itomi,

¹⁴ Rapawentakae riraa. Okimiwitakawo ipinako-wenta-tyeemi rokakaakowenta-yitee, ari okanta ipeyakotan-teerori antzirowa kariperori.

* 1:2 rashiyitaari = kiteshireri

Ikamawenteera Jeepatzii-totaa-rewo ari raripero-yiteeri Tajorentsi

¹⁵ Teera ikoñaanitzii Tajorentsi, roo kanteencha roñaahan-tapaenta retanakari Itomi, tzimiteen-chari tekiraha rowetsikaetero tzimayita-tsiri nimaeka.

¹⁶ Riitaki Itomi wetsika-kirori tzimayita-tsiri inkitekinta eejatzi kepatsiki. Rowetsikaki okaatzi añaayitziri, eejatzi kaari koñaayita-tsini. Rowetsika-yitakiri maawoeni pinkathari-witachari, jewawita-chari, tzimawita-chari ishintsinka, omperawitan-tachari, maawoeni jempe-rika iiyitari. Riitakira Jeepatzii-totaa-rewo rowetsika-kaetaki maawoeni okantayaa rashitan-tyaawori rirori.

¹⁷ Riitaki etakaanta-nakawori Jeepatzii-totaa-rewo paerani. Riitaki kantakaawori nimaeka iyaatakaan-tawori otzimayitzi okaatzi rowetsika-yitakiri.

¹⁸ Riijatzi Jeepatzii-totaa-rewo akimitakaanta riimi aetotyaaami akemijantzin-kariteera. Rooma aakapaeni iwathayitakae. Riitaki etakaan-taawori rañahae ikamawitakaha. Rootaki retapiintanteetyaawori ipinkathee-teeri nimaeka.

¹⁹ Tema riitaki Ashiteeri ikowakaakiriri Itomi ijeeka-shire-perotanteeyaari itajorentsizira rirori.

²⁰ Riitaki kamawenta-yiteeri, rapaatapaetziro riraa ikenta-koteetakiri. Aripaetera raripero-yitee, okantawityaa jempe-rika-paeni ajeeki kepatsiki, eejatzi inkiteki.

²¹ Paerani pikijaneentziri Tajorentsi, tee poshireta-kotyaawo ikowakaa-witzimiri, roo panta-piinta-shitaka kaari-perori. Roo kanteencha raripero-yiteemi Tajorentsi.

²² Tema ratziri-perotapaentzi Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki omatantakari ikama-wenta-yitakae maawoeni. Riitaki aayiteeni paata Tajorentsi-kinta, ikantapaeri: “Irikaha, noete-shiretani, tekatsi kantakowaeteerini.”

²³ Ari okantee-yaari aririka poejokirota-nakyaari pawentaa-shiretyaari. Tema paerani owakira pikemawakiro Kameethari Ñaantsi, piyotanaki eenitatsi poyaakotziri. Ithonka ikema-kotee-tanakiri maawoeni nampitsiki-paeni. Riijatzi naaka Pablo, ikenkithata-kahae-takiri eejatzi.

Riyotaa-yitziri Pablo itsipa-jatzi atziri

²⁴ Osheki nokimo-shiretzi nimaeka noñiuro nokemaatsita-kowentzimi. Tema nomonkaata-tziuro ikemaatsita-kaetakari Jeepatzii-totaa-rewo. Riitaki nokemaatsita-kowenta kemijantzinkari-paeni, kimitanaawori roorikami iwatha Jeepatzii-totaa-rewo.

²⁵ Roo nantawaeri naaka nomonkaa-yiteero, tema riitaki Tajorentsi kantakinari: “Pikenkithata-kaeri atziri-paeni noñaani, otzimatyee pithotyahaero maawoeni.”

²⁶ Tekatsi yotaa-neeta-tsini paerani oeta ranteri Tajorentsi, roo-jatzi okantzimaeta nimaeka. Roo kanteencha aakapaeni rashiyitaari, riyotakaa-yiteero.

²⁷ Tema rootaki ikowakiri Tajorentsi iyoyiteero. Iroka riyotakaeri: Ineshironka-yiteemi eeroka-paeni tee nosheninka-witzimi, itsipa-shireteemi Jeepatzii-totaa-rewo. Rootaki poyaako-tan-tawori piñeero rowaneenkawo.

28 Rootaki nokenkithata-kotan-taariri naaka Jeepatzii-totaa-rewo. Nokanta-yitziri atziri-paeni: “Aritapaaki pikaaripero-shireta-waetaki.” Niyotaa-yiteeri kameetha, okimiwitakawo naayitaa-tyeerimi Tajorentsi-kinta, nokanteeri Tajorentsi: “Irika kemijanteeriri Jeepatzii-totaa-rewo, riyyitaki antaki-shireteen-tsiri.”

29 Rootaki noshintsi-shiryaa-wentan-tzimiri nimaeka. Tema ish-intsinka Jeepatzii-totaa-rewo aawyaa-shireta-kaaki-nawori nantayitan-takawori maawoeni.

2

1 Tema nokowatzii piyoyitee osheki noshintsi-shirewentakimi, eejatzi Laodicea-jatzi ikaatzi kemijanteeriri Jeepatzii-totaa-rewo, noshintsi-shirewentakiri. Ari nokimitakiri maawoeni kaari ñaawooneetanani.

2 Rootaki noshintsi-shirewentan-tzimiri okantyya pithaamenta-shiretan-tyaari, petakota-wakaan-tyaari, piyotani-perotan-tyaari, pikemathatan-tyaawori rantayiteeri Ashiteeri Tajorentsi, tema tee riyotako-witeetari paerani Jeepatzii-totaa-rewo.

3 Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo kantakaawori ikemathata-kaanteero kaari riyotako-witeetari, okimiwitakawo apaani ashaahawontsi romanawitee-takari.

4 Netzita-tyaawo nokaman-tzimiro nimaeka, eero piñaantawo ramatawiteetemi.

5 Okantawita tee nojeeki-momitzi pinampiki, roo kanteencha aririka nokenkithashiryaa-kota-piintemi kimiwitaka ari akaatemi ajeeke janta pinampiki. Rootaki nokimo-shire-perotan-takari nokema-kotakimi ariperotaki pikanta-wakaanaa, poejokirotaneeyaari Jeepatzii-totaa-rewo pawentaa-naari.

6 Tema jempe pikanta pikemijanta-nakiri paerani Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, eekiro piyaatatyee pitsipa-shiretyaari.

7 Kijokiro powanakiri petanakiri pikemijantziri, pikimita-kotyaari parithata-tsiri kameetha, pikimita-kotyaawo rowetsikae-tziro pankotsi, tema rootaki riyotakae-takimiri. Pamana-piinteeri Tajorentsi.

Ijeeka-pero-shiretan-teemi Jeepatzii-totaa-rewo

8 Paamaeyaa, eenitatsira kowatsiri ramatawitemi. Imonkaatakaa-shitzimiro-kari okaatzi riyoyitziri, riyotaa-yitziriri paerani iweejatziteni, rootaki rameteeta-piintari jaka jaawiki. Tema kaari rashi Jeepatzii-totaa-rewo.

9 Tema Tajorentsi riitaki thotyaa-perotzirori inampi-wathatantari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

10 Riijatzi thotyaa-perotzirori ijeeka-shiretan-takimi eeroka-paeni, tema pawentaa-shireta-naari Tajorentsi. Pinkathari-perori irika, rawijiri ikaatzi pinkathari-yiwita-chari.

11 Tema pawentaa-shireta-naari Tajorentsi, kimiwitanaa pitomeshitaa-nita-tyeeyaami. Teera koñaatziro pitomeshitaa-nityaa, rootaki oshiyakaa-wentacha ipaka-kaayiteemiro Jesús Jeepatzii-totaa-rewo piyaari-pero-shirenka, rañaakaa-shire-yiteemi eejatzi.

12 Tema pomitsiryaa-yitaka paerani, pikimitaantyaari Jeepatzii-totaa-rewo jempe ikanta ikamawita-paenta rirori. Kimiwitanaka arimi pikaatakiri pikitata-kyaami ikitawitee-takari rirori. Opoñaashitya pañahae, rañahaera rirori. Tema pawentaa-naari nimaeka Tajorentsi ashitawo ishintsinka owañahaemiri.

¹³ Paerani kimiwitaka pikamayita-tyeemi eeroka-paeni okantakaan-tziro piyaari-peronka. Tee rashiyiteemi Tajorentsi tee ineshironka-teemi, tema tee pitomeshitaa-niyityaa. Roo kanteencha rowañahaeri Jeepatzii-totaa-rewo, ari ikimi-yiteemiri eeroka rowañaa-shireteemi ipeyako-yiteemiro piyaari-peronka.

¹⁴ Tema paerani osheki ikowawita nosheninka-paeni imonkaa-yiteromi Ikantakaan-teetani, teemaeta imonkaa-yirotzi. Rootaki rowajankitaan-tawiteririmi Tajorentsi. Tema kimiwitaka rojankinata-kota-tyeeromi Tajorentsi ayaariperonka. Ikanta ikentakoe-takirira Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ari aweshiryaaakari rojankinata-kowitakae Tajorentsi, kimiwitaka ari itsipata-nakyaawomi ikentakoe-takirira Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁵ Aripaete rotsinampaa-yitakiri pinkathari-wenta-shiwitachari, teera otzimi-mota-neeri ishintsinka rirori. Tee rantziro romanakashitani-ki iroka-paeni, roñahanta-perotakiro okantyaaa riyotakoe-tantyaawori.

¹⁶ Tee okameethatzi pikanta-kota-wakae-yaawo owanawontsi, eejatzi imiriteetzi. Tee okameethatzi eejatzi pikanta-kota-wakae-yaawo roemoshirenka-yitari nosheninka, okimitatyaa ojarentsi, owakiracheeri kashiri, kitejeri imakoryaan-teetari.

¹⁷ Tema okaatzi imonkaa-yitziri paerani nosheninka-paeni, roowae-taki aamparentsi. Riitakira Jeepatzii-totaa-rewo oshiyakaa-wentachari.*

¹⁸ Paamaeyaari kowayita-tsini ikijathatemi, ikowatzii pikimita-koyitee-yaari jempe ikantayita rirori-paeni. Rootaki ikantan-tayitzimiri: "Jame atsinampa-shire-yitee, ari okantyaaa apinkatha-yitan-tyaariri Ronampiripaeni tajorentsi." Roo kanteencha tee ñaawoo-tziri Ronampiri tajorentsi, apatziro roetziñaarikotawo ikenkithashiryaa-kowaetawo ikowashiyitari rirori, ikantakaa-peroyitawo.

¹⁹ Tee apatayaari irika-paeni itzimi aetotanaari aakapaeni. Irika aetotaari riitaki thaamenta-kaawori okimota-tantari awatha, roojatzi apata-wakaan-tayitari. Tema Tajorentsi kantakaa-kawori.†

²⁰ Apaani kaminkari tekatsi rante, eero omata imonkaa-yitero itziteetari. Ari pikimi-yitanaari eeroka-paeni pitsipa-shireta-naari Jeepatzii-totaa-rewo, kimiwitaka pikamatypeemi. Tee okowa-perotyaa pimonkaa-yiteero okaatzi itziteetari. ¿litaka paminaa-shiwaetantari pantayitziro ikantayitziri atziri-paeni?

²¹ Ikantzimi: "Eero powayitawo iroka, eero pantayitziro iroka, eero poteeya-yitziro iroka."

²² Tema riyotaa-shiwaetee-takimiro Ikantakaan-teetani. Tema aririka oyaawo jempe-rika oeta, eerowa añiuro jempe okantee, ari othonkari.

* **2:17** Apaani aamparentsi tee okoñawaeta-shityaa. Aririka añeero aamparentsi ayotzi eenitatsi ashitawori raampari. Ari okimitari eejatzi okaatzi imonkaatee-takiri paerani, aamparira inayitaki okaatzi rantzimo-yiteeri Jeepatzii-totaa-rewo. † **2:19** Iroka oshiyakaa-wentachari jaka: Tee riyotaa-jeetzi riitaki Jeepatzii-totaa-rewo jewayiteeri aaka, ikimiwitakawo riimi aeto. Rooma aakapaeni okimitakawo roorikami iwatha. Tema aririka athaamentyaa akimotate awathaki, maawoeni awatha othaamenta okimota-yitzi, kameetha okanta apataa-wakayita, roojatzi antari-watha-yitan-takyaari. Rootaki aeto jewatakaan-tatsiri okanta othaamentantari okimota-yitzi kameetha awatha. Ari kimitzitari eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki jewayita-neeriri kemijantzinkari-paeni, roojatzi rantari-shire-perotan-takyaari kameetha.

23 Tema aririka atziwenta-waetyaa, oshiyakaa-mintheetzi atsipe-wenta-tyaari Tajorentsi akemijanta-neeri. Teera ari okantyaa, tema aminaashi-waeta iroka, tema tee apaka-kaantziro akowa-shiwaeta-piintari.

3

1 Tema añahae Jeepatzii-totaa-rewo, ijeeki-mota-paeri Tajorentsi rakoperoki, ari ikaatapaeri ipinkathari-wentantzi. Ari pikantayitanaari eeroka-paeni pitsipa-shiretaari Jeepatzii-totaa-rewo, awijakoshire-yiteemi. Pikowa-piinteero rashitari rirori.

2 Eero pikenkithashiryaa-koyitaawo jaawiki-jato, tema roo pikenkishiryaa-koyite inkite-jato.

3 Kimiwitaka nimaeka pikamayitatyee-mi, tema pijeekimo-shireteeri Tajorentsi pitsipa-shiretaari Jeepatzii-totaa-rewo, okantawitaka iroka kaari koñaatziro.

4 Roo kanteencha, aririka ipiyaki Jeepatzii-totaa-rewo, aripaete rowañahaetee maawoeni, owaneenkateeyaa atsipata-paeyaari.

Tee okameethatzi apiiyiteero antawitaka paerani

5 Tee okameethatzi papiiyiteero pantawitakari paerani. Pikimiteeyaari kaminkari, tee rantayiteero kaari-perori. Tee okameethatzi pimayempitane, pikaaripero-shireyite, ikamaawoshireyite, piñaawenshire-waetyaa, pikoyi poshekiro pashaahawo. Tema aririka piñaama-waetakyaa, aritaki pitajorentsi-tetana-kyaari.

6 Rootaki ranta-piinta-yitakiri atziri-paeni, rootaki rowajankitaa-wenteeriri paata Tajorentsi.

7 Ari pikanta-yiwitakari eejatzi paerani eeroka-paeni, pameperow-itakawo.

8 Roo kanteencha, otzimatyee pipakaa-yiteero eejatzi iroka-paeni: Pikija-wakaa-waeta, piña-tsimate-wakaa-waeta, pikemaatsita-wakaa-waeta, pikiji-mata-wakaa-waeta, pininata-wakaa-waeta,

9 pamatawi-waetantzi eejatzi. Tema pookaero jempe pikanta-yiwita paerani.

10 Pikameethashireyitee nimaeka, tema riitaki Tajorentsi owameethashireteemiri, pikimiteeyaari ikanta rirori, tema riitaki wetsika-kimiri paerani. Rootaki piyoperotan-teeyariri nimaeka.

11 Ithonka ijeeka-shiretantee Jeepatzii-totaa-rewo maawoeni, tee ramakitzi Judá-paeni, kaari Judá-paeni, totameshitaa-rewo, kaari-rika totameshitaa-rewo, kaari yotanitatsini, itsipa-jatzi, omperataa-rewo, omperatantani, maawoeni.*

12 Ineshironkatzimi Tajorentsi eeroka-paeni, rootaki riyoshiitantayiteemiri omatantyaari rashi-perotee-mi. Ikoyi nimaeka pineshironka-yitante, petakotantya, pitsinampa-shiretee, pamatsinkyaa, pamawewaenite.

13 Pamaweta-wakaa-neeyaa, pipeyakoteri owaaripero-shireta-waetzimiri. Tema aritaki ipeyakoteemiro eeroka Jeepatzii-totaa-rewo piyaari-peronka. Rootaki pimata-neeri eejatzi eeroka.

14 Rootaki kowaperota-chari nimaeka petakotawakaayitaneeyaa, omatantyaari pariperota-wakaa-neeyaa.

* 3:11 kaari Judá-paeni = griego

¹⁵ Tema apaani akantanaa okimiyitaawo aakami iwatha Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki añaantyaawori kameetha ajeekayitane, ariperotawakaa-neeyaa. Oztimatyee ramaneeri Tajorentsi.

¹⁶ Poshireta-piinta-neeyaawo pikemako-yitakiriri Jeepatzii-totaa-rewo. Iroka piyota-nitan-tyaari okantyya piyotaa-wakaanta-perotyaa: Oztimatyee pomampaa-wenta-neeyaawo okaate riyotakaa-yitemiri Ishire tajorentsi, pomampaa-yityaawo Mampaantsi, pamaneeri Tajorentsi. Ari okantyya pithaamenta-shireta-wakaan-tyaari.

¹⁷ Ari pikantyyaari otzimi-rika pantayiteri, oeta piñaawaeteri, pikimitakaantero rootaki rotyaantan-takimiri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, panteeniri ikoyiri rirori. Pamaniri eejatzi Ashiteeri Tajorentsi okaatzi rantzimo-yitakimiri.

Antayiteeri akemijanta-yiteera

¹⁸ Iinanteetari, pipinkathateeri piimi-paeni, rootaki pantayita-neeri pikemijanteeri Awinkatharite.

¹⁹ Iimenteetari, petakoyiteeyaawo piina-paeni, eero pikija-waetziro.

²⁰ Itomiitari, pikemijanteeri ashitzimiri, tema rootaki kameethatzi-motziriri Awinkatharite.

²¹ Ashitaaniri, tee okameethatzi pikijakaa-waeta-shityaari pitomi-paeni, ari okantyya eero okantzimo-neenta-waetantari.

²² Omperataa-rewo, pikemijanteri okaatzi ikantemiri omperatzimiri jaawiki-jatzi. Eero powakowenta-shiwaeta pantawaete aririka raminimi okantyya pinimota-kaantyyaari, tema kameetha pantawaeta-piinteeniri, tema pipinkathataa-tziiri eeroka Tajorentsi.

²³ Ari pikimiteerori maawoeni pantayita-neeri kameetha pishirethawentyaawo. Pikimitakaan-nakiro riimi omperatemini Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, kaarira atziri omperatemini.

²⁴ Aritaki piyotee-yakini eeroka-paeni, Awinkatharite pinayiteemini paata. Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo omperata-piinta-yiteemiri ni-maeka.

²⁵ Riima ikaatzi antapiinta-neerori kaari-perori, rowajankitahae-teeri rirori. Tema Tajorentsi tee roshiya-kaanwaeta-shita riiperori irika, eero okantzi rowajankiteeteri rirori.

4

¹ Omperatan-taniri-paeni, paakameethateri pomperatani-paeni, pitampatzika-shirewenter. Pikenkishiretero, eenitatsira inkitekinta Omperatzimiri eeroka.

² Pamana-piinta-yityaa, paamaawenta-shiretyaa pamanyaa pipasoonkiteri.

³ Pamana-kotzi-tena naaka, okantyya ishinetan-tenawori Tajorentsi nokenkithata-kota-neero kaari riyotako-witeetari Jeepatzii-totaa-rewo paerani. Tema rootaki rominkyaaawenteetakinari.

⁴ Pamana-kotena okantyya nomatan-tyaawori nokenkithata-kotero kameetha, rootaki ikemathatan-teetyaawori.

⁵ Oztimatyee piyeeka-yitee kameetha piyeeki-moyitzirira kaari kemijanta-tsini. Eero pitsipa-waeta-shitari.

⁶ Kameetha okameethatzi-moteri okaate pikanteriri, oshinitzimotantyyaari. Oztimatyee piyoyite jempe pikante pakayiteri aririka rojampi-yitemi.

Oweyaantawori wethataantsi

⁷ Aririka rareetakyaa noyemijantzin-karite Tíquico pinampiki, riitaki kamanta-paakimini jempe nokanta nojeekaeyini jaka. Tema irika noyemijantzin-karite netakotani, riitaki amitako-perota-kinari jaka nantawaetziniri Awinkatharite.

⁸ Rootaki notyaantan-tyaariri iñeemi jempe pikanteeyani eeroka-paeni janta, ari ikamantemiro jempe nokanteeyani jaka. Ari okantyyaa piñaantyyaawori pithaamenta-shiretee-yaani.

⁹ Ari notyaantemiri eejatzi noyemijantzin-karite Onésimo itsipatanakyaari Tíquico. Tema irika Onésimo riitaki poñeenchari paerani pinampiki. Kyaaryo rawentaa-nakari rirori Awinkatharite, netakotani irika. Apite ikaate kamanta-paakimini okaatzi nantayitakiri jaka.

¹⁰ Arira itsipatakina Aristarco romonkyaaahaetana jaka. Rowethatzizimi eejatzi rirori. Rowethatzimi eejatzi Marcos itomin-thori Bernabé. Tema irika Marcos, riitaki nokenkithata-kota-kimiri paerani nokantakimi: Aririka rareetakyaa pinampiki, paakameethata-wakiri.

¹¹ Rowethatzizimi Jesús, iiteetziri eejatzi Justo. Riiteeyakini tsipatakinari nokenkithata-kotziro jempe okanta ipinkathari-wentantee Tajorentsi. Osheki roemoshirenkana irika-paeni, tema tekatsi itsipa nosheninka kimityaarini itsipatakina irika-paeni.*

¹² Rowethatzimi eejatzi Epafras, riitaki itsipa poñeenchari paerani pinampiki. Riijatzi romperatani Jeepatzii-totaa-rewo. Osheki ramana-kota-piintakimi, ari okantyyaa pikyaaryoo-shire-yitan-tyaari, piyotakotan-tyaawori pantaneero kyaari-perori ikoyiri Awinkatharite.

¹³ Naaka-perotaki ñaakiri Epafras osheki ikenkithashiryaa-kotakimi. Ari kimitzi-takariri nampitawori Laodicea eejatzi Hierápolis.

¹⁴ Rowethatzimi eejatzi Lucas aawintan-taniri. Riijatzi etakotani. Rowethatzizimi eejatzi Demas.

¹⁵ Nokoyi naaka powethatenari maawoeni noyemijantzin-karite-paeni janta Laodicea-ki. Powethatenawo Ninfas, eejatzi pikimitakiri maawoeni kemijantzinkari-paeni ikaatzi piyoyita-piinta-chari opankoki.

¹⁶ Piñaanateniri nojankinari kemijantzinkari-paeni janta pijeekinta. Opoñaashitya potyaanteniri Laodicea-jatzi iñaanateniri kemijantayitatsiri janta. Ari pikimitzityaari eejatzi eeroka-paeni, piñaanatero nojankinata-kiniriri rirori-paeni.

¹⁷ Irokaha ñaantsi pikanteriri Arquipo: Pantawaeteeniri Awinkatharite jempe okanta-perota ikantakimiri, pimonkaateniri.

¹⁸ Naaka Pablo, iroka nojankinaperotzimiri nakoki nowethatzimi. Ero pipeyakotana romonkee-takina, pamana-kota-piintena. Okantashitzimaetyaa ineshironka-yiteemi Tajorentsi. Kyaariwé.

* 4:11 nosheninka = totameshitaa-rewo = Judá-paeni.

RETAKARI ROJANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo jankinatzi-mirori iroka notsipatari Silvano eejatzi Timoteo. Notyaantzimiro janta Tesalónica-ki itsipa-paeni pikaateeyini rashiyiteemi Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Okantashitzimaetya ineshironkateemi, ijeekakaa-yiteemi kameetha eejatzi.

Roshiya-koetari Tesalónica-jatzi

² Aririka namanako-yitemi, antawo namaniri Tajorentsi.

³ Osheki nokenkishireta-kota-piintakiro okaatzi pantayita-neeri pawentaa-naarira Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, poetziñaarikota-naawo poyaawentaari, iñahaetzimi petakoyitantanaa.

⁴ Noyemijantzin-karite-paeni, niyoteeyini naaka retakoyiteemi Tajorentsi riitaki iyoshii-yiteemiri.

⁵ Piyoteeyini eeroka-paeni teera nokenkithata-kowaeta-shitzimiro Kameethari Ñaantsi nojeeki-motan-takimiri, tema Ishire tajorentsi shintsishiretakaakinari, niyotantari kyaariperori iroka okaatzi nokaman-tayitzimiri. Piñeeya-kinani eejatzi jempe nokanta nojeeki-moyitakimi, osheki nokowa-piintaki noneshironkayitemi.

⁶ Okantawita osheki pikemaatsi-waetaka, roo kanteencha pikemijanta-yitane, tema Ishire tajorentsi oemoshirenka-kimiri. Roojatzi pimatanaawori okaatzi nantakiri naaka eejatzi okaatzi rantakiri Awinkatharite.

⁷ Ari okanta roshiyantaneemiri ikaatzi kemijanta-yitanaa-tsiri nampiyawori maawoeni nampitsiki janta Macedonia-ki eejatzi janta Acaya-ki.

⁸ Teera rii apaani kemakowenteemini jempe pikantana pikemijanteeri Tajorentsi, tema othonka ikemakoe-takimi eejatzi jempe-rika-paeni. Tema nokowawitaka nokaman-terimi jempe pikanta pikemijanta-yitee eeroka,

⁹ tema riitaki etawakawori ikamanta-wakina naaka jempe pikanta-yitaka paakameethatakina, jempe pikanta pipakaa-yitaneeri pitajorentsitate-witari, rootaki pikowa-perotanaki pantayita-neero ikoyiri Kañaaniri Tajorentsi, Kyaariperori.

¹⁰ Ikamanta-kinawo eejatzi jempe pikanta eeroka-paeni poyaawentari Jesús ipiye ikinapaero inkiteki, tema riitaki Tajorentsi ashitari rowañahaeri ikamawitaka. Riitaki materoni rowawijaako-shiretee aaka-paeni aririka omonkaa-paeteteeyaa rowajankitaan-tayiteera.

2

Rantayitakiri Pablo Tesalónica-ki

¹ Noyemijantzin-karite-paeni, piyoteeyini eeroka tee aminaa-shita okaatzi niyaataki nareetzimi.

2 Piyoteeyini eejatzi, paerani tekira niyaateeta pijeekaeyinira eeroka, osheki ikijaneentee-takina nampitsiki Filipos, rowajankitaa-waetee-takina. Roo kanteencha ishintsi-shireta-kaakina Tajorentsi nokenkithata-kaanta-kimirori Kameethari Ñaantsi, okantawitaka ikoshekaetana.

3 Tema tee nokinakaa-shitawo okaatzi nokenkithawaetakakimiri, tee nokaaripero-shiretzi nokenkithata-kotan-tzimirori, tee nokoyi namatawitante.

4 Tema nokenkithatakimiro Kameethari Ñaantsi jempe okanta ikowakaa-kinari Tajorentsi. Riitaki ñaanta-shireta-kinari naaka, riitaki otyaanta-kinari. Rootaki kaari nokenkithata-kan-tapaa-kimiro kameethatzi-moyitziriri atziri, apatziro nokenkithatziro kameethatzi-motziriri Tajorentsi, tema riitaki yotashi-retan-tatsiri.

5 Tema piyoteeyini eeroka tee nonintaa-thatan-tzimiro okaatzi nokenkithata-kimiri, rootaki noñaantyaawori nokoyirika noshekyeero nashaahawo. Riitakira yotatsi Tajorentsi.

6 Tee roo nokoyi pipinkathata-shitena. Okantawitaka naakataki Rotaantaa-rewote Jeepatzii-totaa-rewo, otzimatyeeemi ipinkatheeteena.

7 Roo kanteencha noneshironkateemi, nokimitakawo apaani riniroetari aririka aminako-wenteri eenchaa-nikite.

8 Teera apatziro nokenkithatemiro Kameethari Ñaantsi, tema antawo netakoyitakimi kantacha noshine-wentemimi.

9 Tema pikenkishireteeyironi netanta-nakawori nokenkithatzimiro iñaani Tajorentsi, osheki nantawaetaki namanantan-tyaari nowanawo, kitejeri eejatzi tsireniriki nantawaetaki. Rootaki kaari pipashitan-tanawo eeroka-paeni.

10 Piyoteeyini eeroka jempe nokanta nojeeki-motakimi eejatzi ikantzi-takari Tajorentsi riyotzi rirori, tema kameetha-shiretakina, kiteshire-takina tee itzimi iita kantako-waetenari.

11 Piyotzi eejatzi osheki nokaminthaa-yiteemi, nokimita-kotari ashitaa-nita-chari ikaminayiri itomi-paeni, roemoshirenkiri.

12 Ari nokimi-tzita-kimiri eeroka-paeni, noshintsi-tzimi ikini pantayiteeniri ikowakaa-yitzimiri Tajorentsi, tema riitaki iyoshii-yiteemiri, ari piñeero pijeekae jempe ipinkathari-wentantee, jempe otzimi rowa-neenkawo.

13 Rootaki niyaata-kaantawori namananiri Tajorentsi. Tema paerani owakira pikemawakina nokaman-tapaa-kimiro ñaantsi, piyotanaki kaari iñaani atziri, rootaki kyaariperori iñaani Tajorentsi. Pikemijanta-nakiro, antakaa-yiteemiro okaatzi ikowakaemiri pantayiteeniri.

14 Ari pikimita-naari eeroka-paeni ikaatzi kemijanta-neeriri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo janta iipatsiteki Judá-paeni, tema antawo rowajankitaakiri Judá-paeni isheninka-paeni. Ari ikimi-tzita-kimiri pisheninka eeroka rowajankitaa-yitakimi.

15 Tema riitaki Judá-paeni owamaakiriri paerani Awinkatharite Jesús, rijjatzi owamaayita-kiriri paerani Kamantan-taniri. Rijjatzi omishitowa-yitakinari naaka-paeni. Antawo ikijaneentakiri atziri-paeni. Rootaki kaari inimotziriri Tajorentsi.

16 Tema tee ikowaeya-nitzi nokenkithateeniri ñaantsi kaari Judá-paeni okantayaa rawijako-shire-yitan-teeyaari rirori-paeni. Ari okantari

roshekyaa-tziiro iyaari-peronka irika-paeni Judá-paeni, ari iñiimaetee-yaawo rowajankitahaeri Tajorentsi paata.

Ijeekan-takari Pablo inteena

¹⁷ Noyemijantzin-karite-paeni, ojamani okantawitaka ajeeki-motawakaa inteena, osheki nokenkishiryaa-kota-piintee-yakimini. Roo kanteencha osheki nokowawitaka apiiteero añaaawakaa-yiteeyaa.

¹⁸ Ari nokowawitaka nareetyaami, roo kanteencha osheki rotzikatzikatakina Kamaari.*

¹⁹ Roo kanteencha paata aririka ipiye Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, eerokataki kantakae-yaawoni noñaantee-yaawori noyaakotani, nokimo-shiretee. Tema eeroka-paeni kantakae-yaawoni ipinateetanenari okimiwitakawo ramantheetatyeenami.

²⁰ Eerokatee-yakini kantakae-yaawoni noñaantyaawori najahaa-wenteeyaa paata nokimo-shiretee.

3

¹ Rootaki nopampi-shiryaakari paerani nojeeke naaka nampitsiki Ate-nas,

² riitaki notyaantemiri Timoteo pijeekaeyinira eeroka. Tema irika Timoteo riitaki noyemijantzin-karite, osheki rantayita-kiniriri Tajorentsi. Ari notsipatakari noña-shintsitakawo nokenkithatziro Kameethari Ñaantsi jempe ikanta-kota Jeepatzii-totaa-rewo. Tema aririka rareetakayaa pijeekaeyinira eeroka, riitakira aawyyaa-shireta-paakimini, ithaamenta-kapaemi piyaata-kaantyaawori pikemijante.

³ Teera nokoyi okantzi-moneentemi aririka ikemaa-ntsita-kaetemi, tema ari okantyaari rootaki awijimo-yiteeniri.

⁴ Rootaki nokanta-yitzi-takimiri paerani nojeeki-motan-tzimiri janta, roojatzi piñaayitakiri okaatzi awijimo-yitakimiri.

⁵ Roo kanteencha tee omatya namaweta-paero naaka, nokoyi niyote eekiro-rika pikemijanteeyini. Aamaa-shityaa ikowaka-shireta-kaakimi Kamaari pipakaanteyaawori pikemijantzi, arira aminaashi-waetakyyaa okaatzi nokaman-tawita-kimiri paerani.*

⁶ Roo kanteencha riyaaata-kitzi Timoteo rareetzimi, piyaa nojeekira naaka. Ari ikamanta-paana eekiro piyaatatzi pikemijanteeyini, etakota-wakae-yakani. Ikamantakina eejatzi osheki pikenkishiryaa-piintee-yanani, pikoyi piñeena, ari nokimi-tzitakari naaka nokoyi noñeemi eeroka-paeni.

⁷ Noyemijantzin-karite-paeni, okantawitaka osheki noñiira jaka ikemaatsi-takaawaetee-tana, roo kanteencha nothaamenta-shiretaka, tema niyotzi eekiro piyaata-kaatziro pikemijantee-yatziini eeroka.

⁸ Tema niyotaki eekiro piyaatatzi pikyaaryoo-wenta-neeri Awinkatharite, rootaki inimotan-tanari nojeekika.

⁹ Antawo namanakari Tajorentsi, tema eerokatee-yakini matakirori pikimo-shire-perota-kaana.

¹⁰ Eekiro noetziñaariko-tatyee-yaawo namanyaa kitejeriki eejatzi tsireniriki, okantyya nomatan-tyaawori napiitero nareetemi, arira notampatzikate-mirori eenitatsi-rika pikinakaa-shitakari pikemijantane.

* 2:18 Kamaari = Yakatantaniri * 3:5 Kamaari = Yakatantaniri

¹¹ Riitakira nokowa-kotzi Ashiteeri Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesús, apatziro nowanakiro niyaate pijeekaeyinira eeroka.

¹² Nokowa-kotziri eejatzi riitaki kantakae-yaawoni piñaantyaawori petakota-wakaeyaa, ari pikimita-neeriri itsipa-jatzi atziri. Rootaki nokoyiri poshiya-kotee-nawo naaka jempe nokanta netakoteemi eeroka.

¹³ Okantashitzimaetyaa raawyaa-shireta-kaemi Ashiteeri Tajorentsi, kiteshireyiteemi, ero itzimi iita kantako-waetemini paata aririka ipiye Awinkatharite Jesús, itsipatee-yaari ikaatzi rashiyitaari.†

4

Okaatzi inimotziriri Tajorentsi

¹ Ari okantari noyemijantzin-karite-paeni. Riitaki kantakae-yaawoni Awinkatharite Jesús nokantemiro iroka ñaantsi, noshintsitemi. Paerani niyotaa-kimiro pantayiteero okaatzi inimotziriri Tajorentsi. Ari pimatzi-maetakawo. Roo kanteencha nokoyi eekiro piyaata-kaatyero roojatzi pithotyaaanta-perota-kyaaawori.

² Tema piyotee-yakini eeroka, riitaki Awinkatharite Jesús matakaa-kinawori naaka okaatzi niyotaa-yitakimiri.

³ Iroka okaatzi ikoyiri Tajorentsi rowameetha-shiretan-temiri: ero pimayempi-waetzi.

⁴ Otzimatyeera pikinatee-yaawo piina, rootaki ipinkathatee-tantemiri pikite-shireta-neerika.

⁵ Ero pikowashiwaetawo pimayempi-waete. Rootaki ranta-piintziri kaari kemijanteerini Tajorentsi.

⁶ Paamaeyaa powari-shireri-kari noyemijantzin-karite kemijanta-naatsiri. Tema nokaman-takimiro aritaki rowajankitaakiri Tajorentsi antakironi iroka.

⁷ Tee ikoyi Tajorentsi oshiya-kotyaari mayempiri, apatziro ikoyi akite-shire-yitee.

⁸ Terika pikemijantzi tee naaka pitheenkaki, Tajorentsi pitheenkaki. Tema riitaki Tajorentsi otyaanta-kimirori Ishire Tajorentsi.

⁹ Jame nokenkithata-kaemi nimaeka jempe okanta-kota etakotaantsi. Okantawitaka tee okowawita napiiteemi eeroka-paeni. Tema pimatakiro petakotawakaayita.

¹⁰ Tema pimata-nakiri petakoyitakari noyemijantzin-karite-paeni ikaatzi nampiyitawori maawoeni pipatsiteki Macedonia. Roo kanteencha otzimatyeera piyaata-kaero roojatzi pithotyaa-perotan-takyaawori.

¹¹ Otzimatyeera pamina-minatero pijeeka-yitee kameetha. Tee okameethatzi pikoshekantya, apatziro pantero okaatzi pantawae-yitziri eeroka. Tema rootaki niyotaa-yitakimiri paerani.

¹² Rootaki iñaantemiri kaari kemijanta-yitatsini, tampatzika-shireteemi, tekatsi kowityee-motemini.

Ipiyeerika Awinkatharite

¹³ Noyemijantzin-karite-paeni, nokoyi nokenkithata-kotemiri jempe ikanteeyaa paata kamayiteen-tsiri kemijantzinkari, rootaki piyotantyaari eeroka. Ero poshiya-kotantari kaari kemijanta-tsini, kaari yotatsini aririka rawijakotee, antawo riraawaenta rowashire-waeta.

† 3:13 rashiyitaari = kiteshireri

¹⁴ Tema ayoteeyini aaka ikamawitaka Jesús, roo kanteencha añahae eejatzi. Ari ikimitahaeriri paata Tajorentsi ikaatzi kemijanteen-tsiri, aritaki rowañaa-yiteeri aririka ipiyaki Jesús.

¹⁵ Iroka riyotakaeri Awinkatharite: Paata aririka ipiye, riitaki etawaeyaawoni ñaawaeri ikaatzi kamayiteen-tsiri. Rooma aakapaeni akaatzi añaa-yitzi nimaeka, aakapaeni impoeta-neentsini.

¹⁶ Ari ikemaeta-waero ikaemapaaki rewarite ronampiripaeni Tajorentsi, itziwoota-kaantapae Tajorentsi. Ikantyya ikaatzi kamayiwiteen-chari, riitaki etanakyaawoni ipiriintanaki.

¹⁷ Opoñaashitya aakapaeni ikaatzi kaari kamayita-tsini, aritaki atsipata-neeyaari oenoka-shita-waeyaari Awinkatharite, atonkiyotawaeyaari menkoriki. Ashira owaero atsipatee-yaari Awinkatharite.

¹⁸ Rootaki iroka ñaantsi poemoshirenkanta-wakaan-teeyaari.

5

¹ Roo kanteencha noyemijantzin-karite-paeni, tee okowa-perota nokaman-temiro jempe-rika okaate awijayite iroka-paeni.

² Aritaki piyotee-yakini eeroka, tee riyotee-tziro jempe-rika okaate, tema omapoka-shiteeyaa, okimitawo aririka romapokaete ikoshiteete tsireniriki.

³ Ari itzimawityaa kantatsini: “Ajeeki kameetha, tekatsi koshek-inani.” Roo kanteencha ari romapokae-teeri ithonkae-teeri maawoeni. Roshiya-kotee-yaawo okemaatsi-waeta tsinani aririka otzimaanite, tekatsi ikinakaetero awija-shitan-teeyaari okaate pokayita-tsini.

⁴ Rooma eeroka noyemijantzin-karite-paeni eero okompitzi-mowaetzimi iroka, romapokae-tzimi-kari paata ikimitantzi apaani koshintzi.

⁵ Tema piyota-koteero eeroka, tee pikimitari anashiwaeta-shita-chari tsireniriki eero ifheetantari. Riitakira pikimitaari anashita-chari kitejeri, okoñaatzi-moyiteeri.

⁶ Aritaki okimitari eejatzi, tee okameethatzi oshiyaari maaperotatsiri, tema aamakowentayitatyeetyaa, oshiyaari kakempita-tsiri.

⁷ Tema tsireniriki imaapiintetzi, ari ishinkiteetari eejatzi.

⁸ Rooma aakapaeni yotaniyitee, oshiyaari ikaatzi anashita-piintachari kitejeriki. Awetsikaantayiteeyaa, akemijanta-yitee, etakotan-teeyaa. Oshiyaari rowetsikaanta owayiri, ikithaatawo eshirota-tsiri iithaari. Rawentaawo eshiro-nakita-tsiri ramantheetari. Rootaki ama-teeri aaka awentaa-neeyaawo awijako-shire-yitee.

⁹ Tema tee ikoyi Tajorentsi rowajankitaa-yitee, tema apatziro ikoyi awijako-yitee akemijanteeri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁰ Riitaki kamawenta-kaeri aakapaeni. Tekatsi oeteeyaa akamawityaa, tekatsi oetziteeyaa añaa-yitee, aritaki atsipatee-yaari paata aririka ipiye.*

¹¹ Otzimatyeera pithaamenta-shireta-wakaan-teeyaawo iroka, tema rootaki pimatee-yakirini.

Ishintsi-tziri Pablo maawoeni noyemijantzin-karite-paeni

¹² ¡Noyemijantzin-karite-paeni! Pipinkatha-yiteeri ikaatzi iyotaayiteemiri, ari pikimitahaeriri ikaatzi jewayitzi-miri pikemijanteeri Awinkatharite. Tema osheki ñaashintsitako-wenta-yitakimi.

* 5:10 akamawityaa = amaawityaa; añaa-yitee = akakite

¹³ Petakoyiteeyaari piñiuro okaatzi rantzimo-yitakimiri. Oztimatyeera pijeeka-kaayita-wakaa-neeayaa kameetha.

¹⁴ Pishintsi-yiteeri eeroka perantzi-paeni. Ari pikimiteeriri eejatzi ikaatzi parishireyiteentsiri, poemoshirenka-yitee-ri, potzi-shire-yiteeri kaari shintsishire-waeta-tsini ikemijanteera. Eero ponawaetari irika-paeni.

¹⁵ Tee okameethatzi pipiyatantyyaa, tema pikowa-piinte eeroka paakameethata-wakaeyaa, pimatzi-tyaari ikaatzi kaari pisheninkata.

¹⁶ Pikimoshireta-piintee.

¹⁷ ashi powaero pamana-piinteeya.

¹⁸ Eenitatsi-rika awijimo-yitemini, pamaniri Tajorentsi. Tema rootaki ikoyiri rirori antayiteeri akemijanteerira Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁹ Eero pomanonkiro antakaemiri Ishire tajorentsi.

²⁰ Tee okameethatzi pimaninta-waetero okaatzi iyotantee-tziri.

²¹ Roo kanteencha oztimatyeera paminawakiro kameetha okaatzi iyotantee-tziri. Opoñaashitya pikyaaryoo-wenta-neero okaate kameetha-shireta-kaemini.

²² Pookaero eeroka-paeni maawoeni kaaripero-yitatsiri.

²³ Tema nokowa-kotakiri Tajorentsi eekiro riyaaata-kaatyeeero roete-shireteemi, riitaki kantakaawori ajeekan-tayityaari kameetha. Nokowa-kotziri raminako-wentemi maawoeni, piwathaki eejatzi pishireki. Rootaki eero oztimanta ikantakoe-teemiri paata aririka ipiye Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

²⁴ Tema kyaari-peroshireri rirori, aritaki imata-kahaero.

Oweyaantawori wethataantsi

²⁵ ¡Noyemijantzin-karite-paeni! Pamana-kota-piinteena naaka-paeni.

²⁶ Powethatenari ikaatzi kemijanta-naatsiri janta.†

²⁷ Nokoyi piñaanateniri eejatzi iroka nojankinari, tema rootaki ikoyiri Awinkatharite.

²⁸ Okantashitzimaetya ineshironka-yiteemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Kyaariwé.

† 5:26 powethatenari = thowootaantsi; kemijanta-naatsiri = noyemijantzin-karite

APITE ROJANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-JATZI

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo jankinatzi-mirori iroka notsipatari Silvano eejatzi Timoteo. Notyaantzi-miro janta Tesalónica-ki pashi-paeni pikaateeyinira rashiyiteemi Tajorentsi Ashiteeri, eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

² Okantashitzimaetya ineshironkateemi Ashiteeri Tajorentsi, ijeeakaaa-yiteemi kameetha. Ari ikimiteemiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Ramina-koteeri paata Tajorentsi kaari-pero-shireri ipiyeerika Jeepatzii-totaa-rewo

³ Noyemijantzin-karite-paeni, okowa-perotatyaa namanako-piinteemi Ashiteeriki Tajorentsi, tema eekiro piyaata-kaana-kitziiro pikemijanta-yitanaki. Eekiro piyaata-kaana-kitziiro eejatzi petakotawakaayitanaka.

⁴ Rootaki noshireta-piintan-tzimiri aririka nopiyotee-yaani notsipayitari itsipa noyemijantzin-karite-paeni, nokanteeyinira: “Eekiro riyaaata-kaatziiro ikemijanteeyini Tesalónica-jatzi, okantawitaka antawo ikemaatsita-kaetakari.”

⁵ Ari okoñaa-perotziri tampatzikari irika Tajorentsi ramina-kotantzi. Okimitakawo rowetsi-kyaami Tajorentsi ikini ipinkathari-wentemi. Rootaki pikemaatsi-wentan-tayita-kawori nimaeka.

⁶ Roo tampatzikata-tsiri eejatzi ikemaatsi-takaayitee-yaari Tajorentsi ikaatzi kemaatsi-takaa-waeyitzimiri eeroka.

⁷ Rooma maawoeni aakapaeni, akaatzi akemaatsi-waeyitaka, otampatzikatzi retsinaryaa-koteete aririka ipiye Awinkatharite Jesús, ikina-pae inkiteki itsipayitee-yaari ronampiri Tajorentsi tzimatsiri ishintsinka,

⁸ ikinanta-paeyaawo opaama-porenthataki paamari. Ari rowajankitahaeri kaari yoteerini Tajorentsi, kaari kemijanteeroni Kameethari Ñaantsi ikenkithata-koetziri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

⁹ Riitaki atsipete-yaawoni ithonkae-teeri, ashi rowaero ipeya-shiteeyaa, ero iñeero rowaneenkawo Awinkatharite tzimi-motziriri ishintsinka.

¹⁰ Tema paata aririka ipiye Awinkatharite, ipinkathata-waeri rashiyitaari, ipampoyaayita-waeri. Ari pikanta-yitee-yaari eejatzi eerokapaeni, tema pikemijanteero okaatzi nokaman-takimiri.*

¹¹ Rootaki namanakotan-tapiin-tzimiri eeroka-paeni. Nokowa-kotziri Tajorentsi pikimitan-teeyariri jempe ikantayitaa ikaatzi ikaemashiretakiri. Nokowa-kotziri ishireta-kaayiteemi pantanta-yityaawori kameetha-yitatsiri pikoyiri pantero pikemijanteera.

¹² Ari okantyyaa pipinkathatan-tyaariri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, opoñaaashitya ipinkatharita-kahaemi rirori. Riitakira

* 1:10 rashiyitaari = kiteshireri

Tajorentsi neshironka-yiteeni aaka eejatzi ikimite Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.†

2

IñaaYTEERI owaari-pero-shiretan-taniri

¹ Noyemijantzin-karite-paeni, nokenkithatemirowo jempe okanta-kota atsipatee-yaari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo aririka ipiye paata.

² Tee nokoyi pikenkishiryaa-shiwaetyaa aritakira ipiye Awinkatharite. Kimitaka pithaawa-shiretatzi pikemakiri janta oñaahakari Ishire Tajorentsi, ikantzi: “Piyaka Awinkatharite.” Aamaashityaa ari ikantee-takimi: “Roojatzi iroka ikantakinari Pablo. Tema ari okanta rojankinata-kinari.”*

³ Tema tee ari okantyyaa, paamaeyaa ramatawitee-tzimi-kari. Tema aririka ipiyi-matee paata Awinkatharite, etanakyawo ikoshekae-tyaari Tajorentsi, opoñaashitya iñahaete owaari-pero-shiretan-taniri. Riitaki iiteetziri “Otomi peyashi-waetaantsi,” tema ipeyashi-waeteeyaa rirori.

⁴ Kijaneentan-taniri irika, ikoyi rawijan-tapaaki ikimita-kaetyaari ipinkathee-tziri Tajorentsi tajorentsi-pankoki. Ikante: “Tajorentsira naaka.”

⁵ Tema nokaman-tayita-kimiro iroka nojeeki-motanta-paentzimiri paerani.

⁶ Piyoteeyini eeroka iita otzikakiriri kaari ikoñaatzi-tanta owaari-pero-shiretan-taniri, apatziro ikoñaate paata aririka omonkaa-paeteta-paakyaa-rika.

⁷ Tema antawaetaki romanakaani-ki owaari-pero-shiretan-taniri. Roo kanteencha eenitatsira otzika-piinta-kiriri, roojatzi paata roñaahan-tanta-kyaariri,

⁸ aripaete iñahaeteri owaari-pero-shiretan-taniri. Tema aririka ipiye Awinkatharite, ishintsinka ithonkan-teeyaariri rowamaa-paeri, apatziro itajonkakiri.

⁹ Irika koñaata-tsini paata, ishintsitakaani Kamaari irika. Ari otzimaki ishintsinka, osheki ramatawitante aririka itajonka-wentan-tayitapaaki.†

¹⁰ Eenitatsi maninta-yitakirori ikemijanteeromi kyaariperori ñaantsi, roowitaka rawijako-shiretan-teeyaarimi. Riyyitakira peyashitaa-chani ramatawitakiri-rika owaari-pero-shiretan-taniri.

¹¹ Riitaki kantakae-yaawoni paata Tajorentsi ikemijantan-teetyaariri owaari-pero-shiretan-taniri.

¹² Rootaki rowajankitee-tantyaariri ikaate theenka-waeta-tsini, tema osheki ithaamentakawo ranteetziro kaari-perori.

Riyoshiitee-takiri awijako-shiretaa-tsini

¹³ Noyemijantzin-karite-paeni retakotani Awinkatharite, eekiro noetzinaarikotatyee-yaawo naaka namanakowenteemi nopasoonkiteri Tajorentsi. Tema paerani tekira rowetsiki-miita riyoshiitzi-takimira pawijako-shiretee, rootaki pikemijanan-taawori kyaariperori, rootaki ashitan-teemiri Ishire tajorentsi.

† 1:12 pipinkathatan-tyaariri = waerontsi

* 2:2 Piyaka Awinkatharite = Ikitejerite Pinkathari

† 2:9 Kamaari = Yakatan-taniri

¹⁴ Riitaki otyaanta-kinari naaka nokenkithatan-tzimirori Kameethari Ñaantsi, ari okantyyaa piñaantee-yaawori paata ipinkathee-teemi ikimiteeterira rirori Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, otzimi-motziri rowaneenkawo.

¹⁵ Ari okanta noyemijantzin-karite-paeni, otzimatyee pikyaaryoo-wenteero okaatzi niyotaa-kimiri nojeeki-motanta-paentzimiri paerani. Ari pikimitorori eejatzi okaatzi nojankinatzimiri.

¹⁶ Tema retakoyitee Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, eejatzi Ashiteeri Tajorentsi. Riitaki etsinaryaa-kota-piintayiteeri, riijatzi kaminthaa-yiteeri ikashiya-kaayiteero okaatzi oyaakoyiteeri.

¹⁷ Okantashitzimaetya ithaamenta-shiretakaa-piintemi, riitaki shintsita-kaemini eejatzi, ari okantyyaa piyaata-kaantyaawori pikenkitha-yitaneero kameethari, roojatzi pantayita-neeri eeroka.

3

Ipinkatheetero iñaani Tajorentsi

¹ Noyemijantzin-karite-paeni, pamana-kota-piinteena naaka niyaata-kaantyaawori nokenkithata-koteeri Awinkatharite, ari okantyyaa ipinkathatan-teeyaariri itsipa-jatzi atziri-paeni, ikimitemi eeroka-paeni.

² Pamana-kota-piinteena ikowaatzira ikemaatsita-kaawaetena kaari-pero-shireri, tema tee maawoeni ikimita-yitee aaka akemijanta-yitzi.

³ Roo kanteencha kyaariperori irika Awinkatharite, aritaki ishintsita-kaayitee-mi, riitaki aminako-wentemini ikaariperota-kaetzimi-kari.

⁴ Riitaki Awinkatharite yotakaa-kinari eekiro piyaata-kaatyero pantayita-neero okaatzi niyotaa-yitakimiri, tema pikowae-yakini pantero.

⁵ Nokowa-kotziri Awinkatharite ikenkishiryaa-kaperota-kaemiro jempe okanta retakotzimi Tajorentsi. Ikyaryoo-shireta-kaemi poshiya-kotan-tyaariri Jeepatzii-totaa-rewo.

Otzimatyee antawae-yitee

⁶ Noyemijantzin-karite-paeni, eenitatsi ikoyiri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo nokantemiri: Tee okameethatzi paapatziyaari kemijantzinkari perawaeta-piinta-chari, ikaatziri kaari anteroni niyotaa-kimiri paerani.*

⁷ Tema otzimatyee poshiya-kotee-nawo naaka, tema tee nompera-waetyaa nojeeki-motanta-paentzimiri.

⁸ Tekatsi nokowa-kotemiri pipashitena noyaari, tema nopinatzimiro okaatzi pipayitanari. Tema osheki nantawaetaki kitejeriki eejatzi tsireniriki. Ari nokinakaero kaari piñaantawo eeroka-paeni pipina noyaari.

⁹ Tema kameetha-witaka pipayitenami nowanawo, apatziro nantawaeperotaki okantyyaa paminayitan-tenari, rootaki poshiya-kotan-tenawori jempe nokantaka naaka.

¹⁰ Rootaki nokanta-piinta-kimiri nojeeki-motanta-paentzimiri paerani pinampiki, nokantzimi: “Kaari antawaeta-tsini, eero rowaa.”

¹¹ Tema nokemaki ikanteetzi eenitatsi pikaateeyinira janta perawaeta-chari, tee ikoyi rantawaete, apatziro ikoshekantayita.

* 3:6 ikoyiri = waerontsi

¹² Eenitatsi ikoyiri Awinkatharite Jesús Jeeptazii-totaa-rewo nokanta-yiteriri irika-paeni: “Eero pikoshekanta, jantzikoe-teeni pantawentero powayityaari.”

¹³ Noyemijantzin-karite-paeni, eero poneeyawoni panta-piinta-neero eero-ka-paeni kameetha-yifatsiri.

¹⁴ Eenitatsi-rika kaari kemijanteroni iroka nojankinata-kimiri, eero paapatziya-naari, rootaki iñaantyaawori ikaani-wenta-yityaa.

¹⁵ Roo kanteencha eero pikijaneentziri, pikaminaa-yiteeri pikimita-kaantyaari riimi pirentzi.

Oweyaantawori tajonka-wentaantsi

¹⁶ Tema riitaki Tajorentsi kantakaawori ajeekan-tayityaari kameetha, nokowa-kotziri riitaki inimota-kaemironi pijeekaeyini okantawitaka piñaayitero okaate awijimo-yitemini. Nokowa-kotziri itsipatemi.

¹⁷ Iroka nojankinata-perotzimiri naaka nakoki. Tema naaka Pablo wethatzimiri. Rootaki nameta-piintari aririka notyaante nojankinari.

¹⁸ Okantashitzimaetya ineshironka-yiteemi maawoeni Awinkatharite Jesús Jeeptazii-totaa-rewo. Kyaariwé.

RETAKARI PABLO ROJANKINATZINIRI TIMOTEO

Wethataantsi

¹ Naakatakira Pablo jankinatzi-mirori iroka. Rotyaantaa-rewote Jesús Jeepatzii-totaa-rewo naaka, tema rootaki ikantakaan-tziri owawijaa-koteeri Tajorentsi eejatzi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo oyaako-tani.

² Eeroka nojankinatzeni Timoteo, nokimita-kaanteemi eerokami notyomi akemijanta-neera. Okantashitzimaetya ineshironkateemi Ashiteeri Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, okantashitzimaetya retakotemi, piñeero pijeekei kameetha.

Ikinakaa-shiteetari riyotaan-teetzi

³ Paerani niyaatan-takari Macedonia-ki, noshintsita-nakimi pijeekei Efeso-ki, ari okantayaa piyotaan-tyaariri jeekayita-tsiri pinampiki, ipaka-haero ikinakaa-shiyitakawo riyotaantzi.

⁴ Ikenkithata-shiyitawo kenkitha-rentsi, ikenkithata-kota-shiyitawo jempe iyita iwaejatzeni. Tee ooñaawon-tziro iroka-paeni okaatzi rantakiri Tajorentsi okantayaa akemijantan-teeyaariri, tema rootaki kantakaan-tzirori iñaana-minthata-wakaantari atziri-paeni.

⁵ Aryaajeeni aaka aririka ayotaante, akamantantziro jempe ikanteeta retakota-wakaeta. Tema aririka akite-shiretanee, aririka akenkishiryaa-neero tampatzikata-tsiri, aririka akemijanta-perotanee, rootaki amatantawori etakoyitanta.

⁶ Ari itzimpina-yitaki irika-paeni, aminaashi-waetaka okaatzi ikenkithata-koyitziri.

⁷ Ikwashi-waetaka riyotaantero Ikantakaan-teetani. Okantawitaka ishinsi-tantzi riyotaan-tayitzi, roo kanteencha teera ikemathatzitawo rirori okaatzi riyootanta-witari.

⁸ Rooma aakapaeni ayotzi omaperota okameethataki Ikantakaan-teetani, roo kanteencha otzimatyee akemathatero oeta otzimantari Ikantakaateetani.

⁹ Tema kaari rojankinee-tziniri ikaatzi kameetha-shireteen-tsiri, tema rootaki rowajankitee-tantyaariri koshekinkari-paeni, piyathari-paeni, kaari-pero-shireri-paeni, tsimae-nkatzinkari-paeni, theenkan-taniri-paeni, maninta-shiretan-taniri-paeni, owamaayitziriri ashitariri, owaan-tzinkari-paeni,

¹⁰ mayempiri-paeni, pankinatawakaa-chari ishramparin-kaki, noshikan-taniri-paeni, theeri-paeni, kamatawiri-paeni, ikaatzi otzika-tzika-yitzirori ayotaan-tzirowa kameethari.

¹¹ Tema inashita iroka Kameethari Ñaantsi roweshiryaa-wentee-takari, rootaki ikantakinari Ashiteeri Tajorentsita-tsiri nokamantan-teero.

Rantawaeri Pablo

¹² Riitakira Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo shintsitakaakinari. Rootaki nopasoonkitantariri, tema riyotzi aawyaashire-waetaana, rotyaantakina nantawaeteniri.

13 Okantawitaka paerani osheki notheen-kashi-waetakari, nokijaneentakiri, nowajankitaa-piintakiri rashiyitaari, roo kanteencha retakotaana rirori. Tema tee niyowitawo okaatzi nantakiri tekira nokemijanta-nakiita.

14 Roo kanteencha irika Awinkatharite antawo retako-perotakina, ari netanakari nokemijanta-neeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, osheki netakota-naari, riitaki kantakaa-kinawori.

15 Iroka nokaman-temiri kyaariperori iroka, otzimatyee ikemijanteetero: Ipokaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo jaka kepatsiki rowawijaa-koyiteeri kaari-pero-shireri-paeni.

Tema naaka awijayi-witakariri maawoeni nokaaripero-shire-witaka.

16 Rootaki opoñaantari ineshironkateena Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tee ronaneentana okantawitaka naaka maperowita-kawori nokaariperotzi. Tema ikimitakinaha naaka, ari ikantayitee-yaari itsipa ikaate kemijanta-yiteerini, ashi rowaero rañaayitee.

17 Okantashitzimaetya ashi rowaero ipinkatha-peroe-teeri Apaanita-tsiri Tajorentsi, Yotaniri, Kañaaniri, Tajorentsi. Kyaariwé.

18 Notyomi, Timoteo, tzimatsi nokoyiri nokamantemi. Okimityaawo okaatzi ikenkithata-koeta-kimiri paerani. Rootaki nokamantantzimirori pithaamenta-shiretan-tyaari piyaata-kaero piñaashintsi-perotyaa kameetha,

19 eekiro poetziñaariko-tanaki-tyeeyaawo pikemijantanaki, eekiro poshireta-nakityee-yaawo tampatzikata-tsiri. Tema eeniyitatsi pakaa-kirori. Okantawita ikemijanta-yiwita, okimiwitaka ipitamenka-kotakityeemi.

20 Ari ikantakari Himeneo eejatzi Alejandro. Riitaki noshinetakiri rowashironkaa-yiteeri Kamaari, ari okantyya riyotan-tyaari eero itheenka-tajorentsi-waetziri Tajorentsi.*

2

Ikenkithatakoetziro amanaatsi

1 Iroka netawakyaari noshintsi-temiri: Otzimatyee pamanyaa, pikowako-wentante, pikanta-kowentante, pamanako-tyaari maawoeni.

2 Pamana-kotyaari pinkathari-paeni. Pamana-kotyaari eejatzi jewari-paeni, ari okantyya piyeeka-yitan-tyaari kameetha, pipinkathajorentsitate, pitampatzika-shirete eejatzi.

3 Rootaki kameethata-tsiri maawoeni iroka. Rootaki inimotoziriri Tajorentsi owawijaako-shireteeri.

4 Tema ikowatzii Tajorentsi maawoeni rawijako-shireteete, ikoyi eejatzi maawoeni riyotakoe-teero kyaariperori ñaantsi.

5 Iroka kyaariperori ñaantsi: Apaani ikanta Tajorentsi. Apaani ikanta kantako-wentziriri atziri-paeni janta Tajorentsiki. Riitakira irika Jeepatzii-totaa-rewo Jesús atziriwiteen-chari rirori.

6 Riitaki pinakowenta-kaeri maawoeni ikamawenteera, rookakaakowenta-yitee ikowakaapa-kyaaworika Tajorentsi.

7 Rootaki riyoshiitan-takinari naaka Notyaantaa-rewote, riitaki otyaanta-kinari nokenkithata-kaayiteeri atziri kaari asheninkayita, niyotaa-yiteeri ikemijanta-yiteero kyaariperori ñaantsi. Tema omaperotatya roori.

* 1:20 Kamaari = Yakatantaniri

⁸ Jempe-rika ipiyoteeta-piintyaa, nokoyi ramana-piinta-yiteeya atziri, itzinaa-wakoyityaa ikimita-piintaha. Roo kanteencha ikiteshireyite, eero ikija-wakaa-waeta, eero ifaana-minthata-wakaa-waeta.

⁹ Ari okimitanee-yaari tsinani-paeni, eero ofaawena-waeta okithaayaaowo owaneenkata-chari, apaawaeteri koriki amananta-yiteri othatani poreryaa-yitatsiri, ofaawena-waetyaawo owaneenkatero oeshi.*

¹⁰ Tema otzimatyee iroka-paeni ameteeyaawo okaatzi kameethata-tsiri. Ari okantari tsinani-paeni etakotariri Tajorentsi, pinkathatziriri eejatzi.

¹¹ Aririka riyotaan-teete, owayempitayityaa tsinani okemijante.

¹² Tee noshineta-kaantziro iyotaante tsinani, tee noshineta-kaantziro eewateri shirampari-paeni eejatzi. Apatziro owayempi-tayityaa okemijante.

¹³ Tema riitaki Adán reteetaka paerani rowetsikae-takiri, rootaki impoeta-paentsiri Eva.

¹⁴ Kaari Adán ramatawiteetaki paerani, tema rootaki tsinani ramatawi-teetakiri roojatzi antanta-kawori kaari-perori.

¹⁵ Roo kanteencha iroka tsinani-paeni tzimayita-tsiri eentsite, aritaki okantaki awijako-shire-yitee eekiro-rika iyaatakaa-nakityeero okemijanta-yitee, etakotantayiteeyaa, okite-shire-yitee, eero okaashintyaki-yitziro oethaari ikowan-teetyaawori.

3

Jempe ikantayityaa jewari-paeni

¹ Kyaaryoowa nokantemiri: Tzimatsi-rika kowatsini reewateri kemijantzinkari-paeni, ari okameethatzi okaatzi ikoyiri ranteri.

² Ikaatzi jewayita-tsiri otzimatyee ikameetha-shirete, eero itzimayitzi iita kenkithata-kowaeterini, ikinayityaawo iina, ikiyothanite, ranta-piintero kameethari, ipinkathata-kaantyyaa, roemaantayite ipankoki, riyotaantayitee.

³ Eero ishinkita-piinta, eero ikija-piinta, retakotantayityaa, itsinampa-shireyitee, eero ikowashiwaeta roshekitero rashaahawo.

⁴ Riyote reewayiteeri ikaatzi jeeka-pankotziriri, pinkathari ikantante itomi-paeni, eero ipiyatha-waeta.

⁵ Tema apaani atziri kaari yoteroni reewata-kaante ipankoki, ¿kantachama reewawenter ikaatzi kemijanta-neeriri Tajorentsi?

⁶ Ari ikantari eejatzi owakirata-tsiri ikemijantzi, eero omata reewata-kaante. Tema aririka imatero reewate, ari ikantakaa-pero-waetanakyyaa, ari roshiya-kota-kyaaari okaatzi awiji-mota-kiriri paerani Kamaari.

⁷ Aririka piyoshiite jewatziriri kemijantzinkari, pamine ipinkathatziri atziri-paeni kaari kemijanta-tsini. Riirika powaki ikantako-waetee-tziri, riitakira kaari amaweteroni ramatawiteri Kamaari.

Jempe ikantayityaa amitakotziriri jewari-paeni

⁸ Ikaatzi amitakotziriri jewatziriri kemijantzinkari-paeni, otzimatyee ipinkathata-kaantyyaa, ameentaa-rewo rinatyee, eero ishinkita-piintayita, eero ikowashiwaeta ishenitero rashaahawo.

* 2:9 poreryaa-yitatsiri = ooro, perla

⁹ Okowa-perotatyaa riyotako-yiteero okaatzi akemijanteeri kaari riyotako-witeeta paerani, ikenkishiryakopiinteero tampatzikata-tsiri.

¹⁰ Omatantyaari ramitakoteri jewari-paeni, otzimatyee iñaantee-tawakyaari aririka imatakiro.

¹¹ Ari okimiyityaari eejatzi tsinani otzimatyee opinkathata-kaantyyaa, eero okenkithatakotantashi-waeta, okempoyaa-waeni okantyyaa, okyaaryoo-wenta-yitaneero maawoeni.

¹² Ikaate amitakoteerini jewari-paeni ikinayityaawo iina, reewateeri kameetha itomi-paeni eejatzi jeeka-wankotziriri.

¹³ Aririka imataneero, ipinkathaperoeteeri, ari riyotaneero rawentaa-shiretyaa ikamantanteero jempe okanta ikemijantan-taariri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

Omaperotatya okameethataki akemijantziri

¹⁴ Nokowaki niyaatemi intsipaeteeni noñeemi. Roo kanteencha netawakyaawo nojankinatemi iroka,

¹⁵ aamaa-shityaa eerorika niyaatzita, nokaman-tzitemiro jempe ikan-teeta ijeekaetzi rashiyiteera Tajorentsi. Tema akaatzi rashiyitee Kañaaniri Tajorentsi, oshiyanaawo okanta tzinkamintsi-perori, aaka-paeni otzinkamitanaa ikenkithee-tziro kyaariperori ñaantsi.

¹⁶ Omaperotatya okyaaryootzi okaatzi akemijanteeri, teera riyotakowiteetawo paerani jempe ikanteeta ipinkatha-tajorentsitetzi. Iroka akemijantziri:

Ratziritzi-motantaki Tajorentsi,

Riitaki oñaahan-takirori Ishire tajorentsi rooperori iroka.

Riitaki Ronampiripaeni Tajorentsi ñaayita-kiriri,

Riitaki ikenkithata-koetakiri itsipa-jatziki atziri.

Riitaki ikemijantee-tziri maawoeni kepatsiki,

Riitaki oenokaa-chari rowaneenkawoki.

4

Ikenkithata-kotee-tziri pakahaeroni ikemijantawita

¹ Roo kanteencha iroka okanteeri Ishire Tajorentsi. Paata, ari iñahaetaki pakahaeroni ikemijanta-witari, rootaki ikowanaki ikemijanta-yitero iñaani kamaari-paeni, ramatawitan-tzira.

² Riyotaa-waeta-shitan-tyaawo kamatawiri kaari rooperota-tsiri, eero ikemaero rowashiretako-tyaawo rantayitziri, eempa-tziitaki. Okimi-witakawo opirota-kaantzira itahaeta, tema eempa-wathata-kaantzi eero akemaero katsiri.

³ Eero ishineta-kaantziro raawakaetyaa, itzitakaantyyaawo okaatzi rowaetari. Teera okameethatzi iroka. Tema aakapaeni akaatzi akemijanta-yiteeri Tajorentsi, ayoteero kyaaripero, rowetsikayitakaero owanawontsi. Ishineta-haero owayitee-yaawo iroka-paeni, apasoonkiyiteeri.

⁴ Tema okaatzi rowetsika-yitakiri Tajorentsi, kameetha okantayitaka. Tekatsi oetya apaawaetan-tyaawori, tema otzimatyee apasoonkiteri añaayitziro okaatzi ipayita-kaeri.

⁵ Tema aririka amatakiro okantziri iñaani Tajorentsi amanako-yiteero okaatzi ipayiteeri, aritaki itajonka-wentakiro.

Antawaetee-niriri kameetha Jesús Jeepatzii-totaa-rewo

⁶ Rootakirika piyotaan-takiri iroka, pimatanaa-kitziro pantawae-teeniri kameetha Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Pimonkaata-naatziro okaatzi pikemijanta-neeri, pimatanaa-kitziro kameethari okaatzi riyotahae-takimiri.

⁷ Pipaka-yiteero kenkitha-rentsi-paeni kaari rooperota-tsini, rootaki ameta-piinta-shitakari majonto okenkitha-yitziro iroka. Tema otzimatyee piñaa-shintsi-shireta-neyyaa pimatanaa-tyaawori pipinkatha-tajorentsisee.*

⁸ Tema okameethatzi-mowitee añaa-yitziro añashintsi-waeta koñaatziro awathaki, tema rootaki kameetha-perota-tsiri añashintsi-shireta-neyyaa añaa-tyaawori apinkatha-tajorentsisee. Teera rootaki antanta-yitawori okantyyaa anintaa-waetan-tyaari nimaeka eeniro añaa-yitzi, añahaero paata anintaa-waeteeyaa aririka añahae.

⁹ Kyaariperori iroka ñaantsi, otzimatyee akemijantee maawoeni.

¹⁰ Rootaki añaa-tyawori añashintsiyita, ashintsitzi antawae-yitzi, tema oyaako-teeri Tajorentsi jempe itzimi kañaanitatsiri. Kantacha rowawijaako-shireteeri maawoeni atziri-paeni, riitakira rowawijaako-shire-yitee ikaate kemijanteerini.

¹¹ Rootaki piyotaan-tayiteeri iroka, pishintsitan-teero.

¹² Tee nokoyi itheenki-mawaeteetemi pewankaritzira. Tema otzimatyee poñaa-hantero jempe pikantanaa pikemijanteera, ari okantyyaa roshiya-kotan-teetemiri. Otzimatyee paminakowentero okaatzi piñaa-wae-yitzi, eejatzi okaatzi pantayiteri. petakotanteeyaa, pikyaaryoo-tee, pikiteshiretee.

¹³ Pishintsitaa-piinteeniri piñaaana-yiteeniri atziri-paeni Jankina-rentsi-perori, pikenkithata-piinteero, piyotaana-piinteero, roojatzi piñaa-tyaawori nareetemi janta.

¹⁴ Pikenkishiryaa-kotero ikenkithata-kota-kimiri paerani jewari-paeni, ari okanta itajonka-wentan-takimiri roteya-patzii-totantayitziro rako. Kyaaryoowa papaatziro-kari itajonka-wenteemi Tajorentsi pimatanaa-tyawori iroka.

¹⁵ Piñashintsi-wenta-neyyaa, okantyyaa iñaa-tee-temiri eekiro piyaata-kaana-kityeero pimatanaakiro.

¹⁶ Paamaeyaa eeroka jempe pikantanaa, pikenkithashiryahaa-kotyaawo kameetha okaate piyotaan-tayiteeri, okaate pantayiteri eejatzi. Aririka pimatakiro pikyaaryoo-wenteero, aritaki piñeero pawijako-shiretee, eejatzi ikimita-yitee-yaari ikaatzi piyotaa-piintakiri.

5

Anteeniriri paashini-paeni

¹ Tee okameethatzi pikijatha-yiteri antariperopaeni, kameetha piñaaana-yiteri. Rootaki kamethatatsini paakameetha-yiteri pikimita-kaanteri riirikami pipaapate. Ari pikimiteeri ewankari-paeni, paakameethateri poshiya-kaanteri riirikami pirentzi.

² Otzimatyee paakameetha-yitero antawoperopaeni, pikimita-kaantero roorikami piniro eeroka. Ari pikimiteerori ewankawopaeni, paakameetha-yitero, eero poshoretawo pikosheka-waetyaawo pikimita-kaantero roorikami pitsiro.

* 4:7 majonto = antawo-pero-paeni

³ Paakameetha-yitero kinankawo jempe otzimi maperotzirori okowityaa-waetzi.

⁴ Rooma apaani kinankawo tzimayita-tsiri otomi-paeni, ojari-paeni, riitaki etanakyaawoni raminiro ramitako-yitero, otzimatyeepi ipiyateeyaawo raminako-wentee-ro okimitakirira paerani roori rantaritan-takari rirori. Rootakira inimotziriri Tajorentsi.

⁵ Rooma apaani kinankawo jeekawaetashitachari apaniroeni, awentee-yaari roori Tajorentsi, ashi owaero oetziñaarikotyaawo amanyaa okowa-koteeri kitejeriki eejatzi tsireniriki.

⁶ Rooma eerorika ojeekanaki kameetha antayitanakiro okowashiyitanakiri roori kinankawo-paeni, teera ojeeki kameetha, okimiwitaka okamaki-tyeemi.

⁷ Pishintsi-tero omatantee-yaawori nokantakiri, ari okantyya eero otzimanta ikenkithatako-tee-terori.

⁸ Eeniyitatsi kaari aminironi isheninkapero okaakini okinankawotanakirika. Riitakira ma-perotachani kaari amineeroni riniro aririka okinankawotanaki. Okimiwitakawo ipakana-kityeeromi ikemijantzi. Riitaki maperota-kirori rawijanakiri ikanta kaari kemijanta-tsini.

⁹ Iroka kowachari rojankinata-kotee-tantyaawori kinankawo-paeni antawaeteeniri Jeepatzii-totaa-rewo: Antawo-pero-paeni iroka, kinatariri paerani oemi,*

¹⁰ kameetha-shirerira ikema-kotee-tziro, aminako-wentziri atomi-paeni, oemaantzi opankoki, aakameethata-piintakiri kemijantzinkari, oneshironkatapiintziri ashironkaenkari, omata-piinteero okaatzi kameetha-yitatsiri.†

¹¹ Rooma kinankawo kaari antawo-perota-tsini, eero rojankinata-koetziro. Eero okanta-perota antawaeteeniri Jeepatzii-totaa-rewo, tema eeniro okoyi ayi oemi.

¹² Tema aririka ahae itsipa oemi, aritaki ikantako-waetee-takiro, tema eero omonkaatziro okaatzi okontawitakari anterimi.

¹³ Aritaki operata-nakyaawo, okinayite pankotsi-kipaeni, okenkithawaeta-kotan-tayite, akakawaeta-shityaa.

¹⁴ Rootaki nokowantari aayitee oemi apaani kinankawo kaari antawoperota-tsini, itzimayitee eentsite, ojeekiita opankoki antawaete. Ari okantyya eero itzimanta iita kijimawaeteroni.

¹⁵ Tema tzimayitatsi matakirori, antawaeta-shitakawo ikoyiri Kamaari.‡

¹⁶ Kinankawo tzimatsiri osheninkapaeni, riitaki amitako-yiteroni. Rooma kinankawo kaari tzimatsini osheninkapaeni, jeekatsiri apaniroeni tekatsi amita-koteroni, osheki kowityaa-waetzi roori. Rootaki kowaperota-chari ramitakotero itsipa kemijantzinkari-paeni.

¹⁷ Otzimatyeera ipineeteeri jewatakan-tatsiri ipinkathee-tziri. Riitaki ipaperoteete kenkithata-kaanta-piinta-tsiri, eejatzi ikaatzi yotaanta-piinta-tsiri.§

¹⁸ Tema rootaki ikantakoe-tziri Jankina-rentsi-peroriki: Aririka pantawaeta-kaeri apaani piratsi, tee okameethatzi itashe-ya-waete.

Iroka ikantzi eejatzi:

* 5:9 Antawo-kona = okaate 60 ojarentsite † 5:10 aakameethata-piintakiri = okiwa-kitzita-piintakiri; kemijantzinkari = kiteshireri ‡ 5:15 Kamaari = Yakatantani § 5:17 ipaperoteete = oshiyawori apite rapiiteetero ipineetero

Otzimatyee ipineeteri antawaeta-tsiri.

¹⁹ Ikaatzi-rika apaani atziri kanta-kotziriri apaani jewari, eero pikemijantziri. Rooma ikaate-rika apite, eeorika ikaate mawa ñaakota-kirini rantakiro kaari-perori, ari okameethatzi ikemijanteeteri.

²⁰ Eekiro-rika riyaaate-tatyee ranteetero kaari-perori, payiri jempe ipiyoteeta pikijathateri, ari okantyya ithaawan-teetyaari, eero imatantawo rantero itsipa-paeni.

²¹ Noshintsi-tzimi pantero iroka. Tema aririka pimataneero, eero piñiuro pamaakitante. Eero pikanta-waetzi “Eero nokijathatziri, tema riroperori irika.” Riyotzi Tajorentsi nokantan-tzimirori. Riyotzitawo eejatzi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, riyotzitaka eejatzi ronampiripaeni Tajorentsi ikaatzi riyoshiitakiri.

²² Tee okameethatzi pathawae-yaawo poteya-patzii-totan-tyaawo pako reewatan-teetyaari. Tema aririka riyotee-takiri rantakiro kaari-perori, ikimiwitakaha eerokami kantakaa-shityaawoni. Tema otzimatyee pikite-shiretee eeroka.

²³ Teera apatziro pirapiintero nijaa, pirityaawo eepichokiini kachori, ari piñaakiro petsiyata-kote pimantsiya-waewitaha.

²⁴ Eenitatsira atziri, tekira iñeero riyakowenteeteri rantakiro kaari-perori, ikema-kotee-takiri maawoeni. Eenitatsi itsipa eejatzi kaari riyotakoetzi rantziro-rika kaari-perori, apatziro ikemakoeteri paata.

²⁵ Ari okimitari eejatzi, teera romana-kota-piintero atziri rantayitero kameethari. Rooma aririka rantero kaari-perori, ari ikowa-piintawityaa romana-kotyaa, roo kanteencha aritaki ikemakoe-takiri.

6

¹ Maawoeni omperataa-rewo, otzimatyee ipinkathateeri omperatariri. Roo nokantantari, ari okantyya eero itzimanta paeryaashiwaetyaarini Tajorentsi, eero itzimanta kantako-waeteeni ayotaantayitzirira.

² Omperataa-rewo kemijanta-tsiri, aririka romperatemi itsipa kemijantzinkari, tee okameethatzi pikanta-waete: “Eero pikimitakaanari pomperatani, tema noyemijantzin-karite eeroka.” Tema okowa-perotatyaa rantawaeteniri kameetha irika omperataa-rewo, retakotani royiri, tema kemijantzinkari irikai. Otzimatyee piyotaanteero iroka, pishintsi-tan-teero.

Kiteshireta-kaanta-tsiri eejatzi inimotaantsi

³ Aririka ipoki inashityaawoni ikenkithata-kaante, kaari ikimityaawoni okaatzi iñaaniyitakari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, rinashita-paakyaaawo eejatzi ikenkithata-kotero pinkatha-tajorentsitanatsiri.

⁴ Kantakaa-pero-waetzinkari irika, tekatsira riyote. Apatziro ikoyi rirori añaanatawakaa-wentyaawo iñaani Tajorentsi. Roo opoñaan-tyaari oñawakaa-waetyaa, akosheka-wakaa-waetyaa, akaweya-wakaa-waetyaa, akanta-kota-wakaa-waetyaa,

⁵ akijaneenta-wakaa-perotanakyaa. Rootaki imata-piintakiri kaari-pero-shireri kaari yotakoperoteroni kyaariperori ñaantsi. Ikenkithashiryayita raantyaawo koriki ramawenatawo aririka ipinkathatajorentsitanakaha. Tee okameethatzi paapatziyari eeroka.*

* 6:5 Tee okameethatzi paapatziyari eeroka. = otsipayita ñaantsi-paeni

⁶ Aritaki okantzimaeta, osheki ipineeteero paata apinkathatzirira Tajorentsi. Roo kanteencha añaaantyaawori ipineetee, otzimatyee inimoyitee añiiri okaatzi tzimimo-yiteeri.

⁷ Tema paerani owakira atzimapaaki tee amapaaki tzimi-moteeri. Ari okantari eejatzi aririka akamae, okaate tzimi-moteeri eero aaneero.

⁸ Tema otzimapiintzi-rika oyaari, otzima-piintzi-rika akithaataru, ari okaate tekatsi akoyiri otsipa.

⁹ Riima ikaate kowayiteroni rashaahantyyaa, okaema-shiretatziri ikaaripero-shirete. Ikimita-kowaetakari shirika-chari iwirentsiki, aririka rantayita-nakiro ikowakaa-shiyitari owaariperotan-tatsiri, rootaki peyakaa-shitee-yaarini.

¹⁰ Aririka ikowa-piinteetero rashaahanteetyaa, okimiwitakawo roomi oparethatari kaaripero-yitatsiri. Eenitatsi matakirori ifñaamayitawo rashaahantyyaa, ipakaa-nakiro ikemijantzi, okimiwitakawo riimi kemaatsita-kaawaeta-chanimi apaniroeni.

Pikimita-kaantero powayiri-wentee-yaawomi pikemijantane

¹¹ Rooma eeroka, rashiteemi Tajorentsi, eero panta-netziro iroka-paeni, pikimita-kaantero pishiya-pithateeromi. Tema roo pikowaperotziri pitampatzika-shirete, pinkathateeri Tajorentsi, pikemijanteeri Tajorentsi, petakotantyyaa, pamawe-waenite, pamatsinkyaa eejatzi.

¹² Eekiro pikemijanta-naatyyee, pikimita-kaantero powayiri-wentaneeyaawomi kameetha-yitatsiri. Pikimita-kaantero eejatzi piñaa-shintsii-wentee-yaawomi roojatzi paantakyaawori kanteetaa-chani añaaakahaemini. Rootaki ikaema-shiretee-tantzimiri, ari okanta ikemanteemiri atziripaeni, pikantzi: "Nokemijantee."

¹³ Eenitatsi noshintsi-temiri. Tema irika Tajorentsi añaaakayitziroori okaatzi tziimayita-tsiri, riyotzi nokantzimiri. Riyotzita eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ñaawaeta-piinta-kirori kyaariperota-tsiri, roojatzi ifñaawaeta-paakiri rahaeta-nakiririka ijeekira Poncio Pilato. Iroka okaate noshintsi-temiri:

¹⁴ Eero pipiyathatawo nokanta-kaanta-kimiri. Pikiteshiretee itzimikari ñaawaeta-kowaeta-shitemiri. Piyaata-kaero eeroka roojatzi ipiyanteeyaari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁵ Tema ari ipiyee rirori aririka ikowakaapakyaaworika Tajorentsi, ajahaa-wentani. Tema apatziro Tajorentsi reewata-kaanteero mawoeni tziimayita-tsiri, apatziro ipinkathari-wentziri ikaatzi pinkathari-wenta-witachari, ari reewatziri ikaatzi jewawita-chari nimaeka.

¹⁶ Riitaki ashitawori kanteetaa-chari añaaamentotsi, ashi rowaero ijeeki jempe oshipakiryaa-perotzi, rootaki kaari rareetan-teetari. Tekatsi atziri materoni ifñeeri, eero imateeteero eejatzi. Omaperotatyaa ipinkathee-tziri. Ashi rowaero ipinkathari-wentantee. Kyaariwé.

¹⁷ Otzimatyee piyotaa-yiteeri ikaatzi ashaahanta-chari nimaeka, eero ikantakaapero-waetanta. Eero rawentaa-shiwaetawo rashaahawo, tema eero okijotzi-motziri. Otzimatyee rawentaa-yitee-yaari Tajorentsi, riitaki matziroori ithaamenta-kaantapero-ta.

¹⁸ Piyotaan-teero ranteeteero kameethari. Ikimita apaani ashaahantziinkari otzimimo-perotziri owaahawo, ari ikimita-neeyaari irika-paeni otzimimo-perotziri rantani, rootaki ikimita-kaanta-neemi roorika rowaahawo. Piyotaan-teero ineshironkae-tante, ikowayite ipashitan-tayiteeyaa.

¹⁹ Rootakirika imataneeri, okimiwitakawo rowaan-tyaawomi rashaahawo ikashiya-kaeyaari paata. Ashi rowaero iñeero ijeekae kameetha.

Oweyaanta-paakawori ikantziriri Pablo irika Timoteo

²⁰ Timoteo, pikyaaryoo-wenteero piyotaan-teero okaatzi ineshironkae-takimi. Eero pimatzitawo eeroka jempe ikenkithata-kota-shiteetawo kaari-perori. Eero pimatzitawo eeroka jempe iñaanata-wakantashitawo ikimita-kaanta-witari rooperori iroka riyo-yitziri.

²¹ Tema eenitatsi mayitakirori, ikinashi-waeyitaka, kimiwitaka itzimpina-wenta-tyeeromi okaate ikemijanteri. Okantashitzimaetya ineshironkaetemi. Kyaariwé.

RAPIITEERO PABLO ROJANKINATZINIRI TIMOTEO

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo jankinatzi miro iroka. Rotyaantaa-rewote Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tema riitaki Tajorentsi kowakaa-kinawori nokenkithata-koteero ikashiya-kaakaeri rañaakaa-yitee Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

² Eeroka nojankinatzi Timoteo, eeroka nokimita-kaanta netakotani notyomi. Okantashitzimaetyaa ineshironkateemi Ashiteeri Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, okantashitzimaetyaa retakotemi, piñeero pijeeki kameetha.

Pikenkithata-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo

³ Ari nokanta-piintatyaa tsireniriki eejatzi kitejeriki namanakoyitzi-imi, nopasoonkitziri Tajorentsi, nantawaeteeniri. Noshiyakoteeyaari ikimi-yitaka nowae-jatziteni tampatzika-shireri-paeni rirori.

⁴ Aririka noshiretyaawo piraawaetaka paerani, osheki nokowaki napiiteero noñeemi, ari okantyyaa nokimo-shiretan-tyaari.

⁵ Osheki nokenkishiryaa-kotakimi jempe okanta pikemijanta-perotan-tanakari. Tema rootaki etanakawo pijawo Loida, opoñaashita piniro Eunice. Niyotzi eejatzi ari pikimita-nakari eeroka.

⁶ Rootaki napiitan-tzimiri nokantemi: Powakirateero itajonka-wentakimi Tajorentsi noteya-patzii-totan-takimiro paerani nako, pikimita-kaanteero roejeetziro paamari tsiwaki-matatsiri.

⁷ Tema tee ithaawa-shireta-kaantzi Tajorentsi. Apatziro raawyyaa-shireta-kaantzi, retakoshiretakaanta, iñaako-shireta-kaanta.

⁸ Rootaki eero pikaani-wenta-kaantawo pikenkithata-koteri Awinkatharite, ari pikimiteenari naaka, eero pikaani-wentana romonkyaa-wentee-tanari Tajorentsi. Tema riitaki aawyyaa-shireta-kaemini, poshiya-kotan-tenari naaka, nokemaatsita-kowentawo Kameethari Ñaantsi.

⁹ Riijatzi owawijaako-shire-yiteeri Tajorentsi, riitaki kaema-shire-yiteeri akite-shiretan-taari. Teera aaka matashityaawoni, tema ritaki kowaentsi rantero. Ashi royiyo paerani Tajorentsi ikowa-piintaki ineshironka-yitee Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

¹⁰ Rootaki imatakiri nimaeka, ikoñaataki paerani Owawijaa-kotan-taniri, Jeepatzii-totaa-rewo Jesús. Riitaki matakirori rotsinampaero kaamanitaantsi, ramayita-kaero Kameethari Ñaantsi, roo ayotantaari ashi owaero rañaakaa-yitee.

¹¹ Rootaki riyoshiitan-takinari naaka Otyaantaa-rewo-paeni, riitaki otyaantakina nokenkithata-kaanteero Kameethari Ñaantsi, eejatzi niyotaa-yiteeri kaari nosheninkata.

¹² Rootaki nokemaatsi-waetan-tawori nimaeka, roo kanteencha temaeta nokaani-wenta. Tema niyotzi naaka iita nawentaari, niyoperotzi otzimi-motziri ishintsinka, ari okantyyaa eero roka-kaantanawo ikowakaa-kinari nanteeniri roojatzi aririka omonkaateeyaa kitejeri ipiyantee-yaari.

¹³ Ari pikimita-neeyaari eeroka, poshiyako-tenawo jempe okanta pikemakina niyotaantaki, piyaata-kaero pawentee-yaari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, etakoyiteeri, ashiiyiteeri eejatzi.

¹⁴ Ari ojeeka-shiretan-takimi Ishire Tajorentsi, riitaki kyaaryoo-shireta-kaemini eero pokantawo kyaariperori otzimi ikowakaa-kimiri piyotaan-teero.

¹⁵ Pikema-kotakina eeroka rooka-wenta-waeta-nakina nampiyitawori Asia-ki. Irika Figelo eejatzi Hermóhenes.

¹⁶ Roo kanteencha irika Onesíforo, osheki roemoshirenka-piintakina rirori, tee ikaaniwenta-kotyaana roojowitee-takina. Osheki nokowaki ineshironkateeri Tajorentsi ikaatzi jeeka-wankotziriri.

¹⁷ Tema riitaki aminaminata-paakinari rareetakaha Roma-ki, roojatzi iñaanta-paakinari.

¹⁸ Riira Awinkatharite neshironkateerini paata oweyaantyaawoni kitejeri ipiyeerika. Tema piyotzi eeroka, osheki ramitakotakina Onesíforo nojeekan-takari Efeso-ki.

2

Pikimita-kaantyya eerokami rowayirite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo

¹ Notyomi, tema riitaki neshironkateemiri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, okantashitzimaetyaa raawyyaa-shireta-kaemi.

² Tema pikemakina jempe okanta niyotaantaki atziripaeniki. Otzimatyye piyoshiiyite nimaeka ameentaa-rewo riitaki mataneeroni riyotaa-neeri eejatzi itsipa-paeni.

³ Pamaakowentyaa piña-shintsita-kowenta-neeyaari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Pikimita-kaantyya eerokami rowayirite.

⁴ Tema apaani owayirita-chari tee iñeetziriri rantaneero antawae-rentsi rantayita-piintee-tziriri. Tema otzimatyye retapaentyaawo ikantakiriri reegwarite.

⁵ Kantacha eejatzi pikimita-kotyaari ipinatee-tziriri oyiishiteentsiri ishiyeeyani. Tema antawo iñaashintsitakawo. Roo kanteencha imatantyaawori royiishitante otzimatyye retanakyaawo iñaanta-piintyaawo. Rooma ramataa-shiwaetyaa-rika ikoyi royiishitantemi, eerowa ipinatee-tziriri.

⁶ Kantacha eejatzi pikimita-kotyaari ikanta apaani pankiwae-rintzi. Tema riitaki etapiintawo rowayitawo okithoki iwankiri.

⁷ Otzimatyye pikenkishiryaa-kotero nokanta-yitakimiri. Tema riitaki Awinkatharite kemathatakaa-perote-mironi maawoeni.

⁸ Pikenkishiryaa-koteri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo icharinitakari pinkatharini David. Añahae rirori ikamawitakaha. Rootakira iroka Kameethari Ñaantsi nokenkithata-koteeri.

⁹ Rootaki natsipeta-kowentari noñaantawori nimaeka roojowae-teetana, romonkyaa-waeteetana, ikimita-kaantee-takina naakami owantzinkari. Rooma iñaani Tajorentsi eero imateetziro roojoteetero roori.

¹⁰ Rootaki namawetan-tawori nimaeka maawoeni nokemaatsi-waetakari, okantakaan-tziro netakotari ikaatzi riyoshiiteeri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús rowawijaako-shire-yiteeri. Ari okantyya ashi rowantee-yaawori rañaayitee.

¹¹ Iroka maperori ikantee-tziriri:

Aririka akama-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo, aritaki atsipatee-yaari rañaakaa-yitee.

¹² Aririka amawe-waenitaki, ari atsipatee-yaari apinkathari-wentantee. Rooma aririka akante: “Tee noñeeri.” Aritaki imatee eejatzi aaka.

¹³ Okantawitaka tee añaawitawo oetziñaarikowentyaari, riima rirori roetziñaariko-wenta-yitee.

Tema ashi rowaero rirori, tee ithañaa-pithatantawo okaatzi ikashiya-kaantziri.

Pikimityaari antawae-ryaantzi raakameethee-tziri

¹⁴ Piyotaan-teero iroka. Pishintsi-tantero ikowakaanta-perotziri Tajorentsi: Eero iñaanata-wakaa-wenta-shiteetawo ñaantsi-paeni kaari rooperota-tsini. Tema kantacha owarishireteri ikaate kemironi.

¹⁵ Otzimatyee piñaashintsiteeyaa pitampatzikateero ñaantsi kyaariperori, ari okantayaa raakameetha-wentan-tee-mirori Tajorentsi. Pikimita-kotyaari antawae-ryaantzi kaari tzimatsini oetyaa ikaaniwenta-kotyaari.

¹⁶ Eero pikemijanta-waetziro eeroka iñaawaetashitee-tari ñaantsi kaariperoyitatsiri. Arira opoñaari itheenka-tajorentsitan-teetzi.

¹⁷ Okimiwitakawo owawathatanta apathaa-waeterika. Rootaki awijimota-kiriri Himeneo eejatzi Fileto.

¹⁸ Ikinakaa-shiwaetakawo rirori riyotaan-tziro kyaariperori, ikantaki: “Teera kyaaripero añaayitee aririka akamayitaki, tema añaayiteero roshiya-kaawentee-takiri ‘añaamentotsi.’” Iroka okaatzi riyotaan-tawitakari rowari-shiryaan-takari ikaateeyini ikemijanta-witanaa.

¹⁹ Roo kanteencha, okimiwitakawo rowatzika-tyeemi Tajorentsi rooperori itzinkami, ari rowetsikakimi ipanko. opoñaashitya ipatakakotaki apite jankina-rentsi ikanteetzi: “Riyotziri Awinkatharite ikaatzi rashitari.” Eejatzi: “Ikaate awentahae-yaarini Jeepatzii-totaa-rewo, otzimatyee rookaero kaariperota-tsiri.”*

²⁰ Jame oshiyakaawen-tawakiro okaatzi tzimatsiri ipankoki apaani ashaahantzinkari. Tema eenitatsi owaneenka-yitachari chomo-paeni, poreryaanakitatsiri, osheki ineshironkatziro. Roo kanteencha eeniyitatsi incha-naki eejatzi chomo, tee ineshironka-pero-tziro iroka-paeni.

²¹ Aririka akite-shire-yitanee, ari ikimi-yitee-yaawo chomo ineshironkatziro ashitawori, ikowa-piintzi rowanta-yityaawo. Ari ikiteshiretakaanee Ashiteeri, aamakowentyaa antayiteeniri kameetha-yitatsiri.

²² Inteena powayiteero ikowa-shiwaetari ewankari-paeni, poshiyakaantero pishiya-pithata-tyeeromi. Tema rootaki piñaamata-piintanakyaari pikameetha-shire-yitee, pikyaaryoo-wentyaa, petakotantya, kameetha pijeeka-kaantayite, pitsipa-yitee-yaari kiteshireri ikaatzi awentaa-yitaariri Awinkatharite.

²³ Eero piñaawae-yitziro ñaantsi kaari kameethatatsi, tema rootaki opoñaantari ikija-wakaan-teetari.

²⁴ Rooma aakapaeni rompera-yiteera Tajorentsi, tee okameethatzi añaana-minthata-wakaeyaa aakapaeni. Tema otzimatyee aneshinonkatawakaeyaa, akiyothanite ayotaantee, atsinampa-shirete,

* 2:19 awentahae-yaarini = waerontsi

²⁵ eentsikiroeni akantawentyaari akaminaa-yiteri kijaneenteeri, aama aritaki ipiya-shireta-kaeri Tajorentsi, aritaki riyota-koteero kyaariperori.

²⁶ Ari okantyya riyotan-teeyaari ishirika-kityaa riwiriki Kamaari, tema riitaki omperawaeta-piinta-kariri, ishintsiwentziri rantayiteniri ikowashi-yitari rirori.

3

Jempe ikanteetyaa ijeekaetee paata iweyaanta-paakyaawoni kitejeri

¹ Otzimatyee piyote, paata oweyaanta-paakyaawoni kitejeri antawo opomeentsitzi-moyitee.

² Iroka ikantayityaa atziri-paeni: Apaniroeni ineshironka-perowaetyaa, ifaawenawaetashityaa roshekiuro rashaahawo, rajahaa-wenta-waetyaa, eero ipinkathatantzi, itheenka-tajorentsi-waete, ipiyathawaetyaari ashitariri, eero riyoteero ipasoonkitante, ikaweyan-tawaete,

³ eero retakotantaa, eero ikowa-piintee ipeyakotante, itheeyakotan-tawaetyaa, eero romaanta-kaawo ikowa-shiwaetari, osheki rowatsinaan-tawaetee, ikijaneentero kameetha-yitatsiri,

⁴ pithoka-shitan-tanir irikapaeni, eero ifaakonita, osheki ikantakaaperowaetyaa, osheki ifaamawaetyaawo ikowashi-yitari awijanakiro ikowakaa-witariri Tajorentsi,

⁵ ari roshiya-kowaeta-kyaarimi pinkatha-tajorentsi-waetaniri, roo kanteencha osheki itheenki otzimi-motziri Tajorentsi ishintsinka. Eerowa pitsipa-yitari eeroka.

⁶ Tema imatakiro irika-paeni ijeeka-wankotantaki, ramatawi-yitakiro tsinani-paeni shipeta-shireri, antawo ikenkishiryaa-kaayitawo okaariperoshirete, otzimatyee awentee-yaari irika-paeni, rootaki opoñaan-tyaari oñaama-shirewaeta-nakyya roori.

⁷ Rootaki okowa-perotan-tanakyyaari iyoperotero, roo kanteencha tee iyotakoperotzimaetawo okaatzi rooperota-tsiri.

⁸ Rootaki imatakiro paerani sheripiyari Janes eejatzi Jambres, ikoshekakari Moisés, ari ikimitari irika atziri-paeni amatawitan-taniri, tee ookimo-shiretari okaatzi rooperota-tsiri. Kaari-peroshiireri irika, raminaa-shiwaetaka okaatzi ikemijanta-yiwitakari.*

⁹ Eerowa imatziro, aritaki riyota-nakiri aminaashi-waeta okaatzi rantziri, aritaki roshiya-kotee-yaari sheripiyari akenkithata-kotakiri.

¹⁰ Rooma eeroka, pikimiteena naaka, okaatzi niyotaan-tziri, jempe nokinakaero, oeta nokoyiri, nokyaaryoo-wentanta, nentsikirowentanta, netakotanta, namawenita,

¹¹ owatsinaa-waeteetakina, ikemaatsita-kaawaetee-takina, okimita okaatzi awiji-mota-kinari Antioquía-ki, Iconio-ki, eejatzi Listra-ki. Tema osheki ratsipeta-kaawenta-kinari. Roo kanteencha rookakaa-wenta-piintakina Awinkatharite.

¹² Ari okantyyaari, aritaki rowatsi-naaryaa-koeteeri ikaatzi rashiyitaari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús kowanaa-tsiri ipinkatha-tajorentsitanite.

* **3:8** Ikenkishiryaa-koetziri Janes eejatzi Jambres sheripiyari irikapaeni, Apitantoni-jatzi irika. Tema paerani rookakaa-wentan-taariri Moisés isheninka-paeni Israel-paeni, irika sheripiyari-paeni roshiya-kowitakari Moisés, riraa-ntsita-kaero nijaa, ikoñaata-kaayitaki eejatzi osheki mashero.

¹³ Riima kaari-perori atziri-paeni, amatawitan-taniri eekiro imaperota-tyeeyaa, rashi-minthatyaawo ramatawitanta-piinte, imateetzi-tyaari rirori ramatawiteeteri.

¹⁴ Rooma eeroka, poejokirotyaawo okaatzi piyotakiri, okaatzi pawentaa-naari. Tema piyotzi iita yotaaki-mirori.

¹⁵ Ari petanakawo eeniro peentsitanaki piyota-koteero Tajorentsita-tsiri Jankina-rentsi. Ari opoñaari piyotee aritaki pawijako-shiretee aririka pawentahae-yaari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

¹⁶ Tema maawoeni Jankina-rentsi-perori, riitakira Tajorentsi tajonka-shiryaan-takirori rojankinee-tanta-kawori. Rootaki riyotaan-teetari, rootaki ishintsi-theetantari ikaminaan-teete, rootaki itampatzikae-tantari, rootaki iñaantee-tantari okantyyaa ikameetha-shiretan-teetyaari.

¹⁷ Ari iñeeroori ikaatzi rashitaari Tajorentsi riyopero-shireteero rantayi-teero okaatzi kameethata-tsiri.

4

Pikenkithateero ñaantsi

¹ Iroka okaatzi noshintsi-temiri pantero. Riyotzi Tajorentsi nokantz-imi, riyotzitawo eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, itz-imi amina-koteerini rantayitakiri maawoeni añaayita-tsiri, eejatzi ikaatzi kamayiteen-tsiri. Tema rootzimateentsi ikoñaatee ipinkatha-ritapae.

² Pikemi nokantemi: Okowa-perotatyaa powetsikyaa okini pikenkithateero iñaani, teera apatziro pikenkithateero aririka okameethatzi-motemi, tema otzimatyee pimatero eejatzi aririka pikowaenkata-kote. Aririka piyotaante, otzimatyee pitampatzikatante, pishintsi-waantete pikaminaante, piña-shintsi-thatante, roo kanteencha paamaeyaa pithaakyaa-wenta-piintziro-kari aririka pimayita-neero.

³ Tema paata, eero ikowaatee ikemijanteero tampatzikari piyotaan-tayitzi nimaeka, tema ari ipiyota-paakyaa itsipa ikaate yoteerini, ari raminaa-shiwaetyaari riyotaanero ikowa-shiyitari rirori.

⁴ Rootaki opoñaan-tyaari ipiya-shiteetero ikemijanteetero ikenkithata-shiteetari, rokae-tanakiro ikemijantee-tziro rooperota-tsiri.

⁵ Rooma eeroka, pikiyothanite, pamawetashi-yitee-yaawo awiji-motemini pinteneetyakaa-yitziro Kameethari Ñaantsi, otzimatyeeera pimonkaatero okaate panteeniriri Awinkatharite.

⁶ Tema naaka kimitaka rooteentsi nopeyakotyaa, noshiya-kotyawo ijakoeta-piintziro imiriteetzi ratsipeta-kaetaniki Tajorentsi, aritaki jakotzi-matakaha imiriteetzi.

⁷ Nokyaaryoo-shire-piintaki, noshiyakaawitaka nomatakiro antawo nomankyaan-tapiinta. Okimiwitakawo eejatzi aritaki nomatakiro noyishitanti areetakina jempe oweyaa noshiyi.

⁸ Okimiwita-kawo riitakimi Awinkatharite owayita-kironi amatheerentsi ipaeteeriri tampatzika-shireri-paeni. Tema Tampatzika-shireri rirori Awinkatharite, riitaki yotanta-paatsini kyaari-pero-rika ikameetha-shireteetzi, aripaetera ipapaenawo nashitari naaka. Teera apatziro naaka, ari ikimitaa-yiteeri ikaate kaari ojamanitatsini royaako-taari ipiye.

Apaniroeni ikantee-tziri Timoteo

⁹ Nokowa-pero-taki paminaminate jempe pikantyyaa pipokan-tyaari intsipaete nojeekira naaka.

¹⁰ Tema rookawenta-nakina Demas, okaema-shireteeri rirori jaawiki-jato. Jatee Tesalónica-ki. Riima Crescente ikinanakiro rirori Galacia-ki. Ari ikimitakari Tito ikinanaki rirori Dalmacia-ki.

¹¹ Apatziro ikantakaawo Lucas riitaki jeekaneentsi apaniroeni itsipatana jaka. Rootaki nokowantari pipoki eeroka pitsipata-kyaaari Marcos, aritaki imatakiro rirori ramitakotena.

¹² Tema notyaanteeri Tíquico janta Efeso-ki.

¹³ Aririka pipokanaki eeroka, pamaenawo nowewiryakowo nookanakiri paerani nampitsiki Troas ojeekira ipankoki Carpo. Nokoyi pamaenawo nojankina-yitani jeekatsiri janta. Riira nokowa-perotzi piyoshiiteri pamaenari nomashi-tsita nojankina-yitziri.

¹⁴ Riima Alejandro, eshiro-pakori riitaki oñaashirenka-piinta-kinari, rowajankitahaa-tyeerira Awinkatharite.

¹⁵ Riijatzira paamaeyaari eeroka, tema imaperotakiro rotzika-tzikatakiro okaatzi nokenkithata-koyitakiri, osheki ikijawenta-kinawo.

¹⁶ Tema owakira rahaetakina paerani naaka ijeekira pinkatha-ri nokamanta-kotero okaatzi ikantakoe-takinari, tekatsira apaani tsipatanakinani, ithonka ishiya-pithata-nakina. Roo kanteencha, tee nokoyiro naaka rowajankitaa-wenteeteri iroka.

¹⁷ Tema itsipa-shiretakina Nowinkatharite, riitaki ñaapero-shireta-kaakinari. Rootaki nomatan-takawori nokenkithata-kaeri maawoeni, ari okanta ikemathatan-takinari kaari asheninkata. Rootakira rowawijaa-kotan-tanari Nowinkatharite rashiryahae-tenami, okimitawo rookaet-ziri apaani atziri manitzi-mooki royaari manitzi-paeni.

¹⁸ Riitaki Awinkatharite aminako-wenta-kinari kaari rowashironkae-tantana, eekiro riyaaata-kaatyero roojatzi nareetan-teeyaari ipinkathari-wentantzira Inkite-jatzi. Ashi rowaero rirori rajahaa-wentee-teeyaari. Kyaariwé.

Oweyaanta-paakawori itajonka-wentan-teetzi eejatzi wethataantsi

¹⁹ Nokoyi powethatyaanari Prisca eejatzi Aquila, ari pikimitakiri Onesíforo, eejatzi ikaatzi jeeka-wankotziriri.

²⁰ Riima Erasto, ari ijeekapaaki rirori Corinto-ki. Riima Trófimo, naaka ookanakiriri Mileto-ki, imantsiya-waeta-paakitzi.

²¹ Oztimatyeera piyaate intsipaete pareetan-tyaari nojeekira naaka tekira okyaawon-tsita-neeta. Tema ikaatzi akantayiteeri jaka “noyemijantzin-karite-paeni,” rowethatee-yimini. Irika ikaatzi wethatzimiri: Eubulo, Pudente, Lino eejatzi Claudia.

²² Okantashitzimaetyaa ijeeka-shiretan-teemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ari ineshironkayiteemi. Kyaariwé

ROJANKINARI PABLO ROTYAANTZINIRI TITO

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzimiro iroka, tema naaka romperatanewo Tajorentsi. Naaka Rotyaantaa-rewote Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ari okantyyaa ikemijanan-teeyaaari ikaatzi riyoshii-yiteeri Tajorentsi, riyoteero rooperota-tsiri ipinkatha-tajorentsitereo.

² Royaa-koteeri rirori-paeni ashi rowaero rañaayitee. Rootaki ikashiya-kaantakiri paerani Tajorentsi tekiraha rowetsikiro kepatsi. Teera ramatawitantzi Tajorentsi.

³ Okanta omonkaapaetetaka, roñaahantaka Tajorentsi Owawijaa-kotan-taniri. Riitakira kantakaan-takirori ikenkithatan-teetyaawori iñaani. Imatakina naaka rotyaantakina nokenkithata-kaante.

⁴ Eeroka Tito notyaantzini iroka nojankinari. Nokimita-kaantakimi Kyaariperomi notyomin-teemi, ari atsipata-wakaa akemijantee. Okantashitzimaetyaa ineshironkateemi Ashiteeri Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, Owawijaa-kotaniri, okantashitzimaetyaa retakoteemi, piñeero pijeeki kameetha.

Rantayiteri antaripero-paeni eejatzi jewari-paeni

⁵ Rootaki nookanta-nakimiri Creta-ki pitampatzika-shire-yitante, piyoshiite antaripero-paeni jewaterini kemijantzinkari-paeni, rootaki nokowakaa-kimiri.

⁶ Ikaate jewayita-tsini otzimatyee ikameetha-shirete, eero itzimawaetzi ñaaweata-kowaeta-shityaarini, ikinaatyaawo iina, ikemijantayitee itomi-paeni-paeni itzimi-kari kantako-waeterini piyathari irika, ñaathatan-tashi-waetachari.

⁷ Tema riitaki Tajorentsi rantawaeteeniri jewatziriri kemijantzinkari-paeni, otzimatyee raamawentyaa itzimi-kari kantako-waeterini ikante, ajahaawaetaniri irika, kijinkari irika, shinki-tzinka irika, antantzinkari irika, ikowashiwaeta ishekiiro rashaahawo

⁸ Tema otzimatyee roemaan-tayite ipankoki, ranta-piinteero kameethari, ikiyothanishirete, itampatzika-shirete, ikiteshirete, iñaakota-nityaa,

⁹ ikyaaaryoo-shirete ikenkishireyaawo ñaantsi iyotahae-takiriri, ari okantyyaa imataneero rirori riyotaantero kyaari-perori, ari okantyyaa eejatzi imonkatziyan-tyaariri kaari yotakoteroni tampatzikari.

¹⁰ Tema osheki kowatsini iñaanatawakaan-tashi-tyaawo, iñaawaeta-shiwaetyaa, ramatawitantzi. Riitaki antayita-kirori irika iitashi-waetachari “Totameshitaa-rewo.”

¹¹ Otzimatyeeera pookakayiri eeroka riyotaan-tayitzira, tema osheki ikompita-kaaka atziri-paeni ikaatzi ijeeka-wankotee-yirini. Riyotaantashitawo irika-paeni kaari rooperota-tsiri, apatziro ikowa-shiteeyani raantyaawo koriki.

¹² Tema eenitatsi paerani apaani Creta-jatzi kamantanta-nirita-tsiri, ikantaki: “Maawoeni Creta-jatzi, theeri naaka-paeni, kaari-perori, perantzipaeni naaka, niyawae-tzinkari naaka.”

¹³ Kyaariperori iroka ikantakiri. Rootaki pikijathatan-tyaariri eeroka, ari okantyyaa ikemijantee-tantyaawori tampatzikari,

¹⁴ ari okantyyaa ipakaan-tyaawori ikemijanta-piintziro ikenkithata-shiyitari Judá-paeni, tema ishintsi-tantaki ipakahaetero kyaariperori.

¹⁵ Rootaki akanta-piintziri aakapaeni: Apaani kiteshireteen-tsiri, tekatsira iityaa owaaripero-shireterini okantawitakyaa eerorika ipinkawaetzi. Riima apaani theenka-shireri, kaaripero-shireta-tsiri, tekatsira iityaa kiteshireta-kaerini okantawitakyaa ipinkawae-wityaa. Tema owaari-pero-shireta-waetaka.

¹⁶ Roshiyakaatzi riyota-koteeri Tajorentsi. Teemaeta, tema okaatzi rantayitziri ari roñaahan-tzirori tee riyota-koteeri, tema Tajorentsi osheki ipinkima-takiri irika. Tema ipiyathata-piintakari irika, tekachaa-jeeni apaani kameethari ranteniri.

2

Riyotaan-teetziro Kameethari Ñaantsi

¹ Rooma eeroka, okowatyaa piyotaan-teero okaatzi tampatzikata-tsiri, iroka okanta-kota:

² Ikiyothanishireyitee antaripero-paeni, iñaakoniteeyaa, ikenkishiryaa-kotero kameetha rantayiteri, ithotyahaero ikemijantee, retakotanteyaa, ramawewaeteeyaa.

³ Ari okimi-yityaari eejatzi tsinani antawo-pero-paeni, opinkatha-tajorentsiantee, eero oñaawaeta-kotan-tashi-waeta, eero oshinkita-piintayita. Tema otzimatyee iyotaan-tayiteero okaatzi kameetha-yitatsiri,

⁴ ari okantyyaa okowaka-shireta-kaantyaawori otsipa tsinani-paeni aakameetha-yiteri oemi, eejatzi okimiteri otomi-paeni-paeni.

⁵ Okenkishiryaa-kotyaawo kameetha antayiteri, okiteshireyite, antawae-ryaanto, opinkathateri oemipaeni. Aririka omayita-neero iroka, eero itheenka-waetee-tziro iñaani Tajorentsi.

⁶ Ari ikimitee-yaari eejatzi ewankari-paeni, otzimatyee ikenkishiryaa-koyiteero kameetha rantayiteri.

⁷ Rooma eeroka, pikenkishireeyaa piyotaan-teero tampatzikari, pikiteshiretee, ari okantyyaa ipinkatha-wentan-teete-mirori pantayitakiri, aritaki oshiyakoe-taneemiro.

⁸ Ari okantyyaa eero itzimanta kijimawente-mironi pikanta-yitziri, tema ari ikaaniwentakyaa ikaatzi kenkishiryaa-witachari ikantakowaeta-shitemimi.

⁹ Oztzimatyee pishintsi-yiteeri omperataa-rewo eero ipiyatha-waetari omperatariri, tema ari ikowanee raakameetha-peroteeri, eero iñaaminthatziri aririka romperatyaari,

¹⁰ eero ikoshiwaetziri eepichokiini, tema otzimatyee roñaahantero kameethatatsi rameentee-tyaari. Rootaki iñaahaetan-tyaawori osheki okameetha-pero-tzi riyotaan-teetziro iñaani Owawijaa-koteeri Tajorentsi.

¹¹ Tema Tajorentsi roñaaha-yiteero osheki ikaminthaa-yitee, riitaki materoni rowawijaako-shire-yiteeri maawoeni atziri-paeni.

¹² Riitaki yotakaa-yiteerori apakaan-taawori atheenka-tajorentsiantzi, eejatzi okaatzi akowa-shiyitari. Tema akiyothanishiretatyee nimaeka, atampatzika-shiretatyee, apinkatha-tajorentsiantee,

¹³ amina-wookiteeri oyaako-tani. Tema rootaatsi ipiyeé Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki amaeroni rowaneenkawo Owawijaa-koteeri, Tajorentsi.

¹⁴ Riitakira Jesús Jeepatzii-totaa-rewo shineta-shiteen-chari apaniroeni rowamaeteri. Tema ikowatzii ipinawenteero okaatzi akaaripero-shire-yitaki. Rootaki ikowa-peroteeri ikite-shireta-kaayitee, omatantyaari rashiyitee rirori, akowaperoteero antayiteero kameethari.

¹⁵ Rootaki piyotaan-tayiteeri iroka. Pishintsi-tantero. Rootakira pikijathatan-tyaari. Eerokataki rowaetaki pimonkaata-kaantero iroka, otzimatyee rantatee-teero, tema ari pikinakaero eero imaninta-shiretee-tantzimi eeroka.

3

Ineshironkatani owameetha-shireteeri

¹ Oztimatyee pikenkishiryaakaa-piinteeri kemijantzinkari-paeni ipinkatha-yiteeri pinkathari-wentan-tatsiri pinampiki, eejatzi ikimiteri jewari-paeni. Eero ipiyatha-waetanta. Ikowaperoyite rantayita-neero kameethari.

² Eero ikiji-mateeri itsipa, eero iñaana-minthatan-tashi-waeta. Tema retakotantatyeyaa, itsinampa-shirete.

³ Paerani eenitatsi akantayiwita aakapaeni, amajontzi-shireta-waetzi, apiyatha-waeyita, atzimpina-shirewitaka, antayitziro akowa-piinta-shitari, eejatzi okaatzi anintakaa-shiyitari, owaariperota-piintakiri otsipa asheninka, ona-kota-wakaa-waetawo oeyita-rika, amaninta-shiretantzi, akijaneenta-wakaeyita.

⁴ Roo kanteencha okaa-paetekaha ineshironka-yitee Owawijaa-koteeri Tajorentsi, retakoyitaari maawoeni atziri-paeni,

⁵ arira rowawijaako-shire-yiteeri. Roo kanteencha eenitatsira oeta rantanta-kawori, teera aaka antashitee-yaawoni apaniroeni akameetha-shire-yitee. Tema ineshironka-matsitee Tajorentsi. Ikimita-kaantakiro riitaki omitsiryaayiteenimi, okimiwitaka owakira ojeekata-yiteemi Ishire tajorentsi.

⁶ Tema okaatzi rantzimo-yiteeri Owawijaa-koteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, riitakira Tajorentsi kantakaawori, rotyaanta-kaero Ishire tajorentsi otsipa-shire-yitee okimieitakawo ijako-pero-tantakityeeromi.

⁷ Rootaki rantanta-kawori iroka okini añaayitero ikashiya-kaayita-kaeri, rootaki oyaakoyiteeri nimaeka ashi owaero añaayitee. Aritaki okanta, rootaki ikimita-kaanteeri nimaeka kameetha-shireri irikapaeni, tema neshironkatan-taniri rirori.

⁸ Omaperotatyaa iroka okaatzi nokanta-kimiri. Rootaki nokowantari piyotaa-yiteeri ikaatzi awentaa-naariri Tajorentsi, ikini ranta-piinta-neero kameetha-yitatsiri. Omaperotatyaa okameethataki iroka, osheki inintaa-yitee-yaawo.

⁹ Rooma aririka iñaana-tan-tawakaa-shityaawo jempe ikanta-kota itziman-tayitakari paerani etakaan-tawori, eero pimatzitawo eeroka pijateka-waetyaa, tekatsi oetyaa, aminaashiwaeta. Ari pikimityaari eejatzi aririka iñaanata-wakante-tyaawo jempe okanta-kota Ikantakaan-teetani.

¹⁰ Itzimi-rika ñaanatan-tawakaawori, pishintsithateri pikamineeri. Eekiro-rika riyaaata-kaatyero, papiiteri pikaminayiri. Eekiro-rika riyaaata-kaatyero, pomishitoyiri pitsipawitarira.

¹¹ Tema piyotakiri irika iparishiretaatzi, ikaaripero-shireta-waetaatzii. Apaniroeni riyakowenta-waeta.

Apaniroeni ikantee-tziri Tito

¹² Notyaanta-tyeemiri Artemas. Eerorika notyaantzimiri rirori, aamaaka riitaki notyaantemi Tíquico. Aririka rareetakyaa piyeekira eeroka, nokoyira pipoki eeroka pitonkiyoteena nampitsiki Nicópolis. Ari nokoyiri naaka nokyaawon-tsita-koteri janta.

¹³ Riima Zenas yotako-perotzirori ikantakaan-teetani, eejatzi Apolos, aririka ipoki-matanaki rirori, pipawakiri paawiiri eeroka, ikashiya-kaeyaari ipokanaki-rika.

¹⁴ Tema maawoeni aakapaeni, eero ajeekashiwaetanta otzimatyee aakameetha-yiteeri kowityaa-waeyita-tsiri.

Oweyaantawori wethataantsi eejatzi tajonka-wentaantsi

¹⁵ Maawoeni rowethatzimi tsipayita-kinari jaka. Nokoyi eejatzi naaka powethateenari kemijantzinkari-paeni janta ikaatzi etakotanari. ¡Okantashitzimaetyaa ineshironka-yiteemi Tajorentsi maawoeni eeroka-paeni! Kyaariwé.

ROJANKINARI PABLO ROTYAANTZINIRI FILEMÓN

Wethataantsi

¹ Naaka Pablo ojankinatzi-miro iroka. Tema romonkyaawentee-takinari naaka Jesús Jeepatzii-totaa-rewo jaka. Riitaki notsipatakari noyemijantzin-karite Timoteo nojankinatzi-miro iroka. Eeroka notyaantzini, Filemón, osheki netakotzimi eeroka amitakota-piintanari.

² Roojatzi nojankinatzi-ni Apia nokimita-kaantari “chooeni,” nojankinatzi-niri eejatzi Arquipo tsipayita-kaeri ñaashintsiiyita. Riijatzi nojankinatzi-niri kemijantzinkari-paeni ikaatzi piyota-piinta-chari pipankoki.

³ Okantashitzimaetyaa ineshironka-yiteemi Ashiteeri Tajorentsi, eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, kameetha ijeekakaa-yiteemi.

Retakotanka eejatzi roshirenka Filemón

⁴ Aririka namanako-yitemi, antawo nopasoonkitziri Tajorentsi.

⁵ Tema nokema-kotakimi osheki petakotantayita, pikinatari Awinkatharite Jesús, ari pikimiteeri eejatzi ikaatzi rashiyitaari rirori.*

⁶ Rootaki namana-kotan-tzimiri eeroka-paeni pikaatzi paapatziya-wakaa-yitanaa pikemijanta-yitee, tema nokowatzii pikematha-perotaneero kameetha okaatzi rantakaa-shireta-kaemiri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

⁷ Noyemijantzin-karite, petakoyiteeyaari eeroka kemijantzinkari-paeni, rootaki ññaanta-kawori rirori-paeni ithaamenta-shire-peroteeyani. Roojatzi oemoshirenkaanari naaka, thaamentachana.†

Pablo ikantako-wentziri Onésimo

⁸ Niyotzi nimaeka, naaka riyoshiitaki Jeepatzii-totaa-rewo nomonkaata-kaemiro mi okaate panteeri.‡

⁹ Roo kanteencha, apatziro nokowa-kota-shiteemi eepichokiini, tema niyotaki jempe pikanta petakotanta. Pablo-wa naaka, antari-perotapaakina, romonkyaawentee-takinari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁰ Irika Onésimo owaetakaantziri “Kameethari”, nokoyi paakameethateeri. Riitaki nokimita-kaantakiri naaka riimi notyomi romonkyaawentzirira Jeepatzii-totaa-rewo.

¹¹ Tema paerani pomperatan-takariri eeroka, tee ikameethatzi-mowitzimi irika. Rooma nimaeka ari ikameethatzi-motee-mi eeroka, ari ikimitzi-moteenari naaka eejatzi.

¹² Notyaanteemiri Onésimo, netako-perotari.

¹³ Oshekira nokowawitaka itsipateenami naaka. Ari okantakimi ipoyaa-teemi eeroka ramitako-yitena jaka romonkyahae-takina okantakaantziro nokenkithata-kotziro Kameethari Ñaantsi.

¹⁴ Tema rootaki kameethatatsi, tekira nokemi pikantena eeroka oeta pikoyiri, tee nokoyi naaka noshints-itemi pantero iroka, roo nokowaki eerokataki kantatsini oeta pikoyiri panteri.

* 1:5 rashiyitaari = kiteshireri † 1:7 rashiyitaari = kiteshireri ‡ 1:8 riyoshiitaki = waerontsi

¹⁵ Aamaa-shityaa roota-kirika omatantakari ishinete-tziri irika Onésimo ishiya-pithatan-takimiri paerani, ari okantyya ikemijantantyaariri Jeepatzii-totaa-rewo, roojatzi ipiyantee-yaari janta itsipatan-tapae-miri.

¹⁶ Roo kanteencha, teera apatziro pikimita-kaanteeri pomperatani pikimi-witarira paerani, tema pikimita-kaanteeri riimi pirentzi petakoperotani. Ari nokimita-kaanta-kariri eejatzi naaka. Tema eerokaha mapero-teeroni petakoperoteeyaari pomperatari koñaatziro, riijatzi romperataari eejatzi Awinkatharite.

¹⁷ Tema pikimita-kaantana eeroka naaka pitsipatani, ari pikimiteeriri eejatzi rirori paakameethateri, pikimita-kaanteri naakami paakameethatzi.

¹⁸ Eenitatsi-rika oeta kaari rinimota-kaemi, eenitatsi-rika oeta rireewitzimiri, pikimita-kaantero naakami ireewitemini.

¹⁹ Naaka, Pablo jankinatzi-mirori iroka. Omaperotatyaa, aritaki nopinateemiro rireewitzimiri. Oshiyakaajaantzi eerokawitaka ireewiperotana naaka nowawijaako-shiretee-mira

²⁰ Ari okanta, noyemijantzin-karite. Nokowatzira pikameethatzi-moteena eeroka, ikantakaa-neemi Awinkatharite paakameethateeri Onésimo, tema rootaki otsinkaenari noshireki.

²¹ Rootaki nojankinatan-tzimirori iroka niyotzi aritaki pimatakinawo, tema pimatakiro pawijakaa-nakiro okaatzi nokowa-kota-kimiri.

²² Nokoyi eejatzi, paamaakowentyaa niyaata-shitemi pijeekira eeroka, ari nojeekawaetapaaki. Rootakirika pikowa-kotan-takiri pamana-kotena, ari ishinetakiro Tajorentsi omatyaa.

Oweyaan-tawori rowethatan-teeta eejatzi itajonka-wentan-teetzi

²³ Rowethatzimi Epafra, notsipatakari jaka romonkyaawentee-tanari Jeepatzii-totaa-rewo Jesús.

²⁴ Rowethatzimi Marcos, Aristarco, Demas eejatzi Lucas, notsipatapiintakari jaka.

²⁵ ¡Okantashitzimaetyaa ineshironkateemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo! Kyaariwé.

ROJANKINATZINIRI HEBER-PAENI

Tajorentsi rotyaantakiri Itomi ikenkithata-koteeri

¹ Paerani, ikoyi-rika Tajorentsi riyotakaeri awaejatziteni oetarika, riitaki Kamantan-taniri amironi ñaantsi. Osheki rapiipiintakiro Tajorentsi, eenitatsi imatakaa-yitakiriri Kamantan-taniri-paeni.

² Roo kanteencha owakira rotyaanta-kaeri Itomi rirori ikenkithata-koteeri. Tema riitaki Itomi rowetsika-kaaki paerani iroka kepatsi, riitaki rashita-kaakari okaatzi rowetsika-yitakiri.

³ Riitaki Itomi ikimita-kaantakari riimi rowaneenkatanani, ishipakiryaaaki. Ari ikimi-waetari jempe ikanta Ashitariri. Tema oshintsitatzi iñaanitari, rootaki ashi owantawori jempe okanta-yita owakira rowetsika-yitakiro. Tema imonkaata-paentziro paerani omatantakari ikite-shireta-kaantee, riyaaatee inkiteki, jeekapae rakoperoki Ashitariri itsipata-paari ipinkathari-wentantzi.

⁴ Ari opoñaanakari rawijayitziri Ronampiri Tajorentsi, antawo ririiperota-kaeteeri.

Riitaki Itomi awijayiteeriri Ronampiripaeni Tajorentsi

⁵ Tema Tajorentsi kantawaeri:

Notyomira eeroka.

Naakataki pipaapa-tentana nimaeka.

Ikantawaeri eejatzi:

Naaka tomittee-yaarini,

ipaapatetee-na rirori.

Tema tekatsira apaani ronampiri tajorentsi ikanteri Tajorentsi ikimityaawoni iroka ñaantsi.

⁶ Paata aririka rapiiteero rotyaanteeri jaka kepatsiki etanakawori itomi, ikanteete:

Ithaamentee-yaari maawoeni Ronampiri Tajorentsi.

⁷ Eenitatsi eejatzi ikenkithata-koetziri ronampiripaeni Tajorentsi, iroka ikanteetzi:

Riitaki matakaeri Ronampiri tajorentsita ikimita-kotyaawo tampyaaenka.

Riitaki matakaeri rotyaantani-paeni ikimita-kotyaawomi paamari.

⁸ Rooma aririka ikenkithata-koteri Itomi rirori, iroka ikantzi:

Tajorentsi, ashi powaero eeroka pipinkathari-wentantee.

Ari pikimita-kotee-yaari pinkathari-paeni otzimi-motziri rinchakaakiri imatantari ipinkathari-wentantzi.

Roo kanteencha tema eeroka mateeroni pitampatzika-shiretee aririka pipinkathari-wentantee.

⁹ Eeroka koyirori kameethari, rooma kaari-perori osheki owatsimaemi.

Rootaki ijeepatzii-totan-teemiri Tajorentsi, pipinkatha-ritan-teeyaari.

Riitaki pitajorentsita matakimirori.

Ijeetan-teemiro yeenkantsi ari okanta pikimo-shiretan-taari, pawijeeri pitsipata-piinta-witari.

¹⁰ Iroka otsipa ikenkithata-kotee-tziri Itomi, ikanteetaki:

Pinkathari, owakira etantanakari paerani eerokataki wetsikakiro kepatsi.

Eerokataki wetsika-kiro inkite.

¹¹ Iroka okaatzi powetsikakiri, aritaki othonkaeyaa paata, rooma eeroka ashi powaero.

Ari okimitee-yaawo okaatzi powetsikani apaani paejato-mawori kithaarentsi.

¹² Tema aririka opaejato-mawotaki pithaari, pankowimae-tziro, paminee otsipa owakirari pikithaatee-yaari.

Ari pikimiteerori paata powetsikani kepatsi eejatzi inkite.

Rooma eeroka ashi powaero eero pipaashini-waetee.

Eero pithonkataa.

¹³ Ikenkithata-koeteeri eejatzi, ikanteetzi:

Pijeekepae nakoperoki, apinkathari-wentante, roojatzi paata nowajankitaan-takyaariri kijaneenta-yitakimiri, aripaete pimakoryaa-kitzitan-teeyaari.

Tema tekatsi ronampiri Tajorentsi ikimita-kaanteri Tajorentsi ikamantari iroka.*

¹⁴ Tema maawoeni Ronampiripaeni Tajorentsi, apatziro rotyaantee-tziri ramitako-yiteeri atziri-paeni awijako-shire-yitaa-tsiri.

2

Antawo owawijaako-shiretaantsi

¹ Otzimatyee akemijantero okaatzi riyotahae-takaeri, okantyyaa eero ookantawo.

² Tekatsi materoni rowashiñahaero ikamantantakiri paerani Ronampiripaeni Tajorentsi, rotyaantan-teeta-kariri. Tema maawoeni kaari owayempitatyaaawoni ikemijanteero, rowajankitahae-takirira ipiyathakawo.

³ Aaka imaperoteete rowajankitahaetee eerorika owayempi-yitaawo ikenkithata-koetziro antawo awijako-shiretaantsi, okaatzi retapaentari Awinkatharite Jesús ikenkithata-paentziro. Tema rootaki ikamantayitakaeri aakapaeni akaatzi akemae-yakironi.

⁴ Riita-kira Tajorentsi iyotakaa-yitakaerori omaperotatyaa okaatzi ikamantee-takaeri, tema imatakaan-takiro itajonka-wentan-teetzi, roñaaha-kaantakiro kaari iña-piinteetzi, Ishire tajorentsi antakaan-takiro iroka, rootaki omatantakari ikoyiri Tajorentsi.

Ikaatzi matakirori rowawijaako-shiretantzi

⁵ Okaatzira nokenkithata-kota-kimiri, kaarira Ronampiripaeni Tajorentsi imatakeri Tajorentsi ipinkathari-wenteero jempe ajeekayitee paata.

⁶ Tema atziri-paeni mateeroni ipinkathari-wentantee. Tema iroka ikanteetaki paerani:

¿Riiperoma irika atziri-paeni pikenkishiryaa-kotan-tariri?

¿Oetaka pikowantari pineshironka-yiteeri irika-paeni?

⁷ Tema eepichokira iñi-ro nimaeka atziri-paeni tee rawijantzi, riitaki Ronampiripaeni tajorentsi awijaneenta-kiriri.

Roo kanteencha, rooteentsi pamantheeteeri ipinkatha-rentsitan-teeyaari, otzimi-moteeri rowaneenkawo.

Riitaki awijayiteerini maawoeni powetsikani.

* 1:13 makoryaa-kitzitaantsi

⁸ Pikimita-kahae-yaari ikantahanki makoryaa-kitzitan-tariri ijaneentani, rompera-yitee-yaari maawoeni.

Arira ikantakaa-yitee-yaari Tajorentsi atziri-paeni, tema eero itzimae apaani kaari awijantaa-tsini. Roo kanteencha, tekiraata ifnaayitero nimaeka atziri-paeni ipinkathari-wentante.

⁹ Roo kanteencha eenitatsi apaani atziri rotyaantee-takiri, riijatzi fnaapaentzirori eepichokiini tee rawijantzi, imatzita-kawo Ronampiripaeni Tajorentsi rawijakiri rirori. Riitakira nokanta-kotziri Jesús. Tema riitaki fnaakirori ikemaatsitaka roojatzi ikamantakari, opofnaashitya ramantheetee-teeri ari okanta ipinkathari-wentan-taari, otzimi-moteeri rowaneenkawo. Rootakira ikamawentan-takaeri maawoeni, tema antawo ineshironka-yitee Tajorentsi.

¹⁰ Oskeki otampatzika-taki jempe ikinakaakiro Tajorentsi ishinetakiri Jesús ratsipeta-kowentee, ari ithotyaa-kirori Jesús okaate ranteri. Tema Irika, ashiyitariri maawoeni, kantakaan-tzirori itzimayitan-takari maawoeni, riijatzi-kira atsipe-wentaa-riri, rowawijaako-shire-yiteeri, ari okantyya itsipatan-teeyaariri, maawoeni itomiitari janta rowaneenkawoki.

¹¹ Iroka okanta-kota-perota, ikimita-kaantee Jesús rirentzi, tema ari akaatziri aritaari Tajorentsi. Riritaari rirori ikite-shireta-kaantzi, aritaari eejatzi aakapaeni ikite-shireta-kaayiteera Jesús.

¹² Rootaki ikantan-takari paerani:

Nokenkithata-koteemi eeroka ijeekayitzi nirentzi-yitaari,
Jempe-rika ipiyota-piintayita, ari noweshi-ryaawentee-miri
nomampahae-yaani.

¹³ Ikantaki eejatzi:

Nawentahaeyaari Tajorentsi.

Opoñaashita ikantzi eejatzi:

Irika Naaka, notsipa-yitaari itomi-paeni Tajorentsi ikaatzi raminakowenta-kahaanari.

¹⁴ Akanta-yitaka aakapaeni atzirizira, otzimi awatha, otzimi ira, ari ikanta-paentari eejatzi Jesús, rootaki omatantakari ikami. Aripaete rotsinampaa-kiriri Kamaari. Tema otzimimo-witari rirori Kamaari ishintsinka ikoshekan-tayitariri ikaatzi kamayita-tsiri.

¹⁵ Ari ikinakaa-kirori Jeepatzii-totaa-rewo rookakaa-wentan-teeri athaawan-tayitawo kaamanitaantsi, kimiwaeta-nakami atzirita-nakityeemi kaamanitaantsi rootakimi omperayita-nakaemi.

¹⁶ Omaperotatyaa, kaarira Ronampiri Tajorentsi ipoka-shitaki Jeepatzii-totaa-rewo ineshironka-yiteeri. Aakaha ipoka-shitaki, icharini-yiteera awaejatzeneni Abraham.

¹⁷ Rootaki ratziritan-takari ikimita-paakae aaka rirentzi-yiteera, ari okanta ithotyaa-taawori rirori ikowa-piinta-witakari ithotyahaeromi Jewatziriri ompera-tajorentsita-rewo. Tema rashita-kaakari Tajorentsi ratsipeta-kaani ipeyakotan-taawori ikaaripero-shire-witaka atziri-paeni. Osheki ineshironkatan-taki rirori, ikyaryootaki imatantaawori ithotyaa-haero rirori.

¹⁸ Tema ratzirita-paentzi rirori Jesús ikemaatsita-kaetakari, ikowashiryaa-kaawitee-takari. Rootaki imatantawori nimaeka ineshironka-yitee akaatzi ikowa-shiryaa-kaawaetee-teero kaari-perori-paeni.

3

Riitaki Jesús awijiriri Moisés

¹ Noyemijantzin-karite-paeni oeteshiretaa-rewo, nokantee-yemini pikaatzi ikaema-shireteemi Inkite-jatzi: Pikenkishiryaa-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús, iitziri “Awentaani”. Riitaki kimitakariri apaani Otyaantaa-rewo, riijatzi ikimitakariri apaani Jewatziriri ompera-tajorentsita-rewo.

² Ikantahanki apaani Otyaantaa-rewo ikyaaryoo-wentziro okaatzi ikantziriri otyaantziriri. Ari ikantakari eejatzi Jesús. Ikimita-kotakari awaejatzitene Moisés, ikyaaryoo-wenta-kiniri isheninka-paeni rashiyyitari Tajorentsi, iiteetakiri “Inampi-panko Tajorentsi.”

³ Roo kanteencha riitakira Jesús matzirori iriropertzi, rawijiri awaejatzitene Moisés, tema riitaki wetsika-kiriri paerani. Oshiyawitawo ikanteeta-piintzi: “Pipinkathatero nopanko.” Tema kaari pankotsi ipinkatheeteri, tema riitaki ipinkatheete ashitawori ipanko. Jemperika itzimi wetsika-kirori pankotsi, riitaki riroperota-tsiri.

⁴ Riitaki ashitawo pankotsi jempe itzimi wetsika-kirori, ari ikimitakiro paerani Tajorentsi rowetsikan-tayita-kawori maawoeni.

⁵ Ikanteetzi: Moisés kyaaryoo-wenta-kiriri isheninka-paeni iiteetziri “Inampi-panko Tajorentsi.”

Roo kanteencha apatziro ikimi-witakari rirori apaani omperataa-rewo, ikenkitha-yiteero okaate awijatsini.

⁶ Riima Jeepatzii-totaa-rewo, riita-kira tomintariri ashitawori pankotsi, riitaki jewateeri ikaatzi ikimita-kaantee-taari pankotsi. Aritakira akaateeri aakapaeni irika-paeni iiteetakiri “Inampi-panko Tajorentsi” aririka akyaaryoo-wenteeri, aminawokiteeri oyaako-tani roojatzi oweyaanta-paakyaawoni kitejeri.

Makoryaa-mentotsi rashitari Tajorentsi

⁷ Iroka okantakiri Ishire tajorentsi: Pikemaeri nimaeka Tajorentsi iñaawaetzi, ikantzi:

⁸ Eero pikijo-shireta-waetzi.

Pikimitari-kari pithoka-shita-kinari paerani iñaanta-shireta-waetakina ochempi-mashiki

⁹ Arira ikowakaa-witakina piwaejatzitene nowajankitaa-yiterimi, iñaanta-shireta-waetakina, Iñaawitee-yakawoni noneshironkatakiri okaatzi 40 ojarentsi.

¹⁰ Rootaki nokijan-tanakari,

Nokantaki: Ashi royiro itzimpina-shireta-waete,

Tee ranta-piintziro nokowakaeriri.

¹¹ Nokijankaki nokantanaki:

Eerowa nareeta-kaayitaari nomakoryaa-mentoki.

¹² Noyemijantzin-karite-paeni, paamaakowentyaa pipakayiri-kari Tajorentsi, Kañaanitsiri. Eero pikaaripero-shireta-waetzi, eero pitheenka-shireta-waetzi.

¹³ Roo kameethatatsi pikowaka-shireta-wakaa-piinteeyaa poshire-yiteeyaari. Peta-nakyaawoota nimaeka ari okantya eero ramatawiteentantzimi pantayiteero kaari-perori, rootaki kijoshireta-kaawaeteni.

¹⁴ Rooma aririka oejokiro-perota-neeyaari Jeepatzii-totaa-rewo, roojatzi iweyaanta-paakyaawoni kitejeri, aritaki añaahero itsipa-mintha-yitee.

15 Rootaki ikantan-teetari:

Pikemaeri iñaawaetzi Tajorentsi, ikantzi:

Eero pikijo-shireta-waetzi.

Pikimitari-kari pithoka-shiwaeta-kinari paerani.

16 ¿Itzimikama pithoka-shita-kariri ikemataa-witakawo iñaani Tajorentsi?

¿Kaarima irika-paeni reewawentakiri paerani Moisés ipoñaakaakari Apitantoniki?

17 ¿Itzimikama ikija-piintakiri Tajorentsi okaatzi 40 ojarentsi? ¿Kaarima antapiinta-kirori kaari-perori, thonkaen-chari ochempi-mashiki?

18 ¿Itzimikama ikenkithata-koetaki ikanteetaki:

Eerowa nareeta-kaayitaari nomakoryaa-mentoki?

¿Kaarima iiteetakiri piyathari-paeni?

19 Ari añiirori oeta kantakaan-tzirori kaari rareeta-kaantee-taari, tema rootaki kantakaan-takirori tee ikemijantee-yini.

4

1 Eenrowa otzimi ikashiya-kaakaeri aakapaeni okimiwitakawo rareeta-kaayiteemi imakoryaa-mentoki. Rootaki pipinkathatan-teeyariri, otzimi-kari otzikawa-kimini eero pareetantaa.*

2 Tema akemayiteero aakapaeni Kameethari Ñaantsi, ari akimiy-itaari ikanta awaejatziteni paerani. Roo kanteencha tee inintaa-maetyaawo irika-paeni ikemako-yiwita-wakari, tema tee rawentaa-shireta-nakyaawo ikemayi-witakari.

3 Rooma aakapaeni awentaa-yitakari, aritaki rareeta-kaayitee imakoryaa-mentoki. Iroka ikenkithata-kotakiro imakoryaa-mento, ikantaki:

Nokijankaki nokantanaki:

Eerowa nareeta-kaayitaari nomakoryaa-mentoki.

Tema rootaki ikanta-kotziri Tajorentsi ithonka-kirowa paerani rantawaetaki owakira rowetsikan-takawori kepatsi.

4 Tema eenitatsi jempe okenkithatakota 7-atsiri kitejeri, ikanteetzi:

Iroka 7-atsiri kitejeri ari ikaatapaakiro rantawaeri Tajorentsi, makoryaapaaki.

5 Iroka makoryaantsi roojatzira ikantakoe-tzirori, ikantee-tzirori:

Eerowa nareeta-kaayitaari nomakoryaa-mentoki.

6 Ari okantari. Rootaki itziman-tayitee-yaari makoryaa-shire-yitaa-tsini.

Riima itsipa-paeni etayiwita-kawori, tee rareeyiteeyaa, tema tee ikemijantzi ikenkitha-witee-takanari Kameethari Ñaantsi.

7 Okanta awijaki paerani osheki ojarentsi, rapiiteero Tajorentsi ikenkithata-koteero otsipa imakoryaa-mento, iiteero “nimaeka.”

Rootakira rojankinata-koteeri awaejatziteni David, ikantaki:

Pikemaeri “nimaeka” Tajorentsi iñaawaetzi, ikantzi:

Eero pikijo-shireta-waetzi.

* 4:1 Iroka imakoryaa-mento, eenitatsi oshiyakaa-wenta-chari jaka. Paerani imakoryaan-takari Tajorentsi rowetsikakiro kepatsi, ikimita-kaantakiro “imakoryaa-mento” iroka 7-atsiri kitejeri imakoryaan-takari. Okanta ojamanitaki paerani, ishitoeye Judá-paeni janta Apitantoniki, 40 ojarentsi ikina-kina-waeyitaki, roojatzi rareetan-takari kepatsiki ikashiya-kaakiriri Tajorentsi. Roojatzira iroka kepatsi iiteetakiri “imakoryaa-mento.” Iroka oshiyakaa-wenta-chari “Imakoryaa-mento” riitaki kemijantzinkari-paeni, tema eenitatsi kantatsiri: “Rootaki inkite imakoryaa-mento kemijantzinkari-paeni.” Eenitatsi itsipa kantatsiri: “Rootaki ‘imakoryaa-mento’ iroka awentaa-shiretani rowawijaako-shiretante Tajorentsi, tema tee okowajaantyyaa iñaashintsi-waeteetyaa rawijako-shiretan-teeyari.”

⁸ Ari imatakiromi paerani Josué imakoryaa-perota-kaayiteerimi awae-jatziteni, eero rapiiteeromi Tajorentsi ikenkithata-koteeromi otsipa imakoryaa-mento.

⁹ Arira iyotziri enitatsi oshiyakaa-wenta-chari imakoryaa-mento-perotee-yaari rashiyitaari Tajorentsi.

¹⁰ Rootaki roshiya-kaawentakiri paerani Tajorentsi imakoryaa-wentakiro rantawaeri ithonka-kirowa. Ari ikantee-yaari ikaate makoryaa-shire-yitaa-tsini aririka othonkae-yaari rantawaeri.

¹¹ Otzimatyeera akemaatsi-takowentee-yaawo areetan-teeyaari jempe amakoryaa-shire-yitee, oshiyayitaari-kari piyatha-yiteen-chari paerani.

¹² Tema owañaanantaniro ññaani Tajorentsi, shintsi-paantero okanta. Okimitawo ojataa-mento-tsi thoyempi-perota-tsiri apimeneteki, tee oshenkaa-kanta otoshireyitante roojatzi inthomoeki iipathan-tsiki. Roo maperotzirori ññaani Tajorentsi oshiyawaetaka otoshireta-tyeemi, ari okanta iyotakaan-tantawori ikenkishireteetari, ikowa-shiretee-tziri eejatzi.

¹³ Tema ikaatzi rowetsika-yitakiri Tajorentsi, tekatsira materoni romana-pithatyaari eero ññaantari. Tema Tajorentsi riyota-koteero maa-woeni antayitakiri, riitaki aminako-yiteeroni eejatzi.

Riitaki Jesús awijiri Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo

¹⁴ Irika Jesús Itomi Tajorentsi, riitaki awija-perota-kirori inkite. Riitaki akimitakaantyyaa Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo. Rootaki oejokirotan-tyaariri awentaa-shireteyaari, ikemaetakae akantaki: “Nokemijanteeri Jesús.”

¹⁵ Tema irika Jesús ikimitari Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo, rootaki ineshironka-yitan-teeri otzimi-rika pomeentsitzi-moyiteeni. Tema paerani tzimawitaka rirori ikowa-shire-witakari, ari ikimita-kotee aakapaeni añaa-yitzirowa awijimo-yiteeri. Roo kanteencha teera ikaariperotaa-paentzi eepichokiini rirori.

¹⁶ Rootaki awentaan-tyaariri amanapiinteeri Jesús, oshiyakaan-teero aatashiretaa-tyeerimi jempe ipinkatha-ritee. Aritaki ineshironka-yitee, ari ikaminthaa-yitee akowityaa-shireta-waete-rika.

5

¹ Tema Tajorentsi owakiriri paerani Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo. Riitaki kantako-wenta-yiteerini atziri-paeni kaaripero-shire-yitatsiri. Riitaki taayiteeroni ratsipeta-kaani rashita-kaetariri Tajorentsi.

² Tema atziri irika Ompera-tajorentsitaa-rewo, otzimi-motziri rirori pomeentsitzi-moyitariri. Rootaki riyotan-tawori ramatsinka-wentari tzipina-shireta-waeyita-tsiri atziri-paeni ikaatzi pokashitziriri, ikaatzi majontzi-shire-yitatsiri eejatzi.

³ Imatzitawo rirori itaawenta ratsipeta-kaani ikini ipeyakoe-teniri ikaaripero-shireta-waetzi, rantziro rirori ikimita-piintziniri atziri-paeni.

⁴ Tekatsira Ompera-tajorentsitaa-rewo kowakashywaeta-chani apaniroeni rompera-tajorentsise, tema Tajorentsi owayitziriri, ikimitakiri rowakiri paerani awaejatziteni Aarón.

⁵ Ari ikantakari eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo, kaarira kowashiwaetachani apaniroeni roshiya-kotaari Ompera-tajorentsitaa-rewo rajahaa-wenta-waetan-tyaari. Tema riitaki Ashitariri Tajorentsi matakirori, ikantziri:

Notyomira eeroka,

Naakataki pipaapa-tentanaa nimaeka.

⁶ Ipoñaa ikantaki eejatzi:

Eeroka ashi oyironi pompera-tajorentsitaa-rewote,

Pikimityaari ikantaka paerani Melquisedec.

⁷ Tema paerani ratziritapaentzi Jeepatzii-totaa-rewo, riraaneentaka ramanapiintziri Tajorentsi, icheraaperotaki ramanari. Tema eenitataawitacha Tajorentsi ishintsinka, ari okantakimi rookakaa-wenteri eero rowamaan-teetari. Tema pinkatha-tajorentsitaniri irika Jeepatzii-totaa-rewo, ikemakiri Tajorentsi ikowa-kota-kiriri.

⁸ Okantawitaka irika Jeepatzii-totaa-rewo riiwitaka Itomi Tajorentsi, ikemaatsita-paenta. Arira ifiirori jempe okanta ikemijanteetzi.

⁹ Ikanta ithotyaa-kahae-takiri ranteri, arira omatakari rowawijaakoshire-yiteeri ikaate kemijanteerini, ashi rowayiteero rawijakotee.

¹⁰ Ari okantakari, Tajorentsi ompera-tajorentsita-kaariri Jeepatzii-totaa-rewo, ari okimitakawo jempe okanta rompera-tajorentsita-kaakari paerani Melquisedec.

Ikenkithata-koetziro aririka okaero awentaa-shiretari

¹¹ Eenitatsi osheki nokowawitari niyoteemiri jempe ikanta-kota irika. Roo kanteencha osheki opomeentsita nomatemiro, tema pikijoshireyitatzii, ojamani okantayaa pikemathatan-tyaawori.

¹² Tema aritaki ojamanitakira, noshiyakaantaki eerokataki yotaantayitanaa-tsinimi. Roo kanteencha eeniro pikoyiro iita yotaayitemini eeroka-paeni, roojatzi rapiiteetemi etayitawori riyotaan-teetziro ifaani Tajorentsi. Okimiwitakawo jempe ikantee-tziri apaani ithotahae-tziri, tekira okante iipaeteri kijori owanawontsi.

¹³ Ari pikantakari eeroka-paeni, kimiwaeyitakimi eenchaa-niki ithotahae-tziri, tema tekira piñaanta-piinta-yityaawo piyotan-tyaawori kameetha-shireta-kaanta-tsiri.

¹⁴ Riima ikimitakariri owayita-kawori kijori owanawontsi, riiyitakira ikaatzi ñaanta-piinta-kawori, tee opomeentsitzi-motari riyoteero kameethata-tsiri eejatzi kaariperota-tsiri.

6

¹ Oztimatyee niyaata-kaero niyotaa-perotemiro otsipa jempe ikanta-kota Jeepatzii-totaa-rewo. Teera okameethatzi napiipiintemiro okaatzi piyotzi-tayitakari eeroka-paeni. Tema riyotahae-takimiro ookaee-tziro kaari-perori kaamani-shireta-kaanta-tsiri. Riyotahae-takimiro eejatzi rawentaa-shiretee-tanaari Tajorentsi.

² Riyotahae-takimiro eejatzi omitsiryataantsi, eejatzi oteyapatzii-totaantsi, eejatzi rañaakahae-teeri kamayita-tsiri, opoñaashityaa rowajankitahae-teeri kaari-pero-shireri.

³ Rootakira aatakaan-tyaawori paashini-yitatsiri niyoteemiri, ikamintha riitaki Tajorentsi shineteeroni.

⁴ Okantashitzimaetyaa eero aminaashi-waeta pikematha-yiwitawakari, itajonka-wenta-witee-takimi, ojeeka-shire-witan-takimi Ishiretajorentsi,

⁵ piñaayi-witakawo okameethatzi-motzimi iñaani Tajorentsi, piñaayi-witakawo eejatzi ishintsinka rooñaawonta-yiteeri paata.

⁶ Tema ikaatzi ñaayiwita-kawori ishintsinka, opoñaashita rookaeteero ikemijanta-witakari, eerowa imateero ipiya-shiretee rookanteeyaawori iyaari-peronka. Ikimiwitakawo riyyitakimi apiiteeroni ikenta-kota-kaanteerimi Itomi Tajorentsi, ikimiwitakawo riimi apiiteeroni itheenki-mawaeteerimi jempe ipiyotee-yakani atziri-paeni.

⁷ Poshiya-kowitakawo okantahanki apaani owaantsi irenkathatzi inkani, aririka ipankitan-teetyaawo, rootakirika shookayiteen-tsini pankirentsi pinawon-tsita-tsiri, riira Tajorentsi tajonka-wenta-kiriri pankita-kirori.

⁸ Rooma roorika yoshiita-chani oshookaki kitochee, eejatzi incharishi, teera okameethatzi, kija-shiretanaka pankita-kirori, itaayii-teero paata.

⁹ Rooma eeroka-paeni, netakoyitani, niyotzi eero pikimita-kotawo okaatzi noshiya-kaawentakiri, tema niyoteeyini naaka pantaneero kameethari owakira rowawijaako-shiretee-takimi.

¹⁰ Tema tampatzika-shireri Tajorentsi, eero ramaakiteemiro pantayitakiri eeroka-paeni, petakoyitanaari ikaatzi rashiyitaari Rirori, eekiro piyaata-kaatziiro petakoyitari.*

¹¹ Rootakira nokowako-yiteemiri, ari pikanta-piinta-tyeeyaa poñaahan-teero pikyaaryoo-shire-yitee, roojatzi omonkaa-yitan-teeyaari okaatzi poyaako-wentee-yirini.

¹² Rootaki eero pipera-shiretan-tawaeta eeroka-paeni, tema rootaki kameethatzi poshiya-koyityaari ikaatzi oejokirotaawori ikemijantane, ikaatzi oetziñaarikota-naawori. Tema riitaki aayiteeroni ikashiya-kahaetakiriri.

¹³ Tema paerani owakira Tajorentsi ikashiya-kaanta-kariri awaejatziteni Abraham, tekatsira apaani materoni ipaeryeeniri iwaero Tajorentsi riyotan-tyaari omaperotatyaa imonkaa-waenite. Tema apatziro ipaeryaaka iwaero Tajorentsi,

¹⁴ ikantakiri Abraham:
Omaperotatyaa notajonka-wentemi Naaka,
Naaka sheniteerini picharinitee-yaari.

¹⁵ Teera rathawaa-waenita-tyeeyaa awaejatziteni Abraham, ramatsinkawentaka, ari okanta iñaanta-kawori ikashiya-kahaetakiriri.

¹⁶ Tema aririka ikowa-piinte atziri-paeni riyote kyaari-pero-rika omatyaa ikashiya-kaantziri, ipaeriuro iwaero itzimi-rika awijiriri rirori, ari riyoteete omaperotatyaa imonkaa-waenite.

¹⁷ Ari oshiyawae-witakawo okaatzi rantakiri Tajorentsi, ipaeryaaka Rirori riyotan-teetyaari maperori omatyaa ikashiya-kaantakiri. Tekatsi kanteroni ipaashinita-kaero okaatzi ikenkishiyaakari ranteri.

¹⁸ Ari okanta otziman-tanakari apite kaari imateetzi ipaashinita-kahaeteero. Rootaki omatantari iyotee tee itheeya-nita Tajorentsi, rootaki poemoshirenka-shire-peroteeri aakapaeni awentaa-shire-yitaa-rewo Rirori, iyotzi ari omonkaateeyaa oyaako-yitziri.†

¹⁹ Rootaki oyaako-yitakiri roshiya-kaawentee-tziri jaka oshiyawo apaani tenari ayeentzirori antawo pitotsi eero amaantanta. Ari okimitari

* **6:10** rashiyitaari = kiteshireri † **6:18** Tema eenitatsi apite kanta-kota-chari jaka kaari imateetzi ipaashinita-kahaeteero. Iroka etawori: "Tajorentsi tee itheeya-nita, aritaki omatakyyaa okaatzi ikashiya-kaantakiri." Iroka apiteta-tsiri: "Tekatsi paashinita-kahaeroni ipaeryaaka apanironi iwaero Tajorentsi, tema tekatsi awijerini rirori."

oyaako-yitakiri, ayeenta-shire-peroyitee. Rootaki kantakaawori oshiya-kotan-tyaariri kyaatsiri itantotee-tantawo tonta-maeta-tsiri.

²⁰ Ari añaashireyitziro aakapaeni kantacha akyaayitee janta oshiyakawo tonta-mawota-tsiri, aririka oyaampoyirita-neeri Jesús roshiya-kaawentee-takiri kyahaen-tsiri janta oshiyakawo tonta-mawota-tsiri. Tema riitaki Jesús roshiya-kaawentakari paerani Melquisedec. Riitaki Jesús Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo nimaeka, ashi rowaero rirori.

7

Rompera-tajorentsinka Melquisedec

¹ Tema irika Melquisedec, riitaki pinkathari-wentan-teentsi paerani Aapatziyaweniki, rompera-tajorentsita irika Inkite-jatzi Tajorentsi. Riitaki tonkiyota-waariri paerani awaejatziteni Abraham ipiyantaari ithonkakiri rowayiritari itsipa pinkathari-paeni, ikaminaa-waeri itajonka-wentee-tantyaariri.

² Riijatzi ipaki paerani awaejatziteni Abraham owaahawontsi okaatzi raapithatan-takiri rowayiritaha. Tema irika Melquisedec, eenitatsi oshiyakaa-wenta-chari iwaero. Iroka etawori oshiyakaa-wentari: “Pinkathari kameetha-shireri.” Iroka apiteta-tsiri oshiyakaa-wentari iwaero ipinkathari-wentan-tzira Aapatziyaweniki: “Pinkathari jeekakaan-tatsiri kameetha.”*

³ Tee riyotee-tziro iwaero ashitariri, tee riyoteetzi eejatzi itzimi iwaejatzi-tetanakari. Kimiwitaka tee otzimimi jempe ipoñaanaka jempe ithonkaka, roshiya-kotakari Itomi Tajorentsi, ashi royiro rirori Rompera-tajorentsitaa-rewotzi.

⁴ Ari añiirori riiperori irika Melquisedec. Tema irika Abraham awaejatziteni aakapaeni, riitaki ipaki paerani okaatzi raapithatziriri pinkathari-paeni rowayiri-yitakari.

⁵ Rootaki kimitakawori okaatzi ranta-piinta-yitakiri paerani asheninkani Leví-paeni. Iitziri apaani ikaatzi tzimi-motziriri asheninka otzimi-rika okaate 10, tema rootaki riyota-kotziri Ikantakaan-teetaniki okaate rantayiteri Ompera-tajorentsitaa-rewo. Rootaki rametee-yarini tema irikaete icharinita-nakari eejatzi Abraham.

⁶ Riima Melquisedec kaari isheninka Leví-paeni, tee riyotzimaeta iita charinitariri. Roo kanteencha irika awaejatziteni Abraham, ikashiyakaa-peroe-takiri paerani, riita-kira pakiriri Melquisedec apaani kaatatsiri 10 raapithatan-takiri rowayiritaha. Ipoñaashita irika Melquisedec ikaminaakiri itajonka-wentee-tantyaariri awaejatziteni Abraham.

⁷ Omaperotatyaa ikanta-piinteetzi: “Itzimi-rika tajonka-wentan-tatsiri, rawijirira itajonka-wentziri.”

⁸ Itzimi-rika iitziri apaani kaatatsiri 10 jaka kepatsiki, atziri irika, kaamaneri. Riima Melquisedec, kimiwitaka kañaaniri rirori.

⁹ Roojatzi rantakiri Leví-paeni, ipashita-piinteetari. Tema kimiwitaka riitakimi pinakowentan-tatsinimi, rootaki rantakiri awaejatziteni Abraham,

* 7:2 Iroka okanta-kota ipakiriri paerani awaejatziteni Abraham irika pinkathari Melquisedec. Aririka raapithateri rowayiritani Abraham okaate 10, apaani rashita-kaeyaari Melquisedec. Ari ikantakirori maawoeni raapithatan-takiri, otzimi-rika 10, apaani rashita-kaeyaari Melquisedec.

¹⁰ retanakawo ipinako-wentantaki paerani ipashitakari Melquisedec itonkiyotan-tawaariri ipiyaawo rowayirita. Tekiraata itzimanakiita asheninkani Leví, tema ipinako-wentan-tzitaka awaejatziteni Abraham.

¹¹ Paerani ikaatzi Ompera-tajorentsitaawewota-tsiri, icharini-paeni asheninkani Aarón irika, riitaki iiteetziri “Leví-paeni.” Ari okanta Ikantakaan-teetakiri. Roo kanteencha irika-paeni Ompera-tajorentsitaawewo, tee imatziro rowameetha-shiretante. Ari imatakiromi, eero rojankinata-koeteemi itsipa Ompera-tajorentsitaawewo kimitaariri irika Melquisedec, kaari icharinitari Aarón.

¹² Omaperotatyaa itzimae itsipa Ompera-tajorentsitaawewo kaari icharinitari asheninkani Aarón. Rootaki inashitan-teeyaari Ikantakaan-teetani, omatantyaari itzimae itsipa Ompera-tajorentsitaawewo.

¹³ Tema irika ikenkithata-kotee-takiri kimitariri Melquisedec, kaarira icharini-paeni asheninkani Leví, itsipajatzipaenira irika, tee itzimaa-jeetzi apaani isheninka rompera-tajorentsitee-tyaari.†

¹⁴ Irika kimitakariri Melquisedec, riitaki Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, icharinitakari asheninkani Judá. Tema rojankinariki paerani asheninkani Moisés, tee oshinetaa-ntsita rompera-tajorentsitaawewote icharini-yitari Judá.

¹⁵ Ari ayotako-perotziro otzimatyee ipoki itsipa Ompera-tajorentsitaawewo kimityaarini Melquisedec.

¹⁶ Irika itsipa pokatsini, iinashityaa, otzimi-moteri ishintsinka, eero ikaamanitee. Riitaki awijiriri itsipa-paeni Ompera-tajorentsitaawewo ikenkithata-koetakiri paerani Inintakaan-teetaniki, icharini-yitari Leví.

¹⁷ Tema riitaki ikenkithata-kotee-tziri, ikanteetzi:
Eeroka ashi owaero pompera-tajorentsitee,
Ari pikimityaari ikanta paerani Melquisedec.

¹⁸ Ari okantari, tema okaatzi Ikantakaan-tawitee-takari, otzimatyee rookaeteero, tee omatziro owameetha-shiretante, eenitatsi kowityaachari.

¹⁹ Tema tekatsi apaani owameetha-shirete Ikantakaan-teetani. Roo kanteencha otzimaera otsipa poyaataawori, rootaki matakaa-yiteeroni okaaki-shiretee-yaari Tajorentsi, tema rootaki oyaakoyiteeri.

²⁰ Rootaki ikashiya-kaeta-kaeri Tajorentsi, riitaki paeryeencha iwaero riyotan-teetyaari omaperotatyaa omonkaatyaa.

²¹ Riima itsipa ompera-tajorentsiteen-tsiri, teera ipaeryaa-wentyaari Tajorentsi rowantee-takariri irika-paeni. Tema itsipa paeryaa-wentakiri, ikantakiri:

Riitaki Tajorentsi paeryaa-wentzimiri, tee roepithoka-nitziro iñaani.
Eeroka ashi owaero pompera-tajorentsitee,
Ari pikimityaari ikanta paerani Melquisedec.

²² Ari okanta, riitaki Jesús yotakaa-yiteerori nimaeka omaperotatyaa omonkaateeyaa okaatzi ikashiyakaa-teetakiri, rootaki awijakirori otsipa etawita-nakawori paerani ikashiyakaan-teetziri.

²³ Tema oshewitaka paerani Ompera-tajorentsitaawewo. Tema ikama-piinta-yitaki irika-paeni, tee omatyaa riyata-kaero rantayiterimi, otzimatyee itzimi itsipa poyaatee-yaarini.

²⁴ Riima Jesús, kañaaniri rirori, ashi rowaero Rompera-tajorentsite.

† 7:13 rompera-tajorentsitee-tyaari = ikaatzi antawaeta-tsiri janta taapoki-mento-tsiki

²⁵ Ari okanta, riitakira Jesús owawijaako-shireteerini ikaate okaaki-shiretee-yaarini Tajorentsi, ikantako-wenta-piinteeri.

²⁶ Riitakira Ompera-tajorentsitaawo akowityaa-witakari. Iroka ikantari rirori: Itajorentsi-shiretzi, ikameetha-shiretzi, ikite-shiretzi, tee ijeekimo-yiteeri kaari-pero-shireri, rawija-peroteero inkite.

²⁷ Irika Jesús tee ikimityaari Jewatziriri ompera-tajorentsitaawo paerani. Tema aririka itayiniri atziri-paeni ratsipeta-kaani, retapiitawo rirori ikowa-kotziri Tajorentsi ipeyakota-wakiri ikaaripero-shiretzira. Riima Jesús ithotyaa-kiro maawoeni, imonkaatakiro ishine-taka paerani rirori ikimita-kotyaari ratsipeta-kaetani.

²⁸ Ikaatzi Ompera-tajorentsita-kaayitziiri Ikantakaan-teetani, atziri irikapaeni, shipeta-shireri, ikaamani-yitzi. Riima Itomi-perori Tajorentsi pokaentsiri awijakira paerani osheki ojarentsi, riitakira Rompera-tajorentsita-kaani Tajorentsi ipaeryaa-wentakari paerani iwaero rirori. Riitakira monkaata-kirori kameetha, ari okantetaa-tyeeyaani.

8

Riitaki Jesús kantako-wentan-taatsi owakiratan-taari antzi-motawakahaantsi

¹ Iroka otzinkami-perotari nokantakiri: Riita-kira Jeepatzii-totaa-rewo Ompera-tajorentsi-wenteeri, riitaki jeekaatsiri rakoperoki Pinkathari-perori, itsipataari ipinkathari-wentantee inkiteki.

² Okimiwitaawo ari rantawaetemi tajorentsi-thaanteki, roo kanteencha teera rantawaetzi tajorentsi-thaanteki rowetsikakiri paerani atziri-paeni, tema inkiteki rantawaetzi ojeekira rowetsika-kaanteeri Tajorentsi.

³ Tema ikaatzi Ompera-tajorentsiten-tsiri paerani, eenitatsi rashita-kaariri Tajorentsi, itayiniri ratsipeta-kaani. Ari ikimitakari eejatzi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, eenitatsi oeta rashita-kaariri Tajorentsi.

⁴ Roo kanteencha, tee okantawityaa Rompera-tajorentsitemi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ijeekan-tawita-paentari kepatsiki, tee oshineta-kaantziro Ikantakaan-teetani, tema tee isheninkae-tetari rirori Levi.

⁵ Tema okaatzi rantziri irika-paeni Ompera-tajorentsitaawo oshiyakaa-wontsi irokapaeni, tema eenitatsi iñaashiretee-takari jempe okanteeyaa kyaari-perotaatsini janta inkiteki. Rootaki ikantee-takiriri paerani Moisés, jempe ikantyaawo rowetsikiro tajorentsi-thaante, ikanteetakiri: Pikimita-kantero powetsikiro, jempe okanta iñaashiretake-takimiro ochempiki.

⁶ Ari ikantaari Jesús Ompera-tajorentsitaawo irika, rawijeeri Rompera-tajorentsitetari atziri. Tema Tajorentsi rowakiratee itsipa ikashiya-kaanteetani, riitaki kashiya-kahaeni Jeepatzii-totaa-rewo ikantako-wenta-yitee, rootaki awija-kirori okaatzi ikashiya-kaantawitee-takari paerani, rootaki awijeerori etakawori ikashiya-kaanteetakiri.

⁷ Tema eenitatsi kowityeen-chari etakawori ikashiya-kaantziri kaari imonkaateetzi, rootaki okowantakari otzimi otsipa owakirari, poyaateeyaawoni.

⁸ Iroka kowityeen-chari, tema ikanteetaki: Ikantzi Awinkatharite:

Paminiro okaate awijatsini paata,
Eenitatsi owakirari nokashiya-kahaeriri Judá-paeni,
aritaki nomateero nashita-kahae-yaari maawoeni Israel-paeni.

⁹ Eero okimitaawo nokashiya-kaakiri iwaejatziteni.

Tema paerani nokimita-kaantaari nakathata-tyeerimi,
Naakami jewatee-rinimi nomishitowan-taariri Apitantoniki.

Tee imonkaa-tzimaetawo nokashiya-kaakiriri,

Rootaki nokan-taawori naminakowentziri.

Ari ikantaki iñaawaetaki Pinkathari.

¹⁰ Rapiitakiro iñaawaetaki, ikantzi:

Iroka owakirari nokashiya-kaakiriri paata icharinitee-yaari Israel:

Ari niyoshireta-kaayiteeri kameetha okaate rantayiteeri.

Okimiwityaawo nojankina-shiretaa-tyeenirimi Nokanta-kaantani,

Naaka ikimita-kaantee Itajorentsiti,

Riiyitaki nashitee-yaari Naaka.

¹¹ Tee okowa-perotyaa riyotaa-wakaa-waeteeyaa,

Apatziro ikantayiteeri isheninka: Piyoshire-peroteeri Awinkatharite.

Tema maawoeni riyotee-teena.

Ari riyoyiteena riiperori-paeni eejatzi ashironkaenkari-paeni, maa-woeni.

¹² Osheki noneshironkateeri ikaaripero-shire-yitaki,

Ari nopeyakoteeniri.

¹³ Tema iiteetakiro “Owakirari Ikashiya-kaanteetani,” ari iyotakoe-tzirori iroka etawita-kawori, kimiwitaki paejatotakimi iroka. Tema okaatzi paejatoteen-tsiri, rooteentsi opeyeeyaa.

9

¹ Okanta iroka etakawori ikashiya-kaanteetani, rootaki ikantakaan-takiri Tajorentsi riyotee-tantyaari jempe ikanteetyaa ipinkathee-teeri. Ari okenkithata-kotari Tajorentsi-thaante jempe ipinkathee-teeri.

² Iroka Tajorentsi-thaante, apinakite okaatzi itantotee-takiro. Janta okimo-nakitzi jempe ikyaa-piinteetzi, ari rowaetakiri ootamentotsi, menkochaa-nikiki, eejatzi tajorentsita-tsiri owanawontsi. Ari iiteet-zirori “Tajorentsi-naki.”

³ Rooma inthomoeki, jempe ithata-shitee-takiro tontamawori, ewonki-nakitzi. Ari iiteetzirori “Tajorentsi-naki-perori”

⁴ Ari ojeekiri itaanta-piintee-tawori kajanka-pathari, ari ojeekiri eejatzi Tajorentsi-moko. Riitakira ooro rahaetzi rowetsikae-tziro iroka. Ari owakotari inthomoeki epichokiini ikantee-tziri “Iitaka” rowetsika-ñakita-shitee-takiro ooro. Ari rowaeta-kirori ikotzi Aarón shookaen-tsiri paerani, ari ojeekitari eejatzi mapikota jempe ojankinataka ikashiya-kaanteetani.*

⁵ Okanta jeñokiini otapaki Tajorentsi-moko, ari rowaetakiri rowetsikae-tziri roshiya-kaawo ronampiri Tajorentsi, riitaki otsimankan-takawo ishiwanki otapaki Tajorentsi-moko. Rootaki iiteetziri “Neshironka-mentotsi.” Roo kanteencha eerowa niyaata-kaero nokenkithata-kotemiro jempe okantayita apani-paeni.

⁶ Tema rowetsikae-takiro maawoeni iroka-paeni. Osheki ranta-piintakiri Ompera-tajorentsita-rewo janta Tajorentsi-nakiki, ari rantayitzirori ipinkatha-tajorentsitantari.

* 9:4 Iitakama = maná

⁷ Rooma inthomoeki Tajorentsi-naki-peroriki, apatziro ishinetee-tziriri ikyee Jewatziriri ompera-tajorentsitaa-rewo. Apawo-jatzira ikyaapiintzi ojarentsiki. Aririka ikyaaki janta, raanaki rira piratsi itsikirijan-tyaawo Neshironka-mentotsi. Ari okantyya ineshironkatan-tyaariri Tajorentsi, eero rowajankitaa-wentantari iyaari-peronka. Ari ikimitaayitziriri eejatzi atziripaeni kaaripero-shire-yitatsiri okantakaawo tee riyowae-tamatsitzii rirori.

⁸ Ari okanta, eenitatsi iyotakaa-yiteeri Ishire tajorentsi, iroka okanta: Paerani otziman-tawitari Tajorentsi-thaante, tee okanta ikyaayite atziripaeni janta Tajorentsi-naki-peroriki.

⁹ Iroka okanta-kota: Apaani atziriri amayitziriri ratsipeta-kaani rashitakaeyariri Tajorentsi, teera roo kantakae-yaarini ipinkatha-shireperotan-tyaariri Tajorentsi.

¹⁰ Apatziro itziyitee-yaawo owanawontsi, imiriteetziri, romitsiryaayita-piinteyaa. Rootaki imonkaateete ikantakaan-teetakiri koñaayita-tsiri, rootaki imonkaateete roojatzi rowakirata-kaanteeyaawori Tajorentsi ikashiya-kaanteetani.

¹¹ Ikanta ipokaki Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki oshiyawitariri Omperatajorentsitaa-rewo. Teemaeta ikyee Tajorentsi-pero-nakiki, rowetsikani atziripaeni. Apatziro ikyeeri rirori inkiteki, jempe anintahaeyaa paata. Rootaki oshiyakaa-paeri Tajorentsi-naki-perori, kaarira atziriri wetsikironi.

¹² Tema irika Jeepatzii-totaa-rewo tee ikimitaari Omperatajorentsitaa-rewo atzirita-tsiri kyaa-piinta-witachari Tajorentsi-naki-peroriki raanaki rira piratsi. Tema riitaki shinetashiteencha rowamaeteri rapata-paentero rira, ikini iñahaeteero maawoeni ashi rowaero rawijako-shire-yitee.†

¹³ Oshiyakaa-wentziri aririka okameethatzi-moteeri Tajorentsi rira piratsi, eejatzi ijamampote, kimiwitaka rootakimi kitewathata-kaerini atziriri antakirori ipinkae-tziriri.

¹⁴ Rooma rira Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki thotyaa-kirori pikiteshiretan-tayitaari. Tema ikimitaha rirori tekatsi oetyaa ikinakaa-shityaari, riijatzi shinetashiteen-chari rowaeteri, okantakaakari Ishire tajorentsi. Riitaki oshetapithateemirori pikenkishiryaari kaari-perori, tema pantayitakiro kaamanita-kaanta-tsiri. Tema otzimatyee pantayiteero okaatzi ikowakaemiri Tajorentsi, Kañaaniri.

¹⁵ Riitakira Jeepatzii-totaa-rewo rotyaantakiri Tajorentsi ikantakowenteeri atziripaeni, ari okanta rowakirata-kaantaawori ikashiya-kaanteetani. Iroka okanta-kota owakirari ikashiya-kaanteetani, otzimatyee ikami apaani, ari okantyya rawajakotan-teeyaari piyathatakawori etawori ikashiya-kaanteetani. Aritaki iñahaeteero ikashiya-kaakaero paerani kañaanite. Iroka ikashiya-kaanteetani, ariwaetaki apaani jankina-rentsi jempe okenkithata-koyita okaatzi rashiteetari, okenkithata-koyitziriri eejatzi ashiyitee-yaawoni aririka ikama-yitaki ashitaaniri.

¹⁶ Roo kaari riyoperotee-tanta itzimi aayiteroni okaatzi rashitakaetan-takari, apatziro riyoteetzi aririka ikamaki ashitaaniri.

¹⁷ Eenirorika rañii ashitaanari, eero ipiteetari ikashiya-kaetzi-riri rashitee-yaawo. Apatziro ipaeteeri aririka ikamaki.

† 9:12 piratsi = cabra, vaca

¹⁸ Ari okantari, retantee-tanakawori etawori ikashiya-kaanteetani, eenitatsi iita kamaentsiri, rira retantee-tanakari.

¹⁹ Paerani ithonkakiro Moisés ifaanata-kiniri atziri-paeni Ikantakaan-tani, raaki rira piratsi, itentaakiro nijaa, raaki inchashi-mpoki, rankowitaki kityonka-mawota-tsiri, itsikirijan-takawo jankinateen-chari, ari ikimita-kiriri eejatzi atziri-paeni.‡

²⁰ Ikantakiri:

Iroka iraantsi rootaki oofaanwonta-peroteroni ikashiya-kaakaeri Tajorentsi, rootaki ikantakaan-takiri.

²¹ Itsikirijan-takawo eejatzi iraantsi janta Tajorentsi-thaanteki, ari ikimitaa-kirori okaatzi jeekatsiri inthomoeki.

²² Ari okanta, tema okimiwitaka aririkami itsikirijan-teetyaawo rira piratsi, imonkaata-neero Ikantakaan-teetziri, okimiwitaka roomi oetewathatan-tatsini. Tema eerorika otzimi iraantsi, eero ipeyakotan-teero Tajorentsi kaari-perori.

Riitaki Jeepatzii-totaa-rewo matakirori rowawijaako-shiretantzi

²³ Rootaki ratsipe-wentantari piratsi itahae-tziniri Tajorentsi kimiwitaka ikitewa-thata-kaanta-tyeemi. Rootaki kimitakawori okaatzi awijeen-tsiri inkiteki, rotyaantakiri Tajorentsi ratsipe-wentan-tyaa Jeepatzii-totaa-rewo, ikite-shireta-kaanta-yiteeri. Rootaki awijakirori ratsipe-wentan-tawitaka ipireetari.

²⁴ Tema tee ikyee Jeepatzii-totaa-rewo Tajorentsi-naki-peroriki rowetsika-matsitani atziri-paeni. Tema rootaki oshiyakaa-wentacha inkiteki janta ikineera Jeepatzii-totaa-rewo, ikantako-wenta-yitee ijeekira Tajorentsi.

²⁵ Tema tee rapiipiinta-paentziro Jeepatzii-totaa-rewo ikamawentantzi. Ari inashiyitaari rantziri Ompera-tajorentsitaawo kyaawita-piinta-chari apawo-jatzi ojarentsiki Tajorentsi-naki-peroriki. Teera riitaki ashityaawoni rira ijakoteetziri.

²⁶ Arimi roshiyarimi Jeepatzii-totaa-rewo ikaatzi Ompera-tajorentsitaawo-rewo, osheki rapiipiinteromi ikamawentante. Arimi retanakyaawo ikemaatsi-wentan-tyaami owakira owetsikan-takari kepatsi. Tema apawo-jatzi ikamawentanta-paentzi ratsipe-wentantyyaa. ashi rowaero rotsinampahaero kaari-perori.

²⁷ Roowaetaki ikantee-tziri: Maawoeni atziri apawo-jatzi okanta ikami, opoonashityaa ramina-koteeri Tajorentsi.

²⁸ Rootaki rantakiri Jeepatzii-totaa-rewo, apawo-jatzi ikamaki ikemaatsi-wenta-kari osheki kaari-pero-shireri. Roo kanteencha eejatzi ikoonaatapae paata rirori, eero ikemaatsita-kaeta-waari, tema rowawijaakoteeri ikaatzi oyaakoyiteeriri.

10

¹ Rootaki Ikantakaan-teetani oshiyakawori aamparentsi. Tema okanta apaani aamparentsi tee otzimi owatha, apatziro riyoteetzi eenitatsira iita ashitawo raampari. Ari okantari eejatzi Ikantakaan-teetani, iyotaakae eenitatsi paata kameethataa-tsini. Tema ikantakaan-tani iroka Tajorentsi ita-piintee-teniri ratsipeta-kaetani maawoeni ojar-entsiki, roo kanteencha teera owameetha-pero-shiretziri atziri-paeni antayita-kirori.

‡ 9:19 inchashi-mpoki = isopo

² Arimi omaperotyaa owameetha-shire-perotante, ikaatzi mayitakiro arimi rooka-kiromi ikaaripero-waetzi, tema aritaki oeteshireta-kirimi, eero iyaatakaeromi okantzimo-shireta-waetari rantayitakiro kaari-perori.

³ Teera ari okantyyaa, rootaki ranta-piinta-witakari awijayitzira ojarentsi-paeni, ita-piinta-yitziniri Tajorentsi ratsipeta-kaani, ikenkishiryaa-kotawo iyaari-pero-shirenka.

⁴ Tema rowamaawita-piintari ipira-paeni rapatakaeri rira, tee othoty-eero opeyako-perotero iyaari-peronka atziri.*

⁵ Rooma ipokantakari-ranki Jeepatzii-totaa-rewo jaka kepatsiki, ikan-takiri Tajorentsi:

Tee pikowae-ro eeroka ramae-teemi ratsipeta-kahaetani eejatzi rashita-kaetzimiri.

Rootaki pikowa-peroteeri nokemijanteemi, pikanta-kakaawo otzimi-moteena nowatha.

⁶ Teera apatziro inimotemi itahae-tzimiri ipireetari, rashita-kahae-tzimiri okantakaan-tziro iyaari-pero-shirenka irika-paeni.

⁷ Nokante Naaka:

Tajorentsi, nopokaki naaka nanteero okaatzi pikowakaa-kinari eeroka, Tema rojankinata-koetakina paerani.

⁸ Pikenkishireero ikanteetaki jaka:

Tee pikowayi-teeri ramaeteemi ratsipeta-kahaetani eejatzi rashita-kahae-tzimiri.

Tee inimotzimi itahaetzimiri ipireetani, rashita-kahae-tzimiri okantakaan-tziro iyaari-pero-shirenka.

Roo kanteencha, ¿kaarima ikantakaan-teetziri iroka?

⁹ Anjatyaa pikenkishireero otsipa ikantee-takiri:

Nopokaki naaka nanteero okaatzi pikowakaa-kinari eeroka, Iroka apiiteen-chari ikantee-takiri, opoyaatawo etanakawori paerani.

¹⁰ Tema ikowaki Tajorentsi roete-shire-yitee aakapaeni. Aritaki imatakiro rotyaantan-takariri Jeepatzii-totaa-rewo Jesús ishinetakiro iwatha ratsipeta-kowentan-teeyaa, ikamawenta-paenteri maawoeni atziri-paeni.

¹¹ Paerani, maawoeni Ompera-tajorentsitaa-rewo raminiri Tajorentsi rashita-kaariri, rapiipiintziro kitejeriki itayiniri ratsipeta-kaani. Teemaeta imatziro rokakaanta-perotero kaari-perori.

¹² Rooma Jeepatzii-totaa-rewo, apawo-jatzi ishinetaka ratsipetyaawo iyaari-peronka atziri-paeni, roojatzi ijeekae rakoperoki Tajorentsi itsipataari ipinkathari-wentantzi,

¹³ ari ijeeki royaawenta roojatzi rotsinampaan-teeyaariri iijaneentani ikimita-kaantari imakoryaa-kitzi-mento.†

¹⁴ Rootakira rantanta-kawori apawo-jatzi ikamawentan-takiro iyaari-peronka atziri-paeni, ashi rowaero roete-shire-pero-yiteeri.

¹⁵ Ari okantakari Ishire tajorentsi iyotakaakae omaperotatyaa. Tema riitaki etakawo rojankinata-kaantaki:

¹⁶ Tema iñaawaetaki Pinkathari, ikantzi:

Iroka owakirari ikashiya-kaanteetani iñahaeteeri paata:
Ari niyoshireta-kaayiteeri kameethari okaate ranteeteri

* **10:4** ipira-paeni = toros, cabríos † **10:13** makoryaa-kitzitaantsi

Okimiwityaawo nojankina-shireta-tyeenirimi nokanta-kaantani.

Nokenkishireta-kaakiri.

¹⁷ Eekiro ikantatzii:

Ari nopeyakoteeniri ipiyathatakaha, rantayitakiro kaari-perori.

¹⁸ Tema ipeyakotan-teero Tajorensi ikaaripero-shireteetzi, tee okowa-peroteeyaa rashita-kaetyaari Tajorensi ikaariperoetakira.

¹⁹ Rootaki noyemijantzin-karite-paeni, tema rapatakiro rira Jesús Jeepatzii-totaa-rewo rowamaan-teeta-kariri, awentaa-shiretee-yaari Tajorensi, okimiwityaawo akyaatyeeemi Tajorensi-naki-peroriki.

²⁰ Tema ratziritakira Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki omatantaari akyaayitee inkiteki, oshiyakaa-wenta-chari akyaatyeeemi ithateetakirowa tonta-mawota-tsiri Tajorensi-naki-peroriki. Aaka omapokaya-taawori iroka kaari imateetzi paerani, rootaki kañaanikaan-taatsiri.

²¹ Pimitaari nimaeka Jeepatzii-totaa-rewo riimi Jewatziriri omperatajorensitaa-rewo akaatzi rashiyiteera Tajorensi.

²² Ari okanta. Kyaari-perowa akanteeyaa atsipa-shiretee-yaari Tajorensi, kyaaryoo akantyyaa awentee-yaari. Ikiteshiretakaa-yitee, eero akenkishiryaa-koyitaawo kaari-perori. Tema akimitakaantyyaa romitsiryaaantantatyeeeromi nijaa kiteshaari.

²³ Kijokiro owanakiro awentaa-shiretaa-ri, ikemaetakae akantaki: “Noyaako-tani irika Jeepatzii-totaa-rewo.” Tema irika kashiya-kaakaerori, kijokiro rowakae rirori.

²⁴ Otzimatyee akenkishiryaa-koteero jempe okantyyaa akowa-shireta-kaantyaariri itsipa retakotantyyaa, rantayiteero kameethari.

²⁵ Eero apakayiro apiyota-piintyyaa, tema eeniyitatsi ookaa-yitakirori. Tema otzimatyee akowaka-shireta-kaeyaari akaateeyini. Eekiro aatatyee antaneero ayoteera aritaki ipiye Jeepatzii-totaa-rewo.‡

Ikamantee-tziriri antzirori ikowakashitaniki kaari-perori

²⁶ Tema ayoteero kyaariperota-tsiri, aririka othataa-shitanakyaawo oka-nakiro, eekiro aatakaatyeeero antayitero kaari-perori, tekatsi itsipa atsipeta-kowenteeni akaaripero-yitakira.

²⁷ Tema ikamantee-tatyee athaawa-shirete rowajankiteetee, tema ithonkae-ri Tajorensi itaayiteeri ikaatzi kijaneenta-kiriri.

²⁸ Paerani, itzimi-rika piyathata-kyaawoni Ikantakaantani Moisés, tee ineshironkae-tziri, rowamahae-tziri ikaatzi-rika mawa kanta-koterini. Ari rowamae-takiri eejatzi ikaate-rika apite kanta-koterini.

²⁹ ¿Tema omaperotatyaa rowajankiteeteri maninta-kirori rantzi-motakaeri Itomi Tajorensi? Tema okimiwitakawo raatzika-shiwaeteetawo kaari kameethatatsini, imaninta-shiwaetakawo rapatakiro rira ikamawentantaki. Ari itheenka-shireta-kirori rantzi-motan-tziri Tajorensi ikashiya-kaawitari roete-shireteeri. Ikaweya-waetakiro Ishire tajorensi neshironkatantaniro.

³⁰ Rooma aakapaeni ayotziri kanteen-tsiri:

Naakataki owajankitaan-tatsini,

Naaka piyakowentan-tachari.

Rootaki ikantakiri Tajorensi. Ikanteetzi eejatzi:

Rowajankitaa-yitziri Tajorensi ikaatzi rashitaari rirori.

³¹ ¡kimitaka osheki ithaawa-shiretantee-takimi riyoteetee riita-takira owajankitaan-taatsini Kañaaniri Tajorensi!

‡ 10:25 ipiye = Ikitejerite Pinkathari

³² Pikenkithashiryaa-kotyaa. Tema eerokayitaki paerani kemijanta-neentsiri, kimiwitaka pikoñeetyaa-kota-tyeemi. Piñaawitakawo ikemaatsita-kaetakimi, roo kanteencha tekatsi eewokimini.

³³ Piñaayitakiro eejatzi ikijeetzimi, rowatsinahae-tzimi jempe ipiyoteeta. Poemoshirenka-yitakiri awijimo-yitziri okaatzi piñaakiri eeroka.

³⁴ Poemoshirenka-yitakiri ikaatzi romonkyaahae-takiri, piñaayitakiro eejatzi raapithee-takimiro tzimimo-yitzimiri. Roo kanteencha eekiro piyaatatyee pikowa-shiretanaki, tema piyoteeyini okaate piñeeri paata, osheki okameetha-perotzi, ashi owaero.

³⁵ Rootaki eero pookantawo okaatzi pawentaa-naari, tema osheki ipineeteemi paata.

³⁶ Pamawetero pantayita-neero ikowakaa-yitzimiri Tajorentsi, ari okantyyaa piñaantee-yaawori ikashiya-kaakimiri.

³⁷ Ikantzi Tajorentsi:

Eero ishenkaa ipiyantee-yaari okaakitzi-mateen-tsiri,

Eero rojamanitzi.

³⁸ Tampatzika-shireri irika awentaa-shiretaari, aritaki iñeero rañaantee-yaawo.

Rooma aririka ipiya-shiretee, eero rinimota-kaanawo.

³⁹ Rooma aakapaeni, tee akimitari ikaatzi piyashireta-chari, riitaki ithonkaeri. Tema awentee-yaari aakapaeni, aritaki añaakiro añaashire-yitee.

11

Awentaa-shiryaaantsi

¹ Iroka okanta-kota awentaa-shiryaaantsi. Okimitatyaa aririka ikanta-shireteete: “Aritaki omatakyaa noyaako-tani.” Riyoshiryaaaki aritaki omatakyaa ikoyiri, okantawitakyaa tekira iñeero.

² Rootaki rawentaa-shirenka awaejatztieni inimota-kahaeriri Tajorentsi.

³ Rootaki awentaa-shirenka kantakaawori amatantawori akematha-teero jempe okantaka rowetsikan-takawori Tajorentsi kepatsi. Tema apatziro iñaawaetaki, matanaka wetsikanaka. Ari opoñaanakari owetsikanaka iñahaeteeri nimaeka kaari koñaata-tsini paerani.

⁴ Rootaki rawentaa-shirenka Abel kantakaari rashita-kaakari Tajorentsi ratsipeta-kaani, awijanakiro rashi Cain rashita-kaawitakariri Tajorentsi. Rootaki ooki-motakari rashita-kaariri Abel. Ari ikantanaki Tajorentsi: “Kameetha-shireri irika Abel.” Okantawitaka ikamaki Abel, eeniro akema-kota-piintziri okimiwitaka roojatzi rañeemi rirori, rootaki kantakaawori ikemijantaki.

⁵ Roo rawentaa-shirenka Enoc kantakaari raantee-taariri, tee iñeetziri ikami. Tema inkiteki rahaeri Tajorentsi. Paerani eeniro ijeeki kepatsiki, ikantakiri Tajorentsi: “Eerokaha inimotakaa-perota-kinari.”

⁶ Tema kaari tzimatsini rawentaa-shirenka, teera inimotziri Tajorentsi. Aririka ikowaete riyoperoe-teeri Tajorentsi, otzimatyee ikemijantee, ikante: “Omaperotatyaa itzimi Tajorentsi.” Ikante eejatzi: “Ari imatakaa-yiteeri Tajorentsi kowaperota-tsini riyoteeri.”

⁷ Rootaki rawentaa-shirenka Noé kantakaari rowetsikan-takawori antawo amaako-mentotsi rowawijaa-kotan-taariri isheninka-paeni rirori. Kyaaryoo ipinkatha-tajorentsita-nite rirori. Tema Tajorentsi kamantakiri okaate awijatsini kaari iñahaetzi paerani. Rootaki

kowaperota-chari rowajankitahae-teeri jaawiki-jatzi-paeni. Tema rawentaa-nakari Noé irika Tajorentsi, rootaki ikantan-takariri Tajorentsi: “Tampatzika-shireri irika Noé.”

⁸ Rootaki rawentaa-shirenka Abraham kantakaawori ikemijantan-takariri Tajorentsi ikantakiri paerani ishitoyi inampiki riyaaero ot-sipa nampitsi ikashiya-kaakiriri. Rootaki imatakiri Abraham, jataki, okantawitaka tee riyoteetzi jempe roshiretawo.

⁹ Rootaki rawentaa-shirenka Abraham kantakaawori imatanta-kawori inampitawo kepatsiki tee itzimapae isheninka janta. Ari ijeekakiri ipanko-shetatari mashitsimashi. Ari ikimitaakari Isaac, Jacob, tema rijatzi ikashiya-kaeta-kiriri.

¹⁰ Rootaki imatanta-kawori Abraham inampitawo, tema riyotzi ari ikaañaante inkiteki. Kimiwitaka riitaki okantashiryaa-kawori nampitsi ikenkishiryaaakari Tajorentsi, rootaki rowetsikakae-ri.

¹¹ Ari okimitzitakari roori Sara, tzimae eentsite okantakaawo awentaa-shirenka. Tema antawopero-witaka, kaawita-paaka otzimi eentsite. Roo kanteencha, omateero tzimae eentsite, tema awentaa-shireta-nakari Tajorentsi aritaki imatakiniro ikashiya-kaakiriri.

¹² Ari ikantakari oemi Sara, ikowawitaka rantariperonkaki, rowaka-haeromi iina, ari okanta ishekitan-taari icharini-yitari, ikimitari ishek-itzi ompokiro, ikimitawo impaneki oshekitzi nijaa-cheraaki. Omaperotatya isheki-perotee, tekatsi materoni riyoteeri ikaatzira ishekitzi.

¹³ Maawoeni irika-paeni akenkithata-kotziri, ikamako-yitakiro rawentaa-shirenka, tee iñaahaero okaatzi ikashiya-kaeta-kiriri. Apatziro rokantashiryaaanakawo. Inteena ojeekaki inkite ikowa-shiryaaakiri inampitee-yaawo. Rootaki ikantee-tantari: “Ajeeka-shiwaewita kepatsiki, kaarira anampi, akimitakari kaari tzimatsini isheninka-paeni.”

¹⁴ Tema ikenkitha-waeta-kotakiro awijeen-tsiri, ari ayoperotziri omaperotatya aaminamineetzi otsipa nampitsi jempe inampi-perotee-yaawo kameetha.

¹⁵ Roomi ikenkithata-kote ipiyayiteemi inampiiteki jempe ipoñaayitakawo paerani, aritaki imatakiro ipiyayiteemi.

¹⁶ Tema eenitatsi itsipa ikowa-perotakiri, awija-perotzirori iroka, tema janta inkiteki ikoyiro. Rootaki rowetsika-kiniriri Tajorentsi rashipaeni irika-paeni, tema tee ikaani-wentziri ikanta-piintakiri “Notajorentsite.”

¹⁷ Rootaki rawentaa-shirenka Abraham kantakaawori rashitakaantyaariri Tajorentsi rapintzite itomi, irika Isaac. Tema iñaanta-tyaawo Tajorentsi rawentaa-shirenka Abraham. Roowiteen-chami rapintzi-ryeerimi itomi,

¹⁸ okantawitaka ikantakiri Tajorentsi:

Irika Isaac riitaki piñaantee-yaari itzimae osheki picharinityaari.

¹⁹ Tema rawentaa-shiretakari Abraham irika Tajorentsi, riyotzi aritaki rowañaahaeri kamatsiri. Rootaki roepiyan-taariri Tajorentsi itomi Isaac, tema riitaki oshiyakaa-wentakiro rañaahaetee.

²⁰ Rootaki rawentaa-shirenka Isaac kantakaawori ikaminaan-takariri itajonka-wentante Jacob eejatzi Esaú, rootaki oshiyakaa-wentacha okaate awijayita-tsini paata.

²¹ Rootaki rawentaa-shirenka Jacob kantakaawori ikaminaan-takariri itajonka-wenteeteri apiteranki itomi José, tema iweshiryaa-wentaari rirori Tajorentsi ikotzi-pookitan-takari ikami-matakira.

²² Rootaki rawentaa-shirenka José kantakaari ikantan-tanakari ikami-mataki, ikantzi: “Aririka ishitowa-yitee Apitantoniki asheninka-paeni Israel-paeni, raminee jempe inampitee-yaawo.” Ikantaki eejatzi: “Otzimatyee rahaeta-neero paata notonki-pooki.”

²³ Rootaki rawentaa-shirenka ashitariri Moisés kantakaari romanantakariri reencha-nite owakira itzimapaaki, roojatzi ikaatakotan-takari mawa kashiri. Tema kameethaa-nikiri irika eencha-niki. Tee ithaawantari ipiyathatyaawo okaatzi ikantakaan-takiri pinkathari.

²⁴ Rootaki rawentaa-shirenka Moisés kantakaari kaari ikowanta icharinityaari pinkathari Faraón, okantawitaka rootaki rishinto pinkathari oemotan-takiri.

²⁵ Tema rootaki ikowaki itsipatyaari atziri-paeni rashitari Tajorentsi, ari itsipatakari isheninka-paeni rowajankitaa-waetee-tziri, tee ikowaajee-rotzi inintaa-waetyaawo eepichokiini ikowa-shiyitari rirori.

²⁶ Tema riyotaki Moisés rootaki kowaperotacha ikemaatsi-waetyaa rirori ikimitee-yaaha paata Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki awijirori oshekitzi-motziri rashaahawo Apitantoni-jatzi. Tema rootaki rokantashiryaaakari ari ipineeteeriri paata.

²⁷ Rootaki rawentaa-shirenka Moisés kantakaari ishian-takari Apitantoniki. Teera rootaki ishian-takari ithaawan-tatyaari pinkathari rowajankiteeri, tema ikyaaryoo-wenta-tziro okaate rantakaeriri Tajorentsi, okimiwitakawo iñaawoota-tyeerimi Tajorentsi kaari koñaanitatsini.

²⁸ Rootaki rawentaa-shirenka Moisés kantakaawori imonkaatziro ikantakaan-teetakiro Anonkoryaantsi, itsikirijan-takawo iraantsi eero rowamaantari ronampiri Tajorentsi ithonkiri rantarite itomi-paeni Israel-paeni.

²⁹ Rootaki awentaa-shiren-kantsi kantakaawori imontyahaetanta-kawori Inkaari Kityonkaari, ranashitee-yanakani opiryaa-pathatanakira. Rooma imawita-paakawo Apitantoni-jatzi, piinkaeyakini riroripaeni.

³⁰ Rootaki awentaa-shiren-kantsi kantakaawori imatanta-kawori rinki-rinkitakiro Kashiryaaari okaatzi 7 kitejeri, roojatzi iñaantee-takawori opooka-thapitaki nampitsi.

³¹ Rootaki awentaa-shirenka Rahab kantakaawori oneshironkatan-takariri owayiri-paeni aminaachari, ari okanta kaari otsipantantari piyathari-paeni ithonkae-takiri. Okantawitaka iroka Rahab mayempiro naawita.

³² ¿Nokenkithata-koterima itsipa-paeni? Eero nothotyaakotziri. Irika ikaateeyini: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, eejatzi Kamantan-taniri-paeni.

³³ Rootaki rawentaa-shirenka irika-paeni kantakaa-yitaari okanta: Itzimantari otsinampaa-yiteeriri pinkathari-paeni, itsipa tampatzikatan-tatsiri, itsipa ñaayiteerori ikashiya-kaeta-kiriri, itsipa rookawitee-takari imooki maanitzi, tee ratsikiri,

³⁴ itsipa rookawiteetaka paamariki tee itahaa, itsipa romaamintha-teetaki rowathee-terimi, itsipa ishintsita-kaetee, itsipa ñaaperotachari rowayirita, itsipa romishiya-yitaki owayiri-paeni poñaachari otsipa nampitsi.

³⁵ Eenitatsi tsinani ñaayiteeriri osheninka-paeni rañaayitee ikamawitaha. Roo kanteencha eenitatsi itsipa kamimayiteen-tsiri rompoja-waetee-takiri, tee rokana-nakiro rawentaa-shirenka ipakaan-teetyaaririmi. Tema oyaakotakiro raña-a-pero-yitee paata, eero okimitawo añaawitaha nimaeka.

³⁶ Eenitatsi itheenka-waetee-tziri opoñaashityaa ipajawaetee-takiri, itsipa roojotee-takiri roojatzi romonkyaantetakari.

³⁷ Eenitatsi ompojeetakiri, itsipa itankae-takiri, itsipa rojatee-takiri. Eenitatsi itsipa anashinashi-waeta-chari apatziro ikithaamatsitakari mashitsi-mashi, itsipa kowityaa-pero-waetatsiri, itsipa osheki aminaminee-takiri, itsipa ikemaatsita-kaetakari.*

³⁸ Itsipa ikinawae-yitaki ochempi-mashiki, ochempiki, itsipa inampiyitakawo omooki. Tema riyyitaki kameethaperotatsiri irika-paeni rawijanakiri itsipa-paeni jaawiki-jatzi-paeni, eero omataa-jeeta amonkatziyan-tyaari irika-paeni.

³⁹ Rootaki rawentaa-shirenka irika-paeni kantakaawori okanta Tajorentsi iweshiryaa-wentan-taariri, okantawita tekira iñaayiteero ikashiya-kaayita-kiriri.

⁴⁰ Tema rokantashiryaa-kawo Tajorentsi awijirori: Ikowa-kahaero aakapaeni atsipayitee-yaari irika-paeni, ikameetha-shireta-kaayitee maawoeni.

12

Apatziro owashitaneeri Jesús

¹ Rootakira añaashintsi-yitan-tyaari aakapaeni, okimiwityaawo oyiishitan-tatyeemi, oshiyakaantero eejatzi raminako-yiteemi jempe ipiyoteeyani matakirori rawentaa-shiretaka oshiyakoyiteeyaari aakapaeni. Tema amatantyaawori ashiyaperote, ookaneero ithaari amatsinka-kaeri ashiya. Rootaki oshiyakaa-wenta-chari ookiro ithaari aririka ooka-neero aakaaripero-shireta-waetzi. Ari añiirori oetziñaarikotyaaawo ashiya-yintee.

² Ikimita shiyachari roetziñaarikotawo raminiro jempe rareetyaa, ari akimitanee-yaari aakapaeni, oetziñaarikotaneeyaari Jesús awentaa-shireta-kaakaeri. Tema riitaki thotyaa-kaeroni awentaa-shiretani. Riitaki oshiya-koteeyaari, tema rokantashiryaa-kawo paerani rirori inintahaeyaa. Rootaki ramawetantakawori ikentako-witee-takarira, tee okantzimotyaaari ipashiwentakaawaetyaa ikamawita-paenta. Tema jeekae nimaeka rakoperoki Tajorentsi ipinkathari-wentantee.

³ Aririka akenkishireta-koteri Jesús jempe ikanta ramawetan-takawori rirori ikija-neenta-waetakiri kaari-pero-shireri, rootaki thaamenta-shireta-kaeni aakapaeni amawetan-tyaawori, eero okantzi-moneenta-shiwaetee.

⁴ Piña-shintsita-piintakawo eeroka-paeni kaari-perori pookaeromi, roo kanteencha tekira piñeero rowamahaetemi.

⁵ Aamaashityaa pipeyakotakiro ishintsi-tan-tzimiro Tajorentsi jankina-rentsi, ikimita-kaantzimi eerokami itomi-paeni, ikantzimi: ¡Notyomi! Eero pimanintziro aririka rowajankiteemi Piwinkatharite. Eero okantzi-moneenta-waetzimi aririka ishintsi-temi.

⁶ Tema riitaki retakotani Pinkathari iñaanta-piintakari,

* 11:37 mashitsi-mashi = imashi owisha eejatzi cabra.

Maawoeni ikimita-kaantaari itomi, rowajankiteeri.

⁷ Okaate awijimo-yitemiri nimaeka pikimita-kaantero Awinkatharite ñaanta-shiretzimiri. Tema ikimita-kaanteemi Tajorentsi eeroka itomi. ¿Tema rowajankitaa-piintziri itomi ashitaa-nita-chari?

⁸ Otzimatyee rowajankitee maawoeni Tajorentsi. Terika piñeero eeroka, kimitaka tekira itominta-perotzimi Tajorentsi, tema notyomi mayem-piri eeroka.

⁹ Okimitaha itzimi koñaatziro ashiteeri, rowajankitee, apinkathatziri rirori. ¿Eeroma apinkatha-peroteeri Ashiteeri kaari koñaatatsi omatantyaari añaashire-yitee?

¹⁰ Tema ikaatzi ashiteeri koñaatziro eepichokiini rowajankitaa-yitee jempe okantzi-motari rirori. Riima Tajorentsi rowajankitaa-yitee rirori ari okantyya ikameetha-shireta-kaanteeri, ikite-shiretakae eejatzi ikimitaha rirori.

¹¹ Tema tee inimo-shire-yitee rowajankitaa-minthee-teerika, tema osheki okantzimo-neenta-shireta-waetee. Roo kanteencha paata, ikaatzi kaari maninteroni rowajankitahae-tziri, aririka ikameetha-shire-yitee, aritaki iñahaero ijeekae kameetha.

Apaatakirori ineshironka Tajorentsi

¹² Rootakira piñaa-shintsitan-tyaari pimityaari ñaanta-piinta-kawori ishuya, iñaashintsita okantawitaka ishipeta-shempa-witaka, ari ikimiteerori eejatzi ishipeta-yereto-witaka, iñaashintsita.

¹³ Pikimi-yitee-yaari eeroka-paeni shiya-piinta-chari okameethawok-itzi kaari ñeeroni ikithokiri ishipeta-kitzitaki. Tema otzimatyee eero ikariperowaetzi iitziki.

¹⁴ Tema kameetha pakameethata-wakaa-neeyaa, piñaa-shintsityaa pikite-shirete. Tema eerorika pimayiteero, eerowa piñahaeri Awinkatharite.

¹⁵ Paamawentyaari ikaate apaatakirori ineshironka-witaari Tajorentsi. Paamawentyaari oetzimpina-shiretan-taniri, roetzimpineeri-kari ikaatzi kemijanta-yitatsiri, ikimita-kota-kyaawo kepishita-tsiri inchashi piyanta-tsiri.

¹⁶ Paamawentyaari ñaathawaeta-shitantachari. Paamawentyaari theenka-tajorentsitananiri ikimityaarini paerani Esau. Tema antawo ayimatakiri itashe, ikowa-perotaki royaa, ari riyomparitakawo rowanawo rirentzi, ipakiri ikashiya-kaawitee-takariri rirori retawita-kawowa itzimi.

¹⁷ Tema piyotzi eeroka-paeni rantakiro Esau okaatzi awijeentsiri, osheki ikowawitaa iñeeroni itajonka-wenteeteri, antawo riraa-kotakawo. Roo kanteencha tee iñiimaetee-yaawo jempe ikinakaayiro rowetsikan-teeyaawori ikinaka-shitakari.

¹⁸ Tema tee pikimitari eeroka-paeni aakirori paerani Ikantakaan-teetani. Riyaatee-yakini rirori ochempiki ojeekira koñaata-tsiri. Tema osheki otaantzi, tsirenikaakitaki, ooreenkakitaki, antawo otampyaataki.

¹⁹ Ikemakiro itziwooteetzi. Ikemaki eejatzi antawo iñaawaeteetzi, ari ithaawae-yanakini, osheki ramanee-yawitakani eero ikemantari ñaawaeteen-tsiri.

²⁰ Tema osheki ithaawan-takawo okaatzi ikantakaan-teetakiri, ikan-teetzi:

Eero pikinawaetzi jaka ochempiki. Eero omaneeta pikinakaa-yiteri eepichokiini pipirayitari janta. Aririka ikineetaki eepichokiini

janta, otzimatyeera rowamahae-tanta-kyaari mapi, otzimatyeera ikenteeteri.

²¹ Omaperotatyaaari okowaenkatzii ikantzii Moisés:

Antawo nothaawan-takawo, ompetawaetakina.

²² Teera pikimitari eeroka-paeni ikaatzii ñaakirori, tema eeroka-paeni kimitakariri ikaatzii jateentsi ochempiki Kijakowentoniki, jeekatsiri Aapatziyaweniki. Rootaki oshiyakaa-wenta-chari piyaayitee inkiteki janta ijeekinta Tajorentsi Kañaaniri. Tema aritaki pitsipatee-yaari eeroka-paeni ipiyotapaa ronampiripaeni Tajorentsi.

²³ Pikaateeri ikaatzii piyoteen-chari janta itsipataari retakari Itomi Tajorentsi, tema riiyitaki jankinata-koteen-chari ijeekayitee inkiteki. Pitsipatee-yaari Tajorentsi aminako-yiteerini rantayitakiri maawoeni atziri-paeni. Pitsipatee-yaari ishire-paeni kemijantzinkari-paeni ithotyaa-kaetakiri ikameetha-shireta-kaetziri.

²⁴ Pitsipatee-yaari eeroka-paeni Jesús, kantako-wenteeri otzimaera owakirari kashiyakaantsi, apawentakaeri rira ikama-wenta-yitakae. Tema iroka rira Jesús kimiwitaka oñaawaeta-tyeemi, awijanakiro oñaawaetaki paerani rira Abel.*

²⁵ Paamakowentyaa papaatziri-kari Tajorentsi aririka iñaana-shiretemi. Tema paerani ikaatzii kemawita-kariri Tajorentsi iñaawaetzi jaka kepatsiki, rowajankitaakiri imanintakiro okaatzii ikantziriri. Aaka imaperoteete rowajankitahaetee, aririka apiya-shiretaki akemayiwitakari iñaana-shiretakae inkite-jatzi.

²⁶ Paerani aririka iñaawaete Tajorentsi, rontziñaakaawo kepatsi. Rooma nimaeka, eenitatsi okaatzii ikashiya-kaakaeri, ikantzii:

Ari napiiteero nontziñaakaero, teera apatziro kepatsi, tema omatzi-teeyaa inkite eejatzi.

²⁷ Eenitatsi oeta oshiyakaa-wenta-chari ikantziri: “Ari napiiteero.” Rootaki oshiyakaa-wentacha aririka rotakaero okaatzii rowetsikayitakiri, ithonkaero rowetsikani kaari kijotatsini, apatziro ojeekayitee kijotatsiri.

²⁸ Rooma aakapaeni, ipinkathari-wenta-yitee jempe okijotapae. Rootaki apasoonkitantyaariri Tajorentsi, apinkathateeri, antawaeteeniri.

²⁹ Tema irika Tajorentsi riitaki kimitakawori paamari thonkan-tatsiri otaantzii.

13

Rantaneeri kemijanta-tsiri

¹ Otzimatyee petakota-piinta-wakaeyaa.

² Eero pipakaero poemaante pipankoki. Tema eenitatsi matakirori, tekatsi kamanterini riitakira ronampiripaeni Tajorentsi roemaakiri ipankoki.

* **12:24** Paerani rowamaan-takariri Caín rirentzi, Abel, ikantaki Tajorentsi: “Kimiwitaka okaematyeemi rira Abel ikowa-kowataatzi ikijawentee-tyaari Abel.” Ari opoñaari ikanteetzi kimiwaetaka oñaawaeta-tyeemi iraantsi. Rooma oñaawaetzi rira rirori Jeepatzii-totaa-rewo, teera ikoyi ikijawentee-tyaari, tema okoyi opeyakotan-teero kaari-perori.

³ Eero pipeyakotziro pineshironkateri pikaatzi pikemijanta-yitee romonkyahaetziri. Pikimita-kaantero aririkami pikaateri romonkyahaetemi. Ari pikimiteriri ikaatzi rowatsi-naawaeteetzi, paminakowentee-ri, pikenkishiretyaa jempe pikantyyaa eerokami romonkyahaetemi.

⁴ Pikinatee-yaari piimi, eero pomanakaa-waeta-shitanta. Tema rowajankiteeri Tajorentsi mayempita-tsiri.

⁵ Eero pikowawaetzi poshekiro pashaahawo. Inimotemi piñiuro okaatzi tzimi-motzimiri. Tema riitaki Tajorentsi payitemironi kowityeemotzimiri, iroka ikantaki:

Eero nookawentzimi.

Eero nowapinteemi.

⁶ Rootaki awentaa-shiretan-tyaariri aakapaeni, akantayitee:

Riitaki Tajorentsi neshironkatnenani.

Tekatsi nothaawantyyaa.

¿Eenitatsima ikanteena atziri?

⁷ Pikenkishiryaa-koteri jewatakaemiri pikemijanta-yitee, kamantapaaki-mirori iñaani Tajorentsi. Pikenkishiryaa-koteri jempe ikantayita ijeeki, oeta imonkaa-yitakiri rirori-paeni. Pikimita-kotee-yaari jempe ikantakiro rawentaa-shiretaari Tajorentsi.

⁸ Roojatzi ikanta nimaeka Jesús Jeepatzii-totaa-rewo jempe ikantapaenta, ari ikantee-tatyaani rirori.

⁹ Eero pishineteeri ramatawi-yitemi yotaantzirori kaari tampatzikata-tsini, kaari ikema-piinteetzi. Tema riitaki Tajorentsi tampatzika-shireta-kaayiteeri, ineshironka-yiteera. Aririka apinkawae-wityaawo rowaetari, eero otampatzika-shireta-kaayitee. Eenitatsi matayiwita-kawori iroka, teemaeta owameetha-shire-tziri.

¹⁰ Okimiwitakawo otzimimo-yiteemi owakirari taapoki-mentotsi, rootaki nokanta-kotzi Irika atsipewenta-kaeri aakapaeni. Riima ikaatzi jatakaerori itaayiteeri ratsipeta-kaani itaapoki-mento-ki ikimita-kotee-yaari matakirori paerani janta Tajorentsi-thaanteki, eerowa omataa itsipayitee aakapaeni.*

¹¹ Tema jempe ikanta rayiro paerani Jewatziriri ompera-tajorentsitaarewo rira piratsi inthomoenta Tajorentsi-thaanteki okantyyaa ipeyakotee-tantyaariri iyaari-peronka, raayitziro iwatha piratsi othapiiteki nampitsi ari itaayiterori.

¹² Ari ikimitakari eejatzi, rowamahae-takiri Jesús othapiki nampitsi, ari ikemaatsita-kowentan-takari, rapaatakiro rira rowameetha-shireyitan-teeri.

¹³ Oatzimatyyee akimitakaantero aakapaeni ashitowa-tyeemi nampitsiki aatayee jempe ijeeki Jesús, ari imaninteetakae ikimiitakiri paerani Jesús.

¹⁴ Tema jaka jempe ajeekayitzi nimaeka eero okantee-tatyaani. Rootaki okantashiryaantawori jempe anampitee-yaawo paata.

¹⁵ Rootaki nokantan-tzimirori: Oatzimatyyee aweshiryaawenta-piinteeyaari Tajorentsi, tema rootaki kimitawori atsipeta-kaani, okantakaan-tziro rantzi-mota-kaeri Jeepatzii-totaa-rewo. Acheraa-perote, akante: “Riitaki Nowinkatharite.”†

* **13:10** eerowa omataa itsipayitee aakapaeni = tee ishinetaantsite rowaetyaari † **13:15** Riitaki Nowinkatharite = waerontsi

¹⁶ Ari okimitari eejatzi, eero pipakahiro kameethata-tsiri, pipawakaeyaa tziimi-motzimiri. Rootaki kimitakawori inimotzi-riri paerani Tajorentsi rashita-kaetanari ratsipeta-kaetani.

¹⁷ Pimonkaatero ikantzimiri jewayitziriri kemijanta-naatsiri, riitaki aminako-wentzimiri. Riitaki kamanteerini paata Tajorentsi oeta awijimo-yitemiri raminako-wenta-yitakimi. Pamina-minatero eero itz-
imanta pikoshekyaa, rootaki inimotan-tantyaari rantawaeri okaatzi rantayitziri rirori, eeroaka amitako-yitaneerini.

¹⁸ Pamana-kota-piinteena ari okantyyaa iñaantee-tenari tampatzika-shiretakina. Kimitaka rootaki nomatakiri.

¹⁹ Pamana-kota-piinteena eejatzi niyaata-shitan-temiri intsipaete eeroaka-paeni.

Oweyaantawori wethataantsi eejatzi tajonka-wentaantsi

²⁰ Namanapiintziri naaka Tajorentsi, tema riitaki jeekakaa-yitemini kameetha, riitaki owañahaeriri paerani Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ikamawitaka. Riitaki Tajorentsi kimitakaan-takari riiperori aminakowentziriri ipira. Osheki rapaatakiro rira imonkaatan-taawori owakirari ikashiya-kaanteetani kanteetaa-chani nimaeka.‡

²¹ Namanako-wentakimi rowetsika-shiretan-temiri pimayiteero kameethari ikowakaemiri. Pamaniri eejatzi eeroaka pimatantyaawori okaatzi inimotziriri, tema ayotzi riita-kira Jesús Jeepatzii-totaa-rewo matakaeroni. Ashi rowaero ipinkathee-teeri rirori. Kyaariwé.

²² Noyemijantzin-karite-paeni, eero poonamawo piñaanatero okaatzi nojankinata-kimiri, tema tee asheki-perotzi.

²³ Nokoyi piyote eejatzi romishitowae-teeri romonkyaawitee-takari noyemijantzin-karite Timoteo. Aririka rareeta-paeyaa jaka, riitaki notsipata-nakyaari niyaata-shitemi noñeemi.

²⁴ Powethatenari ikaatzi jewatzimiri janta, eejatzi itsipa kemijantzinkari-paeni. Ari ikimitari Italia-jatzi-paeni rowetha-yitzimi. §

²⁵ ¡Okantashitzimaetyaa ineshironkae-teemi maawoeni eeroaka-paeni janta! Kyaariwé.

‡ 13:20 ipira = owisha § 13:24 kemijantzinkari-paeni = kiteshireri

ROJANKINARI SANTIAHO

Wethataantsi

¹ Naaka Santiago jankinatzirori iroka, romperatani naaka Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Nowethatari ikaatzi rashiyitaari Tajorentsi jatayiteentsiri otsipaki nampitsi.*

Tajorentsiiki opoñaawo yotanitaantsi

² Noyemijantzin-karite-paeni, pikimoshireyite aririka piñaayitero awijimo-yitemini.

³ Otzimatyee piyoyite iñaantee-tatziimi kyaaryoo-rika pikemijantzi. Rootakira piñaantyaaawori pamaweyiteero.

⁴ Piyaata-kaero pamawetashityaawo oeyita-rika, aritaki piñaayitakiro pantaki-shireyite roojatzi pithotyaaan-takyaawori, tekatsi kowityeemotemini.

⁵ Tekatsi-rika piyotani pamawewaetan-tyaari, pikowa-koteri Tajorentsi, riitaki yotakae-mironi jempe pikantyyaa. Tema tee ikijathanitziri ikaatzi kowakoyitziriri. Tema ari riyotakaa-pero-yitakiri, tee riyotzi rirori ithañaa-waenityaa.

⁶ Aririka pikowa-koteri Tajorentsi, eero pikanta-shireta-waeta-shita: “¿Ari ikemaa-kina Tajorentsi okaatzi nokowa-kotziriri?” Tema ikaatzi kijoshireta-waeta-tsiri ikimitawo okantahanki inkaari kaari maeryaata-tsini aririka otajonkaatero tampyaa.

⁷ Paamakowentyaa pikimita-kotari-kari kijoshireri, tema tee iñaayitziro rirori ikowako-witariri Awinkatharite.

⁸ Tema eenitatsi ikenkithashiryaa-witari ranterimi, opoñaashityaa okitejeta-manee eenitatsi itsipa ikoyiri ranteri, tee apaani okantyyaa ikenkithashiryaaari.

⁹ Otzimatyee ikimo-shire-yitee ashironkaenkari-paeni kemijanta-naatsiri, ajahaawenteteeyaari Tajorentsi riiperota-kaeri.

¹⁰ Ari ikimityaari eejatzi ashaahantzinkari-paeni, otzimatyee ikimo-shireyite othonkaeyaa okaatzi tzimimo-witariri. Tema ikimita-koteeyaawo incha-teyaki opari-teyatzi.

¹¹ Aririka ishintsite rooryee ooryaa okama-teyakitzi incha-teyaki, eero iñeeteero owaneenka-teyakityaa. Ari ikimitee-yaari eejatzi ashaahantzinkari-paeni, eero iñaakoe-teeri rowaneenkatan-teeyaawo oshekitakira rantawaeri-paeni.

Athaamenta-shiretyaa iñaanta-shiretee-rika

¹² Aririka añaawityaawo okaate awijimo-yiteeniri, eekiro-rika aatakaanakiyeero akyaaryoo-shiretanaki, akimo-shirete, tema eenitatsi rantzimoteeri Tajorentsi amaweta-kirowa, ikantaki-ranki: “Maawoeni etakotaanari naaka, ashi rowaero nañaakaa-yiteeri paata, ikimita-kaanteero namantheetaa-tyeerimi.”†

¹³ Aririka opoki-motee akowa-shiretero kaari-perori, kaarira Tajorentsi kantakae-yaawoni. Tema Tajorentsi, tee ikoyiro rirori. ¿Kantachama ranta-kahaero aaka? Tema eero.

* **1:1** rashiyitaari Tajorentsi = kimiyitariri 12 otsipayita-chari icharini-paeni Israel. † **1:12** amanthee-rentsi

14 Tema aakataki ñaamata-piintawori kaari-perori, rootaki akenkithashiryaa-kotanta-piintawori.

15 Tema opoki-moteera akowa-shiretziro antero, oetziñaarikota-nakawo akenkithashiryaa-kotero, roojatzi añaanta-kyaawori amatero kaari-perori. Rootakira akemaatsitan-teeyaari paata akamaerika.

16 Noyemijantzin-karite-paeni netakotani, paamawentyaa otzimi-kari pantani.

17 Tema okaatzi rantzimo-yiteeri Tajorentsi kameetha okanta, rootaki ranta-piinta-tyeeri. Tema tee ipaashini-tanitzi rirori, tee ikimitiyaari rowetsikani shipakiryaa-yitatsiri, añiiri ishitowa-manee opoñaashitya añeeri ikyaanee tsirenii-teeni.

18 Tema ikowaki rirori riyotakaa-yiteero kyaari-perota-tsiri iñaani, rootaki etantyaawori aaka akemijanteri, ari roshiya-neeyaari otsipa ikaate kemijanteerini paata.

Jempe ikantaneeyaa kemijanta-neerini Tajorentsi

19 Rootaki nokantantari noyemijantzin-karite-paeni: Powayempita-yityaa, pamina-pero-waantetyaa, eero ayimawaeta-shitzimi pimashirenka.

20 Aririka ayimawaetee amashirenka, eero amatziniri ikowakaa-yiteeri Tajorentsi.

21 Okowa-perotatyaa ookayiteero okaatzi owaaripero-shireta-kaeri, otzimatyee atsinampa-shirete akemijanta-neero iñaani Tajorentsi, rootaki mateeroni owawijaako-shire-yitee.

22 Roo kanteencha otzimatyee amonkaa-yiteero iñaani Tajorentsi, eerrorika amonkaatziro akemijantero, apaniroeni amatawi-waetaka.

23 Itzimi-rika kemawitawori roo kanteencha tee imawotzi ikemijantero okaatzi ikemawitakari, ikimitakari aminawoota-chari ñaarontsiki.

24 Apatziro iñaawoota-paenta, roo ojamaniineetaki ipeya-kota-neero jempe ikanta iñaawitaka ipitsitaki ipooki.

25 Eenitatsi itsipa aminawoota-chari, kaari peyakoteroni ipoo jempe okanta iñaakiro. Ari akimitanee-yaari aaka, akenkishiryakoteero iñaani Tajorentsi, eero apeya-kotziro. Tema rootaki ookakaa-wenteeni. Akimoshirewentee-ro okaate antayiteeri.

26 Eenitatsi ñaawitawori imatakiro ikemijantane. Roo kanteencha tee ramina-pero-paantetyaa, raminaa-shiwaetakaha ikemijantzi, apaniroeni ramatawi-waeta.

27 Iroka kyaari-perori kameethatzi-motziriri Ashiteeri Tajorentsi aririka akemijantane: Etakoyiteeyaari miritzi-paeni, ari akimitaneerori kinankawo-paeni. Otzimatyee akite-shire-yitee, eero akimitakotari ikantayitaha jeekashiwaetachani jaka jaawiki.

2

Ikenkithata-kotee-tziro manintaantsi

1 Noyemijantzin-karite-paeni, tema pikemijanteeri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ipinkatha-peroe-tziri, eero pimaninta-shireta-wakaa-waeta.

2 Jame oshiyakaawen-tawakiro: Aririka piñeeri pipiyota-piintaha owaneenkata-chari ikithaata, iporeryaatzi rowayitzi rakoki, opoñaashityaa piñeeri ikyaapaaki itsipa owama-ta-pookitaka.

³ Riitaki paakameethataki owaneenkateen-chari pojatekakiri niyanki pipiyoteeyanira, riima owama-ta-pookita-chari, pikantakiri: “Ari pikatziyawaki eeroka, tekatsi pijeeki, pikoyi-rika pijeeki jaawiki.”

⁴ Tema apaani paakameethataki, pimanintakiri itsipa. Pikimita-kotakari ranta-piintziri piwinkatharite kaari tampatzika-shireri ramina-kotero oetarika ranteetziri.

⁵ Pikemi nokante noyemijantzin-karite-paeni. Riyoshii-yiteerira Tajorentsi ashironkaenkari-paeni, ikemijantakaa-pero-yiteeri. Tema irika etakota-kariri, riitaki kashiya-kaakiriri itsipatee-yaari jempe ipinkatharite rirori.

⁶ Roo kanteencha eeroka-paeni, pimaninta-shire-waetakiri ashironkaenkari. Pipeyakotakiri kijaneenta-piintzimiri ashaahanta-yitachari ikoyi rowajankitaa-kaanta-waetemi.

⁷ Riitaki kyaaryoota-piintatsi itheenka-shiretziri Awinkatharite, ipaeryaa-shiwaetari.

⁸ Omaperota-tyaarika pikemijanta-neero Otzinkami Inintakaan-teetani, pantakiro kameethari. Iroka ikantee-tziri otzinkami: Petakoteeyaari pisheninka pikimita-kaanteri petakota eeroka.

⁹ Rooma, eeniro-rika pimaninta-shiretawaka, tziimakira pantani, ari rowajankitaa-wentee-takimiro Ikantakaan-teetani.

¹⁰ Itzime-rika kantatsini: “Nokemijantziro naaka maawoeni ikantakaan-teetziri.” Roo kanteencha eenitatsi-rika kowityaa-paenchani apaani kaari ikemijantzi, tziimakira rantani.

¹¹ Tema ikanteetzi paerani:

Eero pimayempitzi.

Eero powamaantzi.

Teerika imayempi-witeeta, roo kanteencha eenitatsi-rika rowamaan-teetzi, eenitatsira rantayiteetziro kaari kameethatatsiri.

¹² Tema roo kameethatatsi antayiteero Otzinkami Inintakaan-teetani, antayiteero añaawae-yitziri eejatzi okaatzi antayitziri. Ari okantyyaa eero rowajankitee-tante paata, tema iroka Otzinkami Inintakaan-teetani, rootaki jeekakaa-shiwaeteeni.

¹³ Tema eerorika etakoyitanta, aritaki rowajankitaa-peroetee. Rootaki kowaperotacha etakoyitanyaa eero rowajankitee-tantee.

Eerorika antziro kameetha-yitatsiri, aminaashi-waeta awentaa-witanaari Tajorentsi

¹⁴ Noyemijantzin-karite-paeni, eerorika amataneero kameetha-yitatsiri, aminaashi-waeta akantzi: “Nawentaari Tajorentsi.” Iroka awentaa-shiwaetaantsi, tee owawijaako-shiretantzi.

¹⁵ Jame oshiyakaa-wenta-wakiro: Eenitatsi noyemijantzin-karite okowityee-motari iithaari, itasheyaawaetzi eejatzi,

¹⁶ opoñaashityaa pikanteri: “Pawijanaki janta noyemijantzin-karite, aamaa ari ipaetakimi pikithaanyaari, ari powapaakyaa kameetha.” Tema tee pipawakiri kowityee-motariri, ¿Petakota-karima? Teera petakotari.

¹⁷ Ari okimitari eejatzi awentaa-witaari Tajorentsi. Terika antayirotzzi kameethari, aminaashi-waetaka.

¹⁸ Arira okimita itzimi-rika kantatsini: “Nawentaari Tajorentsi.” Itsipa, ikantzi: “Nantziro kameetha-yitatsiri.” Eerorika pantaneero

eeroka kameethari, ¿kantachama poñaahantero pawentaa-naari? Naakarika, ari noñaaha-kimiro nawentaa-naari, nantaneero kameetha-yitatsiri.

¹⁹ Pikanta-piintawita eeroka: “Niyotziri naaka Tajorentsi apani ikanta.” Omapero-witatyaa. Roo kanteencha imatzitayitakawo peyari-paeni riyotziro iroka, ithaawantari Tajorentsi, rompetawaeta.

²⁰ Kaari imajontziteetzi, otzimatyee ayoyitee aaka: terika antayiteero kameetha-yitatsiri, aminaashi-waeta awentaa-witaari Tajorentsi.

²¹ Akenkishiryaa-koteri paerani Abraham. Ishinetakiri itomi Isaac rashita-kaeyaari Tajorentsi itaapooki-mentoki. Rootaki rantakiri Abraham ikimita-kaantee-tanta-kariri tampatzika-shireri.

²² Ari añiirori, teera apaani ikantaki: “Nawentaari Tajorentsi.” Tema rantakiniri okaatzi ikantziriri. Ari okanta rooñaawontan-takawori omaperotatyaa rawentaa-perotakari Tajorentsi.

²³ Ari omonkaataka rojankinee-takiri paerani, okantzi: Rawentaa-nakari Tajorentsi irika Abraham, rootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-shiretani.

Rootaki ikantan-teeta-kariri eejatzi paerani Abraham:

Raapatziyani Tajorentsi irika.

²⁴ Ñaakiro. Teera apatziro otampatzika-shireta-kaantzi akantzi: “Nawentaa-naari Tajorentsi.” Otzimatyee anteniri ikanteeri eejatzi.

²⁵ Ari okimitakari eejatzi paerani Rahab, mayempi-witachari. Ikimita-kaantawo Tajorentsi tampatzika-shireri, omanakiri opankoki owayiri, opoñaashita otyaanteeri ikinanta-neeyaawo otsipa awotsi eero rowamaan-teeta-wakari. Tema rootaki ikimita-kaantaawori Tajorentsi tampatzika-shireri roori, tema eenitatsi antakiri.

²⁶ Eerorika otzimanee ashire, peyakota-nakae. Ari okimitzitari eejatzi, eerorika antayitziro kameetha-yitatsiri, aminaashi-waeta awentaa-witanaari Tajorentsi.

3

Amina-waantetaantsi

¹ Noyemijantzín-karite-paeni, eero akowashi-waeta ayotaan-tayite. Tema paata aritaki raminakoe-teeri rantayitee-takiri, riiytiki yotaantaniri imaperoteete rowajankitahaeteri eerorika imonkaatanta.

² Otzimi-motee maawoeni akinakaa-shiyitari. Rooma eenitatsi-rika amina-pero-waantetaniri kaari kantzimo-neenta-kaeyarini isheninka, riiitaki kameetha-shireteen-tsiri, ari okantaki raminako-wenta-neeyaa eero rantanta-naawo kaari-perori.

³ Roojo-ponthotee-tziri ikyaakoetani, ari itzimpata-koetziriri, rootaki ikinanta-yityaari jempe inintakae-tziri. Oryaani naawita itzimpata-koetan-tariri, roo kanteencha omatziri okemakaeri, okantawitaka antaritaki ikyaakoetari.*

⁴ Pikenkishiryaa-koteri antawo pitotsi. Aririka otampyaata-kote niyankyaani inkaari, ayiro tampyaa jempe-rika onintakaawo. Eenitzimaetacha oomaro otsinampaerori okinakaero jempe-rika inintziro komatzirori, okantawitaka tee antawotzi komarontsi.

⁵ Ari okimitakari eejatzi paantentsi, tee antawowita, rootaki añaaawaetan-tapiintayitari. okimitakari paamari, oryaani naawita owakira

* 3:3 ikyaakoetani = caballo

omorekanaki, roo kanteencha aritaki opaamata-kaakiro antawo antami.†

⁶ Ari okantari eejatzi paantentsi okimita-kotawo paamari. Aririka añaaawaetaki eepichokiini, antawo owaaripero-shireta-waetaka, kantacha eejatzi añeero ashi oyiro owaaripero-shiretante. Tema sharinkaweniri yoteerori añaaawae-yitan-tyaawori owaaripero-shiretan-tatsiri.

⁷ Pikemi noshiya-kaawentero. Kameethatatsi ipireetyaari antami-weri-yitatsiri, tsimeri-yitatsiri, maanki-paeni, eejatzi ikaatzi jeekayitatsiri nijaaki, maawoeni. Ari rameyitakyaa irika-paeni ipireeta-kyaaririka.

⁸ Roo kanteencha tekatsi atziri manteroni ramina-pero-waantetyaa, ikimita-kaantero ipireetari. Okimitawo ipaante opiyanta-tyeemi, owa-maantaniro iroka.

⁹ Rootaki apaante akantanta-piintariri Tajorentsi: “Ashitanari, kameethari eeroka.” Roojatzi apaante ayakatantari asheninka, ikaatzi kemashire-yiteeriri Tajorentsi.

¹⁰ Apaani naawita apaante, roo kanteencha ari añaaawaetantawo kameethari eejatzi kaari-perori. Noyemijantzin-karite-paeni tee okameethatzi atspatayitero añaanityitari.

¹¹ Pikemi noshiya-kaawentemiro. Jempe-rika oshitowaatzi nijaa, kite-shaari okanta, eero añiuro okipachaate.

¹² Noyemijantzin-karite-paeni, ¿Kantachama pankirentsi pochata-tsiri okithokitzi añeero okithokitero kepishita-tsiri? ¿Kantachama añaaapiintziri pankirentsi okithokitan-tyaawo shiwitha-maeshi? Ari okantzitari nijaa aririka okipachaate, eero añiuro okiteshaate.‡

Inkiteki opoñaaawo yotanitaantsi

¹³ Ayota-nita-naarika, akenkishiryaa-naarika, etakotantyyaa, atsinampa-shirete okantakaakae ayota-nita-naari.

¹⁴ Rooma añeero-rika akija-neenta-shireta-waetante, onawakaa-waetyaa, tee okameethatzi akantakaapero-waetyaa. Atheeya akante: “Naaka yotaniri.”

¹⁵ Aririka amayitakiro iroka, kaarira Tajorentsi yotakaeroni. Rootaki ikenkishiryaa-piintziri jaawiki-jatzi, ikenkishiryaa-kaantziri Kamaari.

¹⁶ Ari okanta aririka akija-neenta-shireta-waetante, onawakaa-waetyaa-rika, añiuro eejatzi apomeentsita-wakaeyaa, rootaki akaari-pero-shire-piintan-tyaari.

¹⁷ Roo kanteencha riitakirika Tajorentsi kowakaeroni ayota-niteeyaa, aritaki añeero akite-shiretanee, amina-minatero ajeekan-tyaari kameetha, etakotan-tayityaa, eero akija-shireta-waetanaa, aneshironkatantayitee, owameethatero antawae-yiteri, kyaaryoo akantawentan-taneeyaa, eero owapeyi-motan-tanaa eejatzi.

¹⁸ Aririka akanta-piinta-nakyaa aapatziya-wakaa-neeyaa, aritaki añaaakiro paata rowameetha-shire-peroetee. Okimityaawo ipankiwaeteezi, ari añeero paata owiikiyiteero okithoki.

4

Aapatziyawori jaawiki-jato

† 3:5 paantentsi = nenetsi ‡ 3:12 pochata-tsiri = higo; kepishita-tsiri = aceituna; pankirentsi = higo; shiwitha-maeshi = uva

¹ ¿Litaka opoñaantari pikosheka-wakaantari eeroka-paeni? ¿Litaka pikijaneenta-wakaantari? ¿Kaarima kantakaan-tzirori ifñaama-shireteetawo ikowityaa-waetee-tziri?

² Piñaama-perotakawo oetarikapaeni, teemaeta otzimimo-tzimi. Poonako-neentakari rashitari itsipa, tema te otzimimo-tzimi eeroka. Pikoshekanta, powanta-yiwitaka. Tee piñiimaetawo otzimi-motemi pikowayi-witari, teera pikowa-kota-tziri Tajorentsi.

³ Rootakirika pikowa-kotziriri Tajorentsi pikowayitziri, tee ipimaetzimi. Pikowa-kota-nta-shita pantayitan-tyaawori kameethatzi-moyitzimiri eeroka.

⁴ Pikimita-shitakawo kaari kinatari oemi, oñaaki itsipa, rootaki okijaneenan-tanakariri oemi. Ari ikimitakari maawoeni kowayitzirori raapatziyaawo jaawiki-jato, ikijaneenta-natziirira Tajorentsi.

⁵ ¿Aminaa-shitama rojankinee-takiri paerani, kantatsiri: “Rotyaan-takiro Tajorentsi Ishire neshironka-yiteeni, riitaki aminakowenteeni ero antanta-yitawo kaari-perori?”

⁶ Ineshironkatee Tajorentsi, rootaki ikantan-teetari jankina-rentsiki: Tee rariperotziri Tajorentsi kantakaaperowaetachari, Riima tsinampa-shireri osheki ineshironkateeri rirori.

⁷ Rootaki nokantantari naaka: Patsipewentee-yaawo ikowakaemiri Tajorentsi. Pamaweteri Kamaari, aritaki piñaakiro ipakahaemi.

⁸ Pikenkishiryaneeri eeroka Tajorentsi, tema kijokiro rowanakimi Rirori. Pikaari-pero-shirewitaka, pooka-yiteero. Terika pikyaaryoo-wenteeri, pikite-shire-wenteeri.

⁹ Pikenkishiryaa-koteero pantayi-witakari, pikimo-shire-wenta-shitakawo kaari-perori. Oztimatyee powashireta-kotee-yaawo okaatzi pikimo-shire-wenta-shitakari paerani.

¹⁰ Pitsinampa-shire-wenteeri Awinkatharite, tema riitaki pinkatharita-kahaemini paata.

Kanta-kota-wakahaantsi

¹¹ Noyemijantzin-karite-paeni, tee okameethatzi akanta-kota-wakaa-waetyaa. Aririka pikanta-koteri itsipa, pitheenka-tzirowa Ikantakaan-teetani. Tema iroka panteeri, otzimatyee pikemijanteero Ikantakaan-teetani, ero pikenkithata-kowaeteero.

¹² Apani ikanta jankinata-kaanta-kirori paerani Ikantakaan-tani, apani ikanta eejatzi riitaki matzirori ramina-koteri ranteetziri paata. Riitaki matzirori rowawijaako-shiretantzi, riitaki matzirori eejatzi rowajankitaantzi. Tekatsi aetyaa aaka amatantyaari akantako-yiteri itsipa.

Tee ikantakaa-pero-wenteetawo anteerira paata

¹³ Eeniyitatsi kantashi-waeta-chari: “Aritaki niyaataki okitejeta-manee nampitsiki, apaani ojarentsi nojeeka-waete janta, niyomparityaa, nayi osheki koriki.”

¹⁴ Roo kanteencha tee piyotzimaetyaa oeta awiji-motemini inkaamani. Okimitawo añaantari menkoryeenka. Tee oshenkaa-nitzi, eepichoki okanta-paentyaa, opoñaashityaa opeyaneeeyaa, ero añaawo.

¹⁵ Iroka pikanta-yitemi: “Riitakirika Tajorentsi pinawoni nañaantari, ari nantakiro ikowakaanari rirori.”

¹⁶ Roo kanteencha pawentaa-shiwaetakawo pikantakaa-perowaetaka apaniroeni. Aminahantsi iroka, tee okameethatzi.

¹⁷ Aririka ayowityaawo owameetha-shiretan-tatsiri, roo kanteencha tee amatziro, eenitatsira antani, kaaripero-shiretakea.

5

Ikenkithata-koetziri ashaahantachari owashironkaan-tatsiri

¹ Pikemi ashaahantziniri-paeni. Piraako-neenteeyaa eeroka-paeni, tema rootaentsi piñero pashironkaa-waeteeyaa.

² Ari opathaa-yitee maawoeni powaahawo. Opereki-mawo-yitee pithaari-paeni.

³ Ithonkyaa ipowayitee piyorikite, poreryaa-yita-tsiri, maawoeni. Ari riyotee-temiri pipiyota-shitakari, riitaki taakahaе-mini paata. ¿Rootakima pipiyotan-takariri?

⁴ Tee pipinayi-tziri patzirite, pipiyota-shitakawo powaahawo. Ikiji-mata-kimira pipanki-waeta-kaani-paeni eejatzi powiikita-kaani-paeni, tema ikemakiri Tajorentsi Shintsi-perori.

⁵ Apatziro pinintaa-waetaka, tee pikenkishiryaa-kotziri itsipa, apatziro pikimo-shire-wentakiro powaahawo. Pikimitakari piratsi iwathan-teetziri, aririka ikyeetaki kameetha, ikantaki ashitariri: “Jame owamayiri nopira, wathataki kameetha.” Ari ikimiteemiri Tajorentsi.

⁶ Powashironkaa-yitakiri kameetha-shireri, roojatzi ikamanta-yitakari, tee piñaawityaari ipiyako-wentyaa.

Pamawewaenitee, pamana-yiteeya

⁷ Noyemijantzin-karite-paeni, pamawewaenite poyaawentyaari ipiye Awinkatharite. Pikimityaari pankiwae-rintzi, amawewaetaniri irika royaawentawo inkani oparya-kote iwankiri iñaantyaawori okithokite.

⁸ Ari pikimityaari eeroka, pawewaetanite poyaawentyaa. Kijokiro powanakiri, tema eero ojamanitzi ipokantee-yaari Awinkatharite.

⁹ Noyemijantzin-karite-paeni, rootaki eero pikanta-kowaetantari itsipa-paeni. Tema pokimatee amina-koteemini pantakiri eeroka.

¹⁰ Pikenkishiryaa-koteri Kamantan-taniri paerani. Tajorentsi otyaanta-kiriri ikenkithata-koyiteeri. Roo kanteencha osheki ikemaatsi-waeyitakawo rirori ramaweyitakiro. Ari pikimi-yitee-yaari eejatzi eeroka.*

¹¹ Tema aeyiteeri “kimoshireri” irika-paeni atsipeta-kawori ikemaatsi-waeta. Piyota-kotziri awaejatziteni Job, ramaweyitakiro. Piyotzi-teeyani jempe ikanteeri retakotaari Tajorentsi. Tema Tajorentsi, riitaki neshironkatan-taniri, kaminthaan-taniri.

¹² Noyemijantzin-karite-paeni, iroka kowaperota-chari: Otzimi-rika pikenkithata-koteri, eero pipaeryaa-shiwaetari Inkite-jatzi eejatzi jaawiki-jato. Kyaari-pero-rika pantero pikantziri, pikante: “¡Ari!” Rooma eerorika pantziro, pikante: “¡Eero!” Amine rowajankitee-tzimikari.

¹³ Piñaa-karika okantzimo-shireta-waetemi, pamaniri Tajorentsi. Rooma pikimo-shireta-waete-rika, pomampaa-wentyaari Tajorentsi.

¹⁴ Pimantsiya-waetzi-rika, pikaema-kanteri reewarite-paeni kemijantzinkari ipoki ramana-kotemi, opoñaashitya itziritan-temiri yeenkantsi ikowa-koteri Tajorentsi.†

¹⁵ Tema aririka ramana-kotantakyaa awentaa-perotariri Tajorentsi, aritaki retsiyata-kota-kahaemi. Rootakirika kantakaan-tzirori

* 5:10 otyaanta-kiriri = waerontsi † 5:14 ikowa-koteri = waerontsi

pikaaripero-shireta-waetzi pimantsiyatan-takari, ari ipeyakoe-teemiro eejatzi.

¹⁶ Powaryaa-shiretziri-kari pisheninka, pikanteeri: “Pipeyakoteena.” Pamaneeri Tajorentsi, pikanteri: “Ashitanari, petsiyata-kota-kaayiteeri mantsiya-yitatsiri.” Tema aririka ramana-kotantyaa kameetha-shireri, rantayitziniri ikowako-yitziriri.

¹⁷ Tema atziri irika paerani Elías, roshiya-yitee akantayita aaka awathaki. Roo kanteencha ikemijantakiri kameetha Tajorentsi. Ikowa-kotakiri eero oparyanta inkani. Mataka, awijaki mawa ojarentsi tee oparyee.

¹⁸ Opoñaashita rapiiteero ikowa-koteeri, roojatzi oparyan-taari inkani. Shookayitane pankirentsi.

¹⁹ Noyemijantzin-karite-paeni, aririka pikemijanta-kahaeri ikaatzi ookawi-taawori rooperota-tsiri,

²⁰ powawijaa-koteeri ikaaripero-shire-witaka. Jatawitaa sharinkaweniki aririka ikamaemi. Mapperowitaka ikaaripero-shire-witaka, roo kanteencha ikemijantee, ipeyakoteeniri Tajorentsi maawoeni, eero ikenkishiryaa-kotaawo.

RETAKARI ROJANKINARI PEDRO

Wethataantsi

¹ Naaka Pedro jankinatzi-mirori iroka. Rotyaantaa-rewote Jesús Jeepatzii-totaa-rewo naaka. Eeroka-paeni nojankinatzi pikaatzi pijeeki-moyitziri jaawiki-jatzi-paeni kaari rashitaari Tajorentsi, tema pinteenaryaayitanaka pinampi-yitawo maawoeni nampitsiki-paeni janta Ponto-ki, Galacia-ki, Capadocia-ki, Asia-ki eejatzi Bitinia-ki.

² Riyotzitaka paerani Tajorentsi Ashiteeri ari riyoshii-yiteemi roetes-shiretan-teemiri Ishire. Ari okanta pikemijantan-taariri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo itzimi apatakirori rira ikamawentakimi. ¡Okantashitzimaetyaa ineshironka-peroteemi, ijeeka-kahaemi kameetha!

Añaashireta-kaantzi oyaako-yiteeri

³ Jame ajahaawenteeyaari Tajorentsi, riitaki ipapatetari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tema ineshironka-pero-yitee okimiwitaawo owakirami atzimayiteemi. Añaashireta-kaayitee oyaako-yiteeri, tema añahae Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ikamawitaka.

⁴ Rootaki akowaeri ikashiya-kaeta-kaeri, ashi oyiroyo añeero, tee amashinita, ero othonkanitaa. Roojatzi ikashiya-kahae-takimiri eeroka-paeni inkiteki.

⁵ Rootaki ishintsinka Tajorentsi raminakowentan-teemiri eeroka-paeni. Riitaki kantakaawori pikemijantan-teeyaariri ari okantayaa rowawijaako-shiretan-teemiri paata oweyaanta-paakyaawoni kitejeri.

⁶ Rootaki pikimo-shiretan-takari, okantawitaka piñaawitakawo pikemaatsiwita-paenta, iñaanta-shiretee-tzimi.

⁷ Ikimita-kaantee-takimiri jempe ikantee-tziri ooro, itahaetziri iñaantee-tyaariri kameetha-rika ikanta. Okantawitaka irika ooro tee ashi royiroyo iñahaeteri, aritaki ithonkaeyaa. Roo kanteencha aririka ipiyapaaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ari iñahaeteemiri kyaaryoo-rika pikemijantakiri. Arira iweshiryaaawentee-teemiri eeroka-paeni, ari ipinkathateemi, osheki ikenkithata-koeteemi.

⁸ Petako-perotyaaari Jeepatzii-totaa-rewo okantawitaka tee piñaaritzii. Pikemijanteeri, osheki pikimo-shire-wenta-peroteeri, okantawita tee piñaawityaari nimaeka.

⁹ Tema pikemijanta-yiteera eeroka-paeni, aritaki piñaayiteero rowawijaako-shireteemi.

¹⁰ Ikamanta-koyitakiro paerani Kamantantaniri-paeni jempe okantakota ineshironkatantee paata Tajorentsi. Rootaki neshironkatantsi piñaakiri eeroka-paeni. Roo kanteencha irika-paeni Kamantan-taniri, tee ikematha-perotziro, ramatsinka-wentakawo, osheki rojampitakowentakiro jempe okantayaa rowawijaa-koetan-tyaariri.

¹¹ Ikowaki riyote iita owawijaa-kotan-tatsini, jempe-rika okaatzi ipokantyaari. Tema riitaki Itajorenka Jeepatzii-totaa-rewo thaweta-kaayita-kiriri, oshekira ikemaatsita-kaawaetyaari Jeepatzii-totaa-rewo opoñaatyaaari iñeero rowaneenkawo.

¹² Eenitatsi yotakaa-kiriri Kamantantaniri-paeni, teera rii ñaayiteroni, tema eeroka-paeni. Tema pikemayiteero nimaeka Kameethari Ñaantsi.

Rotyaan-teetakiro Ishire tajorentsi ipoñaakawo inkiteki ikenkithata-kaanta-kimirori. Roojatzira iroka ikowaeya-witakarini Ronampiripaeni Tajorentsi iñeero.

Akitei-shirewentee-yaari Tajorentsi

¹³ Paamaakowentyaawo pikenkishiryaani, pikimityaari owathakitzirori iithaari. piKiyothanite. Poyaawentyaa ikaminthaa-paemi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo aririka ipiyapaaki.

¹⁴ Pikimityaari shirethari eentsi. Ero pantashi-waetawo piñaamata-shiyitari paerani, okantakaemi tee piyowaetzi.

¹⁵ Riitaki pikimita-koteeyaa kaema-shireta-kimiri. Riitaki kiteshireri. Pikimita-kotee-yaari, pikite-shirete otzimayitzira pantani.

¹⁶ Tema jankinataka ikanteetzi:

Pikiteshireyitee eeroka-paeni, tema kiteshireri nokanta naaka.

¹⁷ Tema pikanta-piintziri “Pawa” aminako-yiteeroni tampatzika okaatzi rantayitakiri atziri-paeni, otzimatyeeera pikemijanta-piinteri eenirowa pijeeki jaka kepatsiki.

¹⁸ Tema piyotzi kaari koriki, kaarira ooro ipinako-wentan-teeta-kimiri, pawijako-shiretan-taari pitzimaetyaa-shiwitaka pikimita-kotari piwaesatziteni. Tema te ikameetha-perotzi ooro eejatzi koriki, aritaki ithonkaeyaa.

¹⁹ Tema rootaki rira Jeepatzii-totaa-rewo ipinako-wentan-teeta-kimiri, tema ikama-paentzi rirori, ikimita-kotakari piratsi, tee ramashi-waeta, tekatsi ikantawaetyaa iwathaki.

²⁰ Tema paerani tekira rowetsikiroota Tajorentsi kepatsi riyotzitaka oeta ranteri Jeepatzii-totaa-rewo. Roo kanteencha owakira piñeero nimaeka, ipokaki, rowawijaako-shireteemi.

²¹ Okaatzi rantzi-mota-kimiri Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki opoñaantari pawentaa-shiretaari Tajorentsi. Tema riitaki Tajorentsi owañahaeriri, roñaahan-teero rowaneenkawo. Poyaakoyiteeri nimaeka Tajorentsi pawentaa-shiretaarira.

²² Tema pishiretha-wentaawo kyaariperori, tema kiteshireyiteemi. Poetziñaarikotyaa petakotantayityaa, pikimita-kaantero petakotari pirezntzi okaakiini.

²³ Tema okimiwitakawo papiitaa-tyeeromi pitzima-yiteemi. Roo kanteencha eenitatsi pipaapa-tentaari, kaari atziri kaamaniri, tema kañaaniri rirori. Okanta apiitan-taari pitzimayitapanaatzzi, rootaki iñaani kañaanitakahaemiri eejatzi.

²⁴ Tema:

Awatha okimiwitawo inchashi.

Eeniwitacha owaneenkawo, okimiwitawo inchashi otzimi oteyaki.

Roo kanteencha okama-shitzi inchashi opoñaashityaa opari-teyakitee.

²⁵ Roo kanteencha iñaani Tajorentsi, ashi owaero.

Rootaki iroka Kameethari Ñaantsi ikamantee-takimiri eeroka.

2

¹ Rootakira pookan-tyaawori pikaariperotzira, ero pitheeya, ero pikamatawi-ritzi, ero poonawa-kaa-waeta, ero pikiji-matawa-kaawaeta.

² Pikimityaari eentsi owakira tzimaentsiri ikoyi ithote iteni. Ari pikanta-yitaneeyaari eeroka-paeni, pikowaero tajorentsita-tsiri antaripero-shireta-kaemini, ari okantyyaa pawijako-shiretan-teeyaari,

³ tema piñaakiro ineshironkayiteemi Awinkatharite.

Mapiki kañaanitatsiri

⁴ Pikemijanteri eeroka-paeni kimitakawori kepayi, roo kanteencha kañaaniri rirori. Osheki atziri-paeni maninta-kirori kepayi, roo kanteencha Tajorentsi ikimita-kaantawo ikowa-peroetani kepayi, osheki owinawo.*

⁵ Ari pikantzi-taari eejatzi eeroka-paeni pikimitaawo kepayi, rahaetakirowetsikan-teetyaawori pankotsi, okantawitaka tee pikimiwitawo kepayi, tema añaatsimi eeroka. Pikimitaari eejatzi Omperatajorentsitaawo ashitakaariri Tajorentsi ratsipeta-kaani. Riima pashita-kaariri eeroka Tajorentsi, tee ikoñaaniwita, riitaki ookimotakariri, okantakaawo okaatzi rantayiteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

⁶ Tema rootaki okantziri Jankina-rentsi-perori:

Pamini, nowatzika-kiro otzinkami ikowa-peroetani Kijakowentoniki.

Rootaki otzinkamipanketyaari pankotsi.

Osheki owinawo iroka.

Ikaate awentaa-shiretee-yaarini otzinkamitakari, eerowa raminaa-shiwaeta paata.†

⁷ Eeroka-paeni pikaatzi pikemijantee, pinintaa-yitaawo otzinkami tzi-matsiri osheki owinawo. Riima kaari kemijanta-tsini, tee iñiirorori-paeni, riitaki ikenkithata-koetakiri Jankina-rentsi-perori, ikanteetzi: Imaninta-witakawo kepayi wetsikirori pankotsi, Roo kanteencha roojatzi rahaeteeri iroka tzinkamintsi-perotatsini.

⁸ Ikanteetaki eejatzi:

Kijotatsiri rantziwateetari,

oshoompiki owaryaan-tatsiri.

Tema ikimiwitawo iparyan-tatyee-yaawomi ikaatzi piyatha-yitakawori iñaani Tajorentsi. Riyyitakira riyoshii-yitakiri Tajorentsi rowajankitaa-yiteeri.‡

Isheninka-yitaari Tajorentsi

⁹ Rooma eeroka-paeni, iroka pikanta-yitaari:

Riyoshiitaki Tajorentsi pisheninka-paeni,

Rompera-tajorentsitemi Pinkathari,

Roete-shireta-tziimi rinashi-yitaari itsipa-jatzi-paeni.

Pitsipayitaari atziri-paeni rashiyitaari Tajorentsi.

Ari pikanta-yitaari omatantyaari pikenkithata-koteero kameethari jempe okanta ikaema-shire-yiteemi piyeeka-witaka otsirenikaa-kitzira, kimiwitaa nimaeka piyeekaa-tyeemi ikoñeeta-kaerowa rirori.

¹⁰ Paerani eeroka-paeni tee pisheninkata-wakaawita, rooma nimaeka pimateero tema isheninkateemi Tajorentsi. Paerani eeroka-paeni tee pitsipa-witari ineshironkatani Tajorentsi, rooma nimaeka piñero ineshironka-yiteemi eeroka.

Romperatani akapaeni Tajorentsi

¹¹ Netakotani-paeni, pikimita-kaantero eeroka-paeni eeromi pisheninkata-naari jaawiki-jatzi. Rootaki noshintsi-tantemiri eero

* 2:4 kepayi = mapi † 2:6 otzinkami = mapi ‡ 2:8 kijotatsiri, shoompikinto: mapi

pikowashiry aantawo jaawiki-jato. Tema rootaki kimitakawori iroka-paeni roomi kosheka-shire-yitee-mini.

¹² Okaate pantayiteri, kameetha inimoyiteeri atziri-paeni. Aamaashityaa tzimatsi kijimawae-witzimiri nimaeka, roo kanteencha aririka iñaaneero pantaneero kameethari, ari ikenkishiryaa-neeyaa, ipinkathata-neeri Tajorensi aririka raminakoe-teeri maawoeni rantay-itakiri. §

¹³ Ikoyi Tajorensi eero pipiyatha-yitari atziri-paeni ikaatzi pinkathari-wentzimiri pinampiki. Pimatzi-tyaari itzinkamitari pinkathari-wentan-tatsiri pinampiiteki.

¹⁴ Eero pipiyathatari eejatzi rotyaantani owajankitaa-yiterini kaari-perori, tema riitaki iweshiryaa-wentyaari atziri-paeni antayitzirori kameethari.

¹⁵ Rootaki ikowakaemiri Tajorensi. Aririka pantaneero iroka tampatzikata-tsiri, aritaki romaeryaakiri majontzi-shireri ikoyimi ikanta-koteri.

¹⁶ Jeekayiteemi Kameetha nimaeka eeroka-paeni. Roo kanteencha eero pantaneero kaari-perori, tema pikimita-kotaari romperatani Tajorensi.

¹⁷ Pipinkathateri maawoeni. Petakotyaari noyemijantzin-karitepaeni. Pipinkathateeri Tajorensi. Pipinkathateeri pinkathari-wentzimiri pinampiki.

¹⁸ Eeroka-paeni omperataa-rewo, pishirethatyaa aririka romperateetemi. Tee apatziro pipinkathateri aakameethatizimiri, pimatzi-tyaari eejatzi owatsimaa-waetizimiri.

¹⁹ Eenitatsi-rika antakirori ikoyiri Tajorensi, opoñaashityaa ramawetanakiro imaninta-waetee-takirira, riitaki rajahaa-wentyaari atziri-paeni iñaakiri imatakiro kameethari.

²⁰ Eenitatsi-rika amawetashita-kyaawoni rowajankitaa-wentee-tziri rantakiro kaari-perori, tekatsira ajahaawentyaarini. Rooma eeroka-paeni, aririka pamawe-ta-kiro pikemaatsita-kowentyaawo tampatzikari, rootakira inimotziriri Tajorensi.

²¹ Rootaki ikaema-shiretee-tanta-kimiri, tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo kemaatsita-kowenteemi eeroka. Ari okanta roñaahanta-paentzimirori okaate panteeri eeroka.

²² Tekatsi kaari-perori ranta-paenterirori,

Tee itheeri-waanteta-paenta.

²³ Ikaweya-waetee-takiri paerani rirori, tee ipiyatantyyaa. Ikanta rowajankitaa-waetee-takiri tee rajarii-matantyyaa ipiyatantyyaa, tema riitaki rawentaa-pero-taka yotzirori ramina-kotante kameetha tampatzika.

²⁴ Ari okanta ikentakoe-tanta-kariri, okantakaawo iyaari-peronka atziripaeni. Rootaki añaantee-yaawori ooka-yiteero kaari-perori, akameetha-shiretantayiteeyaari, akimitakaan-taneeromi akamayitayeemi opoñaashita-añaayiteemi. Tema ikanteetzi:

Osheki rowatsi-naawaetee-takiri, rootaki añaantaawori aakapaeni awijakoyitee.

²⁵ Paerani eeroka-paeni pikimitakari piratsi kinawaeta-shita-chari.

§ 2:12 aririka raminakoe-teeri rantayitakiri = Ikitejerite Pinkathari

Roo kanteencha okimiwitaka pipiyaa-tyeemi ijeekira aminakowentziriri piratsi, riitaki aminakowenta-shire-yiteemiri eeroka-paeni.*

3

Rantayiteeri awakaachari

¹ Iroka pikanta-yityaari eeroka-paeni iinanteetari, pishirethatzi-motyaaari piimi-paeni. Okantawityaa eeniyitatsi-rika ikaate kaari kemijanteroni iñaani Tajorentsi. Aamaa-shityaa aritaki pikemijantakahaeri aririka iñaakimi jempe pikantanaa,

² kiteshiretaneemi, pipinkathatantzi.

³ Eero aminaashi-waeta iñeetemi owaneenkatakimi, pimpita-yitziro piishi, piporeryaa-perotzi, powaneenka-yityaa.

⁴ Tema rootaki kameethatatsi pimataneero kaari koñaanita-tsini, pikameetha-shiretee. Tema aririka atsinampa-shireta-waete eero athaa-wako-waeta, ashi oyiro roori tee othonka-nita, rootaki ikowaperotziri Tajorentsi.

⁵ Arira okantayitakari paerani kiteshireri tsinani awentaa-shiretakariri Tajorentsi, opinkathayitzi oemipaeni.

⁶ Okimitaha paerani Sara oshirethatzi-motari Abraham, oetziri oemi: “Nowinka-thatani.” Eerokaetera kimitawori ojawoyiteemi aririka pimataneero tampatzikari. Ari okantyyaa eero otzimanta oeta pithaawan-tawaetyaari ikijawentee-temiri.

⁷ Ari pikimitari eejatzi eeroka-paeni iimenteetari, piñaanta-piintyyaawo pariperotero piina-paeni. Pineshironkatero, otsinaniwaetatzi roori. Pikimita-kanterero ineshironkae-tziro jataa-nita-tsiri owamentotsi. Pinkathatero tema ineshironkae-teero roori añaashire-yitee ikimiteetaksimira eeroka, tee opaashinitzi okaatzi ikashiya-kaeta-kimiri. Rootaki pantaneeri ari okantyyaa eero omanonkan-tawaeta pamana-piintani.

Pankinawentawori rantayita-neero kameethari

⁸ Ari okantari, paapatziya-wakaeyaa, pineshironkatante, petakotawakaeyaa tema okimitanaa-tyaawo pirentzita-wakae-yaami. Pineshironkateeri piimi. Pitsinampa-shirete.

⁹ Eero pikemaatsita-kaari kemaatsita-kaemiri eeroka, eero pini-natziri ninatakimiri eeroka. Tema pineshironkatatyeeeri pitajonkawenta-kaateri rirori. Tema rootaki ikaema-shiretan-takimiri Tajorentsi itajonkawenta-yiteemi eeroka.

¹⁰ Tema ikanteetaki:

Ikaatzi koyirori inintaa-waetyaa kameetha rañee, Rookaero ininatan-tawaetzi, ikamatawi-riwaantetzi eejatzi.

¹¹ Otzimatyyee rookaero kaari-perori. Tema ranteero kameethari.

Rootaki ikowa-ntaa-piintaari ijeekayitee kameetha.

¹² Tema riyotziri Awinkatharite ikaatzi kameetha-shireri.

Rowayempitatari ikaatzi amana-piinteeriri.

Riima kaari-pero-shireri-paeni, ikatsimatziri raminiri Awinkatharite.

¹³ Eentsikiroeni pantayita-neero kameethari, ¿eenitatsima kemaatsita-kaemini?

¹⁴ Eenitatsi-rika owajankitaa-kimini pantzirowa kameethari, ari itajonkawentakimi Tajorentsi. Tema ikanteetaki:

* 2:25 piratsi = owisha

Eero pithaawan-tashi-waetari, eero okantzimo-shireta-waeta-shitzimi eejatzi.

¹⁵ Tema rootaki kameethatatsi poshiretee-yaari Jeepatzii-totaa-rewo, tema riitaki pipinkatha-peroteeri. Powetsika-yityaa pikamantantero jempe okanta-kota poyaako-yitziri, aririka itzimi ojampitemini. Roo kanteencha entsikiroeni pikamantantero, pipinkathatante eejatzi.

¹⁶ Eekiro piyaatatyee pikenkishiryeeero tampatzikata-tsiri, pantayiteero kameethari pawentaa-neeyaarira Jeepatzii-totaa-rewo. Aamaa-shityaa ari ikaaniwenteeyaa ikaate theyako-witemini.

¹⁷ Rootakirika ikoyiri Tajorentsi, rootaki kameethatatsi pikemaatsita-kowentyaawo pantayitziro kameethari. Rootaki maperotzirori okaariperotzi piñero rowajankitaa-wentee-temiro pantakirowa kaari-perori.

¹⁸ Ari ikantzitaka eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo, tampatzika-shireri rirori, ikamawentakiri kaari-peroripaeni tzimpina-shire-waeta-tsiri. Rootaki rantantakawori okantyyaa raantee-yaariri itsipatee-yaari Tajorentsi. Osheki rowatsina-watha-witee-takari rowamaan-teeta-kariri, roo kanteencha rowañaa-shiretee-teeri.

¹⁹ Riitaki jatashire-teen-tsiri ikenkithata-kaayiteeri ishire etayitakawori paerani romonkyaaashirete-takiri.

²⁰ Tema osheki ipiyatha-yitaka rirori-paeni rowetsikan-takawori paerani Noé antawo amaatako-mentotsi, oyaawenta-witacha Tajorentsi tee ithaakyaa-waetzi. Roo kanteencha eepichokiini atziri awijakotaatsi ipiinkimi, ikaamatsitzi 8.

²¹ Riitaki pikimita-kotaari eeroka-paeni jempe pikanta pawijako-shireyitee pomitsiryaa-yitaa. Iroka omitsiryaaataantsi teera okimitawo iki-waetziro ikepatsi-watheetzi. Tema amanaantsi iroka ikowakoe-tziri Tajorentsi ikenkishiryaa-kaantero tampatzika-shireta-tsiri. Tema pawijakotee okantakaan-tziro rañahaera Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

²² Ijeekae inkiteki nimaeka rakoperoki Tajorentsi ipinkathari-wenteeri Ronampiripaeni Tajorentsi, ipinkathari-wenteeri inkite-weri pinkatharitatsiri janta, ipinkathari-wenteeri tzimayita-tsiri ishintsinka.

4

Antawaeteeniri kameetha Tajorentsi tema eenitatsi imatakaa-yiteeri

¹ Ari okanta, ikemaatsita-kowentee Jeepatzii-totaa-rewo ijeekanta-paentari jaka jaawiki. Rootaki pikenkishiryaa-kopiintee-yaari eeroka-paeni. Tema ikaatzi ñiirori ikemaatsita-kaetari, teera ikowaero ranteero kaari-perori.

² Ari pikimityaari eeroka-paeni eeniro pijeeka-yitzi nimaeka jaka jaawiki, rootaki panta-piinteeri ikoyiri Tajorentsi. Eero pantashi-yitawo pikowashiyitari, tema rootaki ranta-piintakiri jaawiki-jatzi-paeni.

³ Rootaki panta-piinta-witakari paerani, pikimitakari itsipa atziri-paeni ñaawena-waetashita-chari. Tema rameta-piintakawo imayempryo-kitzi, ithawinatawakaawaeta, ishinki-waeta, iñaamatawo roemoshirenka-waeta rantantyaawori kaari-perori, niyawaerintzi, ramana-piintakari tajorentsi-niro.

⁴ Osheki okompitzi-motari jaawiki-jatzi pitsipa-witari paerani, tee inimotziri pooka-nakiri pitsipaminthari rantayitziro kaari-perori. Rootaki opoñaantari ikijima-waeta-nakimi.

⁵ Roo kanteencha aritaki raminakoe-teeri irika-paeni paata okaatzi rantayitziri. Tema Tajorentsi, riitaki yotzirori maawoeni rantayitakiri ikaatzi añaayita-tsiri nimaeka, okaatzi rantayitakiri ikaatzi kamayiteen-tsiri.

⁶ Rootakira ikamantantee-tawori Kameethari Ñaantsi, imateetakiri eejatzi ikaatzi kamayiteen-tsiri. Ari rowajankitaa-wathatee-takiri ikamay-itakira, rootaki omatantaari rowañaa-shire-yiteeri Tajorentsi.

⁷ Rooteentsi othonkaeyaa okaatzi añiiri kepatsiki. Pikiyothanitee, poetziñaarikotyaa pamana-piinteeyaa.

⁸ Roo kowaperotacha piyaata-kaaneero petakotawakaaneeyaa. Tema ikanteetzi:

Eenitatsi-rika etakoyiteeyaari, eero akowawaetziro rowaariperotee.

⁹ Poemaa-nta-piinte pipankoki, eero pikiñaani-wentziro.

¹⁰ Tema ikaminthahaemi Tajorentsi, itajonka-wentakimi okantyyaa pantanta-yityaawori imatakaa-yiteemiri. Okaatzi imatakaa-yiteemiri eeroka, pamitakoteeri itsipa, panteero kameethari.

¹¹ Ikaatzi imata-kahae-takiri ikenkithate, riyote Tajorentsi ikenkithatakotzi. Riima ikaatzi imata-kahae-takiri ineshironka-tantayite, rantawaetan-tyaawo jempe okanta raawyaa-kaakiriri Tajorentsi. Ari okantyyaa ipinkathatee-tantyaariri Tajorentsi, ikantakaa-kyaawo Jesús Jeepatzii-totaa-rewo otzimi-moteeri rowaneenkawo, ashi rowaero ipinkathari-wentantee. Kyaariwé.

Kemijantzinkarira aaka osheki akemaatsityaari

¹² Netakotani, pamaeya omapokimi-kari aririka piñaanakiro pomeentsitzi-motemini. Teera awijimo-waeta-shitemi iroka, tema iñaantee-tatziimi.

¹³ Rootaki ikemaatsita-paentari paerani Jeepatzii-totaa-rewo. Aririka piñeero eeroka ikemaatsitakaa-perotee-temi ikimitee-takiri rirori, kantacha pikimo-shire-wentero. Tema ari pithaamenta-perotee-yaari ipiyeerika rirori ramaero rowaneenkawo.

¹⁴ Aririka ikijimaetemi eeroka okantakaan-tziro pawentaari Jeepatzii-totaa-rewo, itajonka-wenteeteemi eeroka. Tema rootaki ooñaawontzirori ojeekan-takimi Ishire Tajorentsi otzimimo-perotziri rowaneenkawo.*

¹⁵ Teera okameethatzi powamaante, pikoshitante, pantero kaariperori, pikoshekantyyaa, ari piñaakiro rowajankitaa-wentee-temiro eeroka.

¹⁶ Roo kanteencha roorika rowajankitaa-wentee-temiri rashiteemira Jeepatzii-totaa-rewo, eero pikaani-wenta-waeta. Tema rootaki kameethatatsi pajahaa-wentee-yaari Tajorentsi iiteeteemira “Jeepatzii-totaa-rewo-weri.”

¹⁷ Tema monkaata-paaka ramina-kotan-teeyaawori Tajorentsi okaatzi ranteetakiri. Aakapaeni akaatzi rashiyiteera, retayitakae ikemaatsitakaayitee. Riitakira maperoteeroni ikemaatsiteeyaa ikaatzi theenka-kirori Kameethari Ñaantsi rotyaan-takaeri Tajorentsi.

¹⁸ Tema ikanteetzi:
Otzimimo-yitziri pomeentsitzi-motariri kameethashireri-paeni
okantyyaa rawijako-shiretan-teeyaari,
¿Jempema oeta awiji-moteerini kaari-pero-shireri theenka-tajorentsitsa-
tsiri?

* 4:14 pawentaari = waerontsi

19 Tema ikaatzi kemaatsi-waeta-chari nimaeka, riitakira Tajorentsi shineteeriri ikemaatsi-waetyaa. Otzimatyee rawentaa-shiretee-yaari wetsika-kiriri, rantayiteero okaatzi tampatzika-yitatsiri.

5

Ikaminayi-tziri kemijantzinkari-paeni

¹ ¡Jewari! Iroka nokaman-temiri pikaatzi peewayiteeri kemijantzinkari-paeni. Eejatzi naaka neewatziri kemijantzinkari-paeni, ari akaateeyini. Naaka ñaaperotakiri Jeepatzii-totaa-rewo jempe ikanta ikemaatsita-kaetakari, ari nokaatzi-takari naaka ikaate ñaayiteeroni owaneenkataka.

² Iroka nokamineemiri: Paminakowentee-ri kameetha kemijantzinkari-paeni pikimita-kaanteri paminakowentziri pipira. Eero pantashi-waetawo aririka ishinteetemi pantero, rooma pikoyirika pantero eerokaha kowashita-neenchani. Eero pantziro pikowa-shityaa paantyaawo koriki, tema pantero eeroka-rika kowashita-nakawori.

³ Eero pikowashi-waeta pomperatantyyaa, otzimatyee poñaayiri ikaatzi paminakowenteeri pantaneeri eeroka ikini imataneero rirori-paeni.

⁴ Okini paata aririka ipokae Jewari-perori paminakowenta-kiniri ipira, ari ipinata-paemirori owaneenkata-chari, okimiwityaawomi ramantheetan-teemiro kanteetaa-chani oshipakiryaani.*

⁵ Eeroka-paeni ewankari-paeni pipinkathateri jewari-paeni. Otzimatyee pipinkathata-wakae-yiteeyaa maawoeni, pitsinampashireyitee. Tema ikanteetzi:

Tee ineshironkatziri Tajorentsi kantakaapero-waetachari,
Riima tsinampa-shireri osheki ineshironkateeri rirori.

⁶ Pitsinampashirewenteero okaatzi imatakaa-yiteemiri Tajorentsi. Roojatzi paata aririka omonkatapaakyaa, riitaki kantakae-yaawoni okantyyaa ipinkathatee-tantemiri.

⁷ Aririka piñaayitero okantzimo-shireta-waetemi, pawentee-yaari Tajorentsi. Tema riitaki neshironkatemini.

⁸ Pikiyothanite, paamawenta-shiretyaa. Tema irika Kamaari kija-neenteeri, ikimitakari manitzi kinakina-waeta-tsiri, rajoontzi raminam-inatatzi iita ratsikiri.

⁹ Roo kanteencha otzimatyee pipiyatyaari, pikyaaryoo-wentaneeri pawentaa-shiretaari Tajorentsi. Tema piyotzi ari pikimitakari maawoeni noyemijantzín-karite-paeni pikemaatsiteeyani jempe-rika ijeekayitzi jaka kepatsiki.

¹⁰ Roo kanteencha aririka okaatapaaki pikemaatsi-waetaka eepichokiini, aritaki rowawijaa-koteemi Tajorentsi, roejokiroteemi, raawyaa-shireta-kahaemi, ari ikyaryoo-wentakaakimi. Tema neshironkatantaniri irika, riitaki kaema-shireteemiri piñaantee-yaawori kanteetaa-chani rowaneenkawo Jeepatzii-totaa-rewo.

¹¹ Jame aweshiryaa-wentee-yaari Tajorentsi. Ashi rowaero ipinkathari-wentantee. Kyaariwé.

Oweyaantawori wethataantsi

¹² Riira Silvano nojankinata-kaakiri iroka. Nameentani noyemijantzín-karite irika. Rootaki nojankinatan-tzimirori

* 5:4 amanthee-rentsi

eepichokiini nokaminayimi, nokaman-tzimiro jempe ikanta Tajorentsi ineshironkatantee. Oztimatyeera pikyaaryoo-wenta-yiteeri.

¹³ Rowetha-yitzimi kemijantzinkari-paeni piyota-piinta-chari Kompitaariki ikaatzi oshiyayiteemiri eeroka-paeni riyoshiitee-teemi. Rowethatzimi eejatzi Marcos ikimita-kaantari riimi notomi.[†]

¹⁴ Petakotantayityaa powethata-wakaa-neeyaa. ¡Okantashitzimaetyaa pijeeka-yitee kameetha pikaatzi rashiyiteemi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo! Kyaariwé.[‡]

[†] **5:13** Ikanta-kotziri Pedro jaka “Kompitaari” rootakira ikanta-kotziri nampitsi Roma. Tema ramawenatee-tatyaawo Roma ikenkithata-koetziro, rootaki ikenkithata-kota-piintan-tawori Kompitaari. Ari okantyyaa eero riyotee-tantari jempe ijeeki Pedro, eero rowajankitee-tantari. [‡] **5:14** powethata-wakaa-neeyaa = thowootaantsi

APITETA-NEENTSIRI ROJANKINARI PEDRO

Wethataantsi

¹ Naaka Simón Pedro jankinatzi-mirori iroka. Naaka romperatani Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, Rotyaantaa-rewote naaka. Eeroka-paeni nojankinatzi pikaatzi pikemijantane, pikimita-yiteena naaka-paeni, rootaki kantakaan-takirori itampatzika-shirenka Tajorentsi, ari ikimitari eejatzi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo owawijaako-shireteeri.

² ¡Okantashitzimaetyaa ineshironka-peroteemi, ijeekakaa-peroteemi kameetha! Eekiro piyotanaa-tyeeri Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesús.

Jempe okantyya pikite-shiretan-teeyaaari eeroka-paeni

³ Tema antawo ishire Tajorentsi, riitaki kantakaawori otzimi-motan-teeri maawoeni kowityeemo-shireteeri apinkatha-tajorentsitan-tyaariri. Ari okanta, omaperotatyaa ayoperoteeri. Tema owaneenkataka rirori, osheki ikameetha-pero-taki, rootaki omatantaari ikaema-shire-yitee.

⁴ Rootaki ikashiya-kaanteerori pina-perota-chari, kameetha-perotatsiri, ari okantyya pikimita-kotan-teeyaariri eeroka-paeni Tajorentsi. Pookaero pikaaripero-shiretaki, pikimi-yitari jaawiki-jatzi antapiintakirori ikowashire-yitziri.

⁵ Rootaki piñaa-shintsitan-tyaari pitampatzika-shire-yitee okantyya poejokirotan-tyaawori okaatzi pawentaari Tajorentsi. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki piñaa-yitakiro piyota-nityaa.

⁶ Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki piñaa-niteeyaa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki poetziñaarikoteeyaa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pipinkatha-tajorentsi-waetee.

⁷ Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pineshironkatanta-yitee. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki petakotanteeyaa.

⁸ Roorika pimata-piintanaki eeroka, ari iñahaetakimi omaperori piyoteeri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, eero piperawae-nitaa, eero piñiuro paminashi-waetyaa.

⁹ Rooma itzimi-rika kaari mataneeroni kenkithata-koteen-chari, ikimitakari mawityaakiri kaari kowichaata-tsini. Tema imaejantakitziro rantayitakiri Jeepatzii-totaa-rewo ikite-shire-yitakaan-taariri, tema kaari-pero-shireri naawitaka paerani.

¹⁰ Ari okantari noyemijantzin-karite-paeni, otzimatyee pikenkishiryaa-piinteeyaa, eero piñaa-antawo pikijo-shire-wenta-waetero riyoshiitee-teemi, ikaema-shireteeteemi. Tema rootakirika pimata-piintanaki ikowakae-takimiri jempe pikanta-neeyaa, eero piñiuro pitzimpina-shire-waeyitee.*

¹¹ Ari okantyya piñaa-antee-yaawori osheki okameetha-pero-tatsiri ikyya-kahae-teemi ipinkathari-wentan-tapaera owawijaako-shireteeri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

¹² Rootaki eero nookantawo nokenkishiryaa-ka-piintemiro okaatzi akenkithata-kotakiri, okantawitaka aritaki piyoyiwitakawo, poejokirota kyaariperori riyotahae-takimiri.

* 1:10 tzimpina-shireri = antziwa-shireri

13 Rootaki kameethata-tsiri nokenkishiryaa-kaa-piinteemiro eeniro nañii naaka,

14 tema eepichokita-paaki noñaantyaawori nokami. Ari okanta riyotakaakina Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

15 Nokowaki naaka rootaki poetziñaarikotyaa pikenkishiryaa-piinteero eeroka iroka-paeni aririka nookawenteemi nokamaki.

Ñaapero-yitakirori rowaneenkawo Jeepatzii-totaa-rewo

16 Tema paerani, owakira nokenkithata-kota-paakimiri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, nokanta-paakimi: “Otzimimotziri ishintsinka, aritaki rapiiteero ipiyee.” Teera niyota-shitawo naaka-paeni, tee namatawi-waetan-tapaa-kimiro. Tema naaka-perotaki ñaakiriri Jeepatzii-totaa-rewo, osheki ipinkathari-pero-taki rirori.

17 Riitaki Ashiteeri Tajorentsi kantakaawori ipinkathee-teeri, roñaahan-takiro rowaneenkawo, iroka ikantaki iñaawaetaki paerani:

Notyomira irika netakokitani, osheki nokimo-shire-wentakiri.

18 Naakayitakira kemaperota-kirori iñaawaetaki inkiteki notsipatan-tariri Jesús janta Tajorentsiitoniki.

19 Rootakira iyotakaa-peroteeniri omaperotatyaa irika ikantakiri paerani Kamantantaniri-paeni. Otzimatyee pikemijanta-yiteero, tema okimitako-waeta-kyaari ootamentotsi ikoñee-tyee otsirenikaakitзира. Rootaki pantayita-neeri eeroka roojatzi ipiyantee-yaari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ithaamenta-shireta-kaapae-mi, ikimita-paakyaari ompokiro kitejemenkiri.

20 Otzimatyee akemathatero iroka: Tekatsira apaani okaatzi jankinateen-chari Jankina-rentsi-peroriki ikamanta-waeta-shitan-takyaari Kamantantaniri-paeni.

21 Kaarira yotashi-waetyaawoni atziri-paeni, tema Ishire Tajorentsi yotashireta-kaantakiro okaatzi ikowakiri Tajorentsi.

2

*Kamantanta-shiwaetachari eejatzi yotaanta-shiwaetachari
(Jud. 3-13)*

1 Roo kanteencha, eenitatsira paerani kamantan-shiwaetachari. Roojatzi okantari nimaeka piyeeka-yitzira eeroka-paeni. Ari piñaaki kantemini, “Naaka yotaantaniri.” Tema romanakashitani-ki ikoyi rowaariperotan-temiro riyotaa-yitemiri. Imaninta-tziirira Awinkatharite, pinako-wenta-witaariri rowawijaako-shire-yiteeri. Rootakira eero oshenkaanta iñaayitero irika-paeni ithonkaeyaa.

2 Roo kanteencha tekira ithonkaata, eenitatsira osheki kimitakotyaa-rini okaatzi roñaahan-takiri, imayempi-waetzi. Riitaki kijimawaeta-kaanterini anashitan-tanaariri “Awotsi-perori.”

3 Tema ikowashiwaeta ishekiiro rashaahawo, ikowa-piintaki pipinateneri okaatzi riyotaa-shiwaetzimiri. Roo kanteencha Tajorentsi eero ishenkaa raminako-yiteeniri rantayitakiri, ari ithonkaeri.

4 Tema paerani ikaariperotan-takari Ronampiripaeni Tajorentsi, imatakiro Tajorentsi rowajankitaakiri, rookakiri sharinkaweniki, tsirenikaarikiri ikanta-kotaka royaawenta rowajankitaa-peroe-teeri.

⁵ Ari ikimitaakiri Tajorentsi kaari-pero-shireri-paeni atziri etayitana-kawori paerani inampitawo kepatsiki, thonkaka ipiinkaki oonkawopaeteki. Roo kanteencha Tajorentsi rowawijaa-kotakiri Noé, kenkithakotakirori paerani jempe ikantayaa kameetha-shireri. Tema riitaki Tajorentsi owawijaa-kotakiri paerani isheninka-paeni Noé ikaateeyini 7.

⁶ Ari ikimitakiri eejatzi nampiyitawori Paamaariniki eejatzi Katsimaariniki, ithonkakiri itaakiri. Arira ifahaetziro oetyaa awijimoyiteerini theenka-tajorentsitaniri.

⁷ Roo kanteencha Tajorentsi rowawijaa-koteeri Lot, tema kameetha-shireri rirori. Irika Lot antawo ofaashireenkakiri kaari-perori okaatzi rantayiziri piyathari-paeni.

⁸ Tema ikanteetani maawoeni kitejeri irika tampsatika-shireri Lot tsipata-kariri kaari-pero-shireri, ifiiri, ikemiri rantayiziro kaari-perori. Antawo okantzimo-shiretakari.

⁹ Arira okantari, riyotzi Awinkatharite rowawijaa-koteri pinkathatajorentsitaniri ifaapiinta-kirori ifaanta-shiretaantsi. Tema retzitakawo rowajankitaa-yitziri kaari-pero-shireri, roojatzi paata ramina-kontan-teeyariri rantayiziri maawoeni.

¹⁰ Imaperoteeri Tajorentsi rowajankiteeri antayizirori kaari kameethata-tsiri ifaamata-shitari, ipiyathatakawo ikantawitee-tariri. Tee ifaakonityaa, osheki ikantakaa-peroyita. Tee ithaawan-tyaari ikijima-waetziri Ronampiripaeni Tajorentsi otzimi-motziri ishintsinka.

¹¹ Riima Ronampiripaeni Tajorentsi okantawitaka otzimimo-perotziri ishintsinka, tee ikijima-tziri kaari-pero-shireri-paeni riyata-shitapiintzirira Tajorentsi ikamanta-koteri.

¹² Irika-paeni kaari-pero-shireri ikimiwitakari antami-weri, tee riyotzi ikenkishireeyaa. Itzimaetyaa-shiwaetaka opofaashityaa ifahaero ikemaatsita-kaetyaari roojatzi ithonkae-tantee-yaariri. Ari ikantee-yaari ithonkaeyaa kijimayita-kiriri Ronampiripaeni Tajorents kaari riyota-kotzi jempe ikantayita rirori-paeni.

¹³ Roo ikemaatsi-waetan-tyaari okantakaan-tziro ikemaatsitakaantaka rirori, rootaki kimityaawoni ipinataa-tyeeromi iyaariperonka. Tema irika-paeni kaari-pero-shireri-paeni, tee ikaanita-nitzi rantayiziro kaari kameetha-yitatsiri kitejapaete. Okimiwitakawo riitakimi opitsi-yitakimini rakiyoyitakimi ikowayitzira ramatawitami.

¹⁴ Rootaki roetzifaarita imayempyooki-waetaki, iwathatakawo kaari-perori. Ikaema-shiretziri shipeta-shireri ikaariperota-kaeri. Ikowa-perotziro otzimi-moteri rashaahawo. Rootaki rowajankitaanteeyaariri.

¹⁵ Ikinashi-waeyitaka, imanintakiro tampsatikari. Rantakiro okaatzi rantakiri Balaam, itomi Beor, ikowa-kotantaki ipineeteri rantantyaawori kaari-perori.

¹⁶ Roo kanteencha irika Balaam, rantakiro awijayiteentsiri, riitakira kijathata-kiriri ipireetari ikyaakoetari. Okantawita tee riyotzi ifaawaetanite ikyaakoetari, ikimita-nakari atziri ifaawaetanaki, ari rooka-kaari ikenkishiryaa-witakari ishinki-wentani-ki ikoyi ikosheka-waetyaami Balaam.*

¹⁷ Irika-paeni kaari-pero-shireri ashi rowaero rowajankitahae-teeri otsirenikaaki-perotzira. Tema ikimitakawo okantaka-hanki opiryaatzi

* 2:16 ikyaakoetari = burro

omotyaa nijaa, okimitakawo eejatzi okantahanki ocheenkatzii menkori ateenkatziro tampyaa, opoñaashita añeero eero oparyi inkani.

¹⁸ Ari okanta oshiya-kaawentee-tziri kaari-pero-shireri, tema rowapeya-shita jempe ikanta ifñaawiteetari. Tema ikantakaa-perotatyaa ifñaawae-yitzi, aritaki ramatawitakiri owakira kemijanta-tsiri, shiyapitha-witawori kaari-perori, ikanteri: “Kameetharini apiiteero antero akowayitzi, kameetha amayempite.”

¹⁹ Ramatawitanta-shita irika-paeni riyotaantzi, ikantayitzi: “Oshinetaa-ntsitzi pantayitero pikowayitzi.” Roo kanteencha irika-paeni yotaanta-shiwaetachari, tee ijeekashiwaeteeyaa rirori, tema ikimita-kotari omperataa-rewo, rootaki kaari-perori kimitakawori omperawaetyaarini.

²⁰ Paerani irika-paeni kaari-perori owakira ikemijanta-witaari Awinkatharite, Owawijaa-kotan-taniri, rooka-witanakawo rantayitziro kaari kameethatatsiri. Okanta ojamanitanaki ipiyakotaawo rantayitaneero, roojatzi imaperotan-takari nimaeka teera ikimita ikantawita paerani.

²¹ Ari okameethawita eeromi ifñiiri “Awotsi-perori” tampatzika-shireta-kaanta-tsiri. Tema maperotaka okowaenkatzi okaatzi rantayitaneeri, ikemijanta-witanaawo ikantakaan-tawitari tajorentsita-tsiri, opoñaashita rooka-nakiro ojamaniityaaki.

²² Ikimiwitakawo ikanta-piintee-tziri:
Apaani otsitzi, aririka ikamaankaki, ipiya-shitawo rowaeyaawo.
Opoñaashita ikanteetzi eejatzi:
Apaani chaancho, arikami ikiwaeteri roepatsitaka, ipiyanaa eejatzi roepatsi-waetyaa.

3

Ipiyantee-yaari Awinkatharite

¹ Netakotani, rootaki apiteta-tsiri iroka jankina-rentsi notyaantzimiri, nokowa-shireta-kaatziimi,

² pikenkishiryaa-kotan-tyaawori ikantayitakiri Kamantantaniripaeni kite-shireri, ikantakiri eejatzi Awinkatharite Owawijaa-kotan-taniri, otyaanta-yitakinari nokaman-teemiro eeroka-paeni.

³ Oztimatyee akemathatero iroka: Tekira ipiyeeta Jeepatzii-totaa-rewo, itzimi osheki thenka-waetaniri. Riyyitaki antashi-waetyaawoni okaatzi ikowa-shiyitari.

⁴ Osheki itheenka-waete ikante: “¿Jempema okaateka ifñaahetero ikanteetzi ari ipiye Jeepatzii-totaa-rewo? Eero ipiyaa. Kaari añeero opaashinite kepatsi, tema roojatzi okantzita owakira rowetsikae-takiro. Tem kamayitaki ashiyita-nakaeri, tee añeero opaashinite.”

⁵ Ikinashi-waetakaha ikaatzi kantatsiri. Tee riyotzi riitakirika Tajorentsi wetsikakiro inkite, rootaki ifñaani rowetsikantaka. Rowetsikakiro eejatzi kepatsi, rapataatakiro nijaa-paeni okoñaatan-tanakari opiryaa-pathatzi.

⁶ Roojatzi nijaa ithonkan-takari Tajorentsi paerani, oonkantakari kepatsi.

⁷ Roo kanteencha, inapaenta-tziira tee ipaashinita-kaero Tajorentsi inkite eejatzi kepatsi. Rootaki ifñaani eejatzi ikantan-takari eero opaashini-waetzi rowetsikani roojatzi paata aririka raminako-yiteero

okaatzi ranteetziri maawoeni, opoñaashityaa ithonkaeri kaari-perori theenka-tajorentsitaniri aririka itahaero kepatsi.

⁸ Netakotani, iroka piyoteri: Tema ikimita-kaantawo Awinkatharite apaani kitejeri okaataki osheki ojarentsi. Aririka okaataki osheki ojar-entsi, iñaakiro rirori apaani kitejeri.*

⁹ Teera rojamanin-kashityaawo Awinkatharite imonkaateero okaatzi ikashiya-kaantakiri, tema eenitatsi kenkishiryaa-chari rojamanin-kashi-waetawo. Tema entsikiroeni ikanta Awinkatharite, ikoyi ipiya-shireeteemi maawoeni, tekatsi apaani peyashi-waetaa-chanimi.

¹⁰ Rooma paata ipiyaki-rika, ikimita-paakyaari romapokantzi koshintzi. Ari ikemaateero antawo poemataa-tsini, aripaete othonkaeyaari inkite. Ari okimitee-yaari eejatzi kepatsi othonkaeyaa. Othonkyaa otahaeyaa shipakiryaa-yitatsiri inkiteki. Ari ikimitee-yaari maawoeni rowetsikani atziri-paeni, otahaeyaa maawoeni.†

¹¹ Ari okantyaari ithonkae-teero maawoeni, ¿Jempema pikantee-yaaka piyeekae eeroka-paeni eero otzimanta pantani? ¿Tema otzimatyee pikite-shiretee? ¿Tema otzimatyee pipinkatha-tajorentsita-nitee?

¹² Paamawenta-yiteeyaa, piña-shintsi-yiteeyaa, tema rooteentsi ipiye Awinkatharite, aripaete itaayiteero Tajorentsi inkite, ipookayiteeri shipakiryaa-yitatsiri inkiteki.

¹³ Rooma aakapaeni, tema ookantakawo owakirari inkite, eejatzi owakirari kepatsi, jempe inampitee-yaawo kameetha-shireri. Tema rootaki ikashiya-kaakaeri Tajorentsi.

¹⁴ Ari okantari netakotani. Tema poyaako-wentakawo eeroka-paeni maawoeni iroka, pikowa-shiretee, ikini iñaapaemi Tajorentsi kiteshireteemi, eero ikantako-waetee-tzimi pantakiro kaari-perori.

¹⁵ Pikenkithashiryahaa-kotero, entsikiroeni ikanta Awinkatharite, rojamaninka-tziiro ipiyantee-yaari ari okantyaari rawijako-shiretan-teeyaari atziri-paeni. Teera opaashinitzi iroka, ari okimitawo rojankinata-kimiri etakotani noyemijantzin-karite Pablo. Tema riitaki Tajorentsi yotakaakiri Pablo maawoeni iroka,

¹⁶ ari ikimitakari eejatzi itsipa rojankina-yitakiri. Osheki ompitawitaka ikemathee-tantyaawori okaatzi rojankina-yitakiri Pablo. Rootaki itziman-tayitari atziri kaari yotako-peroteroni, tema tee raawyaashireta-nitzi, ikinakaa-shiwaetakawo riyotan-tawita-naawo rojankinari Pablo. Ari ikimitaa-yitakiro eejatzi maawoeni Jankina-rentsi-perori. Aritzimaetaka ithonkae-teeri ikaatzi kinakaa-shiwaeta-kawori.

¹⁷ Rooma eeroka-paeni netakotani, aritaki nokaman-tzita-kimiro, paamawenta-yityaa eero ikinakaa-shiwaetan-tzimi irika-paeni piyathari-paeni. Paamawentyaa rooka-kaemiro-kari poetziñaarikotaha.

¹⁸ Tema rootaki kameethatatsi piyaata-kaero eeroka-paeni pantakishire-yitee, piyaata-kaaneero piyoperota-koyita-neeri Awinkatharite, Owawijaa-kotan-taniri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, jempe ikantakiro rirori ineshironkatan-teemiri. Ashi rowaero rirori ipinkathee-teeri. Kyaariwé.

* 3:8 osheki = 1,000 † 3:10 ipiyaki-rika = Ikitejerite Pinkathari

RETAKARI ROJANKINARI JUAN

Ñaantsi okanta-kota Añaamentotsi

¹ Irika kanta-kota-chari jaka nojankinatzimiri: Riitakira iiteetziri “Ñaantsi Añaakaan-taniri.” Itzimitaka paerani owakira etantana-kawori rowetsikan-teetzi. Naaka kemaperotakiri, naaka ñaaperotakiri, noteyaataari nako.

² Roñaahantaka rirori, inampita-paentawo kepatsiki, naakayitaki ñaakiri. Rootaki nokenkithata-kotan-takimiriri ashi owaeroni añaamentotsi, tema rañiitaka paerani rirori itsipatakari Ashitariri. Riitaki oñaahaanari naaka-paeni.

³ Rootaki nokenkithata-kotan-tzimiriri noñaakiri, nokemakiri eejatzi, jame aapatziya-wakae-yiteeyaa aakapaeni. Riita-perotakira Ashiteeri aapatziyaari, ari akantaneeriri eejatzi Itomi.

⁴ Rootaki opoñaantari nojankinatzimiro eeroka-paeni, ari okantyyaa pinintaa-perowaetan-tyaari.

Iiteetziri Tajorentsi Koñeetyaaniri

⁵ Iroka ñaantsi riyotakaanari, rootaki nowawijayimiri eeroka-paeni: Iiteetziri Tajorentsi “Koñeetyaaniri.” ¡Tekachaa-jaeni ikimitzi-motyaari tsirenikaakiri!

⁶ Aririka akante “Naapatziyari Tajorentsi,” eekiro-rika antapiinta-tyeero kaari-perori, atheeyaka. Okimiwitakawo anashita-tyeemi ot-sirenikaakitzi, apiyathatakawo kyaariperori.

⁷ Rooma aririka anashite okoñeetyeera, akimita-kotaari Tajorentsi ijeeki rirori okoñeetyeera, aritaki amatakiro aapatziya-wakaa-neeyaa. Ari okantyyaa ipeyakotan-teerori antawitakawo kaari-perori, rootaki rapatantakawori rira paerani Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, Itomi, ikamawenta-kaera.

⁸ Aririka akante “Tee nantani-tziro kaari-perori,” apaniroeni amatawi-waetaka, tee ayotakotero kyaariperori.

⁹ Rooma aririka akamanteeri Tajorentsi antakiro kaari-perori, aritaki imatakiro ipeyakoteero. Tema ikyaaryoo-wenta-yitee rirori, tampatzika-shireri rirori, riitaki kiteshire-perota-kaeri.

¹⁰ Aririka akantawaete “Tee nokaariperotzi,” akimiwitakawo akan-tateyee “Theeri irika Tajorentsi.” Teera ayota-koteero iñaani.

2

Riitaki Jeepatzii-totaa-rewo ookakaa-wenta-yiteeri

¹ Notyomi-paeni, opoñaantari nojankinatzimiro iroka ari okantyyaa eero pantantawo kaari-perori. Rooma aririka antakiro kaari-perori, eenitatsira ookakowenteeni Ashiteeriki. Riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, kameetha-shireri.

² Riitaki atsipewenta-kaeri akaaripero-witaka. Tee apatziro ratsipe-wenta-kaahae aakapaeni, tema maawoeni atziri ikaatzi nampitawori kepatsiki.

³ Iroka ayotantyaari kyaaryoo-rika ayoteeri Jeepatzii-totaa-rewo: Aririka amonkaata-piinta-neero ikantakaan-teeri.

⁴ Eenitatsi-rika kantawita-chani, “Niyotziri naaka,” roo kanteencha eeniro ipiyathatawo ikantakaantani, itheeyakaha irika. Tee riyotakotziri kyaariperori.

⁵ Eenitatsi-rika monkaata-neerori ikantakaantani, riitakira nintaperota-neerori Tajorentsi. Rootaki riyotan-tyaari kyaariperowa raapatziya-naari.

⁶ Eenitatsi-rika kantatsini, “Naapatziyaari naaka,” otzimatyeeera roshiya-kotee-yaari jempe ikanta-paenta rirori Jeepatzii-totaa-rewo.

Owakirari ikantakaan-teetziri

⁷ Noyemijantzin-karite-paeni, teera nomapoki-mi nokaman-tzimiro iroka nojankinata-kimiri. Tema rootaki piyotzi-takari paerani. Rootaki ñaantsi pikemayitakiri paerani eeroka-paeni.

⁸ Rootaki kimitakawori owakirari ikantakaan-teetani, okantakaawo ranta-paentziri Jeepatzii-totaa-rewo. Okantakaawo pantayita-neeri eeroka-paeni. Kimiwitaka awijee-nkatanaki tsireñeenkari, kitejeta-paaki riiperori koñeetyaatsiri.

⁹ Eenitatsi-rika kantatsini, “Rashitaana koñeetyaatsiri,” teemaeta ipakahiro ikijaneenta-wakaa-ikaatzi iyemijantzin-karitzi, tekiraata imatziro, tema okimiwitakawo roojatzi ijeekakimi otsirenikaakitzi.

¹⁰ Riima ikaatzi etakotanaariri kemijantzinkari-paeni, riitakira kimitanariri anashita-naachari okoñeetyeeera, tee itzimpinawaetzi.*

¹¹ Ikaatzi kijaneenta-wakaa-chari iyemijantzin-karitzi, roshiyakari anashitan-tawori tsirenikaakiri. Tee riyotzi jempe ikini, tee ikowichaatzii otsirenikaakitzi.

¹² Notyomi-paeni, eeroka nojankinatzi iroka pawentaarira Jeepatzii-totaa-rewo,

Rootaki ipeyakotan-teemirori piyaari-pero-shirenka.†

¹³ Ashitaaniri, eeroka nojankinatzi,

tema piyoteeri Jeepatzii-totaa-rewo etakawori rañaaki paerani etantana-kawori rowetsikan-teetzi.

Ewankari-paeni, eeroka nojankinatzi,

tema potsinampaa-haeri Kamaari.

Notyomi-paeni, eeroka nojankinatzi

tema piyoteeri Ashiteemiri.

¹⁴ Ashitaaniri, eeroka-paeni nojankinatzi

tema piyoteeri etakawori rañaaki paerani etantana-kawori rowetsikan-teetzi.

Ewankari-paeni, eeroka nojankinatzi

tema aawya-shireyiteemi, piyoteero iñaani Tajorentsi,

potsinampahaeri Kamaari.

¹⁵ Eero petako-waetashitawo jaawiki-jato. Eenitatsi-rika etakotashiwaeta-kyaawoni jaawiki-jato, teera ikowa-peroteeri Ashiteeri Tajorentsi.

¹⁶ Tema maawoeni jaawiki-jato kaarira Tajorentsi poñaakaan-tyaawoni, tema jaawiki-jato iroka. Iroka okanta jaawiki-jato, akowa-shiwaetawo kaari kameethatatsiri, akowayitziro otzimi-motee ashaahawo, akowayite akantakaapero-wenta-waetyaa.

¹⁷ Maawoeni jaawiki-jato iñaamayitari atziri-paeni, ari othonkaeyaa. Riima antaneeroni ikoyiri Tajorentsi, riitaki ashi owaeroni rañahae.

* 2:10 tzimpinkari = antziwatzinkari † 2:12 pawentaari = waerontsi

Kijaneentziriri Jeepatzii-totaa-rewo

¹⁸ Notyomi-paeni, rooteentsi othonki-mateeyaa kepatsi. Pikemayitaki eeroka ari ikoñaataki kijaneenterini Jeepatzii-totaa-rewo aririka othonki-mateeyaa. Tzimakira nimaeka jaka kijaneenta-yitakiriri Jeepatzii-totaa-rewo. Rootaki ayotantari rooteentsi othonki-mateeyaa kepatsi.

¹⁹ Irika-paeni kijaneenta-kiriri Jeepatzii-totaa-rewo, riyyitaki akaawita-piintakari akemijantzi, rooka-wenta-yitanakae. Omaperoratayeyyaami itsipayiteemi, eero rookakaa-wenta-yiteemi. Ari ayoyitzi teera omaperota itsipashire-yitee aakapaeni.

²⁰ Roo kanteencha eeroka-paeni rotyaantee-takimi Ishire tajorentsi ojeeka-shiretan-teemiri, okimiwitaka ijeepatzii-toetan-takimiri. Tema piyoyiteero eeroka-paeni iroka.

²¹ Rootaki nojankinatan-tzimirori, tema piyoyiteero eeroka kyaariperoyi. Piyoyiteero pinashitaawo roorika theeyaantsi.

²² ¿Eenitatsima theyechari? Eenitatsira, riitakira kantatsiri “Irika Jesús kaari Jeepatzii-totaa-rewo.” Riitaki aetziri “Iijaneentani Jeepatzii-totaa-rewo.” Riijatzi maninta-kiriri Tajorentsi eejatzi Itomi.

²³ Itzimi-rika maninta-waeta-kirini Itomi Tajorentsi, riitaki imanintakiri Tajorentsi. Rooma kantanaa-tsiri: “Nawentahaari naaka Itomi Tajorentsi,” omaperotatyaa rashitaari Ashitariri.

²⁴ Rooma eeroka-paeni, poejokirotanakyaawo petakari pikemakiro paerani. Rootakirika pimata-nakiri, ari poejokirota-nakyaari Itomi, ari pikimita-nakiri eejatzi Ashitariri.

²⁵ Iroka ikashiya-kaakaeri rirori: Ashi owaero añaashire-yitee.

²⁶ Rootaki nojankinatzimiri jempe ikanta-kota kowayita-tsiri ramatawi-yitemi.

²⁷ Roo kanteencha poejokirotanakawo eeroka-paeni ijeepatzii-toetakimira. Rootaki eero okowityaanta itsipa yotaayimini. Iroka Ishire tajorentsi ikimita-kaantee-takari ijeepatzii-toetan-takyaarimi, riitaki yotahaemini kameetha. Riyoteemiro kyaariperori, kaari theeyaantsi riyoteemiri. Otzimatyee pantayiteero jempe okanta riyoteemi rirori, paapatziyaari.

²⁸ Ari okanta notyomi-paeni, otzimatyee aapatziyaari Jeepatzii-totaa-rewo, ari okantayaa eero akaani-wenta-waetanta aririka ipiyaki, tema awentaa-shiretanakityeeya atonkiyota-waeyaari.

²⁹ Tema piyoyiteeri kameetha-shireri rirori Jeepatzii-totaa-rewo, piyoteeri eejatzi ikaatzi ashiminthata-naawori rantaneero kameethari itominta-naari Tajorentsi.

3

Itomi-paeni Tajorentsi

¹ Pikenkishiryeeero iroka: Antawo retakotee Tajorentsi, itomiyitee. Omaperortatyaa. Teera ikematha-tziro jaawiki-jatzi jempe iita Jeepatzii-totaa-rewota-tsiri, ari ikimi-yiteeri eejatzi aakapaeni tee ikematha-yitee.

² Ari okanta netakotani-paeni. Itomintaana Tajorentsi. Tekira ayotako-perotziro jempe akantayiteeyaa paata. Apatziro ayotzi ari akimitee-yaari ikantaha Jeepatzii-totaa-rewo aririka ipiyapaaki, tema ari omatakyyaa añaeri jempe ikanta rirori.

³ Maawoeni atziri oyaakoyiteeriri, ranta-piinteero okaate kiteshireta-kaerini. Tema Jeepatzii-totaa-rewo kiteshireri rirori.

⁴ Riima kaari ookaeroni rantayitziro kaari-perori, ipiyathata-tyaawo ikantakaan-tziri Tajorentsi. Tema iroka piyathataantsi rootakira kaari-perori.

⁵ Piyoteeyini eeroka oeta ipokantakari Jeepatzii-totaa-rewo kepatsiki, tema rootaki ipokantakari ithonkaero kaari-perori. Teera ranta-paentatziro rirori kaari-perori.

⁶ Ikaatzi oejokirota-naariri Jeepatzii-totaa-rewo, tee okameethatzi rantaneero kaari-perori. Tema ikaatzi oejokirota-awori kaari-perori, teera riyoteeri Jeepatzii-totaa-rewo.

⁷ Notyomi-paeni, eero pamatawitaa-rewotzi. Ikaate antapiintaneeroni kameethari, riitakira kameetha-shireri, roshiya-kota-naari Jeepatzii-totaa-rewo ikameetha-shiretzi Rirori.

⁸ Roo kanteencha itzimi-rika antapiinta-kirori kaari-perori, rashi Kamaari irika. Tema riitaki Kamaari etakaan-takawori rantakiro kaari-perori. Rootaki ipokantakari Itomi Tajorentsi kepatsiki, ithonkaero kaari-perori ranta-piintziri Kamaari.

⁹ Riima ikaatzi rowameetha-shireteeri Tajorentsi kimitanaa-chari owakirami itzimayiteemi, teera ranta-piinta-naatziro kaari-perori. Tema Tajorentsi tominta-naari.

¹⁰ Rootaki kaari okompitatanta ayoteri itzimi rashiyitari Tajorentsi, itzimi rashiyitari Kamaari. Maawoeni kaari antapiintaroni kameethari, teera itsipataa-ri Tajorentsi. Ari ikimitari eejatzi kaari etakota-wakaa-chani iyemijantzin-karitzii, tee itsipataa-ri Tajorentsi.

¹¹ Iroka ñaantsi pikemayita-wakiri paerani owakira pikemijanan-tanakari, ikanteetzi: Oztimatyee etakotawakaayiteeyaa.

¹² Eero oshiya-kotari ikimita Caín, rashitari Kaari-pero-shireri, rowamaakiri rirentzi. ¿Oetaka rowamaan-takariri? Tema rootaki rowamaantari okantakaari ikaaripero-shiretzi Caín, riima rirentzi kameetha-shireri rirori.

¹³ Noyemijantzin-karite-paeni, eero okompitzi-motzimi ikija-neenta-waetzimi jaawiki-jatzi.

¹⁴ Ayoteeyini aaka, okimiwitaka akamashireyi-witaka paerani. Roo kanteencha nimaeka, kimiwitaka añashire-yitee. Rootaki ayotantari, tema etakoyita-wakaa-piinta akemijanta-yiteera. Itzimi kaari etakotan-tachani, ikimitakari kamashireri.

¹⁵ Itzimi-rika kijaneentantatsiri, roshiyakari owamaan-taniri. Ayotakotee-yirini apaani owamaan-taniri eero iñeero rañaa-shire-yitee.

¹⁶ Irika oñaahanta-perotzirori jempe ikanteeta retakotan-teeta: Ika-mawentakae Jeepatzii-totaa-rewo aakapaeni. Rootaki amataneeri aakapaeni, akowayitee akamawentan-tayite.

¹⁷ Eenitatsi-rika otzimi-motziri ashaahawontsi, aririka iñeeri apaani noyemijantzin-karite kowityaa-waeta-tsiri, riitaki imashithawaetaki irika noyemijantzin-karite, tekira imaperotziro retakoteeyaari Tajorentsi.

¹⁸ Notyomi-paeni, tee okameethatzi akanta-shiwaetyaa, “Netakotanta.” Tema otzimatyee amateero oñaawontzirori etakotanta.

¹⁹ Rootaki ayotantari omaperotatyaa rashiyitee Kyaariperori Tajorentsi. Tema ayotee rashiyitee Tajorentsi, rootaki awentaa-shiretan-tariri amana-piinteeri,

²⁰ okantawitakyaa otzimayitemi oetyaa katsitzimo-shireteeni. Tema Tajorentsi riyotziro maawoeni, riyotzitawo akenkishiryaaari okaatzi katsitzimo-shireta-kaeri akaariperotaki.

²¹ Netakoyitani, aririka ooka-neero ayaariperonka okaatzi owaryaa-shiryaa-yiteeri, eerowa athaawan-tanaari Tajorentsi amana-piinteeri.

²² Rootaki ayotantyaawori aritaki imatakaero okaate akowakoyiteriri. Tema amonkaa-yitaa-tziro ikantakaantani, antapiinteeri ikoyiri rirori.

²³ Iroka ikantakaantani: Oztimatyee awentee-yaari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, Itomi Tajorentsi. Oztimatyee etakotawakaayiteeyaa eejatzi. Rootaki ikantakaantani amateeri.

²⁴ Ikaate monkaateeroni ikantakaantani, riitakira oejokirotaariri Tajorentsi. Riijatzi Jeepatzii-totaa-rewo roejokirotzitari rirori. Rootaki Ishire tajorentsi rotyaan-takaeri yotakaa-yiteeri kyaaripero roejokiro-tari.

4

Ishire Tajorentsi eejatzi ijaneenta-shiretani Jeepatzii-totaa-rewo

¹ Netakoyitani, eenitatsira osheki kantawita-chari: “Naaka Kaman-tantaniri.” Roo kanteencha kamaari ñaawaeta-kaeriri. Rootaki eero pikemijanantari okaatzi ikantayiteri, tema otzimatyee piñaantyaari riiperotaki-rika Tajorentsi ñaawaeta-kaeriri irika Kamantantaniri.

² Iroka ayotantyaari riitakirika Ishire Tajorentsi ñaawaeta-kaeriri, aririka ikante: “Ratziritzi-motee Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.”

³ Riima theen-kirori iñaani ikantee-takiri, kaarira rashitari Tajorentsi, riitakira iñaawaeta-kaeri Iijaneentani Jeepatzii-totaa-rewo. Pikema-kotee-yakirini eeroka-paeni, ari itzimaki jaka kepatsiki ñaawaeteroni iroka. Tema tzimaki.

⁴ Roo kanteencha eeroka-paeni, notyomi-paeni, rashiteemi Tajorentsi, eeroka awijayiteeriri. Tema antawo ishintsinka Jeepatzii-totaa-rewo, itzimi aapatziyeemiri eeroka-paeni. Rawijeeri aapatziya-yitariri jaawiki-jatzi.

⁵ Irika-paeni kamantanta-shiwaetachari jaawiki-jatzi irika. Rootaki ikemijanta-wakaantari ikaatzi ijaawiki-jatzitzi.

⁶ Rooma aakapaeni rashiyitee Tajorentsi. Rootaki pikemijantanari pikaatzi rashi-peroteemi Tajorentsi. Teemaeta ikemijanta-yitana kaari yoteerini Tajorentsi. Ari okanta, tee okompitatzi ayoyiteeri oñaawaeta-kaayiteeri Ishire tajorentsi, ari okanta imatantaawori riyotaanteero kyaariperori. Ari ayotziriri rashitari Kamaari itzimi yotaantzirori kinakashi-waetaantsi.

Tajorentsi riitaki iiteetzi “Etakotantsi”

⁷ Netakoyitani, otzimatyee petakotawakaayiteeyaa. Tema riitaki Tajorentsi kantakaawo opoñaantari etakotantsi. Itzimi-rika mataneerori iroka, itominta-naatyaari Tajorentsi. Riyyitaki yotayiteeriri.

⁸ Itzimi-rika kaari etakotan-tachani, tee riyoteeri Tajorentsi. Tema riitaki Tajorentsi iiteetzi “Etakotantsi.”

⁹ Iroka ikanta Tajorentsi roñaahakaero omaperotatyaa retakotee: Rotyaan-takaeri rapintzite Itomi jaka kepatsiki, ari okanta raña-shireta-kaanteeri aakapaeni.

¹⁰ Iroka okanta-kota kyaari-perori etakotantsi: Teera aakapaeni poñaakaan-tyaawoni etakotyaari Tajorentsi, tema riitaki Tajorentsi

poñaakaan-taawori retakoyitee. Tema antawo retakoyitee, rotyaan-takaeri Itomi. Riitakira ratsipeta-kaetani ari okanta rariperotan-teeteeri akaaripero-witee-yakani aakapaeni.

¹¹ Netakoyitani, osheki retakoteera Tajorensi, ari akimiyitee-yaari aakapaeni etakotawakaayiteeyaa.

¹² Tekatsira apaani atziri materoni iñeeri Tajorensi. Roo kanteencha aakapaeni kantacha aapatziyaari aririka etakotawakaayiteeyaa. Riitakira Tajorensi matakaeroni aatakaan-tyaawori etakotantapiinteeyaa.

¹³ Tema Tajorensi rotyaan-takaero Ishire ojeeka-shiretantee, rootaki ayotantaari omaperotatyaa aapatziyaari.

¹⁴ Tema naakayitaki ñaakiriri Itomi Tajorensi, itzimi rotyaan-takiri rowawijaa-koteeri jaawiki-jatzi-paeni. Riitakira nokenkithata-koyiteeri.

¹⁵ Itzimi-rika kantatsiri, “Jesús Itomi irika Tajorensi,” riitakira maperotzirori raapatziyaari Tajorensi.

¹⁶ Ayoteera aakapaeni jempe ikanta retakoyitakae Tajorensi, akemijanta-yiteeri. Tema riitaki Tajorensi iiteetzi “Etakotantsi.” Ikaate etakotanta-piintaa-chani, raapatziya-piintaari Tajorensi.

¹⁷ Tema kyaa-riperorika etakota-wakaeyaa, akimita-kota-naari jempe ikanta-paenta ijeeka-paentzi jaka kepatsiki irika Jeepatzii-totaa-rewo, tekatsi oetyaa athaawan-tantyaariri aririka ipiyaki raminako-yiteeri ikaatzi nampitawori jaka kepatsiki.*

¹⁸ Aririka etakotantyyaa tekatsi athaawantyyaa. Tema iroka etakotantsi okimitari owayiri romishitoyiri ijaneentani iroka thaawan-kantsi. Aririka athaawan-tyaari Tajorensi rowajankitahae, tekiraataha ayotero etakotantyyaa.

¹⁹ Rootaki etakotan-taariri aakapaeni Tajorensi, apiyata-tyaari retakawowa retakoyitakae aakapaeni.

²⁰ Enitatsi-rika kantatsini, “Netakotakari Tajorensi,” roo kanteencha ikija-shiretziri noyemijantzín-karite, itheeyaka irika. Tema kaari etakotyaarini isheninka, iñiiri rirori, ¿Jempema ikini retakotyaari Tajorensi, kaari koñaanita-tsini?

²¹ Iroka ikantan-teetari paerani: Ikaatzi etakotaariri Tajorensi, otzimatyee retakotawakaayiteeyaa.

5

Awentaa-shirenka otsinampaan-tyaari jaawiki-jato

¹ Maawoeni awentaa-shiretaniri kantatsiri, “Irika Jesús, Jeepatzii-totaa-rewo irika,” Tajorensi tominta-naari. Ikaatzi etakotaariri Ashiteeri, retakotaarira eejatzi ikaatzi itomitaari rirori.

² Aririka aneshironkateeri Tajorensi, aririka amonkaateeniri ikantakaantani, rootaki ayotantaari omaperotatyaa etakoyitari ikaatzi itomitaari rirori.

³ Aririka aneshironka-perota-neeri Tajorensi, okimiwitakawo amonkaatee-nirimi ikantakaantani. Eero apomeentsitawo amonkaayiteero ikantakaantani.

⁴ Ikaatzi itomintaari Tajorensi, ari rotsinampaa-yiteero jaawiki-jato. Tema awentaa-shirenka otsinampaan-tayityaari.

* 4:17 aririka ipiyaki: Ikitejerite Pinkathari

⁵ ¿Eenitatsima materoni rotsinampaero jaawiki-jato? Riitakira ma-
teeroni awentaa-shiretaniri, kantatsiri: “Itomira Tajorentsi irika Jesús.”

Ikenkithata-kaantziri Ishire tajorentsi

⁶ Tema ipokaki Jeepatzii-totaa-rewo jaka kepatsiki. Roo kanteencha,
teera apatziro ipokaki romitsiryataan-tyaawo nijaa, tema otzimatyee
rapaateero eejatzi rira, rowamahaeteri. Rootaki Ishire tajorentsi
kenkithata-kaanta-kirori jempe okanta-kota iroka. Okaatzi ikenkithata-
kaantziri rirori, kyaariperori iroka.

⁷ Tema mawa rapiitee-takiro ikanteetzi Itomira Tajorentsi irika.*

⁸ Etanakawori rootaki Ishire tajorentsi kenkithata-kaanta-tsiri.
Apiteta-tsiri, riitaki Tajorentsi ñaawaeteentsi romitsiryaa-paeteta-
kahanki Jesús. Mawatatsiri, riitaki Tajorentsi ñaawaeteentsi ikenkithata-
kotzi-rowanki Jesús jempe ikantyya rowamahaeteri. Tee opaashinitzi
ikantee-tziri, oshiyakaa-wentaantsi iroka.†

⁹ Tema akemijantziri atziri-paeni okaatzi ikantayitziri, rootaki amap-
eroteri akemijanteeri ikanteeri Tajorentsi. Iroka ikantaki ikenkithata-
kotziri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ikantzi: “Riitaki Notyomi irika.”

¹⁰ Itzimi-rika kemijanteeriri Itomi Tajorentsi, riitaki kemathateerori
omaperotatyaa okaatzi ikantakiri Tajorentsi. Riima kaari kemijanta-
tsini, itheeya-nitakaakari Tajorentsi, tema itheenkakiro iñaani ikantaki-
ranki “Notyomi irika Jesús.”

¹¹ Iroka ikantee-takiri: Riitaki Tajorentsi kantakae-yaawoni
añaashiretan-teeyaari, tema awentaari Itomi.

¹² Ikaatzi aapatziyee-yaarini Itomi aritaki rañaa-shiretee. Riima kaari
aapatziyee-yaarini Itomi Tajorentsi, eero rañaa-shiretee.

Ayoyitee ashi owaero ñaashire-yitee

¹³ Tema pawentaari eeroka-paeni Itomi Tajorentsi, pikemijanteeri.
Rootaki nojankinatan-tzimirori iroka ari okantyya piyoperotan-tyaari
ashi powaero pañaayitee paata.‡

¹⁴ Awentaa-shireteeyaari Tajorentsi, tema ayoyitzi ikemayitee aririka
amanakoyiteero jempe okanta ikowa-kaeri rirori.

¹⁵ Ayoyiteera ikemae Tajorentsi aririka amaniri, ayotzita eejatzi ari
imatakaero okaatzi akowa-kota-kiriri.

¹⁶ Aririka piñeeri eeroka apaani noyemijantzín-karite tzimatsiri
rantani, pamana-kotyaaari, aritaki rañaa-kashireta-kahaeri Tajorentsi.
Riitaki nokanta-kotzi jaka tzimatsiri rantani kaari maperota-chani
okaariperote. Tema tzimatsi kaari-perori kowaenkata-tsiri. Kaarira
nokenkithata-kote. Tema tee okameethatzi amana-koteeri antakirori
maperotzirori okaariperotzi.

* **5:7** Eenitatsi jankina-rentsi ikanteetzi: Mawa ikaatzi ñaawaeta-tsiri inkiteki: Ashiteeri, Ñaantsi, Ishire. Irika kaatatsiri mawa, apaanira ikanta. Paminiro: inashiyita ñaantsi-paeni
† **5:8** Okaatzi kanta-kota-chari jaka, riira ikenkithata-koetzi: “Ishire tajorentsi, Nijaa, Iraantsi. Ikaatakira mawa, tee opaashinitzi oshiyakaa-wenta-chari.” Ikowatzii jaka Juan, riyotako-peroeteri Jesús omaperotatyaa Itomitari Tajorentsi. Tema mawa okaatzi rapiitee-takiro ikenkithata-koetziri, ikanteetaki: “Itomi Tajorentsi irika Jesús.” Etanakawori, roota-perotaki Ishire tajorentsi yotakaa-yiteeriri Rotyaantaa-rewote Jeepatzii-totaa-rewo riyotaan-tayite. Apiteta-tsiri, rootakira “Nijaa” oshiyakaa-wenta-chari romitsiryaa-kahanki Jesús. Rootaki ikenkithata-perotakiri Tajorentsi, jankinateen-chari Mt. 3.16-17. Mawatatsiri, rootaki “Iraantsi” oshiyakaa-wentacha rapaatakiro rira Jesús rowamahaeta-tanta-kariri. Rootaki ikenkithata-perotakiri Tajorentsi ijeekan-takari-ranki Jesús ochempiki ikenkitha-waeta-kaeri Moisés eejatzi Elías jempe okantyya rowamahaeteri. Roo jankinateen-chari Lc. 9.31-35; Jn. 12.27-33. ‡ **5:13** pawentaari: waerontsi

¹⁷ Nokenkithata-kotakiro “kaari-perori kaari maperota-chani,” teera nokantatzii kameethatatsi iroka. Maawoeni kaari kameethatatsi, tee okameethatzi antayitero. Roo kanteencha tzimatsi kaari-perori kaari kowaenkata-tsiri.

¹⁸ Ayoteeyini tee ranta-piinteero kaari-perori ikaatzi itomintaari Tajorentsi. Riitaki Jeepatzii-totaa-rewo aminakowenteeri, eero ikemaatsita-kaantaari Kamaari.

¹⁹ Tema ayoyitee aaka rashiyitee Tajorentsi. Riima jaawiki-jatzi, ritakira ashitaari Kamaari, ipinkathari-wentziri maawoeni.

²⁰ Tema ayoyitee ipokaki Itomi Tajorentsi, riitaki kemathata-kaayiteerori kyaariperori. Rootaki amatantaawori ayoteeri iiteetziri “Kyaariperori.” Aapatziyaari Kyaariperori, tema aapatziyakari Itomi, riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Riitaki Tajorentsi iiteetzi “Kyaariperori,” iiteetziri eejatzi “Kañaaniri.”

²¹ Notyomi-paeni, paamawentyaari pipinkathatziri-kari tajorentsi-niro-paeni. Kyaariwé.

APITETA-TSIRI ROJANKINARI JUAN

Wethataantsi

¹ Reewarite kemijantzinkari-paeni naaka jankinatzi-mirori iroka. Eeroka nojankinatzi owaetakaantziriri “Iyoshiitaa tsinani eejatzi otomi-paeni.” Eeroka netako-perotani, tema ari akaatzi akemijanteero kyaariperori. Teera apatziro naaka netakotzimi, tema retakoperoteemi eejatzi maawoeni yotayiteeroni kyaariperori.*

² Ari okantari, oejokiroteeyaawo kyaariperori, ashi owaero.

³ Okantashitzimaetyaa ineshironka-yiteemi Ashiteeri Tajorentsi, ikamintaa-yiteemi, kameetha piyeeka-yitee. Ari ikimitemiri eejatzi Itomi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, piyotako-yiteero kyaariperori petakotawakaantayiteeyaari.

Poejokirotyaawo riyoteemiri Jeepatzii-totaa-rewo

⁴ Osheki nokimo-shiretanaki noñaayitakiri pitomi-paeni imata-piintanakiro kyaariperori, imatanakiro ikantakaan-takiri Ashiteeri.

⁵ Tsinani, (tema ari nowaetakaantzimi eeroka-paeni piyemijantzinkaritzii janta), teera nomapoka-tzimi nokaman-tzimi iroka nojankinata-kimiri. Tema rootaki nokenkishiryaa-kaemiri okaatzi nokaman-tayita-kimiri owakira pikemijanan-tanakari. Iroka okanta: Oztimatyee etakota-wakaeyaa.

⁶ Aririka antapiinta-neero ikantakaantani Ashiteeri, aritaki amata-neero etakotawakaapiinteeyaa. Rootaki nokanta-kaanta-kimiri pantapiinta-yiteero okaatzi pantayita-nakiri owakira pikemijantan-tanakari.

⁷ Tema tzimayitatsi nimaeka osheki amatawitaniri. Ikantayitzi: “Tee ratzirita-paentzi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.” Theeri irika ñaawaetzirori iroka, ijaneentani irika Jeepatzii-totaa-rewo.

⁸ Paamawentyaa, pipakaero-kari okaatzi niyotaa-yitakimiri. Tee nokoyi paminaa-shiwaeteeyaa, eero piñeero pinintahaeyaawo paata ipineeteemiri.

⁹ Ikaate tzimpinatsiri, kaari oejokirotyaawoni riyotaanta-paentziri Jeepatzii-totaa-rewo, teera raapatziyari Tajorentsi. Riima ikaatzi oejokirota-kawori riyotaanta-paentziri Jeepatzii-totaa-rewo, riitaki matakirori raapatziyari Ashiteeri, ari ikimitzi-takari eejatzi Itomi.

¹⁰ Itzimi-rika areetemini janta, opoñaashityaa ikoyi riyoteemiro inashiwaeta-chari kenkitha-rentsi, eero pishinetziri ijeeka-wankotemi. Eero piwethatyaari eejatzi.

¹¹ Tema aririka piwethatyaari, ikimitaka pakakota-tyeerimi iyaari-peronka okaatzi rantziri rirori.

Nokoyi noñeeyimini

¹² Eenitatsi osheki nojankinatemi, roo kanteencha teera apatziro nokoyi nojankinatemi, tema nokowatzii niyaata-shitemi noñeemi, nokenkitha-waeta-kaemi, akimo-shiretan-tyaari.

* **1:1** “Iyoshiitaa tsinani eejatzi otomi-paeni,” riira oshiyakaa-wenta-chari kemijantzinkari-paeni ikaatzi piyotachari nampitsiki. Tee rojankinee-tziro koñaatziro iwaero, tema omanaakaashitaatsi, eero iñaanteetawo iroka jankina-rentsi, tema aritaki riyateetanakii janta ijeekayinira rowajankithaeteri kemijantzinkari-paeni ikaatzi nampitawori janta.

¹³ Rowethatee-yimini owaetakaantani “otomi-paeni pitsiro iyoshi-itawo.” Kyaariwé.[†]

[†] **1:13** “Otomi-paeni pitsiro iyoshiitawo,” riiyitaki oshiyakaa-wenta-chari kemijantzinkari-paeni ikaatzi piyoyita-chari jempe inampitawo Juan jankinatzirori iroka.

MAWATATSIRI ROJANKINARI JUAN

Wethataantsi

¹ Reewarite kemijantzinkari-paeni naaka jankinatzi-mirori iroka. Eeroka nojankinatzi Gayo, netako-perotani eeroka.

² Netakotani, namanakotzimi piñaantyaawori otzimi-motemi kowityee-motzimiri koñaatziro. Namanakotzimi eejatzi piñaantyaawori pitekatsi-wathate kameetha. Tema niyotzi kameetha-rika pikanta poshoretanaa.

³ Ari nokimo-shire-perotaki noñaakiri rareeyitaka noyemijantzinkarite-paeni ikamanta-paakina roojatzi pikanteeyani eeroka poejokirota kyaariperori.

⁴ Tekatsira otsipa awijironi nokimo-shiretanaki, nokemakira roejokirotanakawo kyaariperori ikaatzi nokemijanta-kaayiteeri naaka.

Ikimo-shire-wenteeri Gayo roemaanta-piintaki ipankoki

⁵ Netakotani, pimatakiro eeroka tampatzikata-tsiri pamitako-yitakiri noyemijantzinkarite-paeni ikaatzi awijayita-tsiri janta pijeekinta, okantawitaka tee piñaayi-witari paerani.

⁶ Ikenkithata-koyitakimi rirori-paeni jaka ipiyoteeyanira noyemijantzinkarite-paeni jempe okanta petakoyitakari. Tema rantawaeta-kaani Tajorentsi irika-paeni, ari otampatzikatzi pipayiteri kowityee-motariri aririka piñaayiteri.

⁷ Tema riyayitatzi irika-paeni ikenkithata-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo, tee raawakotziri ipashiyi-witakariri kaari kemijanta-yitatsini.

⁸ Rootaki apayitan-tyaariri aakapaeni okaatzi kowityee-motariri. Ari okantya atsipatan-tyaariri akenkithatakoyiteero kyaariperori, ikemakoe-tantyaawori.

Itheenka-kiro ñaantsi Diótrefes

⁹ Nojankina-witakanari paerani piyoyita-chari pinampiki. Roo kanteencha Diótrefes itheenkakiro nojankinari. Ikimita-kaanta-shiwaetaka riiperorimi rirori.

¹⁰ Rootaki nokamantan-tapaakiri janta okaatzi rantakiri irika. Ikantako-waeta-shitakina. Teera apatziro iroka, tema osheki imanintashireta-wetakiri noyemijantzinkarite-paeni, tee ishinetantzi raakameethata-wakae-yityaa. Romishitowa-yitakiri eejatzi ipiyotapiinta kemijantzinkari-paeni.

Kameetha ikenkithata-koetakiri Demetrio

¹¹ Netakotani, eero pimatziro eeroka kimitawori iroka kaari-perori. Tema rootaki pimata-piintee kameethata-tsiri. Ikaatzi anteeroni kameethari, riitaki rashitaari Tajorentsi. Rooma ikaatzi antzirori kaariperori teera riyotziri Tajorentsi.

¹² Riima irika Demetrio, maawoeni ikenkithata-kotee-tziri kameetha. Tema okaatzi ranta-piintziri, roñaahanta kyaariperori irika ikanta-kotee-tziriri. Ari nomatzi-takawo eejatzi naaka, najahaa-wentari. Piyoteeyini eeroka-paeni okaatzi nokantziri kyaariperori irika.

Oweyaan-tawori wethataantsi

¹³ Eeniwitacha osheki nojankinatemiri, roo kanteencha teera apatziro nokoyi nojankinatemiro,

¹⁴ tema nokowatzii niyaate noñeemi, okini akenkitha-waeteeyini. Okantashitzimaetyaa piieekayite kameetha. Rowethatee-yimini jaka akaayitzira. Powetha-yiteenari eejatzi ikaatzi jeekatsiri janta.

ROJANKINARI JUDAS

Wethataantsi

¹ Naaka Judas jankinatzi-mirori iroka. Naaka romperatani Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Naaka rirentzi Jacobo. Eeroka-paeni nojankinayitzini rashiyitaari Ashiteeri Tajorentsi, pikaatzi ikaema-shire-yiteemi. Eerokayitaki raminako-wenteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.*

² †Okantashitzimaetyaa ineshironka-peroe-teemi, ijeekakaa-peroe-teemi kameetha, retakoperoteemi!

Yotaanta-shiwaeta-chari (2 P. 2.1-17)

³ Netakoyitani, nokowawitaka nojankinata-kotemiro jempe okanta awijako-shire-yitan-taari aakapaeni. Roo kanteencha okowaperotatyaa nimaeka nojankinata-kotemiro jempe okanta-kota pishintsitan-tyaariri kemijantzinkari-paeni, ari okantyyaa roejokirotan-tyaawori okaatzi riyotahae-teeriri. Ashi rowaero ikemijanteero ikaatzi rashitaari Tajorentsi.†

⁴ Tema eeniyitatsi atziri romanakaashitani-ki rojatekan-tayitaka. Theenka-tajorentsitantaniri irikapaeni, ikenkithata-kaanta-shiwaetaka, ikantayitzi: “Retakotani irika Tajorentsi, kameethatatsi antayitero akowayitzi, kameethatatsi eejatzi amayempi-waete.” Irika-paeni ñaawaeta-kirori iroka ñaantsi, imanintakiri Tajorentsi, apaniroeni romperatanta. Ari ikimitakiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Rootaki ikenkishiryaa-takari paerani Tajorentsi rowajankiteeri irika-paeni.

⁵ Nokoyi nokenkishiryaa-kaemiro okaatzi piyoperotee-yirini. Itajonka-wenta-perotakiri Tajorentsi ikaatzi rashitari rirori, irika-paeni roemishitowaeri Apitantoniki, roo kanteencha rapathakiro-ryaakiri ikaatzi theenka-tajorentsiten-tsiri.

⁶ Ari ikimitakari Ronampiripaeni Tajorentsi maninta-kirori inampi, kaari jatakaeroni ipinkathari-wentante kameetha. Okimiwitaka roojota-kota-tyeerimi Tajorentsi jempe otsirenikaakitaki, ari royaawentari rowajankitahae-teeri paata omonkaata-paakyaa-rika kitejeri kowaenkata-tsiri.‡

⁷ Ari ikimitakari paerani Paamaarini-jatzi, Katsimaaniri-jatzi eejatzi ikaatzi jeeka-nampitziriri. Osheki kaaripero-shire-yitatsiri, mayempi-waeta-tsiri, thawinata-wakaa-waeta-chari. Rowajankitaan-teetakari paamari. Arira ñahaetzirori oeta awijimo-yiteerini kimityaarini irika-paeni rowajankitee-tantee-yaari paamari kaari tsiwaka-nita-tsini.

⁸ Ari ikimita-yiteeyaari irika-paeni kenkithata-kaanta-shiwaetaniri, kenkishiryaa-kaanta-shiwaeta-chari, kowa-shiwaeta-kawori kaariperoyitatsiri, theenka-waetaniri. Tee ithaawan-teeyaari ikiji-matziri ronampiripaeni Tajorentsi otzimi-motziri ishintsinka.

* 1:1 Jacobo = Santiago † 1:3 kemijantzinkari-paeni = kiteshireri ‡ 1:6 kitejeriki kowaenkata-tsiri = Ikitejerite Pinkathari

⁹ Rootaki kaari imatajeetzi Miguel, reewarite ronampiripaeniTajorentsi, tee riyakatziri rirori ifñaana-minthatziri Kamaari ikenkithawaeta-kotziri Moisés ikamanta-paentari. Apatziro ikantaki Miguel: “Riitaki Nowinkatharite kijimini.”

¹⁰ Riima irika-paeni atziri riyakatakiro kaari riyotaa-jeetzi. Tema okaatzi riyotashi-witari rirori-paeni okimitawo riyota-ninka ipireetari. Riitaki thonkawaetacha apaniroeni.

¹¹ ¡Ashironkamatsiteriini! Tema rantakiro kimitawori rantakiri paerani Caín. Ikinashi-waetaka ikimitakari Balaam, apatziro ikowashitaka raantyaawo koriki. Ikimita-kotakari ikaatzi kamayiteen-tsiri ikoshekan-tantakari paerani Coré.

¹² Okimiwitakawo riimi pitsipooki-yitakimini rakiyoyitakimira. Tema itsipatashiyitzimi itheenka-tajorentsi-waetante, apatziro ikoyi rantayitero inimotziriri rirori. Ikimitakawo ochenkaani-kitzi menkori otajonkae-nkatziri tampyaa, eero opariyaanta inkani. Ikimitakawo pankirentsi tee okithokitzi omonkaa-paetewita okithokitan-tyaari, kamaperotaki, tema itzimponchakiryee-takiro.

¹³ Ikimitakawo okanta otamakaatzi inkaari oshimoryaata-kaashi-waetawo nijaa, rootaki imayitakiri irika-paeni roñaaahan-tashi-waetakawo iyaari-peronka. Ikimita-kotakari pariyinkari ikemakaanta ithonkante, ari ikimita-yitee-yaari rirori-paeni ithonkaeyaa otsirenikaakitzi.

¹⁴ Riyyitakira ikenkithata-kotzi-takari paerani Enoc 7-tatsiri icharinita-nakari Adán, ikantaki-ranki:

Pamini, ipokaki Pinkathari itsipatari oshekyaaantzi Ronampiri tajorentsite. §

¹⁵ Ipokaki ramina-koteero okaatzi rantayitakiri maawoeni.

Ipokaki rowajankiteeri theenka-tajorentsitananiri okantakaan-tziro maawoeni okaatzi rantakiri.

Ipokaki rowajankiteeri kaari-pero-shireri ikaatzi ikiji-matakiri.

¹⁶ Irika-paeni kenkithata-kaanta-shiwaetaniri, kijimatan-taniri irikapaeni. Osheki itheeya-kowaetantaka. Rantayitziro ikowashiyitari rirori. Kantakaa-pero-waetaniri irika. Inintaa-thatan-takimiro riyotaan-tziri ikoyi raantashi-waetyaawo koriki.

Ikaminee-tziriri kemijantzinkari

¹⁷ Rooma eeroka-paeni, netakoyitani, pikenkishireeyaawo riyotaa-yitakimiri paerani Rotyaantaa-rewote Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

¹⁸ Tema ikantayitaki rirori: “Paata iweyaanta-paakyaawoni itzimayite theenkan-taniri-paeni, riitaki antashi-waetyaawoni ifñaamata-shiyitari.”

¹⁹ Riyyitakira kantakaaawori ikija-wakaan-teetyaari, apatziro ikenkishiryaa-kotawo jaawiki-jato. Tee ojeeka-shiretantari Ishire tajorentsi.

²⁰ Rooma eeroka-paeni, netakotani, powetsika-shireta-wakaa-yiteeyaa poejokirotan-tyaawori pikemijanta-piinta-neero Ñaantsi. Pamana-piintyaa jempe okanta iyotakaemiri Ishire tajorentsi.

²¹ Kijokiro poyiro retakotanka, poyaakoteero ineshironkatanka Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ashi owaero rañaakaa-yitee.

§ 1:14 oshekyaaantzi = 10,000; Ronampiri tajorentsite = kiteshireri. Iroka okaatzi ifñaanitakari Enoc, tee opoñeeyaawo Jankina-rentsi-peroriki, tema otsipaki jankina-rentsi opoñaakawo, iiteetziro “Rojankinari Enoc.”

²² Pineshironkateri piyoteeri ikaate kijoshire-neenta-tsini.

²³ Itsipa, pikimita-kaantero eepichoki okantaka powawijaa-kotantaariri itahaeyaami. Itsipa, otzimatyee pineshironka-yiteeri. Rooma iyaari-peronka, ikijaneentero. Ari pikanteerori ikithaatari ikaaripero-shiretan-takari, pikimita-kaantero pikijaneenta-tyeeromi. Pipinkiro iroka pimatziro-kari eeroka.

Weshiryaa-wentaantsi

²⁴ Athaamentee-yaari irika matzirori raminakowenta-yitee kaari atzimpina-shireta-waetanta, tema ikimita-kaantee tee amashiwaetyaa, rootaki omatantari athaamenta-waeteeyaa atsipataari tzimatsiri rowaneenkawo.*

²⁵ Athaamentee-yaari Tajorentsi apanita-tsiri, yotaniri, owawijaa-koteeri. Riitaki irika Tajorentsi tzimatsiri rowaneenkawo, rajahaa-wenteetari, omaperotatyaa otzimi ishintsinka, pinkathari-perori irika, riitaki etakawo itzimaki tekiraata otzimayite maawoeni, roojatzi ikanta nimaeka, ashi rowaeta-tyeeroni. Kyaariwé.

* **1:24** tzipinari = antziwatyaa

ROÑAAYEE-TAKIRIRI JUAN

Roñaahan-takiri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo

¹ Iroka okaatzi roñaahan-takiri Tajorentsi jempe ikanta-kota Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, riira Tajorentsi kantakaawori riyotan-tyaawori romperatani-paeni jempe okanta-kotyaa okaakitzi-mateen-tsiri iñahaeteero. Rootaki rotyaan-tanta-kariri Tajorentsi Ronampiri ikamanteri Juan, romperatani Tajorentsi.

² Riitaki Juan kenkithata-kirori okaatzi iñaaakiri. Iroka okaatzi ikenkithatakiri iñaani Tajorentsi, rootaki ikowakaan-takiri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ikamantantero.

³ Ikimoshireyitee ikaate ñaanateeroni iroka kamantaantsi, ari ikanteyaari eejatzi ikaate kemijanteroni. Ikimoshireyitee ikaate monkaayiteeroni okaatzi jankinateen-chari. Tema okaakitzi-mataki iñaantee-tyaawori.

Rowetheetari kemijantzinkari-paeni kaatatsiri 7 ipiyoyitaka

⁴ Naaka Juan jankinatzirori iroka. Eeroka nojankinatзини kemijantzinkari-paeni kaatatsiri 7 pipiyoyitaka janta inashiyita-chari nampitsi jeekatsiri Asia-ki. Tema añaatsi Tajorentsi nimaeka, riitaki etakawori paerani itzimaki, rooteentsi ipiye. Ineshironkayiteemi rirori, kameetha ijeekakaa-yiteemi janta. Ari ikimitemiri eejatzi iiteetziri “7 tajorentsi” itsipatakari inkiteki iwinkathari-mentoki.

⁵ Ari ikimiteemiri eejatzi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tema kyaariperori irika okaatzi iñaawaetziri. Riitakira etanaawori rañahae ikamawitaka, riitakira pinkathari-wenteeriri maawoeni ikaatzi pinkathari-witachari jaka kepatsiki. Riitaki etakoyiteeri aakapaeni, ipeyako-yiteero ayaariperonka rapaatantakawori rira ikama-wenta-yitee.

⁶ Riitaki pinkatha-ritakaa-yitakaeri. Riitaki ompera-tajorentsita-kaayiteeri antawaetan-taanariri Tajorentsi Ashitariri. Riitaki otzimoteeri rowaneenkawo, riitaki pinkathari-perota-tsiri. Ashi rowaero rirori. Kyaariwé.

⁷ Pamini! Irika Jeepatzii-totaa-rewo, ikinapae menkoriki,

maawoeni iñahaeta-waeri.

Imatzityaawo iñeeri owathaa-merikita-kiriri.

Riraakoe-teeyaari maawoeni jaka kepatsiki, imatzityaawo kaari sheninkata-wakaa-chani.

Ari okantyaari. Kyaariwé.

⁸ Iroka ikantzi Awinkatharite Tajorentsi:

Naakataki oshiyawori etawori jankina-rentsi, Naaka oshiyawori eejatzi oweyaantawori.

Añaatsi rirori, retakawo paerani itzimaki, riitaki piyaatsini paata. Riitaki Shintsi-perori.

Roñaahantaka Itomi Atziri

⁹ Naaka Juan, pirementziyaana piyemijantzinkaritee, ari akaateeyakini amawetakiro akemaatsi-waetaka, ari atsipata-wakaa ipinkathari-wenta-yitee Tajorentsi. Eeniro nojeeki-ranki othampishiki iiteetziri Patmos nokenkithatziro iñaani Tajorentsi, nokamantantziro ikantakinari Jesús.

10 Okanta apaani kitejeri ipiyowenta-piinteetari Awinkatharite, eenitatsi oñaaha-kinari Ishire tajorentsi. Nokemakiri notaapiiki iita kantarani, roshiyakawo tziwootaantsi iñaawaetzzi,

11 ikantakina: “Pojankinatero okaate noñaayimiri. Rootaki potyaanteniriri kemijantzinkari-paeni kaatatsiri 7 ipiyoyitaka janta inashiyitakawori nampitsi jeekatsiri Asia-ki. Tema iroka 7 nampitsi: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.”

12 Ari nopithokanaka notaapiiki naminiri iita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamentotsi-paeni rowetsikae-tziri ooro. Ikaatzi 7.

13 Roo kanteencha janta niyankineki ari rojatekaka apaani kimi-takariri Itomi Atziri. Opamankakiri iitziki iithaari. Ithaantakiri rooromashite rowetsikaetziri.

14 Kitamaa-powaenkataki iitoki, kimiwitaka roomi iwitzi owisha, kitamaa-nikitaki roowaetaki jiriniki. Rooma rooki kimita paamari.

15 Poreryaayitaki iitzi, riiwaetaki iporeryaatzi koriki itahaetziri. Okimiwaetakawo iñaani opoempaatzi nijaa.

16 Roteeyaki ompokiro-paeni rakoperoki, ikaatzi 7. Roemishitowakiro ipaanteki oshiyakawori ojataa-mentotsi, apimenete othoyempitzi. Ikimitariri ipooki ooryaari ishikapiryaa-perotzi tampatzika-paete.

17 Ikanta noñaakiri, tyaanakina nokamanaki. Roo kanteencha ipampitantakinawo rakoperori, ikantana: “Eero pithaawantana, Naaka etawori, Naaka oweyaantyaawoni.

18 Naakataki kañaaniri. Nokamawitaka roo kanteencha ashi nowaero nañahae. Naaka matzirori otzimi-motana noshintsinka nashita-ryaantyaawori icyaa-piintee-tziro sharinkaweniki, aritaki omatakya eejatzi nashiteero.

19 Pojankinatero okaatzi piñaakiri, rootaki petanakyaari okaatzi piñaakiri awijatsiri nimaeka, roojatzi okaate piñeeri awijatsini paata.

20 Ikaatzi ootamentotsi piñaakiri kaatatsiri 7, riitakira oshiyakaa-wentariri kemijantzinkari-paeni kaatatsiri 7 ipiyoyitaka janta inashiyitakawori nampitsi. Ikaatzi piñaakiri ompokiro noteeyakiri nakoperoki, kaatatsiri 7, riitaki oshiyakaa-wentariri ronampiripaeni Tajorentsi tsipayitaariri kemijantzinkari-paeni kaatatsiri 7 ipiyoyitaka.”*

2

Kamantaantsi rotyaan-teeta-kiniriri 7 ipiyoyitaa kemijantzinkari-paeni: Kamantaantsi rotyaan-teetakiri Efeso-ki

1 “Iroka pojankinate-niriri Ronampiri kemijantzinkari-paeni piyotachari Efeso-ki. Riitakira ñaanatziri oteeyakiriri 7 ompokiro rakoperoki, ojatekaen-chari niyanki ipaamatakira 7 ootamentotsi. Ikantziri:

2 “Niyotziro okaatzi pantayitziri, jempe pikanta pantawaetaki, okaatzi pamawetakiri. Poonayitakari kaari-pero-shireri-paeni. Piñaanta-yitaari iitashi-waeta-chari, “Otyaanta-perori-paeni” yotaanta-shiwaeta-chari. Piyoteeri eeroka theeyinkari irikapaeni.

* 1:20 Eenitatsi kantatsiri irika-paeni “Ronampiripaeni Tajorentsi” ikenkithata-koetziri jaka, riitaki atziri-paeni ikaatzi jewayiteeriri kemijantzinkari-paeni. Eeniyitatsi itsipa kantatsiri, riitaki kyaariperori Ronampiripaeni Tajorentsi.

³ Eeroka kinatan-taniri, pamaweniwaenitzi, osheki pikemaatsi-waetaka rowajankitaa-wentee-tzimiro pawentaanaha naaka. Teemaeta poonawaetyaa.*

⁴ Roo kanteencha, eenitatsi yotapaen-chari, rootaki kaari kameethata-tsini. Iroka okanta: Pooka-nakiro eeroka-paeni petakotanta, tee pikameethatzi pikimi-witanakawo paerani.

⁵ Pikenkishireero jempe pikanta paerani owakira pikemijantanaki. Pookaero jempe pikanta nimaeka, pipiyakoteero panteero jempe pikantanaka owakirani pikemijantanaki. Tema eerorika pookaero, ari niyaata-shitakimi, naapithateemiri ootamentotsi jeeki-mota-kimiri janta.

⁶ Roo kameethatatsi pikijaneentakiro eeroka-paeni rantayitakiri ikaatzi kemijanta-neeriri riyotaan-tziri paerani Nicolás. Nomatzi-takari naaka.

⁷ Koyirori ikemathatero, ikemijantero Ishire tajorentsi iñaanatziri kemijantzinkari-paeni. Eenitatsi-rika otsinampaa-kironi, ari noshine-teeri royaawo chochoki owañaan-tatsiri pankiteen-chari itajorentsi-pathateki Tajorentsi.’ ”

Kamantaantsi rotyaan-teetakiri Esmirna-ki

⁸ “Iroka pojankinate-niriri Ronampiri tajorentsite kemijantzinkari-paeni piyotachari Esmirna-ki. Riitakira ñaanatziriri etakawori, oweyaantyaawoni eejatzi. Riitakira ñaanatziri kamawiteencha roo kanteencha añahae eejatzi. Ikantziri:

⁹ ‘Niyotziro okaatzi pantayitakiri, eejatzi pikemaatsi-waetee-yarini, niyotzitawo pikowityaa-waetee-yirini, okantawitaka eeroka ashaahanta-shireri. Niyotzi eejatzi eenitatsi Judá-paeni janta theeyakowaeta-kimiri. Iitashi-waetaka Judá-paeni, tema Kamaari ashiyita-kariri.

¹⁰ Eero pithaawanta-shitawo okaate pikemaatsityaari. Tema rooteentsi piñeero eeniyitatsi janta jempe ikaate romonkyaa-kaante Kamaari. Ari pijeekiri okaate 10 kitejeri pikemaatsi-waetyaa, iñaantashireta-tziimira Kamaari. Roo kanteencha otzimatyee pikyaaryoo-shirete eeroka-paeni piyaata-kaero okantawitakyaa rowaetemi, tema paata aritaki nañaa-kahaemi, okimiwaetee-yaawo namanthee-yitaa-tyeemimi.†

¹¹ Koyirori ikemathatero, ikemijantero Ishire tajorentsi iñaanatziri kemijantzinkari-paeni. Eenitatsi-rika otsinampaa-kironi iroka, eerowa iñeero ikemaatsi-waeteeyaa rapiiteero ikamae.’ ”

Kamantaantsi rotyaan-teetakiri Pérgamo-ki

¹² “Iroka pojankinate-niriri Ronampiri kemijantzinkari-paeni piyotachari Pérgamo-ki. Riitakira ñaanatziriri otzimi-motziri rojataa-mento apimenetatsiri othoyempitzi. Ikantziri:

¹³ ‘Niyotziro pantayitzi, niyotzi pijeeki-motakiri ikaatzi ipinkathari-wentziri Kamaari. Roo kanteencha niyotzimi eejatzi kijokiro powanakina pawentaana, tee pookiro. Tee pookanakiro eeroka-paeni okantawitaka rowamaa-witee-takari Antipas noyemijantakaa-perotani kenkithata-kota-kinari janta jempe ijeeki Kamaari.‡

¹⁴ Roo kanteencha, eenitatsi yotapaen-chari, rootaki kaari kameethata-tsini. Iroka okanta: Eeniyitatsi pikaateeyini kimitakariri Balaam riyotaantzi. Tema paerani Balaam, riyotaa-piintakiri

* 2:3 pawentaana = waerontsi † 2:10 amanthee-rentsi ‡ 2:13 Kamaari = Yakatantaniri

Balac okantyya ikaemashiryaa-tyaariri Israel-paeni rowakae-yaari ratsipeta-kaetani rashita-kaetariri tajorentsi-niro. Imayempi-waeta-kaakiri eejatzi.

¹⁵ Ari ikimitakari eeniyitatsi eejatzi kemijanta-yitakirori riyotaan-tziri paerani Nicolás.

¹⁶ ¡Pookaero! Eerorika pipakahiro, ari niyaata-shitakimi nowayiriteri, rootaki nowayiritan-tyaariri ojataa-mentotsi shitowa-tsiri nopaanteki.

¹⁷ Koyirori ikemathatero, ikemijantero Ishire tajorentsi iñaanatziri kemijantzinkari-paeni. Eenitatsi-rika otsinampaa-kironi iroka, ari nopakiri royaawo omanaa-ntsita-tsiri iiteetziri paerani “Iitaka”. Ari nopakiri eejatzi apaani kitamaari mapi jempe ojankinataka owakirari waerontsi kaari riyoteetzi, apatziro riyoteero aakironi iroka mapi.” §

Kamantaantsi rotyaan-teetakiri Tiatira-ki

¹⁸ “Iroka pojankinate-niriri Ronampiri kemijantzinkari-paeni piyotachari Tiatira-ki: Riitakira ñaanatziri Itomi Tajorentsi, kimitakaiworu rooki paamari, poreryaateen-tsiri iitziki. Ikantziri:

¹⁹ ‘Niyotziro pantayitziri, petakoyitantaka, pikemijantaki, pantawae-taki, oetziñaarikotaniri eeroka. Eekiro poetziñaarikotatyaawo nimaeka pawijakaa-nakiro pikantawita paerani.

²⁰ Roo kanteencha, eenitatsi yotapaen-chari, rootaki kaari kameethata-tsini. Iroka okanta: Paapatziyakawo eeroka-paeni tsinani iitachari Jezabel. Okantzi roori kamantantanirowa, roo kanteencha okaatzi iyotaan-takiri roori, osheki oetzimpina-shiretakiri nomperatani. Rootaki opoñaantari owakaayitakari ratsipeta-kaetani rashita-kaetariri tajorentsi-niro. Omayempita-kaawae-yitakiri eejatzi.

²¹ Ojamani noyaako-witakawo ookaeromi antayitakiri, roo kanteencha tee okoyi ookaero omayempi-waetzi.

²² Eerorika ooka-shitaawo, ari nomantsiyaa-kiniro jempe omayempitanta-piintaki, ari okemaatsi-waetyaari. Ari nokimita-kiriri ikaate mayempita-kironi.

²³ Ari nothonka-yiteeri ikaatzi iyotaayitakiri. Rootaki opoñaan-tyaari riyotee maawoeni kemijantzinkari-paeni naakataki iyoshiretziri maawoeni, niyotzi oeta ikenkishiryaa-yitari, niyotzi oeta ikema-shire-yitziri. Ari okantyya noepiyan-teemirori okaatzi pantayitakiri eeroka-paeni.

²⁴ Rooma eeroka-paeni, tzimahaantapaetsiri janta Tiatira-ki kaari kemijanta-kironi okaatzi iyotaan-tashi-witakari, eero nokijathatzimi. Tema tee pipankinawenta-waetyaawo okaatzi iyotaan-tashi-witakari iiteetziri “romanakaa-perotani Kamaari.”

²⁵ Roo kanteencha eeroka-paeni otzimatyeeera poejokirotena roojatzi nopiyan-takyaari.

²⁶ Eenitatsi-rika otsinampaa-kironi imonkaatero noñaani roojatzi oweyaanta-paakyaawoni, aritaki nomatakaakiri ipinkathari-wenteeri paata atziri-paeni.

²⁷ Ari oshiyakyaawo ikimitaakina Ashitanari naaka, imatakaakinawo ipinkatha-ritakaakina, ari ikimitakahaeyaari eejatzi rirori-paeni ipinkatha-ritakae-teeri.

Ari reewatan-teeyaari reshiro-kotzite.

Rijatziri thonkaerini ijaneentani, ikimita-kaanteeri ipookae-tziro chomo.

28 Aritaki nopaeri naaka oshiyakariri ompokiro kitejemenkiri koŃaata-paentsiri.

29 Koyirori ikemathatero, ikemijantero Ishire tajorensi iŃaanatziri kemijantzinkari-paeni.’ ”

3

Kamantaantsi rotyaan-teetakiri nampitsiki Sardis

¹ “Iroka pojankinate-niriri Ronampiri kemijantzinkari-paeni piyotachari nampitsiki Sardis. Riitakira Ńaanatziri iiteetziri ‘7 tajorensi,’ oteeyakiriri 7 ompokiro. Ikantziri: ‘Niyotzimirowo pantayitakiri, rowaetee-takaan-teetziri “aŃaashireri,” tema tee ari pikantyya, kamashireri eeroka-paeni.

² Pikakempi-shiretee. PiŃaa-shintsityaa eero pikama-shiretanta. Tema Tajorensi iŃirowo okaatzi pantziri tee pimonkaa-tzirowo ikowakaemiri.

³ Pikenkishireero ikamantee-takimiri paerani, pimonkaatero. Pookaero panta-piintakiri. Eerorika pikakempitee, ari nomapoka-paemi nopiyeerika, nokimityaari romapokantzi apaani koshintzi.

⁴ Roo kanteencha eenitatsi eepichokiini janta pinampiki Sardis matakirori ikite-shiretzi. Riyyitaki kimitakariri kaari oepatsiteroni iithaari, riitaki kameethataatsiri irika-paeni okantyya itsipatan-teenari nokithaatawo kitamaari.

⁵ Itzime-rika otsinampaa-kironi, aritaki nokithaateeri kitamaari rirori. Eero noshepoyiro iwaero itsipataari rojankinata-kotaka ikaate aŃaayitaa-tsini. Tema ari nokanteeri Ashitanari, eejatzi Ronampiripaeni Tajorensi: “Ikemijantaana irika.”

⁶ Koyirori ikemathatero, ikemijantero Ishire tajorensi ikantziriri kemijantzinkari-paeni.’ ”

Kamantaantsi rotyaan-teetakiri Filadelfia-ki

⁷ “Iroka pojankinate-niriri Ronampiri kemijantzinkari-paeni piyotachari Filadelfia-ki:

Riitakira Ńaanatziri Tajorensita-tsiri, Kyaari-perori.

Riitakira iŃaanatzi rowaetakiri romonkyaayiteeri atziri-paeni, riijatzi otzikayiteerini kaari ishineteete ikyaayite.

Ari ikimiteeyaari piwaejatziteni David.

Tekatsira shintsi-terini omonkyaan-taatsiri, otzikayitan-taatsiri eejatzi.

Iroka ikantziri:

⁸ ‘Niyotzirowo pantayitzi. Pamini. Noshinetakimi pikyee, tekatsi otzikawa-kimini. Rootaki nomatakimiri teera paawyaashireta-waetee-yanitzi, roo kanteencha pimonkaata-kinawo noŃaani, tee ikemaetzimi pikante: “Tee rashitana Tajorensi.”

⁹ Riima irika-paeni kantashi-waeta-chari: “Naaka Judá-paeni.” Kaarimaeta Judá-paeni, tema riitaki rashiyitari Kamaari. Rootaki notziwerowa-kaantee-yaariri paata ipinkatha-yiteemi. Ari riyoteeri omaperotatyaa netakotakimi.*

¹⁰ Pimonkaatakirowo nokaman-takimiri, nokantaki: “Pamawe-waenite.” Rootaki naminako-wentan-teemiri eero iŃaanta-shiretan-teetzimi. Tema eepichokita-paaki iŃaantee-tantyaariri ikaatzi nampiyitawori kepatsiki.

* 3:9 Kamaari = Yakatantaniri

11 Rooteentsi nopokimate. Kijokiro poyiro pikemijantakiri, eero paminaa-shiwaetanta pinintahaeyaawo ipineeteemiri, okimitee-yaawo ramantheetaa-tyeemimi.†

12 Itzimi-rika otsinampaa-kironi iroka, ari ikimita-kaanteeri tzinkamintsi otzinkamipanke itajorentsi-pankote Tajorentsi. Ashi rowaero ijeekae. Ari nokenta-koteeniri iwathaki iwaero Tajorentsi, ari riyoteeri Tajorentsi ashitaari. Ari nokenta-koteeniri iwathaki owaero owakirari Aapatziyaweni, ari riyoteeri ijeekae irika inampiki Tajorentsi, otzimi areetaa-chani jaawiki opoñahae-yaawo inkiteki. Ari nokenta-koteeniri eejatzi iwathaki owakirari nowaero.

13 Koyirori ikemathatero, ikemijantero Ishire Tajorentsi ikantziriri kemijantzinkari-paeni.’ ”

Kamantaantsi rotyaan-teetakiri Laodicea-ki

14 “Iroka pojankinate-niriri Ronampiri kemijantzinkari-paeni piyotachari Laodicea-ki. Riitaki ñaanatziri iiteetziri ‘Kyaariwé,’ riitaki rawentaa-shireta-piinteetari iñaawaetzirowa kyaariperori. Riitakira ñaanatziriri rowetsika-kaetakiri paerani iroka kepatsi. Iroka ikantziri:

15 ‘Niyotziro pantayitziri. Poshiyakawo kaari jaawaata-tsini, kaari katsinkaata-tsini. Nokoyiri naaka jaawaari. Eerorika ojaawatzi, katsinkaari nokoyiri.

16 Rooma pikimitakawo katsinkaeronkari nijaa, ari noowawentakimi.

17 Pikanta-piinteeyini eeroka-paeni: “Ashaahantakina, tekatsi nokowityee.” Roo kanteencha teera ari pikantyya, tema owashiretakowaetakimi, manintaa-rewo, ashironkaenkari, mawityaakiri, kankimerikiri.

18 Tema otzimatyee pikimita-kaanteero pamanan-taatyeeerimi noorote itahaetakiri iporekyaa-perotan-tyaari. Aritaki pimatero pashaahantyya. Pikimita-kaanteero pamanantaa-tyeeromi kitamaari nithaari, eero pikanki-meriki-waetanta, pikaani-wenta-waetakiri. Pikimita-kantero pamanantaa-tyeeromi naawintawo petsiyata-kotan-teeyaari pimawityaaki-waetaki.

19 Roo nametari naaka nokijathatziri netakotani, nowajankiteeri. Oztimatyeeera pikyaaryootee eeroka-paeni, pipiya-shire-yitee.

20 Pamini, kimiwitaka nokatziya-tyeemi jantakiroki nokaemi nokyaan-tyaari. Eenitatsi-rika kemakinari inthomoeki, ishinetana-rika nokyee, aritaki atsipata-wakahae-yaari akiyota-wakaeyaa.

21 Itzimi-rika otsinampaa-kironi iroka, aritaki itsipatee-na nopinkathari-wentante. Tema nomatakiro naaka notsinampaakiro, notsipataari ijeeka-mentoki Ashitanari nopinkathari-wentantee.

22 Koyirori ikemathatero, ikemijantero Ishire tajorentsi ikantziriri kemijantzinkari-paeni.’ ”

4

Thaamentaantsi inkiteki

1 Okanta okaatapaaki iroka, noñaatzi ashitaryaanaka inkite. Rijjatzi apiitapaero iñaanata-paana noñaakiri inkaahanki poemata-paentsiri ikimitari tziwoorentsi. Ikantana: “Jame inkiteki ari noñaayi-mirori okaate awijatsini paata.”

† 3:11 amanthee-rentsi

² Ikanta niyaa-shire-tanaki inkiteki, noñaakiro jeeka-mentotsi, okimi-witakawo ijeekanta-piintari pinkathari-perori, owaneenkataka. Eenitatsi apaani jeekanta-kawori.

³ Tema irika jeekaen-tsiri shipakiryayitaki, ikimitakawo kityonkaeronkatatsiri mapi kareniki-kitatsiri. Itapotakari oye ijeeka-mentoki, ikimiwitakawo oye jaryaakitatsiri mapi kareniki-kitatsiri.*

⁴ Eenitatsi eejatzi okaatzi 24 jeeka-mentotsi janta, rootaki ojatekikiriri niyankineki jeekaen-tsiri. Ari ijeekayitakiri antaripero-paeni, kitamaayitaki iithaari, ooroyitaki ramantheeri.

⁵ Nokemakiro ookatha-rentsi morekaneen-tsiri opoñaanakawo jeekamento-tsiki. Tema eenitatsi janta 7 ootamentotsi onthoteen-chari, riitaki omontetakari jeeka-mentotsi. Riitaki oshiyakaa-wentziri liteshirete Tajorentsi, kaatatsiri 7.

⁶ Eenitatsi inkaari omontetakari jeeka-mentotsi, kiteshaa-nikitaki. Eenitatsi 4 inkite-weri katziyeen-chari, riitaki tapotakirori iroka jeekamentotsi. Roo kanteencha irika inkite-weri eenitatsi osheki rooki, rootaki raminantari jempe-rika-paeni, raminantawo eejatzi itaapiiki.†

⁷ Apaani inkite-weri roshiyakari manitzi. Itsipa roshiyakari antari ipireetari. Itsipa atziripootaki. Riima Itsipa roshiyakari rewowaeta pakitha.‡

⁸ Opoñaashitaka otzimayitanaki ishiwanki irika inkite-weri, 6 ishiwanki tzimayita-neentsiri. Eenitatsi osheki rooki iwathaki, otzimitanaka rooki inthomoeki iwathaki. Riitaki oetziñaarikota-nakawori romampaa-piintaka, kitejeri eejatzi tsireniriki, ikantzi:

Tajorentsi, Tajorentsi, Tajorentsi irika Tajorentsi, Shintsi-perori.

Riitaki añaatsi nimaeka, riitaki etakawo paerani itzimaki, rooteentsi ipiye.

⁹ Ari ikanta-piintatyaa irika-paeni inkite-weri iweshita-ryaawentari jeekaen-tsiri, kañaaniri, ikanteeyini: “otzimi-motzimi eeroka powaneenkawo.” Ikanta roñaahan-takiro irika-paeni ipinkathata-piintakiri, ipasoonki-piintakiri,

¹⁰ imatanakiro eejatzi 24 antaripero-paeni rotziwerowa-shita-nakari jeekaen-tsiri, kañaaniri. Iweshiryaa-wenta-nakari, ramantheerii-motanakari ipanakiri ramantheeri pinkathari ijeekakira. Ari iñahaetzirori omaperotatyaa ipinkatha-ritzi irika jeekaen-tsiri, tema imataawitawo antaripero-paeni ipinkathari-wentantzi rirori. Ikantee-yanakirini:

¹¹ ¡Nowinkatharite! ¡Tajorentsi!

Rootaki kameethatatsi otzimi-motzimi eeroka powaneenkawo, ipinkatheetzimi, otzimi-motzimi pishintsinka.

Eeroka wetsika-yitakiro maawoeni, tema eeroka kowashiteen-chari otzimagite powetsikani.

5

Jankina-rentsi eejatzi Ipireetari

¹ Noñaatziiri irika jeekaen-tsiri jeeka-mento-tsiki, roteeyaki rakoperoki apaani jankina-rentsi. Kameetha apineetaka, 7 okaatzi rapiitee-takiro otsirekae-takiro eero rapinee-ryaan-teetawo.

* 4:3 kityonkaeronkatatsiri kareniki-kitatsiri = jaspe, cornalina; jaryaakitatsiri kareniki-kitatsiri = esmeralda † 4:6 kiteshaa-nikitaki = cristal ‡ 4:7 antari ipireetari = becerro, toro, shirampari vaca

² Noñaatzii apaani Ronampiri Tajorentsi tzimatsiri ishintsinka, shincheenkari iñaawaetzi, ikantzi rojampitantzi: “¿Litaka ishineteet-takiri rotsireka-ryeero iroka jankina-rentsi, opoñaashityaa rapinee-ryeero?”

³ Tekatsi materoni rapinee-ryeero iñaanatantyaawori. Tekatsi inkiteki, eejatzi tekatsi kepatsiki, ari okimitakari eejatzi sharinkaweniki, tekatsi apineeryeeroni iñaanatantyaawori.

⁴ Antawo niraanaka, tema tekatsi materoni rapinee-ryeero iñaanatantyaawori.

⁵ Ari ikantana apaani antariperori: “Aritaki piraaka. Pamini. Eenitatsi matzirori otzimi-motziri itajorenka, riitaki materoni otsireka-ryeero, rapinee-ryeero. Riitaki apaani charinita-kariri Judá, iiteetziri ‘Manitzi.’ Riijatzi charinita-kariri David. Riitaki ikowakahaetakiri imatero.”

⁶ Opoña-shitaka noñaaki apaani ipireetari. Ikatziyaka niyankineki ojeekaki jeeka-mentotsi, rojatekakari inkite-weri-paeni, eejatzi antaripero-paeni. Kimiwitaka irika ipireetari aritaki rowamaawiteet-takari paerani. Eenitatsi okaatzi 7 ichee. Eenitatsi eejatzi 7 rooki. Riitakira oshiyakaa-wenta-chari 7 Tajorentsi, ikaatzi iñahaeteeri maawoeni kepatsiki.*

⁷ Ikanta ipireetari riyaa-shita-nakiri jeekaen-tsiri iwinkatharimentoki, raapaakiro jankina-rentsi roteeyakiro rakoperoki.

⁸ Tema maawoeni irika 4 inkite-weri eejatzi antaripero-paeni, rotziwerowa-shita-nakari ipireetari, ipinkathata-nakiri. Tzimayitatsi iwiyompiri-mento-paeni. Tzimayitatsi iyajanka-patharite itaayitakiri rowetsika-ñakita-shitakiro ooro, rowayitakiro janta. Tema iroka kajanka-pathari rootakira oshiyakaa-wenta-chari ramana-piintani ikaatzi rashiyitaari Tajorentsi.†

⁹ Ari romampahae-tanakawo owakirari mampaantsi, romampakotari ipireetari, ikantzi:

Eeroka riiperori, ishineteet-tzimi poteeyiro jankina-rentsi, eeroka otsireka-ryeeroni,

Eeroka apaatakirori pira ratsipeta-kahae-takimi, pipinako-wenteeri atziri-paeni rashitan-taariri Tajorentsi.

Aripaete rashiyitaari Tajorentsi ikaatzi sheninkata-waka-yitachari jempe-rika-paeni, ikaatzi kemathata-wakaawori iñaani jempe-rika-paeni, ikaatzi nampiyitawori jempe-rika janta, ikaatzi ipinkathari-wentee-tziri jempe-rika-paeni.

¹⁰ Eeroka kantakaawori ikimitan-taariri Ompera-tajorentsitaawo, ipinkathari-wentziri Tajorentsi.

Riiyitakira pinkathari-wenteerini jaawiki-jatzi-paeni.

¹¹ Opoña-shitaka noñaaki osheki Ronampiripaeni Tajorentsi piyowenta-paakawori jeeka-mentotsi, jempe ijeekaki inkite-weri-paeni eejatzi antaripero-paeni. Ari ipiyo-perotee-yapaakani osheki, oshekini Ronampiripaeni Tajorentsi.

¹² Ikanteeyini:

Irika ipira ratsipeta-kaawiteet-takari, riitakira riiperota-tsini otzimi-motan-tyaariri itajorenka, rashaahawo, riyotani, ishintsinka, ipinkathanka, rowaneenkawo, eejatzi iweshiryaa-wentanka.‡

* 5:6 8, 9, 13 ipireetari = cordero † 5:8 rashiyitaari Tajorentsi = kiteshireri ‡ 5:12 ipira = Cordero

13 Nokematzii romampahae-yanakani maawoeni jeekantawori inkite, kepatsi, inkaari, sharinkaweni. Ikanteeyini:

Irika jeekaetsiri jeeka-mento-tsiki, itsipatakari ipireetari, aweshiryaaawentyaari irika, pinkathataa-rewo irika, otzimi-motziri rowaneenkawo, ipinkathari-wentantzi, ashi rowaero.

14 Riitakira inkite-weri-paeni apiipiintzirori ikantzi, “Kyaariwé.” Riima antariperopaeni rotziwerowashiteeyakarini ipinkathatee-yirini irika kanteetaa-chani.

6

Itsireka-ryeetakiro

1 Okanta noŋaayiri Ipireetari itsireka-ryaanakiro etanakawori rotsirekae-takiro. Ari ishinchee-nkatanaki iŋaawaetanaki apaani inkite-weri kaatatsiri 4, okimiwitakawo ookatha-rentsi, ikantzi: “¡Pipoki!”*

2 Naminaki, noŋaatziiri ishiyapaaka apaani kitamaari ikyaakoetari, eenitatsi kyaakota-kariri roteeyakiro iwyaani. Ramantheete-tawakiri, jataki rowayirityaa, ithonkante.†

3 Ikanta Ipireetari itsireka-ryaanakiro otsipa, apiteta-tsiri. Ari iŋaawaetanaki itsipa inkite-weri kaatatsiri 4, ikantzi: “¡Pipoki!”

4 Ari ishiya-paaka itsipa ikyaakoetari kityonkari, iipaetawakiri antawo owathaa-mentotsi kyaakota-kariri. Riitaki rowaetaki roka-kaeri atziri-paeni ijeeki kameetha kepatsiki. Roojatzi opoŋaan-tanakari rowamaa-wakayita.

5 Ikanta Ipireetari itsireka-ryaakiro otsipa, mawatatsiri. Ari iŋaawaetanaki itsipa inkite-weri, ikantzi: “¡Pipoki!” Ari naminaki, noŋaatziiri ishiya-paaka itsipa ikyaakoetari chenkari, roteeya-kiro itenamento kyaakota-kariri.

6 Nokematzii ŋaawaeta-neentsiri ikatziyee-yakanira inkite-weri, ikan-teetzi: “Pipimantayite eepichokiini piwankiri, pipinatakaa-perotyaawo, tema tee otzima-perotzi. Aritaki paaki osheki koriki apaani kite-geri, roojatzi iŋahaetan-takyaawori antawo tashetsi. Roo kanteencha eero powaariperotzitawo pankirentsi jempe raayitee-tziro imiriteetziri, jempe raayitee-tziro eejatzi yeenkantsi.”‡

7 Ikanta Ipireetari itsireka-ryaakiro otsipa. Ari iŋaawaetanaki itsipa inkite-weri, ikantzi: “¡Pipoki!”

8 Ari naminaki, noŋaatziiri ishiya-paaka itsipa ikyaakoetari kiteriri, iiteetziri “Kaamanitaantsi” kyaakota-kariri. Ari itsipatakari iiteetziri “Sharinkaweni.” Irika iiteetziri “Kaamanitaantsi” ishinetee-takiri rowamaayite osheki jaawiki-jatzi-paeni. Eeniyitatsi rowamaa-kaantakiri rowaathan-teetyaari ojataa-mentotsi, eeniyitatsi aayiteri itashe, itsipa aayitakiri mantsiya-rentsi, itsipa ratsika-yiteri katsimari piratsi.§

9 Ikanta Ipireetari itsireka-ryaakiro otsipa. Noŋaatzii oponkitziki taamentotsi ishire-paeni ikaatzi rowamaa-wentee-takiri ikyaaryootzi ikenkithata-koteero iŋaani Tajorentsi.

10 Riitaki kaemayita-neentsi shintsiini, ikanteeyini: “Nowinkathariperote, Tajorentsi, Kyaarperori. ¿Jempe-paetema okaate poyaawentyaa

* 6:1 Ipireetari = Cordero † 6:2 ikyaakoetari = caballo ‡ 6:6 Rootaki ikantee-takiri jaka: “Pipimante apamotoki-roeni opane trigo okaate opinatyaa apaani koriki denario. Pipimante mawamotoki-paeni opane cebada okaate opinatyaa apaani koriki denario.” § 6:8 eeniyitatsi = 1/4

okantyya pipiyako-wentan-teenari, powajankitaa-yiteeri jaawiki-jatzi-paeni?”

¹¹ Ikanta iipaetakiri kitamaari kithaarentsi ikithaatyaa, ikantziri: “Piyaata-kaero pimakoryaawaki roojatzi raretan-takyaari pirentzi-paeni pitsipatakari pantawaetaki. Tema otzimatyee rowamaeteri rirori-paeni roshiya-koteemiro eeroka-paeni.”

¹² Noñaatziiri Ipireetari itsireka-ryaakiro otsipa, yotapaaka apaani ithonkan-tyaawori. Ari omapoka-nakari antawo omoyeka. Tsiwakimatanaki ooryaa, tsirenikaakitanaki. Kityonkatanaki kashiri roshiya-nakawo iraantsi.*

¹³ Ari ipariyayitapaaki ompokiro, ikimiwita-nakawo opariyayitzi irakakiri chochoki oteka-kitziro antawo tampyya.†

¹⁴ Tee okoñaataneekite, okimita-nakawo apineeta-hanki antawo tsipana. Tee iñahaetaneero ochempi-paeni thonkanaka otaanka-yitanaki eejatzi othampishi-paeni.

¹⁵ Omaneeya-nakani atziri-paeni impeeta-mooki. Ari ikaatzi romanee-yanakani maawoeni, pinkathari-paeni, riiperori-paeni, reewari-paeni owayiri-paeni, ashaahantaniri-paeni, shintsiri-paeni, omperataa-rewo-paeni, jeekashi-waetaniri-paeni, maawoeni.

¹⁶ Irika-paeni omanayita-noonchari ikaema-kaemata-nakiro ochempi, mapipaeni, ikantzi: “Patsinakae-yinani. Pomanina eero noñaantawo jeekaen-tsiri iwinkathari-mentoki. Pomanina eero noñaantari iyatsimanka Ipireetari.

¹⁷ Tema monkaa-paeteta-paaka iyatsimanka. ¿Eenitatsima amawe-teeroni?”

7

144,000 ikentakoetziri ipankaki

¹ Okanta okaatapaaki iroka, noñaaki ikatziyayita 4 ronampiripaeni Tajorentsi jempe-rika owatzichentetapaa kepatsi. Riitaki otzikayitakirori antawo tampyya. Rootaki kaari iñeetantawo otamakaata-kaero inkaari, tee iñahaetziro eejatzi owaha-pana-yitero oshi inchato.

² Ikanta noñaaki eejatzi itsipa Ronampiri Tajorentsi itonkaa-paaki ishitowapintzira ooryaa. Riitaki amakirori ikentako-mento Tajorentsi, Kañaaniri. Icherapaaki iñaanata-paakiri 4 ronampiri Tajorentsi. Tema irika-paeni 4 ronampiri Tajorentsi, otzimi-motziri ishintsinka, ishinetee-takiri rowaariperotero kepatsi eejatzi inkaari.

³ Ikantapaakiri: “Paata powaariperotziro kepatsi, inkaari, inchato-paeni, nopothona-wakiriita nokentako-tawakiriita ipankaki romperayitaari Tajorentsi.”

⁴ Nokematzi apaani kenkitha-waeta-kota-nakiriri ikaatzi ikentakoe-takiri ipankaki. Ikaateeyini 144,000. Riityitaki kaatatsiri 12 rinashi-yitaa icharini-yitari Israel.

⁵ Ikentakoyite-takiri ipankaki 12,000 icharini-paeni Judá, 12,000 icharini-paeni Rubén, 12,000 icharini-paeni Gad,

⁶ 12,000 icharini-paeni Aser, 12,000 icharini-paeni Neftalí, 12,000 icharini-paeni Manasés,

⁷ 12,000 icharini-paeni Simeón, 12,000 icharini-paeni Leví, 12,000 icharini-paeni Isacar,

* **6:12** tsirenikaakitanaki = oshiyaka meremawota-tsiri kithaarentsi † **6:13** chochoki = higuera, higo

⁸ 12,000 icharini-paeni Zabulón, 12,000 icharini-paeni José, 12,000 icharini-paeni Benjamín.

Kitamaa-yiteen-tsiri ikithaa-yitaka

⁹ Okanta okaatapaaki iroka, noñaatzii ipiyotee-yakani atziri-paeni. Tema osheki-pero ikateeyakini, tekachaa-jeeni materoni riyoteri jempe-rika ikaateeyini. Riyyitakira poñaayiteen-chari jempe ipinkathari-wentzi-teekari jempe-rika-paeni, sheninkata-wakaa-chari jempe-rika-paeni, nampitzi-yiwitawori jempe-rika-paeni, kemathata-wakaawori iñaani jempe-rika-paeni. Irika atziri-paeni, riitaki katziyi-mota-kariri jeekaen-tsiri iwinkathari-mentoki eejatzi Ipireetari, kitamaayitaki ikithaa-yitaka. Roteeya-yitaki kompiroshitonki.*

¹⁰ Thaaementee-yakani, ikaemaeyini ikantzi:

Riitakira Tajorentsi owawijaa-kotan-tatsiri, riitakira jeekaen-tsiri iwinkathari-mentoki, itsipatakari Ipireetari.

¹¹ Ikanta rotziwerowae-yanakani tapotheeta-kirori pinkathari-mentotsi. Irika ikaatee-yakini: Ronampiripaeni Tajorentsi, antaripero-paeni eejatzi inkite-weri-paeni kaatatsiri 4. Iweshiryaa-wenta-nakari Tajorentsi,

¹² ikanteeyini:

“¡Kyaariwé! Ithaaementeeyanakarini rirori, otzimi-motziri rowaneenkawo, yotaniri irika, pasoonkitaarewo irika, pinkathataa-rewo irika, eenitatsi itajorenka eejatzi ishintsinka.

Ashi rowaero aweshiryaa-wentee-yaari Tajorentsi. Kyaariwé.”

¹³ Ikanta iñaanata-nakina apaani antaripero, ikantzi rojampitana: “¿Iitaka irika-paeni kitamaa-theeteen-tsiri ikithaataka? ¿Jempema ikina-paakika?”

¹⁴ Ari nokanta-nakiri naaka: “taanitya, piyotziro eeroka nowinkatharite.” opoñaashita ikantanakina rirori: “Riyyitakira ñaayitakirori ‘Antawo Kemaatsi-waetaantsi.’ Okimiwitakawo ikewayitan-takyaawomi iithaari rira Ipireetari, rootaki kitamaa-pero-mawotakaerori.

¹⁵ Rootaki rotsinampaan-taawori irika-paeni ikatziyi-motaari Tajorentsi ijeeka-mentoki. Ashi rowaero kitejeriki eejatzi tsireniriki rantawaeteeniri itajorentsi-pankoteki. Irika jeekaen-tsiri iwinkathari-mentoki, ikimitawo riimi katziya-thaanteteen-chani, raampiyeeri irika-paeni.

¹⁶ Eero itashe-neenta-waetee, eero imiri-neenta-waetee, eero ikemaatsi-waetaari ooryaa, eero ratsipeta-waetaawo majawirentsi.

¹⁷ tema irika Ipireetari, tsipata-kariri jeekaen-tsiri iwinkathari-mentoki, riitakira aminakowentee-rini, ikimita-kaanteeri raminakowenteetziri ipireetari, riitaki aayiteerini rirakaeri nijaa añaakaan-tatsiri. Tema Tajorentsi oshekyaaiki-peroteerini, riraawae-yitakaha.”

8

Kaatapaen-tsiri 7 itsirekae-takiro

* 7:9 Ipireetari = Cordero

1 Ikanta Ipireetari, itsireka-ryaakiro otsipa kaatapaen-tsiri 7 itsirekae-takiro. Ojamani imaeriteeta-paentzi inkiteki, tekatsi apaani ñaawaeta-tsini.*

2 Ikanta noñaakiri 7 ronampiri Tajorentsi itsipata-piintakari Tajorentsi. Iipaetakiri tziwoomentotsi.

3 Ikanta ipokapaaki itsipa ronampiri Tajorentsi, ikatziyi-mota-paakawo taamentotsi, roteeya-nakitakiro rowetsikae-tziri ooro. Irika ronampiri Tajorentsi, iipaetawakiri osheki kajanka-ri itaantyaawo roteeya-nakitakiri. Ari otsipataanakawo ramanani atziri-paeni rashiyitaari Tajorentsi, okimiwitaka opiyota-kyaami taamento-tsiki.†

4 Okanta otaanaka kajanka-ri janta roteeya-nakitakiri ronampiri Tajorentsi, katziyee-nkatanaka oyachaarinka otsipae-nkata-nakawo ramanani rashiyitaari Tajorentsi, osheki inimotakiri.

5 Ikanta irika ronampiri Tajorentsi oteeya-nakitakiro itaamento, raaki omaamari-menkite taamentotsi, rotetakiri roteeya-nakitakirira. Rookakiro kepatsiki. Ari omapoka-nakari kamenee-nkata-neentsiri, antawo ookathatanaka, antawo omoyekanaka eejatzi.

Tziwoomentotsi-paeni

6 Wetsikae-yanakani 7 ronampiri Tajorentsi itziwooteeyini.

7 Ari retanakawo apaani Ronampiri Tajorentsi itziwootanaki, omapoka-shita-paaka ookathatanaka, oparyaa-paaki kepatsiki jiriniki otsipataanakawo iraantsi. Otaapaakiro kepatsi. Rooteentsi othonkyaami kashetani kepatsi otayaa inchato-paeni, eejatzi inhashi-paeni.‡§

8 Ikanta itziwootanaki itsipa ronampiri Tajorentsi, omapoka-shitanaka otonkanaki oshiyakawori antawo-paeni ochempi, shitowanaki paamari ookapaaka inkaareki. Rooteentsi othonkyaami kashetani kepatsi jempe otzimayitzi nijaa eejatzi inkaari-paeni oshiyanakawo iraantsi.

9 Rooteentsi ithonkyaami ikamayitemi kashetani ikaatzi jeekayitan-tawori inkaari, eejatzi rooteentsi othonkyaami kashetani antawo amaatako-mentotsi-paeni.

10 Ikanta itziwootanaki itsipa ronampiri tajorentsi, omapoka-shitanaka iparyaapaaki ompokiro, paamatapaaki roojatzi jempe ojeekayitzi nijaa, rooteentsi othonkyaami kashetani antawaani, eejatzi jempe ikaapiunteetzi nijaa.

11 Irika ompokiro paryaapaen-tsiri kepatsiki iiteetziri “Kepishiri.” Tema ikepishaatakapaakiro maawoeni nijaa jempe oparyaa-yitapaaki ipomeki. Rooteentsi othonkyaami kashetani kepatsi ikamayitemi atziri opiyakiri rirakirowa nijaa.

12 Ikanta itziwootanaki itsipa Ronampiri Tajorentsi, omapoka-shitanaka itsireni-tanaki ooryaa, rooteentsi othonkyaami kashetani tee ooryaane. Ari ikimita-nakari kashiri eejatzi ompokiro, tee roorentanaa tsireniriki.

13 Nokematzii poemata-paentsiri ikinapaaki inkiteki, noñaatziiri pakitha, ikantapaaki rateki: “iAapa, aapa, aapa, ashironmatsiterini

* 8:1 ipireetari = Cordero; ojamani imaeritetapaentzi = 1/2 hora. † 8:3 rashiyitaari Tajorentsi = kiteshireri-paeni ‡ 8:7 ookathatanaka = oparyaa-paaki paamari § 8:7 rooteentsi othonkyaami kashetani = 1/3

ikaate nampitee-yaawoni kepatsiki, riitaki atsipetyaawoni yotapaen-chari itziwootawae mawa Ronampiripaeni Tajorentsi!”

9

¹ Ikanta itziwootanaki itsipa ronampiri Tajorentsi. NoŃaatzii iparyaa-paaki oshiyakariri ompokiro jaka kepatsiki. Riitakira ikowakaetakiri rashita-ryeero omoo inthomoeki-perota-tsiri.

² Ikanta rashita-ryaakiro, ari oshitowaen-katanaki kachaari, okimitanakyaawo okantahanki antawo ootaantsi. Opamanka-nakiri ooryaa eejatzi tampyaaenka.

³ Ari ishitowa-nakiri kachaariki osheki tsinawo-niro, ikimitapaakyaari ikentantzi kitoniro.

⁴ Tee ishineteet-ziri rowaariperotero pankirentsi, inchashi-paeni, inchato-paeni. Apatziro ikentayita-paakiri atziri-paeni kaari ikentakopanka-yitzi Tajorentsi.

⁵ Irika-paeni tsinawo-niro, tee ishineteet-ziri rowamayiri atziri-paeni ikentayitakiri. Apatziro ikemaatsita-kaa-shiyitakari ikaatzi 5 kashiri. Antawo ikatsitzi-motakiri, kimiwaetaki iyatsinka kitoniro.

⁶ Oshekira ikemaatsi-waetyaa atziri-paeni, ikowawityaa ikamapithateri, eero omatzi-maeta.

⁷ Irika-paeni tsinawo-niro ikimita-kotakari ikyaakoetari iŃaanta-kaetari rowayirityaa, ramanthee-yitakari ooro. Atziripoo-teeyakini.*

⁸ Jantha-petee-shiri iishi, roowaetaki oeshi tsinani. Antawo-paeni raeki roowaetaki raeki manitzi.

⁹ Okimiwitaka ikithaata-tyeeyawomi eshiro-takiri ichopineeki. Antawo ipoematanaki rahaeya-nakini, ariwaetaki opoematzi ishiyakotan-teetari inoshika-yitziro ikyaakoetari aririka riyaayite rowayirita-wakaetyaa.

¹⁰ Ikimitakari kitoniro-paeni otzimayitzi ithoyeni ipatzishi-thaki. Ikaatzi 5 kashiri ojamanitzi awijantyaari iyepiyanka.

¹¹ Irika reewaritakari tsinawo-niro, ronampiri Tajorentsi naawita, ritakira pinkathari-wentan-tatsiri janta inthomoeki-perotzi omoo. Iiteetziri “Thonkan-taniri.” IŃaaniki Heber-paeni, iiteetziri “Abadón.” IŃaaniki wirakocha, iiteetziri “Apolión.”†

¹² Arira oweyaari etanakawori ratekaetzi “jaapa!” Roo kanteencha eenirowa iyota omonkaatyaa apite ikanteete “jaapa!”

¹³ Ikanta itziwootanaki itsipa ronampiri Tajorentsi, eeniro iyotapaaka itziwootawae apaani Ronampiri Tajorentsi roojatzi imonkaatan-tyaari 7 Ronampiripaeni Tajorentsi. Nokematzii Ńaawaeta-neentsiri onampinaki taamentotsi monteta-kariri Tajorentsi.

¹⁴ IŃaanata-paakiri ronampiri Tajorentsi tziwootaneen-tsiri, ikantziri: “Poojoryaa-koteri 4 ronampiri Tajorentsi kimitakawori oojotatyeerimi nijaa Antawaani.”

¹⁵ Roojoryaa-koetakiri ronampiri Tajorentsi ayimatakiri rowamaante. Rooteentsi ithonkirimimi rowamayiri atziri nampiyitawori kashetani kepatsi. Rootaki roojoryaa-koetan-takariri ithonkante.‡

¹⁶ Eenitatsi osheki owayiri-paeni kyaakota-kariri ipireetari. Ikanteetakina, ikaateeyini 200,000,000 owayiri-paeni.

* 9:7 ikyaakoetari = caballo † 9:11 iŃaani wirakocha = griego ‡ 9:15 Rooteentsi ithonkirimimi rowamayiri atziri nampiyitawori kashetani kepatsi = 1/3 atziri-paeni tziatsiri kepatsiki

17 Ikanta noñaakiri ikoñaa-perotanaki irika owayiri-paeni noñaashiretakiri, ikithaa-yitakawo eshiro-takiri ichopineeki. Eenitatsi poreka-theeteen-tsiri ikimitakawo paamari, itsipa kityonkae-ronka-theeteen-tsiri, itsipa kiteritheeteen-tsiri. Irika-paeni ikyaa koetari, ariwaetaki iito manitzi. Oshitowanaki ipaanteki paamari, kachaari, kiteri-moetotanaki kachaari, osheki oshitzinka.

18 Iroka okaatzi shitowa-neentsiri ipaanteki, rooteentsi othonkirimi owamayiri atziri nampiyitawori kashetani kepatsi.

19 Tema ipaanteki ikyaa koetari otzimayitzi ishintsinka. Tema kantacha ratsikan-tantyaawo eejatzi ipatzishithaki, ikimiwitakari maanki.

20 Roo kanteencha, teera rookiro ikaaripero-yitzi atziri-paeni kaari rowamahaete. Eekiro riyaata-kaatziiro ipinkatha-yitanakiri peyari-paeni, ipinkathatzi oshiyakaa-wontsi rowetsikae-tziri ooro, koriki, eshiro, mapi, incha-kota, riyyitaki itajorentsi-nirote, teemaeta iñaantanitzi, tee ikema-nitzi, tee ranashita-nitzi. §

21 Teera rookiro rowamaan-tayitzi, ikija-minthatantzi, imayempitzi, ikoshiyitzi.

10

Ronampiri Tajorentsi oteeyakirori oryaani ojankina-rentsi

1 Ikanta noñaaki ishaawi-nkaeya-paaki itsipa ronampiri Tajorentsi, ikinanta-paakawo menkori, kimiwitaka irika roomi ikithaata-kyaami menkori. Kimiwitaka riimi oye ramantheetakyaa iitoki. Shipakiryayita ipooki, ariwaetaki ooryaa. Kimitaka omoreka-tyeemi ipori-paeni.

2 Roteeyakiro oryaani jankina-rentsi panaryeen-chari. Ikanta rayiitzi-mata-paakira, raatzikan-tapaakawo iitzi-peroki inkaariki, rooma ram-pate raatzikan-tapaakawo kepatsiki.

3 Ikaemapaaki, riwaetaki ikaemi manitzi. Omapoka-shitanaka ookathanaka, 7 okaatzi apiitanakiro ookathata.

4 Okanta okaatapaaki 7 ookathataka, ari nokowawita nojanki-nateromi nokemakiri iñaawaetakiri ookatha-rentsi. Nokematzii iñaanata-nakina apaani inkite-jatzi, ikantana: “Eero pojankinatziro pikemakiri ookatha-rentsi.”

5 Ikanta iñaawaetanaki noñaakiri ronampiri Tajorentsi aatzika-paakirori inkaari eejatzi kepatsi. Itzinaa-wakota-naka rakoperori,

6 rootaki riyoetan-tyaari tee itheeya. Ikantanaki: “Riitaki Tajorentsi yotzirori omaperotatyaa nokamantemi, riitaki Kañaaniri, wetsika-kirori inkite, kepatsi, inkaari, maawoeni ikaatzi tzimantawori. Teera ojaman-itapae,

7 rooteentsi itziwoote oweyaantawori ronampiri Tajorentsi, arira omonkaa-paetetyaari okaatzi ikantakiriri Tajorentsi Kamantantaniri-paeni ikamantantero kaari riyotako-witeeta paerani.”

8 Nokematzii rapiita-nakiro iñaanataka inkite-jatzi, ikantana: “Piyaata-shiteri ronampiri Tajorentsi katziyeen-chari inkaariki eejatzi kepatsiki, payiro eeroka jankina-rentsi panaryeen-chari roteeyakiri.”

9 Ari nokantakiro. Niyaata-shita-nakiri ronampiri Tajorentsi, nokowa-kota-paakiri, nokantziri: “Pipinawo jankina-rentsi.” Ari ikantanakina rirori: “Iroka, poyaawo. Osheki owochanka,

ariwaetaki pitsi aririka powakyaawo, rooma aririka piniyakiro, ari okepishikapakimi pimotoziki.”

¹⁰ Ari nokantakiro, naakiro, nowakawo. Ari okantaka, pochawitaki ariwaetaki pitsi, roo kanteencha osheki oepishika-nakina nomotziki.

¹¹ Ari ikantanakina ronampiri Tajorentsi: “Pikamantanteero okaate awijimo-yiterini ikaatzi nampiyitawori jempe-rika-paeni janta, ikaatzi ipinkathari-wentee-tziri jempe-rika-paeni, kemathata-wakaawori iñaani jempe-rika-paeni. Pikaman-tayiteeri eejatzi pinkathari-paeni.”

11

Apite kenkithata-kowentan-taniri

¹ Ikanta iipaetakina kotzitsi, nomonkaa-mento iroka. Ikanteetakina: “Piyaate pimonkaatero tajorentsi-panko, eejatzi taapokimentotsi. Piyoteri eejatzi jempe ikaatzi piyoteen-chari janta ipinkathatantzi.

² Eero pimonkaatziro jantakiroki tajorentsi-panko. Rootaki ishineteetakiniriri itsipa-jatzi atziri-paeni, arira ipiyotee-yaani koshekan-taniri janta tajorentsi nampitsi. Ari rawijeri ikaate 42 kashiri ojamanite.*

³ Aripaetera, notyaante apite kenkithata-kotenari, riitakira kenkithata-paakironi awijayita-tsini, okaate 1260 kitejeri ikenkithata-kotena. Ikimita-kotyaari ikanta ikithaayita owashireta-kotariri kaminkari.”†

⁴ Irika apite kenkithata-kotan-taniri, riitaki roshiya-kaawentee-takiri paerani apite inchato, riijatzi roshiya-kaawentee-takiri apite rootamento Tajorentsi pinkathari-wentziriri kepatsi-jatzi-paeni.‡

⁵ Itzime-rika kowatsini ikoshekyaaari irika apite kenkithata-kaantaniri, ari oshitowanaki ipaanteki paamari, ithonkakiri kijaneentziriri. Ari ikantyaari maawoeni kowawita-chani ikoshekyaaari, ari ikamakiri.

⁶ Irika kenkithata-kaantaniri otzimi-moteri ishintsinka. Ari ikantakaa-kyaaawo rirori eero oparyahae inkani roojatzi imonkaatan-takyaawori ikenkithata-kaantzi. Ari imatakiro ipeyiro iraantsi nijaa-paeni. Ari omatakyaa otzimi oetarika pomeentsitzi-mowaetyaarini jaawiki-jatzi. Ari rapiipiintero okaatzi ikoyiri rirori.

⁷ Aririka okaatapaaki ikenkithataki, ari ishitowa-nakiri mashireyantzi owantaniri ipoñaakyaawo omooki inthomoe-perota-tsiri, ikosheka-paakari apite kenkithata-kaantatsiri, roojatzi rowamaan-takyaariri.

⁸ Rookanakiri rowamaani awotsiki janta antawoeteki nampitsi, jempe ikenta-kotee-takiri paerani Iwinkatharite. Rootaki oshiyakaa-wentachari “Paamaarini” eejatzi “Apitantoni.”

⁹ Eero ishineteet-tziri ikiteeteri rowamaani, aririka awijanaki mawa kitejeri okaate ojamanite ramina-mintheeteri. Ithonkyaa iñeeri nampiyitawori jempe-rika-paeni, sheninkata-wakaa-chari jempe-rika-paeni, kemathata-wakaawori iñaani jempe-rika-paeni, ikaatzi ipinkathari-wentee-tziri jempe-rika-paeni.

¹⁰ Antawo roemoshirenkyaa kepatsi-jatzi-paeni, ipashita-wakae-yityaa oeta-rikapaeni. Ikimoshireyitee rowamahae-takirira apitekiro kenkithata-kaantaniri kemaatsita-kaayita-kariri kepatsi-jatzi-paeni.

* 11:2 kashiri = 1260 kitejeri = awijaneentanaki mawa ojarentsi ojamanite † 11:3 ikithaayita owashireta-kotariri kaminkari = karenimawota-tsiri kithaarentsi ‡ 11:4 inchato = olivo

¹¹ Roo kanteencha, awijanaki otsipa mawa kitejeri, itajonkaeri Tajorentsi irika-paeni, añaažitee. Ikanta ipiriintaa. Osheki ithaawaeyanakini ifeetakiri ipiriintaa.

¹² Ikemaetaki shintsiri ñaantsi inkiteki, ikanteetaki: “Pateete jaka jenoki.” Romapoka-shitanaka roenokan-tanaawo menkori. Tema ifñaawaeri maawoeni kijaneenta-waeta-kiriri.

¹³ Ari omoyeka-nakari antawo kepatsi, rooteentsi othonkiromi nampitsi, ikamayitaki ikaatzi 7000 atziri. Riima kaari kamatsini, ikantayitanaki: “Omaperotatyaa otzimi ishintsinka Tajorentsi jeekatsiri inkiteki.”[§]

¹⁴ Ari awijawitaka apite ikanteetaki “jaapa!” Roo kanteencha, rooteentsira ifeetero mawatatsini.

Oweyaantawori tziwootaantsi

¹⁵ Ikanta itziwootanaki oweyaantawori ronampiri Tajorentsi, ari ikaemae-tanaki inkiteki, ikanteetzi:

Nimaeka ipinkathari-wentantee Awinkatharite kepatsi-kinta.

Ari ipinkathari-wentantee Jeepatzii-totaa-rewo, rotyaan-takiri Tajorentsi,

ashi rowaero ipinkathari-wentantee.

¹⁶ Ari rotziwerowae-yanakani 24 antaripero-paeni, iweshi-ryaawenta-nakari Tajorentsi,

¹⁷ ikanteeyini:

¡Tajorentsi! ¡Pinkathari! ¡Shintsiperori!

Eerokataki nimaeka, pitzimita paerani, rooteentsi pipiye.

Osheki nopasoonkitemi, tema pimatakiro poñaahan-tziro pishintsinka, pipinkathari-wentantzi.

¹⁸ Paerani osheki ikijaneentakimi atziri-paeni,

rooma nimaeka, monkaata-paaka poñaahan-teeyariri piyatsimanka,

powajankitahaeri kamayiteen-tsiri,

pithonkaeri owamaan-tayiteen-tsiri.

Aripaete pipinayiteeri Kamantantaniri-paeni pomperatani eeroka,

ari pikimitahaeri maawoeni kiteshireri pashiyitari, ikaatzi pinkathayiteemiri.

Maawoeni pipinayiteeri, petanakyaari antari-paeni eejatzi iryaani-paeni, maawoeni.”*

¹⁹ Ikanta ashitaryaanaka itajorentsi-pankote Tajorentsi janta inkiteki, koñaawaetanaki tajorentsi-moko jempe rotetakoe-tziro jankinata-kotachari ikashiya-kahaetani. Antawo ookathatanaka, omoyekanaka kepatsi, paryapaaki antawo jiriniki.

12

Tsinani eejatzi noonki

¹ Okanta okoñaatanaki inkiteki aamparentsi. Noñaatzii apaani tsinani, ariwaetaki ooryaa okithaatakari, riitaki kashiri okatziyantaka. Amantheeta-kotakari ikaatzi 12 ompokiro.

² Tema omotzitatzi iroka tsinani. Osheki okaema-kaema-waetaki okemaatsita otzimaa-nite.

§ 11:13 rooteentsi othonkiromi nampitsi = jeemperika ojeekayitzi 10 pankotsi, opookanaki apaani, ari okantakari maawoeni nampitsi. * 11:18 pinkatha-yiteemiri: waerontsi

³ Ari okoñaatanaki inkiteki otsipa aamparentsi. Noñaatzii apaani noonki, kityonkari. Eenitatsi 7 iito, eejatzi 10 ichée. Ramanthee-yitakiro iito.

⁴ Osheki ompokiro ratahan-takari ishitha, rootaki imaterimi kashetani ijeekayitzira ompokiro, rowaryaakiri kepatsiki. Ikanta ipokaki noonki ojeekira tsinani, ikowaki royityaawo eenchaa-nikite aririka itzimapaaki.*

⁵ Okanta otzimaa-nitaki tsinani, shiramparyaa-niki irika. Riitaki jewatan-teeyaarini atziri-paeni reshiro-kotzite. Omapoka-shitaka rahaeta-nakiri ijeekaki Tajorentsi iwinkathari-mentoki.

⁶ Rooma tsinani, shiyanaka roori ochempi-mashiki. Ari rowetsikakiniro Tajorentsi jempe onampityaawo, okaate 1260 kitejeri iipaetero owanawo janta.

⁷ Aripaete otzimaki owayiritaantsi inkiteki. Riitaki Miguel koshekan-teenchari itsipatakari Ronampiri tajorentsite. Riitaki ikoshekaka Noonki itsipayitakari rirori Ronampiri Tajorentsite.

⁸ Teemaeta otzima-perotzi ishintsinka irika Noonki eejatzi Ronampiri tajorentsite. Tee ishinete-tziri ijeekawaete inkiteki.

⁹ Ari rowaryee-takiri Noonki itsipatee-takiri Ronampiri tajorentsite. Irika Noonki rowaryee-takiri, riitaki iiteetziri “Kamaari,” iita eejatzi “Yakatantaniri.” Riitaki kowatsiri ramatawiteri maawoeni atziri ikaatzii nampitawori kepatsiki.

¹⁰ Nokematzii cheraneentsiri inkiteki, ikantzi: Retateeta-nakawo ipinkathari-wentantzi Tajorentsi, retateeta-nakawo roñaahan-tziro ishintsinka, rowawijaa-kotantee. Retateeta-nakawo eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo rotyaan-takiri. Tema rotziryaakiri thaweta-kota-piinta-kiriri aetziri “noyemijantzin-karite-paeni.”

Kitejeriki eejatzi tsireniriki ithaweta-kota-piintziri Atajorentsite.

¹¹ Tema irika-paeni iiteetziri “noyemijantzin-karite” rotsinampahaeri rirori Kamaari,

tema ikamawenteeri Ipireetari, rapaatanakiro rira ikamaki.

Rootaki imatantaawori eejatzi rirori ikenkithateero ñaantsi, ikowaki rirori ikamawenteeri Jeepatzii-totaa-rewo.

¹² Rootaki pithaamentan-tyaari eeroka-paeni inkite-jatzi.

Ashironkamatsitemini eeroka-paeni kepatsi-jatzi, eejatzi nijaa-weri,

Tema kijanaka Kamaari rowaryee-takiri jempe pijeekawita,

Rootaki ikatsimatan-takari, tema riyotzi yotapaaka eepichokiini.”

¹³ Ikanta iñaakiro noonki rowariryee-takiri kepatsiki, retanakawo ikemaatsita-kaawaetakawo tsinani tzymakiriri shiramparyaa-niki.

¹⁴ Roo kanteencha, tzimanaki apite oshiwanki, roowaetaki ishiwanki pakitha. Rootaki aantanaari iyaatero ochempi-mashiki, ojeekapithateri inteena maanki. Ari awijanaki mawa ojarentsi ojeekawaete janta.†

¹⁵ Ikanta ipaapate-paeni maanki roemishitowanaki nijaa ipaanteki, kimiwaetanaka iniraani nijaa. Ikowawita rowiinkiro aririka oonka-kota-nakayaa.

* **12:4** roo imaterimi kashetani = 1/3 † **12:14** Ari awijanaki mawa ojarentsi = apaani ojarentsi, ojarentsi-paeni ipoña kashetani ojarentsi

16 Roo kanteencha, tankanaki kepatsi, oniyaata-wakiro nijaa, ari okanta awijakotan-takari tsinanira.

17 Ari opoñaanaka ikatsima-perotanaki noonki. Jataki rowayirityaari itsipa otomi-paeni iroka tsinani. Riiyitaki roshiya-kaawenteetzi kemijanta-kirori ikantakaantani Tajorentsi, oetzifñaarikota-naawori ñaantsi ikenkithata-koetziri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

13

Apite mashireyantzi antami-weri

¹ Nokanta nokatziya-paaka inkaari-cheraaki. Noñaatzii ishitowanaki nijaaki apaani mashireyantzi owantaniri antami-weri. Eenitatsi okaatzi 10 ichée, eejatzi 7 iito. Ramanthee-yitakiro ichée-paeni. Eenitatsi rojankinee-takiri iitoki, itheenka-tajorentsi-waeteetzi.

² Irika owantaniri ariwaetaki ikarinatzi manitzi. Rooma iitzi-paeni ariwaetaki maeni. Ariwaetaki ipaante manitzi. Riitaki oshinchaakiriri noonki, riiperori ipinkathari-wentan-tanaki irika owantaniri.

³ Okanta apaani iito irika owantaniri kimiwitaka rowamahae-takiro, roo kanteencha eejatzi añaahae. Osheki ipampoyee-ya-nakirini jaawiki-jatzi-paeni, ikemijanta-nakiri.

⁴ Osheki ipinkathata-nakiri, riitaki rajahaa-wenta-nakari, ikanteeyini: “¿Eenitatsima monkaatyaaarini irika owantaniri? ¿Eenitatsima otsinampaerini?” Ari ikimitee-takiriri eejatzi noonki, rajahaa-wentee-tanakari, tema riitaki oshinchaha-kiriri irika owantaniri.

⁵ Ishineteetakiri iñaawaeta-piinte irika owantaniri, itheenka-tajorentsi-waetanaki. Riitaki ikowakahaetakiri ipinkatharite, ikaatzi 42 kashiri ipinkathari-wentante.

⁶ Osheki itheenka-tajorentsi-waetaki ipaeryaa-waeta-shitakari Tajorentsi, ipaeryaa-waeta-shitakawo tajorentsi-thaante, ipaeryaa-waeta-shitakari inkite-jatzi.

⁷ Riitaki owayirityaarini rashiyitari Tajorentsi, ikoyi rotsinampaeri. Riitaki ikowakahaetakiri ipinkathari-wenteeri ikaatzi sheninkata-wakaa-chari jempe-rika-paeni, nampiyitawori jempe-rika-paeni, kemathata-wakaawori iñaani jempe-rika-paeni, ikaatzi ipinkathari-wentee-tziri jempe-rika-paeni.*

⁸ Osheki ipinkathata-nakiri jaawikiki-jatzi-paeni kaari jankinata-kota-chani jempe rojankinata-koyitaka riyoshiitee-takiri paerani rowetsikan-teeta-kawori kepatsi, ikaate rañaakahae-teeri, ikaatzi ikamawenteeri Ipireetari.†

⁹ Koyirori ikemathatero iroka, ikemijante:

¹⁰ Ikaate rominkyaawaeteeteri, ¡Imateroota!

Ikaate owamaantan-tyaawoni ojataa-mentotsi, ari ikimi-teeri paata rirori rowamaan-teetyaari ojataa-mentotsi.

Rootaki roejokirotan-tyaawori ikemijanteeri rashiyitari Tajorentsi.

¹¹ Nokanta noñaaki itsipa mashireyantzi antami-weri ishitowanaki kepatsiki. Eenitatsi apite ichée, ariwaetaki otapo-terempita ichée ipireetari. Riitaki ñaawaeta-paentsiri, roshiya-paakari noonki.

¹² Irika antami-weri otzimi-motziri ishintsinka. Ipajawyaa-wakari etakawori owantaniri rowama-witee-takari iito, eejatzi añaahae. Ishintsitakiri atziri-paeni ipinkathateeri etakawori owantaniri.

* 13:7 rashiyitari Tajorentsi = kiteshireri † 13:8 Ipireetari = cordero

¹³ Tema roñaaahan-tapaakiro kaari iñaapiinteetzi. Ithonka iñaayitakiri maawoeni atziri rowayitaki ookatha-rentsi.[‡]

¹⁴ Osheki jaawiki-jatzi-paeni ramatawitan-takari ishintsinka ipajawyaa-kiriri etakawori owantaniri rowama-witee-takari iitoki. Ishintsita-nakiri atziri-paeni rowetsiki roshiya-kaawo etakawori owantaniri.

¹⁵ Ikanta irika antami-weri, itajonkakiri oshiyakaa-wontsi, añaanaki. Ari iñaawaetanaki. Ithonkakiri rowamaakiri kaari pinkathaterini.

¹⁶ Ikentako-pankata-kaantakiri atziri-paeni, imatakiri itsipa-paeni rakoperoki. Ithonka ikenta-kota-kaantakiri atziri-paeni, antari-paeni, eenchee-riki-paeni, ashironkaenkari-paeni, ashaahantzinkari-paeni, omperatantzinkari-paeni, omperataa-rewo-paeni, maawoeni.

¹⁷ Riima kaari ikentako-pankatakoteetzi, tee ishinetee-tziri ramananata-waete, eejatzi ipimanta-waete. Rootaki okowa-perotantyaari ikentakoe-teniri iwaero owantaniri maawoeni atziri-paeni. Itzimayite itsipa ikentakoe-takiniri oshiyawitawori iwaero.

¹⁸ Apaani yotaniri, ari okantaki ikemathatero iroka oshiyakawori iwaero owantaniri. Tema iroka oshiyakawori iwaero, rootaki rojankinee-tziri “666.”

14

Romampaani kaatatsiri 144,000

¹ Nokanta napiitakiro naminanee, noñaatziiri Ipireetari ikatziya ochempiki Kijakowentoniki. Ari itsipayitakari kaatatsiri 144,000 kentako-pankatakoyitakawori iwaero rirori, eejatzi rashi Ashitariri.*

² Nokematzii poemata-neentsiri inkiteki ariwaetaki oparyeenkaatzi nijaa, ariwaetaki shintsiri ookatha-rentsi, ariwaetaki ipiyompi-waeteetzi.

³ Rootakira owakira mampaantsi nokemakiri. Riitakira omampahae-yacharini kaateen-tsiri 144,000 ipinako-wenteeri Ipireetari. Itapothetakari romampaa-wentari jeekaentsiri iwinkatharimentoki, ari ikatziyitakari eejatzi 4 inkite-weri, eejatzi antaripero-paeni. Riitakira yoshitacha romampahae-yakani irika-paeni, tekatsira itsipa materoni romampaeyaawo.

⁴ Irika-paeni kaateen-tsiri 144,000, kiteshireteeyakini, tee rantayitziro kaari kameethayitatsi imayempi-yitero tsinani. Riityitaki oyaatapiinta-kiriri Ipireetari jempe-rika ikinayitzi. Riityitakira retakari rashitaari Tajorentsi, riijatzi rashiyitakari Ipireetari.

⁵ Tee itheeya-waante-nita, tee otzimawaetzi iyaari-pero-shirenka oeta ithaweta-koeteriri ijeekira Tajorentsi.

Ikamantantakiri mawa ronampiri Tajorentsi

⁶ Ikanta noñaaki rahapaaki inkiteki itsipa ronampiri Tajorentsi, ikenkithata-kaapaakiri jaawiki-jatzi ikaatzi ipinkathari-wenteetzi jempe-rika-paeni, sheninkata-wakaa-chari jempe-rika-paeni, kemathata-wakaawori iñaani jempe-rika-paeni, nampiyitawori jempe-rika-paeni. Ikenkithata-kota-paakiniri kanteeta-chari Kameethari Ñaantsi.

‡ 13:13 rowayitaki ookatha-rentsi = paamari rowayitakiri inkitekinta Cordero

* 14:1 Ipireetari =

7 Icheraa-perotatzii, ikantzi: “Pipinkathateri Tajorentsi. Pajahaa-wentee-yaari. Tema rooteentsi raminakoe-teero okaatzi ranteetakiri. Rootaki piweshiryawaentan-tyaariri wetsika-kirori inkite, kepatsi, inkaari, eejatzi nijaa-paeni.”

8 Ikanta ipokapaaki itsipa ronampiri Tajorentsi, ishintsitapaaki ikaemapaaki, ikantzi: “Rapathakiro-ryeetakiro antawo nampitsi Kompitaari. Ithonkae-takiri atziri-paeni nampitan-tawori, oetziñaarikotawori imayempi-waetaki. Tema ikaema-shiryakiri itsipa-jatzi atziri-paeni roshiyakotyaari okaatzi rantayitakiri rirori. Okimiwitakawo roeshinkita-tyeerimi okanta imayempita-kaantakariri.”

9 Ikanta ipokapaaki itsipa ronampiri Tajorentsi, mawatatsiri, ikaemapaaki ikantzi: “Itzimi-rika pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori eejatzi roshiya-kaawo, itzimi-rika kentako-pankatako-yitakawori iwaero, eejatzi rakoki,

10 riijatzitakira ikija-neenta-yiteri Tajorentsi. Okimiteeyaawo roetaatyeerimi piyanta-tsiri. Antawo ikemaatsita-kaayitee-yaari itahaeri, ratsipetee-yaawo kachaari, kiteri-moetotatsiri, osheki oshitzinka. Ari iñaayiteeri maawoeni ronampiri Tajorentsi tajorentsiten-tsiri, ari iñeeri eejatzi Ipireetari.

11 Ashi rowaero ikemaatsitee-yaawo awijayiteentsiri, kitejeriki eejatzi tsireniriki, eero otsiwaka-neentzi eepichokiini. Ari kimitee-yaari ikaatzi pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori roshiya-kaawo, kentakota-kawori eejatzi iwaero.”

12 Rootaki roetziñaarikotan-tyaawori ramaweni-waenite rashiyitari Tajorentsi, imonkaata-piinteero ikantakaan-teetziri ikemijanteerira Jesús.†

13 Ikanta nokematzii iñaawaetanaki apaani inkite-jatzi, ikantzi: “Pojanatero iroka: Aririka ikamayite ikaatzi rashitaari Awinkatharite, kimoshireyitee.” Ari okantanakiri Ishire tajorentsi, ikantzi: “Omatyaata, tema tee okowa-jaantyaa nimaeka iñaashintsishireta-waeteyaa, tema kameetha imakoryaa-waetzi, inintaa-waeta-paawo okaatzi rantawentakiri.”

Rowiikitee-teeri kepatsiki

14 Okanta okoñaata-paaki kitamaari menkori, noñaatziiri ijeekaki kim-itakariri Itomi Atziri. Ramantheetakari ooro, roteeyaki thoyempyaanikiri kotsiraaniki.

15 Ikanta ishitowanaki tajorentsi-pankoki itsipa ronampiri Tajorentsi, ikaema-kota-paakiri jeekaentsiri menkoriki, ikantziri: “Jampaenkatakira pankirentsi, powiikitan-tyaawo piyotsiraanikite.”

16 Ikanta irika jeekaentsiri menkoriki, itotantakawo iyotsiraanikite, rowiitantaki kepatsiki.

17 Ikanta itsipa ronampiri Tajorentsi jeekantawori tajorentsi-panko janta jenokinta, shitowanaki rirori, roojatzi roteeyakiri thoyempyaanikiri kotsiraaniki.

18 Ari ishitowanaki itsipa ronampiri Tajorentsi ipoñaanakawo taapookimento-tsiki. Riyaata-shita-nakiri ishinetee-takiri raminakowentero paamari. Ikaema-kota-nakiri itsipa oteeyakirori

† 14:12 rashiyitari Tajorentsi = kiteshireri

kotsiraaniki, ikantziri: “Picheka-yitero kithoki-yiteen-tsiri kepatsiki, tema irakayitaki.”[‡]

¹⁹ Tema imatakiro ronampiri Tajorentsi, ichekakiro kithokiteen-tsiri kepatsiki, ipiyotakiro inchato-naaki, ikawirinkaetero. Roo oshiyakaa-wentacha iroka jempe ikantyya Tajorentsi rowajankitahaeri kaari-pero-shireri-paeni.

²⁰ Imaetakiro maawoeni chochoki ikawirinkae-takiri othapiki nampitsi, shitowanaki iraantsi janta inchato-naki. Kimiwitaka ari opamanka-nakiro nampitsi. Iweyaakari ipaanteki ikyaakoetari ojaanaatanaki iraantsi. Jataki inteena oonkyaa.[§]

15

Ronampiripaeni Tajorentsi amironi paata 7 owajankitaantsi

¹ Nokanta noñaaki otsipa aamparentsi inkiteki. Roopero okantaka, ipampoyaaawentee-tanakiro. Eenitatsi ikaatzi 7 ronampiri Tajorentsi. Riiyitaki tsipayita-kawori rowajankitaan-tayitaki. Tema okaatzi rantay-itakiri ronampiri Tajorentsi, ari omonkaatari iñahaetziro iyatsimanka Tajorentsi.

² Ari noñaaki eejatzi apaani inkaari, okimiwitakawo ñaarontsi. Roo kanteencha morekatheetaki iroka inkaari. Ari ikatziya-yitakari otsinampaa-kiriri mashireyantzi owantaniri eejatzi ikimita-kaawo. Roteeya-yitakiro iwiyompi-mento ipawaeriri Tajorentsi. Riiyitaki kaari kentako-yityaawoni iwaero kowaenkari.

³ Rootaki romampahae-yarini irika-paeni romampaakari paerani iwaejatziteni Moisés. Iiteetziro “Romampaani Ipireetari,” okantzi:

Nowinkatharite Tajorentsi, Shintsi-perori,

Roopero okanta pantakiri, ipampoyeeyanakironi.

Panta-piintakiro eeroka tampsatikari eejatzi kyaariperori.

Eeroka pinkathari-wenteeriri atziri-paeni.

⁴ ¿Eenitatsima kaari pinkathateemini, kaari ajahaawenteemini?

Apatziro eeroka pitajorentsitzi.

Ari ipokashi-yitemi maawoeni itsipa-jatzi, tema eeroka ipinkathateeri.

Tema poñaahan-takiro osheki okameethataki pantayitakiri.*

⁵ Okanta noñaaki inkiteki tajorentsi-panko, ashitaryaanaka tajorentsi-naki-perori.

⁶ Ari ishitowa-nakiri 7 ronampiripaeni Tajorentsi owajankitaantatsini. Kitamaanikiyitaki iithaari, shipakiryaa-pero-taki owaneenkataka. Ithaantakiri rowetsika-mashiteetzi ooro

⁷ Ikanta apaani inkite-weri kaatatsiri 4, ipayita-wakiri ronampiripaeni Tajorents apaani pajo. Kimiwitaka janta pajoki, ari ojaa-kyaami iyatsimanka Tajorentsi, ashi oyirori ikañaanitee.

⁸ Kachaaryeenkataka tajorentsi-panko, okantakaakawo rowaneenkawo Tajorentsi eejatzi itajorenka. Tekatsi mateeroni ikyee tajorentsi-pankoki roojatzi okaatan-tapaa-kyaari rowajankitaantaki ronampiri Tajorentsi.

‡ 14:18 kithoki-yiteen-tsiri = uva § 14:20 inteena = 1600 estadio, 300 kilómetro, rootaki oshiyakawori aririka anashite okaate 7 kitejeri * 15:4 ajahaawenteemini: waerontsi

16

Pajonaki-paeni jaayitaka katsiman-kantsi

¹ Nokematzii tajorentsi-pankoki, ñaanata-nakiriri 7 ronampiripaeni Tajorentsi, ikantziri: “Piyaate pijakotero kepishaari okaatzi jaayiteen-chari 7 pajoki kimitakawori iyatsimanka Tajorentsi.”

² Arira retanakawo apaani ronampiri Tajorentsi ijakotakiro kepishaari jaayiteen-chari iwajoniki. Ari omapoka-shita-nakari antawo ipathaa-waetanaki ikaatzi kenta-kota-kawori iwaero mashireyantzi owantaniri, ikaatzi pinkathata-kirori roshiya-kaawo.

³ Ikanta itsipa ronampiri Tajorentsi ijakotakiro inkaari-mashiki jaayiteen-chari iwajoniki. Oshiyanakawo iraantsi inkaari, ithonkaka ikamaki jeekantawori.

⁴ Ikanta itsipa ronampiri Tajorentsi ijakotakiro nijaa-mashiki, oyaapyaaki nijaateni-mashi jaayiteen-chari iwajoniki. Opeyanakawo iraantsi nijaa-paeni.

⁵ Nokematzii iñaawaetanaki ronampiri Tajorentsi rowaetakiri raminako-wenteri nijaa-weri, ikantanaki:

Tajorentsi, kañaaniri, rañiitaka paerani, tampatzika-shireri eeroka, tema eeroka amina-koteeroni kameetha iroka-paeni.

⁶ Tema ikaatzi owamaayita-kiriri pashiyitiri, ikaatzi apaatakaakiriri rira Kamantantaniri-paeni rowamaa-yitakiri, riiyitaki nimaeka miriyiteeroni iroka iraantsi.

Tema rootaki ikowakiri.

⁷ Okanta nokemaki iñaawaetanaki irika-paeni jeekatsiri taapookimento-tsiki, ikantee-yanakini:

¡Ariwé! Nowinkatharite Tajorentsi, okaatzi pikowakiri panteri tampatzikayitaki. Kyaariperori iroka.

⁸ Ikanta itsipa ronampiri Tajorentsi, ijakotakiro ooryaaki jaayiteen-chari iwajoniki. Romapoka-shitanaka ooryaa itaanakiri atziri-paeni.

⁹ Tema antawo itaakiri atziri-paeni ooryaa, rootaki opoñaan-tanakari itheenka-tajorentsi-waetanaki, ipaeryaa-shiwaeta-nakari Tajorentsi, ashitawori ishintsinka, owajankitaan-tatsiri. Tee imateeyaa ipiya-shire-yitee ipinkathateeri Tajorentsi.

¹⁰ Ikanta itsipa ronampiri Tajorentsi, ijakotakiro jempe ipinkathari-wentantzi owantaniri jaayiteen-chari iwajoniki. Antawo otsirenikaakitankani. Antawo rashironkaa-yitaka atziri-paeni janta, ratsika-waetakiro inene ikemaatsi-waetaka.

¹¹ Ari itheenka-tajorentsi-waetanaki, ikijima-waeta-nakiri Inkite-jatzi Tajorentsi, tema osheki ikemaatsi-waetaka, osheki ipathaa-waetaki. Roo kanteencha tee rooki-maetyaawo iyaari-peronka.

¹² Ikanta itsipa ronampiri Tajorentsi, ijakotakiro Antawaa-ki nijaa jaayiteen-chari iwajoniki. Omapoka-shitanaka opiryaatanaki. Aritaki imatakyaa imontyaa-yitapaaki pinkathari-yitatsiri jempe ishitowapi-intzi ooryaa, rowayirityaa.

¹³ Ikanta ishitowanaki peyari ipaanteki noonki. Ishitowanaki eejatzi peyari ipaanteki owantaniri, ari okimitakari ipaanteki theeri kaman-tantaniri, ishitowanaki peyari. Ikaatzi peyari shitowa-yitapaen-tsiri, ariwaetaki mashero,

¹⁴ Aritaki imatakiro rantayitero kaari iŋaapinteezi. Ithonka riyaa-shiyitakiri ikaatzi pinkathari-yitatsiri kepatsiki. Iŋaanta-kaayitakari rowayirita-kaeyaari, ipiyi-materika Tajorentsi Shintsi-perori.

¹⁵ (Pamini, noshiya-paeyaari koshintzi aririka nopiyakiri. Kimoshireyitee aamawentee-nani, kimitakariri oyirori okaakiini iithaari intsipaete ikithaata-nakyaawo, eero ishiyamerekitantanaka, rowaaŋee-tapaakiririka.)

¹⁶ Ikanta irika-paeni peyari, ipiyoyitakiri pinkathari-paeni Owayiri-itoniki. Iŋaani Heber-paeni, ikantee-tziro “Armagedón.”

¹⁷ Ikanta iweyaanta-paakawori ronampiri Tajorentsi, ijakotakiro tampyaaenkaki jaayiteen-chari iwajoniki. Ikemaetatzii kaemaneentsiri tajorentsi-pankoki, ojeekira iwinkatharimento, ikanteetzi: “¡Ari othonka-paaka!”

¹⁸ Ari iŋeetakiro ochenkitanaka ookatha-rentsi, antawo okamenitaki, ikemaetakiro eejatzi antawo omoyekanaka kepatsi. Tee iŋaa-piintee-tziro kimitakawori iroka omoyeka, roojatzi paerani owakira itzimantayitanakari atziri-paeni kepatsiki.

¹⁹ Okanta antawo nampitsi Kompitaari, mawakota okaatanaki otankanaki. Ari othonkakari eejatzi opookanaki nampitsi-paeni tzimayita-tsiri kepatsiki. Roo kanteencha tee imaejantzi-maetari Tajorentsi Kompitaari-jatzi, tema imapero-waetakiri rowajankitaantakari iyatsimanka.

²⁰ Ari othonkakari maawoeni othampishi, tee iŋeeteero. Ari okimitakari eejatzi ochempi-paeni.

²¹ Tema paryapaaki tenayita-tsiri jiriniki, anawyyaa-yitapaakiri atziri-paeni. Roo kanteencha eekiro riyaa-kaana-kitziro itheenka-tajorentsi-waetanaki, ikijima-waeta-nakiri Tajorentsi, tema imaperotakitziro ikowaenkaa-perotakiro Tajorentsi.*

17

Rowajankiteetero oshiyakawori antawo mayempiro

¹ Ikanta ipoka-shita-paakina apaani Ronampiri Tajorentsi kaatatsiri 7 roteeya-yitakirori iwajoni, ikantapaakina: “Pipoki, piŋeero jempe ikanteeteri rowajankiteeteri atziri-paeni, tema ikimi-yitakawo apaani mayempiro jeeka-cheraatan-takawori aataayitakaha nijaa.”

² Iroka kimitakawori mayempiro, kimiwitaka roomi imayempi-yitakimi ikaatzi pinkathari-wentan-tatsiri nampitsiiteki. Okimi-witakawo eejatzi, othonka-kirimi oeshinkitaa-yitakirimi kepatsi-jatzi-paeni.

³ Ikanta raashire-tanakina ochempi-mashiki. Ari noŋaakiro apaani tsinani okyaa-kotakari kityonkari owantachari, okaatzi 7 iito, 10 ichee. Eenitatsi waerontsi-paeni jankinateen-chari iwathaki, itheenka-tajorentsi-waeteetzi.

⁴ Okithaatari iroka tsinani, okityonka-mawotatzii, eejatzi kamaamawoneentatsiri. Kameetha rowaneenkaetan-takawo ooro, eejatzi poreryaari mapiki-paeni. Oteeya-nakitakiro rowetsikae-tziri ooro. Okimi-witaka ari ojaayita-kyaami oyaariperonka, eejatzi omayempinka.

* **16:21** tenayita-tsiri = apaani talento, 40 kilo

⁵ Eenitatsi jankinateen-chari opankaki, kaari ikematha-witeeta paerani, okantazi: “Antawo Kompitaari, Antawo Mayempitaantsi, Kijaneenta-peroteetziro Kepatsiki.”

⁶ Namina-perota-nakiro iroka tsinani, tema oshinkita-tyaawo riraa rashiyitaari Tajorentsi ikaatzi rowamahae-takiri, riraa eejatzi ikaatzi rowamahae-takiri ikenkithata-koteeri Jesús. Ikanta noñaakiro iroka, osheki nopampoyaa-wenta-nakiro.*

⁷ Ari ikantana ronampiri tajorentsi: “¿Iitaka pipampoyaa-wentantawori iroka? Aritaki nokantakimi oeta oshiyakaa-wenta-chari, teera riyotako-witeetawo paerani iroka tsinani, eejatzi irika owantachari okyaa-kotakari, shenita-tsiri iito, eejatzi ichée.

⁸ Itzimitaka paerani roshiya-kaawentee-tziri owantachari, tee iñeetziri nimaeka, roo kanteencha rooteentsi ishitoyi ipoñaakyaawo omooki inthomoeki-pero-tzira, aritaki rowamahae-teeri. Riima kepatsi-jatzi-paeni, kaari jankinata-kota-chani paerani rowetsikan-teeta-kawori kepatsi, osheki ipampoyaa-minthata-nakiri irika owantachari. Tema eero ikemathatziro oeta kanta-kota-chari: ‘Itzimitaka paerani, tee iñahaeteeri nimaeka, rooteentsi ipiyee.’

⁹ Omatantyaari ikematheetero iroka, okowa-perotatyaa otzimi yotanitaantsi. Kaateen-tsiri 7 iitontsi okyaa-kotakari tsinani, rootaki oshiyakaa-wentacha 7 ochempi.

¹⁰ Eenitatsi paerani ikaatzi 7 pinkathariwentakirori janta. Aritaki rotsinampaetaki ikaatzi 5 pinkathari. Eenitatsi apaani pinkatha-ritatsiri nimaeka. Riima itsipa, riitaki pinkatha-ritatsini paata, tekiraata itzimi. Irika oweyaantanakyaawoni eepichokiini ipinkathariwita-paentyaa, eero ojamani-perotzi.

¹¹ Irika owantachari tzimita-chari paerani, kaari iñeetzi nimaeka, itsipa irika, riitaki kaatapaen-tsini 8. Roo kanteencha ari roshiya-witapaa-kyaaari itsipa kaateen-tsiri 7 pinkathari-paeni. Ari ithonki-maetee-takyaari.

¹² Rooma kaateen-tsiri 10 ichée, oshiyakaa-wentari pinkathari-paeni, kaatatsiri 10. Tekiraata ipinkathari-wentantayite rirori. Tema aririka ipinkathari-wentantakani owantachari, riityitaki itsipayityaari ipinkathari-wentante. Eero ojamani-pero-tzimaeta, apatziro ishirinka-paentyaa eepichokiini ooryaa.

¹³ Irika-paeni pinkathari-paeni raapatziya-kota-wakae-yaawo ranteri. Ipinkathateri owantachari, eero ipiyatha-waetari.

¹⁴ Osheki rowayiri-minthatyaari Ipireetari. Roo kanteencha irika Ipireetari, riitaki otsinampaan-tatsini. Tema riitaki omperayitari omperayitan-tachari. Riitaki pinkathari-wentziri pinkathari-wentantatsiri. Itsipayitee-yaari rirori ikaatzi ikaema-shire-yiteeri, ikaatzi riyoshiitee-takiri, ikaatzi kyaaryoo-wenta-kiriri.”†

¹⁵ Ikanta ikantakina eejatzi ronampiri Tajorentsi: “Iroka aataayitaha nijaa ojeeka-thapyaaatan-takari tsinani, riitakira oshiyakaa-wentachari atziri-paeni nampiyitawori jempe-rika-paeni, piyoyiteen-chari jempe-rika-paeni, ikaatzi ipinkathari-wentee-tziri jempe-rika-paeni, kemathata-wakaawori iñaani jempe-rika-paeni.

¹⁶ Irika-paeni atziri-paeni jeekantawori 10 nampitsi, oshiyakaa-wentakari 10 icheepaeni, ari ikijaneenta-nakiri jeekantawori nampitsi

* 17:6 rashiyitaari Tajorentsi = kiteshireri † 17:14 ipireetari = owisha = cordero

oshiyakaa-wentakari tsinani. Ari ikimita-kirori eejatzi owantachari osheki ikijaneenta-nakiro. Okimiwityaawomi raatonkoryaatyeeromi tsinani, rowawatha-waeta-nakyaawomi, itaawaeta-kiromi. Tema ithonkakiro nampitsi oshiyakaa-wentakari tsinani.

¹⁷ Riitaki Tajorentsi kantakaawori aapatziya-wakaan-takawori antay-itziro iroka-paeni. Riijatzi kantakaawori ikemijanan-takariri owantachari. Rootaki ranteeteri, roojatzi omonkaatan-takyaari ikantakiri Tajorentsi.

¹⁸ Ari okantakari, tema iroka tsinani rootaki oshiyakaa-wentacha antawo nampitsi. Tema ikaatzi jeekantawori iroka nampitsi, ipinkathari-wenta-witakari nampiyitawori otsipaki nampitsi-paeni.”

18

Rapathakiro-ryeetakiro Kompitaari

¹ Okanta okaatapaaki iroka-paeni, noŃaatzii ishaawi-nka-paakini it-sipa ronampiri tajorentsi. Otzimi-motziri rirori osheki ishintsinka, osheki rowaneenkawo. Roorenta-paakiro kepatsi.

² Ikaemapaaki, ikantzi:

Rapathakiro-ryeeta-kirowa antawo nampitsi Kompitaari. Apatziro inampitaawo janta inashi-yita-chari peyari-paeni, ijekayitee janta maawoeni kamaari-yitatsiri.

Ari inampitaawori eejatzi inashiyita-chari tsimeri ipinkae-tziri owapi-intariri kaminkari.

³ Tema atziri-paeni ikaatzi jeekawita-chari nampitsiki oshiyakaa-wentakari tsinani, ashaahanta-pero-yiwitaka, Riyompari-waeta-piinta-witakari atziri-paeni jeekayita-tsiri otsipaki nampitsi.

Ikaema-shire-yitakiri atziri-paeni roshiya-kotee-yaari jempe ikantayiwitaka rirori-paeni apatziro ikowa-pero-yitziro ashaahawontsi, eejatzi iŃaamata-shiwae-tari.

Rootaki kaari iŃaantawo ikinatyaari Tajorentsi, ikimita-kotakawo tsinani mayempiro.

Okimiwitakawo ishinkita-tyeeyaawomi ashaahawontsi, rootaki rantayitan-takawori oshiyakawori mayempitaantsi.

⁴ Okanta nokemaki rapiita-nakiro iŃaawaetzi inkite-jatzi, ikantzi:

Asheninka-paeni, eero pitsipatari jeekantawori nampitsi oshiyakaa-wentakari tsinani,

Eero pitsipataari pikaaripero-shireta-waete, Pitsipataari-kari rowajankitahae-teeri.

⁵ Tema ikenkishiryaakiro Tajorentsi iyaari-peronka, okimiwitaka oenoka-tyeeyaami iyaari-peronka inkiteki, ari opiyotakari.

⁶ Pikiyako-wentee-yaari, papiipiinteri powajankiteeri.

Tema iroka kaari-perori oshiyakaa-wenta-chari oeta-kiriri tsinani shinkitan-tatsiri,

Poepiyiniro roori, pitontaateniro.

⁷ Aminaashi-waetaka okanta-piintzi roori: ‘Naaka pinkathawo, eero iŃeetana nashironkaa-waetyaa noshiya-kotyaawo kinankawo.’

Tema osheki ajahaa-wenta-pero-waetakawo owaneenkataha, oetziŃaarikotakawo omayempi-perowaetaki.

Rootakira oŃaantyaawori nimaeka okemaatsi-pero-waeteeyaa.

⁸ Rootaki omapokan-teeyaari rowajankitahaero apaani kitejeri, Ari omantsiyataki, okemaatsi-waeteeyaa, ayimateero otashe, ari itahaeteero.

Riitaki mateeroni Awinkatharite Tajorensi rowajankitahaero. Tema otzimi-motziri rirori ishintsinka.

⁹ Aririka iñahaetakirowaachaarinka otahaeyaa nampitsi oshiyakawentakari tsinani, osheki rowashireta-kotee-tyaawo, riraakowaetyaawo pinkathari-paeni, tema riitaki tsipata-kariri ikaatzi jeekanta-kawori rantayitziro oshiyawitawori mayempitaantsi.

¹⁰ Inteena ikatziya-yitaka irika-paeni ithaawan-teeyaakawoni rowajankitee-teri, ikanteeyini:

¡Ashironkamatsiterini nampitawori Kompitaariki!

Roopero-waewitaka nampitsi.

¿Intsipaaetema rowajankitee-takimi? Tekira ishirinkyaa-ta ooryaa.

¹¹ Ari ikimita-kyaari ikaatzi riyomparita-piintakari, osheki rowashireta-kotyaari, riraakowaetyaari, tema tekatsi riyompariteeyaa.

¹² Tema riyompari-piintakari roorote, iyorikite, poreryaari imapini kijokiri kitamaa-nikiri pinaperota-chari, inashi-yitachari kithaarentsi, kitamaa-mawori, kamaama-woneentatsiri, kityonka-mawoperotatsiri, karenimawori. Eeniyiwitacha oshiyawori jantari. Eeniyiwitacha rowetsikani ipothoyitakiri kameetha, cheetsi, incha-kota pinayita-chari, eshiroyita-tsiri, mapí.*

¹³ Eeniyiwitacha meta, eeniyiwitacha inashiwaeta-chari kajankari, eeniyiwitacha imiriteetziri, eeniyiwitacha owaaki incható oshiyariri yeenkantsi, eeniyiwitacha opane rowaetari, eeniyiwitacha ipira-paeni, ikyaaakoetari, ishiyako-mentotari, eeniyiwitacha eejatzi romperatani-paeni.†

¹⁴ Ikanteeyeni:

Ari othonka-paakari chochoki-paeni piñaamata-piintakari.

Tee otzimayitee ashaahawo pikowa-piintakiri, ari okaatapaaki owaneenkata.

¹⁵ Inteena raminako-yiteero riyomparita-piintari, ithaawaki eero itsipatahae-tantari rowajankitee-teri. Antawo riraa-kotyaawo rowashireta-kota-nakyaawo.

¹⁶ Ikanteeyini:

¡Ashironkamatsiterini nampitawori janta! Roopero-waewitaka nampitsi.

Tzimayi-witacha osheki rooperori kitamaa-mawori imaatha, kamaama-woneenta-tsiri, eejatzi kityonka-mawoperota-tsiri.

Eeniyiwitacha osheki roorote, kijokiri kitamaa-nikiri pinaperota-chari.

¹⁷ Apatziro ishirinka-neentanaka eepichokiini ooryaa, ari ithonkaetakirowaachaahawo.

Ari roshiyakari jeekayiteen-tsiri ramaatako-mentoki, inteena ikatziya-yitaka ramina-kotziri jempe ikanta ithonkae-takiri. Ari ipiyotee-yakani ikaatzi antakoyitziro ramaatako-mento, itsipayitakari ikaatzi ote-tantawori.

¹⁸ Ikanta iñaaakiro okachaarenkataki nampitsi otahaa, osheki riraakotakawo, ikantayitzi:

Tekatsi otsipa nampitsi ikimitee-yaawoni iroka rooperowitachari.

¹⁹ Antawo rowashiretako-waetaka, ikantee-yakini:

* **18:12** kijokiri kitamaa-nikiri pinaperota-chari = perla † **18:13** ipira-paeni = ganado, owisha; ikyaaakoetari = kawayo

Ashironkamatsiterini ikaatzi nampita-kawori janta.

Tema ashaahanta-yiwitakae aakapaeni aayita-piintakiro ashaahawontsi amaatako-mentoki.

Tema apatziro ishirinka-paenta eepichokiini ooryaa, ari ithonkae-takirori.

²⁰ Rooma eeroka-paeni inkite-jatzi, kiteshireri, Otyaantaa-rewo-paeni, Kamantantaniri-paeni,

Otzimatyee pikimo-shireyite, tema ikamantzita-yitakae Tajorentsi rootaki rowajankitaan-takariri jeekantawori antawo nampitsi, ikijako-wenta-yitaa-tziimi eeroka-paeni.

²¹ Ikanta apaani ronampiri Tajorentsi tzimatsiri ishintsinka, raaki antawo mapi tonka-mentotsi, rookakiro inkaariki, ikantzi:

Nokimitaakiro nookakiro antawo mapi,

Ari nokimiteerori eejatzi antawo nampitsi Kompitaari.

Ari opeyaari, eero iñahaeteero.

²² Eero ikemaeteero omampaani, okameñee-nkate owiyompi-mento, ojonkari eejatzi otziwoori.

Eero iñahaeteero okaatzi owetsika-yitziro jempe-rika oeyitari.

Eero ikemaeteero opoemate otonka-mento.

²³ Eero iñahaeteeri imorekae ootamento.

Eero iñahaeteero aawakaeyaa.

Ari okaatapaaki maawoeni iroka, tema osheki oetzimpina-shire-yitakiri itsipa-jatzi atziri-paeni, kimiwitaka okija-minthata-tyeerimi.

Tema antawo ishintsi-yiwitaka ikaatzi yompari-piintawitariri.

²⁴ Rootaki owatsinaa-waeta-kiriri itsipa-jatzi-paeni, apatakaawaetakiri rira Kamantantaniri-paeni. Ari okantakiriri maawoeni kiteshireri-paeni.

19

Ithaamenteetya inkiteki

¹ Okanta okaatapaaki iroka, nokematzi kameñee-nkata-neentsiri ikaemaeyini osheki inkite-jatzi, ikantzi:

¡Aapa! Riitaki Tajorentsi owawijaa-koyiteeri. Otzimi-motziri rowa-neenkawo, eejatzi ishintsinka.

² Okaatzi ikoyiri ranteri rirori, tampatzikari okantayitaka.

Kyaariperori irika.

Tema rowajankitaakiro mayempiro owaaripero-yitakiriri kepatsi-jatzi-paeni.

Ipiyako-wentaari ikaatzi rowamayi-takiri romperatani.

³ Roojatzi rapiipiintee-yirini, ikantzi:

¡Aapa! Okatziyeen-kateeta owachaarinka. Ashi owaero.

⁴ Ikanta 24 antaripero-paeni, itsipatakari 4 inkite-weri-paeni, rotziwerowae-yanakani, tema ipinkathata-nakitziiri Tajorentsi ijeekaki rirori iwinkathari-mentoki, ikanteeyini:

¡Kyaariwé! ¡Aapa!

⁵ Eenitatsi ñaawaeta-neentsiri jeeka-mento-tsiki, ikanteetzi:

Maawoeni rompera-yitaari Tajorentsi, piweshiryaa-wentee-yaari.

Pipinkathateeri maawoeni, retanakyaawo iryaani-paeni eejatzi antari-paeni, maawoeni.

⁶ Okanta nokemaki kameñee-nkata-paentsiri, ariwaetaki ipiyoteeyani atziri-paeni, ariwaetaki oparyee-nkatzi nijaa, ariwaetaki ookatharentsi. Ikanteetzi:

¡Aapa! Aritaki pinkathari-wentantee Tajorentsi, riitaki Awinkathari-tee-yaari Shintsi-perori.

⁷ Jame akimo-shire-wenteri,

Jame ajahaawentee-yaari,

Tema rooteentsi roemoshirenkiri raawakaeyaa Ipireetari.

Tema wetsikaka iinantyaari.

⁸ Ishinetee-takiro okitamaate oethaari, tee okipatsi-waetzi, poreryaayitaki.

Oshiyakaa-wenta-chari kitamaari oethaari, rootaki kameethari rantapiintziri kemijantzinkari-paeni kiteshireri.

Rakiyoteeteri raawakaeyaa oshiyakariri Ipireetari

⁹ Ikanta ikantapaakina inkite-jatzi: “Pojankinatero iroka: Osheki ikimo-shiretee ikaatzi ikaemae-takiri rakiyoteeri raawakaeyaa Ipireetari.” Eejatzi ikantakina: “Iroka, rootaki iñaani-perori Tajorentsi.”

¹⁰ Ari notziwerowanaka nopinkathata-nakiri ronampiri Tajorentsi, ikantana: “¡Eero pipinkathatana naaka! Ari akaateeyini romperatee Tajorentsi, ari noshiyimi eeroka, ari noshiyakari ikaatzi oejokiro-yitakawori ikenkithata-paentziri Jesús. Tema riitaki pipinkathate Tajorentsi. Tema okaatzi ikenkithata-paentziri Jesús, rootaki yotashireta-kaayita-kiriri Kamantantaniri-paeni.”

Kyaakota-kariri kitamaari ikyaakoetari

¹¹ Okanta noñaaki ashitaryaanaka inkite. Eenitatsi janta apaani kitamaari ikyaa-koetari. Riima kyaakota-kariri, riitaki iiteetziri “Oejokirotantaniri,” iiteetziri eejatzi “Kyaariperori.” Aririka rowajankitaante, raminaperotziro kameetha tampatzika. Ari okimitari eejatzi aririka rowayiritante.*

¹² Ikimitakawo paamari roki. Amanthee-perotaka. Rojankinatakawo waerontsi kaari riyotakoetzi, apatziro riyotziro rirori.

¹³ Riitaki kithaata-kawori kithaarentsi othakakiri iraantsi. Iiteetziri eejatzi “Iñaani Tajorentsi.”

¹⁴ Eenitatsi osheki rowayirite inkiteki. Okitamaa-theetakira iithaari, tee okepatsi-waetzi. Riitaki oyaatakiriri kyaakoyita-kariri kitamaari ikyaakoetari.

¹⁵ Ari oshitowa-nakiri ipaanteki oshiyakawori othoyempyaa-nikitzi ojataa-mentotsi, rootaki rompojan-teeyaariri iijaneentani. Riitaki omperatan-teeyaarini reshiro-kotzite. Riijatzi kawirinkironi chochoki oshiyakawori imiriteetziri iiteetziri “Imashirenka Tajorentsi Shintsi-perori.”

¹⁶ Riitaki jankinata-kawori iroka waerontsi iithaariki, eejatzi iporiki. Iroka waerontsi: “Pinkathari-wentziriri pinkathari-paeni. Omperatariri omperatan-taniri-paeni.”

¹⁷ Ikanta noñaaki itsipa ronampiri Tajorentsi ikatziyan-takari ooryaa, ikaemapaakiri maawoeni tsimeri-paeni ahayita-tsiri, ikantziri: “Pipoki pipiyotee-yaani, pakiyoteeri eeroka-paeni Tajorentsi roemoshirenkaha.

¹⁸ Tema ari powayitee-yaari atziri-watha: iwatha pinkathari-paeni, iwatha rewariri omayiri-paeni, iwatha riiperori-paeni, iwatha

* 19:11 ikyaa-kotari = caballo

ikyaakoetari eejatzi kyaakota-piintariri. Tee apatziro powaeyaari irika-paeni, tema powayitee-yaari eejatzi iwatha maawoeni: omperataa-rewo, omperatantaniri, antaripero-paeni, iryaani-paeni, maawoeni.”

¹⁹ Okanta noŋaakiri kowaenkari owantachari, noŋaakiri eejatzi pinkathari kepatsi-jatzi itsipayitakari rowayirite. Ari ipiyotee-yakani ikoyi rowayiriteri kyaakota-kariri kitamaari ikyaakoetani itsipayitakari eejatzi rowayirite.

²⁰ Eenitatsi iita oteeyawa-kiriri owantachari. Ari ikimitee-takiri theeri kamantantaniri itsipata-piintakari itajonka-wentantzi. Rootaki ramatawitan-takariri ikaatzi kentako-yitakawori iwaero owantachari, eejatzi ikaatzi pinkathata-kirori roshiya-kaawo. Irika owantachari eejatzi theeri kamantantaniri, rookaetakiri opaama-shithakya-takira paamari, okiteri-moetotakira shitzi owachaarinka.

²¹ Rowamae-takiri maawoeni kemijanta-nakiriri, rowathee-tantakari shitowa-paentsiri ipaanteki kyaakota-kariri kitamaari ikyaakoetari. Kema-perotee-yakani tsimeri-paeni.

20

Osheki ojarentsi okaate 1000

¹ Okanta noŋaaki rayiita-paaki itsipa ronampiri Tajorentsi. Roteeyakiro rashita-ryaan-tyaawori omoo inthomoeki-perota-tsiri. Roteeyaki eejatzi antawo eshirotha.

² Raakiri noonki, maanki tzimiteen-chari paerani. Riitaki Kamaari, Yakatantaniri. Roojotakiri okaate 1000 ojarentsi ijeeki.

³ Ari rowariyaakiri omooki inthomoeki-perota-tsiri. Rashita-kotakiri, rowichako-takiri eero ramatawitan-taari atziri-paeni, roojatzi omonkaatan-takyaari okaate 1000 ojarentsi. Aririka okaatapaaki iroka, ari roojoryaa-kota-paentereri eepichokiini.

⁴ Okanta noŋaaki osheki jeeka-mentotsi jempe ijeekayitee ikaate pinkathari-wentan-tatsini. Ari noŋaakiro ishire-paeni ikaatzi ithatyee-takiri ikemijanteerowa iŋaani Tajorentsi, ikenkithata-paentziri paerani Jesús. Tema irika-paeni, tee ipinkathatziri rirori owantachari, tee ipinkathatziro roshiya-kaawo eejatzi. Tee ikentako-pankatakotyaa iwaero owantachari, eejatzi rakoki. Riyyitaki aŋaayitaa-tsiri, ipinkathari-wentan-tayitee rirori itsipataari Jeepatzii-totaa-rewo, okaatzi 1000 ojar-entsi.

⁵ Riima itsipa ikaatzi kamayiteen-tsiri, tee raŋaayitee rirori, roojatzi omonkaatan-tapaakari 1000 ojarentsi. Rootaki iiteetziri “Etwori Aŋahaantsi.”

⁶ Ari ikimoshireyitee paata ikaate piriintaa-chani iiteetakiri “Etwori Aŋahaantsi.” Tema kiteshireyitee. Eero rapiiteero ikamayitee. Ashi rowaero raŋaayitee, riitaki oshiyee-yaarini Ompera-tajorentsitaarewo rantawaeteeniri Tajorentsi, rantawaeteeniri eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo. Ari itsipataari ipinkathari-wentantee okaatzi 1000 ojar-entsi.

⁷ Aririka omonkaatakyaa 1000 ojarentsi, aritaki romishitowaeta-paentereri Kamaari rashita-koetakiri.*

⁸ Aririka ishitowapae, retapae-yaawo ramatawita-paeri maawoeni atziri jempe-rika inampiyitawo. Iroka nampitsi-paeni iiteetakiro “Gog,”

* 20:7 Kamaari = Yakatantaniri

otsipa “Magog.” Ipiyoteeri maawoeni janta ikoyi rowayirita-kaeyaari. Oshekiperote atziri, okimitawo oshekiitzi impaneki nijaa-thapyaaiki.

⁹ Riyaatee-yakini jempe owinteni-pathatzi, itapotakiri kiteshireripaeni jempe ipiyotee-yakani rirori-paeni. Ari okaatzi itapotakiro eejatzi iiteetziri “Etako-perotaawo Nampitsi.” Ari romapoka-shiteeyaa oparyapaaki paamari, othonkakiri maawoeni.

¹⁰ Riima Kamaari amatawitan-taniri, rookaetakiri opaama-shithakyaatakira paamari, okiteryeenkatakira oshitzinka owachaarinka. Ari rookitee-takariri kowaenkari owantachari, itsipahae-takiri theeri kamantaniri. Ashi rowaero ikemaatsi-waeteeyaa janta.

Raminakoe-tantee kitamaariki jeeka-mentotsi

¹¹ Okanta noŃaaki antawo kitamaari jeeka-mentotsi. Eenitatsi jeekanta-kawori, riitaki thonkaerori inkite eejatzi kepatsi.

¹² Ari ikatziyee-yakani kamayiteen-tsiri janta kitamaariki jeeka-mentotsi, itsipayitaari antari-paeni eejatzi iryaani-paeni, maawoeni. Ari rapinee-ryaanakiro jankina-rentsi, rapinee-ryaanakiro eejatzi ot-sipa jempe rojankinata-kotaka aŃaayitaa-tsini. Ari raminakoe-teero jempe rojankinata-koetziri atziri-paeni okaatzi rantayitakiri.

¹³ Ari ikimi-tzitakari ikaatzi piinkayiteen-tsiri nijaaki, ipiyotaka rirori-paeni. Ikaatzi kamayiteen-tsiri, ari ijeekitee-yakani eejatzi janta ikimi-witakawo atziritatyeemi “Kaamanitaantsi,” apakahaerimi omperawae-witakari. Ari ikaatzi raminakoe-teeri rirori-paeni okaatzi rantayitakiri.

¹⁴ Okanta rookaeta-kirori “Kaamanitaantsi” opaama-shithakyaatakira paamari otahaeyaa. Iroka paamari paama-shithakyaateen-tsiri, rootaki iiteetakiri “Apiteta-tsiri Kaamanitaantsi.”

¹⁵ Ari ithonkyaaari rookaeteeri opaama-shithakyaatakira paamari ikaatzi kaari jankinata-kota-chani raŃaayitee.

21

Owakirari inkite eejatzi owakirari kepatsi

¹ Okanta noŃaaki owakirari inkite, eejatzi owakirari kepatsi. Tema thonkaka paejatoteentsiri inkite, eejatzi paejatoteentsiri kepatsi. Tee iŃahaeteero inkaari.

² Okanta noŃaaki okinapaaki inkiteki nampitsi tajorentsita-tsiri, iiteetziro “Owakirari Aapatziyaweni.” Riitaki Tajorentsi owayiita-kaantakirori. Owaneenkataka, ariwaetaki tsinani owaneenkata-shitari oemintyaari.

³ Ari ishintsiteetanakiro iŃaawaetee-tzi janta jeeka-mento-tsiki, ikan-teetzi:

¡Pamini! Ojeeki-moteeri kepatsi-jatzi-paeni tajorentsi-thaante jempe in-ampitawo Tajorentsi.

Tema itsipataari Tajorentsi jempe ijeekayitzi rashiyitaari.

⁴ Tema riitaki Tajorentsi oshekyaaiki-peroteerini, roemoshirenka-yiteeri.

Eero ikaamane-yitee,

tekatsi katsiwaetaa-tsini, tekatsi irahaachani, tekatsi kemaatsi-waetaachani.

Tema ari okaatapaaki iroka-paeni.

⁵ Ikanta iñaawaetanaki jeekaen-tsiri iwinkathari-mentoki, ikantzi: “Nowakirata-kahaero maawoeni.” Ikantanaki eejatzi: “Pojankinatero iroka, tema kyaariperori ñaantsi iroka, ari okantee-tatyee-yaani.”

⁶ Ari ikantana: “¡Ari oweyaapaaka! Naaka oshiyawori etawori jankina-rentsi, eejatzi oweyaantapaakawori. Naakataki etakaan-tanakawori. Naakataki thonkaeroni. Eenitatsi-rika miritatsiri, ari nomirita-kahae-ri nijaa owañaan-tatsiri. Ipashii-teeyaari, tee opinata.

⁷ Rootaki noshineta-kiniriri otsinampaataniri-paeni. Tema naaka Tajorentsi ipinkatha-yitee. Nokimita-kaanteeri rirori notyomi-paeni.

⁸ Roo kanteencha eerowa notyomintaari thaayin-kari, kijoshireri, kijaneentantani, owantaniri, mayempiri, matsintzi, pinkathata-kiriri oshiyakaa-wontsi, theeri-paeni. Tema riyyitaki taayitaa-chani opaama-shithakyaatakira, kiteryee-nkateen-tsiri owachaarinka. Rootaki apiteta-tsini ikamayitee.”

Owakirari Aapatziyaweni

⁹ Okanta okaatapaaki iroka-paeni, ipoka-shita-paakina apaani ronampiri Tajorentsi owajankitaan-taniri roteeya-kirori iwajoni. Ikan-tapaakina: “Pipoki noñaayimiro oshiyakaa-wentari tsinani iinanta-yaari Ipireetari.”

¹⁰ Raashire-katanakina tonkaariki ochempiki. Roñaaha-kinawo antawo nampitsi tajorentsita-tsiri iiteetziri Aapatziyaweni, rootaki rowayiteeri Tajorentsi opoñahaawo inkiteki.

¹¹ Janta nampitsiki, ari iñahaeteerori rowaneenkawo Tajorentsi, shipakiryaa-waetaki, ariwaetaki okanta mapiki poreryaa-tatsiri, pinaperota-chari.*

¹² Antawo iroka otanto-nampiro. Okaatzi 12 jempe ikyaa-piinteetzi. Eenitatsi ikaatzi 12 ronampiri Tajorentsi aminako-wenta-yitzirori jempe ikyaa-piinteetzi. Ari rojankinee-takiro iwaero itomi-paeni Israel.

¹³ Okaatzi mawa janta ikyaa-piinteetzi monteta-kariri ishitowapi-intzira ooryaa. Eejatzi jempe itziroryaapiintziro ooryaa okaatzi mawa. Katonkanta okaatzi mawa. Kirinkanta okaatzi mawa.

¹⁴ Eenitatsi okaatzi 12 antawo mapi otzitakirori otanto-nampi. Ari jankina-yitakawori 12 iwaero-paeni Rotyaantaa-rewopaeni Ipireetari.

¹⁵ Irika ñaanata-kinari, roteeyaki imonkaa-mento-shithaki rowetsikaetziri ooro, rootaki imonkaatan-tyaawori otanto-nampi, eejatzi jempe ikyaa-piinteetzi.

¹⁶ Ari omonkaata-wakaa ojanthatzi onampi-naki iroka nampitsi, tee awija-wakaa. Ikanta retanakawo ronampiri Tajorentsi imonkaatziro jempe oweyaa ojanthatzi onampina, ojenokitzi eejatzi otontatzi, okaatzi 12000 shiya-shiyawae-mentotsi omonkaataka.†

¹⁷ Ikanta imonkaatakiro eejatzi otanto-nampi, okaatzi otontatzi 144 ikonaki. Rootaki imonkaatan-takari ronampiri Tajorentsi kimitawori ikonaki atziri imonkaatanta-piintari rirori.

¹⁸ Iroka otanto-nampi, oshiyawitakawo mapi porekatsiri. Riyoshiita ooro rowetsikae-tanta-kawori nampitsi, porekatsiri.‡

* 21:11 poreryaa-tatsiri = jaspe † 21:16 12000 shiya-shiyawae-mentotsi = 2200 kilómetro.

‡ 21:18 porekatsiri = vidrio

¹⁹ Iroka otzinkamitakari otanto-nampi, rootaki rahaetaki pinaperoyitachari mapiki inashiyita-chari oporeka-kiyitzi: thonkirikitatsiri, eeriyitatsiri, kitiaa-nikiri, §

²⁰ kiteriri, kityonkari, kiteryeenkari, anashiriki, potsitari eejatzi kitamaa-ri.

²¹ Okaatakira 12 ikyaa-piinteetzi, roo rahaetaki antawo-perori mapi, kijokiri kitamaakiri pinaperota-chari, imokayitakiro rowetsikantakawori. Maawoeni owaankii-teriteki nampitsi, riyoshiita ooro rowetsikae-tanta-kawori, porekakitatsiri.*

²² Tee otzimapee janta tajorentsi-panko. Tema riitaki inampitanteetaari Awinkatharite Tajorentsi Shintsi-perori itsipataari Ipireetari. Riitaki poyaatee-yaawoni tajorentsi-panko janta.

²³ Tee ikowaeta-paeri ooryaa, eejatzi kashiri. Tema rowaneenkawo Tajorentsi koñeetyaa-kahaeroni. Riitaki Ipireetari kimatee-yaarini ootamentotsi.

²⁴ Riitaki koñeetyaa-koteeroni ranashi-yiteera atziri-paeni janta. Pinkathari-paeni tzimayiwita-chari rowaneenkawo kepatsiki, kameetha ijeekayitee janta ipinkathateeri Tajorentsi.

²⁵ Eero otsirenitapae, tema ashi owaero okitejetapae. Eero ashitanita nampitsi janta.

²⁶ Ikaatzi tzimayiwita-chari rowaneenkawo kepatsiki ipinkathawiteetari, kameetha ijeekayitee janta ipinkathateeri Tajorentsi.

²⁷ Eero itzimae janta kaariperota-paatsini, eero iñahaeteeri antayiteeroni ipinkae-tziri, eero itzimapee eejatzi theeyapaa-chani. Apatziro inampiyitee-yaawo ikaatzi rojankinata-kotakiri Ipireetari rañaayitee janta.

22

¹ Ikanta roñaaaha-kinawo nijaa añaakaan-tatsiri. Kiteshaa-nikitaki. Rootaki shitowaata-tsiri ijeeka-mentoki Tajorentsi itsipatakari Ipireetari,*

² rootaki shiyaateen-chari niyankineki kaankiite-rentsiki. Omontetha-mashaataka oshooka-thapyataan-takawo chochoki añaakaan-tatsiri. Ari okanteetani maawoeni kashiri okithokitzi eejatzi ojarentsiki. Aryaajenitakaantapae oshi.

³ Eero otzimapee yakataantsi janta. Ari ojeekapaeri iwinkatharimento Tajorentsi, eejatzi rashi Ipireetari. Ashi rowaero romperatani-paeni ipinkathateeri janta.

⁴ Aritaki iñaawootee-teeri Tajorentsi. Ikentako-pankatakotee-yaawo atziri-paeni iwaero Tajorentsi.

⁵ Eero otsirenitapae janta. Eero itzimapee ooryaa. Tema riitaki koñeetyaa-tsini Tajorentsi, Awinkathari-tetaari. Ashi rowaero ipinkathari-wentan-tapae atziri-paeni janta.

Rooteentsi ipiye Jeepatzii-totaa-rewo

⁶ Ikanta ikantanakina ronampiri Tajorentsi: “Kyaariperowa iroka ñaantsi, kantacha akemijantero.” Tema paerani riyotakaa-yitakiri

§ 21:19 pinapero-yitachari mapiki inashi-yita-chari oporeka-kiyitzi = jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. * 21:21 kijokiri kitamaakiri pinaperota-chari = perla * 22:1 kiteshaa-nikitaki = cristal

Tajorensi Awinkatharite Kamantantaniri-paeni, ari ikimitakiri ni-maeka romperatani, rotyaan-takiniri Ronampiri Tajorensite roñaahayitakiri iroka-paeni, rootaki riyotan-teeyaari rooteentsira omayityaa jempe-rika oeyitari.

⁷ Iroka ikantzi Jesús: “¡Pamini! Rooteentsi nopiye. Ikimoshireyitee ikaate kemijanta-kironi kamantantee-takiri jaka jankina-rentsiki.”

⁸ Naakataki Juan jankinatziro iroka. Naaka ñaakirori maawoeni, naaka kemakirori eejatzi. Ari notziwerowa-witanaka nopinkathateri ronampiri Tajorensi oñaahaki-nawori maawoeni iroka.

⁹ Ikantanakina rirori: “¡Eero pipinkathatana naaka! Ari akaa-teeyini romperatee Tajorensi, ari noshiyimi eeroka, ari noshiyakari Kamantantaniri-paeni piiyitziri ‘noyemijantzin-karite-paeni,’ noshiyari eejatzi ikaate kemijanteeroni jankina-yiteen-chari jaka. Tema riitaki pipinkathateeri Tajorensi.”

¹⁰ Ari ikantanakina eejatzi: “Okaatzi pojankinata-kotakiri awijayitatsini paata, eero pomana-kotziro okaatzi ikamantee-takimiri, tema rooteentsi ñahaetero awijatsini.

¹¹ Tema ikaaripero-shire-teete itzimi-rika kaaripero-shireta-tsiri ni-maeka. Ikamaari-pero-shire-teete itzimi-rika kamaari-shireteen-tsiri nimaeka. Ranta-pero-teetero kameethari itzimi-rika antakirori ni-maeka. Itajorensi-pero-shire-teete itzimi-rika tajorensi-shireteen-tsiri nimaeka.

¹² ¡Rooteentsira nopiye! Rooteentsira nopinayiteeri atziri-paeni okaatzi rantawae-wentakari apaani-paeni.

¹³ Naaka oshiyawori etawori jankina-rentsi, Naaka oshiyawori eejatzi oweyaantawori. Naakataki etawori, Naakataki oweyaantyaawoni. Naakataki etakaan-takawori, Naakataki thonkaeroni.”

¹⁴ Ikimoshireyitee ikaate kiwayiteeroni iithaari, okini ishineteeteri iroka chochoki añaakaan-tatsiri, okini ikyaayitee ikyaa-piinteetzira nampitsiki.

¹⁵ Eerowa ikyaayitee janta oshiyako-yitariri otsitzi, matsitananiri, antapiintakirori kaariperoyi-tatsiri, owamaan-taniri, ikaatzi pinkathata-kiriri tajorensi-niro, ikaatzi ameta-piinta-kawori itheeya.

¹⁶ “Naaka Jesús otyaanta-kiriri ronampiri Tajorensi ikamantemiro iroka-paeni, powawijayiniri eeroka ikaatzi piyowenta-piinta-kariri Tajorensi jempe-rika-paeni. Naaka charinitariri pinkatharini David, ikashiya-kaetani. Naakataki iiteetzi ‘Ompokiro Kitejemenkiri.’ ”

¹⁷ Ikantzi Ishire tajorensi: “Pipokiita.” Ari okantziri eejatzi ikimitakawori tsinani iinantee-tyaari.

Ikaate kemayiteeroni eejatzi iroka, ikantayitee: “Pipokiita.”

Ipokayite itzimi-rika miriyita-tsiri. ¡Itzimi-rika kowaneen-tsiri imiriteero nijaa añaakaan-tatsiri, rirawaete, tee opinata!

¹⁸ Eenitatsi nokaman-teriri ikaate kemaeroni jempe ojankinata-koyitaka awijayita-tsini paata: Eenitatsi-rika owanaa-shita-kyaaawoni jankinateen-chari, aritaki imaperoteeri Tajorensi rowajankitaan-teeyaari okaatzi kenkithata-koyiteen-chari jaka jankina-rentsiki.

¹⁹ Eenitatsi-rika thaña-pithatan-tyaaawoni okaatzi ojankinateen-chari jaka, ari ithaña-pithatee-yaari paata Tajorensi rirori eero ishineteeniri

chochoki añakaan-tatsiri. Eero ikyahae nampitsiki ikenkithata-koetakiri jaka.

²⁰ Iroka ikantzi kenkithatzirori iroka-paeni: “Rooteentsi nopiye.” Ari nokantzi naaka: “Kyaariwé, intsipaete pipiye.”

²¹ Okantashitzimaetyaa ashi rowaero ineshironka-yiteemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Kyaariwé.

Mampaantsi

5

⁴ Tajorentsi! Tee pinaamatawo eeroka kaari kamethatatsiri,
Eero okanta raapatziyee-mi kaaripero-tatsiri.

⁵ Eero okanta itsipa-teemi kantakaa-perori-paeni.

Tema ikijaneentzimi eeroka ikaatzi antzirori kaari-perori.

22

Mampaantsi

Romampaani David Ikenkishirya Ishiya-pithateri Kowatsiri Rowamay-eri

¹ Tajorentsi! Notajorentsite! ¿lita pookawentan-tanari?

¿lita kaari pipokanta powawijaa-koteena?

¿lita kaari pikemantana nashironkaa-waeta?

² Tajorentsi! Nokaema-witzimi kitejepaeteki, teemaeta pakana.

Nomawitakawo tsireni-paeteki, teemaeta netsinaryaa-kotzi,

³ Roo kanteencha, eeroka tajorentsi

Tema pijeeki eeroka jempe romampahaeyani Israel-paeni.

⁴ Eeroka rawentaaka paerani nowaejatzite-paeni.

Rawentaa-yitakimi, pookakaa-wenta-yitakiri eeroka.

⁵ Ikowako-takimi pikijawen-tyaari, pimatakiro pookakaa-wenta-yitakiri.

Rawentaa-yitakimi eeroka, tekatsi owashiwentaayiteerini.

⁶ Tema naaka atziri naawita, roo kanteencha ikimita-kaeta-kina chow-itsi.

Osheki imaninta-waetakina atziri-paeni, itheenka-shire-waetakina.

⁷ Ishirona-wenta-waetakina ikaatzi ñaayitanari,

Itsimetsi-kyaawae-teetakina, roteka-yina-waeta, ikanteeyini:

⁸ “Piñaa-matsiteri awentaariri Tajorentsi. Añaawakiri aririka ramitako-teeri.

Tema ikantatzi osheki ineshironka-tziri, añaawakiri aririka rowawijaa-koteeri.”

⁹ Tema eeroka kantakaakawo notzimantakari omotzikinaha ashitanari.

Eeroka kantakaakawo nawentaan-tzimiri eenirowa nothotzi noteni.

¹⁰ Eeroka ashitakinari tekiraaha notzimi.

Eenirowa nojeeki omotziki ashitanari, eeroka Notajorentsite.

¹¹ Eero pijeeka-pithatana inteena, tema okaakitaki nokemaatsi-waetyaa.

Tekatsi kijakowente-nani.

¹² Tema ithonka rotzikakina kijaneentanari, roshiyakari ipiyoteeyani waakapaeni,

Roshiyakari imashirenka poñaachari Kithoki-shaariki, ithonka rinkiteeyakinani.*

* 22:12 waakapeni = toro

13 Pahaankaeyakini ikaatzi kijaneentanari,
Roshiyakari manitzi rowari iwathatsite, pirinkae-kimashitaki.

14 Tema noshiyakawo naaka nijaa ijakoe-tziri,
Tema thonkaka okitho-ryaayitaki notonki.
Oshiyakawo najankane iwyaaha-chari,
tema thonkaka iwyaahaka inthomoeki.

15 Tema piryaa-kentsitakina, oshiyakawo opiryaatzi chomo-petoki.
Tsirekaka nonene nopatzi-thaanteki.
Tema pookakina jempe opiryaapanetzi kepatsi nokami.

16 Tema roshiyakari otsitzi ipiyowentee-yakinani kaari-perori, ithonka
rinkita-paakina.

Iwena-waetakina nakoki eejatzi noetziki.

17 Iyoshii-tashitaka nomashi, koñaa-pookitaki notonki.
Osheki ramina-mintha-takina kijaneentanari.

18 Ipawakaakawo nomaatha.
Iñaaryaa-wentakawo riyotan-tyaari itzimi-rika ayironi.

19 ¡Rooma eeroka Tajorentsi, eero pookawentana!
Eeroka shintsi-takahaanari. Pipoki intsipaete pikijawentena.

40

Rojankinatakiri David.

Rashi yotaantzirori omampahaantsi.

1 Amaanikiini noyeeri Tajorentsi.

Ari rowayempitataana, ari ikemaena nokaemirira.

2 Rowawijaakotaana nokamaemi ikitatanteenarimi.

Rowawijaakotakina eejatzi oniyenami sampowatha.

Ikatziyakahaana okijopathatziira kepatsi.

Ramitakotaana nanashitantaari kameethari, tee nantziwawaeta.

3 Roma-mpaakahaanawo owakirari omampahaantsi.

Eejatzi weshiryaantsi, rootaki nokimoshirewentantariri Tajorentsi.

Osheki ñaayitawakirori iroka, riyokitziwentayitakiro.

Roowa rawentaantanakariri Tajorentsi.

4 Kimoshireri ikanteeya awentahaeyaarini Tajorentsi.

Kaari aapatziyeeyaarini shamewaetatsiri,

Kaari amanariri tajorentsiniro.

5 ¡Noyinkatharite! Tajorentsi, pitajonkawentantapiintee,

Osheki poshoretapiinteena,

Tekatsi oshiyeemini eeroka,

Noñaawenawitakawo nokamanteri itsipapaeni atziri okaatzi
pitajonkawentantayitakira.

Roori kantzimaetacha oshekiperotanee jempe okaatzi kaari riyoteetzi.

6 Tee pikowamatsiteero ramayiiteemi ratsipetakaani, eejatzi rashitaka-
haetemiri.

Tema pikemathatakahaanawo,

Teera intaani onimotemi itayeetzimiri pirahaatsi, eejatzi ikaatzi ramay-
itzimiri rashitakaayitzimiri.

7 Pikeme nokante naaka: Ari nopokaki.

Tema rojankinatakoyiitakina paerani.

⁸ Ari onimotakina nanteemiro okaatzi pikowakayinari.

Oshiyawo pojankinashiretantatyeenawomi pinintakaantani.

51

Mampaantsi

Rojankinari David, ikantanaka Kamantantaniri Natán ishintsineentanakiri, tema riyotakoetakirowa rantakiro kaariperori imayempitakiro Betsabé

¹ ¡Tajorensi! Eeroka neshironkatantaniri, pikaminthahaena.

Tema eerokataki etakotantaniri, pipeyakoteenawo okaatzi nantakiri.

² Pipakaa-kahaenawo okaatzi kariperotakaakinari.

Poetenteena nokaariperotakira.

³ Niyotzi osheki nopiyathawaetakimi.

Tee omata nomaeantero nokaariperotakira.

⁴ Apatziro nokaariperotzimotakimi eeroka.

Nantashitakawo okaatzi pipinkakaanari.

Tema okaate pikanteeri eeroka, kametha otampatzikate,

Eeroka kiteshireri pimatantawori pipiyakowentantzi.

⁵ Tema kaariperotakina naaka, ari nokantzita owakira notzimapaaki.

Nokaariperotzita inthomoeki omotziki ashitanari, jaka anteetzirowa kaariperoyitatsiri.

⁶ Pineshironkatziri eeroka kameethashireri,

Piyo-shiryakahaenawo piyotaninka.

⁷ Pikimitakaena poetetantyeenawomi kaawoshirontsi, eero nopitsiwae-tanta.

Pikaawoshiteena, aritaki nokitamaatanee kameetha, ari nawijanakiro okaatzi okitamaatzi jiriniki.*

⁸ Pikantakaeyaawo nokemanteeyaawori jempe ikimoshireteetzi, eejatzi jempe ithaamenteeta.

Piwiriintapookiteena powatsinaawaetakina.

⁹ Pomanapithatyaawo nowaariperonka eero piñaantaawo,

Posheteenawo maawoeni owaariperotakinari.

¹⁰ ¡Tajorensi! Poeteshireteena.

Powakirateenawo noshire, notampatzi-kashiretan-teeyaari.

¹¹ Eero pookawentana,

Eero paapithatanawo Pitajorenka.

¹² Papiiteero pinintaakahaena pikimitaakiro paerani owakira powawijaakotakina.

Potapi-shire-tantenawo roopirori Pitajorenka.

¹³ Rootaki niyotaanteeyaari theenkimawaetzimiri okantakantziro tee ikemijanteemi eeroka,

Ipiyashitanteemiri eeroka kaariperoripaeni.

¹⁴ ¡Apaajorensi, Owawijaakotantaniri! Pipeyakoteenawo okaatzi nompojantaki.

Ari nomampaawenteemi riyotantyaari eeroka tampatzikashireri.

¹⁵ ¡Tajorensi! Pithaamenta-cheratakaena.

Nopinkatha-waante-tanteemiro nomampaani.

¹⁶ Tema te inimoteeme namashiwaetzimiri notayimiri natsipe-takaani.

* 51:7 kaawoshirontsi = hisopo

Te pikowaeri okatziyeenkata iyachaarinka notaashiwaetzimiri.

¹⁷ Tema rootaki pikowaperoteeri eeroka Tajorentsi piñiina okatsi-tzimo-shire-teena okaatzi nantzimotzimiri.

Tema ikaatzi ikemitakaanteetari riiperori ratsipetakaetani itahaet-ziniriri Tajorentsi, riitaki atziri okatsi-tzimo-shiretziri iyaariperonka.

¹⁸ Paakameethateeri Kijakowentoni-jatzi, pineshironkateeri.

Papiiteero pipiriinteero otantopaeni Apatziyaweni.

¹⁹ Ari rinimoteemiri itahaetziri ratsipe-takaetani kameetha-pero-tatsiri, Riitaki mapero-teeroni okatziyeenkate iyachaarinka itahaetemiri, maaroni ikaatzi rashitakaetzimiri itahaetziri.

Tema itahaeteemiri ipiraetari tahaerontsiki.†

89

Mampaantsi

Rojankinee-takiro romampaa-wentee-tawo ikashiya-kaakiriri
Tajorentsi pinkathari David

¹ Ashi nowaero nomampaeyaa, nomampaa-wenteero ineshironka-teena Tajorentsi.

Nomampaa-wenteeyaari, nokanteeri ikaate icharini-teeyaari: “Tee rookawentanta Tajorentsi.”

² Nokantee eejatzi: “Ashi poyiro petakotanta.

Tee pipaashini-tanitz, poshiyakawo inkite ashii oyirowo jempe okanta roori.”

³ Ikantzi Tajorentsi: “Eenitatsi nokashiya-kaeriri ikaatzi niyoshii-teeri naaka.

Nokanta-pero-teeri nomperatanewo David, nokantziri:

⁴ ‘Eero nookawentaari ikaate picharini-teeyaari, Naaka kantakae-yaawoni rashi rowaero ipinkathari-wentantee.’”

(Pishowi-teeyini, pipiyompi-teeyini eepichokiini.)*

⁵ Tajorentsi! Osheki ikimo-shire-wentakiro inkite-jatzi okaatzi pitajonka-wentantziri.

Osheki ikenkitha-takotakimi kiteshireriite ashii poyiro eeroka tee pookawentanta.

⁶ ¿Eenitatsima inkite-jatzi monkaat-yaarini Tajorentsi?

¿Eenitatsima oshiyaarini Tajorentsi? Tema rawijiri riiperori jenoki-jatzi.’

⁷ Tema ipiyoteeyani kiteshireri-paeni ipinkatha-tziri Tajorentsi.

Maperori iriiperotzi rirori rawijanakiri ikaatzi piyowentari.

⁸ Tajorentsi Naaperori! ¿Eenitatsima oshiyimini eeroka?

Eeroka shintsi-perori. Ashii poyiro pikyaaryoo-wentantziri.

⁹ Oztimimo-tzimi eeroka pishintsinka pomaeryaan-tawori otamakaatzi inkaari.

Pimatzitawo eejatzi oshinkiryaa-takaani tampyaa.

¹⁰ Potsinampaakiri Ajahaariwani, poshiya-kaantakari kaminkari.

Tema eeroka shintsi-shempari, pomishiyakiri pikoshekani.†

¹¹ Tema eeroka ashitawo maawoeni inkite eejatzi kepatsi.

Eeroka wetsikakiro kepatsi, eejatzi maawoeni tzimatsiri.

¹² Eeroka wetsikakiro okaatzi tzimatsiri katonkonta eejatzi kirinkanta.

† 51:19 ipiraetari = becerro * 89:4 Pishowi-teeyini, pipiyompi-teeyini eepichokiini = Selah

† 89:10 Ajahaariwani = Rahab = Egipto

Oshiyawaetaka omampaa-tyeeyaami ochempi Piyopathee-toni eejatzi
Pinkaetoni, opaeriiro piwaero.

13 Tema eeroka shintsi-shempari, eejatzi okimitaka pako.

Tema osheki otsinampaantaki pakoperori.

14 Eeroka kameetha-shireri pipinkathari-wentantzi, eejatzi eeroka
tampatsika-shireri.

Osheki petakotanta, oshiyakawo roomi jewata-piinteemini pikyaary-
ooperotani.

15 Tajorentsi! Tema osheki ikimoshiretzi atziri thaamenta-chari
romampaa-wentzimi,

Oshiyakawo ranashi-tatyeemi jempe pikoñeetyaakotziri eeroka.

16 Ashi rowaero ikimo-shiretzi ipaeriiro piwaero.

Ari rajahaawenteemi, tema eeroka tampatzika-shireri.

17 Mapero, jempe pikanta eeroka, ari okanta pishintsinka, eejatzi powa-
neenkawo.

Tema apatziro pikanta-kaawo eeroka, aririka pikoyi, pimatziro
pishintsi-takaana.

18 Ikimitawo Tajorentsi riimi otzikaako-mentotsi.

Riitaki Itajorentsite Israel, Awinkatharite.

19 Paerani pikenkitha-waeta-kaakiri piiteshirerite, ikemakimi ishireki.

Pikantziri: “Noneshironka-takiri ñaaperori.

Nopinkathari-takaakiri ikaatzi niyoyaakiri nashitari naaka.”

20 Noñaakiri nomperatanewo David.

Nojee-patzii-totan-takari notajorenchaate.

21 Ashi noyiro notapi-wako-tantee-yaari nako.

Ari oshintsi-shempa-takahaeri noshempa.

22 Eero rotsinampaeri ikaatzi koshekariri.

Ari ikimitee-yaari kaari-perori, eero rotsinampaeri.

23 Naaka thonkirini ikaate owayirityaarini.

Nothonkaeri ikaate kijaneenterini.

24 Tema kijokiro nokanteeri noneshironka-teeri,

Okantakaawo ipaeryaa-piinteero nowaero otzimimo-tantee-yaariri ish-
intsinka.

25 Ari nokanta-kaakyaawo ipinkathari-wentantee ijeeki inkaariki.

Imatero eejatzi ipinkatharite ijeeki nijaaki-paeni.‡

26 Ari ikantee-teena: “Tajorentsi! Eeroka ashitanari,

Eeroka Notajorentsite, poshiyawo mapi nomana-mento omatantari
nawijakotee.”

27 Nokimita-kaanteeri naaka nantarite notyomi.

Riitaki awijirini ikaate pinkatha-wenteeroni kepatsi.

28 Rashi royiroyi noneshironka-teeri rirori.

Eero aminaashita okaatzi nokashiya-kaakiriri.

29 Tema rashi rowaero ipinkathari-yitee ikaate icharini-teeyaari.

Ari ikantee-tatyeero eeniro ifheetziri ooryaa jenokinta.

30 Aririka ipakaakiro itomi noñaani,

Eerorika riyaaata-kaero ithotyahero okaatzi niyotaa-kiriri,

31 Aririka ipiyatha-takyaawo nowinka-kaantani,

Eerorika ikemijantziro nokanta-kaantani,

‡ 89:25 Kantako-tachari jaka, riitaki Tajorentsi kantakae-yaarini pinkathari David ipinkatharite ipoñaakyaawo Antawoki Inkaari, riijatzi pinkathari-tatsini poñaachani antawaaki eniki.

32 Ari nowajankitaakiri ipiyatha-takina,

Nopajawenteeri ikaariperotakira.

33 Ero nopakaemaetawo netakotee-yaari.

Noejokiro-peroteeyaari, ashi noyiro notsipa-tyaari.

34 Ero nomaejantziro okaatzi nokashiya-kaakiriri.

Ero nomaeritzi nokanteri okaatzi nokaman-takiriri.

35 Tema Naaka Tajorentsi kashiya-kaakiriri,

Ero namatawi-tziri David, okaatzi nokantakiriri:

36 “Ashi royiro picharini ipinkatharitee pinampiki,

Ari ikantee-tatyeero ipinkatharitee eenirowa iñeetziri ooryaa eejatzi kashiri.

37 Ari ikantee-tatyeeya ijeeki, roshiyaari kashiri,

Ashi rowaero ijeekae inkiteki.

(Pishowi-teeyini, pipiyompi-teeyini eepichokiini.)

91

Mampaantsi

9 Tema poshiya-kaakiri Tajorentsi riimi itekatsitan-teetari, rootaki pawijako-tantaari.

Poshiya-kaakiri Tajorentsi Jenoki-jatzi riimi pinampi.

10 Ero othonkaemi kaari-perori,

Ero omateemi imantsiyanka ikaatzi jeeka-nampit-zimiri.

11 Aritaki rotyaanteemi Ronampiri Tajorentsi,

Riitaki aamaako-wentemini jempe-rika pikinayite.

12 Tema riitaki thomaawa-kimini

Ero pompojan-tawae-tapaaka mapikinta.

103

20 Ronampiri tajorentsiite, tzimatsiri ishintsinka, pithaamentee-yaari Tajorentsi!

Tema eerokaete antzirori okaatzi ikantzimiri.

Paamawentyaa, ero pipiyathatari rompera-tzimiri.

21 Eerokaete maawoeni rowayirite, pikimo-shire-wenteeri Tajorentsi!

Eerokaete romperatani, panta-piinteeniri ikoyiri rirori!

22 Eerokaete maawoeni rowetsikani Tajorentsi,

Pajahaa-wentee-yaari maawoeni jempe-rika-paeni ipinkathari-wentantzi!

Tema najahaa-wentari naaka Tajorentsi noshireki!

119

89 Tajorentsi: Ari ashi owaatyeero piñaani jenokintaki.

90 Eeroka kyaaryoowenteerini maawoeni ikaatzi añaatsiri paerani, ee-jatzi ikaatzi añaatsiri nimaeka, eejatzi ikaatzi tzimaatsini paata.

Eeroka owetsikakirori kepatsi, rootaki opoñaantari otzimi.

91 Maawoeni okaatzi pinintakaantakiri, ari ashi owaatyeero otzima.

Tema maawoeni okaatzira tzimatsiri oshiyawaetakawo riimi pomper-atani.

92 Eeroka kimoshiretakaakinari piyotaakina.

Eeromi piyotaakinami, aritaki aakinami nowashirenkari.

93 Ero nopeyakoneenteero pikantakaantani,

Tema ari okanteeya pijeekakahaena kameethaeni.

94 Powawijaakotaana, tema pashitaanaha,

Nokemijantanakiro pikantakaantani.

⁹⁵ Kijokero rowawitakina thaenkantzinkari ikoyi ithonkaatenami.

Roori kantzimaetacha eekiro niyaatakaatziiro nomonkaatziro pikan-takaantani,

⁹⁶ Noñaayitakiro thonkanitachari maawoeni oetarikapaeni,
Rooma pinintakaantani, ari ashi owaetaatyero roori.

148

Rajahaa-wentari Tajorentsi maawoeni rowetsikani

¹ ¡Pajahaa-wentee-yaari Tajorentsi inkiteki!

¡Pajahaa-wentee-yaari ojenokiperotzinta!

² ¡Pimateero eeroka ronampiripaeni tajorentsi, pajahaa-wentee-yaari!

¡Eeroka rowayiritepaeni inkite-jatzi, pajahaa-wentyaari!

³ ¡Eejatzi eeroka ooryaa, kashiri, pajahaa-wentyaari Tajorentsi!

¡Pimateero eeroka ikaatzi oorenta-chari, pajahaa-wentyaari!

⁴ ¿Pajahaa-wentee-yaari eeroka, Jenoki-pero-jatzi,

Pimateero eeroka, nijaa jeekatsiri inkiteki!

⁵ Pajahaa-wentee-yaawo iwaero Tajorentsi,

Tema apatziro iñaawaetaki rirori, wetsika-yitanakimi eeroka-paeni.